T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI
2022-DR 75

YENİ VERİLER IŞIĞINDA NEOLİTİK ÇAĞ'DAN İLK TUNÇ ÇAĞI SONUNA KADAR GEDİZ HAVZASI'NIN KÜLTÜREL YAPILANMASI

I. CİLT

METİN

HAZIRLAYAN
Yavuz Selim KAYA

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Suat ATEŞLİER

AYDIN-2022

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Arkeoloji Ana Bilim Dalı Doktora Programı öğrencisi Yavuz Selim KAYA tarafından hazırlanan *Yeni Veriler Işığında Neolitik Çağ'dan İlk Tunç Çağı Sonuna Kadar Gediz Havzası'nın Kültürel Yapılanması* başlıklı tez, 01.07.2022 tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı ve Soyadı	**Kurumu**	**İmzası**
Prof. Dr. Suat ATEŞLİER	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Fen/Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü	
Prof. Dr. Bahadır DUMAN	Pamukkale Üniversitesi Fen/Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü	
Prof. Dr. Abdülkadir BARAN	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü	
Doç. Dr. Emre ERDAN	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Fen/Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü	
Doç. Dr. Mustafa Kemal ŞAHİN	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Fen/Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü	

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen bu doktora tezi, Enstitü Yönetim Kurulunun ……sayılı kararıyla ……Tarih…… sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Savaş DUMAN
Enstitü Müdürü

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Bu tezde sunulan tüm bilgi ve sonuçların bilimsel yöntemlerle yürütülen gerçek deney ve gözlemler çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

01 / 07/ 2022
İmza
Yavuz Selim KAYA

ÖZET

YENİ VERİLER IŞIĞINDA NEOLİTİK ÇAĞ'DAN İLK TUNÇ ÇAĞI SONUNA KADAR GEDİZ HAVZASI'NIN KÜLTÜREL YAPILANMASI

Yavuz Selim KAYA
Doktora Tezi, Arkeoloji Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Suat ATEŞLİER
2022 + XXVIII + 881 sayfa

Gediz Nehri ile kollarının oluşturduğu ve ülkemizin yirmi altı akarsu havzasından biri olan Gediz Havzası, topoğrafik ve coğrafi konumu nedeniyle Anadolu'nun iç kesimleri ile Ege kıyı kesimi arasında doğal bir geçiş şeridi oluşturmuştur. Havzanın Neolitik Çağ'dan İlk Tunç Çağı sonuna kadarki durumu ile ilgili son yıllarda önemli bilgiler elde edilmiştir. Bu bilgilerin kaynağı, bilimsel nitelikli kazıların yapıldığı başta Kemalpaşa-Ulucak Höyüğü, Alaşehir-Gavurtepe Höyüğü, Akhisar-Hastane Höyüğü ve nispeten daha sınırlı oranda Menemen-Panaztepe yerleşimleridir. Bilimsel nitelikli kazıların yanı sıra özellikle son yirmi yılda gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında da söz konusu prehistorik dönemlerle ilgili önemli veriler tespit edilmiştir. Bu araştırmalar sonucunda Gediz Havzası'nın yerleşim dokusunda çoğunluğunu "Höyük" ve "Tepe Üstü" tipi yerleşimlerin oluşturduğu görülmektedir. Daha çok su kaynakları boyunca ve yakınındaki yamaçlarda kurulu olan bu tip yerleşimlerde ele geçen çanak-çömlek parçaları ile diğer yüzey buluntuları, Gediz Havzası'nda Neolitik Çağ'dan İlk Tunç Çağı ve sonrasında kalıcı yerleşimlerin varlığını ortaya koymuştur. Ayrıca tez kapsamında havzanın Neolitik Çağ'dan İlk Tunç Çağı sonuna kadar olan dönemdeki yerleşim dinamiklerinin doğası ve kültürel ilişkileri, havzanın geniş coğrafyası içinde var olan literatür ve arkeolojik veriler kapsamında değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda bu yerleşimlerin, prehistorik çağlar boyunca değişen bir yoğunlukla hem birbirleri ile hem de bölgeler arası ilişkileri ile sürekli bir iletişim halinde oldukları anlaşılmaktadır.

Günümüzde havzanın orta ve aşağı bölgesine oranla yukarı kesiminde bilimsel kazı ve yüzey araştırması henüz yeterli seviyede değildir. Bu nedenle az sayıda yerleşim olduğu bilinen bu yörede diğer kültür bölgeleriyle daha az etkileşimli bir yapının olduğu söylenebilir. Buna karşın son yıllarda havzanın orta ve batı kesimlerinde daha fazla yeni yerleşim tespit

edilmesi sonucunda, özellikle Manisa ve çevresini daha dinamik hale getirmiş ve birbirleriyle geniş ölçüde paralellik gösteren bir yerleşim tarihine sahip olmalarına katkı sağlamıştır.

Sonuç olarak bu tezde yeni araştırmaların öncülüğünde, Gediz Havzası'nda Neolitik Çağ başından İlk Tunç Çağı sonuna kadar söz konusu olan kültürel yapılanma ele alınmış, zamanla ortaya çıkan yeni yerleşim türlerinin kendi aralarında nasıl bir ilişkiye sahip olduğuna, havzanın içinde ve kısmen de dışındaki yerleşimlere değinilip bölgeler arası kültürel etkileşimin olduğuna dair kanıtlara açıklık getirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Gediz Havzası, Neolitik Çağ, Kalkolitik Çağ, İlk Tunç Çağı, Seramik, Kültür.

ABSTRACT

CULTURAL STRUCTURING OF THE GEDIZ BASIN FROM THE NEOLITHIC AGE TO END OF THE EARLY BRONZE AGE IN THE LIGHT OF NEW EVIDENCE

YAVUZ SELIM KAYA
Ph.D. Thesis, Department of Archaeology
Thesis Supervisor: Prof. Dr. Suat ATEŞLIER
2022 + XXVIII + 881 pages

The Gediz Basin, which is formed by the Gediz River and its distributaries and is one of the twenty-six stream basins of our country, has formed a natural passing strip between the inner parts of Anatolia and the Aegean coastal part due to its topographical and geographical location. In recent years, significant information has been obtained about the condition of the basin from the Neolithic Age to the end of the Early Bronze Age. The source of this information is Kemalpaşa-Ulucak Mound, Alaşehir-Gavurtepe Mound, Akhisar-Hospital Mound and relatively more limited Menemen-Panaztepe settlements where scientific excavations were made. In addition to scientific excavations, important data related to the prehistoric periods in question have been identified, especially in the surveys carried out in the last twenty years. As a result of these researches, it is seen that the settlement pattern of the Gediz Basin is mostly composed of "Mound" and "Hill-Top" type settlements. The pottery sherds and other surface finds uncovered in such settlements, mostly along the water sources and on the slopes nearby, revealed the existence of permanent settlements from the Neolithic Age to the Early Bronze Age and later in the Gediz Basin. In addition, within the scope of the thesis, the nature and cultural relations of the settlement dynamics of the basin from the Neolithic Age to the end of the Early Bronze Age were evaluated within the scope of the literature and archaeological data existing in the wide geography of the basin. As a result of the data obtained, it is understood that these settlements were in constant communication with each other and with their interregional relations with a varying intensity throughout the prehistoric ages.

Today, scientific excavation and surface research in the upper part of the basin compared to the middle and lower parts is not yet at a sufficient level. For this reason, it can be said that this region, which is known to have a small number of settlements, has a less interactive structure with other cultural regions. On the other hand, as a result of the detection

of more new settlements in the central and western parts of the basin in recent years, it has made Manisa and its surroundings more dynamic and contributed to their having a settlement history that is largely parallel to each other.

As a result, in this thesis, under the leadership of new researches, the cultural structure in the Gediz Basin from the beginning of the Neolithic Age to the end of the Early Bronze Age has been discussed and It has been tried to clarify the evidence of cultural interaction between regions by mentioning how the new settlement types that emerged over time have a relationship with each other, settlements inside and partly outside the basin.

Keywords: Gediz Basin, Neolithic Age, Chalcolithic Age, Early Bronze Age, Ceramics, Culture.

ÖNSÖZ

Gediz Havzası'nın Neolitik Çağ'dan İlk Tunç Çağı sonuna kadar kültürel dönemlerinin incelendiği bu tez çalışmasında genel olarak bölgenin coğrafyası, tarihi yerleşim düzeni ile bu merkezlerin bazılarından ele geçen maddi kültür kalıntıları ve çevre kültürlerle olan ilişkileri değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada bilimsel yaklaşımı ile arkeolojik verileri yorumlama konusunda ve daha birçok konuda büyük sabır ve titizlikle beni yönlendiren, hiç esirgemediği destek ve katkılarından dolayı hocam sayın Prof. Dr. Suat ATEŞLİER'e candan teşekkür ederim. Yine bu süreçte değerli bilgilerini ve fikirlerini benimle paylaşan değerli hocalarımdan Prof. Dr. Engin AKDENİZ, Doç. Dr. Mustafa Kemal ŞAHİN ve Doç. Dr. Emre ERDAN'a, maddi ve manevi destekleri için kıymetli hocalarım Prof. Dr. Aslı SARAÇOĞLU, Prof. Dr. Aynur CİVELEK'e ve sevgili arkadaşım Doç. Dr. Sedat AKKURNAZ'a çok teşekkür ederim.

Lisans eğitiminden bugünlere kadar gelmemde üzerimde büyük emekleri olan hepsi birbirinden çok değerli ve kıymetli hocalarım Prof. Dr. Meral AKURGAL, Prof. Dr. Recep MERİÇ, Prof. Dr. Binnur GÜRLER, Prof. Dr. Remzi YAĞCI, Doç. Dr. Akın ERSOY, Doç. Dr. Ahmet UHRİ, rahmetli Öğr. Gör. Şükrü TÜL ve ismini burada söylemediğim diğer bütün değerli hocalarıma minnettarlığımı belirtmek isterim.

Ayrıca çok sevgili arkadaşlarım Doç. Dr. Tülay YÜREKLİ, Doç. Dr. Murat ÇEKİLMEZ, Doç. Dr. Aydın ERÖN, Arş. Gör. Dr. Arzu ÖZVER, Arş. Gör. Dr. Nihal AKLILLI, Aydın Müzesi uzmanı Yusuf ÇORBACIOĞLU, Arş. Gör. Nihan AYDOĞMUŞ, Arş. Gör. Elif ÖNDEŞ ve Arkeolog Aytül ÖRGEN'e yardımları ve dostlukları için en içten teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak, bu yorucu süreçte her zaman yanımda olup beni bir an olsun yalnız bırakmayan, maddi ve manevi desteklerini bir an bile esirgemeyen benim için çok değerli olan sevgili eşim Leyla KAYA'ya ve aile üyelerim babam Hüseyin KAYA, rahmetli annem Havva KAYA, abim Kazım KAYA ve kardeşim Yunus Emre KAYA'ya minnetlerimi sunarım.

KISALTMALAR DİZİNİ

AA: Archäologische Anzeige.

ABD: Amerika Birleşik Devletleri.

AJA: American Journal of Archaeology.

BAR: British Archaeological Reports.

BASOR: Bulletin of the American Schools of Oriental Research.

BELLETEN: Türk Tarih Kurumu Belleten.

Bkz.: Bakınız.

BMC: British Museum Catalogue.

CollAn: Colloquium Anatolicum.

CTH: E. Laroche, Catalogue des Textes Hittites, Paris, l971.

Çev.: Çeviren.

ÇŞB: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı.

DEÜ: Dokuz Eylül Üniversitesi.

diğ: Diğerleri.

DPÜ: Dumlupınar Üniversitesi.

DSİ: Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü.

DTCF: Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi.

EA: El-Amarna.

Ed.: Editör.

EİGM: Enerji İşleri Genel Müdürlüğü.

ETKB: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı.

EÜ: Ege Üniversitesi.

GPS: Global Positioning System.

GSMH: Gayri Safi Milli Hâsıla.

GSYİH: Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla.

ha: Hektar.

hm^3: Hektometreküp.

İng.: İngilizce.

İYTE: İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü.

JAOS: Journal of the American Oriental Society.

JCS: Journal Cuneiform Studies, New Haven.

JRAS: The Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland.

Kat.: Katalog.

KBo: Keilschrifttexte aus Boghazköi, Leipzig/Berlin.

kg: Kilogram.

Km: Kilometre.

Km^2: Kilometre kare.

KUB: Keilschrifturkunden aus Boghazköi, Berlin.

lt: Litre.

Lev.: Levha.

m: Metre.

m^2: Metre kare.

mb: Milibar.

mm: Milimetre.

MÖ: Milattan Önce.

MS: Milattan Sonra.

ODTÜ: Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

OrNS: Orientalia. Commentarii Periodici Pontificii Instituti Biblici. Nova Series.

OSİB: Orman ve Su İşleri Bakanlığı.

PIHANS: Publications de l'Institut Historique et Archéologique Néerlandais de Stamboul.

Res.: Resim.

RIA: Reallexikon der Assyriologie und Vorderasiatischen.

SMEA: Studi Micenei ed Egeo-Anatolici.

sn: Saniye.

TAY: Türkiye Arkeolojik Yerleşimleri.

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi.

TDK: Türk Dil Kurumu.

TMMOB: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği.

TOB: Tarım ve Orman Bakanlığı.

TÜBA-AR: Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi.

TÜBA-KED: Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi.

TÜBİTAK MAM ÇTÜE: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Marmara Araştırma Merkezi, Çevre ve Temiz Üretim Enstitüsü.

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu.

UYAK: Uşak Kültürel Değerler Yapı Envanteri.

vd.: ve devamı.

Yük.: Yükseklik.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI ... iii
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI ... iv
ÖZET ... v
ABSTRACT ... vii
ÖNSÖZ ... ix
KISALTMALAR DİZİNİ ... x
İÇİNDEKİLER ... xiii
GİRİŞ ... 1
AMAÇ ... 2
KAPSAM ... 3
YÖNTEM ... 3
1. BÖLÜM ... 5
1. GEDİZ HAVZASI'NIN COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ ... 5
1.1. Havzanın Sınırları ... 5
1.2. Jeolojik ve Jeomorfolojik Özellikler ... 12
1.3. İklim Özellikleri ... 19
1.4. Bitki Örtüsü Özellikleri ... 27
1.5. Hidrografik Özellikleri ... 43
1.6. Beşeri ve Ekonomik Özellikleri ... 60
1.6.1. Tarım ve Hayvancılık ... 60
1.6.2. Yeraltı Zenginlikleri ... 80
2. BÖLÜM ... 89
2. GEDİZ HAVZASININ ARAŞTIRMA TARİHÇESİ ... 89
2.1. Filolojik ve Antik Kaynaklar ... 89
2.2. Seyyahlar ... 124
2.3. Bilimsel Araştırmalar ... 149
2.3.1. Yüzey Araştırmaları ... 149
2.3.2. Arkeolojik Kazılar ... 152
3. BÖLÜM ... 158
3. NEOLİTİK ÇAĞ'DAN İLK TUNÇ ÇAĞI SONUNA KADAR GEDİZ HAVZASININ TARİHÇESİ, YERLEŞİM DÜZENİ ve BÖLGESEL YERLEŞİM ANALİZİ ... 158
3.1. NEOLİTİK ÇAĞ ... 158
3.1.1. Neolitik Çağ'da Manisa Yöresinde Maddi Kültür Varlığı Saptanan Merkezler ... 158

3.1.1.1. Höyükler 159
3.1.1.1.1. Akhisar ve Çevresi 159
3.1.1.1.1.1. Akhisar Höyüğü 159
3.1.1.1.1.2. Hastane Höyüğü 159
3.1.1.1.1.3. Kocanadas Höyüğü 160
3.1.1.1.1.4. Moralılar Höyüğü 160
3.1.1.1.1.5. Refik Arslan Tepe Höyüğü 161
3.1.1.1.2. Alaşehir ve Çevresi 162
3.1.1.1.2.1. Asar Höyüğü (Kemaliye) 162
3.1.1.1.2.2. Gavurtepe Höyüğü 162
3.1.1.1.2.3. Killik-Maltepe Höyüğü 163
3.1.1.1.3. Salihli ve Çevresi 163
3.1.1.1.3.1. Mersinli Höyüğü 163
3.1.1.1.4. Sarıgöl ve Çevresi 164
3.1.1.1.4.1. Kızılçukur Höyüğü 164
3.1.1.1.5. Saruhanlı ve Çevresi 164
3.1.1.1.5.1. Alibeyli Höyüğü 164
3.1.1.1.5.2. Arpalı II Höyüğü 165
3.1.1.1.5.3. Kayışlar Höyüğü 166
3.1.1.2. Tepe Üstü Yerleşimler 166
3.1.1.2.1. Alaşehir ve Çevresi 166
3.1.1.2.1.1. Taklantepe 166
3.1.1.2.2. Saruhanlı ve Çevresi 167
3.1.1.2.2.1. Koldere 167
3.1.1.2.2.2. Nuriye 167
3.1.1.3. Yamaç Yerleşimleri 168
3.1.1.3.1. Akhisar ve Çevresi 168
3.1.1.3.1.1. Su Deliği Tepe 168
3.1.1.4. Düz Yerleşimler 168
3.1.1.4.1. Akhisar ve Çevresi 168
3.1.1.4.1.1. Kulaksızlar 168
3.1.1.4.2. Alaşehir ve Çevresi 169
3.1.1.4.2.1. Yuvacalı 169
3.1.2. Neolitik Çağ'da İzmir Yöresinde Maddi Kültür Varlığı Saptanan Merkezler 169

3.1.2.1. Höyükler 170
3.1.2.1.1. Kemalpaşa ve Çevresi 170
3.1.2.1.1.1. Nemrut Höyüğü 170
3.1.2.1.1.2. Ulucak Höyüğü 170
3.1.2.1.1.3. Yenmiş Höyüğü 171
3.1.2.1.2. Menemen ve Çevresi 171
3.1.2.1.2.1. Araptepe Höyüğü 171
3.1.2.1.2.2. Helvacı Höyücek II Höyüğü (Melengiç Sekisi) 171
3.1.2.2. Antik Yerleşimler 172
3.1.2.2.1. Menemen ve Çevresi 172
3.1.2.2.1.1. Larissa (Buruncuk) 172
3.1.3. Neolitik Çağ'da Uşak Yöresinde Maddi Kültür Varlığı Saptanan Merkezler 173
3.1.3.1. Höyükler 173
3.1.3.1.1. Merkez İlçe ve Çevresi 173
3.1.3.1.1.1. Altıntaş Höyüğü 173
3.1.4. Neolitik Çağ'da Kütahya Yöresinde Maddi Kültür Varlığı Saptanan Merkezler 173
3.1.4.1. Düz Yerleşimler 173
3.1.4.1.1. Gediz ve Çevresi 173
3.1.4.1.1.1. Akmakça 173
3.2. KALKOLİTİK ÇAĞ 174
3.2.1. Kalkolitik Çağ'da Manisa Yöresinde Maddi Kültür Varlığı Saptanan Merkezler 174
3.2.1.1. Höyükler 175
3.2.1.1.1. Akhisar ve Çevresi 175
3.2.1.1.1.1. Akdeğirmen Höyüğü 175
3.2.1.1.1.2. Akhisar Höyüğü 175
3.2.1.1.1.3. Bağçeşme Höyüğü 176
3.2.1.1.1.4. Çamönü-Karasonya Höyüğü 176
3.2.1.1.1.5. Erdelli Höyüğü 177
3.2.1.1.1.6. Hastane Höyüğü 177
3.2.1.1.1.7. Kennez Höyüğü (Kennez I) 177
3.2.1.1.1.8. Kocanadas Höyüğü 178
3.2.1.1.1.9. Masantı Höyüğü 178

3.2.1.1.1.10. Mecidiye Höyüğü 178
3.2.1.1.1.11. Refik Arslan Tepe Höyüğü 179
3.2.1.1.1.12. Süleymanlı Höyüğü (Değirmentepe) 179
3.2.1.1.1.13. Tepetarla Höyüğü 179
3.2.1.1.1.14. Uluyol Höyüğü 180
3.2.1.1.1.15. Rahmiye I Höyüğü 180
3.2.1.1.1.16. Kızlaralanı Höyüğü (Kennez II) 180
3.2.1.1.1.17. Moralılar Höyüğü 180
3.2.1.1.2. Alaşehir ve Çevresi 181
3.2.1.1.2.1. Asar Höyüğü (Kemaliye) 181
3.2.1.1.2.2. Değirmenyıkığı Höyüğü 181
3.2.1.1.2.3. Gavurtepe Höyüğü 181
3.2.1.1.2.4. Killik-Maltepe Höyüğü 181
3.2.1.1.2.5. Soğanlı (Acısu) Höyüğü 181
3.2.1.1.3. Demirci ve Çevresi 182
3.2.1.1.3.1. Bozyer Höyüğü 182
3.2.1.1.4. Gördes ve Çevresi 182
3.2.1.1.4.1. Şahin Kayası Höyüğü 182
3.2.1.1.5. Kula ve Çevresi 183
3.2.1.1.5.1. Söğüt Çayı Höyüğü 183
3.2.1.1.6. Merkez İlçe ve Çevresi 183
3.2.1.1.6.1. Avlutepe Höyüğü 183
3.2.1.1.6.2. Baklatepe Höyüğü 184
3.2.1.1.6.3. Tekeliler Höyüğü 184
3.2.1.1.7. Salihli ve Çevresi 184
3.2.1.1.7.1. Mersinli Höyüğü 184
3.2.1.1.8. Sarıgöl ve Çevresi 185
3.2.1.1.8.1. Bereketli Höyüğü 185
3.2.1.1.8.2. Kızılçukur Höyüğü 185
3.2.1.1.9. Saruhanlı ve Çevresi 185
3.2.1.1.9.1. Alibeyli Höyüğü 185
3.2.1.1.9.2. Arpalı I (Lütfiye) Höyüğü 185
3.2.1.1.9.3. Arpalı II Höyüğü 186
3.2.1.1.9.4. Baykuştepe Höyüğü 186
3.2.1.1.9.5. Hacırahmanlı Höyüğü 186

3.2.1.1.9.6. Halitpaşa II Höyüğü 187
3.2.1.1.9.7. Kayışlar Höyüğü 187
3.2.1.1.9.8. Paşaköy Höyüğü 187
3.2.1.1.10. Selendi ve Çevresi 188
3.2.1.1.10.1. Ters Tepe Höyüğü 188
3.2.1.2. Tepe Üstü Yerleşimler 188
3.2.1.2.1. Alaşehir ve Çevresi 188
3.2.1.2.1.1. Taklantepe 188
3.2.1.2.2. Salihli ve Çevresi 188
3.2.1.2.2.1. Bozyer 188
3.2.1.2.3. Saruhanlı ve Çevresi 189
3.2.1.2.3.1. Koldere 189
3.2.1.3. Yamaç Yerleşimleri 189
3.2.1.3.1. Akhisar ve Çevresi 189
3.2.1.3.1.1. Kazımçeşme 189
3.2.1.3.1.2. Su Deliği Tepe 189
3.2.1.3.2. Kula ve Çevresi 189
3.2.1.3.2.1. İncesu (Gölde) Köyiçi Mevkii 189
3.2.1.3.3. Turgutlu ve Çevresi 190
3.2.1.3.3.1. Akçapınar 190
3.2.1.4. Düz Yerleşimler 190
3.2.1.4.1. Akhisar ve Çevresi 190
3.2.1.4.1.1. Dağdere 190
3.2.1.4.1.2. Kulaksızlar 191
3.2.1.4.2. Alaşehir ve Çevresi 191
3.2.1.4.2.1. Yuvacalı 191
3.2.2. Kalkolitik Çağ'da İzmir Yöresinde Maddi Kültür Varlığı Saptanan Merkezler 191
3.2.2.1. Höyükler 191
3.2.2.1.1. Kemalpaşa ve Çevresi 191
3.2.2.1.1.1. Ulucak Höyüğü 191
3.2.2.1.1.2. Yenmiş Höyüğü 192
3.2.2.1.2. Menemen ve Çevresi 192
3.2.2.1.2.1. Balatçık 192
3.2.2.1.2.2. Hacı Yusuf Değirmeni (Gürpınar) 192

3.2.2.1.2.3. Helvacı Höyücek I Höyüğü 192
3.2.2.1.2.4. Helvacı Höyücek II Höyüğü (Melengiç Sekisi) 193
3.2.3. Kalkolitik Çağ'da Uşak Yöresinde Maddi Kültür Varlığı Saptanan Merkezler 193
3.2.3.1. Höyükler 193
3.2.3.1.1. Eşme ve Çevresi 193
3.2.3.1.1.1. Ardıçdede Höyüğü 193
3.2.3.1.1.2. Divlit Höyüğü 194
3.2.3.1.1.3. Suluk Höyüğü 194
3.2.3.1.1.4. Yarkaşı Höyüğü 194
3.2.3.1.2. Merkez İlçe ve Çevresi 194
3.2.3.1.2.1. Altıntaş Höyüğü 194
3.3. İLK TUNÇ ÇAĞI 195
3.3.1. İlk Tunç Çağı'nda Manisa Yöresinde Maddi Kültür Varlığı Saptanan Merkezler 195
3.3.1.1. Höyükler 196
3.3.1.1.1. Akhisar ve Çevresi 196
3.3.1.1.1.1. Akdeğirmen Höyüğü 196
3.3.1.1.1.2. Akhisar Höyüğü 196
3.3.1.1.1.3. Akselendi Höyüğü 196
3.3.1.1.1.4. Bağçeşme Höyüğü 196
3.3.1.1.1.5. Çamönü-Karasonya Höyüğü 196
3.3.1.1.1.6. Dağdeviren Höyüğü 197
3.3.1.1.1.7. Erdelli Höyüğü 197
3.3.1.1.1.8. Hastane Höyüğü 198
3.3.1.1.1.9. Kefayettin Tepe Höyüğü 198
3.3.1.1.1.10. Kennez Höyüğü (Kennez I) 198
3.3.1.1.1.11. Kızlaralanı Höyüğü (Kennez II) 198
3.3.1.1.1.12. Kocanadas Höyüğü 199
3.3.1.1.1.13. Masantı Höyüğü 199
3.3.1.1.1.14. Mecidiye Höyüğü 199
3.3.1.1.1.15. Moralılar Höyüğü 199
3.3.1.1.1.16. Örentepe II Höyüğü 199
3.3.1.1.1.17. Rahmiye I Höyüğü 199
3.3.1.1.1.18. Rahmiye II Höyüğü 200

3.3.1.1.1.19. Refik Arslan Tepe Höyüğü 200
3.3.1.1.1.20. Sazköy Höyüğü 200
3.3.1.1.1.21. Süleymanlı Höyüğü (Değirmentepe) 200
3.3.1.1.1.22. Tepebağlar Höyüğü 200
3.3.1.1.1.23. Tepetarla Höyüğü 201
3.3.1.1.1.24. Uluyol Höyüğü 201
3.3.1.1.2. Alaşehir ve Çevresi 201
3.3.1.1.2.1. Asar Höyüğü (Kemaliye) 201
3.3.1.1.2.2. Değirmenyıkığı Höyüğü 201
3.3.1.1.2.3. Gavurtepe Höyüğü 201
3.3.1.1.2.4. Soğanlı (Acısu) Höyüğü 201
3.3.1.1.3. Demirci ve Çevresi 201
3.3.1.1.3.1. Bozyer Höyüğü 201
3.3.1.1.4. Gölmarmara ve Çevresi 202
3.3.1.1.4.1. Kılcanlar Höyüğü 202
3.3.1.1.4.2. Taşlıtarla Höyüğü 202
3.3.1.1.5. Gördes ve Çevresi 202
3.3.1.1.5.1. Gonca Ören Höyüğü 202
3.3.1.1.5.2. Şahin Kayası Höyüğü 203
3.3.1.1.5.3. Yanık Dağ Höyüğü 203
3.3.1.1.6. Kula ve Çevresi 203
3.3.1.1.6.1. Armutarası Höyüğü 203
3.3.1.1.6.2. Bademyaka (Körez) Höyüğü 204
3.3.1.1.6.3. Çamlıçukur Höyüğü 204
3.3.1.1.6.4. Gölcük Höyüğü 204
3.3.1.1.6.5. Kuruçay Höyüğü 205
3.3.1.1.6.6. Örentepe Eroğlu Höyüğü 205
3.3.1.1.6.7. Sarı Balıklı Göl Höyüğü 206
3.3.1.1.6.8. Söğüt Çayı Höyüğü 206
3.3.1.1.6.9. Şeremet Kavaklı Höyüğü 206
3.3.1.1.6.10. Üçkuyular Höyüğü 207
3.3.1.1.6.11. Yaylak Höyüğü 207
3.3.1.1.6.12. Yusuf Tepe Höyüğü 207
3.3.1.1.7. Merkez İlçe ve Çevresi 208
3.3.1.1.7.1. Avlutepe Höyüğü 208

3.3.1.1.7.2. Baklatepe Höyüğü 208
3.3.1.1.7.3. Eğriköy Höyüğü 208
3.3.1.1.7.4. Tekeliler Höyüğü 208
3.3.1.1.7.5. Veziroğlu Höyüğü 209
3.3.1.1.8. Salihli ve Çevresi 209
3.3.1.1.8.1. Ahlatlı Tepecik 209
3.3.1.1.8.2. Mersinli Höyüğü 210
3.3.1.1.9. Sarıgöl ve Çevresi 210
3.3.1.1.9.1. Bereketli Höyüğü 210
3.3.1.1.9.2. Kızılçukur Höyüğü 210
3.3.1.1.9.3. Sarıgöl (Enigöl) Höyüğü 210
3.3.1.1.10. Saruhanlı ve Çevresi 210
3.3.1.1.10.1. Alibeyli Höyüğü 210
3.3.1.1.10.2. Arpalı I (Lütfiye) Höyüğü 210
3.3.1.1.10.3. Arpalı II Höyüğü 210
3.3.1.1.10.4. Baykuştepe Höyüğü 211
3.3.1.1.10.5. Bedeller Höyüğü 211
3.3.1.1.10.6. Hacırahmanlı Höyüğü 211
3.3.1.1.10.7. Halitpaşa II Höyüğü 211
3.3.1.1.10.8. Kayışlar Höyüğü 211
3.3.1.1.10.9. Paşaköy Höyüğü 211
3.3.1.1.11. Selendi ve Çevresi 212
3.3.1.1.11.1. Ters Tepe Höyüğü 212
3.3.1.1.12. Turgutlu ve Çevresi 212
3.3.1.1.12.1. Asartepe (Urganlı) Höyüğü 212
3.3.1.2. Tepe Üstü Yerleşimler 213
3.3.1.2.1. Akhisar ve Çevresi 213
3.3.1.2.1.1. Babakabacı Mevkii 213
3.3.1.2.2. Alaşehir ve Çevresi 213
3.3.1.2.2.1. Taşlı Tepe 213
3.3.1.2.3. Gördes ve Çevresi 213
3.3.1.2.3.1. Kozluca 213
3.3.1.2.4. Kula ve Çevresi 214
3.3.1.2.4.1. Gökçeören Samanlık Mevkii 214
3.3.1.2.4.2. Manastır Tepe 214

3.3.1.2.4.3. Narinceli Pıtırak 214
3.3.1.2.4.4. Tijentepe 215
3.3.1.2.5. Salihli ve Çevresi 215
3.3.1.2.5.1. Bozyer 215
3.3.1.2.6. Saruhanlı ve Çevresi 215
3.3.1.2.6.1. Halitpaşa I 215
3.3.1.2.6.2. Koldere 216
3.3.1.2.6.3. Nuriye 216
3.3.1.3. Yamaç Yerleşimleri 216
3.3.1.3.1. Akhisar ve Çevresi 216
3.3.1.3.1.1. Çamaltı II Mevkii 216
3.3.1.3.1.2. Devetepe 216
3.3.1.3.1.3. Durasıllı Yelligedik 217
3.3.1.3.1.4. Kazımçeşme 217
3.3.1.3.1.5. Su Deliği Tepe 217
3.3.1.3.2. Alaşehir ve Çevresi 217
3.3.1.3.2.1. Gülistan 217
3.3.1.3.3. Gördes ve Çevresi 218
3.3.1.3.3.1. Balıklı Köyiçi Mevkii 218
3.3.1.3.4. Kula ve Çevresi 218
3.3.1.3.4.1. Erenbağı 218
3.3.1.3.4.2. İncesu (Gölde) Köyiçi Mevkii 219
3.3.1.3.4.3. Kızıl Tepe 219
3.3.1.4. Düz Yerleşimler 219
3.3.1.4.1. Akhisar ve Çevresi 219
3.3.1.4.1.1. Dağdere 219
3.3.1.4.1.2. Kulaksızlar 219
3.3.1.5. Antik Yerleşimler 220
3.3.1.5.1. Salihli ve Çevresi 220
3.3.1.5.1.1. Sardeis 220
3.3.1.6. Diğer Buluntu Sahaları 220
3.3.1.6.1. Mezarlık Alanları 220
3.3.1.6.1.1. Akhisar ve Çevresi 220
3.3.1.6.1.1.1. Ballıca Çamlık Mezarlığı 220
3.3.1.6.1.1.2. Ballıca Kızıltaş Mezarlığı 221

3.3.1.6.1.2. Demirci ve Çevresi 221
3.3.1.6.1.2.1. Bozyer Höyüğü Mezarlığı 221
3.3.1.6.1.3. Gördes ve Çevresi 221
3.3.1.6.1.3.1. Yanık Dağ Höyüğü Mezarlığı 221
3.3.1.6.1.4. Kula ve Çevresi 222
3.3.1.6.1.4.1. Akkaya Mevkii 222
3.3.1.6.1.4.2. Bölme Tepe Mezarlığı 222
3.3.1.6.1.4.3. Erenbağı Mezarlığı 222
3.3.1.6.1.4.4. Gölcük Höyük Mezarlığı 223
3.3.1.6.1.4.5. Kula Mezarlık Alanı 223
3.3.1.6.1.4.6. Sarı Balıklı Göl Höyüğü Mezarlığı 223
3.3.1.6.1.4.7. Yaylak Höyük Mezarlığı 224
3.3.1.6.1.5. Salihli ve Çevresi 224
3.3.1.6.1.5.1. Eski Balıkhane 224
3.3.1.6.2. Atölye Alanları 225
3.3.1.6.2.1. Akhisar ve Çevresi 225
3.3.1.6.2.1.1. Yayakırıldık 225
3.3.2. İlk Tunç Çağı'nda İzmir Yöresinde Maddi Kültür Varlığı Saptanan Merkezler 225
3.3.2.1. Höyükler 225
3.3.2.1.1. Kemalpaşa ve Çevresi 225
3.3.2.1.1.1. Nemrut Höyüğü 225
3.3.2.1.1.2. Ulucak Höyüğü 226
3.3.2.1.1.3. Yenmiş Höyüğü 226
3.3.2.1.2. Menemen ve Çevresi 226
3.3.2.1.2.1. Araptepe Höyüğü 226
3.3.2.1.2.2. Hacı Yusuf Değirmeni (Gürpınar) 226
3.3.2.1.2.3. Helvacı Höyücek I Höyüğü 227
3.3.2.1.2.4. Helvacı Höyücek II Höyüğü (Melengiç Sekisi) 227
3.3.2.2. Tepe Üstü Yerleşimler 227
3.3.2.2.1. Foça ve Çevresi 227
3.3.2.2.1.1. Geren 227
3.3.2.3. Antik Yerleşimler 227
3.3.2.3.1. Foça ve Çevresi 227
3.3.2.3.1.1. Phokaia (Eski Foça) 227

3.3.2.3.2. Menemen ve Çevresi 228
3.3.2.3.2.1. Larissa (Buruncuk) 228
3.3.2.3.2.2. Panaztepe 228
3.3.3. İlk Tunç Çağı'nda Uşak Yöresinde Maddi Kültür Varlığı Saptanan Merkezler 229
3.3.3.1. Höyükler 229
3.3.3.1.1. Merkez İlçe ve Çevresi 229
3.3.3.1.1.1. Aktaş Höyüğü 229
3.3.3.1.1.2. Altıntaş Höyüğü 229
3.3.3.1.1.3. Bozkuş Höyüğü 229
3.3.3.1.1.4. Bölme Höyüğü 230
3.3.3.1.1.5. Çanlı Höyüğü 230
3.3.3.1.1.6. Elmacık (Yavu/Yavur) Höyüğü 230
3.3.3.1.1.7. Gerdekkayası Höyüğü 231
3.3.3.1.1.8. Hisar Höyüğü 231
3.3.3.1.1.9. Kapaklar Höyüğü 232
3.3.3.1.1.10. Kapancık Höyüğü 232
3.3.3.1.1.11. Karlık Höyüğü 233
3.3.3.1.1.12. Kediyünü Höyüğü 233
3.3.3.1.1.13. Koyunbeyli Höyüğü 233
3.3.3.1.1.14. Sarayaltı Höyüğü 234
3.3.3.1.1.15. Sorkun Höyüğü 234
3.3.3.1.1.16. Susuzören Höyüğü 234
3.3.3.1.1.17. Uşak Höyüğü 235
3.3.3.1.1.18. Yele Höyüğü 235
3.3.3.1.1.19. Yoncalı Höyüğü 235
3.3.3.1.1.20. Zahman Höyüğü 236
3.3.3.2. Tepe Üstü Yerleşimler 236
3.3.3.2.1. Merkez İlçe ve Çevresi 236
3.3.3.2.1.1. Asartepe 236
3.3.3.2.1.2. Kenan Tepesi 236
3.3.4. İlk Tunç Çağı'nda Kütahya Yöresinde Maddi Kültür Varlığı Saptanan Merkezler 237
3.3.4.1. Höyükler 237
3.3.4.1.1. Gediz ve Çevresi 237

3.3.4.1.1.1. Hoyratkaşı Höyüğü 237
4. BÖLÜM 238
4. ARKEOLOJİK VERİLERE GÖRE NEOLİTİK ÇAĞ'DAN İLK TUNÇ ÇAĞI SONUNA KADAR GEDİZ HAVZASININ KÜLTÜREL YAPILANMASININ İNCELENMESİ 238
4.1. Mimari 238
4.2. Seramikler 240
4.2.1. Neolitik Çağ 240
4.2.1.1. Akhisar ve Çevresi 240
4.2.1.1.1. Akhisar Höyüğü 240
4.2.1.1.2. Moralılar Höyüğü 242
4.2.1.1.3. Refik Arslan Tepe Höyüğü 244
4.2.1.1.4. Su Deliği Tepe 244
4.2.1.1.5. Kulaksızlar 245
4.2.1.2. Alaşehir ve Çevresi 246
4.2.1.2.1. Taklantepe 246
4.2.1.3. Sarıgöl ve Çevresi 246
4.2.1.3.1. Kızılçukur Höyüğü 246
4.2.1.4. Saruhanlı ve Çevresi 247
4.2.1.4.1. Alibeyli Höyüğü 247
4.2.1.4.2. Koldere 247
4.2.1.4.3. Nuriye 248
4.2.2. Kalkolitik Çağ 249
4.2.2.1. Akhisar ve Çevresi 249
4.2.2.1.1. Akdeğirmen Höyüğü 249
4.2.2.1.2. Bağçeşme Höyüğü 249
4.2.2.1.3. Çamönü-Karasonya Höyüğü 250
4.2.2.1.4. Erdelli Höyüğü 250
4.2.2.1.5. Kennez Höyüğü (Kennez I) 251
4.2.2.1.6. Masantı Höyüğü 251
4.2.2.1.7. Mecidiye Höyüğü 252
4.2.2.1.8. Süleymanlı Höyüğü (Değirmentepe) 252
4.2.2.1.9. Tepetarla Höyüğü 253
4.2.2.1.10. Uluyol Höyüğü 254
4.2.2.1.11. Kazımçeşme 255
4.2.2.1.12. Su Deliği Tepe 256

4.2.2.1.13. Kulaksızlar 256
4.2.2.2. Alaşehir ve Çevresi 258
4.2.2.2.1. Değirmenyıkığı Höyüğü 258
4.2.2.2.2. Soğanlı (Acısu) Höyüğü 258
4.2.2.2.3. Taklantepe 259
4.2.2.3. Demirci ve Çevresi 260
4.2.2.3.1. Bozyer Höyüğü 260
4.2.2.4. Gördes ve Çevresi 261
4.2.2.4.1. Şahin Kayası Höyüğü 261
4.2.2.5. Kula ve Çevresi 261
4.2.2.5.1. Söğüt Çayı Höyüğü 261
4.2.2.5.2. İncesu (Gölde) Köyiçi Mevkii 262
4.2.2.6. Merkez İlçe ve Çevresi 263
4.2.2.6.1. Baklatepe Höyüğü 263
4.2.2.6.2. Tekeliler Höyüğü 264
4.2.2.7. Sarıgöl ve Çevresi 264
4.2.2.7.1. Bereketli Höyüğü 264
4.2.2.7.2. Kızılçukur Höyüğü 265
4.2.2.8. Saruhanlı ve Çevresi 266
4.2.2.8.1. Alibeyli Höyüğü 266
4.2.2.8.2. Arpalı I (Lütfiye) Höyüğü 267
4.2.2.8.3. Baykuştepe Höyüğü 268
4.2.2.8.4. Hacırahmanlı Höyüğü 269
4.2.2.8.5. Halitpaşa II Höyüğü 269
4.2.2.8.6. Paşaköy Höyüğü 270
4.2.2.8.7. Koldere 270
4.2.2.9. Selendi ve Çevresi 270
4.2.2.9.1. Ters Tepe Höyüğü 270
4.2.3. İlk Tunç Çağı 272
4.2.3.1. Akhisar ve Çevresi 272
4.2.3.1.1. Akdeğirmen Höyüğü 272
4.2.3.1.2. Akhisar Höyüğü 272
4.2.3.1.3. Akselendi Höyüğü 274
4.2.3.1.4. Bağçeşme Höyüğü 274
4.2.3.1.5. Çamönü-Karasonya Höyüğü 279

4.2.3.1.6. Dağdeviren Höyüğü 280
4.2.3.1.7. Erdelli Höyüğü 282
4.2.3.1.8. Kefayettin Tepe Höyüğü 284
4.2.3.1.9. Kennez Höyüğü (Kennez I) 285
4.2.3.1.10. Kızlaralanı Höyüğü (Kennez II) 286
4.2.3.1.11. Masantı Höyüğü 287
4.2.3.1.12. Mecidiye Höyüğü 288
4.2.3.1.13. Moralılar Höyüğü 288
4.2.3.1.14. Örentepe II Höyüğü 288
4.2.3.1.15. Rahmiye II Höyüğü 289
4.2.3.1.16. Refik Arslan Tepe Höyüğü 289
4.2.3.1.17. Süleymanlı Höyüğü (Değirmentepe) 291
4.2.3.1.18. Tepebağlar Höyüğü 291
4.2.3.1.19. Tepetarla Höyüğü 292
4.2.3.1.20. Uluyol Höyüğü 293
4.2.3.1.21. Devetepe 294
4.2.3.1.22. Durasıllı Yelligedik 294
4.2.3.1.23. Kazımçeşme 295
4.2.3.1.24. Su Deliği Tepe 295
4.2.3.2. Alaşehir ve Çevresi 296
4.2.3.2.1. Değirmenyıkığı Höyüğü 296
4.2.3.2.2. Gavurtepe Höyüğü 297
4.2.3.2.3. Soğanlı (Acısu) Höyüğü 297
4.2.3.2.4. Taşlı Tepe 299
4.2.3.2.5. Gülistan 299
4.2.3.3. Demirci ve Çevresi 300
4.2.3.3.1. Bozyer Höyüğü 300
4.2.3.3.2. Bozyer Höyüğü Mezarlığı 300
4.2.3.4. Gördes ve Çevresi 301
4.2.3.4.1. Şahin Kayası Höyüğü 301
4.2.3.4.2. Yanık Dağ Höyüğü 301
4.2.3.5. Kula ve Çevresi 302
4.2.3.5.1. Armutarası Höyüğü 302
4.2.3.5.2. Bademyaka (Körez) Höyüğü 303
4.2.3.5.3. Çamlıçukur Höyüğü 304

4.2.3.5.4. Gölcük Höyüğü 305
4.2.3.5.5. Kuruçay Höyüğü 306
4.2.3.5.6. Örentepe Eroğlu Höyüğü 306
4.2.3.5.7. Sarı Balıklı Göl Höyüğü 307
4.2.3.5.8. Söğüt Çayı Höyüğü 308
4.2.3.5.9. Şeremet Kavaklı Höyüğü 309
4.2.3.5.10. Üçkuyular Höyüğü 309
4.2.3.5.11. Yaylak Höyüğü 310
4.2.3.5.12. Yusuf Tepe Höyüğü 311
4.2.3.5.13. Manastır Tepe 312
4.2.3.5.14. Gökçeören Samanlık Mevkii 312
4.2.3.5.15. Narinceli Pıtırak 313
4.2.3.5.16. Tijentepe 314
4.2.3.5.17. Erenbağı 315
4.2.3.5.18. İncesu (Gölde) Köyiçi Mevkii 315
4.2.3.5.19. Kızıl Tepe 315
4.2.3.5.20. Bölme Tepe Mezarlığı 316
4.2.3.5.21. Erenbağı Mezarlığı 316
4.2.3.5.22. Gölcük Höyük Mezarlığı 317
4.2.3.5.23. Yaylak Höyük Mezarlığı 317
4.2.3.6. Merkez İlçe ve Çevresi 318
4.2.3.6.1. Baklatepe Höyüğü 318
4.2.3.6.2. Veziroğlu Höyüğü 319
4.2.3.7. Sarıgöl ve Çevresi 320
4.2.3.7.1. Bereketli Höyüğü 320
4.2.3.7.2. Kızılçukur Höyüğü 320
4.2.3.8. Saruhanlı ve Çevresi 321
4.2.3.8.1. Alibeyli Höyüğü 321
4.2.3.8.2. Arpalı I (Lütfiye) Höyüğü 321
4.2.3.8.3. Baykuştepe Höyüğü 321
4.2.3.8.4. Bedeller Höyüğü 322
4.2.3.8.5. Hacırahmanlı Höyüğü 322
4.2.3.8.6. Paşaköy Höyüğü 323
4.2.3.8.7. Halitpaşa I 323
4.2.3.8.8. Koldere 323

4.2.3.8.9. Nuriye 324
4.2.3.9. Selendi ve Çevresi 324
4.2.3.9.1. Ters Tepe Höyüğü 324
4.2.3.10. Turgutlu ve Çevresi 325
4.2.3.10.1. Asartepe Höyüğü 325
4.2.3.11. Gördes ve Çevresi 325
4.2.3.11.1. Kozluca 325
4.3. Diğer Buluntular 325
4.3.1. Pişmiş Toprak Eserler 325
4.3.1.1. Ağırşaklar 325
4.3.1.2. Ağırlıklar 326
4.3.2. Taş Eserler 327
4.3.2.1. İdoller 327
4.3.2.2. Baltalar 328
TARTIŞMA VE SONUÇ 330
KAYNAKÇA 341

II. CİLT

YERLEŞİM KATALOĞU 436
BULUNTU KATALOĞU 441
GRAFİKLER DİZİNİ 575
TABLOLAR DİZİNİ 577
HARİTALAR DİZİNİ 578
LEVHALAR DİZİNİ 582
GRAFİKLER 591
ÇİZİMLER 600
HARİTALAR 667
LEVHALAR 758
ÖZGEÇMİŞ 880

GİRİŞ

Coğrafi çevre ve iklim koşullarının, herhangi bir bölgede yaşayan toplumların ekonomik yapılarına yön verdiği, yaşam koşullarını biçimlendirdiği ve kültürün oluşumunda etkisi göz ardı edilemez bir gerçektir. Kültürel ilişkiler ise kültürün oluştuğu çekirdek bölgeden daha geniş bir coğrafyaya yayıldığını ve diğer kültürlerle etkileşim içine girerek kültürel bir bütünlük oluşturduğunu bize arkeolojik verilerle de göstermektedir.

Bu kapsamda "Yeni Veriler Işığında Neolitik Çağ'dan İlk Tunç Çağı Sonuna Kadar Gediz Havzası'nın Kültürel Yapılanması" başlıklı doktora tezinin konusunu, Gediz Havzası'nın kültürel yapılanmasında başlıca faktörler olan yerleşim düzeninin tespit edilmesi, yüzey araştırması ve arkeolojik verilerle elde edilen somut kanıtların incelenip değerlendirilmesi ile bölgenin sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan anlaşılması oluşturmaktadır. Bunlarla birlikte söz konusu sahada pişmiş toprak, metal eser, mimari kalıntı veya diğer malzemeleri kullanarak yaşamını devam ettirebilmek için ihtiyaç duyduğu eserleri üreten ve belli bir yaşam biçimi oluşturan merkezleri incelemek ve bu merkezlerin yakın çevreyle olan kültürel etkileşimini ortaya koymaktır.

Gediz Nehri ve kollarının meydana getirdiği Gediz Havzası; topoğrafik özellikleri, uygun iklim koşulları, bereketli ovaları ve yer altı zenginlikleri gibi elverişli koşullara sahip olması bakımından bölgede birçok yerleşim biçiminin oluşmasına imkân sağlamıştır. Bu durumu bilhassa son yıllarda havza sınırları içerisinde gerçekleştirilen yüzey araştırmaları kanıtlar niteliktedir. Bu araştırmalar sonucunda yerleşimlerden elde edilen veriler havzanın kültürel yapılanması hakkında bize geniş ve önemli bilgiler sunmaktadır. Özellikle Neolitik Çağ ile başlayan, Kalkolitik Çağ sonlarında artan ve İlk Tunç Çağı ile zirve yapan ticari ilişkiler, Gediz Havzası'nda yer alan yerleşimlerin ekonomik yapısının zenginleşmesine ve sosyal refaha ulaşmasına olanak sağlamıştır. Havzadaki yerleşim bölgelerinde gerek aynı anda benzer tipteki buluntuların ortaya çıkması, gerekse az sayıda yerleşimde açığa çıkarılan benzer nitelikteki mimari kalıntılar, yerleşimler arası ilişkilerin yoğun olduğunu kanıtlamaktadır.

Tezdeki veriler kronolojik ayrım yapılarak oluşturulmuştur. Bu bağlamda tezin içeriğini oluşturulan kronolojik bölümler, bölge tarihi ve kültürel sürecin doğru bir şekilde değerlendirilebilmesi adına Neolitik Çağ, Kalkolitik Çağ ve İlk Tunç Çağı şeklinde yapılmıştır. Havzada yer alan yerleşimlerin her biri ayrıntılı bir şekilde kültürel özellikleri ile incelenmesini ve kronolojik durumunun tespitini, elde edilen sonuçların sentezi ile Neolitik Çağ, Kalkolitik Çağ ve İlk Tunç Çağı kültür süreçlerinin açıklanmasını esas alan bir plân

dâhilinde oluşturulmuştur. Tez çalışması bu bağlamda yeni bir yöntemsel bakış açısı ile Gediz Havzası'nı yeni ve mevcut verilerle belirli bir sistem içinde değerlendirme girişimidir.

AMAÇ

Bu doktora tezinde, Gediz Havzası'nda gerçekleştirilen gerek bilimsel nitelikli kazılar, gerekse de yüzey araştırmaları sonucunda tespit edilen yerleşim türlerinin özellikleri, bunların bölgesel olarak oransal dağılımı, birbirileriyle ve çevre kültürlerle olan etkileşimine açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte bu yerleşimlerin bazısından elde edilen orijinal malzemeden yola çıkılarak havzanın Neolitik, Kalkolitik ve İlk Tunç Çağı'ndaki kültürel sürecin kronolojik durumunun saptanması bir plan dâhilinde açıklanmaya çalışılıp bölge arkeolojisine katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Gediz Havzası; verimli toprakları, iklimi ve coğrafi özellikleri ile özellikle Batı Anadolu ulaşım sistemi içerisinde prehistorik çağlardan itibaren kullanılan doğal yol güzergâhlarından biri olması bakımından önem arz etmektedir. Bu nedenle bu coğrafya, farklı dönemlerde insan topluluklarına ve onların kültürlerine ev sahipliği yapmıştır. Gerek arkeolojik buluntular gerekse yüzey araştırmaları sonucunda tespit edilen maddi kültür kalıntılarının özgün ve bölge kronolojisinin aydınlatılmasında katkısı olması son dönemlerde havzanın önemini daha çok arttırmaktadır. Elde edilen bu yeni veriler ışığında havzanın kültürel yapılanması, arkeolojik potansiyel ve tezin konusu olan dönemlerin tarihsel gelişimi bakımından bir bütün halinde değerlendirilerek Gediz Havzası ile ilgili yeni bilgilere ulaşılması hedeflenmiştir.

4 bölümden oluşan tezin I. bölümünde Gediz Havzası'nın sınırları, coğrafi, jeolojik ve jeomorfolojik ile beşeri ve ekonomik özelliklerinin havza üzerindeki etkisi ayrıntılı bir şekilde anlatılmaya çalışılmıştır.

II. bölümde Gediz Havzası'nın araştırma tarihçesi; filolojik ve antik kaynaklar, seyyahlar, yüzey araştırmaları ve bilimsel kazılar gibi başlıklar altında incelenip değerlendirilmeye alınmıştır.

III. bölümde, Neolitik Çağ'dan İlk Tunç Çağı sonuna kadar Gediz Havzası'nın tarihçesi, yerleşim düzeni ve bölgesel yerleşim analizi; Neolitik Çağ, Kalkolitik Çağ ve İlk Tunç Çağı alt başlıkları altında 3 bölümde incelenmiştir. Her bir kronolojik başlık altında yerleşim düzeni arkeolojik kazılar ve yüzey araştırması verileri kullanılarak bölgesel çapta değerlendirilmiştir.

IV. ve son bölümde arkeolojik verilere göre Gediz Havzası'nın kültürel yapılanması yine kronolojik olarak Neolitik, Kalkolitik ve İlk Tunç Çağı olarak alt başlıklara ayrılmıştır. Bu bölümde maddi kültür varlığı saptanan merkezler ve çevre yerleşimlerde materyal kültürünün yayılım alanı gözetilerek değerlendirmelerin ardından, elde edilen tüm arkeolojik veriler detaylı bir biçimde incelenip araştırılmış, sonrasında bölgelerarası karşılaştırmalar ile kültürün yayılım sınırları belirlenmeye çalışılmıştır.

KAPSAM

Doktora tezinin coğrafi sınırını "Gediz Havzası" içinde kalan alan oluşturmaktadır. Söz konusu bu sınır, ülkemizde yer alan bugünkü coğrafi bölgelerin sınırlarından farklı olarak, coğrafi bazı bütünleştirici ve ayırıcı öğeler tarafından belirlenen, özellikle yer altı ve yer üstü hammadde olanakları ile ulaşım çevresinde biçimlenen ve bu etmenlerin sonucu olarak bir kültür bölgesi oluşturan alan olarak nitelendirilebilir.

Tezin zamansal kapsamını, Neolitik Çağ'dan, İlk Tunç Çağı sonuna kadar olan süreç oluşturmaktadır. Son yıllarda havza sınırlarında gerçekleştirilen yüzey araştırmaları sonucunda bazı yerleşim türlerinden elde edilen veriler temel alınarak başta Manisa/Akhisar kültür bölgesi olmak üzere Batı Anadolu'nun Neolitik, Kalkolitik ve İlk Tunç Çağı'nın sonuna kadar olan süreç üzerine fikir edinmeye çalışılmaktadır. Bu bağlamda tespit edilen buluntular kendi kategorisine göre tasnif edilmiş, tarihlendirme kriterleri olarak ise bölgeden daha önce bilinen mal gruplarına bakılmış ve bunun yanında özellikle Beycesultan, Troia, Ulucak, Ege Gübre, Yeşilova, Liman Tepe gibi önemli belli başlı yerleşimlerin malzemeleri, yayınlardan karşılaştırma ve değerlendirme amaçlı kullanılmıştır.

YÖNTEM

Bu tezin şekillenmesinde ilk önce Gediz Havzası'nda konumuz olan dönemlerle ilişkili buluntu veren bazı merkezler imkânlar doğrultusunda ziyaret edilmiştir. Bu yerleşimlerde inceleme ve değerlendirmelerde bulunulmuş ve tez çalışmasında kullanılmak üzere söz konusu merkezlerin fotoğrafları çekilmiştir. Sonraki çalışmada yine havza sınırları içinde yer alan bazı il ve ilçelerin müze ile kütüphanelerine ziyaretler düzenlenmiş ve bu yerlerden elde edilen bilgilerle bir veri deposu oluşturulmuştur. Bunlarla birlikte Yüksek

Öğretim Kurumu veri tabanında yer alan "Gediz ve Gediz Havzası" ile ilgili bütün doktora tezleri araştırılmış belirlenen tezler incelenerek çalışma kapsamına dâhil edilmiştir. Ayrıca tez süresince İstanbul Alman Arkeoloji Enstitüsü, Ankara İngiliz Arkeoloji Enstitüsü'nden, Ege, Dokuz Eylül, Bilkent ve Adnan Menderes gibi üniversitelerin kütüphanelerinden ve ülkemizdeki diğer üniversitelerin online erişim kaynaklarından faydalanılmıştır. Yine Tez kapsamında yer alan höyük, yamaç yerleşimi, tepe üstü yerleşimi, mezarlıklar vb. yerlerin ada, parsel numaralarına ulaşılmış, harita mühendisinin yardımlarıyla bu alanların haritaları çıkarılmıştır. Ayrıca bu merkezlerin istatistiksel verileri tablo ve grafikler kullanılarak gösterilmiştir.

Tez kapsamındaki eserler bazı yerleşim merkezlerinde yüzey araştırmaları sonucunda tespit edilen buluntulardır. Büyük bölümünü seramik parçalarının oluşturduğu bu eserlerin dönemlere göre tasnifi ve kataloğu yapılmış sonrasında çizimleri yapılarak fotoğrafları çekilmiştir. Bunun yanında seramikler sınıflandırılırken hamur katkısı, renk ve pişirme özellikleri, yüzey işlemleri ile biçimlendirme tekniği dikkate alınmıştır. Bu materyaller, havzanın seramik kültürüne kronolojik anlamda katkı sağlayacağı da göz önüne alınarak, karşılaştırma ve tarihlendirme unsuru olarak kullanılmıştır.

1. BÖLÜM

1. GEDİZ HAVZASI'NIN COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ

1.1. Havzanın Sınırları

Doktora tezinin çalışma konusunu oluşturan Gediz Havzası **(Harita 1)** ülkemizin batısında Ege Bölgesi'nin sınırları içerisinde yer almaktadır[1]. Ege Bölgesi, kuzeyde Edremit Körfeziyle güneyde Köyceğiz Gölü arasında kalan Anadolu'nun batı kesimini oluşturur[2]. Adını kendisine komşu olan denizden alan bölge, yaklaşık olarak 79.000 km^2'lik yüzölçümü ile Türkiye'nin %11'ini kaplar[3]. Kapladığı bu alanla Doğu Anadolu, Karadeniz ve İç Anadolu bölgelerinden sonra dördüncü sırada yer almaktadır[4]. Bilim insanları tarafından 1941 yılındaki Birinci Coğrafya Kongresi'nde[5] "Ege Bölümü" ve "İçbatı Anadolu Bölümü" diye iki bölüme ayrılmıştır[6]. İzmir, Aydın, Muğla ile kısmen Manisa ve Denizli illeri Ege Bölümü'nün sınırları içerisinde yer alırken; Kütahya, Uşak ve Afyon illeri ise İçbatı Anadolu Bölümü'nün toprakları içerisinde gösterilmektedir[7]. Coğrafi olarak Orta Anadolu Platosu'nun batı uzantılarını da içine alan Ege Bölgesi; Edremit, Bergama, Manisa, İzmir, Ödemiş, Aydın, Muğla, Kütahya, Simav, Uşak, Denizli, Emirdağ ve Afyon il ve ilçelerini kapsar, kuzeyde Ege Bölgesi'nin, Marmara Bölgesi'nden tepelik bir araziyle ayrıldığı görülmektedir[8].

Latince adı Hermus, Yunanca adı Hermos[9] olan ve binlerce yıldan beri üzerinde medeniyetlerin kurulduğu Gediz Nehri, 401 km'lik uzunluğuyla[10] Ege Bölgesi'nin Büyük

---

[1] Türkiye Çevre Atlası, 2004: 79.

[2] Atalay ve Mortan, 1995: 213.

[3] Darkot ve Tuncel, 1995: 1, 3.

[4] Atalay ve Mortan, 1995: 213.

[5] Coğrafya Kongresi, 1941: 85-86.

[6] Ege Bölgesi'ni iki bölüme ayıran bazı bilim insanları için bkz. Darkot, 1955: 147; Gürsoy, 1957: 244-245, harita IV; Hoşgören, 1983: 1, şekil 1; Darkot ve Tuncel, 1995: şekil 1; 30, şekil 3; Atalay ve Mortan, 1995: 214, harita 1; Özçağlar, 2003: 13; Elibüyük ve Yılmaz, 2010: 29-31, şekil 1, 2, 3.

[7] Darkot ve Tuncel, 1995: 3; Atalay ve Mortan, 1995: 282, 300.

[8] Yakar, 2007: 274.

[9] Bazı bilim insanları, nehrin bu isimlerini ya Hermos bkz. Cadoux, 2003: 22; Başgelen, 2010; Roosevelt, 2017; ya sadece Hermus şeklinde bkz. Texier, 2002; Meriç, 2018; ya da her ikisini birlikte bkz. Akdeniz, 2011a: 10; Akdeniz, 2012a: 15; Akdeniz, 2018: 337-338; kullanmışlardır.

[10] Türkiye Çevre Atlası, 2004: 38; İYTE ve EÜ, 2015: 31. Ayrıca bkz. Munsuz, Ünver ve Çaycı, 1999: 104; Durmuşkahya, 2005: 12; Demir, Güzel, Maddy vd., 2006: 404; Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008a: 6; Süzal, Bizsel, Bizsel ve Hüsrevoğlu, 2008: 69; Yılmaz, O., 2009: 57; Akdeniz, 2011a: 10; Ceylan, 2011: 105, ÇŞB, 2014: 3; Böyükulusoy, 2014: 149; Döndüren, 2015: 11; nehrin uzunluğunu 401 km olarak belirtirlerken; Çelik,

Menderes Nehri'nden sonraki ikinci büyük akarsuyudur **(Resim 1-2)**[11]. Havzaya ismini veren Gediz Nehri[12], kendisinin ismini ise Kütahya'nın Gediz (antik adı Cadae)[13] ilçesinden almaktadır. Nehir[14], Murat Dağı'nın (Dindymos Dağı)[15] kuzey ve batı yamaçlarından inen Murat suyu, Ayrancı suyu ile Şaphane Dağı'ndan doğan Gediz suyunun birleşmesiyle meydana gelir[16]. Daha sonra kuzeyden Selendi, Deliniş (Kocaçay), Demrek (Demirci), Kum Çayı; güneyden, Alaşehir ve Nif Çayı Gediz ile birleşir. Gediz Nehri'yle birleşen diğer akarsulardan en önemlileri: Kurşunlu, Tabak, Sart, Gencer, Yeniköy, Karaçalı, Irlamaz ve Keçili akarsularıdır[17]. Nehir[18]; Salihli[19], Manisa ve Menemen ovalarını geçtikten sonra,

2010: 14 ve Üstüner, 2012: 23; uzunluğu 386 km olarak; Tuylu, 2010: 37, TÜBİTAK MAM, 2013: 57 ve ÇŞB, 2015: 3, uzunluğu 275 km olarak; Akgül, 2009: 23, uzunluğu 276 km olarak; İzbırak, 1984: 103 ve Thompson, 2007: 88; ise uzunluğu 400 km olarak belirtmişlerdir.

[11] Böyükulusoy, 2014: 149. Ayrıca bkz. Akdeniz, 2011a: 8, 10; Akdeniz, 2018: 338; Meriç, 2018: 40.

[12] Bizans Dönemi'nde nehrin ismi, bazı kaynaklarda "Mainomenos" olarak geçerken; Sevin, 2001: 181; Bizans kaynaklarında ise "Ermos", "Ermon" ya da "Ermonos" şeklinde geçmektedir. Bkz. Dukas, 1956: 50, 105, 116. Bununla birlikte, Osmanlı Dönemi'nde "Gedüs", Evliya Çelebi, 2011b: 36-37; ve özellikle aşağı kesimi "Sarabat" adıyla da anılmıştır. Daha detaylı bilgi için bkz. Ceylan, 2011: 130, 1. dipnot.

[13] Meriç, 2018: 40. Sevin ise Gediz ilçesinin antik ismini "Kadoi/Kaduoi" olarak belirtmiştir. Sevin, 2001: 210. Roma ve Bizans dönemlerinde parlak bir süreç yaşayan bu kentin sikkelerinde pek çok tanrı ve tanrıçanın yanı sıra Ana tanrıça Kybele'nin de tasviri yer almaktadır. Bkz. BMC, 1906: 43, 116-118; Tulay, 1988: 126.

[14] Hermos/Hermus (Gediz Nehri), Roma imparatorlarından Titus (MS 79-81) ve Domitianus (MS 81-96) dönemlerinde Smyrna (İzmir) sikkelerinde görünmektedir. Temnos gibi diğer kentler de onu paraları üzerine koymuşlardır. Bkz. Cadoux, 2003: 23; 5. dipnot; Meriç, 2018: 35. Ayrıca Smyrna'da (İzmir) bulunan bir yazıt, Hermos/Hermus'un nehir tanrısı olarak saygı gördüğünü gösterir. Meriç, 2018: 35, 189.

[15] Strab., XIII, 4. 5; Roosevelt, 2017: 64-65 şekil 3.4; Meriç, 2018: 40. Herodotos, Gediz Nehri'nin kutsal Anatanrıça'ya (Kybele) adanmış olan Phrygia'daki Dindymon Dağı'ndan doğduğunu ve Tmolos Dağı'nın doğusunda kalan bölgeden doğan Kogamos (Alaşehir Çayı) ile birleşerek Phokaia yöresinde denize döküldüğünden bahseder. Hdt., I, 80. Plinius ise Gediz Nehri'nin doğuş yerini bir Phrygia şehri olan Dorylaeum'a yerleştirmektedir. Plin. Nat., V, 31. Evliya Çelebi ise seyahatnamesinde Gediz Nehri'nin, Gediz Şehri'nin doğu tarafındaki Murat Yaylası'ndan doğduğunu Kara Foça Kalesi dibinde ise Akdeniz'e karıştığını belirtir. Bkz. Evliya Çelebi, 2011a: 44.

[16] Öner ve Hocaoğlu, 2007: 15; Üstüner, 2012: 23.

[17] TÜBİTAK MAM, 2013: 64. Ayrıca bkz. Kayser, 2011: 91.

[18] Gediz Nehri, "Ambrosia (tanrılar içkisi)" benzeri suyu ile İlkçağ insanlarınca, tanrılara akraba sayılarak saygı görürdü. Cadoux, 2003: 22.

[19] Strabon'a göre burası yani Salihli (Sardeis) "tüm ovaların en iyisi"dir. Strab., XIII, 4. 5.

Foça'nın güneyinde, Çamaltı Tuzlası yakınlarında Ege Denizi'ne[20] dökülmektedir[21]. Gediz Nehri'yle birleşen bu akarsulardan bazılarının antik isimleri bilinmektedir[22]. Ayrıca antik yazarlar da Gediz Nehri ve onun kollarından[23] övgüyle bahsetmiştir. Homeros, Gediz Nehri'ni "burgaçları olan ırmak" olarak tanımlarken[24]; Hesiodos, Okeanos'un[25] oğullarından biri olarak belirtmiş[26]; Herodotos ise nehrin "çok çakıllı" olduğunu aktarmıştır[27]. Pausanias[28] ve Plinius[29] Gediz Nehri'nin kollarından olan Nif Çayı'nı (Krios) soğuk pınarları olan ırmak olarak belirtmişlerdir. Nehrin en önemli kollarından diğeri ise Demirci-Dümrek (Hyllos)[30]

[20] Gediz Nehri; Kütahya, Uşak, Manisa, İzmir illerinin sınırları içinde 130'un üzerinde ilçe, köy ve kasabanın içinden ya da kenarından geçerek Ege Denizi'ne dökülmektedir. Böyükulusoy, 2014: 149. Ayrıca bkz. Süzal, Bizsel, Bizsel ve Hüsrevoğlu, 2008: 69.

[21] Minareci, 2007: 27. 1886 yılına kadar güneydeki İzmir Körfezi'ne akan Gediz, getirdiği alüvyonlarla burayı hızlı bir şekilde doldurmaya başlayınca, yatağı önüne setler çekilmek suretiyle değiştirilerek batıya doğru yöneltilmiştir. Bugün, Eski Foça güneyindeki Kırdeniz'de son bulmaktadır. İzbırak, 1984: 103; Darkot ve Tuncel, 1995: 44; Atalay ve Mortan, 1995: 224; Cadoux, 2003: 24; Ayrıca bkz. Erkanal ve Günel, 1995: 305; Doğer, 1998: 173-174, harita 1; Durmuşkahya, 2005: 17; Tavernier, 2006: 123; Yılmaz, O., 2009: 69; Demir, 2016: 42; Meriç, 2018: 41.

[22] Bazı bilim insanları Gediz Nehri'ne birleşen akarsuların antik isimlerini şu şekilde sıralamışlardır: Sevin, 2001: 181-182; Derbent Deresi (Asteles), Alaşehir (Kogamos), Arapdere (Borbythes), Nif Çayı (Krios), Sart (Paktolos), Kocaçay ya da Deliniş Çayı (Hyllos), Akhisar Suyu ya da Kum Çayı (Phrygios), Pidasos ve Lykos derelerinin Kum Çayı'nın kolları olduğunu belirtmiştir. Başgelen, 2010: 6, 8, 14, 24, 26, 28; Alaşehir Suyu (Kogamos), Arapdere (Borbythes), Deliniş Çayı/Kocaçay (Hyllos), Derbent Deresi (Asteles), Kum Çayı/Akhisar Suyu (Phrygios), Nif Çayı (Kryos), Sart Çayı (Paktolos). Roosevelt, 2017: 60, 69-70, 374, şekil 3.4; Demirci-Dümrek Çayı (Hyllos), Alaşehir Çayı (Kogamos), Sart Çayı (Paktolos), Nif Çayı (Krios), Gördes-Kum Çayı (Phrygios), Kayacık Çayı (Glaukos), Gördük Çayı (Lykos), Öz Deresi (Pidasos), Söğütçay Deresi (Kastolos) olarak belirtirken; Meriç, 2018: 33-35; Nif Çayı (Cryus veya Crius), Deliniş veya Demirci Çayı (Hyllus), Sart Çayı (Paktolos), Alaşehir Çayı (Cogamis) olarak belirtmiştir.

[23] Ayrıca Gediz Nehri'nin kollarıyla ilgili bkz. Magie, 1950: 783-784.

[24] Hom. Il., XX, 392.

[25] Okeanos, Titanların en yaşlısı olup nehirlerin tanrısıdır. Daha ayrıntılı bilgi için bkz. Grimal, 1997: 571-572; Bonnefoy, 2000: 1021-1022; Erhat, 2007: 227-228.

[26] Hes. Th., 340.

[27] Hdt., I, 55.

[28] Paus., VII, 7. 12.

[29] Plin. Nat., V, 119.

[30] Ramsay, 1960: 161. Ramsay bir tanesi Saittai'de (Sidas) diğeri Temenouthyrai'de (Uşak) olmak üzere iki ayrı Hyllos Nehri olduğunu belirtmiştir.

Çayı'dır[31]. Homeros bu nehri "balığı bol" sıfatıyla nitelemektedir[32]. Gediz Nehri'nin diğer kollarından en ünlüsü şüphesiz Sart Çayı (Paktolos)'dır **(Resim 3)**. Strabon; Sart Çayı'nın (Paktolos) Tmolos Dağı'ndan (Bozdağ) doğduğunu eski zamanlarda bu ırmakta çok miktarda altın tozu bulunduğunu, Kroisos'un ve onun soyunun zenginlik şöhretinin bu ırmaktan kaynaklandığını belirtmektedir[33]. Tavernier de bu çayın Tmolos Dağı'ndan doğduğunu Salihli yöresindeki toprakları suladıktan sonra Hermos (Gediz) Nehri'ne kavuştuğunu bildirir[34]. Texier ise Sart Çayı'nın yazın bile kurumayan on iki kaynağıyla çevresindeki bütün alanlara bolluk ve bereket verdiğini belirtmektedir[35]. Alaşehir Çayı (Kogamos)[36], Gördes-Kum Çayı (Phrygios)[37] ve Gördük Çayı (Lykos)[38] antik yazarların bahsettiği Gediz Nehri'nin diğer kolları arasında yer almaktadır.

Ege Bölgesi'nin Ege Bölümü'nün Aşağı Gediz yöresi ile İçbatı Anadolu Bölümü'nün Gördes-Uşak yöresinin batı kesimi[39] içinde yer alan Gediz Havzası ülkemizin 25 akarsu[40] havzasından birisidir[41]. Önemli nehir havzalarından birisi olan Gediz Havzası, kuzeyde Bakırçay ve Susurluk Havzaları, güneyde ise Küçük ve Büyük Menderes havzalarıyla çevrilidir[42]. Havza, 38°04'-39°13' kuzey enlemleri ile 26°42'- 29°45' doğu boylamları arasında

[31] Nehir, Saittai (Sidas) antik kentinin sikkelerinde bir nehir tanrısı olarak betimlenmektedir. Meriç, 2018: 34, fig. 5.Ayrıca bkz. Ramsay, 1960: 161; Roosevelt, 2017: 69; 23. dipnot.

[32] Hom. Il., XX, 392.

[33] Strab., XIII, 4. 5. Paktalos Çayı için ayrıca bkz. 891-910. dipnotlar.

[34] Tavernier, 2006: 123.

[35] Texier, 2002: 52-53.

[36] Plin. Nat., V, 30. Alaşehir Çayı (Kogamos) aynı zamanda Philadelphia (Alaşehir) sikkelerinde nehir tanrısı olarak betimlenmiştir. Bkz. Meriç, 2018: 34.

[37] Gördes-Kum Çayı'nın Strabon zamanındaki ismi Phrygios'tur. Strabon, Paktolos ve halen Phrygios olarak adlandırılan Hyllos çaylarının Hermos'a döküldüğünden bahsetmektedir; Strab., XIII, 4. 5. Ayrıca Phrygios ve Hyllos çaylarıyla ilgili tartışma için bkz. Roosevelt, 2017: 70, 26. dipnot. Yine Kum Çayı ile ilgili bkz. Cadoux, 2003: 23, 5. dipnot.

[38] Plin. Nat., V, 115. Herodotos ise biri Maiandros'un (Büyük Menderes) kolu olan Lykos; Hdt., VII, 30; diğeri Palus-Maiotis gölüne dökülen Lykos olmak üzere iki ırmaktan söz etmektedir Hdt., IV, 123.

[39] Günal, 1995: 69; Darkot ve Tuncel, 1995: 29-30.

[40] OSİB, 2015: 43.

[41] 26 akarsu havzası olduğunu belirten bazı kaynaklar da vardır. Bu kaynaklarda Fırat-Dicle Havzası ayrı ayrı olarak ele alınmıştır. Bkz. Yılmaz, O., 2009: 62; Başgelen, 2010: 78; Döndüren, 2015: 11.

[42] Günal, 1995: 68; Durmuşkahya, 2005: 12. Ayrıca bkz. Efe, 1998: 79; Çakmak ve Kendirli, 2002: 72; Kıymaz, 2006: 32; Akgül, 2009: 41; Özden, 2009: 88; Üstüner, 2012: 23.

yer almaktadır[43]. Gediz Havzası; kuzeyde Bakırçay ve Susurluk Havzalarının güney sınırını oluşturan Kara, Dumanlı, Kılıç, Karaoğlan, Demirci, Simav; doğuda Murat, Koca, Kışla, Umurbaba, Uysal; güneyde Çal, Çulha, Bozdağ, Çatma, Çallıbaba, Mamut, Nif ve Yamanlar Dağı su ayrım hattına ve batıda Ege Denizi'ne kadar uzanmaktadır[44]. Gediz Havzası'nın yüzölçümü yaklaşık olarak 17.500 km^2 olmasına rağmen[45], bazı kaynaklarda bu durum farklılık gösterebilmektedir[46]. Havzanın sınırları içerisinde ise Manisa, İzmir, Kütahya ve Uşak illeri olmak üzere 4 il yer almaktadır[47]. Bu illerden Manisa sınırları içerisinde (merkez dâhil olmak üzere) 14 ilçe, İzmir sınırları içerisinde 4, Kütahya sınırları içerisinde 3 ve Uşak sınırları içerisinde de (merkez dâhil) 2 olmak üzere toplam 23 ilçe[48] havza sınırları içerisinde bulunmaktadır **(Tablo 1)**[49].

[43] TÜBİTAK MAM, 2013: 57; TOB, 2019: 8. Belirtiğimiz bu enlem ve boylam ölçüleri farklı kaynaklarda ufak değişiklikler gösterebilir. Bkz. Ünlü, 1996-1997: 310; Yılmaz, O., 2009: 57; Yılmaz, B., 2009: 51.

[44] TÜBİTAK MAM, 2013: 57; TOB, 2019: 8. Ayrıca bkz. Durmuşkahya, 2005: 12; ÇŞB, 2015: 1.

[45] Biricik, 1995: 13; Türkiye Çevre Atlası, 2004: 38; Yılmaz, O., 2009: 57; Üstüner, 2012: 23. Ayrıca bkz. Ünlü, 1996-1997: 309.

[46] Havzanın yüzölçümünü; Günal, 1995: 69, 17.218 km^2; Munsuz, Ünver ve Çaycı, 1999: 100, 17.219 km^2; De Voogt vd., 2000: 3, 17.220 km^2; Svendsen vd., 2005: 194, 17.000 km^2; Harmancıoğlu vd., 2008: 176, 18.000 km^2; Akgül, 2009: 41, 17.220 km^2; TÜBİTAK MAM, 2013: 57, 17.034 km^2; Döndüren, 2015: 11, 16.890 km^2 olarak bildirmişlerdir.

[47] Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008a: 7; TÜBİTAK MAM, 2013: 59; Üstüner, 2012: 26; ÇŞB, 2014: 2; ÇŞB, 2015: 1. Bazı kaynaklarda Denizli ve Balıkesir illerinin çok az bir kısmının da havza alanına girdiği belirtilmektedir. Bkz. TÜBİTAK MAM, 2013: 61, Şekil 6; Döndüren, 2015: 12.

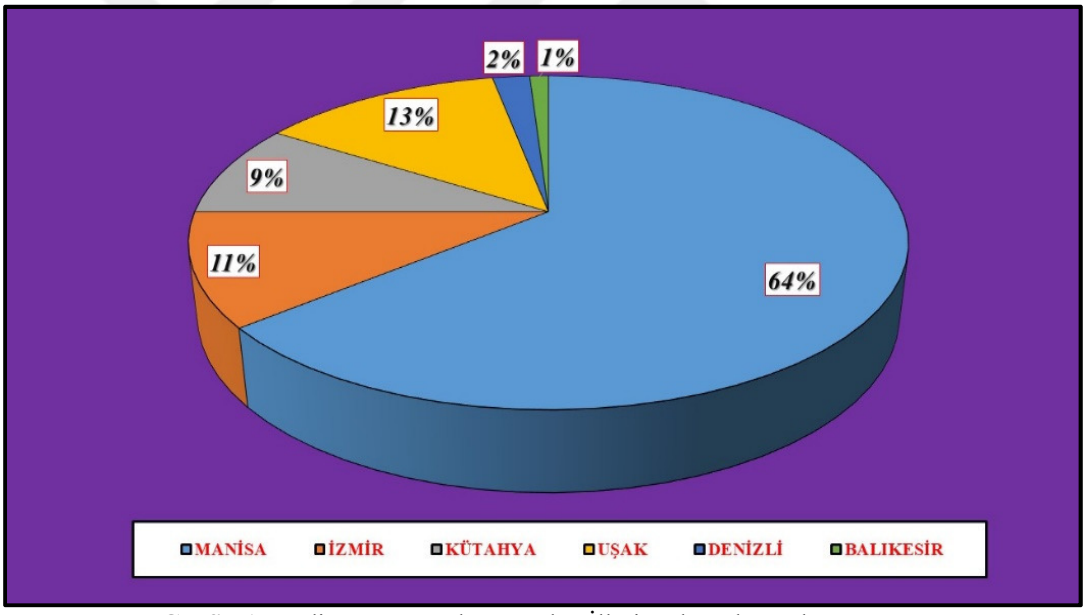
[48] TÜBİTAK MAM, 2013: 59-60. Doktora tezinde, Tablo 1'de belirtilen il ve ilçelerin sınırları içerisinde yer alan kültür varlıkları çalışılacaktır.

[49] Bazı kaynaklarda havza içerisinde yer alan ilçelerin sayısında değişiklikler görülebilmektedir. Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008a: 7, ilçe sayısı 21 olarak verilmiştir. Yılmaz, O., 2009: 60, toplam 22 ilçeden söz etmektedir. Ceylan, 2011: 105, 1 il merkezi 16 ilçe merkezi olmak üzere toplam 17 ilçe. ÇŞB, 2015: 1, Kütahya'nın 3, Manisa'nın 15 ve İzmir ilinin 3 ilçesinden bahsedilmiş; fakat Uşak ilinin ilçelerinden bahsedilmemiştir. Üstüner, 2012: 26; ise Gediz Havzası'nda 12 ilçe merkezi ile Manisa, 4 ilçe merkezi ile İzmir, 2 ilçe merkezi ile Kütahya ve Uşak il merkezi olmak üzere toplam 19 ilçeden bahsetmektedir. Ayrıca Gündoğdu, 2003: 33, tablo 5.2; Gediz Havzası'nda, 12 ilçe merkezi ile Manisa, 4 ilçe merkezi ile İzmir, 1 ilçe merkezi ile Kütahya ve Uşak illerinin olduğunu belirtmektedir.

MANİSA		İZMİR	KÜTAHYA	UŞAK
Ahmetli	Akhisar	Çiğli	Gediz	Eşme
Alaşehir	Demirci	Foça	Pazarlar	Merkez
Gölmarmara	Gördes	Kemalpaşa	Şaphane	
Köprübaşı	Kula	Menemen		
Merkez	Salihli			
Sarıgöl	Saruhanlı			
Selendi	Turgutlu			

Tablo 1: Gediz Havzası İçerisinde Yer Alan İl ve İlçeler.

İllerin havza içerisine giren alanlarına baktığımızda en büyük payı %64'lük oranla Manisa oluşturmakta, geri kalan %36'lık kısmının İzmir %11'ini, Kütahya %9'unu, Uşak %13'ünü, Denizli %2'sini ve Balıkesir %1'ini oluşturmaktadır **(Grafik 1)**[50].

Grafik 1: Gediz Havzası'nda Yer Alan İllerin Alansal Dağılımı.

Gediz Havzası, coğrafi ve beşeri özelliklerine göre kurumlar ve araştırmacılar tarafından farklı şekillerde alt havzalarına ayrılmıştır[51]. Havzayı "Aşağı Gediz Havzası ve Yukarı Gediz

[50] TÜBİTAK MAM, 2013: 59-60. İllerin havza içerisindeki alansal dağılımı kaynaklarda farklılık gösterebilmektedir. Bkz. Döndüren, 2015: 12; TOB, 2019: 8.

[51] Örneğin, TÜBİTAK MAM, 2013: 23; Havzanın topografik durumu baskı unsurlarının benzerlik ve farklılıkları; kurumlarca yapılan çalışmalar ve idari durum göz önüne alınarak "Yukarı Gediz, Gördes-Gürdük, Alaşehir Çayı ve Aşağı Gediz Alt Havzaları" şeklinde dört kısma ayrılmıştır. Aynı şekilde ÇŞB, 2015: 2 ile

Havzası" olarak iki kısımda inceleyen araştırmacılar da vardır[52]. "Gediz Havzası'nın İklimi" isimli yayınında Günal, havzayı coğrafi ve iklim şartlarının farklılığından yola çıkarak "Aşağı Gediz Havzası ve Yukarı Gediz Havzası" olarak incelemiştir. Araştırmacı, Aşağı Gediz Havzası'nda daha çok Akdeniz ikliminin etkili olduğunu belirtirken, yukarı kesimin ise Akdeniz, Marmara ve İç Anadolu iklimleri arasında bir geçiş tipi özelliği gösterdiğini söylemektedir[53]. Günal; Manisa, Akhisar, Kemalpaşa, Turgutlu, Ahmetli, Salihli, Alaşehir ve Menemen'in yer aldığı coğrafyayı Aşağı Gediz Havzası olarak değerlendirirken; Gördes, Demirci, Selendi, Kula, Gediz, Eşme ve Uşak coğrafyasını ise Yukarı Gediz Havzası olarak belirtmiştir[54].

Gediz Nehri ve Havzası'nı anlatmaya çalıştığımız bu bölümde coğrafi ve iklim şartlarının farklılığından yola çıkarak Tablo 1'de belirtilen Manisa iline bağlı ilçelerden Ahmetli, Akhisar, Alaşehir, Gölmarmara, Merkez, Salihli, Sarıgöl, Saruhanlı, Turgutlu; İzmir'in ilçelerinden Çiğli, Foça, Kemalpaşa ve Menemen "Aşağı Gediz Havzası" içinde değerlendirilecektir. Yine Manisa ilinin ilçelerinden Gördes, Demirci, Köprübaşı, Kula, Selendi; Kütahya'nın ilçelerinden Gediz, Pazarlar ve Şaphane; Uşak ilinin Eşme ve Merkez ilçeleri ise "Yukarı Gediz Havzası" kapsamında ele alınacaktır **(Harita 2)**.

İYTE ve EÜ, 2015: 30; de havzayı dört kısma ayırmıştır. Durmuşkahya, 2005: 12; ise Coğrafi ve ekolojik özellikleri göz önünde tutarak havzayı "Aşağı, Orta ve Yukarı Gediz Havzası" olarak üç kısımda incelediğini belirtmiştir. Bazı araştırmacılar ise Gediz Havzası içerisinden kendilerine uygun olan çalışma alanını seçmişlerdir. Uğurlu; 2005: 13; doktora tezinde, 38°39' kuzey enlemleri ile 28°29' doğu boylamları arasında kalan Manisa iline bağlı Salihli, Köprübaşı, Demirci, Selendi ve Kula ilçelerini çalışma alanı olarak belirlemiştir. Özden, 2009: 88; doktora tezinde Orta Gediz Havzası'nda 38°15'-38°40' kuzey enlemleri ile 27°30'-28°45' doğu boylamları arasında kalan 99 981 hektarlık bölgeyi çalışma alanı olarak seçmiştir. Tuylu, 2010: 32; çalışmasını Manisa ili sınırları içerisinde, doğuda Kendirlik Köyü'nden batıda Menemen Boğazı'na kadar uzanan alanda yapmıştır. Güleç, 2015: 13; de araştırmasını havza kapsamında yer alan, civarında fıstık çamı ormanları bulunan köylerde yürütmüştür.

[52] Üstüner, 2012: 27. Gediz Havzası'nı "Aşağı Gediz Havzası ve Yukarı Gediz Havzası" olmak üzere iki kısma ayırmıştır. Yukarı Gediz Havzası'nda: Gediz, Şaphane, Uşak merkez (kısmen), Selendi, Demirci ve Kula ilçeleri yer alırken, Aşağı Gediz Havzası'nda ise: Sarıgöl, Alaşehir, Salihli, Köprübaşı, Gördes, Gölmarmara, Akhisar, Saruhanlı, Ahmetli, Turgutlu, Manisa Merkez, Kemalpaşa, Menemen, Foça ve Çiğli ilçeleri yer almaktadır.

[53] Günal, 1995: 95. Ayrıca bkz. Efe, 1998: 79-80.

[54] Günal, 1995: 90. Ayrıca, havzanın % 64'lük gibi yarısından fazlasını oluşturan Manisa yöresiyle ilgili Akdeniz, yörenin bir bölümünün coğrafi şartlar nedeniyle Ege Bölümü'nde, bir kısmının ise İçbatı Anadolu Bölümü kapsamında olduğunu belirtmektedir. Akdeniz, 2011a: 8.

1.2. Jeolojik ve Jeomorfolojik Özellikler

Gediz Havzası'nın da içinde bulunduğu Ege Bölgesi'nde tüm jeolojik dönemlere ait araziler ve kaya grupları bulunur; fakat en yaygın araziyi, başkalaşıma (metamorfizma) uğramış kütleler oluşturur[55].

Batı Anadolu'nun büyük bir kısmının jeolojik temelini iki anakaya kütlesi oluşturur. Bunlar: "Menderes masifi" ve "İzmir-Ankara Kenet Zonu"dur[56]. Menderes masifi, ilk önce A. Philippson tarafından "Lydia-Karya masifi" olarak adlandırılmış, daha sonra İ. H. Akyol bu ismi "Saruhan-Menteşe Eski Kütlesi" diye dilimize çevirmiştir[57]. Sert bir kütle olarak bilinen Menderes masifi, Paleozoyik'te (1. Jeolojik Zaman) oluşmuştur[58]. Menderes masifinin temelini gözlü gnays, granitik gnays, bantlı gnays ve migmatitten yapılı gnays birimi oluşturur[59]. Bu kütledeki taşlar, Geç Paleozoyik zamanlarda çeşitli derecelerde başkalaşıma (metamorfizma) uğramış böylece gnays, mikaşist, fillit, kuvarsit şist ve mermerler oluşmuştur[60]. Bu sert kütle, güneyde Menteşe dağlık kütlesinden başlar, kuzeyde Simav kütlesine kadar sokulur. Batıda Ege Denizi'nin tabanını oluşturan bu arazi doğuda Uşak dolaylarına kadar devam eder[61]. Menderes masifine günümüz şeklini kazandıran Gediz, Büyük Menderes ve Küçük Menderes grabenleri, yeni tektonik dönemde ayrılma faylarına bağlı olarak oluşmuştur[62].

Brinkmann tarafından ilk kez tanımlanmış olan (1966, 1972 ve 1976)[63] İzmir-Ankara Kenet Zonu kütlesi ise Mesozoyik'te (2. Jeolojik Zaman) oluşmuştur ve Çeşme Yarımadası'ndan başlayıp İzmir, Kemalpaşa ile Kütahya üzerinden İç Anadolu'ya kadar sokulmaktadır[64]. Bu kütlenin temelini ise çoğunlukla Mesozoyik (2. Jeolojik Zaman) olmakla birlikte, kısmen Senozoyik (3. Jeolojik Zaman) volkanik, ultramafik (ofiyolit) formasyonlar

[55] Atalay ve Mortan, 1995: 213; TÜBİTAK MAM, 2013: 68.

[56] Öner ve Hocaoğlu, 2007: 16; Roosevelt, 2017: 74;

[57] Darkot ve Tuncel, 1995: 5.

[58] Atalay, 2004: 3. Darkot ve Tuncel, yapısında billurlu kayalar ve metamorfik kayalar bulunması nedeniyle Menderes masifinin kısmen 1. Jeolojik Zaman'dan (Paleozoyik) önce oluştuğunu belirtmektedirler. Darkot ve Tuncel, 1995: 5.

[59] Dora, Kun ve Candan, 1992: 2.

[60] Schuiling, 1962: 73; Akkök, 1983: 344; Koçman, 1989: 14; Atalay ve Mortan, 1995: 213; Ardos, 1995: 15; İnci, 1998: 66.

[61] Atalay ve Mortan, 1995: 213.

[62] Emre, 1996: 1.

[63] Erdoğan, 1990: 3.

[64] Atalay ve Mortan, 1995: 213.

ve derin deniz çökelleriyle ilişkili kayaç formasyonları oluşturmaktadır[65]. Ayrıca kütle yoğun bir deformasyona uğramış ve kıvrımlı-kırıklı bir yapı kazanmıştır[66].

Menderes masifi ve İzmir-Ankara Kenet Zonu'nun ikisi de graben ve yarı graben nehir vadilerini, horst yüksek arazi ve dağ sıralarından ayıran bir sistem üreten kabuksal genişlemenin bir sonucu olarak Miyosen'de başlayan masif Neojen faylanmasına maruz kalmıştır[67]. Genellikle doğu-batı yönünde olan bu faylanma menderesler çizerek akan Gediz (Hermos/Hermus), Bakırçay (Kaikos), Büyük Menderes (Maiandros), Küçük Menderes (Kaystros) nehirlerinin vadileriyle dağlık bölgeleri ve Bozdağ (Tmolos) ile Aydın (Mesogis) dağ sıralarıyla; yine çoğunlukla kuzeydoğu-güneybatı yönünde kıvrılarak uzayan nehir vadileri bugünkü ana topografyanın[68] oluşmasına neden olmuştur[69].

Gediz Havzası'nın jeolojik temelini yukarıda bahsettiğimiz Menderes masifi ve İzmir-Ankara Kenet Zonu oluşturmaktadır[70]. Bütün jeolojik dönemlerin görüldüğü havzada, jeolojik formasyonları beş grup altında toplamak mümkündür[71]. Bunlar: Paleozoyik (1. Jeolojik Zaman) metamorfik formasyonlar, Mesozoyik (2. Jeolojik Zaman) kristalize kireçtaşı ve mermerler, Neojen ve Pliokuvaterner örtü depoları, volkanik kayalar ve Kuvaterner (4. Jeolojik Zaman) alüvyonlardır **(Harita 3)**[72]. Paleozoyik'te (1. Jeolojik Zaman) gnayslar, yaşlı şistler, kristalize kalker oluşumlarıyla birlikte, havzanın güneyindeki Bozdağlar, doğusundaki Uysal Dağı, Umurbaba Dağı, kuzeydeki Dibek Dağı, Keçi Dağı, daha kuzeydeki Demirci ve Simav Dağları tamamen Paleozoyik'te meydana gelen formasyonlardandır[73]. Bununla birlikte havzada; Tersiyer'e (3. Jeolojik Zaman) ait Neojen (flişler, greler), Mesozoyik (2. Jeolojik Zaman) ait Kretase (kristalin şistler, mikaşist) görülmektedir[74]. Yine Manisa ve çevresi[75],

[65] İnci, 1998: 66. Ayrıca bkz. Erdoğan, 1990: 3; Atalay ve Mortan, 1995: 213; Roosevelt, 2017: 75.

[66] İYTE ve EÜ, 2015: 33.

[67] Koçyiğit, Yusufoğlu ve Bozkurt, 1999; 607-608.

[68] Yeryüzü şekillerinin bir kâğıt üzerine bütün özellikleriyle çizilmesi işini öğreten bilim ve sanattır. İzbırak, 1992: 313.

[69] Roosevelt, 2017: 75.

[70] Öner ve Hocaoğlu, 2007: 16; TÜBİTAK MAM, 2013: 68.

[71] Çukur, 1992: 8-13;Durmuşkahya, 2005: 18; Döndüren, 2015: 13. Öner ve Hocaoğlu bu jeolojik oluşumları; Tersiyer öncesine ait temel yapılar, Neojen çökelleri ve Volkanik birimler olmak üzere üç grup altında incelemişlerdir. Bkz. Öner ve Hocaoğlu, 2007: 16.

[72] Çukur, 1992: 8-13; Durmuşkahya, 2005: 18-21; Döndüren, 2015: 13.

[73] Günal, 1995: 69; Munsuz, Ünver ve Çaycı, 1999: 102; Üstüner, 2012: 23; TÜBİTAK MAM, 2013: 68.

[74] Yılmaz, O., 2009: 72; Akgül, 2009: 26.

[75] Manisa ve çevresinin jeolojik özellikleriyle ilgili daha ayrıntılı bilgi için bkz. Karakuyu, 2005: 32-44.

Menemen'in kuzeydoğusu, Gölmarmara'nın kuzeybatısında Çal Dağı çevresi, Akhisar'ın kuzeydoğusunda Mesozoyik (2. Jeolojik Zaman) yaşlı andezit, tüf gibi parçalanmış volkanik kayaçlarla, masif kalker, kum taşı, konglomera ve mermerler bulunmaktadır[76]. Tersiyer'de (3. Jeolojik Zaman), Gediz vadisinin kenar kısımları yani Alaşehir, Salihli, Turgutlu ovalarının güneyinden Manisa ovasının doğusuna kadar uzanan alanlarda yaşlı lav ve tüf tabakaları ile karışık kalker, mermer, konglomera, killi jipsli kumtaşı ve yer yer siltli kumlu, çakıllı killi, jipsli kayaçlara rastlanır[77]. Kuvaterner'da (4. Jeolojik Zaman); Gediz Nehri, Alaşehir Çayı, Nif Çayı, Kum Çayı, Gürdük (Medar) Çayı ve diğer yan derelerin taşıdıkları malzemelerle yaşlı alüvyon (kil, kum, silt, çakıl) ve birikinti konileri (blok, çakıl, kum) meydana gelmiştir. Genellikle litoloji moloz, çakıl, kum, silt ve kilden oluşmaktadır[78]. Gediz Grabeni de asıl olarak Kuvaterner tektonizması ile şekillenmiştir[79]. Ayrıca bazaltik koniler ve lavanın bir manto sorgucu, yani "sıcak nokta"dan sızmasıyla oluşan Kula volkanikleri de Kuvaterner'da oluşan yaşlı formasyonlardır[80].

Havzada, volkanik ve metamorfik formasyon olarak Foça, Kula ve kısmen de Demirköprü Barajı civarında bazalt; Emiralem, Saruhanlı, Demirci ve Selendi civarında andezit[81]; Gördes, Demirköprü Barajı, Demirci ve Selendi civarında gnays; Gölmarmara, Salihli, Demirci ve kısmen Kula civarında mermer[82]; Kemalpaşa, Manisa ve Akhisar civarında kalker; Turgutlu, Salihli arasında kuarsit[83]; Selendi ve Gediz İlçesi civarında dasit; Turgutlu, Salihli arasında dar ve uzun şeritler halinde kristalin şistleri yer almaktadır[84].

[76] Munsuz, Ünver ve Çaycı, 1999: 102; Üstüner, 2012: 23-24.

[77] Atalay ve Mortan, 1995: 213; TÜBİTAK MAM, 2013: 68. Ayrıca bkz. Öner ve Hocaoğlu, 2007: 17; Üstüner, 2012: 24.

[78] Atalay ve Mortan, 1995: 217; Üstüner, 2012: 24; TÜBİTAK MAM, 2013: 68.

[79] Hakyemez, Göktaş ve Erkal, 2013: 18.

[80] Yusufoğlu, 1996: 18-19. Kuvaterner başlarından itibaren Kula civarında en az üç kez volkanizma meydana gelmiştir. Bkz. Erinç, 1970: 14; Atalay ve Mortan, 1995: 217. Ayrıca Kula civarındaki bu volkanizmanın ne zaman başlayıp ve son şeklini ne zaman aldığıyla ilgili bkz. Roosevelt, 2017: 75; 42. dipnot. Yine Kula yöresindeki volkanik yapı ve şekillerin oluşumuyla ilgili daha ayrıntılı bilgi için bkz. İzbırak, 1984: 35; Koçman, 2004: 5-15.

[81] Yılmaz, O., 2009: 72.

[82] Akgül, 2009: 26.

[83] Çelik, 2010: 15.

[84] Bakaç ve Kumru, 1999: 19.

Jeomorfolojik şekillenme iç ve dış güçlerin etkisiyle zamana bağlı olarak meydana gelir[85]. Gediz Havzası'nın jeomorfolojik özellikleri, Ege Bölgesi'nin karakteristiğine uygun bir şekilde doğu-batı yönünde akan sisteme uygun olarak şekillenmiştir[86]. Bölgenin günümüzdeki yüzey şeklini almasında, önemli ölçüde Neojen başlarından itibaren başlayan dikey tektonik hareketler etkili olmuştur[87]. Havzayı meydana getiren Gediz Nehri'nin meydana gelişi de blok halinde yükselme ve alçalma şeklinde cereyan eden bu tektonik hareketler sonucunda olmuştur[88].

Gediz havzasında yükseltinin batıdan doğuya doğru gidildikçe arttığı görülmektedir[89]. Havzanın aşağı kesiminde Menemen civarında 20 m olan yükselti orta kesimde Salihli'de 90 m, Akhisar'da 100 m civarında iken yukarı kesimde plato sahasında 600 m'yi aşar[90]. Platoyu çevreleyen diğer bir deyişle havza sınırlarını belirleyen dağlık alanlarda ise yükselti 2000 m'yi geçer[91]. Havzadaki en yüksek dağ doğudaki 2.312 m ile Murat Dağı'dır. Bunu sırası ile Bozdağları (2.159 m), Simav Dağları (1.664 m), Umurbaba Dağları (1.555 m), Çulha Dağları (1.553 m) ve Nif Dağları (1.510 m) takip etmektedir[92]. Diğer yüksek alanlar içinde ise Manisa, Yamanlar, Dumanlı, Çal, Yunt, Demirci dağları yer almaktadır[93]. Bahsettiğimiz bu dağlardan Manisa Dağı, Antik Dönem'de Sipylos günümüzde ise Spil Dağı ismiyle anılmaktadır **(Resim 4-5)**[94]. Bu dağ batıda 1076 m yüksekliğindeki Yamanlar Dağı ile doğusundaki 1513 m'lik

[85] Karakuyu, 2005: 32.

[86] Yılmaz, O., 2009: 74.

[87] Atalay ve Mortan, 1995: 217.

[88] Atalay, 2004: 24.

[89] TÜBİTAK MAM, 2013: 63. Ayrıca bkz. Çelik, 2010: 16.

[90] Günal, 1995: 68.

[91] Darkot ve Tuncel, 1995: 77.

[92] TÜBİTAK MAM, 2013: 63.

[93] Durmuşkahya, 2005: 13; Döndüren, 2015: 13.

[94] Taşlıgil, 1988; 40. Manisa Dağı bütün yamaçları dik eski şist temel üzerine oturmuş Mesozoyik'e (2. Jeolojik Zaman) ait kalker bir kubbedir. Manisa Dağı'nın kuzeyinde ve Manisa şehrinin doğusunda Akpınar mevkiinde oldukça yeni olduğu anlaşılan bir fay vardır. Bu fayın üzerinde fay aynası ve ayna üzerindeki friksiyon breşleri açıkça görülmektedir. Karakuyu, 2005: 41. Ayrıca bkz. Taşlıgil, 1988; 41.

Manisa Dağları'nın birleşmesinden oluşmaktadır[95]. Söz konusu bu dağlar, faylarla parçalanan Menderes masifinin yüksekte kalan (horst) bloklarıdır[96].

Havzadaki yer alan ovalar Gediz'in yukarı havzasında nehir boyunca dar bir şerit halinde, orta ve aşağı havzada ise oldukça geniş olarak yer almaktadır. Bu ovaların en önemlileri Adala, Ahmetli, Menemen, Akhisar, Salihli, Selendi, Kapaklı, Kemalpaşa, Alaşehir ve Üzümlü Ovaları'dır[97]. Bu ovalar aslında tümüyle Gediz Ovası adıyla anılmaktadır[98]. Gediz Ovası, en geniş yeri Manisa Dağı'nın doğu yönünde 20 km olmak üzere doğu-batı doğrultusunda, yani Sarıgöl ile Menemen arasında 150 km civarında uzunluğa sahiptir[99]. Ovanın alüvyal tabanı başta Gediz olmak üzere, ovaya ulaşan diğer akarsuların getirdiği sedimentlerle doldurulmuştur[100]. Bir diğer alüvyon kaynağı da Bozdağların kuzey yamaçları boyunca kolayca aşınan Bozdağ (Tmolos) depolarıdır[101]. Sözü edilen bu ovalar, Menderes masifinden olan ve Tersiyer'in (3. Jeolojik Zaman) sonlarına doğru meydana gelen tektonik çöküntünün havzada mevcut akarsuların taşıdığı sedimentler ile Kuvaterner'da (4. Jeolojik Zaman) meydana gelen ovalardır[102].

Gediz Havzası'ndaki diğer önemli jeomorfolojik oluşum Gediz Deltası'dır[103] **(Resim 6-7)**. Gediz Nehri'nin Menemen boğazından çıktıktan sonra İzmir Körfezi'nin doğu kenarına

[95] Gediz Ovası'nın güneyinde bir duvar gibi uzanan Manisa Dağı, doğu-batı yönünde yaklaşık 25 km kadar elips şeklinde devam ettikten sonra Manisa şehrinin güneybatısında Neojen tortulların doldurduğu bir tekneleşme alanı olan Sabuncubeli'nde (675 m) andezitli volkanik kütlelerden meydana gelen Yamanlar Dağı'yla birleşir. Darkot ve Tuncel, 1995: 8; Karakuyu, 2005: 32. Ayrıca dağın kuzeybatı kısmında yer alan, yaklaşık 1400 m yüksekliğindeki Atalanı mevkii, 1968 yılında milli park haline getirilmiştir. Manisa Valiliği, 2007: 18; Akdeniz, 2011a: 9.

[96] Başka bir anlatımla blok halinde kırılmalar sonucunda havza şekillenmiştir. Havzadaki bu dağlar, çevresindeki grabenlerin tabanlarından birdenbire yükselir ve grabenle olan yükseklik farkı genellikle 1000 m'nin üzerindedir. Atalay ve Mortan, 1995: 218.

[97] TÜBİTAK MAM, 2013: 63. Ayrıca bu ovalar için daha geniş bilgi için bkz. Taşlıgil, 1988; 23-35; Darkot ve Tuncel, 1995: 38-44; Özdöl, 1997: 34-39.

[98] Özdöl, 1997: 34.

[99] Darkot ve Tuncel, 1995: 37; Akdeniz, 2011a: 10.

[100] Özdöl, 1997: 34.

[101] Işık ve Mutluer, 1988: 79; Özdöl, 1997: 35.

[102] Durmuşkahya, 2005: 14; Döndüren, 2015: 13.

[103] Deltada yürütülen çeşitli araştırmalardan elde edilen veriler için bkz. Karaaslan, Aykurt, Erbil ve Bostancı, 2012: 319-342; Karaaslan, Aykurt, Erbil ve Bostancı, 2013: 161-174; Karaaslan ve Bostancı, 2014a: 169-185; Karaaslan ve Bostancı, 2014b: 553-572; Karaaslan ve Bostancı, 2016: 49-70.

yaymış olduğu alüvyonlardan oluşmuş bir deltadır[104]. Çiğli, Foça ve Menemen ilçelerini kapsamaktadır[105]. Boyutları bakımından Batı Anadolu'nun en büyük, ülkemizin 4. büyük deltasıdır[106]. Deltanın kapladığı alan 400 km^2'dir[107]. Delta ovası, kuzey ve kuzeybatıda Foça tepelik alanı (300 – 400 m yükseltilerde) ile kuzeydoğuda Dumanlı Dağı (1091 m) kütlesi, doğuda Manisa Dağı'nın uzantısı olan Yamanlar Dağı (1075 m) ile çevrilidir[108]. Deltayı çevreleyen bu yüksek rölyef çoğunlukla volkanik kayaçlardan yapılıdır[109]. Gediz Deltası, Ege Denizi'nin -125 m'ye indiği dönemde İzmir Körfezi'nin kuzeyinde gelişmiş ve hatta Karaburun civarına kadar sokulmuştur. Daha sonra Ege Denizi'nin yükselmesine bağlı olarak bugünkü delta sahasının batısında bulunan Taşlıtepe, Değirmentepe ve Üçtepeler[110] grubuna ait Poyraztepe, Lodostepe, Abdullahtepe ve Ortatepe karaya bağlanmıştır[111]. Genel olarak eğimi fazla yamaçlarla dikkati çeken yüksek rölyef, Neojen yaşlı volkanik ve volkanosedimanter kayaçlardan yapılı olup[112], Yamanlar kütlesinde Kretase yaşlı flişler dikkati çekmektedir[113].

Gediz Deltası'nı çevreleyen yüksek alanların topografik yapısına bakıldığında yaşlıdan gence doğru şu unsurların bulunduğu görülebilir[114]:

---

[104] Darkot ve Tuncel, 1995: 43-44.

[105] İYTE ve EÜ, 2015: 54.

[106] Öner ve Köksal, 1999: 12; Onmuş, 2008: 16.

[107] Kıymaz, 2006: 32; Öner ve Hocaoğlu, 2007: 11; Döndüren, 2015: 14, deltanın alanını 400 km^2 olarak belirtirlerken; Türkiye Çevre Atlası, 2004: 137, 20.400 hektar olarak; Gül, 2014: 15; İYTE ve EÜ, 2015: 54; ise alanı 26.165 hektar olarak belirtmiştir.

[108] Öner ve Köksal, 1999: 12; Durmuşkahya, 2005: 17; Öner ve Hocaoğlu, 2007: 27; Onmuş, 2008: 16; Yılmaz, O., 2009: 76; İYTE ve EÜ, 2015: 54.

[109] Öner ve Köksal, 1999: 12.

[110] Bu alanda, MÖ 386 yılında Pers amirali Takhos tarafından bir üs olarak Leukai kenti kurulmuştur. İlk zamanlarında bir ada olan bu kent, daha sonra Gediz Nehri'nin (Hermos/Hermus) getirdiği alüvyonların birikmesi sonucunda bir yarımada şeklini almıştır. Bean, 1995: 105-107. Ayrıca Plinius, günümüzden 30-35 km kadar içerdeki eski Aiol kenti Temnos'un bir zamanlar Gediz Nehri'nin (Hermos/Hermus) ağız kısmında yer aldığını; buradaki körfezin sonunda "Ants" adını taşıyan bir kaynakla birlikte, bir zamanlar ada olan Leukai adlı bir kentin bulunduğunu bildirmektedir. Plin. Nat., V, 31. Ayrıca bkz. Texier, 2002: 249, 255-256. Günümüzde bu alan Arkeolojik sit alanıdır.

[111] Atalay ve Mortan, 1995: 224; Atalay, 2004: 50.

[112] Öner ve Hocaoğlu, 2007: 23. Ayrıca bkz. Darkot ve Tuncel, 1995: 44.

[113] Öner ve Köksal, 1999: 16.

[114] Onmuş, 2008: 18.

- Mesozoik (Üst Kretase) Fliş birimi[115]
- Neojen (Miyosen) Sedimanter birimler[116]
- Neojen (Miyosen) Volkanik birimler[117]
- Neojen (Miyosen) Volkanosedimanter birimler[118]
- Kuvaterner Alüvyon birimleridir[119].

Nehrin getirdiği alüvyonlar ile deniz dalgalarının etkileşimi sonucu delta kıyılarının morfolojisi zamanla değişim göstermiştir. Akıntılarla biriken bu alüvyonlar deniz içerisinde üç doğal lagün oluşturmuştur[120]. Bu lagünler kuzeyden güneye doğru Kırdeniz, Homa ve Çilazmak lagünleridir[121].

Deltanın 8000 hektarlık bölümü 1982 yılında "Yaban Hayatı Koruma Sahası" ilan edilmiştir[122]. 1987 yılında İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından "Kuş Cenneti" ilan edilen delta ovası, doğal ve kültürel zenginlikleriyle Kültür Bakanlığı'nca 1985 ve 1999 yıllarında 1. derece "Doğal ve Arkeolojik Sit", 1998 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca "Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Hakkındaki Ramsar Sözleşmesi" kapsamında koruma altına alınmıştır[123].

---

[115] Öner ve Hocaoğlu, 2007: 18. Kretase yaşlı fliş birimleri sadece Yamanlar Dağı'nın batı yamaçlarında bulunur. Birim egemen olarak kumtaşı ve şeyl ardalanmasından oluşmuştur. Kumtaşları orta ve kalın katmanlı olup, katman kalınlığı 10-15 m arasında değişmektedir.

[116] Öner ve Köksal, 1999: 12. Birim, taban konglomerası ile başlar ve çakıllı kumtaşı, kiltaşı-çamurtaşı ardalanmasından meydana gelir. Menemen çevresinde, ova kuzeyinde Bozköy-Ilıpınar arası bölgede ve Maltepe sırtı doğu kesiminde yayılım gösterir.

[117] Öner ve Hocaoğlu, 2007: 22; Onmuş, 2008: 18. Delta sınırları içerisinde yer alan Dumanlı Dağı, Yamanlı Dağ ve Foça tepeleri Neojen'de meydana gelen volkanik hareketler sonucu meydana gelmiş çoğunlukla volkanik kökenli kayaçlardan oluşmaktadır. Delta sahasında en çok alan kaplayan birimlerdendir. En çok görülen volkanik unsurlar ise andezit blokları, aglomera, tüfler ve dasitlerdir.

[118] Öner ve Köksal, 1999: 16. Bu birim en çok deltanın merkezi kesimine karşılık gelen alanda bol miktarda bulunmaktadır. Gerenköy'ün kuzeyi, Taşlıtepe ve Değirmen tepenin batıya bakan yamaçlarında, Foça Tepelerinin kuzeyindeki alanlarda bol miktarda görülmektedir.

[119] Erinç, 1955a: 33-66; Onmuş, 2008: 19. Deltada en geniş alan kaplayan birim alüvyon birimleridir. Üçtepeler, Değirmen Tepe ve Taşlı Tepeler nehrin taşıdığı alüvyonların çevrelerinde birikmesinden önce ada olan yükseltilerdir.

[120] Erinç, 1955a: 33-66; Onmuş, 2008: 19.

[121] Tırıl, 1995: 225; Başar, 2014: 35.

[122] TÜBİTAK MAM, 2013: 115.

[123] İYTE ve EÜ, 2015: 54. Ayrıca bkz. Sıkı, 2002: 12.

1.3. İklim Özellikleri

Ege Bölgesi'nin büyük bir bölümünde olduğu gibi Gediz Havzası da yazların sıcak ve kurak, kışların ılık ve yağışlı olduğu Akdeniz makroklima kuşağında yer almaktadır[124]. Havzanın iklimini, mevsimlere göre bölgeyi etkileyen hava kütleleri ile yükselti, bakı, dağların uzanış yönü ve karasallığı kapsayan fiziki coğrafya faktörleri etkiler[125].

Genel özellikleri bakımından Akdeniz ikliminin etkisi altında kalan Gediz Havzası, Türkiye'nin bütününde olduğu gibi yıl boyunca iki hava kütlesinin etkisinde kalmaktadır[126]. Bunlardan birincisi kış mevsiminde Orta ve Doğu Avrupa üzerinden Atlas Okyanusu'nun kuzeyine yayılan yüksek basınç alanının genişlemesiyle soğuk hava kütlelerinin havzayı etkilemesi, ikinci unsur ise yaz mevsimindeki tropikal kökenli hava kütlesidir[127]. Havzayı kış mevsiminde en çok etkileyen hava kütleleri Maritim Polar[128], Kontinental Polar, Kontinental Arktik, Akdeniz, Kontinental Tropikal hava kütleleridir[129]. Yaz mevsiminde havzayı etkileyen başlıca hava kütleleri ise Maritim Polar, Kontinental Polar, Maritim Tropikal[130], Kontinental Tropikal hava kütleleridir; ancak bunlar içerisinde havzayı en çok etkileyen hava kütleleri Kontinental Polar ve Kontinental Tropikaldir[131]. Bu hava kütlelerinin etkilerini özetleyecek olursak, yazın tropikal hava kütlesinin etkisi altında havzada frontoliz şartları hâkim olurken, kışın polar cephenin ülkemiz üzerinde seyretmesine bağlı olarak gelişen frontal faaliyetlerle yağışlar oluşur. Ayrıca kış mevsiminde havza Akdeniz üzerindeki

---

[124] van Zeist, Woldring ve Stapert, 1975: 62; Wigley ve Farmer, 1982: 32; Darkot ve Tuncel, 1995: 13. Ayrıca Gediz Havzası'nın bugünkü sıcaklık ve yağış değerleri, yaklaşık 3000 bin yıl önce de bu coğrafyada görüldüğü öne sürülmektedir. Bkz. Sullivan, 1989: 21; Yakar, 2007: 276; Roosevelt, 2017: 76, 78.

[125] Günal, 1995: 70; Atalay ve Mortan, 1995: 231.

[126] Taşlıgil, 1988; 51.

[127] Erinç, 1996: 295; Atalay, 2004: 94-96. Ayrıca bkz. Koçman, Işık ve Mutluer, 1995: 27.

[128] Kış mevsiminde etkili olan bu hava akımı havzada yağışlara yol açar, soğuk ve rüzgârlı hava koşullarına neden olur. Koçman, 1993: 14.

[129] Temuçin, 1991: 13. Hava kütleleri kaynak bölgelerindeki sıcaklık durumları ve oluştuğu yer dikkate alınarak incelendiğinde, Tropikal ve Kutupsal-Polar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Kutupsal hava kütleleri tam kutuplar üzerinde oluşmuşsa Arktik ya da Antarktik hava kütleleri olarak da isimlendirilmektedir. Nem durumu dikkate alındığında ise, hava kütlesinin oluşum alanı nemli deniz yüzeyi ise bu hava kütlesine denizel (maritime-m), nemi az, kuru kara yüzeyi ise karasal (continental-c) hava kütlesi denilmektedir. Açar, Yağan, Ekici vd., 2013: 3.

[130] Mart ayının ikinci haftasından itibaren havza, nemli ve sıcak özellikteki bu hava kütlesinin etkisine girer ve kasım ayının başlarına kadar havza üzerinde etkili olur. Atalay ve Mortan, 1995: 231.

[131] Temuçin, 1991: 16.

Akdeniz cephesinden doğan gezici siklonların etki alanına girdiği zamanlarda bol yağış alır[132].

Gediz Havzası'nda iklimin birbirine göre az çok farklılık gösterdiği üç kesim öngörülebilir. Bunlardan ilki tam Akdeniz ikliminin hüküm sürdüğü Aşağı Gediz Havzası'nın kıyı kesimleri; ikincisi yine Aşağı Gediz Havzası'nın zemini deniz yüzeyinden pek yüksek olmayan, yaz ve kış sıcaklık farkları kıyıya göre biraz artan çukur ovaları; üçüncüsüyse zemini yüksek yaz-kış sıcaklıkları arasındaki farkları fazla olan Yukarı Gediz Havzası'dır[133].

Tipik Akdeniz ikliminin görüldüğü Ege Bölgesi'nde yazın sıcaklık ortalaması 21,9-25,7° C; kışın ise ortalama 3,4-8,6° C'dir[134]. Sıcaklıklarda, coğrafi enlemin etkisiyle güneyden kuzeye ve yüksekliğin etkisiyle de batıdan doğuya doğru azalma olduğu görülmektedir[135]. Gediz Havzası'nın sıcaklık değerlerine bakıldığında **(Grafik 2)** aşağı havzada yıllık sıcaklık ortalaması 16,6° C, yukarı havzada 13,5° C olup, havza ortalaması 15,1° C'dir[136]. Günlük en yüksek sıcaklık farkı ortalamasıysa 25,8° C'dir[137]. Aşağı Gediz Havzası ile Yukarı Gediz Havzası arasında günlük ortalama sıcaklığın seyrinde yaklaşık olarak 5° C fark bulunmaktadır[138].

---

[132] Günal, 1995: 70.

[133] Darkot ve Tuncel, 1995: 13.

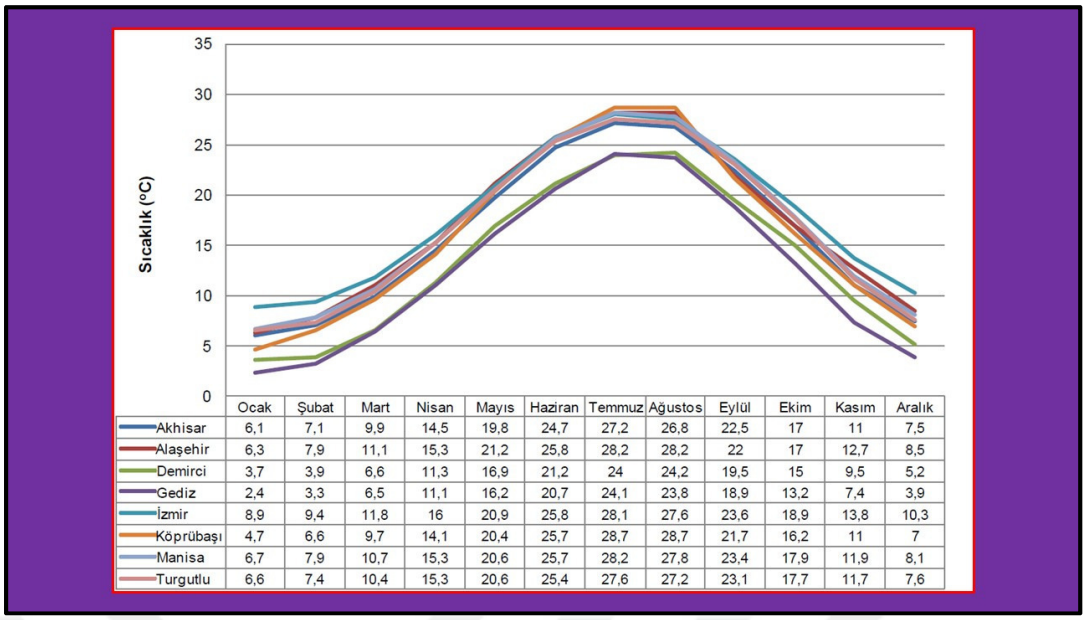
[134] Roosevelt, 2017: 76, ayrıca 49. dipnot. Atalay ve Mortan, yaz sıcaklık ortalamasını kıyı kesimlerde 25° C'nin üzerinde, İç Batı Anadolu platolarında 20° C'ye kadar indiğini; kışın ise sahil kesiminin sıcaklık ortalamasının 5-6° C civarında, İç Batı Anadolu platolarında ise 0-1° C dolayında olduğunu belirtmektedirler. Atalay ve Mortan, 1995: 233-234. Yakar da ortalama sıcaklık değerlerini yazın 25° C, kışın ise 5° C olarak belirtmektedir. Bkz. Yakar, 2007: 276.

[135] Darkot ve Tuncel, 1995: 13.

[136] Sağlık durumu ve giyimi normal olan bir insan için kendini rahat hissettiği ortalama sıcaklık değerleri vardır. Ülkemizde yapılan bir araştırmaya göre, insanın kendisini rahat hissedebileceği eşik değerler hesaplanmış ve söz konusu bu değerler en düşük 16,7° C ve en yüksek 24,7° C olarak bulunmuştur. Koçman, 1992: 37. Ayrıca bkz. Sungur, 1980: 27-36; Temuçin, 1991: 186, çizelge 34. Genel olarak değerlendirilecek olursa Gediz Havzası'nın, sağlıklı ve normal bir insanın için uygun sıcaklık koşullarına sahip olduğu söylenebilir.

[137] TÜBİTAK MAM, 2013: 86. Havzadaki sıcaklık ortalamalarıyla ilgili daha fazla bilgi için ayrıca bkz. Taşlıgil, 1988; 54-76.

[138] Günal, 1995: 71. Ayrıca Gediz Havzası'nda görülen maksimum ve minimum sıcaklıklarla ilgili bkz. Günal, 1995: 81.

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Akhisar	6,1	7,1	9,9	14,5	19,8	24,7	27,2	26,8	22,5	17	11	7,5
Alaşehir	6,3	7,9	11,1	15,3	21,2	25,8	28,2	28,2	22	17	12,7	8,5
Demirci	3,7	3,9	6,6	11,3	16,9	21,2	24	24,2	19,5	15	9,5	5,2
Gediz	2,4	3,3	6,5	11,1	16,2	20,7	24,1	23,8	18,9	13,2	7,4	3,9
İzmir	8,9	9,4	11,8	16	20,9	25,8	28,1	27,6	23,6	18,9	13,8	10,3
Köprübaşı	4,7	6,6	9,7	14,1	20,4	25,7	28,7	28,7	21,7	16,2	11	7
Manisa	6,7	7,9	10,7	15,3	20,6	25,7	28,2	27,8	23,4	17,9	11,9	8,1
Turgutlu	6,6	7,4	10,4	15,3	20,6	25,4	27,6	27,2	23,1	17,7	11,7	7,6

Grafik 2: Gediz Havzası'nda Yer Alan Bazı İl ve İlçelerin Yıllık Ortalama Sıcaklık Değerleri.

Yukarı Gediz Havzası'nda yükseltinin artması ve denizel etki alanından uzaklaşılması nedeniyle eylül ayından itibaren sıcaklıklarda belirgin bir düşüş görülmektedir[139]. Alanda, yıllık ortalama sıcaklıklar 11.0-12.5° C arasında değişmektedir[140]. Ocak ayı sıcaklık ortalamaları yüksekliği 600-800 metreler arasındaki yerlerde 2-3° C civarındadır[141]. Yükseltinin 1000 metre olduğu yerlerde sıcaklık 0, -2° C[142], 1500 metrede 0° C, Murat ve Şaphane Dağı zirvelerinde ise -5° C'ye kadar inmektedir[143]. Yaz dönemi sıcaklık ortalamaları değerlendirildiğinde, 1000 metreye kadar olan kesimlerde sıcaklık yaklaşık 20° C civarındadır. Temmuz ayı sıcaklık ortalamaları ise Gediz'de[144] 23,4° C, Uşak'ta 23,2° C'dir. 1500 metrenin üzerindeki dağlık alanlarda sıcaklık 20° C, Murat ve Şaphane Dağı gibi 2000 metre yükseklikteki yerlerde bakıya göre sıcaklık 12-14° C arasında değişmektedir[145].

Yukarı Gediz Havzası ile kıyaslandığında Aşağı Gediz Havzası nispeten daha uygun iklim ve sıcaklık koşullarına sahiptir. Bu koşullara sebep olan en önemli etmenler: yer şekilleri, denizel etkinin dağların konumu nedeniyle iç kısımlara girebilmesi ve yükseltinin

[139] Darkot ve Tuncel, 1995: 78.

[140] Günal, 2003a: 6.

[141] Efe, 1998: 80.

[142] Günal, 1995: 71; Atalay ve Mortan, 1995: 234.

[143] Efe, 1998: 80; Günal, 1995: 74.

[144] Bu ilçede 1972 ve 1991 yılları arasında yapılan gözlem sonuçlarına göre ölçülen yıllık ortalama sıcaklık değeri 12,3° C olarak tespit edilmiştir. Bkz. Özav, 1999: 22.

[145] Efe, 1998: 80.

daha az olmasıdır. Havzada yer alan istasyonlardan alınan ve 25 yılı aşan verilere göre ortalama sıcaklıklar Manisa'da 16,9° C, İzmir'de ise 17,6° C[146] ortalama sıcaklık ise 16,6° C'dir[147]. Aşağı Gediz Havzası'nın ocak ayı ortalama sıcaklığı 6°-7° C civarında iken, temmuz ayı sıcaklık ortalaması ise 26° C'nin biraz üstünde seyretmektedir[148].

Gediz Havzası'nda basıncın[149] durumu değerlendirildiğinde, genel olarak kasım ayı, basıncın en yüksek[150]; temmuz ayı ise en düşük olduğu aydır[151]. Havzada yıllık ortalama basınç 909-1006 mb arasında değişmektedir[152]. Aşağı Gediz Havzası'nda 1000 mb'nin üzerinde seyreden yıllık ortalama basınç değerleri[153] Yukarı Gediz Havzası'nda 900-950 mb civarındadır[154]. Sonuçta havzanın aşağı ve yukarı kesimi arasında yaklaşık 70-80 mb gibi bir fark olduğu anlaşılmaktadır. Havzanın yukarı kesiminde eylül ayının sonlarından itibaren kuzeyden gelen soğuk hava kütleleri[155] nedeniyle basınçta yükselme görülürken, yaz aylarında ise güneyden gelen tropikal hava kütleleri[156] basıncın düşmesine neden olur[157]. Havzanın aşağı kesiminde ise ortalama basınç kasım ayında en yüksek değere ulaşırken, nisan ayıyla birlikte aylık ortalama basınç değerleri düşmeye başlar[158].

---

[146] Durmuşkahya, 2005: 26.

[147] TÜBİTAK MAM, 2013: 86.

[148] Günal, 1995: 71, 74.

[149] Hava basıncı ilk kez 1943'te Toriçelli tarafından cıvalı bir barometre ile ölçülmüştür. Erol, 2004: 112.

[150] Normal basınç değeri olarak 45. enlemde, deniz yüzeyinde 0 °C sıcaklıkta 760 mm (29,92 inç) veya 1013.25 mb değeri saptanmıştır. Bir yerde hava basıncı 760 mm veya 1013 mb'den fazlaysa o basınca yüksek basınç, düşükse alçak basınç denir. Erol, 2004: 112; Ayrıca bkz. Erinç, 1996: 79.

[151] Taşlıgil, 1988; 112.

[152] Günal, 1995: 81. Ayrıca havzadaki bu basınç değerlerine yakın örnekler için bkz. Taşlıgil, 1988; 111; Temuçin, 1991: 30.

[153] Aşağı havzada yer alan bazı il ve ilçelerin yıllık ortalama basınç değerleri şu şekildedir: Manisa 1006,3 mb, Akhisar 1003,4 mb, Salihli 1006,9 mb. Günal, 1995: 81. Yine Manisa ilinin yıllık basınç değerleri için bkz. Taşlıgil, 1988; 111, tablo 24-25; Temuçin, 1991: 29, çizelge 2; Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008b: 97, 122, 407.

[154] Efe, 1998: 83. Örneğin Gediz ilçesinde ortalama basınç 929,9 mb, Uşak'ta ise 909,5 mb'dir. Günal, 1995: 81.

[155] Basıncın yükselmesine neden olan bu hava kütleleri Orta ve Doğu Avrupa üzerine yerleşen yüksek basıncın Batı Anadolu'yu etkilemesiyle oluşmaktadır. Bkz. Erinç, 1996: 298-299, şekil IX-2.

[156] Mayıs ayından itibaren özellikle yaz aylarında Anadolu'ya güney ve güneydoğudan giren, Gediz Havzası'nı da etkisi altına alan Basra alçak basıncının etkisiyle de basınç oldukça düşmektedir. Koçman, 1993: 24-28; Günal, 1995: 82.

[157] Efe, 1998: 83.

[158] Günal, 1995: 81-82.

Gediz Havzası'nda hâkim rüzgâr esiş yönleri[159] incelendiğinde, rüzgâr yönlerinin farklılığında rölyefin ve denizin etkisi hissedilir[160]. Havzada[161] genellikle doğu, kuzey ve kuzeydoğu yönünden esen rüzgârlar hâkimdir[162]. Ortalama hızları 2,5-2,8 m/sn arasında değişmektedir[163]. En hızlı rüzgârlar ise aralık, ocak, şubat, mart ve kısmen de nisan aylarında esmekte ve hızları 21,9-26,9 m/sn'yi bulmaktadır[164]. Havzanın aşağı kesiminde Menemen'de kuzey (N), Manisa'da kuzeydoğu (NE), Akhisar'da kuzey (N) yönü hâkimiyet kazanırken havzanın yaklaşık orta kesiminde bulunan Salihli'de güneybatı (SW) sektörlü rüzgârlar egemendir[165]. Havzanın yukarı kesiminde ölçüm değerlerine göre Uşak'ta batı (W) yönlü rüzgârlar (% 18,9) etkiliyken, Gediz'de ise kuzey (N) sektörlü rüzgârlar hâkimdir. Bu ilçede rüzgârlar en fazla kuzeydoğu (NE) (% 35,8) ve kuzey yönünden (N) (% 19) esmektedir[166].

Yıllık ortalama yağışın alçak yerlerde yaklaşık 600-700 mm, dağlarda ise yaklaşık 1000 mm'ye ulaştığı[167] Ege Bölgesi'nde olduğu gibi, Gediz Havzası da genel olarak Akdeniz ikliminin yağış rejimi özelliklerine sahiptir[168]. Yağışın en fazla kışın, en az yazın görüldüğü havzanın aşağı kesiminde Akdeniz yağış rejimi hâkim iken, yukarı kesimde karasal yağış rejimi ile Akdeniz yağış rejimi arasında bir geçiş tipi hüküm sürer[169]. Kışın düşen yağış

[159] Hâkim rüzgâr yönünü hesaplayabilmek amacıyla kullanılan formül için bkz. Erinç, 1960: 1.

[160] TÜBİTAK MAM, 2013: 93.

[161] Havzada yer alan illerin ocak ve temmuz aylarına ait hâkim rüzgâr yönleri ve hızları için bkz. Erinç, 1960: 10, Ek 1.

[162] Ayrıca özellikle yaz döneminde kuzeybatı yönünden esen ve "Eteziyen" adı verilen rüzgârlar da havzayı etkisi altına almaktadır. İlk çağlardan beri bilinen bu rüzgârlar, etkisini gösterdiği süreç içerisinde Ege ve Marmara Bölgeleri'ni serinletirken, Toros Dağları'nı aşarak Akdeniz'e ulaştığında fön olayını meydana getirmektedir. Atalay, 2004: 102. Ayrıca bkz. İzbırak, 1984: 224.

[163] Yılmaz, O., 2009: 96. Örneğin Manisa ve Akhisar ovalarında yıllık ortalama rüzgar hızı bu değerlerin altında kalmaktadır (Manisa 2.1, Akhisar 2.3 m/sn). Temuçin, 1991: 39. Taşlıgil, Manisa'nın yıllık ortalama rüzgar hızını 2.2 m/sn, Akhisar'ınkini ise 1.9 m/sn olarak belirtmiştir. Taşlıgil, 1988; 123, tablo 26.

[164] TÜBİTAK MAM, 2013: 86.

[165] Günal, 1995: 83.

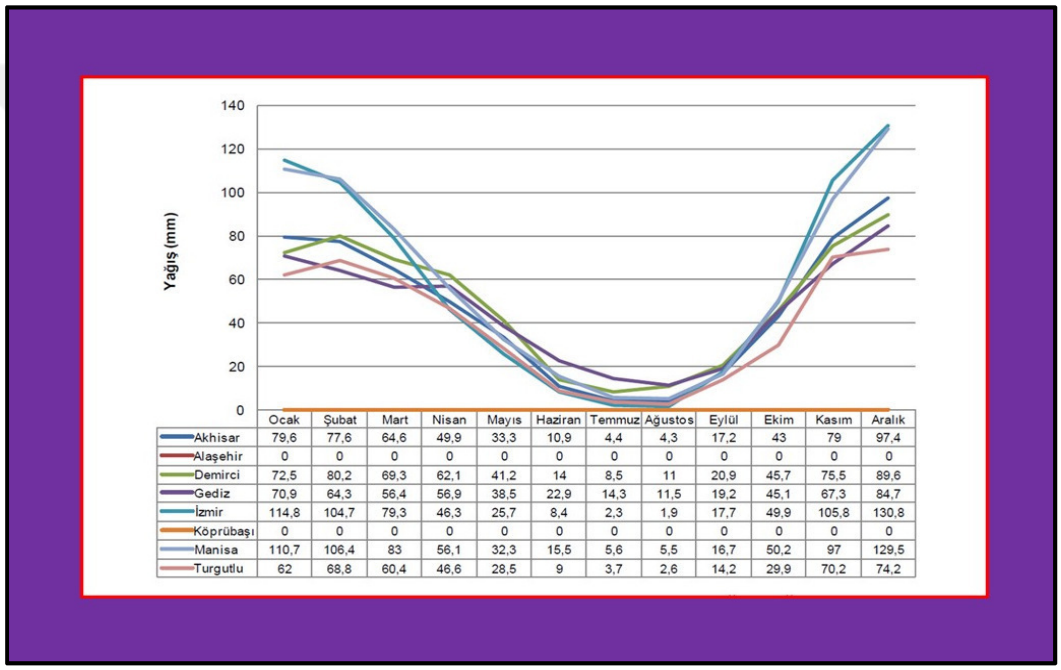
[166] Efe, 1998: 83-84.

[167] Marchese, 1989: 18. Ayrıca Ege Bölgesi'nin yıllık ortalama yağış değerleri için bkz. Taşlıgil, 1988; 77, tablo 10; Darkot ve Tuncel, 1995: 14-15; Atalay ve Mortan, 1995: 234; Erinç, 1996: 333, şekil IX-25; Atalay, 2004: 111, şekil 2.10; Roosevelt, 2017: 77 ve 51. dipnot.

[168] Doğal olarak Gediz Nehri de Akdeniz yağış rejiminden etkilenmiş ve nehrin debisi şubat ayında maksimum değere ulaşırken, ağustos ayında minimum seviyeye düşer. Bkz. İnandık, 1959: 85.

[169] Atalay ve Mortan, 1995: 234; Günal, 1995: 87.

miktarı, en kurak aydakinden üç kat daha fazla olduğu[170] havzada yıllık ortalama yağış miktarı[171] 700 mm civarındadır[172] **(Grafik 3)**. Havzanın aşağı kesiminde yer alan meteoroloji istasyonlarının verilerine göre yıllık ortalama yağış miktarı 468.8,4 mm (Turgutlu) ile 763,1 mm (Manisa) arasında değişmektedir[173]. Bununla beraber havzada doğuya doğru ilerledikçe ve yükselti arttıkça yaz ve ilkbahar yağışlarında bir artış, kış yağışlarında bir azalış dikkat çeker. Gediz Ovası'nın yukarı kesiminde nisbi olan bu artış, Yukarı Gediz Havzası'nda doğuya doğru gidildikçe daha da artmaktadır[174]. Yıllık ortalama yağış miktarının 450-1250 mm arasında değiştiği Yukarı Gediz Havzası'nda kış yağış oranı % 43, İlkbahar % 27, sonbahar % 20-25 arasında ve yaz yağış oranı ise % 9 civarındadır[175].

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Akhisar	79,6	77,6	64,6	49,9	33,3	10,9	4,4	4,3	17,2	43	79	97,4
Alaşehir	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Demirci	72,5	80,2	69,3	62,1	41,2	14	8,5	11	20,9	45,7	75,5	89,6
Gediz	70,9	64,3	56,4	56,9	38,5	22,9	14,3	11,5	19,2	45,1	67,3	84,7
İzmir	114,8	104,7	79,3	46,3	25,7	8,4	2,3	1,9	17,7	49,9	105,8	130,8
Köprübaşı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Manisa	110,7	106,4	83	56,1	32,3	15,5	5,6	5,5	16,7	50,2	97	129,5
Turgutlu	62	68,8	60,4	46,6	28,5	9	3,7	2,6	14,2	29,9	70,2	74,2

Grafik 3: Gediz Havzası'nda Yer Alan Bazı İl ve İlçelerin Yıllık Ortalama Yağış Değerleri.

[170] Sullivan, 1989: 42.

[171] Yağışlar "pluviometreler" ile ölçülür. Ölçülen yağış miktarları metre kareye kilogram olarak, ya da milimetre yükseklik olarak ölçülür. Genel olarak 1 m^2'ye düşen 1 kg. su, 1 mm yağışa denk olmaktadır. Yani 1 m^2/kg=1mm yağış. Erol, 2004: 233.

[172] Meriç, 2018: 41. Gediz Havzası'nın yıllık ortalama yağış değerleri bazı kaynaklarda farklılık gösterebilmektedir bkz. Temuçin, 1991: 87-90, şekil 25; Durmuşkahya, 2005: 34; Yılmaz, O., 2009: 95; Akgül, 2009: 24; Özden, 2009: 91; Üstüner, 2012: 24; TÜBİTAK MAM, 2013: 90; İYTE ve EÜ, 2015: 33.

[173] Durmuşkahya, 2005: 30, tablo 3.

[174] Günal, 1995: 87-88.

[175] Efe, 1998: 84. Yukarı Gediz Havzası'nda yer alan ilçelerden Gördes, Kula, Selendi, Merkez (Uşak) ve Eşme'nin yıllık ortalama yağış miktarları için bkz. Günal, 1995: 86, tablo 5; Günal, 2003a: 18-19, şekil 7.

Havzada kar yağışlı gün sayısı denizden uzaklık, relief, yükselti ve karasallığın artışına bağlı olarak iç kısımlara doğru gidildikçe değişikliğe uğramaktadır[176]. Havzanın kıyı kesiminde (İzmir)[177] kar yağışlı gün sayısı 1 günün altındadır[178]. Havzanın orta kesimine doğru (Manisa 6, Akhisar 4, Salihli 7 gün) yıllık ortalama kar yağışlı gün sayısı 6-7 gün arasında değişmekteyken[179], yukarı kesiminde yükselti ve karasallığın etkisiyle de Uşak'ta 8[180], Gediz 'de ise 8,4 gün civarındadır[181]. Havzada kar yağışının en fazla yağdığı ay ocak olup, onu aralık ve şubat ayı takip etmektedir[182].

Araştırma alanında bağıl (nisbi) nemin[183] yıl içindeki değişimi ve mevsimlik özellikleri incelendiğinde, sıcaklıkla ters orantılı olarak en yüksek değerlere kış aylarında, en düşük değerlere ise yaz aylarında rastlandığı görülmektedir[184]. Havzada yıllık ortalama bağıl (nisbi) nem aşağı kesimde % 60'ın üzerindedir, yukarı kesimde ise % 50'ye kadar düşmektedir[185]. Mart ayından itibaren sıcaklığın yükselmeye başlamasıyla azalmaya başlayan bağıl (nisbi) nem en düşük orana temmuz ayında ulaşır[186]. Bu ayda havzada bağıl (nisbi) nem oranı % 41-51 arasında değişir[187]. Ağustos ayından itibaren sıcaklığın azalmasıyla birlikte atmosferik aktivitelerin artmasına bağlı olarak bağıl (nisbi) nem oranlarında da artışlar

[176] Günal, 1995: 91.

[177] Taşlıgil, 1988: 93.

[178] Erinç, 1996: 345; Çukur, 1998: 140.

[179] Günal, 1995: 91. Karlı yağışlarının 2 veya 3 yıl arayla görüldüğü bu alanda kar yağışı ve karla örtülü günler sayısının en fazla olduğu yıl 1945 olup, Manisa'da 14, Akhisar'da 10 gün süreyle kar örtüsü yerde kalmıştır. Temuçin, 1991: 126.

[180] Darkot ve Tuncel, 1995: 16.

[181] Efe, 1998: 84, tablo 10.

[182] Taşlıgil, 1988: 95.

[183] Bağıl (nisbi) nem, belirli bir sıcaklıkta havanın o andaki mevcut su buharı içeriği ile aynı havanın potansiyel su buharı kapasitesine oranıdır. Tarbuck ve Lutgens, 1997: 390. Havanın nem içeriğini tanımlamak için kullanılan bağıl nem, yüzde olarak ifade edilir. Erinç, 1996: 104; Coşkun, 2003: 149-150. Ayrıca bağıl (nisbi) nemin diğer tanımlamalarıyla ilgili bkz. Dönmez, 1990: 141; İzbırak, 1992: 26; Atalay, 1994: 50; Erinç, 1996: 104; Oliver ve Hidore, 2001: 62-63; Erol, 2004: 205; Atalay, 2004: 116.

[184] Temuçin, 1991: 82; Çukur, 1998: 124; Durmuşkahya, 2005: 29.

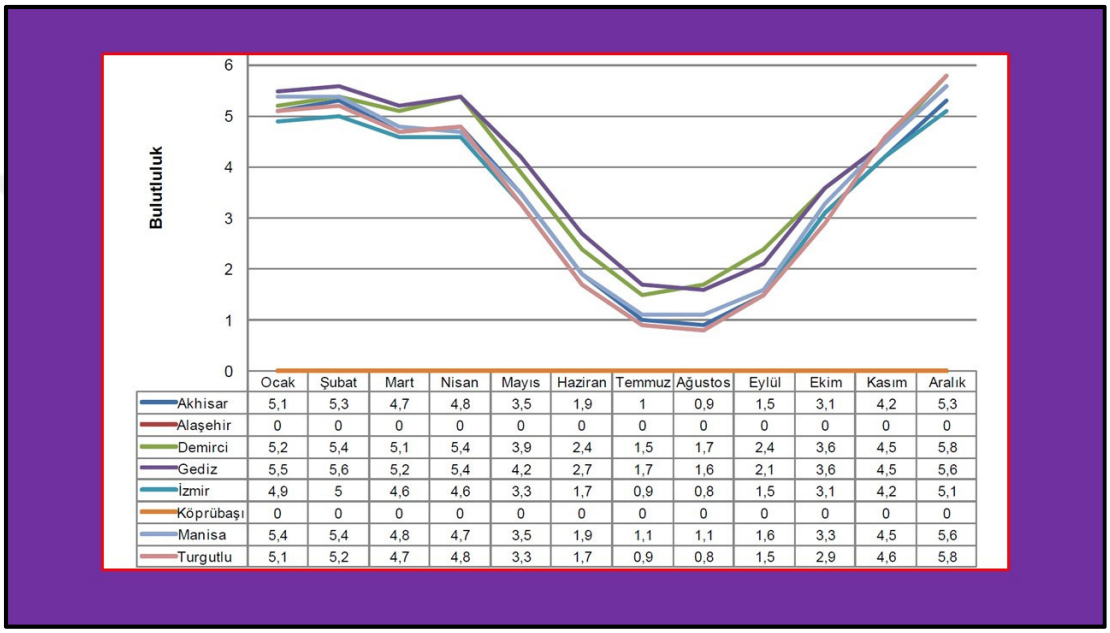
[185] Atalay ve Mortan, 1995: 234; Günal ise, Gediz Havzası'nın yıllık ortalama bağıl (nisbi) nem oranının % 57 ile % 63 arasında değiştiğini belirtmektedir. Günal, 1995: 91.

[186] Çukur, 1998: 124.

[187] Günal, 1995: 91. Ayrıca Aşağı Gediz Havzası'nda yer alan bazı il ve ilçelerin yıllık bağıl (nisbi) nem oranları için bkz. Çukur, 1998: 126, çizelge 9; Durmuşkahya, 2005: 30, tablo 2.

görülür[188] ve kış mevsiminde en yüksek değere ulaşır. Kış aylarında bağıl (nisbi) nem oranının en yüksek olduğu aylar aralık ve ocaktır[189]. Bu aylarda bağıl (nisbi) nem oranı havzanın bütününde % 70'in üzerinde seyretmektedir[190].

Havzanın iklimini etkileyen önemli faktörlerden birisi de açık ve kapalı günlerin yıl içindeki durumudur **(Grafik 4)**. Havzada ortalama bulutluluk 3,9-4,4 arasında değişir **(Harita 4)**[191]. Ancak atmosfer aktivitesi, yağış miktarı ve bağıl (nisbi) nemdeki artışlara bağlı olarak havzadaki yıllık bulutluluk oranları da mevsimden mevsime değişikliğe uğramaktadır[192].

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Akhisar	5,1	5,3	4,7	4,8	3,5	1,9	1	0,9	1,5	3,1	4,2	5,3
Alaşehir	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Demirci	5,2	5,4	5,1	5,4	3,9	2,4	1,5	1,7	2,4	3,6	4,5	5,8
Gediz	5,5	5,6	5,2	5,4	4,2	2,7	1,7	1,6	2,1	3,6	4,5	5,6
İzmir	4,9	5	4,6	4,6	3,3	1,7	0,9	0,8	1,5	3,1	4,2	5,1
Köprübaşı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Manisa	5,4	5,4	4,8	4,7	3,5	1,9	1,1	1,1	1,6	3,3	4,5	5,6
Turgutlu	5,1	5,2	4,7	4,8	3,3	1,7	0,9	0,8	1,5	2,9	4,6	5,8

Grafik 4: Gediz Havzası'nda Yer Alan Bazı İl ve İlçelerin Yıllık Ortalama Bulutluluk Değerleri.

Yaz mevsiminde düşük olan bulutluluk, frontal faaliyetin yükseldiği kasım-mart döneminde artar[193]. Bulutluluk derecesine ise en yüksek aralık ve ocak aylarında rastlanmaktadır[194]. Havzada yıllık bulutlu gün sayısı 158-186 gün arasında değişir[195]. Yıllık ortalama bulutluluk Manisa'da 3,6, İzmir'de 3,3, Akhisar'da 3,4, Demirci'de 3,9, Gediz'de

[188] Çukur, 1998: 124.

[189] Günal, 1995: 91.

[190] Çukur, 1998: 124.

[191] Günal, 1995: 91.

[192] Çukur, 1998: 127.

[193] Günal, 1995: 91.

[194] Temuçin, 1991: 84; Çukur, 1998: 127.

[195] Günal, 1995: 91.

4,0, Turgutlu'da 3,4'tür[196]. Havzadaki mayıs-ekim dönemindeki bulutluluk oranları 5,0'dan az olup[197], ortalama açık gün sayısı ise 126-156 gün arasında değişmektedir[198]. Bu durum mayıstan ekim sonuna kadar süren dönemde kararlı yaz sirkülasyon koşulları ile ilgilidir. Cephe oluşma ihtimali son derece düşük, yüksek sıcaklık nedeniyle de havadaki nem yoğuşma derecesinden uzak olup doyma açığı fazla ve dolayısıyla bulut oluşumu zayıftır[199].

1.4. Bitki Örtüsü[200] Özellikleri

Ege Bölgesi sınırları içerisinde yer alan Gediz Havzası'nın bugünkü bitki örtüsü[201] olasılıkla İlk Tunç Çağı'nda[202] oluşmuştu[203]. Havza, bitki coğrafyası açısından ise "Doğu Akdeniz Fitocoğrafya Bölgesi[204]" içinde yer almaktadır[205]. Bu genel tanımlamada araştırma alanı vejetasyon[206] bölgeleri bakımından Walter'a göre Akdeniz-Ege orman bölgesiyle Submediterranean karaçam ormanları bölgesine girer[207]. Zohary'e göre ise, araştırma alanı

[196] TÜBİTAK MAM, 2013: 94. Farklı kaynaklarda, havzada yer alan bazı il ve ilçelerin bulutlanma sürelerinde farklılıklar görülebilmektedir. Bkz. Taşlıgil, 1988: 97-98, tablo 16-17; Temuçin, 1991: 85-86, çizelge 15, şekil 23; Günal, 1995: 91-92; Erinç, 1996: 350, şekil IX-35; Çukur, 1998: 127, çizelge 9; Atalay, 2004: 118, şekil 2.17.

[197] Temuçin, 1991: 84.

[198] Günal, 1995: 92.

[199] Çukur, 1998: 127.

[200] "Bitki Örtüsü" kavramı bir bölgedeki bitki topluluğunun meydana getirdiği "örtü" anlamına gelir. Örneğin: orman, bozkır ve çayırlık birer bitki örtüsüdür. İzbırak, 1984: 240.

[201] Erken Holosen'de ise Anadolu'nun bitki örtüsü günümüzden genel anlamda daha zengin ve çeşitliydi. Örneğin Konya Ovası'ndaki bozkır örtüsü üzerinde, kumul arazilerinin ve eski bataklık kalıntılarının olduğu alanlara rastlanıyordu. Yakar, 2014: 16. Ayrıca bkz. Erinç, 1978: 87-110.

[202] Anadolu'nun tarih öncesi (prehistorya) için "İlk Tunç Çağı" terimi ilk olarak C. Blegen tarafından kullanılmıştır. Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: 22.

[203] Yakar, 1985: 103.

[204] Fitocoğrafya, bitki coğrafyası anlamına gelmektedir. Fitocoğrafya Bölgeleri, doğal ortamla ilgili çalışmalardan yararlanılarak; morfolojik, klimatolojik, paleoklimatolojik, anamateryal ve toprak şartlarının belirlediği kendi içerisinde benzer özelliklere sahip, farklı yetişme alanları olarak ayırt edilmektedir. Anadolu'da 3 farklı Fitocoğrafya Bölgesi bulunmaktadır. Bunlar: 1) Avrupa-Sibirya (Karadeniz Bölgesi'nde), 2) İran-Turan (İç, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde), 3) Akdeniz (Ege ve Akdeniz Bölgeleri'nde). Bkz. Davis, 1965; 16-17; Çukur, 1998: 173; Günal, 2003a: 1.

[205] Öner ve Buğday, 2007: 42.

[206] Vejetasyon, herhangi bir coğrafi bölgenin bir kesimi üzerinde, yaşama şartları birbirine benzeyen bitkilerin (özellikle odunlu bitkilerin) bir arada toplanma şeklidir. Akman ve Ketenoğlu, 1987: 3.

[207] Walter, 1962: 21.

Akdeniz çalı klimaksı ile kurak-öksin sektörün ağaçlı stepleri arasındaki geçiş sahasında yer almaktadır[208].

Doğal bitki örtüsünün[209] ana çizgileri iklim koşullarına bağlı olduğu havzada[210] genel olarak, kışları ılıman ve yağışlı, yazları ise sıcak ve kurak şartların hâkim olduğu tipik Akdeniz iklimi özellikleri taşıması nedeniyle doğal bitki örtüsü[211] toplulukları da buna bağlı olarak, sıcaklık ve ışık istekleri yüksek, kuraklığa dayanıklı türlerden oluşmaktadır[212].

Havzadaki doğal bitki alanları; orman, maki[213] ve step görünümlü alanlar olarak üç kısma ayrılabilir. Bunların ilk ikisinde ağaçsı bitkiler, sonuncusunda ise otsu bitkiler egemen bulunur[214]. Bitki örtüsü açısından oldukça zengin olan Gediz Havzası'nın[215] alçak kesimlerinde ova bitkileri, deniz kenarından 600-700 m, yer yer de 1000-1100 m yükseltilere

[208] Zohary, 1973: 161.

[209] Ülkemizde bitki örtüsü ile ilgili araştırmalar ilk defa 1656 yılında J. Pitton de Tournefort ile başlamıştır. Daha sonra Boissier (1865-1885)'in "Flora Orientalis" isimli eseri Türkiye florası konusunda en kapsamlı ilk eseri oluşturmuştur. Bu eserin yayınlandığı 1800'lü yıllarda Türkiye vejetasyonu sadece genel yapı olarak ortaya konulmuştur. Bkz. Durmuşkahya, 2005: 3; Ayrıca bkz. Uğurlu; 2005: 7-9.

[210] Darkot ve Tuncel, 1995: 16; Sevin, 2001: 180.

[211] Gediz Havzası'nın doğal bitki örtüsünü de kapsayan değişik zamanlarda ve çeşitli amaçlarla yapılan çalışmalar için bkz. Louis, 1939; Walter, 1962; Gökmen, 1962; Regel, 1963; Davis, 1965; İnandık, 1965; Peşmen, 1971; Zohary, 1973; İzbırak, 1976; Seçmen, 1977; Bekat, 1980; Thirgood, 1981; Gemici, 1981; Greenhalgh, 1984; Duman, 1985; Seçmen, Gemici, Bekat ve Görk, 1986; Sullivan, 1989; Koçman, 1989; Aksoy, 1992; Şık, 1992; Akman, 1995; Atalay, 1983, 1990, 1992; Günal, 1986, 1997, 2003; Uğurlu; 2005.

[212] İYTE ve EÜ, 2015: 45.

[213] Maki, genel olarak ağaççık ve çalı halinde görülen, 1,5-2,5 m boyunda bazen 3-4 m boylanabilen, daimi yeşil ve derimsi sert yapraklı, kendisine özgü bir dış görünüşü olan, çoğu zaman sık bir halde bulunan bitkilerin meydana getirdiği formasyondur. Ayanoğlu, 1996: 72. Maki, Korsika dilindeki "Maquis"ten vejetasyon coğrafyasına girmiş bir kavramdır ve Cistus'un Korsika'daki adıdır. Bununla; adadaki geniş alanlar kaplayan, içine girilemeyecek derecede sıkışık bir yapı gösteren çalılıklar kastedilmektedir. Özalp, 2000: 136. Atalay ve Mortan'a göre ise "maki" terimi, Latince "Macula" (leke)'nın İtalyanca karşılığı olan "Macchia"dan türemiştir. Atalay ve Mortan, 1995: 244. Ayrıca, maki kelimesinin kökeni ve tanımıyla ilgili daha fazla bilgi için bkz. Rikli, 1943; Horvat, Glavac ve Ellemberg, 1974; İzbırak, 1976: 234; Dönmez, 1976: 85; Mayer, 1984: 474-475; Schütt, Schuch ve Stimm, 1992: 94, 112, 188, 190, 280; Schönfelder, 1994: 16-24; Dominik, 1995: 231; Frey ve Lösch, 1998: 27-34, 313-320.

[214] Darkot ve Tuncel, 1995: 16; Yakar, 2007: 277.

[215] Havzada bulun bitki türleri için bkz. Sullivan, 1989: 52-53; Günal, 2003a: 38-39; Gündoğdu, 2003: 48-50; Uğurlu; 2005: 47-113; Durmuşkahya, 2005: 47-92; İYTE ve EÜ, 2015: 45.

kadar makiler[216] görülmektedir[217]. Ormanlık alanlar ise 400-600 metreden sonra görülmeye başlar ve özellikle 1000 metreden sonra sıklaşır[218].

Gediz Havzası'nın orman örtüsünün en yaygın türlerini iğne yapraklı olan Kızılçam (Pinus brutia) ve Karaçam (Pinus nigra) oluşturmaktadır[219]. Orman alanlarındaki diğer ağaç türleri arasında; Dişbudak (Fraxinus), Ahlat (Pirus communis), Ardıç (Juni perus), Sarıçam (Pinus silvestris), Palamut Meşesi (Quercus aegilops), Macar Meşesi (Quercus conferta), Saçlı Meşe (Quercus cerris) [220], Mazı Meşesi (Quercus infectoria), Tüylü Meşe (Quercus pubescens), Kestane (Castanea sativa), Kızılcık (Cornus mas), Üvez (Taxus baccata) [221], Doğu Kayını (Fagus orientalis), Titrek Kavak (Populus tremula), Adi Gürgen (Carpinus betulus), Akçaağaç (Acer platanoides), İran Akçaağacı (A. Hyrcaanum subsp. keckianum), Kafkas Ihlamuru (Tilia rubra subsp. caucasica)[222], Boylu Ardıç (Juniperus excelsa), Kokar Ardıç (Juniperus foetidissima), Ova Akçaağacı (Acer campestre) [223], Çam (Pinus), Sedir (Cedrus) [224] vb. sayılabilir[225].

---

[216] Makinin oluşumuyla ilgili bilim insanları arasında görüş farklılıkları bulunmaktadır. Bir görüşe göre maki Akdeniz Bölgesi'nin bir "klimax"ı, yani primer bir vejetasyon tipidir. Bu görüşü savunan yazarlar makinin orman veya step gibi orijinal bir oluşum olarak doğada uzun zamandan beri mevcut olduğunu belirtmektedirler. Diğer bir görüşe göre ise maki, Akdeniz rejyonunda tahrip edilen ormanların yerini alan sekonder bir vejetasyon tipidir. Bu görüşe göre maki vejetasyonu Ege ve Akdeniz Bölgeleri'ndeki yapraklı ve iğne yapraklı ormanların tahribi sonucunda refakat florasını oluşturan maki elemanlarının baskın duruma geçmesiyle oluşmuştur. Daha ayrıntılı bilgi için bkz. Ayanoğlu, 1996: 73.

[217] Özel, Akbin, Altun, Öner, Akbin, 2006: 17. Makinin üst sınırı, İnandık'a göre 500 m'ye, İnandık, 1969: 176; Dönmez' e göre 500-600 m'ye Dönmez, 1976: 87. Erinç'e göre ise 400-500 m'ye, çıkabilir. Erinç, 1977: 69.

[218] Akgül, 1987: 11. Ayrıca havzadaki bitki türlerinin yükseltiye bağlı olarak değiştiğini belirten genel bir değerlendirme için bkz. Gemici, Seçmen ve Yılmazer, 1990: 271-279; Temuçin, 1991: 165.

[219] Darkot ve Tuncel, 1995: 16.

[220] Taşlıgil, 1988: 171-174.

[221] Atalay ve Mortan, 1995: 252-253.

[222] Günal, 2003a: 38-39.

[223] Efe, 1998: 91.

[224] Sullivan, 1989: 52.

[225] MÖ 3. binyılda havzanın sahil kesimi ve sahilin gerisindeki iç bölge, büyük olasılıkla Mazı Meşesi, Makedonya Meşesi, Anadolu Palamut Meşesi, Kermes Meşesi ve çitlembik ağaçlarının baskın olduğu bir bitki örtüsü ile kaplıydı. Bkz. Rapp ve Gifford, 1982: 106-107. Binlerce yıldır insan eliyle yok edilen bu ormanlar şimdi kireçsiz tepeler üzerinde geriye kalan artık orman alanları olarak varlıklarını sürdürmektedir; Kuzucuoğlu, 2002: 33-58 ve daha sonra bu artık ormanların yerini ise büyük ölçüde maki bitki örtüsü almıştır. Bkz. Brice, 1978: 77.

Havzadaki kuru orman örtüsünün büyük bir kısmını oluşturan Kızılçam (Pinus brutia)[226] ağacı, uzun yaz kuraklığına dayanıklı, ılık ve donsuz geçen kışları yüksek sıcaklık ve fazla yağış istekleriyle genel olarak bölgeye iyi uyum sağlayan bitki türlerindendir[227]. Bu özellikleriyle bu tür, Davis (1965) ve Zohary (1973)'e göre gerçek Akdeniz vejetasyonunun bir indikatörüdür[228]. Yaklaşık olarak deniz seviyesinden başlayıp ortalama 1300 m yüksekliğe çıkan Kızılçam (Pinus brutia)[229], havzada Manisa Dağı'nda, Yamanlar Dağı'nın kuzeyinde, Bozdağ kütlesinde, Sabuncubel ormanlarında, Uşak-Gördes yaylasında[230] farklı yükseltilerde görülür[231]. Marmara Gölü'nün kuzeydoğusunda 700 m, Yamanlar Dağı'nda ise yaklaşık 1000 metrelerde görülebilir[232]. Bu ağaç türü daha çok Paleozoik yaşlı şist, kısmende yine aynı yaşlı kalker, mermer anakayalar ve yüzeysel derinliğe sahip kireçsiz kahverengi orman toprakları üzerinde yayılış göstermektedir[233]. Işık ve sıcaklık isteği fazla olan bu ağaç türü kuraklığa da oldukça dayanıklıdır; hatta yazın su sıkıntısı arttığında büyümesini bile durdurur[234]. Kızılçamlar, çok güçlü çimlenme ve yayılma yeteneğine sahip olup orman yangınlarına karşı adeta birtakım korunma özelliği olan ve yangından sonra[235] hızla gençleşme özelliğine sahip bir ağaç türüdür[236].

[226] "Pinus" cinsinin Türkiye'deki en önemli türlerinden olan kızılçam (Pinus brutia Ten.) (Syn: Pinus pityusa Stev.) "Sylvestris" alt seksiyonuna ait "diploxylon" çam türüdür. Bu çam türü Doğu Akdeniz Bölgesi'nin bir türü olup dünya üzerinde en geniş yayılışını Türkiye'de Akdeniz sahillerini baştanbaşa kapsayarak yapmaktadır. Sarıbaş ve Ekici, 2004: 127. Ayrıca bu ağaç türüyle ilgili daha fazla bilgi için bkz. Kasaplıgil, 1952; Kayacık, 1954; Şefik, 1964; Arbez, 1974; Atalay, 1983; Göksel, 1984; Öktem, 1987; Bozkurt, Göker, Erdin ve As, 1993.

[227] Selik, 1963: 48.

[228] Uğurlu, 2005: 128; Durmuşkahya, 2005: 119.

[229] Karamanoğlu, 1976: 46.

[230] Kızılçam, Türkiye dışında genel yayılışını Güney Ege Adaları, Yunanistan, Kıbrıs, Suriye, Lübnan, Ürdün, Kırım, Batı Kafkasya, Irak ve Kıbrıs'ta yapmaktadır. Dirik, 2000: 93; Gürboy, 2007: 120. Ayrıca bkz. Davis, 1965; Critchfield ve Little, 1966.

[231] Taşlıgil, 1988: 172; Durmuşkahya, 2005: 119.

[232] Zednik, 1963: 18.

[233] Uğurlu, 2005: 128.

[234] Günal, 2003a: 48; Atalay, 2004: 160.

[235] Yangın sırasında bu ağaçların kozalakları kapanır ve tohumların yanması önemli ölçüde önlenir. Yangından sonra kozalaklar açılarak tohumlar geniş sahalara yayılır ve korunmaya alınan yangın alanları kısa zaman içinde tekrar kızılçam fidanları ile kaplanır. Atalay ve Mortan, 1995: 249.

[236] Atalay, Sezer ve Çukur, 1998: 29.

Havzanın kuru orman örtüsünün önemli bir kısmını oluşturan diğer bir ağaç türü ise Karaçam[237] (Pinus nigra)'dır[238]. Havzada yükseltinin arttığı yerlerde Kızılçam (Pinus brutia)'ın üzerinde yer alır[239]. Türkiye'de geniş bir yayılma alanı bulunmakla birlikte en fazla bulunduğu bölgelerden biri havzanın da içinde bulunduğu Batı Anadolu'dur[240]. Kuraklığa, sıcaklığa ve kış soğuklarına karşı oldukça dayanıklı olan[241] karaçam ormanlarının[242] bileşimini ve yayılış alanını bakı ve yükseklik şartları önemli ölçüde kontrol eder[243]. Sevim'e göre yazları sıcak ve kurak geçen kesimlerde kışa dayanıklı kuru orman tipinin asli ağaç türünü oluştururken[244], Louis'e göre kışa dayanıklı kuru ormanların karakteristik türleri içinde yer almaktadır[245]. Davis ise, İran-Turan ve Akdeniz fitocoğrafi bölgeleri arasındaki geçiş sahalarında karaçamın en yaygın tür olduğunu belirtmektedir[246]. Havzanın özellikle yüksek kısımlarının hâkim ağaç türü olan karaçam; Uşak, Murat Dağı, Manisa, Manisa Dağı, Bozdağ ve Mahmut Dağı'nda yaklaşık 1200 metreden başlayarak 2000 metreye ağaç sınırına kadar devam eder[247]. Ayrıca bu ağaç türünün önemli özelliklerinden birisi de Orta Anadolu stepine en çok sokulan orman ağacı olmasıdır[248].

---

[237] Ülkemizde en fazla alana sahip iğne yapraklı ağaç türü kızılçam olurken (5 854 673 ha) Anadolu karaçamı (Pinus nigra) (4 693 060 ha - %22) ise kızılçamdan sonra ikinci sırada yer almaktadır. Çalışkan, Güney ve Çalışkan, 2014: 56.

[238] Bu ağaç türü; Pinus nigra ssp. salzmannii, Pinus nigra ssp. laricio, Pinus nigra ssp. nigra, Pinus nigra ssp. pallasiana olmak üzere dört alt türe ayrılır. Bunlardan Türkiye'de yayılış göstereni Pinus nigra ssp. pallasiana'dır. Şimşek, Erkuloğlu ve Tosun, 1995: 10, 12.

[239] Taşlıgil, 1988: 172; Darkot ve Tuncel, 1995: 17.

[240] Karamanoğlu, 1976: 47. Bu ağaç türü, Kuzeybatı Afrika'da iki küçük alan halinde Cezayir ve Fas'ta; Avrupa'da ise Güney ve Doğu İspanya'dan başlayarak parçalar halinde Pireneler, Güney Fransa, Korsika, Güney ve Kuzeydoğu İtalya, Avustralya, Yugoslavya, Balkanlar, Kırım, Kıbrıs ve nihayet asıl yayılışını yaptığı Anadolu'da yer alır. Ünaldı, 2004: 68.

[241] Günal, 2003a: 48.

[242] Bu tür Türkiye'de biyoklimatik bakımdan Akdeniz ikliminin hüküm sürdüğü bölgelerde orta Akdeniz, üst Akdeniz, dağlık Akdeniz ve Akdeniz dağ iklimi katlarının nemli, yarı nemli ve yarı kurak iklim koşullarında oldukça geniş yayılış gösterir. Dirik, 1999: 59.

[243] Atalay ve Mortan, 1995: 252.

[244] Sevim, 1962: 29.

[245] Louis, 1939: 110.

[246] Davis, 1965: 19.

[247] Karamanoğlu, 1976: 47-48.

[248] Koçman, 1989: 148; Uğurlu, 2005: 136.

Havzadaki kuru ormanlar sahasında yayılış gösteren diğer bir ağaç türü ise meşe (quercus)[249]'dir. Meşe (quercus)[250], kayıngiller familyasından, uzun ömürlü ağaç, ağaççık ve boylu çalı görünüşünde, kışın yaprağını döken ya da her zaman yapraklı odunsu bitkilerdendir[251]. Meşelikler içinde özel bir yeri olan Palamut Meşesi (Quercus ithaburensis subsp. macrolepis)[252] ise en geniş yayılışına Türkiye'de ulaşır[253]. Özellikle Yukarı Gediz Havzası'nın batıda Gördes, kuzeyde Demirci ve Şaphane Dağları, doğuda Murat Dağı ile güneyde Alaşehir Ovası arasında kalan kesimleri bu meşe türünün[254] en geniş yetişme ortamlarıdır[255]. Hemen hemen her türlü toprakta yetişen Palamut Meşesi (Quercus ithaburensis subsp. macrolepis) daha çok sıcak, killi, az kireçli toprakları tercih eder[256]. Havzadaki önemli diğer meşe türleri arasında Saçlı Meşe (Quercus cerris)[257], Tüylü Meşe (Quercus pubescens)[258], Mazı Meşesi (Quercus infectoria)[259] ve Macar Meşesi (Quercus

[249] Meşe kelimesi Latince karşılığı "Quercus" olan bir cins ağaç anlamındadır. Yine meşe kelimesinin Farsça'daki "bişe" kelimesinden geldiği söylenir. Farsça'da "bişe", meşelik orman ve sazlık anlamlarına gelmektedir. Meşeye, meyvesine verilen pelit adından dolayı sade "pelit" veya pelit ağacı da denmektedir. İnal, 1955: 101. Ayrıca meşeler ülkemizde toplam 5,9 milyon hektarlık yayılış alanına sahiptir. Deligöz ve Bayar, 2017: 270.

[250] Meşe ağacının dünyada 200'den fazla türü bulunmaktadır. Yaltırık, 1984: 7. Ülkemizde ise 4 tanesi endemik olmak üzere, kendiliğinden yetişen 18 Meşe (Quercus) türü ve bu türlerden 6 tanesinin 11 alt türü bulunmaktadır. Daha fazla bilgi için bkz. Aydınözü, Çoban ve Tunç, 2017: 85.

[251] Aydınözü, Çoban ve Tunç, 2017: 85.

[252] Palamut meşesi dünyada, Yunanistan, Arnavutluk, İtalya, Balkanlar, Güney Avrupa, Suriye, İsrail, Ürdün ve Türkiye'de doğal olarak yayılış göstermektedir. Uğurlu, 2005: 142; Bilgin, 2019: 298.

[253] İnal, 1952: 108.

[254] Ayrıca Türkiye'de görülen meşe türleri ve bu türlerin nerelerde yetiştikleriyle ilgili daha fazla bilgi için bkz. Karamanoğlu, 1976: 57-70.

[255] Günal, 2013: 8. Ayrıca bkz. Darkot ve Tuncel, 1995: 18.

[256] İnal, 1952: 109-110.

[257] Bu tür dünyada Avusturya, Macaristan, Güney ve Güneydoğu Avrupa ile Suriye ve Türkiye'de yayılış göstermektedir. Ülkemizde ise Kuzeydoğu ve Doğu Anadolu hariç hemen her yerde görülür. Bilgin, 2019: 298. Yine bu ağaç türü için bkz. Yaltırık, 1984: 43-46. Ayrıca bu tür havza bulunan Yağcı Dağı'nın her iki yüzünde de görülebilmektedir. Bkz. Uğurlu, 2005: 35.

[258] Bu ağaç türünün genel coğrafi yayılışı Batı, Orta ve Güney Avrupa ile Kırım ve Anadolu'dur. Aydınözü, Çoban ve Tunç, 2017: 86. Ayrıca bkz. Yaltırık, 1984: 42; Akman, 1995: 131.

[259] Asıl Akdeniz meşeleri grubunda yer alan bu tür, kurakçıl bir yapıya sahiptir. Zohary, 1973: 354.

frainetto)[260] gösterilebilir[261]. Bu meşe türlerinden Saçlı Meşe (Quercus cerris) ve Tüylü Meşe (Quercus pubescens) havzanın genelinde bulunmakla birlikte özellikle yukarı kesiminde yaygın, kserofit karakterdeki meşe türleridir[262]. Diğer bir meşe türü olan Mazı Meşesi (Quercus infectoria)[263] asıl Akdeniz grubunda yer alır ve kurakçıl bir yapıya sahiptir[264]. Bu meşe türü havzada özellikle kızılçam ormanlarının tahrip edildiği yerlerde yoğunluk kazanır[265]. Havzada yer alan Macar Meşesi (Quercus frainetto)'nin nem isteği ise tüylü meşe ve saçlı meşeye göre daha fazladır. Browicz'e göre bir Balkan türü olan Macar Meşesi (Quercus frainetto)[266], Zohary'e göre Kolşik sektöre oranla meşe türlerince daha zengin olan Batı Öksin sektörüne aittir[267]. Demirci dağlarında Macar meşesinin görüldüğü alanlar genellikle, yağış miktarının 900 mm'yi geçtiği, toz tabakasının kalın ve eğimin az olduğu yerlerdir[268].

Havzadaki kuru ormanlar alanında, sınırlı sahalarda görülen diğer bir ağaç türü de Ardıç (Juniperus)'tır[269]. Ardıç (Juniperus L.)[270] cinsi, Cupressaceae (pul yapraklılar)

[260] Bu meşe türü Güney İtalya, Romanya, Sırbistan, Slovakya, Slovenya, Hırvatistan, Bosna Hersek, Yunanistan, Bulgaristan, Makedonya, Karadağ, Kosova, doğu kısmı Türkiye'de bulunan Istranca Dağları Macar Meşesi (Quercus frainetto)'nin geniş alanlar kapladığı yerlerdir. Şahin, 2016: 35. Ayrıca bu türle ilgili bkz. Günal, 1986: 200, 209; Güngördü, 1987: 82.

[261] Günal, 2003a: 48.

[262] Zohary, 1973: 354, 360.

[263] Mazı meşesi çok eski zamanlardan beri insanlar tarafından tıpta ve sanayide kullanılan ağaç türüdür. Tıpta; tüberküloz, kaşıntı, ülser, hemoroit, frengi, saç dökülmesi gibi daha birçok hastalıkların tedavisi için bu ağacın mazısından yararlanılmaktadır. Sanayide ise mürekkep, saç boyası, kundura boyası, plastik ve boya sanayii gibi birçok alanda bu ağaç türü kullanılmaktadır. Yaltırık, 1984: 36; Şahin, 2016: 42.

[264] Zohary, 1973: 354.

[265] Günal, 2003a: 49.

[266] Browicz, 1983: 37.

[267] Zohary, 1973: 356, 365; Güngördü, 1987: 81; Günal, 2003a: 50.

[268] Günal, 2003a: 50.

[269] Bu ağaç cinsinin dünya üzerinde 70 kadar türü olduğu bilinmektedir. Johnsen ve Alexander, 1974: 460; Eler, 2000: 88. Yayılış alanları Japonya ve Doğu Asya'dan başlayıp, Asya ve Avrupa'yı içine alır. Kuzey ve Doğu Afrika'dan Kuzey Amerika'ya kadar uzanır, hatta kutup bölgesine kadar ulaşmaktadır. Tümen ve Hafızoğlu, 2003: 89.

[270] Ardıçlar odun endüstrisinde, ormancılık ve peyzaj uygulamalarında, rüzgâr, kar ve ses perdesi tesislerinde kullanılır. Gültekin ve Gültekin, 2007: 4. Ayrıca kozalak ve yaprakları, tıp ve kozmetik sanayinde, cilt hastalıkları, kurt düşürücü, uyarıcı ve antiseptik olarak kullanılır. Tümen ve Hafızoğlu, 2003: 89.

familyasına aittir ve hemen hemen yurdumuzun tamamında yayılış gösterir[271]. Ülkemizde doğal olarak yetişen 10 türü olduğu belirtilen[272] ardıcın havza içindeki hâkim türleri Boylu Ardıç (Juniperus excelsa)[273] ve Kokar Ardıç (Juniperus foetidissima)'tır[274]. Genel olarak kireçtaşları üzerinde yaygın olan[275] bu iki tür, genellikle toprak ve nem istekleri bakımından oldukça kanaatkârdır[276]. Sıcağa, soğuğa ve kuraklığa dayanma kabiliyeti yüksek, yavaş büyüyen[277], ülkemizde çoğunlukla kontinental iklim sahalarında yetişen türlerdir[278]. Bu ardıç toplulukları Gediz Havzası'nda özellikle yukarı kısmında çeşitli nedenlerle tahrip edilmiş karaçam ve meşe ormanlarının yerini almıştır[279].

Nemli ormanlar, havzanın hâkim bitki formasyonunu oluşturan kuru ormanlara göre havzada daha az yayılış alanına sahiptir. Nemli ormanların yayılış alanı, Murat ve Şaphane Dağı'nın kuzeybatı, kuzey ve kuzeydoğu yamaçlarının 1600 metreden yüksek seviyeleridir[280]. Bu dağlardaki nemli ormanların hâkim türünü Doğu Kayını (Fagus orientalis)[281] oluşturur[282]. Doğu kayını ormanları içinde: Titrek Kavak (Populus tremula)[283],

[271] Gültekin ve Gültekin, 2006: 3.

[272] Sönmez, 1998: 53; Tümen ve Hafızoğlu, 2003: 89, şekil 1. Ayrıca bu türle ilgili bkz. Karamanoğlu, 1976: 40-42.

[273] Boylu ardıcın diğer ardıç türlerinden farkı, ülkemizde geniş alanlarda, meşcereler halinde bulunabilmesidir. Eler ve Çetin, 2006: 36.

[274] Günal, 2003a: 49.

[275]Atalay ve Mortan, 1995: 253.

[276] Günal, 2003a: 49.

[277] Müderrisoğlu, 1971: 32-36.

[278] Browicz ve Zielinski, 1982: 9-10.

[279] Günal, 2003a: 49.

[280] Günal, 2013: 8; Dönmez, 2014: 22.

[281] Bu tür, Bulgaristan, Türkiye (Trakya Marmara çevresi, Batı ve Doğu Karadeniz Bölgesi, yerel olarak Ege ve Ege ardı bölgesi ve güneyde Amanos Dağları ve Maraş çevresi), Kafkasya, Kuzey İran'ın Elburz Dağlarında doğal bir yayılış gösterir. Şanlı, 1977: 209. Yine bu türün ülkemizin nerelerinde yetiştiğiyle ilgili bkz. Karamanoğlu, 1976: 56-57.

[282] Efe, 1998: 90; Ayrıca bkz. Dursun, 2000: 52-53.

[283] Titrek Kavak türü dünyada, bütün Avrupa, Kuzey Batı Afrika, Lübnan, Ön Asya, Kafkasya ve Sibirya'da doğal yayılış göstermektedir. Doğuda ise Kuzey Çin'e kadar ulaşmaktadır. Yaltırık, 1993: 46-48; Öner ve Aslan, 2002: 137. Ülkemizde ise ormanların hemen hepsinde görülür ve 1400 m yükseklikliere kadar çıkar. Karamanoğlu, 1976: 73.

Çınar Yapraklı Akçaağaç (Acer platanoides)[284], İran Akçaağacı (A. hyrcanum subsp. keckianum)[285], Adi Gürgen (Carpinus betulus)[286], Anadolu Kestanesi (Castanea sativa)[287], Kafkas Ihlamuru (Tilia rubra subsp. caucasica)[288], Kafkas Hanımeli (Lonicera caucasica subsp. orientalis)[289] ve Kuş Üvezi (Sorbus torminalis)[290] en çok görülen türler arasındadır[291].

[284] Zohary'e göre bu tür hem Öksin hem de Hyrcanian bölümlerinde görüldüğünü belirtirken, Zohary, 1973: 103-110, Browicz'e göre ise Holarktik bir türdür ve genellikle saf topluluklar oluşturmaz. Browicz, 1983: 37. Ayrıca ülkemizde akçaağaçlar içinde değişik iklim ve toprak şartlarına karşı en fazla uyum sağlayabilen tür olarak bilinmektedir. Karamanoğlu, 1976: 583; Günal, 2003a: 39. Nem isteği havzadaki diğer tür olan İran Akçaağacı (A. hyrcanum subsp. keckianum)'na göre daha fazladır. Yaltırık, 1971: 115, 206.

[285] Nem isteği daha fazla olan bu tür; Edremit Kaz Dağı, Akşehir Sultan Dağları ve Çankırı Ilgaz Dağı'nda 1500 m yüksekliklerde görülebilmektedir. Bkz. Karamanoğlu, 1976: 581; Günal, 2013: 8. Ayrıca yapılan son araştırmalar ile birlikte Uludağ'ın güney yüzü, Honaz kütlesinin kuzey yüzünde yaklaşık 800 metrede de bulunmuştur. Bkz. Dönmez, 2014: 24-25.

[286] Bu türün dünyadaki yayılış alanı Orta ve Güney Avrupa, Türkiye, Kafkasya ve Kuzey İran'dır. Ülkemizde yaygın olarak Istranca Dağları, Karadeniz kıyısı ormanları ve Nur (Amanos) Dağları'nda bulunur. Karamanoğlu, 1976: 53.

[287] Dünyada 10-12 farklı türü olduğu bilinen kestanenin doğal yayılış alanı Türkiye, Yunanistan, Kafkaslar, Arnavutluk, eski Yugoslavya'nın doğu ve güneydoğusu, İspanya ve İtalya'dır. Kulaç, Özbayram, Değermenci, Küçük, Karadağ, 2014: 36. Ülkemizde Marmara çevresi ile bütün Karadeniz kıyı ormanlarında yetişir. Uludağ'da 800-900 m'ye Doğu Karadeniz'de 1300 m yüksekliklere kadar çıkabilir. Karamanoğlu, 1976: 57. Havzada özellikle Manisa Dağı'nın batısında Yamanlar kütlesinin kuzeye bakan yamacında 850-1000 m arasında saf halde bulunur. Atalay ve Mortan, 1995: 252; Çukur, 1998: 204.

[288] Bir Öksin elemanı olan Kafkas Ihlamuru'nun anavatanı Kafkasya'dır. Ülkemizde sınırlı bir yayılışı olan bu tür Kuzey Anadolu'da lokal olarak 300-1500 m arasındaki karışık ormanlarda, yine Ege Bölgesi'nde Kaz Dağı ve Samsun Dağı'nda görülür. Browicz ve Zielinski, 1982: 56; Avcı, 1992: 155-156.

[289] Öksin elemanı olan bu tür Anadolu için endemik bir türdür. Daha çok Anadolu'nun kuzeyinde yaygın olarak görülürken, diğer kesimlerde nadir olarak görülür. Browicz, 1988: 14.

[290] Ülkemizde 12 türü ve 17 taksonu bulunan üvez, 15-20 m boylanabilen, özel bir toprak ve iklim isteği olmayan bir orman ağacıdır. Bu ağaç, kurak ibreli ormanlarda yetişebildiği gibi, nemli ılıman yapraklı ormanlarda da yaygın olarak görülen, gölgeye dayanıklı, meyveleri kırmızı olan bir türdür. Bayram, Torlak ve Sağdıç, 2019: 934. Bir üvez türü olan Kuş Üvezi (Sorbus torminalis) ise dünyada Avrupa, Kafkasya, Suriye, Kuzey Afrika ve Türkiye'de yayılış gösterir. Ülkemizde İstanbul'dan itibaren bütün Karadeniz ormanlarında, batıda İzmir, Ödemiş, Bozdağları'nda ve güneyde Nur (Amanos) Dağları'nda görülür. Karamanoğlu, 1976: 656-657.

[291] Günal, 2003a: 38.

Ayrıca yine Murat Dağı'nın kuzeye bakan yamacı boyunca 1600-1900 metre arasında Sarıçam (Pinus sylvestris)[292] görülür[293].

Gediz Havzası'nın bitki örtüsünü meydana getiren önemli diğer bir oluşum da çalı (maki ve garig[294]) formasyonudur. Günal'a göre bu çalı formasyonu havzada ormanın tahrip edilmesi[295] sonucu oluşan iki farklı tiple temsil edilmektedir. Bunlardan ilki nemli ve yarı nemli ormanların alt katında ve tahrip sahalarında gelişme gösteren, daha çok kışın yapraklarını döken nemcil türlerden oluşan çalı toplulukları, ikincisi ise yayılış alanları kuru ormanların alt katına ve tahrip sahalarına bağlı kalan ve çoğunlukla kuraklığa dayanıklı çalı

[292] İsmini, levhalar halinde ayrılan gövde kabuğunun tilki sarısı renginden alır. Yetişkin bireylerin boyu 20-40 m arasında değişebilmektedir. Tutuş, Kurt, Alma ve Meriç, 2010: 1845. 21 678 134 hektar olan ülkemiz ormanlık alanının, 751 060 hektarı normal, 728 588 hektarı bozuk olmak üzere toplam 1 479 648 hektarını sarıçam ağaç türü oluşturmaktadır. Sönmez, 2014: 65. Dünyadaki yayılış alanı Orta ve Kuzey Avrupa, Kuzey Asya ve Anadolu'dur. Ülkemizde Bolu ve Kastamonu çevresinde 1400 metreden başlayarak 2100 metrelere kadar çıkabilir. Kars Sarıkamış, Göle ve Oltu ormanlarında ise 1400 metreden başlayarak 2400 m ağaç sınırına kadar çıkar. Bu tür ayrıca Gümüşhane, Giresun, Sivas, Tokat, Yozgat, Kayseri-Maraş gibi illerde de tespit edilmiştir. Bkz. Karamanoğlu, 1976: 48-49.

[293] Atalay ve Mortan, 1995: 252.

[294] Garig ya da frigana Yunanca "phryganon" (çalı, çırpı) sözcüğünden gelmektedir. Bu kısa çalı topluluğu; Yunanistan'da "phrygana", İsrail'de "batha", Fransa'da "garrigue", İtalya'da "gariga", Şili'de "jaral", Portekiz'de "barocal", İspanya'da "tomillares", Güney Afrika'da "renasterbos" olarak adlandırılmaktadır. Çukur, 1998: 194; Atalay ve Mortan, 1995: 246; Özalp, 2000: 139. Bu vejetasyon tipini makiden ayıran en belirgin özellik fazla boylanmamasıdır. Ayanoğlu, 1996: 74. Garig ya da frigana; kurak ve sıcak kayalık ya da sığ topraklı yetişme ortamlarında bulunan, genellikle boşluklu, diz boyu ya da en fazla 1-1,5 m boyunda sürekli yeşil çalı ve yarı çalıların egemen olduğu bir çalı vejetasyonudur. Özalp, 2000: 139. Ayrıca Garig'in diğer tanımları için bkz. Akman ve Ketenoğlu, 1987: 64; Yılmaz, 1993: 7; Atalay ve Mortan, 1995: 246; Çukur, 1998: 194; Durmuşkahya, 2005: 142; Kaya ve Aladağ, 2009: 68. Ayrıca bu kısa çalı topluluğunun oluşumuyla ilgili değişik öneriler olmasına rağmen, garig formasyonunun, makinin aşırı tahrip edilmesiyle ortaya çıktığı konusunda bilim insanları arasında görüş birliği vardır. Bkz. Rikli, 1943: 221-301; Knapp, 1965: 48-104; İnandık, 1969: 170, 175; Horvat, Glavac ve Ellenberg, 1974; Yaltırık, 1975: 9; Polunin ve Huxley, 1990: 1-12; Darkot ve Tuncel, 1995: 17-18; Atalay ve Mortan, 1995: 246; Yaltırık ve Efe, 1996: 62-65; Ayanoğlu, 1996: 74; Çukur, 1998: 194; Atalay, 2004: 160; Durmuşkahya, 2005: 96; Kaya ve Aladağ, 2009: 68; Dönmez, 2014: 9.

[295] Yapılan bilimsel araştırmalara göre Gediz Havzası'nın bitki örtüsünün niceliğinde ve dağılımında Antik Çağ'dan günümüze büyük oranda bir değişim yaşandığı belirtilmektedir. Bu değişimde; gelişen ağaç yetiştirme yöntemleri, hayvan otlatma, tahıl yetiştirme, yakacak odun ve maden eritmek için çok sayıda ağaç kesme ve dikme gibi etkenlerin havzanın bitki örtüsünün tahrip edilmesinde önemli ölçüde etkiye neden olduğu ileri sürülmektedir. Bkz. Thirgood, 1981: 2; Greenhalgh, 1984: 5-6; Sullivan, 1989: 12; Roosevelt, 2017: 78.

topluluklarıdır[296]. Bu çalı toplulukları, havzanın sahil kesiminden başlayarak, doğu-batı doğrultulu grabenler aracılığıyla havzanın yukarı kesimine kadar sokulabilmektedir[297]. Havzadaki nemli ve yarı nemli orman sahasında bulunan çalı türleri arasında: Fındık (Corylus avellana)[298], Ayıüzümü (Vaccinium arctostaphylos)[299], Kartopu (Viburnum lantana)[300], Yabani Erik (Prunus divaricata, P. spinosa)[301], Sumak (Rhus cotinus)[302], Kafkas Hanımelisi (Lonicera caucasica subsp. orientalis)[303], Kızılcık (Cornus mas, C. sanguinea)[304], Dişbudak

[296] Günal, 2003a: 67. Benzer görüşler için bkz. Çukur, 1998: 188-189; Dönmez, 2014: 22.

[297] Çukur, 1998: 188.

[298] Ülkemizde geniş bir yayılma alanı olan bu tür, özellikle Trakya, Marmara çevresi ve bütün Karadeniz sahilinde doğal olarak yetişmektedir. Karamanoğlu, 1976: 54. Ülkemiz dünya fındık üretiminde %70'lik pay ile en büyük üretici konumundadır. Ülkemizden sonra en fazla fındık yetiştiriciliğinin yapıldığı ülkeler arasında İtalya, İspanya, Portekiz, Fransa, Yunanistan gibi Avrupa ülkelerinin yanı sıra ABD, Yeni Zelanda, Çin, Azerbaycan, Şili, İran ve Gürcistan gelmektedir. Ülkemizde yetiştiriciliği yapılan 18 fındık türü bulunmaktadır. Bunlar: Acı, Cavcava, Çakıldak, Foşa, Ham, İncekara, Kalınkara, Kan, Karafındık, Kargalak, Kuş, Mincane, Palaz, Sivri, Tombul, Uzunmusa, Yassı ve Yuvarlak Badem türleridir. Karaosmanoğlu ve Üstün, 2017: 377-378.

[299] İki çenekliler sınıfından ve fundagiller ailesinden olan bu tür, kışın yapraklarını döken ve 2-3 m uzayabilen bir çalı türüdür. Kafkasya'nın ve Türkiye'nin Karadeniz sahillerinde daha çok görülür. Uzun yumurta gibi biçimindeki yapraklar 3-10 cm boyundadır. Bu yapraklar taze iken kurutularak çay gibi içilmektedir. Mamıkoğlu, 2010: 487.

[300] Bu tür, iki çenekliler sınıfından ve hanımeligiller ailesindendir. Yaklaşık 4-6 m boylarında, kışın yapraklarını döken, nadiren tek ana gövdeden oluşan bir çalı türüdür. Kollmann ve Peter, 2002: 1044; Mamıkoğlu, 2010: 514.

[301] Yaban Eriği, iki çenekliler sınıfından ve gülgiller ailesindendir. Kışın yapraklarını döken bu tür; bazen 2-3 metre boyunda bir çalı, bazen 8-10 metreye kadar boylanabilen bir ağaçtır. Mamıkoğlu, 2010: 322. Ülkemizin birçok bölgesinde orman ve çalılıklarda yetişir. Karamanoğlu, 1976: 668, 672. Ayrıca bkz. Yılmaz, 1993: 46.

[302] Süryanice "kırmızı" anlamına gelen sumak, Türkçe, Arapça ve Farsça'da kullanılan bir kelimedir. İki çenekliler sınıfından ve sakız ağacıgiller ailesine bağlı Rhus cinsi dâhil 150'ye yakın bitkiye verilen addır. Ülkemizde başlıca iki sumak türü yetişmektedir. Bunlar Derici Sumağı (Rhus coriaria L.) ve Boyacı Sumağı (Rhus cotinus L.)'dır. Şanlı ve Kabalcı, 2019: 64. Boyacı Sumağı eski zamanlarda deriyi sarı renge boyamak için kullanılmıştır. Boyanın kaynağı büyük miktarda fisetin bulunduran gövdenin iç kısmında bulunur. Fisetinin yanında tanen de içeren yaprakları boyamaya elverişlidir. İmer, 1999: 342.

[303] İki çenekliler sınıfından ve hanımeligiller ailesinden olan bu tür ortalama 1-3 m boylanabilir. Yapraklar eliptik-ovat olup alt yüzleri ince uzun yumuşak tüylüdür. Bu tür için bkz. Mamıkoğlu, 2010: 504-509.

[304] Kızılcık, iki çenekliler sınıfından ve kızılcıkgiller ailesinden olup kışın yaprağını döken ve 5-6 metreye kadar boylanabilen bir ağaçtır. Mamıkoğlu, 2010: 396. Ülkemizin Kuzey, Batı ve Güneyinde orman ve çalılıklarda, dağ yamaçlarında, bahçelerde sık rastlanır. Dünyada ise Orta ve Güneydoğu Avrupa ile Batı Asya'da yayılımı görülür. Karamanoğlu, 1976: 998.

(Fraxinus ornus, F. angustifolia)[305], Geniş Yapraklı Papaz Külahı (Euonymus latifolius)[306], Defne (Laurus nobilis)[307], Sandal (Arbutus andrachne)[308], Katırtırnağı (Spartium junceum)[309], Böğürtlen (Rubus fruticosus)[310] sayılabilir[311]. Bu çalı türleri daha çok Murat Dağı'nın kuzey yamaçları ile bu yamaçlardaki vadi içlerinde görülür ve yaklaşık 1350 metreden başlayıp 1850-1900 metreye kadar çıkabilirler[312].

[305] Ülkemizde dört adet doğal dişbudak türü olduğu belirtilmektedir. Bunlar dar yapraklı dişbudak (Fraxinus angustifolia ssp. oxcycarpa), yaygın dişbudak (F. excelsior), çiçekli dişbudak (F. ornus) ve tüylü dişbudak (F. pallisae)'tır. Bkz. Çiçek, Yılmaz, Özbayram ve Çetin, 2010: 887. Dişbudak (Fraxinus ornus), iki çenekliler sınıfından ve zeytingiller ailesindendir. Kışın yaprağını döken, geniş tepeli, çoğunlukla 8-10 m boylanabilen bir ağaçtır. Mamıkoğlu, 2010: 554-556. Ayrıca bkz. Yılmaz, 1993: 41.

[306] Geniş yapraklı papaz külahı, iki çenekliler sınıfından ve papazkülahıgiller ailesindendir. Mamıkoğlu, 2010: 428-429. 4-6 metreye kadar boylanabilen, kışın yapraklarını döken çalı veya küçük ağaç görünümünde bir bitkidir. Uzun, sivri, iğ şeklinde tomurcuklara sahiptir. Tepe tomurcukları yan tomurcuklardan belirgin bir şekilde daha büyüktür. Doğal yayılış alanı Güney ve Güneydoğu Avrupa, Anadolu ve Kırım yarımadası, Kafkasya ve Kuzey İran'dır. Ülkemizde ise özellikle Samsun ve Amasya çevresi olmak üzere batıda Trakya'dan, doğuda Gürcistan sınırına kadar yetişme ortamı bulur. Günal, 2003b: 2-3.

[307] Vatanı Anadolu olan bu bitki, kıyı bölgelerimizde Akdeniz ikliminin hâkim olduğu yerlerde, özellikle makide çok yetişir. Karamanoğlu, 1976: 277. Tropik ve subtropiklerde 2200 kadar türü vardır. Çoğu tropikal bölgelerde ve Akdeniz havzasında yetişir ve kışın yapraklarını dökmez. Ölmez, 2004: 36. Ayrıca bkz. Yılmaz, 1993: 28; Mamıkoğlu, 2010: 276-277.

[308] İki çenekliler sınıfından ve fundagiller ailesinden olan bu tür her zaman yeşil, boylu bir çalı, bazen de 5-6 m uzayabilen kalın dallı küçük bir ağaçtır. Mamıkoğlu, 2010: 492-493. Doğu Akdeniz'de Güney Arnavutluk, Yunanistan ve Türkiye'ye; Karadeniz'den Kırım'a; güneyde Lübnan'a ve doğuda Kuzey Irak'a kadar geniş dağılım gösteren ve 800 metreye kadar çıkabilen bir bitkidir. Bu bitkinin genç sürgünleri ve yaprakları ilaç yapımında kullanılmaktadır. İçeriğindeki "Arbutin" maddesinden dolayı idrar yollarında mikrop öldürücüdür. Onursal ve Gözlekçi, 2007: 211-212. Ayrıca bkz. Yılmaz, 1993: 16.

[309] Katırtırnağı, iki çenekliler sınıfından ve baklagiller ailesinden olup her zaman yeşil, sık dallı, en çok 2-3 metre uzayabilen bir çalıdır. Mamıkoğlu, 2010: 232-233. Türkiye'nin bütün sahillerinde kurak yamaçlarda kayalık ve çalılıklarda yetişir. Karamanoğlu, 1976: 929; Yılmaz, 1993: 36.

[310] Bu tür, iki çenekliler sınıfından ve gülgiller ailesindendir. Halk arasında ishal ve basur tedavisinde, idrar söktürücü ve şeker hastalığında, bademcik iltihaplarında, yaprakları ise idrar yolu ve bademcik iltihaplarında haricen çıban, yara ve yanık tedavisinde kullanılmaktadır. Şar, 2011: 2. Ayrıca bu bitkinin diğer türleri için bkz. Karamanoğlu, 1976: 617-621; Yılmaz, 1993: 51. Mamıkoğlu, 2010: 300-303.

[311] Günal, 2003a: 68, 74. Ayrıca bkz. Taşlıgil, 1988; 170; Atalay ve Mortan, 1995: 245; Çukur, 1998: 188; Efe, 1998: 94; Atalay, 2004: 160; Kaya ve Aladağ, 2009: 74-75, tablo 1; Dönmez, 2014: 22.

[312] Günal, 2003a: 68.

Buna karşılık havzadaki yayılış alanları kuru ormanların alt katına ve tahrip sahalarına bağlı kalan ve çoğunlukla kuraklığa dayanıklı çalı türleri arasındaysa: Kermez Meşesi (Quercus coccifera), Pırnal Meşesi (Quercus ilex)[313], Menengiç (Pistacia terebinthus)[314], Akçakesme (Phillyrea latifolia)[315], Laden (Cistus salviifolius, C. creticus)[316], Katran Ardıcı (Juniperus oxycedrus)[317], Tesbih Çalısı (Styrax officinalis)[318], Erguvan (Cercis

[313] Bazı bilim insanları Kermez Meşesi (Quercus coccifera) ve Pırnal Meşesi (Quercus ilex)'nin aslında bir ağaççık değil ağaç olduğu görüşündedirler. Tartışma için bkz. Ayanoğlu, 1996: 74; Aydınözü, 2008: 208. Ayrıca bu iki tür ile ilgili daha ayrıntılı bilgi için bkz. Karamanoğlu, 1976: 60, 63; Yılmaz, 1993: 32; Uğurlu, 2005: 114-128; Mamıkoğlu, 2010: 658-659, 662-663; Akkemik, Sevgi, Yılmaz, Sevgi, Yılmaz, 2019: 27-30.

[314] İki çenekliler sınıfından ve sakızağacıgiller ailesindendir. Kanarya Adaları'ndan başlayarak Doğu Akdeniz ve Anadolu'ya kadar uzanan geniş bir coğrafyada yayılım gösterir. Ülkemizde Ege ve Akdeniz bölgelerinin sahil kesimlerinde yaygın olarak yetişir. Mamıkoğlu, 2010: 440. Bu tür için ayrıca bkz. Karamanoğlu, 1976: 578; Yılmaz, 1993: 30; Gülsoy, Özkan, Özkan, Genç, 2013: 15-20.

[315] Akçakesme, iki çenekliler sınıfından ve zeytingiller ailesinden olup, gövdesi ve genç sürgünleri tüylü, sürekli yeşil kalabilen bir ağaççık türüdür. Yılmaz, 1993: 30. Güney Avrupa, Türkiye, Suriye ve Filistin'de doğal olarak yetişen bu tür ülkemizde Akdeniz ikliminin görüldüğü her yerde yetişir. Mamıkoğlu, 2010: 548. Kuraklığa oldukça dayanıklı olarak bilinen bu tür, Akdeniz bölgesinin tıbbi tarihinde de çok önemli bir rol oynamaktadır. Bu türün yapraklarından ve meyvelerinden hazırlanan infüzyonlar kanamayı durdurucu, idrar söktürücü, ağız ülseri ve iltihaplanmasında tedavi edici olarak kullanılır. Ayrıca Ürdün'de sarılık hastalığının tedavisinde kullanılan en etkili tıbbi bitkidir. Barka, 2019: 4.

[316] Laden, iki çenekliler sınıfından ve ladengiller ailesindendir. Bu tür sekiz cins ve yaklaşık 180 tür ile başta Batı Akdeniz Bölgesi olmak üzere, Kuzey Yarımküre'nin ılıman ve suptropikal bölgelerinde yayılış göstermektedir. Türkiye'de, doğal olarak yetişen, beş türle temsil edilen bu tür halk arasında laden, laden otu, pamukla, pamukluk gibi yöresel isimlerle anılmaktadır. Sargın ve Servi, 2016: 42. Yine bu tür için bkz. Karamanoğlu, 1976: 482-483; Yılmaz, 1993: 18-19; Mamıkoğlu, 2010: 406-407.

[317] Kozalaklılar sınıfından ve servigiller ailesindendir. Her zaman yeşil, iğne yapraklı, gençken piramidal, yaşlanınca dağınık tepeli olan bu tür 5-6 m uzayabilir. Mamıkoğlu, 2010: 100-103. Ülkemizin hemen her bölgesinde görülebilen katran ardıcı çeşitli orman ve açıklıklarında, çalılıklarda yetişir. İç Anadolu stepinde görüldüğü gibi daha çok Akdeniz ikliminin hâkim olduğu yamaçlarda görülür. Karamanoğlu, 1976: 41. Ayrıca bkz. Yılmaz, 1993: 27.

[318] İki çenekliler sınıfından ve tesbihçalısıgiller ailesinden olan bu tür kışın yaprağını döken, çoğunlukla sık dallı birden fazla gövdeli bir çalı bazen, birkaç metre boyunda küçük bir ağaçtır. Yılmaz, 1993: 36; Mamıkoğlu, 2010: 544-545.

siliquastrum)[319], Geyik Dikeni (Crataegus monogyna)[320], Zeytin (Olea europaea)[321], Kocayemiş (Arbutus unedo)[322] ve Zakkum (Nerium oleander)[323] gösterilebilir[324]. Bu maki bitki türlerinden Kermez Meşesi (Quercus coccifera) ve Zeytin (Olea europaea) özellikle havzanın aşağı kısmında hâkim tür olarak görülürken[325], diğer türler Gediz Nehri ile kollarının vadileri boyunca iç kısımlara kadar sokulur ve havzanın doğusunda Murat Çayı'nın Gediz Nehri ile birleştiği alana kadar ilerlerler[326].

Gediz Havzası'nın bitki örtüsünü meydana getiren diğer bir oluşum, orman sınırının sona erdiği seviyelerden itibaren genelde belli bir yükseltiden sonra görülmeye başlayan

[319] Erguvan, iki çenekliler sınıfından ve baklagiller ailesindendir. 2 ile 10 metre boylarında olup, kışın yapraklarını döken bir bitkidir. Anavatanı Kuzey Amerika, Akdeniz Havzası ve Batı Asya iken; ülkemizde Marmara ve Ege bölgesinde yaygındır. Kelimesinin kökeni Akadçada mor rengi ifade eden "argamannu" sözcüğüne denk gelir. Daha ayrıntılı bilgi için bkz. Koçak ve Gürçay, 2015: 34. Yine bu tür için bkz. Karamanoğlu, 1976: 675; Yılmaz, 1993: 18; Mamıkoğlu, 2010: 224-225.

[320] Bu bitki, iki çenekliler sınıfından ve gülgiller ailesinden olup kışın yaprağını döken, bir çalı ya da 5-6 metreye kadar boylanabilen bir ağaçtır. Mamıkoğlu, 2010: 334-335. Ülkemizde geniş bir yayılma alanı vardır. Açık kireçli tepelerde ve gölgeli yerlerde, orman ve çalılıklarda yetişir. Karamanoğlu, 1976: 663.

[321] Zeytin, yabani olarak tüm Akdeniz Havzası'nda yetişen bir ağaçtır. Rodriguez, 1997: 47. İki çenekliler sınıfından ve zeytingiller ailesinden olup her zaman yeşil kalabilen, bazen 10 metreye kadar uzayabilen, yaygın tepeli, sık dallı bir ağaçtır. Mamıkoğlu, 2010: 568. Yapılan araştırmalarda zeytin ağacının geçmişinin 12 bin yıl öncesine dayandığı kesin bir şekilde ifade edilmekte ve yetiştiriciliğinin ise 6 bin yıl önce Anadolu'da başladığı belirtilmektedir. Bkz. Blazquez, 1997: 19.

[322] Kocayemiş, ülkemizin kıyı bölgelerindeki ormanlar ve makilerde sıklıkla görülen, fundagiller ailesinde yer alan bitki türlerindendir. Her zaman yeşil kalabilen, küçük ağaç ya da çalı formunda, 2-3 metreye kadar uzayabilen bitkileri kurak iklim koşullarına dayanıklı ve fakir topraklarda da sorunsuz bir şekilde yetişebilen bir bitkidir. Şeker, Yücel ve Nurdan, 2004: 422. Bu tür için ayrıca bkz. Yılmaz, 1993: 17; Mamıkoğlu, 2010: 490-491.

[323] Bu tür, iki çenekliler sınıfından ve zakkumgiller ailesinden olup zehirli bir bitkidir. Her zaman yeşil, çoğunlukla 2-3, bazen 5-6 metreye kadar boylanabilen sık dallı çalı ya da küçük bir ağaçtır. Mamıkoğlu, 2010: 546-547. Tüm Ege ve Akdeniz Bölgesi'nde, Ege Adaları'nda, Adıyaman (Kahta) çevresinde doğal olarak yetişir. Nehir ve dere yataklarında, düz ya da kayalık arazilerde çok yaygındır. Yılmaz, 1993: 29.

[324] Hoşgören, 1983: 74; Sullivan, 1989: 47, 50; Çukur, 1992: 131-132; Çukur, 1998: 188-189; Özalp, 2000: 137; Günal, 2003a: 69, 74; Özel, Akbin, Altun, Öner, Akbin, 2006: 17; Aydınözü, 2008: 208; Dönmez, 2014: 22.

[325] Sullivan, 1989: 50; Durmuşkahya, 2005: 95. Zeytin, Bozdağların yüksek yerlerinde, Sarıgöl'ün doğusunda ve Köprübaşı ilçesinden sonra kaybolur. Taşlıgil, 1988; 176.

[326] Günal, 2003a: 69.

subalpin bitki[327] topluluğudur. Bu bitki topluluğu, Bozdağların 1400-1500 metreden sonra genellikle karaçam ormanlarının üzerinde, özellikle mart-nisan dönemi ile temmuz ayları arasındaki süreçte gelişme göstermektedir[328]. Bu alanda en fazla görülen türler arasında: Geven (Astragalus angustifolius)[329], Çoban Yastığı (Acantholimon acerosum) ve Sürüngen Ardıç (Juniperus communis ssp. nana)'tır[330]. Havzanın yukarı kesimi değerlendirildiğinde alpin bitkilerin bu alanda hâkim tür oldukları görülür. Bu bitkilerin yayılış alanları 2000 metreyi aşan yükseltileriyle dikkati çeken Şaphane Dağı ve Murat Dağı'dır[331]. Genel olarak 1850-1900 metreden itibaren hâkimiyet kazanan alpin bitkilerin dağ zirvelerinin yakınlarına kadar yayılış gösterdiği belirtilmektedir[332]. Bu alanda alpin bitkilerinin hâkim türünü Cüce (Bodur) Ardıç (Juniperus communis subsp. nana)[333] ve Zeytin Yapraklı Defne (Daphne oleoides) oluşturur[334]. Diğer yaygın türler arasında: Geven (Astragalus angustifolius), Çoban Yastığı (Acantholimon puberulum), Yumak Otu (Festuca ovina), Diken (Eryngium campestre), Sütleğen (Euphorbia kotschyana), Sığırkuyruğu (Verbascum sp.), Yayla Gökçesi (Jasione supina), Beşdamar Otu (Plantago holosteum) gösterilebilir[335].

Kula ve Selendi ilçeleri arasında yer alan Kula Volkanı ve çevresinin bitki örtüsü de bahsedilmesi gereken diğer bir konudur. Bilindiği gibi Strabon bu bölgeyi "Yanık Ülke" anlamına gelen "Katakekaumene" şeklinde belirtmiştir[336]. Son dönemlerde bölgenin bitki

[327] Bu bitki topluluğu genel olarak kısa boylu ve soğuğa dayanıklı olmakla beraber, özellikle aşırı otlatma sonucu tahribe uğrayan klimaks ot türlerinin yerini alan, genelde hayvanların sevmediği acı ve dikenli bitki topluluğudur. Efe, 1998: 94; Ayrıca bkz. Atalay ve Mortan, 1995: 254.

[328] Çukur, 1992: 137.

[329] Geven, iki çenekliler sınıfından ve baklagiller ailesinden olup, kışın yaprağını döken, toprağın üzerinde bazıları yastık gibi kümeler halinde gelişen çok kısa boylu çalılardır. Bu cinsin yüzlerce türü bulunmakla birlikte, bazı türlerinin gövdelerinin alt kısmı çizilerek elde edilen ve "kitre" adı verilen bir zamk ilaç, boya ve kâğıt endüstrisinde kullanılmaktadır. Mamıkoğlu, 2010: 226-227.

[330] Koçman, 1989: 150.

[331] Dönmez, 2014: 22.

[332] Günal, 2003a: 70.

[333] Bu tür, kozalaklılar sınıfından ve servigiller ailesindendir. Sağlam odunu çit kazığı olarak ve tornacılıkta, kozalakları içki yapımında "cin"e aroma katmak için, kozalaklarından elde edilen yağ ise tıpta kullanılır. Mamıkoğlu, 2010: 90.

[334] Günal, 2003a: 70. Ayrıca bkz. Efe, 1998: 94.

[335] Çırpıcı, 1985: 43; Efe, 1998: 95; Günal, 2003a: 71.

[336] Strab., XII, 8. 18; XIII, 4. 11.

örtüsüne yönelik çalışmalara üç çalışma dışında rastlanmamıştır[337]. Bu çalışmaların ilk ikisinde tür düzeyinde tam bir bitki listesi verilmemiş, cüruflar üzerinde bulunan endemik bitkilere[338] dikkat çekilmemiştir[339]. Üçüncü çalışmada ise bölgedeki tüm cüruf alanları taranmış ve cüruflar üzerindeki endemik bitkilere de değinilmiştir[340].

Havzada pek çok endemik bitki türünün görüldüğü sahalardan biri de Manisa (Spil) Dağı Milli Parkı'dır[341]. Bu alanda yapılan araştırmalar sonucunda tespit edilen 81 familyanın 329 genusuna ait 593[342] taksondur[343]. Yine ilk olarak Manisa (Spil) Dağı'nda tespit edilip ve Spil Dağı'nın ismi verilen endemik bitki türleri arasında: Arenaria sipylea (spil arenaryası), Silene sipylea (spil nakıl çiçeği), Achillea nobilis subsp. sipylea (spil civanperçemi), Cirsium sipyleum (spil dikeni), Centaurea sipylea (spil peygamber dikeni), Origanum sipyleum (spil mercanköşkü), Tymus sipyleus (spil kekiği) örnek olarak verilebilir[344]. Yine bu alanda yetişen en tanınmış endemik bitki şüphesiz Manisa Lalesi (Tulipa orphanidae)'dir[345]. Mayıs ayının ilk haftasında çiçek açar ve yaklaşık 15 gün çiçekleri açık kalır[346]. Ayrıca Manisa lalesi, 16. yüzyılda klasik Osmanlı sanatının en çok kullanılan motifi olmuş, zevk ve eğlence ile geçen 17. yüzyıla adını vermiştir[347].

---

[337] Bu çalışmalar için bkz. Öner ve Oflas, 1977; Gökçeoğlu, 1988; Uğurlu, 2005.

[338] Endemik bitki belirli bir bölgede yetişen, oradan başka bir yerde bulunmayan bitkiye verilen isimdir. Bkz. İzbırak, 1992: 118, 352.

[339] Öner ve Oflas, 1977: 55-62; Gökçeoğlu, 1988: 13-19.

[340] Uğurlu, bu alanda yaptığı bilimsel araştırmalar sonucunda cüruflar üzerinde büyüyen 18 endemik bitki tespit etmiştir. Bölgenin bitki örtüsüne yönelik daha ayrıntılı bilgi için bkz. Uğurlu, 2005: 162-167.

[341] Orman ve Su İşleri Doğa Koruma ve Milli Parklar 4. Bölge Müdürlüğü Spil Dağı Milli Park Müdürlüğü sorumluluğunda 6.694 ha büyüklüğünde bir milli parktır. ÇŞB, 2013: 55.

[342] Duman, 1985: 34. Ayrıca Duman, bu sahada yaptığı araştırmalar sonucunda 593 taksonun 505'ini tespit ettiğini belirtmiştir. Bu taksonlar için bkz. Duman, 1985: 34-98.

[343] Takson, belli bir kategori içine sokulabilecek ve ad bakımından ayrı olmaya hak kazanmaya yetecek kadar farklı olan taksonomik kategori anlamına gelir. Taksonomi ise canlıların sınıflandırılması; bu sınıflandırmada kullanılan kural ve prensiplerdir. Karol, Suludere ve Ayvalı, 1998: 634-635. Ayrıca bkz. Tuğlacı, 1995: 2760.

[344] ÇŞB, 2013: 55.

[345] Manisa Valiliği, 2007: 318.

[346] ÇŞB, 2013: 55.

[347] Günümüzde Manisa lalesi bir sembol olarak Manisa kurum ve kuruluşlarının logolarında, kent merkezinde bulunan çeşitli heykel ve görsel süslemelerde ve hediyelik eşyalarda kullanılmaktadır. Bkz. Demir, 2015: 506-507.

1.5. Hidrografik Özellikleri

Gediz Havzası, Ege Bölgesi'nin önemli akarsularından birisi olan Gediz Nehri'nin oluşturduğu bir "Hidrografik[348] Havza"dır. Gediz Nehri'nin ana ve tali kollarıyla birlikte atmosferik suların yüzeysel olarak drene edildiği havza alanı 17.500 km^2'dir **(Harita 5)**[349].

Akarsuların akım özellikleri ve rejim tipini belirleyen en önemli faktör iklimdir[350]. Yukarıda belirtmeye çalıştığımız gibi, havzanın iklim özellikleri düşünüldüğünde Gediz Havzası'nın da tipik bir Akdeniz havzası hidrolojisine sahip olduğu söylenebilir[351]. İklimin yanı sıra litoloji (anamateryalin gözenekliği, geçirgenliği vb.), morfoloji (eğim, yükselti), bitki örtüsü (gür veya seyrek ağaç, çalı ve ot formunda olması gibi)[352], drenaj alanının hacmi ve toprak özellikleri gibi etkenlerin de havzada yer alan akarsuların akım ve rejimini önemli ölçüde etkilemektedir[353]. Bu etkilerle birlikte havzada mevcut istasyonlarda ölçülmüş akım değerlerinin de incelenmesiyle, Gediz Havzası'nın su potansiyeli 1090x10^6 m^3/yıl (60,6 m^3/sn) olarak belirlenmiştir[354]. Bununla birlikte Gediz Havzası'nın 1970-2000 yılları arasındaki 30 yıllık yağış verileri değerlendirilerek bir model oluşturulmuş ve bu model sonucu 100 yıllık dönem sonunda havza genelinde yıllık toplam yağışın % 2.4 oranında azalacağı belirlenmiştir[355]. Bu inceleme sonucunda havzada 100 yıl içerisinde yağış potansiyelinde beklenen düşüş yaklaşık olarak 41.33 hm^3 olarak belirtilmiştir[356].

---

[348] Hidrografi; yeryüzündeki sulardan, bu arada daha çok akarsularla göllerden söz eden ve coğrafyanın bir kolu olan bilgidir. Yunanca Hydor, hydatos=su, graphein=betim, tasvir kelimelerinden yapılmış bir isimdir. Bkz. İzbırak, 1990: 4; İzbırak, 1992: 159, 288.

[349] Biricik, 1995: 13. Havzanın drenaj alanı bazı kaynaklarda farklılık gösterebilmektedir. Topçuoğlu, Pamuk ve Özgürel, 2005: 90 ile TÜBİTAK MAM, 2013: 97; drenaj alanını 17.220 km^2 olarak belirtmişlerdir. Ayrıca İnandık, 1959: 85; 16.950 km^2, Çukur, 1992: 103; 15.616 km^2, Durmuşkahya, 2005: 23; 17.000 km^2; Öner ve Hocaoğlu, 2007: 13; 16.775 km^2, Onmuş, 2008: 22; 18.000 km^2; ÇŞB, 2015: 3; ise 17.034 km^2 olarak belirtmiştir.

[350] Temuçin, 1991: 143.

[351] TÜBİTAK MAM, 2013: 97. Yine havzaya düşen yağış miktarı ve yağışın aylara göre dağılımı için bkz. Biricik, 1995: 15-16.

[352] Çukur, 1992: 103; Atalay, 2004: 123.

[353] Temuçin, 1991: 143. Ayrıca akarsu akımı ve rejimine etki eden faktörlerle ilgili daha ayrıntılı bilgi için bkz. İnandık, 1959: 79-82; İzbırak, 1984: 90-96.

[354] TÜBİTAK MAM, 2013: 97.

[355] Topçuoğlu, Pamuk ve Özgürel, 2005: 90, 96, çizelge 1.

[356] Topçuoğlu, Pamuk ve Özgürel, 2005: 96.

Havzanın ana su kaynağı Gediz Nehri'dir[357]. Nehrin, Gediz ilçesi civarında vadi yüksekliği 1208 metreyken, Demrek Çayı ile birleştiği yörede 160 metreye düşer. Bu iki nokta arasında nehir 1048 m kot farkına sahiptir[358]. DSİ'nin yaptığı etütlere göre, Gediz Nehri'nin ortalama yatak genişliği 100 m, kapasitesi 300 m^3/sn ve derinliği ise 2 m olduğu tahmin edilmiştir[359]. Nehrin yıllık akımının ise havzadaki yağış rejimine bağlı olarak kış aylarında arttığı, yaz aylarında azaldığı görülür[360]. Özellikle havzanın yukarı kısmında inşa edilen Demirköprü Barajı'ndan sonra Gediz Nehri'nin yıllık akımında büyük ölçüde düzenleme olmuştur[361]. 1968-1999 tarihleri arasında yapılan gözlemlere göre Gediz Nehri'nin 30 yıllık ortalama akımı 40,30 m^3/sn olduğu tespit edilmiştir[362]. Manisa şehir merkezine 9 km uzaklıktaki Muradiye Köprüsü Akım Gözlem İstasyonu'ndan[363] elde edilen 2015 yılı akım verilerine göre Gediz Nehri'nin 31.03.2015 tarihindeki debisi 78,868 m^3/sn, 30.01.2015 tarihinde 105,069 m^3/sn, 30.04.2015 tarihinde ise 26,698 m^3/sn olduğu belirtilmiştir[364].

Gediz Nehri'nin ana kollarını Deliniş (Kocaçay), Selendi, Demrek (Demirci), Derbent, Gördes Çayı, Medar (Gördük) Çayı, Nif, Alaşehir, Ahmetli ve Kum Çayı akarsuları oluşturur[365]. Bunlara ek olarak Tabak Çayı, Kurşunlu Dere, Gümüş Deresi[366] gibi sürekli akış gösteren kolları da vardır[367].

Deliniş (Kocaçay); Simav ilçe merkezinin 3 km kadar kuzeybatısından Simav Dağları'nın güney yamaçlarından doğan Deliniş Çayı, güney yönüne doğru akışına devam

[357] Durmuşkahya, 2005: 23.

[358] Gündoğdu, 2003: 41.

[359] Durmuşkahya, 2005: 23. Nehrin bu özellikleri arazinin durumuna göre değişmektedir. Örneğin, Adala mevkiinde nehrin genişliği 30-40 m, derinliği ise 1 m civarındadır. Bkz. Gündoğdu, 2003: 41. Koçman ise, nehrin ova tabanındaki yatak genişliğini 150-200 m ve derinliğini 2-3 m olarak belirtmiştir. Bkz. Koçman, 1989: 106.

[360] İnandık, 1959: 85.

[361] Koçman, 1989: 111.

[362] Onmuş, 2008: 22.

[363] Bu istasyondan başka Gediz Nehri'nin yıllık akımını gözlemlemek için Maltepe, Hamidiye Köprüsü ve Urganlı Akım Gözlem İstasyonu olmak üzere 3 istasyon daha bulunmaktadır. Bkz. OSİB, 2018: 179, 544.

[364] OSİB, 2018: 543. Öner ve Hocaoğlu ise Gediz Nehri'nin 1998 verilerine göre ortalama yıllık akışını 195000 m^3, ülke potansiyeli içindeki yerini % 1.2, ortalama yıllık verimini 360 lt/sn/hm^2, yağış akış oranını ise % 26 olarak belirtmiştir. Bkz. Öner ve Hocaoğlu, 2007: 13.

[365] TÜBİTAK MAM, 2013: 64-65. Ayrıca bkz. Munsuz, Ünver ve Çaycı, 1999: 105.

[366] Tabak, Kurşunlu ve Gümüş dereleri ile ilgili bilgi için bkz. Koçman, 1989: 106-107; Çukur, 1992: 101.

[367] Çukur, 1992: 100.

eder[368]. Yağcı Dağları'nı geçtikten sonra güneybatıya yönelen Deliniş Çayı, Borlu bucak merkezinin 8 km kadar güney doğusunda Gediz Nehri ile birleşir[369]. Su toplama alanı 827 km^2 olan çayın akıttığı su miktarı saniyede ortalama 6.4 m^3, 1 yılda akıttığı toplam su miktarı 201 milyon m^3 dolayındadır[370].

Selendi Çayı; Simav ilçe merkezinin 10-16 km güneydoğusundaki Salhane ve Derbent Dağları'nın güney yamaçlarında bulunan kaynaklardan doğar[371]. Su toplama havzasının genişliği yaklaşık 716.12 km^2 kadar olup[372] dağlık bir alanda derin vadiler kazarak Selendi platosunu sular ve Tahtacı Köyü civarında Gediz Nehri'ne boşalır[373]. Dereköy'de yapılan ölçümlere göre taşıdığı su miktarı saniyede ortalama 4.5 m^3, 1 yılda akıttığı toplam su miktarı 143 milyon m^3 dolayındadır[374].

Demrek (Demirci) Çayı; Gediz Nehri'nin önemli kollarından biri olan Demirci Çayı 63.5 km uzunluğunda olup, yüzeysel beslenme alanı ise 818.8 km^2'dir[375]. Demirci İlçesi'nin 13 km kadar doğusundan, Simav dağları ile Demirci Dağları'nın güney yamaçlarındaki kaynaklardan doğar[376]. Yenice Köyü sınırları içerisinde Ballık Deresi'ni bünyesine alan Demirci Çayı, Borlu üzerinden Demir Köprü Barajı'na ulaşmaktadır[377]. Daha sonra güney yönünde akarak Adala'nın doğusunda Gediz Nehri ile birleşir[378]. DSİ ölçümlerine göre çayın taşıdığı ortalama su miktarı saniyede 8.1 m^3, 1 yılda akıttığı toplam su miktarı 254 milyon m^3'tür[379].

Derbent Çayı; Alaşehir Çayı'nın bir koludur. Buldan ilçe merkezinin 10 km kadar kuzey batısındaki Kaşıkçı Köyü ile Karıncalık Tepesi civarından doğmakta[380] ve Hacıaliler

[368] Gündoğdu, 2003: 42.

[369] TÜBİTAK MAM, 2013: 64.

[370] Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008b: 92.

[371] Gündoğdu, 2003: 41.

[372] Güney, 2018: 74.

[373] TÜBİTAK MAM, 2013: 64.

[374] Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008b: 92.

[375] Ünlü, 1998a: 152.

[376] Gündoğdu, 2003: 42.

[377] Aydın, 2004: 158.

[378] TÜBİTAK MAM, 2013: 64.

[379] Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008b: 92.

[380] TÜBİTAK MAM, 2013: 64.

Köyü'nün 4 km kuzeyinde Alaşehir Çayı'na dökülmektedir[381]. 1977 yılında üzerinde Afşar Barajı inşa edilmiştir[382].

Gördes Çayı; Demirci Dağları'nın hemen güneyindeki Türkmen Dağı'ndan Sarmaşık Deresi adı ile doğmaktadır[383]. Güneybatı yönünde akan çay, Medar (Gördük) Çayı ile birleşerek akışına bir müddet devam ettikten sonra Gediz Nehri'ne kavuşmasına 60 km kala Kum Çayı ismini almaktadır[384]. Medar (Gördük) Çayı ile birleşip Gediz Nehri'ne dökülen bu akarsu, daha sonra Marmara Gölü'nün beslenmesi için çayın ovaya girdiği yerde kurulan bir regülatör yardımıyla (Çömlekçi regülatörü) Marmara Gölü'ne çevrilmiştir[385]. Yaklaşık 90 km uzunlukta olan Gördes Çayı'nın su toplama alanı 1560 km^2 civarındadır[386]. 1967 yılında yapılan ölçümler sonucunda Gördes Çayı'nın toplam akım değeri Çömlekçi istasyonunda 30.666 m^3/sn, Killik Boğazı istasyonunda 1964-1969 yılları arasında yapılan ölçümlerde ise toplam 102.671 m^3/sn olarak hesaplanmıştır[387].

Medar (Gördük) Çayı; Sındırgı ilçe merkezinin 14 km kadar batısındaki Çelikkaya yamaçlarından doğan bu çay 80 km uzunluğundadır[388]. Başlıca iki kol halinde akarak Sarılar Köyü yakınında birleşirler. Kuzeydoğudan güneybatıya akan çay, Başlamış Köyü yakınlarında sağdan bir kol daha alarak Akhisar Ovası'na girer[389]. Akhisar ve Kapaklı Ovalarını suladıktan sonra Gördes Çayı ile birleşerek Kum Çayı adını alır ve Gediz Nehri'ne dökülür[390]. Akhisar'a kuzeyde 3 km, batıda ise 4 km uzaklıktadır[391].

Nif Çayı; Bozdağların batı tarafındaki Mahmut Dağı ile Kemalpaşa Dağı'nın kuzey yamaçları boyunca derin vadilerde akarak, Kemalpaşa Ovası'na ulaşan[392], Sinancılar Dere, Yiğitler Dere, Armutlu Dere, Savanda Çayı ve Değirmen Dere ile Uluçay ovaya indikten sonra birleşerek Nif Çayı'nı oluştururlar[393]. Turgutlu ile Çobanisa arasında taşmalara sebep

[381] Gündoğdu, 2003: 42.

[382] Biricik, 1995: 17.

[383] TÜBİTAK MAM, 2013: 65.

[384] Gündoğdu, 2003: 42.

[385] Temuçin, 1991: 143.

[386] Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008b: 92.

[387] Akbaş, 2019: 107.

[388] Gündoğdu, 2003: 42.

[389] Satış, 1994: 12.

[390] TÜBİTAK MAM, 2013: 65.

[391] Satış, 1994: 13.

[392] Koçman, 1989: 107.

[393] Çukur, 1992: 102; Temuçin, 1991: 143.

olduğundan Çobanisa'dan Gediz'e birleştiği yere kadar geniş bir kanala alınarak taşkın zararı önlenmeye çalışılmıştır[394]. İzmir-Manisa yolu üzerindeki Gediz Köprüsü yakınlarında Gediz Nehri ile birleşir[395]. Nif Çayı'nın su toplama alanı 1087 km^2'dir. Akışı çok düzensizdir. Kış ve ilkbahar aylarında çok yükselen çayın suyu yaz aylarında oldukça azalır[396].

Alaşehir Çayı[397]; kaynağını Nazilli, Ödemiş ve Buldan ilçelerinden alır[398]. Ana kaynağını Buldan'ın batısında bulunan Kuruca Yayla tepesinin yamaçlarından alan Derbent Çayı oluşturur. Derbent Çayı, Alaşehir'in Subaşı Köyü yakınlarında Avşar Çayı ile birleşerek Alaşehir Çayı'nı oluşturur[399]. Alaşehir Çayı, daha sonra batı yönünde akışına devam eder ve Salihli ilçe merkezinin 3 km kuzeybatısında Gediz Nehri ile birleşir[400]. Alaşehir Çayı'nın diğer kolları arasında ise doğudan batıya doğru sırasıyla Azmak Deresi, Ilıca Deresi, Sarısu Çayı, Gümüşçaylı Deresi, Zeytinçay Deresi, Şahyar Çayı, Alhan Çayı, Kavaklıdere Çayı, Göbekli Deresi, Acıdere, Kınık Dere ve Kabazlı Deresi yer alır[401]. Çayın uzunluğu yaklaşık 115 km[402], su toplama alanı ise 2680 km^2'dir[403]. DSİ ölçümlerine göre akarsuyun saniyede aktığı su miktarı ortalama 15.7 m^3, bir yılda akıttığı toplam su miktarı ise 494 m^3 civarındadır[404].

Ahmetli Çayı; Gediz Nehri'nin güneyden gelen önemli kollarından biridir[405]. Çamyayla Köyü çevresindeki yüksek sırt ve tepelerden kaynağını alan bu akarsu orta çığırında uzun bir mesafede dar ve derin yarılmış (250-300 m) vadisinde Koca Çay adı ile aktıktan sonra Ahmetli bucağında geniş bir birikinti konisi[406] ile ovaya açılır[407]. Çay, Ahmetli

[394] TÜBİTAK MAM, 2013: 65.

[395] Gündoğdu, 2003: 43.

[396] Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008b: 92.

[397] Texier, Alaşehir Çayı'nın şehrin kuzeydoğusundan geçtiğini, yılın bir kısmında çoğunlukla kuruduğunu ve şimdiki adının ise Kuzu (Couzou) Çayı olduğunu belirtmektedir. Bkz. Texier, 2002: 86.

[398] Akıncı, 1949: 139.

[399] Ceylan, 2004: 18.

[400] Koçman, 1989: 106; Gündoğdu, 2003: 41.

[401] Bülbül, 2009: 40.

[402] Doğtekin, 2015: 335.

[403] TÜBİTAK MAM, 2013: 64.

[404] Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008b: 92.

[405] Koçman, 1989: 107.

[406] Bir akarsuyun dağlık bir yerden çukur bir düzlüğe indiği yerde, taşıdığı sürüntülerin (kil, kum, çakıl, yarı köşeli, iri çakıl, kaya parçası vb.) tortulanmasından doğan yelpaze biçiminde yassı kabartıya verilen isimdir. İzbırak, 1992: 39.

[407] Çukur, 1992: 101.

bucağına varmadan önce Dereköy'e kadar 4 km'lik Bozdağ depoları içinde geniş tabanlı bir vadiye sahiptir[408].

Kum Çayı[409]; Simav Çayı'nın yukarı havzasından kaynaklanan ve Selçikli ile Akhisar ovalarının kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda geçen Medar (Gördük) Çayı[410] ile Demirci dağlarından kaynağını alan Gördes Çayı'nın birleşmesinden oluşmuştur[411]. Akhisar Ovası'nı Gördük Çayı adı altında geçen bu akarsu Yakalı Dağı'nın güneyinde, eskiden birleşip birlikte aktıkları Kum Çayı[412] adını almaktadır. Manisa'nın 5 km doğusunda yer alan Yeni Mahmudiye Köyü yakınlarında Gediz Nehri'ne dökülmektedir[413].

Gediz Havzası'nın doğal göllerine bakıldığında oluşum itibariyle farklı niteliklerde olan ve büyüklük bakımından ise irili, ufaklı göller meydana gelmiştir. Havzada bulunan bu doğal göller arasında Marmara Gölü[414], Gölcük Gölü[415], Selendi Gölü ve Eğrigöl yer almaktadır[416]. Ayrıca Manisa Dağı çevresinde birinin ismi Sülüklü Göl[417], diğeri ise yine

[408] Koçman, 1989: 107.

[409] Biricik, Kum Çayı'nı Ilıcasu Çayı olarak belirtmekte ve bu çayın asıl kaynaklarını Kayacık Çayı ile Gördes Çayı olduğunu belirtmektedir. Bkz. Biricik, 1995: 16.

[410] Temuçin, 1991: 143.

[411] Taşlıgil, 1988; 179.

[412] 1950'lerin başlarında, Kum Çayı'nın yatağı Çömlekçi Köyü civarında güneye doğru çevrilerek bir derivasyon kanalı ile Marmara Gölü'ne bağlanmıştır. Bu yatak değişikliği hem Kum Çayı'nın ovadaki taşkınlarını önlemek, hem de Gediz Ovası'ndaki tarım alanlarının daha fazla sulanması amacıyla yapılmıştır. Öner ve Mutluer, 1993: 135.

[413] Taşlıgil, 1988; 179; Temuçin, 1991: 143.

[414] Havzadaki en büyük doğal göldür. Ünlü, 1996-1997: 312.

[415] Gölcük Gölü'nün antik adı "Torrhebia"dır. Bu göl ile ilgili daha fazla bilgi için bkz. Robert, 1982: 346-349, fig. 11; Sullivan, 1989: 60-62; Bengisu, 1994: 33-34, 43.

[416] Biricik, 1995: 16-17.

[417] Manisa Dağı (Spil Dağı) Milli Parkı'nın doğusunda 600 m yüksekliğinde bulunan kalker bazı erimesi ile meydana gelen bu göl, 100 m çapa ve 1-2 m derinliğe sahip bir dolin gölüdür. Karakuyu, 2005: 43-44, foto 6; Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008b: 246. Bu göl sülükle dolu olduğu için bu isimle anılmıştır. Bkz. Roosevelt, 2017: 73.

Manisa Dağı'nın kuzeydoğu eteğine yakın bir noktada yer alan diğer bir göl[418] olmak üzere iki küçük göl[419] daha belgelenmiştir[420].

Marmara Gölü **(Resim 8)**; Gediz Havzası'nda bulunan en büyük doğal göldür[421]. Batısında Çaldağı, kuzey ve kuzeydoğusunda Dibekdağı, güneyinde Neojen (Bintepeler) tepelikleriyle çevrili olan bu göl[422], Manisa il merkezine 63 km uzaklıkta[423], Gölmarmara ilçesinin ise 9 km. güneybatısında yer alır[424]. Göl; kuzey-güney yönünde 6 km, doğu-batı yönünde ise 12 km uzunlukta olmak üzere yaklaşık 70 km^2'lik bir alanı kaplamaktadır[425]. Ortalama derinliği 2-3 m civarında olan, en derin yerlerinde 7 m derinliğe ulaşan, orta bölümü basık elipse benzeyen sığ bir göldür[426]. Deniz seviyesinden yüksekliği 75 m olup[427], yağış alanı ise 1780 km^2'dir[428]. 367 x 10^6 m^3 su depolayacak kapasiteye sahip olan göl, Manisa Ovası'nı sulamak ve taşkınları önlemek amacıyla çevresinde geniş bir alan kamulaştırılmıştır[429]. Marmara Gölü'nün çukurluğu[430] esasında tektonik kökenlidir[431]. Pliosen sonu, Pleistosen başlarında Kum Çayı, Akselendi Ovası'na doğru kapılarak yön değiştirmiş ve gücü azalan çay, hızlı bir biriktirmeye neden olmuştur[432]. Yine güneyde yer alan Gediz Nehri'nin getirdiği alüvyonlar birikerek sahayı bir çanak konumuna

[418] Sayce, bu gölün bir zamanlar geniş bir alana yayıldığından; fakat yaklaşık 1850 yıllarında ise gölün kurumuş olduğundan bahsetmektedir. Bkz. Sayce, 1880: 89. Ayrıca Perrot ve Chipiez bu gölün isminin "Salae" olabileceğini belirtmektedirler. Bkz. Perrot ve Chipiez, 1892: 57 şekil 28, 62-63.

[419] Bahsedilen bu iki gölden birinin Antik Çağ'da Manisa Dağı'yla (Sipylos Dağı) ilişkilendirilen göllerden biri olması [Salae (ya da Sala) ve Tantalos] olasıdır; fakat bunlardan hangisi olduğu kesin olarak bilinmemektedir. Bkz. Paus., V, 13. 7, VII, 24. 7; Plin. Nat., II, 93; V, 117. Ayrıca bkz. Hamilton, 1842 I: 50.

[420] Roosevelt, 2017: 73.

[421] Ünlü, 1996-1997: 312.

[422] Çukur, 1992: 102.

[423] Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008b: 112.

[424] Ünlü, 1996-1997: 312.

[425] Bulkan, 2009: 2.

[426] Vardar, 2018: 223.

[427] Lahn, 1948: 47.

[428] Munsuz, Ünver ve Çaycı, 1999: 105; Girgin, 2000: 82; ÇŞB, 2013: 58.

[429] Gündoğdu, 2003: 43.

[430] Marmara Gölü'nün içinde bulunduğu bu tektonik çukurluk Menderes Masifi kayaçlardan yapılı bir alanın Neotektonik dönemde şekillenmesiyle oluşmuştur. Vardar, 2018: 220.

[431] Biricik, 1995: 16.

[432] Gülersoy, 2013: 33.

dönüştürmüştür[433]. Bu çanakta biriken sular Marmara Gölü'nü oluşturmuştur[434]. Marmara Gölü doğal bir set gölü olmasına karşın, 1932 yılında başlatılan çalışmalarla yapay kanallar ve setler aracılığıyla **(Resim 9)** baraj gölü fonksiyonu kazanmıştır[435]. Bu kanal ve setler kış aylarında önemli miktarda suyu toplamakta; sıcak ve kurak yaz aylarında[436] ise tarım alanlarının sulanmasını sağlamaktadır[437]. Balık bakımından[438] da oldukça zengin olan gölde bol miktarda sazan balığı bulunmaktadır[439]. Bölgeyi ziyaret eden çeşitli seyyahlar da tarihi gölün bu zenginliğinden bahsetmektedir[440].

Gölcük Gölü; havzanın doğal göllerinden bir diğeri olan göl, Bozdağlar kütlesinin Salihli-Ödemiş arasındaki kesimde ve Bozdağ Kasabası'nın 5 km kadar güneybatısında yer almaktadır[441]. Gölün su toplama alanı yaklaşık 9 km^2 olup, 1050-1358 metreler arasında bulunur[442]. Derinlik, zemin yapısına ve mevsimlere bağlı olarak değişkenlik gösterip maksimum 7.5 m ve ortalaması 4 m'dir[443]. Gölün alanı 125 ha ve hacmi ise 5x106 m^3 kadardır[444]. Gölün su kapasitesine bakıldığında bunun maksimum 1 814 900 m^3 ile minimum 645 700 m^3 arasında değiştiği görülmektedir[445]. Tabak Deresi, Gölcük yakın çevresindeki en büyük akarsu olup, gölün gideğeni olarak, çukurluğun suyunu kuzeyde Gediz Nehri'ne taşmaktadır[446]. Gölcük Gölü'nün oluşumuyla[447] ilgili bazı bilim insanları kısmen farklı

[433] Atalay, 1987: 214-217. Ayrıca bkz. Hoşgören, 1983: 117.

[434] Girgin, 2000: 81.

[435] Gülersoy, 2013: 33.

[436] Şüphesiz eski çağlarda da bölgede yaz kuraklığı büyük bir problem oluşturuyordu. Örneğin Lydia Kralı Gyges (MÖ 680) bu gölde su depolamak için projeler hazırlattığını ancak başarılı olamadığını gösteren arkeolojik buluntular tespit edilmiştir. Bkz. Hanfmann, 1960: 503.

[437] Arı ve Derinöz, 2011: 44.

[438] Marmara Gölü'nde bulunan balık türleri için bkz. Ünlü, 1996-1997: 313. Ayrıca Marmara Gölü'ndeki balıkçılık ile ilgili bkz. Girgin, 2000: 91-94.

[439] İzdem, 1944: 41; Taşlıgil, 1988; 194.

[440] Texier, 2002: 65.

[441] Ceylan, 1996: 267.

[442] Vardar ve Altıner, 2003: 96.

[443] Mis, 1998: 12.

[444] Mis ve Ustaoğlu, 2009: 20.

[445] Vardar ve Altıner, 2003: 96.

[446] Biricik, 1995: 17; Vardar ve Altıner, 2003: 93.

[447] Son dönemlerde yapılan sondajlar ve C14 tarihlemesine dayanılarak, Gölcük Gölü'nün yaklaşık 7400 yıllık genç bir göl olduğu anlaşılmış ve gölsel ortama ait bulgular elde edilmiştir. Vardar ve Altıner, 2003: 93.

görüşler[448] öne sürseler de genel olarak kabul edilen görüş bu gölün doğal bir set gölü olduğu yönündedir[449]. Gölün diğer bir önemli özelliği ise sularının genel olarak 4° C'nin altına düşmemesidir[450].

Selendi Gölü; Akselendi Ovası'nın güneydoğusunda yer alır[451]. Ovanın bu kesiminde kristalize kalkerlerde gelişmiş çapı 700 m kadar olan bir karstik depresyon[452] yer alır. Bu depresyonun güneydoğu kenarı deniş bir cephe dâhilinde Akselendi Ovası'na açıktır. Depresyonun, bu ağız kısmından 300-400 m kadar doğu-kuzeydoğuda yer alan kısmında bu göl bulunur[453]. Gölün derinliği 2-3 m kadardır ve suları kısmen çekilmekle beraber yazın da mevcuttur[454].

Eğrigöl[455]; Marmara Gölü'nün kuzeyinde Akselendi Ovası'nın güneybatısındaki bu göl, Jura-Kretase yaşlı kristalize kalkerler içinde oluşmuş tektono-karstik kökenlidir[456].

---

[448] Örneğin; Atalay ve Mortan bu gölün bir birikinti set gölü olduğunu belirtirlerken, Atalay ve Mortan, 1995: 237; Darkot ve Tuncel ile Vardar ve Altıner, bir alüvyal set gölü olduğunu ifade etmişlerdir. Darkot ve Tuncel, 1995: 52; Vardar ve Altıner, 2003: 99. Yalçınlar makalesinde göl çukurluğunun oluşumunu, Pleistosendeki glasyasyonlarla açıklamaya çalışırken, Yalçınlar, 1956: 179; diğer bir makalesinde ise Gölcük'ün büyük bir heyelanla meydana gelmiş bir "set gölü" olduğunu kaydetmiştir. Yalçınlar, 1994: 8. Sözer, Mutluer ve Işık da aynı şekilde küçük bir akarsu vadisinin yamaçlarında bulunan kütlelerin kayarak akarsuyun önünü tıkamasıyla oluşmuş bir heyelan seddi gölü olduğunu belirtmişlerdir. Sözer, Mutluer ve Işık, 1989: 33. Saraçoğlu da benzer şekilde bu gölün bir heyelan set gölü olduğunu söylemiştir. Saraçoğlu, 1990: 423. Mis, Gölcük Gölü'nün tektonik olaylar sonucu oluşmuş bir göl olduğunu belirtmesine karşın; Mis, 1998: 12; Ceylan, gölün alüvyon seddi olduğunu söylemiştir. Ceylan, 1996: 270. Erinç'e göre gölün sığlığı ve çevresinin yamaç şekilleri, bir akarsu vadisinde teşekkül etmiş olan bir "baraj gölü" karakterini ortaya koymaya kâfi geldiğini ifade etmiştir. Erinç, 1955b: 38, dipnot 6. Koçman ise Gölcük oluğunda olduğu gibi mikaşistlerin ayrışma ürünü olan kalın alüvyon örtüsü içindeki killer, sızmayı önleyerek sığ bir birikinti olan Gölcük Gölü'nün oluşumuna neden olmuştur. Koçman, 1989: 22.

[449] Lahn, 1951: 123; Ceylan, 1996: 270.

[450] Ünlü, 1996-1997: 313.

[451] Biricik, 1995: 17.

[452] Depresyon, çöküntüye uğrama, çöken yer, çökme kelimesinden yapılmış bir terimdir. Depresyonun başlıca iki anlamı vardır. 1) Yeryüzünün çökmüş çukur yerleri ile ilgili anlamı, dilimizde çöküntü alanı terimiyle karşılanır. 2) Havanın alçak basıncı ile ilgili anlamı, dilimizde döngü ile karşılanır. İzbırak, 1992: 98.

[453] Bkz. Hoşgören, 1983: 197, foto 59.

[454] Hoşgören, 1983: 114.

[455] Bkz. Hoşgören, 1983: 198, foto 60.

[456] Biricik, 1995: 17.

Göl[457], karstik araziden boşalan bir fay kaynağı tarafından beslenir[458]. Yağışlı mevsimlerde beslenme fazla olduğu için taşarak bir kaynak suyu özelliği gösterir[459].

Bu doğal göllerin dışında havzanın uygun yerlerine inşa edilmiş baraj gölleri de vardır. Bu baraj gölleri arasında Demirköprü Barajı, Derbent (Buldan) Barajı, Afşar Barajı ve Gördes Barajı yer almaktadır[460].

Demirköprü Barajı[461]; Köprübaşı, Demirci, Salihli ilçeleri sınırlarında, Gediz Nehri ve kolu olan Demirci Çayı üzerinde kurulmuştur[462]. Baraj, Manisa ili Salihli ilçesinin 24 km kuzeydoğusunda, İzmir'e karayolu uzaklığı ise 95 km'dir[463]. 77 m yüksekliğinde toprak dolgu olarak inşa edilen[464] bu barajdan; tarımsal sulama, taşkından koruma, enerji ve balıkçılık[465] konularında faydalanılmaktadır[466]. 1954-1960 yılları arasında barajın inşaatı gerçekleştirilmiş ve 1960 yılında ise tamamlanıp işletmeye alınmıştır[467]. Barajın içinde yer aldığı vadi, oluşum itibariyle tektonik kökenli sürempoze[468] özellikte bir vadidir[469]. Demirköprü Barajı'nın denizden yüksekliği 252 m[470] olup, yağış alanı ise ortalama 6950 km^2'dir[471]. Kıyı şeridi

[457] Bu gölün lokasyonu için bkz. Öner ve Mutluer, 1993: 145, şekil 4.

[458] Hoşgören, 1983: 115.

[459] Biricik, 1995: 17.

[460] Ayrıca havzadaki yapım ve planlama aşamasında bulunan diğer barajlar ve kullanım amaçları için bkz. TÜBİTAK MAM, 2013: 104, tablo 16.

[461] Demirköprü Barajı adını; bugünkü baraj gölünün altında kalan, Demirci-Salihli karayolu üzerinden geçtiği Gediz Nehri üzerindeki demirköprüden almıştır. Bugün bu yol baraj gölü aksından geçmektedir. Bkz. Ünlü, 1998a: 165.

[462] Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008b: 117; TÜBİTAK MAM, 2013: 106.

[463] Tenekecioğlu, 2011: 2.

[464] Durmuşkahya, 2005: 23.

[465] Baraj suyu sıcaklığının genelde 4° C'nin üzerinde olması, ph derecesinin 7.5-8.5 arasında değişmesi, karbondioksit, hidrojen sülfür, karbonat, amonyak ve klor gibi değerlerin normal olması gibi etkenler baraj gölünde balıkçılığın gelişmesine neden olmuştur. Ayrıntılı bilgi için bkz. Ünlü, 1996-1997: 314.

[466] Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008b: 42, 117; Akgül, 2009: 31; Okkan ve Dalkılıç, 2010: 34; TÜBİTAK MAM, 2013: 106.

[467] Tenekecioğlu, 2011: 2.

[468] Sürempoze veya Epijenez Yarma Vadi; tortul kütleler üzerine kurulan akarsuların, tortul kütleyi aşındırarak altta bulunan eski temele saplanma olayıdır. Bu tür vadilerin en iyi örneklerinden biri Ankara Kalesi ile Timurlenk Tepesi arasındaki Bent Deresi yarma vadisidir. Bkz. İzbırak, 1992: 119-120.

[469] Ünlü, 1998a: 167.

[470] Munsuz, Ünver ve Çaycı, 1999: 111.

[471] Tenekecioğlu, 2011: 3.

uzunluğu yaklaşık 60 km[472] olan barajın en derin yeri 74 m[473], gövde kret uzunluğu[474] ise 543 m'dir[475]. Maksimum göl hacmi 1.320.000.000 m^3 olan barajın toplam göl yüzölçümü 47.66 km^2 ve dolgu hacmi 4.300.000 m^3'tür[476]. Barajın üzerinde bulunan hidroelektrik santralinden 3x23=69 megawatt[477] gücünde enerji elde edildiği gibi 112.500 hektar alanın da sulanması sağlanmıştır[478].

Derbent (Buldan) Barajı; Denizli ili Buldan ilçesinin 10 km kuzeyinde, Derbent Çayı üzerinde[479], 1962 yılında inşasına başlanıp 1967 hizmete açılmıştır[480]. Havzayı sulama ve taşkından koruma amaçlı yapılan bir barajdır[481]. Toprak ve kaya gövde dolgu tipi olan barajın gövde hacmi 600.000 m^3, akarsu yatağından yüksekliği 59 metre, normal su kotunda göl hacmi 46 hm^3, normal su kotunda göl alanı 3.10 km^2'dir[482]. Barajın denizden yüksekliği 505 m, yağış alanı 184,4 km^2 ve en derin yeri ise 59 m'dir[483]. Baraj havzasında daha önce cıva ocakları işletildiği için barajın dip kısmında az miktarda da olsa cıva mineralleri bulunmaktadır. Bu durum da barajdaki balıkların ve diğer su canlılarının gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir[484].

Afşar Barajı; Manisa ilinde, Alaşehir Çayı üzerinde 1978 yılında taşkın kontrolü ve sulama amacıyla yapılan[485] ve şu anda Alaşehir ilçe merkezinin içme suyu ihtiyacını da

---

[472] ÇŞB, 2013: 110.

[473] Munsuz, Ünver ve Çaycı, 1999: 111.

[474] Kret: Barajın önünde inşa edilen betonarme, toprak dolgu vb. bölümün üst kısmına verilen isimdir. Bu bölümün uzunluğu da kret uzunluğu olarak belirtilir. Bkz. http://www.serki.com/. Ayrıca bkz. http://dsi.gov.tr/dsi-sozlukler (Erişim Tarihi: 23.02.2020).

[475] Tenekecioğlu, 2011: 5, çizelge 1.1.

[476] TÜBİTAK MAM, 2013: 106. Ayrıca bkz. Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008b: 117.

[477] Biricik, 1995: 17.

[478] Tenekecioğlu, 2011: 5, çizelge 1.1.

[479] Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008b: 155.

[480] Ünlü, 1996-1997: 316.

[481] TÜBİTAK MAM, 2013: 107.

[482] http://web.archive.org/web/20180225190636/http://www2.dsi.gov.tr/baraj/detay.cfm?BarajID=24. (Erişim Tarihi: 25.02.2020).

[483] Munsuz, Ünver ve Çaycı, 1999: 111.

[484] Ünlü, 1996-1997: 316.

[485] Karakuyu ve Özçağlar, 2005: 6.

karşılayan barajdır[486]. Toprak gövde dolgu tipi olan barajın gövde hacmi 3.166.000 m^3, akarsu yatağından yüksekliği 46 m, normal su kotunda göl hacmi 69 hm^3, normal su kotunda göl alanı ise 5,25 km^2'dir[487]. Kıyı şeridi uzunluğu yaklaşık 12 km olan[488] barajın denizden yüksekliği 263 m ve en derin yeri yaklaşık 43 m'dir[489]. Ortalama 540 km^2'lik bir yağış alanına sahip olan barajın sulayabildiği alan 91 bin dekardır[490]. Daha önceleri baraj suyunun %56'ya yakını bağ, % 24 'ü pamuk ve % 30'u diğer sulamalarda kullanılırken günümüzde tamamına yakını bağ alanlarının sulanmasında kullanılmaktadır[491]. Ayrıca baraj suyunun sıcaklığı, ph değeri ve oksijen miktarının uygun olması barajda balık üretimini oldukça elverişli hale getirmektedir[492].

Gördes Barajı; baraj Manisa il sınırları içerisinde Gölmarmara İlçesi'nin Çömlekçi Köyü'nün 9 km kuzeydoğusunda, sulama, içme ve kullanma suyu amacıyla yapılmıştır[493]. 1998 yılında yapımına başlanan baraj 2012 yılında bitirilebilmiştir[494]. Barajın gövdesi beton kaplı kaya dolgu olarak tasarlanmış ve yapılan barajın yapımında 5.10^6 m^3 fazla kaya dolgu ve ortalama 35.10^5 m^3 ön yüz betonu kullanılmıştır[495]. Baraj, İzmir'e 59 milyon m^3/yıl içme suyu[496] sağlanmasının dışında Gölmarmara, Akselendi, Sazoba, Beyoba, Kumkuyu, Tiyenli, Rahmiye, Sarıçalı ve Pınarcık yerleşmelerine ait 14.806 ha tarım arazisinin sulanmasına başlanmıştır[497].

---

[486] Karakuyu, 2008: 35.

[487] http://web.archive.org/web/20180225191357/http://www2.dsi.gov.tr/baraj/detay.cfm?BarajID=58 (Erişim Tarihi: 27.02.2020).

[488] ÇŞB, 2013: 110.

[489] Munsuz, Ünver ve Çaycı, 1999: 111.

[490] Karakuyu, 2008: 35.

[491] Karakuyu ve Atalay, 2001: 49.

[492] Afşar Barajı'ndaki mevcut balık türleri için bkz. Ünlü, 1996-1997: 316; Munsuz, Ünver ve Çaycı, 1999: 111.

[493] Mengüloğlu, 2014: 21.

[494] Akbaş, 2019: 110. Gördes Barajı aslında 2009 yılında tamamlanmıştır; fakat bu tarihten bir yıl sonra barajın arazisinde delik olduğu ve su sızdırdığı tespit edilmiştir. Bunun üzerine barajın suyu boşaltılmış, hasar tespiti için zemin etüt ve çalışmaları yapılmış sonuçta milyonlarca liralık zarara uğranılmıştır. Daha ayrıntılı bilgi için bkz. Mengüloğlu, 2014: 27-43.

[495] Mengüloğlu, 2014: 22-23, çizelge: 3.1.1.

[496] 2008 yılının yaz aylarında İzmir'in içme suyunda arsenik sorunu yaşanmıştır. Bu sorunu giderebilmek için çeşitli arıtma tesisleri kurulmuş ve Gördes Barajı'ndan İzmir'e içme suyu taşınım hattı oluşturulmuştur. Bkz. TÜBİTAK MAM, 2013: 105-106, şekil 40.

[497] Akbaş, 2019: 111.

Gediz Havzası'nın su potansiyeli bakımından bir başka özelliği yeraltı suları[498] bakımından da oldukça zengin kaynaklara sahip olmasıdır[499]. Havzadaki yeraltı sularının miktarı, dağılışı ve diğer özellikleri farklı nedenlere bağlı olmakla birlikte, bu konuda asıl faktörü iklim koşulları ve zemini oluşturan kayaçların yapısı oluşturmaktadır[500]. Havzanın yeraltı suyu potansiyeli ortalama 555 x 106 m^3/yıl olup, yeraltı suyu işletme rezervi ise 248 x 106 m^3/yıldır[501]. Tablo 2'de havzanın yeraltı suyu potansiyeli kullanım durumu gösterilmiştir[502].

HAVZA ADI	YERALTI SU POTANSİYELİ	İŞLETME REZERVİ	İÇME ve KULLANMA SUYU TAHSİSLERİ	SANAYİ SUYU TAHSİSLERİ	SULAMA KOOPERATİFLERİ TAHSİSLERİ
Gediz	555 milyon m^3/yıl	248,0 milyon m^3/yıl	186,64 milyon m^3/yıl	20,32 milyon m^3/yıl	58,503 milyon m^3/yıl

Tablo 2: Gediz Havzası Yeraltı Suyu Kullanım Durumu.

Havzanın yeraltı suyu[503] bakımından en zengin yöresi, kuvaterner kil, kum ve çakıl formasyonuna sahip Turgutlu ve Akhisar ovalarıyken, Emirâlem'in güneyinde kalan dağlık araziler ile Yamanlar Dağı, Manisa ile Kemalpaşa arasındaki kalkerli dağlık kısımlar yeraltı suyu bakımından oldukça fakirdir[504].

Gediz Havzası maden suları[505] bakımından da Türkiye'nin en zengin yörelerindendir. Bu suların bir kısmı termal kaynak özelliğinde kaplıca[506] olarak değerlendirilirken, bir kısmı

[498] Yeraltı suları; yeraltındaki taşlar, tabakalar içinde bulunan sulardır. Bu sular, çoğunlukla yerin üstünden dibe sızmış sulardır. Yeraltı suları, ya kum-çakıl gibi dağınık taş parçaları arasında birikerek o yeri doyurur ya da kayaların içinde ve çatlaklarında yer tutar. İzbırak, 1990: 30; İzbırak, 1992: 347.

[499] Biricik, 1995: 18.

[500] Erinç, 2012: 82.

[501] TÜBİTAK MAM, 2013: 101.

[502] Havzanın yeraltı suyu rezerv kullanım durumu için yine bkz. Gündoğdu, 2003: 44, tablo 5.5.

[503] Ayrıca havzanın yeraltı suyu seviyelerinin analizi için bkz. Akgül, 2009: 72-73.

[504] Durmuşkahya, 2005: 24. Yine havzada yer alan bazı ilçelerin yeraltı suyu rezerv dağılımı için bkz. TÜBİTAK MAM, 2013: 101, tablo 14; Akbaş, 2019: 115, tablo 1.42.

[505] Yeraltı sularının içinde erimiş halde çeşitli mineraller bulunduran sulara maden suları denir. Hoşgören, 1984: 44. Uluslararası Kaplıcalar Birliği'ne göre ise; bir litresinde en az 1 gr eriyik halde mineral veya karbondioksit gazı bulunan sulara maden suyu ya da hidromineral, ayrıca sıcaklığı 20° C'nin üzerinde bulunan maden suları sıcak maden suyu "thermal" olarak kabul edilir. Ülker, 1988: 21.

[506] Sıcak kaynak da denilen kaplıcalar genelde kırık faylar boyunca görülür. Ilık, sıcak, çok sıcak su çıkaran kaynaklardır. Dilimizde bu suların çok sıcak olanlarına kaynarca, kaplıca, daha az sıcak olanlarına ılıca kelimelerinin kullanıldığı olursa da yerine göre bunlar birbirine karıştırılır. Kaplıca sularının çoğu çeşitli hastalıkların tedavisinde fayda sağladığı için buralardan bu yönden faydalanılır. İzbırak, 1992: 184.

içmece suyu, bir kısmı da şişelenebilen maden suyu özelliğindedir[507]. Havzada yer alan önemli kaplıcalar arasında: Eskihisar (Hisar)[508], Saraycık[509], Şehitler[510], Murat Dağı[511], Gediz[512], Emir[513], Ilıca[514], Urganlı **(Resim 10)**[515] gösterilebilir.

[507] Biricik, 1995: 18.

[508] Manisa ili Demirci ilçe merkezinin 3 km güneybatısında Ilıca Dere vadisi içerisinde yer almaktadır. 1993 yılında Demirci Belediyesi bu doğal kaynağı değerlendirmek için iki adet sondaj kuyusu açmıştır. Birinci sondaj kuyusu 122 m derinlikte olup 48° C sıcaklığında 21 lt/sn debili ve 4 lt/sn debisinde artezyen yapmaktadır. İkincisi ise 270 m derinlikte 38° C sıcaklığında 17 lt/sn debili ve 3 lt/sn debisinde artezyen yapmaktadır. Ünlü, 1998b: 559.

[509] Salihli-Demirci yolu üzerinde Demirci Çayı'na karışan İcikler vadisinde yer almaktadır. Taşlıgil, 1995: 303. Çeşitli noktalardan çıkan kaynak suları yaklaşık 51,5° C sıcaklığındadır. Serbest karbonik asit ve kükürtlü hidrojenli olan su cilt hastalıklarına iyi gelmektedir. Taşlıgil, 1988: 198.

[510] Bu kaplıcanın özellikleri ile ilgili bkz. TÜBİTAK MAM, 2013: 103, tablo 15.

[511] Murat Dağı Kaplıcaları, Gediz ilçesinin doğusunda ilçeye 30 km uzaklıktadır. Kaplıcalar 40-85 derecelik şifalı suları ile termal tedavi bakımından önemli bir potansiyele sahiptir. Koçan, 2012: 89. Ayrıca Kütahya ilinde yer alan kaplıcalar hakkında daha fazla bilgi için bkz. Tuncel ve Doğaner, 1992: 47-60.

[512] Bu kaplıca Gediz-Simav yolu üzerinde olup Kütahya'nın Gediz ilçesine 20 km uzaklıktadır. Su sıcaklığı 57°-75° C, ph değerleri 6.8-7.4 olan Gediz kaplıcası sülfatlı, bikarbonatlı, sodyumlu, magnezyumlu ve arsenikli bir bileşime sahiptir. Banyo ve içmeye elverişli olan bu sular; romatizmal hastalıklar, sindirim sistemi hastalıkları, böbrek ve idrar yolu hastalıkları ve metabolizma bozuklukları gibi hastalıkların tedavisinde olumlu etki yapar. Ülker, 1988: 286.

[513] Kula-Selendi yolu üzerinde Kula ilçesinin 20 km kuzeydoğusunda yer almaktadır. Taşlıgil, 1988: 199. Oldukça geniş bir alana yayılmış olan bu kaplıcanın su sıcaklıkları ve debileri birbirinden farklıdır. Örneğin "yukarıdaki kaynak" diye adlandırılan kaynak 59° C ısıya sahip olup, 1.2 lt/sn'lik debisi vardır. İkinci kaynak ise 47° C'lik ısıya 1.4 lt/sn'lik debiye sahiptir. Taşlıgil, 1995: 309. Bu kaplıcanın bir diğer önemli özelliği ise çok eski dönemlerden beri kullanılmış olmasıdır. 19 yüzyılda Kula'yı ziyaret eden Texier de bu kaplıcaların öneminden ayrıntılı bir şekilde bahsetmektedir. Bkz. Texier, 2002: 93-94.

[514] Gölmarmara ilçesinin 6 km kuzeyinde yer almaktadır. Biricik, 1995: 18.

[515] Manisa ili Turgutlu ilçesinin kuzeydoğusunda ilçeye 24 km mesafede, Urganlı Kasabası'nın 7 km kuzeyinde yer alır. Taşlıgil, 1995: 301. Kaynak sahası Gediz Nehri'nin 1 km kadar kuzeyindedir. Su çıkış noktaları, Gediz'den 30-60 m ve deniz seviyesinden ise 70-100 m arasında değişmektedir. Kaynakların bulunduğu alanın genişliği yaklaşık 87.4 ha olup, önemli kaynakların sayısı 13'tür. Kaynak sularının sıcaklığı ortalama 35-80° C arasında değişme gösterirken, bu kaynakların debileri genellikle azdır ve toplam debileri 30 lt/sn kadardır. Ceylan, 1998: 539, 542. Büyük bir ün yapan bu kaplıcadan Evliya Çelebi de övgüyle bahsetmiştir. Bkz. Evliya Çelebi, 1985: 521. Yine bu kaplıcayla ilgili daha ayrıntılı bilgi için bkz. Çağlar, 1947: 299; İzbırak, 1984: 141; Ülker, 1988: 294-295; Taşlıgil, 1988: 197; Taşlıgil, 1995: 305, şekil 3; 306, tablo 1; Tarcan ve Gemici, 2005: 485-492; Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008b: 279, tablo 104.

Ayrıca, Alaşehir[516], Kurşunlu[517], Sart[518], Ilıcak[519] ve Menemen dikkate değer kaplıcalar arasında yer alırken[520], maden suları[521] arasında ise: Saraycık[522], Ece[523], Acısu[524], Kurşunlu[525], Kayacık[526], Gökçeköy[527], Kula[528] ve Sarıkız[529] sayılabilir[530].

---

[516] Manisa ili Alaşehir ilçesinin güneydoğusunda, Bozdağ'dan Alaşehir Çayı'na birleşen ve şehrin doğusundan geçen derenin kenarında bulunur. Taşlıgil, 1988: 198. Suyunun sıcaklığı 26° C olup, suları romatizma, cilt hastalıkları, zihinsel ve bedensel yorgunlukların giderilmesinde banyo olarak kullanılmaktadır. Manisa Valiliği, 2007: 316.

[517] Türkiye'nin önemli jeotermal alanlarından birisi olan Kurşunlu Jeotermal Alanı İzmir-Ankara karayolu üzerinde Salihli ilçe merkezine yaklaşık 6 km mesafede yer almaktadır. Salihli Belediyesi tarafından işletilen kaplıcada toplam 86 adet apart ev, 2 adet kapalı yüzme havuzu, 8 adet özel oda, 2 adet sauna ile Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi yer almaktadır. Özen, 2009: 48. Kaplıca suları arteziyen çıkışlıdır. 21 lt/sn akım değerine ve 5434 kişi kapasitesine sahiptir. Su sıcaklıkları 52-73° C, ph değeri 5.8 olup, suları bikarbonatlı, sülfatlı, kalsiyumlu, kükürtlü-hidrojenli, karbondioksitli bir bileşime sahiptir. Ülker, 1988: 214. Ayrıca bu konu hakkında daha fazla bilgi için bkz. Çağlar, 1947: 293; İzbırak, 1984: 141; Taşlıgil, 1988: 196-197; Doğanay, 1992: 77-96; Taşlıgil, 1995: 306-307, tablo 2; Manisa Valiliği, 2007: 314; Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008b: 279, tablo 104; Özen, 2009: 48-51, şekil 4.9.

[518] Sart kaplıcaları, Bozdağ eteklerinde, Sardeis Antik Kenti'nin ve Salihli ilçesine bağlı Çamurhamamı Köyü'nün de içinde bulunduğu alandır. Halk arasında "Çamur Hamamları" olarak da bilinen kaplıca, Salihli'ye 11 km, Manisa'ya ise 68 km uzaklıktadır. Kaplıcanın tarihi Lydia Krallığı Dönemi'ne kadar gitmektedir. Özen, 2009: 46. 15 lt/sn debili olan kaplıcanın su sıcaklığı 50-55° C arasında değişmektedir. Biricik, 1995: 19. Ph değeri 6 olan kaplıcanın suları, bikarbonatlı, kalsiyumlu, sodyumlu, hidrojensülfürlü ve karbondioksitli bir bileşime sahiptir. Ülker, 1988: 292. Yine bu kaplıca hakkında daha fazla bilgi için bkz. İzbırak, 1984: 141; Taşlıgil, 1988: 197; Taşlıgil, 1995: 307-308, tablo 3; Manisa Valiliği, 2007: 315; Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008b: 280, tablo 104; Özen ve Tarcan, 2009: 297-324.

[519] Manisa ili Turgutlu ilçesinin 10 km kuzeybatısında Kemalpaşa Çayı yakınında 50-60 lt/sn debili ve su sıcaklığı düşük (27° C) olan bir kaplıcadır. Biricik, 1995: 19. Ayrıca bu kaplıcanın yer bulduru haritası için bkz. Tarcan ve Filiz, 1998: 43, şekil 1.

[520] Biricik, 1995: 18-19.

[521] Ülkemizde ve Gediz Havzası'nda yer alan maden ve sıcak sular listesi için bkz. Erentöz ve Ternek, 1968: 37-49, tablo II/1-13.

[522] Salihli-Demirci yolu üzerinde Demirci Çayı'na karışan İcikler Vadisi'nde Saraycık termal kaynağı ve kaplıcaların bulunduğu noktadan 500 m uzaklıkta aynı derenin birçok yerinden çıkmaktadır. Taşlıgil, 1995: 303, 310. Suyunun sıcaklığı yaklaşık 40° C olan maden suyunun debisi 0.5 lt/sn, ph değeri ise 6.8'dir. Serbest karbonik asitli, hidrokarbonatlı ve sülfatlı su bileşimlerine sahiptir. Erentöz ve Ternek, 1968: 40, tablo II/4.

[523] Ece Maden Suyu Salihli-Borlu yoluna 2 km uzaklıkta Gediz Nehri'nin sol kıyısında yüksek bir yerden kaynağını alır. Taşlıgil, 1988: 198. Su sıcaklığı ortalama 23° C olan maden suyunun ph değeri 6.6, radyoaktivitesi ise 12.3'tür. TÜBİTAK MAM, 2013: 103, tablo 15. Maden suyu; mide, karaciğer ve böbrek hastalıklarının tedavisinde kullanılır. Taşlıgil, 1988: 198.

Bunların yanında havzada karstik araziden boşalan çok sayıda fay kaynakları da mevcuttur. Örneğin Manisa ilinin 7 km doğusunda Manisa Dağı'nın (Spil Dağı) kuzeydoğu yamacında bulunan Akpınar kaynağı[531], Akhisar Ovası'nda debisi 411 lt/sn olan Palamut kaynağı, Gölmarmara ilçesindeki 100 lt/sn debili Kılcanlar kaynağı ve Akselendi Ovası'ndaki 938 lt/sn debili Akpınar kaynağı bunların başlıcalarıdır[532].

[524] Acısu Maden Suyu Kula-Selendi yolu üzerinde Gediz Nehri'ne 500 m mesafede su sıcaklığı 30° C civarında olan kaynak suyudur. Yapılan incelemeler sonucunda içimi sağlığa uygun olmadığı anlaşıldığı için şişeleme tesislerinin inşaatına başlanmışken durdurulmuştur. Taşlıgil, 1995: 302, 310.

[525] İzmir-Ankara karayolu üzerinde Salihli ilçe merkezine yaklaşık 6 km mesafede yer almaktadır. Özen, 2009: 48. Düzenli içildiklerinde bronşit, nefes darlığı, sindirim sistemi, böbrek ve idrar yolları ile ilgili hastalıkların tedavisinde kullanılır. Erentöz ve Ternek, 1968: 40, tablo II/4; Taşlıgil, 1995: 307, tablo 2.

[526] Kayacık Maden Suyu, Manisa ili Gördes ilçesinin 15 km güneybatısında ilçe merkezine 22 km mesafededir. Gördes'i Akhisar'a bağlayan yoldan Kayacık istikametine ayrılan yol ile Kayacık Beldesi'nden sonra dağ yoluyla buraya varılmaktadır. Yolun 300 m altında bir derenin yamacında güzel bir çam ormanının içinde bulunmaktadır. Taşlıgil, 1988: 199; Taşlıgil, 1995: 303.

[527] Manisa ili Akhisar ilçesinin 14 km güneybatısında yer almaktadır. Biricik, 1995: 18.

[528] Manisa ili Kula ilçesinde yer alan Kula Maden Suyu 20 yılı aşkın bir süredir üretimi yapılmaktadır. Hazmı kolaylaştıran, sindirim sistemi hastalıklarına iyi gelen maden suyu, renksiz ve kokusuz olup mineral bakımından oldukça zengin özelliklere sahiptir. Suyunun sıcaklığı yaklaşık 16.5° C olup, maden suyu tesislerinde ise saatte 10.000 şişe doldurulmaktadır. Taşlıgil, 1995: 309-312, tablo 6.

[529] Sarıkız Maden Suyu Manisa ili Alaşehir ilçesinin güneydoğusunda, Bozdağ'dan Alaşehir Çayı'na inen ve şehrin doğusundan geçen derenin kenarında bulunur. Taşlıgil, 1988: 198. Hazmı kolaylaştırdığı, sindirim organları ile böbrek ve karaciğer rahatsızlıklarına karşı şifalı olduğu çok eski zamanlardan beri bilinmektedir. Maden suyu tesisleri, Alaşehir'de ilk açılan eczanenin sahibi İlya ile İzmir'de bulunan Anadolu Ecza Deposu sahibi Atanaşula biraderlerin gayretiyle "Alaşehir Sarıkız Maden Suyu" adı altında işletmeye açılmıştır. Taşlıgil, 1995: 308, 312, tablo 5. 1900'lü yılların başında kurulduğu belirtilen tesislerin, 1908 yılına ait vilayet salnamesinde Sarıkız Maden Suyunun 300.000 şişe üretiminin yapıldığı belirtilmektedir. Doğtekin, 2015: 491. Ayrıca Alaşehir'e 1890'lı yıllarda gelen Vital Cuinet, Sarıkız Maden Suyunun yurt içi ve yurt dışında satışının gerçekleştiğini kaydetmektedir. Cuinet, 1894: 574-575. Yine maden suyunun kimyasal ve fiziksel özellikleri için bkz. Erentöz ve Ternek, 1968: 40, tablo II/4.

[530] İzbırak, 1984: 141; Biricik, 1995: 18-19; Ayrıca bkz. TÜBİTAK MAM, 2013: 103, tablo 15.

[531] Bu kaynağın hemen yakınında yani Manisa Dağı'nın (Spil Dağı) kuzey yamaçlarında ova seviyesinden yaklaşık 110 m yükseklikte, doğal kayaya yüksek kabartma tekniğinde işlenen ve bilim insanları tarafından Son Tunç Çağı'na tarihlendirilen Akpınar Kaya Anıtı bulunmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. 854-870. dipnotlar.

[532] Biricik, 1995: 19.

Sonuç olarak su potansiyeli bakımından oldukça zengin olan Gediz Havzası'nda var olan suyun (61 mm/yıl)[533] neredeyse tamamı endüstriyel, kentsel ve tarımsal su ihtiyacının karşılanmasında kullanılmaktadır[534]. Mevcut yıllık yüzeysel su potansiyelinin (53 mm/yıl) yaklaşık olarak % 75'i havzada sulama amaçlı tahsis edilmektedir[535]. Sulama suyu talebi her ne kadar yıldan yıla farklılıklar gösterse de, havzada yaklaşık olarak 39 mm/yıl civarındadır[536]. Bununla birlikte yeraltı suyundan (8~9 mm/yıl) karşılanan kentsel su ihtiyacı ise hızlı nüfus artışına bağlı olarak sürekli artmaktadır[537].

[533] Bu değer, farklı kaynaklarda değişiklikler gösterebilir bkz. Gündoğdu, 2003: 44, tablo 5. 4; Durmuşkahya, 2005: 23; Kıymaz, 2006: 37; TÜBİTAK MAM, 2013: 97; ÇŞB, 2015: 3.

[534] Çetinkaya ve Barboros, 2008: 327.

[535] Harmancıoğlu vd., 2008: 179.

[536] Yıldırım, Taş ve Özaydın, 2019: 157.

[537] Akgül, 2009: 28. Ayrıca havzanın su kullanım dağılımı için bkz. TOB, 2018: 353, tablo 6.37, şekil 6.25.

1.6. Beşeri ve Ekonomik Özellikleri

1.6.1. Tarım ve Hayvancılık

Şüphesiz doğal kaynakların en güvenilir olanı ve önemlisi tarım[538] toprakları olup, insanın varlığı ve devamlılığı, bu kaynağın işletilmesine dayanmaktadır[539]. Çünkü insan nüfusunun varlığı ve soyunun devamlılığı, hayvan yetiştiriciliği ve su ürünleri avcılığı da dâhil tarımsal faaliyetler sonucu elde edilen gıda maddelerinin tüketimiyle olanaklıdır[540].

Tarım, ülkemiz ekonomisinde[541] önemli bir yer tutmaktadır ve nüfusumuzun bir kısmı[542] tarım işleri ile geçimini sağlamaktadır[543]. Ülkemizin toplam tarımsal arazinin % 34.6'sı I, II, III, IV ve V.[544] sınıf topraklardan oluşmaktadır[545]. Türkiye'nin 77.9 milyon hektar olan toprak varlığının 26.3 milyon hektarını tarım arazileri oluşturmaktadır. Toplam ekili ve

[538] Tarım, geniş anlamda araziden her türlü ürün elde edilmesi anlamına gelmekte ve arazide yapılacak her türlü etkinliği içermektedir. Bunlar, ekonomide birincil etkinlikler olup, ekip-dikme, ekip-biçme, hayvancılık ile hayvansal üretim etkinlik ve alanlarını kapsamaktadır. İzbırak, 1992: 301; Doğanay ve Çavuş, 2013: 33-34. Dar anlamda ise ürünlerinden faydalanmak üzere tarla bitkilerini yetiştirme. Bu yetiştirme iklim, su ve toprak şartlarına, bitki soyuna bağlıdır. Çiftçi, bu şartlara uymak ve bu doğal durumdan en iyi şekilde faydalanmak üzere çalışır. İzbırak, 1992: 301.

[539] Akbaş, 2019: 326.

[540] Doğanay ve Altaş, 2013: 319.

[541] Cumhuriyetin kurulduğu yıl tarım sektörünün GSMH içindeki payı % 42.8 iken, 1970'li yıllarda %36.0, 1980 yılında % 25, 1990 yılında % 16, 2000 yılında %13.5, 2003 yılında ise % 12.6 düzeyine düşmüştür. Türkiye'de tarım sektörünün GSMH'deki payının giderek azalması, sanayileşme ve hizmetler sektörlerinde gelişmeye daha çok önem verilmesinin bir sonucudur. Miran, 2005: 9.

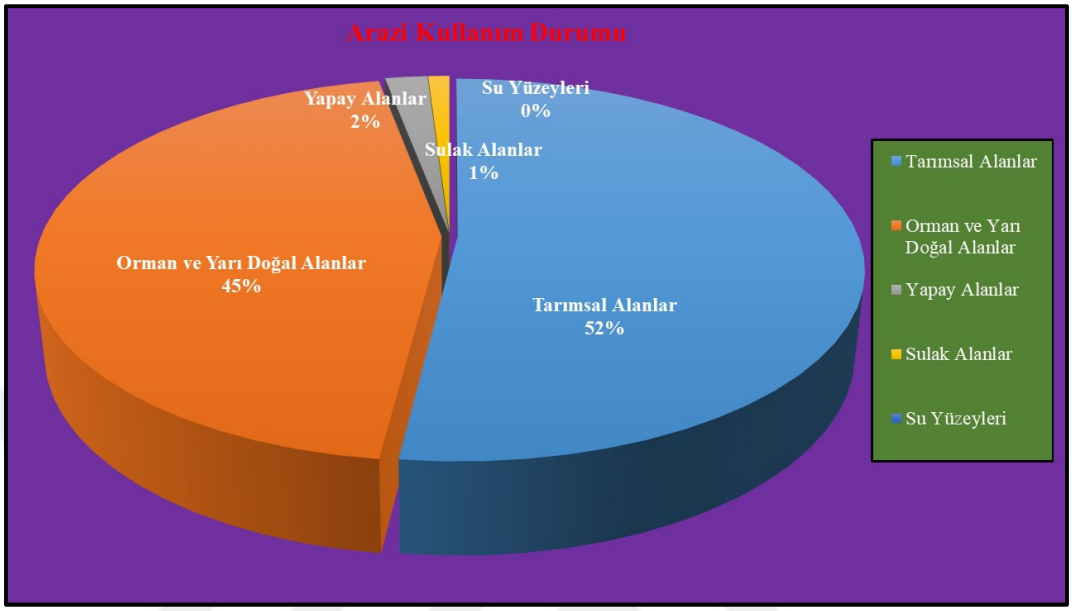
[542] Ülkemizde tarımsal istihdamın yıllara göre değişimi için bkz. https://www.tarimorman.gov.tr/Belgeler/SagMenuVeriler/Tarimsal_Veriler.pdf (Erişim Tarihi: 05.04.2020).

[543] İzbırak, 1984: 566.

[544] Bu tür sınıflandırmanın yapılmasındaki amaç arazilerin ne tür özelliklere sahip olduğunu belirtmektir. Bu konu hakkında daha detaylı bilgi için bkz. Taşlıgil, 1995: 141-143; Öner ve Köksal, 1999: 73-75; Atalay, 2004: 276; Öner ve Buğday, 2007: 47-49; Yılmaz, O., 2009: 179-180.

[545] Atalay, 2004: 276, tablo 8. 1.

dikili alanların %17'sinde sulu tarım[546], %83'ünde ise kuru tarım[547] yapılmaktadır[548]. Gediz Havzası'nın arazi kullanım değerlerine bakıldığında bunu genel olarak 5 ana grup altında değerlendirmek mümkündür. Bunlar: 1) Yapay Alanlar, 2) Tarımsal Alanlar, 3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar, 4) Sulak Alanlar ve 5) Su Yüzeyleridir[549].

Grafik 5: Gediz Havzası Arazi Kullanım Durumunu Gösterir Grafik[550].

Grafik 5'ten de anlaşılacağı üzere arazi dağılımına göre havza topraklarının % 52'si tarımsal alanlardan oluşmaktadır. Tarım yapabilmek için toprak gereklidir ve toprak oluşumunu; iklim, bitki örtüsü, jeomorfolojik faktörler (eğim, bakı, yükselti, drenaj durumu

[546] Sulu tarım; bitkilerin normal gelişme, büyüme ve olgunlaşmalarına doğal yağışların yeterli olmadığı kurak alanlarda, sulama yapılarak yürütülen tarıma denir. Sulu tarımda esas amaç toprakta yeterince rutubet bulundurarak bitkinin su ve besin maddelerini alımını sağlamaktır. http://www.mku.edu.tr/files/898-e7f0e530-c158-43c5-9ef9-71efb18d7fa1.pdf (Erişim Tarihi: 25.03.2020).

[547] Kuru tarım, sulamadan tarladan ürün alınması yollarını gösteren bir ekincilik düzenidir. Bu uygulama ilk olarak ABD'nin kurak bölgelerinde yer yer ele alınmış ve bu türlü ekinciliğe "dryfarming" denilmiştir. Ülkemizde bu tür tarımcılık ise ilk olarak Eskişehir'de uygulanmıştır. Kuru tarımın en sade şekli nadas yani herk edilen tarlaya ekin ekmedir. Başka bir deyişle bir tarlaya ekilen ekini yıldan yıla değiştirmektir. Bu uygulama yıllık yağış tutarı 200-500 mm olan kurak bölgelerin tarım biçimidir. İzbırak, 1992: 222.

[548] Miran, 2005: 11, çizelge 2. 1.

[549] TOB, 2018: 70.

[550] Arazi kullanım durumunu farklı şekilde belirten kaynaklar için bkz. Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008a: 9, şekil 1. 4; Üstüner, 2012: 24; TÜBİTAK MAM, 2013: 82-83, tablo 7, şekil 19; ÇŞB, 2015: 5; Döndüren, 2015: 16.

vb.) ana materyal ve zaman gibi unsurlar etkilemektedir[551]. Havzada tarım alanlarını meydana getiren 11 adet büyük toprak grubu bulunmaktadır[552]. Bunlar: kireçsiz kahverengi orman[553], kireçsiz kahverengi[554], rendzina[555], kahverengi orman[556], kırmızı akdeniz[557], kestane rengi[558],

[551] Çukur, 1998: 149; Atalay, 2004: 175-188. Ayrıca bkz. Temuçin, 1991: 152-155; Gündoğdu, 2003: 57; Karakuyu, 2005: 58.

[552] Yıldırım, Taş ve Özaydın, 2019: 155-156. Ayrıca bkz. Munsuz, Ünver ve Çaycı, 1999: 102-103.

[553] Havzada en geniş alanı kaplayan toprak tipidir. Havzanın en çok kuzey, güney ve doğusunda bulunan dağlık kesimlerde görülür. Dasit, serpantin, bazalt, peridotit ve andezit toprağı oluşturan ana maddelerdir. Bu topraklar genellikle eğim fazlalığı ve toprak sığlığı nedeniyle tarıma elverişli olmadıklarından orman ve funda örtüsü altındadırlar. Yılmaz, O., 2009: 87-88.

[554] Bu topraklar, ana materyalin granit, silisli şist, andezit gibi ve genel olarak havzanın yukarı kısmında 1000 m'nin üzerinde step ormanı veya kurakçıl ormanlar altında gelişme göstermiştir. Atalay, 2004: 192. Ayrıca bkz. Yılmaz, O., 2009: 88; Özden, 2009: 93.

[555] Bu toprakların oluşumundaki esas unsur kireçli ana kayadır. Rendzinalar ana kaya etkisi ile açık renkli olup, doğal örtüsü palamut meşesi, meşe, karaçam ve kızılçamdır. Durmuşkahya, 2005: 36. Bu toprakların az engebeli olduğu kısımlarda yoğun olarak tahıl tarımı yapılır. Toprak besin maddeleri bakımından zengindir. Atalay, 2004: 195. Bu topraklar neojen killi-kireçli depolar veya marnlar üzerinde yaygındır. Atalay ve Mortan, 1995: 241; Çukur, 1998: 163. Ayrıca bkz. Uğurlu, 2005: 24-26; Özden, 2009: 94.

[556] Klimatik topraklardan olan bu toprak türü yağış miktarının 700-900 mm yıllık ortalama sıcaklığın 14-15° C civarında olduğu alanlarda bulunmaktadır. Temuçin, 1991: 156. Daha çok orman örtüsü altında geliştiği için toprak organik yönünden oldukça zengin ve koyu renklidir. Atalay, 2004: 190. Toprağın alt katında karbonat birikmesinden oluşan yer yer yoğun olarak karbonat birikimi görülür. Alkalen reaksiyon gösteren bu topraklar üzerinde yer yer tahıl tarımı yapılır. Atalay ve Mortan, 1995: 240. Ayrıca bu toprak türü için bkz. Gündoğdu, 2003: 58; Karakuyu, 2005: 59; Durmuşkahya, 2005: 37; Akgül, 2009: 36.

[557] Bu toprak türü üçüncü zamana ait kristalin kalker kayası üzerinde oluşmuştur. Havzada Marmara Gölü'nün kuzey ve batısında, Akhisar'ın doğu ve kuzey batısında, Manisa'nın güneyinde yaygın olarak bulunur. Yılmaz, O., 2009: 91. Eğimli karstik sahalarda bu topraklar yüzeyde görülmez, çatlaklar ve tabaka yüzeyleri boyunca görülmektedir. Üzülmez, 2019: 87. Ayrıca bkz. Atalay ve Mortan, 1995: 237-240, foto 32-35; Çukur, 1998: 155-156; Karakuyu, 2005: 60.

[558] Kestane rengi topraklar havzadaki en küçük toprak türlerindendir. Daha çok Manisa'nın kuzeyinde, Akhisar'ın güney batısında yer alır. Çoğunlukla kahverengi orman ve rendzinalar ile birlikte bulunur. Durmuşkahya, 2005: 38. Meşe ve kızılçam örtüsü altında gelişmiş olan bu toprak türünde yağış yeterli olmadığından toprağın alt katında karbonat birikimi görülür. Üstte taneli, altta blok yapıda olan bu topraklar üzerinde tahıl tarımı yapılır. Atalay ve Mortan, 1995: 240. Ayrıca bkz. Gündoğdu, 2003: 58; Atalay, 2004: 191-192; Karakuyu, 2005: 60.

tuzlu-alkali[559], regosol[560], alüviyal[561], kolüvyal[562] ve yüksek dağ çayırı[563] topraklarıdır[564]. Bu toprakların havzadaki oransal dağılımı Grafik 6'da gösterilmiştir.

[559] Bu topraklar da havzada yer alan diğer en küçük toprak türlerindendir. Bunlara çorak topraklar adı da verilmektedir. Özellikle havzanın denize yakın kısmında görülmekle birlikte Marmara Gölü'nün güney, batı yörelerinde ve Salihli-Alaşehir arasında da görülür. Durmuşkahya, 2005: 38. Ayrıca geniş bilgi için bkz. Gündoğdu, 2003: 58; Atalay, 2004: 196.

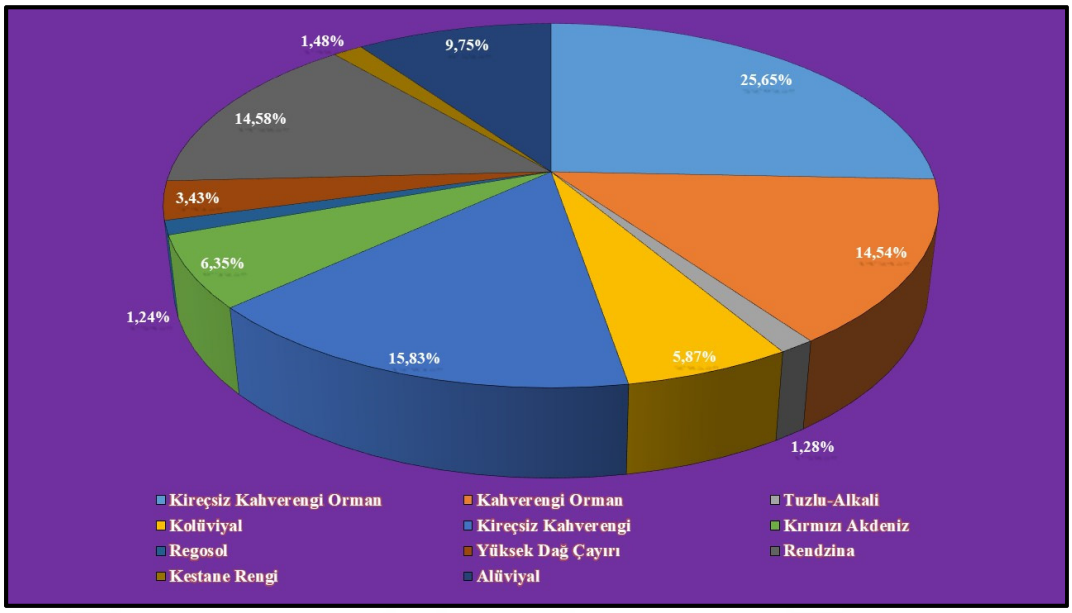
[560] Bu topraklar kalkerli veya kalkersiz kumullardan oluşan kaba bünyeli veya yumuşak sedimentlerden ya da bağımsız sertleşmiş depozitlerden ibarettir. Özden, 2009: 94. Bu toprakların ana maddesi ya kuvarsit, ya mikaşist asıllı gevşek çakıl, sert ve molozlar ya da özellikle volkan bacalarındaki gevşek volkanik kül ve lapillilerdir. Gündoğdu, 2003: 58. Bu toprakların gözenekliliği ve geçirgenliliğin fazla olması nedeniyle toprak fazla miktarda su tutmaz. Çukur, 1992: 124. Bu topraklarda tarım yapılabilmesinin nedeni; Plio-Kuvaterner depolarının kırıntılı (granüler) yapıda olmaları ve onlarca, hatta yüzlerce metre kalınlıkta yumuşak bir fizyolojik derinliğe sahip olmaları ile ilgilidir. Çukur, 1998: 162. Bu topraklar havzada Turgutlu-Alasehir arasında Gediz Nehri güzergâhının güneyindeki dağ ve tepelerin kuzey eteklerinde görülmektedir. Yine Akhisar'ın ve Turgutlu'nun kuzeyinde de rastlanmaktadır. Durmuşkahya, 2005: 39.

[561] Alüviyal topraklar civar dağlardan çeşitli boydaki akarsular tarafından havzaya taşınan sedimentler, kalker, şisit, gnays, mermer gibi çeşitli ana kayanın ayrışmasından meydana gelmiş genç topraklardır. Bu topraklar üzerinde iklim ve bitki örtüsünün hiçbir rolü yoktur. Taşlıgil, 1995: 135. Tarımsal etkinliklerin en iyi şekilde yapıldığı bu topraklar, aynı zamanda I. ve II. sınıf arazileri oluşturmaktadır. Çukur, 1998: 165. Bu yüzden havzanın yüksek verim gücüne sahip topraklarını teşkil ederler. Durmuşkahya, 2005: 40. Havzanın hemen her yerinde görülebilen bu topraklar çoğunlukla Gediz Nehri ve yan kolları boyunca uzanan geniş ovalar veya ince uzun şeritler halinde bulunurlar. Yılmaz, O., 2009: 90. Ayrıca bkz. Uğurlu, 2005: 29.

[562] Dağların yamaçlardan taşınan toprak, taş, çakıl gibi malzemelerin eteklerinde birikmesiyle kolüvyal topraklar oluşur. Bu depolardaki topraklara kolüvyal topraklar denir. Atalay, 2004: 197. İçindeki çakıl ve molozlardan dolayı bu toprakların işlenmesi son derece güçtür. Bağ ve bahçe tarımı için mutlaka sulama yapılması gerekir. Taşlıgil, 1995: 140. Fizyolojik derinliği çok fazla olan bu topraklar; kıyıdan yaklaşık 100 km içerilere kadar deniz etkisinin etkili olduğu graben kenarlarında yaygın olarak zeytin, üzüm bağları ile kurakçıl ağaçların yetiştirilmesi için oldukça uygundur. Çukur, 1998: 167. Havzada bu topraklar genellikle Kemalpaşa-Turgutlu arasında, Saruhanlı'nın kuzeyinde, Kum Çayı'nın Gediz Nehri ile birleştiği noktanın doğusunda kalan tepelik ve dağlık arazinin etek kısımlarında, Yılmaz, O., 2009: 90, Manisa'nın kuzey batısında ve özellikle büyük sahalar halinde Akhisar çevresinde bulunur. Durmuşkahya, 2005: 40. Ayrıca bkz. Çukur, 1992: 123-124; Atalay ve Mortan, 1995: 242-244; Uğurlu, 2005: 28-29; Üzülmez, 2019: 90-91.

[563] Bu topraklar yüksek, eğimli, şist ve çok çatlaklı anakayalar üzerinde gelişme gösterir. Aşırı derecede fiziksel parçalanmaya maruz kaldıkları için bu topraklar; aşırı taneli, geçirgen bir yapı sahiptir. Bu olay yağış sonucu yüzeydeki suların topraktan hızla uzaklaşmasına neden olmuştur. Bu topraklar havzada Bozdağ, Ayrıca Tepe, Murat Dağı gibi genellikle yüksek kesimlerde görülür. Çukur, 1992: 119.

[564] Karakuyu, 2005: 59. Ayrıca Gediz Havzası'nda görülen toprak tipleri için bkz. Temuçin, 1991: 152-159, çizelge 31; Şık, 1992: 9-18; Çukur, 1992: 113-129, çizelge 21, şekil 37; Taşlıgil, 1995: 127-143, şekil 31; Mutluer, 1996: 271-277; Çukur, 1998: 149-165, harita 2; Öner ve Köksal, 1999: 62-68, harita 9; Gündoğdu,

Grafik 6: Gediz Havzası Toprak Türlerinin Yüzde Olarak Dağılımları.

Gediz Havzası, ülkemizin en verimli ve önemli tarım alanlarından biridir[565]. Ülkemizde en yüksek tarımsal teknolojilerin uygulandığı ve buna bağlı olarak yüksek verimliliklere ulaşıldığı bir bölgedir[566]. Bu yüksek verimli alanlar, çoğunlukla ana nehir vadilerinin tabanında, birikinti konilerinde ve bunların etrafını saran dağ eteklerinde[567] yer almaktadır[568]. İyi bir tarım potansiyeli olan bu alanlarda en azından Kalkolitik Çağ'dan itibaren yerleşim görüldüğü belirtilmektedir[569].

Havzada iklim, topografya ve toprak şartlarının farklı olması, çeşitli tarımsal sistemlerinin oluşmasına ve buna bağlı olarak değişik türde ürünlerin yetişmesine neden olmuştur[570]. Havzada bulunan Gediz, Alaşehir, Salihli, Turgutlu ve Menemen Ovaları değişik türdeki tarımsal bitkilerin yetişmesinde Türkiye'deki toplam üretimin %10'unu karşılamaktadır[571]. Ayrıca ülkemizde bulunan üzüm bağı alanının %16'sı, zeytin alanlarının

2003: 57-59, tablo 5.7; Durmuşkahya, 2005: 34-41, harita 5; Kıymaz, 2006: 36, şekil 3.3; Öner ve Buğday, 2007: 36-42, şekil 3.9; Onmuş, 2008: 21-22, şekil 2.5; Akgül, 2009: 24; Özden, 2009: 92-95, çizelge 3.2; Yılmaz, O., 2009: 85-92; çizelge 4.9, şekil 4.34, şekil 4.35; Üzülmez, 2019: 87-94, foto 15-18, şekil 27.

[565] Özden, 2009: 90; Sevin, 2001: 190.

[566] Üstüner, 2012: 25.

[567] Dağ eteği; ana çizgileriyle, dağ yamacının sona erdiği yer ile önündeki çukur, alçak, düz yer arasındaki sınırdır. Aşınma bakımından ise aşınmanın durakladığı birikmenin başladığı yerdir. İzbırak, 1992: 81.

[568] Roosevelt, 2017: 79.

[569] Yakar, 2007: 277. Prehistorik dönem sonundan beri havzanın da içinde yer aldığı Ege'de en çok yetiştirilen ürünler arasında buğday, susam ve nohudun geldiği belirtilmektedir. Bkz. Yakar, 2007: 277.

[570] Atalay ve Mortan, 1995: 262.

[571] TÜBİTAK MAM, 2013: 127.

%10'u ve sebze alanlarının %5.6'sı yine Gediz Havzası'nda bulunmaktadır[572]. Havzada iklim şartları, toprak yapısı ve sulama imkânlarının yeteri derecede iyi olması, hemen hemen her türlü bitkinin yetişmesine imkân vermiş ve bazı bitkilerden yılda iki hatta üç ürün alınabilmesine olanak sağlamıştır. Yetiştirilen ürünler arasında: buğday[573], arpa[574], çavdar[575],

[572] Akgül, 2009: 24.

[573] Havzada en çok yetiştirilen ürünler arasında yer alan buğday, buğdaygiller familyasının Triticum cinsine ait yıllık bir bitkidir. Kökü saçaklı yaprakları şerit gibidir. İzbırak, 1984: 568. Serin iklim bitkisi olan buğday yarı kurak iklim koşullarına sahip olan bölgelerde yaygın olarak üretilmektedir. Çamurcu ve Bilgin, 2006: 163. Az yağışlı sonbahar, ılık ve yağışlı kısa bir kış, yağmurlu ilkbahar ile sıcak ve kurak bir yaz ister. Tanoğlu, 1968: 92. Bu iklim istekleriyle havzada yetiştirilmesi son derece uygundur. Ayrıca ekimi yapılacak topraklar fosfor, demir, potasyum, manganez, azot ve klor elementlerince de zengin olması gerekir. Makine kullanımı, sulama, tohum kalitesi ve gübreleme verim kalitesini daha da arttırır. Doğanay, 2007: 101-102. Yine kaliteli ve daha fazla verim alabilmek amacıyla, İtalya'da yetişen ve adına "Mussolini Buğdayı" denilen tohumluk buğday, 1933 yılında havza içerisinde yer alan Akhisar ilçesine getirilmiş ve ilk olarak burada ekilmiştir. Ayaz, 2006: 243.

[574] Arpa, buğdaygiller familyasının "Hordeum" cinsine bağlı yıllık bir bitkidir. İzbırak, 1984: 569-570. Tahıllar arasında yatay ve dikey sınırı en geniş olan ürünlerden biri olan arpa, hayvan yemi yanında asıl alkollü içecek sanayinin hammaddesidir. Kaya, 2013: 312. İklim seçici özelliğinin fazla olmaması nedeniyle yükseltinin fazla ve hayvancılığın önemli olduğu yerleşmelerde arpa tarımı öne çıkmaktadır. Koday, 2000: 315. Bu özellikleriyle daha çok havzanın yukarı kesimindeki il ve ilçelerde yetiştirilmektedir.

[575] Çavdar da buğdaygiller familyasındandır. Aşırı sıcaktan zarar gören çavdar yayla iklimini sever ve düşük ısıya dayanabilir. Hafif topraklarda ve bazı durumlarda çorak yerler de bile yetişebilir. Bu yüzden havzada, özellikle buğdayın hatta arpanın iyi yetişemediği yerlerde yetişir. İzbırak, 1984: 570. Ayrıca hastalık ve zararlılardan fazla etkilenmeyen çavdar, ekmek yapımında kullanılır ve başka tahıllarla karıştırılarak hayvan yemi olarak da kullanılmaktadır. Yazıcı ve Koca, 2007: 235.

mısır[576], yulaf[577], pirinç[578], burçak, nohut, bakla, börülce, tütün[579], pamuk[580], susam, patates[581] gibi ürünler başlıcalarını oluşturur[582].

[576] Amerika'dan gelme bir bitki olan mısır, 3 ila 6 ay arası devam eden sıcak ve bol yağmurlu bir mevsim ister. Yetişme süresince 10° C'nin üzerinde hesap edilmek koşuluyla 1300-2600° C'lik ısıya ihtiyaç duyar. Tanoğlu, 1968: 184. Mısır, gerek besin maddesi olarak gerekse glikoz, nişasta, yağ ve yem sanayinin ham maddesi olarak önemli bir üründür. Miran, 2005: 17. Havzada görülen yaz kuraklığından dolayı ancak sulama yoluyla üretimi yapılabilmektedir. Ayrıca bu bitkiyle ilgili bkz. İzbırak, 1984: 570; Taşlıgil, 1995: 360-363, tablo 67; Koday, 2000: 308-309; Aydın, 2004: 174; Doğanay, 2007: 130-131.

[577] Yulaf, hayvan beslenmesinin yanı sıra insan beslenmesinde de önemi her geçen gün artan tahıl bitkisidir. Ülkemizde 14 tescilli, 3 üretim izinli yulaf çeşidi bulunmaktadır. Yüksek besin değerine sahip olması nedeniyle hem insan hem de hayvan beslenmesinde önemi her geçen gün artmaktadır. Naneli ve Sakin, 2017: 37-38.

[578] Olgunlaşma döneminde bol su isteyen pirinç, her mevsimi yağışlı sıcak bölgelerin ürünüdür. Pirinç yetişme dönemi boyunca alüviyal ovalarda 1800-2400 mm arasında yağış ve 20-25° C sıcaklık istemektedir. Göney, 1980: 113. Pirinç verimli, toprak reaksiyonu bakımından hafif alkali veya nötral topraklara iyi uyum sağlamaktadır. Havzada Alaşehir, Salihli, Turgutlu, Sarıgöl ilçelerinde Gediz Nehri ve Alaşehir Çayı vadisi gibi sulak alanlarda pirinç üretimi yapılmaktadır. Taşlıgil, 1995: 366, 368.

[579] Tütün, Amerika'nın keşfedilmesi ile birlikte XVI. yüzyılda Avrupa'ya, oradan da Türkiye'ye gelmiştir. İzdem, 1944: 54-55. Tütün, yarım metre ile 1 metre arasında boyu bulunan, kırmızı veya beyaz çiçek açan, içinde nikotin denilen bir çeşit zehir bulunduran bir sıcak memleket bitkisidir. İzbırak, 1984: 576. Tütün bitkisinin normal gelişimi için gerekli sıcaklık değerleri minimum 13-15° C, optimum 26-27° C, maksimum ise 35-38° C'dir. Temuçin, 1991:177. Tütün ekimi Ege ovalarının kıraç topraklarında en mükemmel ortamını bulur ve Şark tütünlerinin en iyi kalitelileri burada yetişir. Aynı zamanda, Türkiye tütünlerinin daima yarıdan fazlası, genellikle % 55-60'ı bu bölgede çıkar. Darkot ve Tuncel, 1995: 23. Havzanın hemen hemen her ilçesinde yetiştirilir. Tütün bitkisiyle ilgili daha fazla bilgi için bkz. Satış, 1994: 329-330; Taşlıgil, 1995: 369-380; Mutluer, 1996: 270; Aydın, 2004: 175-183; Miran, 2005: 20-21; Ayaz, 2006: 227-241; Şahin ve Taşlıgil, 2013: 71-102; Kaya, 2013: 323-326; Doğtekin, 2015: 362; Akbaş, 2019: 338-339.

[580] Tropikal bölge ürünü olan pamuk sulama yoluyla subtropikal bölgelerde ve ılıman kuşakta da yetiştirilir. Kaya, 2013: 321. Pamuk 200 günlük bir yetişme dönemi boyunca donlara dayanamaz. İzbırak, 1984: 572. Bu yüzden yetiştiği bölgelerde yaz mevsiminde ortalama sıcaklığın 25° C'yi bulması gerekmektedir. Göney, 1980: 156. Çimlenme ve çiçeklenme döneminde dona karşı dayanıklılığı -1°, -2° C kadardır. Mutluer, 1996: 269. Pamuğun yıllık yağış isteği ise 500-700 mm arasında değişmektedir. Temuçin, 1991:175. Toprak isteği oldukça seçici olan pamuk en iyi killi, hafif kumlu ve milli topraklarda yetişir. Yetişme süresince tarla 3 veya 4 kez çapalanmalıdır. Doğanay, 2007: 195-197. Pamuk daha çok havzanın aşağı kısmında Manisa merkez, Saruhanlı, Akhisar, Turgutlu, Sarıgöl, Menemen ve Kemalpaşa gibi ilçelerde yetiştirilmektedir. Havzanın yukarı kesiminde ise yaz kuraklık ve sıcaklıkları düştüğü için ekimi çok daha az yapılmaktadır. Ülkemizde ise özellikle Ege'den sonra Güneydoğu, Akdeniz ve bir kısım Doğu ve Orta Anadolu illerinde de pamuk ekimi yapılmaktadır. Miran, 2005: 18-19.

[581] Amerika kökenli olan patates 19. yüzyıldan itibaren Balkanlardan ülkemize girmiş ve hızlı bir şekilde üretilmeye başlanmıştır. Taşlıgil, 1995: 401. Tahıllardan sonra insan beslenmesinde önemli bir paya sahip olan

Ayrıca domates, taze bakla, ıspanak, patlıcan, biber, taze fasulye, lahana gibi sebze türleri ile üzüm[583], armut, zeytin[584], elma, ayva, erik, kiraz, vişne, şeftali, badem, ceviz, kavun, karpuz

patates; ucuzluğu, birim alandan fazla verim sağlanması, besin değerinin yüksek oluşu, sindirim kolaylığı gibi nedenlerle bugün ülkemizde ve dünyanın hemen hemen bütün ülkelerinde yetiştirilmektedir. Miran, 2005: 22. Fazla verimli toprak istemeyen ve neredeyse her türlü iklim şartlarında uyum sağlayan patates, ispirto üretimi için bir ana madde kaynağı ve aynı zamanda bazı hayvanların yem ihtiyacını karşılamak için yetiştirilen bir bitkidir. İzbırak, 1984: 571. Patates; Selendi, Alaşehir, Salihli, Demirci, Gördes, Eşme, Kemalpaşa başta olmak üzere neredeyse bütün havzada yetiştirilmektedir. Taşlıgil, 1995: 401.

[582] Üstüner, 2012: 25.

[583] Üzüm, asmagiller (Vitaceae) familyasının Vitis cinsinden sarılgan bitkidir ve yeryüzünde kültürü yapılan en eski meyve türlerinden biridir. Öteki meyvelerle karşılaştırıldığında en fazla çeşide sahip olan türlerden biri olan üzümün15.000'in üzerinde çeşidi bulunduğu tahmin edilmektedir. Güçer, 2016: 1. İklim ve toprak istekleri yönünden çok seçici olmayışı, çoğalma yöntemlerinin kolay oluşu ve çok çeşitli şekillerde tüketilebilmesi gibi nedenlerden ötürü de dünyadaki en yaygın kültür bitkilerinden birisidir. Seçkin, 2019: 1. Üzüm, olgunlaşma döneminde sıcak ve kuru havayı sevmekte ve ayrıca kumlu topraklarda daha verimli olmaktadır. Şahin, Doğanay ve Özcan, 2007: 372. Üzüm önemli bir besin maddesi olmasının yanı sıra, sofralık, şıralık, şaraplık ve kurutmalık üzüm olarak, önemi gittikçe artan bir ticaret konusu ve dış piyasalarda aranan bir madde olmuştur. İzbırak, 1984: 580. Ege Bölgesi'nin neredeyse her yerinde yetiştirilir. Özel öneme sahip olan üzümü, çekirdeksiz kurutmalık üzüm (Sultaniye, Güneş Damlası) olup en çok İzmir yöresinde Gediz Ovası'nın orta kesiminden itibaren (Alaşehir-Manisa) yetiştirilir. Darkot ve Tuncel, 1995: 24. Ayrıca üzüm bitkisiyle ilgili daha fazla bilgi için bkz. Evliya Çelebi, 1985: 517; Temuçin, 1991: 179-180; Taşlıgil, 1995: 413-446; Mutluer, 1996: 270; Aydın, 2004: 211-214; Ayaz, 2006: 244-246; Öz, 2011a: 99-106; Öz, 2011b: 285-294; Adamaz, 2012: 263-266; Kaya, 2013: 332-335; Doğtekin, 2015: 363-367; Semerci, Kızıltuğ, Çelik ve Kiracı, 2015: 42-51.

[584] Havzada en önemli olan tarım ürünlerinden bir diğeri ise zeytindir. Zeytin, Oleaceae familyasının çok sayıda çalı formunda tür ve alt türleri bulunan "Olea" cinsine ait bir bitki türüdür. Yenilebilir meyvesi olan tek tür zeytinin de dâhil olduğu "Olea europaea Linnaeus"tur. Köseoğlu, 2013: 1. Zeytin ağacı, yağmurlu bir ilkbaharı, kısa bir kışı ve uzun bir sonbaharı olan Akdeniz iklimini sevmektedir. Uzun ömürlü ve yapraklarını dökmeyen bir bitki olan zeytin maksimum 40° C ve minimum -7° C'ye kadar dayanabilmektedir. Uçkun, 2017: 3. Toprak seçicilikleri de fazla olmayan zeytin, daha çok taşlı, çakıllı, kumlu ve özellikle kalkerli toprakları sever. Taşlıgil, 1995: 404. Zeytinin gelişimi, yağış miktarı kadar yağışların yıl içindeki dağılımına da bağlıdır. Yağış miktarının 400-800 mm arasında değiştiği alanlarda sulama yapılmaksızın doğal olarak yetişmektedir. Temuçin, 1991:181. Bu özellikleriyle havzaya bilhassa havzanın aşağı kesimine oldukça uyum sağlamaktadır. Havzada en çok Manisa ilinde yetiştirilir. Özellikle son yıllarda Manisa ili Akhisar ilçesinde zeytin yetiştiriciliğine büyük önem verilmiş hem ağaç sayısında hem de üretiminde önemli aşama kaydedilmiştir. İlçede yer alan Yayaköy, Selçikli, Süleymanlı, Çobanhasan, Sünnetçiler, Yatağan ve Medar köyleri zeytin yetiştiriciliğinde önemli yerler olarak gösterilebilir. İzdem, 1944: 63. Saruhanlı, Turgutlu ve Merkez ilçe ise yetiştiricilikte Akhisar'ı takip etmektedir. Yine havzada yer alan Kemalpaşa, Menemen ve Foça zeytin üretiminde başlıca ilçeler arasında yerini almıştır. Ayrıca havzadaki zeytin yetiştiriciliği için bkz. Mutluer, 1996: 270-271; Çakmak ve Kendirli, 2002: 69-77.

kayısı, incir gibi meyve türleri[585] de bol miktarda[586] üretilmektedir. Son yıllarda havzada pamuk ve tütün ekim alanlarında azalma olurken, bağ, mısır ve zeytin alanlarında ise artış olmuştur[587]. Tablo 3'te havzada yer alan il ve ilçelerdeki tarım alanlarının kullanım amaçlarına göre dağılımı gösterilmektedir[588].

İl Adı	İlçe Adı	Tarla Alanı (da)	Sebze Alanı (da)	Meyve Alanı (Zeytin Dâhil) (da)	Nadas Alanı (da)	Tarım Arazisi Olup Kullanılmayan Arazi (da)	Toplam Tarım Arazisi (da)
MANİSA	Ahmetli	25.749	10.422	70.702	8.313	0	115.186
MANİSA	Akhisar	287.300	43.120	480.150	14.315	0	825.445
MANİSA	Alaşehir	111.120	12.435	234.153	8.480	0	366.188
MANİSA	Demirci	213.102	8.290	62.410	10.400	2.600	296.802
MANİSA	Gölmarmara	28.007	22.700	40.738	660	0	92.105
MANİSA	Gördes	224.241	7.475	41.375	35.061	0	308.152
MANİSA	Köprübaşı	95.422	1.560	47.009	5.416	10.535	159.942
MANİSA	Kula	298.461	18.245	31.529	7.398	0	355.633

[585] TÜBİTAK MAM, 2013: 127. Ayrıca havzada yer alan bazı il ve ilçelerde yetiştirilen ürünler için bkz. İzdem, 1944: 62-66; Temuçin, 1991: 169-170, 173; Darkot ve Tuncel, 1995: 40, 80; Mutluer, 1996: 277; Sevin, 2001: 190; Gündoğdu, 2003: 56; Aydın, 2004: 166-216; Durmuşkahya, 2005: 26; Akkuzu, Ünal ve Karataş, 2006: 87; Manisa Valiliği, 2007: 388-397; Yılmaz, O., 2009: 110, çizelge 3.12, 3.13; Akgül, 2009: 24; Tuylu, 2010: 37, 44; Akdeniz, 2011a: 11; Kaya, 2013: 308-351; Ertuğrul, 2013: 67, şekil 4.45; Doğtekin, 2015: 355-369; Roosevelt, 2017: 80-81, şekil 3.9; Meriç, 2018: 45; Akbaş, 2019: 330, tablo 3.3, harita 3.4.

[586] Manisa ilinde (Soma ve Kırkağaç ilçeleri hariç) üretilen bu ürünlerden bazılarının 2017 üretim miktarları için bkz. Manisa Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2018: 8-9, 12-13. 2019 yılı üretim miktarları için bkz. https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=92&locale=tr (Erişim Tarihi: 05.04.2020). Ayrıca yine bu ilde geçmiş yıllara ait bazı ürünlerin üretim miktarları için bkz. Taşlıgil, 1995: 348, tablo 61; 353, tablo 62; 354, tablo 63; 357, tablo 64; 358, tablo 65; 360, tablo 66; 363, tablo 67; 365, tablo 68; 367, tablo 69; 379, tablo 70; 389, tablo 71; 391, tablo 72; 395, tablo 73; 397, tablo 74; 411, tablo 75; 412, tablo 76; 445, tablo 77; 447, tablo 78; 448, tablo 79; 451, tablo 80; 452, tablo 81. İzmir ili (Foça, Kemalpaşa ve Menemen ilçeleri) için bkz. İYTE ve EÜ, 2015: 135, tablo 2.2.60; 143, tablo 2.2.67; 150, tablo 2.2.74. https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=92&locale=tr (Erişim Tarihi: 05.04.2020). Kütahya ili (Gediz, Pazarlar ve Şaphane ilçeleri) için bkz. Kütahya Valiliği, 2019: 26, tablo 17; 27, tablo 18; 28, tablo 19; 29, tablo 20; 31, tablo 22; 33, tablo 24; 34, tablo 25; 35, tablo 26; 36, tablo 27. Uşak ili (Merkez ilçe ve Eşme ilçesi) için bkz. https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=92&locale=tr (Erişim Tarihi: 05.04.2020).

[587] Üstüner, 2012: 25.

[588] Tabloda yer alan Manisa il ve ilçelerinin verileri, Manisa Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2018: 6, elde edilirken; İzmir, Kütahya ve Uşak illeri ile ilçelerinin verilerine ise TÜBİTAK MAM, 2013: 128, tablo 24'ten ulaşılmıştır. Ayrıca Gediz Havzası tarım arazisi dağılımı için bkz. Gündoğdu, 2003: 61, tablo 5.9; Roosevelt, 2017: 81, şekil 3.9.

MANİSA	**Salihli**	299.015	39.455	223.425	4.000	15.068	580.963
MANİSA	**Sarıgöl**	65.983	8.172	103.178	0	0	177.333
MANİSA	**Saruhanlı**	141.096	29.156	222.718	0	0	392.970
MANİSA	**Selendi**	305.665	8.840	32.004	14.212	0	360.721
MANİSA	**Şehzadeler**	179.119	17.325	120.166	520	5.000	322.130
MANİSA	**Turgutlu**	75.200	44.504	129.299	900	0	249.903
MANİSA	**Yunusemre**	51.525	7.236	42.200	1.000	990	102.951
İZMİR	**Çiğli**	5.555	249	56	0	-	5.860
İZMİR	**Foça**	19.548	3.070	17.288	4.568	-	44.474
İZMİR	**Kemalpaşa**	24.237	8.703	186.769	943	-	220.652
İZMİR	**Menemen**	109.602	38.930	38.374	500	-	187.406
KÜTAHYA	**Gediz**	323.651	16.213	8.970	30.124	-	378.958
KÜTAHYA	**Pazarlar**	23.537	1.497	12.351	4.758	-	42.143
KÜTAHYA	**Şaphane**	41.961	559	14.847	3.950	-	61.317
UŞAK	**Merkez**	638.783	19.576	9.457	518	-	668.334
TOPLAM		**3.587.879**	**367.732**	**2.169.168**	**156.036**	**34.193**	**6.315.568**

Tablo 3: Gediz Havzası Tarım Arazisi Dağılımı.

Sonuç olarak, son yıllara kadar havza ovalarının büyük kısmında tahıl tarımı ile nadas uygulaması yaygınken; gübreleme, kaliteli tohum, makine kullanımı, nitelikli eleman sayındaki artış ve yapılan barajlarla daha fazla tarım alanını sulama imkânı ile birlikte hem birim alandan elde edilen ürün miktarı artmış hem de ekonomik olarak daha çok gelir getiren ürünlerin (zeytin, pamuk, üzüm, susam vb.) yetiştirilmesine öncelik verilmiştir. Eskiden kendi ihtiyacını karşılamaya yönelik tarım yerine, bugün havzada daha geniş alanlara yayılan sanayi bitkileri üretimi daha çok ön plana çıkmıştır.

Zirai faaliyetin alt dallarından bir diğerini de hayvancılık oluşturmaktadır[589]. Geniş yaylaları, otlakları ve dağ çayırları ile Türkiye, önemli bir hayvan yetiştirme ülkesidir[590]. Özellikle Orta Doğu Ülkeleri içerisinde zengin bir hayvan potansiyeline sahiptir[591]. Ülkemizde özellikle 1960'lı yıllardan itibaren hayvancılıkta gerek beslenen hayvan sayısı gerekse faaliyetler yönünden köklü değişimler olmuş, başıboş hayvancılık kısmen kontrol

[589] Koday, 2005: 3.

[590] İzbırak, 1984: 588.

[591] Özçağlar, 1993: 22.

altına alınmış[592] ve verimi az olan ağıl hayvancılığı yerine, verimi daha fazla olan ahır hayvancılığına[593] yer verilmiştir[594].

Ege Bölgesi'nde hayvanların otlatılmasına elverişli alanlar[595] çok fazla değildir. Küçükbaş hayvanlar, Ege Bölümü'ndeki maki ve gariglerin yaygın olduğu alanlarda otlatılırken; büyükbaş hayvanlar, genellikle ahırlarda beslenir. Otlak sahaları ise daha çok İç Batı Anadolu platolarında görülür[596]. Gediz Havzası'nda hayvancılık faaliyetleri de Ege Bölgesi'ne benzer özellikler göstermektedir. Otlak alanlarının geniş yer kaplamaması[597] havzada, hayvancılığı sınırlandıran başlıca problemdir[598]. Havzada tarımdan sonra önemli bir gelir kaynağını oluşturan hayvancılık[599], genel olarak havzanın yukarı kısmında gelişme göstermiştir. Yukarı Gediz Havzası'nın klimatolojik özelliği, yükselti, eğim, morfolojik etkenler gibi fiziki coğrafya şartlarının nispeten zirai faaliyetleri kısıtlaması ve ürün yelpazesini daraltması, hayvancılığın önemli bir ekonomik faaliyet alanı olmasına sebep olmuştur[600]. Gediz Havzası'nda kırsal alanlarda halkın önemli geçim kaynağını oluşturan hayvansal üretim tarımsal üretim değerinin yaklaşık %25'ini karşılamaktadır[601]. Havzada yer alan il ve ilçelerdeki büyükbaş, küçükbaş, yük hayvan varlığı sayıları 2009, 2014 ve 2019 yılları için tablo 4'te gösterilmiştir.

[592] Atalay, 2004: 301.

[593] Ülkemizde son yıllarda her ne kadar ahır hayvancılığında ilerlemeler sağlansa da nitelikli eleman yetersizliği, çiftçilerin yeteri derecede eğitilmemesi ve çiftçilere uzun süreli kredi ile düşük faizli finansmanların sağlanmaması, hayvan ırklarının ıslah edilmesinde yetersiz kalınması, hayvanların beslenmesinde kullanılan yemlerin pahalı olması ve kaliteli olmaması gibi nedenlerle henüz istenilen seviyelere gelinememiştir.

[594] İzbırak, 1984: 589.

[595] Yapılan çalışmalar, çayır-mera hayvancılığının genişliği ile hayvan sayısı arasında yakın bir bağlantı olduğunu, otlatılacak alan arttıkça hayvan sayısının da arttığını ortaya koymuştur. Bkz. Özav, 2002: 153.

[596] Atalay ve Mortan, 1995: 267.

[597] Otlak alanlarının sınırlı olması ve bu alanlara düşen hayvan oranlarıyla ilgili bkz. Taşlıgil, 1995: 463-464, tablo 83.

[598] Kaya, 2013: 352.

[599] Hayvancılığın beslenme, deri ve dokuma ekonomisinde önemli bir yere sahip olmasının yanı sıra geniş sürülerin ihtiyaç duyduğu tuza bağlı olarak "Tuz Pazarları"nın oluşmasına da olanak sağlamıştır. Baykara, 1990: 37.

[600] Akbaş, 2019: 345.

[601] TÜBİTAK MAM, 2013: 133.

İl Adı	İlçe Adı	Büyükbaş[602] 2009	Büyükbaş 2014	Büyükbaş 2019	Küçükbaş[603] 2009	Küçükbaş 2014	Küçükbaş 2019
MANİSA	Ahmetli	2.367	3.213	4.577	6.285	7.541	11.150
MANİSA	Akhisar	11.725	14.089	12.540	61.000	63.950	80.200
MANİSA	Alaşehir	15.939	12.373	12.925	28.102	80.137	59.250
MANİSA	Demirci	17.474	15.609	15.398	73.763	72.575	87.250
MANİSA	Gölmarmara	2.518	2.339	3.105	12.575	15.100	21.500
MANİSA	Gördes	13.606	21.111	19.363	47.879	52.886	62.647
MANİSA	Köprübaşı	3.549	5.266	3.922	20.350	43.689	34.785
MANİSA	Kula	21.525	36.778	48.258	47.300	224.083	119.087
MANİSA	Salihli	28.937	32.515	40.484	32.595	108.000	130.500
MANİSA	Sarıgöl	11.423	9.827	10.198	6.948	26.065	25.255
MANİSA	Saruhanlı	4.402	8.282	5.574	30.820	75.658	47.719
MANİSA	Selendi	15.12	15.325	14.547	46.370	50.980	59.500
MANİSA	Şehzadeler[604]	-	9.098	9.801	-	20.659	23.777
MANİSA	Turgutlu	11.016	22.236	22.358	10.078	15.820	14.849
MANİSA	Yunusemre	17.305	15.174	13.842	68.740	63.997	68.100
İZMİR	Çiğli	1.086	2.237	2.609	4.420	3.735	19.810
İZMİR	Foça	5.830	9.170	8.724	8.130	12.000	24.766
İZMİR	Kemalpaşa	16.498	17.340	35.235	10.600	16.686	45.037
İZMİR	Menemen	13.282	15.377	12.459	31.065	39.170	60.571
KÜTAHYA	Gediz	14.941	15.079	14.532	33.820	40.000	42.404
KÜTAHYA	Pazarlar	2.923	2.662	2.805	3.591	5.484	6.270
KÜTAHYA	Şaphane	2.067	2.968	3.058	13.082	14.049	12.934
UŞAK	Merkez	33.400	42.723	43.337	73.190	96.000	95.650
UŞAK	Eşme	17.561	29.695	40.327	77.000	150.500	112.220
TOPLAM		**313.554**	**360.486**	**399.978**	**747.703**	**1.298.764**	**1.265.231**

Tablo 4: Gediz Havzası Büyük ve Küçükbaş Hayvan Sayılarının Dağılımı[605].

[602] Büyükbaş hayvan sınıfları içerisinde: süt sığırları (inek, düve), saf kültür sığırları (boğa, öküz ve tosun), melez sığırlar (boğa, öküz ve tosun), yerli sığırlar (boğa, öküz ve tosun), manda, dana, buzağı, at (kısrak, aygır, tay), katır, eşek ve deve yer almaktadır.

[603] Küçükbaş hayvanlar arasında ise: koyun (kuzu, toklu, şişek, koç), tiftik keçisi (oğlak, çebiç, gezdan, teke), kıl keçisi (oğlak, çebiç, gezdan, teke) ve domuz yer almaktadır. Domuz havzada sadece Menemen ilçesinde (2009 yılında 815 adet, 2014 yılında 775 adet ve 2019 yılında 400 adet) olmak üzere çok az sayıda yetiştirilmektedir.

[604] Manisa merkez ilçesi, 12 Kasım 2012'de TBMM'de kabul edilen 6360 sayılı kanun ile Şehzadeler ve Yunusemre olmak üzere iki merkez ilçeye ayrılmıştır. Bkz. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121206-1.htm (Erişim Tarihi: 17.04.2020). Bu yüzden Manisa Merkez ilçesinin 2009 yılı verileri Şehzade ilçesine değil Yunusemre merkez ilçesine yazılmıştır.

[605] Tablodaki veriler https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=101&locale=tr (Erişim Tarihi: 17.04.2020) adresinden düzenlenmiştir.

Tablo 4'e bakıldığında genel olarak küçükbaş hayvancılığın, büyükbaş hayvancılığa göre havza koşullarına çok daha uygun olduğu görülmektedir. Son on yılda havzada, büyükbaş hayvanların sayısında daha dengeli bir artış görülürken, küçükbaş hayvanların sayısında ise özellikle 2009-2014 yılları arasındaki beş yıllık süreçte büyük bir artışın meydana geldiği görülür. Yukarı Gediz Havzası'nda yer alan Uşak ili Merkez ilçesi 119.460 adet ile en fazla büyükbaş hayvanı yetiştirir. Onu 106.561 adet ile yine yukarı havzada yer alan Kula ilçesi takip ederken, üçüncü sırayı ise 101.936 adet ile Salihli ilçesi almaktadır. Büyükbaş hayvan sayısının en az olduğu ilçe 5.932 adet ile Çiğli olurken, Gölmarmara ilçesi 7.962 adet ile ikinci, 8.093 adet ile Şaphane ilçesi ise üçüncü sırada yer almaktadır. Küçükbaş hayvan sayısına bakacak olursak Kula ilçesi 390.470 adet ile en fazla küçükbaş hayvanı sayısını barındırırken, Eşme ilçesi 339.720 adet ile ikinci, 271.095 adet ile Salihli ilçesi ise üçüncü sırayı almaktadır. Burada dikkati çeken, Kula ilçesinin 2009-2014 yılları arasındaki küçükbaş hayvan sayısı dört kattan fazla artmasına rağmen sonraki beş yıllık süreçte küçükbaş hayvan sayında neredeyse iki kat azalışın meydana gelmesidir.

Kümes hayvancılığı, özellikle tavukçuluk, son yıllarda havzada bir hayli ilerleme kaydetmiştir[606] **(Tablo 5)**. Beyaz et üretimine ağırlık vermek, yumurta ihtiyacını karşılamak ve ihracat yapmak üzere özellikle Salihli, Saruhanlı, Akhisar, Eşme ve Kemalpaşa ilçelerinde özel sektöre ait modern tavuk çiftlikleri kurulmuştur. Tablo 5 ve 6'dan da anlaşılacağı gibi havzada, kümes hayvanlarından en çok tavuk yetiştirilmektedir. Tablo 5'te görüleceği üzere son on yıllık süreçte hem et tavuğu hem de yumurta tavuğu sayısında iki kattan fazla artış meydana gelmiştir. Havzada, yumurta tavuğu 9.187.443 adet ile en fazla Saruhanlı ilçesinde üretilmiştir. Onu 8.984.884 adet Akhisar ilçesi takip ederken, yumurta tavuğunun en az yetiştirildiği merkez 8.450 adet ile Kütahya'nın Pazarlar ilçesi olmuştur. Yumurta tavuğu yetiştiren diğer önemli merkezler arasında Salihli, Kemalpaşa ve Menemen ilçeleri yer almaktadır. Beyaz et ihtiyacını karşılamak üzere yetiştirilen et tavuğu, sayı bakımından yumurta tavuğunun iki katından daha fazla yetiştirilmektedir. Son on yılda özellikle Uşak'ın Eşme ilçesi[607] et tavuğu sayısında (14.400.000 adet) dört kat artış sağlamış ve üreticilikte önemli bir merkez haline gelmiştir. Eşme'yi, 13.815.051 adet yumurta tavuğuyla Salihli takip ederken, Kemalpaşa ilçesi 8.616.245 adet ile üçüncü sırada yer almıştır. Yine Akhisar, Turgutlu ve Uşak Merkez ilçesi et tavuğu üreticiliğinde diğer önemli merkezler arasındayken,

[606] Atalay ve Mortan, 1995: 267.

[607] Eşme ilçesinde 12.000 adet/saat kapasiteli 27 ilde bayiliği bulunan gelişmiş bir tesis bulunmaktadır. Sağlam, 2013: 21.

Kütahya'nın Pazarlar ve Şaphane ilçeleri ise et tavuğunun en az yetiştirildiği merkezler arasında yer almaktadır.

İl Adı	İlçe Adı	Yumurta Tavuğu Sayısı 2009	Yumurta Tavuğu Sayısı 2014	Yumurta Tavuğu Sayısı 2019	Et Tavuğu Sayısı 2009	Et Tavuğu Sayısı 2014	Et Tavuğu Sayısı 2019
MANİSA	Ahmetli	0	26.000	65.000	300.000	820.000	1.036.000
MANİSA	Akhisar	2.110.128	4.334.728	2.540.028	1.259.562	3.422.656	3.560.867
MANİSA	Alaşehir	0	7.050	7.500	637.000	1.172.500	1.085.310
MANİSA	Demirci	33.340	18.900	17.600	680.000	567.010	720.000
MANİSA	Gölmarmara	7.000	8.100	7.350	65.000	390.000	363.720
MANİSA	Gördes	20.264	18.200	23.050	744.000	994.000	548.530
MANİSA	Köprübaşı	4.500	3.600	2.750	600.000	1.522.500	2.850.000
MANİSA	Kula	0	25.000	10.300	295.000	1.215.000	1.918.720
MANİSA	Salihli	988.000	1.372.756	3.278.430	3.365.000	5.254.900	5.195.151
MANİSA	Sarıgöl	0	5.250	3.780	148.000	236.000	540.150
MANİSA	Saruhanlı	1.750.000	2.259.963	5.177.480	320.000	3.424.551	2.167.450
MANİSA	Selendi	26.550	55.000	28.700	96.500	361.000	487.000
MANİSA	Şehzadeler	-	197.350	174.000	-	414.000	512.000
MANİSA	Turgutlu	0	564.336	442.084	1.568.000	2.959.355	3.306.627
MANİSA	Yunusemre	379.000	92.000	88.000	400.000	804.069	760.000
İZMİR	Çiğli	0	-	-	0	-	0
İZMİR	Foça	220.000	1.185.000	1.575.000	450.000	972.000	409.738
İZMİR	Kemalpaşa	1.121.868	1.272.000	2.960.000	2.611.245	3.025.000	2.980.000
İZMİR	Menemen	637.840	703.725	1.250.000	176.760	277.325	374.000
KÜTAHYA	Gediz	21.150	27.000	27.500	72.500	92.000	39.500
KÜTAHYA	Pazarlar	4.500	2.250	1.700	0	2.000	0
KÜTAHYA	Şaphane	7.250	5.500	7.810	0	7.200	0
UŞAK	Merkez	60.500	50.000	69.246	411.500	960.000	1.975.368
UŞAK	Eşme	170.000	56.400	20.000	1.700.000	5.850.000	6.850.000
TOPLAM		**7.561.890**	**12.290.108**	**17.777.308**	**15.900.067**	**34.743.066**	**37.680.131**

Tablo 5: Gediz Havzası Et ve Yumurta Tavuğu Sayılarının Dağılımı[608].

[608] Tablodaki veriler https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=101&locale=tr (Erişim Tarihi: 17.04.2020) adresinden düzenlenmiştir.

İl Adı	İlçe Adı	Hindi Sayısı			Kaz Sayısı			Ördek ve Beç Tavuğu Sayısı		
		2009	2014	2019	2009	2014	2019	2009	2014	2019
MANİSA	Ahmetli	0	32.600	32.000	0	0	0	0	0	0
MANİSA	Akhisar	550	0	0	750	0	0	800	0	0
MANİSA	Alaşehir	182.300	251.300	332.764	0	0	40	0	0	125
MANİSA	Demirci	415	220	325	38	60	110	57	95	180
MANİSA	Gölmarmara	1.300	70	118	130	105	140	600	100	48
MANİSA	Gördes	171	173	370	52	103	160	124	293	55
MANİSA	Köprübaşı	18	34	50	0	120	120	0	0	15
MANİSA	Kula	4.300	4.000	17.450	0	0	600	0	0	220
MANİSA	Salihli	46.450	59.500	367.810	380	401	130	800	801	40
MANİSA	Sarıgöl	5.000	-	-	0	-	-	0	-	-
MANİSA	Saruhanlı	1.000	0	0	400	45	18	0	20	28
MANİSA	Selendi	238	205	63.000	115	115	180	0	160	210
MANİSA	Şehzadeler	-	13.000	48.000	-	21	53	-	47	230
MANİSA	Turgutlu	82.700	148.348	296.725	210	71	144	230	63	29
MANİSA	Yunusemre	132	58	83	120	121	145	336	130	135
İZMİR	Çiğli	0	-	-	0	-	-	0	-	-
İZMİR	Foça	0	28.000	34.120	0	0	0	0	0	28
İZMİR	Kemalpaşa	65.225	65.450	153.000	148	140	100	164	140	70
İZMİR	Menemen	0	-	550	0	750	770	0	150	875
KÜTAHYA	Gediz	680	905	751	152	215	199	102	205	192
KÜTAHYA	Pazarlar	100	45	50	30	15	15	35	20	20
KÜTAHYA	Şaphane	130	85	138	0	14	60	11	22	25
UŞAK	Merkez	1.500	16.40	1.500	1.800	2.200	5.000	750	1.050	1.500
UŞAK	Eşme	500	497	380	100	141	140	90	-	780
TOPLAM		**392.709**	**604.490**	**1.349.184**	**4.425**	**4.637**	**8.124**	**4.099**	**3.296**	**4.805**

Tablo 6: Gediz Havzası Diğer Kümes Hayvan Sayılarının Dağılımı[609].

Son on yıllık verilere bakıldığında **(Tablo 6)** havzada tavuk yetiştiriciliğinden sonra en fazla yetiştirilen hayvanın hindi olduğu görülmektedir. 2009 yılında 392.709 olan hindi sayısı ortalama üç kattan fazla artış göstererek 2019 yılında 1.349.184'e ulaşmıştır. Bu da bize son on yılda hindi yetiştiriciliğinde önemli gelişmeler olduğunu göstermektedir. Hindi yetiştiriciliğinde Alaşehir ilçesi 766.364 adetle ilk sırada yer alırken, Turgutlu 527.773 adetle ikinci, 473.760 adet ile Salihli ise üçüncü sırada yer almaktadır. Yine Kula ve Kemalpaşa ilçeleri dışında kalan diğer ilçelerde, söz konusu tarihlerde hindi sayısında ufak artışlar görülse de bu artışlar henüz istenilen düzeyde değildir. Ayrıca 2009-2019 yılları arasındaki

[609] Tablodaki veriler https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=101&locale=tr (Erişim Tarihi: 17.04.2020) adresinden düzenlenmiştir.

süreçte kaz, ördek ve beç tavuğu yetiştiriciliğinin çok fazla bir artış göstermediği de söylenebilir.

Havzada yaygın olarak yapılan diğer bir faaliyet de arıcılıktır. Arıcılık; bal, balmumu, arı sütü ve polen üretmek amacıyla yapılır[610] ve ülkemiz insanının kültüründe yer edinmiş geleneksel[611] bir tarımsal faaliyettir[612]. Ülkemizde çeşitli iklim tiplerinin görülmesi, vejetasyon türünün de çok çeşitli ve zengin olmasını sağlamıştır[613]. Bu yüzden de ülkemiz arazisi arıcılık faaliyetleri ve bal üretimi konusunda oldukça elverişli durumdadır[614]. Aynı şekilde Gediz Havzası da doğal çevre şartlarının uygunluğu ve bitki çeşitliliği arıcılık için önemli bir potansiyeli meydana getirmektedir[615]. Ülkemizin çoğu yerinde olduğu gibi havzada da arıcılık genellikle tarla, bağ-bahçe ve hayvancılık gibi tarım işletmeleri içinde ikinci üretim dalı olarak ya da hobi amaçlı yapılmaktadır[616]. Arıcılığın topraktan bağımsız olması, düşük miktarda sermaye ile yapılabilmesi, fazla çaba gerektirmemesi, kısa sürede gelir sağlaması, kolayca alıcı bulması ve kovan yapımı için malzemenin yakın çevreden temin edilebilir olması gibi durumlar, bu faaliyet kolunun giderek daha önemli bir konuma gelmesine neden olmuştur[617] **(Tablo 7)**. Fakat havzada arıcılığın önemli bir potansiyeli olmasına rağmen; tütün, meyve ve sebze yetiştirilmesi amacıyla kullanılan zirai ilaçlar arılara zarar vermekte ve dolayısıyla bal üretimi olumsuz yönde etkilenmektedir[618].

Havzada arıcılık yapan işletme sayılarını gösteren tablo 7 değerlendirildiğinde, beş yıllık periyotta Kütahya ili haricinde diğer illerde genel anlamda arıcılık yapan işletme sayısında artış görülmektedir. Yıllara göre bakıldığında belirtilen tarihlerde en fazla işletme sayısı Manisa ilinde görülmektedir. Değerler ilçe bazında[619] ele alındığında beş yıllık dönemde Manisa'nın Salihli ilçesinde arıcılık yapan işletme sayısı toplam 2.923 olup, onu 1475 işletme sayısıyla İzmir'in Kemalpaşa ilçesi takip etmektedir.

---

[610] Adamaz, 2012: 278.

[611] Osmanlı Dönemi'nde de arıcılık iktisadi faaliyet olarak yapılmıştır. Örneğin bu dönemde Akhisar ballarının değerli olmasından dolayı, üretilen ballar İstanbul, Aydın, İskenderiye ve Odessa'ya ihraç edilmiştir. Ayaz, 2006: 253.

[612] Sağlam, 2013: 62.

[613] Akbaş, 2019: 358.

[614] Adamaz, 2012: 278.

[615] Kaya, 2013: 362.

[616] Sağlam, 2013: 62. Ayrıca bkz. Şahin, Doğanay ve Özcan, 2007: 387.

[617] Akbaş, 2019: 358.

[618] Bayram, 2008: 157-158.

[619] Bu değerler için "Tablo 7"nin dipnotlarına bkz.

	MANİSA[620]	İZMİR[621]	KÜTAHYA[622]	UŞAK[623]
2015	1.271	358	52	65
2016	1.324	409	54	72
2017	1.494	405	53	29
2018	1.491	423	53	84
2019	1.499	430	52	87
TOPLAM	**7.079**	**2.025**	**264**	**337**

Tablo 7: Gediz Havzası Arıcılık Faaliyeti Yapan İşletme Sayısı[624].

Ülkemiz su ürünleri potansiyeli bakımından hem deniz hem de karasularında zengin bir faunaya sahiptir[625]. Fakat su ürünleri potansiyeli dikkate alındığında, balıkçılığın GSYİH ve tarım içerisindeki payı yok denecek kadar (% 0.2) azdır[626]. Balık üretim miktarlarının % 80 kadarı denizlerden, % 10'u ise iç veya kara sularından elde edilir[627]. Denizlerimizde en çok avlanan balık türleri başta hamsi olmak üzere torik, palamut, uskumru, istavrit, kefal, kalkan, lüfer ve barbunyadır[628]. Son 10 yılda yetiştiricilikteki toplam üretim miktarı ise %99 artış göstererek neredeyse 2 katına çıkmıştır. En yüksek üretim artışı alabalıkta (% 130) daha sonra çipura (% 100) ve levrekte (% 52) gerçekleşmiştir[629]. Ancak bütün bu artışlara rağmen

[620] Manisa ilinin bu verilerinde, havza dışında kalan Soma ve Kırkağaç ilçelerinin arıcılık yapan işletmeleri yer almamıştır. Beş yıllık dönemde Manisa'nın Ahmetli ilçesinde arıcılık yapan işletme sayısı toplam 99, Akhisar toplam 430, Alaşehir 133, Demirci 458, Gölmarmara 55, Gördes 79, Kula 83, Köprübaşı 69, Salihli 2.923, Saruhanlı 114, Sarıgöl 115, Selendi 165, Turgutlu 850, Yunusemre 1071 ve Şehzadeler de ise toplam 435'tir.

[621] Tabloda, İzmir ilinin havza içerisinde yer alan ilçelerinden Çiğli, Foça, Kemalpaşa ve Menemen'in arıcılık yapan işletme sayılarına yer verilmiştir. Bu beş yıllık süreçte Çiğli'de toplam 98 işletme yer alırken, Foça'da toplam 105, Kemalpaşa'da 1475 ve Menemen'de ise 347 işletme faaliyet göstermiştir.

[622] Kütahya ilinin verilerinde havza içinde yer alan Gediz, Pazarlar ve Şaphane ilçelerinin işletme sayıları yer almıştır. Beş yıllık dönemde Gediz'de arıcılık yapan işletme sayısı toplam 154, Pazarlar'da toplam 100 ve Şaphane' de ise toplam 10 işletme faaliyet göstermiştir.

[623] Tabloda, Uşak ilinin sadece Merkez ve Eşme ilçelerinin verileri değerlendirilmiştir. Bu beş yıllık periyotta Merkez ilçede faaliyet gösteren işletme sayısı toplam 195'iken, Eşme ilçesinde bu sayı toplam 142'dir.

[624] Tablodaki veriler https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=101&locale=tr (Erişim Tarihi: 19.04.2020) adresinden düzenlenmiştir.

[625] Atalay, 2004: 307.

[626] Sarıözkan, 2016: 16.

[627] Atalay, 2004: 307.

[628] İzbırak, 1984: 596.

[629] Sarıözkan, 2016: 16.

ülkemizde balık tüketimi kişi başına yıllık ortalama 7-8 kg'dır[630]. Ülkemizde balık tüketimi açısından Dünya ortalamasını yakalayabilmek için 3 kat artış gerekmektedir[631].

Gediz Havzası mevcut akarsu, doğal göl ve baraj gölleri zengin biyolojik özelliklere sahiptir. Bu özelliğinden dolayı da önemli bir balık üretim potansiyeline sahiptir[632]. Havzayı oluşturan Gediz Nehri'nde ve kollarında sudak, sazan, yayın, yılan balığı, tatlısu kefali ve kayabalığı yetişmekte olup, yıllık üretim ortalama 145 bin kg'dır[633]. Yine Marmara Gölü, balık türleri[634] ve üretimi açısından zengin bir değere sahiptir[635]. Marmara Gölü'nün balıkçılık yapılan bir göl olarak seviyesinin oldukça sığ olması ve birçok yerinde sazlık ve çayırlık alanları olması, ona bol oksijen ve bol bitkisel besin üretme imkânı verir. Bu özellikler de balıklar için uygun bir üreme ve yaşama ortamı oluşturmaktadır[636]. Marmara gölünde en önemli balık türü sazandır[637]. 2017 yılında gölde 105.451 kg ile avlanan en fazla balık sazan olup, onu 44.116 kg ile sudak ve 1421 kg ile yayın balığı takip etmektedir[638]. Ayrıca az miktarda in balığı, yılan balığı, bıyıklı balık, kefal ve karaburun da avlanmaktadır[639]. Göl kapasitesinin verimli kullanılması halinde gölden yılda 254 ton balık üretimi yapılabileceği belirtilmektedir[640].

Havzada balıkçılık yapılan diğer bir alan Demirköprü Barajı'dır. Baraj, havzada su ürünleri potansiyeli en yüksek olan rezervuarlarının başında gelmektedir[641]. Sularının ph derecesi 7.5-8.5 arasında olması, ayrıca karbondioksit, karbonat, hidrojen sülfür ve az miktarda görülen amonyak ile birlikte klor değerinin de normal olması barajda, balıkçılığı

[630] Atalay, 2004: 308; Sağlam, 2013: 21.

[631] Sarıözkan, 2016: 16.

[632] Ünlü, 1996-1997: 309.

[633] Munsuz, Ünver ve Çaycı, 1999: 105.

[634] Marmara Gölü'nde bulunan balık türleri ve yüzdelik dağılımları için bkz. Ünlü, 1996-1997: 313; İlhan ve Sarı, 2013: 188-189, tablo 1.

[635] Marmara Gölü'nde eskiden beri avcılık yapılmaktadır. Akhisar, Salihli ve İzmir avcıları, burada "Marmara balığı" adıyla bilinen bir balığın piyasasının yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Ünal, 1948: 26. Çevre köy ve ilçe merkezlerinde sazan olarak bilinen bu balığın hem kendisi hem de havyarı Bulgaristan ve Romanya'ya ihraç edilmiştir. Orkon, 1937: 36.

[636] Girgin, 2000: 92; Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008b: 253.

[637] Munsuz, Ünver ve Çaycı, 1999: 107.

[638] Manisa Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2018: 68. Ayrıca gölde 2003-2012 yılları arasında avlanan balık miktarları için bkz. İlhan ve Sarı, 2013: 188-189, tablo 2.

[639] Munsuz, Ünver ve Çaycı, 1999: 107.

[640] Ünlü, 1996-1997: 313.

[641] Tenekecioğlu, 2011: 10.

elverişli konuma getirmektedir[642]. Gölde bıyıklı balık, in balığı, tatlısu kefali, yayın, gümüşi havuz balığı bulunmaktayken, sazan ve sudakla balıklandırılmıştır[643]. Baraj gölünde S.S. Köprübaşı Su Ürünleri Kooperatifi'ne üye 75 ticari balıkçı, 47 ruhsatlı tekne ile avcılık yapılmaktadır[644]. Yine Tarım ve Orman Bakanlığı denetiminde özel sektörün projeye dayalı üretim faaliyetleri de yapılmaktadır. Baraj gölünde kültürü yapılan baskın balık türü ise gökkuşağı alabalığıdır[645]. Resmi üretim rakamlarında gölde sazan, sudak, yayın ve gümüşi havuz balığı türlerinin avlandığı görülmekte olup, 2008 - 2016 yılları arasında yıllık av miktarları 47 ile 127 ton arasında değişmiş ve gölden ortalama 72,3 ton/yıl ürün elde edilmiştir[646]. Ayrıca 2017 yılında barajdan 33.303 kg sazan, 8.466 kg yayın balığı ve 24.164 havuz balığı avcılığı yapılmıştır[647]. Halihazırda gölde faaliyet gösteren 18 adet kafes işletmesinin yıllık toplam üretim kapasitesi 1600 ton/yıldır[648].

Havzada sularının sıcaklığı, oksijen ve organik besin miktarının balık üretimi için uygun olan diğer bir baraj gölü de Afşar Barajı'dır. Gölde bulunan başlıca balık türleri: bıyıklı balık, tatlısu kefali, in balığı, havuz balığı ve aynalı sazandır[649]. Gölde yapılan arazi çalışmaları neticesinde gölde bulunan ekonomik balıklar arasında en çok avlanan türlerin aynalı sazan ve havuz balığı olduğu tespit edilmiştir. Bıyıklı balık üzerine yapılan avcılık ise oldukça düşüktür[650]. Barajdan elde edilen yıllık üretim ortalama 10.000 kg olup[651], 2017 yılında ise 3.400 kg sazan balığı avcılığı yapılmıştır[652].

Buldan Barajı'nın dip çamurunda az da olsa cıva bulunmaktadır. Bu yüzden balıkların ve sudaki diğer canlıları gelişimlerini olumsuz etkilemektedir[653]. Gölde bulunan balık türleri arasında: bıyıklı balık, tatlısu kefali ve az miktarda in balığı bulunurken, sazanla balıklandırılmıştır[654]. Ayrıca havuz balığı, aynalı sazan, sudak ve alabalık diğer türler

[642] Ünlü, 1996-1997: 314.

[643] Munsuz, Ünver ve Çaycı, 1999: 111.

[644] Dereli, Kebapçıoğlu, Şen, Ölçek ve Özdemir, 2018: 154.

[645] Tenekecioğlu, 2011: 10.

[646] Dereli, Kebapçıoğlu, Şen, Ölçek ve Özdemir, 2018: 156, çizelge 1.

[647] Manisa Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2018: 68.

[648] Tenekecioğlu, 2011: 10.

[649] Ünlü, 1996-1997: 316.

[650] Topkara ve Balık, 2004: 255.

[651] Munsuz, Ünver ve Çaycı, 1999: 111.

[652] Manisa Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2018: 68.

[653] Ünlü, 1996-1997: 316.

[654] Munsuz, Ünver ve Çaycı, 1999: 111.

arasındadır. Göldeki türlerin % 66'sı tatlısu kefali, % 29'u in balığı ve % 5'ini bıyıklı balık oluşturur. Gölde balık üretim kapasitesi yılda 10 ton civarındadır[655].

Gölcük Gölü'nün başlıca balık türlerini[656]: sazan, yayın ve tatlısu ıstakozu (kerevit) oluşturur ve balıkçılık amatör usullerle yapılır[657]. Bir yılda yaklaşık 1500 kg sazan ve 750 kg yayın balığı ve az miktarda da kerevit elde edilir[658].

Havza içerisinde yer alan Gediz Deltası sahip olduğu önemli hidrofauna nedeniyle balıkçılık açısından önemli diğer bir cazibe merkezidir[659]. Deltanın batı ve güneyinde toplam alanı 2.400 hektarı bulan iki dalyan yer almakta ve balıkçılık daha çok bu dalyanlarda yapılmaktadır[660]. Deltada yaşayanların %11'i balıkçılık faaliyetleri ile uğraşmakta ve bunların %53'ü gelir elde etme amacıyla kendi hesabına çalışmaktadır[661]. Homa Dalyanı'nda günümüzde yılda yaklaşık 20-30 ton civarında bir balık rekoltesi bulunmaktadır. Ancak 1980-1990 dönemlerinde rekoltenin 200 - 250 ton olduğu bilinmektedir[662]. Deltada avcılığı en çok yapılan balık türleri[663] ise kefal, levrek ve lidakidir[664].

Kütahya ilinde son yıllarda kültür balıkçılığında önemli ilerlemeler kaydedilmiştir[665]. 2002 yılında yıllık 387 ton olan kültür balıkçılığı üretimi, 2018 yılına gelindiğinde 1.061 tona yükselmiş ve bu süreçte % 174 oranında bir artış sağlanmıştır. 2018 yılında toplam 1.061 ton üretilen kültür balıkçılığının 47 tonu Gediz ilçesinden elde edilirken, Pazarlar ve Şaphane ilçelerinde ise henüz kültür balıkçılığı yapılmamaktadır[666].

Uşak ilinde de az miktarda kültür balıkçılığı yapılmaktadır. 2006 yılında 25 ton olan üretim 2015 yılına gelindiğinde 424 tona yükselmiştir[667]. On yıllık süreçte kültür balıkçılığı üretimi yaklaşık 17 kat artmıştır. Yetiştiricilikte daha çok alabalık ve sazan türleri

---

655 Ünlü, 1996-1997: 316.

656 Evliya Çelebi, Seyahatname'sinde: "Gölün suyu buz gibidir. İçinde yetmiş türlü balık olduğu sicilde yazılıdır. Kırkar ellişer okka balıkları olur." ifadelerini kullanmaktadır. Evliya Çelebi, 1985: 567.

657 Ceylan, 1996: 280.

658 Munsuz, Ünver ve Çaycı, 1999: 120.

659 Onmuş, 2008: 35.

660 TÜBİTAK MAM, 2013: 134.

661 Sönmez ve Onmuş, 2006: 116.

662 Onmuş, 2008: 36.

663 Ayrıca Gediz Deltası'nda rastlanan bazı balık türleri için bkz. Yılmaz, O., 2009: 104, çizelge 3.10.

664 Sönmez ve Onmuş, 2006: 120, şekil 5.25.

665 Bkz. Kütahya Valiliği, 2019: 24, tablo 15.

666 Kütahya Valiliği, 2019: 21, tablo 14.

667 Uşak Valiliği, 2016: 94.

üretilmektir[668]. TÜİK verilerine göre 2018 yılında Uşak ilinde 2 ton aynalı sazan üretilirken, alabalık (gökkuşağı) 2016'da 398 ton, 2017'de 488 ton ve 2018 yılında ise 446 ton üretilmiştir[669].

1.6.2. Yeraltı Zenginlikleri

Bilim dünyası Anadolu'yu madenciliğin beşiği olarak bilmektedir[670]. Anadolu'nun jeolojik yapısına[671] bakıldığında bölgenin maden[672] yatakları açısından zengin olması[673] bu görüşü destekler niteliktedir. Yüzeye oldukça yakın olan bazı maden yataklarının çoğuna eskiçağ insanları kolaylıkla ulaşabilmiştir[674]. Nitekim Anadolu'da henüz yerleşik hayata geçilmeden önce, Üst Paleolitik (Eski Taş Çağı'nın sonları) insanlarının metali çıplak gözle ayırt etmeye başladığına dair somut kanıtlar bulunmaktadır. Yaklaşık 20.000 yıl önce Paleolitik insanının yeryüzünde göze çarpan parlak renkli mineral ve cevherleri toplamaya başladığı bilinmekte; fakat bu metalik ve mineral cevherlerin diğer taşlardan yapısal farkının anlaşılması ise ancak Neolitik Çağ'da (Yeni Taş Çağı) mümkün olabilmiştir[675]. Yine bilimsel verilere bakıldığında, insanların avcılık ve toplayıcılık yapıp mağaralarda yaşadığı, mevsimsel dönemlerde geçici kamp yerleşimleri kurduğu Epi-Paleolitik Dönem'de (MÖ 12000-9500) Antalya'daki Beldibi ve Belbaşı mağaralarında bulunan demir oksit parçaları[676], metalik madenlerin daha o dönemlerden bilindiğini kanıtlamaktadır[677]. Ancak gerçek anlamda madenciliğin başlaması ve üretimin yoğunlaşması, insanoğlunun yerleşik hayata

---

668 Sağlam, 2013: 21.

669 https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=101&locale=tr (Erişim Tarihi: 26.04.2020).

670 Kartalkanat, 2008: 91.

671 Anadolu'nun jeolojik yapısıyla ilgili daha fazla bilgi için bkz. İlhan, 1971: 159-170; Brinkmann, 1976; Erol, 1983.

672 Yeraltında "filiz" adı verilen bileşimlerden çıkarılarak eritilen, böylece arı bir duruma getirildikten sonra kalıba dökülebilen ya da ısıtılıp dövülerek istenilen kalıba sokulabilen madde. İzbırak, 1992: 232.

673 Anadolu'da tarih öncesi dönemlerde kullanılan maden ve maden yatakları için bkz. Fidan, 2016: 51, şekil 1.

674 Yalçın, 2013: 17.

675 Tekin, 2015: 16.

676 Beldibi Mağarası'nda bulunan bu demir oksit parçaları o dönem insanları tarafından bilinçli bir şekilde yapılmış ve kullanılmıştır. Yuvarlaklaştırılmış demir oksit yumrularına hangi amaçla şekil verildiği belli değildir. En küçüğünün çapı 8 milimetreyken, en büyüklerinin çapı ise 20 milimetredir. Doğada bulunan demir oksit yumrularından boya yapmak için sert taşlara sürtülerek bunların tozları toplanmış ve kayalarda görülen aynı renkli resimlerin yapılmasında kullanılmıştır. Bkz. Bostancı, 1967: 54. Bunların benzer örneklerine, Antalya il sınırlarında Hayıtlıgöl ve Sarıçınar'da; Gaziantep'te Şarklı Mağara ve Kars'ta ise Yazılıkaya'da rastlanılmıştır. Bkz. Harmankaya ve Tanındı, 1996.

677 Fidan, 2016: 50.

geçip, tarım ve hayvancılık faaliyetlerini ilk kez yaptığı Neolitik Çağ'da (MÖ 9500-5500) Anadolu'da gerçekleşmiştir[678]. Ayrıca eski yeraltı maden işletmelerine yönelik yapılan araştırmalar sonucunda, Anadolu'da en erken tarihli yeraltı maden işletmesinin ise Tokat ilinin Erbaa ilçesi[679] sınırları içinde olduğu belirtilmektedir[680].

Tarih öncesi Anadolu'sunda görülen çeşitli maden ve maden yatakları zenginliğini, günümüz Türkiye'sinde MTA'nın ve çeşitli özel kuruluşların yapmış olduğu çalışmalar destekler niteliktedir[681]. Ülkemizde çok çeşitli madenlerin bulunduğu ve özellikle bazı madenlerce de zengin olduğu bir ülkedir[682]. Ülkemizin çeşitli madenlerce zengin olmasının başlıca nedeni ise tektonik veya yer hareketlerinden[683] aşırı derecede etkilenmiş olmasıdır[684]. Türkiye, Dünya'da 132 ülke arasında toplam maden üretim[685] değeri itibarıyla 28'inci sırada yer almaktadır[686]. Dünyada 152 ülkede üretilen 51 çeşit maden için yapılan bir

[678] Fidan, 2017: 668. Ayrıca bkz. Yalçın, 2013: 27. Örneğin Çayönü, Aşıklı Höyük, Hallan Çemi gibi önemli Neolitik Çağ merkezlerinde boncuk, bız, iğne, kanca ve çeşitli levha parçalarından oluşan çok sayıda bakır eser bulunmuştur. Bkz. Yakar, 2014: 110. Ayrıca Anadolu madenciliğinin ortaya çıkışı ve gelişimi ilgili bkz. Esin, 1969; Esin, 1976: 209-240; de Jesus, 1976: 55-69; de Jesus, 1978: 97-102; de Jesus, 1980: 21; Kaptan, 1990: 175-186; Yener, Geçkinli ve Özbal, 1994: 375-390; Kaptan, 1995a: 189-196; Schoop, 1995; Yalçın, 2000: 17-30; Bilgi, Özbal ve Yalçın, 2004: 1-45; Yalçın, 2008: 15-42; Kartalkanat, 2008: 91-97; Kunç, 2013: 69-74; de Jesus ve Dardeniz, 2015: 235-250; Düring, 2016: 25-27.

[679] Erbaa ilçesinde yapılan araştırmalarda Kozlu Eski Gümüşlük yatağında sülfürlü bakır bulunduğu ve bu yatağın çok eski çağlarda da kullanıldığı arkeolojik bulgulardan anlaşılmaktadır. Bkz. Gile ve Kuijpers, 1974: 823. Bu maden işletmesinde, biri yüzeyden 7 m, diğeri ise 8 m derinlikte olmak üzere iki çam kütüğü ele geçmiştir. Bu iki çam kütüğüne yapılan radyokarbon ölçümleri sonucunda birinin MÖ 3784 ± 109, diğerinin ise MÖ 2800 tarihini verdiği bildirilmiştir. Bkz. Esin, 1985: 181. Bu da bize Kozluca'da MÖ 4. binden (Kalkolitik Dönem) itibaren maden yatağının işletildiğini göstermektedir.

[680] Tekin, 2015: 48.

[681] Türkiye'de görülen bu maden yatakları zenginliğinin envanteri için bkz. http://www.mta.gov.tr/v3.0/bilgi-merkezi/maden-rezervleri (Erişim Tarihi: 30.04.2020).

[682] İzbırak, 1984: 600.

[683] Bu yer hareketleri ile ülkemizde farklı volkanizma, başkalaşım (metamorfizma) olayları meydana gelmiştir. Bu durum cevherleşmeyi, yani yer kabuğundaki belli minerallerin bir araya toplanmasını yani maden yataklarının oluşumunu sağlamıştır. Atalay, 2004: 309.

[684] Atalay, 2004: 309.

[685] Ülkemizde 2011-2018 yılları arasında üretilen maden miktarları için bkz. http://www.mapeg.gov.tr/istatistik_dok/Mapeg%20WEB%20%C4%B0statistiki%20Veriler.pdf (Erişim Tarihi: 02.05.2020).

[686] DPÜ ve Zafer Kalkınma Ajansı, 2012: 4.

değerlendirmede ise Türkiye ürettiği 29 çeşit maden ile 10. sırada yer almaktadır[687]. Ülkemiz enerji hammaddeleri grubuna taş kömürü ve özellikle linyit[688] bakımından zengin, petrol yönünden fakir, endüstriyel hammaddeleri oluşturan demir, bakır, krom, boksit yönünden ise oldukça zengindir[689]. Ülkemizin zengin olduğu madenler arasında ilk sırayı dünya rezervlerinin % 72'sini oluşturan bor mineralleri almaktadır[690]. Ülkemizde bor dışında bulunan diğer zengin mineral kaynakları arasında[691]; bor tuzları, barit, jips, lületaşı, mermer, diyatomit, perlit, manyezit, stronsiyum tuzları, sepiyolit, fluorit, kireçtaşı, pomza, sodyumsülfat, zeolit, profilit, kuvars-kuvarsit, feldspat, kaya tuzu, olivin, dolomit, siliskumu, altın, bentonit, trona, asbest, kalsit, zımpara taşı, kaolen, molibden, nefelin, siyanit, civa, nadir toprak elementleri, tras, antimuan, toryum, alünit, kum-çakıl, gümüş, turba, tuğla ve volfram sayılabilir[692].

Gediz Havzası'nın içerisinde yer aldığı Ege Bölgesi'nde, rastlanan madenler bakımından çeşitlilik olduğu söylenebilir[693]. Bölgede metalik ve yakıta dayanan çok sayıda maden yatağı vardır[694]. Ancak bugünkü bilgilerimize göre maden yataklarından rezervi büyük olanlar sayılıdır[695]. Bunların başında gelen linyit[696] 3. Jeolojik Zaman'da bölgenin alçak kısımlarını kaplayan neojen göl havzalarında oluşmuştur[697]. Bölgede toplam linyit rezervi 1.804.539.000 ton civarındadır[698]. Başlıca linyit yatakları Soma, Tunçbilek, Değirmisaz,

[687] Türkiye Çevre Atlası, 2004: 40.

[688] Ülkemizin linyit rezerv durumu, 2010 yılında ETKB/EİGM tarafından 9.6 milyarı (Dünyanın % 5.9'u) görünür olmak üzere 11.5 milyar ton olarak hesaplanmışsa da kullanılan sınıflandırma sistemindeki farklılıklar nedeniyle Dünya Enerji Konseyi istatistiklerinde Türkiye'nin kanıtlanmış işletilebilir linyit rezervi 1.8 milyar ton olarak yer almaktadır. Erbilen ve Şahin, 2015: 145.

[689] Atalay, 2004: 309; Ayrıca sözü edilen bu madenlerle ilgili bkz. İzbırak, 1984: 602-612.

[690] Ticaret Bakanlığı, 2018: 1.

[691] Bahsedilen bu madenlerin kullanım alanlarıyla ilgili bkz. https://www.mta.gov.tr/v3.0/bilgi-merkezi/maden-kullanim-alanlari (Erişim Tarihi: 04.05.2020).

[692] DPÜ ve Zafer Kalkınma Ajansı, 2012: 4. Ayrıca bkz. Türkiye Çevre Atlası, 2004: 41-42, tablo II.4.1; II.4.2.

[693] Darkot ve Tuncel, 1995: 25.

[694] Atalay ve Mortan, 1995: 268.

[695] Darkot ve Tuncel, 1995: 25.

[696] Ege Bölgesi Türkiye'de en fazla linyit kömürünün çıkartıldığı ve aynı zamanda en kaliteli linyitlerinin bulunduğu, damar kalınlıklarının da diğer bölgelere göre nispeten daha fazla olduğu bölgemizdir. Erbilen ve Şahin, 2015: 150.

[697] Atalay ve Mortan, 1995: 268.

[698] Erbilen ve Şahin, 2015: 149.

Yatağan ve Seyitömer'dedir[699]. Linyit yataklarının toplam rezervlerinin % 73'ü Soma (666.083.000 ton), Yatağan (347.166.000 ton) ve Tunçbilek (283.017.000 ton) sahalarında yer almaktadır[700]. Bölgede bulunan diğer yeraltı zenginlikleri arasında Karaburun ve Ödemiş'te cıva; İzmir'in çeşitli kesimlerinde işletilen zımpara; Denizli, İzmir, Kütahya, Manisa Uşak ve Afyonkarahisar illerinin çeşitli kesimlerinden çıkarılan mermer sayılabilir[701].

Gediz Havzası, maden kaynakları, özellikle metalik madenler yönünden oldukça zengin olan bir bölgedir[702]. Yeraltı zenginlikleri bakımından önemli bir çeşitliliğe de sahip olan Gediz Havzası'nda, 212 adet aktif maden sahası bulunmaktadır **(Harita 6)**. Havzada madenciliği yapılan en önemli maden türleri mermer, kalker, tuğla-kiremit kili, feldispat ve kömürdür[703]. Bunların yanı sıra Uşak ilinin Eşme ilçesinde bulunan Kışladağ altın madeni sahası da önemli diğer bir maden yatağı arasında yer almaktadır[704]. Gediz Havzası'nın büyük bir bölümünü oluşturan Manisa ili, yeraltı kaynakları alanında tür ve rezerv bakımından zengin bir ilimizdir[705] **(Tablo 8)**. Bu madenlerin başında linyit yatakları gösterilebilir. Toplam rezervi 376.400.000 ton civarında olan linyit yataklarının büyük bölümü havza sınırları dışında kalan Soma yöresinde bulunmaktadır[706]. Yöreden çıkarılan linyitlerin kül oranı % 36.17, nem oranı ise % 1.57 dir[707]. Manisa ilinin havza sınırları içerisinde kalan yeraltı zenginliklerine[708] bakıldığında bunlar tablo 8'de gösterilmiştir.

MADEN TÜRÜ	REZERVİ	CEVHER TENÖRÜ	BULUNDUĞU İLÇE
ALTIN	20.000.000 m^3.	96 mg/m^3.	Salihli-Sart
ALTIN	847.670 ton. Görünür+mümkün+muhtemel.	1.38 gr/ton.	Salihli-Bozdağ

[699] Darkot ve Tuncel, 1995: 25.

[700] Erbilen ve Şahin, 2015: 149.

[701] Darkot ve Tuncel, 1995: 25. Ayrıca bölgede bulunan diğer madenler için bkz. Atalay ve Mortan, 1995: 269.

[702] TOB, 2019: 39.

[703] TOB, 2018: 70.

[704] DPÜ ve Zafer Kalkınma Ajansı, 2012: 47.

[705] Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008b: 393. Ayrıca Manisa ili yer altı zenginlikleri için bkz. https://www.mta.gov.tr/v3.0/bilgi-merkezi/il-maden-potansiyelleri (Erişim Tarihi: 08.05.2020); Manisa Valiliği, 2007: 428-433; DPÜ ve Zafer Kalkınma Ajansı, 2012: 42-46, 15, çizelge 3.4; TÜBİTAK MAM, 2013: 142-143; Roosevelt, 2017: 87, şekil 3.10.

[706] TÜBİTAK MAM, 2013: 142.

[707] Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008b: 393.

[708] Ayrıca Manisa ili maden haritası için bkz. https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/hizmetler/maden-haritalari/manisa.pdf (Erişim Tarihi: 18.05.2020).

ASBEST	Geçmiş yıllarda işletilmiş ve 10 ton cevher üretilmiştir.	-	Salihli
BAKIR	749.400 ton.	% 0.72.	Selendi-Rahmanlar Köyü
CIVA	796.478 ton mümkün rezerv[709].	% 0.25 Hg.	Alaşehir-Kozluca
ÇİNKO	749.400 ton.	% 7.46 Zn.	Selendi-Rahmanlar Köyü
KURŞUN	749.400 ton.	% 0.93 Pb.	Selendi-Rahmanlar Köyü
DİSTEN	5.627.750 ton görünür[710].	% 5-15.	Demirci
FELDİSPAT	1.315.837 ton muhtemel rezerv[711].	% 7-10.4 K_2O ve % eser-0.05 Fe_2O_3. Seramikte kullanılabilir nitelikte.	Demirci Sahaları
FOSFAT	Zuhur[712].	% 25 P_2O_5.	Demirci
KAOLEN	Zuhur.	% 11-13 Al_2O_3, % 0.8-1.0 Fe_2O_3.	Gördes
KUM-ÇAKIL	10.000.000 m^3 muhtemel rezerv.	Stabilize malzeme.	Akhisar
	200.000 m^3.	İnşaatlarda kullanılabilir.	Gördes
KÜKÜRT	8.000-15.000 tonluk potansiyel. İşletme yoktur.	-	Demirci
LİNYİT	5.000 ton muhtemel rezerv.	-	Gördes
MANGANEZ	180 ton rezerv.	% 40 Mn.	Muradiye (Sümbüller, Maltepe), Kula (Papuçlu) zuhurları
MANYEZİT	8.500 ton görünür, 690.000 ton görünür+muhtemel rezerv.	% 47.7 MgO.	Saruhanlı
MERMER	25.000 m^3 jeolojik rezerv.	-	Akhisar[713]
	99.734.000 ton muhtemel traverten rezervi.	-	Alaşehir
	1.000.000 m^3 jeolojik rezerv.	-	Demirci[714]
NİKEL	39.400 ton görünür+muhtemel rezerv.	% 1.21 Ni ve % 0.048 Co lateritik nikel yatağı.	Turgutlu-Çaldağ Sahası
	5.131.969 ton titan rezervi.	% 4.95 TiO_2.	Alaşehir-Belenkaya sahası

[709] Yatak geçmiş yıllarda işletilmiştir.

[710] Teknolojik olarak zenginleştirme yapılamadığından yatak, bugünkü koşullarda ekonomik görülmemektedir.

[711] Ayrıca % 4.5-2 K_2O, % 5-1.4 Na_2O içerikli orta-düşük kaliteli 1.765.740 ton muhtemel feldispat rezervi vardır.

[712] Zuhur, eskimiş anlamına gelmektedir. Bkz. https://sozluk.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 09.05.2020). Ayrıca yeraltı zenginliklerinin, kalite ve miktar yönünden günün ekonomik ve teknolojik koşullarında işletilemeyecek düzeyde olduğunu belirtmek için de kullanılır.

[713] Bu sahadaki mermer; koyu kahve, kırmızı renklidir. Çatlaklarda kalsit ve limonit dolguları izlenir. Sertliği 3-4, yoğunluğu 2.74 g/cm^3, porozitesi % 0.182'dir.

[714] Bu sahadaki mermer ise sarı-açık yeşil ve yer yer koyu kahve renkli olup tamamen aragonit kristallerinden oluşmuştur. Sertliği 3, yoğunluğu 2.76 g/cm^3, porozitesi % 0.265'tir.

TİTANYUM	1.700.000 ton mümkün rezerv.	% 0.5 TiO_2.	Gördes-Kulalar Sahası
	6.800.000 ton mümkün rezerv.	% 1.11 TiO_2.	Gördes-Salur Sahası
	30 milyon ton jeolojik rezerv.	Plaser (Kırıntı).	Salihli-Sart-Mersindere Sahası
TUĞLA-KİREMİT	247.862.000 ton görünür+muhtemel rezerv.	Orta ve iyi.	Turgutlu
URANYUM	2.852 ton uranyum.	% 0.05 U_3O_8.	Köprübaşı[715]
ZEOLİT	307.574.000 ton mümkün rezerv.	% 80-90 zeolit.	Gördes
ZIMPARA	5.400 ton muhtemel rezerv.	Esas cevher minerali korund olup ayrıca margarit ve diyasporit de bulunmaktadır[716].	Akhisar

Tablo 8: Manisa İlinin Havza İçerisindeki Maden Kaynakları ve Rezervleri[717].

Ayrıca Manisa ilinde bulunan diğer yeraltı zenginlikleri arasında, Turgutlu'nun[718] Kaçar Köyü, Çal Dağı yöresi ile Merkez ilçesinin Yakuplar Köyü çevresinde zengin demir yatakları mevcuttur. Toplam rezervi 34 milyon tonu aşan bu yataklar zaman zaman işletilmektedir[719]. İldeki perlit yataklarının da oldukça zengin olduğu belirlenmiştir[720]. Demirci[721] ve Saruhanlı ilçelerinin çevresindeki yatakların toplam rezervi 52.100.000 ton dolayındadır[722]. Yine il çevresinde büyük rezervler gösteren birçok kireçtaşı oluşumları mevcuttur. Özellikle Gürle, Emlakdere, Spil Dağı yörelerinde çimento hammaddesi ve kireç yapımı için uygun birçok kireçtaşı yatakları mevcuttur[723].

Görüldüğü gibi Manisa ilinde madencilik; gerek maden çeşitliliği, gerekse son yıllarda bulunan rezervler ve yeni üretim teknolojileri ile havzada önemli bir istihdam yaratma potansiyeline sahiptir. Özellikle nikel, titanyum ve altın gibi ikamesi zor olan madenlerle

[715] Geçmişte 1.2 ton üretim yapılmıştır. Ayrıca Köprübaşı civarlarında birçok uranyum zuhurları vardır.

[716] Korund, Margarit ve Diyaspor mineralleri hakkında bilgi için bkz. https://www.mta.gov.tr/v3.0/bilgi-merkezi/d (Erişim Tarihi: 09.05.2020).

[717] Tablo, MTA'nın (https://www.mta.gov.tr/v3.0/bilgi-merkezi/il-maden-potansiyelleri) (Erişim Tarihi: 09.05.2020) adresindeki verilerden düzenlenerek oluşturulmuştur.

[718] Turgutlu ilçesinin madenciliğiyle ilgili bkz. Kaya, 2013: 367-368.

[719] Manisa Valiliği, 2007: 428.

[720] Gündoğdu, 2003: 63.

[721] Demirci ilçesinin madenciliğiyle ilgili bkz. Aydın, 2004: 244-245; Adamaz, 2012: 14.

[722] Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008b: 393. Ayrıca bkz. Manisa Valiliği, 2007: 428; TÜBİTAK MAM, 2013: 142.

[723] Manisa Valiliği, 2007: 431; Çevre ve Orman Bakanlığı, 2008b: 395.

büyük rezervlere sahip olunan feldspat ve kömür madenlerinin azami ölçüde değerlendirilmesi gerekmektedir[724].

İzmir ilinin havza içindeki yeraltı zenginliklerine bakıldığında[725] özellikle Foça ilçesinde önemli bir endüstriyel hammadde olan alünit yatakları bulunmaktadır. Foça-Şaphane Dağı'nda yatakları bulunan bu maden, % 40 Al_2O_3+TiO_2 ve % 1 Fe_2O_3 tenörlü 7.000.000 ton görünür+ muhtemel+ mümkün rezerve sahiptir[726]. Yine Foça ilçesinin Tetilköy-Yahyababa Tepe ve Domuz Tepe sahalarında, 3.600.000 ton görünür ve 12.500.000 ton muhtemel rezerv olmak üzere perlit yatakları bulunmaktadır. Bunların yanı sıra Foça-Aliağa Çiftliği-Güzelhisar Dere sahasında, ince sıva malzemesi olarak kullanılan 1.500.000 m^3 muhtemel rezervli kum-çakıl yatakları da yer almaktadır[727]. Ayrıca havza içerisinde yer alan Kemalpaşa ve Menemen ilçelerinde de az miktarda da olsa kömür, altın, perlit, granit, bazalt ve Foça taşı gibi yer altı zenginlikleri görülmektedir[728].

Kütahya ili yeraltı kaynakları bakımından zengin illerimizden biridir[729]. Havza sınırları içerisinde kalan Gediz ilçesinde de önemli yeraltı kaynakları bulunmakta ve bunların başında ise Alunit madeni gelmektedir. İlçede, % 19.2 Al_2O_3, % 3.7 K_2O ve % 0.62 Fe_2O_3 tenöre sahip olan bu madende 5.500.000 ton görünür+muhtemel rezerv tespit edilmiş olup, yatak halen işletilmektedir[730]. İlçede bulunan diğer önemli madenler arasında, % 1.2-2 Sb tenörlü ve 1.288 000 ton mümkün rezerve sahip antimuan[731]; Deresündek Köyü, Kayacık Köyü, Gökler Köyü, Güneyköy sahalarında yer alan 35.000 ton muhtemel rezervli jips[732]; Akçaalan ve Sazak Köyü sahalarında % 18.63-21.65 Al_2O_3, % 0.47-1.30 Fe_2O_3 tenörlü ve

[724] DPÜ ve Zafer Kalkınma Ajansı, 2012: 44.

[725] İzmir ili maden haritası için bkz. https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/hizmetler/maden-haritalari/izmir.pdf (Erişim Tarihi: 18.05.2020).

[726] Bkz. https://www.mta.gov.tr/v3.0/bilgi-merkezi/il-maden-potansiyelleri (Erişim Tarihi: 17.05.2020).

[727] Bkz. https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/bilgi-merkezi/maden_potansiyel_2010/Izmir_Madenler.pdf (Erişim Tarihi: 17.05.2020).

[728] İYTE ve EÜ, 2015: 195, tablo 3.1.2.

[729] Kütahya ili maden haritası için bkz. https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/hizmetler/maden-haritalari/kutahya.pdf (Erişim Tarihi: 17.05.2020).

[730] Bkz. https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/bilgi-merkezi/maden_potansiyel_2010/kutahya_madenler.pdf (Erişim Tarihi: 18.05.2020).

[731] DPÜ ve Zafer Kalkınma Ajansı, 2012: 10, çizelge 3.2.

[732] Bkz. https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/bilgi-merkezi/maden_potansiyel_2010/kutahya_madenler.pdf (Erişim Tarihi: 18.05.2020).

40.000 ton görünür+muhtemel rezervli kaolen ve Gediz-Sazköy-Gökler-Ayçatı sahalarında toplamda 23.942 ton rezerve sahip linyit yatakları yer almaktadır[733].

Uşak ili özellikle endüstriyel hammaddeler bakımından metalik madenlere göre daha fazla çeşitliliğe sahiptir[734]. Bunlar: diyasporit, mermer, zımpara, kum-çakıl ve kaolen olarak sayılabilir[735]. Fakat ilin en önemli yer altı kaynağı havza sınırlarında yer alan Eşme ilçesindeki Kışladağ altın yatağıdır[736]. Kışladağ Altın Madeni[737], Türkiye'nin en büyük altın madeni işletmesidir[738]. Yatakta ortalama 1.12 gr/ton Au tenörlü ve 132.000.000 ton rezerv tespit edilmiş olup, bu rezervin metal altın karşılığı yaklaşık 148 tondur[739]. İşletmede halen 700 kişi istihdam edilmektedir[740]. İlçedeki bir diğer hammadde kaynağı Eşme Deresi yatağındaki 250.000 m^3 görünür rezerve sahip kum-çakıl yataklarıdır. Bu kum-çakıl hammaddeleri stabilize malzeme ve elenerek inşaatlarda sıva agregası[741] olarak kullanılabilir niteliktedir[742]. İlçede rezervi bulunan bir diğer maden de titanyumdur. % 1-2 TiO_2 tenörlü bu madenin ilçedeki toplam rezervi 12.000.000 tondur[743]. Uşak ilinin havza sınırları içerisinde kalan diğer ilçesi de Merkez ilçesidir. Bu ilçede demir, kaolen ve mermer yatakları bulunmaktadır. Merkez-Nadara sahasında % 46.37-60.30 Fe, % 3-21 SiO_2 ve % 1-5 Al_2O_3 tenörlü, 7.830 ton

[733] DPÜ ve Zafer Kalkınma Ajansı, 2012: 10, çizelge 3.2.

[734] Bkz. https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/bilgi-merkezi/maden_potansiyel_2010/Usak_madenler.pdf (Erişim Tarihi: 18.05.2020).

[735] Uşak ili maden haritası için bkz. https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/hizmetler/maden-haritalari/Usak.pdf (Erişim Tarihi: 18.05.2020).

[736] Sağlam, 2013: 14.

[737] Maden yatağında 2006 yılından itibaren altın üretimine başlanmıştır. 2006-2015 yılları arası projelere göre altın üretimi (ons) için bkz. MTA, 2016: 7, tablo 2.

[738] Ülkemizde yer alan büyük ve küçük altın yatakları için bkz. http://altinmadencileri.org.tr/turkiyedeki-altin-yataklari/ (Erişim Tarihi: 18.05.2020).

[739] Bkz. https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/bilgi-merkezi/maden_potansiyel_2010/Usak_madenler.pdf (Erişim Tarihi: 18.05.2020).

[740] DPÜ ve Zafer Kalkınma Ajansı, 2012: 47.

[741] Mıcır, çakıl ve kum, inşaat sektöründe agrega olarak da adlandırılan belirli tane sınıflarına ayrılmış, kırma ve doğal olmak üzere ikiye ayrılan, organik olmayan malzemelerdir. Bu malzeme beton, hafif beton üretiminde, yol dolgusu ve kaplamasında, inşaat sıvasında yoğun olarak kullanılmaktadır. Bkz. https://www.mta.gov.tr/v3.0/bilgi-merkezi/micir (Erişim Tarihi: 19.05.2020).

[742] Bkz. https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/bilgi-merkezi/maden_potansiyel_2010/Usak_madenler.pdf (Erişim Tarihi: 19.05.2020).

[743] DPÜ ve Zafer Kalkınma Ajansı, 2012: 18, çizelge 3.5.

rezervli demir yatakları bulunmaktadır[744]. Yine Merkez-Karaçayır sahasında % 20-28 Al_2O_3 ve % 2-5 Fe_2O_3 tenörlü 800 bin ton rezervli kaolen yatakları ile Merkez-Hacı Hüseyinler Köyü sahasında, sarı[745] ve beyaz[746] olmak üzere toplamda 1.000.000 m^3 rezervli mermer yatakları tespit edilmiştir[747]. Bunların yanında Uşak il merkezinin kuzeydoğusundaki Murat Dağı'nda 1936-1937 yıllarında çalışmalar yapılmıştır. Yapılan araştırmalar sonucunda Murat Dağı Bahadır yatağı örneklerine ait analizlerin birinde kalay izlerine rastlanmıştır[748].

[744] Bkz. https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/bilgi-merkezi/maden_potansiyel_2010/Usak_madenler.pdf (Erişim Tarihi: 19.05.2020).

[745] Bu mermer türü kalsit kristallerinden oluşmuş rekristalize kireçtaşıdır. Sertliği 3-4, yoğunluğu 2.73g/cm^3, porozitesi % 0.387'dir.

[746] Bu mermer türü ise beyaz renkli kristalize kireçtaşı oluşumudur. Sertliği 3-4, yoğunluğu 2.74 g/cm^3, porozitesi % 0.109'dur.

[747] Bkz. https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/bilgi-merkezi/maden_potansiyel_2010/Usak_madenler.pdf (Erişim Tarihi: 19.05.2020).

[748] Ayrıntılı bilgi için bkz. Kaptan, 1992: 16; Kaptan, 1995b: 198.

2. BÖLÜM

2. GEDİZ HAVZASININ ARAŞTIRMA TARİHÇESİ

Doktora tezinin bu bölümünde Batı Anadolu sınırları içerisinde yer alan Gediz Havzası'nın, MÖ 2. binyılda (Orta ve Son Tunç Çağı yaklaşık MÖ 2000/1500-MÖ 1500/1200) meydana gelen siyasi oluşumları, tarihi ve filolojik kaynaklardan elde edilen veriler ile birlikte bölgede yapılan modern araştırmaların sonuçlarına göre kısa bir genel değerlendirmesi yapılacaktır. Bununla birlikte özellikle MÖ 1. binyılda (Demir Çağı) öncelikle antik kaynaklarda, Lydia bölgesi içinde yer alan havza ile ilgili aktarımlara değinilecek daha sonrasında ise bölgenin daha çok geç dönemleriyle ilgili veriler sunan önemli seyyahların çalışmaları aktarılmaya çalışılacaktır. Son olarak da havzada gerçekleştirilmiş olan bilimsel yüzey araştırmaları ile bilimsel nitelikli Arkeolojik kazı çalışmalarından bahsedilecektir.

2.1. Filolojik ve Antik Kaynaklar

Gediz Havzası'nın içerisinde yer aldığı Batı Anadolu'nun MÖ 2. binyıl siyasi coğrafyası[749] uzun süredir tartışma konusudur. Bu tartışmaya neden olan başlıca sebepler bölgenin siyasi coğrafyasıyla ilgili bilgilerimizin genel olarak Hitit yazılı belgelerine[750] dayanması dolayısıyla bir bakıma taraflı olmasıdır. Buna az sayıdaki Ugarit[751] ve Mısır yazılı belgelerini de dâhil edebiliriz. Hititler ile Batı Anadolu'daki yerel güçler arasındaki ilişkilere

[749] Batı Anadolu'nun MÖ 2. binyıl siyasi coğrafyası için bkz. Macqueen, 1968: 176; fig. II; Gurney, 2001: 13, şekil 1; Korfmann, 2002: 26; Ünal, 2002: 104-105; Bryce, 2003a: 15, harita 1; Dinçol, 2004: 50-51; Bryce, 2005: 43, map 3; Alparslan, 2007: 245, harita 1; Yakar, 2007: 42, 4. harita; Sweeney, 2010: 9, fig. 1; Bryce, 2011: 50, harita 2; Alparslan, 2015: 133, 135, fig. 1, fig. 2; Kaya, 2018: resim 1-12; van den Hout, 2020: 12, fig. 1.

[750] Boğazköy arşivlerinin bulunmasıyla Hititlerin kendilerini "Hitit", dillerini ise "Hititçe" olarak adlandırmadıkları ortaya çıkmıştır. Kendilerini *Nešalı* ve dillerini ise *Nešaca* olarak isimlendirdikleri yazılı belgelerde geçen *našili*, *nešili* ve *nešaumnili* (Neša tarzında) kelimelerinden anlaşılmaktadır. Bu kelimeler ise, bugünkü Kayseri yakınlarında bulunan Kaneš/Neša kentine işaret etmektedir. Alp, 2005: 5; Alparslan, 2009: 12; Ünal, 2018: 316. Ayrıca bkz. Yakar, 2007: 41; Mouton, Rutherford ve Yakuboviç, 2018: 8.

[751] Suriye kıyısında bulunan ve modern adı Ras Şamra olan Ugarit'te, 1929 yılında yapılan kazılar sonucunda bulunan kil tabletler, burada yeni bir dilin keşfedilmesini sağlamıştır. Otuz işaretten oluşan Ugarit alfabesi çivi yazısının son gelişim safhasını oluşturur. Alparslan, 2009: 66. İlk kez Ugarit'te çivi yazı işaretleri alfabe harfleri olarak kullanılmıştır. Bu işaretler Proto Fenike dilinin ifadesinde kullanılmış, daha sonra geliştirilerek Grekler'e buradan geçmişti. Kınal, 1963: 1. Ayrıca Ugarit dili hakkında daha fazla bilgi için bkz. Friedrich, 2000: 108-112; resim 28; Watson ve Wyatt, 2015: 76-139.

dair yazılı bilgilerin büyük bir bölümüne sahip olan Hititler[752] MÖ 2. binyılda Orta Anadolu merkezli büyük bir imparatorluk kurmuştur[753]. Bu devletin, arşivleri başta olmak üzere çeşitli arkeolojik noktalarda ele geçen çivi yazılı tabletler, hiyeroglif mühürler, kaya anıtlarındaki hiyeroglif yazıtlar ile taş, madeni eşya, hançer ve mızrak uçları gibi eşyaların üzerinde yer alan hiyeroglif yazıtlar Batı Anadolu'daki yerel güçler ile ilişkilerine dair önemli veriler sunmaktadır[754].

Hitit yazılı kaynaklarına göre, MÖ 3. binyıl sonlarından itibaren Anadolu'da Hint-Avrupa kökenli dil konuşan[755] üç halktan bahsedilmektedir[756]. Bunlar: Orta Anadolu'da Kızılırmak Nehri'nin güney kesiminde kendilerini *Nešalı* olarak tanımlayan Hititler; Palalar[757]

[752] Hititler, en önemli etnisite (Ulus olma) göstergesi olan dile göre, Hint-Avrupalı bir topluluktur. Hint-Avrupa Dil Ailesi günümüzde Hint Okyanusu kıyılarından Atlantik kıyılarına kadar uzanan coğrafya içinde konuşulan, Türkçe, Macarca ve Fince dışındaki tüm dilleri içermektedir. Dinçol, 2004: 22; Dinçol, 2009: 95. Hitit dili için ayrıca bkz. Friedrich, 2000: 92-99; Gurney, 2001: 103-106; Ünal, 2002: 55-64; Bryce, 2003a: 24; Alp, 2005: 4-13; Alparslan, 2009: 13-18; Karasu, 2020: 57-67.

[753] Kaya, 2018: 2353.

[754] Kaya, 2018: 2353.

[755] Anadolu'da görülen bu diller ile ilgili daha ayrıntılı bilgi için bkz. Gurney, 2001: 103-107; Mallory, 2002: 30-38; Alp, 2005: 4-18; Alparslan, 2009: 47; Melchert, 2011b: 27-35.

[756] Neumann, 2001: 46; Dinçol, 2004: 29; Bryce, 2005: 11; Bryce, 2011: 41.

[757] Pala sözüne ilk kez MÖ 2. binyılın ilk çeyreğine ait eski Assurca metinlerinde rastlanmaktadır. Alp, 2005: 17. Palalar; Hitit metinlerinde "Pala-umni" (Pala insanı), Pala dili de "Pala-umnili" Palaca olarak geçmektedir. Bryce, 2005: 11. Pala dilinin, Kızılırmak Nehri'nin batısında Batı Karadeniz Bölgesi'nin iç kısımlarında, Klasik Dönem'de Hellenler tarafından "Blaene", Romalılar tarafından "Paphlagonia" denilen bölgede konuşulduğu belirtilmektedir. Melchert, 2008a: 40. Palaca, Hattuşa arşivlerinde çok az sayıdaki çivi yazılı metin tarafından temsil edilir. Bunlar: büyü içeren ayin metinleri, ilahi, mit ve bayram metinleridir. Miller, 2020: 87-88. Melchert, Palaca'nın MÖ 16. yüzyılda artık kullanılmadığını belirtirken bkz. Melchert, 1994: 10; Burney, bu dilin daha geç dönemde yaklaşık MÖ 13. yüzyılda kullanılmadığını ifade etmektedir bkz. Burney, 2010: 223. Yakar ise Palaca'nın olasılıkla Kuzey Anadolu'daki Kaşka kavimlerinin batıya doğru ilerlemesi sonucu ortadan kalktığını belirtir. Yakar, 2007: 43.

olarak adlandırılan ikinci Hint-Avrupa grubu, Hatti yurdunun kuzeybatısında[758] yer alıyordu. Üçüncü grup olarak da Batı ve güneybatıda Luwiler[759] bulunmaktaydı[760].

[758] Burney, bu yörede (Günümüz Batı Karadeniz Bölgesi) yaşayan Palaların zamanla tarih sahnesinden silindiğini ve onların yerini ise Hattilerin aldığını belirtmektedir. Burney, 2004: 223. Ayrıca Bryce, Pala ülkesinin doğrudan Hititli valiler tarafından yönetildiğini belirtmektedir. Bkz. Bryce, 2012: 522.

[759] MÖ 19. yüzyılda Assurlu tüccarların çivi yazılı tabletlerinde kaydettikleri, Hint-Avrupa dil ailesine giren yer ve kişi adlarından Luwilerin Anadolu'da eski dönemlerden beri bulundukları anlaşılabilmektedir. Mallory, 2002: 35. Ayrıca bkz. Alp, 2005: 14. Hitit metinlerine göre, Luwilerin tarih sahnesine ilk çıkışları, MÖ 2. binyıl ortasında Anadolu'da Luwiya adında bir ülkenin var olduğunun yazılmasıyla başlar, Melchert, 2011a: 19. Luwiler, genel olarak Anadolu'nun batısı ve güneyinde yaşamışlardır. Bryce, 2011: 41. Ayrıca bkz. Macqueen, 2001, 26; Collins, 2008: 31; Dinçol ve Dinçol, 2009: 90. Dillerine ait en eski belgeleri, Hattuşa'da ortaya çıkarılan Hitit bayramları, ritüelleri ve büyü metinlerinin içine eklenen 277 adet Luwice bölüm oluşturmaktadır. Houwink ten Cate, 1995: 267; Yakar, 2007: 43. Luwilerin kendilerine özgü iki önemli yazı türü bulunmaktadır. Bkz. Payne, 2010: 1-4. Bunların ilki yaklaşık MÖ 16.-13. yüzyıllar arası kullanılmış olan Luwi çivi yazısıdır. Bu yazı türüyle ilgili Eski Hitit Dönemi'ne (MÖ 17.-15. yüzyıl) ait çok az sayıda metin bulunmaktadır. Luwi çivi yazısıyla yazılan metinlerde, değişik konularla ilgili bilgi verilmekle birlikte, bunların çoğu ritüellerle yani dini ayinlerle ilgilidir. Bu yazı sistemi daha çok devlet işlerinde kullanılmıştır. Melchert, 2008b: 31. Diğeri ise Luwi Hiyeroglif yazısıdır. MÖ 14.-13. yüzyıllardan itibaren yaygınlaşan bu sistemin kullanıldığı yazıtların çoğunluğu MÖ 1000-700 yılları arasına tarihlenmektedir. Melchert, 2008b: 31. Bu yazı türü daha çok halkın yazışmalarında, kaya anıtlarındaki yazıtlarda, mühürlerde, mektuplarda, toprak alım satım belgelerinde ve borç senetleriyle ile ilgili belgelerde kullanılmıştır. Dinçol, 2004: 29; Dinçol, 2011: 263. Ayrıca bkz. Cancik, 2002: 425. Hawkins, Morpurgo, Davies ve Neumann gibi bazı bilim insanları bu iki lehçe arasındaki farkın çok az olduğunu belirtmektedir. Melchert, 2008b: 32. Hatta Hawkins bu iki dilin neredeyse birbirileriyle örtüştüğünü belirtir. Bkz. Hawkins, 2020: 75. Luwi çivi yazısı Hitit İmparatorluğu'nun yıkılışından sonra kaybolurken, Luwi Hiyeroglif yazısı ise hem ikinci hem de birinci binyılda kullanılmaya devam etmiştir. Bkz. Friedrich, 2000: 113; Eichner, 2005: 287. Ayrıca Luwice ile ilgili daha geniş bilgi için bkz. Yakubovich, 2008: 18-90; Yakubovich, 2013: 87-124; Weeden, 2018: 79-93; Hawkins, 2020: 68-81; Miller, 2020: 86-87.

[760] Mallory, 2002: 31-32, resim 14; Bryce, 2011: 41. Hitit, Pala ve Luwi halklarının dilleriyle ilgili başlıca buluntu merkezi Hattuşaş-Boğazkale olmakla birlikte Maşathöyük (Hititçe *Tapikka*), Ortaköy (Hititçe *Şapinuva*) ve Kuşaklı (Hititçe Şarişşa) gibi yerlerden de bu halklara ait metinler bilinmektedir. Bkz. Eichner, 2005: 287.

MÖ 2. binyılın ilk yarısına gelindiğinde havzanın da içerisinde yer aldığı Batı Anadolu'nun büyük bir kısmı Luwiya[761] olarak anılmaktadır[762]. Fakat bu tanımlama siyasi bir anlamdan ziyade etnik ve coğrafi bir anlam içermektedir[763]. MÖ 2. binyılın ortalarından

[761] Luwiya'nın lokasyonu ve adlandırılmasıyla ilgili tartışmalar için bkz. Ünal, 2003: 7; Yakubovich, 2008: 297-308; Melchert, 2011a: 20; Ünal, 2018: 261-262, 374; Yakubovich, 2018: 121-126; Hawkins, 2018: 34-39; Durnford, 2018: 53-57.

[762] Bryce, 2005: 52; Bryce, 2011: 42; Hawkins, 2018: 34-36. Ayrıca bkz. Hoffner, 1997: 19, 30; van den Hout, 2006: 222; Melchert, 2011a: 19; Roosevelt, 2017: 40. Yine Hitit kanunlarında (CTH 291 § 19 a, b) Luwiya ülkesinden bahsedilmektedir. Bkz. Karauğuz, 2000: 155; Yakubovich, 2008: 131; Hawkins, 2013: 32.

[763] Bryce, 2005: 52; Sarı, 2011: 233.

itibaren ise bölge Arzawa[764] adı ile anılır[765]. Hitit dilinde "Orman Yurdu" ya da "Orman Ülkesi" anlamına gelen[766] Arzawa ile ilgili ilk bilgiler, 1902 yılında Knudtzon'un Tell El-

[764] Yukarıda da belirtmeye çalıştığımız gibi MÖ 2. binyılın ikinci yarısında Batı Anadolu siyasi coğrafyası Hitit'in en karmaşık bölgesidir. Arzawa ile ilgili de pek çok araştırma yapılmasına rağmen, ülkenin sınırlarını tam olarak belirten ve herkes tarafından kesin olarak kabul edilen bir lokalizasyonu henüz yapılamamıştır. Ancak bilim insanlarının çoğu Arzawa Ülkesi'nin Batı Anadolu tarihi coğrafyası içinde yer aldığını ileri sürmüşlerdir. Örneğin Yakar, Arzawa Ülkesi'nin Ege kıyıları dâhil olmak üzere Gediz ve Büyük Menderes vadileri arasındaki toprakların tamamını içine aldığını belirtirken, Yakar, 2007: 287; benzer şekilde Garstang ve Gurney, Arzawa Ülkesi'ni Batı Anadolu kıyısında, güneyde Büyük Menderes vadisi ile kuzeyde Gediz vadisi arasındaki bölgeye yerleştirmektedir. Garstang ve Gurney, 1959: 5. Bu görüşü savunanlardan bir diğeri olan Macqueen, II. Murşili'nin sefer kayıtlarından yola çıkarak, Arzawa Ülkesi'nin batıda aranması gerektiğini ve büyük bir olasılıkla ileride Lydia olarak bilinecek bölgede kurulmuş olabileceğini belirtmektedir. Macqueen, 2001: 26. Easton ve diğerleri de Arzawa'yı Batı Anadolu'da, güneyde Lukka'dan kuzeyde Wiluša'ya kadar uzanan merkezde Menderes ve Gediz nehirlerinin yer aldığı coğrafi alana yerleştirmişlerdir. Bkz. Easton, Hawkins, Sherratt ve Sherratt, 2002: 94. Starke da Arzawa Ülkesi'nin Batı Anadolu'ya yerleştirilmesini uygun gören bilim insanlarındandır. Ona göre Arzawa'nın İçbatı Anadolu'da Akşehir Gölü civarından başlayıp Afyon yöresini de içine alarak batıya doğru uzandığını Bakırçay Nehri'ni geçerek kuzeyde Edremit Körfezi'ne, güneyde ise Selçuk yöresine kadar uzandığını ifade etmektedir. Starke, 1997: 450 vd. Bunların yanında Cornelius, 1958: 395; Huxley, 1960: 33; Mellaart, 1993: 416-417; Hawkins, 1998: 30-31; Ünal, 2002: 104-105; Niemeier, 2002: 522; Starke, 2002: 304-305; Ünal, 2003: 4; Dinçol, 2004: 51-52; Yaylalı ve Akdeniz, 2012a: 31-39; Alparslan, 2015: 133-135; Roosevelt, 2017: 37; gibi bilim insanları da Arzawa Ülkesi'nin Batı Anadolu çevresine lokalize edilmesini savunmaktadırlar. Arzawa Ülkesi için Batı Anadolu'dan farklı bir lokalizasyon önerisi belirten bilim insanları da vardır. Örneğin Forrer, (KBo IV 4) ve (KBo VI 28) numaralı metinlere dayanarak Arzawa'yı Kilikya'ya yerleştirmiştir. Forrer, 1929: 44-67. Goetze ise Forrer'in bu önerisine Kilikya'nın Kizzuvatna Ülkesi olabileceğini belirterek karşı çıkmıştır. Goetze, 1940: 15. Goetze, Arzawa'nın batıda olduğunu düşünerek Arzawa'yı Isauria, Pamphilia ve Pisidya bölgelerinin doğusuna yerleştirmiştir. Goetze, 1928: 152. Bryce, 1974 yılında yayınladığı makalesinde Arzawa'nın klasik zamanlarda Milyas (Burdur), daha sonradan Likya olarak bilinen bölgede oluştuğunu ve batıda Mira Ülkesi'yle sınır olduğunu savunmaktadır. Bryce, 1974: 112. Garstang da Arzawa Ülkesi'ni, (Lydia çevresine lokalize etmeden önce) Pamphylia ve Pisidya bölgeleri ile Likya Bölgesi'ne yerleştirmiştir. Garstang, 1941: 20-21, 38. Akurgal ise Arzawa Ülkesi'ni Pamphylia Bölgesi'ne lokalize etmiştir. Bkz. Akurgal, 2003: 501. Arzawa'yı Pamphilia Bölgesi'ne yerleştiren görüş günümüzde yeterince destek görmemektedir.

[765] Bryce, 2005: 52; Bryce, 2011: 45; Hawkins, 2018: 35, 38. Ayrıca bkz. Hoffner, 1997: 30; Sweeney, 2010: 8; Melchert, 2011a: 19; Mouton, Rutherford ve Yakuboviç, 2018: 10.

[766] Büyükkolancı, 2005: 68.

Amarna mektuplarında[767] Arzawa adının geçtiğini belirtmesi ile öğrenilmektedir[768]. Tell El-Amarna'da yapılan araştırmalar sonucu bulunan tabletlerden iki tanesinin Arzawa mektubu içerdiği anlaşılmıştır[769]. Hitit metinlerinde ise ilk kez I. Hattušili (MÖ 1650-1620[770]) döneminde[771] "Arzawa" ya da "Arzawiya" şeklinde geçmektedir[772]. Hitit kanunlarındaysa "Arzawa" ismine Luwiya ülkesiyle birlikte rastlanmaktadır[773].

---

[767] El Amarna, günümüz Mısır'ın başkenti Kahire'den 312 km güneyde, Nil nehrinin doğu kıyısındaki düzlükte bulunan arkeolojik bir alandır. Moran, 1992: xiii. Burada günümüzde "Amarna arşivi" de denen 382 adet çivi yazılı kil tablet kayıtlara geçmiştir ve ilk defa Norveçli bilgin Kundtzon tarafından okunmuştur. Moran, 1992: xv. Çivi yazısıyla yazılmış bu tabletlerin çoğu MÖ 2. binyılda diplomasi dili kabul edilen Akad dilinin Babil dili kolundandır. Moran, 1992: xix. Mezopotamya'nın coğrafi olarak kuzeyinde Asurca; güneyinde Babilce olmak üzere Akad dili iki lehçeye ayrılmış, zamanla iki ayrı dile dönüşmüştür. Peker, 2009a: 46. Bu çivi yazılı kil tabletler MÖ 14. yüzyıla tarihlenmekte ve genel olarak Kral Akhenaton'un (IV. Amenofis, MÖ 14. yüzyılın ortaları) ve babası III. Amenofis'in uluslararası siyasi olaylarıyla ilgili bize bilgi vermektedir. Bu 382 adet çivi yazılı kil tabletler içinde bulunan, bugün *EA 32* ve *EA 31* olarak kayıt altına alınmış iki Hititçe mektup, Mısır ile Arzawa ülkelerinin diplomatik ilişkileri hakkında bilgi vermesi bakımından oldukça önemlidir. Jean, 2001: 168. Konu ve bu iki mektupla ilgili daha fazla bilgi için bkz. Houwink ten Cate, 1970: 70; Freu, 1992: 45 vd.; Moran, 1992: 101-103; Gurney, 2001: 18-19; Ünal, 2003: 17-19; Bryce, 2005: 147-148; Yakubovich, 2008: 101; Hawkins, 2009: 76-78; Taşkın, 2013: 175-182; Özcan, 2014: 36-37, 150. dipnot; Alparslan, 2015: 136-137; Ünal, 2018: 157, 307, 546; van den Hout, 2020: 17.

[768] Knudtzon, 1902: 23.

[769] Akdeniz, 1999: 84; Gurney, 2001: 18. Bu iki tablet, hemen yukarıdaki dipnotta bahsettiğimiz *EA 32* ve *EA 31* olarak kayıt altına alınmış Hititçe mektuplardır. *EA 32* nolu metin, Arzawa kralı Tarhundaradu'nun Mısır firavunu III. Amenhotep'e (MÖ 1390-1353) yazmış olduğu uzunca bir mektuptur ve kendi kızını firavunla evlendirme planıyla ilgilidir. Ünal, 2003: 18; Ünal, 2018: 546. *EA 31* nolu metin ise firavunun verdiği yanıt mektubunu içermektedir. Peker, 2009b: 112; Hawkins, 2009: 74.

[770] Kronoloji için A. Dinçol ve B. Dinçol'un Hitit kral listesinden faydalanılmıştır. Alparslan, 2009: 155, Ek II. Ayrıca diğer bilim insanlarının Hitit kral listesi için bkz. Akurgal ve Hirmer, 1961: 106; Gurney, 2001: 180; Ünal, 2002: 65-66; Bryce, 2003a: 13-14; Akurgal, 2003: 97; Dinçol, 2004: 30; Alp, 2005: 178; Alparslan, 2007: 244, tablo 1; Peker, 2009b: 180, tablo 6; Alparslan, 2015: 139; van den Hout, 2020: 15.

[771] Arzawa ismi, I. Hattušili (MÖ 1650-1620) yıllıklarında "*Ertesi yıl Arzawa ülkesine karşı gittim. Onlardan sığırları ve koyunları aldım.*" şeklinde geçmektedir. Heinhold-Krahmer, 1977: 16; Ünal, 2003: 5; Bryce, 2005: 74; Bryce, 2011: 56-57.

[772] Starke, 1997: 458; Latacz ve Starke, 2006: 191; Bryce, 2011: 45; Yaylalı ve Akdeniz, 2012a: 32; Alparslan, 2015: 132.

[773] Söz konusu metin şu şekildedir (CTH 219 § 19a): *"Eğer bir kişi; ister erkek, ister kadın, Hattuša'dan Luwiyalı birkaç adam çalarsa ve onu Arzawa ülkesine götürürse ve onun efendisi kendisinin olarak tanırsa, o zaman suçlu yine evini teslim etsin."*. Bkz. Karauğuz, 2000: 155; Yakubovich, 2008: 131; Karauğuz, 2018: 72.

Bunlarla birlikte "Arzawa" isminin, Hitit metinlerinde sırasıyla Kral I. Muršili (MÖ1620-1590) Dönemi[774], Ammuna (yaklaşık MÖ 1620-1590 yılları arası) Dönemi[775], Telipinu (MÖ 1525-1500) Dönemi[776], I/II. Tuthaliya (MÖ1450-1420) Dönemi[777], I.

[774] Büyük olasılıkla I. Muršili (MÖ1620-1590) Dönemi'ne tarihlenen bir Hitit metninde (CTH 13) Arzawa isminden dört kez bahsedilmiştir. Genel olarak bu metinde I. Muršili'nin, Mittanni Devleti'ne karşı seferi anlatılmaktadır. Alparslan, 2015: 133. Ayrıca I. Hattušili veya I. Muršili Dönemi'ne tarihlendirilen ve "Saray Günlüğü" ya da "Anektot, Uyarıcı Özlü Hikâyeler" olarak adlandırılan bir dizi belgede (CTH 8A), (CTH 8 ve 9) Arzawa ismi geçmektedir. Bkz. Ünal, 2003: 6; Bryce, 2005: 410, 56. dipnot; Alparslan, 2015: 132;

[775] Ammuna (yaklaşık MÖ 1620-1590 yılları arası) Dönemi'nde Arzawa adından bahsedilen metin, daha önce başa geçen Hitit kralları ile ilgili bilgiler veren Telipinu Fermanı'dır (CTH 19), (KBo 28.127+KUB 3.85(+)KUB 3.89+KBo 1.27.). Bu fermanda Hititlere başkaldıran ülkeler arasında Arzawa'nın da adı geçmektedir. Söz konusu metinde Arzawa ismi şu şekilde belirtilmektedir: *"(Bahsedilen) ülkeler onunla (Ammuna) düşmandılar: […]agga, […]tila, Galmiya, Adaniya, Arzawiya, Sallapa, Parduwata ve Ahula. Buralara giden askerler başarılı olamadılar…"*. Görüldüğü gibi burada Arzawa'dan "Arzawiya" şeklinde bahsedilmektedir. Bryce, 1980: 72, 135; Beckman, 1996: 231; Bryce, 2005: 102.

[776] Telipinu, ferman niteliğindeki belgesinde, krallığın kendi dönemine kadar olan tarihini özet olarak vererek devletin içine düşmüş bulunduğu durumu anlatır. Kraliyet ailesi içindeki, krallık üzerine olan mücadelelerin devleti düşürdüğü zor duruma bir son vermek amacıyla söz konusu belgesinde tahta geçişi, veliahtlığı, belli bir düzene bağlamaya, belli kurallar getirmeye çalışır. Yiğit, 2003: 143. Telipinu Fermanı için ayrıca bkz. Hoffmann, 1984; Akurgal, 1995: 34; Gurney, 2001: 29; Macqueen, 2001, 85; Ünal, 2002: 72; Akurgal, 2003: 63-64; Archi, 2003, 1, 2. dipnot; Dinçol, 2004: 27; Alp, 2005: 59-64; Kılıç, 2005: 517; Peker, 2009b: 48, 69, 70-75; Ünal, 2018: 444-449.

[777] Bu döneme ait birkaç kırık tablet parçasında Arzawa ismi, I/II. Tuthaliya'nın savaştığı ülkeler arasında şu şekilde belirtilmektedir: "*a) Arzawa, Sariyanda, Uliwanda, Parsuhalda, …., b) [Zu]nnahara, Adaniya, [Si]nnuwanda (Bunların üçü Kizzuwatna'ya aittir), c) Ardukka, Masa ve Hullusiwanda, d) Arzawa, Assaratta, e) Karkisa, Kurupi ve Lusa, f ve g) Assuwa, h ve i) Gasga ve j) Isuwa."*. Bkz. Houwink ten Cate, 1970: 58-59; Bryce, 2005: 124. Ayrıca I/II. Tuthaliya'nın savaştığı ülkeler ile ilgili bkz. Starke, 2001a: 36. Bunlarla birlikte Alalah kazılarının 4. tabakasında bulunan bir metinde yine Arzawalılardan bahsedilmektedir. Bkz. Ünal, 2003: 18. Ünal, bu metnin Tuthaliya I/II Dönemi'nde gerçekleştiğini belirtmektedir.

Arnuwanda (MÖ1420-1400) Dönemi[778], I. Šuppiluliuma (MÖ1380-1345) Dönemi[779], II. Muršili (MÖ1343-1310) Dönemi[780], II. Muwattalli (MÖ1310-1282) Dönemi[781], III. Hattušili

[778] Bu dönemde Arzawa ismine, "Madduwatta Metni" (CTH 147) olarak adlandırılan belgede rastlanmaktadır. Konuyla ilgili daha geniş bilgi için bkz. Goetze, 1928: 1-158; Macqueen, 1968: 172-173, 178, 74. dipnot; Houwink ten Cate, 1970: 58, 63; Yakar, 1976: 119: 10. dipnot; Heinhold-Krahmer, 1977: 260-262; Knapp, 1980: 45, 7. dipnot; Otten, 1983: 16; Bryce, 1986: 1, 7-12; Beckman, 1996: 144-151, CTH 147; Alparslan, 2000: 6-12; Gurney, 2001: 48; Ünal, 2003: 15-17; Bryce, 2005: 129-136; Kan ve Dündar, 2005: 1-15; Yakubovich, 2008: 98-100; Peker, 2009b: 111, 156. dipnot; Ay, 2010: 3; Bryce, 2011: 60-62; Beckman, Bryce ve Cline, 2011: 69-100; Yaylalı ve Akdeniz, 2012a: 33; Alparslan, 2015: 135-136; Ünal, 2018: 486-489.

[779] Bu dönemde Arzawa ile ilgili elde edilen kaynakların en önemlilerini I. Šuppiluliuma'nın oğlu II. Muršili tarafından yazdırtılan ve babasının kahramanlıklarını içeren metinler oluşturur. Ayrıntılı bilgi için bkz. Güterbock, 1956b: 41-68; Ünal, 2003: 20.

[780] Annallerde Arzawa'nın adı, ilk olarak II. Muršili'nin ikinci senesinde geçmektedir. Bkz. Alparslan, 2006: 60-70; II. Muršili'nin anallerinin 3. yılında ise, Arzawa Ülkesi'nin ele geçirilişi konu edilmiştir (CTH 61.I.A). Söz konusu metinde, II. Muršili yıllıklarında olayı şu şekilde anlatır: *"Yürüyüşüm sırasında Lawaša Dağı'na* [Hawkins bu dağın Dindymos/Murat Dağı olduğunu belirtirken, Hawkins, 1998: 22; Alparslan, Sündiken Dağları ya da Emir Dağı olabileceğini belirtmektedir. Bkz. Alparslan, 2006: 63, 59. dipnot.] *geldiğimde, beyim güçlü Fırtına Tanrısı ilahi gücünü gösterdi. Ve şimşek demetini fırlattı. Ve şimşek demetini benim ordularım gördü. Ve Arzawa memleketi de onu gördü. Ve şimşek demeti gitti ve Arzawa Ülkesi'ne vurdu. Ve Uḫḫa-ziti'nin şehri Apaša'yı da vurdu. Ve Uḫḫa-ziti dizlerinin üzerine oturdu. Ve hastalandı. Ve Uḫḫa-ziti hastalandığında o sonradan bana karşı savaşa gelmedi. Ve bana onun oğlu Piyama-Kurunta'yı yaya ve arabalı askerleriyle beraber karşısına sevketti. Ve o bana Aštarpa şehrinde saldırıya geçti. Ve ben majeste onunla savaştım. Ve sahibem Arinna şehrinin Güneş Tanrıçası, beyim kudretli Fırtına Tanrısı, tanrı Mezulla ve bütün tanrılar önümde koştular. Ve Uḫḫa-ziti'nin oğlu Piyama-Kurunta'yı yaya ve arabalı savaşçılarıyla birlikte yendim. Ve onları öldürdüm. Sonra O'nu yakaladım. Ve Arzawa Ülkesi'nden daha ileriye gittim. Ve Apašša şehrine Uḫḫa-ziti'nin şehrine girdim. Ve Uḫḫa-ziti bana karşı koymadı o benden kaçtı. Ve o denizin öte tarafına gemi ile gitti. Ve o orada oturdu."*, bkz. Ünal, 2003: 28-29; Bryce, 2005: 194; Bryce, 2011: 67; Beckman, Bryce ve Cline, 2011: 14-16. Ayrıca II. Muršili'nin Arzawa Ülkesi'ne yaptığı seferle ilgili kapsamlı bilgi için bkz. Alparslan, 2006: 60-70. Bahsettiğimiz bu belgeler dışında "II. Muršili'nin Duaları" (özellikle CTH 376, CTH 378) adlı Hitit metninde Kizzuwatna, Hurri ve Arzawa Ülkesi'ne karşı yapılan bir savaş ile Kaska Bölgesi, Arawanna, Lukka, Kalasma, ve Pitassa'daki karışıklıklardan bahsedilir. Bkz. Houwink ten Cate, 1970: 68; Bryce, 2003a: 190-191; Bryce, 2005: 205-206, 447, 65. dipnot. Ayrıca bu metin ve Türkçe çevirisi için bkz. Alparslan, 2006: 51-52.

[781] Bu dönemde Arzawa ismini, II. Muwattalli'nin Wiluša kralı Alakšandu ile yaptığı antlaşma metninde görmekteyiz (CTH 76). Söz konusu antlaşma ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Friedrich, 1930: 70 vd.; Otten, 1957: 26-30; Heinhold-Krahmer, 1977: 137-138; Singer, 1983: 206; Bryce, 1985: 14; Beckman, 1996: 87-93; Alparslan, 2000: 65-66; Karauğuz, 2000: 155; Latacz, 2001a: 28; Latacz, 2002: 196-203; Brandau, 2002: 355-356; Karauğuz, 2002: 140-144; Ünal, 2003: 40-41; Bryce, 2005: 226-227; 410, 55. dipnot; Alparslan, 2007: 114-

(MÖ1275-1250) Dönemi[782] ve IV. Tuthaliya (MÖ 1250-1220) Dönemi'nde[783] de geçtiği bilinmektedir. Bununla birlikte Arzawa Ülkesi ile ilgili II. Šuppiluliuma (MÖ 1210-1200) ve III. Arnuwanda (MÖ 1215-1210) dönemlerinde elimizde çok az sayıda yazılı metin bulunmaktadır[784]. Bahsettiğimiz bu Hitit metinleri dışında Arzawa ismi, Kapadokya metinlerinde de görülmektedir[785].

MÖ 2. binyılın ikinci yarısından itibaren Batı Anadolu'da Hititlere karşı gelecek kadar güçlü bir krallık olan Arzawa'nın ismi, çivi yazılı belgelerde üç şekilde karşımıza çıkmaktadır[786]:

1) ^{URU}Arzawa=Arzawa Şehri
2) KUR ^{URU}Arzawa=Arzawa Ülkesi
3) KUR. KUR ^{URU}Arzawa=Arzawa Ülkeleri[787].

Görüldüğü gibi Arzawa ismi bazen bir şehir olarak, bazen küçük bir devletin ya da ülkenin adı olarak, bazen de etrafında bir takım vasal ülkelerin halka oluşturduğu bir konfederasyon biçiminde ifade edilmiştir[788].

Hitit kralı II. Muršili'nin Arzawa seferine[789] kadar sadece bir ülke olarak anılan Arzawa, II. Muwatalli (MÖ1310-1282) ile Wiluša kralı arasında imzalan Alakšandu

130; Yakubovich, 2008: 103-104; Bryce, 2011: 58; Sarı, 2011: 236, 956. dipnot; 238, 963. dipnot; Alparslan, 2020: 35-36.

[782] Arzawa ismi, III. Hattušili'nin "Hekur Pirwa Fermanı"nda (KBo VI 28), (CTH 88) şu şekilde geçmektedir: *"Aşağı Ülke'nin ötesinden, Arzawa'dan düşman geldi ve o da Hatti kentlerini yağmaladı ve Tuwanuwa ile Uda'yı kendine sınır yaptı."*. Bkz. Garstang ve Gurney, 1959: 64; Gurney, 2001: 34; Bryce, 2005: 146; Alparslan, 2007: 160; Yakubovich, 2008: 101; Peker, 2009b: 113. Yine bu dönemde Arzawa adının geçtiği çivi yazılı belgeler için bkz. Carruba, 1973: 37 vd.; Jewell, 1974: 328 vd.; Heinhold-Krahmer, 1977: 242-243; Ünal, 2003: 43.

[783] IV. Tuthaliya Dönemi'ne tarihlenen [KUB XXIII 13 (CTH 211. 4)] yazılı belgede de Arzawa ismi geçmektedir. Bkz. Garstang ve Gurney, 1959: 120; Bryce, 2005: 304.

[784] Bkz. Carruba, 1973: 37 vd.; Jewell, 1974: 328 vd.; Karauğuz, 2000: 161.

[785] Bkz. Alp, 1952: 246; Kınal, 1953a: 26; Karauğuz, 2000: 156.

[786] Kaya, 2018: 2354.

[787] Goetze, 1957: 48-49; Houwink ten Cate, 1970: 71; Heinhold-Krahmer, 1977: 4; del Monte ve Tischler, 1978: 42; Coşkun, 1989: 481; Karauğuz, 2000: 154; Sarı, 2011: 233; Karauğuz, 2002: 107.

[788] Kınal, 1953a: 10 vd.; Özsait, 1980: 100.

[789] II. Muršili'nin Arzawa seferi için bkz. Macqueen, 1968: 169-185; Bryce, 1974: 103-116; Beal, 1992: 44-45; Hawkins, 1998: 14-16; Gurney, 2001: 100-101; Starke, 2001a: 38; Ünal, 2003: 26-39; Alparslan, 2006: 60-70; Akdeniz, 2006: 21-30; Yakar, 2007: 288; Yaylalı ve Akdeniz, 2012a: 34-38; Ünal, 2018: 611, 617-646; KBo IV 3 Ay. III 29-34; KBo III 4 II 57; KBo III 4 II 58; KUB XIV 15 111 50; KUB XIX 15 III 39-44, 16 III 7-14.

Antlaşması'nda (CTH 76), etrafında toplanan vasal devletlerle birlikte "Arzawa Ülkeleri" olarak anılmaya başlanmıştır[790].

Bahsedilen bu Arzawa ülkeleri arasında: Mira[791]-Kuwaliya Ülkesi (Küçük Arzawa), Wiluša Ülkesi[792], Hapalla Ülkesi[793], Šeha Nehri Ülkesi, Appawiya Ülkesi[794], Zippašla[795] ve

[790] Latacz, 2002: 196; Bryce, 2011: 65-72; Sarı, 2011: 236; Kaya, 2018: 2354.

[791] Mira, ilk defa I. Šuppiluliuma (MÖ1380-1345) Dönemi kayıtlarında geçmiştir, Heinhold-Krahmer, 1993: 219; ve Luwi hiyeroglif yazısı olarak, Ḫattuša'daki Büyük Tapınak'ta açığa çıkarılan Mira kralı Tarkašnawa'ya ait mühür baskılarında, Bittel, Güterbock, Naumann, Neve, Otten ve Seidl, 1975: 51-52; mi+rali-a (L391+L383-L450) şeklinde; Karabel Hiyeroglif Yazıtı'nda, Hawkins,1998: 4; Tarkandemos mühründe, Hawkins,1998: 2; ve Latmos (Beşparmak) Dağları'ndaki yazıtlarda, Peschlow-Bindokat, 2001: 368 vd.; yazılmıştır. Ayrıca bkz. Özcan, 2014: 122-129; Yakubovich, 2008: 127-128. Bu ülke ve yazılı belgeleriyle ilgili daha detaylı bilgi için bkz. Friedrich, 1926: 116 vd.; Garstang ve Gurney, 1959: 86, 91; Heinhold-Krahmer, 1977: 335-339; Singer, 1983: 206-207; Beckman, 1996; 74-82; Hawkins,1998: 1-31; Starke, 2000: 250-255; Easton, Hawkins, Sherratt ve Sherratt, 2002: 98; Karauğuz, 2002: 119-131; Ünal, 2003: 36-37; Bryce, 2005: 196-197, 212-214; Bryce, 2011: 49-50; Hutter, 2011: 210-211; Oreshko, 2013: 346-368; Peschlow-Bindokat, 2014: 84-89; Ünal, 2018: 640-642. Küçük Arzawa ismi Arzawa Konfederasyonunun merkezini oluşturan bölge için kullanılmaktadır. Bkz. Büyükkolancı, 1998: 31.

[792] I/II. Tuthaliya (MÖ1450-1420), Arzawa ve Šeha'ya düzenlediği bir askeri seferin sonunda, Wiluša ülkesi ile ilk ve dolaysız askeri teması gerçekleştirmiştir. Bu dönemde Wiluša bağımsız bir devlet değildir. Bkz. KUB XXIII. 11 II: 13 vd.; Turan, 2016: 93. Ayrıca Wiluša Ülkesi ve yazılı belgeleri ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Friedrich, 1930: §17; Singer, 1983: 206, 215; Güterbock, 1992: 236; Beckman, 1996: 85 §14; Starke, 1997: 447-487; Alparslan, 2000: 61-70; Starke, 2001a: 34-45; Latacz, 2002: 196; Easton, Hawkins, Sherratt ve Sherratt, 2002: 98-100; Alparslan, 2002: 23-27; Karauğuz, 2002: 139-148; Ünal, 2003: 40-43; Bryce, 2003b: 38; Bryce, 2005: 359-362; Alparslan, 2007: 113-130; Yakubovich, 2008: 146-160; Taşkın, 2016: 277-306; Ünal, 2018: 647, 706-708.

[793] Hapalla Ülkesi ve yazılı belgeleri ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Garstang ve Gurney, 1959: 97, 100; Macqueen, 1968: 172-173, 177; Cornelius, 1973: 147; Heinhold-Krahmer, 1977: 130-135; Hawkins, 1998: 8; Karauğuz, 2002: 113-118; Easton, Hawkins, Sherratt ve Sherratt, 2002: 98; Ünal, 2003: 38; Bryce, 2003b: 35; Bryce, 2005: 135; Taşkın, 2016: 251-259; Ünal, 2018: 644.

[794] II. Muršili Dönemi'nde yapılan Manapa-Tarhunta antlaşmasıyla (CTH 69) Šeha Nehri Ülkesi topraklarına katılmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Hawkins, 1998: 23, 136. dipnot; Karauğuz, 2002: 132-136; Easton, Hawkins, Sherratt ve Sherratt, 2002: 98; Bryce, 2005: 445, 27. dipnot; Ünal, 2018: 642, 646.

[795] Bu ülke ile ilgili bilgilerimizin yazılı kaynağını Madduwatta Metni (CTH 147), (KBo 19.38+KUB 14.1 obv. 1; 60.) oluşturmaktadır. Bu ülke ve bahsedilen metin ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Goetze, 1928: 1-158; Sommer, 1932: 329-349; Houwink ten Cate, 1970: 63-65; Heinhold-Krahmer, 1977: 260-275; Güterbock, 1983: 133-135; Bryce, 1986: 1-12; Beckman, 1996: 144-151; Hawkins, 1998: 25; Ünal, 2003: 16-17; Bryce, 2005: 129-131, 426, 43. dipnot; Kan ve Dündar, 2005: 1-15; Gander, 2010: 76; Beckman, Bryce ve Cline, 2011: 69; Ünal, 2018: 487, 522-524.

Hariyati[796] Dağ Ülkeleri yer alır[797] **(Harita 7)**. Hitit İmparatorluk Dönemi'nde bu ülkeler, Hitit Devleti'ne vasallık antlaşmalarıyla bağlı ama kendi içlerinde bağımsız birer devlet haline gelmişlerdir.

Yukarıda bahsettiğimiz ülkelerden biri olan Šeha[798] Nehri Ülkesi Hitit yazılı kaynaklarında adı geçen Arzawa ülkelerinden biridir. Hitit yazılı belgelerinden yola çıkarak, Šeha Nehri'nin Gediz Nehri olduğu yönündeki düşünceler birçok bilim insanı tarafından öne sürülmüştür[799]. Dolayısıyla bu ülkenin konumuz açısından ele alınmasının nedeni, Gediz Havzası sınırlarının büyük bir bölümünün[800] bu ülke sınırları içerisinde yer alması ve havzanın bu ülkenin tarihi bir parçası olmasından kaynaklanmaktadır[801].

---

[796] Otten, 1973: 121; Umar, 1991: 20. Ayrıca bu ülke için bkz. bir önceki dipnot.

[797] Kınal, 1953a: 13; Goetze, 1957: 179; Kınal, 1962: 140; Mellaart, 1968: 200; Özsait, 1980: 100; Singer, 1983: 206; Karauğuz, 2000: 154; Macqueen, 2001: 40; Ünal, 2003: 4; Bryce, 2005: 52; Bryce, 2011: 47-48, harita 2; Alparslan, 2015: 137.

[798] Šeha'nın kelime anlamı üzerine dil bilginleri arasında pek bir yoruma rastlanmaz; fakat Hollandalı bilim insanı Woudhuizen, Šeha Irmağı'nı Hint-Avrupa dilleri arasındaki benzerliklere dayanarak Kelt dilindeki (Gaulish) bir ırmak adı olan "Sequana" ile karşılaştırır. Whatmough (1963) "Sequana" sözcüğünün, Hint-Avrupa dillerinin atası sayılan PIE " *seḱw " kökünden türediğini belirtmiştir. " *seḱw " kök sözcüğünün anlamı PIE'de "sızıntı yeri, kaynak, ıslatmak"tır. Burada, Šeha sözcüğünde damaksı ses (palatial) "*ḱ", zayıflayan sessiz sese (lenition) "[ẖ]'ye dönüşmüştür. Woudhuizen'e göre bu özellikten Šeha adının Luwice ya da eski bir Hint-Avrupa dilinden geldiği söylenebilir. Bkz. Woudhuizen, 2012: 8. Ayrıca bkz. Kaya, 2018: 2356.

[799] Erkanal, 1990: 144; Starke, 1997: 451; Hawkins, 1998: 2, 23; Easton, Hawkins, Sherratt ve Sherratt, 2002: 100; Roosevelt, 2003: 102; Bryce, 2005: 360, 488, 16. dipnot; Hawkins, 2009: 76, 2. dipnot; Hoffner, 2009: 293; Akdeniz, 2011a: 96; Özkan, 2016: 417-418, harita 1-2. Hoffner ve Bryce, Seha Nehri'nin Bakırçay olabileceğini de belirtmektedirler.

[800] Bkz. harita 7. Ayrıca bkz. Macqueen, 1968: 176, fig. 11; Hawkins, 1998: 31, fig. 11; Niemeier, 1999: 141-155; Starke, 2001a: 34; Korfmann, 2002: 26; Easton, Hawkins, Sherratt ve Sherratt, 2002: 95, fig. 11; Bryce, 2003a: 15, harita 1; Dinçol, 2004: 50-51; Latacz ve Starke, 2006: harita 1; Alparslan, 2007: 245, harita 1-3; Ay, 2010: 3; Bryce, 2011: 50, harita 2; Akdeniz, 2011a: 95-96; Alparslan ve Doğan-Alparslan, 2015: 106, fig. 13; Alparslan, 2015: 135, fig. 2; Özkan, 2016: 417-418, harita 1-2; Roosevelt, 2017: 37, şekil 2.4; Roosevelt ve Luke, 2017: 123, fig. 1; van den Hout, 2020: 12, fig. 1, 20, fig. 4. Bunlar dışında Šeha Nehri Ülkesi için farklı lokasyon öneren bilim insanları da vardır. Örneğin Mellaart, Šeha Nehri Ülkesi'ni Simav Çayı'nın kuzeyine yani Balıkesir civarına yerleştirirken; Mellaart, 1993: 416. Hansen, Šeha Nehri Ülkesi'nin bugünkü Bergama, Çanakkale ve Bakırçay Nehri arasındaki bölgede olabileceğini belirtmektedir. Bkz. Hansen, 1997: 167. Woudhuizen ise ülkeyi bugünkü Menteşe yöresine lokalize etmektedir. Bkz. Woudhuizen, 2003: 6, map 1.

[801] Burada şunu tekrar belirtmekte fayda görüyoruz. Henüz elimizde bilimsel veriler yeterli olmadığından bahsettiğimiz bu Arzawa ülkelerinin lokalizasyonunu net bir şekilde belirlemek mümkün olmamaktadır. Bu yüzden birçok bilim insanı tarafından bu ülkelerin sınırlarının neresi olduğuna dair çeşitli fikirler öne sürülmüştür.

Hitit kayıtlarında, ülkenin sınırları ve sakinleriyle ilgili çok az şey bilinen Šeha Nehri Ülkesi'nin sadece bir kentinin; olasılıkla başkentinin adının "Maddunassa"[802] olduğuna dair fikir sahibiyiz[803].

Šeha Nehri Ülkesi'nin MÖ 14. yüzyıl ortalarından MÖ 13. yüzyıl sonlarına kadar hüküm süren son altı kralının ismini bilmekteyiz. Bu krallar[804]: Muwawalwi=Muwa-UR.MAH[805], Manapa-Tarhunta[806], Ura-Tarhunta[807], Mašturi[808], Tarhunaradu[809] ve

[802] Roosevelt, Eski Yunanca "Maionia" kelimesinin dilbilimsel olarak Luwice'deki karşılığının, Hitit arşivlerinden bildiğimiz Šeha Nehri Ülkesi'nin olasılıkla başkenti olan "Maddunassa" olduğunu belirtmektedir. Roosevelt, 2017: 41. Yine Hollandalı bilim insanı van den Hout, "Maionia" sözcüğünü Hitit arşivlerinde kayıtlı Šeha Nehri Ülkesi'nin bir kenti, adı dilsel olarak Luwice olan "Maddunassa" ile eşitlemektedir. van den Hout, 2013: 27. Beekes ise van den Hout'un bu önerisine karşı çıkarak Maionia'yı "Masa" ile ilişkilendirmeye çalışmıştır. Bkz. Beekes, 2002: 206-208. Hawkins ise Šeha Nehri Ülkesi'nde Maddunassa'dan başka açıkça adı bilinen bir kent olmadığını belirtmektedir. Hawkins, 1998: 24. Luwice'de (-u- gövdeliler arasında cansız adlar) "Maddu-" şarap anlamına gelmektedir. Melchert, 2011c: 181. "-assa" ise Luwi dilinde yer adlarının oluşturulmasında yaygın olarak kullanılan bir son ektir. Gurney, 2001: 107. Buradan da "Maddunassa" kelimesinin şarabın bol olduğu yer anlamına geldiğini düşünebiliriz. Bu noktada, Kula'nın güneybatısının Antik Dönem'deki adı olan Maionia kelimesi akla gelmektedir. Antik Çağ'da şaraplarıyla da meşhur olan bu yöre, Katakekaumene'nin hemen güneybatı kesimlerinde, bugünkü Menye civarında yer almaktadır.

[803] Roosevelt, 2017: 39.

[804] Bahsedilen bu kralların isimleri ve sayıları farklı kaynaklarda değişiklik gösterebilmektedir.

[805] KBo 18. 96; Heinhold-Krahmer, 1977: 75 not 50, 381-382; Bryce, 2005: 195; Yakubovich, 2008: 107, table 5; KUB 14.15 IV 19. Muwawalwi=Muwa-UR.MAH, Šeha Nehri Ülkesi'nin bilinen en eski kralıdır. Bryce, 2005: 195; Taşkın, 2016: 132. I. Šuppiluliuma (MÖ1380-1345) Dönemi'nde hüküm sürmekteydi. Ünal, 2018: 642. Ayrıca KUB XIV. 15 A.y. IV 15-35'te Muwa-Walma'nın oğlu Manapa-Tarhunta olarak geçmektedir. Bkz. Ay, 2010: 3, 19. dipnot.

[806] Manapa-Tarhunta, II. Muršili (MÖ1343-1310) ile çağdaştır ve II. Muršili tarafından bu ülkeye kral olarak atanmıştır. KBo IV 3 Ay. III 24.

[807] Manapa-Tarhunta'nın kardeşi olarak bilinen Ura-Tarhunta'nın da Šeha Nehri Ülkesi'nde krallık yaptığı bilinmektedir. [KUB 19.29 VI 2 (CTH 61.2 – AM: 16)], [KUB 19.49 I 4, 14 (CTH 69)]; detaylı bilgi için bkz. Alparslan, 2006: 61, 166-168.

[808] II. Muwattalli (MÖ1310-1282) Dönemi'nde Šeha Nehri Ülkesi'nde Mašturi'nin kral olduğunu Šaušgamuwa Antlaşması'ndan biliyoruz (KUB XXIII 1 Öy. II), (CTH 105. A) Kühne ve Otten, 1971: 10-11. Ayrıca bkz. Hawkins, 1998: 16, 19. dipnot; Alparslan, 2000: 33-36; Karauğuz, 2002: 199; Šaušgamuwa Antlaşması, CTH 105.7, A ÖnYüz II 8-19; KUB 23.1 ii 16, Yakubovich, 2008: 107: table 5. Ayrıca bkz. 837 ve 841 dipnotlar.

[809] Bryce'a göre kraliyet ailesinden olmayan biridir ve Ahhiyawa kralının da desteğini alarak Mašturi'yi tahtan indirip yerine kendi geçmiştir. Bkz. Bryce, 2005: 305. Ayrıca bkz. (KUB XXIII 13 (CTH 211.4), Bryce, 2005: 304; Singer, 1983: 207-208; Taşkın, 2016: 153-154; Ünal, 2018: 548, KBo 16. 53.

Muwawalwi soyundan gelen isimsiz bir kraldır[810]. Ayrıca sözünü ettiğimiz Šeha Nehri Ülkesi krallarının bu isimleri Luwice anlam içermeleri bakımından büyük önem taşımaktadır[811].

Šeha Nehri Ülkesi'nin Hitit arşivlerindeki belgelerine bakacak olursak, bu ülke hakkındaki bilgilere ilk olarak I/II. Tuthaliya'nın (MÖ1450-1420) Batı Anadolu'ya, Arzawa Ülkeleri'ne yaptığı savaş seferi yıllıklarında rastlanmaktadır[812]. Hititlerdeki taht değişikliğini fırsat bilen Arzawalılar bir araya gelerek Hatti'ye karşı isyan etmiş bunun üzerine I/II. Tuthaliya Hatti'ye gelip babasının tahtına oturduktan sonra ordularını toplayarak Arzawa ve

[810] Hawkins, 1998: 17-18, 20; Roosevelt, 2003: 102; Roosevelt, 2017: 39.

[811] Örneğin bu ülkenin bilinen ilk kralı olan Muwawalwi=Muwa-UR.MAH'ın isminin Luwice olduğu bilinmektedir. Bkz. Mason, 2008: 59. Luwi dilinde "Muwa=Güç, Kuvvet; Walwi=Aslan" anlamına gelir. Yakubovich, 2008: 269, 118, table 6. Buradan da Muwawalwi'den, Luwice "Güçlü aslan veya aslan gücü" anlamı çıkarılabilir. Ura-Tarhunta'nın isminin önündeki "Ura" sözcüğü ise Luwice "büyük" anlamına gelir. Laroche, 1959: 102. Bilim insanı Hutter'e göre "Tarhunt" sözcüğü "fethetmek, yenmek" anlamına gelen "Tarhu(wa)nt" sözcüğünden türemiştir. Bu anlamda "fatih" anlamına gelmektedir. Fırtına tanrısı Tarhunt en büyük Luwi tanrısıdır. Bkz. Hutter, 2011: 200. Ayrıca bu tanrı isminin Anadolu'da nerelerde kullanıldığı ile ilgi geniş kaynakça ve bilgi için bkz. Savaş, 1998: 47-64. Diğer bir kral Manapa-Tarhunta'nın isminin ilk kısmında yer alan "-pa/ba" sonekine, Anadolu'da yer isimlerinde çok rastlanır. Hellen dilinde ise "-βα, -βη, -βος" ile biten isimlere çok sık rastlanılmaz. Mason, 2008: 57. Anadolu'da "-pa" soneki ile biten veya "-pa" eki içeren "Alapa, Halpa, Hurpata, İlapa, Latapa, Musnapa, Tipas, Ziharlapa" gibi yer isimleri vardır. Bkz. Savaş, 1998: 171-224. Bu noktada "Manapa"nın, Luwice'de ya da diğer Anadolu dillerinde tekil bir anlamı belirtmiyorsa, bu sözcük bir yeri işaret eden bir anlam içerebilir. Manapa-Tarhunta adının ikinci kısmındaki "Tarhunta" sözcüğü, ağabeyi ve önceki kral Ura-Tarhunta ile aynı anlamı ifade etmektedir. Hutter, 2011: 200. Babası Manapa-Tarhunta, amcası Ura-Tarhunda'nın isimleri hep Luwice olan Mašturi'nin adının anlamı tam olarak bilinmese de bilim insanı Yakubovich bu ismi Luwi/Luwisel isimlerle birlikte belirtmektedir. Bkz. Yakubovich, 2008: 87-89, 109. Šeha Nehri Ülkesi'nin bilinen tarihinde az bir süre krallık yaptığı düşünülen Tarhunaradu'nun adının, yine bir Luwice isme sahip ve MÖ 14. yüzyılda yaşamış Arzawa Kralı Tarhundaradu'ya benzer olması dikkat çekicidir. Her iki ismin ikinci kısmı; "aradu", Luwice "dindar" anlamında olmasına rağmen ilk kısımları farklıdır. "Tarhun" Fırtına Tanrısı'nın Hititçe, "Tarhund" ise Luwice adıdır. Yakubovich, 2008: 109. Her iki şekilde de bu kralın adının anlamı "Fırtına Tanrısı'nın dindarı veya bu tanrıya bağlı kişi" olmalıdır. Yakubovich, 2008: 113; Taşkın, 2016: 157. Yakubovich'e göre Tarhunaradu'nun isminin, Tarhundaradu biçiminde Hitit diline uyarlanmış hali olup olmadığı tartışmalıdır. Yakubovich, 2008: 89, 121-122. Süel ise farklı bir öneriyle Tarhunaradu ve Tarhundaradu'nun aynı kişinin gençlik ve yaşlılıkta kullandığı isimler olabileceğini belirtmektedir. Süel, 2014: 937. Ayrıca bkz. Hawkins, 2009: 79.

[812] Ünal, 2003: 11; KUB XXIII. 11 ii 2 vd. = KUB XXIII. 12 ii 1 vd.; Bryce, 2005: 124; Roosevelt ve Luke, 2017: 122.

onun müttefikleri üzerine yürümüştür. Bu sefer sonucunda Limiya Irmağı Ülkesi[813], Apkuiša, Šeha Nehri Ülkesi, Pariyana[814], Hapalla[815], Arinna[816], Wallarimma[817] ve Hattarsa'da[818] yaşayan insanları[819] Hitit Ülkesi'ne sürgün etmiş ve çok sayıda ganimetle ülkesine dönmüştür[820]. Yine I/II. Tuthaliya (MÖ1450-1420) Dönemi'ne tarihlenen Madduwatta Metni'nde[821] bu ülke ile ilgili bilgilere ulaşmaktayız. Šeha Nehri Ülkesi ile ilgili bilgi veren diğer belgeleri II. Muršili Dönemi'nde Šeha Nehri Ülkesi kralı Manapa-Tarhunta ile yapılan antlaşmadan (CTH 69) öğrenmekteyiz[822]. Manapa-Tarhunta, daha önce kardeşi Ura-Tarhunta tarafından ülkeden kovulmuş ve II. Muršili'nin desteğiyle Karkişa'ya kaçabilmişti[823]. II. Muršili'nin tekrar destek vermesiyle, yeniden Šeha Nehri Ülkesi tahtına geçmiştir[824]. Fakat daha sonra Manapa-Tarhunta, Arzawa kralı Uhhaziti'nin yanında yer alarak II. Muršili'ye

[813] I./II. Tuthaliya Analleri'nde (KUB 23. 11. Öy. 2) geçmektedir. Bkz. Carruba, 2008: 34-35; Gander, 2010: 113. Batı Anadolu'da olduğu düşünülen bir nehirdir. Bu metinden başka herhangi bir çivi yazılı kaynakta ismi geçmemektedir. Ayrıca bkz. Ertem, 1973: 196.

[814] I./II. Tuthaliya Analleri'nde (KUB 23.11 Öy. II) geçmektedir. Bazı bilim insanları bu yeri günümüz Priene kenti ile eşleştirmek istemektedir. Bkz. Cornelius, 1958: 395; Garstang ve Gurney, 1959: 98; Yakar, 2007: 287. Özkan ise farklı bir yaklaşımla Pariyana'yı bugünkü Çivril'e bağlı Gürpınar Köyü'ne yerleştirilen Briana kentini önermektedir. Bkz. Özkan, 2016: 407.

[815] Bu ülke ile ilgili bkz. 793. dipnot.

[816] I./II. Tuthaliya Analleri'nde (KUB 23.11 Öy. II) geçmektedir. Xanthos ile eşleştirilmek istenmektedir. Bkz. Forrer, 1938: 178; Garstang ve Gurney, 1959: 79; Ünal, 2003: 11; Ünal, 2018: 476.

[817] Wallarimma adının geçtiği metinler: Madduwatta Metni (CTH 147) (KUB XIV.1 Öy. 29); I./II. Tuthaliya Analleri (CTH 142) (KUB 23.11 Öy. II 7); III. Hattušili'nin Analleri (CTH 82) (KUB 21.6 Ay. IV 7). Bazı bilim insanları Wallarimma için Karia Bölgesi'nde yer alan Hyllarima Antik Kenti önermektedir. Bkz. Garstang ve Gurney, 1959: 79; Marchese, 1989: 151; Umar, 1990: 28-29; Akdeniz, 1999: 82.

[818] I./II. Tuthaliya Analleri'nde (KUB 23.11 Öy. II) geçmektedir. Özkan, Hattarsa için Bursa'nın Yenişehir ilçesine yerleştirilen Otroia (Atroa) şehri ve civarını önermektedir. Özkan, 2016: 407.

[819] Ayrıca belirtilen bu kentlerin olası lokalizasyonu için bkz. Özkan, 2016: 405-413.

[820] Ünal, 2018: 475-476. Metnin transkripsiyon ve çevirisi için bkz. Carruba, 2008: 34-35; Gander, 2010: 113. Ayrıca bkz. Özkan, 2016: 407.

[821] Bu metin hakkında bkz. 778 ve 795. dipnotlar. Ayrıca bkz. CTH 147= KUB XIV. 1+ KBo XIX. 38; Goetze, 1928: 2-39; Huxley, 1960: 9; Sommer, 1975: 329-349.

[822] Manapa-Tarhunta Antlaşması'nın transkripsiyon ve çevirisi için bkz. Forrer, 1926: 83-93; Friedrich, 1930: 4 vd.; Heinhold-Krahmer, 1987-1990: 332; Beckman, 1996: 74-82; Starke, 2001b: 346; Karauğuz, 2002: 132-138; Ünal, 2003: 24-25, 35; Bryce, 2005: 445, 24. dipnot; Ay, 2010: 7-8.

[823] Karauğuz, 2002: 132.

[824] Ünal, 2003: 35; Ünal, 2018: 637.

ihanet etmiştir[825]. Arzawa seferinden başarılı bir şekilde dönen II. Muršili bu ihanetini cezalandırmak amacıyla Šeha Nehri Ülkesi'ne doğru ilerlerken yolda Manapa-Tarhunta'dan af dileyen bir haber alır. Bu durum II. Muršili'nin kararını değiştirmemiş olsa da, Manapa-Tarhunta'nın af dilemesi için kendi annesini veya tüm yaşlıları göndermesi[826] Hitit kralının yumuşamasına ve seferinden vazgeçmesine yol açar. II. Muršili yalnızca Šeha Nehri Ülkesi'ne kaçmış olan 4000 esirin iadesini ister ve bu isteği de yerine getirilir[827].

Šeha Nehri Ülkesi ile ilgili diğer bir önemli belge "Manapa-Tarhunta Mektubu"dur[828]. Šeha Nehri Ülkesi kralı Manapa-Tarhunta tarafından hangi Hitit kralına yazıldığı bilinmemektedir[829]. Oldukça tahrip olmuş tabletteki mektubun içeriği ise şu şekildedir: Adı olasılıkla Gaşşu olan bir Hitit komutanı ordusuyla birlikte Šeha Nehri Ülkesi'ne varır ve buradan da Wiluša'ya doğru yola çıkar. Bu sırada Manapa-Tarhunta hastalanır. Mektupta Piyamaradu'nun, Manapa-Tarhunta'yı küçük düşürdüğünden ve Millawanda/Milawata[830] vasal kralı Atpa'yı ona karşı kışkırttığından bahsedilir[831]. Mektup o dönemde yaşayan tarihsel kişiler ve politik ilişkiler hakkında bilgiler vermesi açısından son derece önemlidir.

[825] Heinhold-Krahmer, 1987-1990: 332; Starke, 2001b: 346; KUB 14.15 IV 14-27; AM: 66 vd.

[826] Beckman, 1996: 78 vd.; Ayrıca bkz. KBo 3.4 III 14; AM: 70 vd.

[827] Alparslan 2006: 66, 84-88. dipnotlar; Ünal, 2003: 35; Ünal, 2018: 638.

[828] CTH 191; KUB 19.5+KBo 19.79; Forrer, 1926: 90 vd.; Heinhold-Krahmer, 1977: 173 vd., 210, 222 vd., 309; Houwink ten Cate, 1983-1984: 38-64; Bryce, 1985: 14; Gurney, 1992: 220-221; Beal, 1992: 470; Starke, 1997: 453; Hawkins, 1998: 30-31; 16, 67. dipnot, 23, 137. dipnot; Klengel, 1999: 203; Alparslan, 2000: 64-65; Ünal, 2003: 42; Altman, 2004: 46 vd.; Bryce, 2005: 226; Alparslan, 2007: 107; Hoffner, 2009: 294-296; Ünal, 2018: 552.

[829] Manapa-Tarhunta Mektubu'nun hangi Hitit kralına yazıldığı ile ilgili öneriler arasında; Mellaart, 1974'teki yayınında II. Muršili'yi önermiştir. Mellaart, 1974: 508. Ünal, 2003 yayınında bu mektubun Hitit krallarından I. Šuppiluliuma'ya yazıldığını düşünürken; bkz. Ünal, 2003: 40; daha sonraki yayınında bu mektubun kesinlikle II. Muršili Dönemi'ne tarihlenmesi gerektiğini belirtmektedir. Bkz. Ünal, 2018: 552. Bryce ile birlikte Alparslan ise mektubun II. Muwatalli'ye yazıldığını söylemektedirler. Bkz. Bryce, 2005: 226; Alparslan, 2007: 103. Ayrıca bkz. Beckman, Bryce ve Cline, 2011: 140-145.

[830] Birçok bilim insanı tarafından Antik Çağ'da Karia Bölgesi'nde yer alan Milet kenti ile eşitlenmektedir. Bkz. Kınal, 1953b: 15; Otten, 1961: 112; Mellink, 1986; 99; Güterbock, 1986: 38, 42; Bryce, 1992: 123, 125; Heinhold-Krahmer, 1994: 188-189; Starke, 1997: 449; Hawkins, 1998: 30, 207. dipnot; Niemeier, 1999: 141; Starke, 2001a: 38; Latacz, 2001b: 55; Niemeier, 2002: 522; Bryce; 2005: 58; Yaylalı ve Akdeniz, 2012a: 30-31. Ünal ise bu eşitlemeyi uygun görmemektedir. Bkz. Ünal, 2018: 629.

[831] Heinhold-Krahmer, 1977: 177 vd.; Houwink ten Cate, 1983-1984: 38 vd.; Alparslan, 2007: 106-107.

Šeha Nehri Ülkesi isminin geçtiği diğer bir yazılı belge "Alakšandu Antlaşması"dır (CTH 76)[832]. Bu antlaşma metni II. Muwatalli Dönemi'ne tarihlenmektedir[833]. Antlaşma metninde Manapa-Tarhunta'nın en azından bu dönemin başlarında Šeha Nehri Ülkesi tahtında olduğu anlaşılmaktadır:

"…[O, Mashuiluwa'ya] Kuwaliya ülkesini [verdi]. O, Appawiya ülkesini ve [Seha Irmağı Ülkesi'ni Manapa-Tarhunta'ya verdi]. O, [Targasnalli'ye] Hapalla ülkesini [verdi]…"[834].

Bahsettiğimiz bu belgeler dışında II. Muwatalli Dönemi'nde Šeha Nehri Ülkesi'yle ilgili bilgiler veren yazılı kaynaklar arasında II. Muwatalli'den sonraki bir döneme (IV. Tuthaliya MÖ 1250-1220) tarihlenen[835] "Šaušgamuwa Antlaşması" (CTH 105)[836] vardır. Bu antlaşma metninde II. Muwatalli Dönemi'nde Šeha Nehri Ülkesi'nde Manapa-Tarhunta'nın oğlu Mašturi'nin[837] kral olduğunu öğreniyoruz[838]:

"…Muwatalli, Seha Irmağı Ülkesi'nde kral olan Mašturi'yi bacanak olarak aldı. Ve ona ^{f}DINGIR^{MEŠ}-IR (Maşanauzzi) adlı kız kardeşini eş olarak verdi. Ve onu Seha Irmağı Ülkesi'ne kral yaptı…"[839].

Šeha Nehri Ülkesi kralı Mašturi'nin evlilik yoluyla Hitit hükümdar ailesine girmesi ve böylece II. Muwatalli ile III. Hattušili'nin enişte si olması ile ilgili gelişen olaylar Šaušgamuwa Antlaşması'nda şöyle anlatılmaktadır[840]:

---

[832] Güterbock, 1986: 33-44; Klengel, 1999: 34, 42, 146, 203; Raimond, 2004: 112; Savaş, 2007: 670; Bu antlaşma hakkında ayrıca bkz. 781. dipnot.

[833] Hawkins, 1998: 10, 16, 30; Bryce, 2005: 226, 359, 410, 55. dipnot; Ünal, 2003: 10; Alparslan, 2006: 70; Alparslan, 2007: 105.

[834] Karauğuz, 2002: 140; Alakšandu Antlaşması, CTH 76.4, A I 34-35. Ayrıca farklı çeviri önerisi için bkz. Alparslan, 2007: 116-117.

[835] Tarihlendirme için bkz. Otten, 1983: 16, 7. dipnot; Klengel, 1999: 276; Ünal, 2003: 38; Bryce, 2005: 240; Alparslan, 2007: 30.

[836] Antlaşmanın transkripsiyon ve tercümesi için bkz. Kühne ve Otten, 1971: 1; Taş, 2007: 249-263. Ayrıca bkz. Bryce, 1985: 23, 34. dipnot; Klengel, 1995: 159-172; Beckman, 1996: 98-102; Alp, 2005: 143-145; Bryce, 2005: 301-302; Alparslan, 2007: 30 vd.; Beckman, Bryce ve Cline, 2011: 50-68; Bu antlaşma hakkında ayrıca bkz. 808. dipnot.

[837] KUB XXIII 1 (CTH 105. A) Öy. II 16-18.

[838] Özcan, 2014: 128.

[839] Kühne ve Otten, 1971: 10-11. Ayrıca bkz. Karauğuz, 2002: 199, Šaušgamuwa Antlaşması, CTH 105.7, A Ön Yüz II 8-19.

[840] Alparslan, 2007: 109.

"…Muwatalli tanrı olunca, sonra Muwatalli'nin oğlu Urhi-Tešup kral oldu. [Babam] Urhi-Tešup'tan krallığı (zorla) aldı. Maşturi hainlik yaptı. Onu damat yapan Muwatalli'nin oğlu Urhi-Tešup'u korumadı…"[841].

Yine bu antlaşma belgesinde Šeha Nehri Ülkesi kralı Maşturi'nin Hitit kralı II. Muršili'nin kızı, II. Muwatalli'nin ve III. Hattušili'nin kız kardeşi ve Urhi-Tešup'un (III. Muršili) halası olan Maşanauzzi[842] ile evlendirildiği yazılıdır[843]. Ayrıca II. Muršili'ye ait olduğu tahmin edilen oldukça tahrip olmuş bir başka metinde[844] ise Maşanauzzi'nin Šeha Nehri Ülkesi Kralı olan Manapa-Tarhunta ile evliliğinden bahsedilmesi söz konusudur[845]:

12' [ ] Beyim, ^{f}DINGIR^{MEŠ}-IR (Maşanauzzi'yi) Manapa-Tarhunta'ya ge[lin olarak
13' [vermedi], 'Ancak (ben) Murşili onu, ona verdim[846].

"Šeha Nehri Ülkesi'nin Suçları" olarak adlandırılan diğer bir tarihi metinde[847] Šeha Nehri Ülkesi'ndeki yeni gelişmeler hakkında bilgiler yer almaktadır[848]. Metinde, Šeha Nehri Ülkesi'nin ikinci kez suç işlediğinden, Tarhunaradu adlı Šeha Nehri Ülkesi kralının, Ahhiyawa kralının desteğiyle bir isyan çıkardığından; fakat bu isyanı bastırmayı başaran Hitit

[841] Karauğuz, 2002: 199, Šaušgamuwa Antlaşması, CTH 105.8, A Ön Yüz II 20-38. Ayrıca bkz. Bryce, 2005: 301, 460, 61. dipnot; Alparslan, 2007: 30 vd., 109.

[842] Bu isim Luwice 'tanrı' anlamına gelen "mašana-/mašna-"yı içerir. Friedrich, 1952: 329. İsmin ideografik, ^{f}DINGIR^{MEŠ}-IR yazılımının içerdiği ideogram bileşikleri de 'tanrı' ve 'rica etmek, istemek, kehânet aracılığı ile tahkik etmek' anlamlarına gelir. Rüster ve Neu, 1989: 129; Alparslan, 2007: 21. Ayrıca bkz. Laroche, 1959: 69. Arzava Bölgesi'ndeki dialektte ise maššana- yerine matana- olarak kullanılmış olmalıdır. Bryce, 2005: 468, 79. dipnot; Alparslan, 2007: 20-21.

[843] Konu hakkında geniş bilgi için bkz. Alparslan, 2007: 21-39; Alparslan, 2012: 24. Ayrıca bkz. Ünal, 2003: 38; Bryce, 2005: 254, 284; Taşkın, 2016: 144-148; Ünal, 2018: 643, 704-705.

[844] KUB 21. 33. Bkz. CTH 387; Meriggi, 1962: 70 vd.; Stefanini, 1964: 22-30; Ünal, 1974: 57; Jewell, 1974: 330 vd.; Lebrun, 1980: 382-387; Mora, 1992: 143; van den Hout, 1998: 51 vd.; Bryce, 2005: 254, 458, 31. dipnot.

[845] Burada şunu belirtmek gerekir: Maşanauzzi'nin önce Manapa-Tarhunta ile sonra Maşturi'yle mi evlendirildiği, evliliği II. Muršili'nin mi, II. Muwatalli'nin mi yoksa Urhi-Teşup'un (III. Muršili) mu sağladığı konuları; kaynak azlığı ve mevcut tabletlerdeki eksiklikler ve boşluklar nedeniyle, birçok bilim insanı tarafından farklı görüşlerin ileri sürülmesine neden olmuştur. Bu konuyla ilgili tartışmalar için bkz. Alparslan, 2007: 20-33.

[846] Alparslan, 2007: 24.

[847] KUB 23.13. Bkz. CTH 211.4; ; Güterbock, 1983: 137; Hawkins, 1998: 20; Ay, 2010: 9; Ünal, 2018: 546, 1789. dipnot.

[848] Singer, 1983: 216; Bryce, 1985: 17.

kralı IV. Tuthaliya birçok esirle birlikte Tarhunaradu'yu, karılarını ve çocuklarını Arinna'ya sürgüne gönderdiğinden bahsedilir[849].

Šeha Nehri Ülkesi ile ilgili bilgi veren son belge IV. Tuthaliya Dönemi'ne tarihlenen "Bronz Tablet"tir[850]. Bu tablet[851] Hitit kralı IV. Tuthaliya'nın Tarhuntassa Ülkesi kralı Kurunta ile yaptığı antlaşmayı içerir. Antlaşmanın bir maddesinde, çeşitli ülke krallarının adı verilerek onların huzurunda bu antlaşmanın yazıldığı belirtilir. Adı geçen ülke krallarından biri de, adına Hitit metinlerinde son kez rastladığımız Šeha Nehri Ülkesi kralı Mašturi'dir [852].

Šeha Nehri Ülkesi'yle ilişkin belirtiğimiz bu belgelerde, daha çok Hitit İmparatorluğu'nun Šeha Nehri Ülkesi'ne yapmış olduğu askeri seferlerden ve bu seferlerin sonucunda meydana gelen olaylarla ilgili bilgiler aktarılmaktadır. Özellikle Hitit ve Šeha Nehri Ülkesi krallarının birbirileriyle yapmış olduğu diplomatik ilişkiler, aralarındaki bağları kuvvetlendirmek için kız alıp verme gibi politik amaçlı olaylar dikkati çekmektedir[853].

Gediz Havzası sınırları içerisinde Hitit İmparatorluk Dönemi'ne tarihlenen bazı kaya anıtlarının üzerindeki hiyeroglif yazıtlar da bölge tarihi açısından önemli filolojik kanıtları oluşturur. Özellikle MÖ 2. Binyılın ikinci yarısında bölgede yaşayan halkın tarihi ve kimliğine ilişkin önemli bilgiler sunan bu anıtlar "Akpınar" ve "Karabel" kaya anıtlarıdır.

[849] Ünal, 2003: 19; Bryce, 2005: 304; Taşkın, 2016: 154.

[850] Neve, 1987: 266-268; Otten, 1987: 271-276; Otten, 1988; Otten, 1989; Neve, 1989-1990: 7-20; Beckman, 1996: 114-123; Hawkins, 1998: 17, 80-82. dipnotlar; Bryce, 2005: 268-269, 462, 12. dipnot.

[851] Bo 86/299. Ayrıca tabletin yayın listesi için bkz. van den Hout, 1995: 326.

[852] Bo 86/299 Kol IV 32. Otten, 1987: 274; Özcan, 2014: 128-129.

[853] Kaya, 2018: 2360.

Akpınar Kaya Anıtı[854] Manisa il merkezinin yaklaşık 6.5 km kuzeydoğusunda[855], Manisa-Turgutlu karayolunun[856] güneyindeki Akpınar mevkiinde, Sipylos Dağı'nın kuzey yamaçlarında ova seviyesinden yaklaşık 110 m yukarıda yer almaktadır[857]. Anıt, dik bir kayaya 9.50 m boyunda ve 4.40 m eninde bir niş oyulmuş, bu nişin ortasında da yaklaşık 9 m boyunda[858], yüksek kabartma tekniğiyle tam cepheden görünümlü olarak yapılmıştır[859]. Anıtın; hava koşullarından ve insan tahribatından etkilenmesi, ayrıca yumuşak bir kayaya işlenmesinden dolayı oldukça tahrip olması, neyi tasvir ettiği konusunda bilim insanları arasında fikir ayrılıklarının ortaya çıkmasına sebep olmuştur[860].

[854] Bu kaya anıtıyla ilgili bkz. Paus., III, 22, 4; Davidson, 1875: 147-148; Weber, 1880; Sayce, 1880: 88-91; Ramsay, 1881: 286-292; Sayce, 1882: 248 vd., pl. V; Ramsay, 1882: 33-58; Perrot ve Chipiez, 1892: 55; Frazer, 1898: cilt 3, 552-555; Garstang, 1910: 168-170, pl. LIII; Meyer, 1914: 72, abb. 59; Garstang, 1929: 175-176, pl. XXXVI; Contenau, 1932: 208; Belhomme, 1936: 217-226; Bossert, 1942: 58, taf. 132, no 560-562; Riemschneider, 1954: 237, taf. 6 altta; Vieyra, 1955: 34; Güterbock, 1956a: 53-56; Akurgal, 1962: 116, pl. XXIII; Kınal, 1962: 194; Naumann, 1971: 440; Neve, 1971: 35-36; Meriggi, 1975: 259-260, tav. 1, no.1; Bittel, 1976: 188, 333-334; Çapar, 1978b: 202-203; Dinçol, 1982: 115; Börker-Klähn, 1982: 254-255; Deighton, 1982: 32; Güterbock ve Alexander, 1983: 29-30; Kohlmeyer, 1983: 28-34, fig. 8-10, taf. 8-11; Naumann, 1983: 117-118; Akşit, 1983: 31-32, dipnot 33; Güterbock, 1984: 115, fig. 1, fig. 3; Macqueen, 1986: 148; Rossner, 1988: 39-45; Umar, 1989: 71-73; Naumann, 1991: 451; Darga, 1992: 185; Jones, 1994: 213-214, dipnot 40, pl. I; Satış, 1994: 17, 50; Akurgal, 1995: levha 63; Bean, 1995: 32, 41; Salvini ve Salvini, 1996: 7, 16-17; Dinçol, 1997: 794; Öztürk, 1997: 146-155; Doğer, 1998: 9; Sarre, 1998: 3; Roller, 1999: 131-134; Işık, 1999: 22; Macqueen, 2001: 125; Slaars, 2001: 127, dipnot 7, 183'teki resim; Belli, 2001: 39; Niemeier, 2002: 521-523; Seeher 2002: 20; Texier, 2002: 76-77; Umar, 2002: 38; Emre, 2002: 489-490; Akurgal, 2003: 309-310; Cadoux, 2003: 52-53 ayrıca dipnot 4-5, 61 soldaki resim; Dedeoğlu 2003: 17; Sevin, 2003: 168; Ehringhaus, 2005: 84-87; Karakuyu, 2005: 84-87, foto. 16; Ekiz, 2007: 439-447; Doğan, 2007: 74, resim 9; Greenewalt, 2010: 22, resim 34; Roosevelt, 2010: 56, resim 20; Akdeniz, 2011a: 64-66, resim 94-96; Oreshko, 2013: 368-371; Akdeniz, 2014a: 5, resim12-14; Rojas ve Sergueenkova, 2014: fig. 11; Demir, 2014: 54, 137; Hawkins, 2015: 2-3; Roosevelt, 2017: 283; Harmanşah, 2018: 55-56, fig. 3.3; Ünal, 2018: 67; Akdeniz, 2019a: 1-9; https://www.hittitemonuments.com/akpinar/index-t.htm (Erişim Tarihi: 23.06.2020).

[855] Bean, 1995: 32.

[856] Umar, 1989: 71; Umar, 2001: 217.

[857] Akdeniz, 2011a: 64; Akdeniz, 2019a: 2.

[858] Ekiz, 2007: 439.

[859] Dinçol, 1997: 794.

[860] Bu tartışmalar için bkz. Bean, 1966: 53 vd.; Darga, 1992: 185; Salvini ve Salvini, 1996: 12; Emre, 2002: 490; Ehringhaus, 2005: 84-100; Greenewalt, 2010: 22; Akdeniz, 2011a: 65; Harmanşah, 2018: 55; Akdeniz, 2019a: 1-9.

Kaya anıtında, biri nişin dışında kayanın sağ tarafında[861] diğeri solda olmak üzere iki yazıt olduğu bildirilmektedir[862]. Bunlardan ilki anıtın yaklaşık 3 m solunda (anıta karşıdan bakıldığında sağ tarafta) kayaya 2-3 mm derinliğinde işlenmiş Luwi hiyerogliflerdir **(Resim 11)**. Burada Luwi hiyeroglifleri olduğunu ilk keşfeden bilim insanları Güterbock ve Alexander olmuştur[863]. Burada yapmış oldukları incelemeler sonucunda, yukarıdan aşağıya doğru iki sütun halinde işlenmiş bu hiyerogliflerde Zuwala[864] adının yazılmış olabileceğini söylemişlerdir[865]. Bu ismi ilk sütunda (bakanın sağındaki) yer alan ilk üç işarette okumuşlar son işaretin ise bir makamı veya bir görevliyi belirtebileceğini ifade etmişlerdir[866]. İkinci sütunda (sol tarafta) yer alan işaretlerin aşırı derecede silik ve belirsiz olmasından dolayı buradaki sembolleri okuyamamışlardır. Bununla birlikte Güterbock'un "Zuwala" ve Kohlmeyer'in "Zuwata"[867] olarak belirttikleri ismi, Rus bilgin Oreshko "Zuwani" biçiminde okumuştur[868]. Oreshko'ya göre yazıttaki Zuwani, "nehir efendisinin saray görevlisi" olarak okunabileceği gibi, Zuwani'nin "nehir efendisi" ve "saray görevlisi" gibi iki ayrı sıfatı da olabileceğini söyler[869]. Anıttaki diğer yazıtta ise II. Muršili Dönemi'ndeki yıllıklarda ismi geçen Prens Kuwalanamuva (Kuwatnamuva ?)'nın isminin yazılı olduğu bildirilmiştir[870].

[861] Bean, 1995: 32.

[862] Oreshko, 2013: 368.

[863] Güterbock ve Alexander, 1983: 29-32. Daha sonra bu yazıtı ilk kez Eduard Gollob'un 1882'de Viyana'da yayınlanan bir yazıyla duyurduğu belirtilmiştir. Bkz. Umar, 1989: 73.

[864] Bu isim için bkz. Umar, 1989: 73; Umar, 2001: 221; Yakubovich, 2008: 128.

[865] Güterbock ve Alexander, 1983: 32.

[866] Güterbock ve Alexander, 1983: 30.

[867] Kohlmeyer, 1983: 28-34; Darga, 1992: 185.

[868] Oreshko, 2013: 369-370. Ayrıca bkz. Harmanşah, 2018: 55.

[869] Oreshko, 2013: 370; Taşkın, 2016: 172.

[870] Bkz. Salvini ve Salvini, 1996: 19; Niemeier, 2002: 522. Genel olarak, bilim insanları bu yazıtta Kuwalanamuva ismi yazıldığı konusunda hem fikirdirler. Bkz. Akdeniz, 2011a: 65; Oreshko, 2013: 368. Ancak; Bean, bazı bilim insanlarının burada hiyeroglifle yazılmış yazıtın bulunduğunu ileri sürmelerine karşı çıkmaktadır. Çünkü burada bir yazıt olsa bile çözümlenebilecek durumda değildir. Bean, 1995: 32. Ayrıca bkz. Umar, 1989: 73.

Havzada filolojik kanıt bulunan diğer anıt Karabel Kaya Anıtı'dır **(Resim 12)**[871]. İlk kez 1839 yılında Burgon ve Renuard tarafından keşfedilmiştir[872]. Anıt, İzmir ili Torbalı ile Kemalpaşa Ovası'nı birbirine bağlayan vadide, yolun hemen sağında dereden 25 m. kadar yükseklikte, Karabel Geçidi denilen stratejik bir noktada yer almaktadır[873]. Genellikle

[871] Bu kaya anıtıyla ilgili bkz. Hdt., II, 106; Kiepert, 1843: 33-46, pl. 1-3; Lepsius, 1846: 271-280; Curtius, 1876: 50-51; Weber, 1880: taf. 3; Perrot ve Chipiez, 1887: 744, Abb. 60-64; Dickerman, 1889: 340; Messerschmidt, 1900: 149-150, pl. XXXIX; Sayce, 1903: 58, Abb. 92; Garstang, 1910: 170-172, pl. LIV; Meyer, 1914: 134, Abb. 1; Garstang, 1929: 176, fig.12; Sayce, 1931: 429-431; Friedrich, 1937: 383-390; Gelb, 1939: 15; Bittel, Naumann ve Otto, 1941: 115-116; Bittel, 1941: 181-193, Abb. 1-9; Bossert, 1942: 58, taf. 131, no: 557-559; Akurgal, 1945: 5; Akurgal, 1949: 98; Bittel, 1950: 272, 274; Riemschneider, 1954: 97, 237, taf. 4; Vieyra, 1955: 34; Cook, 1956: 59-65, lev. XXI-XXII; Lloyd, 1956: 144, 148; Ramsay, 1960: 62-63; Akurgal, 1962: 72, p1. XXII, 102; Kınal, 1962: 193-194; Steinherr, 1965: 17-23, Abb. 1-2, taf. 1; Bean, 1966: 55-57, fig. 4; Güterbock, 1967: 63-71, Abb.1-3, taf. 1-2; Bittel, 1967: 5-23, Abb.1-16; Lloyd, 1967: 72; Alkım, 1968: 216, 270, pl. 112; Akurgal, 1969: 132, pl. 41 a; Stewig, 1970: 9; Meriggi, 1975: 260-261, tav. 1, no. 2; Bittel, 1976: 191, Abb. 206; Müller, 1980: 766, taf. 180 C; Börker-Klähn, 1982: 255-256, Abb. 311 a-b; Deighton, 1982: 32; Dinçol, 1982: 115, 43'teki resim; Akşit, 1983: 32-35, 34. dipnot; Kohlmeyer, 1983: 12-19; fig. 1-3, taf. 1-6, 8; Loon, 1985: 42, pl. XVIII a; Macqueen, 1986: 148, fig. 14; Rossner, 1988: 46-52; Umar, 1991: 11, 31, 33, 34, res. 15, 12, 11; Darga, 1992: 183, res. 187; Akurgal, 1995: lev. 62 b; Bean, 1995: 34-36, res. 4, lev. 7; Doğer, 1998: 9; Hawkins, 1998: 1-31, fig. 1-8; Savaş, 1999: 226-227; Karauğuz, 2000: 179, 703. dipnot; Stark, 2001a: 43; Akurgal, 2001: fig. 92; Macqueen, 2001: 163, fig. 14; Slaars, 2001: 129; Jean, 2001: 149-151; Brandau ve Schickert, 2001: 298, 316; Sevin, 2001: 9; Umar, 2001: 121-126, res. 111; Texier, 2002: 68-69, pl. 132; Meriç, 2002: 233; Seeher, 2002: 21, 22, 390, 391, Abb.1-2; Emre, 2002: 228, 490; Karauğuz, 2002: 74, 124. dipnot; Bryce, 2003a: 17, 19-20; Ünal, 2003: 22-23, 1, res. 2; Cadoux, 2003: 61 sağdaki resim, 62-64; Sevin, 2003:167; Brandau ve Schickert, 2003: 286, 304; Dedeoğlu 2003: 15; Woudhuizen, 2003: 2; Sert, 2004: 16, 18'deki resim; Gülbay, 2004: 30-32; Bryce, 2005: 360; Karauğuz, 2005: 129, 679. dipnot; Desti, 2005: 85; taf. 9; Ekiz, 2006: 371-380; Akdeniz, 2006: 28; Roosevelt, 2010: 56, resim 21; Greenewalt, 2010: 22, resim 35; Bryce, 2011: 51; Yaylalı ve Akdeniz, 2012a: 40, resim 33; Baykan, 2012: 35-42; Oreshko, 2013: 346, 5. dipnot; Taşkın, 2016: 229-230; Roosevelt, 2017: 38; Ünal, 2018: 305; Harmanşah, 2018: 53-54, fig 3.1; Ozar, 2018: 17-21; https://www.hittitemonuments.com/karabel/index-t.htm (Erişim Tarihi: 22.07.2020).

[872] Gülbay, 2004: 30.

[873] Easton, Hawkins, Sherratt ve Sherratt, 2002: 98; Sevin, 2001: 9.

Karabel[874] adıyla bilinen anıta Sesostris[875], Nif veya halk arasında Eti Baba[876] da denilmektedir[877]. Başı ve bacakları profilden, gövdesi ise cepheden betimlenen anıt, derinleştirilerek düzleştirilmiş ana kaya yüzeyinde 2.32 m genişliğinde ve 8 m yükseklikteki bir nişin içerisinde alçak kabartma şeklinde tasvir edilmiştir[878]. Başında sivri konik bir külah ile dizleri açıkta bırakan beli kemerli bir giysi giyen[879] figürün, sol elinde bir mızrak sağ omzunda ise bir yay bulunmaktadır[880]. Anıtın, Hititlere ait olup olmadığı kesin olarak bilinmemekle beraber, Hitit üslup özelliklerini net bir şekilde yansıttığı görülmektedir.

Rölyefte, ay biçimli kılıcının kabzası ve mızrakla başı arasındaki alanda Luwi hiyeroglif yazıtı bulunmaktadır[881]. Bu yazıt Hawkins tarafından şu şekilde okunmuştur:

1) *(Kral)Tarkasnawa, Mira (ülkesi) kralı,*
2) *Mira Ülkesi Kralı BIRD-li(?)'nin (oğlu),*
3) *Mira Ülkesi Kralı (. . .)'nın torunu*[882].

Yazıttan da anlaşıldığı gibi anıtta Mira Kralı Tarkasnawa'nın tasvir edildiği ve bu anıtın Hitit Krallığı ile Mira Ülkesi arasındaki sınırı belirtmiş olabileceği bildirilmektedir[883].

---

[874] Bu anıtın yaklaşık 100 m. kuzeyinde Karabel B ve bunun bir kaç metre ilerisinde de Karabel C 1 ile C 2 olarak adlandırılan anıtlar bulunmaktaydı. Fakat bu alanda 1975'ten 2011 yılına kadar yapılan yol çalışmalarından dolayı, bu güzide eserlerden elimizde birkaç çizim ve fotoğraftan başka maalesef herhangi bir iz kalmamıştır. Bkz. Güterbock, 1967: 63-71, Abb.1-3, taf. 1-2; Kohlmeyer, 1983: 20, fig. 4-5; Baykan, 2012: 36-37; Ozar, 2018: 17; http://www.gerty.ncl.ac.uk/images/F_019.jpg (Karabel B Anıtı Fotoğrafı). Ayrıca Karabel C 1 ve C 2 için bkz. https://www.hittitemonuments.com/karabel/index-t.htm.

[875] Herodotos, anıtı bu isimle adlandırmıştır. Bkz. Hdt., II, 106.

[876] Akdeniz, 2006: 28.

[877] Ekiz, 2006: 371; Ozar, 2018: 17.

[878] Darga, 1992: 182; Gülbay, 2004: 31; Ekiz, 2006: 372; Baykan, 2012: 35.

[879] Darga, 1992: 183.

[880] Emre, 2002: 490.

[881] Darga, 1992: 183; Bean, 1995: 34; Hawkins, 1998: 4; Ekiz, 2006: 372; Emre, 2002: 490; Baykan, 2012: 35.

[882] Hawkins, 1998: 4. Hawkins, bu yazıtta "Mira Kralı Tarkasnawa"yı net bir şekilde okumuş, babası ve dedesinin adını ise net işaretler olmamakla birlikte belirlemiştir. Hawkins, 1998: 18. Tarihsel verilerden yola çıkarak yazıtta yer alan Tarkasnawa'nın, Mira Krallığı'nda tahta oturmuş babası ve dedesinin ismi bilinmektedir. Tarkasnawa'nın babası "Alantalli" dedesi ise Kupanta-Kuruntiya'dır. Bkz. Bryce, 2011: 85, 104. dipnot. Ayrıca yazıtta Mira Kralı Tarkasnawa isminin yazıldığıyla ilgili bkz. Stark, 2001a: 43; Umar, 2001: 127; Sevin, 2003:167; Ünal, 2003: 22; Akdeniz, 2006: 28; Bryce, 2011: 51; Ünal, 2018: 305.

[883] Darga, 1992: 183; Tulunay, 2006: 23; Ekiz, 2006: 372; Akdeniz, 2006: 28; Baykan, 2012: 35. Burada çok üzülerek belirtmek isterim ki, medyada dile getirilen bu tür anıtların etrafında çok değerli madenlerin bulunduğu gibi söylenti haberlerinin yayılması, definecilerin ve bilinçsiz insanların bunun gibi çok önemli kültür

Antik Çağ'da Gediz Nehri ve çevresiyle ile bilgi veren antik kaynaklardan ilkini Homeros'un "İlyada" adlı eseri oluşturur. Homeros bu eserinde Gediz Nehri'ni (Hermos) burgaçlı olarak tanımlamış, onun kolu olan Hyllos Çayı'nı ise balığı bol sıfatıyla nitelemiştir[884]. Hesiodos, Gediz Nehri'ni güzel akışlı olarak belirtirken[885], Pausanias nehirde kedi ve tirsi balıklarının bulunduğunu ifade etmiştir[886]. Strabon ise bir Aiol birliği kenti olan Larissa ile bağlantılı olarak Gediz Nehri'nden söz etmiş ve Gediz'in getirdiği alüvyonları biriktirmesi sonucunda Larissalıların topraklarını oluşturduğunu bildirmiştir[887]. Arrianus da Strabon'a benzer şekilde Hermos Ovası'nın, nehrin getirdiği alüvyonları biriktirmesi sonucunda oluşan bir ova türü olduğunu ifade etmektedir[888]. Bunların yanı sıra MÖ 1. yüzyılda yaşadığı bilinen Sicilyalı Diodoros, Gediz Nehri'nin (Hermos) geçtiği Sardeis Ovası'nın meyve bahçelerinden övgüyle bahsetmektedir[889]. Yine aynı yüzyılda yaşamış olan Romalı ünlü şair Vergilius, Gediz Nehri (Hermos) yakınında yaz güneşinde kavrulan buğday başaklarının yığınlarını şiir mısralarına dökmüştür[890].

Gediz Nehri'nin (Hermos) diğer bir önemli kolu olan Sart Çayı (Paktolos) birçok antik yazarın ilgisini çekmiş ve ondan övgüyle bahsetmiştir **(Resim 3)**[891]. Bunun en önemli nedeni, toplam kat ettiği mesafe oldukça az olmasına rağmen bir zamanlar bu çayın alüvyon yataklarında ve sularında zengin altın rezervlerinin bulunmasıdır[892]. Herodotos, Babil ve Mısır ile karşılaştırıldığında Lydia'nın, adı anılacak olağanüstü şeylere sahip olmadığına; fakat Tmolos Dağı'ndan (Bozdağ) aşağıya doğru akan altın kumunun varlığına değinerek Paktolos'un önemine işaret etmektedir[893]. Herodotos ile birlikte Xenophon, Paktolos'tan Sardeis agorasının ortasından geçen bir çay olarak bahsederler[894]. Xenophon ayrıca Pers Kralı

varlıklarına zarar vermesine neden olmaktadır. Nitekim bu anıt da tahribattan payını almıştır. Ayrıca Karabel Anıtı'nın tahrip edilmesiyle ilgili bkz. Ozar, 2018: 17.

884 Hom. Il., XX, 391-392. Ayrıca bkz. 24. dipnot ile 30-32. dipnotlar.

885 Hes. Th., 336-345. Ayrıca Gediz Nehri ve kollarıyla ilgili bkz. 22-38. dipnotlar.

886 Paus., IV, 34. 2.

887 Strab., XIII, 3. 4.

888 Arr. An., V, 6. 4, 7.

889 Diod. Sic., XIV, 79. 2-3; XIV, 80. 1-2.

890 Verg. A., VII, 706.

891 Ayrıca bkz. 33. ve 35. dipnotlar.

892 Günümüzde bile hala küçük miktarlardaki elektronlar Sart Çayı'ndan (Paktolos) ve yakındaki derelerden elde edilebilmektedir. Ramage ve Craddock, 2000: 14.

893 Hdt., I, 93.

894 Hdt., V, 101; Xen. Cyrop., VI, 2. 11; VII, 2. 11; VII, 3. 4; Xen. Ages., I, 30; Xen. Hell., III, 4. 22.

Kyros'un, Lydia Kralı Kroisos ile yapacağı meydan savaşından önce ordusunu Paktolos Çayı etrafında topladığını bildirmektedir[895]. MÖ 5. yüzyılda yaşamış olan Atinalı tragedya yazarı Sophokles, dağların bütün bereketli bekçisi, Tanrı Ana Toprak'ın yeraltından Paktolos Çayı'nı yönettiğini aktarmaktadır[896]. MÖ 5. yüzyılda yaşamış bir diğer Yunan lirik şairi Bakkhylides, şiirlerinin birinde Pers Kralı Kyros'un, Lydia Kralı Kroisos'u yenmesinden sonra Sardeis'i yağmalaması esnasında içindeki altınla dönerek akan Paktolos'un kandan kızıla döndüğünü anlatır[897]. Çoğunlukla aşk, terkedilmiş kadınlar ve mitolojik konulu şiirler kaleme alan Romalı şair Ovidius (MÖ 43-MS 17 ?) ise şarap tanrısı Dionysos'nun (Bakkhos) Tmolos Dağı'ndaki üzüm bağlarına ve kıymetli kumlarıyla meşhur Paktolos Çayı'na gittiğini bildirir[898]. Bugün çoğu bilim insanı tarafından önemli bir şair olarak kabul edilen Propertius şiirinde, Lydia topraklarına renk verip onu parlatan Paktolos Çayı'na değinir ve suları için de Kızıl Deniz'deki inciler gibi servet getirdiği benzetmesi yapar[899]. Gediz Nehri'nden bahseden Romalı ünlü şair Vergilius, Paktolos Çayı'ndan da övgüyle bahseder. Vergilius eserinde, Lydia'daki bereketli toprakların oldukça iyi mahsuller verdiğini ve burada köpüren Paktolos Çayı'nın, meyvesi bol verimli topraklardan süzüldüğünü, altın kumlarından zengin bir gübre bıraktığını aktarmaktadır[900]. Plinius ise Paktolos Çayı'nın etrafı bağlarla kaplı Tmolos (Bozdağ) Dağı'ndan doğduğunu belirtmektedir[901]. Diğer antik yazarlardan biri olan Romalı şair Lucanus da Paktolos'tan söz etmeden geçememiştir. Lucanus çaydan şöyle bahseder: *"…Toprak Paktolos'u ve onun altın yükünü bağışlamıştır, onunla rekabet edecek bir zenginliğe sahip Hermos (Gediz) Nehri ile özgürce akarak çayırları yararak ilerler"*[902]. Pseudo-Plutarkhos, "Nehirler ve Dağ İsimleri Hakkında [903]" adlı kitabında dünyanın en önemli 25 nehrinden söz eder ve şaşırtıcı biçimde Paktolos Çayı'nı da bu nehirler arasında gösterir[904]. Pseudo-Plutarkhos eserinde çayın daha önce Khrysorrhoas olarak anıldığını

[895] Xen. Cyrop., VI, 2. 11 vd.

[896] Soph. Phil., 391.

[897] Bacchyl., III, 40-45.

[898] Ov. Met., XI. 85-89; XI. 136-145.

[899] Prop., I, 6. 31; I, 14. 9.

[900] Verg. A., X, 118.

[901] Plin. Nat., V, 30.

[902] Luc., III, 169.

[903] Hellence aslı Πεπὶ ποηαμῶν καὶ ὀπῶν ἐπωνςμίαρ καὶ ηῶν ἐν αὐηοῖρ εὑπιζκομένων olan kitabın adı Hellence Πεπὶ ποηαμῶν, Latince De Fluviis olarak kısaltılmaktadır. Bkz. Kınacı, 2020: 124, 1. dipnot.

[904] Bkz. Demir ve Doğan, 2013: 221; Kınacı, 2017: 590-593.

belirtir. Bir hırsızın[905] Kral Kroisos'un hazinesini çalıp, muhafızlar onu yakalamak üzereyken altının bütünüyle birlikte nehre atladığından dolayı Paktolos Çayı'nın Khrysorrhoas olarak adlandırıldığını belirtir[906]. Ayrıca, Pseudo-Plutarkhos çayda *Arouraphylaks* olarak adlandırılan ve gümüşe çok benzeyen nadir bir taş bulunduğunu söyler. Lydialılardan şöhret sahibi olanlar bu taşı satın alırlar ve evlerinin önü ile hazine girişlerine yerleştirirler. Herhangi biri hırsızlık için geldiği zaman bu taş salpinks (trompet) sesi çıkararak insanları uyarmaktadır[907]. Bununla birlikte Paktolos'ta *Porphyranthemos* (mor çiçek) bitkisi yetişir ve *Khrysopole* olarak adlandırılır. Çünkü komşu kentler altının saf olup olmadığını onunla denerler. Bu bitkiyi erimiş altına batırdıkları zaman eğer altın saf değilse; bitki, çiçeğinin yaprağını dökmektedir[908]. Yaklaşık olarak MS 100-170 yılları arasında yaşadığı düşünülen ünlü bilim insanı Ptolemaios, Paktolos'tan söz etmekle kalmamış bununla birlikte Hermos'un bir kolu olarak onun gerçek yerinden de bahsetmiştir[909]. MS 1115-1195/6 yılları arasında yaşamış olan Selanikli Eustathios ise Dionysius Periegete üzerine yorumunda, Paktolos ile ilgili anlatılan mucizevi hikâyelerin hepsinden sıkıntı duyduğunu anlatır ve içinde altın olduğu için veya civarındaki toprakları zenginleştirdiği için Paktolos'un altın taşıyan bir çay olduğunu belirtmektedir[910].

Havzada yer alan Murat Dağı'ndan Antik Çağ yazarları kutsal Ana tanrıçaya (Kybele)[911] adanmış Dindymos Dağı olarak söz etmektedir[912]. Strabon Murat Dağı'ndan: *"Hermos, Mysia'da kutsal Dindymene[913] dağından çıkar. Katakekaumene ülkesinden Sardeis topraklarına girer ve önceden de söylediğim gibi civarındaki ovalardan da geçerek denize*

[905] Bazı kaynaklarda bu hırsızın, Apollon ve Apathippe'nin oğlu Khios olduğu belirtilir. Bkz. Kınacı, 2017: 591.

[906] Ps. Plut. Fluv., VII, 1.

[907] Ps. Plut. Fluv., VII, 3.

[908] Ps. Plut. Fluv., VII, 4.

[909] Ptolemaios, *Geographike Hyphegesis*, V, 2. 6.

[910] Eustathios, *Commentarium in Dionysii Periegetae Orbis Descriptionem*, 364, 831-832.

[911] Diodoros, Roma'da tapınım gören Kybele'nin Phrygia kökenli olduğunu söyler. Bkz. Diod. Sic., III, 58. Işık'a göre ise Anadolu kökenli bir tanrıçadır ve tarihöncesi dönemden beri tapınım görmektedir. Bkz. Işık, 1999: 15.

[912] Bkz. 15. dipnot.

[913] Dindymene anlam olarak Dindymos Dağı'nın tanrıçası demektir. Anadolu'da Dindymos adında üç tane dağ bulunmaktadır. Bunlardan biri konumuz da olan Hermos (Gediz) Nehri'nin doğduğu Murat Dağı, ikincisi Phrygia-Mysia sınırındaki Kyzikos'un üstündeki Kapıdağ yarımadasındaki Kapıdağ, sonuncusu da Pessinus'taki Günyüzü Dağı'dır. Bkz. Çapar, 1978a: 174; Erhat, 2007: 184.

dökülür." şeklinde söz etmektedir[914]. Bununa yanında Romalı şairlerden Catullus (MÖ 84-54) ve Ovidius (MÖ 43-MS 17 ?), Dindymos (Murat) Dağı'ndan Kybele ile ilişkili olarak bahsetmektedirler. Catullus şöyle der: *"Büyük tanrıça, tanrıça Cybele, Dindymos'un sahibesi tanrıça, evimden uzak olsun senin çılgınlıkların: haydi, git başkalarını hiddete sal, başkalarını çıldırt, haydi.* [915]*"*. Diğer Romalı şair Ovidius ise: *"Ana tanrıça her zaman Dindymon, Kybele ve güzel pınarlı İda'yı sevdi, Troia'nın zenginlikleriyle."* şeklinde ifade etmektedir[916]. Bununla birlikte Ovidius, Dindymos (Murat) Dağı'ndan Kybele ve Attis'in aşklarıyla bağlantılı olarak da söz etmektedir[917].

Havzanın güney sınırını oluşturan ve Hermos (Gediz) ile Kaystros (K. Menderes) ovalarını birbirinden ayıran diğer bir dağ Tmolos (Bozdağlar)'tur[918]. Homeros bu dağ için karlı nitelemesi yaparken[919], Herodotos Lydia ile ilgili bilgi verirken: *"Tmolos'tan akıp gelen altın kumu vardır."* diyerek bu dağdan söz eder[920]. MÖ. 5. yüzyıl Atinalı tiyatro yazarı Euripides Tmolos için: *"Sardeislilerin şehrini kollarında tutan dağ."* tanımlaması yapmaktadır[921]. Strabon ise: *"Tmolos Dağı gerçekten küçük bir dağ kitlesidir ve mütevazı bir çapı vardır, sınırları Lydialıların toprakları içindedir.* [922]*"* şeklinde ifade ederek bu dağ ile ilgili bize bilgi vermektedir. Plinius, Tmolos Dağı'nın Kaystros (K. Menderes), Kogamos (Alaşehir Çayı) ve Paktolos (Sart Çayı) nehirlerinin kaynağını oluşturduğunu yazmaktadır[923]. Ayrıca Plinius bu dağın zirvesinde insanların 150 yıl yaşadıklarını söylemektedir[924]. Bunların yanında birçok antik yazar tarafından, Tmolos Dağı'nda altın madeni bulunduğu ve bu madenin Paktolos'un sularında yıkandığı ve efsanevi Kroisos ile onun soyunun büyük zenginliklerinin kaynağını oluşturduğu bildirilmektedir[925]. Öte yandan Tmolos Dağı'nı da içine alıp kıyı kesimlere kadar uzanan büyük bir alanda, Roma imparatoru Tiberius (MS 14-

[914] Strab., XIII, 4. 5.

[915] Catul. Carm., 63, 91-93.

[916] Ov. Fast., IV, 149-250.

[917] Bkz. Ov. Fast., IV, 221-225.

[918] Ath. Deip., XIV, 636a.

[919] Hom. Il., XX, 385.

[920] Hdt., I, 93. Ayrıca Herodotos'ta bu dağ ile ilgili bkz. Hdt., I, 84; V, 100.

[921] Eur. Ba., 462-464.

[922] Strab., XIII, 4. 12. Ayrıca Strabon'da bu dağ ile ilgili bkz. XII, 3. 27; XIII, 1. 23; XIII, 3. 2; XIII, 4. 5-7, 12; XIV, 1. 15, 47.

[923] Plin. Nat., V, 110.

[924] Plin. Nat., VII, 49.

[925] Bkz. Hdt., I, 93; V, 101; VI, 125; Strab., XIII, 1. 23; XIII, 4. 5; Plin. Nat., XXXIII, 66.

37) zamanında büyük bir deprem[926] meydana geldiğini[927] bunun sonucunda sel, yangın ve yerin yarılması gibi felaketler oluştuğunu da bazı antik yazarlar bildirmektedir[928].

Daha önce belirttiğimiz gibi Marmara Gölü (Gygaie) havzada yer alan göllerin en büyüğü ve en bilinenidir[929]. Bu gölün antik adı "Gygaie"dir ve bu isim ilk defa Homeros tarafından dile getirilmiştir[930]. Herodotos bu gölün hiç kurumadığını belirtmiştir[931]. Daha sonraki dönemlerde gölün isminin Koloe olarak değiştirildiğini ise Strabon'dan öğrenmekteyiz[932]. Strabon; eski tarihçilerden bazılarının, gölün ırmakların taşan sularından oluşan bir sunni göl olduğu konusunda teori geliştirdiklerinden söz etmektedir[933].

Bahsedilmesi gereken diğer bir konu Strabon'un özellikle üzerinde durduğu Katakekaumene[934] bölgesidir. Strabon, Katakekaumene'yi[935] beş yüz stadion uzunluğu, dört yüz stadion genişliği olan bir ülke olarak tanımlamakta ve burada hiç ağaç bulunmadığından; buna karşılık şarap yapımında kullanılan kaliteli üzüm bağları olduğundan bahsetmektedir[936]. Antik Dönem'de bu bölge ve civarı son derece kaliteli şaraplarıyla ünlenmişti. Bu bölge ve civarının[937] şarabı Euripides'in[938] yanı sıra Theophrastus[939], Vergilius[940], Vitruvius[941],

---

926 Tac. Ann., II, 47.

927 Bu depremde Magnesia, Temnos, Sardeis, Philadelphia, Aigai, Tmolos, Apollonideia, Hyrkania, Kyme, Mostene, Myrina ve Hierokaisareia olmak üzere toplam on iki kentte büyük hasarlar meydana geldi. Bkz. Akşit, 1983: 114-115; Tekin, 2012: 228; Demir, 2016: 42.

928 Bkz. Suet. Tib., XLVIII; Plin. Nat., II, 86.

929 Bkz. 421-440. dipnotlar.

930 Hom. Il., II, 865; XX, 391.

931 Hdt., I, 93.

932 Strab., XIII, 4. 5-7.

933 Strab., XIII, 4. 7. Ayrıca Pausanias ve Plinius'un havzadaki diğer göller hakkında verdiği bilgi için bkz 419. dipnot.

934 Yanıp bitmiş kül olmuş anlamına gelir. Strab., XII, 8. 18. Anadolu'da iki volkanik bölgenin adıdır. Bunlardan ilki Mysia ile havza sınırları içerisinde kalan Lydia sınırını oluşturan Kula volkanlarıdır. Diğeri ise Laodikeia Katakekaumene'sidir. Sina, 2007: 167. Laodikeia Katakekaumene'sinde (Laodiceia Catacecaumene) zemin, volkanik değildir, kireçlidir. Bkz. Erdemir, 2015: 48.

935 Ayrıca 1836 yılında Katakekaumene Ülkesi ile ilgili yaptığı gözlemler için bkz. Hamilton, 1837: 40-41.

936 Strab., XIII, 4. 11.

937 Tmolos (Bozdağ) etekleri.

938 Eur. Ba., 55, 64.

939 Theophrastus*, De Causis Plantarum*, IV. 5. 4-5.

940 Verg. G., II, 97.

941 Vitr., VIII, 3. 12.

Ovidius[942], Strabon[943], Seneca[944], Plinius[945], Athenaios[946] ve Nonnus[947] gibi birçok antik yazarın övgüsünü kazanmıştı. Diğer yandan Vitruvius, *Pozzolana* denilen bir toz türünden bahseder. Baiae[948] yakınlarında ve Vesuvius (Vezüv) Dağı'nın çevresindeki kentlerde bulunan bu madde kireç ve molozla karıştırıldığı zaman yapıların dayanıklılığını arttırmaktadır[949]. Vitruvius, bu maddenin her yerde bulunmadığını yalnız Aetna[950], Yunanlıların "Yanık Bölge" (yani Katakekaumene) dedikleri Mysia tepeleri ve benzeri bazı yerlerde bulunduğunu belirtmektedir[951].

Antik kaynaklar Lydialıların, dokuma iplikleri arasına altından iplikler de karıştırmak suretiyle dokudukları lüks kumaşlardan söz etmişlerdir[952]. Örneğin Herodotos, erguvan renkli kumaş ve gömleklerin Kral Kroisos tarafından Delphoi'ye gönderilen hediyeler arasında olduğunu bildirir[953]. Yine Lesboslu lirik şair Sappho, bu tür elbiselere[954] atıflarda bulunmakla[955] birlikte Lydia'nın süslü deri terliklerinin Lydia işçiliğinin harika ürünleri olduğunu ifade etmiştir[956]. Ayrıca bölgede dokunan diğer bir pahalı ve renkli kumaş türü de Attalicum olarak adlandırılmıştır[957]. Bu gibi renkli kumaşların üretilmesi boyama işçiliğinin

---

[942] Ov. Met., VI, 15; XI, 86.

[943] Ayrıca bkz. Strab., XIII, 4. 11; XIV, 1. 15, 47.

[944] Sen. Phoen., 602.

[945] Plin. Nat., V, 110; XIV, 74.

[946] Ath. Deip., I, 57 vd.

[947] Nonn. D., XIII, 466-473.

[948] Günümüz İtalya'sında antik bir yerleşim.

[949] Vitr., II, 6. 1.

[950] Sicilya'nın kuzeydoğusunda, aynı isimli dağın (Etna) güney eteklerinde kurulu antik kent.

[951] Vitr., II, 6. 3.

[952] Samos'taki Hera Tapınağı'nda yer alan kutsal eşyalar listesi içinde olasılıkla nakışla da işlenmiş "Lydia khitonları" da bulunmaktaydı. Bkz. Malay, 1983: 60.

[953] Hdt., I, 50.

[954] Örneğin Sappho, çok renkli bir elbiseyi Lydia'nın güzel bir modeli olarak tarif eder. Bkz. Sappho, *Fragmenta*, XX, Edmonds.

[955] Bkz. Sappho, *Fragmenta*, LV, 9; LVI, 99 Diehl.

[956] Sappho, *Fragmenta*, 39 west. Ayrıca yapılan bilimsel araştırmalar sonucunda bulunan yazıtlara göre Lydia'daki Thyateira ve Saittai şehirlerinde, deri işçilerinin meslekî birlikler kurmuş oldukları anlaşılmaktadır. Bkz. Malay, 1983: 61; Tanrıver, 1996; 15-16.

[957] Plinius, bu kumaşların Kral Attalos tarafından bulunduğunu belirtmektedir. Bkz. Plin. Nat., VIII, 196; XXIII, 63.

de Lydia'da geliştiğinin bir göstergesidir. Hatta Mısır'da, kumaş boyamanın[958] Lydialı Gyges tarafından keşfedildiği iddia edilmektedir[959]. Bunların yanında Plinius, kumaş boyamanın Sardeis halkı tarafından bulunduğunu[960] ve kırmızı veya sarı renkte bir çeşit demir cevheri olan sileks ya da silis'in, kumaş boyamada nasıl kullanıldığını belirtmekle birlikte bu uygulamanın nasıl yapıldığıyla ilgili metodu da aktarmıştır[961]. Eski komedyanın en büyük yazarı olarak nitelendirilen Aristophanes, *hypolokhagos*[962] rütbesindekiler için üretilen askeri pelerinlerin çok canlı, koyu kırmızı renkte olduğunu bildirmiş ve bu rengi "gerçek Sardeis kırmızısı" olarak kaydetmiştir[963]. Aelianus da Hindistan'ın koyu kırmızı böceklerinden bahsederken, bu böceklerin renginin Sardeis koyu kırmızısından daha koyu olduğuna işaret eder[964]. Koyu kırmızı renginin yanında Lydialıların koyu sarı renk kullandıkları da Plinius tarafından bildirilmektedir[965]. Bunlarla birlikte resim dokumalı el işlemeleri de Sardeis'te üretilmekteydi. Athenaios, bunların Babylonia kentinde yapılanlarından daha kaliteli olduklarını ifade etmiştir[966]. Athenaios ayrıca resim işlemeli Sardeis halıların Pers saraylarında kullanıldıklarını ve bu halılar yere serildikten sonra üzerinde Pers kralından başka hiç kimsenin yürüyemeyeceğini belirtmektedir[967]. MS 3. yüzyılda yaşamış olan Emesalı roman yazarı Heliodoros ise sevgilisine çok renkli Lydia işlemeleri ve örtülerini göndermiştir[968]. Diğer taraftan Ovidius, nakış yapmada ve kilim dokumada çok yetenekli bir kız olan Arakhne'nin[969] Lydia'da Kolophonlu bir boyacının kızı olduğunu anlatmaktadır[970].

[958] Kumaş boyamada kullanılan hammaddenin kaynaklarından birini çivit otu oluşturur. Bu ot, Sipylos Dağı'nda (Manisa Dağı) yetişmektedir. Bkz. Davis, 1965: 301-302; Roosevelt, 2017: 91.

[959] Plin. Nat., VII, 57.

[960] Plin. Nat., VII, 196.

[961] Bkz. Plin. Nat., XXXIII, 56.

[962] Günümüz Yunan kara kuvvetlerindeki ast rütbeli subaylardan üsteğmene karşılık gelmektedir.

[963] Aristoph. Peace, 1174.

[964] Aelian. NA, IV, 46.

[965] Plin. Nat., XXXIII, 46.

[966] Ath. Deip., V, 26a; VI, 67b.

[967] Ath. Deip., XII, 514b.

[968] Heliodoros, *Aethiopica*, VII, 217.

[969] Arakhne Lydialı genç bir kızdır. Babası Kolophonlu İdmon kumaş boyacısıydı. Arakhne dokuma ve nakış sanatında büyük bir üne sahipti. Dokuduğu halılar o kadar güzeldi ki dağdan, ormandan periler gelirmiş yaptığı işlere şaşırıp kalırlarmış. Bkz. Grimal, 1997: 83-84; Erhat, 2007: 50.

[970] Ov. Met., VI, 5.

Dokumacılık, deri işçiliği ve renkli giyim tarzı yanı sıra Lydia kokuları da oldukça popülerdir. Plinius, Sardeis ve Ephesos'un kaliteli parfüm üretiminde öncü olduklarını kaydeder[971]. Athenaios; Semonides, Hipponaks ve Khioslu İon'dan alıntı yaparak bu konuya kısım değinmektedir[972]. Ayrıca Sappho da eserinde Lydia kokularından söz etmektedir[973]. Yunan dilbilimci ve belagat ustası Pollux, Sappho'nun atıf yaptığı *brentheion muron* parfümünün Lydia kökenli olduğunu belirtmektedir[974].

Antik kaynaklar aynı zamanda havzanın içerisinde yer aldığı Lydia'nın maden taşlarına da atıfta bulunmaktadır. Örneğin, Vitruvius Lydialıların kendilerine özgün bir tuğla[975] çeşidi ürettiklerinden bahsetmektedir. Bu konuda şöyle demektedir: *"Üç tuğla türü vardır. Birincisi, bizim halkımızın kullandığı ve Yunancada, Lydia türü olarak bilinen bir buçuk ayak uzunluğunda ve bir ayak genişliğinde olanıdır. Diğer iki türü Yunanlılar yapılarında kullanırlar[976]."*. Sardeis çevresinde çıkarılan damarlı akik taşı Yunancadaki *sardonaks* sözcüğüyle eşleştirilmektedir[977]. Plinius, bu taşın oldukça yaygın olduğunu; fakat ilk olarak Sardeis'te bulunduğunu bununla birlikte en çok talep gören örneklerin ise Babylonia'da (Babil) çıkarıldığını aktarmaktadır[978]. Akik taşının yanı sıra güherçile[979], değirmentaşı, mermer ve aşı boyası gibi madenler de bu bölgeden çıkartılıp işlenmektedir[980]. Diğer yandan söz edilmesi gereken önemli bir madde de Lydia taşı olarak bilinen denektaşıdır[981]. Lydia'nın önemli bir ihracat maddesi olan bu taş, altın miktarının yani ayarının belirlenmesinde kullanılmaktaydı[982]. MÖ 3. yüzyılda yaşayıp pastoral şiirin öncüsü

[971] Plin. Nat., XIII, 10; XX, 177.

[972] Ath. Deip., XV, 690 vd.

[973] Bkz. Sappho, *Fragmenta*, XCVI, 20.

[974] Pollux, *Onomasticon*, VI, 104.

[975] Plinius, tuğla yapımı için en uygun mevsimin bahar olduğunu belirterek tuğla yapımında kullanılan toprağın, kumlu veya çakıllı toprak olması gerektiğini ve asla taşlı topraktan yapılmamasını söyler. Plin. Nat., XXXV, 49. Ayrıca Sardeis tuğlaları hakkında bkz. Swift, 1966: 12.

[976] Vitr., II, 3. 3.

[977] Plin. Nat., XXXVII, 31.

[978] Plin. Nat., XXXI, 46; XXXIII, 56.

[979] Potasyum nitrat olarak da bilinen bu maden özellikle gübreler, roket yakıtı ve havai fişeklerin üretiminde kullanılır.

[980] Bkz. Plin. Nat., XXXVII, 105.

[981] Diğer ismiyle mihenktaşı.

[982] Greenewalt, 2010: 140, 141, 3. dipnot, katalog no 16; Kroll, 2010: 145; Ayrıca bkz. Demir, 2013: 226; Baykan, 2016: 379, foto. 6; Durucu, 2016: 302, foto. 2; Hatipoğlu ve Türe, 2016: 268, şekil 7; Savaşcın, 2016: 10, foto. 2; Roosevelt, 2017: 89.

kabul edilen Theokritos Lydia taşından, mitolojik kahraman Ganymedes[983] ile ilişkili olarak söz etmektedir[984]. Ganymedes'in dudaklarının, para değiş tokuşu yapanların altının değerini ölçmek için kullandıkları, Lydia taşı (denektaşı) kadar güzel olduğu benzetmesi yapar[985]. Ayrıca Theophrastus[986] ve Plinius[987] da Lydia taşının (denektaşı) öneminden bahsetmektedirler. Bunların yanında Plinius, Sipylos Dağı'nda manyetit formunda demir madeni[988], Thyateira çevresindeki alanda[989] da bakır madeni bulunduğuna değinir[990].

Maden bakımından oldukça zengin topraklara sahip olan Lydia'nın gelişmesinde, zenginlik ve refahının artmasında önemli bir rol oynayan diğer bir faktör de tarımsal kaynaklardır[991]. Birçok antik kaynakta Lydia'nın bu özelliğine dikkat çekilmektedir. Homeros[992], Herodotos[993], Pausanias[994], Aristoteles[995], Strabon[996] ve Xenophon[997] gibi bazı

---

983 Ganymedes, Dardanos soyundan ve Troia kral ailesinden olup ölümlülerin en güzeli sayılmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Grimal, 1997: 210; Erhat, 2007: 116.

984 Ganymedes'in serüveninden Homeros söz etmektedir. Homeros: *"Erikhtonios'tan Tros doğdu, Troyalıların kralı. Kusursuz üç oğlu oldu Tros'un da: İlos, Assarakos, tanrılara denk Ganymedes. En güzeliydi Ganymedes ölümlü insanların, tanrılar kaçırdı onu Olympos'a, Zeus'a şarap sunan olsun diye, dediler güzelliğiyle yaşasın tanrılar arasında…"* şeklinde ifade eder. Hom. Il., XX, 230-235.

985 Theoc., XII, 35-36.

986 Bkz. Theophrastus, *De Lapidibus*, I, 4; 7, 46-47.

987 Plinius, altını test etmek için kullanılan denektaşının Lydia'da bulunduğuna değinir. Bkz. Plin. Nat., XXXIII, 43.

988 Plin. Nat., XXXVI, 128.

989 Daha geç dönemlerde bu alanda, varlıklı bakır zanaatkârlarından oluşan bir derneğin olması bölgede bakırın madeninin olduğuna kanıt gösterilebilir. Bkz. Magie, 1950: 49, 815.

990 Plin. Nat., XXXIII, 156; XXXIV, 85.

991 Bkz. Demir, 2013: 228; Roosevelt, 2017: 79.

992 Homeros, bir Lydia şehri olan Hyde'nin bereketli topraklarından söz etmektedir. Bkz. Hom. Il., XX, 385.

993 Bkz. Hdt., V, 49.

994 Paus., VII, 5, 4.

995 Aristoteles'e göre iklim şartları insan karakterini biçimlendirir. Örneğin, Soğuk ülkelerde yaşayanlar ve Avrupa'dakiler cesur ve isteklidirler; ancak yetenek ve akılları eksiktir. Bu nedenle çoğu zaman bağımsız olmalarına karşın devlet kurmak ve diğerlerini yönetmek konusunda yetersizdirler. Asyalılarda ise yetenek ve akıl vardır ancak cesur değildirler ve isteksizdirler. Bu nedenle de her zaman köle olarak kalırlar. Orta coğrafyada ılıman iklimin hâkim olduğu yerlerde yaşayan Yunanlılar ise her ikisinin karakterine de sahiptirler. Aristot. Pol., VI, 7. 2-3; 1327 b.

996 Strab., XIII, 4. 2, 5, 13, 15.

997 Xen. Cyrop., VI, 2. 22.

antik yazarlar, bu bölgenin iklimini, toprağının bereketini[998] ve ürünlerinin son derece güzel olduğunu belirtmektedirler. Genel olarak bölgenin yüksek ovalar ve dağ etekleri bugün olduğu gibi Antik Çağ'da da tarım arazisi olarak kullanılmış ve bu alanlarda meyve bahçelerinin yanı sıra soğuğa dayanıklı bazı tahıl türlerinin ekimi de yapılmıştır[999]. Tarih, felsefe, mantık, gibi pek çok bilimsel alanda çalışmalar yapmakla birlikte daha çok botanik alanında saptamalar yapan Theophrastus, kestane, fındık ve portakal bahçeleriyle birlikte özellikle Tmolos Dağı eteklerindeki üzüm bahçelerinden bahseder[1000]. Bu ürünler arasında bilhassa Lydia kestanesi, Antik Çağ'da talep gören ve ihracatı yapılan önemli bir üründü[1001]. Bu ürün, Yunanistan'da "Sardeis palamudu" olarak bilinmekteydi[1002]. Phylotimos'tan alıntı yapan Athenaios, yassı kestanenin ve Sardeis kestanesi olarak bilinenin, ekşiliklerinden ötürü ve midede balgamla tutulmasından dolayı, pişirilmediği zaman hazmının zor olduğunu aktarmaktadır[1003]. Antiphanes ise *motarion*[1004] diye bilinen bir kestane türünün yemeklere tat vermek amacıyla da kullanıldığını söylemektedir[1005]. Kestanenin yanı sıra Lydia toprağına çok iyi uyum sağlayan diğer bir ağaç türü de incirdir. Theophrastus[1006], Xenophon[1007], Plinius ve Athenaios gibi antik yazarlar Lydia incirlerinden övgüyle söz etmişlerdir. Plinius, mor renkli Lydia incirlerinin İtalya'da var olan çeşitli incirler arasında yerini aldığını ve *mamillana* olarak adlandırılan türün de Lydia incirine benzediğini belirtir[1008]. Romalı akademisyen ve yazar Varro ise MÖ 1. yüzyılda Lydia incir ağaçlarının İtalya'ya ihraç edildiğini ve burada dikilmeye başlandığını bildirir[1009]. Bunların yanında Athenaios, Parosluların *haemonia* olarak adlandırdığı mükemmel incirlerin Paros Adası'nda yetiştiğini,

[998] Lydia'nın Bereketli tarlaları, Greko-Pers savaşı dönemlerinde yaşanan stratejik yıkımın kurbanı olarak anılmıştır. Xen. Hell., I, 2. 4; Diod. Sic., XIV, 80. 1.

[999] Bkz. Sullivan, 1989: 51-52; Demir, 2013: 229; Roosevelt, 2017: 80.

[1000] Theophrastus*, De Causis Plantarum*, IV. 5. 4-5.

[1001] Roosevelt, 2003: 66; Demir, 2013: 229; Roosevelt, 2017: 83.

[1002] Plin. Nat., XV, 92-93; Ath. Deip., II, 54c.

[1003] Ath. Deip., II, 53 vd.

[1004] Lidce'de kestane anlamına gelmektedir. Demir, 2013: 230.

[1005] Bkz. Demir, 2013: 230.

[1006] Theophrastus*, De Causis Plantarum*, IV, 5. 4-5.

[1007] Xen. Cyrop., VI, 2. 22.

[1008] Plin. Nat., XV, 19.

[1009] Varro, *De Re Rustica*, I, 41. 6.

bu incirlerin Lydia'da yetişen incirlerle aynı olduğunu ve isimlerini ise kızılımsı renk tonundan aldıklarını kaydeder[1010].

Meyvelerin yanında Lydia'da yetişen çeşitli sebzelerden de antik kaynaklar söz etmektedir. Antik yazarların değindiği bu sebzeler arasında en çok bilinenleri kabak ve soğandır. MÖ 4. yüzyılda yaşamış Karystoslu bir hekim olan Diokles'ten alıntı yapan Athenaios'a göre, en iyi kabak Maiandros ve Kogamos vadilerinde yetişir. Bu kabak cinsi çok büyük, oldukça yuvarlak, tatlı ve sağlığa çok faydalıdır[1011]. Diğer ürün olan soğanın ise pek çok çeşidi olmakla birlikte, farklı renklerde olanları da mevcuttur. Bunlar arasında en beyaz olanları Issos ve Sardeis soğanıdır. Plinius, Sardeis soğanının en çok önem verilen soğanlar arasında olduğunu belirtmektedir[1012].

Bunların yanı sıra Herodotos, büyük olasılıkla Kogamos (Alaşehir Çayı) Vadisi'nde bulunan Kallatebos[1013] kenti halkının, has buğdaydan ve ılgın ağacının meyvesinden bal ürettiklerini aktarır[1014]. Pausanias da Kogamos ve Maiandros vadileri boyunca çok sayıda ılgın ağacı bulunduğunu ve ılgın ağacının en iyi bu alanlarda yetiştiğinden söz eder[1015]. Pseudo-Aristoteles ise bu bal ile ilgili bilgi verirken, Lydia'daki ağaçlardan toplandığını ve daha sonra küçük topaklar haline getirildiğini ifade eder[1016].

Antik kaynaklar, Lydia'da bolca bulunan ve Antik Çağ insanının yemeklerine tat ile koku vermesi için kullandıkları safran baharatından söz eder. Romalı Latin gramerci ve tarihi coğrafyacı Solinus (MS 3. yüzyıl), Tmolos Dağı'nın safran çiçeği ile dolu olduğundan bahseder[1017]. Benzer bilgileri Yunan dilbilimci ve belagat ustası Pollux da aktarırken[1018], Vergilius ise eserinde Tmolos Dağı'nda yetişen bu bitkinin yaymış olduğu güzel kokudan söz eder[1019]. Bunların yanında Plinius, isminden bahsetmediği bir ağacın Sardeis civarında bol

[1010] Ath. Deip., III, 76b.

[1011] Ath. Deip., II, 59a.

[1012] Plin. Nat., XIX, 32.

[1013] Sarayköy ile Sardeis arasındaki doğal geçit üzerinde bir Lydia kentidir. Fakat bu kentin günümüzde neresi olduğuyla ilgili bilim insanları arasında fikir birliği bulunmamaktadır. French, bu kentin Buldan olabileceğini söyler. Bkz. French, 1998: 17, 38-39, fig. 8. Ayrıca bu kent ile ilgili bilim insanlarının tartışmaları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Rookhuijzen, 2018: 80, 43. dipnot.

[1014] Hdt., VII, 31.

[1015] Paus., V, 14, 3.

[1016] Pseudo-Aristoteles, *De Mirabilibus Auscultationibus*, 19.

[1017] Solinus, *De Mirabilibus Mundi*, XL, 10.

[1018] Pollux, *Onomasticon*, V, 26.

[1019] Verg. G., I, 56-57.

miktarda yetiştiğini ve hatta Asia krallarının da oldukça güzel kokulu tütsü yayan bu ağacı yetiştirmeye ilgi duyduklarını ifade eder[1020].

Antik kaynaklarda, Lydia'nın hayvan türlerinden ve yetiştiriciliğinden de bahsedilmektedir. Özellikle yüksek arazilerdeki çayırlık alanlar, daha çok koyun, keçi, sığır ve at gibi hayvanların otlatılması için kullanılmıştır[1021]. Bunlar içerisinde özellikle MÖ 5. yüzyılın ilk yarısında Lydia'da at yetiştiriciliği, binicileri[1022] ve süvarileri[1023] oldukça dikkat çekmekteydi[1024]. Bölgedeki nehirlerin ovaları da atların yetiştirilmesi için çok iyi otlaklar oluşturmaktaydı[1025]. Yunan lirik şairi Bakkhylides, Kroisos'un yönettiği Lydia ülkesini "at terbiyecisi" sıfatı ile niteler[1026]. Benzer şekilde Selanikli Eustathios da Lydialıların çok iyi at terbiyecisi olduklarından ve kendi döneminde bile Lydia atlarına karşı yarışanların kaybettiğine dair eski bir atasözü olduğundan söz eder[1027].

Bununla birlikte Antik Lydia'daki yumurta ve beyaz et ihtiyacını karşılamak için kümes hayvanları da yetiştirilmekteydi[1028]. Pausanias, Lydia tavuklarının küçük, horozlarının ise alıngan olduğunu kaydetmektedir[1029]. Athenaios, kavalın bazen horoz olarak adlandırıldığını aktarır ve "Phoiniks" veya "Kaineios" adlı oyunlarda horozun Lydia ilahisi gibi öttüğünden söz eder[1030]. Lydia keklikleri ise MÖ 7. yüzyılda Sardeis'te dünyaya gelen ve koro liriğinin ilk temsilcisi olan Alkman zamanında biliniyordu[1031]. Athenaios, keklikten biraz daha büyük olan turaç kuşlarının Lydia'dan Mısır'a ihraç edildiklerini ve orada ormana bırakıldıklarını, belli bir zaman sonra ise bıldırcın gibi öttüklerini anlatır[1032]. Bu kuşların, Mısır'a ihraç edilmeleri o dönemde Lydia'da ne kadar bol olduklarını kanıtlamaktadır. Öte yandan Lydia'da MÖ 67'de sefirlik yapan Romalı akademisyen ve yazar Varro, kaval sesiyle

[1020] Plin. Nat., XII, 31.

[1021] Strab., XII, 6. 1; XII, 8. 16.

[1022] Lydia biniciliği ile ilgili genel bilgi için bkz. Hanfmann, 1945: 570-581.

[1023] Lydia atlı arabaları hakkında bkz. Page, 1955: 52-57.

[1024] Hdt., I, 27.

[1025] Xen. Ages., I, 15; I, 23; Xen. Hell., III, 1. 5.

[1026] Bacchyl., III, 23-24.

[1027] Eustathios, *Commentarium in Dionysii Periegetae Orbis Descriptionem*, 839.

[1028] Roosevelt, 2003: 73; Roosevelt, 2017: 85.

[1029] Paus., IX, 22, 4.

[1030] Ath. Deip., IV, 185a.

[1031] Roosevelt, 2003: 73.

[1032] Ath. Deip., IX, 388a-b. Ayrıca bkz. Aelian. NA, XV, 27.

havuzların kenarına gelen balıklardan söz etmektedir[1033]. Strabon da Kaistros Nehri'nin (Küçük Menderes) denize döküldüğü yerden sonra, denizden içeriye doğru boşalan Selunisia adında bir göl olduğunu, daha sonra bu göle karışan başka bir göl olduğunu belirterek bu iki gölden elde edilen balık ticaretinden büyük bir gelir sağlandığını aktarmaktadır[1034].

Homeros, Bozdağlar (Tmolos) için Tmolos eteğinde büyümüş Maionialılardan[1035] bahsetmektedir[1036]. Herodotos, Lydialıların eski isminin Maionialılar olduğunu belirtmiş ve şimdiki isimlerini ise Atys'in oğlu Lydos'tan aldıklarını ifade etmiştir[1037]. Strabon ise *"Bu bölgeden sonra, beş yüz stadion uzunluğu, dört yüz stadion genişliği olan Mysia ve Maionia denen ve Katakekaumene olarak adlandırılan ülkeye gelinir.[1038]"* şeklinde ifade etmiştir. Bunlarla birlikte Maionia, Strabon'da olduğu gibi Ptolemaios'ta da bölge adı olarak karşımıza çıkmaktadır[1039]. Plinius, Sardeis Conventusu'na üye halkları sayarken *Maeonii* (Maionialılar) halkından da söz etmektedir[1040]. Maionia, bölge adının yanı sıra bazı antik yazarlarda şehir ismi olarak da geçmektedir. Örneğin MS 6. yüzyılda yaşadığı düşünülen ve *Ethnica* adında çok önemli bir coğrafya kitabının yazarı olan Stephanos Byzantios bu eserinde, Maionia'nın bir Lydia kenti olduğunu, adını ise Akhais bölgesinde akan Maion nehrinden aldığını

[1033] Varro, *De Re Rustica*, III, 17. 4.

[1034] Strab., XIV, 1. 26.

[1035] Maionia, tarihsel verilerde hem bir bölge hem de bir yerleşim merkezi olarak geçmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Akar-Tanrıver, 2006: 197 vd. Eski Yunanca kaynaklardan elde edilen birçok veriden yola çıkılarak Maionia'nın, Lydia topraklarının bilinen en eski ismi olduğu kabul edilmektedir. Roosevelt, 2017: 41. Bununla birlikte Lydialıların kökeninin Maionialılardan geldiğiyle ilgili bkz. Hom. Il., II, 864-866; Hdt., VII, 74; Strab., XII, 8. 3; XIII, 4. 5. Yerleşim merkezi olarak Maionia, Hellenistik ve Roma dönemlerine ait yazıtlardan ve isim benzerliği de temel alınarak bugünkü modern Gökçeören (Menye) ile eşleştirilmektedir. Maionia'nın Gökçeören (Menye) ile ilişkilendiren kaynaklar için bkz. Arundell, 1834: 43; Hamilton, 1842 II: 136, 139; Keil ve Premerstein, 1911: 79, 90; Philippson, 1910-14: 11; Ramsay, 1960: 132; Herrmann ve Keil, 1981: 164-193; Zgusta, 1984; no. 754; Umar, 1989: 61; Sevin, 2001: 177; Texier, 2002: 26; Roosevelt, 2003: 288; Aytaçlar, 2004: 188; Malay ve Ricl, 2006: 84; Akar-Tanrıver, 2006: 197; Tanrıver, 2006: 191, şekil 3; Malay ve Petzl, 2017: 194, 197, 199; Roosevelt, 2017: 69, 23. dipnot; Meriç, 2018: map 2. Maionia'nın bugünkü Gökçeören (Menye) ile eşitlenmesi ilk defa Keppel tarafından yapılmıştır. Bkz. Keppel, 1831: 354. Maionia'nın tarihsel devamlılığı hakkında ayrıca bkz. 802. dipnot.

[1036] Hom. Il., II, 864-866. Ayrıca Homeros'ta Maionialılar ile ilgili bkz. Hom. Il., III, 401; X, 431; XVIII, 292. Bununla birlikte Homeros, eserinde Lydia bölgesinin isminden bahsetmemektedir.

[1037] Hdt., VII, 74. Ayrıca Herodotos'ta Maionialılar için bkz. Hdt., I, 7; VII, 77.

[1038] Strab., XIII, 4. 11.

[1039] Ptolemaios, *Geographike Hyphegesis*, V, 2. 21.

[1040] Plin. Nat., V, 111.

aktarmaktadır[1041]. Yine MS 6. yüzyılın Bizanslı coğrafyacılarından olan Hierocles, Bizans İmparatorluğu'nun idari bölümlerinin ve şehirlerinin her birinin listesini içeren *Synekdemos* isimli eserinde Maionia'yı bir kent adı olarak belirtmektedir[1042].

2.2. Seyyahlar

Tez çalışmasının bu bölümünde, havzada yer alan il ve bu illerin bazı ilçeleri hakkında tarihi anlamda çok değerli bilgiler veren başta Evliya Çelebi olmak üzere önemli yabancı seyyahların aktarımlarına değinilecektir.

Seyyah (Gezgin); gezmek, tanımak, görmek, dinlenmek amacıyla geziye çıkan kimseye denirken[1043]; bu kişinin, gezip gördüğü yerlerden edindiği bilgi ve izlenimlerini anlattığı eserlere de seyahatname[1044] denir[1045]. Seyyahlar, eserlerinde siyasi olaylar, ticaret, iktisat, farklı topluluklara ait öyküler, türküler, halk şiirleri, dini inançlardan, tarihi eserlere, azınlıklardan, gündelik hayata kadar hemen hemen her konu hakkında bilgi vermeleri bakımından büyük öneme sahiptirler.

Anadolu'ya, ören yerlerini araştırmaya gelen seyyahlar, yaklaşık olarak 16. yüzyıldan itibaren bölgeye gelmeye başlamışlardır. Daha çok eski medeniyetlere duydukları ilgi nedeniyle bu coğrafyaya gelen seyyahlar, özellikle 18. ve 19. yüzyıllarda daha yoğun bir şekilde eski Yunan ve Roma uygarlıklarına merak duymuşlardır[1046]. Bu seyyahlar daha çok arkeolojiyle doğrudan ilgilenen uzmanlar ve bilim insanlarıdır. Ancak arkeolog ya da arkeolojiyle ilgili olmayan çeşitli mesleklerden tıp doktoru, mimar, din adamı, kraliyet üyesi ve diplomatik görevliler gibi seyyahlar da bulunmaktadır[1047].

[1041] Stephanos, *Ethnica*, s.v. Maionia.

[1042] Hierocles, *Synekdemos*, 670. 1.

[1043] TDK, 1998: 849.

[1044] TDK, 1998: 1955.

[1045] Bu sözcük etimolojik olarak Arapça "seyahat" ve Farsça "nâme" sözcüklerinin bileşimiyle oluşmuştur. TDK, 1998: 1955.

[1046] Muşmal, 2009: 30.

[1047] Dilbaz, 2016: 90-91.

Yüzölçümü ile birlikte ele alındığında Manisa ili; gelişmişliği, tarihsel dokusu, kültürel kimlik ve geçmişiyle[1048] havzadaki en önemli il konumundadır. Bu nedenle Manisa, pek çok yerli ve yabancı seyyahın dikkatini çekmiş ve bu seyyahlar kent ile ilgili gözlem ve deneyimlerini seyahatnamelerinde ve resimsel olarak gravürlerinde anlatmışlardır. Manisa'yı ziyaret eden bu seyyahların kent ile ilgili gözlemlerinin ana temasını, genel olarak kentin elverişli coğrafyası ve Sipylos Dağı (Manisa Dağı) oluşturur[1049].

Orta Çağ'ın en büyük seyyahı olarak kabul edilen İbn Battuta[1050], 14. yüzyılda Manisa'yı ziyaret etmiş ve Manisa'dan: *"Dağ eteğinde kurulmuş, pınarlarının, akarsularının, meyve ve sebze bahçelerinin çok olduğu bir belde."* olarak söz etmiştir[1051]. 17. yüzyılın önde gelen seyyahlarından ve az sayıdaki 17. yüzyıl nesir yazarlarından olan Evliya Çelebi seyahatnamesinde, Manisa'nın 60 mahalle ve 6666 güzel haneden oluştuğunu, kente Latin kavimlerin ilk önce "Nişa" yani "büyük", fetihten sonra ise "Muğnisa" yani "Kâfir karısı şehri" dediklerini bildirir[1052]. 17. yüzyıl başlarındaki Anadolu seyahati esnasında Polonyalı Simeon[1053]; Manisa'nın, yetişip eğitim görmeleri için oraya gönderilen padişah oğullarının tahtgâhı olduğunu aktarmaktadır[1054]. Yine 17. yüzyılda kenti ziyaret eden Hollandalı sanatçı ve seyyah Cornelis de Bruyn'un[1055] Manisa adlı gravüründe[1056] **(Resim 13)**, kenti çok geniş bir görüş alanını içine alacak şekilde betimlemiştir. Seyyah, o dönem meydana gelen veba salgının İzmir ve Manisa'yı etkisi altına aldığını; fakat oralarda yaşayan insanların bu hastalığı ciddiye almadıklarını ve Manisa'da bu hastalıktan dolayı 30000'den fazla insanın

[1048] Manisa'nın bu özelliğine ufak bir kanıt verecek olursak, örneğin Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk yüzyıllarında şehzadelerin yaşadıkları ve taht için eğitim aldıkları bir merkez olması açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle Manisa'ya "Şehzadeler Şehri" de denilmektedir.

[1049] Güzel, 2010: 121; Güzel, 2017: 292.

[1050] Bu seyyah hakkında ayrıntılı bilgi için alttaki dipnotta bahsedilen kaynağa bakınız.

[1051] Bkz. İbn Battuta, 32. bölüm, 60-63. notlar.

[1052] Evliya Çelebi, 2011a: 76.

[1053] Aslen Kefeli Ermeni bir ailenin çocuğu olan Polonyalı Simeon, yaklaşık 1584 senesinde Polonya'nın Zamotsa (Zamosc) şehrinde doğmuştur. Bkz. Andreasyan, 1953: 269.

[1054] Polonyalı Simeon, 2007: 31.

[1055] Bu seyyah hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Umunç, 2009: 145-163.

[1056] Gravür, ahşap ya da metal baskı levhalarıyla çeşitli kazı resim teknikleri kullanılarak gerçekleştirilip çoğaltılmış her tür sanatsal ürün anlamına gelmektedir. Sözen ve Tanyeli, 2010: 121. Bu gravürde kent, kubbe ve minarelerle vurgulanmakla birlikte kompozisyonun ön planına, bir tepe üzerine oturmuş muhabbet eden iki figür vurgulanmıştır. Bu bölümünün hemen arkasında, kenti ikiye ayıran Gediz (Hermos) Nehri görülmektedir. Bu gravür ile ilgi daha ayrıntılı bilgi için bkz. Güzel, 2010: 120-121; Güzel, 2017: 291-292.

öldüğünü söylemektedir[1057]. Bununla birlikte Türkiye'de tek akıl hastanesinin de bu şehirde olduğunu belirtmiştir[1058]. İngiliz Edmund D. Chishull, 1699 yılındaki Manisa gezisi sırasında Gediz Nehri'nden ve onun ile ilgili söylenmiş tüm güzel sözleri hak ettiğinden bahsetmektedir[1059]. Fransız doğa bilimci ve gezgin Joseph Pitton de Tournefort, 1701 yılındaki Manisa seyahatinde[1060] ise Manisa ve civarındaki en büyük hazinenin Gediz (Hermos) Nehri olduğunu, bu nehir sayesinde toprağın verimli hale geldiğini belirtmektedir[1061]. Halkının çoğunun Müslüman olduğunu söyleyen seyyah, hem Rumlardan, hem de Ermenilerden nüfusu fazla olan Musevilerin kentte üç sinagoga sahip olduğunu söyler[1062]. Seyyah ayrıca Sipylos Dağı'ndan (Manisa Dağı) da söz etmiştir. Sibil'in tepelerinden bakıldığında ovanın harika bir manzarası olduğunu, Tanrıça Sypielene'nin adını bu dağdan aldığını; fakat bu adın Tanrıça Sypilene'nin annesi kabul edilen Kibele'den geldiğinin sanıldığını ifade etmektedir[1063]. Bu yüzden bu tanrıça, Manisa'da bulunan sikkelerin bir yüzünde ya dört sütunlu bir tapınağın zirvesinde ya da bir arabanın üzerinde tasvir edilmiştir[1064]. 18. yüzyılın Doğu Prusyalı araştırmacısı ve seyyahı Otto Friedrichs von Richter, 1815 yılında Manisa'ya yaptığı gezisinde; ormanlar, tarlalar ve bahçelerle kaplı Gediz Vadisi'nden ve eteklerinde kentin kurulduğu Sipylus Dağı'ndan bahsetmektedir[1065]. İrlandalı din adamı, tarihçi ve yazar Robert Walsh[1066] da 19. yüzyılda kenti ziyaret etmiştir. Walsh, seyahatnamesinde kente "Manisa" isminin verilmesinde öncelikle Sipylus Dağı'nın temel alındığını ve kentin "Sipylus'un üzerindeki Manisa" olarak adlandırıldığını ifade etmiştir[1067] **(Resim 14)**. Walsh'a göre Manisa, yemyeşil bir doğanın içindedir ve diğer keçilerden ayrılan, Anadolu'ya özgü siyah ve ipeksi yüne sahip keçi ve kar beyazı koyunlarla doludur[1068]. Fransız arkeolog ve seyyahı Léon de Laborde 1838 yılındaki Manisa gezisinde, Manisa ile civarında iyi kalitede tütün üretildiğini ve kentin içinde ipek atölyelerinin

[1057] Pınar, 2001: 26.

[1058] Cornelis de Bruyn, 2015: 36.

[1059] Chishull, 1993: 28.

[1060] Tournefort, 2005: 245-246.

[1061] Pınar, 2001: 45-46.

[1062] Tournefort, 2005: 245.

[1063] Güzel, 2017: 293.

[1064] Pınar, 1996: 9.

[1065] Pınar, 1998: 5-6; Güzel, 2010: 122; Güzel, 2017: 293.

[1066] Bu seyyah hakkında bkz. http://www.oxforddnb.com/ (Erişim Tarihi: 11.11.2020).

[1067] Walsh, 1839: 9.

[1068] Walsh, 1839: 9-10.

olduğunu, bu atölyelerden İzmir'e güzel ürünler gönderildiğini belirtmektedir[1069]. 19. yüzyıl Alman oryantalist, arkeolog ve sanat tarihçisi Friedrich Sarre, İzmir'den başlayıp Manisa'ya geldiği gezisinde, ilk önce şehrin arkasında muazzam bir duvar gibi yükselen Sipylos Dağı'ndan bahsetmiştir[1070]. İngiliz Soylu bir aileye mensup olan George T. Keppel ise Manisa'da Rumlar, Türkler ve Ermeniler'e ait toplam üç bin ev bulunduğunu bizlere bildirir[1071].

19. yüzyılda kenti ziyaret eden Fransız mimar, arkeolog ve seyyah Charles Texier, Manisa'nın ancak Büyük İskender'in ölümünden sonra ünlü olduğunu, 13. yüzyıl başlarında ise Bizans İmparatorluğu'nun başkentliğini yaptığını belirtmektedir[1072]. Seyyah şehrin genel görünümünden ise şu cümlelerle bahsetmektedir: "*Manisa'nın ovadan görünüşü, tamamen büyük bir şehir havası sergiler. Çevresini dolaşan çok sayıda kervan, İzmir'le bu şehir arasındaki büyük ticari hareketliliği kırlara da büyük bir hareket ve şenlik haliyle taşır. Şehrin üzerinden dik olarak yükselen Manisa Dağı (Sipylus), güzellikte çok nadir olan bu tablonun gerilerini oluşturur. Aslında Manisa'nın panoramik görüntüsü, Küçük Asya'nın görüntüsü en güzel şehirleriyle sürekli olarak yan yana konabilecek kadar güzeldir. Nüfusu yaklaşık yirmi beş bine ulaşır. Dört bin kadar Rum'la birkaç yüz Ermeni vardır. Türk şehirlerinin çoğunda olduğu gibi burada da mezarlar gezinti yeridir. Selvi gölgelikleri, akşam üzeri epeyce ziyaret edilir.*[1073] *"*.

Bunların yanında Manisa'nın merkezi kadar özellikle bazı ilçeleri de pek çok seyyahın seyahatname ve gravürlerine konu olmuştur. Bu ilçelerden biri olan Akhisar ilçesi, Antik Dönem'de Thyateira[1074] adıyla anılmaktaydı[1075]. Hıristiyanlığın ilk dönemlerine ait yedi

[1069] Laborde, 1838: 11.

[1070] Sarre, 1998: 3.

[1071] Keppel, 1831: 295.

[1072] Texier, 2002: 73-74.

[1073] Texier, 2002: 77.

[1074] Magie, Thyateira isminin Asya kökenli olduğunu belirtir. Bkz. Magie, 1950: 977. Thyateira, konumu itibariyle yol şebekesiyle bağlantılı olup Pergamon ile Sardeis arasındaki antik yolun, ancak daha uzak mesafeli düşünüldüğünde Smyrna ile Bithynia arasındaki ana yolun kenarına kurulmuştu. Wilson, 2012: 319. Strabon ise: *" Güneye doğru bir dağ silsilesi geçtikten sonra Sardeis yolu üzerinde sol tarafta, bazılarınca Mysia'lıların en uzaktaki kenti olarak bilinen, Makedonialılar'a ait bir kent olan Thyateira'ya gelinir."* şeklinde ifade ederek kentin konumunu bildirir. Strab., XIII, 4. 4. Ayrıca Akhisar'dan (Thyateira) geçen tarihi yollarla ilgili bkz. Satış, 1994: 131-137.

[1075] Thyateira'nın tarihi ve bibliyografyası hakkında detaylı bilgi için bkz. Cohen, 1995: 238-242.

kiliseden[1076] birini barındırması sebebiyle[1077], yabancı pek çok seyyah ve araştırmacı için son derece önemli bir yerleşim olmuştur[1078]. Özellikle 17. yüzyılın ilk yarısından itibaren Hristiyanlık tarihini araştırmak amacıyla birçok seyyah kenti ziyarete gelmiştir[1079]. Bu seyyahlardan ilki 1670 yılında kente gelen, İzmir'deki İngiltere temsilcisi (konsolosu) Paul Rycaut'tur[1080]. Rycaut[1081] ziyaretinden iki yıl sonra 1671'de Papaz Thomas Smith, diğer altı kilise ile birlikte Thyateira'yı ziyaret eder[1082]. Bu seyyahları daha sonra sırasıyla, 1673'te Dr. Pickering ve Dr. Salter[1083], 1675 yılında Spon[1084] ve Wheler[1085], 1698'de İzmir'de görevli papaz Edmund D. Chishull[1086], 1702 yılında Piton de Tournefort, 1711'de M. Eneman, 1714 yılında Paul Lucas[1087],1739 da Richard Pococke, 1750'de Robert Wood, 1759'da da J. Aegidius van Egmont takip eder[1088]. Ardından 19. yüzyılda Doğu Prusyalı Otto F. von

[1076] Kutsal kitap İncil'in Vahiy 1. bölümünde ve "Yedi Kiliseye Selam" başlığında, yedi kilisenin bulunduğu şehirlerin Ephesos, Smyrna, Pergamon, Sardeis, Thyateira (Akhisar), Philadelphia ve Laodikeia olarak belirtilmiştir. 18. yüzyılda yaşamış İngiliz tarihçi ve siyaset adamı Edward Gibbon, Apokalips'in ortaya çıkmasıyla birlikte Asya'nın yedi kilisesinin bulunduğu bu kentlerin ölümsüzleştiklerini belirtmektedir. Bkz. Gibbon, 1987 I: 514.

[1077] Thyateira'daki Hıristiyanlığın ilk dönemlerine ait yedi kiliseden biri hakkında detaylı bibliyografya için bkz. Cohen, 1995: 202-204.

[1078] Bkz. Rycaut, 1679: 70 vd.; Wheler, 1682: 229-238; Chishull, 1747: 53; Wells, 1819: 282, 284; Arundell, 1828: 188-190; Laborde, 1838: 17; Walsh, 1839: 41-43; Brewer, 1851: 187-198; Fellows, 1852: 16 vd.; Svoboda, 1869: 49-51; Fontrier, 1887: 79 vd.; Buresch, 1898: 30-36; Hawley, 1918: 112, 120-122; Ramsay, 1960: 130; Pınar, 1998: 10; Texier, 2002: 79-81; Evliya Çelebi, 2011a: 66-69; Christmast, 2012: 113-114.

[1079] Thyateira ve burayı ziyaret eden seyyahlar hakkında daha fazla bilgi için ayrıca bkz. http://thyateirakazisi.com/seyyahlarin-gezginler-gozlemleriyle-akhisar-thyateira/ (Erişim Tarihi: 11.11.2020).

[1080] Rycaut, 1679: 70 vd.; Wells, 1809: 282; Wilson, 2012: 319.

[1081] Bu seyyah hakkında bilgi için bkz. https://islamansiklopedisi.org.tr/rycaut-paul (Erişim Tarihi: 02.12.2020).

[1082] Meinardus, 1974: 104; Greenhalgh, 2013: 91.

[1083] Meinardus, 1974: 106.

[1084] Spon ve Wheler, 1678: 253.

[1085] Wheler eserinde, arkeolojik verilerin yanı sıra bölgenin botaniği ile ilgili de bilgiler sunmaktadır. Bkz. Wheler, 1682: 229-238.

[1086] Chishull, 1747: 52; Meinardus, 1974: 108.

[1087] O dönemde İzmir'de rahiplik yapmaktadır.

[1088] Bkz. Meinardus, 1974: 108-109.

Richter[1089], Amerikalı gezgin Henry John Van-Lennep[1090], sonrasında ise Richard Chandler[1091] kenti ziyarete gelmişlerdir[1092].

Bunların yanında Thyateira'yı (Akhisar) ziyaret eden bir diğer seyyah, 1780'de doğup 1846'da ölen İngiliz asıllı Francis V. Jago Arundell'dir[1093]. Thyateira'dan geniş bir yer olarak söz eden seyyah, ilçede çok sayıda dükkânın varlığına dikkati çekmektedir. Arundell o dönemde ilçede 300 Yunan, 30 Ermeni ve 1000 Türk evinin bulunduğunu bildirir. Bunun yanında ilçede dokuz cami, biri Ermenilere diğeri Yunanlılara ait olmak üzere iki kilisenin varlığından da söz etmektedir[1094].

Robert Walsh, Thyateira'yı ziyaret eden bir diğer gezgindir. Walsh eserinde Thyateira hakkında başta ilçenin genel görünümünden dini geçmişine, sosyal yaşantısından ekonomisine gibi pek çok konuda bilgi vermektedir[1095]. Walsh ilçe ilgili şu bilgileri vermektedir: *"Akhisar'ın bugünkü nüfusu 6 ile 7 bin arasındadır. Bunların 1500'ü her biri ayrı ayrı ibadet yerlerine sahip, Yunan ve Ermeni Hıristiyanlardan oluşmaktadır. Şehirde, camilerin, minarelerin ve kubbelerin manzaraları, geniş bir cadde boyunca uzanan selvi ve kavak ağaçlarıyla birleşmekte. Mağazalar, dükkânlar ve bunların etrafındaki yoğun coşkulu kalabalık ona büyük ve zengin bir ticaret merkezi görünümü vermektedir. Şehir halen büyük bir yün ticaretine devam etmektedir.[1096]"* Walsh, bununla birlikte eserinde İngiliz mimar, ressam, gravürcü ve panoramist Thomas Allom'un[1097] "Manisa-Akhisar (Thyateria)" isimli gravürüne yer vermiştir[1098]. Gravürde, Türk Mezarlığı ve buradaki geniş bir alana dağılmış olan antik dönem kalıntıları görülmektedir. Bu kalıntılar arasında iki kadın ve onların etrafında dolanan akbabalar büyük bir ustalıkla resmedilmiştir[1099].

[1089] von Richter, 1822: 510.

[1090] Şehri gezen Van-Lennep, kentin mezarlığında çok sayıda antik mermer sütunla karşılaştığını bildirmektedir. Van-Lennep, 1870: 289.

[1091] Chandler, 1817. Ayrıca bu seyyah hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. http://en.wikipedia.org/ (Erişim Tarihi: 12.11.2020).

[1092] Pınar, 1998: 10.

[1093] Bu seyyah hakkında bkz. http://www.oxforddnb.com/ (Erişim Tarihi: 12.11.2020).

[1094] Arundell, 1828: 188-193.

[1095] Walsh, 1839: 94-95.

[1096] Walsh, 1839: 94-95. Ayrıca bkz. Güzel, 2010: 132; Güzel, 2017: 299.

[1097] Thomas Allom hakkında detaylı bilgi için bkz. Yenilir, 2017: 153-163.

[1098] Bu gravür için bkz. Walsh, 1839: 40; Meinardus, 1974: 111; Güzel, 2010: 432, resim 43; Güzel, 2017: 300, foto. 7.

[1099] Güzel, 2017: 300.

Thyateira'yı ziyaret eden bir diğer seyyah 1799 yılında İngiltere Nottingham'da doğmuş arkeolog ve kâşif Charles Fellows'tur[1100]. Fellows, Akhisar'a doğru giderken Hyllos Vadisi'nde verimli topraklar olduğunu, buralarda pamuk ve mısır tarımının yapıldığından söz etmektedir. Bunun yanında kentte bulunan bazı mezarların yanında Korinth üslubunda yaklaşık 130 tane sütun gördüğünü de belirtmektedir[1101].

Fransız seyyah Laborde, Thyateira'nın (Akhisar) büyük bir kent olduğunu söylemekte ve burada yaklaşık 15000 kişinin yaşadığını anlatmaktadır. Ayrıca kentteki Türk mezarlığında çok sayıda antik dönem parçaları bulunduğunu ve Ermenice ile Yunanca yazıtlarla da karşılaştığını ifade etmektedir[1102].

Bu seyyahların yanı sıra H. Christmast[1103], 17. yüzyılda İngiliz gezgin Thomas Smith[1104], 1826 yılında John Hartley[1105], 1829 yılında İngiliz gezgin George T. Keppel[1106], ardından Bayındırlık İşleri Müfettişliği görevi esnasında Fransız hükümeti tarafından Anadolu'ya gönderilen C. Texier[1107] de Thyateira'yı ziyarette bulunmuşlardır. Bununla birlikte Alman coğrafyacı H. Kiepert, 1890 tarihinde Anadolu'nun batı bölümünü konu aldığı haritasında[1108], hem Thyateira'yı hem de çevresini göstermiş olması arkeolojik açıdan büyük öneme sahiptir[1109].

Bahsettiğimiz bu Avrupalı seyyah ve araştırmacıların dışında ünlü Türk seyyah Evliya Çelebi de 1671 yılında Thyateira'ya (Akhisar) gelmiş ve eserinde yöreyle ilgili ayrıntılı ve önemli bilgiler vermiştir[1110]. Evliya Çelebi Thyateira (Akhisar) ile ilgili: *"150 akçelik kazadır. Senede 20 kese hâsıl olur. 300 akçe kazadan iyidir. Nahiyesi ancak 12 köydür, ama her biri birer kasaba gibi bağlı bahçeli, cami, han ve hamamlı beldelerdir. Eski zamanlarda gayet*

[1100] Bu seyyah hakkında bkz. http://www.oac.cdlib.org/ (Erişim Tarihi: 13.11.2020).

[1101] Fellows, 1839: 21-23.

[1102] Laborde, 1838: 17.

[1103] Christmast, 2012: 113.

[1104] http://tei.it.ox.ac.uk/tcp/Texts-HTML/free/A60/A60582.html, bkz. 222-232. (Erişim Tarihi: 17.11.2020).

[1105] Hartley, 1833: 295-299.

[1106] Keppel, 1831: 284; Meinardus, 1974: 113. Ayrıca bu seyyah hakkında detaylı bilgi için bkz. http://www.historyhome.co.uk/ (Erişim Tarihi: 13.11.2020).

[1107] Texier, 2002: 73, 79-81.

[1108] Bu harita için bkz. https://www.lib.uchicago.edu/e/collections/maps/kiepert/ (Erişim Tarihi: 14.11.2020).

[1109] Kiepert, 1890: 1:250,000.

[1110] Bkz. Evliya Çelebi, 2011a: 66-69.

büyük şehir imiş. Şimdi yine mamur yapıları büyük bir ovanın ortasında bulunan, Anadolu Vilâyeti'nin Şamıdır. Dört tarafı gül, gülistan, bağ ve bostanlı İrem Bağı gibi gölgeli ağaçlar içinde mamur, süslü, iç açıcı ve ferah yeni yapı bir hoş beldedir." bilgisini verir[1111].

Birçok yerli ve yabancı seyyahın üzerinde önemle durduğu bir diğer kent Salihli ilçesindeki Sardeis Antik Kenti'dir[1112]. Ege sahilinden Anadolu'nun içlerine giden ana yolların üzerinde stratejik bir konumda yer alan Kent, doğal güzellikler içinde, bereketli ve güvenli bir yerde kurulmuştur[1113]. Sardeis[1114] hem Lydia uygarlığının başkenti olması hem de erken Hıristiyanlık döneminin yedi kiliseden birini barındırması bakımından seyyahlar ve diğer araştırmacılar tarafından oldukça önem verilen bir kent olmuştur. Bunun yanında Roma ve Bizans dönemlerinde de değerini sürdüren kent, özellikle Bizans Dönemi'ndeki ünlü kilisesiyle ayrı bir öneme sahip olmuştur[1115].

Sardeis ve çevresi ile ilgili bilinen ilk bilgileri, Ekim 1668'de Sardeis'i ziyaret eden İngiliz Paul Rycaut'tan öğrenmekteyiz. İzmir'de konsolos olarak görev yaptığı dönemde kente gelen Rycaut, Sardeis'te görülecek çok fazla bir şey olmadığını; fakat yürüyerek çıktığı Bozdağların yamacından aşağıda uzanan kentin görüntüsünü, şimdiye kadar gördüğüm en muhteşem manzara olarak ifade etmektedir[1116].

Sardeis ile ilgili en erken bilgilerden bir diğerini Rycaut'un kente gelişinden iki yıl sonra (1670 yılında) Sardeis'e gelen İngiliz büyükelçiliği papazı Thomas Smith'in gezi

[1111] Evliya Çelebi, 2011a: 67.

[1112] Smith, 1674: 132-137; Smith, 1676: 27-32; van Egmont ve Heyman, 1759: 147; Peyssonnel, 1765: 336-337; Leake, 1824: 342-345; Arundell, 1828: 176-184; MacFarlane, 1829: 411; Fuller, 1830: 52-53; von Prokesch, 1831: 138; Keppel, 1831: 326-328, 330, 333; Walsh, 1839: 66-68; Fellows, 1839: 289-290; Levinge, 1839: 228; Murray, 1840: 275-276; Hamilton, 1842 I: 147-149; Durbin, 1845: 150; Tweedie, 1859: 18-25; Cuinet, 1894: 562-565; Cockerell, 1903: 143-144; Ramsay, 1960: 30; Chandler, 1971: 199-204; Chishull, 1993: 36; Sarre, 1998: 4; Pınar, 1998: 10-14; Texier, 2002: 58-62; Tavernier, 2006: 123-124; Evliya Çelebi, 2011a: 60-61; Christmast, 2012: 121-126. Ayrıca bkz. https://sardisexpedition.org/en/essays/r7-yegul-ch1-introduction (Erişim Tarihi: 05.12.2020).

[1113] Cahill, 2010: 75.

[1114] Ramsay, Sardeis kelimesinin Lydia dilinde "sene" anlamına geldiğini bildirmektedir. Bkz, Ramsay, 1960: 130.

[1115] Ergül, 1992: 7.

[1116] Rycaut, 1679: 74.

anektodlarında görmekteyiz[1117]. Seyyah, Sardeis'in ünlü Tmolos Dağı'nın kuzey eteğinde, önünde geniş ve güzel bir ovanın kenarında kurulduğunu söylemektedir. Ayrıca burada altı sütun gördüğünü ve bunların yedi yard yani yaklaşık 21 metre yüksekliğe sahip olduğunu ifade etmektedir[1118].

Sardeis'i ziyaret eden 17. yüzyıl coğrafyacı ve gezginlerinden Türk-Osmanlı bilim insanı Kâtip Çelebi, şehir hakkında şu şekilde bilgi vermektedir*: "Germabe-i Sart: Manisa ile Bozdağ arasında yol üzerinde Sart Kasaba'dan bir menzil doğu ve güneye düşer. Sart, Bozdağ Yaylağı'na giden yol üzerindedir. Manisa'dan şar-cenuba düşer. Bozdağ'ın garb ve şimalidir. Mağnisa'dan bu'du bir merhaledir. Bundan, Bozdağ Yaylağı bir buçuk merhaledir. Evâilde bir azim şehirdi. Hâlen eseri sûru bakidir. Bozdağ yaylağına muttasıl olan ba'zı cibâlin zeylindedir.[1119]"*

Evliya Çelebi ise Sardeis ile ilgili: *"Kalesi yine Bozdağ'a bitişik olan Sart Dağı'nın eteğinde, yüksek bir yerde, dört köşe, şeddadi yapı küçük bir kaledir, ama gayet sarp ve sağlam yapıdır. Bağı bahçesi çoktur. Ve şebekeli bostanlarında sulu ve iri kavunu ve karpuzu meşhurdur. Ve ovalarında pamuğu cihanı süslemiştir."* şeklinde ifade ederken; ayrıca aynı bölümde Gediz Nehri'nden ise: *"Oradan yine batıya bir ulu sahra içinde Gediz akar ki ta Alaşehir ile Sart şehri arasından beri gelir."* şeklinde söz etmektedir[1120].

17. yüzyılda Sardeis'e gelen Fransız seyyah Tavernier[1121], Sardeis'in Lydia'nın başkenti olduğunu belirterek, Kral Keyhusrev'in yaşadığı eski Sardeis harabelerinden geçtiklerini, çevrede büyük bir sarayın ve iki güzel kilisenin kalıntılarının görüldüğünü belirtmektedir. Seyyah ayrıca, Sardeis'in yakınında Sart adlı bir köy olduğunu, Aziz Yahya'nın Vahiy'inde söz ettiği yedi kiliseden birinin ise bu kentte bulunduğu bilgisini vermektedir[1122].

[1117] Gezgin, Sardeis ile ilgili bilgilerini *"Remarks upon the Manners, Religion, and Government of the Turks, together with a Survey of the Seven Churches of Asia as they now lie in their Ruins, and a brief description of Constantinople"* isimli eserinde vermiştir.

[1118] Smith, 1674: 132-137; Ayrıca http://tei.it.ox.ac.uk/tcp/Texts-HTML/free/A60/A60582.html, bkz. 235-240. (Erişim Tarihi: 17.11.2020).

[1119] Kâtip Çelebi, Cihânnümâ, 638.

[1120] Evliya Çelebi, 2011a: 60-61.

[1121] Bu seyyah hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. https://islamansiklopedisi.org.tr/tavernier-jean-baptiste (Erişim Tarihi: 16.11.2020).

[1122] Tavernier, 2006: 123-124.

Kenti ziyarete gelen bir diğer seyyah İngiliz Papaz Chishull, Sardeis ile duygularını: *"Eski Lydia krallarının taht kenti olan Sart, sonradan İran, Yunan ve Roma İmparatorlukları döneminde ün yapmış ve sonuçta Hıristiyanlığın kilise başkenti olarak şereflendirilmiştir."* şeklinde dile getirmektedir[1123].

İtalyan mimar ve mühendis Giovanni Battista Borra, 1750 yılında Sardeis'e ziyarette bulunmuştur. Bu gezgin önemi Sardeis ile ilgili ilk çizimleri[1124] yapan kişi olmasından kaynaklanmaktadır[1125]. İzmir'den yola çıkıp mayıs ayında Sardeis'e ulaşan Borra'nın gravürleri ve harita çizimleri Sardeis harabelerine ait ilk örnekleri oluşturur[1126].

1826 yılında Sardeis'e gelen Hartley, 26 Nisanda Sardeis'e vardıklarını bir zamanlar Lydia'nın başkentliğini yapan bu şehrin dünyanın en eski ve muhteşem şehirlerden biri olduğunu belirtir. Bununla birlikte Sardeis'teki en göze çarpan yapının ise Kybele Tapınağı olduğunu ve bu yapının muazzam iki sütunun hala ayakta durduğunu ifade etmektedir[1127].

İngiliz arkeolog ve kâşif Charles Fellows da Sardeis'i ziyaret eden seyyahlar arasındadır[1128]. İncil'de ismi geçen yedi kiliseden birinin Sardeis'te bulunduğunu ve kentin çok güzel bir coğrafyada kurulduğunu belirtir[1129].

Sardeis'i 1833 yılında ziyaret eden bir diğer İngiliz gezgin de Arundell'dir[1130]. Arundell Sardeis hakkında şunları ifade etmektedir*: "Eğer bana Sardes kentini seyrederken sizde en çok etki bırakan duygu ne oldu? diye sorarsanız; cevabım buradaki tarif edilmez yalnızlık olurdu.[1131]"*. Seyyah, eserinin kent ile ilgili diğer bölümlerinde ise Perslerin, Romalıların, Bizanslıların ve Türklerin kente gelişlerini anlatmaktadır[1132].

İrlandalı Walsh, Sardeis kentine gelen diğer bir seyyahtır. Seyahatnamesinde ilk olarak Sardeis'in zengin Lydia Ülkesi'nin başkenti ve Apocolypse'nin yedi kilisesinden biri

---

[1123] Chishull, 1993: 36.

[1124] Ayrıca Sardeis ile ilgili çizim ve haritalar için bkz. von Olfers, 1859.

[1125] Yegül, 2003: 32-33.

[1126] Borra ile diğer gezginlerin çizim ve haritaları için bkz. https://sardisexpedition.org/en/images?page=604 (Erişim Tarihi: 05.12.2020).

[1127] Hartley, 1833: 293-294.

[1128] Fellows, 1839: 289.

[1129] Ayrıntılı bilgi için bkz. Fellows, 1839: 289-290.

[1130] Güzel, 2017: 297.

[1131] Ergül, 1992: 29; Güzel, 2010: 128.

[1132] Arundell, 1828: 176-179.

olduğunu belirtmektedir[1133]. Eserinde, Thyateira'da olduğu gibi, burada da Thomas Allom imzalı "Manisa-Salihli-Sardes Harabeleri" isimli gravürüne yer vermiştir[1134].

İngiliz gezgin Keppel'in seyahat notlarından da 19. yüzyıl Sardeis görünümü hakkında bilgi edinebilmekteyiz. Seyyahın Sardeis hakkındaki gözlemlerini şu şekilde dile getirmektedir: *"Sardes kalıntıları muhteşemdi. Akropolis, kalenin yıkıntıları üzerinde yükselmektedir. Bu bölüm yapıları, çabuk kırılıp dağılıyor, bunun sebebi ise yakın zamanda meydana gelen deprem. Genellikle tuğladan kırık sütunlar, süs ile işlendiği görülmektedir.[1135]"*

Fransız Texier ise Sardeis için: *"Sonbaharın çok parlak güneşiyle aydınlanmış Bozdağ'ın yamaçlarını inerken, gözlerimizin önünde dalgasız, geniş çıplak ova, yalnız uzaktan uzağa birkaç duvar parçası, bazen bir harabe kümesi, tekdüze toprak görüntüsünü bozuyordu[1136]. Kibele'nin Sart şehrinde bir tapınağı vardı. Bu tapınak şehrin İyonyalılar tarafından ele geçirilmesi sırasında yakıldı…"* şeklinde bize bilgiler vermektedir[1137].

Dönemin seyyahlarından Christmast da Texier'in bahsettiği bu tapınak hakkında bize şu şekilde bilgi aktarmaktadır: *"Gördüğüm tüm İon tapınaklarından üstün geldi. 17x8 sütunlu ve 2 kanatlı bir yapı olduğu görülmektedir.[1138]"*

Sardeis, bir diğer gezgin olan Doğu Prusyalı Richter tarafından da ziyaret edilmiştir. Richter, Akhisar ve çevresinde de olduğu gibi burada da on-on iki tane kerpiç ev, doğu yakasında bahçe içinde ise bir değirmen olduğunu belirtir. Dağa doğru uzanan ve şehri çevreleyen eski şehir surlarını, üzeri toprakla örtülü olsa da fark etmenin mümkün olduğunu anlatır[1139].

Ramsay'da ise Sardeis, "Kral Yolu"nun geçtiği yer olarak bildirilmektedir. Ramsay'a göre bu yolun bir bölümü Ephesos ile Sardeis arasından (Karabel) geçerdi. Bununla birlikte bu geçitte "Sesostris" diye bilinen *Siro-Cappadocia* sanatına ait iki eserin bulunduğunu

[1133] Daha ayrıntılı bilgi için bkz. Walsh, 1839: 66-68.

[1134] Bu gravür için bkz. Walsh, 1839: levha 34; Sevin, 2006: 89; Güzel, 2010: 431, resim 41; Güzel, 2017: 298, foto. 5.

[1135] Keppel, 1831: 326-328.

[1136] Texier, 2002: 54.

[1137] Texier, 2002: 56-62.

[1138] Daha ayrıntılı bilgi için bkz. Christmast, 2012: 121-126.

[1139] Pınar, 1998: 13.

belirtmektedir[1140]. Diğer taraftan İngiliz gezgin William John Hamilton, oldukça eski bir yerleşim olan Salihli'ye bağlı Adala'yı 1842 yılında ziyaret etmiş ve burasının sefil bir köy olduğunu; fakat köy ağasının güzel bir konakta yaşadığını bizlere anlatmaktadır[1141].

Salihli'ye ziyarete gelen seyyahların özellikle üzerinde durdukları konulardan biri de Marmara Gölü'nün (Gygaie) güneyinde, Gediz Ovası'nın kenarında yer alan tümülüs[1142] biçimindeki Lydia Kral Mezarlığı (Bintepeler)'dır[1143] **(Resim 15)**. Sayıları yaklaşık yüzün üzerinde olan bu tümülüslerin en büyüğü Lydia Kralı Kroisos'un babası Kral Alyattes'e ait olan 361 m çapında ve 70 m yüksekliğindeki Kocamutaf Tepe[1144] (Alyattes Tümülüsü)'dir[1145] **(Resim 16)**.

Alman seyyah Sarre, bu bölgeye düzenlediği gezi deneyimlerini seyahatnamesinde aktarmaktadır. Seyyah, Sipylos Dağı'nın güney yüzünün birden alçaldığından ve Hermos'un her iki tarafında da irili ufaklı birçok tümülüs olduğundan bahsetmektedir. Burasının Sardeis şehrinin nekropolü olduğunu ve bu tümülüsler içinde en dikkat çekici olanın ise Kral Kroisos'un babası Alyattes'in mezarı olduğunu belirtmektedir[1146].

Bu mezarlara dair gözlemlerini de dile getiren Fransız seyyah Laborde, Gediz (Hermos) Ovası'nın kenarındaki bu tümülüslerin Lydia krallarına ait olduğunu, bununla birlikte bölgedeki en dikkat çekici mezarın ise Kral Alyattes'in tümülüsü olduğunu bildirmektedir[1147].

Bir diğer gezgin Christmast, Sardeis tümülüslerine ait izlenimlerini şu şekilde dile getirmektedir: *"Burada, olağanüstü tümülüsler ya da höyük adı verilen Lydia krallarının*

[1140] Ramsay, 1960: 30.

[1141] Hamilton, 1842 I: 143-144.

[1142] Bir yer altı mezar odasıyla onun üzerine yığılmış bir toprak yığınından oluşan yapay gömüt tepesi. Sözen ve Tanyeli, 2010: 309; Roosevelt, 2017: 194-205. Ayrıca bkz. Saltuk, 1993: 185-186; Er, 2004: 365; Tekçam, 2011: 236-237.

[1143] Hanfmann, 1964: 32; Bean, 1995: 251; Texier, 2002: 62-65; Greenewalt, 2010: 19, 31, 11. dipnot; Roosevelt, 2017: 194. Ayrıca bkz. https://www.sardisexpedition.org/tr/essays/latw-greenewalt-introduction (Erişim Tarihi: 18.11.2020).

[1144] Herodotos bu tümülüsle ilgili: *"Mısır ve Babil'deki anıtlar bir yana öyle bir anıt vardır ki, bilinen bütün öbürlerini aşar. Bu, Kroisos'un babası Alyattes'in mezarıdır, etekleri büyük taşlarla örülmüş bir toprak yığınıdır. Bu mezar çepeçevre altı stad ve iki plethrondur; genişliği on üç plethrondur."* şeklinde ifade etmektedir. Hdt., I, 93. Ayrıca bu tümülüsle ilgili bkz. Strab., XIII, 4. 7.

[1145] Hanfmann, 1964: 32; Roosevelt, 2003: 190; Roosevelt, 2017: 194-195, şekil, 6. 8.

[1146] Sarre, 1998: 4.

[1147] Laborde, 1838: 15-16.

mezarlarını görmekteyiz. Kandaules, Alyattes ve Gyges'e aittir. En büyükleri olan Alyattes'in mezarı 60 metreden yüksek, çevresi 1200 metre ve tabanının kumtaşından büyük taşlardan oluştuğu söylenmektedir.[1148]"

Fransız Texier de bu tümülüsleri ziyaret etmiştir. Seyyah, bu mezarların, çevredeki ovalara hâkim bir düzlüğün ortasında olduğunu bildirmektedir. Bunun yanında dikkatlerin önce, ilk bakışta ufak bir dağ gibi görünen en büyük mezara yöneldiğini söylemekte ve bu tümülüsün de Alyattes'e ait olduğunu ifade etmektedir[1149].

1838 yılında bölgeyi ziyaret eden İngiliz seyyah Charles Boileau Elliott, Sardeis'e giderken farklı büyüklüklerde; fakat neredeyse birbirine benzer biçimde 18-20 adet tümülüs gördüğünü, bunların bazısının etrafının tuğla işçilikle, bazısının ise toprak ve çimenlerle örtüldüğünü belirtmektedir[1150].

Doğu Prusyalı Richter de bu tümülüslerle hakkında bize bilgi vermektedir[1151]. Gezgin, Gygaie (Marmara) Gölü'nün hemen güney kıyısından başlayan ve bu alanda çok yükselmeden devam eden Lydia kaya mezarları bulunduğunu ve Sardeis'teki antik kalıntılara ulaşana dek geçen iki-üç saat içinde 48-50 arasında tümülüs gördüğünü belirtmektedir. En büyük olan tümülüsün Alyattes'e ait olduğunu söyleyen Richter, bunların Mısır'daki piramitlere benzer oluşlarına dikkati çekmektedir[1152].

İrlandalı seyyah Walsh, seyahatnamesinde Sardeis'e düzenlediği yolculuğu esnasında gördüğü bu tümülüsler için şu şekilde bilgi vermektedir[1153]: *"Burasını ilginç kılan şey, bu ıssız kıyıyı eski Lydia krallarının ebedi istirahat yeri olarak seçmesidir. Burası, şahane kalıntıların bulunduğu ve şu anda da var olan binlerce mezarın yeri olarak adlandırılan koca bir mezarlıktır. Bu mezarların arasında göze çarpan bir mezar vardır. O da Krezüs'ün babası Alyatte'ninkidir.[1154]"*. Walsh eserinde, Thyateira ve Sardeis'te olduğu gibi, bu bölgenin de Thomas Allom imzalı "Manisa-Salihli-Marmara Gölü ve Bintepeler" isimli gravürüne yer vermiştir[1155].

[1148] Christmast, 2012: 124.

[1149] Texier, 2002: 63.

[1150] Elliott, 1838: 70.

[1151] von Richter, 1822: 510-511.

[1152] Pınar, 1998: 12-13.

[1153] Güzel, 2010: 131; Güzel, 2017: 298.

[1154] Ayrıntılı bilgi için bkz. Walsh, 1839: 93.

[1155] Bu gravür için bkz. Walsh, 1839: 93; Güzel, 2010: 431, resim 42; Güzel, 2017: 299, foto. 6.

Akhisar (Thyateira) ve Salihli'nin yanı sıra Seyahatname ve gravürlere konu olan bir diğer ilçe de Kula'dır[1156]. Seyyahlar, özellikle Kula'nın fiziki coğrafyası ve dokumacılığı üzerinde durmuşlardır. 19. yüzyıl öncesine baktığımızda Kula hakkında Kâtip Çelebi (Cihannüma adlı eserinde)[1157] ve Evliya Çelebi'de değerli bilgiler olduğunu görmekteyiz.

Evliya Çelebi, Kula'nın tamamının 8 mahalle ve 1.200 toprak örtülü mamur ve süslü güzel haneler olduğunu belirtmektedir. Bunun yanında ilçede, 3 hamam, 200 dükkân, 6 han ve 11 sıbyan mektebi bulunduğunu; fakat imaret ve medresesinin olmadığını söylemektedir[1158].

İngiliz gezgin Keppel ise, ilçede toplam 1500 ev bulunduğunu; bu evlerin yüz ellisinin ise Rumlara ait olduğunu belirtir[1159]. Diğer birçok Osmanlı yerleşiminde olduğu gibi burada da Rumların kendi dillerinden daha çok Türkçe konuştuklarını ifade etmektedir[1160]. Tamamen volkanik lavlardan oluşan Kula'da on bir cami bulunduğunu söyleyen Keppel, halı ve kilim dokumacılığının ilçenin ticaretinde büyük bir öneme sahip olduğunu belirtmektedir. Keppel'in anlattıklarına göre ilçe kırmızı boyasıyla meşhurdur ve İskenderiye'ye kırmızı terlik ihraç eder. Ayrıca ilçede hatırı sayılır miktarda da haşhaş üretilmektedir[1161].

Texier, Kula'nın Kara Devlit[1162] adında bir dağın eteğinde kurulduğunu; bu dağın güneyde bütün vadiyi kaplamış olan önemli lavların merkezi olduğunu belirtmektedir[1163]. Seyyah ayrıca Kara Devlit konisinin ova seviyesinden yüksekliğini 500 metre, Kula'nın yüksekliğini ise 803 metre olarak belirtmektedir[1164]. Bunun yanında Kula'dan: *"Dört-beş bin nüfuslu bir şehirdir. Hemen hemen bütün evleri birkaç ağaçla gölgelenmiştir. Sokaklar temizdir. Çalışkan ve sanat sahibi olan halkının, rahat içinde olduğu görülür."* şeklinde söz eder[1165].

[1156] Ramsay, Kula isminin tamamen Türkçe olduğunu bildirir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Ramsay, 1960: 132.

[1157] Bkz. Kâtip Çelebi, 2013: 340.

[1158] Evliya Çelebi, 2011a: 57-58.

[1159] Keppel, 1831: 341.

[1160] Keppel, 1831: 354.

[1161] Keppel, 1831: 341.

[1162] Kitabın çevirmeni, Texier'in bu ismi "devlit" şeklinde yanlış yazdığını belirtmektedir. Doğru yazılışı "divlit" şeklinde olmalıdır.

[1163] Texier, 2002: 88.

[1164] Texier, 2002: 89.

[1165] Texier, 2002: 91. Texier, bu açıklamaların yanı sıra eserinde ilçeyi gösteren *Manisa-Kula* isimli gravürüne de yer vermektedir. Bkz. Texier, 2002: 92, pl. 50.

Yerli ve yabancı seyyahların hakkında değerli bilgiler verdiği bir diğer yerleşim de Turgutlu (Kasaba)[1166] ilçesidir. Evliya Çelebi Seyahatnamesinde, ilçenin özellikle XVII. yüzyılın ikinci yarısındaki durumu hakkında bir hayli bilgi vermektedir. Seyahatnamesinde, şehrin düz bir sahranın tam ortasında Gediz Nehri kıyısında olduğu, nahiyesinin 160 parça köyü olduğu, müftüsü, nakibi, kethüdayeri ve serdarının bulunduğu, tüccarının, ayanının ve asker taifesinin çok olduğu, şehir halkının anadan doğma çocuklarının yeniçeri olduğu belirtilmektedir[1167].

İngiliz Papaz Chishull, Turgutlu'ya (Kasaba) geldiğinde kentte gezintiler yapmış ve Ermeni mezarlığını dolaşırken antik dönemlere ait taş rölyeflere rastlamıştır. Bu taş rölyeflerden birinin Sardeis'ten getirildiği yöre halkı tarafından kendisine söylenmiştir[1168]. Diğer bir İngiliz gezgin Arundell de Turgutlu'ya ziyarete gelmiş ve Chishull gibi benzer bilgiler paylaşmıştır[1169]. İskoç Charles MacFarlane ise 1828 yılında Turgutlu'ya ziyarette bulunduğunu, ayrıca yörede yer alan İsmailce adlı bir Türk köyüne uğradıktan sonra Urganlı'ya ulaştığını bildirmiştir[1170].

1830 yılının ocak ayında Turgutlu'dan (Kasaba) geçen İngiliz gezgin Keppel ise kentin 1500 haneli ve Salihli'den çok daha büyük bir yerleşim olduğunu, ayrıca pamuğu ve kavununun oldukça meşhur olduğunu belirtmektedir[1171]. O dönemlerde Turgutlu'dan geçen gezginlerin eserlerinde bahsetmeden geçemediği konulardan biri de Turgutlu (Kasaba) kavunudur. Fuller, burada yetişen kavunun salatalığa benzediğini ve diğer kavunlardan daha uzun olduğunu belirtir. Bunun yanında kabuğununun oldukça yumuşak olduğunu, içinin renginin kırmızımsı ve tadının ise şimdiye kadar yediklerinin en güzeli olduğunu ifade etmektedir[1172]. Arundell ise kavunun elli çeşidinin olduğunu ve ocak-şubat aylarına kadar bozulmadan dayanabildiğini aktarmaktadır[1173].

[1166] Turgutlu XVII. yüzyılın ikinci yarısında "Kasaba" adıyla anılmaya başlamış, yerleşme 1842 tarihli nüfus yoklama defterinde ise Manisa kazasına bağlı bir nahiye merkezi haline gelmiştir. Kaya, 2013: 97.

[1167] Evliya Çelebi, 2011a: 71.

[1168] Chishull, 1993: 35.

[1169] Arundell, 2016: 15.

[1170] MacFarlane, 1829: 439.

[1171] Keppel, 1831: 323.

[1172] Fuller, 1830: 52.

[1173] Arundell, 1834: 21.

Evliya Çelebi'nin hakkında değerli bilgiler verdiği bir diğer yerleşim Gördes'tir[1174]. Seyyah, XVII. yüzyılda ziyaret ettiği Gördes için seyahatnamesinde, Gördes'in Saruhan oğlu Yakub Bey tarafından fethedildiğini ve adının İskender İmparatorluğu tarihinden sonra Kral Koritoz isminden geldiğini bildirmiştir[1175]. Evliya Çelebi'nin şehre uğradığı dönemde Gördes, Saruhan Sancağı'na bağlı yüz elli akçelik bir kazâ idi[1176]. Seyyah kent için ayrıca: *"Burada kethüdayeri ve serdarı vardı. Sokakları inişli yokuşlu olan Gördes'te altı mahalle ve toplam 2.200 toprak örtülü ev bulunuyordu[1177]"* şeklinde bilgiler vermektedir. Bunun yanında, halkının kazancının bağ ve bahçeler olduğunu, üzümünün meşhur olup Kütahya ve Karahisar'dan ve diğer yerlerden nice bin deve yükü buğday gelip üzüm ile değiştiklerini aktarmaktadır[1178]. Evliya Çelebi bunların yanı sıra Gördes'in Kayacık Beldesi'nin yaklaşık 4 km batısındaki Şahin Kayası Kalesi[1179] hakkında da bilgiler vermektedir[1180]. Texier ise Gördes'in halılarından bahsetmektedir. Avrupa'da "Acem Halısı" olarak bilindiğini söyleyen gezgin, bu halıların kumaşlarının inceliği ve renklerinin oldukça dikkat çekici olduğunu ifade eder. Ayrıca Gördes halısının, Uşak halısından dört-beş kat daha pahalı olduğunu da dile getirir[1181].

Yerli ve yabancı gezginlerin üzerinde önemle durduğu diğer bir kent de Alaşehir (Philadelphia)'dir[1182]. Hem ticari ve askeri yol güzergâhında yer alması hem de Kutsal Kitap İncil'de adı geçen yedi kiliseden bir tanesinin burada olması nedeniyle birçok gezgin, Alaşehir'i gezmiş ve buradaki antik dönem eserleri hakkında önemli bilgiler vermişlerdir.

Yerli gezginlerden Evliya Çelebi, Alaşehir'in kalesi ile birlikte, medrese, han, hamam, cami, tekke, tabakhane, mektep ve dükkânlarından söz etmektedir. Halkının yüz renklerinin

[1174] Gördes'in kuruluşu ve tarihsel adları hakkında bkz. Darkot, 1948: 815; Ramsay, 1960: 131; Yurdoğlu, 1993; 21-22.

[1175] Sezer, 2019: 77.

[1176] Yurdoğlu, 1993: 35.

[1177] Yurdoğlu, 1993: 41-42.

[1178] Evliya Çelebi, 2011a: 61-62.

[1179] Bu kale için ayrıca bkz. Yurdoğlu, 1993: 35-40; Akdeniz, 2011a: 41-43; Akdeniz, 2012b: 42-44.

[1180] Ayrıntılı bilgi için bkz. Evliya Çelebi, 2011a: 65-66.

[1181] Texier, 2002: 366.

[1182] Alaşehir'in kuruluşu ve kelime anlamı için bkz. Cuinet, 1894: 571; Darkot, 1940: 290; Ramsay, 1960: 130; Ceylan, 2004: 31.

kırmızımsı olduğunu belirttiği Alaşehir'in suyunun ve havasının gayet güzel olduğunu ifade etmektedir[1183].

Fransız seyyah Tavernier 1664'te geldiği Alaşehir ile ilgili, Asya'daki yedi kiliseden birinin burada bulunduğunu, kentin yüksek bir dağın eteğindeki dört tepenin üstüne inşa edildiğini belirtmektedir. Ayrıca burada, Eskiçağ yapısı olarak bir amphitheatre[1184] kalıntısı ve birkaç mezar olduğundan da söz etmektedir[1185].

Alaşehir'i ziyaret eden İngiliz gezgin Charles Fellows, Philadelphia Antik Kenti'ne ait kalıntıların az olduğundan bahsetmektedir. Kentte görülen kalıntıların şehir surlarının parçaları, kiliseye ait mimari sütunlar ve duvarlar olduğunu belirtmektedir. Kiliseye ait olduğunu belirttiği büyük kare taş sütunlar ve tuğla kemerlerin bir kısmının hala ayakta olduğunu söylemektedir[1186].

1815 yılında Manisa gezisi sırasında Alaşehir'e de uğrayan Doğu Prusyalı Richter eserinde, Bizans zamanından kalan sur kalıntılarının büyük bir kısmının hala ayakta durduğunu, Türklerin bu sur kalıntılarına yeni bir kapı açtıklarını belirtir. Bununla birlikte Alaşehir'in sokaklarının da tıpkı Akhisar'da olduğu gibi devamlı su aktığı için çamur içinde olduğunu, sadece kaldırımların kuru olduğunu ifade eder[1187].

Alaşehir'e gelen bir diğer gezgin Alman Sarre'dir. 19. yüzyıldaki Sardeis seyahatinden sonra uğradığı Alaşehir için nüfusunun 15000 olduğu ve bu nüfusun çoğunluğunu ise Rumların oluşturduğunu aktarmaktadır. Kent evlerinin son derece basit ahşap evler veya kerpiç kulübelerden inşa edildiğini, bu yapılardan ahşap evlerde daha çok Rumların, diğerinde ise Türklerin oturduğunu söylemektedir[1188].

Alaşehir'i ziyaret eden İngiliz jeolog ve gezgin William John Hamilton ise kentte 2000 Türk ile 250 Rum evi olduğunu, kentin sokaklarını gezerken de çok sayıda antik parça ve bozulmuş yazıt gördüğünü bildirmiştir[1189].

[1183] Evliya Çelebi, 2011a: 58-59.

[1184] Antik Romalılarda, içinde savaş oyunları, gladyatör ve vahşi hayvan dövüşlerinin düzenlendiği daire ya da oval planlı, alanı kademeli oturma yerleriyle çevreleyen yüksek yapı. Sözen ve Tanyeli, 2010: 309. Ayrıca bkz. Saltuk, 1993: 22; Er, 2004: 24; Tekçam, 2011: 13-15.

[1185] Tavernier, 2006: 124.

[1186] Fellows, 1839: 288.

[1187] Pınar, 1998: 14.

[1188] Sarre, 1998: 5.

[1189] Hamilton, 1842 II: 375.

Texier, Bergama kralı Attale Philadalphe tarafından kurulduğunu belirttiği kent için: *"Şehir birkaç tepe üzerine yapılmıştır. Sur duvarları, neredeyse büyük ve düzgün bir dikdörtgen şeklindedir. Duvarların genel yapısı hemen hemen kalmış gibidir. Yalnız kuzey tarafındaki geniş bir açıklık, şehrin girişini oluşturur. Surlar, birbirinden yirmi otuz metre mesafede, yuvarlak kulelerle korunmuştur."* ifadesini kullanmaktadır[1190].

1851 yılında kente gelen Henry Christmast ise eserinde Alaşehir isminin anlamı hakkında bilgi vermektedir. Christmast'a göre Alaşehir'in gerçek anlamı "güzel şehir" dir ve bu namı kendisine değil, bulunduğu konuma borçludur[1191]. Ayrıca şehrin nüfusunun 12 bin Türk ile 3 bin Rum'dan oluştuğunu ve başlıca geçim kaynağının pamuk, tütün ve mısır olduğunu kaydetmiştir[1192].

Alaşehir'e dair gözlemlerini dile getiren İngiliz gezgin Richard Chandler, kentin savunma duvarlarından söz etmektedir. Gezgin ayrıca Alaşehir'den Sardeis'e giderken yolda bir çeşme yapısı gördüğünü ve bu çeşme yapısında devşirme malzeme kullanıldığını bildirmektedir. Bu devşirme malzemenin üzerinde ise Antik Yunanca yazıtlar ve girlandlar[1193] olduğunu ifade etmektedir[1194]. İngiliz gezgin Charles Boileau Elliott, 1838 yılında Alaşehir'e geldiğinde Chandler gibi benzer durumla karşılaşmıştır. Kent mezarlığında yaptığı incelemeler sonucunda, mezar taşlarında devşirme malzeme olarak antik sütunların ve Yunanca yazıtlı malzemelerin kullanıldığını belirtmektedir[1195].

Devşirme malzemenin yaygın kullanımını örnekleyen bir diğer seyyah ise İskoçyalı Charles MacFarlane'dir. 1832 yılında Manisa'ya uğrayıp Alaşehir'e geldiğinde burada çok fazla eski eser göremediğini; fakat çok azda olsa birkaç güzel lahit gördüğünü bunların ise devşirme malzeme olarak yalaklarda kullanıldığını bizlere aktarmaktadır[1196].

[1190] Texier, 2002: 83.

[1191] Christmast, 2012: 131.

[1192] Christmast, 2012: 130.

[1193] Antik Yunan ve Roma'da, çoğunlukla lahitlerin üzerinde ve frizlerde görülen iki nokta arasına asılmış yaprak, çiçek ve dallardan oluşan çelenk görümünde bezemeye verilen isim. Tekçam, 2011: 78. Ayrıca bkz. Saltuk, 1993: 69; Er, 2004: 119; Sözen ve Tanyeli, 2010: 117.

[1194] Chandler, 1817: 290.

[1195] Elliott, 1838: 84.

[1196] MacFarlane, 1832: 47.

Diğer bir gezgin İrlandalı Walsh, Türklerin "Allah'ın Şehri" olarak niteledikleri Alaşehir için şu ifadeleri kullanmaktadır*: "Apokalips kiliselerinin hepsinin içinde, eski Hıristiyan kimliğini daha iyi muhafaza eden yer burasıdır."* Kentte Hıristiyan nüfusun yaklaşık 1800 olduğunu ve kentin 25 kilisesinin bulunduğunu söyleyen gezgin, bunla birlikte Kutsal İncil'de bahsedilen kilisenin kalıntılarının hala görülebilir olduğunu belirtmektedir[1197]. Walsh ayrıca eserinde, yukarıda bahsettiğimiz kentler dışında, Thomas Allom'un "Manisa-Alaşehir (Philadelphia)[1198]" isimli gravürüne de yer vermiştir[1199].

Kente ziyarete gelen bir başka gezgin de İngiliz gezgin Arundell'dir. Alaşehir'in girişinde ufak taşlardan yapılmış sur duvarlarının olduğunu belirten Arundell, bu sur duvarlarının Geç Dönem'e (olasılıkla Bizans) ait olabileceğini ifade etmektedir. O dönemde Alaşehir'de 300 Yunan evi, yaklaşık 3000 civarında da Türk evinin olduğundan bahseden seyyah ayrıca kentte 25 kilisenin bulunduğunu fakat bunların sadece beş tanesinin kullanıldığını aktarmaktadır. O dönemin rahibi tarafından kendisine gösterilen St. John Kilisesi için de taş duvarlı ve tuğla kemerli olduğunu belirtmektedir[1200].

1890'lı yıllarda Alaşehir'e uğrayan gezginlerden bir diğeri ise Fransız coğrafyacı Vital Cuinet'tir. Seyyah eserinde, kentin genel nüfusunu 35.510 olarak belirtmektedir. Bu nüfusun 27.510'unu Müslüman, 7326'sını Rum, 335'ini Ermeni ve 339'unu da Yahudilerin oluşturduğunu söylemektedir[1201]. Bunların yanı sıra kentte 20 tane cami ve 27 tane de kilise bulunduğunu, camilerin çinili beyaz minarelerinin ise kente güzel bir doğu havası verdiğini belirtmektedir[1202].

Alaşehir'in Seleukoslar ve Pergamon Krallığı döneminde doğu ticaret yolu üzerinde olduğunu ifade eden Ramsey, doğudan Pergamon'a giden ana yolun Apameia, Laodikeia, Philadelphia ve Thyateira'dan geçtiğini söylemektedir. Attalidler ile Seleukosların muharebeleri esnasında bu yolun önemine dikkat çeker[1203]. Fakat Ramsay Philadelphia,

---

[1197] Walsh, 1839: 71-72.

[1198] Allom imzalı bu gravürün altında, *"Türkler'in Allah olarak adlandırdıkları Tanrı'nın şehri"* şeklinde bir ifade yazmaktadır.

[1199] Bu gravür için bkz. Walsh, 1839: levha 37; Güzel, 2010: 430, resim 40; Güzel, 2017: 296, foto. 4.

[1200] Arundell, 1828: 167-176.

[1201] Cuinet, 1894: 570.

[1202] Cuinet, 1894: 574.

[1203] Ramsay, 1960: 45.

Klannoudda ve Akmonia yolunun Diadokhlar dönemine kadar kullanılmadığını da ifade etmektedir[1204].

Gölmarmara[1205] ilçesi Evliya Çelebi seyahatnamesinde "Marmara" olarak geçmektedir. Seyyah ilçenin Serdarı ve kethüdayeri olduğunu; fakat müftüsünün ve nakibinin olmadığını söylemektedir. Şehrin, kayalı bayırlar dibine kurulduğunu, birbiri üzere iki katlı ve tek katlı, 1200 kiremit örtülü güzel hanelerden oluştuğunu, bütün hanelerinin kuzey tarafındaki ovaya nazır, uzakları görebilen gayet havadar hoş evlerden oluştuğunu belirtmektedir[1206]. Ayrıca temmuz ayında pek çok insanın şifa bulduğu şehrin ılıcasından da bahsetmektedir[1207].

Doğu Prusyalı Richter 1815 yılının temmuz ayında Akhisar'dan ayrılıp Sardeis'e giderken, Gölmarmara civarında bolca bulunan incir ağaçlarının oldukça büyük olduklarından söz etmektedir[1208]. 1828 yılında Gölmarmara'ya gelen bir diğer gezgin John Hartley'dir. Gezgin, kentte iki cami, bir Rum kilisesi ile 5-6 Rum evi olduğunu belirtmektedir[1209]. Texier ise Gölmarmara'nın üç-dört bin nüfuslu yeni bir şehir olduğunu ve şehirde bir kervansaray bulunduğunu aktarır. Gezgin, çevresinde gördüğü eski mimari süslemelerden yola çıkarak burasının eski bir Roma şehri tarafından işgal edildiğini ifade etmektedir[1210].

17. yüzyılda Evliya Çelebi'nin ziyaret edip hakkında önemli bilgiler verdiği bir diğer ilçe de Demirci'dir[1211]. Seyyah, kazada 150 köy ve şehir merkezinde 18 mahalle ve bu mahallelerde toprak örtülü 3060 ev, 200 dükkân, 6 cami, 42 mescit, 17 çeşme, 2 tekke, 2 hamam, 7 han, 10 mektep, 5 medrese bulunduğunu söylemektedir[1212]. Ayrıca şehrin dört tarafında iki saatlik mesafeye kadar dağların tamamen bağ ile dolduğunu, incir ve üzümünün meşhur olduğunu, Afyonkarahisar'dan ve Tavşanlı'dan Demirci'ye katırcıların buğday

[1204] Ramsay, 1960: 55, 2. dipnot.

[1205] Texier, ilçenin bu ismi almasının nedeni olarak buradaki eski mermer ocaklarını göstermektedir. Texier, 2002: 79.

[1206] Evliya Çelebi, 2011a: 70.

[1207] Bkz. Evliya Çelebi, 2011a: 70-71.

[1208] Pınar, 1998: 10.

[1209] Hartley, 1833: 311-312.

[1210] Texier, 2002: 79.

[1211] Bkz. Evliya Çelebi, 2011a: 53-56. Ayrıca Demirci hakkında daha fazla bilgi için bkz. Boyacıoğulları ve Alakese, 1972; Aydın, 2004; Adamaz, 2012.

[1212] Evliya Çelebi, 2011a: 54-55.

getirerek, buradan özellikle kurutulmuş üzüm aldıklarını ve insanlarının bu şekilde geçimlerini sağladıklarını belirtmektedir[1213].

Evliya Çelebi'nin seyahatnamesinde değindiği diğer bir ilçe havza içerisinde yer alan Kütahya'nın[1214] Gediz ilçesidir. Gediz'in taşlık dar bir boğaz içinde, bir dere kenarında kurulduğunu; kethüdayeri, serdarı, şeyhülislâmı, nakibi ve ulemâsının çok olduğunu aktarmaktadır[1215]. Seyyah ayrıca ilçede yer alan ılıcanın dillere destan olduğunu, berrak suyundan içenlerin tüm salyalarından kurtulup yüzüne kan geldiğini, yedi sekiz kere temiz havuzuna girenlerin ise vücudunda hararetten bir şey kalmadığını belirtmektedir[1216].

Gediz ilçesi, Texier'in eserinde ise Cadi olarak geçmektedir[1217]. Texier, Gediz'in dik bir dağın dibinde, sel yolu üzerinde kurulduğunu; ancak Gediz Vadisi sayesinde İzmir (Smyrna) şehri ve diğer kalabalık şehirler ile bütünlük oluşturduğunu, tarım ve endüstri ürünlerini o bölgelerde pazarlayan önemli bir kent olduğunu anlatmaktadır[1218].

Bahsedilmesi gereken diğer bir kent, yerli ve yabancı gezginlerin üzerinde önemle durdukları İzmir'in[1219] Eski Foça (Phokaia) ilçesidir. Eski Foça (Phokaia) Aiol topraklarında olmasına rağmen, daima bir İon kenti olmuştur[1220]. Antik yazarlardan Herodotos, Strabon ve Şamlı Nikolaos'a göre, Orta Yunanistan'da Peloponnes Yarımadası'nda yaşayan Phokisliler

[1213] Evliya Çelebi, 2011a: 55.

[1214] Bertrandon de la Broquiére, 1433 yılındaki seyahatinde, Sultan II. Murad'ın oğlu şehzade Alâeddin'in burada sancak beyi olduğunu belirtmektedir. Yıldız, 1981-1982: 44. Ayrıca seyyahlarda Kütahya ili için bkz. Pınar, 1998: 63-71; Texier, 2002: 281-283; 284-288; Evliya Çelebi, 2011a: 29-38.

[1215] Daha fazla bilgi için bkz. Evliya Çelebi, 2011a: 44-45.

[1216] Evliya Çelebi, 2011a: 46.

[1217] Texier, 2002: 273, 513. dipnot; 281.

[1218] Ayrıntılı bilgi için bkz. Texier, 2002: 319, 329-330.

[1219] İzmir, İstanbul'dan sonra batılı gezginlerin en fazla önem verdikleri il olmuştur. Bunun nedeni gezginlerin en fazla uğradıkları ve daha uzun süre kaldıkları kent olmasıdır. Genel olarak 17. yüzyıldan itibaren batılı seyyahların ilgisini çekmeye başlamıştır. Daha sonra bu ilgi, özellikle 19. yüzyılda oldukça yoğunlaşmıştır. Sevin, 2006: 108. İzmir'e gelen gezginler ve geliş tarihleri için bkz. Baykara, 2001: 1-19. Ayrıca İzmir'e gelen seyyahlar ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Frankland, 1830: 256-259; Laborde, 1838: 3; Marchebeus, 1839: 119-120; Dukas, 1956: 50; Ülker, 1994; Pınar, 1996; Pınar, 1998: 159-195; von Moltke, 1999: 75; Burnaby, 2000; Pınar, 2001; Goffman, 2001: 1, 4, 12, 45; Oikonomos ve Slaars, 2001: 81, 183, 209-214; Pınar, 2002: 114-120; Yılmaz, 2002: 218-234; Yaranga, 2002; Zorlusoy, 2002: 113-134; Tancoigne, 2003: 26-27, 31-32: Bauden, 2003: 34-35; Kinglake, 2004: 43; Tournefort, 2005: 247; Davis, 2006: 8; Tavernier, 2006: 117; Polonyalı Simeon, 2007: 200; Twain, 2007: 85; Michaud ve Poujoulat, 2007: 21.

[1220] Bean, 1995: 98.

Anadolu'ya gelmişler[1221] ve Kyme (Aliağa yakınları) sakinlerinin rızasıyla yakın kıyıya yerleşip Phokaia'yı kurmuşlardır[1222].

Ünlü Türk coğrafyacı ve denizcisi Piri Reis, Foça (Phokaia) kalelerinden söz ederken Eski Foça limanı hakkında da bize önemli bilgiler vermektedir: *"Mezkür limanın ikinci bucağına Tekir Bahçası dirler. Ol bucak sığdur. Kenara kayık varmaz. Mezkür Tekir Bahçasın gün batısı lodos tarafına dolaşdıkda 'Deve Boynu' dirler bir burun vardır. Ol burnun kıble tarafında bir bucak var. Mezkür bucakda poyrazlı günlerde yaturlar. Mezkür bucağın tekrar kıble tarafında 'Keklik Limanı' dirler, hüdâi bir liman vardır…[1223]"*

Evliya Çelebi'ye baktığımızda seyyah eserinde, Eski Foça'dan (Phokaia), Kara Foça şeklinde bahsetmektedir. Evliya Çelebi bunun nedenini ise şu cümlelerle anlatmaktadır: *"(…) tarihinde Ceneviz elinden Orhan Gazi fethidir. Seğirdimci askerleri Kara Ece Yakup, Kara Mürsel, Kara Balıkesir ve Kara Bekir adlı gaziler Kara Koca ile ansızın Kara Foça boğazına baskın edip önce Kara Foça ve Kara Koca şehre kılıç vurup fethettikleri için bu şehre Kara Foça derler[1224]."* Gezgin ayrıca deniz kıyısında bir tepe üzerinde çevresinin büyüklüğü 1060 adım olan kalesinden ve bu kalenin büyük bir limana sahip olduğundan da söz etmektedir[1225].

17. yüzyılda Eski Foça'yı (Phokaia) ziyaret eden Hollandalı sanatçı ve seyyah Cornelis de Bruyn, gravürlerini[1226] de yaptığı ilçede yaklaşık beş saat kaldıklarını bununla birlikte ilçenin oldukça güzel ve büyük bir kalesi olduğunu da ifade etmektedir[1227].

Yabancı gezginlerden bir diğeri Fransız Texier ise Foça (Phokaia) için şu ifadeleri kullanmaktadır: *"Fokya (Phokai) küçük şehri, Yeni Foça'nın yerini alır, hemen hepsi gemici olmak üzere dört-beş bin kadar nüfusu vardır, çoğunluğu Türkler oluşturur. Rumların küçük bir kilisesi, Türklerin de kötü durumda çok sayıda camileri vardır. Şehrin dışında bulunan mezarlıklarında, eski mimarî süsleme parçaları çoktur; fakat özel bir şekilde incelemeye değer hiçbir harabe yoktur[1228]."*

Bir dönem Foça (Phokaia) kazı başkanlığı da yapmış olan Fransız mühendis ve arkeolog Felix Sartiaux (1876-1944), Foça'nın (Phokaia), üç tarafından serin bir deniz havası

[1221] Özyiğit, 2002: 181.

[1222] Texier, 2002: 250. Ayrıca bkz. Sartiaux, 1952: 7.

[1223] Piri Reis, 1935: 151-152.

[1224] Evliya Çelebi, 2011a: 91.

[1225] Evliya Çelebi, 2011a: 92.

[1226] Bu gravürler için bkz. Cornelis de Bruyn, 2015: 161, levha 53; 167, levha 58.

[1227] Cornelis de Bruyn, 2015: 161.

[1228] Texier, 2002: 255.

aldığını ve çok temiz hafif içme suları olduğunu belirtir. Bunlarla beraber denizin ve doğal manzaralarının güzelliği Foça'yı Ege'nin en güzel yerlerden biri haline getirdiğini de ifade etmektedir[1229].

Evliya Çelebi'nin hakkında önemli bilgiler verdiği diğer bir ilçe, 14. yüzyıldan itibaren bir Türk şehri olan[1230] İzmir'in Menemen[1231] ilçesidir. Seyyah, İzmir'e gelmeden önce Bergama, Güzelhisar ve Foça üzerinden 1670 veya 1671 yılında Menemen'e geldiği belirtilmektedir[1232]. Evliya Çelebi seyahatnamesinde Menemen için, Tarhaniye vilayeti eski Melemeniye şehri demektedir[1233]. Seyyah bu sözcüğün anlamını da: *"hâlâ halkı gayet büleh yani Oğuz taife ve meleme kavimdir, onun için Melemen şehri derler."* şeklinde açıklamaktadır[1234]. Bunun yanında Menemen'in nerede kurulduğundan, kaç mahalleden oluştuğundan, evlerinin nasıl yapıldığından, yoksulların ve sivrisineklerin çok olmaları gibi pek çok konuda da önemli bilgiler vermektedir[1235].

Menemen hakkında, yabancı gezginlerden Fransız coğrafyacı Vital Cuinet de önemli bilgiler vermektedir. Gezgin, 19. yüzyılda Menemen'in 995 km^2 yüzölçümü olduğunu, bu yüzölçümünün 450 km^2'sini tarım alanı, 250 km^2'sini mera, 267 km^2'sini dağ ve 28 km^2'sini de ormanlık alanların oluşturduğunu söylemektedir[1236]. Cuinet, Menemen'in nüfusu ve etnik kimliğiyle ilgili de bilgi vermektedir. Gezginin belirttiğine göre 19. yüzyıl sonu ile 20. yüzyıl başlarında Menemen'de 20309 Müslüman-Türk, 7779 Ortodoks-Rum, 1500 ecnebi, 508 Ermeni ve 100 Yahudi olmak üzere toplam 30196 kişinin yaşadığını bildirmektedir[1237]. Diğer taraftan 1620 yılında, İstanbul'daki sarayın erzak ihtiyacı için Menemen'den 400 kantar kuru

[1229] Sartiaux, 1952: 5.

[1230] Bakkal, 1994: 346.

[1231] Menemen ilçesinin isimleri, kökenleri ve anlamları için bkz. Dukas, 1956: 50, 62; Umar, 1993: 563-564; Bakkal, 1994: 1-6; Baykara, 1996: 4-5; Doğer, 1998: 296-301; Evliya Çelebi, 2011a: 96.

[1232] Doğer, 1998: 83.

[1233] Doğer, 1998: 299.

[1234] Evliya Çelebi, 2011a: 96.

[1235] Evliya Çelebi, 2011a: 93-97. Ayrıca bkz. Bakkal, 1994: 10-11, 40-41, 78-79, 261-262, 330, 332-335, 339-340; Doğer, 1998: 83-85.

[1236] Cuinet, 1894: 485-488.

[1237] Cuinet, 1894: 485-486.

üzüm, 150 kantar incir, 10 kantar badem ve 20 kantar yabani kayısı gönderildiği de belirtilmiştir[1238].

Havza sınırları içerisinde yer alan Uşak, bahsettiğimiz diğer kentlere göre daha az sayıda seyyahın ilgisini çekmiştir. Uşak ile ilgili anlatımlarda genel olarak köy olarak bahsedilmekte, dokumacılık ve özellikle halıcılık[1239] konusundaki ününe dikkat çekilmektedir[1240].

Evliya Çelebi, Uşak'ta Germiyanoğlu İshak Şah yapısı olan bir kalenin varlığından bahsetmektedir. Seyyah bu kale için: *"1007 tarihinde vilâyet halkı toplanıp celâli korkusundan tamir edip tuğla ve taş ile inşa etmişlerdir. Diğer kaleler gibi sağlam ve muhkem değildir. Kuşatma sırasında kale döven toplara dayanmaz, boyu 5 arşın tuğla yapıdır. Kalenin çepçevre büyüklüğü 2 bin adımdır. Ve tamamı 5 kapıdır. Bu kale dört köşedir. Dizdarı, neferleri ve cebehanesi yoktur zira iç el olmakla cebehane ve nefere muhtaç değildir.[1241]"* ifadelerini kullanmaktadır. Ayrıca Uşak'ta 7 han, 4 adet cami, 14 mescit, 7 kahvehane, 2 hamam, toplam 370 dükkân olduğunu, bununla birlikte Uşak halısının[1242] da oldukça meşhur olduğunu aktarmaktadır[1243].

Evliya Çelebi gibi 17. yüzyıl gezginlerinden Kâtip Çelebi de eserinde Uşak hakkında bilgiler vermektedir. Murat Dağı yakınında, dere içinde yüksek bir kaya üzerinde bulunan bir kalesinin olduğunu belirtir. Seccadesi ile halısının meşhur olduğunu belirttiği Uşak için Germiyanoğulları döneminden kalan pek çok dini ve sosyal kurum ile yapıların bulunduğunu ve özellikle bağlarının oldukça güzel olduğunu ifade etmiştir[1244].

19. yüzyıl gezginlerinden Alman Paul von Lindau[1245] 1899 yılında İzmir'e ziyarette bulunmuştur. Seyahat sonrasında izlenimlerini anlattığı eserinde Uşak'ın Bursa vilayeti sınırları içerisinde olduğunu söylemektedir[1246]. Gezgin, İzmir limanından dünya pazarına

---

[1238] Goffman, 2001: 29-30. Ayrıca bkz. Doğer, 1998: 83.

[1239] Dokumacılık ve halıcılık konusunda bkz. Darkot ve Tuncel, 1995: 26, 79-80; Sayan, 1997: 13; Özdeğer, 2001: 2, 55; Perdahcı, 2011: 275-291.

[1240] Güzel, 2010: 3, 154, 321.

[1241] Evliya Çelebi, 2011a: 41-42.

[1242] Evliya Çelebi'nin 1633 ve 1674 tarihli kayıtlarında İstanbul Yeni Valide Camii envanterinde, 1726 Topkapı Sarayı Hırka-i Saadet Dairesi ve 1763 Laleli Camii için Uşak'a halı ısmarlandığı kayıtlarda bulunmaktadır. Bkz. Perdahcı, 2011: 277.

[1243] Evliya Çelebi, 2011a: 42-43.

[1244] Kâtip Çelebi, Cihânnümâ, 632.

[1245] Bu gezgin hakkında bilgi için bkz. Pınar, 1998: 159.

[1246] Pınar, 2001: 332.

ulaştığı için İzmir halısı olarak tanınan ünlü Doğu halısının aslında Uşak halısı olduğunu belirtmektedir[1247].

Uşak'ı ziyaret edip hakkında bilgiler veren bir diğer 19. yüzyıl gezgini İngiliz asıllı Arundell'dir. Gezgin, burasının büyük bir kasaba olduğunu belirtir. Bunun yanında Uşak'ta 10.000 Türkün yaşadığını, 50 Rum ve 35 tane de Ermeni evi bulunduğunu anlatmaktadır. Ayrıca Phryg halılarının devamının burada dokunduğunu ifade eder[1248].

Uşak'ı 1830 ve 1845 yıllarında iki kez ziyaret eden bir diğer İngiliz gezgin William John Hamilton'dur. Seyyah, Uşak'ın 7 mil uzağında bulunan Çörekköy'de (Çarıkköy) bir cami duvarında yer alan iki yazıt hakkında bilgiler vermektedir[1249].

Uşak'ı ziyaret eden yabancı gezginlerden bir diğeri de Fransız seyyah Charles Texier'dir. Uşak'ın geniş bir ovaya hâkim konumda olduğunu, nüfusunun 15.000 ve bu nüfusun üçte ikisinin Türk geriye kalanının ise Ermeni ve Rumlardan oluştuğunu yazmaktadır. Kentteki binaların genelde taştan veya kırmızı tuğladan yapıldığını, bununla birlikte halıcılık sanatının da yaygın olduğunu belirtir[1250].

1880'lerde Uşak'a (Temenouthyrai) gelip kentin antik şehirlerinde araştırmalarda bulunan diğer bir gezgin William Ramsay'dır. Gezgin, Uşak'ın (Temenouthyrai) Hyllos Çayı'nın yukarısında, Temnos Dağı'nın güney sırtlarında olduğunu ifade eder[1251].

Yukarıda bahsedilen gezginlerin yanı sıra 1830-1834 yıllarında Yüzbaşı Callier[1252], 1843-1844 yıllarında da Le Bas[1253], 1890'larda Karl Buresch ve E. Legard[1254], 1908-1914 yıllarında Josef Keil ve A. Von Premerstein[1255], 1960-1975 yıllarında da Thomas Drew Bear[1256] Uşak ve çevresinde araştırmalarda bulunmuşlardır.

[1247] Pınar, 1998: 180-181.

[1248] Arundell, 1834: 104.

[1249] Ayrıntılı bilgi için bkz. Hamilton, 2013: 97-101.

[1250] Texier, 2002: 364-367.

[1251] Daha fazla bilgi için bkz. Ramsay, 1960: 160-162.

[1252] Callier, Uşak'ta bulduğu bir yazıtta Uşak'ın antik isminin Temenouthyrai olduğunu saptamıştır. Bunun yanında Temenouthyrai adı ile beraber Flaviopolis isminin de birlikte geçtiğini okumuştur. Bkz. Varinlioğlu, 2001: 168.

[1253] Uşak'ta tespit ettiği bazı yazıtları okuyup yayınlamıştır. Bkz. Le Bas, 1870.

[1254] Buresch, 1898: 160-173.

[1255] Keil ve Premerstein, 1911: 124-150.

[1256] Drew-Bear, 1979: 275-302.

2.3. Bilimsel Araştırmalar

2.3.1. Yüzey Araştırmaları

Doktora tezinin çalışma konusunu oluşturan Gediz Havzası'nda gerçekleştirilen Arkeolojik yüzey araştırmalarına baktığımızda, günümüze kadar birçok bilim insanı bölgede incelemelerde bulunmuştur. Bu yüzey araştırmaları sırasında Neolitik Çağ'dan başlayarak Kalkolitik Çağ'a ve konumuz açısından önemli bir yeri olan İlk Tunç Çağı kültürleriyle ilgili çok önemli bilgilere ulaşılmıştır.

Havza sınırları içerisinde yer alan Manisa ilinde ilk Prehistorik araştırmalardan birini Türk Arkeoloji'sine büyük katkıları olan Alman bilim insanı Kurt Bittel'in 1942 yılında yaptığı çalışmalar oluşturur[1257]. Daha sonra uzun yıllar (1968-1994) Ankara İngiliz Arkeoloji Enstitüsü'nün başkanlığını da yapan İngiliz arkeolog David H. French[1258], 1959-1961 yılları arasında havzayı da içine alan Batı Anadolu'da yüzey araştırması yapmış ve yaptığı bu çalışmaları ayrıntılı olarak yayınlamıştır[1259]. Gerek İzmir gerek Manisa illerinde yaptığı yüzey araştırmalarında French'in belirlediği yerleşimlere ilaveten yeni merkezler tespit eden bir diğer bilim insanı da Recep Meriç'tir. Yapmış olduğu çalışmalar sonucunda bölgede geç dönemlerin yanı sıra çok sayıda Prehistorik-Protohistorik buluntu merkezi tespit etmiştir[1260]. Rafet Dinç ise Akhisar ve çevresinde[1261] özellikle Kulaksızlar[1262] mermer-taş, figürin-kap atölyesinde önemli çalışmalar yapmıştır. Dinç'ten sonra 1999 yılında Turan Takaoğlu söz konusu alanda yüzey araştırması gerçekleştirmiş[1263] ve burada tespit edilen buluntular da dâhil olmak üzere Boston Üniversitesi'nde bir doktora tezi hazırlamıştır[1264]. 2005 yılında Merkezi Lydia bölgesi başta olmak üzere Christopher H. Roosevelt ve Cristina Luke başkanlığında başlayıp 2015 yılına kadar kesintisiz olarak yürütülen yüzey araştırmaları[1265],

[1257] Bu çalışmalar sonucunda havza dışında yer alan Kırkağaç ilçesi yakınlarındaki Maltepe ve Soma'daki bazı höyükler incelenmiştir. Bkz. Bittel, 1942: 74.

[1258] French'in Anadolu Arkeolojisi'ne katkıları ile ilgili bkz. Özdoğan, 2017: 17-24.

[1259] Bkz. French, 1961: 99-141; French, 1965: 15-24; French, 1967: 49-100; French, 1968: 19-54; French, 1969: 41-98; French, 1997: 569-595.

[1260] Bkz. Meriç, 1983a: 51-52; Meriç, 1985: 199-208; Meriç, 1986: 301-310; Meriç, 1987a: 247-256; Meriç, 1988a: 385-392; Meriç, 1990a: 361-366.

[1261] Bkz. Dinç, 1991: 25-38.

[1262] Dinç, 1996: 11-41; Dinç, 1997: 255-282.

[1263] Takaoğlu, 2001: 157-168.

[1264] Bkz. Takaoğlu, 2000: 1 vd. Bu çalışmasını ise 2005 yılında yayınlamıştır. Bkz. Takaoğlu, 2005: 1 vd.

[1265] Roosevelt, 2007: 135-154; Roosevelt ve Luke, 2008: 305-326; Roosevelt ve Luke, 2009: 433-450; Roosevelt ve Luke, 2010: 1-24; Roosevelt, 2011: 55-74; Roosevelt ve Luke, 2012: 383-400; Roosevelt ve Luke, 2013:

bölgenin erken dönemlerinin yanı sıra geç dönemleri hakkında da çok önemli arkeolojik bilgiler sunmaktadır[1266]. Yine Roosevelt ve Luke yönetiminde yürütülen Merkezi Lydia Yüzey Araştırması Projesi kapsamında Bozyer[1267] denilen alanda 2008 yılında Çiler Çilingiroğlu Ünlüsoy ve Kevin Cooney'nin tarafından yüzey araştırması gerçekleştirilmiştir[1268]. Manisa ilinde yüzey araştırmaları yapan bir diğer bilim insanı Engin Akdeniz'dir. Tüm Manisa ili ve ilçelerini kapsayacak şekilde gerçekleştirilen yüzey araştırmaları bölgenin Prehistorik ve Protohistorik kültürlerinin incelenmesi amacıyla 2007-2010 yılları arasında yapılmıştır[1269]. Dört yıl süreyle gerçekleştirilen bu yüzey araştırmaları, Manisa ilinin özellikle erken dönemlerinin varlığını aydınlatması açısından son derece önem arz etmektedir. Bunların yanı sıra 2013 yılında Manisa ili Alaşehir (Philadelphia) ilçesinde Ali Yalçın Tavukçu ve ekibi başkanlığında yalnızca bir sezonluk olmak üzere yüzey araştırması gerçekleştirilmiştir[1270]. Bahsettiğimiz bu bilimsel araştırmalara ek olarak son yıllarda Manisa ili Akhisar ilçesi Karahöyük Dağı ve çevresi merkez olmak üzere Aydın Erön ve Engin Akdeniz öncülüğünde yüzey araştırmaları yapılmıştır. 2016-2018 yılları arasında gerçekleştirilen bu araştırmalar sonucunda Neolitik Çağ'dan Osmanlı Dönemi'ne kadar çok sayıda Arkeolojik buluntu tespit edilmiştir[1271].

Havza sınırları içerisinde yer alan İzmir ili Menemen ilçesi, yüzey araştırmaları yapılan diğer bir bölgedir. İlk olarak 1949 yılında Muzaffer Şenyürek başkanlığında yürütülen Helvacı Höyücek Höyüğü kazıları sırasında, çevrede yapılan araştırmalar sonucunda Araptepe Höyüğü tespit edilmiştir[1272]. Daha sonra bu höyük ve çevresi 2001 yılında Armağan

237-254; Roosevelt, Luke, Cobb, O'Grady ve Sekedat, 2014a: 333-355; Roosevelt, Luke, Sekedat ve Cobb, 2014b: 239-258; Roosevelt, Luke ve Sekedat, 2016: 251-262.

[1266] Ayrıca bkz. Roosevelt, 2006: 61-76.

[1267] Lydia Dönemi Tümülüslerinin bulunduğu arazide yer alan doğal bir tepeliğin üzerinde keşfedilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Roosevelt ve Luke, 2010: 2-5.

[1268] Bu alanda toplanan en eski çanak çömlek parçalarının MÖ 5. binyıla tarihlendirildiği belirtilmektedir. Ünlüsoy, 2014: 55-70.

[1269] Bkz. Akdeniz, 2009a: 255-266; Akdeniz, 2010a: 153-174; Akdeniz, 2011b: 83-98; Akdeniz, 2012c: 51-68. Bu çalışmalar sonucunda doktora tezinin çalışma konusunu oluşturan dönemlerle ilgili höyük, yamaç yerleşimi, tepe üstü yerleşimi, atölye, mezarlık vb. birçok önemli buluntu merkezi tespit edilmiştir.

[1270] Gavurtepe Höyüğü'nde yapılan çalışmalarda yüzeyde farklı dönemlere ait çok sayıda seramik tespit edildiği belirtilmiştir. Tavukçu, Tavukçu, Ceylan ve Ağaoğlu, 2014: 301-320.

[1271] Bkz. Erön, Akdeniz, Çekilmez ve Çakan, 2018: 147-162; Erön, Akdeniz, Çekilmez, Çakan, Maden ve Kızıl, 2019: 237-248; Erön, Akdeniz, Çekilmez, Çakan, Maden, Kızıl ve Kutlu, 2020: 193-206.

[1272] Şenyürek, Şenyürek, Gültekin ve Dönmez, 1950: 492.

Erkanal başkanlığındaki bir ekip tarafından incelenmiş ve özellikle 8 hektarı geçen bir alan yoğun yüzey taramalarıyla araştırılmıştır[1273]. Sonraki yıllarda ise Hacettepe Üniversitesi'nden Nazlı Çınardalı Karaaslan başkanlığındaki bir grup bilim insanı, Prehistorik ve Protohistorik Dönem kültürleri tespit atmak amacıyla 2010-2014 yılları arasında Menemen ve çevresinde yüzey araştırmaları gerçekleştirmiştir[1274]. Söz konusu bu araştırmalar sırasında Maltepe Köyü Mezarlığı'nın kuzeyindeki ekili arazide kaçak bir kazının yapıldığı tespit edilmiş ve alandan toplanan bazı seramik parçalarına dayanılarak burada bir İlk Tunç Çağı yerleşiminin olduğu düşünülmüştür[1275]. Menemen'de yüzey araştırması yapan bir diğer bilim insanı da İstanbul Teknik Üniversitesi'nden Turgut Saner'dir. 2010 yılında Larissa'da (Buruncuk) başladığı çalışmalara 2015 yılına kadar devam etmiştir[1276]. Yapmış olduğu çalışmalar sonucunda, Arkeolojik buluntulardan yola çıkarak Larissa'nın yerleşim tarihinin 6500'e kadar izlenebileceğini belirtmiştir[1277].

Uşak ili Merkez ilçesi, Arkeolojik yüzey araştırmalarının gerçekleştirildiği bir diğer bölgedir. Özellikle son yıllarda bölgenin erken dönem kültürlerini tespit etmek amacıyla önemli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalardan birini Harun Oy'un başkanlığını yaptığı yüzey araştırmaları oluşturur. Uşak ili ve ilçelerinde gerçekleştirdiği "İlk Tunç Çağı Coğrafya Araştırmaları" kapsamındaki yüzey araştırmaları 2013-2018 yılları arasında yapılmıştır[1278]. Bu çalışmalar sonucunda dönemimizi ilgilendiren birçok erken dönem yerleşim yerinin yanı sıra bölgenin tarihine ışık tutabilecek önemli Arkeolojik buluntular da tespit edilmiştir[1279]. Bir diğer çalışma ise Uşak Üniversitesi'nden Mehmet Ali Yılmaz başkanlığında 2017 yılında[1280] başlatılan yüzey araştırmasıdır. "Uşak İli Protohistorik Dönem Yüzey Araştırmaları Projesi" kapsamında Uşak'ın doğusundaki Banaz ilçesi ile Merkez ilçe sınırlarının tamamını içeren alanda bilimsel araştırmalar yapılmıştır[1281].

[1273] Erkanal-Öktü, Akalın, İren ve Lichter, 2003: 301-314.

[1274] Bkz. Karaaslan, Aykurt, Erbil ve Bostancı, 2012: 319-342; Karaaslan, Aykurt, Erbil ve Bostancı, 2013: 161-174; Karaaslan ve Bostancı, 2014a: 169-185; Karaaslan ve Bostancı, 2014b: 553-572; Karaaslan ve Bostancı, 2016: 49-70.

[1275] Bkz. Karaaslan ve Bostancı, 2016: 58, resim 13.

[1276] Saner, 2012: 419-430; Saner, 2016: 27-48; Saner, 2017: 647-666.

[1277] Saner, 2016: 28.

[1278] Bkz. Oy, 2014: 215-230; Oy, 2016: 499-520; Oy, 2017a: 51-74; Oy, 2019: 181-204; Oy, Coşar ve Bektaş, 2020: 209-229.

[1279] Ayrıca bkz. Oy, 2017b: 33-38; Oy, 2018: 28-43.

[1280] Yılmaz, 2019: 425-452.

[1281] Ayrıca bkz. Yılmaz, Czıchon, Deniz, Dülger, Akın, Nacar, Söyler, Çelik ve Yiğit, 2020: 435-467.

Yüzey araştırmaları yapılan diğer bir bölge havza sınırları içerisinde yer alan Kütahya ilinin Gediz ilçesidir[1282]. "Kütahya, Bilecik ve Eskişehir" illeri ve çevresi kapsamında 1988 yılında[1283] Turan Efe başkanlığında başlatılan yüzey araştırmaları kesintisiz olarak 1995 yılına kadar sürdürülmüştür[1284]. 1992 yılında gerçekleştirilen yüzey araştırmasında[1285] Gediz ilçesinin Dayınlar Köyü'nün hemen aşağısındaki yamaçta konumuz olan dönemlere ilişkin buluntu veren Akmakça[1286] yerleşimi tespit edilmiştir. 8 yıllık süreçte yapılan bu yüzey araştırmaları sonucunda bölge kültürlerinin yayılım alanları daha sağlıklı bir şekilde saptanabilmiş ve bölgenin kültürel sıra düzenindeki bazı boşluklar önemli ölçüde doldurulabilmiştir[1287]. Ayrıca tarih öncesi Arkeolojisinin en problemli konularından biri olan Anadolu-Balkan ilişkileri ile ilgili sorunların çözümüne önemli katkılarda bulunacak bulgular elde edilmiştir[1288].

2.3.2. Arkeolojik Kazılar

Bu bölümde Gediz Havzası'nın, konumuz olan erken dönem kültürlerine yönelik olarak gerçekleştirilen bilimsel nitelikli Arkeolojik kazı çalışmaları değerlendirilecektir.

Havzanın, ilerde de değineceğimiz gibi arkeolojik açıdan önemli bir potansiyele sahip olmasına rağmen bu coğrafyada dönemimiz ile ilgili bilimsel nitelikli kazı çalışmaları, henüz yeterli sayıya ulaşamamıştır.

Manisa ili, Salihli ilçesi sınırlarında yer alan Sardeis'te büyük çaplı ilk bilimsel nitelikli kazılar 1910 ve 1914 yılları arasında Princeton Üniversitesi'nden Howard Crosby Butler tarafından gerçekleştirilmiştir[1289]. 1958-1976 yılları arasında George M. A. Hanfmann tarafından yapılan bilimsel nitelikli kazılarda ise konumuz olan dönemlerle ilişkili az sayıda verilere ulaşılabilmiştir[1290]. Bu çalışmalardan sonra Amerikalı Klasik Arkeolog Crawford H.

[1282] Ayrıca Kütahya'nın tarihöncesi kazı ve yüzey araştırmaları hakkında bkz. Fidan, 2018: 121-129.

[1283] Efe, 1990: 405-424.

[1284] Efe, 1991: 163-177; Efe, 1992: 561-583; Efe, 1993: 345-364; Efe, 1994: 571-592; Efe, 1995a: 245-266; Efe, 1996: 131-152; Efe, 1997: 215-232.

[1285] Söz konusu düz yerleşim Erken Neolitik Çağ'a tarihlenmektedir. Efe, 1994: 573.

[1286] Bu yerleşim için ayrıca bkz. Efe, 1995b: 107-108.

[1287] Efe, 1997: 220-224.

[1288] Efe, 1991: 168.

[1289] Bkz. https://sardisexpedition.org/tr/essays/about-sardis-expedition (Erişim Tarihi: 20.04.2021).

[1290] Bu çalışmalar için bkz. Hanfmann, 1951: 160-183; Hanfmann, 1963: 9; Spier, 1983: 17-20.

Greenewalt başkanlığında yürütülen bilimsel nitelikli Arkeolojik kazılar, 1979-2007 yılları arasında kesintisiz olarak sürdürülmüştür. Daha çok geç dönem kültürlerine yönelik gerçekleştirilen bu bilimsel kazıların 1981[1291], 1983[1292] ve 2005[1293] yıllarındaki sonuçlarında, İlk Tunç Çağı'na tarihlendirilen ve tekil buluntular diyebileceğimiz önemli Arkeolojik veriler tespit edilmiştir. Greenewalt'tan sonra Sardeis'teki çalışmalar, Nicholas Cahill başkanlığında 2008 yılında başlamış ve günümüzde de devam etmektedir. Söz konusu tarihler arasında gerçekleştirilen 2010[1294] ve 2018[1295] yıllarındaki kazı raporlarında dönemimiz ile ilişkili önemli sonuçlar elde edilmiştir. Özellikle 2018 yılı kazılarında, küçük ve çok derin bir sondaj kazısında yüzeyden yaklaşık 14 m derinlikte Sardeis'te daha önce hiç rastlanılmayan İlk Tunç Çağı kültür tabakalarının varlığı ortaya konmuştur[1296].

Salihli ilçesine bağlı Tekelioğlu Mahallesi sınırları içerisinde yer alan Eski Balıkhane[1297] ve Ahlatlı Tepecik[1298] bilimsel nitelikli kazıların gerçekleştirildiği yerleşimlerdir. Marmara Gölü'nün güney kıyısında yer alan bu alanlarda Amerikan-Türk heyeti ortaklığında kısa süreli çalışmalar yapılmıştır. Bu kazılar sonucunda özellikle Batı Anadolu İlk Tunç Çağı ölü gömme gelenekleri[1299] hakkında çok önemli bilgiler elde edilmiştir.

Manisa ili, Turgutlu ilçesi, Alahıdır Köyü'nde 1979 yılında[1300] ve Saruhanlı ilçesinin Alibeyli Kasabası'nda ise 1981 yılında[1301] Manisa Müzesi Müdürlüğü tarafından kurtarma kazıları gerçekleştirilmiş fakat bu çalışmalar sonucunda konumuz olan dönemlerle ilişkin herhangi bir Arkeolojik bulgu tespit edilememiştir.

Manisa ilinde bilimsel nitelikli Arkeolojik kazısı yapılan bir diğer merkez Alaşehir ilçesinde yer alan Gavurtepe Höyüğü'dür. 1985 yılında Recep Meriç tarafından başlatılan

[1291] Greenewalt, 1983: 238.

[1292] Greenewalt, 1984: 367, 369.

[1293] Greenewalt, 2007: 743, 746, fig. 12.

[1294] Burada bir Lydia evinin taban buluntuları arasında Neolitik Çağ'a tarihlendirilen yeşil renkli bir taştan yapılmış el baltası bulunmuştur. Bkz. Cahill, 2012: 214, 220-221, resim 13.

[1295] Cahill, 2020: 487-506.

[1296] Cahill, 2020: 489-490, figüre 6.

[1297] Eski Balıkhane için bkz. bölüm: 3.3.1.6.1.5.1.

[1298] Ahlatlı Tepecik için bkz. bölüm: 3.3.1.1.8.1.

[1299] Bu yerlerdeki ölü gömme gelenekleriyle ilgili detaylı bilgi için bkz. Uhri, 2006: Eski Balıkhane, Ahlatlı Tepecik; Akarsu, 2013: 107-109, 125-126.

[1300] Bkz. Nayır, 1980: 73-75.

[1301] Bkz. Nayır, 1983: 199-206.

bilimsel kazılar 1991 yılına kadar sürdürülmüştür[1302]. En erken yerleşimin Neolitik Çağ'da görüldüğü Gavurtepe'de Orta ve Son Kalkolitik Çağ[1303] ile birlikte, kuvvetli bir İlk Tunç Çağı kültürüne de ulaşılmıştır. İlk Tunç Çağı kültür katmanlarının özellikle Troia I-V ile benzer buluntular olduğu bildirilmiştir[1304].

Manisa ili Akhisar ilçesi bilimsel nitelikli Arkeolojik kazısı yapılan diğer bir yerleşim alanıdır. İlçe merkezinde yer alan, günümüzde "Tepe Mezarlığı" olarak bilinen ören yerinde ilk kazılar 1967 yılında Yusuf Boysal başkanlığında gerçekleştirilmiştir[1305]. Yine aynı mevkide 1968-1971 yılları arasında arkeolog Rüstem Duyuran tarafından bilimsel kazı çalışmaları sürdürülmüştür[1306]. Bu kazılar sonucunda Roma ve Bizans dönemlerine tarihlenen önemli Arkeolojik kalıntılar açığa çıkartılmış ve bunların planları çizilmiştir[1307]. 2011 yılında[1308] ise yörenin erken dönem kültürlerini tespit atmak amacıyla Engin Akdeniz başkanlığında Hastane Höyüğü denilen alanda bilimsel nitelikli kazılar başlatılmıştır. Günümüzde de devam eden çalışmalar sonucunda höyükteki en erken buluntuların Son Neolitik/İlk Kalkolitik Çağ'a tarihlendiği bildirilmiştir[1309].

Son yıllarda yine Manisa iline bağlı Saruhanlı ve Gölmarmara ilçelerinin sınır bölgesinde yer alan Kaymakçı yerleşmesinde arkeolojik kazı çalışmaları başlatılmıştır[1310]. 2014 yılında Christopher H. Roosevelt'in bilimsel başkanlığında bölge arkeolojisi,

---

[1302] Söz konusu kazılar için bkz. Meriç, 1987b: 259-271; Meriç, 1988b: 243-252; Meriç, 1989: 157-170; Meriç, 1990b: 179-190; Meriç, 1992: 227-235; Meriç, 1993a: 355-363.

[1303] Gavurtepe'de görülen Neolitik ve Kalkolitik Çağ hakkında bkz. Meriç, 2018: 147, 155, 190.

[1304] Gavurtepe'de İlk Tunç Çağı yerleşimi ve buluntuları için bkz. Meriç, 1987b: 261, 265, 269; Meriç, 1989: 157-158, 164; Meriç, 1990b: 179-180, 184-186; Meriç, 1992: 227-228, 231; Meriç, 1993a: 355-356, 360-361. Ayrıca bkz. Roosevelt, 2003: 270.

[1305] Sınırlı bir alanda yapılan bu çalışmaların sonuçları yayınlanmamıştır. Bkz. http://thyateirakazisi.com/thyateira-hakkinda-yapilan-arkeolojik-ve-epigrafik-calismalar/ (Erişim Tarihi: 20.04.2021).

[1306] Duyuran, 1969: 73-76.

[1307] Bkz. Duyuran, 1974: 17-27.

[1308] Akdeniz, 2013: 429-444.

[1309] Bkz. Akdeniz, Erön ve Akıllı, 2019: 674-675; Akdeniz ve Dinç, 2020: 51. Ayrıca Hastane Höyüğü'nde konumuz olan dönemlerle ilgili veriler için bkz. Akdeniz, 2013: 435; Akdeniz, 2014b: 128; Akdeniz, Şahin ve Erön, 2014: 123-127; Akdeniz ve Erön 2016: 83, 85, 88; Akdeniz ve Erön 2017: 407; Akdeniz, Erön ve Kaya, 2018: 7.

[1310] Bkz. Roosevelt, Luke ve Ünlüsoy, 2016: 243-268.

tabakalaşma ve kronolojinin daha iyi anlaşılması için başlatılan çalışmalar günümüze kadar devam etmektedir[1311]. Henüz konumuz olan dönemlerle ilgili herhangi bir Arkeolojik verinin tespit edilmediği Kaymakçı'da güçlü bir Orta ve Geç Tunç Çağı yerleşimi[1312] olduğu anlaşılmıştır.

Havza sınırları içerisinde bilimsel nitelikli kazı çalışmalarının yapıldığı, ayrıca konumuz açısından da son derece önemli bir yeri olan yerleşim, İzmir ili Kemalpaşa ilçesinde yer alan Ulucak Höyüğü'dür[1313]. Höyük, kıyı ve iç bölgeler arasında Belkahve Geçidi ile doğal bir geçit üzerinde yer alması bakımından oldukça önemli bir konuma sahiptir[1314]. Höyükteki ilk dönem bilimsel nitelikli kazı çalışmaları, İzmir Arkeoloji Müzesi'nin başkanlığında ve Ege Üniversitesi'nden Altan Çilingiroğlu'nun bilimsel danışmanlığında 1995-2008 yıllarında gerçekleştirilmiştir[1315]. Höyükteki bilimsel kazılar 2009 yılından itibaren Bakanlar Kurulu kararı ile Özlem Çevik'in bilimsel danışmanlığında günümüze kadar yürütülmektedir[1316]. Höyükte bugüne kadar gerçekleştirilen kazı çalışmalarında Geç Roma-Erken Bizans dönemlerinden Erken Neolitik Çağ'a kadar inen altı farklı kültürel tabaka belirlenmiştir[1317]. Gerçekleştirilen bu bilimsel nitelikli kazılar sonucunda burada yaşayan

[1311] Kaymakçı kazılarıyla ilgili bkz. Roosevelt, Ünlüsoy ve Luke, 2017: 563-586; Roosevelt, Ünlüsoy ve Luke, 2019: 487-504; Roosevelt, Kaner ve Luke, 2020: 437-459.

[1312] Kaymakçı'daki stratigrafi ve kronoloji için bkz. Roosevelt, Ünlüsoy ve Luke, 2019: 492.

[1313] Derin ve Öner, 1997: 411.

[1314] Çilingiroğlu ve Çilingiroğlu, 2007: 361.

[1315] Ulucak Höyüğü'nde bu dönemler arası gerçekleştirilen Arkeolojik kazılar için bkz. Derin ve Öner, 1997: 411-439; Abay, Sağlamtimur ve Özkan, 2000: 359-370; Derin, Abay ve Özkan, 2002: 341-350; Derin ve Çilingiroğlu, 2003: 185-250; Derin, Çilingiroğlu ve Taşlıalan, 2004: 239-250; Çilingiroğlu ve Dedeoğlu, 2007: 137-146.

[1316] Bu dönemlerde gerçekleştirilen bilimsel kazılar için bkz. Çevik, 2013: 143-158; Çevik ve Vuruşkan, 2014: 583-599; Çevik, Vuruşkan ve Güney, 2016: 269-274; Çevik, Vuruşkan, Sivil ve Sevindik, 2018: 365-376; Çevik, Vuruşkan, Göz ve Öztürk, 2020: 1-15.

[1317] Çilingiroğlu, Çevik ve Çilingiroğlu, 2012b: 158-159.

topluluğun geçim ekonomisi[1318], sosyal örgütlenmesi[1319], teknolojik seviyesi[1320] ve dünya görüşü[1321] gibi pek çok konuda kapsamlı ve önemli bilgiler elde edilmiştir[1322].

Bilimsel nitelikli kazıların yapıldığı bir diğer önemli merkez İzmir ili Menemen ilçesinde yer alan Panaztepe yerleşimidir. Panaztepe yerleşimi daha önceki yayınlarda bir ada veya yarımada konumunda olduğu belirtilmiş[1323] fakat son yıllarda yapılan jeoarkeolojik çalışmalar sonucunda burasının bir ada yerleşimi olduğu kanıtlanmıştır[1324]. 1985 yılında[1325] Armağan Erkanal'ın bilimsel danışmanlığında başlayan Arkeolojik kazılar günümüzde de devam etmektedir[1326]. Günümüze kadar yürütülen bu çalışmalar sonucunda Panaztepe'de en erken yerleşimin İlk Tunç Çağı'na ait olduğu bildirilmiştir[1327].

Bilimsel nitelikli arkeolojik kazıların yapıldığı diğer bir yerleşim ise Herodotos'un[1328] da sözünü ettiği 12 İon kentinden biri olan Foça (Phokaia) antik kentidir. Phokaia'daki bilimsel kazılar ilk olarak 1913 yılında Fransız mühendis ve arkeolog Felix Sartiaux tarafından başlatılmıştır[1329]. Bu dönem bilimsel kazıları 1. Dünya Savaşı'na denk gelmesi nedeniyle Sartiaux, Phokaia'da uzun süreli çalışamamıştır[1330]. Çalışmalarını yalnızca 1913,

[1318] Bkz. Çilingiroğlu ve Çilingiroğlu, 2007: 368; Çilingiroğlu, 2009: 56, 64; Çilingiroğlu, Çevik ve Çilingiroğlu, 2012a: 150; Çakırlar, 2012a: 1-33.

[1319] Abay, 2005: 75-84.

[1320] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: 13-52; Çilingiroğlu ve Abay, 2005: 9-17; Çilingiroğlu, 2009: 203-227; Çilingiroğlu ve Dedeoğlu, 2007: 142; Çilingiroğlu, 2012: 7 vd; Çakırlar, 2012b: 79-100. Ayrıca bkz. Çevik, 2016: https://www.antiquity.ac.uk/projgall/cevik350 (Erişim Tarihi: 25.04.2021).

[1321] Çevik, 2019a: 219-240.

[1322] Ayrıca Ulucak Höyük ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Derin ve Özkan, 1999: 113-130; Abay, 2003: 16-22; Derin, 2005: 85-94: Çilingiroğlu, 2009a: 1 vd.; Çilingiroğlu, 2009b: 3-27; Çevik, 2018: 506-512; Çevik, 2019b: 73-79; Erdoğu ve Çevik, 2019a: 29-32; Guilbeau, Kayacan, Algül, Erdoğu ve Çevik, 2019: 1-20; Çevik ve Erdoğu, 2020: 77-92; Çevik ve Vuruşkan, 2020: 96-109; Çevik, Vuruşkan ve Sivil, 2020: 11-39; Çevik, Dirican, Ulubey ve Vuruşkan, 2020: 7-23.

[1323] Erkanal, 1987: 254; Erkanal, 1992: 448.

[1324] Ayrıntılı bilgi için bkz. Vardar ve Öner, 2018: 460; Öner ve Vardar, 2019: 221-238, harita 3, çizim 2, resim 5.

[1325] Bkz. Erkanal, 1987: 253-261.

[1326] Günümüze kadar devam eden bilimsel nitelikli kazılara yalnızca 1989 yılında ara verilmiştir.

[1327] Panaztepe İlk Tunç Çağı verileri için bkz. bölüm: 3.3.2.3.2.2.

[1328] Bkz. Hdt., I, 80, 142, 152, 162-167; II, 106, 178; VI, 8, 17.

[1329] Sartiaux, 1914: 6-13.

[1330] Pekin, 2015: 88.

1914 ve 1920 yıllarında sondaj şeklinde gerçekleştirebilmiştir[1331]. Sonraki Arkeolojik kazılar, Ekrem Akurgal başkanlığında 1952 yılından 1957 yılına kadar kesintisiz sürmüş ve daha sonra aralıklarla 1970 yılına kadar devam etmiştir[1332]. Bu kazılar sonucunda bölgenin Arkaik Dönem yapı katı ile Athena Tapınağı'na ait önemli buluntular tespit edilmiştir[1333]. Uzun bir süre ara verilen Phokaia'daki bilimsel kazılar, 1989 yılında[1334] Ömer Özyiğit başkanlığında tekrar ele alınmış ve günümüze kadar sürdürülmüştür. Gerçekleştirilen bu bilimsel nitelikli kazılar sonucunda Phokaia'da dönemimize de konu olan en erken yerleşimin İlk Tunç Çağı'na ait olduğu belirtilmiştir[1335].

İzmir ili Menemen ilçesinde yer alan Larissa[1336] (Buruncuk) yerleşimi bilimsel nitelikli arkeolojik kazıların yapıldığı diğer bir önemli merkezdir[1337]. Herodotos[1338] tarafından 12 Aiol kenti arasında adı sayılan Larissa'daki ilk bilimsel kazılar 1902 yılında Boehlau ve Kjellberg tarafından başlatılmıştır. Alman-İsveç ortak kazısı olan[1339] bu dönemki kazı çalışması, maddi imkânsızlıklar nedeni ile aynı yıl son bulmuştur[1340]. 1902 yılı kazısından sonra Larissa'daki bilimsel kazılara 30 yıllık bir süreçten sonra ancak 1932 yılında başlanabilmiştir[1341]. 1933 ve 1934 yıllarında da bilimsel kazılar belirli aralıklarla devam etmiştir. Bahsedilen bu süreçte gerçekleştirilen bilimsel kazılar sonucunda ele geçen birçok buluntunun Arkaik ve Klasik Dönem'e ait oldukları belirtilmiştir[1342]. Bunların yanında 1932 yılındaki bilimsel kazılarda, Larissa kalesinin iki yerinde ele geçen çanak-çömlek parçalarının Neolitik Çağ'a ait oldukları belirtilmiştir[1343].

[1331] Sartiaux, 1921: 119-129; Sartiaux, 1952.

[1332] Akurgal, 1956a: 13-24; Akurgal, 1956b: 33-40; Akurgal, 1957: 39; Akurgal, 1967: 76; Serdaroğlu, 1967: 35-40; Akurgal, 1976: 708-709; Akurgal, 2003: 290-292; Özyiğit, 2004a: 109-127.

[1333] Akurgal, 2003: 291; Özyiğit, 2012: 293.

[1334] Bkz. Özyiğit, 1991: 127-153.

[1335] Bkz. bölüm: 3.3.2.3.1.1. Phokaia (Eski Foça).

[1336] Burada belirtilen "-assa" son eki, Luwilerin dilinden geldiği bilenen bir yer ve konumu belirtmektedir. Bkz. Finkelberg, 2005: 48.

[1337] Bkz. Boehlau ve Schefold, l940; Boehlau ve Schefold, l942.

[1338] Hdt., I, 149.

[1339] Akurgal, 2003: 287.

[1340] Boehlau ve Schefold, l940: X.

[1341] Boehlau ve Schefold, l940: IX.

[1342] Boehlau, 1933: 107-112; Boehlau ve Schefold, l940; Boehlau ve Schefold, l942.

[1343] Boehlau, 1933: 108.

3. BÖLÜM

3. NEOLİTİK ÇAĞ'DAN İLK TUNÇ ÇAĞI SONUNA KADAR GEDİZ HAVZASININ TARİHÇESİ, YERLEŞİM DÜZENİ ve BÖLGESEL YERLEŞİM ANALİZİ

Doktora tezinin bu bölümünde havza sınırları içerisindeki konumuz olan dönemlere ilişkin yerleşim düzeninin daha iyi anlaşılabilmesi için günümüze kadar gerçekleştirilen yüzey araştırmaları ve bilimsel nitelikli kazılar sonucunda buluntu ele geçen merkezler (höyük, yamaç yerleşimi, tepe üstü yerleşimi, düz yerleşim, atölyeler, mağaralar, mezarlıklar vb.) dönemsel ve coğrafi dağılım açısından kriter alınarak değerlendirilmeye çalışılacaktır.

3.1. Neolitik Çağ

Doktora tezinin çalışma alanını oluşturan Gediz Havzası'nda Neolitik Çağ'a tarihlenebilecek maddi kültür varlığı tespit edilen 27 merkez bulunmaktadır **(Harita 8)**. Bu merkezlerden 19 tanesi Manisa yöresinde, 6 tanesi İzmir, 1 tanesi Uşak ve sonuncusu da Kütahya yöresinde bulunmaktadır **(Grafik 7)**. Söz konusu bu Neolitik Çağ buluntu merkezlerinin 19 tanesini höyükler oluştururken, 3'ü düz yerleşim (Kulaksızlar, Yuvacalı, Akmakça), 3'ü tepe üstü yerleşim (Taklantepe, Koldere, Nuriye), 1'i yamaç yerleşimi (Su Deliği Tepe), 1'i de antik yerleşimdir [Larissa (Buruncuk)]. Merkezleri türlerine göre oransal olarak değerlendirdiğimizde ise höyükler % 70.37, tepe üstü yerleşimler % 11.11, düz yerleşimler %11.11, antik yerleşimler de % 3.7'lik bir oranı oluşturmaktadır **(Grafik 8)**.

3.1.1. Neolitik Çağ'da Manisa Yöresinde Maddi Kültür Varlığı Saptanan Merkezler

Manisa yöresinde Neolitik Çağ'a ait maddi kültür varlığı tespit edilen merkez sayısı 19'dur. Bu merkezlerden 13 tanesini höyük tipi yerleşim, 3 tanesini tepe üstü yerleşim (Koldere, Nuriye, Taklantepe), 2 tanesi düz yerleşim (Kulaksızlar, Yuvacalı), 1 tanesini de yamaç yerleşimi (Su Deliği Tepe) oluşturmaktadır **(Grafik 9)**. Bu merkezlerin modern yerleşimlere dağılımını oransal olarak değerlendirdiğimizde ise toplam 13 höyük tipi yerleşiminin % 38.5'i Akhisar (5 merkez), % 23.07'si Alaşehir (3 merkez), % 23.07'si Saruhanlı (3 merkez), % 7.7'si Salihli (1 merkez) ve yine % 7.7'si Sarıgöl (1 merkez) sınırları içerisindedir **(Grafik 10)**. Tepe üstü yerleşimlerine baktığımızda % 66.66'sı Saruhanlı'da (2 merkez), geri kalan % 33.33'ü ise Alaşehir'de (1 merkez) bulunmaktadır. Bunlarla beraber

toplam iki düz yerleşimden biri (yani % 50'si) Akhisar (Kulaksızlar) diğeri ise Alaşehir (Yuvacalı) sınırları içerisinde yer almaktadır. Son merkez ise Neolitik Çağ'da bölgede saptanan tek yamaç yerleşimi olan Su Deliği Tepe'dir ve Akhisar'da bulunmaktadır.

Yöredeki toplam 19 merkezin modern yerleşim yerlerine göre dağılımına baktığımızda Akhisar 7 merkez ile ilk sırada yer almaktadır. Akhisar'ı 5'er merkezle Alaşehir ve Saruhanlı takip etmektedir. Son iki merkezden biri Sarıgöl'de (Mersinli Höyüğü) bulunurken diğeri ise Salihli'de (Kızılçukur Höyüğü) yer almaktadır **(Grafik 11)**.

3.1.1.1. Höyükler

3.1.1.1.1. Akhisar ve Çevresi

3.1.1.1.1.1. Akhisar Höyüğü

İlk kez 1959 yılında D. H. French[1344] tarafından tespit edilen höyük, ilçe merkezinin 4 km. güney-güneybatısında, Akhisar-Gölmarmara yolunun 1,5 km. batısında yer almaktadır[1345] **(Harita 11)**. Yaklaşık 3 m yüksekliğinde 150x100 m boyutlarında olan höyük yayvan bir görünüme sahiptir[1346] **(Resim 17)**. Höyükte yapılan incelemeler sonucunda en erken Son Neolitik Çağ'dan başlamak üzere Son Kalkolitik Çağ, İlk Tunç Çağı, Orta Tunç Çağı ve Son Tunç Çağı buluntuları tespit edilmiştir[1347]. Günümüzde halen devam eden tarımsal faaliyetler nedeniyle höyük yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır[1348].

3.1.1.1.1.2. Hastane Höyüğü

Akhisar ilçe merkezinde yer alan höyük **(Harita 12)**, adını üzerine inşa edilen devlet hastanesinden almaktadır[1349]. Höyük, kuzeydoğu-güneybatı 355 m, doğu-batı yönünde ise 360 m boyutlarında olup yaklaşık 10 m yüksekliğindedir[1350] **(Resim 18)**. Höyükte 2011 yılında başlayan bilimsel nitelikli Arkeolojik kazılar[1351] günümüzde de devam etmektedir.

[1344] French, 1969: 47.

[1345] Akdeniz, 2010b: 21; Akdeniz, 2011a: 15.

[1346] French, 1969: 47; Akdeniz, 2009a: 256; Akdeniz, 2010b: 21; Akdeniz, 2011a: 15. Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35571917 D-4305236 K, Yük. 83 m Hp: 6 m; **2**-35571845 D-4305243 K, Yük. 86 m Hp: 4 m; **3**-35571869 D-4305316 K, Yük. 89 m Hp: 3 m; Akdeniz, 2010b: 21.

[1347] Akdeniz, 2010b: 21; Akdeniz, 2011c: 10.

[1348] Bu höyük için ayrıca bkz. Erön, Akdeniz, Çekilmez, Çakan, Maden ve Kızıl, 2019: 238; Erön, 2019a: 400-403.

[1349] Akdeniz, 2011a: 67; Akdeniz, 2014c: 21; Akdeniz, 2019b: 7.

[1350] Akdeniz, 2014b: 127; Akdeniz, 2020: 204, 210.

[1351] Bkz. Akdeniz, 2013: 429-444.

Gerçekleştirilen bu çalışmalar sonucunda daha önce höyükteki en erken yerleşimin Son Kalkolitik Çağ'dan başladığı[1352] belirtilmiş; fakat sonraki süreçte kazı sonuçlarından elde edilen verilere göre höyükteki yerleşimin daha erken bir tarihte, Son Neolitik Çağ'da başladığı ifade edilmiştir[1353]. Ayrıca höyükteki yerleşimin tüm Tunç Çağı boyunca da devam ettiği elde edilen buluntulardan anlaşılmaktadır[1354].

3.1.1.1.1.3. Kocanadas Höyüğü

İlk kez 2017 yılında Aydın Erön ve ekibi tarafından "Akhisar Karahöyük Dağı Yüzey Araştırmaları" sonucunda tespit edilmiştir[1355]. Kayalıoğlu Mahallesi'nin 5.3 km güneyinde, Rahmiye Mahallesi'nin 2 km batısında yer almaktadır[1356] **(Resim 19)**. Yayvan bir tepe görünümündeki höyük kuzey-güney yönünde 196 m, doğu batı yönünde ise 172 m'lik bir alanı kaplamaktadır[1357]. 2017 ve 2018 yıllarında gerçekleştirilen yüzey araştırmalarından elde edilen verilere göre yerleşimin, en erken Son Neolitik Çağ'dan başlamak üzere Osmanlı Dönemi'ne kadar kesintisiz yerleşim gördüğü bildirilmiştir[1358].

3.1.1.1.1.4. Moralılar Höyüğü

Akhisar'ın 11.5 km güneyindeki Moralılar Köyü'nün, 1.3 km güneybatısında yer almaktadır **(Harita 13)**[1359]. Yaklaşık 3 hektarlık bir alanı kaplayan basık-yayvan bir höyüktür[1360] **(Resim 20)**. Höyüğün yüksekliği ova seviyesinde yaklaşık 3 m'ye kadar çıkabilmektedir[1361]. İlk kez D. H. French tarafından 1959-1960 yılları arasında yapmış olduğu

[1352] Akdeniz, 2014c: 21; Akdeniz ve Erön, 2017: 407.

[1353] Akdeniz, 2020: 204, 220. Ayrıca bu höyüğün antik ve erken dönem bulguları hakkında bkz. Duyuran, 1974: 20; Satış, 1994: 151.

[1354] Ayrıca höyükte konumuz olan dönemlerle ilgili veriler için bkz. 1308-1309. dipnotlar.

[1355] Bkz. Erön, Akdeniz, Çekilmez, Çakan, Maden ve Kızıl, 2019: 241-242.

[1356] Erön, Akdeniz, Çekilmez, Çakan, Maden, Kızıl ve Kutlu, 2020: 194. Höyük, 38°51'23" Kuzey, 27°46'7" Doğu koordinatlarında yer almaktadır. Erön, 2019b: 30.

[1357] Erön, 2019b: 30.

[1358] Bkz. Erön, 2019a: 407; Erön, 2019b: 30-37; Erön, Akdeniz, Çekilmez, Çakan, Maden, Kızıl ve Kutlu, 2020: 194-195.

[1359] Akdeniz, 2010c: 8; Akdeniz, 2011a: 20. Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35572207 D-4300395 K, Yük. 74 m; **2**-35572219 D-4300391 K Yük. 73 m; **3**-35572344 D-4300501 K, Yük. 74 m; **4**-35572251 D-4300385 K, Yük. 75 m; **5**-35572260 D-4300358 K, Yük. 74 m; Akdeniz, 2010b: 56.

[1360] Akdeniz, 2010b: 55; Akdeniz, 2011c: 11.

[1361] Akdeniz, 2020: 219. Yaklaşık 5 km. güneyde yer alan Akselendi askeri havaalanının inşaatı için höyüğün üst toprağı 1955 ve 1956 yıllarındaki çalışmalarda alınmıştır. Bununla birlikte günümüzde halen devam eden tarımsal faaliyetler nedeniyle de höyüğün yüksekliği giderek azalmaktadır.

çalışmalar sonucunda tespit edilmiştir[1362]. French'ten sonra höyükte sırasıyla R. Dinç[1363], T. Takaoğlu[1364], E. Akdeniz[1365] ve A. Erön[1366] incelemelerde bulunmuşlardır. Söz konusu bu araştırmalar sonucunda Moralılar Höyük'te Son Neolitik Çağ'dan başlamak üzere İlk Kalkolitik Çağ, İlk Tunç Çağı, Hellenistik, Roma ve Doğu Roma dönemlerine tarihlendirilen buluntular tespit edilmiştir[1367]. Bu buluntuların çoğunu ise özellikle Son Neolitik ve İlk Kalkolitik Çağ'a tarihlendirilenler oluşturmaktadır[1368]. İlk Tunç Çağı'na ait buluntular ise çok az sayıda ele geçmiştir[1369].

3.1.1.1.1.5. Refik Arslan Tepe Höyüğü

İlk defa 2007 yılında Engin Akdeniz ve ekibi tarafından gerçekleştirilen araştırmalar sonucunda bulunmuştur[1370]. Akselendi Beldesi'nin 1.2 km kuzeydoğusunda, Ilıcak Çayı'nın yaklaşık 1 km güneybatısında **(Harita 14)** arazi tesviyesi nedeniyle düzlenmiş bir höyüktür[1371]. Bu nedenle höyüğün[1372] kapladığı alan tam olarak belirlenememiştir **(Resim 21)**. Yine de araştırma ekibinin yaklaşık 150 x 125 m'lik tarla toprağında yaptığı incelemeler sonucunda yoğun miktarda İlk Tunç Çağı seramiği olmak üzere, sınırlı sayıda Son Neolitik Çağ ve İlk Kalkolitik Çağ'a tarihlendirilen malzemeler de tespit edilmiştir[1373].

[1362] French, 1965: 15-24; French, 1969: 50-51.

[1363] Dinç, 1996: 26, 38. dipnot; Dinç, 1997: 266-267.

[1364] Takaoğlu, 2004: 743-751.

[1365] Akdeniz, 2009a: 256-257.

[1366] Erön, Akdeniz, Çekilmez ve Çakan, 2018: 151-152; Erön, 2019a: 404-405.

[1367] Höyükte; Hellenistik, Roma ve Doğu Roma dönemlerine tarihlendirilen seramikler için bkz. Dinç, 1997: 266-267; Erön, Akdeniz, Çekilmez ve Çakan, 2018: 151. Yine geç dönem buluntuları için bkz. Roosevelt, 2003: 656; Roosevelt, 2017: 292.

[1368] Moralılar Höyüğü ile ilgili ayrıca bkz. Lloyd ve Mellaart, 1962: 111-112; Meriç, 1993b: 146; Özdöl, 1997: 89-93; Lichter, 2005: 61-63, 66;

[1369] Akdeniz, 2009a: 257; Akdeniz, 2010b: 62.

[1370] Akdeniz, 2009a: 258.

[1371] Akdeniz, 2010b: 307; Akdeniz, 2010c: 8; Akdeniz, 2011a: 22. Alınan GPS koordinatları: **1**-35577222 D-4294382 K, Yük. 92 m Hp: 12 m; **2**-35577225 D-4294366 K, Yük. 93 m Hp: 9 m; **3**-35577278 D-4294384 K, Yük. 93 m Hp: 9 m; Akdeniz, 2010b: 65.

[1372] Araştırma ekibi, kendilerine yoğun destek ve yardımlarından dolayı Manisa eski valisi Refik Arslan Öztürk'ün adını höyüğe vermiştir.

[1373] Akdeniz, 2011a: 22.

3.1.1.1.2. Alaşehir ve Çevresi

3.1.1.1.2.1. Asar Höyüğü (Kemaliye)

İlk kez Recep Meriç'in 1982 yılında Alaşehir'de gerçekleştirmiş olduğu yüzey araştırmaları sonucunda bulunmuştur[1374]. Höyük, Alaşehir'in Kemaliye/Asar Mahallesi'nde yer almaktadır **(Resim 22)**. Son Neolitik Çağ'dan Bizans Dönemi'ne kadar yerleşimin görüldüğü[1375] höyükte kuvvetli bir Son Tunç Çağı[1376] seramiği ele geçmiştir. Bununla birlikte sınırlı sayıda da olsa Son Neolitik Çağ[1377] ve İlk Tunç Çağı III[1378] buluntuları tespit edilmiştir[1379].

3.1.1.1.2.2. Gavurtepe Höyüğü

Alaşehir ilçesinin 1 km batısında, Sarıkız Çayı'nın yanında bulunan höyük **(Harita 15)** yaklaşık 200x90 m boyutlarındadır[1380]. Höyükte, Recep Meriç tarafından 1987-1991 yılları arasında bilimsel nitelikli kazılar yapılmıştır[1381] **(Resim 23)**. Bu süreçteki bilimsel kazılardan elde edilen bulgular sonucunda höyükteki en erken yerleşimin Neolitik Çağ'da başladığı anlaşılmıştır[1382]. Bununla birlikte höyükte Orta ve Son Kalkolitik Çağ, İlk Tunç Çağı, Orta Tunç Çağı ile Son Tunç Çağı buluntuları da tespit edilmiştir[1383]. Bu kazılarda saptanan en yoğun buluntu topluluğunu ise İlk Tunç Çağı'na ait olanlar oluşturmaktadır[1384]. 2007 yılında ise yerleşimde Engin Akdeniz başkanlığındaki bir ekip tarafından yüzey araştırması gerçekleştirilmiştir[1385]. Bu incelemeler sırasında höyükte İlk Tunç Çağı ve Orta

[1374] Meriç, 1983a: 53.

[1375] Meriç, 2018: 139.

[1376] Meriç, 1983a: 53; Meriç, 2018: 140, 176-177.

[1377] Bkz. Meriç, 2018: 140, 155, 190, 272, Nr. 912-913.

[1378] Meriç, 2018: 166, 272, 915-917.

[1379] Höyük için ayrıca bkz. Meriç, 1993b: 148-149, fig. 1, fig. 2; Roosevelt, 2009: 236; Roosevelt, 2017: 301.

[1380] Akdeniz, 2011a: 30. Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35632779 D-4244652 K, Yük. 266 m Hp: 8 m; **2**-35632786 D-4244707 K, Yük. 268 m Hp: 12 m; **3**-35632886 D-4244698 K, Yük. 282 m Hp: 9 m; Akdeniz, 2010b: 109.

[1381] Meriç, 1989: 157; Meriç, 1993a: 355-356.

[1382] Meriç, 2018: 147, 155, 190.

[1383] Meriç, 1989: 157-158, 165; Meriç, 1990b: 179-181; Meriç, 1992: 228-229.

[1384] Meriç, 1989: 157-170; Meriç, 1990b: 179-190.

[1385] Akdeniz, 2009a: 261.

Tunç Çağı'na ait parçalar ele geçirilmiştir[1386]. Bilimsel kazı ve yüzey araştırmalarından elde edilen verilere göre Gavurtepe bölgenin en önemli höyükleri arasında yer almaktadır[1387].

3.1.1.1.2.3. Killik-Maltepe Höyüğü

Killik, Alaşehir ilçesine bağlı bir mahalle olup Alaşehir ovasındaki en büyük yerleşimlerden biridir[1388]. Bu mahallenin 1 km kadar kuzeydoğusunda[1389] Katekekaumene eteklerinde Maltepe adında bir yerleşme vardır. Yapılan incelemelerde bu yerin kesinlikle bir höyük yerleşimi olduğu ve elde edilen verilerden yola çıkarak Son Neolitik Çağ'dan itibaren iskân gördüğü anlaşılmıştır[1390]. Bu höyük daha sonra olasılıkla Hellenistik/Roma Dönemi'nden itibaren mezarlık alanı olarak kullanılmıştır[1391].

3.1.1.1.3. Salihli ve Çevresi

3.1.1.1.3.1. Mersinli Höyüğü

Höyük, Salihli ilçesi Eski Mersinli Köyü'nün yaklaşık 0.5 km kuzeyinde vadi tabanında yer almaktadır[1392] **(Resim 24)**. Recep Meriç'in 1983[1393] ve 1984[1394] yıllarında yapmış olduğu yüzey araştırmaları sonucunda tespit edilmiştir[1395]. Yaklaşık 200 m uzunluğunda, 10 m yüksekliğinde oldukça büyük bir höyüktür. Höyük yüzeyinde gerçekleştirilen incelemeler sonucunda elde edilen verilere göre höyükteki en erken yerleşimin Neolitik Çağ'da başladığı anlaşılmıştır[1396]. Bununla birlikte üzerinde, Kalkolitik ve İlk Tunç Çağı'na tarihlendirilen sınırlı sayıda çanak-çömlek parçaları da kaydedilmiştir[1397].

[1386] Akdeniz, 2010b: 109; Akdeniz, 2011a: 30.

[1387] Ayrıca Gavurtepe için bkz. Boysal, 1967: 46-47; Meriç, 1993b: 148-149, fig. 2; Korfmann, Baykal-Seeher ve Kılıç, 1994: 84, no. 471; Akdeniz, 2010c: 5; Sarı, 2011: 124; Tavukçu, Tavukçu, Ceylan ve Ağaoğlu, 2014: 304-305.

[1388] Meriç, 2018: 142.

[1389] Meriç, 1986: 303.

[1390] Meriç, 2018: 142, 155, 187, 190.

[1391] Roosevelt, 2003: 360; Roosevelt, 2009: 238; Roosevelt, 2017: 304; Akdeniz, 2011a: 68; Meriç, 2018: 142.

[1392] Roosevelt, 2003: 666; Roosevelt, 2017: 300-301.

[1393] Meriç, 1983b: 2.

[1394] Meriç, 1984; Meriç, 1993b; fig. 2.

[1395] Ayrıca bkz. Greenewalt, Rautman ve Meriç, 1986: 24-25; Özdöl, 1997: 78.

[1396] Roosevelt, 2003: 666; Roosevelt, 2009: 235; Roosevelt, 2017: 300; Meriç, 2018: 132

[1397] Meriç, 2018: 132-134.

3.1.1.1.4. Sarıgöl ve Çevresi

3.1.1.1.4.1. Kızılçukur Höyüğü

Neolitik Çağ buluntusu veren höyük yerleşimleri arasında yer alan diğer bir önemli merkezdir. İlk defa Engin Akdeniz ve ekibi tarafından 2009 yılı yüzey araştırmaları sonucunda bulunmuştur[1398]. Höyük, Sarıgöl ilçesinin 16 km güneybatısında, Gediz Vadisi'nden Büyük Menderes Vadisi'ne ulaşmayı sağlayan doğal bir güzergâh üzerinde[1399] stratejik bir konumda yer almaktadır[1400] **(Harita 16)**. Höyük, yaklaşık 300x250 m boyutlarında ve 7 m yüksekliğinde olup oldukça geniş bir alana yayılmıştır[1401] (**Resim 25)**. Günümüzde devam eden tarımsal faaliyetler nedeniyle höyüğün yüksekliği giderek azalmaktadır. Höyük yüzeyinde yapılan araştırmalarda Son Neolitik Çağ, İlk Kalkolitik Çağ ve İlk Tunç Çağı'na tarihlenen malzeme grubu tespit edilmiştir[1402].

3.1.1.1.5. Saruhanlı ve Çevresi

3.1.1.1.5.1. Alibeyli Höyüğü

İlk defa 1959 yılında D. H. French[1403] tarafından tespit edilen höyük ismini yakınındaki köyden almaktadır[1404]. Halitpaşa Mahallesi'nin 6 km Alibeyli Mahallesi'nin ise 3 km kuzeybatısında yer almaktadır[1405] **(Harita 17)**. Yakınında Özdere (Karadağ) Çayı'nın aktığı höyük kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanmaktadır[1406] (**Resim 26)**. 2007 yılında Engin Akdeniz ve ekibi tarafından höyük tekrar incelenmiştir[1407]. 6 m yüksekliğinde 100x60

[1398] Akdeniz, 2010b: 119; Akdeniz, 2011b: 84, 88.

[1399] Alınan GPS koordinatları: **1**-35643089 D-4223704 K, Yük. 493 m; **2**-35643102 D-4223654 K, Yük. 489 m; **3**-35643071 D-4223651 K, Yük. 489 m; **4**-35643095 D-4223705 K, Yük. 490 m; **5**-35643056 D-4223676 K, Yük. 491 m; **6**-35643052 D-4223591 K, Yük. 489 m; **7**-35643002-4223647 K, Yük. 496 m; Akdeniz, 2010b: 119.

[1400] Akdeniz, 2011c: 11.

[1401] Akdeniz, 2011a: 32; Akdeniz, 2012a: 29.

[1402] Akdeniz, 2010b: 119; Akdeniz, 2010c: 8; Akdeniz, 2011a: 32; Akdeniz, 2011b: 84, 88; Akdeniz, 2011c: 11; Akdeniz, 2012a: 29.

[1403] French, 1965: 15; French, 1969: 51.

[1404] Özdöl, 1997: 86.

[1405] Akdeniz, 2009b: 87; Akdeniz, 2010b: 119; Akdeniz, 2010c: 8; Akdeniz, 2011a: 32. Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35561544 D-4285230 K, Yük. 63 m Hp: 14 m; **2**-35161336 D-4285155 K, Yük. 68 m Hp: 22 m; Akdeniz, 2010b: 82.

[1406] Akdeniz, 2009b: 87.

[1407] Bkz. Akdeniz, 2009a: 260.

m boyutlarında olduğu belirtilen[1408] höyük yöre halkınca "Tepecik" ismiyle anılmaktadır[1409]. D. H. French, höyük yüzeyinde yaptığı incelemelerde, Son Neolitik Çağ'a tarihlenen çanak-çömlek parçalarından Son Kalkolitik ve İlk Tunç Çağ seramiklerine kadar uzun bir yerleşim geleneğini gösteren malzeme grubu tespit etmiştir[1410]. E. Akdeniz'in höyükte gerçekleştirdiği yüzey araştırmalarında ele geçen buluntular arasında ise Son Kalkolitik Çağ, İlk Tunç Çağı, Orta Tunç Çağı ve Son Tunç Çağı'na tarihlenen malzemeler bulunmaktadır[1411].

3.1.1.1.5.2. Arpalı II Höyüğü

Saruhanlı ilçesinde Son Neolitik Çağ buluntusu elde edilen bir diğer merkezdir (**Resim 27)**. İlk kez D. H. French tarafından 1959 yılında[1412] tespit edilen höyük, 2007 yılında da E. Akdeniz ve ekibi tarafından tekrar incelenmiştir[1413]. Adını Halitpaşa'ya bağlı Arpalı Köyü'nden alan höyük[1414] Nuriye Mahallesi'nin yaklaşık 2 km güneydoğusunda yer almaktadır[1415] **(Harita 18)**. French, incelediği dönemde höyüğün 3 m yüksekliğinde ve 80x50 m çapında olduğunu söylemektedir[1416]. Günümüzde ise aşırı tarım faaliyetleri nedeniyle höyüğün boyutlarını saptamak mümkün değildir. French'in höyükte tespit ettiği en erken malzeme Son Neolitik Çağ'a tarihlenen monokrom[1417] özellikte seramik parçalarıdır[1418]. French ayrıca Son Kalkolitik Çağ'a ve İlk Tunç Çağı'na tarihlenen çanak-çömlek parçaları da tespit etmiştir[1419]. E. Akdeniz ise yaptığı incelemelerde yalnızca Son Kalkolitik Çağ'a ait olabilecek taş ve yontma taş aletler bulmuştur[1420].

[1408] D. H. French, höyüğün yaklaşık 80 m çapında ve 6 m yüksekliğinde olduğunu bildirmiştir. Bkz. French, 1969: 51.

[1409] Akdeniz, 2010b: 81; Akdeniz, 2011a: 23.

[1410] French, 1965: 19-21, fig. 3/1; French, 1969: 51; Akdeniz, 2009b: 90. Ayrıca bkz. Meriç, 1993b: fig. 1; Özdöl, 1997: 86; Takaoğlu, 2004: 743, fig. 1; Takaoğlu, 2005: 12.

[1411] Akdeniz, 2009b: 90; Akdeniz, 2009a: 260; Akdeniz, 2010b: 82; Akdeniz, 2011a: 24.

[1412] French, 1969: 51-52.

[1413] Akdeniz, 2009a: 259.

[1414] Özdöl, 1997: 87.

[1415] Alınan GPS koordinatları: **1**-35561643 D-4289268 K, Yük. 56 m Hp: 6 m; **2**-35561596 D-4289268 K, Yük. 58 m Hp: 3 m; **3**-35561670 D-4289224 K, Yük. 57 m Hp: 3 m; Akdeniz, 2010b: 89.

[1416] French, 1969: 51.

[1417] Bütün görsel sanatlar ve mimarlıkta tek renklilik anlamına gelir. Yalnızca siyah ve çeşitli gri tonları kullanılarak yapılabileceği gibi aynı rengin tonlarıyla da gerçekleştirilebilir. Sözen ve Tanyeli, 2010: 214.

[1418] French, 1969: 51-52; Özdöl, 1997: 87. Ayrıca bkz. Roosevelt, 2003: 357.

[1419] Akdeniz, 2009a: 259; Akdeniz, 2010b: 88-89; Akdeniz, 2011a: 25.

[1420] Akdeniz, 2010b: 88-89; Akdeniz, 2011a: 25.

3.1.1.1.5.3. Kayışlar Höyüğü

İlk kez 1959 yılında D. H. French'in gerçekleştirmiş olduğu yüzey araştırmaları sırasında keşfedilmiştir[1421] (**Resim 28)**. Höyük, Saruhanlı ilçesine bağlı Kayışlar Köyü'nün 400 m kuzeydoğusunda yer almaktadır[1422] **(Harita 19)**. French, höyüğün 80x50 m boyutlarında ve 3-4 m yüksekliğinde olduğunu belirtmiştir[1423]. Höyükte tespit edilen dönemimizle ilişkili seramik buluntuları Son Neolitik Çağ'a tarihlendirilen monokrom örneklerden oluşmaktadır[1424]. Bu örneklerin yanı sıra Son Kalkolitik Çağ'a[1425] tarihlenen çanak-çömlek parçaları da bulunmuştur[1426]. Höyük daha sonra E. Akdeniz ve ekibi tarafından yeniden incelenmiştir[1427]. Yapmış oldukları araştırmalar sonucunda güçlükle tespit edebildikleri höyüğün günümüzde tamamen düzleştirilmiş bir tarla olduğunu ifade etmişlerdir[1428]. Bununla birlikte konumuzla ilişkili olan dönemlerle ilgili herhangi bir buluntu da kaydetmemişlerdir.

3.1.1.2. Tepe Üstü Yerleşimler

3.1.1.2.1. Alaşehir ve Çevresi

3.1.1.2.1.1. Taklantepe

İlk defa E. Akdeniz ve ekibi tarafından 2007 yılı yüzey araştırmalarında tespit edilmiştir[1429] (**Resim 29)**. Yerleşim, Alaşehir Gümüşçay Mahallesi'nin 3 km kuzeydoğusunda 10 m yüksekliğindeki bir tepe üzerinde yer almaktadır[1430] **(Harita 20)**. Tepenin üzerindeki yerleşim ise yaklaşık 130x80 m boyutlarındadır[1431]. Yüzeyde yapılan incelemelerde Son

[1421] French, 1969: 47.

[1422] Özdöl, 1997: 89.

[1423] French, 1969: 47; Akdeniz, 2011a: 67.

[1424] French, 1965: 18-19. French, bu erken örneklerin yanı sıra höyükte İlk Kalkolitik Çağ boyalılarını anımsatan başka bir buluntu daha keşfetmiştir; fakat şüpheyle yaklaştığı bu parçanın dönemini net bir şekilde belirleyememişitr. Bkz. French, 1969: 77, fig. 8.2.

[1425] French, 1961: 124-125, fig. 5.

[1426] Caymaz, 2010: 193-194.

[1427] Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35560206 D-4301833 K, Yük. 82 m Hp: 8 m; **2**-35560179 D -4301822 K, Yük. 83 m Hp: 6 m; Akdeniz, 2010b: 286.

[1428] Akdeniz, 2011a: 67.

[1429] Akdeniz, 2009a: 262.

[1430] Akdeniz, 2011a: 46; Akdeniz, 2011c: 14.

[1431] Yerleşimin Alınan GPS koordinatları: **1**-35644757 D-4249087 K, Yük. 285 m Hp: 6 m; **2**-35644636 D-4249039 K, Yük. 294 m Hp: 6 m; Akdeniz, 2010b: 213.

Neolitik Çağ'a tarihlendirilen parçaların yanı sıra Son Kalkolitik Çağ çanak-çömleği de tespit edilmiştir[1432].

3.1.1.2.2. Saruhanlı ve Çevresi

3.1.1.2.2.1. Koldere

Yerleşim ilk kez 2009 yılında E. Akdeniz ve ekibi tarafından bulunmuştur[1433]. Halitpaşa'nın 3.5 km güneybatısında, Gümülceli'nin 2 km kuzeyinde, Koldere Mahallesi'nin ise 250-300 m güneydoğusunda yer almaktadır[1434] **(Harita 21)**. Yerleşim yaklaşık 300x200 m boyutlarında olup geniş bir alana yayılmıştır[1435] (**Resim 30)**. Yapılan incelemelerde yerleşimde Son Neolitik Çağ'dan başlamak üzere İlk Kalkolitik Çağ, İlk Tunç Çağı ve Orta Tunç Çağı çanak-çömlek parçaları tespit edilmiştir[1436].

3.1.1.2.2.2. Nuriye

İlk defa D. H. French tarafından 1959 yılında gerçekleştirilen yüzey araştırmaları sırasında bulunmuştur[1437] (**Resim 31)**. Saruhanlı'ya bağlı Nuriye Mahallesi'nin 3 km güneydoğusunda, Lütfiye Köyü'nün 3 km kuzeybatısında[1438] yer almaktadır[1439] **(Harita 22)**. Yerleşim alanı 2007 yılında E. Akdeniz ve ekibi tarafından yeniden incelenmiştir[1440]. Bu incelemeler sonucunda, bazı yayınlarda höyük olarak belirtilen[1441] yerleşimin aslında tepe üstü yerleşimi olduğu anlaşılmıştır[1442]. French[1443] ve Takaoğlu[1444] yayınlarında, yerleşimde

[1432] Akdeniz, 2011a: 46.

[1433] Akdeniz, 2011b: 87.

[1434] Akdeniz, 2011a: 45; Akdeniz, 2011b: 87.

[1435] Akdeniz, 2011c: 13. Yerleşimin Alınan GPS koordinatları: **1**-35556224 D-4278852 K, Yük. 168 m; **2**-35556216 D-4278836 K, Yük. 167 m; **3**-355556248 D-4278832 K, Yük. 169 m; **4**-35556297 D-4278821 K, Yük. 170 m; **5**-35556286 D-4278763 K, Yük. 164 m; Akdeniz, 2010b: 209.

[1436] Akdeniz, 2010b: 209; Akdeniz, 2011a: 46.

[1437] French, 1965: 18; French, 1969: 54.

[1438] Akdeniz, 2011c: 13. Yerleşimin Alınan GPS koordinatları: **1**-35561573 D-4290026 K, Yük: 56 m Hp: 2 m; Akdeniz, 2010b: 212.

[1439] Özdöl, 1997: 87; Akdeniz, 2011a: 46.

[1440] Akdeniz, 2009a: 262.

[1441] Bkz. French, 1969: 54; Özdöl, 1997: 87; Takaoğlu, 2005: 63.

[1442] Akdeniz, 2009a: 262; Akdeniz, 2010b: 212; Akdeniz, 2011a: 46.

[1443] French, 1969: 54 vd.

[1444] Bkz. Takaoğlu, 2005: 63, 65, table 4.2. Takaoğlu, yayınında yerleşimin 3 m yüksekliğinde ve 90 m genişliğinde olduğunu belirtmiştir. Takaoğlu, 2005:65, table 4.2.

Son Neolitik Çağ'a tarihlendirilen buluntular olduğunu ifade etmişlerdir. Akdeniz ise yerleşimde gerçekleştirdiği yüzey araştırmasında Son Neolitik Çağ'ın yanı sıra İlk Tunç Çağı ve Orta Tunç Çağı buluntularını da tespit etmiştir[1445].

3.1.1.3. Yamaç Yerleşimleri

3.1.1.3.1. Akhisar ve Çevresi

3.1.1.3.1.1. Su Deliği Tepe

Yerleşim ilk defa 2009 yılında E. Akdeniz ve ekibi tarafından tespit edilmiştir[1446]. Gökçeahmet'in 1.5 km güneydoğusunda, Antik Chilara Kenti'nin (Gördük Kalesi) 350 m doğusunda yer almaktadır[1447] (**Resim 32)**. Yaklaşık 180x150 m boyutlarında olan yerleşimin yakınından Gördük Çayı geçmektedir[1448] **(Harita 23)**. Yerleşim üzerinde yapılan incelemeler sonucunda Son Neolitik Çağ ile birlikte İlk Kalkolitik Çağ, İlk Tunç Çağı ve Son Tunç Çağı'na tarihlenebilecek yoğun bir malzeme grubu tespit edilmiştir[1449].

3.1.1.4. Düz Yerleşimler

3.1.1.4.1. Akhisar ve Çevresi

3.1.1.4.1.1. Kulaksızlar

Akhisar'ın 16 km güneydoğusundaki Kulaksızlar Köyü'nün yaklaşık 1 ila 1.2 km. güney batısında, Akhisar-Gölmarmara yolunun doğusunda, yöre halkı tarafından "Balık Burnu" olarak adlandırılan mevkide yer almaktadır[1450] **(Harita 24)**. Kulaksızları bilim dünyasına ilk defa tanıtan bilim insanı R. Dinç'tir[1451] (**Resim 33)**. Bu merkezin bilim dünyasında büyük öneme sahip olmasındaki en önemli etken, yerleşimde Kalkolitik Çağ'a tarihlenen çeşitli form ve boyutlarda figürin (özellikle Kilya tipi[1452]), idol, taş ve mermer kap

[1445] Akdeniz, 2010b: 212; Akdeniz, 2011a: 46.

[1446] Akdeniz, 2011b: 86.

[1447] Akdeniz, 2011c: 13. Alınan GPS koordinatları: **1**-35575921 D-4318295 K, Yük. 141 m; **2**-35575500 D-4318350 K, Yük. 140 m; **3**-35576020 D-4318314 K, Yük. 153 m; **4**-35576006 D-4318324 K, Yük. 152 m; **5**-35576022 D-4318329 K, Yük. 152 m; Akdeniz, 2010b: 239.

[1448] Akdeniz, 2011a: 50.

[1449] Akdeniz, 2010b: 239; Akdeniz, 2011a: 50.

[1450] Dinç, 1996: 11; Özdöl, 1997: 93; Takaoğlu, 2001: 157; Akdeniz, 2010d: 66, 69; Akdeniz, 2011a: 52; Akdeniz, 2011c: 12; Dinç, 2018: 2283.

[1451] Dinç, 1996: 11-41; Dinç, 1997: 255-282; Akdeniz, 2010d: 70.

[1452] Akdeniz, 2010d: 65-83.

üretilmesinden kaynaklanmaktadır[1453]. Yüzeyde yapılan incelemelerde elde edilen buluntuların büyük kısmını çeşitli üretim aşamalarına ait mermer idol ve kap parçaları ile bunların imalâtında kullanılan taş aletler oluşturmaktadır[1454]. Bu kapsamda yerleşimde yaşayan topluluğun asıl olarak mermer işlemeciliği ile uğraştığı değerlendirilmiş ve yerleşim yeri "Mermer Atölyesi" olarak ifade edilmiştir[1455].

2007-2008 yılları arasında E. Akdeniz ve ekibi Kulaksızlar'da yüzey araştırmaları gerçekleştirmiştir[1456]. Yapılan incelemelerde yüzeyde dönemimize konu olan Son Neolitik Çağ ile Son Kalkolitik Çağ'a tarihlendirilen çanak-çömlek parçaları da tespit edilmiştir[1457]. Bu yerleşimde tespit edilen seramik buluntuları mermer ve taş eserlere oranla oldukça sınırlı sayıdadır[1458].

3.1.1.4.2. Alaşehir ve Çevresi

3.1.1.4.2.1. Yuvacalı

İlk kez R. Meriç tarafından 1984 yılı yüzey araştırmaları sırasında tespit edilen yerleşim, Alaşehir Toygar Mahellesi'nin yakınında yer almaktadır[1459]. Düz bir yerleşim olduğu belirtilen[1460] merkezde yapılan incelemelerde sınırlı sayıda Neolitik ve Orta Kalkolitik Çağ'a tarihlendirilen çanak çömlek parçaları ile yonga aletler tespit edilmiştir[1461].

3.1.2. Neolitik Çağ'da İzmir Yöresinde Maddi Kültür Varlığı Saptanan Merkezler

Havza sınırları içerisinde yer alan İzmir'in Kemalpaşa ilçesinde, Neolitik Çağ kültür varlığı tespit edilen 3 merkez, aynı şekilde Menemen'de de 3 merkez bulunmaktadır. Toplam

[1453] Dinç, 2018: 2283-2325.

[1454] Caymaz, 2010: 191; Akdeniz, 2010d: 70.

[1455] Bkz. Dinç, 1996: 12 vd.; Dinç, 1997: 257-263; Takaoğlu, 2001: 157 vd.; Takaoğlu, 2005: 14 vd.; Akdeniz, 2010d: 70; Caymaz, 2010: 191; Akdeniz, 2011a: 53; Akdeniz, 2011c: 12.

[1456] Akdeniz, 2009a: 262; Akdeniz, 2010a: 155.

[1457] Akdeniz, 2010b: 255; Akdeniz, 2010c: 9; Akdeniz, 2010d: 70; Akdeniz, 2011a: 53; Akdeniz, 2011c: 13.

[1458] Dinç, 1996: 21; Özdöl, 1997: 94; Takaoğlu, 2001: 157; Caymaz, 2010: 193; Akdeniz, 2010d: 70; Akdeniz, 2011a: 53.

[1459] Meriç, 1985: 202. Ayrıca bkz. Meriç, 1993b: fig. 2.

[1460] Meriç, 2018: 141.

[1461] Meriç, 2018: 141-142, 273, plate 65, nr. 931-934.

6 merkezin bulunduğu yöredeki yerleşimlerin 5'ini yani % 83.33'ünü höyükler oluştururken diğer 1 merkez de yani % 16,67'si antik yerleşimdir [Larissa (Buruncuk)].

3.1.2.1. Höyükler

3.1.2.1.1. Kemalpaşa ve Çevresi

3.1.2.1.1.1. Nemrut Höyüğü

Höyük ilk defa R. Meriç tarafından 1987 yılında "İzmir-Manisa-Aydın İlleri Yüzey Araştırması" sırasında tespit edilmiştir[1462]. İzmir-Ankara karayolu üzerinde ve Bornova'ya 26 km uzaklıktadır[1463]. Karayolunun yaklaşık 100 m güneyinde yer alan höyük[1464], ova seviyesinden yaklaşık 5 m yüksekliktedir[1465]. Höyükte yapılan incelemelerde Son Neolitik Çağ'dan Antik Çağ'a kadar uzanan geniş bir yelpazede buluntu topluluğu tespit edilmiştir[1466]. Höyük, günümüze kadar devam eden tarımsal faaliyetler, kaçak kazılar ve toprak çekme gibi nedenlerden ötürü büyük bir tahribata uğramıştır[1467].

3.1.2.1.1.2. Ulucak Höyüğü

İlk defa D. H. French tarafından 1959-1960 yıllarında gerçekleştirmiş olduğu yüzey araştırmaları sonucunda keşfedilmiştir[1468]. Höyük, İzmir Bornova ilçesine yaklaşık olarak 14 km uzaklıkta, Kemalpaşa ilçesinin höyükle aynı adı taşıyan beldesinde yer almaktadır[1469] **(Harita 25)**. Yaklaşık 100-120 m çapında ve hemen hemen yuvarlak bir forma sahip olan höyük, denizden 220.5 m, ovadan ise 5 m yüksekliktedir[1470] (**Resim 34)**. Günümüze kadar gerçekleştirilen kazı ve araştırma çalışmaları sonucunda höyükte altı farklı tabaka tespit edilmiştir[1471]. İlk yerleşimin ise Neolitik Çağ'da görüldüğü ve höyüğün aralıklı olarak Geç Roma/Erken Bizans Dönemi'ne kadar iskân edildiği belirlenmiştir[1472].

[1462] Meriç, 1988a: 387, 391, resim 6. Ayrıca bkz. Yakar, 1994: 36-37, map 12.

[1463] Derin, 2010a: 61.

[1464] Höyüğün konumu ve fotoğrafları için bkz. Derin ve Batmaz, 2004: 97, şek. 16, res. 26-29.

[1465] Meriç, 2018: 112.

[1466] Meriç, 1988a: 387; Meriç, 1993b: 144-145; Özdöl, 1997: 80; Derin ve Batmaz, 2004: 78-80; Derin, 2010a: 61; Meriç, 2018: 113-114.

[1467] Derin, 2010a: 61.

[1468] French, 1965: 18; French, 1969: 55.

[1469] Özdöl, 1997: 80-81; Derin, 2010a: 60; Çevik, Vuruşkan ve Sivil, 2020: 11.

[1470] Caymaz, 2010: 10. Ayrıca bkz. Meriç, 2018: 110.

[1471] Çilingiroğlu, Çevik ve Çilingiroğlu, 2012b: 158-159.

[1472] Çevik, Vuruşkan ve Sivil, 2020: 11. Ayrıca höyük hakkında daha fazla bilgi için bkz. 1313-1322 dipnotlar.

3.1.2.1.1.3. Yenmiş Höyüğü

İlk kez R. Meriç tarafından 1988 yılı yüzey araştırmasında tespit edilmiştir[1473] (**Resim 35)**. Kemalpaşa'nın Yenmiş Mahallesi'nde[1474] Ankara-İzmir karayolunun kıyısında yer alan[1475] höyük, yaklaşık 3 m yüksekliğinde ve 200x300 m boyutlarındadır[1476]. Günümüzde üzerinde inşa edilen çeşitli sanayi fabrikaları ve devam eden tarım faaliyetleri nedeniyle yerleşimin neredeyse üçte ikisi yok olmuş durumdadır[1477]. Yüzeyde yapılan incelemelerde ele geçen malzeme grubundan yerleşimin Son Neolitik Çağ'dan Antik Çağlara kadar iskân gördüğü anlaşılmıştır[1478].

3.1.2.1.2. Menemen ve Çevresi

3.1.2.1.2.1. Araptepe Höyüğü

Höyük, ilk defa 1949 yılında M. Şenyürek ve ekibi tarafından yürütülen Helvacı Höyücek Höyüğü kazıları sırasında, çevrede yapılan incelemeler sonucunda tespit edilmiştir[1479]. Helvacı Höyücek'in 2 km batısında[1480] Menemen-Foça karayolu yakınında Gediz Nehri'nin kuzey kollarından biri üzerinde bulunur[1481] (**Resim 36)**. Yüzeyde günümüze kadar yapılan araştırmalarda elde edilen bilgilere göre höyükte Neolitik Çağ'a tarihlenen buluntuların geniş bir yayılıma sahip olduğu belirtilmiştir[1482].

3.1.2.1.2.2. Helvacı Höyücek II Höyüğü (Melengiç Sekisi)

İlk defa E. Doğer[1483] tarafından tespit edilen yerleşimde R. Meriç de 1984 yılında yüzey araştırmaları gerçekleştirmiştir[1484] (**Resim 37)**. Helvacıköy'ün yaklaşık 2.5 km

---

[1473] Meriç, 1990a: 362.

[1474] Özdöl, 1997: 79.

[1475] Derin, 2010a: 60-61. Ayrıca höyüğün konumu ve fotoğrafları için bkz. Derin ve Batmaz, 2004: 95, şek. 13, res. 20-23.

[1476] Meriç, 2018: 111.

[1477] Derin, 2010a: 61.

[1478] Meriç, 1990a: 362; Derin ve Batmaz, 2004: 78-80; Derin, 2010a: 61; Meriç, 2018: 111. Ayrıca bu höyük için bkz. Meriç, 1993b, fig. 1-2; Yakar, 1994: 37, map 12.

[1479] Şenyürek, Şenyürek, Gültekin ve Dönmez, 1950: 492.

[1480] Özdöl, 1997: 99.

[1481] Erkanal-Öktü, Akalın, İren ve Lichter, 2003: 302; Caymaz, 2006: 1-2; Derin, 2010a: 61.

[1482] Erkanal ve Erkanal, 1997: 109; Lichter, 2002: 162-164; Erkanal-Öktü, Akalın, İren ve Lichter, 2003: 302; Caymaz, 2006: 1-12; Derin, 2010a: 62.

[1483] Doğer, 1998: 5.

[1484] Meriç, 2018: 60.

batısında ve İzmir-Çanakkale yolunun hemen batı kıyısında yer almaktadır[1485] **(Harita 26)**. Yaklaşık 2 m yüksekliğindeki höyük ortalama 50-80 m çapındadır[1486]. Höyücek yerleşiminin 1 km yakınında olması nedeniyle "Höyücek II" olarak adlandırılmıştır[1487]. Bunun yanında höyük Melengiç Sekisi olarak da bilinmektedir[1488]. Zafer Derin, batısında bulunan büyük bir melengiç ağacı nedeniyle höyüğün bu isimle adlandırıldığını düşünmektedir[1489]. R. Meriç yapmış olduğu incelemelerde, höyükte Neolitik Çağ'a ait dörtgen biçimli; kazı bezekli kap parçalarının bulunduğu bildirmiş; ancak ayrıntılı bir bilgi vermemiştir[1490]. Ayrıca höyükte Neolitik ve Kalkolitik Çağ'a ışık tutabilecek buluntulardan sadece köşeli bir kutu parçası da ele geçmiştir[1491]. Bu veriler de bize höyüğün Neolitik Çağ'dan itibaren yerleşime sahne olduğunu kanıtlar niteliktedir.

3.1.2.2. Antik Yerleşimler

3.1.2.2.1. Menemen ve Çevresi

3.1.2.2.1.1. Larissa (Buruncuk)

Larissa (Buruncuk) antik yerleşimi, İzmir'in Menemen ilçesinde Gediz Delta Ovası'nın (Menemen ovası) kuzeyinde, Dumanlı Dağı eteklerinde bulunmaktadır[1492]. Larissa bu özelliğiyle Menemen Ovası'na her yönden hâkim bir konumda bulunmaktadır[1493]. Bu antik yerleşimde 1932 yılında gerçekleştirilen bilimsel nitelikli kazılarda[1494], Larissa kalesinin iki yerinde tespit edilen çanak-çömlek parçalarının Neolitik Çağ'a ait oldukları belirtilmiştir[1495]. Bu da bize kentin tarihçesinin Neolitik Çağ'a kadar uzandığını göstermektedir.

[1485] Derin, 2010a: 62.

[1486] Caymaz, 2014: 159.

[1487] Caymaz, 2010: 200.

[1488] Doğer, 1998: 5.

[1489] Derin, 2010a: 62.

[1490] http://www.tayproject.org/TAYages.fm$Retrieve?CagNo=1345&html=ages_detail_t.html&layout=web (Erişim Tarihi: 18.07.2021). Ayrıca R. Meriç yayınında bu höyükte ele geçen en erken buluntuların Orta Kalkolitik Çağ'a (?) ait olduğunu bildirmekle birlikte, Neolitik Çağ'a ait herhangi bir veri paylaşmamıştır. Bkz. Meriç, 2018: 60-61.

[1491] Özdöl, 1997: 98, lev. 7: 1.

[1492] Kayan ve Öner, 2016: 7.

[1493] Doğer, 1998: 285.

[1494] Ayrıca bu antik yerleşim hakkında daha fazla bilgi için bkz. 1336-1343 dipnotlar.

[1495] Boehlau, 1933: 108, 191; Boehlau, 1934: 32.

3.1.3. Neolitik Çağ'da Uşak Yöresinde Maddi Kültür Varlığı Saptanan Merkezler

Uşak yöresinde şimdilik sadece 1 merkezde Neolitik Çağ kültür varlığı tespit edilen yerleşim bulunmaktadır. Uşak Merkez ilçesinde yer alan bu merkezin türü höyük tipi yerleşimdir.

3.1.3.1. Höyükler

3.1.3.1.1. Merkez İlçe ve Çevresi

3.1.3.1.1.1. Altıntaş Höyüğü

Höyük, Uşak merkeze 10 km uzaklıktaki Altıntaş Köyü'nde yer alan Kaya Deresi üzerinde bulunmaktadır[1496]. Yerleşim, Uşak Ovası'nın kenarında yer alan engebeli bir arazide, su kaynaklarının yeterli olduğu elverişli bir bölgede kurulmuştur[1497] (**Resim 38)**. Çok sayıda kaya sığınağı ve yapılarının olduğu vadi içerisinde bulunan Altıntaş Höyük yerleşimi yoğun tahribat nedeniyle şeklini kaybetmiştir[1498]. Yapılan incelemelerde höyükte Son Neolitik Çağ, Kalkolitik Çağ, İlk Tunç Çağı ve Roma Dönemi'ne tarihlendirilen çok sayıda buluntu topluluğu tespit edilmiştir[1499].

3.1.4. Neolitik Çağ'da Kütahya Yöresinde Maddi Kültür Varlığı Saptanan Merkezler

Havzada yer alan Kütahya'nın Gediz ilçesinde gerçekleştirilen araştırmalar sonucunda Neolitik Çağ kültür varlığı tespit edilebilen şimdilik sadece 1 merkez bulunmaktadır. T. Efe ve ekibinin tespit ettiği bu merkez Akmakça düz yerleşimidir.

3.1.4.1. Düz Yerleşimler

3.1.4.1.1. Gediz ve Çevresi

3.1.4.1.1.1. Akmakça

İlk defa T. Efe ve ekibi tarafından 1992 yılında gerçekleştirilen yüzey araştırmasında tespit edilmiştir[1500]. Gediz'in 2-3 km kadar güneydoğusunda eski Dayınlar Köyü'nün hemen

---

[1496] Oy, 2014: 221; Oy, 2016: 508-509.

[1497] Oy, 2017c: 340. Altıntaş Höyük Koordinatları: (35S) 0717742 E, 4288740 N; Rakım: 951 m; Duyarlılık: 6 m; Oy, 2016: 509.

[1498] Oy, 2017c: 341; Oy, 2018: 29.

[1499] Oy, 2016: 509; Oy, 2017c: 341; Oy, 2017d: 34; Oy, 2018: 29.

[1500] Efe, 1994: 573. Ayrıca bkz. http://www.tayproject.org/TAYages.fm$Retrieve?CagNo=100&html=ages_detail_t.html&layout=web (Erişim Tarihi: 19.07.2021).

aşağısındaki yamaçta bulunmaktadır[1501].Yaklaşık 100 m çapında bir alanı kaplayan bu düz yerleşme yeri, Erken Neolitik Çağ'a tarihlenmektedir[1502]. Yüzey araştırmasında ele geçen malzemenin tamamı Neolitik Çağ'a ait olup homojen bir özellik sergilemektedir[1503].

3.2. Kalkolitik Çağ

Havzada, Kalkolitik Çağ'a tarihlenen maddi kültür varlığı saptanan merkez sayısında belirgin bir artış göze çarpmaktadır **(Harita 9)**. Neolitik Çağ'a oranla iki kat artış görülen bu dönemde özellikle höyük tipi yerleşimlerin sayısı artmaktadır. Havzada bu döneme tarihlenebilecek buluntu veren toplam 61 merkez bulunmaktadır. Bu yerleşim merkezlerinin 50'si başka bir ifadeyle % 81.96'sı Manisa, 6'sı yani % 9.83'ü İzmir ve 5'i de yani % 8.9'u Uşak ili sınırları içinde yer almaktadır **(Grafik 12)**. Havza içerisinde yer alan Kütahya ili ilçelerinden Gediz, Şaphane ve Pazarlar'da bilimsel araştırmaların yetersizliğinden dolayı bu döneme tarihlenebilecek merkez henüz tespit edilememiştir. Bu 61 merkezin yerleşim türüne göre dağılımına bakıldığında 51 tanesi (yani % 83.60'ı) höyük, 4'ü (yani % 6.55) yamaç yerleşimi, 3'ü (yani % 4.91) tepe üstü yerleşim ve son 3'ü de (yani % 4.91) düz yerleşimden oluşmaktadır **(Grafik 13)**.

3.2.1. Kalkolitik Çağ'da Manisa Yöresinde Maddi Kültür Varlığı Saptanan Merkezler

Manisa yöresine bakıldığında Kalkolitik Çağ'a tarihlenebilecek maddi kültür varlığı ele geçen merkez sayısı 50'dir. Neolitik Çağ'da 19 olan merkez sayısı, bu dönemde göze çarpan bir artışla iki katından fazla bir sayıya ulaşmıştır. Bu merkezlerin yerleşim türlerine göre sayısına bakıldığında 40'ını (yani % 80'i) höyük tipi yerleşim, 3'ü (yani % 6'sı) tepe üstü yerleşim (Koldere, Bozyer, Taklantepe), 3'ü (yani % 6'sı) düz yerleşim (Dağdere, Kulaksızlar, Yuvacalı) ve son olarak 4'ü de (yani % 8'i) yamaç yerleşimidir (Kazımçeşme, Su Deliği Tepe, İncesu (Gölde) Köyiçi Mevkii, Akçapınar) **(Grafik 14)**. Bahsedilen bu merkezlerin modern yerleşimlere göre dağılımı oransal olarak değerlendirildiğinde ise toplam 40 höyük tipi yerleşiminin % 42.5'i Akhisar (17 merkez), % 20'si Saruhanlı (8 merkez), % 12.05'i Alaşehir (5 merkez), % 7.5'i Merkez ilçesi (3 merkez), % 5'i Sarıgöl (2 merkez) % 2.5'i Salihli (1 merkez), % 2.5'i Gördes (1 merkez), % 2.5'i Selendi (1 merkez), % 2.5'i Kula (1 merkez) ve yine % 2.5'i Demirci (1 merkez) sınırları içerisinde bulunmaktadır **(Grafik 15)**. Yamaç yerleşimlerine bakıldığında toplam 4 merkezin 2'si (% 50'si) Akhisar

[1501] Efe, 1995b: 107. Ayrıca yerleşimin fotoğrafı ve konumu için bkz. Efe, 1994: 587-588, resim 3.

[1502] Efe, 1994: 573. Ayrıca bkz. Özdöl, 1997: 75-76; Ünan ve Ünan, 2017: 134.

[1503] Efe, 1995b: 107; Özdöl, 1997: 76.

(Kazımçeşme, Su Deliği Tepe), 1'i (% 25'i) Kula [İncesu (Gölde) Köyiçi Mevkii] ve sonuncusu da (% 25'i) Turgutlu'da (Akçapınar) bulunmaktadır. Yörede yer alan toplam 3 tepe üstü yerleşimden 1'i Salihli (Bozyer), diğeri Saruhanlı (Koldere) ve sonuncusu da Alaşehir (Taklantepe) sınırları içerisindedir. Bunlarla beraber bölgede Kalkolitik Çağ buluntusu veren toplam 3 tane düz yerleşim bulunmaktadır. Bu merkezlerin 2'si Akhisar'da (Kulaksızlar, Dağdere) diğeri ise Alaşehir'de (Yuvacalı) yer almaktadır.

Bölgedeki toplam 50 merkezin modern yerleşim yerlerine göre dağılımı değerlendirildiğinde Neolitik Çağ merkezlerinde olduğu gibi bu dönemde de Akhisar 21 merkez ile ilk sırada bulunmaktadır. Akhisar'ı sırasıyla 9 merkezle Saruhanlı, 7 merkezle Alaşehir, 3 merkezle Merkez ilçesi, 2'şer merkezle Kula, Salihli ve Sarıgöl, 1'er merkezle de Demirci, Gördes, Selendi ve Turgutlu ilçeleri takip etmektedir **(Grafik 16)**.

3.2.1.1. Höyükler

3.2.1.1.1. Akhisar ve Çevresi

3.2.1.1.1.1. Akdeğirmen Höyüğü

İlk kez 1995 yılında R. Dinç tarafından saptanan[1504] höyük (**Resim 39)**, Akhisar-Gölmarmara yolu kıyısında, Akselendi'nin ise yaklaşık 2 km doğu-güneydoğusunda yer almaktadır[1505] **(Harita 27)**. Ortalama 6 m yüksekliğinde olup yaklaşık 100x80 m'lik bir alanı kaplar[1506]. 2007 yılında E. Akdeniz ve ekibi tarafından yeniden araştırılan höyükte en erken malzemenin Son Kalkolitik Çağ'a tarihlendirilen sınırlı sayıda seramik parçaları olduğu belirtilmiştir[1507]. Bununla birlikte höyük yüzeyinde İlk Tunç ve Orta Tunç Çağı'na ait az sayıda seramik parçası da ele geçmiştir[1508].

3.2.1.1.1.2. Akhisar Höyüğü

Höyükte Son Neolitik Çağ buluntularının yanı sıra Son Kalkolitik Çağ'a tarihlenen malzemeler de kaydedilmiştir[1509].

[1504] Dinç, 1997: 265.

[1505] Akdeniz, 2009a: 258. Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35578440 D-4292617 K, 104 m Hp. 3 m; **2**-35578876 D-4292591 K, 98 m Hp. 4 m; Akdeniz, 2010b: 20.

[1506] Akdeniz, 2009a: 258; Akdeniz, 2010b: 20; Akdeniz, 2011a: 15.

[1507] Akdeniz, 2011a: 15.

[1508] Akdeniz, 2010b: 20. R. Dinç daha önceki yıllarda höyük yüzeyinde yapmış olduğu incelemelerde, höyük malzemesi arasında en yoğun olan buluntu grubunun İlk Tunç Çağı I-II'ye ait olduğunu bildirmiştir. Bkz. Dinç, 1997: 265.

[1509] Bu höyük için bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.1.1.1.1. ve 1344-1348. dipnotlar.

3.2.1.1.1.3. Bağçeşme Höyüğü

Höyük, ilk defa E. Akdeniz ve ekibi tarafından 2007 yılı yüzey araştırmaları sonucunda tespit edilmiştir[1510] (**Resim 40)**. Meşhur "Harta" tümülüsünün yaklaşık 1 km güneydoğusunda, Selvili Köyü'nün ise yaklaşık 1.5 km kuzeydoğusunda, Bağçeşme denilen mevkide yer almaktadır[1511] **(Harita 28)**. Höyük yaklaşık 3 m yüksekliğinde ve ortalama 160x170 m boyutlarındadır[1512]. Höyük yüzeyinde yapılan incelemelerde, en erken Son Kalkolitik Çağ'dan başlamak üzere İlk Tunç, Orta Tunç ve Son Tunç Çağı'na ait çanak-çömlek parçaları tespit edilmiştir[1513].

3.2.1.1.1.4. Çamönü-Karasonya Höyüğü

Yerleşim ilk kez R. Dinç tarafından 1995 yılı yüzey araştırmalarında saptanmıştır[1514] (**Resim 41)**. Akhisar'ın Çamönü (Karasonya) Köyü'nün 1.3 km batı-kuzeybatısında, Vakıf Çeşmesi veya Harmanyeri adıyla bilinen mevkide bulunmaktadır[1515] **(Harita 29)**. Yaklaşık 6-7 m yüksekliğinde ve 200x250 m boyutlarındadır[1516]. Höyük, konumu itibariyle stratejik bakımdan çok önemli bir mevkide bulunmaktadır[1517]. R. Dinç'ten sonra E. Akdeniz ve ekibi de 2007[1518] ve 2009[1519] yıllarında höyükte yüzey araştırmaları gerçekleştirmiştir. Bu araştırmaların sonuçlarından elde edilen verilere göre höyükte Son Kalkolitik Çağ'dan başlamak üzere İlk, Orta ve Son Tunç çağlarında da yerleşim görüldüğü anlaşılmıştır[1520].

Höyük, erken dönemlerin yanı sıra geç dönem buluntuları açısından da önemli bir merkezdir[1521]. Höyük yüzeyinde yoğun bir şekilde dağılmış olan Demir Çağı çanak çömlekleri yerleşmenin 7. ve 6. yüzyıllarda da iskân edildiğini göstermektedir[1522].

[1510] Akdeniz, 2009a: 258.

[1511] Akdeniz, 2010b: 25; Akdeniz, 2011a: 16. Alınan GPS koordinatları: **1**-355658835 D-4320675 K, Yük. 202 m, Hp. 3 m; **2**-35565886 D-4320617 K, Yük. 199 m, Hp. 2 m; Akdeniz, 2010b: 25.

[1512] Akdeniz, 2011a: 16.

[1513] Akdeniz, 2010b: 25.

[1514] Dinç, 1997: 267-269.

[1515] Roosevelt, 2017: 293. Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35577237 D 4313701 K, Yük. 171 m; **2**-35577300 D-4313703 K, Yük. 172 m; **3**-35577318 D-4313692 K, Yük. 170 m; **4**-35577282 D-4313764 K, Yük. 177 m; **5**-35577274 D-4313810 K, Yük. 175 m; Akdeniz, 2010b: 28-29.

[1516] Akdeniz, 2011a: 16.

[1517] Dinç, 1997: 269.

[1518] Akdeniz, 2009a: 257.

[1519] Akdeniz, 2011b: 86.

[1520] Akdeniz, 2011a: 17.

[1521] Roosevelt, 2003: 660.

[1522] Roosevelt, 2017: 293.

3.2.1.1.1.5. Erdelli Höyüğü

Yerleşim ilk defa 1981'de R. Dinç tarafından tespit edilip yayınlanmıştır[1523] (**Resim 42)**. Akhisar'ın Erdelli Köyü'nün 5 km batısında Büknüş'ün 2 km güneydoğusunda yer alır[1524] **(Harita 30)**. Höyük, bölgede Üyücek Höyük veya Höyük Tepe adıyla da bilinmektedir[1525]. Yerleşim, kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda uzanmakta ve yaklaşık 12 m yükseklikte olup 140x90 m'lik bir alanı kaplamaktadır[1526]. E. Akdeniz ve ekibi tarafından 2007 yılı yüzey araştırmaları sırasında tekrar incelenmiştir[1527]. Yapılan incelemelerde yerleşim kuvvetli bir İlk Tunç Çağı buluntuları içermektedir. Bununla birlikte çok az sayıda da Son Kalkolitik Çağ ve Son Tunç Çağı'na tarihlendirilen çanak-çömlek parçaları ele geçmiştir[1528]. Bu erken buluntuların yanı sıra yerleşimde 7. ve 6. yüzyıla ait geometrik betimli çanak-çömlek buluntuları da tespit edilmiştir[1529].

3.2.1.1.1.6. Hastane Höyüğü

Hastane Höyüğü'nde Son Neolitik Çağ buluntularının yanı sıra Son Kalkolitik Çağ'a tarihlenen malzemeler de tespit edilmiştir[1530].

3.2.1.1.1.7. Kennez Höyüğü (Kennez I)

İlk defa D. H. French tarafından 1959 yılı yüzey araştırmaları sırasında bulunmuştur[1531] (**Resim 43)**. Daha sonra 1990 yılında R. Dinç[1532] ve 2007 yılında da E. Akdeniz ve ekibi[1533] tarafından araştırılmıştır. Höyük, Gölmarmara-Akhisar yolunun yaklaşık 150 m batısında, Pınarcık (eski adıyla Kennez[1534]) köy merkezinin yaklaşık 500 m kuzeybatısında yer almaktadır[1535] **(Harita 31)**. Yaklaşık 9 m yüksekliğinde ve ortalama 95x86

[1523] Dinç, 1991: 25-38; Roosevelt, 2003: 660.

[1524] Akdeniz, 2011a: 18. Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-355494 D-4312566 K, Yük. 214 m, Hp: 3 m; **2**-355494870 D-4312566 K, Yük. 264 m, Hp: 6 m; Akdeniz, 2010b: 41.

[1525] Roosevelt, 2003: 660; Roosevelt, 2017: 294.

[1526] Akdeniz, 2011a: 18.

[1527] Akdeniz, 2009a: 258.

[1528] Akdeniz, 2010b: 41. Akdeniz, 2011a: 18.

[1529] Roosevelt, 2003: 660; Roosevelt, 2017: 294.

[1530] Bu höyük için bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.1.1.1.2. ve 1349-1354. dipnotlar. Ayrıca bkz. Akdeniz, 2019b: 9; Akdeniz, 2020: 216, resim 8-9.

[1531] French, 1969: 48.

[1532] Dinç, 1991: 26, harita.

[1533] Akdeniz, 2009a: 256.

[1534] Söz konusu köy bazı yayınlarda "Kenes" şeklinde de geçmektedir. Duyuran, 1974: 20.

[1535] Roosevelt, 2003: 657; Roosevelt, 2017: 291.

m boyutlarındadır[1536]. Höyük yüzeyindeki incelemelerde özellikle İlk Tunç Çağı'na ait çok yoğun malzeme tespit edilmiştir. Ayrıca Son Kalkolitik Çağ, Orta Tunç Çağı ve Son Tunç Çağı'na ait buluntuların[1537] yanı sıra geç dönemlere ait malzeme grubu da ele geçmiştir[1538].

3.2.1.1.1.8. Kocanadas Höyüğü

Höyükte Son Neolitik Çağ buluntularının yanı sıra Son Kalkolitik Çağ'a tarihlenen buluntular da tespit edilmiştir[1539].

3.2.1.1.1.9. Masantı Höyüğü

İlk defa E. Akdeniz ve ekibi tarafından 2008 yılı yüzey araştırmalarında saptanmıştır[1540] (**Resim 44)**. Akhisar'ın 4.3 km kuzeydoğusunda, Hasköy Mahallesi'nin ise 3 km batısında yer almaktadır[1541] **(Harita 32)**. Yaklaşık 100x70 m boyutlarında ve 3 m yüksekliğinde olup yayvan bir yerleşimdir[1542]. Günümüzde devam eden yoğun tarım faaliyetleri nedeniyle höyük büyük tahribata uğramaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda yerleşimde, İlk Kalkolitik Çağ, Son Kalkolitik Çağ, İlk Tunç Çağı ve Orta Tunç Çağı buluntuları tespit edilmiştir[1543].

3.2.1.1.1.10. Mecidiye Höyüğü

Höyük, ilk kez D. H. French tarafından 1959 yılı yüzey araştırmasında saptanmıştır[1544] (**Resim 45)**. Akhisar'ın Mecidiye (Palamut) Belediyesi sınırları içerisinde, eski köy caminin karşısında, pazaryeri mevkiinde yer almaktadır[1545] **(Harita 33)**. French'ten sonra 2007 yılında E. Akdeniz ve ekibi tarafından da höyükte yüzey araştırması gerçekleştirilmiştir[1546]. 6 m yüksekliğinde ve 95x80 m boyutlarında olan höyük, çevresinde yapılan yol, istinat duvarı ve

[1536] Akdeniz, 2011a: 18.

[1537] Akdeniz, 2010b: 46; Akdeniz, 2011a: 19.

[1538] Roosevelt, 2003: 657; Roosevelt, 2017: 291-292.

[1539] Höyük için bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.1.1.1.3. ve 1355-1358. dipnotlar.

[1540] Akdeniz, 2010a: 154.

[1541] Akdeniz, 2011a: 19. Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35576758 D-4309968 K, Yük. 158 m; **2**-35576767 D-4309980 K, Yük. 158 m; **3**-35576749 D-4309979 K, Yük. 159 m; **4**-35576765 D-4309988 K, Yük. 159 m; **5**-35576764 D-4309995 K, Yük. 157 m; Akdeniz, 2010b: 51.

[1542] Akdeniz, 2010a: 154.

[1543] Akdeniz, 2011a: 20.

[1544] French, 1969: 50.

[1545] Akdeniz, 2011a: 20. Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35558519 D-4304727 K, Yük. 100 m, Hp: 13 m; **2**-35558494 D-4304769 K, Yük. 106 m, Hp: 4 m; Akdeniz, 2010b: 54.

[1546] Akdeniz, 2009a: 257.

yapılaşma sebebiyle büyük bir tahribata uğramıştır[1547]. Yapılan incelemeler sonucunda yerleşimin Son Kalkolitik Çağ'dan Son Tunç Çağı'na kadar buluntu içerdiği kaydedilmiştir[1548].

3.2.1.1.1.11. Refik Arslan Tepe Höyüğü

Yerleşimde Son Neolitik Çağ'ın yanı sıra İlk Kalkolitik Çağ'a tarihlendirilen sınırlı sayıda buluntular da tespit edilmiştir[1549].

3.2.1.1.1.12. Süleymanlı Höyüğü (Değirmentepe)

Yerleşim ilk defa D. H. French tarafından 1959 yılı yüzey araştırmasında saptanmıştır[1550] (**Resim 46)**. Süleymanlı adını verdiği höyük, Akhisar'ın 10 km kuzeybatısında, Süleymanlı Belediyesi'nin 2 km kuzeydoğusunda bulunmaktadır[1551] **(Harita 34)**. Yaklaşık 11 m yüksekliğinde ve 250x200 m boyutlarındadır[1552]. 2007 yılı yüzey araştırmalarında E. Akdeniz ve ekibi tarafından yeniden araştırılmıştır[1553]. Yerleşimde yapılan incelemelerde sınırlı sayıdaki en erken tarihli buluntuların İlk Kalkolitik Çağ'a ait olduğu belirtilirken, diğer yandan İlk Tunç Çağı'na ait malzemenin ise oldukça yoğun olduğu kaydedilmiştir[1554].

3.2.1.1.1.13. Tepetarla Höyüğü

Akhisar-Gölmarmara yolunun Ilıcak Suyu mevkiinde, Akselendi'nin ise 2.5 km doğusunda yer almaktadır[1555] **(Harita 35)**. 2007[1556] ve 2008[1557] yılı yüzey araştırmalarında E. Akdeniz ve ekibi tarafından araştırılmıştır (**Resim 47)**. Yaklaşık 6 m yüksekliğinde ve 90x50 m boyutlarındadır. Üzerinde tarım faaliyetleri yapılan höyüğün çevresi son derece sulak ve

---

[1547] Akdeniz, 2010b: 54.

[1548] Akdeniz, 2011a: 20.

[1549] Höyük için bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.1.1.1.5. ve 1370-1373. dipnotlar.

[1550] French, 1969: 51.

[1551] Akdeniz, 2011a: 22. Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-355688050 D-4316508 K, Yük. 115 m, Hp: 6 m; **2**-35568703 D-4316508 K, Yük. 126 m, Hp: 10 m; Akdeniz, 2010b: 69.

[1552] Akdeniz, 2010b: 68.

[1553] Akdeniz, 2009a: 258.

[1554] Akdeniz, 2011a: 22.

[1555] Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35578391 D-4292738 K, Yük. 98 m; **2**-35578440 D-4292809 K, Yük. 92 m; Akdeniz, 2010b: 73.

[1556] Höyük, bu yayında yanlışlıkla Akdeğirmen Höyüğü olarak geçen tepeyle bir tutulmuştur. Ancak sonraki süreçte durum fark edilmiş ve hata düzeltilmiştir. Bkz. Akdeniz, 2009a: 258. Benzer bir durum için bkz. Dinç, 1997: 265.

[1557] Akdeniz, 2010a: 154.

verimli arazidir. Höyükte dönemlerimizle ilişkili Son Kalkolitik ile İlk Tunç Çağı buluntuları tespit edilmiştir[1558].

3.2.1.1.1.14. Uluyol Höyüğü

İlk defa E. Akdeniz ve başkanlığındaki ekip tarafından 2008 yılı yüzey araştırmaları sonucunda tespit edilmiştir[1559] (**Resim 48)**. Akhisar'ın 16 km kuzeydoğusunda, Karakurt Mahallesi'nin 7 km güneydoğusunda yer alan höyük **(Harita 36)**, yaklaşık 4 m yüksekliğinde ve 100x110 m boyutlarındadır[1560]. Höyük, kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmaktadır. Yapılan incelemelerde konumuz olan dönemlerle ilişkili Son Kalkolitik Çağ ve İlk Tunç Çağı buluntuları kaydedilmiştir[1561].

3.2.1.1.1.15. Rahmiye I Höyüğü

1959 yılı yüzey araştırmalarında D. H. French tarafından saptanan bir diğer prehistorik yerleşimdir. Akhisar'a bağlı Rahmiye Mahallesi'nin 2 km güneydoğusunda yer almaktadır[1562]. French, yapmış olduğu araştırmalar sonucunda höyük yüzeyinden Son Kalkolitik Çağ ve İlk Tunç Çağı'na tarihlenen buluntular tespit etmiştir[1563]. 2007 yılı yüzey araştırmalarında E. Akdeniz ve ekibi höyüğü bulmak istemiş; fakat tarımsal faaliyetler nedeniyle tahrip edilip düzlenen höyüğü bütün çabalarına rağmen tespit edememişlerdir[1564].

3.2.1.1.1.16. Kızlaralanı Höyüğü (Kennez II)

D. H. French höyük yüzeyinde yaptığı incelemeler sonucunda konumuz olan dönemlerden Son Kalkolitik Çağ'a ait buluntular tespit etmiştir[1565].

3.2.1.1.1.17. Moralılar Höyüğü

Son yıllarda höyükte gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında Neolitik Çağ buluntularının yanı sıra özellikle İlk Kalkolitik Çağ'a ait yüzey malzemesi de ele geçmiştir[1566].

[1558] Akdeniz, 2011a: 23.

[1559] Akdeniz, 2010a: 154.

[1560] Akdeniz, 2011a: 23. Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35574762 D-4323916 K, Yük. 208 m; **2**-35574774 D-4323992 K, Yük. 206 m; **3**-35574724 D-4323880 K, Yük. 205 m; **4**-35574789 D-4324037 K, Yük. 207 m; **5**-35574709 D-4323907 K, Yük. 204 m; Akdeniz, 2010b: 77.

[1561] Akdeniz, 2010a: 154.

[1562] French, 1961: 99.

[1563] French, 1969: 50.

[1564] Akdeniz, 2011a: 21.

[1565] Höyük hakkında detaylı bilgi için bkz. aşağıda, bölüm: 3.3.1.1.1.11. ve 1715-1719. dipnotlar.

[1566] Bkz. bölüm: 3.1.1.1.1.4.

3.2.1.1.2. Alaşehir ve Çevresi

3.2.1.1.2.1. Asar Höyüğü (Kemaliye)

Son Neolitik Çağ'dan Bizans Dönemi'ne kadar yerleşimin görüldüğü Asar Höyüğü'nde (Kemaliye) sınırlı sayıda Erken?/Orta Kalkolitik Çağ'a tarihlenen seramik parçaları ele geçmiştir[1567].

3.2.1.1.2.2. Değirmenyıkığı Höyüğü

İlk defa E. Akdeniz ve başkanlığındaki ekip tarafından 2007 yılı yüzey araştırmaları sonucunda tespit edilmiştir[1568] (**Resim 49)**. Alaşehir Gümüşçay Mahallesi'nin 2 km kuzey-kuzeybatısında, Gümüşçay Deresi'nin 20 m batısında yer almaktadır[1569] **(Harita 37)**. Yerleşim yaklaşık 12 m yüksekliğinde ve 200x80 m boyutlarındadır. Höyük üzerinde yapılan çalışmalar sonucunda İlk Tunç Çağı malzemesi yoğun olmak üzere Son Kalkolitik Çağ ve Orta Tunç Çağı çanak-çömlek parçaları da bulunmuştur[1570].

3.2.1.1.2.3. Gavurtepe Höyüğü

Höyükte, Neolitik Çağ buluntularının yanı sıra Orta ve Son Kalkolitik Çağ malzemesi de tespit edilmiştir[1571].

3.2.1.1.2.4. Killik-Maltepe Höyüğü

Yüzey buluntularına göre höyük Son Neolitik/İlk Kalkolitik Çağ'dan geç dönemlere kadar yerleşim görmüştür[1572].

3.2.1.1.2.5. Soğanlı (Acısu) Höyüğü

İlk defa 2007 yılı yüzey araştırmalarında E. Akdeniz ve ekibi tarafından bulunmuştur[1573] (**Resim 50)**. İsmini bitişiğindeki doğal mineralli su kaynağından alan höyük, Alaşehir Soğanlı Mahallesi'nin 2.7 km batısında, İzmir-Kula karayolunun "Kavurdamları (Gavurdamları)" mevkiinin 400 m güneyinde yer almaktadır[1574] **(Harita 38)**. Yaklaşık 18 m

[1567] Meriç, 2018: 139. Ayrıca bu höyük için bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.1.1.2.1. ve 1374-1379. dipnotlar.

[1568] Akdeniz, 2009a: 261.

[1569] Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35644738 D-4249303 K, Yük. 289 m, Hp: 8 m; **2**-35644825 D-4249284 K, Yük. 277 m, Hp: 14 m; Akdeniz, 2010b: 107.

[1570] Akdeniz, 2011a: 30.

[1571] Höyük için bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.1.1.2.2. ve 1380-1387. dipnotlar.

[1572] Höyük için bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.1.1.2.3. ve 1388-1391. dipnotlar.

[1573] Akdeniz, 2009a: 261.

[1574] Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35624157 D-4265475 K, Yük. 442 m, Hp: 4 m; **2**-35624379 D-4265539 K, Yük. 425 m, Hp: 11 m; Akdeniz, 2010b: 112.

yüksekliğinde ve 250x100 m boyutlarındadır[1575]. Araştırma ekibi tarafından höyük yüzeyinde yapılan incelemeler sonucunda, İlk Tunç Çağı'na ait yoğun miktarda malzemenin yanı sıra Son Kalkolitik ve Orta Tunç Çağı'na ait seramik parçaları da tespit edilmiştir[1576].

3.2.1.1.3. Demirci ve Çevresi

3.2.1.1.3.1. Bozyer Höyüğü

Höyük, ilk kez E. Akdeniz ve ekibi tarafından 2009 yılı yüzey araştırmalarında tespit edilmiştir[1577] (**Resim 51)**. Demirci ilçesinin 20 km güneydoğusundaki Marmaracık Mahallesi'nin 18 km güneydoğusunda, Alaağaç Mahallesi'nin ise 1.5 km kuzeybatısında yer almaktadır[1578] **(Harita 39)**. Yaklaşık 8 m. yüksekliğinde ve 300x250 m boyutlarında olup oldukça geniş bir alana yayılan büyük bir höyüktür[1579]. Yerleşimde yoğun miktarda çanak-çömlek parçaları ile yontma taş eserler ele geçmiştir. Bu malzemelerin değerlendirilmesi sonucunda elde edilen verilere göre höyükte İlk Kalkolitik, İlk Tunç, Orta Tunç ve Son Tunç Çağlarında kuvvetli bir yerleşim olduğu anlaşılmıştır[1580].

3.2.1.1.4. Gördes ve Çevresi

3.2.1.1.4.1. Şahin Kayası Höyüğü

İlk kez E. Akdeniz ve başkanlığı altındaki ekip tarafından 2008 yılı yüzey araştırmalarında saptanmıştır[1581] (**Resim 52)**. Gördes'in 18 km doğu-güneydoğusunda, Yayakırıldık Mahallesi'nin 2.5 km güneydoğusunda yer alan höyük[1582] **(Harita 40)**, yaklaşık 19 m yüksekliğinde ve 120x80 m boyutlarındadır. Höyükte konumuz olan dönemlerden Son Kalkolitik Çağ ve İlk Tunç Çağı'na ait malzemelerin yanı sıra geç dönemlere ait buluntular da kaydedilmiştir[1583].

[1575] Akdeniz, 2009a: 261.

[1576] Akdeniz, 2011a: 31.

[1577] Akdeniz, 2011b: 88.

[1578] Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35653894 D-4307360 K, Yük. 630 m; **2**-35653943 D-4307307 K, Yük. 633 m; **3**-35653974 D-4307248 K, Yük. 623 m; **4**-35653923 D-4307301 K, Yük. 634 m; **5**-35653939 D-4307270 K, Yük. 629 m; Akdeniz, 2010b: 203-204.

[1579] Akdeniz, 2011b: 88.

[1580] Akdeniz, 2011a: 45.

[1581] Akdeniz, 2010a: 161.

[1582] Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35593572 D-4305048 K, Yük. 360 m; **2**-35593536 D-4305077 K, Yük. 361 m; **3**-35593562 D-4305052 K, Yük. 361 m; **4**-35593634 D-4305167 K, Yük. 347 m; **5**-35593518 D-4305093 K, Yük. 366 m; Akdeniz, 2010b: 191.

[1583] Akdeniz, 2010a: 161; Akdeniz, 2011a: 44.

3.2.1.1.5. Kula ve Çevresi

3.2.1.1.5.1. Söğüt Çayı Höyüğü

Höyük, ilk defa 2008 yılı yüzey araştırmaları sırasında E. Akdeniz ve başkanlığındaki ekip tarafından tespit edilmiştir[1584] (**Resim 53)**. Kula'nın 6 km güneydoğusunda, Şeritli Mahallesi'nin ise 2.5 km doğusunda bulunmaktadır[1585] **(Harita 41)**. Yaklaşık 350x250 m boyutlarında ve 21 m yüksekliğiyle bu bölge için oldukça büyük bir höyüktür[1586]. Ele geçen malzemeler üzerinde yapılan değerlendirmeler sonucunda höyükte Son Kalkolitik, İlk Tunç ve Orta Tunç Çağı'na ait yoğun miktarda buluntu tespit edilmiştir[1587].

3.2.1.1.6. Merkez İlçe ve Çevresi

3.2.1.1.6.1. Avlutepe Höyüğü

İlk kez D. H. French tarafından 1959 yılı yüzey araştırmaları sırasında bulunmuştur[1588] (**Resim 54)**. Daha sonra E. Akdeniz ve ekibi tarafından 2007 yılı yüzey araştırmalarında tekrar incelenmiştir[1589]. Manisa il merkezinin kuzeybatısındaki Eğriköy Ovası'nda, Gülbahçe'nin ise 1 km güneybatısındadır[1590] **(Harita 42)**. Yaklaşık 2 m yüksekliğinde ve 100x50 m çapında olan höyük[1591], günümüzde üzerinde tarım faaliyetlerine sahne olmaktadır. D. H. French bu yerleşimi, Çerkeztevfikiye (Gülbahçe) adıyla anmaktaysa[1592] da yerel adı "Avlutepe"dir[1593]. Son araştırmalarda höyük yüzeyinde Son Kalkolitik Çağ, Orta Tunç Çağı ve Son Tunç Çağı çanak-çömlek parçaları bulunmuştur. Özellikle Orta ve Son Tunç Çağı buluntuları yoğunluktadır[1594].

[1584] Akdeniz, 2010a: 161.

[1585] Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35649482 D-4266408 K, Yük. 546 m; **2**-35649541 D-4266445 K, Yük. 556 m; **3**-35649550 D-4266463 K, Yük. 558 m; **4**-35649567 D-4266492 K, Yük. 560 m; **5**-35649593 D-4266484 K, Yük. 564 m; Akdeniz, 2010b: 147-148.

[1586] Akdeniz, 2010a: 161.

[1587] Akdeniz, 2011a: 36.

[1588] French, 1969: 52.

[1589] Akdeniz, 2009a: 260.

[1590] Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35530241 D-4284991 K Yük: 39 m. Hp: 9 m; **2**-35530325 D-4284839 K, Yük. 41 m, Hp: 6 m; Akdeniz, 2010b: 98.

[1591] Akdeniz, 2009a: 260.

[1592] French, 1969: 52. Ayrıca bkz. Meriç, 1988a: 387; Özdöl, 1997: 88.

[1593] Akdeniz, 2011a: 27.

[1594] Akdeniz, 2010b: 98; Akdeniz, 2011a: 27.

3.2.1.1.6.2. Baklatepe Höyüğü

İlk defa 1959 yılı araştırmalarında Üçpınar adıyla D. H. French tarafından tespit edilmiştir[1595] (**Resim 55)**. Manisa il merkezinin kuzeybatısındaki Üçpınar Beldesi'nin 4 km güneybatısında yer alan yerleşim[1596] **(Harita 43)**, yaklaşık 5 m yüksekliğinde ve 100x80 m boyutlarındadır[1597]. Bu boyutlarıyla yaklaşık 8 dönümlük bir alan kaplamaktadır. Höyük, 2007 yılı yüzey araştırmalarında E. Akdeniz ve ekibi tarafından yeniden araştırılmıştır[1598]. Yapılan incelemelerde Son Kalkolitik Çağ, İlk Tunç ve Orta Tunç Çağı buluntusu ele geçmiştir[1599].

3.2.1.1.6.3. Tekeliler Höyüğü

İlk kez D. H. French tarafından 1959 yılı yüzey araştırmaları sırasında saptanmıştır[1600] (**Resim 56)**. Merkez ilçe Tekeliler Mahallesi'nin 1.3 km güneydoğusunda bulunmaktadır[1601] **(Harita 44)**. Yaklaşık 3 m yüksekliğinde ve 150x60 m çapında olan höyüğün 200 m güneyinde Değirmen Çayı akmaktadır[1602]. 2007 yılı yüzey araştırmalarında E. Akdeniz ve ekibi tarafından[1603] tekrar incelen höyükte Son Kalkolitik Çağ ve İlk Tunç Çağı çanak-çömlek parçalarına rastlanılmıştır[1604].

3.2.1.1.7. Salihli ve Çevresi

3.2.1.1.7.1. Mersinli Höyüğü

Höyük yüzeyinden Orta Kalkolitik Çağ'a tarihlenen birkaç parça seramik buluntusu tespit edilmiştir[1605].

[1595] French, 1969: 52; Akdeniz, 2010b: 99; Akdeniz, 2011a: 28.

[1596] Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35532836 D-4283856 K, Yük. 30 m, Hp: 6 m; **2**-35532927 D-4283804 K, Yük. 35 m, Hp: 4 m; Akdeniz, 2010b: 100.

[1597] Akdeniz, 2011a: 28.

[1598] Akdeniz, 2009a: 260.

[1599] Akdeniz, 2011a: 28.

[1600] French, 1969: 54-55.

[1601] Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35539528 D-4284981 K, Yük. 39 m, Hp: 10 m; **2**-35539618 D-4285030 K, Yük. 42 m, Hp: 3 m; Akdeniz, 2010b: 102.

[1602] Akdeniz, 2011a: 28.

[1603] Akdeniz, 2009a: 260.

[1604] Akdeniz, 2010b: 102; Akdeniz, 2011a: 28. Höyük için ayrıca bkz. Meriç, 1988a: 387.

[1605] Bkz. bölüm: 3.1.1.1.3.1.

3.2.1.1.8. Sarıgöl ve Çevresi

3.2.1.1.8.1. Bereketli Höyüğü

Kalkolitik Çağ buluntusu veren höyük tipi yerleşimler arasında diğer bir önemli merkezdir (**Resim 57)**. İlk defa E. Akdeniz ve başkanlığındaki ekip tarafından 2009 yüzey araştırmaları sırasında tespit edilmiştir[1606]. R. Meriç ise daha önceki yayınında höyüğü prehistorik yerleşimler arasında göstermiştir[1607]. Yerleşim, Sarıgöl'e 13 km uzaklıktaki Bereketli Mahallesi'nin 2 km batısında, Çiviler denilen mevkide bulunmaktadır[1608] **(Harita 45)**. Ova seviyesinden yaklaşık 11 m yükseklikte ve 220x180 m boyutlarında olup oldukça geniş bir alana yayılmıştır[1609]. Höyük yüzeyinde İlk Kalkolitik ve İlk Tunç Çağı'na tarihlenen buluntular tespit edilmiştir[1610].

3.2.1.1.8.2. Kızılçukur Höyüğü

Yerleşimde Son Neolitik Çağ buluntularının yanı sıra İlk Kalkolitik Çağ malzemesi de tespit edilmiştir[1611].

3.2.1.1.9. Saruhanlı ve Çevresi

3.2.1.1.9.1. Alibeyli Höyüğü

Son Neolitik Çağ seramik parçalarının yanı sıra höyükte Son Kalkolitik Çağ ve İlk Tunç Çağı'na tarihlenen buluntular da tespit edilmiştir[1612].

3.2.1.1.9.2. Arpalı I (Lütfiye) Höyüğü

İlk kez D. H. French tarafından 1959 yılında[1613] tespit edilen yerleşim (**Resim 58)**, daha sonra E. Akdeniz ve ekibi tarafından 2007 yılında tekrar incelenmiştir[1614]. "Taşağıl Mevkii" veya "Köydibi" adlarıyla da anılan yerleşim Saruhanlı'ya bağlı Lütfiye Mahallesi'nin batısında, Lütfiye-Nuriye yolunun 10 m kuzeyinde bulunmaktadır[1615] **(Harita**

[1606] Akdeniz, 2011b: 88.

[1607] Meriç, 1987a: 249, 59 nolu yer.

[1608] Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35641173 D-4335164 K, Yük. 246 m; **2**-35641177 D-4235102 K, Yük. 237 m; **3**-35641251 D-4235119 K, Yük. 239 m; **4**-35641307 D-4235117 K, Yük. 235 m; **5**-35641346 D-4235034 K, Yük. 236 m; Akdeniz, 2010b: 115.

[1609] Akdeniz, 2012a: 19-20.

[1610] Akdeniz, 2011a: 32.

[1611] Bu höyük için bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.1.1.4.1. ve 1398-1402. dipnotlar.

[1612] Höyük için bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.1.1.5.1. ve 1403-1411. dipnotlar.

[1613] French, 1969: 51.

[1614] Akdeniz, 2009a: 259.

[1615] Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35562668 D-4288839 K, Yük. 56 m, Hp: 4 m; **2**-35562689 D-4288877 K, Yük. 61 m, Hp: 2 m; Akdeniz, 2010b: 85.

46). Yaklaşık 100x80 m boyutlarında olan höyük, günümüzde kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda düzleştirilmiş bir tarla şeklindedir[1616]. Höyük yüzeyinde yapılan incelemelerde dönemimizle ilişkili Kalkolitik Çağ, İlk Tunç Çağı buluntularının yanı sıra Orta Tunç ve Son Tunç Çağı'na tarihlendirilen seramik parçaları da kaydedilmiştir[1617].

3.2.1.1.9.3. Arpalı II Höyüğü

Höyükte, Son Neolitik Çağ buluntuların yanı sıra Son Kalkolitik Çağ ve İlk Tunç Çağı'na tarihlenen çanak çömlek parçaları da tespit edilmiştir[1618].

3.2.1.1.9.4. Baykuştepe Höyüğü

2007 yılı yüzey araştırmalarında E. Akdeniz ve ekibi tarafından incelenen[1619] höyük (**Resim 59)** Saruhanlı Mütevelli Mahallesi'nin 4 km güneydoğusunda yer almaktadır[1620] **(Harita 47)**. Doğu-batı doğrultusunda uzanan höyük yaklaşık 4 m yüksekliğindedir. Yapılan incelemelerde höyüğün üzerine geç dönemlerde tümülüs inşa edildiği bildirilmiştir[1621]. Yerleşimin doğu-güneydoğu bölümü ise kepçeyle kazılmıştır[1622]. Araştırma ekibi tarafından yüzeyde yapılan incelemeler sonucunda geç döneme ait buluntularının yanı sıra özellikle Tunç Çağı'na ait yoğun miktarda malzeme tespit edilmiştir. Bunların dışında dönemimizle ilgili Son Kalkolitik Çağ'a tarihlenen buluntular da ele geçmiştir[1623].

3.2.1.1.9.5. Hacırahmanlı Höyüğü

1959 yılı yüzey araştırmaları sırasında D. H. French[1624] tarafından saptanan höyük (**Resim 60)** Saruhanlı Hacırahmanlı Mahallesi'nin güneydoğusundaki Merabağlar bölgesindedir[1625] **(Harita 48)**. 2007 yılında E. Akdeniz ve ekibi tarafından yeniden incelenmiştir[1626]. Yaklaşık 7 m yüksekliğinde ve 150x150 m boyutlarında olan höyük doğu-

[1616] Akdeniz, 2009a: 259.

[1617] Akdeniz, 2011a: 25.

[1618] Bu höyük için bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.1.1.5.2. ve 1412-1420. dipnotlar.

[1619] Akdeniz, 2009a: 260.

[1620] Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35552210 D-4278143 K, Yük. 38 m, Hp: 8 m; **2**-35552016 D-4278062 K, Yük. 45 m, Hp: 3 m; Akdeniz, 2010b: 90.

[1621] Akdeniz, 2011a: 25.

[1622] Akdeniz, 2010b: 89.

[1623] Akdeniz, 2011a: 26.

[1624] French, 1969: 53.

[1625] Alınan GPS koordinatları: **1**-35551843 D-4288966 K, Yük. 43 m, Hp: 12 m; **2**-35551774 D-4288933 K, Yük. 50 m, Hp: 8 m; Akdeniz, 2010b: 94-95.

[1626] Akdeniz, 2009a: 259.

batı doğrultusunda uzanmaktadır[1627]. Tespit edilen buluntuların sonuçlarına göre höyükte Son Kalkolitik Çağ'dan itibaren yerleşim görüldüğü anlaşılmıştır[1628]. Bununla birlikte İlk Tunç Çağı ve Orta Tunç Çağı'na tarihlendirilen seramik parçaları da ele geçmiştir[1629].

3.2.1.1.9.6. Halitpaşa II Höyüğü

D. H. French'in 1959 yılı yüzey araştırmalarında tespit ettiği bir diğer yerleşimdir[1630]. Höyük, Halitpaşa'nın 2 km doğusunda, Alibeyli-Halitpaşa yolunun güneybatısında bulunmaktadır[1631] **(Harita 49)**. Ortalama 2 m yüksekliğinde ve 90x60 m boyutlarında küçük bir yerleşimdir (**Resim 61)**. Yerleşim 2007 yılı yüzey araştırmalarında yeniden incelenmiştir[1632]. Höyük yüzeyinde yapılan incelemelerde sınırlı sayıda Son Kalkolitik Çağ, İlk Tunç Çağı ve Son Tunç Çağı'na tarihlenen seramik parçaları ele geçmiştir[1633].

3.2.1.1.9.7. Kayışlar Höyüğü

D. H. French, Son Neolitik Çağ buluntularının yanı sıra höyükte Son Kalkolitik Çağ'a tarihlenen çanak-çömlek parçaları da tespit etmiştir[1634].

3.2.1.1.9.8. Paşaköy Höyüğü

D. H. French tarafından 1959 yılında[1635] saptanan höyük, yerel halk arasında Tepe Mezarı adıyla da bilinmektedir (**Resim 62)**. Saruhanlı'nın 12 km kuzeybatısındaki Paşaköy Mahallesi'nin 400 m güneyinde, eski köy mezarlığının bulunduğu noktada bulunmaktadır[1636] **(Harita 50)**. Ortalama 4 m yüksekliğinde ve 190x160 m boyutlarındadır. Yerleşim, 2007 yılı yüzey araştırmalarında E. Akdeniz ve ekibi tarafından tekrar araştırılmıştır[1637]. Höyük yüzeyinde yapılan incelemelerde Son Kalkolitik Çağ ve İlk Tunç Çağı'na tarihlenen buluntular tespit edilmiştir[1638].

[1627] Akdeniz, 2010b: 94.

[1628] French, 1969: 53; Akdeniz, 2009a: 259.

[1629] Akdeniz, 2011a: 26.

[1630] French, 1969: 53.

[1631] Alınan GPS koordinatları: **1**-355617400 D-4282358 K, Yük. 111 m, Hp: 4 m; Akdeniz, 2010b: 97.

[1632] Akdeniz, 2009a: 259.

[1633] Akdeniz, 2011a: 27.

[1634] Höyük için bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.1.1.5.3. ve 1421-1428. dipnotlar.

[1635] French, 1969: 54.

[1636] Alınan GPS koordinatları: **1**-355456683 D-4291600 K, Yük. 42 m, Hp: 13 m; **2**-355456649 D-4291525 K, Yük. 51 m, Hp: 9 m; Akdeniz, 2010b: 97.

[1637] Akdeniz, 2009a: 259.

[1638] French, 1969: 54; Akdeniz, 2011a: 27.

3.2.1.1.10. Selendi ve Çevresi

3.2.1.1.10.1. Ters Tepe Höyüğü

Höyük, ilk kez E. Akdeniz ve başkanlığı altındaki ekip tarafından 2008 yılı yüzey araştırmaları sırasında tespit edilmiştir[1639] **(Resim 63)**. Selendi'nin 1.5 km batı-güney batısında, Yakuphoca Mahallesi'nin 2.5 km doğusunda bulunmaktadır[1640] **(Harita 51)**. İki ayrı tepe şeklinde olan höyüğün toplam uzunluğu 600 m, genişliği ise yaklaşık 300 m'dir[1641]. Güneyinden Selendi Çayı akan höyüğün yüzeyinde yapılan incelemelerde İlk Kalkolitik Çağ, İlk Tunç ve Orta Tunç Çağı'na ait buluntular saptanmıştır[1642].

3.2.1.2. Tepe Üstü Yerleşimler

3.2.1.2.1. Alaşehir ve Çevresi

3.2.1.2.1.1. Taklantepe

Bu tepe üstü yerleşiminde Son Kalkolitik Çağ'a tarihlenen çanak-çömlek parçaları da bulunmuştur[1643].

3.2.1.2.2. Salihli ve Çevresi

3.2.1.2.2.1. Bozyer

İlk defa C. H. Roosevelt tarafından 2005 yılı yüzey araştırmaları sırasında tespit edilmiştir[1644]. Yerleşim, Salihli'nin Karayahşi Mahallesi'nde Marmara Gölü'nün birkaç km güneydoğusunda yer almaktadır[1645]. Gölmarmara çevresinde tespit edilen en eski yerleşimdir[1646]. Yerleşimin ova seviyesinden yüksekliği yaklaşık 4 ila 15 metre, deniz seviyesinden yüksekliği ise 123-140 m arasındadır[1647]. Arkeolojik malzemenin yayıldığı alan ise yaklaşık 14 hektar olarak ölçülmüştür[1648]. Yerleşim yüzeyinde gerçekleştirilen araştırmalar sonucunda ağırlıklı olarak Son Kalkolitik Çağ'a tarihlenen çeşitli türdeki

---

[1639] Akdeniz, 2010a: 165.

[1640] Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35660186 D-4289498 K, Yük. 452 m; **2**-35660182 D-4289463 K, Yük. 457 m; **3**-35660208 D-4289440 K, Yük. 459 m; **4**-35660161 D-4289426 K, Yük. 450 m; **5**-35660209 D-4289420 K, Yük. 458 m; Akdeniz, 2010b: 198.

[1641] Akdeniz, 2010a: 165.

[1642] Akdeniz, 2011a: 44.

[1643] Bu tepe üstü yerleşimi için bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.1.2.1.1. ve 1429-1432. dipnotlar.

[1644] Roosevelt, 2007: 145.

[1645] Roosevelt ve Luke, 2009: 435-436.

[1646] Roosevelt ve Luke, 2010: 4.

[1647] Ünlüsoy, 2014: 64.

[1648] Ünlüsoy, 2014: 56. Yerleşimin resmi ve harita üzerindeki yeri için bkz. Ünlüsoy, 2014: 68, şekil 1-2.

malzemelerin yanı sıra yoğun miktarda İlk Tunç Çağı'na tarihlenen buluntular da tespit edilmiştir[1649].

3.2.1.2.3. Saruhanlı ve Çevresi

3.2.1.2.3.1. Koldere

Yerleşimde Son Neolitik Çağ buluntularının yanı sıra İlk Kalkolitik Çağ'a tarihlendirilen seramik parçaları da ele geçmiştir[1650].

3.2.1.3. Yamaç Yerleşimleri

3.2.1.3.1. Akhisar ve Çevresi

3.2.1.3.1.1. Kazımçeşme

2008 yılı yüzey araştırmaları sırasında E. Akdeniz ve ekibinin tespit ettiği bir diğer yerleşim yeridir[1651] (**Resim 64)**. Akhisar'ın 4 km doğu-güneydoğusunda, Hasköy Mahallesi'nin 3.5 km güneybatısında bulunmaktadır[1652] **(Harita 52)**. Güneyinde tatlı su kaynağı bulunan yerleşimin ova seviyesinden yüksekliği ortalama 25 m'yi bulmaktadır[1653]. Araştırma ekibi tarafından tespit edilen İlk Kalkolitik Çağ ve İlk Tunç Çağı buluntuları yaklaşık 300 metrekarelik bir alandan ele geçmiştir[1654].

3.2.1.3.1.2. Su Deliği Tepe

Yerleşimde Son Neolitik Çağ ile birlikte İlk Kalkolitik Çağ'a tarihlenen buluntular da tespit edilmiştir[1655].

3.2.1.3.2. Kula ve Çevresi

3.2.1.3.2.1. İncesu (Gölde) Köyiçi Mevkii

İlk kez E. Akdeniz ve ekibi tarafından 2008 yılı araştırmalarında keşfedilmiştir[1656] (**Resim 65)**. Yerleşim, Kula'nın 7 km kuzeybatısında, İncesu Mahallesi'nin içinde

---

[1649] Roosevelt ve Luke, 2010: 2-5; Ünlüsoy, 2014: 55-64; Roosevelt, 2017: 269.

[1650] Yerleşim için bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.1.2.2.1. ve 1433-1436. dipnotlar.

[1651] Akdeniz, 2010a: 155.

[1652] Yerleşimin alınan GPS koordinatları: **1**-35576352 D-4308570 K, Yük. 143 m; **2**-35576381 D-4308550 K, Yük. 143 m; **3**-35576406 D-4308535 K, Yük. 151 m; **4**-35576432 D-4308553 K, Yük. 156 m; **5**-35576466 D-4308597 K, Yük. 160 m; Akdeniz, 2010b: 237.

[1653] Akdeniz, 2011a: 50.

[1654] Akdeniz, 2010a: 155.

[1655] Yerleşim için bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.1.3.1.1. ve 1446-1449. dipnotlar.

[1656] Akdeniz, 2010a: 164.

bulunmaktadır[1657] **(Harita 53)**. Kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda uzanan yerleşim yaklaşık 5 m'lik bir dolguya sahip olup ortalama 300x200 m boyutlarındadır[1658]. Yerleşimde ele geçen buluntular arasında özellikle Son Kalkolitik Çağ ve İlk Tunç Çağı'na tarihlenebilecek seramik parçaları dikkati çekmektedir[1659].

3.2.1.3.3. Turgutlu ve Çevresi

3.2.1.3.3.1. Akçapınar

Turgutlu Akçapınar Mahallesi'nin doğusunda, Sardeis'in 20 km batısında, Bozdağ'ın eteklerinin teraslanmış yamaçları üzerinde yer alan küçük bir yerleşimdir[1660]. R. Meriç 1985 yılı yüzey araştırmaları sırasında yerleşimde incelemelerde bulunmuştur. Yaptığı araştırmalarda MÖ 2. bin ve Lydia Dönemi'ne ait yoğun miktarda seramik parçası saptamıştır[1661]. Bununla birlikte konumuz olan dönemlerden Orta ve Son Kalkolitik Çağ'a tarihlendirilen sınırlı sayıda çanak-çömlek parçaları da tespit etmiştir[1662].

3.2.1.4. Düz Yerleşimler

3.2.1.4.1. Akhisar ve Çevresi

3.2.1.4.1.1. Dağdere

Akhisar'ın Dağdere Mahallesi, Ilıca mevkiinde yer almaktadır. İsmini yaklaşık 500 m güneydeki aynı adlı köyden alan yerleşim deniz seviyesinden yaklaşık 790 m yükseklikte bir plato üzerinde yer almaktadır[1663] **(Harita 54)**. Yakınında yer alan kömür ocağı faaliyetleri sebebiyle büyük tahribata uğramıştır (**Resim 66)**. Yerleşim, 2016 yılında İzmir 2 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü tarafından 1. derece Arkeolojik sit alanı

[1657] Alınan GPS koordinatları: **1**-35641425 D-4273021 K, Yük. 762 m; **2**-35641442 D-4273011 K, Yük. 760 m; **3**-35641442 D-4273029 K, Yük, 763 m; **4**-35641482 D-4273094 K, Yük. 760 m; **5**-35641510 D-4273111 K, Yük. 758 m; Akdeniz, 2010b: 249.

[1658] Akdeniz, 2011a: 51.

[1659] Akdeniz, 2010a: 164.

[1660] Meriç, 1986: 303; Roosevelt, 2017: 276; Meriç, 2018: 120. Yerleşim için ayrıca bkz. Greenewalt, Rautman ve Meriç, 1986: 24-25; Roosevelt, 2003: 218.

[1661] Meriç, 1986: 303; Meriç, 2018: 122-124.

[1662] Meriç, 2018: 121.

[1663] Takaoğlu, 2017: 2.

ilan edilmiştir[1664]. Yerleşimde elen geçen yüzey buluntuları genel anlamda Orta Kalkolitik Çağ'a MÖ 5. bin yıl ortalarına tarihlenmektedir[1665].

3.2.1.4.1.2. Kulaksızlar

Yerleşimde Son Kalkolitik Çağ'a tarihlendirilen önemli buluntular da tespit edilmiştir[1666].

3.2.1.4.2. Alaşehir ve Çevresi

3.2.1.4.2.1. Yuvacalı

Yerleşimde Orta Kalkolitik Çağ'a tarihlendirilen sınırlı sayıda çanak çömlek parçaları da bulunmuştur[1667].

3.2.2. Kalkolitik Çağ'da İzmir Yöresinde Maddi Kültür Varlığı Saptanan Merkezler

İzmir yöresindeki Kalkolitik Çağ kültür varlığı tespit edilen yerleşimleri değerlendirdiğimizde, bu merkezlerin su kaynaklarına yakın, birbirine oldukça yakın mesafede ve verimli ovalık alanda oldukları gözlemlenir. Bu dönemde İzmir yöresinde, Neolitik Çağ'da olduğu gibi toplam 6 merkez bulunmaktadır. Yerleşim türü olarak bakıldığında bu merkezlerin tümü höyük tipi yerleşimlerden oluşur. Toplam 6 höyüğün 4'ü Menemen ilçesinde [Balatçık, Hacı Yusuf Değirmeni (Gürpınar), Helvacı Höyücek I, Helvacı Höyücek II (Melengiç Sekisi)] geri kalan 2'si ise Kemalpaşa (Ulucak Höyüğü, Yenmiş Höyüğü) sınırları içerisindedir.

3.2.2.1. Höyükler

3.2.2.1.1. Kemalpaşa ve Çevresi

3.2.2.1.1.1. Ulucak Höyüğü

Elde edilen veriler Ulucak Höyüğün Neolitik Çağ'da olduğu gibi Kalkolitik Çağ'da da uzun ömürlü yerleşime sahne olduğunu ortaya koymaktadır[1668].

[1664] https://korumakurullari.ktb.gov.tr/Eklenti/44207,manisa---akhisar---dagdere-mahallesi-ilica-mevkiinde-bu-.pdf?0 (Erişim Tarihi: 24.07.2021).

[1665] Takaoğlu, 2017: 1.

[1666] Yerleşim için bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.1.4.1.1. ve 1450-1458. dipnotlar.

[1667] Bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.1.4.2.1. ve 1459-1461. dipnotlar.

[1668] Höyük için bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.2.1.1.2. ve 1468-1472. dipnotlar.

3.2.2.1.1.2. Yenmiş Höyüğü

Yerleşimde Neolitik Çağ'a ait buluntularla birlikte Orta Kalkolitik Çağ'a tarihlendirilen sınırlı sayıda seramik parçaları tespit edilmiştir[1669].

3.2.2.1.2. Menemen ve Çevresi

3.2.2.1.2.1. Balatçık

İlk kez R. Meriç tarafından 1986 yılı yüzey araştırmaları sırasında saptanmıştır[1670]. Karşıyaka-Menemen ana yolu üzerinde günümüz Çiğli Balatçık Mahallesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Yerleşimin bulunduğu verimli ova İzmir bölgesinde enginarın en iyi yetiştiği yerdir[1671]. Yerleşim yüzeyinden ele geçen buluntuların çoğunu Arkaik Dönem seramik parçaları oluştururken sadece bir örnek Son Kalkolitik Çağ'a tarihlendirilmiştir[1672].

3.2.2.1.2.2. Hacı Yusuf Değirmeni (Gürpınar)

İlk defa E. Doğer tarafından tespit edilen höyük Eski Foça yolu üzerindeki Ilıpınar Mahallesi'nin hemen güneydoğusunda, Kafataş Deresi'nin kıyısında yer almaktadır[1673]. Yaklaşık 5 m yüksekliğinde ve 300x150 m boyutlarında olan höyük, kuzey-güney doğrultusunda oval bir yapıya sahiptir[1674]. Höyük yüzeyinde yapılan incelemeler sonucunda, özellikle yerleşimin üst kesiminde Kalkolitik Çağ ve İlk Tunç Çağı'na tarihlenen maddi kültür kalıntıları tespit edilmiştir[1675].

3.2.2.1.2.3. Helvacı Höyücek I Höyüğü

Maddi kültür kalıntıları açısından Son Kalkolitik ve İlk Tunç Çağı'na tarihlendirilebilecek bir diğer höyük tipi yerleşimdir[1676]. Eski Foça-Bergama kavşağının 1.5 km kuzeybatısında, Helvacı Köy'ün 4 km batı-güneybatısında, Helvacıköy Ovası'nın tam ortasında yer almaktadır[1677]. Yakınında yer alan aynı adlı yerleşimlerle karıştırılmaması için

---

[1669] Meriç, 2018: 111. Ayrıca höyük için bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.2.1.1.3. ve 1473-1478. dipnotlar.

[1670] Meriç, 1987a: 248.

[1671] Meriç, 2018: 86.

[1672] Meriç, 2018: 87.

[1673] Doğer, 1998: 5.

[1674] Caymaz, 2010: 202.

[1675] Caymaz, 2010: 202; Caymaz, 2014: 159.

[1676] Doğer, 1998: 3; Meriç, 2018: 58-59.

[1677] Şenyürek, Şenyürek, Gültekin ve Dönmez, 1950: 487; Doğer, 1998: 3; Meriç, 2018: 58-59. Ayrıca bkz. http://tayproject.org/TAYages.fm$Retrieve?CagNo=1304&html=ages_detail_t.html&layout=web (Erişim Tarihi: 25.07.2021).

bu isim verilen höyük, bazı yayınlarda Helvacı[1678], bazılarında ise sadece Höyücek[1679] adı ile verilmiştir. Höyük ova seviyesinden yaklaşık 5 m yükseklikte ve 100 m çapındadır[1680]. Yerleşimde 1949 yılında M. Şenyürek başkanlığındaki bir bilim heyeti tarafından kısa süreli sondaj şeklinde bilimsel kazılar gerçekleştirilmiştir[1681]. Yerleşimde gerçekleştirilen bu kısa süreli bilimsel kazılar bölgenin erken kültürlerini aydınlatması bakımından büyük öneme sahiptir. Höyük, 1980'lerin sonunda tam ortasından geçirilen sulama kanalı nedeniyle büyük tahrip görmüştür[1682]. Söz konusu bu su kanalının içinde 1994 yılında E. Doğer tarafından taş bir levha tespit edilmiştir[1683]. Üzerinde kazıma yöntemle işlenmiş bir insan tasviri bulunan taş levha İlk Tunç Çağı'na tarihlendirilmiştir[1684].

3.2.2.1.2.4. Helvacı Höyücek II Höyüğü (Melengiç Sekisi)

Höyükte, ayrıca Orta Kalkolitik[1685] (?) ve Son Kalkolitik Çağ'a[1686] tarihlendirilen sınırlı sayıda maddi kültür kalıntısı tespit edilmiştir.

3.2.3. Kalkolitik Çağ'da Uşak Yöresinde Maddi Kültür Varlığı Saptanan Merkezler

Uşak yöresinde Kalkolitik Çağ'a ait kültür varlığı ele geçen merkez sayısı bir önceki döneme göre altı kat artış göstermiştir. Neolitik Çağ'da 1 olan merkez sayısı bu dönemde 6 merkeze ulaşmıştır. Uşak Merkez ilçesi dışında, havza sınırları içinde yer alan Eşme ilçesinde yapılan araştırmalarda 5 merkez daha saptanmıştır. Toplam 6 olan bu merkezlerin hepsi höyük tipi yerleşimlerden oluşmaktadır.

3.2.3.1. Höyükler

3.2.3.1.1. Eşme ve Çevresi

3.2.3.1.1.1. Ardıçdede Höyüğü

Höyük, Eşme Poslu Köyü'ne 3 km uzaklıkta, Poslu-Karaahmetli köy yolunun 100 m sağında yer almaktadır (**Resim 67)**. Yaklaşık 80 m genişlikte ve 200 m uzunlukta olan höyük,

[1678] Mellaart, 1965: 13, map I; Yakar, 1985: 152; Yakar, 1994: 37, map xıı.

[1679] Korfmann, Baykal-Seeher ve Kılıç, 1994: 104.

[1680] Caymaz, 2014: 158.

[1681] Şenyürek, Şenyürek, Gültekin ve Dönmez, 1950: 487-495.

[1682] Meriç, 2018: 58.

[1683] Doğer, 1998: 4-5, resim 1.

[1684] Doğer, 1995: 51-59.

[1685] Meriç, 2018: 61, 212, plate 4, nr. 39. Ayrıca höyük için bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.2.1.2.2. ve 1483-1491. dipnotlar.

[1686] Caymaz, 2014: 160-162.

köydeki Tokatkuyu ve Kavaklı derelerinin birbirinden ayrıldığı noktadan başlar. Höyük yüzeyinde yapılan incelemelerde Kalkolitik ve Tunç Çağı'na tarihlenen oldukça kaliteli seramik parçalarının bulunduğu belirtilmiştir[1687].

3.2.3.1.1.2. Divlit Höyüğü

Eşme ilçesi Dere Köy sınırları içerisinde, köyün kuzeydoğu yönünde Divlitçay Tepesi üzerinde bulunmaktadır **(Harita 112)**. Çevresinden Acısu Deresi akan höyük, kaçak kazılar ve tarımsal faaliyetler nedeniyle tahribata uğramaktadır (**Resim 136)**. Uşak müzesi uzmanlarınca yapılan araştırmalarda höyük yüzeyinden Kalkolitik ve Tunç Çağı'na ait seramik parçaları ele geçmiştir. Özellikle Tunç Çağı'nda yoğun bir iskân gördüğü ele geçen buluntuların kalitesi ve yoğunluğundan anlaşılmaktadır[1688].

3.2.3.1.1.3. Suluk Höyüğü

Höyük, Yeniköy-Kazaklar yolunun 1. kilometresinde, Şamdan Deresi'nin iki kolu arasındaki ince uzun bir tepe üzerinde yer almaktadır (**Resim 68)**. Ortalama 130x400 m boyutlarında olup 5.2 hektarlık bir alanı kaplamaktadır. Günümüzde üzerinde yapılan tarım faaliyetleri nedeniyle tahrip olmaktadır. Höyük yüzeyinden Kalkolitik Çağ, Tunç Çağı ve Demir çağlarına ait buluntular tespit edilmiştir[1689].

3.2.3.1.1.4. Yarkaşı Höyüğü

Eşme-Yeleğen yolunun Yeleğen'e 6 km mesafede Asar mevkiinden arazi yoluyla batı yönüne gidildiğinde 1 km iç tarafta bulunmaktadır (**Resim 69)**. Yanından Koca Dere akmaktadır. Höyük, üzerinde gerçekleştirilen kaçak kazılar ve tarım faaliyetleri nedeniyle tahribata uğramaktadır. En erken buluntu grubunun Kalkolitik Çağ'a ait olduğu höyükte Tunç Çağı ve Roma dönemine tarihlendirilen seramik parçaları da ele geçmiştir[1690].

3.2.3.1.2. Merkez İlçe ve Çevresi

3.2.3.1.2.1. Altıntaş Höyüğü

İlk Kalkolitik Çağ'a tarihlendirilen çanak-çömlek parçalarının yanı sıra höyükte yoğun miktarda çakmaktaşı yonga ve alet parçası da ele geçmiştir[1691].

[1687] UYAK, 2007: 98.

[1688] UYAK, 2007: 105.

[1689] UYAK, 2007: 124.

[1690] UYAK, 2007: 92.

[1691] Höyük için bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.3.1.1.1. ve 1496-1499. dipnotlar.

3.3. İlk Tunç Çağı

Havzada, İlk Tunç Çağı'na tarihlenen kültür varlığı tespit edilen merkez sayısında diğer iki döneme göre oldukça fazla bir artış söz konusudur **(Harita 10)**. Havzada bu döneme ait kültür varlığı tespit edilen toplam 137 merkez yer almaktadır. Bu yerleşim merkezlerinin modern yerleşimlere göre dağılımına bakıldığında, 103'ü yani % 75.18'i Manisa, 11'i yani % 8.03'ü İzmir, 22'si diğer bir ifadeyle % 16.05'i Uşak ve 1'i de yani % 0.75'i Kütahya ili sınırları içerisindedir **(Grafik 17)**. Söz konusu 137 merkez yerleşim türüne göre sınıflandırılacak olursa; bunların 95 tanesi (% 69.34'ü) höyük, 14 tanesi (% 10.22'si) tepe üstü yerleşim, 10 tanesi (% 7.3'ü) yamaç yerleşimi, 4 tanesi (% 2.92'si) antik yerleşim, 12 tanesi (% 8.76'sı) mezarlık, 1 tanesi (% 1.46'sı) düz yerleşim, 1 tanesi (% 1.46'sı) de atölye alanıdır **(Grafik 18)**. Havzada bu döneme ait kültür varlığı ele geçen merkezlerden, düz yerleşimlerin, yamaç yerleşimlerin ve mezarlıkların tümünün de Manisa ilinde bulunması göze çarpan bir detay olarak dikkati çekmektedir. Havzada, İlk Tunç Çağı'na ait buluntu tespit edilen höyük tipi yerleşimlerin büyük bir çoğunluğu su kaynaklarının ve doğal yol güzergâhlarının yakınında konumlanmıştır. Bu höyüklerin havzadaki modern yerleşimlere göre dağılımı değerlendirildiğinde ise toplam 95 höyük tipi yerleşimin 67'si (% 70.52'si) Manisa, 20'si (% 21.05'i) Uşak, 7'si (% 7.36'sı) İzmir ve 1'i (% 1.07'si) de Kütahya ilinde yer almaktadır **(Grafik 19)**.

3.3.1. İlk Tunç Çağı'nda Manisa Yöresinde Maddi Kültür Varlığı Saptanan Merkezler

Manisa yöresinde İlk Tunç Çağı'na ait kültür varlığı tespit edilen toplam 103 merkez bulunmaktadır. Bu merkezlerden 67 tanesi (% 65.06'sı) höyük, 11 tanesi (% 10.68'i) tepe üstü yerleşim, 10 tanesi (% 9.7'si) yamaç yerleşimi, 12 tanesi (% 11.65'i) mezarlık, 1 tanesi (% 0.97'si) düz yerleşim, 1 tanesi (% 0.97'si) antik yerleşim ve sonuncusu (% 0.97'si) ise atölye alanıdır **(Grafik 20)**. Bahsedilen bu merkezlerden höyüklerin modern yerleşimlere göre dağılımına bakıldığında toplam 67 merkezin 24'ü (% 35.82'si) Akhisar, 12'si (% 17.91'i) Kula, 9'u (% 13.43'ü) Saruhanlı, 5'i (% 7. 46'sı) Merkez ilçesi, 4'ü (% 5.97'si) Alaşehir, 3'ü (% 4.48'i) Gördes, 3'ü (% 4.48'i) Sarıgöl, 2'si (% 2.98'i) Gölmarmara, 2'si (% 2.98'i) Salihli, birer tanesi ise (% 4.49'u) Demirci, Selendi ve Turgutlu çevresinde tespit edilmiştir **(Grafik 21)**. Bu döneme ait kültür varlığı saptanan 11 tepe üstü yerleşimden 4'ü (% 36.36'sı) Kula, 3'ü (% 27.27'si) Saruhanlı, 1'i (% 9.09'u) Alaşehir, 1'i (% 9.09'u) Akhisar, 1'i (% 9.09'u) Salihli ve sonuncusu (% 9.09'u) da Gördes'te bulunmaktadır **(Grafik 22)**. Bu döneme ait buluntu tespit edilen yamaç yerleşimi sayısı 10 olup bunun 5'i (% 50'si)

Akhisar çevresi, 3'ü (% 30'u) Kula, 1'i (% 10'u) Alaşehir, diğeri (% 10'u) de Gördes çevresinde bulunmaktadır **(Grafik 23)**. Tespit edilen mezarlık sayısı ise 12 olup bunların 7'si (% 58.34'ü) Kula'da, 2'si (% 16.66'sı) Akhisar, geri kalan 3 merkez (% 25'i) de Demirci, Gördes ve Salihli'de bulunmaktadır.

3.3.1.1. Höyükler

3.3.1.1.1. Akhisar ve Çevresi

3.3.1.1.1.1. Akdeğirmen Höyüğü

Höyük yüzeyinde Son Kalkolitik Çağ'ın yanı sıra İlk Tunç Çağı'na tarihlendirilen çok az miktarda buluntu ele geçmiştir[1692].

3.3.1.1.1.2. Akhisar Höyüğü

Son Neolitik ve Son Kalkolitik Çağ buluntularıyla birlikte höyük, İlk Tunç Çağı'na ait yoğun miktarda seramik parçası da içermektedir[1693].

3.3.1.1.1.3. Akselendi Höyüğü

E. Akdeniz ve başkanlığındaki ekip tarafından 2007 yılı yüzey araştırmaları sırasında saptanan bir diğer prehistorik höyüktür[1694] (**Resim 70)**. Akselendi'nin yaklaşık 1 km güneydoğusunda[1695] bulunan höyük **(Harita 55)** yoğun tarımsal faaliyetler nedeniyle yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Yükselkliği tam olarak bilinemeyen höyük yaklaşık 200x350 m çapında olup 7 hektarlık bir alanı kapladığı söylenebilir. Höyük yüzeyinden İlk Tunç Çağı'na tarihlenen çanak-çömlek parçaları bulunmuştur[1696].

3.3.1.1.1.4. Bağçeşme Höyüğü

Höyük İlk Tunç Çağı'na ait seramik parçalarını da içermektedir[1697].

3.3.1.1.1.5. Çamönü-Karasonya Höyüğü

Yüzey araştırmalarından elde edilen verilere göre höyüğün İlk Tunç Çağı'nda da yerleşim gördüğü anlaşılmaktadır[1698].

[1692] Ayrıca bkz. yukarıda, bölüm: 3.2.1.1.1.1. ve 1504-1508. dipnotlar.

[1693] Höyük için bkz. bölüm: 3.1.1.1.1.1. ve 3.2.1.1.1.2. ile 1344-1348. dipnotlar.

[1694] Akdeniz, 2009a: 259.

[1695] Alınan GPS koordinatları: **1**-35577171 D-4292385 K, Yük. 106 m, Hp: 9 m; Akdeniz, 2010b: 24.

[1696] Akdeniz, 2011a: 16.

[1697] Bkz. bölüm: 3.2.1.1.1.3. ve 1510-1513. dipnotlar.

[1698] Höyük için bkz. yukarıda, bölüm: 3.2.1.1.1.4. ve 1514-1522. dipnotlar.

3.3.1.1.1.6. Dağdeviren Höyüğü

İlk kez D. H. French tarafından 1959 yılı yüzey araştırmaları sırasında tespit edilmiştir[1699] (**Resim 71)**. Akhisar ilçe merkezinin günümüz kuzey-güney doğrultulu karayolunun ve ona paralel uzanan demiryolunun batı kıyısında bulunmaktadır[1700]**(Harita 12)**. French, höyüğü bilim dünyasına "Akırbey Çiftliği" olarak tanıtmıştır[1701]. Daha sonraki yıllarda E. Akdeniz ve ekibi 2007[1702] ve 2009[1703] yıllarında höyükte yeniden incelemelerde bulunmuşlardır. Bu süreçte yöre halkıyla yaptıkları temaslarda höyüğün bulunduğu alanın "Dağdeviren Çiftliği" olduğunu tespit etmişlerdir[1704]. French'in inceleme yaptığı zamandaki yüksekliği 12 m olan höyük, günümüzde ise yaklaşık 9 m yüksekliğinde ve 120x60 m boyutlarındadır[1705]. Üzerinde gerçekleştirilen tarım faaliyetleri nedeniyle ağır bir tahribata uğramaktadır. Höyük yüzeyinde gerçekleştirilen yüzey araştırmaları sonucunda İlk Tunç Çağı'na tarihlenen en erken buluntulara ek olarak Orta ve Son Tunç Çağı ile yoğun miktarda Antik Çağ (Hellenistik, Roma) ve Ortaçağ (Bizans) malzemesi de tespit edilmiştir[1706].

Höyüğün hemen güney kısmında İzmir-İstanbul otoyol inşası sırasında çeşitli dönemlere tarihlenen yoğun miktarda Arkeolojik buluntu tespit edilmiştir. Söz konusu buluntuların önemli bir kısmını ise İlk Tunç Çağı'na tarihlenen mezar buluntuları oluşturmaktadır[1707].

3.3.1.1.1.7. Erdelli Höyüğü

Yerleşimdeki İlk Tunç Çağı'na tarihlendirilen çanak-çömlek parçaları çağdaşı buluntularla karşılaştırıldığında astar ve perdahının kalitesiyle dikkat çekmektedir[1708].

[1699] French, 1969: 47.

[1700] Akdeniz, 2018: 341. Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35568933 D-4306542 K, Yük. 92 m; **2**-35568912 D-4306560 K, Yük. 94 m; **3**-35568897 D-4306569 K, Yük. 97 m; **4**-35568897 D-4306633 K, Yük. 94 m; **5**-35568937 D-4306654 K, Yük. 95 m; Akdeniz, 2010b: 37.

[1701] French, 1969: 47.

[1702] Akdeniz, 2009a: 256.

[1703] Akdeniz, 2011b: 86.

[1704] Erön, 2019a: 400.

[1705] Akdeniz, 2010b: 37.

[1706] Akdeniz, 2011a: 17.

[1707] Söz konusu bu buluntular Nihal Akıllı tarafından doktora tezi olarak hazırlanmaktadır.

[1708] Akdeniz, 2011a: 17. Ayrıca höyük için bkz. yukarıda, bölüm: 3.2.1.1.1.5. ve 1523-1529. dipnotlar.

3.3.1.1.1.8. Hastane Höyüğü

Günümüzde devam eden bilimsel nitelikli kazılar sonucunda höyükte İlk Tunç Çağı'na tarihlendirilen buluntular da kaydedilmiştir[1709].

3.3.1.1.1.9. Kefayettin Tepe Höyüğü

E. Akdeniz ve ekibi tarafından 2007 yılı yüzey araştırmalarında saptanan bir diğer yerleşimdir[1710] (**Resim 72)**. Akhisar Süleymanlı Mahallesi'nin 1.8 km güneybatısında bulunmaktadır[1711] **(Harita 56)**. Kuzey-güney uzantılı yayvan bir tepe olan höyük, yaklaşık 3 m yüksekliğinde ve 200x120 m boyutlarındadır[1712]. Höyük ismini güneybatısında yer alan "Üyücek Çeşmesi"nden almaktadır. Höyükte İlk Tunç Çağı'na tarihlenen en erken buluntuların yanı sıra az sayıda Orta Tunç Çağı çanak-çömlek parçaları da bulunmuştur[1713].

3.3.1.1.1.10. Kennez Höyüğü (Kennez I)

Höyükteki araştırmalarda özellikle İlk Tunç Çağı'na tarihlenen yoğun miktarda çanak-çömlek parçaları tespit edilmiştir[1714].

3.3.1.1.1.11. Kızlaralanı Höyüğü (Kennez II)

1959 yılı yüzey araştırmalarında D. H. French tarafından tespit edilen bir diğer höyük tipi yerleşimdir[1715] (**Resim 73)**. Akhisar-Gölmarmara yolunun 1.5 km doğusunda, Kızlaralanı Mahallesi'ne giden yolun 200 m güneyinde **(Harita 57)** oldukça küçük bir höyüktür[1716]. French, höyüğü Kennez II olarak bilim dünyasına tanıtmış olsa da E. Akdeniz ve ekibi, 2007 yılındaki yüzey araştırmalarıyla höyüğü yeniden incelemiş[1717] ve yerleşimin bulunduğu yer nedeniyle "Kızlaralanı" isminin kullanılmasının daha doğru olacağı kanısına varmıştır[1718]. Yerleşim yaklaşık 1 m yüksekliğinde ve 180x50 m çapındadır. İncelemeler sonucunda yüzeyinde en erken İlk Tunç Çağı'na tarihlendirilen çanak-çömlek parçaları bulunmuştur[1719].

[1709] Ayrıntılı bilgi için bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.1.1.1.2. ve 3.2.1.1.1.6.

[1710] Akdeniz, 2009a: 258.

[1711] Alınan GPS koordinatları: **1**-35566818 D-4314554 K, Yük. 122 m, Hp: 6 m; **2**-35566768 D-4314527 K, Yük. 121 m, Hp: 10 m; **3**-35566653 D-4314512 K, Yük. 119 m Hp: 9 m; Akdeniz, 2010b: 45.

[1712] Akdeniz, 2009a: 258.

[1713] Akdeniz, 2011a: 18.

[1714] Bkz. yukarıda, bölüm: 3.2.1.1.1.7. ve 1531-1538. dipnotlar.

[1715] French, 1961: 99; French, 1969: 48.

[1716] Yerleşimin alınan GPS koordinatları: **1**-35574524 D-4304293 K, Yük. 86 m. Hp. 5 m; **2**-35574312 D-4304296 K, Yük. 87 m, Hp: 8 m; Akdeniz, 2010b: 49-50.

[1717] Akdeniz, 2009a: 256.

[1718] Akdeniz, 2011a: 19.

[1719] Akdeniz, 2010b: 49.

3.3.1.1.1.12. Kocanadas Höyüğü

Yerleşimde Son Neolitik ve Son Kalkolitik Çağ'a tarihlenen malzemelerin yanında İlk Tunç Çağı'na ait seramik parçaları da ele geçmiştir[1720].

3.3.1.1.1.13. Masantı Höyüğü

Kuzey kesiminde dik bir uçurumun yer aldığı höyükte İlk Tunç Çağı seramik parçaları da bulunmuştur[1721].

3.3.1.1.1.14. Mecidiye Höyüğü

Höyükte İlk Tunç Çağı seramik parçalarının yanı sıra geç döneme ait çok sayıda malzeme grubu da tespit edilmiştir[1722].

3.3.1.1.1.15. Moralılar Höyüğü

Höyük yüzeyinden İlk Tunç Çağı malzemesi çok sınırlı sayıda ele geçmiştir[1723].

3.3.1.1.1.16. Örentepe II Höyüğü

Höyük, ilk defa E. Akdeniz ve başkanlığı altındaki ekip tarafından 2008 yılı yüzey araştırmaları sırasında bulunmuştur[1724] (**Resim 74)**. Akhisar'ın 7 km güneybatısında, Rahmiye Mahallesi'nin ise 2.7 km doğusunda bulunmaktadır[1725] **(Harita 58)**. 3 m yüksekliğinde ve 80x55 m boyutlarında olan höyük yaklaşık 4.5 dönümlük bir alanı kaplamaktadır[1726]. Höyük yüzeyinden İlk Tunç Çağı'na tarihlenen sınırlı sayıda seramik parçasının ele geçtiği bildirilmiştir[1727].

3.3.1.1.1.17. Rahmiye I Höyüğü

D. H. French, höyük yüzeyinde gerçekleştirdiği incelemelerde dönemimiz olan İlk Tunç Çağı'na ait buluntular da kaydetmiştir[1728].

[1720] Ayrıntılı bilgi için bkz. yukarıda bölüm: 3.1.1.1.1.3. ve 3.2.1.1.1.8.

[1721] Höyük için bkz. bölüm: 3.2.1.1.1.9. ve 1540-1543. dipnotlar.

[1722] Höyük için ayrıca bkz. bölüm: 3.2.1.1.1.10. ve 1544-1548. dipnotlar.

[1723] Bkz. bölüm: 3.1.1.1.1.4.

[1724] Akdeniz, 2010a: 154.

[1725] Alınan GPS koordinatları: **1**-35570992 D-4301209 K, Yük. 75 m; **2**-35571032 D-4301266 K, Yük. 72 m; **3**-35571047 D-4301288 K, Yük. 72 m; **4**-35571009 D-4301245 K, Yük. 73 m; **5**-35570998 D-4301226 K, Yük. 74 m; Akdeniz, 2010b: 63.

[1726] Akdeniz, 2010a: 154.

[1727] Akdeniz, 2011a: 21.

[1728] Höyük için bkz. yukarıda, bölüm: 3.2.1.1.1.15. ve 1562-1564. dipnotlar.

3.3.1.1.1.18. Rahmiye II Höyüğü

İlk kez D. H. French tarafından 1959 yılı araştırmalarında saptanmıştır[1729] (**Resim 75)**. Daha sonra E. Akdeniz ve ekibi tarafından 2007 yılında tekrar incelenmiştir[1730]. Akhisar Rahmiye Mahallesi'nin yaklaşık 2.2 km güneyinde, bölge halkı tarafından "Tosun Çukuru" adıyla bilinen yerde bulunmaktadır[1731] **(Harita 58)**. Yaklaşık 200x150 m boyutlarında olsa da höyüğün bir kısmı yıllar önce tahrip edildiği için bu boyutlar gerçekçi değildir. Yüzeyinden İlk Tunç Çağı'na tarihlenen sınırlı sayıda seramik parçası ele geçmiştir[1732].

3.3.1.1.1.19. Refik Arslan Tepe Höyüğü

Höyük yüzeyinde İlk Tunç Çağı'na tarihlenen çok sayıda çanak-çömlek parçası da ele geçmiştir[1733].

3.3.1.1.1.20. Sazköy Höyüğü

İlk defa 1959 yılı yüzey araştırmalarında D. H. French tarafından tespit edilmiştir. Bulunduğu köyün 3 km doğusunda, bataklık alanın kenarında yer almaktadır. Ölçüleri hakkında herhangi bir bilgi verilmediği höyükte; D. French, İlk Tunç Çağı'na tarihlenen buluntular tespit etmiştir[1734].

3.3.1.1.1.21. Süleymanlı Höyüğü (Değirmentepe)

Höyük yüzeyinde İlk Tunç Çağı'na tarihlenen yoğun miktarda seramik buluntusu da kaydedilmiştir[1735].

3.3.1.1.1.22. Tepebağlar Höyüğü

İlk defa 2007 yılı yüzey araştırmaları sırasında E. Akdeniz ve ekibi tarafından saptanmıştır[1736] (**Resim 76)**. Kayışlar Mahallesi'nin 800 m kuzeyinde, Tepebağlar denilen bölgede bulunmaktadır[1737] **(Harita 59)**. Yakınından Azmak da denilen ve Palamut Deresi'ne su taşıyan Ilgın Çayı akmaktadır. Üzerinde tarım faaliyeti yapılan höyük yaklaşık 150x90 m

---

[1729] French, 1969: 50.

[1730] Akdeniz, 2009a: 257.

[1731] Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35567529 D-4300012 K, Yük. 74 m, Hp: 9 m; **2**-35567410 D-4299963 K, Yük. 82 m, Hp: 8 m; Akdeniz, 2010b: 64.

[1732] Akdeniz, 2011a: 21. Höyük için ayrıca bkz. Erön, Akdeniz, Çekilmez ve Çakan, 2018: 153; Erön, 2019a: 406; Erön, Akdeniz, Çekilmez, Çakan, Maden, Kızıl ve Kutlu, 2020: 195-196.

[1733] Höyük için bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.1.1.1.5. ve 3.2.1.1.1.11.

[1734] French, 1969: 50.

[1735] Ayrıntılı bilgi için bkz. bölüm: 3.2.1.1.1.12. ve 1550-1554. dipnotlar.

[1736] Akdeniz, 2009a: 257.

[1737] Alınan GPS koordinatları: **1**-35560388 D-4301280 K, Yük. 85 m, Hp: 7 m; **2**-35560301 D-4301285 K, Yük. 87 m, Hp: 6 m; Akdeniz, 2010b: 71.

boyutlarındadır. Höyük üzerinde İlk Tunç Çağı'na ait yoğun miktarda çanak-çömlek parçası bulunmuştur[1738].

3.3.1.1.1.23. Tepetarla Höyüğü

Son Kalkolitik Çağ'a tarihlenen en erken buluntuların yanında höyükte İlk Tunç Çağı çanak-çömlek parçaları da ele geçmiştir[1739].

3.3.1.1.1.24. Uluyol Höyüğü

Yüzey araştırmalarında höyük yüzeyinde İlk Tunç Çağı buluntuları da tespit edilmiştir[1740].

3.3.1.1.2. Alaşehir ve Çevresi

3.3.1.1.2.1. Asar Höyüğü (Kemaliye)

Höyükte İlk Tunç Çağı'na tarihlenen az sayıda seramik parçasının da ele geçtiği belirtilmiştir[1741].

3.3.1.1.2.2. Değirmenyıkığı Höyüğü

Höyük özellikle İlk Tunç Çağı malzemesi ile dikkati çekmektedir[1742].

3.3.1.1.2.3. Gavurtepe Höyüğü

23.09.1988 tarihinden itibaren I. derece arkeolojik SİT alanı ilan edilen höyükte özellikle İlk Tunç Çağı malzemesi yoğun miktarda tespit edilmiştir[1743].

3.3.1.1.2.4. Soğanlı (Acısu) Höyüğü

Tespit edilen buluntuların yoğunluğu ve özelliklerine göre höyüğün İlk Tunç Çağı'nda yoğun bir yerleşime sahne olduğu anlaşılmaktadır[1744].

3.3.1.1.3. Demirci ve Çevresi

3.3.1.1.3.1. Bozyer Höyüğü

Höyük yüzeyinde İlk Tunç Çağı'na tarihlendirilen çok sayıda çeşitli seramik parçası da bulunmuştur[1745].

[1738] Akdeniz, 2011a: 22.

[1739] Höyük için bkz. bölüm: 3.2.1.1.1.13. ve 1555-1558. dipnotlar.

[1740] Höyük ile ilgili bkz. bölüm: 3.2.1.1.1.14. ve 1559-1561. dipnotlar.

[1741] Meriç, 2018: 140. Ayrıca höyük için bkz. bölüm: 3.1.1.1.2.1. ve 3.2.1.1.2.1.

[1742] Höyük hakkında bkz. bölüm: 3.2.1.1.2.2. ve 1568-1570.

[1743] Detaylı bilgi için bkz. bölüm: 3.1.1.1.2.2. ve 3.2.1.1.2.3.

[1744] Höyük için bkz. bölüm: 3.2.1.1.2.5. ve 1573-1576. dipnotlar.

[1745] Bkz. yukarıda, bölüm: 3.2.1.1.3.1. ve 1577-1580. dipnotlar.

3.3.1.1.4. Gölmarmara ve Çevresi

3.3.1.1.4.1. Kılcanlar Höyüğü

Gölmarmara Kılcanlar Mahallesi'nde, Marmara Gölü'nün kuzeyinde, Kılcanlar'ın ise 200 m batısındaki taşkın yatağında bulunmaktadır[1746] **(Harita 60)**. 1964 yılında Sardeis bilim ekibi tarafından bilim dünyasına tanıtılmıştır[1747] (**Resim 77)**. E. Akdeniz ve ekibi tarafından 2007 yılında yeniden incelenmiştir[1748]. Yaklaşık 10 m yüksekliğinde ve 250x200 m boyutlarında olup bu ölçüleriyle Manisa yöresinin en büyük höyüklerinden birisidir[1749]. Höyük üzerinde İlk Tunç Çağı'ndan Bizans ve İslami Dönemlere kadar çeşitli pek çok buluntunun saptanmasından höyüğün uzun süreli bir yerleşime sahne olduğu anlaşılmaktadır[1750].

3.3.1.1.4.2. Taşlıtarla Höyüğü

Sardeis bilimsel kazı heyeti 1981 yılı yüzey araştırmaları sırasında Marmara Gölü'nün güneybatı kesiminde İlk Tunç Çağı buluntuları içeren küçük bir yerleşme tespit etmiştir[1751]. Yerleşim, 1984 yılında R. Meriç tarafından yeniden araştırılmıştır[1752]. Yaptığı incelemeler sonucunda bu yerleşimin yaklaşık 5 m yüksekliğinde 300x150 m boyutlarında bir höyük olduğunu ifade etmiştir. Höyüğün MÖ 2. binde ve Lydia döneminde yoğun olarak iskân gördüğünü belirtmiş ancak konumuz olan dönemlerle ilgili herhangi bir buluntu tespit edememiştir[1753].

3.3.1.1.5. Gördes ve Çevresi

3.3.1.1.5.1. Gonca Ören Höyüğü

İlk defa 2010 yılı yüzey araştırmaları sırasında E. Akdeniz ve ekibi tarafından keşfedilmiştir[1754] (**Resim 101)**. Gördes Kayacık Mahallesi'nin 7 km kuzeybatısında, Gonca Ören denilen mevkide yer almaktadır **(Harita 81)**. Yaklaşık 6 m yüksekliğinde ve 120x60 m

[1746] Roosevelt, 2017: 274. Alınan GPS koordinatları: **1**-35586618 D-4281802 K, Yük. 91 m, Hp: 12 m; **2**-35586414 D-4281819 K, Yük. 100 m, Hp: 8 m; Akdeniz, 2010b: 105.

[1747] Hanfmann, Carter ve Waldbaum, 1975: fig. 2; Greenewalt, Sullivan, Ratte ve Howe, 1983: 164.

[1748] Akdeniz, 2009a: 261.

[1749] Akdeniz, 2010b: 104.

[1750] Akdeniz, 2011a: 29; Roosevelt, Luke ve Sekedat, 2016: 256; Roosevelt, 2017: 274; Meriç, 2018: 128. Ayrıca bkz. Meriç, 1985: 200.

[1751] Greenewalt, Sullivan, Ratte ve Howe, 1985: 57-59, fig. 2.

[1752] Meriç, 1985: 200.

[1753] Meriç, 1985: 200. Ayrıca bkz. Meriç, 2018: 127.

[1754] Akdeniz, 2012c: 53.

boyutlarındadır. Kuzeyinden Koça Çay geçen höyüğün üzerinde tarımsal faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Höyük yüzeyinde yapılan incelemelerde İlk Tunç Çağı'na tarihlenen çanak-çömlek parçaları bulunmuştur. Ayrıca mülk sahibi, arazisinde bulduğu İlk Tunç Çağı'na ait bir gaga ağızlı testicik, bir taş kap ve 3 ağırşağı tutanakla araştırma ekibine teslim etmiştir[1755].

3.3.1.1.5.2. Şahin Kayası Höyüğü

Sürekli sulak ve verimli bir arazi üzerinde yer alan höyükte konumuz olan dönemlerden İlk Tunç Çağı'na ait yoğun miktarda seramik parçası da bulunmuştur[1756].

3.3.1.1.5.3. Yanık Dağ Höyüğü

İlk defa E. Akdeniz başkanlığındaki ekip tarafından 2009 yılı yüzey araştırmalarında tespit edilmiştir[1757] (**Resim 78)**. Gördes Kayacık Mahallesi'nin 5 km kuzeybatısında, Şahin Kayası'nın 3.5 km kuzeydoğusunda bulunmaktadır[1758] **(Harita 61)**. Ana kaya üzerinde yükselen höyüğün en yüksek yeri, ova seviyesinden yaklaşık 12 m'yi bulmaktadır. Ortalama 200x150 m çapında olup oldukça geniş bir alana yayılmaktadır[1759]. Hemen hemen bütün vadiye hâkim bir konumda bulunan höyüğün üzerinde çeşitli tarımsal faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Araştırma ekibi tarafından yüzeyde yapılan incelemelerde en erken buluntuların İlk Tunç Çağı'na ait olduğu belirtilmiştir[1760].

3.3.1.1.6. Kula ve Çevresi

3.3.1.1.6.1. Armutarası Höyüğü

Höyük ilk kez 2008 yılı yüzey araştırmaları sırasında E. Akdeniz ve başkanlığı altındaki ekip tarafından bulunmuştur[1761] (**Resim 79)**. Kula'nın 16 km batısında, Gökçeören'in ise 3.5 km batısında yer almaktadır[1762] **(Harita 62)**. Höyük, üzerinde gerçekleştirilen tarım faaliyetleri nedeniyle tahribata uğramaktadır. Yaklaşık 5 m

---

[1755] Akdeniz, 2012c: 53.

[1756] Höyük için bkz. bölüm: 3.2.1.1.4.1. ve 1581-1583. dipnotlar.

[1757] Akdeniz, 2011b: 87.

[1758] Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35603075 D-4311288 K, Yük. 748 m; **2**-35603053 D-4311277 K, Yük. 750 m; **3**-35603025 D-4311237 K, Yük. 749 m; **4**-35603018 D-4311259 K, Yük. 751 m; **5**-35603001 D-4311267 K, Yük. 754 m; Akdeniz, 2010b: 195.

[1759] Akdeniz, 2011b: 87.

[1760] Akdeniz, 2011a: 44.

[1761] Akdeniz, 2010a: 162.

[1762] Alınan GPS koordinatları: **1**-35626771 D-4271116 K, Yük. 726 m; **2**-35626810 D-4271055 K, Yük. 724 m; **3**-35626842 D-4271019 K, Yük. 721 m; Akdeniz, 2010b: 133.

yüksekliğinde ve 80x60 m boyutlarındadır. Araştırma ekibi tarafından yüzeyde İlk Tunç Çağı'na tarihlenen yoğun miktarda buluntu tespit edilmiştir[1763].

3.3.1.1.6.2. Bademyaka (Körez) Höyüğü

E. Akdeniz ve ekibinin 2008 yılı yüzey araştırmasında tespit ettiği bir diğer prehistorik yerleşimdir[1764] (**Resim 80)**. Kula'nın 5 km kuzeydoğusunda, Körez Mahallesi'nin ise 700 m kuzeybatısında yer almaktadır[1765] **(Harita 63)**. Yaklaşık 10 m yüksekliğinde ve 250x200 m çapında olup bu ölçüleriyle 5 hektarlık bir alanı kaplamaktadır. Höyük yüzeyinden İlk Tunç Çağı'na ait sınırlı sayıda seramik parçası bulunmuştur[1766].

3.3.1.1.6.3. Çamlıçukur Höyüğü

2009 yılı yüzey araştırması sonucunda E. Akdeniz ve ekibinin saptadığı bir diğer höyüktür[1767] (**Resim 81)**. Kula'nın 19 km kuzeybatısındaki Hamidiye Mahallesi'nin yaklaşık 800 m kuzeydoğusunda bulunmaktadır[1768] **(Harita 64)**. Ova seviyesinden yaklaşık 10 m yüksekliğinde ve 250x100 m boyutlarındadır[1769]. Bu ölçüleriyle 2.5 hektarlık bir alanı kaplayan höyük, üzerinde gerçekleştirilen tarım faaliyetleri nedeniyle tahribata uğramaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda höyüğün özellikle kuzeybatı kesiminde yoğun miktarda İlk Tunç Çağı buluntularının ele geçtiği belirtilmiştir[1770].

3.3.1.1.6.4. Gölcük Höyüğü

Höyük, E. Akdeniz ve ekibinin Kula ve çevresinde gerçekleştirdiği 2008 yılı yüzey araştırmalarında saptanmıştır[1771] (**Resim 82)**. Kula'nın 14.5 km kuzeybatısında, Hamidiye

---

[1763] Akdeniz, 2011a: 35.

[1764] Akdeniz, 2010a: 162.

[1765] Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35647730 D-4271842 K, Yük. 587 m; **2**-35647871 D-4271721 K, Yük. 583 m; **3**-35647655 D-4271773 K, Yük. 586 m; **4**-35647789 D-4271641 K, Yük. 577 m; Akdeniz, 2010b: 136.

[1766] Akdeniz, 2011a: 35.

[1767] Akdeniz, 2011b: 89.

[1768] Alınan GPS koordinatları: **1**-35640018 D-4280555 K, Yük. 404 m; **2**-35640041 D-4280648 K, Yük. 405 m; **3**-35640098 D-4280625 K, Yük. 412 m; **4**-35640088 D-4280664 K, Yük. 414 m; **5**-35640186 D-4280578 K, Yük. 413 m; Akdeniz, 2010b: 137-138.

[1769] Akdeniz, 2011b: 89.

[1770] Akdeniz, 2011a: 35.

[1771] Akdeniz, 2010a: 162.

Mahallesi'nin ise 1 km kuzeybatısında bulunmaktadır[1772] **(Harita 65)**. Ova seviyesinden yaklaşık 5 m yüksekliğinde ve 200x270 m boyutlarındadır[1773]. Bu ölçüleriyle 5.4 hektarlık bir alana sahip oldukça büyük bir yerleşimdir. Höyüğün konumu itibariyle hem tatlı su kaynağının, hem de Gediz maden suyunun bulunduğu bir noktada yer alması dikkat çekicidir. Yapılan incelemelerde höyük yüzeyinden yoğun miktarda İlk Tunç Çağı buluntusu ele geçmiştir[1774].

3.3.1.1.6.5. Kuruçay Höyüğü

2009 yılı yüzey araştırmalarında E. Akdeniz tarafından tespit edilen höyük[1775] (**Resim 83)**, Kula'nın 28 km kuzeydoğusundaki Güvercinlik Mahallesi'nin 4 km güneybatısında bulunmaktadır[1776] **(Harita 66)**. Ortalama 3 m yüksekliğinde ve 150x80 m boyutlarında olan höyüğün yakınlarından bugün tamamen kurumuş vaziyette olan Gavurun Deresi geçmektedir[1777]. Höyük yüzeyinden ele geçen en erken buluntuların İlk Tunç Çağı'na ait olduğu belirtilmiştir[1778].

3.3.1.1.6.6. Örentepe Eroğlu Höyüğü

Kula'nın 16 km güneydoğusunda, Eroğlu Mahallesi'nin 2 km kuzeydoğusunda verimli bir arazide bulunmaktadır[1779] **(Harita 67)**. İlk kez 2008 yılı yüzey araştırmaları sırasında E. Akdeniz ve ekibi tarafından saptanmıştır[1780] (**Resim 84)**. Yaklaşık 2 m yüksekliğinde ve 220x130 m çapında olup bu boyutlarıyla 2.86 hektarlık bir alanı

[1772] GPS koordinatları: **1**-35640155 D-4280462 K, Yük. 411 m; **2**-35640082 D-4280428 K, Yük. 415 m; **3**-35640074 D-4280484 K, Yük, 412 m; **4**-35640066 D-4280436 K, Yük. 415 m; **5**-35640060 D-4280529 K, Yük. 410 m; Akdeniz, 2010b: 141.

[1773] Akdeniz, 2011a: 36.

[1774] Akdeniz, 2010a: 162. İleride değineceğimiz üzere, höyüğün 200 m kuzey-kuzeydoğusunda İlk Tunç Çağı'na tarihlenen bir mezarlık alanı bulunmaktadır.

[1775] Akdeniz, 2011b: 89.

[1776] Alınan GPS koordinatları: **1**-35659509 D-4277070 K, Yük. 446 m; **2**-35659560 D-4277016 K, Yük. 443 m; Akdeniz, 2010b: 144.

[1777] Akdeniz, 2011a: 36.

[1778] Akdeniz, 2010b: 143; Akdeniz, 2011b: 89.

[1779] Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35658082 D-4261120 K, Yük. 765 m; **2**-35658146 D-4261142 K, Yük. 767 m; **3**-35658173 D-4261162 K, Yük. 765 m; **4**-35658259 D-4261168 K, Yük. 765 m; Akdeniz, 2010b: 145.

[1780] Akdeniz, 2010a: 162.

kaplamaktadır. Höyük üzerinde ele geçen en erken maddi kültür buluntularının İlk Tunç Çağı'na ait olduğu bildirilmiştir. Ayrıca Orta Tunç Çağı'na tarihlenen seramik parçaları da bulunmuştur[1781].

3.3.1.1.6.7. Sarı Balıklı Göl Höyüğü

2009 yılı yüzey araştırmaları sırasında E. Akdeniz'in Kula ve çevresinde tespit ettiği diğer bir höyük tipi yerleşimdir[1782] (**Resim 85)**. Kula'nın 30 km kuzeybatısındaki Encekler Mahallesi'nin 2-2.5 km kuzeydoğusunda, Ovacık-Sarı Balıklı Göl denilen yerde bulunmaktadır[1783] **(Harita 68)**. Yaklaşık 4 m yüksekliğinde ve 250x200 m çapında[1784] olan höyük bu ölçüleriyle 5 hektarlık bir alana yayılmaktadır. Höyük üzerinden ele geçen buluntu miktarı oldukça fazladır. Bu buluntulardan özellikle İlk Tunç Çağı'na ait olanlar oldukça kaliteli işçilikleriyle dikkati çekmektedir. Ayrıca Lydia malları da gözlenmiştir[1785].

3.3.1.1.6.8. Söğüt Çayı Höyüğü

Höyükte konumuz olan dönemlerden Son Kalkolitik Çağ ile birlikte İlk Tunç Çağı çanak-çömlek parçaları da ele geçmiştir[1786].

3.3.1.1.6.9. Şeremet Kavaklı Höyüğü

Höyük, ilk kez E. Akdeniz tarafından Kula'da gerçekleştirilen 2008 yılı yüzey araştırmaları sonucunda bulunmuştur[1787] (**Resim 86)**. Kula'nın 13.5 km kuzeyinde, Şeremet Mahallesi'nin 1 km güneydoğusunda yer almaktadır[1788] **(Harita 69)**. Höyüğün yaklaşık 400 m güneybatısında Kuzoluk Deresi, 1 km kuzeydoğusunda ise Gediz Nehri akmaktadır. Yaklaşık 300x200 m'lik bir alanı kaplayan yerleşimin etekleri keskin yarlarla çevrilidir. Araştırma ekibinin yaptığı incelemelerde höyük üzerinden İlk Tunç Çağı'na ait buluntular tespit edilmiştir[1789].

[1781] Akdeniz, 2011a: 36.

[1782] Akdeniz, 2011b: 89.

[1783] Alınan GPS koordinatları: **1**-35643252 D-4286829 K, Yük. 732 m; **2**-35643206 D-4286877 K, Yük. 734 m; **3**-35643199 D-4286849 K, Yük. 734 m; **4**-35643161 D-4286871 K, Yük. 733 m; **5**-35643142 D-4286844 K, Yük. 736 m; Akdeniz, 2010b: 155.

[1784] Akdeniz, 2011b: 89.

[1785] Akdeniz, 2011a: 37.

[1786] Bkz. yukarıda, bölüm: 3.2.1.1.5.1. ve 1584-1587. dipnotlar.

[1787] Akdeniz, 2010a: 162.

[1788] Alınan GPS koordinatları: **1**-35647361 D-4279664 K, Yük. 442 m; **2**-35647361 D-4279607 K, Yük. 447 m; **3**-35647392 D-4279644 K, Yük. 454 m; **4**-35647411 D-4279662 K, Yük. 456 m; **5**-35647446 D-4279605 K, Yük. 458 m; Akdeniz, 2010b: 161.

[1789] Akdeniz, 2011a: 38.

3.3.1.1.6.10. Üçkuyular Höyüğü

E. Akdeniz ve ekibinin 2008 yılı çalışmalarında saptadığı bir diğer höyüktür[1790] (**Resim 87)**. Kula'nın 9.5 km batısında, İzmir-Ankara asfaltının 250 m güneyinde bulunmaktadır[1791] **(Harita 70)**. Yanında yer alan 3 tane su kuyusundan ismini alan höyük yaklaşık 11 m yüksekliğinde ve 300x200 m boyutlarındadır[1792]. Bu ölçüleriyle 6 hektar gibi oldukça geniş bir alanı kaplamaktadır. Höyük, üzerinde gerçekleştirilen tarım faaliyetleri nedeniyle tahrip olmakta, toprağın sürülmesiyle de buluntular geniş bir alana yayılmıştır. Bu buluntular arasında höyüğün kuzeybatı eteklerinde saptanan İlk Tunç Çağı'na ait çanak-çömlek yoğunluğu dikkati çekmektedir[1793]. Höyük bulunduğu konum itibariyle de dikkati çekmektedir. Özellikle Batı Anadolu'da yol şebekesinin geliştiği İlk Tunç Çağı'nda batıdan günümüzdeki karayoluna paralel olarak Kula'ya uzanan yol kıyısındaki bir istasyon olduğu düşünülmektedir[1794].

3.3.1.1.6.11. Yaylak Höyüğü

İlk defa 2008 yılı yüzey araştırmaları sonucunda tespit edilmiştir[1795] (**Resim 88)**. Höyük, Kula'nın 19 km kuzeybatısında, Gökçeören'in ise 1 km güneyinde bulunmaktadır[1796] **(Harita 71)**. Yaklaşık 6 m yüksekliğinde ve 130x90 m boyutlarında olan höyüğün 300 m güneyinde mezarlık alanı bulunmaktadır[1797]. Höyük üzerinde yapılan incelemelerde İlk Tunç Çağı'na tarihlenen çok miktarda buluntu kaydedilmiştir[1798].

3.3.1.1.6.12. Yusuf Tepe Höyüğü

İlk kez E. Akdeniz ve ekibi tarafından 2008 yılında keşfedilmiştir[1799] (**Resim 89)**. Kula'nın 8.5 km kuzeydoğusunda, Ahmetli Mahallesi'nin ise 800 m güneydoğusunda yer

---

[1790] Akdeniz, 2010a: 163.

[1791] Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35632228 D 4268746 K Yük: 738 m; **2**-35632294 D 4268725 K Yük: 742 m; **3**-35632386 D 4268700 K Yük: 745 m; **4**-35632364 D 4268746 K Yük: 747 m; **5**-35632444 D 4268831 K Yük: 747 m; Akdeniz, 2010b: 152.

[1792] Akdeniz, 2010a: 163.

[1793] Akdeniz, 2010b: 152.

[1794] Akdeniz, 2011a: 37.

[1795] Akdeniz, 2010a: 163.

[1796] Alınan GPS koordinatları: **1**-35627541 D 4277230 K Yük: 639 m; **2**-35627620 D 4277266 K Yük: 646 m; **3**-35627623 D-4277239 K, Yük. 645 m; **4**-35627604 D-4277295 K, Yük. 645 m; **5**-35627652 D-4277227 K, Yük. 645 m; Akdeniz, 2010b: 165.

[1797] Akdeniz, 2011a: 38.

[1798] Akdeniz, 2010a: 163.

[1799] Akdeniz, 2010a: 162.

almaktadır[1800] **(Harita 72)**. Yaklaşık 4 m yüksekliğinde ve 160x80 m boyutlarındadır. Yüzeyinde yapılan incelemeler sonucunda İlk Tunç Çağı'na tarihlenen buluntular tespit edilmiştir[1801]. Höyük, üzerinde yapılan tarımsal faaliyetler nedeniyle tahribata uğramaya devam etmektedir.

3.3.1.1.7. Merkez İlçe ve Çevresi

3.3.1.1.7.1. Avlutepe Höyüğü

D. H. French, yaptığı incelemelerde höyük yüzeyinden İlk Tunç Çağı'na tarihlenen buluntular tespit etmiştir[1802].

3.3.1.1.7.2. Baklatepe Höyüğü

Höyükte yüzeyinde, Son Kalkolitik Çağ'ın yanı sıra İlk Tunç Çağı'na tarihlendirilen buluntular da tespit edilmiştir[1803].

3.3.1.1.7.3. Eğriköy Höyüğü

İlk kez 1959 yılı yüzey araştırmalarında D. H. French tarafından tespit edilmiştir[1804]. Merkez ilçesinin kuzeybatısındaki Üçpınar Mahallesi'nin güneybatısında bulunmaktadır. Yakınında su kaynağı olmadığı belirtilen höyük, Göksu Ovası'nın ortasında, yüksek ve dik yamaçlı bir yerleşimdir[1805]. French, höyük yüzeyinden İlk Tunç Çağı'na tarihlediği çanak-çömlek parçaları tespit etmiştir[1806].

3.3.1.1.7.4. Tekeliler Höyüğü

Höyük yüzeyinden İlk Tunç Çağı'na tarihlenen az sayıda seramik parçası da tespit edilmiştir[1807].

[1800] Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35646483 D-4275306 K, Yük. 514 m; **2**-35646432 D-4275260 K, Yük. 516 m; **3**-35646439 D-4275187 K, Yük. 516 m; **4**-35646444 D-4275203 K, Yük. 517 m; **5**-35646491 D-4275217 K, Yük. 515 m; Akdeniz, 2010b: 168-169.

[1801] Akdeniz, 2011a: 38.

[1802] French, 1969: 52. Höyük için ayrıca bkz. bölüm: 3.2.1.1.6.1. ve 1588-1594. dipnotlar.

[1803] Bkz. bölüm: 3.2.1.1.6.2. ve 1595-1599. dipnotlar.

[1804] French, 1969: 52.

[1805] http://tayproject.org/TAYages.fm$Retrieve?CagNo=901&html=ages_detail_t.html&layout=web. (Erişim Tarihi: 02.08.2021).

[1806] French, 1969: 52.

[1807] Bkz. yukarıda, bölüm: 3.2.1.1.6.3. ve 1600-1604. dipnotlar.

3.3.1.1.7.5. Veziroğlu Höyüğü

1959 yılı yüzey araştırmaları sırasında D. H. French'in saptadığı bir diğer höyüktür[1808] (**Resim 90)**. Yerleşim 2007 yılında E. Akdeniz tarafından yeniden incelenmiştir[1809]. Aynı isimle anılan mahallenin yaklaşık 1.5 km. kuzeybatısında, "Taşköprü" denilen mevkide bulunmaktadır[1810] **(Harita 44)**. Yaklaşık 6 m yüksekliğinde ve 125x50 m boyutlarındadır[1811]. Höyük yüzeyinden İlk Tunç Çağı ve sonrasına tarihlenen çok sayıda buluntu kaydedilmiştir[1812].

3.3.1.1.8. Salihli ve Çevresi

3.3.1.1.8.1. Ahlatlı Tepecik

Salihli'ye bağlı Tekelioğlu Mahallesi'nin 1.1 km kuzeybatısında, Marmara Gölü'nün ise hemen güney kıyısında yer almaktadır[1813] **(Harita 73)**. Sığır Tarlası ya da Uzun Tarla adıyla da bilinen (**Resim 91)** höyüğün boyutları ilgili bir bilgi verilmemektedir. Ahlatlı Tepecik'te[1814] 1967 ve 1968 yıllarında D. G. Mitten yönetiminde, J. S. Hendersen ve G. Yüğrüm'ün katılımıyla bilimsel nitelikli kazılar gerçekleştirilmiştir[1815]. Gerek bilimsel kazılardan gerekse yüzeyinden toplanan buluntulardan höyüğün İlk Tunç Çağı'ndan Roma Dönemi'ne kadar yerleşim gördüğü anlaşılmaktadır[1816]. Höyüğün hemen güney kesiminde yine İlk Tunç Çağı'na tarihlenen bir mezarlık da tespit edilmiştir.

[1808] French, 1969: 55. Ayrıca bkz. Meriç, 1988a: 387.

[1809] Akdeniz, 2009a: 261.

[1810] Alınan GPS koordinatları: **1**-35540847 D-4281477 K, Yük. 27 m, Hp: 3 m; **2**-35540858 D-4281477 K, Yük. 32 m, Hp: 5 m; **3**-35540839 D-4281484 K, Yük. 33 m, Hp: 6 m; Akdeniz, 2010b: 103.

[1811] Meriç, 2018: 117. R. Meriç, höyük yüzeyinde gerçekleştirdiği kısa süreli araştırmasında Neolitik Çağ'a ait olabileceğini düşündüğü bir seramik parçası bulmuştur. Meriç, 2018: 118, nr. 776 a.

[1812] Akdeniz, 2011a: 28.

[1813] Roosevelt, 2003: 631; Roosevelt, 2017: 136-139, 268.

[1814] Ahlatlı Tepecik için bkz. Hanfmann, 1967: 7-10; Deitweiler, Hanfmann ve Mitten, 1968: 77-78; Hanfmann, Mitten ve Ramage, 1968: 3-10; Mitten ve Yüğrüm, 1969: 125-131; Hanfmann ve Waldbaum, 1970: 12-15; Hanfmann, Waldbaum, Ramage, Goldstein, Majewski ve Bates, 1970: 12-16; Mitten ve Yüğrüm, 1974: 22-29; Spier, 1983: 17-20; Waldbaum, 1983: 30; Greenewalt, Sullivan, Ratte ve Howe, 1983: 164. Ayrıca bkz. Harmankaya ve Tanındı, 2002: Ahlatlı Tepecik.

[1815] http://tayproject.org/TAYages.fm$Retrieve?CagNo=59&html=ages_detail_t.html&layout=web. (Erişim Tarihi: 03.08.2021); Akdeniz, 2011a: 68.

[1816]Mitten ve Yüğrüm, 1969: 125-131; Mitten ve Yüğrüm, 1974: 22-29.

3.3.1.1.8.2. Mersinli Höyüğü

Yüzey araştırmaları sonucunda höyük yüzeyinden İlk Tunç Çağı'na ait sınırlı sayıda seramik parçası da kaydedilmiştir[1817].

3.3.1.1.9. Sarıgöl ve Çevresi

3.3.1.1.9.1. Bereketli Höyüğü

Höyük yüzeyinde İlk Tunç Çağı seramik parçaları da belirlenmiştir[1818].

3.3.1.1.9.2. Kızılçukur Höyüğü

Höyük yüzeyinde yapılan incelemelerde konumuz olan dönemlerden İlk Tunç Çağı'na ait buluntular da kaydedilmiştir[1819].

3.3.1.1.9.3. Sarıgöl (Enigöl) Höyüğü

Höyük ilk defa R. Meriç tarafından 1985 yılı yüzey araştırmaları sonucunda bulunmuştur[1820]. İlçenin güneydoğu kesiminde Hükümet Caddesi'nin hemen kenarında yer almaktadır[1821]. Höyüğün boyutlarıyla ilgili herhangi bir bilgi verilmemiştir. Yerleşim yüzeyinden İlk Tunç Çağı (özellikle İlk Tunç III) ve Orta Tunç Çağı'na ait çanak-çömlek parçaları tespit edilmiştir[1822].

3.3.1.1.10. Saruhanlı ve Çevresi

3.3.1.1.10.1. Alibeyli Höyüğü

Gerek D. H. French gerekse E. Akdeniz'in gerçekleştirdiği yüzey arştırmaları sonucunda höyükte İlk Tunç Çağı buluntuları da ele geçmiştir[1823].

3.3.1.1.10.2. Arpalı I (Lütfiye) Höyüğü

Höyükte, Orta Tunç ve Son Tunç Çağı'na ait buluntularının yanı sıra konumuz olan dönemlerden İlk Tunç Çağı malları da kaydedilmiştir[1824].

3.3.1.1.10.3. Arpalı II Höyüğü

D. H. French, yerleşim yüzeyinden İlk Tunç Çağı buluntuları da saptamıştır[1825].

[1817] Höyük için bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.1.1.3.1. ve 3.2.1.1.7.1.

[1818] Höyük ve İlk Tunç Çağı buluntuları hakkında bkz. Meriç, 2018: 148-149. Ayrıca bkz. bölüm: 3.2.1.1.8.1.

[1819] Höyük için bkz. bölüm: 3.1.1.1.4.1. ve 3.2.1.1.8.2.

[1820] Meriç, 1986: 304.

[1821] Meriç, 2018: 149, fig. 141.

[1822] Meriç, 2018: 150-151. Ayrıca bkz. Korfmann, Baykal-Seeher ve Kılıç, 1994: 186, no. 1182; Roosevelt, 2003: 272; Akdeniz, 2012a: 14.

[1823] Bkz. bölüm: 3.1.1.1.5.1. ve 3.2.1.1.9.1.

[1824] Bkz. bölüm: 3.2.1.1.9.2.

[1825] Bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.1.1.5.2. ve 3.2.1.1.9.3.

3.3.1.1.10.4. Baykuştepe Höyüğü

Araştırma ekibi tarafından höyük yüzeyinden çok sayıda İlk Tunç Çağı seramik parçası bulunmuştur[1826].

3.3.1.1.10.5. Bedeller Höyüğü

İlk kez D. H. French tarafından 1959 yılı araştırmalarında[1827] bilim dünyasına tanıtılan höyük (**Resim 92)**, Bedeller Mahallesi'nin 3 km kuzeydoğusunda, "Örentepe" denilen mevkide yer almaktadır[1828] **(Harita 74)**. Yerleşim 2007 yılında E. Akdeniz ve ekibi tarafından yeniden incelenmiştir[1829]. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanan höyüğün çevresi su kaynakları bakımından oldukça zengindir. Ortalama 9 m yüksekliğinde ve 130x10 m boyutlarında olup küçük bir yerleşimdir[1830]. Yüzey araştırmalarında höyük yüzeyinden İlk Tunç Çağı buluntuları kaydedilmiştir[1831].

3.3.1.1.10.6. Hacırahmanlı Höyüğü

Hem D. H. French hem de E. Akdeniz yaptıkları incelemelerde höyük yüzeyinden İlk Tunç Çağı'na ait buluntular tespit etmişlerdir[1832].

3.3.1.1.10.7. Halitpaşa II Höyüğü

Son Kalkolitik Çağ ile birlikte höyük yüzeyinden İlk Tunç Çağı malzemesi de bulunmuştur[1833].

3.3.1.1.10.8. Kayışlar Höyüğü

D. H. French 1959 yılında gerçekleştirdiği yüzey araştırması sonucunda höyük yüzeyinden İlk Tunç Çağı'na ait seramik parçaları tespit etmiştir[1834].

3.3.1.1.10.9. Paşaköy Höyüğü

Höyüğün üzerinden İlk Tunç Çağı'na tarihlenen çok az sayıda buluntu ele geçmiştir[1835].

[1826] Bkz. bölüm: 3.2.1.1.9.4.

[1827] French, 1969: 52.

[1828] Alınan GPS koordinatları: **1**-35565428 D-4282544 K, Yük. 104 m, Hp: 4 m; **2**-35565441 D-4282544 K, Yük. 108 m, Hp: 4 m; **3**-35565484 D-4282669 K, Yük. 113 m, Hp: 4 m; Akdeniz, 2010b: 93.

[1829] Akdeniz, 2009a: 259.

[1830] Akdeniz, 2011a: 26.

[1831] French, 1969: 52; Akdeniz, 2011a: 26.

[1832] Bkz. bölüm: 3.2.1.1.9.5.

[1833] Höyük için bkz. bölüm: 3.2.1.1.9.6.

[1834] French, 1969: 47. Höyük için bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.1.1.5.3. ve 3.2.1.1.9.7.

[1835] Bkz. bölüm: 3.2.1.1.9.8.

3.3.1.1.11. Selendi ve Çevresi

3.3.1.1.11.1. Ters Tepe Höyüğü

Höyük yüzeyinde, Son Kalkolitik Çağ'ın yanı sıra özellikle İlk Tunç Çağı'na ait yoğun miktarda malzeme vardır.

3.3.1.1.12. Turgutlu ve Çevresi

3.3.1.1.12.1. Asartepe (Urganlı) Höyüğü

"Urganlı Höyüğü" ismiyle de bilinen höyük yerel halk tarafından "Hisar Tepe" adıyla da anılmaktadır[1836] (**Resim 93)**. Turgutlu Urganlı Mahallesi'nin 3.5 km kuzeyinde, Urganlı kaplıcalarının 1.5 km Gediz Nehri'nin ise 150 m güneyinde, Akçapınar-Urganlı karayolunun 250 m doğusunda yer almaktadır[1837] **(Harita 75)**. Höyüğü ön plana çıkaran en önemli özelliği, stratejik konumu yani doğu-batı ticaret yolu kıyısında ve Sardeis'in 18 km batısında yer almasıdır[1838]. Ayrıca Urganlı kaplıcalarının kaynağına yakın olması da yerleşim tercihinde bir diğer sebep olarak gösterilebilir. Höyük, ova seviyesinden yaklaşık 19 m yükseklikte ve 300x200 m çapında olup bu ölçüleriyle 6 hektarlık bir alanı kaplamaktadır[1839]. Yerleşim ile ilgili önemli bilimsel çalışmalar yapan bilim insanlarından biri R. Meriç'tir. Yapmış olduğu yayınlarında Asartepe'nin çok önemli bir MÖ 2. bin yerleşimi olduğunu, ayrıca Seha Nehri Ülkesi başkentinin de bu yerleşimin olabileceğini belirtmiştir[1840]. Höyük 2007 yılında E. Akdeniz ve ekibi tarafından yeniden araştırılmıştır[1841]. Yapılan incelemelerde dönemimize konu olan İlk Tunç Çağı'na ait çok az sayıda buluntuların yanı sıra yoğun miktarda Orta Tunç ve Son Tunç Çağı malzemesi de tespit edilmiştir[1842].

[1836] Akdeniz, 2014a: 1.

[1837] Höyüğün alınan GPS koordinatları: **1**-35573693 D-4268061 K, Yük. 82 m; **2**-35573447 D-4268031 K, Yük. 63 m; Akdeniz, 2010b: 106.

[1838] Akdeniz, 2014a: 5; Meriç, 2018: 124.

[1839] Akdeniz, 2014a: 1.

[1840] Meriç, 1990a: 361; Meriç, 2018: 124-127, 175-176. Ayrıca Asartepe Höyüğü hakkında bkz. Foss, 1982: 178-201; Greenewalt, Sullivan, Ratte ve Howe, 1983: 164; Foss, 1987: 81-101; Roosevelt, 2003: 220; Roosevelt, 2017: 278.

[1841] Akdeniz, 2009a: 261.

[1842] Akdeniz, 2011a: 29; Akdeniz, 2014a: 3, 15, res. 15/1, res. 16, res. 15/2, res. 17.

3.3.1.2. Tepe Üstü Yerleşimler

3.3.1.2.1. Akhisar ve Çevresi

3.3.1.2.1.1. Babakabacı Mevkii

Akhisar'a bağlı Yayakırıldık Mahallesi'nin 3 km güneybatısında, Bakabacı denilen mevkide yer almaktadır **(Harita 87)**. 2010 yılı yüzey araştırmaları sonucunda E. Akdeniz ve ekibi tarafından keşfedilmiştir[1843] (**Resim 109)**. Yerleşimin yakınından günümüzde kuruyan "Göl Deresi" geçmektedir. Yüzeyde yapılan incelemelerde İlk Tunç Çağı'na tarihlendirilen kaliteli hamuru ve işçiliği ile dikkati çeken sınırlı sayıda seramik parçası ele geçmiştir[1844].

3.3.1.2.2. Alaşehir ve Çevresi

3.3.1.2.2.1. Taşlı Tepe

Yerleşim, Alaşehir'in Gümüşçay Mahallesi'nin 3 km doğusunda, 25 m yüksekliğindeki bir tepenin üzerinde yer almaktadır[1845] **(Harita 76)**. Yaklaşık 80x50 m boyutlarındaki tepe üstü yerleşim ilk kez E. Akdeniz ve ekibi tarafından 2007 yılı araştırmalarında keşfedilmiştir[1846] (**Resim 94)**. Yüzeydeki incelemelerde Antik Çağ'a ait yoğun buluntular dışında İlk Tunç ve Son Tunç Çağı'na ait çok az sayıda seramik parçasına rastlanmıştır[1847].

3.3.1.2.3. Gördes ve Çevresi

3.3.1.2.3.1. Kozluca

İlk defa 2009 yılı yüzey araştırmaları sırasında E. Akdeniz tarafından saptanmıştır[1848] (**Resim 95)**. Gördes'e bağlı Kayacık Mahallesi'nin 4 km kuzeybatısında bulunmaktadır[1849] **(Harita 77)**. Yaklaşık 180x120 m'lik bir alana yayılan yerleşimin hemen ortasından dar bir dağ yolu geçmektedir. Oldukça eğimli olan arazi üzerinde tarımsal faaliyetler yapılmaktadır. Araştırmalarda İlk Tunç Çağı'nın sonlarına ait sınırlı sayıda seramik parçası bulunmuştur[1850].

[1843] Akdeniz, 2012c: 52.

[1844] Akdeniz, 2012c: 52.

[1845] Alınan GPS koordinatları: **1**-35644718 D-4248969 K, Yük. 273 m, Hp: 3 m; **2**-35644819 D-4248866 K, Yük. 298 m. Hp: 5 m; Akdeniz, 2010b: 215-216.

[1846] Akdeniz, 2009a: 262.

[1847] Akdeniz, 2011a: 47.

[1848] Akdeniz, 2011b: 87.

[1849] Yerleşimin alınan GPS koordinatları: **1**-35604136 D-4305039 K, Yük. 601 m; **2**-35604144 D-4305029 K, Yük. 595 m; **3**-35604146 D-4305013 K, Yük. 600 m; **4**-35604171 D-4305005 K, Yük. 600 m; **5**-35604101 D-4305030 K, Yük. 604 m; Akdeniz, 2010b: 233-234.

[1850] Akdeniz, 2011a: 49.

3.3.1.2.4. Kula ve Çevresi

3.3.1.2.4.1. Gökçeören Samanlık Mevkii

2008 yılı Kula yüzey araştırmaları sırasında E. Akdeniz ve ekibi tarafından tespit edilmiştir[1851] (**Resim 96)**. Kula'nın 17.5 km batısında, Gökçeören Mahallesi'nin ise 5 km batısında yer almaktadır[1852] **(Harita 78)**. Yaklaşık 300x200 m'lik bir alanı kaplayan yerleşim deniz seviyesinden 846 m yükseklikte bulunmaktadır. Tepe üzerinde de yaz mevsiminde kuruyan bir dere vardır. Araştırma ekibi, yaptığı incelemelerde yerleşim yüzeyinden İlk Tunç Çağı malzemesi tespit etmiştir[1853].

3.3.1.2.4.2. Manastır Tepe

E. Akdeniz ve ekibinin 2008 yılı araştırmalarında Kula' da saptadığı bir diğer tepe üstü yerleşimidir[1854] (**Resim 97)**. Kula'nın 10 km kuzeyinde, İbrahimağa Mahallesi'nin 200 m güneybatısında bulunmaktadır[1855]. Ova seviyesinden yaklaşık 14 m yükseklikte yer alan tepe 250x200 m boyutlarında olup bu ölçüleriyle 5 hektarlık bir alana yayılmaktadır[1856]. Tepe üstü yerleşimin üzerinde yapılan incelemelerde İlk Tunç Çağı'na tarihlendirilen çanak-çömlek parçaları saptanmıştır[1857]. Çevrede ayrıca Helenistik-Roma Dönemi'ne ait çok sayıda mezar steli, mermer blok, yazıtlı taş gibi malzemeler de tespit edilmiştir Bu malzemelerin çoğu günümüzde çevrede yer alan yapılarda devşirme malzeme olarak kullanılmıştır[1858].

3.3.1.2.4.3. Narinceli Pıtırak

2008 yılı yüzey araştırmasında E. Akdeniz'in Kula'da tespit ettiği tepe üstü yerleşimlerden bir diğeridir[1859] (**Resim 98)**. Kula'nın 7 km güneybatısında, Sandal Mahallesi'nin 4.5 km güneyinde, Narinceli-Pıtrak Mahallesi'nin ise 500 m güneyinde

---

[1851] Akdeniz, 2010a: 164.

[1852] GPS koordinatları: **1**-35624989 D-4270219 K, Yük. 837 m; **2**-35625022 D-4270174 K, Yük. 832 m; **3**-35625027 D-4270220 K, Yük. 833 m; **4**-35624982 D-4270264 K, Yük. 841 m; **5**-35624945 D-4270281 K, Yük. 846 m; Akdeniz, 2010b: 216.

[1853] Akdeniz, 2011a: 47.

[1854] Akdeniz, 2010a: 163.

[1855] Alınan GPS koordinatları: **1**-35645914 D-4276929 K, Yük. 490 m; **2**-35645826 D-4276960 K, Yük. 499 m; **3**-35645815 D-4276909 K, Yük. 504 m; **4**-35645780 D-4276910 K, Yük. 505 m; **5**-35645889 D-4276848 K, Yük. 490 m; Akdeniz, 2010b: 222.

[1856] Akdeniz, 2011a: 47.

[1857] Akdeniz, 2010a: 163.

[1858] Akdeniz, 2010b: 222.

[1859] Akdeniz, 2010a: 163.

bulunmaktadır[1860] **(Harita 79)**. Yerleşime ismini veren mahalle, 33 yıl kadar önce susuzluk nedeniyle boşaltılıp aşağıda anayola daha yakın bir yere taşınmıştır. Deniz seviyesinden ortalama 945 m yükseklikte yer alan yerleşim 300x200 m'lik bir alanı kaplamaktadır. Yüzeyinde İlk Tunç Çağı'na ait seramik parçalarına rastlanmıştır[1861].

3.3.1.2.4.4. Tijentepe

Kula'nın 4.5 km doğu-kuzeydoğusunda, İzmir-Uşak karayolunun ise 100 m kuzeyinde bulunmaktadır[1862] **(Harita 80)**. 2008 yılı yüzey araştırmalarında keşfedilen yerleşim[1863] (**Resim 99)**, yaklaşık 19 m yüksekliğinde ve 200x170 m'lik bir alanı kaplamaktadır. Yüzey araştırmaları sonucunda ele geçen az sayıdaki buluntular İlk Tunç Çağı'na tarihlenmektedir[1864].

3.3.1.2.5. Salihli ve Çevresi

3.3.1.2.5.1. Bozyer

Yerleşimde yapılan incelemelerde İlk Tunç Çağı'na tarihlenen çok sayıda buluntu da tespit edilmiştir[1865].

3.3.1.2.6. Saruhanlı ve Çevresi

3.3.1.2.6.1. Halitpaşa I

İlk defa 1959 yılı yüzey araştırmaları sonucunda D. H. French tarafından tespit edilmiş ve bir höyük olarak nitelendirilmiştir[1866]. Yerleşim daha sonra E. Akdeniz tarafından 2007 yılında yeniden incelenmiş ve bu merkezin bir tepe üstü yerleşimi olduğunu belirtmiştir[1867] (**Resim 100)**. Saruhanlı'nın güneydoğusundaki Alibeyli Mahallesi'nin 2 km kuzeybatısında

---

[1860] Yerleşimin alınan GPS koordinatları: **1**-35637353 D-4266697 K, Yük. 929 m; **2**-35637396 D-4266684 K, Yük. 935 m; **3**-35637340 D-4266770 K, Yük. 944 m; **4**-35637308 D-4266807 K, Yük. 945 m; **5**-35637367 D-4266755 K, Yük. 936 m; Akdeniz, 2010b: 224.

[1861] Akdeniz, 2011a: 48.

[1862] GPS koordinatları: **1**-35647141 D-4269082 K, Yük. 629 m; **2**-35647125 D-4269126 K, Yük. 631 m; **3**-35647036 D-4269144 K, Yük. 641 m; **4**-35647072 D-4269159 K, Yük. 642 m; **5**-35647031 D-4269180 K, Yük. 648 m; Akdeniz, 2010b: 226.

[1863] Akdeniz, 2010a: 164.

[1864] Akdeniz, 2011a: 48.

[1865] Yerleşim için bkz. bölüm: 3.2.1.2.2.1.

[1866] French, 1969: 53.

[1867] Akdeniz, 2009a: 262.

yer almaktadır[1868] **(Harita 49)**. Karayolunun hemen güneyindeki doğal eğimli arazide yer alan yerleşim ova seviyesinden yüksekliği 21 m ve yaklaşık 150x80 m boyutlarındadır. Yüzeyinde yapılan incelemelerde daha çok Orta Tunç, Son Tunç Çağı olmak üzere, çok az sayıda da İlk Tunç Çağı malzemesi bulunmuştur[1869].

3.3.1.2.6.2. Koldere

Baykuştepe Höyüğü'nden sonra Saruhanlı yöresinde saptanan en önemli Prehistorik merkez olan yerleşimde konumuz olan dönemlerden İlk Tunç Çağı malzemesi de ele geçmiştir[1870].

3.3.1.2.6.3. Nuriye

Günümüzde İzmir'in içme suyu ihtiyacının bir kısmını karşılayan yerleşimde dönemimizle ilişkili olan İlk Tunç Çağı çanak-çömlek parçaları da kaydedilmiştir[1871].

3.3.1.3. Yamaç Yerleşimleri

3.3.1.3.1. Akhisar ve Çevresi

3.3.1.3.1.1. Çamaltı II Mevkii

İlk kez A. Erön ve ekibi tarafından 2016 yılı yüzey araştırmaları sonucunda keşfedilmiştir. Karahöyük Dağı'nın kuzeydoğusunda Çamaltı I denilen yerleşimin güneyinde yer almaktadır[1872] (**Resim 102)**. Araştırma ekibinin 38° 53' 26" Kuzey, 27° 48' 52" Doğu koordinatlarında yer alan arazi üzerinde gerçekleştirdiği incelemelerde yoğun miktarda seramik parçasına rastlanılmıştır. En erken buluntuların İlk Tunç Çağı'na tarihlendirildiği yerleşimden özellikle çok sayıda Demir Çağı malzemesi ele geçmiştir[1873].

3.3.1.3.1.2. Devetepe

Yerleşim ilk kez 2008 yılı yüzey araştırmaları sırasında E. Akdeniz ve ekibi tarafından tespit edilmiştir[1874] (**Resim 103)**. Akhisar'ın 15 km kuzeyinde, Musalar Mahallesi'nin 2.6 km

[1868] Alınan GPS koordinatları: **1**-35561600 D-4282502 K, Yük. 98 m, Hp: 6 m; **2**-35561383 D-4282614 K Yük. 102 m, Hp: 3 m; **3**-35561338 D-4282499 K, Yük. 110 m, Hp: 3 m; **4**-35561540 D-4282502 K, Yük. 121 m, Hp: 4 m; Akdeniz, 2010b: 207.

[1869] Akdeniz, 2011a: 45.

[1870] Yerleşim için bkz. bölüm: 3.1.1.2.2.1. ve 3.2.1.2.3.1.

[1871] Bkz. yukarıda, bölüm: 3.1.1.2.2.2.

[1872] Erön, Akdeniz, Çekilmez ve Çakan, 2018: 150.

[1873] Erön, 2019a: 404.

[1874] Akdeniz, 2010a: 155.

kuzeydoğusunda, Selçikli Mahallesi'nin ise 1 km güneybatısında bulunmaktadır[1875] **(Harita 82)**. Yerleşim yüzeyinde yapılan incelemede İlk Tunç Çağı'na ait sınırlı sayıda buluntu ele geçmiştir. Bu buluntuların tümü yerleşimin eteklerinde saptanmıştır. Yerleşimin günümüzdeki karayoluna paralel uzanması, burasının İlk Tunç Çağı yol güzergâhı üzerinde bir menzil istasyonu olduğunu düşündürmektedir[1876].

3.3.1.3.1.3. Durasıllı Yelligedik

E. Akdeniz ve ekibinin 2008 yılı yüzey araştırmalarında tespit ettiği bir diğer yamaç yerleşimidir[1877] (**Resim 104)**. Akhisar'ın 8.5 km doğusunda, Durasıl Mahallesi'nin 1.6 km batısında bulunmaktadır[1878] **(Harita 83)**. Araştırma ekibi tarafından 90x50 m'lik bir alanda yapılan incelemelerde İlk Tunç Çağı'na ait çok sayıda seramik parçasına rastlanmıştır. Bu buluntular yerleşimin daha çok kuzeydoğu kesiminde ele geçmiştir[1879].

3.3.1.3.1.4. Kazımçeşme

Akhisar çevresindeki bir diğer yamaç yerleşimi olan Kazımçeşme'de konumuzla ilişkili olan dönemlerden İlk Tunç Çağı'na ait buluntular da tespit edilmiştir[1880].

3.3.1.3.1.5. Su Deliği Tepe

Yerleşimde Son Neolitik Çağ ve İlk Kalkolitik Çağ ile birlikte İlk Tunç Çağı'na tarihlenen yoğun miktarda buluntu kaydedilmiştir[1881].

3.3.1.3.2. Alaşehir ve Çevresi

3.3.1.3.2.1. Gülistan

2009 yılı yüzey araştırmaları sırasında E. Akdeniz tarafından keşfedilen yamaç yerleşimi[1882] (**Resim 105)**, Alaşehir'in 18 km kuzeybatısındaki Yuvacalı Mahallesi'nin 250-

[1875] Yerleşimin alınan GPS koordinatları: **1**-35574735 D-4323239 K, Yük. 207 m; **2**-35574832 D-4323280 K, Yük. 194 m; **3**-35574745 D-4323253 K, Yük. 205 m; Akdeniz, 2010b: 234-235.

[1876] Akdeniz, 2011a: 49.

[1877] Akdeniz, 2010a: 156.

[1878] GPS koordinatları: **1**-35581419 D-4309439 K, Yük. 418 m; **2**-35581390 D-4309440 K, Yük. 419 m; **3**-35581392 D-4309407 K, Yük. 422 m; **4**-35581376 D-4309404 K, Yük. 423 m; **5**-35581334 D-4309362 K, Yük. 426 m; Akdeniz, 2010b: 235.

[1879] Akdeniz, 2011a: 49-50.

[1880] Yerleşim için bkz. bölüm: 3.2.1.3.1.1.

[1881] Bkz. bölüm: 3.1.1.3.1.1. ve 3.2.1.3.1.2.

[1882] Akdeniz, 2011b: 88.

300 m kuzeybatısında, Gülistan (Köristan) denilen mevkide bulunmaktadır[1883] **(Harita 84)**. Geniş bir alana yayılan yamaç yerleşimi, sırtını kuzeyindeki doğu-batı doğrultusunda uzanan tepeye yaslamış oldukça korunaklı bir komumda yer almaktadır[1884]. Doğusunda ise bir dere yatağı bulunan yerleşimin güneybatısında bir mezar alanının bulunduğu düşünülmektedir. 300x350 m'lik geniş bir alanda yapılan incelemelerde ele geçen buluntular İlk Tunç Çağı'na tarihlendirilmektedir[1885].

3.3.1.3.3. Gördes ve Çevresi

3.3.1.3.3.1. Balıklı Köyiçi Mevkii

İlk kez 2010 yılı araştırmalarında E. Akdeniz tarafından tespit edilen yerleşim (**Resim 110)**, Gördes'e bağlı Balıklı Mahallesi'nin merkezinde, Yeniköy Camii'nin hemen arkasındaki yamaçta bulunmaktadır[1886] **(Harita 88)**. Yaklaşık 180x100 m boyutlarında olup doğu-batı doğrultusunda uzanmaktadır. Yüzeyde yapılan incelemelerde az miktarda Roma ve Bizans malzemesinin de görüldüğü yerleşimin özellikle güneydoğu kesiminde İlk Tunç Çağı'na ait buluntular yoğun miktarda ele geçmiştir[1887].

3.3.1.3.4. Kula ve Çevresi

3.3.1.3.4.1. Erenbağı

E. Akdeniz ve ekibinin 2009 yılı yüzey araştırmaları sonucunda saptadığı yamaç tipi yerleşimlerden biridir[1888] (**Resim 106)**. Kula'nın 30 km kuzeybatısındaki Erenbağı (Tekkeköy) Mahallesi'nin yaklaşık 200 m güneybatısında, Ören denilen mevkide bulunmaktadır[1889] **(Harita 85)**. Yüksek bir tepenin geniş bir yamacına kurulan yerleşimin üzerinde Antik Çağ'a ait yapı kalıntıları bulunmaktadır. Araştırma ekibinin 300x200 m'lik

[1883] Yerleşimin alınan GPS koordinatları: **1**-35628373 D-4257262 K, Yük. 236 m; **2**-35628360 D-4257290 K, Yük. 235 m; **3**-35628368 D-4257347 K, Yük. 237 m; **4**-35628319 D-4257398 K, Yük. 247 m; **5**-35628386 D-4257434 K, Yük. 243 m; Akdeniz, 2010b: 244.

[1884] Akdeniz, 2011b: 88.

[1885] Akdeniz, 2011a: 50.

[1886] Akdeniz, 2012c: 54.

[1887] Akdeniz, 2012c: 54.

[1888] Akdeniz, 2011b: 89.

[1889] Alınan GPS koordinatları: **1**-35629459 D-4282595 K, Yük. 563 m; **2**-35629473 D-4282540 K, Yük. 563 m; **3**-35629489 D-4282590 K, Yük. 563 m; **4**-35629555 D-4282558 K, Yük. 572 m; **5**-35629513 D-4282542 K, Yük. 572 m; Akdeniz, 2010b: 247.

bir alanda gerçekleştirdiği çalışmalar sonucunda İlk Tunç Çağı'na tarihlenen sınırlı sayıda seramik parçası ele geçmiştir[1890]. Bu mahalle ismini merkezindeki bir arazide rastlantı sonucu bulunan Aphrodite heykeli ile duyurmuştur[1891].

3.3.1.3.4.2. İncesu (Gölde) Köyiçi Mevkii

İlk Tunç Çağı buluntularının da saptandığı yerleşim, günümüzde mimari ve sanat tarihi araştırmaları bakımından da oldukça önemli bir tarihi ve kültürel dokuya sahiptir[1892].

3.3.1.3.4.3. Kızıl Tepe

E. Akdeniz ve ekibinin 2009 yılı yüzey araştırmaları sonucunda Kula'da keşfettiği bir diğer yamaç yerleşimidir[1893] (**Resim 107**). Kula'nın 28 km kuzeydoğusundaki Güvercinlik Mahallesi'nin 1.5 km güneydoğusunda yer alan Kızıltepe'nin eteklerinde bulunmaktadır[1894] **(Harita 86)**. Yaklaşık 200x120 m'lik bir alanda yayılım gösteren yerleşim üzerinde ele geçen bulutular İlk Tunç Çağı'na aittir[1895].

3.3.1.4. Düz Yerleşimler

3.3.1.4.1. Akhisar ve Çevresi

3.3.1.4.1.1. Dağdere

Yerleşim yüzeyinden Orta Kalkolitik Çağ buluntularının yanı sıra Son Kalkolitik ve İlk Tunç Çağı II'ye tarihlendirilen yoğun miktarda çanak-çömlek parçaları da tespit edilmiştir[1896].

3.3.1.4.1.2. Kulaksızlar

Yerleşim yüzeyinde gerçekleştirilen incelemelerde Son Kalkolitik Çağ'ın yanı sıra İlk Tunç Çağı'na tarihlendirilen buluntular da tespit edilmiştir[1897].

[1890] Akdeniz, 2011a: 51.

[1891] Akdeniz, 2011b: 89.

[1892] Yerleşim için bkz bölüm: 3.2.1.3.2.1.

[1893] Akdeniz, 2011b: 89.

[1894] Yerleşimin alınan GPS koordinatları: **1**-35658673 D-4278369 K, Yük. 458 m; **2**-35658714 D-4278439 K, Yük. 462 m; **3**-35658672 D-4278522 K, Yük. 470 m; **4**-35658688 D-4278527 K, Yük. 471 m; **5**-35658710 D-4278527 K, Yük. 476 m; Akdeniz, 2010b: 250-251.

[1895] Akdeniz, 2011a: 52.

[1896] https://korumakurullari.ktb.gov.tr/Eklenti/44207,manisa---akhisar---dagdere-mahallesi-ilica-mevkiinde-bu-.pdf?0 (Erişim Tarihi: 24.07.2021). Bkz. bölüm: 3.2.1.4.1.1.

[1897] Dinç, 1996: 21, 24, 27. Yerleşim için bkz. bölüm: 3.1.1.4.1.1. ve 3.2.1.4.1.2.

3.3.1.5. Antik Yerleşimler

3.3.1.5.1. Salihli ve Çevresi

3.3.1.5.1.1. Sardeis

Yerleşim, Salihli'nin 9 km batısında, Ahmetli İlçesi'nin güneyinde, İzmir-Ankara karayolunun üzerinde yer almaktadır (**Resim 108)**. Sardeis'te 1910-1914 yıllarında başlayan bilimsel nitelikli kazılar 2008 yılından beri N. D. Cahill tarafından yürütülmektedir. 2018 yılına kadar olan süreçte gerçekleştirilen bilimsel nitelikli kazılarda Sardeis'te daha çok İlk Tunç Çağı'na ait tekil buluntular diyebileceğimiz eserler ele geçmiştir[1898]. 2018 yılında gerçekleştirilen bir sondaj kazısında ise yüzeyden yaklaşık 14 m derinlikte Sardeis'te daha önce hiç rastlanılmayan İlk Tunç Çağı kültür tabakalarının varlığı tespit edilmiştir[1899]. Dolayısıyla bu sonuçlar Sardeis yerleşiminin tarihini de Orta Tunç Çağı'ndan İlk Tunç Çağı'na kadar geri çekmektedir.

3.3.1.6. Diğer Buluntu Sahaları

3.3.1.6.1. Mezarlık Alanları

3.3.1.6.1.1. Akhisar ve Çevresi

3.3.1.6.1.1.1. Ballıca Çamlık Mezarlığı

İlk defa 2009 yılı yüzey araştırmaları sırasında E. Akdeniz ve ekibi tarafından saptanmıştır[1900] (**Resim 111)**. Akhisar'a bağlı Ballıca Mahallesi'nin 1.5-2 km doğusunda yer alan orman içi dinlenme tesislerinin bulunduğu alanda yer almaktadır[1901] **(Harita 89)**. Vatandaşların verdikleri bilgiler doğrultusunda araştırma ekibi söz konusu alanda incelemeler gerçekleştirmiştir. Bu incelemeler sonucunda tepenin yamaç ve üst kısımlarında çok sayıda küp mezar ile az miktarda taş sanduka mezarın kaçak kazı yoluyla açığa çıkarıldığı anlaşılmıştır. Araştırma ekibi bu mezarlığın İlk Tunç Çağı'na ait olabileceğini düşünmektedir. Mezarlığın boyutlarını ise tam olarak belirleyememişlerdir[1902].

[1898] 2010 yılı bilimsel kazılarında bir Lydia evinin tabanında Neolitik Çağ'a ait yeşil renkli bir taştan yapılmış el baltası bulunmuştur. Bkz. Cahill, 2012: 214, 220-221, resim 13. Ayrıca İlk Tunç Çağı buluntuları için bkz. Greenewalt, 1983: 238; Greenewalt, 1984: 367, 369; Greenewalt, 2007: 743, 746, fig. 12; Greenewalt, 2010: 22, resim 33 ve 14. dipnot.

[1899] Cahill, 2020: 489-490, figüre 6.

[1900] Akdeniz, 2011b: 86-87.

[1901] Alınan GPS koordinatları: **1**-35562216 D-4310400 K, Yük. 170 m; **2**-35562208 D-4310403 K, Yük. 172 m; **3**-35562180 D-4310407 K, Yük. 177 m; **4**-35562197 D-4310420 K, Yük. 177 m; Akdeniz, 2010b: 260.

[1902] Akdeniz, 2011a: 54-55.

3.3.1.6.1.1.2. Ballıca Kızıltaş Mezarlığı

E. Akdeniz ve ekibinin 2009 yılı yüzey araştırmaları sırasında Akhisar ve çevresinde tespit ettiği bir diğer mezarlık alanıdır[1903] (**Resim 112)**. Akhisar'ın 15 km batısında yer alan Ballıca Mahallesi'nin 1.5 km doğu-güneydoğusundaki Kızıltaş mevkiinde bulunmaktadır[1904] **(Harita 90)**. Bölgede yaşayan vatandaşların verdikleri bilgiler doğrultusunda araştırma ekibince alan ziyaret edilmiştir. Yapmış oldukları incelemeler sonucunda mezarlık alanında çok yoğun bir tahribat ve kaçak kazı yapıldığını gözlemlemişlerdir. Ayrıca alanda bu kaçak kazılara ait malzemeler de tespit eden ekip, mezarlık alanının İlk Tunç Çağı'nda kullanılmış olabileceğini düşünmektedir[1905].

3.3.1.6.1.2. Demirci ve Çevresi

3.3.1.6.1.2.1. Bozyer Höyüğü Mezarlığı

Mezarlık ilk kez 2009 yılında E. Akdeniz ve ekibi tarafından tespit edilmiştir[1906] (**Resim 113)**. Demirci'nin 20 km güneydoğusundaki Marmaracık Mahallesi'nin 18.5 km güneydoğusunda, Bozyer Höyüğü'nün 500-600 m güneydoğusunda, Selendi-Demirci karayolunun ise hemen batısında bulunmaktadır[1907] **(Harita 91)**. Bölge halkının kayalık yamaç arazisinde, küp parçaları çıktığı bilgisini vermeleri üzerine, araştırma ekibince mezarlık alanında yapılan incelemede çok sayıda küp parçası ile büyük kısmı sağlam durumda olan bir küpün varlığı tespit edilmiştir[1908]. Bozyer Höyüğü yerleşiminin mezarlığı olduğu düşünülen bu alanda İlk Tunç Çağı'na ait sınırlı sayıda seramik parçasına rastlanmıştır[1909].

3.3.1.6.1.3. Gördes ve Çevresi

3.3.1.6.1.3.1. Yanık Dağ Höyüğü Mezarlığı

İlk defa 2010 yılında E. Akdeniz ve ekibi tarafından gerçekleştirilen yüzey araştırmasında tespit edilmiştir[1910] (**Resim 114)**. Gördes'e bağlı Kayacık Mahallesi'nin 3.5

[1903] Akdeniz, 2011b: 86-87.

[1904] GPS koordinatları: **1**-35562266 D-4310683 K, Yük. 151 m; **2**-35562248 D-4310681 K, Yük. 156 m; Akdeniz, 2010b: 261.

[1905] Akdeniz, 2011b: 87; Akdeniz, 2011a: 55.

[1906] Akdeniz, 2011b: 88.

[1907] Mezarlığın alınan GPS koordinatları: **1**-35653901 D-4307112 K, Yük. 620 m; **2**-35654017 D-4306960 K, Yük. 637 m; **3**-35654031 D-4306887 K, Yük. 641 m; **4**-35654010 D-4306870 K, Yük. 640 m; Akdeniz, 2010b: 277-278.

[1908] Akdeniz, 2011a: 60.

[1909] Akdeniz, 2011a: 60; Akdeniz, 2011b: 88.

[1910] Akdeniz, 2012c: 54.

km kuzeydoğusunda, Şahin Kayası'nın 5 km kuzeydoğusunda, Yanıkdağ Höyüğü'nün ise doğusunda yer almaktadır **(Harita 92)**. Mezarlık sahasında gerçekleştirilen incelemelerde, İlk Tunç Çağı'na tarihlendirilebilecek seramik parçaları ile birlikte yoğun miktarda küp mezar parçasının da ele geçtiği bildirilmiştir[1911].

3.3.1.6.1.4. Kula ve Çevresi

3.3.1.6.1.4.1. Akkaya Mevkii

İlk kez 2008 yılı yüzey araştırmaları sonucunda E. Akdeniz ve ekibi tarafından keşfedilmiştir[1912] (**Resim 115)**. Kula'nın 8 km. kuzeydoğusunda, Kalınharman Mahallesi'nin 1.5 km kuzeydoğusunda bulunmaktadır[1913] **(Harita 93)**. Bölge halkının arazide içerisinden kemik parçalarının çıkarıldığı küpler bulunduğu bilgisi vermesi üzerine araştırma ekibi mezarlık alanında çalışmalar gerçekleştirmiştir. Alanda yapılan incelemeler sonucunda İlk Tunç Çağı'na tarihlenebilecek yoğun miktarda küp parçasının tespit edildiği bildirilmiştir[1914].

3.3.1.6.1.4.2. Bölme Tepe Mezarlığı

E. Akdeniz'in 2009 yılında Kula ve çevresinde tespit ettiği mezarlık alanlarından biridir[1915] (**Resim 116)**. Kula'nın 28 km kuzeydoğusundaki Güvercinlik Mahallesi'nin yaklaşık 8 km güneyinde yer almaktadır[1916] **(Harita 94)**. Araştırma ekibinin yapmış olduğu incelemelerde oldukça yüksek olan tepenin kuzeydoğu eteklerinin İlk Tunç Çağı'nda mezarlık alanı olarak kullanıldığı belirlenmiştir. Ayrıca çevrede yoğun miktarda küp mezar parçası da tespit edilmiştir[1917].

3.3.1.6.1.4.3. Erenbağı Mezarlığı

E. Akdeniz ve ekibinin 2009 yılı çalışmalarında Kula ve çevresinde saptadığı bir diğer İlk Tunç Çağı mezarlık sahasıdır[1918] (**Resim 117)**. Kula'nın 25 km kuzeybatısındaki Erenbağı

[1911] Akdeniz, 2012c: 54.

[1912] Akdeniz, 2010a: 165.

[1913] Alınan GPS koordinatları: **1**-35650192 D-4275433 K, Yük. 454 m; **2**-35650291 D-4275591 K, Yük. 432 m; **3**-35650302 D-4275562 K, Yük. 435 m; **4**-35650328 D-4275525 K, Yük. 439 m; Akdeniz, 2010b: 262-263.

[1914] Akdeniz, 2011a: 56.

[1915] Akdeniz, 2011b: 89.

[1916] Mezarlık alanının alınan GPS koordinatları: **1**-35660037 D-4275992 K, Yük. 437 m; **2**-35659730 D-4276084 K, Yük. 436 m; Akdeniz, 2010b: 263.

[1917] Akdeniz, 2011a: 57.

[1918] Akdeniz, 2011b: 89.

(Tekkeköy) Mahallesi'nin 150-200 m güneybatısında bulunmaktadır[1919] **(Harita 95)**. Mezarlık alanında gerçekleştirilen incelemelerde geniş bir alana yayılmış durumda bir küp mezarlığın varlığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra İlk Tunç Çağı'na tarihlenen çok sayıda buluntuya da rastlanılmıştır[1920].

3.3.1.6.1.4.4. Gölcük Höyük Mezarlığı

Kula'nın 15 km kuzeybatısında, Hamidiye Mahallesi'nin 1 km batı-kuzeybatısında Gölcük Höyüğü'nün ise kuzey-kuzeydoğusunda yer almaktadır[1921] **(Harita 96)**. İlk defa 2008 yılı yüzey araştırmaları sırasında keşfedilmiştir[1922] (**Resim 118)**. Kuzeydoğusunda Gediz Maden Suyu İşletmeleri (Selendi) bulunmaktadır. Mezarlığın doğusundan geçen yol mezarlık alanında tahribata yol açmıştır. Bu nedenle mezarlığın kesin boyutlarını saptamak mümkün olmamıştır. Mezarlık alanında yapılan incelemelerde İlk Tunç Çağı'na tarihlenen çok sayıda ve oldukça kaliteli çanak-çömlek parçası ele geçmiştir[1923].

3.3.1.6.1.4.5. Kula Mezarlık Alanı

Kula yakınlarındaki Gökçeören (Menye) civarında bir İlk Tunç Çağı mezarlığı olduğu bildirilmektedir[1924]. Bu mezarlık alanında İlk Tunç Çağı mezarlarının yanı sıra Hellenistik-Roma Dönemi mezarları da bulunmaktadır. Mezarlık alanın insanlar tarafından yağmalandığı ve buralardan çıkarılan bazı eserlerin ise Manisa Müzesi ile Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne getirildiği ifade edilmiştir[1925].

3.3.1.6.1.4.6. Sarı Balıklı Göl Höyüğü Mezarlığı

2009 yılı yüzey araştırmaları sonucunda Kula ve çevresinde tespit edilen bir diğer İlk Tunç Çağı mezarlık alanıdır[1926] (**Resim 119)**. Kula'nın 30 km kuzeybatısındaki Encekler

---

[1919] Alınan GPS koordinatları: **1**-35629263 D-4282561 K, Yük. 585 m; **2**-35629224 D-4282535 K, Yük. 585 m; **3**-35629222 D-4282514 K, Yük. 584 m; **4**-35629190 D-4282567 K, Yük. 585 m; **5**-35629202 D-4282517 K, Yük. 583 m; Akdeniz, 2010b: 268.

[1920] Akdeniz, 2010b: 268; Akdeniz, 2011a: 57.

[1921] Mezarlığın alınan GPS koordinatları: **1**-35639745 D-4280496 K, Yük. 361 m; **2**-35639808 D-4280520 K, Yük. 377 m; **3**-35639783 D-4280457 K, Yük. 370 m; **4**-35639821 D-4280543 K, Yük. 376 m; **5**-35639849 D-4280494 K, Yük. 384 m; Akdeniz, 2010b: 265.

[1922] Akdeniz, 2010a: 165.

[1923] Akdeniz, 2011a: 57.

[1924] Mellink, 1965a: 141.

[1925] Mellink, 1965a: 141.

[1926] Akdeniz, 2011b: 89.

Mahallesi'nin yaklaşık 2-2.5 km. kuzeydoğusunda yer almaktadır[1927] **(Harita 97)**. Çok geniş bir alana yayılan mezarlığın saptanabilen boyutları yaklaşık 300x100 m'dir. Mezar alanındaki İlk Tunç Çağı buluntuları, küp mezar şeklindeki gömüler ve arazide bulunan yoğun küp parçalarından anlaşılmaktadır[1928].

3.3.1.6.1.4.7. Yaylak Höyük Mezarlığı

E. Akdeniz'in 2008 yılında tespit ettiği bir diğer İlk Tunç Çağı mezarlık sahasıdır[1929] (**Resim 120)**. Kula'nın 19 km kuzeybatısında, Kenger Mahallesi'nin 1 km, Yaylak Höyüğü'nün ise 300 m güneyinde bulunmaktadır[1930] **(Harita 98)**. Hemen doğusundan Gökçeören-Kenger Mahallesi yolu geçmektedir. Mezarlığın boyutları tam olarak belirlenememiştir[1931]. Bölge halkının araştırma ekibine verdiği bilgilerden arazide içerisinden kemik parçalarının çıkarıldığı küpler bulunduğu gözlenmiştir. Bu bilgilerle paralel şekilde arazide yoğun miktarda küp parçasına da rastlanmıştır. Bu alanın, Yaylak Höyüğe ait İlk Tunç Çağı mezarlığı olduğu düşünülmektedir[1932].

3.3.1.6.1.5. Salihli ve Çevresi

3.3.1.6.1.5.1. Eski Balıkhane

Salihli'nin kuzeybatısındaki Tekelioğlu Mahallesi'nin 1.4 km kuzeydoğusunda yer almaktadır[1933] **(Harita 99)**. Geniş bir alanı kaplayan mezarlıkta (**Resim 121)** İlk Tunç Çağı'na tarihlendirilen beş adet küp mezar ortaya çıkarılmıştır. Bu mezarlardan küp, gaga ağızlı testi, bir kulplu çömlek gibi çanak çömlek buluntuların yanısıra; tunç kama, gümüş nazarlık ve iki altın kulak tıkacının da bulunduğu bildirilmektedir[1934]. İlk Tunç Çağı mezarlık alanı dışında Lydia ve Roma Dönemi buluntularını da barındırdığı ileri sürülmektedir[1935].

[1927] Alınan GPS koordinatları: **1**-35642873 D-4286571 K, Yük. 735 m; **2**-35642893 D-4286632 K, Yük. 738 m; Akdeniz, 2010b: 271.

[1928] Akdeniz, 2011a: 57.

[1929] Akdeniz, 2010a: 164.

[1930] Mezarlık alanının alınan GPS koordinatları: **1**-35627593 D-4276972 K, Yük. 643 m; **2**-35627604 D-4276966 K, Yük. 641 m; **3**-35624982 D-4270265 K, Yük. 647 m; Akdeniz, 2010b: 272.

[1931] Akdeniz, 2011a: 58.

[1932] Akdeniz, 2010a: 164.

[1933] Eski Balıkhane için bkz. Hanfmann, Waldbaum, Ramage, Goldstein, Majewski ve Bates, 1970: 12-16; Hanfmann, 1970: 61; Mitten ve Yüğrüm, 1971: 191-195; Spier, 1983: 17-20; Waldbaum, 1983: 30; Mitten, 1987: 1-8; Roosevelt, 2003: 631; Uhri, 2006: Eski Balıkhane; Roosevelt, 2010: 43-44, resim 7-11; Akdeniz, 2011a: 69; Roosevelt, 2017: 267. Ayrıca bkz. Harmankaya ve Tanındı, 2002: Eski Balıkhane.

[1934] Mitten ve Yüğrüm, 1971: 191-195.

[1935] Roosevelt, 2017: 267.

3.3.1.6.2. Atölye Alanları

3.3.1.6.2.1. Akhisar ve Çevresi

3.3.1.6.2.1.1. Yayakırıldık

E. Akdeniz'in 2008 yılında Akhisar çevresinde gerçekleştirmiş olduğu yüzey araştırmaları sırasında saptanmıştır[1936] (**Resim 122)**. Akhisar'ın 21 km doğusunda, Gördes'in 18 km batı-güneybatısında, Yayakırıldık Mahallesi'nin ise 2.5 km güneydoğusunda bulunmaktadır[1937] **(Harita 100)**. Araştırma ekibi tarafından 6 m yüksekliğinde ve yaklaşık 300 metrekarelik bir alanda çalışmalar yürütülmüştür. Bu çalışmalar sonucunda atölyeye ait atık izlenimi edinilen yoğun miktarda mermer ve taş buluntu tespit edilmiştir. Buluntular arasında, İlk Tunç Çağı'na tarihlendirilen mermerden yapılmış, yassı idol izlenimi veren bir parça dikkat çekmektedir[1938].

3.3.2. İlk Tunç Çağı'nda İzmir Yöresinde Maddi Kültür Varlığı Saptanan Merkezler

Bu dönemde İzmir yöresinde yüzey araştırmaları ve bilimsel nitelikli kazılar sonucunda maddi kültür varlığı tespit edilen merkez sayısı 11'dir. Bu 11 merkezin 6'sı (% 54.54) Menemen'de, 3'ü (% 27.27) Kemalpaşa, 2'si (%18.18) de Foça sınırları içerisinde bulunmaktadır. Yöredeki merkezler, yerleşim türüne ve modern yerleşimlere göre sınıflandırıldığında ise toplam 7 höyüğün 4'ü Menemen'de, 3'ü ise Kemalpaşa'da; 3 antik yerleşimin 2'si Menemen, 1'i Foça ve son olarak 1 tepe üstü yerleşim de yine Foça'da yer almaktadır.

3.3.2.1. Höyükler

3.3.2.1.1. Kemalpaşa ve Çevresi

3.3.2.1.1.1. Nemrut Höyüğü

2003 yılında Z. Derin ve başkanlığı altındaki bir ekip tarafından tekrar incelenen höyükte Neolitik Çağ malzemesinin yanı sıra İlk Tunç Çağı'na tarihlenen çanak-çömlek parçaları da bulunmuştur. İlk Tunç Çağı buluntuları, genel olarak çark yapımı olup özellikle İlk Tunç Çağı II dönemi özelliği göstermektedir[1939].

[1936] Akdeniz, 2010a: 155.

[1937] Alınan GPS koordinatları: **1**-35593643 D-4305395 K, Yük. 335 m; **2**-35593658 D-4305402 K, Yük. 335 m; **3**-35593709 D-4305448 K, Yük. 340 m; **4**-35593635 D-4305412 K, Yük. 336 m; **5**-35593668 D-4305478 K, Yük. 341 m; Akdeniz, 2010b: 259.

[1938] Akdeniz, 2011a: 54.

[1939] Derin ve Batmaz, 2004: 79. Ayrıca höyük için bkz. bölüm: 3.1.2.1.1.1.

3.3.2.1.1.2. Ulucak Höyüğü

Gerek yüzey araştırmaları gerekse uzun yıllar devam eden bilimsel nitelikli kazıların sonuçlarına göre Ulucak Höyüğü'nde İlk Tunç Çağı'nda da uzun süreli yerleşim olduğu anlaşılmaktadır[1940]. Ayrıca Ulucak Höyüğün 150 metre güneydoğusunda Ulucak Mezarlığı bulunmaktadır. Bu mezarlık Batı Anadolu İlk Tunç Çağı küp gömü geleneğine ait tipik örnekler barındırmaktadır[1941].

3.3.2.1.1.3. Yenmiş Höyüğü

Höyük üzerinde R. Meriç[1942] ve Z. Derin[1943] tarafından gerçekleştirilen incelemeler sonucunda, yüzeyde İlk Tunç Çağı'na ait seramik parçalarına da rastlanmıştır[1944].

3.3.2.1.2. Menemen ve Çevresi

3.3.2.1.2.1. Araptepe Höyüğü

Yerleşimde Neolitik Çağ mallarının yanı sıra Bizans Dönemi'ne kadar uzanan farklı dönemlere ait kavkılar[1945], taş aletler ve çakmaktaşları gibi buluntular da tespit edilmiştir[1946]. Ayrıca 2001 yılı yüzey araştırmaları sırasında çeşitli çanak çömlek parçaları ele geçmiştir. Bu seramiklerin genel olarak siyah, gri, kahverengi ve kırmızı astar boyalı oldukları ve daha çok Troia II dönemi malzemeleriyle benzerlik gösterdikleri belirtilmiştir[1947].

3.3.2.1.2.2. Hacı Yusuf Değirmeni (Gürpınar)

Höyük günümüzde kurumuş olan bir su kaynağı nedeniyle Gürpınar ismiyle de bilinmektedir. Yerleşimin özellikle üst kesiminde ele geçen ve Troia I erken ve orta evrelerine tarihlendirilen omurgalı çanaklar dikkati çekmektedir[1948].

[1940] Höyük için bkz. bölüm: 3.1.2.1.1.2. ve 3.2.2.1.1.1. Ayıca höyüğün İlk Tunç Çağı dönemi hakkında bkz. http://www.tayproject.org/TAYages.fm$Retrieve?CagNo=3056&html=ages_detail_t.html&layout=web (Erişim Tarihi: 04.08.2021).

[1941] Derin ve Batmaz, 2004: 79, 94, resim 19.

[1942] Meriç, 2018: 111-112.

[1943] Derin ve Batmaz, 2004: 79, 96, levha 10: resim 24-25; şekil 14/6-7, 9.

[1944] Bkz. bölüm: 3.1.2.1.1.3. ve 3.2.2.1.1.2.

[1945] Bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkilere karşı koruyan, kendiliğinden oluşmuş sertçe bölüm, kabuk. TDK, 1998: 1142.

[1946] Şenyürek, Şenyürek, Gültekin ve Dönmez, 1950: 492.

[1947] Bkz. http://tayproject.org/TAYages.fm$Retrieve?CagNo=199&html=ages_detail_t.html&layout=web (Erişim Tarihi: 05.08.2021). Höyük için bkz. bölüm: 3.1.2.1.2.1.

[1948] Caymaz, 2010: 202; Caymaz, 2014: 159. Bkz. bölüm: 3.2.2.1.2.2.

3.3.2.1.2.3. Helvacı Höyücek I Höyüğü

M. Şenyürek başkanlığındaki bir bilim heyeti tarafından 1949 yılında sondaj nitelikte kazılar gerçekleştirilmiştir. B ve C olarak adlandırılan iki açmada Troia I ve Troia II ile çağdaş olduğu belirtilen taş temelli yapı kalıntıları tespit edilmiştir[1949].

3.3.2.1.2.4. Helvacı Höyücek II Höyüğü (Melengiç Sekisi)

Höyüğün güneybatı kesiminde gerçekleştirilen tarla tesviyesi sonucunda Kalkolitik Çağ sonları ile Troia I başlarına tarihlendirilen kültür tabakalarına rastlanmıştır. Burada oluşan yarım metrelik kesitte bu dönemlere ait seramik ile birlikte çamur harcıyla yapılmış taş temel kalıntıları da açığa çıkmıştır[1950].

3.3.2.2. Tepe Üstü Yerleşimler

3.3.2.2.1. Foça ve Çevresi

3.3.2.2.1.1. Geren

R. Meriç tarafından 1984 yılı yüzey araştırmalarında[1951] incelenen yerleşim, İzmir'in Foça ilçesine bağlı Gerenköy sınırları içerisinde bulunmaktadır (**Resim 123)**. Gerenköy'ün sırtını dayadığı yüksekçe ve üstü düz bir tepe üzerinde araştırmalar gerçekleştirilmiştir[1952]. İncelemeler sonucunda yüzeyden ele geçen buluntuların çoğunu Son Tunç Çağı ile Arkaik Dönem seramik parçaları oluştururken sadece bir örnek İlk Tunç Çağı'na tarihlendirilmiştir[1953].

3.3.2.3. Antik Yerleşimler

3.3.2.3.1. Foça ve Çevresi

3.3.2.3.1.1. Phokaia (Eski Foça)

İzmir'e 70 km'lik bir karayolu ile bağlanan Phokaia (Eski Foça), Çandarlı ve İzmir Körfezleri arasında bir yarımada ve bu yarımadanın etrafında kurulmuştur (**Resim 124)**. Phokaia 12 İon kentinden biri olup İonia'nın en kuzeyinde yer alır.

Phokaia'da daha önce yapılan kazılarda ele geçen en erken seramikler, MÖ 11. yüzyıla kadar gider[1954]; ancak 1989 yılından günümüze kadar Ö. Özyiğit başkanlığında yürütülen bilimsel nitelikli kazılarda tespit edilen en erken maddi kültür kalıntılarının İlk Tunç Çağı'na

[1949] Caymaz, 2014: 158. Ayrıntılı bilgi için bkz. bölüm: 3.2.2.1.2.3.

[1950] Caymaz, 2014: 159. Höyük için bkz. bölüm: 3.1.2.1.2.2. ve 3.2.2.1.2.4.

[1951] Meriç, 1985: 199.

[1952] Meriç, 1985: 199.

[1953] Meriç, 2018: 61-63.

[1954] Özyiğit, 2002: 181.

ait olduğu belirtilmiştir[1955]. Phokaia ele geçirilen bu en eski bulgular Atatürk Mahallesi, 1577 ada, 4 parseldeki bilimsel kazı alanında bulunmuştur[1956].

3.3.2.3.2. Menemen ve Çevresi

3.3.2.3.2.1. Larissa (Buruncuk)

Antik yerleşimde 1902 ve 1934 yılı kazı çalışmaları sırasında ele geçen buluntuların bir kısmı Arkaik Dönem ve Klasik Dönem'e ait oldukları belirtilmiştir[1957]. Ayrıca kazılar sırasında Orta Tunç ve Son Tunç Çağı'nın yanı sıra konumuz olan dönemlerden İlk Tunç Çağı'na ait kalıntı ve buluntular da tespit edilmiştir[1958].

3.3.2.3.2.2. Panaztepe

Panaztepe, Menemen ilçe merkezinin 13 km batısında, Kesik Mahallesi'nde Gediz Nehri'nin güney yakasında ve Yeditepeler olarak da anılan kesimin kuzey ucunda bir doğal tepe ve yamaçları üzerinde yer almaktadır[1959] **(Harita 101)**. 1985 yılında A. Erkanal başkanlığında başlayan bilimsel nitelikli kazılar 2020 yılına kadar kesintisiz sürmüştür (**Resim 125)**. Bu süreçte gerçekleştirilen bilimsel kazılar sonucunda Panaztepe'nin en erken evresini İlk Tunç Çağı'na tarihlendirilen mimari kalıntı ve bulgular oluşturmaktadır[1960]. Bununla birlikte sırasıyla Orta Tunç Çağı I, II, III evreleri ve Son Tunç Çağı'nın tüm evreleri, Demir Çağları (Proto Geometrik Dönem, Geometrik Dönem, Arkaik Dönem ve Klasik Dönem, Hellenistik Dönem) ile Roma-Geç Bizans Dönemi ve son olarak Osmanlı-İslami Dönem yerleşimleri de görülmektedir[1961].

2014 yılı kazı döneminde Panaztepe yerleşimin yakınında yer alan Maltepe Köyü mezarlığının kuzeyindeki ekili arazide kaçak bir kazının yapıldığı tespit edilmiştir. Bu alandan toplanan bazı seramik parçalarına dayanılarak da burada bir İlk Tunç Çağı yerleşiminin olduğu düşünülmektedir **(Harita 101)**. Panaztepe kazı heyeti, bu alanda

[1955] Phokaia'daki (Eski Foça) İlk Tunç Çağı verileri için bkz. Özyiğit, 2004b: 443; Özyiğit, 2005: 44-45, çizim 1; Özyiğit, 2006: 74-75; Özyiğit, 2007: 349; Özyiğit, 2012: 298, 301; Özyiğit, 2020: 42, 266.

[1956] Özyiğit, 2005: 43-44.

[1957] Boehlau ve Schefold, l940: 1-3; Doğer, 1998: 285.

[1958] Boehlau ve Schefold, l940: 1-3. Ayrıca bkz. bölüm: 3.1.2.2.1.1.

[1959] Doğer, 1998: 286-287; Erkanal, Tuncel, Gülmez ve Alparslan, 2018: 347; Erkanal-Öktü, Tuncel ve Alay, 2020: 187.

[1960] Panaztepe'de görülen İlk Tunç Çağı verileri için bkz. Erkanal, 1992: 448; Erkanal H., 1995: 335; Erkanal, 1999: 374, 376; Erkanal, 2000: 280-282; Erkanal, 2002: 305; Erkanal-Öktü, 2004: 249; Erkanal-Öktü ve Çınardalı-Karaaslan, 2005: 26, 29; Erkanal ve Çınardalı-Karaaslan, 2010: 110; Erkanal, Tuncel, Gülmez ve Alparslan, 2018: 352, 365, resim 9; Erkanal, Tuncel ve Alparslan, 2019: 299-300, resim 3.

[1961] Erkanal-Öktü ve Çınardalı-Karaaslan, 2005: 25-29; Erkanal-Öktü, Tuncel ve Alay, 2020: 187.

olasılıkla düzleştirilmiş veya zamanla düz alana dönüşmüş bir höyük yerleşiminin olabileceğini düşünmektedir[1962].

3.3.3. İlk Tunç Çağı'nda Uşak Yöresinde Maddi Kültür Varlığı Saptanan Merkezler

Havzanın yukarı kesiminde yer alan Uşak yöresinde özellikle son yıllarda gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında 22 merkezde İlk Tunç Çağı'na tarihlenen yüzey buluntusu ele geçmiştir. Bu merkezlerin 20'si höyük tipi yerleşim, geri kalan 2'si ise tepe üstü yerleşim olup tümü de Uşak Merkez ilçesinde yer almaktadır.

3.3.3.1. Höyükler

3.3.3.1.1. Merkez İlçe ve Çevresi

3.3.3.1.1.1. Aktaş Höyüğü

Höyük, H. Oy ve ekibi tarafından 2013 yılı yüzey araştırmaları sırasında incelenmiştir[1963]. Uşak Merkez ilçesinin 15 km kuzeybatısındaki Aktaş Köyü sınırları içinde yer almaktadır **(Harita 102)**. 500 metreden daha geniş bir alanı kaplayan höyük, kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda ve yaklaşık 25 m yüksekliğindedir[1964]. Yanında mezarlık alanı da bulunan höyüğün üzerinden yoğun miktarda İlk Tunç Çağı ve Roma Dönemi'ne tarihlenen seramik parçaları tespit edilmiştir[1965].

3.3.3.1.1.2. Altıntaş Höyüğü

Uşak Merkez ilçesinde en erken buluntuların tespit edildiği höyükte dönemimiz ile ilişkili olan İlk Tunç Çağı malzemesine de rastlanılmıştır[1966].

3.3.3.1.1.3. Bozkuş Höyüğü

2016 yılı yüzey araştırmalarında H. Oy ve başkanlığı altındaki ekip tarafından araştırılmıştır[1967]. Merkez ilçenin 8 km doğusundaki Bozkuş Köyü sınırları içerisinde yer almaktadır[1968] **(Harita 103)**. Köy halkının günümüzde kullanmış olduğu mezarlık alanı höyüğün üzerine kurulmuştur. Yaklaşık 4 m yüksekliğinde olan höyük kuzey-güney yönünde

[1962] Erkanal-Öktü ve Çınardalı-Karaaslan, 2016: 431, 440, resim 14.

[1963] Oy, 2014: 223.

[1964] Oy, 2018: 35. Höyüğün alınan GPS koordinatları: (35S) 0695541 E-4287820 N; Rakım: 732 m; Duyarlılık: 8 m; Oy, 2014: 223.

[1965] Oy, 2014: 223.

[1966] Höyük için bkz yukarıda, bölüm: 3.1.3.1.1.1. ve 3.2.3.1.2.1.

[1967] Oy, 2019: 181.

[1968] Höyük koordinatları: (35 S) 0717653 E-4285579 N; Rakım: 888 m; Duyarlılık: 10 m; Oy, 2019: 182.

130 m ve doğu-batı yönünde ise 180 m boyutlarındadır. Araştırma ekibinin yapmış olduğu incelemeler sonucunda, höyük yüzeyinde İlk Tunç Çağı ve Roma Dönemi'ne tarihlenen seramik parçalarına rastlanılmıştır[1969].

3.3.3.1.1.4. Bölme Höyüğü

Merkez ilçenin 5 km güneyinde yer alan Bölme Beldesi'nden Yeşildere Köyü'ne giden yolun 300 m yakınında bulunmaktadır[1970] **(Harita 104)**. 2013 yılı çalışmalarında H. Oy tarafından incelenmiştir[1971]. Üzerinde tarımsal faaliyetler yapılan höyük yaklaşık 15 m yüksekliğinde ve 100 m çapında bir alanı kaplamaktadır[1972] (**Resim 126)**. Höyük yüzeyinden İlk Tunç Çağı'na tarihlenen yoğun miktarda buluntu tespit edilmiştir. Ayrıca çok sayıda Arkaik, Klasik ve Roma dönemlerine ait seramik parçası da ele geçmiştir[1973].

3.3.3.1.1.5. Çanlı Höyüğü

Höyük, Merkez ilçesinin 5 km doğusunda yer alan Kalfa Köyü'nün batısındaki Ortakesik mevkiinde bulunmaktadır[1974] (**Resim 127)**. H. Oy ve ekibi tarafından 2013 yılı yüzey araştırmalarında incelenmiştir[1975]. Höyüğün 500-600 m doğusundan Dokuzsele Deresi akmaktadır. Yaklaşık 7 m yüksekliğinde 200 m çapında olan höyüğün üzerinde tarım faaliyetleri yapılmaktadır[1976]. Yapılan incelemelerde höyük yüzeyinden İlk Tunç Çağı'na ait çok sayıda el yapımı çanak-çömlek parçası bulunmuştur[1977].

3.3.3.1.1.6. Elmacık (Yavu/Yavur) Höyüğü

Merkez ilçenin 10 km güneyinde yer alan Elmacık Köyü'nün 1 km güneybatısında yer almaktadır[1978] **(Harita 105)**. 2013[1979] ve 2014[1980] yılı yüzey çalışmalarında H. Oy ve ekibi

[1969] Oy, 2018: 32.

[1970] UYAK, 2007: 39. GPS koordinatları: (35S) 0703853 E-4275827 N; Rakım: 906 m; Duyarlılık: 6 m; Oy, 2014: 217.

[1971] Oy, 2014: 217.

[1972] Oy, 2018: 33.

[1973] UYAK, 2007: 39; Oy, 2018: 33.

[1974] UYAK, 2007: 40. Çanlı Höyük koordinatları: (35S) 0718210 E-4281018 N; Rakım: 869 m; Duyarlılık: 5 m; Oy, 2014: 220.

[1975] Oy, 2014: 219-220.

[1976] Oy, 2018: 31.

[1977] UYAK, 2007: 40; Oy, 2014: 219-220; Oy, 2018: 31.

[1978] Oy, 2018: 33. Höyük koordinatları: (35S) 0708762 E-4272947 N; Rakım: 864 m; Duyarlılık: 7 m; Oy, 2014: 219.

[1979] Oy, 2014: 219.

[1980] Oy, 2016: 508.

tarafından araştırılmıştır (**Resim 128)**. Yaklaşık 30 m yüksekliğinde ve 300 m çapında olan höyüğün güneyinden Değirmendere akmaktadır. Höyük üzerinde yapılan incelemeler sonucunda İlk Tunç Çağı'na tarihlendirilen seramiklerin yanı sıra yoğun miktarda Orta Tunç Çağı seramikleri ile sınırlı sayıda da Roma Dönemi'ne ait seramikler ele geçmiştir[1981].

J. Mellaart yayınında Yavu Köyü'nde İlk Tunç Çağı yerleşimi olduğunu belirtmektedir[1982]. Ancak söz konusu köyde H. Oy ve ekibi 2014 yılında araştırmalar gerçekleştirmiş ve Mellaart'ın sözünü ettiği yerleşimi tespit edememiştir[1983]. Fakat araştırma ekibi, en yakın yerleşimin Yavu Köyü'nün güneyinde kalan ve köyden rahatlıkla görülebilen Elmacık Höyük olduğunu belirtmekte ve Mellaart'ın Yavur Höyük olarak ifade ettiği yerin ise büyük olasılıkla Elmacık Höyüğü olduğunu düşünmektedir[1984].

3.3.3.1.1.7. Gerdekkayası Höyüğü

Höyük, Merkez Güre Beldesi'nin 10 km batısında, Çamyazı Köyü, Akbıyıkoğlu Mahallesi'nde Uşak-İzmir karayolunun sol kenarında bulunmaktadır[1985]. 300 m çapında bir alanı kaplayan höyük yaklaşık 30 m yüksekliğindedir[1986] (**Resim 129)**. Konumu açısından oldukça stratejik bir noktada yer alan höyük, Güre üzerinden Uşak ve Banaz'a oradan da Afyonkarahisar'a uzanan yol güzergâhını kontrol etmektedir. Ayrıca Gediz Nehri'ni takip ederek Kütahya'ya uzanan doğal yol da buradan geçmektedir[1987]. Höyüğün doğu eteğinde bir adet de kaya mezarı bulunmaktadır. Ana kaya düzeltilerek yapılan kaya mezarı, tek klineli olup 1x1 ölçülerinde kapı girişi bulunmaktadır[1988]. Kaçak kazıların oldukça yoğun olduğu höyükte İlk Tunç Çağı ve Roma Dönemi'ne tarihlendirilen seramik parçaları tespit edilmiştir[1989].

3.3.3.1.1.8. Hisar Höyüğü

Höyük, Merkez ilçeye bağlı Hisar Köyü'nün yakalşık 1 km kuzeyinde, Uşak-İzmir karayolunun Uşak tarafından gelirken Kısık Köyü yol ayrımını geçince 500 m ileride,

---

[1981] Oy, 2018: 34. Ayrıca bkz. Yılmaz, 2017: 48.

[1982] Lloyd ve Mellaart, 1962: 197.

[1983] Oy, 2016: 508.

[1984] Oy, 2016: 508; Oy, 2018: 33-34, 45. dipnot.

[1985] UYAK, 2007: 42; Oy, 2017e: 36; Yılmaz, 2017: 48. Höyük koordinatları: **1**-(35S) 0681448 E-4281379 N; Rakım: 563 m; Duyarlılık: 8 m; Oy, 2014: 224. **2**-(35S) 0681422 E-4281414 N; Rakım: 563 m; Duyarlılık: 6 m; Oy, 2016: 502.

[1986] Oy, 2014: 224.

[1987] Oy, 2017e: 36; Oy, 2018: 36.

[1988] UYAK, 2007: 42; Oy, 2017e: 38; Oy, 2018: 37.

[1989] UYAK, 2007: 42; Oy, 2017e: 38-41; Oy, 2018: 36.

Alanyurt Köyü yol ayrımına gelmeden hemen sağ tarafta bulunmaktadır[1990]. H. Oy ve ekibi tarafından 2014 yılı çalışmaları sırasında incelenmiştir[1991]. Yaklaşık 3 m yüksekliğinde olan höyük kuzey-güney yönünde 100 m, doğu-batı yönünde ise 50 m kadar bir alana yayılmaktadır. Höyüğün 400 m güneyinden Gediz Nehri geçmektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda höyük yüzeyinden İlk Tunç Çağı ve Roma Dönemi'ne tarihlendirilen çanak-çömlek parçaları bulunmuştur[1992].

3.3.3.1.1.9. Kapaklar Höyüğü

H. Oy tarafından 2013 yılı yüzey çalışmalarında incelenmiştir[1993]. Höyük, Merkez ilçenin 15 km doğusundaki Kapaklar Köyü sınırları içerisinde, köy camisinin ise güneyinde yer almaktadır[1994]. Yaklaşık 300 m çapında bir alana yayılan höyük 25 m yüksekliğindedir (**Resim 130)**. Tarım arazisi olarak kullanılan höyüğün üzerinde eski köy mezarlığı bulunmaktadır. Yapılan incelemelerde höyük yüzeyinden yoğun miktarda İlk Tunç Çağı seramik parçalarının yanı sıra az sayıda Roma Dönemi buluntuları da tespit edilmiştir[1995]. J. Mellaart da höyüğü İlk Tunç Çağı yerleşimleri arasında göstermiştir[1996].

3.3.3.1.1.10. Kapancık Höyüğü

İlk defa 2014 yılı yüzey araştırmaları sonucunda H. Oy ve ekibi tarafından saptanmıştır[1997]. Merkez ilçeye bağlı Kapancık Köyü'nün yaklaşık 3-4 km güneydoğusunda, Ayrıklı mevkii veya Kantarcı Mevkii denilen yerde bulunmaktadır[1998] **(Harita 106)**. Höyük, doğu-batı doğrultusunda 300 m, kuzey-güney doğrultusunda ise 200 m'lik bir alanı kaplamaktadır. Höyük üzerinde İlk Tunç Çağı malzemesinin yanı sıra Klasik ve Roma Dönemi seramik parçaları da tespit edilmiştir[1999].

[1990] Höyük koordinatları: (35S) 0666431 E-4276245 N; Rakım: 453 m; Duyarlılık: 6 m; Oy, 2016: 508.

[1991] Oy, 2016: 507-508.

[1992] Oy, 2018: 39.

[1993] Oy, 2014: 222.

[1994] GPS koordinatları: (35S) 0722897 E-4281446 N; Rakım: 867 m; Duyarlılık: 10 m; Oy, 2014: 222.

[1995] UYAK, 2007: 46; Oy, 2018: 32.

[1996] Lloyd ve Mellaart, 1962: 138, 253.

[1997] Oy, 2016: 503-504.

[1998] Höyüğün alınan koordinatları: (35S) 0691212 E-4300868 N; Rakım: 720 m; Duyarlılık: 28 m; Oy, 2016: 503.

[1999] Oy, 2018: 38.

3.3.3.1.1.11. Karlık Höyüğü

İlk kez 2013 yılı çalışmaları sırasında H. Oy ve ekibi tarafından saptanmıştır[2000]. Merkez ilçenin 15 km doğusunda Banaz ilçesi sınırındaki Karlık Köyü'nde bulunmaktadır. Höyük, Karlık Köyü'nün 250 m kuzeybatısında yer alan Tepedibi mevkiinin 150 m güneydoğusunda, üstünden yüksek gerilim elektrik hattının geçtiği ve elektrik direğinin bulunduğu yerde bulunmaktadır[2001] **(Harita 107)**. Güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda 150 m, kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda ise 80 m'lik bir alana yayılan yerleşim yaklaşık 6 m yüksekliğindedir. Höyük yüzeyinden İlk Tunç Çağı ve Roma Dönemi'ne tarihlenen farklı türlerde buluntular tespit edilmiştir[2002].

3.3.3.1.1.12. Kediyünü Höyüğü

2013 yılı yüzey araştırmalarında H. Oy tarafından tekrar incelenmiştir[2003]. Yerleşim, Merkez ilçenin 9 km güneydoğusunda, Kediyünü Köyü'nün kuzeyinde bulunmaktadır[2004] (**Resim 131)**. Üzerinde köy mezarlığının da bulunduğu höyüğün yanından Kusura Deresi geçmektedir[2005]. Doğu-batı yönünde 500 m uzunluğunda, kuzey-güney yönünde 200 m uzunluğunda olan höyüğün yüksekliği ise yaklaşık 30 m kadardır. Bu ölçüleriyle oldukça büyük bir yerleşimdir. Yapılan incelemelerde höyük üzerinden, İlk Tunç Çağı buluntuları ile birlikte Orta Tunç Çağı ve Roma Dönemi'ne ait çanak-çömlek parçaları tespit edilmiştir[2006].

3.3.3.1.1.13. Koyunbeyli Höyüğü

H. Oy ve ekibinin 2013 yılı çalışmalarında incelediği bir diğer İlk Tunç Çağı yerleşimidir[2007]. Merkez ilçenin 14 km güneyinde, Koyunbeyli Köyü'nün ise 500 m batısında bulunmaktadır[2008]. Höyük, yaklaşık 15 m yüksekliğinde ve 300x150 m boyutlarındadır. Üzerinde tarım faaliyetleri gerçekleştirilen yerleşim yüzeyinden Orta Tunç Çağı buluntularının yanı sıra İlk Tunç Çağı'na tarihlenen çok sayıda seramik parçası da ele geçmiştir[2009].

[2000] Oy, 2014: 221-222.

[2001] GPS koordinatları: (35S) 0725232 E-4287099 N; Rakım: 1064 m; Duyarlılık: 8 m; Oy, 2014: 222.

[2002] Oy, 2018: 32-33.

[2003] Oy, 2014: 220.

[2004] Höyük koordinatları: (35S) 0717796 E-4281863 N; Rakım: 913 m; Duyarlılık: 8 m; Oy, 2014: 220.

[2005] UYAK, 2007: 48.

[2006] Oy, 2018: 31-32.

[2007] Oy, 2014: 218.

[2008] Alınan GPS koordinatları: (35S) 0715666 E-4273095 N; Rakım: 908 m; Duyarlılık: 8 m; Oy, 2014: 218.

[2009] Oy, 2018: 34.

3.3.3.1.1.14. Sarayaltı Höyüğü

Uşak merkez ilçesinde İlk Tunç Çağı buluntularının tespit edildiği bir diğer höyük tipi yerleşimdir. 2013 yılı yüzey araştırmalarında H. Oy ve ekibi tarafından incelenmiştir[2010]. Höyük, Sarayaltı Mahallesi'nde, Uşak İtfaiye Müdürlüğü'nün arkasında, E-96 karayolu ile Nuri Şeker Caddesi arasında yer almaktadır[2011] **(Harita 108)**. Yaklaşık 4 m yüksekliğinde ve 200 m çapında bir alanı kaplayan höyük, üzerinde gerçekleştirilen tarımsal faaliyetler nedeniyle tahribata uğramaktadır. Yerleşim üzerinde İlk Tunç Çağı'na tarihlenen çeşitli çanak-çömlek buluntuları ile çakmaktaşı yonga parçalarına rastlanılmıştır[2012].

3.3.3.1.1.15. Sorkun Höyüğü

2016-2017 yılları yüzey araştırmalarında H. Oy ve ekibi tarafından incelenmiştir[2013]. Höyük, Merkez ilçeye bağlı Sorkun Köyü'nün 1.5 km güneyinde bulunan Hacibekirler Mahallesi'ndeki Molla Damları denilen noktada yer almaktadır[2014] **(Harita 109)**. Belkaya Çayı ile Sapandere Çayı'nın birleştiği noktada Dokuzsele Deresi üzerinde bulunan yerleşim, yaklaşık 5 m yüksekliğinde ve 100 m çapında bir alanı kaplamaktadır. Höyük yüzeyinde gerçekleştirilen incelemeler sonucunda İlk Tunç Çağı ve Roma Dönemi'ne tarihlenen buluntular ele geçmiştir[2015]. Ayrıca yerleşimin yaklaşık 250 m güneybatısında höyüğün mezarlığı olabileceği düşünülen bir alan bulunmuştur. Tarımsal faaliyetler nedeniyle düzleştirilen araziden az sayıda küp parçaları ele geçmiştir[2016].

3.3.3.1.1.16. Susuzören Höyüğü

H. Oy ve ekibi tarafından 2016-2017 yılları yüzey çalışmalarında incelenen bir diğer höyük tipi yerleşimdir[2017]. Merkez ilçenin 19 km güneyinde bulunan Susuzören Köyü sınırları içinde yer alır[2018]. Kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda 150 m, kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda ise 100 m olan höyüğün yüksekliği yaklaşık 10 m civarındadır. Üzerinde gerçekleştirilen tarımsal faaliyetler nedeniyle tahribata uğramaktadır. Höyük yüzeyinden İlk

[2010] Oy, 2014: 222-223.

[2011] Höyük koordinatları: (35S) 0711591 E-4283951 N; Rakım: 903 m; Duyarlılık: 6 m; Oy, 2014: 223.

[2012] Oy, 2018: 29-30.

[2013] Oy, 2019: 182.

[2014] GPS koordinatları: (35 S) 0709318 E-4289722 N; Rakım: 962 m; Duyarlılık: 5 m; Oy, 2019: 182.

[2015] Oy, 2018: 30.

[2016] Oy, 2018: 86.

[2017] Oy, 2019: 183.

[2018] Alınan GPS koordinatları: (35 S) 0712666 E-4267842 N; Rakım: 918 m; Duyarlılık: 10 m; Oy, 2019: 183.

Tunç Çağı malzemesinin yanı sıra Orta Tunç Çağı ve Roma Dönemi seramik parçaları bulunmuştur[2019].

3.3.3.1.1.17. Uşak Höyüğü

2014 yılı çalışmalarında H. Oy ve ekibi tarafından araştırılan höyük[2020], Merkez ilçe Fevzi Çakmak Mahallesi Bağkur evleri karşısında bulunmaktadır[2021] (**Resim 132)**. Uşak kent merkezinin şimdiye kadar bilinen en eski yerleşimidir. Üzerinden geçen İzmir-Ankara karayolu ve çevresindeki yapılaşma nedeniyle büyük oranda tahrip olmuştur. Kuzeydoğu-güneybatı yönünde 65 m, kuzeybatı-güneydoğu yönünde 40 m boyutunda olan höyüğün yüksekliği ise yaklaşık 1 m civarındadır[2022]. Yüzeyinden İlk Tunç Çağı ve Roma Dönemi'ne tarihlenen seramik parçaları tespit edilmiştir[2023].

3.3.3.1.1.18. Yele Höyüğü

2013 yılı çalışmalarında H. Oy ve ekibi tarafından araştırılan bir diğer İlk Tunç Çağı buluntuları içeren yerleşimdir[2024] (**Resim 133)**. Merkez ilçenin 22 km güneyinde bulunan Şükraniye Köyü'nün 50 m kuzeybatısında yer almaktadır[2025]. Yaklaşık 10 m yüksekliğinde olan höyük kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda 100 m ve güneydoğu-kuzeybatı doğrultusunda ise 70 m'lik bir alanı kaplamaktadır[2026]. Üzerinde kaçak kazı çukurlarının görüldüğü höyükte ayrıca tarımsal faaliyetler de yapılmaktadır. Yüzeyinden İlk Tunç Çağı ve Roma Dönemi'ne tarihlenen seramik parçaları ele geçmiştir[2027].

3.3.3.1.1.19. Yoncalı Höyüğü

Yerleşim, Merkez ilçenin 23 km güneyinde yer alan Yoncalı Köyü'ndeki Üçkuyular mevkiinde bulunmaktadır[2028]. Şükraniye Köyü'nün 2 km kuzeydoğusunda Yele Höyüğün ise 3 km doğusunda yer almaktadır[2029]. Üzerinde gerçekleştirilen tarım faaliyetleri nedeniyle

---

[2019] Oy, 2018: 34.

[2020] Oy, 2016: 509-510.

[2021] UYAK, 2007: 57. Uşak Höyük koordinatları: (35S) 0710510 E-4283249 N; Rakım: 953 m; Duyarlılık: 12 m; Oy, 2016: 510.

[2022] Oy, 2018: 29.

[2023] UYAK, 2007: 57; Oy, 2016: 510.

[2024] Oy, 2014: 216.

[2025] UYAK, 2007: 55. Höyük koordinatları: (35S) 0712054 E-4262955 N; Rakım: 898 m; Duyarlılık: 6 m; Oy, 2014: 216.

[2026] Oy, 2018: 35.

[2027] UYAK, 2007: 55; Oy, 2014: 216; Oy, 2018: 35.

[2028] Oy, 2018: 35.

[2029] Oy, Coşar ve Bektaş, 2020: 213.

yüksekliği kaybolan höyüğün yayılım alanı yaklaşık 200 m kadardır. Araştırma ekibinin yapmış olduğu incelemelerde yüzeyinden İlk Tunç Çağı ve Roma Dönemi'ne ait çanak-çömlek parçaları tespit edilmiştir[2030].

3.3.3.1.1.20. Zahman Höyüğü

İlk defa H. Oy ve ekibi tarafından 2014 yılı yüzey araştırmaları sırasında tespit edilmiştir[2031]. Höyük, Merkez ilçenin 30 km kuzeybatısında yer alan Zahman Köyü sınırları içerisindedir. Köy mezarlığının kuzeyinde Zahman-Kapancık Köyü yolunun ise güneyinde bulunmaktadır[2032] **(Harita 110)**. Yüksekliği yaklaşık 20 m olan höyük, kuzeydoğu-güneybatı yönünde 150 m ve kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda ise 75 m uzunluğunda olup 1 hektardan fazla bir alanı kaplamaktadır. Yerleşim üzerinde İlk Tunç Çağı malzemesinin yanı sıra Roma Dönemi'ne tarihlenen seramik parçaları da bulunmuştur[2033].

3.3.3.2. Tepe Üstü Yerleşimler

3.3.3.2.1. Merkez İlçe ve Çevresi

3.3.3.2.1.1. Asartepe

Yerleşim, H. Oy tarafından 2014 yılında yeniden araştırılmıştır[2034]. Merkez ilçeye bağlı Hisar Köyü sınırları içerisinde yaklaşık 50 m yüksekliğinde bir tepenin üzerinde yer almaktadır[2035] (**Resim 134)**. Yaklaşık 100 m çapında bir alanı kaplayan yerleşimin kuzeyinden Gediz Nehri, 1 km kuzeyinden ise Uşak-İzmir karayolu geçmektedir[2036]. Üzerinde tarım faaliyetleri yapılan yerleşme yüzeyinden İlk Tunç Çağı, Lidya ve Roma Dönemi'ne tarihlenen seramik parçaları ele geçmiştir[2037].

3.3.3.2.1.2. Kenan Tepesi

H. Oy tarafından 2016-2017 yılları yüzey araştırmalarında incelenen bir diğer tepe üstü yerleşimidir[2038] (**Resim 135)**. Merkez ilçenin 38 km batısında yer alan Köprübaşı Köyü, Velibeyler Mahallesi'nde bulunmaktadır[2039] **(Harita 111)**. Yerleşim, 7 m yüksekliğinde ve

[2030] Oy, 2018: 35.

[2031] Oy, 2016: 504.

[2032] GPS koordinatları: (35S) 0687771 E-4298826 N; Rakım: 768 m; Duyarlılık: 6 m; Oy, 2016: 504.

[2033] Oy, 2018: 38.

[2034] Oy, 2016: 506-507.

[2035] UYAK, 2007: 36.

[2036] Asartepe koordinatları: (35S) 0665922 E-4274882 N; Rakım: 498 m; Duyarlılık: 6 m; Oy, 2016: 507.

[2037] UYAK, 2007: 36; Oy, 2016: 507; Oy, 2018: 40.

[2038] Oy, 2019: 182-183.

[2039] Yerleşim koordinatları:(35S) 0683569 E-4283577 N; Rakım: 600 m; Duyarlılık: 5m; Oy, 2019: 183.

kuzey-güney doğrultusunda 150 m, doğu-batı doğrultusunda ise 60 m uzunluğunda olup[2040] bu ölçüleriyle 9 dönümlük bir alanı kaplamaktadır. Kaçak kazılar nedeniyle tamamen tahrip durumda olan yerleşimin doğu ve güney tarafından Gediz Nehri akmaktadır. Yerleşim yüzeyinden İlk Tunç Çağı, Orta Tunç ve Son Tunç Çağı'na ait sınırlı sayıda seramik parçası bulunmuştur. Bu yerleşim ve 3 km güneybatısında yer alan Gerdekkayası Höyüğü bulundukları bölgeyi kontrol eden ve önemli bir konumda yer alan İlk Tunç Çağı yerleşmeleridir[2041].

3.3.4. İlk Tunç Çağı'nda Kütahya Yöresinde Maddi Kültür Varlığı Saptanan Merkezler

Kütahya yöresinde bu dönemde sadece 1 merkezde maddi kültür varlığı saptanmıştır. Höyük tipi yerleşim olan bu merkez Gediz ilçesi sınırları içerisindedir.

3.3.4.1. Höyükler

3.3.4.1.1. Gediz ve Çevresi

3.3.4.1.1.1. Hoyratkaşı Höyüğü

Höyük, Gediz ilçesine bağlı Çeltikçi Köyü yol ayrımına 200-300 m mesafede mevcut karayolunun sağ tarafında, yolun bitişiğinde yer almaktadır **(Harita 113)**. Höyük, ilk önce Eskişehir Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 02.11.2011 tarih ve 1662 sayılı kararı ile I. (Birinci) ve III. (Üçüncü) Derece Arkeolojik Sit olarak tescil edilmiştir. Daha sonra Kütahya Müze Müdürlüğü ve Kütahya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü uzmanlarınca hazırlanan 15.05.2015 tarihli rapor doğrultusunda sit derecesinin I. (Birinci) derece arkeolojik sit olarak değiştirilmesine karar verilmiştir (**Resim 137**). Geçmiş dönem yol çalışmalarında oldukça tahrip olan höyüğün boyutlarıyla ilgili herhangi bir bilgi verilmemiştir. Eskişehir koruma kurulu uzmanlarınca höyüğün İlk Tunç Çağı'nda iskân görmüş olabileceği belirtilmiştir[2042].

[2040] Oy, 2019: 182.

[2041] Oy, 2018: 37-38.

[2042] Bkz. https://korumakurullari.ktb.gov.tr/Eklenti/41310,hoyratkasi-2478.pdf?0 (Erişim Tarihi: 25.08.2021).

4. BÖLÜM

4. ARKEOLOJİK VERİLERE GÖRE NEOLİTİK ÇAĞ'DAN İLK TUNÇ ÇAĞI SONUNA KADAR GEDİZ HAVZASININ KÜLTÜREL YAPILANMASININ İNCELENMESİ

Doktora tezinin bu bölümünde havza sınırları içerisinde gerçekleştirilen bilimsel nitelikli kazı çalışmaları ile E. Akdeniz başkanlığında yapılan yüzey araştırmaları sonucunda, konumuz olan dönemlerle ilişkili tespit edilen maddi kültür varlıkları hakkındaki bilgiler, dönemsel olarak ve çevre kültürleriyle olan ilişkileri açısından değerlendirilmeye çalışılacaktır.

4.1. Mimari

Yukarıda (bkz. 3. bölüm) belirtildiği üzere havzada belirlenen birçok prehistorik yerleşime rağmen bilimsel nitelikli kazısı yapılan çok az sayıda merkez bulunmaktadır. Bu nedenle havza ile ilgili mimari bilgilerimizi günümüzde de kazısı yapılan az sayıdaki yerleşimden öğrenmekteyiz. Batı Anadolu kronolojisi için önemli bir referans noktası olan Ulucak Höyüğü bu yerleşimler arasında yer alan en önemli merkezdir. Günümüze kadar yapılan kazılarda yerleşimde altı yapı katı saptanmıştır[2043]. En erken yerleşim (Ön Neolitik veya Çanak Çömleksiz Dönem MÖ 6850-6530) süreci olarak bilinen VI. yapı katı[2044], "Bina 42 ve 43" olarak adlandırılan meskenlerle temsil edilmektedir[2045]. Kırmızı boyalı kireç tabanlara sahip, yığma kerpiç tekniği ile taş temelsiz inşa edilen her iki binanın da bir köşesinde ocak bulunmaktadır[2046]. Erken Neolitik Çağ'a (MÖ 6500-6000) tarihlenen V. tabakadaki binalar ise genellikle dörtgen planlı ve tek odalı özellikler gösterir[2047]. Duvarları taş temelsiz yığma kerpiçten ya da ahşap direkler arasının kerpiçle örülmesiyle inşa edilen yapılar yaklaşık 20 m^2'lik bir alan kaplamaktadır. Yapıların, bitişik düzende veya birbirinden tamamen bağımsız şekilde inşa edildikleri de görülmektedir[2048]. Bunların yanında her yapının içinde ocak ve/veya fırın ile silolar yer almaktadır[2049]. Ulucak IV. tabaka Geç Neolitik Çağ'a

[2043] Çilingiroğlu, 2012: 15-16; Çilingiroğlu, Çevik ve Çilingiroğlu, 2012b: 158-159.

[2044] Erdoğu ve Çevik, 2020: 49; Çevik, Vuruşkan ve Sivil, 2020: 13.

[2045] Çilingiroğlu, Çevik ve Çilingiroğlu, 2012a: 141; Çevik ve Abay, 2016: 188-189; Çevik, 2019a: 221-222; Çevik, Vuruşkan ve Sivil, 2020: 13-14.

[2046] Çevik ve Abay, 2016: 189.

[2047] Çevik, Vuruşkan ve Sivil, 2020: 14.

[2048] Çilingiroğlu, Çevik ve Çilingiroğlu, 2012a: 145-146; Çevik ve Abay, 2016: 191.

[2049] Çevik, Vuruşkan ve Sivil, 2020: 15.

(MÖ 6000-5670) tarihlenmektedir. Bu tabaka kendi içinde alt evrelere ayrılmış olup en geniş anlanda araştırılan IVb tabakasıdır[2050]. Bu dönem, taş temel üzerine güneşte kurutulmuş kerpiç bloklardan inşa edilen, düz damlı[2051] ve yan yana inşa edilen ev gruplarının sokaklarla birbirinden ayrıldığı mahalleler ile temsil edilmektedir[2052]. Erken Kalkolitik Çağ'a (MÖ 5600-5460) tarihlenen III. tabakaya ait iskân izleri, önceki dönemin aksine oldukça zayıftır ve iyi korunmamıştır[2053]. Kazılar esnasında bu tabakada köşesinde bir ocak bulunan, taş temelsiz, köşeleri hafif yuvarlatılmış pise duvarlara sahip tek bir yapı tespit edilmiştir[2054]. İlk Tunç Çağı'na tarihlenen II. tabaka ise erozyon ve tarımsal faaliyetler nedeniyle oldukça tahrip olmuştur[2055].

Ulucak dışında mimari hakkında kısmen bilgi veren bir diğer merkez de Panaztepe yerleşimidir. Günümüze kadar devam eden bilimsel kazılar sonucunda tespit edilen en erken mimari kalıntıların İlk Tunç Çağı'na ait olduğu bildirilmiştir[2056]. 1. elektrik direği olarak bilinen alanda gerçekleştirilen kazılarda Orta Tunç Çağı tabakasının hemen altında İlk Tunç Çağı'na tarihlenen mimari kalıntılar bulunmuştur. Söz konusu mimari kalıntının tümü, 6.5 m.lik kısmı açığa çıkarılan kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanan bir duvar ile bunu orta kesiminden dik şekilde kesen ve 1.5 m.lik kısmı açığa çıkarılmış olan bir başka duvardan oluşmaktadır[2057].

[2050] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: 21; Çilingiroğlu ve Çilingiroğlu, 2007: 364; Çevik, Vuruşkan ve Sivil, 2020: 15.

[2051] Çilingiroğlu, Çevik ve Çilingiroğlu, 2012a: 142-143; Çevik ve Abay, 2016: 192-193; Çevik, Vuruşkan ve Sivil, 2020: 15.

[2052] Çilingiroğlu, Çevik ve Çilingiroğlu, 2012a: 142-143; Erdoğu ve Çevik, 2020: 52.

[2053] Çevik, 2018: 511-512; Çevik ve Erdoğu, 2019: 8; Erdoğu ve Çevik, 2020: 53.

[2054] Çevik ve Erdoğu, 2019: 8; Çevik, Vuruşkan ve Sivil, 2020: 17; Erdoğu ve Çevik, 2020: 53.

[2055] Çilingiroğlu ve Çilingiroğlu, 2007: 363. Ayrıca bkz. Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: 13-15.

[2056] Bkz. bölüm "3.3.2.3.2.2. Panaztepe" ve 1960. dipnot.

[2057] Erkanal, 2000: 280-282; Erkanal, 2002: 305; Erkanal-Öktü, 2004: 249; Erkanal-Öktü ve Çınardalı-Karaaslan, 2005: 26, 29; Erkanal ve Çınardalı-Karaaslan, 2010: 110.

4.2. Seramikler

Pişmiş topraktan yapılmış çanak ve çömlekler ile onlara ait parçalar arkeolojik kazı ve yüzey araştırmalarında en çok rastlanan malzemeler arasında yer almaktadır. Söz konusu seramiklerin günlük hayatta yaygın olarak kullanılması, nispeten dayanıklı maddeden yapılıp kolay bir şekilde biçimlendirilmesi, hammaddesi olan kilin ise çevrede kolay ulaşılabilir olması, fırınlandıktan sonra tekrar kil haline dönüştürülememesi ve çevresel koşullardan fazla etkilenmeden doğada kolay bir şekilde yok olmaması bu eserlere sık rastlanmasının en önemli nedenleri arasında yer almaktadır. Hamur yapısı, katkı maddeleri, astar, form gibi teknik özelliklerin yanı sıra perdah ve bezeme gibi özellikleri bilimsel nitelikli kazı ve araştırmalarda başta tarihlendirme kriteri olmak üzere birçok konuda bizleri değerli bilgilere ulaştırmaktadır. Geçmiş insanların faaliyetlerini, insanların kültürel kimliğini, siyasi toplum üzerindeki etkisini, yerleşimdeki ekonomik ve endüstriyel faaliyetlerini, insan çevre ilişkisini, yerleşimler arasındaki bağlantı ve ticaret gibi özellikleri göstermesi bu önemli bilgiler arasında yer almaktadır. Bu bakımdan kültürlerin tanınmasında çanak-çömlek ve bunlardan geriye kalan parçalar son derece önemli kanıtları oluşturmaktadır.

Avcı-toplayıcı dönemden ateşin icadıyla birlikte insanların yerleşik yaşam düzenine geçmeleri; tarım ve hayvancılıkla besinlerini üretmeye başlamalarına, üretilen ürünlerin depolanması için dayanıklı ve basit bir şekilde yapılabilen kaplara gereksinim duymalarına, bir süre sonra da pişmiş topraktan ilk kapların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Avcı-toplayıcılıktan seramik üretim sürecine ne kadar zaman sonra geçildiği tam olarak bilinememekle birlikte birçok araştırma ve bilimsel veriler prehistorik kapların ilk olarak ağaç, kamış ve taştan yapıldığını göstermektedir. Ağaç ve kamış gibi kolay bozulabilir malzemelerden yapılan kapların nispeten dayanıksız olması, taştan yapılanların ise üretim güçlüğünden kaynaklanan pek çok soruna yol açması insanların topraktan seramik kaplar üretmesine sebep olmuştur.

4.2.1. Neolitik Çağ

4.2.1.1. Akhisar ve Çevresi

4.2.1.1.1. Akhisar Höyüğü

Höyük yüzeyinde gerçekleştirilen yüzey araştırmaları sonucunda konumuz olan dönemlerden Son Neolitik Çağ'a ait yedi parça seramik tespit edilmiştir. Bu parçaların ikisi ağız kenarı, üçü gövde parçası ve son ikisi ise kaide parçasıdır **(Kat. No: 1, resim: 138-139, çizim: 1-2)**. 1 nolu yuvarlatılmış ağız kenarlı geniş gövdeli çömlek parçasının benzer

örneklerine Kuruçay XII. tabaka[2058], Asar-Kemaliye[2059], Mersinli[2060], Nemrut[2061], Ulucak[2062], Aşağı Bağbaşı[2063], Akmakça'da[2064], Bağbaşı[2065], Küçük Yamanlar'da[2066], Boztepe[2067], Ege Gübre[2068] ve Moralılar'da[2069] rastlanmıştır. Bunun yanı sıra 2 nolu yuvarlatılmış ağız kenarlı ve içe eğik duruşlu çanak parçasının; Ulucak Höyüğün IV f tabakasında[2070], Yeşilova'da[2071], Killik-Maltepe'de[2072], Hamidiye'de[2073], Karaburun'da[2074], Bağbaşı[2075] ve Moralılar'da[2076] da benzer örnekleri bulunmaktadır. Höyükte tespit edilen bir diğer parça olan 6 nolu düzleştirilmiş kaidenin benzerleri ise yine Ulucak IV f tabakasında[2077], Akmakça'da[2078], Mersinli'de[2079], Kuruçay'da[2080], Bağbaşı'nda[2081], Moralılar'da[2082] ve Urla yarımadasında yer alan Tepeüstü[2083] yerleşiminde görülmektedir.

[2058] Duru, 1994: levha 43/2.

[2059] Meriç, 2018: 272, plate 64, Nr. 913.

[2060] Meriç, 2018: 270, plate 62, Nr. 887.

[2061] Derin ve Batmaz, 2004: 98, levha 12, şekil 17/5.

[2062] Çilingiroğlu ve Abay, 2005: 17, fig. 12/9.

[2063] Eslick, 1994: plate 63, no. 6.

[2064] Efe, 1995b: 113, resim 3/6.

[2065] Eslick, 1994: plate 47, no. 145.

[2066] Meriç, 2018: 235, plate 27, Nr. 372.

[2067] Eslick, 1994: plate 68, no. 19.

[2068] Sağlamtimur ve Ozan, 2012: 235, fig. 3/3, 5, 7; fig. 5.

[2069] French, 1965: 22, fig. 3 no. 21, 22.

[2070] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 29, 4, 5.

[2071] Derin ve Batmaz, 2004: 89, levha 3, şekil 3/3. Ayrıca başka bir benzer örnek için bkz. French, 1965: 24, fig. 5 no. 15.

[2072] Meriç, 2018: 273, plate 65, Nr. 935.

[2073] French, 1965: 22, fig. 3 no. 2.

[2074] Eslick, 1994: plate 70, no. 5-6.

[2075] Eslick, 1994: plate 54, no. 222.

[2076] French, 1965: 24, fig. 5 no. 4.

[2077] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 29, 14-18. Ayrıca 5. tabakadan benzer bir örnek için bkz. Çilingiroğlu ve Abay, 2005: 17, fig. 12/16. Yine French'ten benzer bir örnek için bkz. French, 1965: 24, fig. 5 no. 16.

[2078] Efe, 1995b: 113, resim 3/19-21.

[2079] Meriç, 2018: 271, plate 63, Nr. 898.

[2080] Duru, 1994: levha 49/12-13.

[2081] Eslick, 1994: plate 51, no. 188-190.

[2082] French, 1965: 23, fig. 4 no. 21-23, 25-26.

[2083] Caymaz, 2009: çiz 1/11.

4.2.1.1.2. Moralılar Höyüğü

Moralılar'da gerçekleştirilen araştırmalar sonucunda tespit edilen Son Neolitik Çağ buluntuları arasında **(Kat. No: 2/1-41, resim: 140-141, çizim: 3-4)** ilk grubu geniş gövdeli çömlekler oluşturur. Ağız kenarıyla farklılık gösteren bu grupta iki tür çömlek bulunmaktadır. Birincisi içe yuvarlatılmış ağız kenarlı geniş gövdeli çömleklerdir. Bu grubun örneklerinden birinin (çizim 3, foto 15) benzerleri Kuruçay'da[2084], Akmakça'da[2085], Yeşilova'da[2086], Ulucak IV a[2087] ve V. tabakasında[2088], Karaburun'da[2089], Mersinli'de[2090], Bağbaşı'nda[2091], Aşağı Bağbaşı'nda[2092], Kızılbel'de[2093], İzmir Çakallar Tepesi'nde[2094] ve yine French'in Moralılar'da[2095] geçekleştirdiği araştırmalarda bulunmuştur. Diğer grup ise hafif dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı geniş gövdeli çömlek türleridir. Bu gruptan bir örneğin (çizim 3, foto 1) benzerleri ise Ulucak V. [2096] ve IV.[2097] tabakalarda, Hoca Çeşme tabaka IV-III'te[2098], Kuruçay'da[2099] ve Uğurlu'da[2100] ele geçmiştir. Çömleklerin yanı sıra Moralılar'da bir başka grubu da çanaklar oluşturmaktadır. Bunlar kendi içlerinde, yuvarlatılmış ağız kenarlı dikey duruşlu çanaklar (çizim 3, foto 9)[2101], dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı dışa eğik duruşlu

[2084] Duru, 1994: levha 44/12, levha 71/1.

[2085] Efe, 1995b: 113, resim 3/6.

[2086] Derin, 2010b: 491, çizim 7/25.

[2087] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 21, 5-9.

[2088] Çilingiroğlu ve Abay, 2005: 17, fig. 12/9. Ayrıca bkz. Çevik, Vuruşkan ve Sivil, 2020: 37, fig. 4.

[2089] Eslick, 1994: plate 70, no. 10-14.

[2090] Meriç, 2018: 270, plate 62, Nr. 887-888.

[2091] Eslick, 1994: plate 47, no. 140, 141, 144-146.

[2092] Eslick, 1994: plate 63, no. 2-3, 6, 7.

[2093] Eslick, 1994: plate 74, no. 4-10.

[2094] Derin, 2006: 13, çizim 4/2-7.

[2095] French, 1965: 23, fig. 4 no. 1-3.

[2096] Çilingiroğlu ve Abay, 2005: 16, fig. 11/12.

[2097] Çevik, Vuruşkan ve Sivil, 2020: 37, fig. 4.

[2098] Karul ve Bertram, 2005: 122, fig. 4/2.

[2099] Duru, 1994: levha 34/5.

[2100] Erdoğu, 2005: 98, fig. 1/2-3.

[2101] Benzer örnekler, French'in Moralılar'da yaptığı araştırmalarda bkz. French, 1965: 22, fig. 3 no. 12, 16, 18; fig. 5 no. 13; Kuruçay XI. tabakada bkz. Duru, 1994: levha 61/1, levha 63/1; Yeşilova'da bkz. Derin ve Batmaz, 2004: 89, levha 3, şekil 3/5; Nemrut'ta bkz. Derin ve Batmaz, 2004: 98, levha 12, şekil 17/2; Ulucak'ta bkz. Çilingiroğlu ve Abay, 2005: 16, fig. 11/11; Araptepe'de bkz. Caymaz, 2006: 8, çizim 1: 4; Mersinli'de bkz. Meriç, 2018: 270, plate 62, Nr. 890; Asar-Kemaliye'de bkz. Meriç, 2018: 272, plate 64, Nr. 912; görülmektedir.

çanaklar (çizim 3, foto 3, 6, 11, 12) [2102], dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı dikey duruşlu çanaklar (çizim 3, foto 7, 16, 17)[2103] ve dudak üstü düz kesilmiş profilli çanaklar (çizim 3, foto 5, 18)[2104] olmak üzere dört alt gruba ayrılmaktadır[2105]. Bunlarla birlikte höyük yüzeyinden bu döneme ait gövde parçaları ve farklı türde kaide (çizim 3, foto 19-21)[2106] parçaları da ele geçmiştir.

[2102] Bu parçalara benzer örnekler, Ulucak'ta bkz. French, 1965: 23, fig. 5 no. 12, 14-15; Kuruçay XII. tabakada bkz. Duru, 1994: levha 50/8; Karaburun'da bkz. Eslick, 1994: plate 70, no. 5-6, plate 72, no. 16-20; Bağbaşı'nda bkz. Eslick, 1994: plate 42, no. 117-127, plate 39, no. 104, 106, 111; Akmakça'da bkz. Efe, 1995b: 113, resim 3/2; yine Ulucak'ta bkz. Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 24: 17; Yeşilova'da bkz. Derin ve Batmaz, 2004: 89, levha 3, şekil 3/3; Killik-Maltepe'de bkz. Meriç, 2018: 273, plate 65, Nr. 938; tespit edilmiştir.

[2103] Bu parçaların benzerleri ise, French'in Ulucak ve Moralılar'da yaptığı yüzey araştırmalarında bkz. French, 1965: 22, fig. 3 no. 15-16, 18-20, fig. 5 no. 12, 14-15; Coşkuntepe'de bkz. Seeher, 1990: 12, Abb. 1/21; Kuruçay XI. tabakada bkz. Duru, 1994: levha 65/8, 10; Boztepe'de bkz. Eslick, 1994: plate 68, no. 19; Akçay'da bkz. Eslick, 1994: plate 77, no. 17-30; yine Ulucak V. tabakada bkz. Çilingiroğlu ve Abay, 2005: 17, fig. 12/3; IV a ve IV b2 tabakalarında bkz. Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 21: 12; fig. 24: 13-15; ele geçmiştir.

[2104] Bu parçaların benzerleri, French'in Moralılar'daki araştırmalarında bkz. French, 1965: 22, fig. 4 no. 8; Coşkuntepe'de bkz. Seeher, 1990: 12, Abb. 1/1-3; Bağbaşı'nda bkz. Eslick, 1994: plate 33, no. 83-86; Kuruçay'da XI. tabakada bkz. Duru, 1994: levha 95/1, 5-6; Akmakça'da bkz. Efe, 1995b: 113, resim 3/5; Nemrut'ta bkz. Derin ve Batmaz, 2004: 98, levha 12, şekil 17/1; Yenmiş'te bkz. Derin ve Batmaz, 2004: 96, levha 10, şekil 15/15; Ulucak'ta IV c tabakasında bkz. Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 26/23; Araptepe'de bkz. Caymaz, 2006: 3, çizim 2/2-5, resim 3; Ege Gübre'de bkz. Ozan, 2012: levha 29-31; Mersinli'de bkz. Meriç, 2018: 270, plate 62, Nr. 878-879, plate 63, Nr. 891; Anadolu Lisesi'nde bkz. Meriç, 2018: 251, plate 43, Nr. 597a; yine Ulucak IV. tabakada bkz. Çevik, Vuruşkan ve Sivil, 2020: 37, fig. 4; bulunmuştur.

[2105] Akdeniz, 2011c: 19-22.

[2106] Moralılar'da görülen bu kaidelerin benzerleri, yine French tarafından daha önce Moralılar'da yapılan araştırmalarda bkz. French, 1965: 22, fig. 3 no. 21-23, 25-27 ve Ulucak'ta bkz. French, 1965: 24, fig. 5 no. 16, Kuruçay XIII. tabakada bkz. Duru, 1994: levha 34/12-13, levha 35/18, levha 36/10; XII. tabakada bkz. levha 41/16, levha 45/13-14, levha 49/12-13, levha 50/10; Kızılbel'de bkz. Eslick, 1994: plate 75, no. 21; Bağbaşı'nda bkz. Eslick, 1994: plate 51 no. 186-195, plate 53 no. 218, 219; Akmakça'da bkz. Efe, 1995b: 113, resim 3/19-21; Ulucak IV b2 ve IVc tabakasında bkz. Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 25/4, 7-9, fig. 26/25; yine Ulucak V. tabakada bkz. Çilingiroğlu ve Abay, 2005: 17, fig. 12/16; Yeşilova'da bkz. Derin ve Batmaz, 2004: 89, levha 3, şekil 4/7-14; Nemrut'ta bkz. Derin ve Batmaz, 2004: 98, levha 12, şekil 17/7-10; Çakallar Tepesi'nde bkz. Derin, 2006: 13, çizim 4/9; Yassıtepe'de bkz. Derin, 2006: 12, çizim 3/26; Bademağacı'nda bkz. Duru, 2007: 335, fig. 64a, 64b; Ege Gübre'de bkz. Ozan, 2012: levha 56/3 ve Mersinli'de bkz. Meriç, 2018: 271, plate 63, Nr. 898; ele geçmiştir.

4.2.1.1.3. Refik Arslan Tepe Höyüğü

Höyük yüzeyinden Son Neolitik/İlk Kalkolitik Çağ'a tarihlendirebileceğimiz üç adet seramik parçası bulunmuştur **(Kat. No: 3, resim: 142-143, çizim: 5)**. Bunlardan ikisi yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçası (çizim 5, foto 1, 3), diğeri ise yuvarlatılmış ağız kenarlı ve geniş gövdeli çömlek parçasıdır (çizim 5, foto 2). Çanak parçalarının benzerlerine, French'in Moralılar'da[2107] yaptığı yüzey araştırmalarında, Akmakça'da[2108], Kuruçay XIII. tabakada[2109], Ulucak IV.[2110], IV f[2111] ve V c-e[2112] tabakalarında, Akçay'da[2113], Yeşilova'da[2114], Yenmiş'te[2115] ve Killik-Maltepe'de[2116] rastlanmıştır.

4.2.1.1.4. Su Deliği Tepe

Bu yamaç yerleşiminde gerçekleştirilen araştırmalar sırasında Neolitik Çağ'a tarihlendirilen sadece iki parça seramik ele geçmiştir **(Kat. No: 4/1-2, resim: 144, çizim: 6)**. Her iki parça da çanak türü kap formuna aittir. Parçaların ilki (çizim: 6/1) yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçası olup benzer örnekleri French'in Moralılar[2117] ve Ulucak'ta[2118] yaptığı araştırmalarda, yine Ulucak IV f tabakasında[2119], Yenmiş'te[2120], Ege Gübre'de[2121], Nemrut'ta[2122], Küçük Yamanlar'da[2123], Mersinli'de[2124], Killik-Maltepe'de[2125] görülmektedir. Diğer örnek ise hafif dışa çekik ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçası

[2107] French, 1965: 24, fig. 5 no. 4.

[2108] Efe, 1995b: 113, resim 3/1-2.

[2109] Duru, 1994: levha 36/1-2.

[2110] Çevik ve Vuruşkan, 2020: 105, fig. 11.

[2111] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 29/4-5.

[2112] Çevik ve Vuruşkan, 2020: 102, fig. 7/c.

[2113] Eslick, 1994: plate 76, no. 9-12.

[2114] Derin ve Batmaz, 2004: 89, levha 3, şekil 3/3.

[2115] Derin ve Batmaz, 2004: 96, levha 10, şekil 14/1-2.

[2116] Meriç, 2018: 273, plate 65, Nr. 938-939.

[2117] French, 1965: 22, fig. 3 no. 7.

[2118] French, 1965: 24, fig. 5 no. 14.

[2119] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 29/7-8.

[2120] Derin ve Batmaz, 2004: 96, levha 10, şekil 14/1-2; Meriç, 2018: 257; plate 49, Nr. 696.

[2121] Ozan, 2012: levha 3/3, 5.

[2122] Meriç, 2018: 259, plate 51, Nr. 725, 727.

[2123] Meriç, 2018: 234, plate 26, Nr. 360.

[2124] Meriç, 2018: 270, plate 62, Nr. 882.

[2125] Meriç, 2018: 273, plate 65, Nr. 935.

olup (çizim: 6/2) benzerleri yine French'in Moralılar[2126] ve Ulucak'taki[2127] yüzey araştırmalarında, Kuruçay XI. tabakada[2128], Akmakça'da[2129], Ege Gübre'de[2130], yine Ulucak V. tabakada[2131], Yenmiş'te[2132], Küçük Yamanlar'da[2133], Nemrut'ta[2134] ve Killik-Maltepe'de[2135] ele geçmiştir.

4.2.1.1.5. Kulaksızlar

Kulaksızlar'da tespit edilen sınırlı sayıda seramik parçaları **(Kat. No: 5/1, resim: 145, çizim: 7)** arasında Son Neolitik/İlk Kalkolitik Çağ'a tarihlendirebileceğimiz sadece bir parça bulunmuştur. Söz konusu parça yuvarlatılmış ağız kenarlı, dikey duruşlu çanak parçası olup (çizim: 7/1) benzer örnekleri French'in Moralılar'daki yüzey araştırmalarında[2136], Akmakça'da[2137], Ulucak IVa tabakasında[2138], yine Ulucak V. tabakada[2139], Kuruçay XI. tabakada[2140], Nemrut'ta[2141], Ege Gübre'de[2142], Yeşilova'da[2143], Küçük Yamanlar'da[2144], Asar-Kemaliye'de[2145], Araptepe'de[2146] görülmektedir.

[2126] French, 1965: 22, fig. 3 no. 7.

[2127] French, 1965: 24, fig. 5 no. 6-8.

[2128] Duru, 1994: levha 55/13-14, levha 64/1.

[2129] Efe, 1995b: 113, resim 3/1-2.

[2130] Ozan, 2012: levha 5/1, 3.

[2131] Çilingiroğlu ve Abay, 2005: 16, fig. 11/17; Çevik ve Vuruşkan, 2020: 102, fig. 7/c.

[2132] Derin ve Batmaz, 2004: 96, levha 10, şekil 14/2.

[2133] Meriç, 2018: 234, plate 26, Nr. 368, 379.

[2134] Meriç, 2018: 259, plate 51, Nr. 722-723.

[2135] Meriç, 2018: 273, plate 65, Nr. 938-939.

[2136] French, 1965: 22, fig. 3 no. 12, 16.

[2137] Efe, 1995b: 113, resim 3/19.

[2138] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 21/10-12. Ayrıca bkz. Çilingiroğlu ve Abay, 2005: 16, fig. 11/11.

[2139] Çilingiroğlu ve Abay, 2005: 16, fig. 11/11.

[2140] Duru, 1994: levha 63/1.

[2141] Derin ve Batmaz, 2004: 98, levha 12, şekil 17/2.

[2142] Ozan, 2012: levha 2.

[2143] Derin ve Batmaz, 2004: 89, levha 3, şekil 3/5.

[2144] Meriç, 2018: 234, plate 26, Nr. 358-359.

[2145] Meriç, 2018: 272, plate 64, Nr. 912.

[2146] Caymaz, 2006: 8, çizim 1: 4.

4.2.1.2. Alaşehir ve Çevresi

4.2.1.2.1. Taklantepe

Bu tepe üstü yerleşimindeki incelemeler sonucunda konumuz olan dönemlerle ilgili toplam yedi seramik parçası bulunmuştur **(Kat. No: 6, resim: 146, çizim: 8)**. Son Neolitik Çağ'a ait toplam dört seramiğin üçü çanak parçasına diğeri ise yuvarlatılmış ağız kenarlı ve içe eğik duruşlu bir çömleğe aittir. Bu profildeki çömlek parçasının benzerleri Moralılar'da[2147], Ulucak V.[2148] ve IV b1[2149] tabakalarında, Çakallar Tepesi'nde[2150], Nemrut'ta[2151], Akmakça'da[2152], Ege Gübre'de[2153], Küçük Yamanlar'da[2154], Kuruçay XII. tabakada[2155] Mersinli'de[2156] ve Asar-Kemaliye[2157] gibi geniş bir yelpazede görülmektedir.

4.2.1.3. Sarıgöl ve Çevresi

4.2.1.3.1. Kızılçukur Höyüğü

Kızılçukur Höyüğü'nde yapılan incelemeler sonucunda höyüğün tahribata uğrayan güney bölümünde Neolitik Çağ'a ait yalnızca iki adet seramik parçası tespit edilmiştir. Bu parçaların ikisi de kulptur **(Kat. No: 7/1-2, resim: 147, çizim: 9)**. Bu tür kulpların örneklerine Kuruçay XIII, XII ve XI. tabakalarda[2158], Moralılar'da[2159], Ege Gübre'de[2160], Nemrut'ta[2161],

[2147] French, 1965: 22, fig. 3 no. 22; Akdeniz, 2011c: 41, fig. 13.

[2148] Çilingiroğlu ve Abay, 2005: 17, fig. 12/9; Çevik, Vuruşkan ve Sivil, 2020: 37, fig. 4; Çevik ve Vuruşkan, 2020: 103, fig. 8/j.

[2149] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 27/8.

[2150] Derin, 2006: 13, çizim 4/3-4.

[2151] Derin ve Batmaz, 2004: 98, levha 12, şekil 17/5; Meriç, 2018: 260, plate 52, Nr. 729-730.

[2152] Efe, 1995b: 113, resim 3/6.

[2153] Ozan, 2012: levha 26.

[2154] Meriç, 2018: 235, plate 27, Nr. 372.

[2155] Duru, 1994: levha 43/5, levha 44/12, levha 51/7.

[2156] Meriç, 2018: 270, plate 62, Nr. 886-887.

[2157] Meriç, 2018: 272, plate 64, Nr. 913.

[2158] Duru, 1994: levha 35/14, levha 41/7, 8, 15, levha 45/12, levha 49/11, levha 59/18, levha 61/15.

[2159] Akdeniz, 2011c: 45, fig. 45.

[2160] Sağlamtimur ve Ozan, 2012: 238, fig. 6; Ozan, 2012: levha, 58, 60.

[2161] Meriç, 2018: 260; plate 52, Nr. 740.

Ulucak IV. tabakada[2162], Küçük Yamanlar'da[2163], Koldere'de [2164]ve Killik-Maltepe'de[2165] rastlanmıştır.

4.2.1.4. Saruhanlı ve Çevresi

4.2.1.4.1. Alibeyli Höyüğü

Alibeyli Höyüğü'nde konumuz olan dönemlerle ilişkili tespit edilen sınırlı seramik buluntuları arasında **(Kat. No: 8/1, resim: 148, çizim: 10)** Son Neolitik/İlk Kalkolitik Çağ'a tarihlendirebileceğimiz yalnızca bir örnek bulunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlı bir çömleğe ait olan bu parçanın yakın benzerleri Moralılar'da[2166], Akhisar Höyüğü'nde[2167], Ege Gübre'de[2168], Nemrut'ta[2169], Mersinli'de[2170], yine Ulucak V.[2171] ve IV b1[2172] tabakalarında, Kuruçay XI. tabakada[2173] ve Akmakça[2174] gibi birçok merkezde görülmektedir.

4.2.1.4.2. Koldere

Önemli bir Prehistorik merkez olan bu tepe üstü yerleşiminde Son Neolitik Çağ'a ait olduğunu düşündüğümüz dört adet seramik parçası ele geçmiştir. Bunların ikisi kâseye, biri çanağa diğeri ise dikine ip delikli bir kulpa ait parçalardır **(Kat. No: 9/1-4, resim: 149, çizim: 11)**. Son Neolitik Çağ için tipik olan bu tür dikine ip delikli kulpun benzerleri Kuruçay'ın XIII, XII ve XI. tabakalarında[2175], Ulucak V.[2176] ve IV c-f[2177] tabakalarında, Moralılar'da[2178],

[2162] Çevik, Vuruşkan ve Sivil, 2020: 37, fig. 4.

[2163] Meriç, 2018: 235, plate 27, Nr. 387.

[2164] Bkz. aşağıda Koldere başlığı ve dipnotları.

[2165] Meriç, 2018: 274, plate 66, Nr. 948-950.

[2166] French, 1965: 22, fig. 3 no. 22.

[2167] Akdeniz, 2011c: 41, fig. 11.

[2168] Ozan, 2012: levha 26.

[2169] Meriç, 2018: 260, plate 52, Nr. 729-730.

[2170] Meriç, 2018: 270, plate 62, Nr. 887.

[2171] Çilingiroğlu ve Abay, 2005: 17, fig. 12/9; Çevik, Vuruşkan ve Sivil, 2020: 37, fig. 4; Çevik ve Vuruşkan, 2020: 103, fig. 8/j.

[2172] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 27/8.

[2173] Duru, 1994: levha 66/6.

[2174] Efe, 1995b: 113, resim 3/6.

[2175] Duru, 1994: levha 35/11, levha 40/3, levha 41/3, levha 45/10-11, levha 59/9-10.

[2176] Çilingiroğlu ve Abay, 2005: 17, fig. 12/5; Çilingiroğlu ve Çilingiroğlu, 2007: 356, fig. 25; Çevik, Vuruşkan ve Sivil, 2020: 37, fig. 4; Çevik ve Vuruşkan, 2020: 102, fig. 7/b, d; 103, fig. 8/a, i; 105, fig. 11.

[2177] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 21/25-26; 23/17-19; 25/27-28; 26/31; 27/15.

[2178] Takaoğlu, 2004: fig. 3/13-15.

Küçük Yamanlar'da[2179], Araptepe'de[2180], Bağbaşı'nda[2181] ve Ege Gübre[2182] gibi yerleşimlerde görülmüştür. Bunların yanı sıra Höyücek Kutsal Alanlar Dönemi'nde[2183], Hoca Çeşme IV-III tabakalarında[2184], Yenmiş'te[2185], Yeşilova'da[2186], Dedecik-Heybelitepe'de[2187], Kızılçukur'da[2188], Nemrut'ta[2189], Akmakça [2190], Mersinli[2191] ve Urla yarımadasında yer alan Tepeüstü[2192] ile Çakallar[2193] gibi önemli yerleşimlerde de benzer örneklerine rastlanılmıştır.

4.2.1.4.3. Nuriye

Saruhanlı'daki tepe üstü yerleşimlerinden bir diğeri olan Nuriye'de konumuz olan dönemlere ait çok az sayıda seramik tespit edilebilmiştir **(Kat. No: 10/1-3, resim: 150, çizim: 12)**. Bu sınırlı sayıdaki seramikler içerisinde Neolitik Çağ'a ait olduğunu düşündüğümüz sadece bir parça bulunmuştur. Dışa çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı bir çanağa ait olan bu parçanın yakın benzerleri, French tarafından daha önce Ulucak'ta[2194] gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında, yine Ulucak IV.[2195] ve V.[2196] tabakalarında, Refik Arslan Tepe'de[2197], Kuruçay XII ve XI. tabakalarında[2198], Ege Gübre'de[2199], Bağbaşı'nda[2200], Karaburun'da[2201],

[2179] Meriç, 2018: 235, plate 27, Nr. 382-384.

[2180] Lichter, 2002: 163, fig. 1/5. grup; Lichter, 2005: 65, fig. 2; Caymaz, 2006: 3, çiz. 4/1-2, res. 5.

[2181] Eslick, 1994: plate 17, no. 14, plate 55, no. 229.

[2182] Sağlamtimur, 2007: 364, fig. 7; Ozan, 2012: fotoğraf 3/2, levha 7/8, 11, 16, levha 8/5, 7, 9, levha 12/1-2, levha 20; Sağlamtimur ve Ozan, 2012: 234.

[2183] Duru ve Umurtak, 2005: levha 64/6.

[2184] Karul ve Bertram, 2005: 120-121, fig. 2/2-3, fig. 3/1, 5, 6.

[2185] Meriç, 2018: 258, plate 50, Nr. 700.

[2186] Derin ve Batmaz, 2004: 89, levha 3, şekil 3/6; Derin, 2007: 375-376, fig. 8, 10.

[2187] Lichter ve Meriç, 2007: 386.

[2188] Akdeniz, 2011c: 45, fig. 47.

[2189] Meriç, 2018: 260, plate 52, Nr. 738-739.

[2190] Efe, 1995b: 113, resim 3/8-9.

[2191] Meriç, 2018: 271, plate 63, Nr. 892-893.

[2192] Caymaz, 2009: 36, çiz. 1/7.

[2193] Caymaz, 2009: 36, çiz. 2/13-14, 18.

[2194] French, 1965: 24, fig. 5 no. 6.

[2195] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 22/6.

[2196] Çilingiroğlu ve Abay, 2005: 17, fig. 12/10; Çevik ve Vuruşkan, 2020: 102, fig. 7/c.

[2197] Akdeniz, 2011c: 43, fig. 28.

[2198] Duru, 1994: levha 38/4, levha 47/12, levha 51/6, levha 55/13-14, levha 90/1.

[2199] Ozan, 2012: levha 5/1, 10, 17.

[2200] Eslick, 1994: plate 16, no. 1, plate 19, no. 31.

[2201] Eslick, 1994: plate 70, no. 6, plate 72, no. 19-20.

Kızılbel'de[2202], Yenmiş'te[2203], Nemrut'ta[2204], Küçük Yamanlar[2205] ve Killik-Maltepe[2206] gibi merkezlerde görülmektedir.

4.2.2. Kalkolitik Çağ

4.2.2.1. Akhisar ve Çevresi

4.2.2.1.1. Akdeğirmen Höyüğü

Höyük yüzeyinden Son Kalkolitik Çağ'a tarihlendirebileceğimiz sadece bir parça ele geçmiştir **(Kat. No: 11/1, resim: 151)**. Oldukça kaba hamurlu olan parça fırınlamadan kaynaklı siyahımsı-gri renkte yüzeye sahiptir.

4.2.2.1.2. Bağçeşme Höyüğü

Yerleşimden elde edilen seramik verilerinden sadece bir parça Son Kalkolitik Çağ'a ait olmalıdır **(Kat. No: 12/1-17, resim: 152, çizim: 13)**. Yuvarlatılmış ağız kenarlı bir çömlek parçasına ait olan bu eserin yakın benzerleri Kumtepe IA1, IA2 ve IB4 evrelerinde[2207], Beycesultan XXXIV, XXXIII ve XXXI. tabakalarında[2208], Helvacı Höyücek II'de (Melengiç Sekisi)[2209], Küçük Yamanlar'da[2210], Yassıtepe'de[2211], Bağbaşı'nda[2212], Pınarbaşı'nda[2213] bulunmuştur. Ayrıca Ulucak kazısında III a-b-c tabakalarında[2214], Karaburun'da[2215], Ege

[2202] Eslick, 1994: plate 74, no. 8.

[2203] Derin ve Batmaz, 2004: 96, levha 10, şekil 14/2.

[2204] Meriç, 2018: 259, plate 51, Nr. 723.

[2205] Meriç, 2018: 234, plate 26, Nr. 368, 379.

[2206] Meriç, 2018: 273, plate 65, Nr. 938-939.

[2207] Sperling, 1976: 317, fig. 8/110; 321, fig. 11/128; 340, fig. 19/626.

[2208] Lloyd ve Mellaart, 1962: 82, fig. P.5, 5; 84, fig. P.6, 30, 11; 86, fig. P.7, 27, 30.

[2209] Caymaz, 2014: 170, çiz. 2/1; Meriç, 2018: 212, plate 4, Nr. 39.

[2210] Meriç, 2018: 237, plate 29, Nr. 397.

[2211] Derin, 2006: 10, çizim 1/5.

[2212] Eslick, 1994: plate 42, no. 117-118,

[2213] Meriç, 2018: 254; plate 46, Nr. 637.

[2214] Caymaz, 2010: çiz. 7/8, çiz. 17/4-5, çiz. 30/3, çiz. 41/7-8; Çevik, Vuruşkan ve Sivil, 2020: 37, fig. 4.

[2215] Eslick, 1994: plate 70, no. 11.

Gübre II. tabakada[2216], Liman Tepe VII. tabakada[2217], Bakla Tepe III ve I. tabakalarında[2218], Tavşan Adası'nda[2219], Kuruçay X-IX. yapı katlarında[2220] da ele geçmiştir.

4.2.2.1.3. Çamönü-Karasonya Höyüğü

Höyük üzerinde konumuz olan dönemlerle ilişkili çok sayıda seramik parçası belirlenmiştir. Çok büyük bir bölümünü İlk Tunç Çağı'na tarihlendirdiğimiz bu eserlerden yalnızca bir tanesi Son Kalkolitik Çağ'a ait olmalıdır **(Kat. No: 13/1-54, resim: 153-157, çizim: 14-16)**. Dikey profilli ve yuvarlatılmış ağız kenarlı bir çanak parçasına ait olan bu eser grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Eser, Beycesultan'ın XXXVI ve XXXIII. tabakalarında[2221], Pamukçu'da[2222], Kuruçay X-IX. yapı katlarında[2223], Tavşan Adası'nda[2224], Yassıtepe'de[2225], Ulucak Höyük III a-b-c tabakalarında[2226], Helvacı Höyücek II'de (Melengiç Sekisi)[2227], Yeşilova'da[2228], Liman Tepe VII. tabakada[2229], Bakla Tepe III ve II. tabakalarda[2230], Höyücek[2231] ve Küçük Yamanlar[2232] gibi merkezlerde ele geçen parçalarla benzerlik göstermektedir.

4.2.2.1.4. Erdelli Höyüğü

Yerleşme üzerinde yapılan incelemelerde ele geçen seramik buluntuları arasında Son Kalkolitik Çağ'a tarihlenen sadece bir örnek belirlenmiştir **(Kat. No: 14/1-19, resim: 158, çizim: 17)**. Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve içe eğik duruşlu çömlek parçasına ait olan eser Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Höyükte ele

[2216] Caymaz, 2010: çiz. 52/2.

[2217] Caymaz, 2010: çiz. 85/2, 4.

[2218] Caymaz, 2010: çiz. 106/4, çiz. 127/4.

[2219] Akdeniz, 1998: 9, çiz. 2.

[2220] Duru, 1994: levha 106/9, levha 123/4.

[2221] Lloyd ve Mellaart, 1962: 76, fig. P.3, 13; 84, fig. P.6, 35.

[2222] French, 1961: 124, fig. 5/56.

[2223] Duru, 1994: levha 110/1.

[2224] Akdeniz, 1998: 9, çiz. 3.

[2225] Derin, 2006: 10, çizim 1/4.

[2226] Caymaz, 2010: çiz. 25/5, çiz. 13/2-3, 5, çiz. 4/1-2, 9.

[2227] Caymaz, 2010: çiz. 139/16; Caymaz, 2014: 170, çiz. 1/16; Meriç, 2018: 212, plate 4, Nr. 39.

[2228] Caymaz, 2010: çiz. 69/1-2.

[2229] Caymaz, 2010: çiz. 82/1.

[2230] Caymaz, 2010: çiz. 104/1, çiz. 114/3.

[2231] Meriç, 2018: 209, plate 1, Nr. 10.

[2232] Meriç, 2018: 237, plate 29, Nr. 397.

geçen bu profildeki çömleklerin benzerleri Rahmiye'de[2233], Kumtepe IA1 evresinde[2234], Kuruçay X-IX. yapı katlarında[2235], Ulucak III a-b-c tabakalarında[2236], Helvacı Höyücek II'de (Melengiç Sekisi)[2237], Kızılbel'de[2238], Ege Gübre II. tabakada[2239], Yeşilova'da[2240], Liman Tepe VII. tabakada[2241] ile Bakla Tepe III ve II. tabakalarda[2242] ele geçmiştir.

4.2.2.1.5. Kennez Höyüğü (Kennez I)

Yerleşim yüzeyinden Son Kalkolitik Çağ-İlk Tunç Çağı I şeklinde tarihlendirilmesinin daha uygun olduğunu düşündüğümüz sadece bir parça tespit edilmiştir **(Kat. No: 15/1-11, resim: 159, çizim: 18)**. Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dikey duruşlu bir çanak parçasına ait olan eserin yakın benzerlerine Beycesultan'ın XIX. tabakasında[2243] ve Ulucak kazısının IIa yapı katında[2244] rastlanılmıştır. Ancak bu parça diğer örneklere göre daha dik duruşlu bir profile sahiptir.

4.2.2.1.6. Masantı Höyüğü

Höyük üzerinde tespit edilen seramik buluntuları içerisinde Son Kalkolitik Çağ'a tarihlendirebileceğimiz dört örnek vardır **(Kat. No: 16/1-16, resim: 160, çizim: 19)**. Bu dört eserin ikisi gövde parçası, diğer ikisi ise ağız kenarı parçasıdır. Bu parçalardan biri olan 2 nolu hafif içe çekik ağız kenarlı çanak parçası; grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç içermektedir. Bu eserin benzerleri Hacılartepe'de[2245], Kumtepe IA2 evresinde[2246], Kuruçay X-IX. yapı katlarında[2247], Ulucak III. tabakada[2248],

[2233] French, 1961: 124, fig. 5/53-54.

[2234] Sperling, 1976: 317, fig. 8/121.

[2235] Duru, 1994: levha 123/2.

[2236] Caymaz, 2010: çiz. 31/8-10, çiz. 17/7-8, 10, çiz. 8/5-7.

[2237] Caymaz, 2010: çiz. 140/2; Caymaz, 2014: 170, çiz. 2/2.

[2238] Eslick, 1994: plate 74, no. 6, plate 75, no. 18.

[2239] Caymaz, 2010: çiz. 55/1-2, 4.

[2240] Caymaz, 2010: çiz. 73/4, 7.

[2241] Caymaz, 2010: çiz. 86/3.

[2242] Caymaz, 2010: çiz. 106/11, çiz.116/9.

[2243] Lloyd ve Mellaart, 1962: 118, fig. P.14, 17-18.

[2244] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 17/9, 11-12.

[2245] French, 1967: 72, fig. 9/14, 17.

[2246] Sperling, 1976: 329, fig. 9/206.

[2247] Duru, 1994: levha 118/3, levha 122/1.

[2248] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 20/10, 14; Caymaz, 2010: çiz. 5/5, çiz. 14/3, çiz. 15/8, çiz. 28/1, çiz. 38/1.

Yassıtepe'de[2249], Ege Gübre II. tabakada[2250], Yeşilova'da[2251], Boztepe'de[2252], Çayıryanı Höyüğü'nde[2253], Liman Tepe VII. tabakada[2254], Bakla Tepe III. yapı katında[2255], Akçapınar[2256] ve Höyücek[2257] gibi yerleşimlerde benzer sayılabilecek örnekleri bulunmaktadır.

4.2.2.1.7. Mecidiye Höyüğü

Yerleşim üzerinde yapılan incelemelerde konumuz olan dönemlerle ilgili yalnızca dört parça belirlenmiştir **(Kat. No: 17/4, resim: 161)**. Bu eserlerin ikisi Son Kalkolitik Çağ diğer ikisi ise İlk Tunç Çağı'na ait olmalıdır. Son Kalkolitik Çağ'a ait olan 1 nolu boyunsuz ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çömlek parçası kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda bitki içermektedir. Bu eserin benzer örnekleri French tarafından Rahmiye'de gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında[2258], Kumtepe IB2 evresinde[2259], Ulucak III. (a-b-c) tabakada[2260], Değirmen Höyüğü'nde[2261], Kızılbel'de[2262], Helvacı Höyücek II'de (Melengiç Sekisi)[2263] ve Erdelli Höyüğü[2264] gibi yerleşimlerde bulunmuştur.

4.2.2.1.8. Süleymanlı Höyüğü (Değirmentepe)

Konumuz olan dönemlerle ilişkili sınırlı sayıda seramik parçasının ele geçtiği höyükte Kalkolitik Çağ'a ait olabileceğini düşündüğümüz yalnızca bir örnek bulunmaktadır **(Kat. No: 18/1-7, resim: 162, çizim: 20)**. Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu bir çanak parçasına ait olan eser gri renkte hamurludur. Benzer formdaki örnekleri Beycesultan'ın

[2249] Derin, 2006: 10, çizim 1/2.

[2250] Caymaz, 2010: çiz. 47/1, 8.

[2251] Caymaz, 2010: çiz. 66/4.

[2252] Eslick, 1994: plate 67, no. 9.

[2253] Dedeoğlu, 2010: levha 11c/2.

[2254] Caymaz, 2010: çiz. 83/7.

[2255] Caymaz, 2010: çiz. 99/5.

[2256] Meriç, 2018: 263, plate 55, Nr. 783.

[2257] Caymaz, 2014: 170, çiz. 4/1.

[2258] French, 1961: 124, fig. 5/53-54.

[2259] Sperling, 1976: 328, fig. 13/306.

[2260] Caymaz, 2010: çiz. 31/8, 10, çiz. 17/7-8, çiz. 8/5-7.

[2261] Dedeoğlu, 2010: levha 12a/1.

[2262] Eslick, 1994: plate 74, no. 6.

[2263] Caymaz, 2010: çiz. 140/2; Caymaz, 2014: 170, çiz. 2/2.

[2264] Bkz. benzer örnek için yukarıda Erdelli Höyüğü ve dipnotları.

XXXII ve XXVII. tabakalarında[2265], Kumtepe IA1 ve IA2 evrelerinde[2266], Balıkesir Paşaköy'de[2267], Hacılartepe'de[2268], Ilıcapınar'da[2269], Pazaryeri I'de[2270], Ulucak III. tabakada[2271], Çakallar'da[2272], Ege Gübre II. tabakada[2273], Liman Tepe VII. yapı katında[2274], Yeşilova'da[2275], Helvacı Höyücek II'de (Melengiç Sekisi)[2276], Bakla Tepe II. tabakada[2277], Ören Mevkii'nde[2278], Çayıryanı Höyüğü'nde[2279] ve Ekşi Höyüğü[2280] gibi geniş bir yelpazede belirlenmiştir.

4.2.2.1.9. Tepetarla Höyüğü

Yerleşimde yapılan araştırmalar sonucunda tespit edilen Son Kalkolitik Çağ buluntuları arasında üç kâse ve bir tane çanak parçası bulunmaktadır **(Kat. No: 19/1-32, resim: 163-164, çizim: 21)**. Kâse formundaki kaplar, hafif dışa çekik ağız kenarlı olup profil bakımından birbirine benzemektedir. Eserlerin hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Bu tür kâselere ait örneklere Balıkesir Paşaköy'de[2281], Beycesultan'ın XXXVIII, XXXV, XXXIV, XXXIII ve XXXII. tabakalarında[2282], Pazaryeri I'de[2283],

[2265] Lloyd ve Mellaart, 1962: 84, fig. P.6, 1, 4-6, 19-20, 24; 88, fig. P.8, 2.

[2266] Sperling, 1976: 317, fig. 8/109; 321, fig. 11/127.

[2267] French, 1961: 124, fig. 5/6-7.

[2268] French, 1967: 72, fig. 9/18.

[2269] French, 1967: 75, fig. 12/4.

[2270] French, 1967: 80, fig. 17/13-14.

[2271] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 20/15; Caymaz, 2010: çiz. 2/7, çiz. 5/7, çiz. 14/3, 8, çiz. 15/2-3, çiz. 28/3, çiz. 39/8, 11; Çevik, Vuruşkan ve Sivil, 2020: 37, fig. 4.

[2272] Caymaz, 2010: çiz. 142/3.

[2273] Caymaz, 2010: çiz. 48/7, çiz. 49/4.

[2274] Caymaz, 2010: çiz. 83/5.

[2275] Caymaz, 2010: çiz. 66/5, 8, çiz. 67/3, 6.

[2276] Caymaz, 2010: çiz. 139/11; Caymaz, 2014: 170, çiz. 1/11.

[2277] Caymaz, 2010: çiz. 113/1, 5.

[2278] Dedeoğlu, 2010: levha 3c/3.

[2279] Dedeoğlu, 2010: levha 11b/6.

[2280] Dedeoğlu, 2010: levha 164h/8.

[2281] French, 1961: 124, fig. 5/5-7.

[2282] Lloyd ve Mellaart, 1962: 74, fig. P.2, 17, 19; 78, fig. P.4, 3, 5, 11; 82, fig. P.5, 8, 11; 84, fig. P.6, 19-20, 23, 24; 84, fig. P.6, 4, 6.

[2283] French, 1967: 80, fig. 17/6, 44.

Ilıcapınar'da[2284], Pınarbaşı'nda[2285], Liman Tepe VII. yapı katında[2286], Küçük Yamanlar'da[2287], Ege Gübre II.[2288], Ulucak III.[2289] ve Bakla Tepe'nin IV. tabakalarında[2290] rastlanılmaktadır.

4.2.2.1.10. Uluyol Höyüğü

Höyük üzerinde Son Kalkolitik Çağ'a tarihlendirilen altı parça seramik belirlenmiştir **(Kat. No: 20/1-33, resim: 165, çizim: 22)**. Bu parçaların hepsi çanak formundaki kaplara ait olup ağız profili bakımından farklılık göstermektedir. Söz konusu parçalardan bir, üç, dört ve altı numaralı olanların benzer örneklerine birçok yerleşimde rastlanmıştır[2291]. İki ve beş numaralı eserler yakın profile sahip olup benzer formdaki örnekleri Beycesultan'ın XXXI ve XXII. tabakalarında[2292], Kumtepe IA1 evresinde[2293], Kuruçay X-IX. yapı katlarında[2294], Paşaköy'de[2295], Ovaköy III'te[2296], Bağbaşı'nda[2297], Ulucak III. yapı katında[2298], Ege Gübre II. tabakada[2299], Tavşan Adası'nda[2300], Yeşilova'da[2301], Bakla Tepe I. tabakada[2302], Höyücek'te[2303], Pınarbaşı[2304] ve Höyük Mevkii[2305] gibi merkezlerde belirlenmiştir.

[2284] French, 1967: 75, fig. 12/4-6.

[2285] Meriç, 2018: 254, plate 46, Nr. 655.

[2286] Caymaz, 2010: çiz. 83/5.

[2287] Meriç, 2018: 236, plate 28, Nr. 404, 406, plate 29, Nr. 403.

[2288] Caymaz, 2010: çiz. 49/4.

[2289] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 20/17; Caymaz, 2010: çiz. 15/7.

[2290] Caymaz, 2010: çiz. 90/9.

[2291] Benzerleri için bkz. Süleymanlı (Değirmentepe) ve Tepetarla höyükleri ve dipnotları.

[2292] Lloyd ve Mellaart, 1962: 74, fig. P.7, 29; 98, fig. P.11, 1-2.

[2293] Sperling, 1976: 317, fig. 8/110.

[2294] Duru, 1994: levha 103/10, levha 104/8-10, levha 109/2, levha 111/1.

[2295] French, 1969: 81, fig. 12/9, 27.

[2296] French, 1969: 81, fig. 12/24.

[2297] Eslick, 1994: plate 47, no. 140.

[2298] Caymaz, 2010: çiz. 3/3, çiz. 13/6-8.

[2299] Caymaz, 2010: çiz. 50/1-2.

[2300] Akdeniz, 1998: 9, çiz. 2.

[2301] Caymaz, 2010: çiz. 72/6.

[2302] Caymaz, 2010: çiz. 124/3.

[2303] Meriç, 2018: 209, plate 1, Nr. 3, 7-8.

[2304] Meriç, 2018: 254, plate 46, Nr. 637.

[2305] Dedeoğlu, 2010: levha 4b/1.

4.2.2.1.11. Kazımçeşme

Akhisar'da İlk Kalkolitik Çağ buluntusu veren yamaç yerleşimlerinden biri olan merkezde toplam altı parça seramik tespit edilmiştir **(Kat. No: 37/1-16, resim: 180, çizim: 35)**. Bu eserlerin dördü gövde parçasıyken diğer ikisi ise profil veren ağız kenarı parçasıdır. Söz konusu ağız kenarı parçaları çanak ve kâse türü kap formlarına aittir. 1 nolu hafif dışa çekik ağız kenarlı ve dikey duruşlu çanak parçası, vişneçürüğümsü-koyu kırmızı renkte astarlı ve açkılıdır. Benzerleri Akçay[2306] ve Ters Tepe Höyüğü'nde[2307] bulunmuştur. 2 nolu içe çekik ve kalınlaştırılmış ağız kenarlı kâse parçası ise kahverengimsi-turuncu renkte astarlı ve perdahlıdır. Söz konusu eserin biraz daha geç dönem örnekleri Yuvacalı[2308], Ulucak Höyüğü'nün Son Kalkolitik Çağ'a tarihlenen III. tabakasında[2309], Boztepe[2310], Ilıcapınar[2311], Kayışlar[2312], Pamukçu[2313], Arpalı I[2314], Arpalı II[2315], Halitpaşa II[2316], Yassıtepe[2317], Helvacı Höyücek II (Melengiç Sekisi)[2318], Ege Gübre II. tabaka[2319], Yeşilova[2320], Liman Tepe[2321], Bakla Tepe[2322], Küçük Yamanlar[2323], Anadolu Lisesi[2324] ve Pınarbaşı[2325] gibi birçok yerleşimde görülmektedir.

[2306] Eslick, 1994: plate 76, no. 2, 8.

[2307] Bkz. bu bölümde Ters Tepe Höyüğü (çiz. 34/2) ve dipnotları.

[2308] Meriç, 2018: 273, plate 65, Nr. 933.

[2309] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 20/6; Caymaz, 2010: çiz. 15/5-7, çiz. 27/6, çiz. 38/7; Çevik, Vuruşkan ve Sivil, 2020: 37, fig. 4.

[2310] Eslick, 1994: plate 67, no. 7.

[2311] French, 1967: 74, fig. 11/41.

[2312] French, 1961: 124, fig. 5/11.

[2313] French, 1961: 124, fig. 5/36.

[2314] French, 1961: 124, fig. 5/42.

[2315] French, 1961: 124, fig. 5/45.

[2316] French, 1969: 77, fig. 8/9.

[2317] Derin, 2006: 10, çizim 1/3.

[2318] Caymaz, 2010: çiz. 139/10; Caymaz, 2014: 170, çiz. 1/10.

[2319] Caymaz, 2010: çiz. 47/12.

[2320] Caymaz, 2010: çiz. 70/1-2, çiz. 76/6.

[2321] Caymaz, 2010: çiz. 83/12.

[2322] Caymaz, 2010: çiz. 90/2, çiz. 98/1, çiz. 99/1-2, çiz. 110/6, 9, çiz. 119/2, 7.

[2323] Meriç, 2018: 239, plate 31, Nr. 436, 438.

[2324] Meriç, 2018: 251, plate 43, Nr. 602.

[2325] Meriç, 2018: 254, plate 46, Nr. 636.

4.2.2.1.12. Su Deliği Tepe

Akhisar sınırları içerisinde yer alan bir diğer yamaç yerleşimi olan merkezde beş parça İlk Kalkolitik Çağ buluntusu tespit edilmiştir **(Kat. No: 4/1-31, resim: 144, çizim: 6)**. Eserlerin dördü gövde parçası diğeri ise profil veren dışa çekik ağız kenarlı bir çanak parçasına (3 nolu) aittir. Söz konusu çanak parçası grimsi-siyah renkte hamurlu olup astarlı ve açkılıdır. Benzerleri Bozyer Höyüğü'nde[2326], Özdemirciler Höyüğü'nde[2327] biraz daha geç dönem örnekleri ise Beycesultan'ın Son Kalkolitik Çağ'a tarihlenen XXXVI ve XXXV. yapı katlarında[2328], Paşaköy[2329], Bağbaşı[2330], Hacı Yusuf Değirmeni (Gürpınar)[2331], Yeşilova[2332], Ören Mevkii[2333] ve Hasan Höyüğü'nde[2334] belirlenmiştir.

4.2.2.1.13. Kulaksızlar

Düz yerleşimde, Son Kalkolitik Çağ buluntusu toplam altı seramik parçası belirlenmiştir **(Kat. No: 5/1-7, resim: 145, çizim: 7)**. Söz konusu eserlerin dördü çanak türü kap formuna ait profil veren ağız kenarı, biri kulp diğeri ise düzleştirilmiş dip parçasıdır. Ağız kenarı parçalarının tümü yuvarlatılmış ağızlı olup hamurları kum, kireç, mika ve kuvars içermektedir. Bu eserlerden yuvarlatılmış ağız kenarlı ve hafif dışa eğik duruşlu çanak parçasının (2 nolu) benzer sayılabilecek örnekleri Beycesultan'ın XXX ve XXII. tabakalarında[2335], Pazaryeri I[2336], Ilıcapınar[2337] Hacılartepe[2338], Bağbaşı[2339], Kuruçay X-IX.

[2326] Bkz. bu bölümde Bozyer Höyüğü (Çizim 25/1) ve dipnotları.

[2327] Dedeoğlu, 2010: levha 22a/1.

[2328] Lloyd ve Mellaart, 1962: 78, fig. P.4, 18; 82, fig. P.5, 19.

[2329] French, 1969: 81, fig. 12/9.

[2330] Eslick, 1994: plate 47, no. 143.

[2331] Caymaz, 2010: çiz. 141/7; Caymaz, 2014: 170, çiz. 3/7.

[2332] Caymaz, 2010: çiz. 75/4.

[2333] Dedeoğlu, 2010: levha 3b/1.

[2334] Dedeoğlu, 2010: levha 21a/2.

[2335] Lloyd ve Mellaart, 1962: 86, fig. P.7, 8; 100, fig. P.12, 34.

[2336] French, 1967: 86, fig. 17/15.

[2337] French, 1967: 75, fig. 12/8.

[2338] French, 1967: 72, fig. 9/18.

[2339] Eslick, 1994: plate 17, no. 22.

yapı katlarında[2340], Bakla Tepe[2341], Ulucak III. tabaka[2342], Küçük Yamanlar[2343], Yeşilova[2344], Ege Gübre II. tabaka[2345], Liman Tepe[2346], Sökmen Höyük[2347] ve Ören Mevkii[2348] gibi önemli merkezlerde bulunmuştur.

Söz konusu eserlerden bir diğeri olan düzleştirilmiş dip parçası (7 nolu) gri renkte yüzeyli olup açkısızdır. Bu parçanın benzer örneklerine bakıldığında Beycesultan'ın Son Kalkolitik Çağ'a tarihlenen buluntuları arasında[2349], yine French tarafından Akhisar-Manisa ve Balıkesir yörelerinde gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında[2350], Kumtepe IA1 evresinde[2351], Kuruçay X-IX. yapı katlarında[2352], Bağbaşı'nda[2353], Karaburun'da[2354], Yeşilova'da[2355], Liman Tepe'de[2356], Bakla Tepe'de[2357], Ege Gübre'de[2358], Ulucak III. tabakada[2359], Yassı Höyüğü'nde[2360], Ekşi Höyüğü'nde[2361], Kepir Höyüğü'nde[2362], Küçük

[2340] Duru, 1994: levha 126/3.

[2341] Caymaz, 2010: çiz. 93/3, çiz. 103/1.

[2342] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 20/22; Caymaz, 2010: çiz. 2/2, çiz. 11/1, çiz. 23/2, çiz. 36/7.

[2343] Meriç, 2018: 237, plate 29, Nr. 398.

[2344] Caymaz, 2010: çiz. 61/4, çiz. 68/4.

[2345] Caymaz, 2010: çiz. 49/9.

[2346] Caymaz, 2010: çiz. 84/1.

[2347] Dedeoğlu, 2010: levha 5a/1.

[2348] Dedeoğlu, 2010: levha 3c/2.

[2349] Bkz. Lloyd ve Mellaart, 1962: 72, fig. P.1, 7, 12, 22; 76, fig. P.3, 6, 8, 14; 82, fig. P.5, 2, 13; 84, fig. P.6, 3; 98, fig. P.11, 3, 11, 16; 102, fig. P.13, 2.

[2350] Bkz. French, 1961: 124, fig. 5/2, 9, 15, 19, 24, 29; French, 1969: 77, fig. 8/26, 29-30.

[2351] Sperling, 1976: 317, fig. 8/125.

[2352] Duru, 1994: levha 108/15-16, levha 120/13, levha 126/7.

[2353] Eslick, 1994: plate 17, no. 17; plate 36, no. 88; plate 37, no. 92-93; plate 39, no. 115.

[2354] Eslick, 1994: plate 72, no. 21.

[2355] Caymaz, 2010: çiz. 77/5-6.

[2356] Caymaz, 2010: çiz. 88/10.

[2357] Caymaz, 2010: çiz. 97/6, çiz. 108/2, çiz. 117/1-3, 5.

[2358] Caymaz, 2010: çiz. 57/1, 4.

[2359] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 20/24; Caymaz, 2010: çiz. 9/1, 6, çiz. 19/1, çiz. 32/1, 3, çiz. 44/3, 7.

[2360] Dedeoğlu, 2010: levha 2a/9.

[2361] Dedeoğlu, 2010: levha 64g/9.

[2362] Dedeoğlu, 2010: levha 49b/15.

Yamanlar[2363] ve Kocanadas Höyüğü[2364] gibi çok geniş bir yelpazede tespit edildiği görülmektedir.

4.2.2.2. Alaşehir ve Çevresi

4.2.2.2.1. Değirmenyıkığı Höyüğü

Yerleşim üzerinde yapılan yüzey araştırmalarında Kalkolitik Çağ'a tarihlendirilen beş parça tespit edilmiştir **(Kat. No: 22/1-11, resim: 166, çizim: 23)**. Bu eserlerin üçü gövde parçası diğer ikisi ise ağız kenarı parçasıdır. Ağız kenarı parçaları çanak formunda kaplara ait olup ağız profili bakımından farklılık göstermektedir. Eserlerden biri (1 nolu) düzleştirilmiş ağız kenarlı ve dikey duruşlu, diğeri ise (2 nolu) içe yuvarlatılmış ağız kenarlı profile sahiptir[2365]. 1 nolu eserin yakın formdaki benzerleri Beycesultan'ın XXXIV ve XXXI. tabakalarında[2366], Ulucak III. yapı katında[2367], Bağbaşı'nda[2368], Kulaksızlar'da[2369], Yassıtepe'de[2370], Yeşilova'da[2371], Ekşi ile Sökmen höyüklerinde[2372], Gökpınar[2373] ve Mersinli[2374] gibi birçok yerleşimde ele geçmiştir.

4.2.2.2.2. Soğanlı (Acısu) Höyüğü

Az sayıda seramik parçasının tespit edildiği höyükte Son Kalkolitik Çağ'a ait olabileceğini düşündüğümüz sadece bir örnek belirlenmiştir **(Kat. No: 24/1-19, resim: 167, çizim: 24)**. Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dikey duruşlu bir çanak parçasına ait olan eser gri renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve az miktarda kireç katkılıdır. Bu eserin benzeri sayılabilecek örnekleri Beycesultan XXIV. tabakada[2375], Kumtepe IB3 evresinde[2376], Ovaköy

[2363] Meriç, 2018: 237, plate 29, Nr. 419.

[2364] Erön, 2019b: 49, res. 8.

[2365] Bu parçanın benzerleri için bkz. bu bölümde Paşaköy Höyüğü ve dipnotları.

[2366] Lloyd ve Mellaart, 1962: 82, fig. P.5, 4-5; 86, fig. P.7, 20.

[2367] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 20/23; Caymaz, 2010: çiz. 13/1.

[2368] Eslick, 1994: plate 20, no. 39.

[2369] Takaoğlu, 2005: 118, pl. 45/197, 199, 200.

[2370] Derin, 2006: 10, çizim 1/4.

[2371] Caymaz, 2010: çiz. 65/1.

[2372] Dedeoğlu, 2010: levha 64g/8; levha 5a/2.

[2373] Eslick, 1994: plate 80, no. 3.

[2374] Meriç, 2018: 271, plate 63, Nr. 899a.

[2375] Lloyd ve Mellaart, 1962: 92, fig. P.9, 16.

[2376] Sperling, 1976: 336, fig. 18/556.

I'de[2377], Ilıcapınar'da[2378], Hacırahmanlı'da[2379], Ovaköy III'te[2380], Bağbaşı'nda[2381], Boztepe'de[2382], Akçay'da[2383], Kuruçay X-IX. yapı katlarında[2384], Ulucak III. tabakada[2385], Yassıtepe'de[2386], Höyücek'te[2387], Küçük Yamanlar'da[2388], Helvacı Höyücek II'de (Melengiç Sekisi)[2389], Yeşilova'da[2390], Liman Tepe'de[2391], Bakla Tepe'de[2392], Sökmen Höyüğü'nde[2393], Ören Mevkii'nde[2394], Çayıryanı Höyüğü'nde[2395], İkiz Höyüğü'nde[2396], Kepir Höyüğü'nde[2397], Ekşi Höyüğü'nde[2398] ve Şenlikli Deresi I[2399] gibi geniş bir yelpazede bulunmaktadır.

4.2.2.2.3. Taklantepe

Tepe üstü yerleşiminde Son Neolitik Çağ buluntularıyla birlikte olasılıkla Son Kalkolitik Çağ'a ait olduğunu düşündüğümüz üç seramik parçası belirlenmiştir **(Kat. No: 6/1-7, resim: 146, çizim: 8)**. Bu eserler çanak türü kap formuna ait olup astarsız ve açkısızdır. Bununla birlikte söz konusu parçalar ağız profili bakımından farklılık göstermektedir. 5 nolu yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçasının yakın benzerleri Beycesultan'ın XXXIX, XXXIV, XXXIII, XXXI ve XXX. tabakalarında[2400], Kumtepe IA2

[2377] French, 1961: 124, fig. 5/50.

[2378] French, 1967: 75, fig. 12/17-18.

[2379] French, 1969: 79, fig. 10/39.

[2380] French, 1969: 80, fig. 11/21.

[2381] Eslick, 1994: plate 18, no. 27.

[2382] Eslick, 1994: plate 68, no. 13.

[2383] Eslick, 1994: plate 76, no. 3, 13; plate 77, no. 21.

[2384] Duru, 1994: levha 103/2, levha 109/1, levha 110/1, 9, levha 112/1.

[2385] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 20/4; Caymaz, 2010: çiz. 2/1, çiz. 4/1, 9.

[2386] Derin, 2006: 10, çizim 1/5.

[2387] Meriç, 2018: 209, plate 1, Nr. 10.

[2388] Meriç, 2018: 236, plate 28, Nr. 421.

[2389] Caymaz, 2010: çiz. 140/1; Caymaz, 2014: 170, çiz. 2/1.

[2390] Caymaz, 2010: çiz. 69/1-2.

[2391] Caymaz, 2010: çiz. 82/1, 9-10.

[2392] Caymaz, 2010: çiz. 94/2.

[2393] Dedeoğlu, 2010: levha 5a/1.

[2394] Dedeoğlu, 2010: levha 3b/12.

[2395] Dedeoğlu, 2010: levha 11c/6.

[2396] Dedeoğlu, 2010: levha 28a/2.

[2397] Dedeoğlu, 2010: levha 49a/12.

[2398] Dedeoğlu, 2010: levha 64ı/1.

[2399] Dedeoğlu, 2010: levha 51a/1.

[2400] Lloyd ve Mellaart, 1962: 72, fig. P.1, 35; 82, fig. P.5, 11; 84, fig. P.6, 20, 24; 86, fig. P.7, 21; 86, fig. P.7, 5.

evresinde[2401], Paşaköy[2402], Ilıcapınar[2403], Kuruçay[2404], Bağbaşı[2405], Karaburun[2406], Höyücek[2407], Pınarbaşı[2408], Ulucak III. tabaka[2409], Ege Gübre[2410], Yeşilova[2411], Liman Tepe[2412], Bakla Tepe[2413] ve Çayıryanı Höyük[2414] gibi yerleşimlerde görülmektedir. Yerleşimde tespit edilen diğer parça (7 nolu) hafif dışa çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçasıdır. Bu eserin benzeri örneklere Bağbaşı'nda[2415], Akçay'da[2416], Ilıcapınar'da[2417], Höyücek'te[2418], Anadolu Lisesi'nde[2419], Ulucak Höyük III. tabakada[2420], Bakla Tepe III. yapı katında[2421], Ekşi Höyüğü[2422] ve Sökmen Höyüğü[2423] gibi önemli merkezlerde rastlanılmıştır.

4.2.2.3. Demirci ve Çevresi

4.2.2.3.1. Bozyer Höyüğü

Yerleşim yüzeyinden konumuz olan dönemlerle ilişkili sınırlı sayıda ele geçen seramik buluntuları arasında sadece bir parça İlk Kalkolitik Çağ'a ait olmalıdır **(Kat. No: 25/1-19, resim: 168, çizim: 25)**. Dışa çekik ağız kenarlı bir profile sahip olan eser, çanak

[2401] Sperling, 1976: 319, fig. 9/208.

[2402] French, 1961: 124, fig. 5/6-7.

[2403] French, 1967: 75, fig. 12/4.

[2404] Duru, 1994: levha 122/1.

[2405] Eslick, 1994: plate 17, no. 8.

[2406] Eslick, 1994: plate 70, no. 5.

[2407] Meriç, 2018: 209, plate 1, Nr. 11.

[2408] Meriç, 2018: 254, plate 46, Nr. 655.

[2409] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 20/7, 17; Caymaz, 2010: çiz. 1/2, çiz. 2/7, çiz. 15/2, çiz. 21/9, çiz. 28/3, çiz. 38/9.

[2410] Caymaz, 2010: çiz. 49/4.

[2411] Caymaz, 2010: çiz. 66/5, 8, çiz. 67/1, 3.

[2412] Caymaz, 2010: çiz. 83/5.

[2413] Caymaz, 2010: çiz. 93/2, çiz. 103/7-8.

[2414] Dedeoğlu, 2010: levha 11b/5-6.

[2415] Eslick, 1994: plate 17, no. 19-20.

[2416] Eslick, 1994: plate 76, no. 12.

[2417] French, 1967: 75, fig. 12/8.

[2418] Meriç, 2018: 209, plate 1, Nr. 10.

[2419] Meriç, 2018: 251, plate 43, Nr. 599.

[2420] Caymaz, 2010: çiz. 13/6.

[2421] Caymaz, 2010: çiz. 104/5.

[2422] Dedeoğlu, 2010: levha 64f/9.

[2423] Dedeoğlu, 2010: levha 5a/1.

formunda bir kaba ait olup grimsi-kahverengi renkte yüzeylidir. Eserin yakın profildeki benzerleri Beycesultan'ın XXXVIII, XXXVII ve XXXVI. tabakalarında[2424], Pazaryeri I'de[2425], Ulucak III. tabakada[2426], Bakla Tepe IV. tabakada[2427] ve Hasan Höyüğü[2428] gibi yerleşimlerde belirlenmiştir.

4.2.2.4. Gördes ve Çevresi

4.2.2.4.1. Şahin Kayası Höyüğü

Yerleşim üzerinde Son Kalkolitik Çağ'a ait iki parça tespit edilmiştir **(Kat. No: 26/1-30, resim: 169, çizim: 26)**. Ağız kenarına ait olan bu parçalardan yalnızca biri profil vermektedir (2 nolu). Hafif dışa çekik ağız kenarlı bir çanak parçasına ait olan bu eser; gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, taşçık ve kuvars içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeylidir. Bu eserin yakın benzerleri Beycesultan'ın Son Kalkolitik Çağ'a tarihlenen XXXIV, XXXI ve XXII. tabakalarında[2429], Kumtepe IB3 evresinde[2430], Kuruçay X-IX. yapı katlarında[2431], Bağbaşı'nda[2432], Akçay'da[2433], Pazaryeri I'de[2434], Ovaköy III ve Paşaköy'de[2435], Ulucak III. tabakada[2436], Höyük Mevkii[2437] ile Ömer Höyüğü[2438] gibi yerleşimlerde tespit edilmiştir.

4.2.2.5. Kula ve Çevresi

4.2.2.5.1. Söğüt Çayı Höyüğü

Höyük yüzeyinden Son Kalkolitik Çağ'a tarihlendirebileceğimiz sadece bir adet seramik parçası bulunmuştur **(Kat. No: 27/1-21, resim: 170, çizim: 27)**. Çanak türü kap formuna ait olan parça; dışa eğik duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı olup grimsi-kahverengi

[2424] Lloyd ve Mellaart, 1962: 72, fig. P.1, 2, 4-5, 11; 74, fig. P.2, 10; 78, fig. P.4, 18.

[2425] French, 1967: 79, fig. 16/40, 42.

[2426] Caymaz, 2010: çiz. 3/5, çiz. 26/5.

[2427] Caymaz, 2010: çiz. 91/5-6.

[2428] Dedeoğlu, 2010: levha 21a/2.

[2429] Lloyd ve Mellaart, 1962: 82, fig. P.5, 1; 86, fig. P.7, 31; 98, fig. P.11, 1-2.

[2430] Sperling, 1976: 336, fig. 18/532.

[2431] Duru, 1994: levha 104/10, levha 111/1, levha 113/3, levha 117/3.

[2432] Eslick, 1994: plate 39, no. 112.

[2433] Eslick, 1994: plate 76, no. 7.

[2434] French, 1967: 80, fig. 17/1.

[2435] French, 1969: 81, fig. 12/24, 27.

[2436] Caymaz, 2010: çiz. 3/3.

[2437] Dedeoğlu, 2010: levha 4b/1.

[2438] Dedeoğlu, 2010: levha 23b/1-2.

renkte hamurlu, hamuru ise kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Beycesultan'ın Son Kalkolitik Çağ'a tarihlendirilen XXXVIII, XXXVI, XXXIV, XXXIII, XXXII, XXXI, XXX, XXIX ve XXVII. tabakalarındaki parçalarla[2439], Ulucak kazısının III. tabakadaki parçalarla[2440], Bağbaşı[2441], Karaburun[2442], Ilıcapınar[2443] ve Paşaköy[2444] buluntularıyla benzerdir. Ayrıca Kumtepe IA2 evresinde[2445], Ege Gübre II. tabaka[2446], Yeşilova[2447], Liman Tepe[2448], Bakla Tepe[2449] ve Küçük Yamanlar[2450] gibi merkezlerde benzer sayılabilecek örnekler bulunmaktadır.

4.2.2.5.2. İncesu (Gölde) Köyiçi Mevkii

Yamaç yerleşiminde gerçekleştirilen incelemeler sonucunda Son Kalkolitik Çağ'a tarihlenebilecek yedi parça seramik tespit edilmiştir **(Kat. No: 38/1-15, resim: 181, çizim: 36)**. Eserlerin beşi gövde parçası geri kalan ikisi ise çanak ve çömlek türü kap formuna ait profil veren ağız kenarı parçasıdır. Bu eserlerden dışa çekik ağız kenarlı çömlek parçası (1 nolu) kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Benzer sayılabilecek örnekler Kuruçay X-IX. yapı katında[2451], Bağbaşı[2452], Karaburun[2453], Kızılbel[2454], Ulucak Höyük III. tabaka[2455], Bakla Tepe I. tabaka[2456] ve Ekşi Höyüğü'nde[2457] bulunmuştur. Yerleşimde ele geçen diğer

[2439] Lloyd ve Mellaart, 1962: 74, fig. P.2, 19; 78, fig. P.4, 15; 82, fig. P.5, 11; 84, fig. P.6, 19-20, 23-24; 84, fig. P.6, 1, 4-6; 86, fig. P.7, 21; 86, fig. P.7, 5; 88, fig. P.8, 19; 88, fig. P.8, 2;

[2440] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 20/7, 17; Caymaz, 2010: çiz. 2/7, çiz. 11/7, çiz. 15/7, çiz. 21/9.

[2441] Eslick, 1994: plate 17, no. 8.

[2442] Eslick, 1994: plate 70, no. 3, 5.

[2443] French, 1967: 75, fig. 12/6.

[2444] French, 1961: 124, fig. 5/6-7.

[2445] Sperling, 1976: 319, fig. 9/208.

[2446] Caymaz, 2010: çiz. 49/4-5, çiz. 59/15.

[2447] Caymaz, 2010: çiz. 66/5, 7-8, çiz. 75/2.

[2448] Caymaz, 2010: çiz. 83/5, 8.

[2449] Caymaz, 2010: çiz. 93/2.

[2450] Meriç, 2018: 235, plate 27, Nr. 377; 236, plate 28, Nr. 404, 406; 237, plate 29, Nr. 403.

[2451] Duru, 1994: levha 132/3.

[2452] Eslick, 1994: plate 21, no. 50, plate 39, no. 111.

[2453] Eslick, 1994: plate 72, no. 17.

[2454] Eslick, 1994: plate 74, no. 8.

[2455] Caymaz, 2010: çiz. 7/3.

[2456] Caymaz, 2010: çiz. 125/6.

[2457] Dedeoğlu, 2010: levha 64f/9.

parça ise Batı Anadolu'da benzer sayılabicek birçok örneği bulunan yuvarlatılmış ve dışa çekik ağız kenarlı çanak parçasıdır (2 nolu). Eserin hamuru grimsi-kahverengi, astarı ise kırmızımsı-kahverengi renktedir. Beycesultan'ın XXV ve XXII. tabakalarında[2458], Kumtepe IB3 evresi[2459], Bağbaşı[2460], Ilıcapınar[2461], Karaburun[2462], Kuruçay[2463], Hasan Höyük[2464], Ören Mevkii[2465], Anadolu Lisesi[2466], Ekşi Höyük[2467] ve Özdemirciler Höyük[2468] gibi merkezlerde ele geçen örneklerle yakın benzerlik göstermektedir.

4.2.2.6. Merkez İlçe ve Çevresi

4.2.2.6.1. Baklatepe Höyüğü

Baklatepe Höyüğü'nde tespit edilen az sayıdaki seramik buluntuları arasında Son Kalkolitik Çağ'a tarihlendirebileceğimiz yalnızca bir parça belirlenmiştir **(Kat. No: 28/1-17, resim: 171, çizim: 28)**. Söz konusu parça dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı çömlek parçası olup koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Benzer sayılabilecek örnekler ise Beycesultan'ın XL, XXXIX, XXXVIII, XXXII ve XXXI. tabakalarında[2469], Kumtepe IA1 evresinde[2470], Bağbaşı'nda[2471], Höyücek'te[2472], Pınarbaşı'nda[2473], Tavşan Adası'nda[2474], Ulucak III.

[2458] Lloyd ve Mellaart, 1962: 92, fig. P.9, 14; 98, fig. P.11, 1-2;

[2459] Sperling, 1976: 335, fig. 15/552.

[2460] Eslick, 1994: plate 19, no. 31, plate 54, no. 255.

[2461] French, 1967: 75, fig. 12/11.

[2462] Eslick, 1994: plate 70, no. 6.

[2463] Duru, 1994: levha 104/7.

[2464] Dedeoğlu, 2010: levha 21a/2.

[2465] Dedeoğlu, 2010: levha 3b/1.

[2466] Meriç, 2018: 251, plate 43, Nr. 598.

[2467] Dedeoğlu, 2010: levha 64g/1.

[2468] Dedeoğlu, 2010: levha 22a/1.

[2469] Lloyd ve Mellaart, 1962: 72, fig. P.1, 47; 72, fig. P.1, 40; 74, fig. P.2, 21, 23; 84, fig. P.6, 11, 13; 86, fig. P.7, 29.

[2470] Sperling, 1976: 317, fig. 8/110.

[2471] Eslick, 1994: plate 38, no. 9; plate 39, no. 104; plate 42, no. 118; plate 47, no. 137.

[2472] Meriç, 2018: 209, plate 1, Nr. 5-6.

[2473] Meriç, 2018: 254, plate 46, Nr. 637.

[2474] Akdeniz, 1998: 9, çiz. 2.

tabakada[2475], Ömer Höyüğü'nde[2476], Ekşi Höyüğü'nde[2477] ve Ören Mevkii[2478] gibi merkezlerde ele geçmiştir.

4.2.2.6.2. Tekeliler Höyüğü

Manisa Merkez ilçesindeki bir diğer yerleşim olan merkezde gerçekleştirilen yüzey incelemesinde Son Kalkolitik Çağ buluntuları arasında yalnızca bir parça tespit edilmiştir **(Kat. No: 29/1, resim: 172)**. Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçasına ait olan eser devetüyümsü-sarı renkte hamurlu, hamuru ise kum, mika, az miktarda kireç ve taşçık içermektedir. Hamur renginde yüzeylidir. Bu eserin benzeri parçalara bakıldığında Beycesultan'ın XXXVIII ve XXXIII. tabakalarında[2479], Kumtepe IB2 evresinde[2480], Boztepe'de[2481], Pamukçu'da[2482], Yassıtepe'de[2483], Ulucak kazısının III. tabakasında[2484], Bakla Tepe'de[2485], Yeşilova'da[2486], Liman Tepe'de[2487] ve Özdemirciler Höyüğü'nde[2488] yakın örnekler belirlenmiştir. Biraz daha erken döneme ait bir örneği ise Akçapınar'da[2489] bulunmuştur.

4.2.2.7. Sarıgöl ve Çevresi

4.2.2.7.1. Bereketli Höyüğü

Höyük üzerinde tespit edilen eserlerin incelenmesi sonucunda İlk Kalkolitik Çağ'a ait iki parça seramik belirlenmiştir **(Kat. No: 30/1-28, resim: 173, çizim: 29)**. Bu parçalardan biri kâse diğeri ise çanak türündeki kap formuna aittir. Kâse formuna ait parça, dışa çekik ağız kenarlı olup hamuru kum, kireç, mika, kuvars ile az miktarda taşçık içermekte ve koyu kahverengi renkte yüzeylidir. Çanak formundaki eser (2 nolu) ise yuvarlatılmış ağız kenarlı

[2475] Caymaz, 2010: çiz. 31/3.

[2476] Dedeoğlu, 2010: levha 23b/4.

[2477] Dedeoğlu, 2010: levha 64f/8.

[2478] Dedeoğlu, 2010: levha 3a/4, 8.

[2479] Lloyd ve Mellaart, 1962: 72, fig. P.1, 13; 84, fig. P.6, 23.

[2480] Sperling, 1976: 328, fig. 13/404.

[2481] Eslick, 1994: plate 67, no. 9.

[2482] French, 1961: 124, fig. 5/59.

[2483] Derin, 2006: 10, çizim 1/2.

[2484] Caymaz, 2010: çiz. 5/5, çiz. 15/3, çiz. 27/4,

[2485] Caymaz, 2010: çiz. 133/2.

[2486] Caymaz, 2010: çiz. 71/1.

[2487] Caymaz, 2010: çiz. 83/10.

[2488] Dedeoğlu, 2010: levha 22a/8.

[2489] Meriç, 2018: 263, plate 55, Nr. 779.

ve dikey duruşlu olup gri renkte hamurlu ve devetüyümsü-kahverengi renkte astarlıdır[2490]. Bu eserin biraz daha geç döneme ait benzer örnekleri Beycesultan'ın Son Kalkolitik Çağ'a tarihlendirilen XXIII, XXII ve XX. tabakalarında[2491], Kumtepe IB2 evresinde[2492], Bağbaşı[2493], Ilıcapınar[2494], Pazaryeri I[2495], Ulucak III. tabaka[2496], Küçük Yamanlar[2497], Ekşi Höyük[2498] ve Akçapınar[2499] gibi yerleşimlerde ele geçmiştir.

4.2.2.7.2. Kızılçukur Höyüğü

Yerleşim üzerinde Neolitik Çağ parçalarının yanı sıra olasılıkla İlk Kalkolitik Çağ'a ait buluntular da belirlenmiştir **(Kat. No: 7/3-13, resim: 147, çizim: 9)**. Bu döneme ait tespit edilen on bir parçanın üç tanesi ip delikli tutamak geri kalan sekiz tanesi ise ağız kenarı parçasıdır. Söz konusu ağız kenarı parçalarından yedi tanesi kâse diğeri ise çanak türü kap formuna aittir.

Çömlek ve çanakların ağız kenarı üzerinde veya hemen ağız kenarının altında yer alan tutamaklar İlk Kalkolitik Çağ'dan itibaren görülen bir özelliktir[2500]. Bu tür tutamaklar Kızılçukur Höyüğü'nde de bulunmuştur (çiz. 9/11-13). Benzer örneklere Kızılbel'de[2501], Küçük Yamanlar'da[2502], Yenmiş'te[2503] ve Akçapınar'da[2504] rastlanılmıştır. Biraz daha geç örnekleri ise Beycesultan'ın XXXV. tabakasında[2505], Kumtepe'nin IB2 ve IB3

[2490] Bu höyük için ayrıca bkz. Akdeniz, 2012a: 19-27.

[2491] Lloyd ve Mellaart, 1962: 98, fig. P.11, 12; 100, fig. P.12, 34; 100, fig. P.12, 3.

[2492] Sperling, 1976: 328, fig. 13/308.

[2493] Eslick, 1994: plate 17, no. 22.

[2494] French, 1967: 75, fig. 12/8.

[2495] French, 1967: 80, fig. 17/15.

[2496] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 20/7, 16-17.

[2497] Meriç, 2018: 235, plate 27, Nr. 381.

[2498] Dedeoğlu, 2010: levha 64h/8.

[2499] Meriç, 2018: 263, plate 55, Nr. 780.

[2500] Ünlüsoy, 2014: 60.

[2501] Eslick, 1994: plate 75, no. 22.

[2502] Meriç, 2018: 236, plate 28, Nr. 422; 237, plate 29, Nr. 448.

[2503] Meriç, 2018: 258, plate 50, Nr. 704.

[2504] Meriç, 2018: 263, plate 55, Nr. 781;

[2505] Lloyd ve Mellaart, 1962: 82, fig. P.5, 23.

evrelerinde[2506], Karaburun'da[2507], Hacılartepe'de[2508], Ilıcapınar'da[2509], Kayışlar'da[2510], Pamukçu'da[2511], Arpalı II'de[2512], Kennez II'de[2513], Hacırahmanlı'da[2514], Gaventepe'de[2515], Ücektepe'de[2516], Halitpaşa II'de[2517], Kuruçay X-IX. yapı katlarında[2518], Ulucak III. tabaka'da[2519], Hacı Yusuf Değirmeni'nde (Gürpınar)[2520], Helvacı Höyücek II'de (Melengiç Sekisi)[2521], Yeşilova'da[2522], Liman Tepe VII. tabakada[2523], Bakla Tepe IV. tabakada[2524], Anadolu Lisesi[2525], Höyücek[2526] ve Ekşi Höyük[2527] gibi geniş bir yelpazede belirlenmiştir.

4.2.2.8. Saruhanlı ve Çevresi

4.2.2.8.1. Alibeyli Höyüğü

Saruhanlı sınırları içerisinde yer alan höyük üzerinden Son Kalkolitik Çağ'a tarihlendirebileceğimiz yalnızca iki parça belirlenmiştir **(Kat. No: 8/1-12, resim: 148, çizim: 10)**. Söz konusu eserler çanak türü kap formlarına aittir. 2 nolu eser profil bakımından dışa uzatılmış ağız kenarlı olup hamuru ise kum, kuvars ve mika içermektedir. Bu tür çanaklara ait örneklere Beycesultan'ın XXXVIII, XXXVI, XXXIV, XXXIII, XXXII ve XXXI.

[2506] Sperling, 1976: 328, fig. 13/402, 408-409; 334, fig. 14/513-514, 518, 520.

[2507] Eslick, 1994: plate 73, no. 24.

[2508] French, 1967: 72, fig. 9/16, 21.

[2509] French, 1967: 75, fig. 12/2, 9, 24.

[2510] French, 1961: 124, fig. 5/9, 13-14; French, 1969: 79, fig. 10/20-24.

[2511] French, 1961: 124, fig. 5/16.

[2512] French, 1961: 124, fig. 5/21.

[2513] French, 1961: 124, fig. 5/22.

[2514] French, 1961: 124, fig. 5/23; French, 1969: 80, fig. 11/1-2.

[2515] French, 1969: 77, fig. 8/34.

[2516] French, 1969: 77, fig. 8/35.

[2517] French, 1969: 80, fig. 11/5.

[2518] Duru, 1994: levha 108/9-11, levha 119/11, levha 122/5, levha 132/2

[2519] Caymaz, 2010: çiz. 1/5, çiz. 10/3, çiz. 12/6, çiz. 20/5-7, çiz. 34/8, 16, çiz. 46/8.

[2520] Caymaz, 2010: çiz. 141/3; Caymaz, 2014: 170, çiz. 3/3.

[2521] Caymaz, 2010: çiz. 139/2-3, 5; Caymaz, 2014: 170, çiz. 1/2-3, 5.

[2522] Caymaz, 2010: çiz. 67/7, çiz. 79/2.

[2523] Caymaz, 2010: çiz. 83/3, çiz. 84/3.

[2524] Caymaz, 2010: çiz. 90/1, 5, 8, çiz. 92/4, çiz. 99/4, çiz. 101/1, 6.

[2525] Meriç, 2018: 251, plate 43, Nr. 603, 607.

[2526] Meriç, 2018: 209, plate 1, Nr. 2; 210, plate 2, Nr. 13-14.

[2527] Dedeoğlu, 2010: levha 64h/1.

tabakalarında[2528], Karaburun[2529], Paşaköy[2530], Ilıcapınar[2531], Pınarbaşı[2532], Ulucak III. tabaka[2533], Helvacı Höyücek II (Melengiç Sekisi)[2534], Yeşilova[2535], Bakla Tepe III. tabaka[2536] ve Değirmen Höyük[2537] gibi merkezlerde rastlanmaktadır.

4.2.2.8.2. Arpalı I (Lütfiye) Höyüğü

Yerleşimde konumuz olan dönemlerle ilişkili tespit edilen az sayıdaki eserlerin incelenmesi sonucunda olasılıkla Son Kalkolitik Çağ'a ait dört parça seramik belirlenmiştir **(Kat. No: 31/1-6, resim: 174, çizim: 30)**. Bu eserlerin üçü çanak bir tanesi ise çömlek türü kap formuna aittir. Bu parçaların ortak özelliği ise yuvarlatılmış ağız kenarlı bir profile sahip olmalarıdır. Söz konusu eserlerden bir numaralı olan çömlek parçasının yakın benzerleri Beycesultan'ın XXXIII ve XXXII. tabakalarında[2538], Kumtepe IA1 ve IB2 evrelerinde[2539], Karaburun[2540], Kızılbel[2541], Ovaköy III[2542], Kuruçay[2543], Tavşan Adası[2544], Ege Gübre[2545], Höyücek[2546], Hacı Yusuf Değirmeni (Gürpınar)[2547], Ulucak III. tabaka[2548], Bakla Tepe II.

[2528] Lloyd ve Mellaart, 1962: 74, fig. P.2, 19; 78, fig. P.4, 15; 82, fig. P.5, 11; 84, fig. P.6, 19, 20, 24; 84, fig. P.6, 1, 5-6; 86, fig. P.7, 21.

[2529] Eslick, 1994: plate 70, no. 3.

[2530] French, 1961: 124, fig. 5/5.

[2531] French, 1967: 75, fig. 12/6.

[2532] Meriç, 2018: 254, plate 46, Nr. 655.

[2533] Caymaz, 2010: çiz. 83/3, çiz. 38/9. Ayrıca yakın benzerleri için bkz. Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 20/7, 16-17.

[2534] Caymaz, 2010: çiz. 83/3, çiz. 139/4; Caymaz, 2014: 170, çiz. 1/4.

[2535] Caymaz, 2014: 170, çiz. 67/6, çiz. 75/2.

[2536] Caymaz, 2014: 170, çiz. 103/7-8.

[2537] Dedeoğlu, 2010: levha 12b/5.

[2538] Lloyd ve Mellaart, 1962: 84, fig. P.6, 31-32; 84, fig. P.6, 3, 11.

[2539] Sperling, 1976: 317, fig. 8/111; 336, fig. 17/419.

[2540] Eslick, 1994: plate 70, no. 11.

[2541] Eslick, 1994: plate 74, no. 10.

[2542] French, 1969: 81, fig. 12/24.

[2543] Duru, 1994: levha 114/6, levha 116/8.

[2544] Akdeniz, 1998: 9, çiz. 2.

[2545] Caymaz, 2010: çiz. 52/5, çiz. 53/2-3.

[2546] Meriç, 2018: 209, plate 1, Nr. 5-6.

[2547] Caymaz, 2010: çiz. 141/6; Caymaz, 2014: 170, çiz. 3/5.

[2548] Caymaz, 2010: çiz. 41/4, 6, çiz. 42/4.

tabaka[2549], Liman Tepe VII. tabaka[2550], Ören Mevkii[2551], Höyük Mevkii[2552], Çayıryanı Höyük[2553], Pınar Höyük[2554], Ömer Höyük[2555], Ekşi Höyük[2556] ve Uluyol Höyüğü[2557] gibi pek çok merkezde ele geçmiştir. Bununla birlikte iki ve üç numaralı parçalar ise benzer sayılabilecek form ve profile sahip olup bunların benzer örnekleri Bağbaşı[2558], Karaburun[2559], Paşaköy[2560], Ilıcapınar[2561], Ulucak III. tabaka[2562], Helvacı Höyücek II (Melengiç Sekisi)[2563], Liman Tepe VII. tabaka[2564], Yeşilova[2565], Hasan Höyük[2566], Ömer Höyük[2567] ve Ekşi Höyük[2568] gibi yerleşimlerde bulunmaktadır.

4.2.2.8.3. Baykuştepe Höyüğü

Yerleşimde Son Kalkolitik Çağ ya da İlk Tunç Çağı'nın ilk evrelerine ait olduğunu düşündüğümüz yalnızca bir parça tespit edilmiştir **(Kat. No: 32/1-22, resim: 175, çizim: 31)**. Eser, dikey profilli ve yuvarlatılmış ağız kenarlı olup çanak türü kap formuna aittir. Kırmızı renkte hamurlu, hamuru ise kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Söz konusu parçanın benzer sayılabilecek örnekleri Kennez Höyüğü (Kennez I)[2569] ve Soğanlı (Acısu) Höyüğünde[2570] belirlenmiştir.

[2549] Caymaz, 2010: çiz. 116/2.

[2550] Caymaz, 2010: çiz. 85/2.

[2551] Dedeoğlu, 2010: levha 3a/3-4, 6.

[2552] Dedeoğlu, 2010: levha 4b/2.

[2553] Dedeoğlu, 2010: levha 11c/9.

[2554] Dedeoğlu, 2010: levha 20a/5.

[2555] Dedeoğlu, 2010: levha 23b/4.

[2556] Dedeoğlu, 2010: levha 64f/5.

[2557] Bkz. bu bölümde Uluyol Höyüğü ve dipnotları.

[2558] Eslick, 1994: plate 17, no. 13, 16, plate 38, no. 99.

[2559] Eslick, 1994: plate 70, no. 6.

[2560] French, 1961: 124, fig. 5/5.

[2561] French, 1967: 75, fig. 12/11.

[2562] Caymaz, 2010: çiz. 26/5.

[2563] Caymaz, 2010: çiz. 139/15; Caymaz, 2014: 170, çiz. 1/15.

[2564] Caymaz, 2010: çiz. 83/1.

[2565] Caymaz, 2010: çiz. 67/5-6.

[2566] Dedeoğlu, 2010: levha 21a/1.

[2567] Dedeoğlu, 2010: levha 23b/10.

[2568] Dedeoğlu, 2010: levha 64h/4-6.

[2569] Bkz. bu bölümde Kennez Höyüğü (Kennez I) ve dipnotları.

[2570] Bkz. bu bölümde Soğanlı (Acısu) Höyüğü ve dipnotları.

4.2.2.8.4. Hacırahmanlı Höyüğü

Höyük yüzeyinden toplanan sınırlı sayıdaki buluntular arasında Son Kalkolitik Çağ'a tarihlendirebileceğimiz sadece bir örnek belirlenmiştir **(Kat. No: 33/1-13, resim: 176, çizim: 32)**. Parça, çanak türü kap formuna ait olup dışa eğik duruşlu bir profile sahiptir. Bu parçanın benzerleri Beycesultan'ın XXXVIII, XXXIII, XXXII, XXX ve XXIX. tabakalarında[2571], Hacılartepe'de[2572], Ilıcapınar'da[2573], Pazaryeri I'de[2574], Ulucak Höyük III. tabakada[2575], Liman Tepe VII. tabakada[2576], Çayıryanı Höyüğü[2577] ve Ekşi Höyük gibi merkezlerde ele geçen örnekleri andırmaktadır.

4.2.2.8.5. Halitpaşa II Höyüğü

Yerleşim üzerinde yapılan incelemelerde konumuz olan dönemlerle ilişkili yalnızca bir parça tespit edilebilmiştir. Büyük olasılıkla Son Kalkolitik Çağ'a ait olan bu eser, gri renkte hamurlu ve açık kahverengi renkte yüzeyli olan düzleştirilmiş dip parçasıdır **(Kat. No: 34/1, resim: 177)**. Batı Anadolu'nun büyük bir bölümünde bu parçanın benzer örnekleri bulunmuştur. Beycesultan'ın XXXI, XXIII, XX ve XXIV. tabakalarında[2578], Kumtepe IA1 evresinde[2579], Kuruçay X-IX. yapı katlarında[2580], Bağbaşı[2581], Kızılbel[2582], Küçük Yamanlar[2583], Ulucak III. tabaka[2584], Ege Gübre II. tabaka[2585], Yeşilova[2586], Bakla Tepe[2587],

[2571] Lloyd ve Mellaart, 1962: 74, fig. P.2, 17; 84, fig. P.6, 23; 84, fig. P.6, 1; 86, fig. P.7, 5; 88, fig. P.8, 19.

[2572] French, 1967: 72, fig. 9/20, 22-23.

[2573] French, 1967: 75, fig. 12/7.

[2574] French, 1967: 80, fig. 17/39.

[2575] Caymaz, 2010: çiz. 35/4-5.

[2576] Caymaz, 2010: çiz. 83/6.

[2577] Dedeoğlu, 2010: levha 11b/4.

[2578] Lloyd ve Mellaart, 1962: 86, fig. P.7, 18, 20, 22; 96, fig. P.10, 10; 102, fig. P.13, 16.

[2579] Sperling, 1976: 317, fig. 8/120.

[2580] Duru, 1994: levha 108/15, levha 120/13, levha 126/7.

[2581] Eslick, 1994: plate 26, no. 67; plate 37, no. 92-93; plate 51, no. 184-185, 188.

[2582] Eslick, 1994: plate 75, no. 21.

[2583] Meriç, 2018: 237, plate 29, Nr. 419; 240, plate 32, Nr. 443.

[2584] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 20/24; Caymaz, 2010: çiz. 9/1, 3, 6, çiz. 19/3, 5, çiz. 32/1, 3, 5.

[2585] Caymaz, 2010: çiz. 57/5-6.

[2586] Caymaz, 2010: çiz. 77/6.

[2587] Caymaz, 2010: çiz. 97/3.

Kepir Höyük[2588] ve Ekşi Höyük[2589] gibi yerleşimlerde benzer sayılabilecek birçok örnek belirlenmiştir.

4.2.2.8.6. Paşaköy Höyüğü

Çok az sayıda buluntunun tespit edildiği yerleşimde Son Kalkolitik Çağ tarihli sadece bir parça belirlenmiştir **(Kat. No: 35/1-3, resim: 178, çizim: 33)**. İçe yuvarlatılmış ağız kenarlı bir çanak parçasına ait olan eser, açık kahverengi renkte hamurlu olup kahverengimsi-kırmızı renkte astarlı ve açkılıdır. Söz konusu parçanın benzerlerine bakacak olursak Beycesultan'ın Son Kalkolitik Çağ'a tarihlenen XXV ve XX. tabakalarında[2590], Pamukçu[2591], Sındırgı[2592], Küçük Yamanlar[2593], Ege Gübre[2594], Ulucak III. tabaka[2595] ve Ören Mevkii[2596] gibi merkezlerde yakın örnekleri olduğu görülmektedir.

4.2.2.8.7. Koldere

Tepe üstü yerleşiminden Son Neolitik/İlk Kalkolitik Çağ şeklinde tarihlendirilmesinin daha uygun olduğunu düşündüğümüz altı seramik parçası tespit edilmiştir. Bunların beşi dikine ip delikli kulp, diğeri ise herhangi bir kabın gövdesine ait parçalardır **(Kat. No: 9/1-24, resim: 149, çizim: 11)**. Kulp parçalarının tümünün hamuru kum, kuvars ve mika içermekteyken hamur renkleri ise farklılık göstermektedir[2597].

4.2.2.9. Selendi ve Çevresi

4.2.2.9.1. Ters Tepe Höyüğü

Yerleşim üzerinde gerçekleştirilen araştırmalar sonucunda konumuz olan dönemlerden Kalkolitik Çağ'a tarihlendirebileceğimiz toplam beş parça seramik belirlenmiştir **(Kat. No: 36/1-36, resim: 179, çizim: 34)**. Bu eserlerin üç tanesi İlk Kalkolitik Çağ'a diğer ikisi ise Son Kalkolitik Çağ'a ait olmalıdır. Söz konusu üç parça çanak türü kap formuna ait olup ağız kenarı profili bakımından birbirinden farklıdır. Diğer iki eser ise gövde

[2588] Dedeoğlu, 2010: levha 49b/15.

[2589] Dedeoğlu, 2010: levha 64g/9.

[2590] Lloyd ve Mellaart, 1962: 92, fig. P.9, 7; 100, fig. P.12, 13.

[2591] French, 1969: 80, fig. 11/26.

[2592] French, 1969: 81, fig. 12/18.

[2593] Meriç, 2018: 239, plate 31, Nr. 415.

[2594] Caymaz, 2010: çiz. 51/7, çiz. 55/1.

[2595] Caymaz, 2010: çiz. 17/9.

[2596] Dedeoğlu, 2010: levha 3b/10.

[2597] Söz konusu dikine ip delikli kulpların yakın benzerleri için bkz. bu bölümde Koldere ve dipnotları.

parçasıdır. 1 nolu hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası, açık kahverengi renkte hamurlu olup hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç içermektedir[2598]. 2 nolu hafif dışa çekik ağız kenarlı ve dikey duruşlu çanak parçası ise grimsi-siyah renkte hamurludur. Benzeri parçalar Kuruçay X-IX. yapı katlarında[2599], Küçük Yamanlar[2600] ve Helvacı Höyücek II'de (Melengiç Sekisi)[2601], biraz daha geç dönem örnekleri ise Beycesultan'ın XXXIX. tabakasında[2602], Paşaköy'de[2603], Ilıcapınar'da[2604], Ulucak III. tabakada[2605], Höyücek'te[2606], Anadolu Lisesi[2607] ve Bakla Tepe'nin IV ve III. tabakalarında[2608] tespit edilmiştir. Höyükte bu döneme ait belirlenen son parça (3 nolu), hafif içe çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası olup hamuru koyu kahverengi renktedir. Kuruçay'ın X-IX. tabakalarında[2609], Aşağı Bağbaşı[2610], Kızılbel[2611] ve Küçük Yamanlar'da[2612], biraz daha geç dönem örnekleri ise Beycesultan'ın XXX. tabakasında[2613], Kumtepe IA2 evresinde[2614], Hacılartepe'de[2615], Ovaköy III'te[2616], Ulucak III. tabakada[2617], Ege Gübre'de[2618], Yeşilova'da[2619], Liman

[2598] Bu parçanın biraz daha erken dönem örnekleri için bkz. bu bölümde Su Deliği Tepe (çizim 6/2) ve dipnotları.

[2599] Duru, 1994: levha 103/12, levha 104/2.

[2600] Meriç, 2018: 237, plate 29, Nr. 397.

[2601] Meriç, 2018: 212, plate 4, Nr. 39.

[2602] Lloyd ve Mellaart, 1962: 72, fig. P.1, 40.

[2603] French, 1969: 81, fig. 12/9.

[2604] French, 1967: 75, fig. 12/17.

[2605] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 20/20; Caymaz, 2010: çiz. 13/6.

[2606] Meriç, 2018: 209, plate 1, Nr. 10.

[2607] Meriç, 2018: 251, plate 43, Nr. 599.

[2608] Caymaz, 2010: çiz. 94/4, çiz. 104/5.

[2609] Duru, 1994: levha 118/2, levha 121/4, levha 124/4.

[2610] Eslick, 1994: plate 63, no. 5.

[2611] Eslick, 1994: plate 75, no. 14.

[2612] Meriç, 2018: 235, plate 27, Nr. 380.

[2613] Lloyd ve Mellaart, 1962: 86, fig. P.7, 8.

[2614] Sperling, 1976: 319, fig. 9/211.

[2615] French, 1967: 72, fig. 9/14.

[2616] French, 1969: 80, fig. 11/21.

[2617] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 20/4; Caymaz, 2010: çiz. 37/7.

[2618] Caymaz, 2010: çiz. 51/1.

[2619] Caymaz, 2010: çiz. 62/1.

Tepe'de[2620], Çayıryanı Höyüğü'nde[2621], Ekşi Höyük[2622] ve Baklan-İkiz Höyük[2623] gibi önemli yerleşimlerde ele geçmiştir.

4.2.3. İlk Tunç Çağı

4.2.3.1. Akhisar ve Çevresi

4.2.3.1.1. Akdeğirmen Höyüğü

Yerleşimde konumuz olan dönemlerle ilgili tespit edilen çok az sayıdaki buluntular arasında İlk Tunç Çağı'na ait olduğunu düşündüğümüz yalnızca bir parça belirlenmiştir **(Kat. No: 11/1-2, resim: 151)**. Eserin hamuru kahverengi renkte olup kahverengimsi-kırmızı renkte astarlı ve açkılıdır.

4.2.3.1.2. Akhisar Höyüğü

Höyük üzerinde İlk Tunç Çağı buluntuları arasında toplam dokuz parça seramik belirlenmiştir. Bu eserlerin dördü gövde parçası, ikisi kulp parçası, diğer ikisi ağız kenarı parçası ve sonuncusu da düzleştirilmiş dip parçasıdır **(Kat. No: 1/1-9, resim: 139, çizim: 2)**. Eserlerin çoğu kırmızı renkte hamurlu olup hamurları kum, kuvars ve mika içermektedir. Söz konusu eserlerden 1 nolu dışa uzatılmış ağız kenarlı çanak parçası, Troia IVc ve V. tabakalarında[2624], Beycesultan'ın İlk Tunç Çağı III dönemine tarihlenen buluntuları arasında[2625], Pamukçu'da[2626], Yortan'da[2627], Anadolu Lisesi'nde[2628], Pınarbaşı (Tepebağ) Höyüğü'nde[2629], Liman Tepe[2630], Bakla Tepe[2631], Denizkent'te[2632] ve Erenler Höyüğü'nde[2633] ele geçen seramik parçaları ile neredeyse aynı profili vermektedir. 2 nolu dışa uzatılmış ağız

[2620] Caymaz, 2010: çiz. 82/5.

[2621] Dedeoğlu, 2010: levha 11c/1.

[2622] Dedeoğlu, 2010: levha 64g/8.

[2623] Dedeoğlu, 2010: levha 48a/4.

[2624] Blegen, Caskey ve Rawson, 1951: fig. 179/4; fig. 256/22.

[2625] Bkz. Lloyd ve Mellaart, 1962: 202, fig. P.47, 10; 234, fig. P.63, 23.

[2626] French, 1969: 82, fig. 13/25.

[2627] Kamil, 1982: fig. 77/248.

[2628] Derin ve Batmaz, 2004: 90, levha 4, şekil 6/12.

[2629] Derin ve Batmaz, 2004: 92, levha 6, şekil 8/7.

[2630] Şahoğlu, 2002: levha 84/e.

[2631] Böyükulusoy, 2016: levha 26/b.

[2632] Caymaz, 2009: 39, çiz. 17/6.

[2633] Oy, 2018: 232, levha 8/112.

kenarlı çömlek parçası ise Yortan örneklerini andırmaktadır[2634]. Yortan'ın dışında Beycesultan[2635], Troia IV ve V. tabaka[2636], Liman Tepe[2637], Bakla Tepe[2638], Top Tepe[2639], Domuz Höyük[2640], İkiz Höyük[2641] ve Sarıgöl'de[2642] de bulunmuştur. Yüzey buluntuları arasında yer alan 5 nolu düzleştirilmiş dip parçası ise İlk Tunç Çağı Batı Anadolu'sunda birçok merkezde görülmektedir. Bunlar arasında Troia[2643], Kumtepe[2644], Beycesultan[2645], Çakırca[2646], Marmaracık[2647], Pamukçu[2648], Yortan[2649], Ulucak[2650], Azizkuyusu Höyük[2651], Liman Tepe[2652], Bakla Tepe[2653], Altın Tepe[2654], Lember Tepe[2655], Sarımeşe Tepe[2656], Gülbahçe-Değirmenaltı[2657], Pınarbaşı[2658], Çayıryanı Höyük[2659] ve Yoncalı Höyük[2660] sayılabilir.

[2634] Kamil, 1982: fig. 25-29.

[2635] Lloyd ve Mellaart, 1962: 164, fig. P.33, 12.

[2636] Blum, 2016: plate 4/1-2; plate 10/7.

[2637] Şahoğlu, 2002: levha 74/a, levha 103/6710.18

[2638] Böyükulusoy, 2016: levha 59/e.

[2639] Dedeoğlu, 2010: levha 47/4.

[2640] Dedeoğlu, 2010: levha 35c/6.

[2641] Dedeoğlu, 2010: levha 28a/3.

[2642] Meriç, 2018: 277, plate 69, Nr. 987.

[2643] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 260/8, 19; fig. 267; Blegen, Caskey ve Rawson, 1951: fig. 176; Korfmann, 1995: Abb. 10/1, 6; Abb. 11/10; Blum, 2016: plate 1/10; plate 2/7; plate 4/2.

[2644] Sperling, 1976: 347, fig. 23/701.

[2645] Lloyd ve Mellaart, 1962: 208, fig. P.50, 12-13, 29.

[2646] French, 1967: 69, fig. 6/3.

[2647] French, 1967: 78, fig. 15/42.

[2648] French, 1969: 82, fig. 13/8.

[2649] Kamil, 1982: fig. 23/3-4; fig. 24/8-9.

[2650] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 17/7.

[2651] Akdeniz, 2009c: 64, resim 27/3.

[2652] Şahoğlu, 2002: levha 61/b, levha 96/6277.

[2653] Böyükulusoy, 2016: levha 64/b.

[2654] Bostancı, 2002: levha 9/1.

[2655] Bostancı, 2002: levha 47/1.

[2656] Bostancı, 2002: levha 72/1.

[2657] Caymaz, 2009: 36, çiz. 5/11.

[2658] Meriç, 2018: 254, plate 46, Nr. 649.

[2659] Dedeoğlu, 2010: levha 11e/6-7.

[2660] Oy, 2018: 272, levha 48/570-571.

4.2.3.1.3. Akselendi Höyüğü

Akselendi Höyüğü üzerinde gerçekleştirilen araştırmalarda tespit edilen seramiğin hemen hepsi kum, mika ve kuvars katkı eklenerek yapılmıştır. Bazı parçalarda kireç ve taşçık katkısı da görülmektedir. Ele geçen toplam on bir parça seramik konumuz olan dönemlerden İlk Tunç Çağı'na ait olup bunların dokuzu kulp diğer ikisi ise gövde parçasıdır **(Kat. No: 39/1-9, resim: 182, çizim: 37)**. Hamur ve yüzey renkleri genelde gri ve kahverengi renklerde olup birkaç örnek dışında çoğu astarsızdır. Söz konusu eserlerden 6 nolu sepet kulp parçasının benzerleri Troia'nın II ve V. tabakalarında[2661], Çayırköy[2662], Demirköy[2663], Sındırgı[2664], Beycesultan[2665], Liman Tepe[2666], Sarımeşe Tepe[2667], Pınarbaşı (Tepebağ) Höyüğü[2668], Gülbahçe-Değirmenaltı[2669], Çivril Höyük[2670], Gürpınar Höyük[2671], Taşköprü Höyük[2672], Değirmen Höyük[2673], İrez Höyük[2674], Anadolu Lisesi[2675], Yenmiş[2676] ve Sarıgöl'de[2677] bulunmuştur.

4.2.3.1.4. Bağçeşme Höyüğü

Bağçeşme İlk Tunç Çağı buluntuları arasında çeşitli kap parçalarına ait toplam on altı örnek belirlenmiştir **(Kat. No: 12/2-17, resim: 152, çizim: 13)**. Bu eserlerden beşi ayak, beşi çanak, ikisi kulp geri kalan dört parçadan birer tane çömlek ve ip delikli tutamak, diğeri gövde ve sonuncusu da düzleştirilmiş dip parçasıdır. Bu parçaların hamuru ağırlıklı olarak gri ve

[2661] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 412/22; Blegen, Caskey ve Rawson, 1951: fig. 176; fig. 252/11; fig. 254/7. Ayrıca V. tabaka için bkz. Blum, 2016: plate 6/7 ve VI. tabakada bulunan örnekler için bkz. Jablonka, 1995: Abb. 25/12, 18.

[2662] French, 1967: 70, fig. 7/44; 71, fig. 8/9.

[2663] French, 1967: 71, fig. 8/43.

[2664] French, 1969: 82, fig. 13/32.

[2665] Lloyd ve Mellaart, 1962: 202, fig. P.47, 27-28; 224, fig. P.58, 33; 236, fig. P.64, 24.

[2666] Şahoğlu, 2002: levha 38/e.

[2667] Bostancı, 2002: levha 71/1-2.

[2668] Derin ve Batmaz, 2004: 92, levha 6, şekil 8/3, 9.

[2669] Caymaz, 2009: 36, çiz. 5/2.

[2670] Dedeoğlu, 2010: levha 18b/5.

[2671] Dedeoğlu, 2010: levha 44a/3.

[2672] Oy, 2018: 270, levha 46/542.

[2673] Dedeoğlu, 2010: levha 12c/9.

[2674] Dedeoğlu, 2010: levha 6a/2.

[2675] Meriç, 2018: 252, plate 44, Nr. 617.

[2676] Meriç, 2018: 258, plate 50, Nr. 708.

[2677] Meriç, 2018: 276, plate 68, Nr. 965; 277, plate 69, Nr. 982.

kırmızı renkte olup yüzeyleri ise genel olarak kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Tespit edilen buluntular arasında 2 nolu dışa uzatılmış ağız kenarlı çanak parçasının benzeri Akhisar Höyüğü'nde belirlenmiştir[2678]. 3, 4 ve 5 nolu omurgalı çanaklar Batı Anadolu'daki birçok yerleşim merkezinde görülmektedir. Bu eserlerin İlk Tunç Çağı'na ait örnekleri Troia I. tabaka[2679] (özellikle form 12 ve form 16) V. tabaka[2680], IV. tabaka[2681] ve VI. tabakada[2682] ele geçenlerle benzerlik göstermektedir. Troia'nın dışında Beycesultan'nın İlk Tunç Çağı buluntuları içinde de birçok örneği vardır[2683]. French'in İznik Bölgesi'nde Çayırköy[2684], Hacılartepe[2685], Ilıcapınar[2686], Karasil I[2687], Pazaryeri II[2688], Üyücek[2689] ve Yenişehir I'de[2690] gerçekleştirdiği yüzey araştırmalarında benzer sayılabilecek örnekler bulunmaktadır. Yine French'in Balıkesir-Akhisar/Manisa yöresindeki Pamukçu[2691], Sındırgı[2692], Kayışlar[2693], Kennez II[2694], Arpalı II[2695], Hacırahmanlı[2696], Halitpaşa II[2697], Kennez I[2698], Alibeyli[2699],

[2678] Bkz. bu bölümde Akhisar Höyüğü (çizim 2/1) ve dipnotları.

[2679] Bkz. Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 258-261, 263.

[2680] Blegen, Caskey ve Rawson, 1951: fig. 176/32.67, 33.135, 32.103, 33.118, 32.73, 32.72, 32.75; Blum, 2016: plate 6/1, 3, 5-6, 8, 11-12, plate 7/5-7, 9-10, plate 8/1.

[2681] Korfmann, 1995: Abb. 11/1; Blum, 2016: plate 2/3-5.

[2682] Jablonka, 1995: Abb. 24/2, 4.

[2683] Lloyd ve Mellaart, 1962: 118, fig. P.14, 10, 12-14, 21-25; 120, fig. P.15, 1, 5, 7, 12-17, 29-30, 33, 35; 144, fig. P.23, 3, 7, 9-15; 154, fig. P.28, 2; 172, fig. P.37, 1-4, 12-13; 186, fig. P.44, 2, 6, 11-12, 15, 17; 202, fig. P.47, 57-58; 208, fig. P.50, 35; 218, fig. P.55, 30, 33; 224, fig. P.58, 15; 234, fig. P.63, 1, 28-29, 31; 236, fig. P.64, 15, 20.

[2684] French, 1967: 70, fig. 7/41-43.

[2685] French, 1967: 72, fig. 9/25-35.

[2686] French, 1967: 75, fig. 12/28-31.

[2687] French, 1967: 76, fig. 13/31, 33.

[2688] French, 1967: 81, fig. 18/35-36.

[2689] French, 1967: 82, fig. 19/6.

[2690] French, 1967: 83, fig. 20/50.

[2691] French, 1969: 77, fig. 8/14-15; 82, fig. 13/9-10, 12, 19-20.

[2692] French, 1969: 77, fig. 8/16; 79, fig. 10/4.

[2693] French, 1969: 77, fig. 8/17-21, 29-33; 78, fig. 9/1-10; 78, fig. 9/31-32; 79, fig. 10/5-24.

[2694] French, 1969: 77, fig. 8/22; 78, fig. 9/12-13; 78, fig. 9/33; 79, fig. 10/1, 26-27.

[2695] French, 1969: 77, fig. 8/23-26; 78, fig. 9/16-17.

[2696] French, 1969: 77, fig. 8/27; 78, fig. 9/20-23; 79, fig. 10/2, 37-39; 80, fig. 11/1-2, 10.

[2697] French, 1969: 77, fig. 8/28; 78, fig. 9/25-26; 79, fig. 10/3; 80, fig. 11/3-5, 9.

[2698] French, 1969: 78, fig. 9/11; 78, fig. 9/28.

[2699] French, 1969: 78, fig. 9/14-15; 78, fig. 9/29; 79, fig. 10/28-33.

Eğriköy[2700], Halitpaşa I[2701], Nuriye[2702], Gaventepe[2703], Paşaköy[2704], Üçektepe[2705] ve Köseler'de[2706] yapmış olduğu araştırmalarda da benzer parçalar ele geçmiştir. Bu merkezlerin yanı sıra Kumtepe IC1 evresinde yer alan buluntularda[2707], Yortan'da A Grubu mallar içinde[2708], Kırkağaç sınırları içinde yer alan Değirmen Tepe[2709] ve Akkuş Tepe I'de[2710], Ulucak Höyüğü'nün İlk Tunç Çağı'na tarihlenen II. tabakasında[2711], Bozyer'de[2712], Erdelli Höyük[2713], Dağdeviren Höyük[2714], Alibeyli Höyüğü[2715], Çamönü-Karasonya Höyüğü[2716], Liman Tepe[2717], Yeşilova[2718], Bakla Tepe[2719], Pınarbaşı (Tepebağ) Höyük[2720], Yassıtepe Höyük[2721], Gülbahçe-Değirmenaltı[2722], Yağcılar-Değirmen Tepe[2723], Uzunada-Kılıç

[2700] French, 1969: 78, fig. 9/18-19; 79, fig. 10/34-36; 83, fig. 14/7-10.

[2701] French, 1969: 78, fig. 9/24; 78, fig. 9/30.

[2702] French, 1969: 78, fig. 9/27.

[2703] French, 1969: 82, fig. 13/1-5.

[2704] French, 1969: 82, fig. 13/13-15, 21.

[2705] French, 1969: 82, fig. 13/16-17.

[2706] French, 1969: 82, fig. 13/18.

[2707] Sperling, 1976: 347, fig. 22/713-717.

[2708] Kamil, 1982: fig. 23/1-4, 7, fig. 24/8-10.

[2709] Akdeniz, 2009c: 62, resim 17/1, 3.

[2710] Akdeniz, 2009c: 63, resim 21/1-3.

[2711] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 17/2-3, 5.

[2712] Ünlüsoy, 2014: 70, şekil 6/k-l.

[2713] Dinç, 1991: Abb. 3-4. Ayrıca bkz. bu bölümde Erdelli Höyüğü (çiz. 17/8-14, 17-18).

[2714] Bkz. bu bölümde Dağdeviren Höyüğü (çiz. 38/5, resim 183/5).

[2715] Akdeniz, 2009b: 99, levha 7/4-6.

[2716] Bkz. bu bölümde Çamönü-Karasonya Höyüğü (çiz. 14/3-13, çiz. 15/28-33).

[2717] Şahoğlu, 2002: levha 16/b-c, levha 17/d, levha 25/c-d, levha 29/a, levha 32/b, levha 33/a, levha 34/c, levha 36/c, levha 38/a-c, levha 39/c, levha 42/a, levha 47/b, levha 49/b-c, levha 51/b, levha 52/c-f, levha 53/c, levha 67/b, d, levha 76/c, e, levha 84/b, levha 94 ve 95'teki örnekler.

[2718] Derin ve Caymaz, 2013: çiz. 3/1-2, 4.

[2719] Böyükulusoy, 2016: levha 31/a-e; levha 32/a-e, levha 38/a-d.

[2720] Derin ve Batmaz, 2004: 92, levha 6, şekil 8/2, 6.

[2721] Derin, 2006: 10, çizim 1/6.

[2722] Caymaz, 2009: 36, çiz. 5/3-4.

[2723] Caymaz, 2009: 37, çiz. 6/1, 3-4.

Burnu[2724], Birgi-Değirmen Tepe[2725], Çukuriçi Höyük[2726], Altın Tepe[2727], Kartal Tepe[2728], Lember Tepe[2729], Sarımeşe Tepe[2730], Kara Tepe[2731], Teba Höyük[2732], Kocanadas Höyük[2733], Höyücek[2734], Küçük Yamanlar[2735], Anadolu Lisesi[2736], Pınarbaşı[2737], Yenmiş Höyük[2738], Mersinli[2739], Yassı Höyük[2740], Değirmen Höyük[2741], Hasan Höyük[2742], İkiz Höyük[2743], Baklan-İkiz Höyük[2744], Baklan-Karaca Höyük[2745], Şenliklli Deresi I[2746], Kocatepe Höyük[2747], Ayvacık Höyük[2748], Çanlı Höyük[2749] ve Gerdekkayası[2750] gibi yerleşimlerde ele geçen örneklerle yakın benzerlikler göstermektedir. 7 nolu dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlek parçası koyu kırmızı renkte astarlı ve açkılıdır. Troia II. tabakada[2751], Demirköy'de[2752],

[2724] Caymaz, 2009: 38, çiz. 10/1-3.

[2725] Caymaz, 2009: 38, çiz. 12/3.

[2726] Evren, 1999: res. 6, çiz. 12-13 vd.; Horejs ve Weninger, 2016: 127, fig. 3/1-2, 4.

[2727] Bostancı, 2002: levha 3/1-2.

[2728] Bostancı, 2002: levha 29/1-2.

[2729] Bostancı, 2002: levha 39/2-3.

[2730] Bostancı, 2002: levha 62/1-2, levha 64/2, 4.

[2731] Bostancı, 2002: levha 20/1-4, levha 21/3.

[2732] Bostancı, 2002: levha 36/1-2.

[2733] Erön, 2019b: 49, res. 9.

[2734] Meriç, 2018: 210, plate 2, Nr. 26, plate 3, Nr. 29, 31-33.

[2735] Meriç, 2018: 240, plate 32, Nr. 446.

[2736] Meriç, 2018: 252, plate 44, Nr. 608-616.

[2737] Meriç, 2018: 254, plate 46, Nr. 638-640.

[2738] Meriç, 2018: 258, plate 50, Nr. 705.

[2739] Meriç, 2018: 271, plate 63, Nr. 900-901.

[2740] Dedeoğlu, 2010: levha 2b/11, 13, 15.

[2741] Dedeoğlu, 2010: levha 12d/5-7, 10.

[2742] Dedeoğlu, 2010: levha 21b/4-5, levha 21c/9, 11, levha 21d/13-14, 16.

[2743] Dedeoğlu, 2010: levha 28c/2, 7, 11.

[2744] Dedeoğlu, 2010: levha 48a/9-10, levha 48e/7-8.

[2745] Dedeoğlu, 2010: levha 50d/5, 8, 14.

[2746] Dedeoğlu, 2010: levha 51c/12, 14-15.

[2747] Dedeoğlu, 2010: levha 58a/6.

[2748] Oy, 2018: 230, levha 6/79.

[2749] Oy, 2018: 230, levha 6/86, levha 10/133.

[2750] Oy, 2018: 230, levha 6/75.

[2751] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 413/51; fig. 414/33.

[2752] French, 1967: 72, fig. 9/6.

Anadolu Lisesi'nde[2753], Yassı Höyüğü'nde[2754], Değirmen Höyüğü'nde[2755] ve Baklan-İkiz Höyüğü'nde[2756] benzer profile sahip örnekleri bulunmuştur. Höyükte belirlenen 6 nolu dışa eğik duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçasının benzerleri ise yukarıda bahsettiğimiz omurgalı çanaklar gibi Batı Anadolu'daki pek çok yerleşimde görülmektedir. Troia'nın II[2757], IV[2758] ve VI.[2759] tabakalarında, Beycesultan'da[2760], Çayırköy[2761], Karasil I[2762], Pazaryeri I[2763], Liman Tepe[2764], Yeşilova Höyük[2765], Nemrut Höyük[2766], Yassıtepe Höyük[2767], Erdelli Höyük[2768], Çakallar[2769], Bakla Tepe[2770], Lember Tepe[2771], Sarımeşe Tepe[2772], Teba Höyük[2773], Höyücek[2774], Ayvacık Höyük[2775], Sorkun Höyük[2776], Mercimekli Tepe[2777] ve Domuz Höyüğü'nde[2778] de çok benzer örneklere rastlanmaktadır. Höyük yüzeyinden belirlenen seramik buluntuları arasında düzleştirilmiş dip parçası (10 nolu) da

[2753] Derin ve Batmaz, 2004: 90, levha 4, şekil 6/4.

[2754] Dedeoğlu, 2010: levha 2c/1.

[2755] Dedeoğlu, 2010: levha 12f/5.

[2756] Dedeoğlu, 2010: levha 48c/8.

[2757] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 413/1, 11, 28; fig. 414/1-6, 10.

[2758] Blegen, Caskey ve Rawson, 1951: fig. 183/1; Blum, 2016: plate 1/4-5.

[2759] Jablonka, 1995: Abb. 24/1.

[2760] Lloyd ve Mellaart, 1962: 208, fig. P.50, 2; 212, fig. P.52, 2; 234, fig. P.63, 45-46;

[2761] French, 1967: 71, fig. 8/19, 22.

[2762] French, 1967: 76, fig. 13/34.

[2763] French, 1967: 80, fig. 17/44.

[2764] Şahoğlu, 2002: levha 30/b, levha 67/a.

[2765] Derin ve Caymaz, 2013: çiz. 5/10.

[2766] Derin ve Batmaz, 2004: 98, levha 12, şekil 18/11-13.

[2767] Derin, 2006: 10, çizim 1/9.

[2768] Bkz. bölümde Erdelli Höyüğü (çiz. 17/5-6).

[2769] Caymaz, 2009: 37, çiz. 8/3.

[2770] Böyükulusoy, 2016: levha 9/a.

[2771] Bostancı, 2002: levha 38/3, levha 41/1.

[2772] Bostancı, 2002: levha 66/2.

[2773] Bostancı, 2002: levha 37/1.

[2774] Meriç, 2018: 210, plate 2, Nr. 22.

[2775] Oy, 2018: 230, levha 9/124.

[2776] Oy, 2018: 230, levha 28/349.

[2777] Oy, 2018: 230, levha 9/126.

[2778] Dedeoğlu, 2010: levha 35c/8.

bulunmaktadır. Bu eser Akhisar Höyüğü'nde bulunan örnekle profil bakımından yakın benzerlik göstermektedir[2779].

4.2.3.1.5. Çamönü-Karasonya Höyüğü

Yerleşim üzerinden tespit edilen İlk Tunç Çağı buluntuları arasında büyük çoğunluğu omurgalı çanaklar oluşturmaktadır **(Kat. No: 13/2-13, 25, 28-34, resim: 153-157, çizim: 14-16)**. Söz konusu parçaların tamamı astarlı ve açkılı olup hamur ve astar renkleri farklılık göstermektedir. Hamur renkleri arasında gri, kırmızı, kahverengi ve kahverengimsi-gri tonları hâkimdir. Eserlerin astar renkleri de hamur renginde olduğu gibi çeşitlilik göstermektedir. Gri, kırmızı, grimsi-siyah ve kahverengimsi-gri renkler daha baskındır[2780]. Yerleşimdeki diğer buluntular arasında yer alan 20-24 ve 43-46 numaralı ayaklar İlk Tunç Çağı boyunca tüm Batı Anadolu'da kullanılan üç ayaklı kaplara ait parçalara ait olmalıdır. Bu tür ayak parçaları bu dönemde neredeyse tüm Batı Anadolu yerleşimlerinde görülmektedir. Troia I[2781] ve IV'te[2782], Kumtepe'de[2783], Beycesultan'da[2784], Alibeyli'de[2785], Yortan A[2786] ve B[2787] Grubu malları içinde, Babaköy'de[2788], Soma'da[2789], Değirmen Tepe'de[2790], Akkuş Tepe I'de[2791], Tavşan Adası'nda[2792], Ulucak'ta[2793], Liman Tepe'de[2794], Bakla Tepe'de[2795], Pınarbaşı

[2779] Bkz. Akhsiar Höyüğü, 5 nolu eser ve dipnotları.

[2780] Söz konusu eserlerin benzerleri için bkz. bu bölümde Bağçeşme Höyüğü (çiz. 13/3-5 numaralı) ve dipnotları.

[2781] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 255/1a-1h; fig. 262/23-24, 28; fig. 371/12, 15, 16.

[2782] Blegen, Caskey ve Rawson, 1951: fig. 180/24; fig. 181/22; Korfmann, 1995: Abb. 11/8.

[2783] Sperling, 1976: 347, fig. 22/718, fig. 23/814.

[2784] Lloyd ve Mellaart, 1962: 122, fig. P.16, 16; 146, fig. P.24, 21, 23; 160, fig. P.31, 3-5, 12; 164, fig. P.33, 12; 170, fig. P.36, 4, 8-10; 176, fig. P.39, 1a-b, 5, 10, 13; 182, fig. P.42, 5; 184, fig. P.43, 5-6, 8-9; 188, fig. P.45, 4, 12; 216, fig. P.54, 4; 242, fig. P.67, 12.

[2785] French, 1969: 83, fig. 14/25.

[2786] Kamil, 1982: fig. 23/13-20, 23-25, fig. 26/26-38, fig. 27/39-50, fig. 60/203, fig. 62/209, fig. 71/229-230, fig. 72/232, fig. 73/233, 236-237, fig. 76/246-247.

[2787] Kamil, 1982: fig. 83/285.

[2788] Kamil, 1982: fig. 89/2, 4-6, 8, 16.

[2789] Kamil, 1982: fig. 90/20.

[2790] Akdeniz, 2009c: 62, resim 16/12.

[2791] Akdeniz, 2009c: 62, resim 19/12, 13, resim 21.

[2792] Akdeniz, 1998: 13, çiz. 26-27.

[2793] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 17/20.

[2794] Şahoğlu, 2002: levha 42/d-e, levha 43/h, levha 61/d-e.

[2795] Böyükulusoy, 2016: levha 71/a, c-d.

(Tepebağ) Höyüğü'nde[2796], Küçük Yamanlar'da[2797], Alibeyli Höyüğü'nde[2798], Bereketli'de[2799], Bozyer'de[2800], Kale Tepe'de[2801], Altın Tepe'de[2802], Sarımeşe Tepe'de[2803], Dağdeviren Höyüğü'nde[2804], Yassı Höyüğü'nde[2805], Karayahşiler Höyüğü'nde[2806], Değirmen Höyüğü'nde[2807], Uşak Merkez, Banaz ve Sivaslı ilçelerinde[2808] benzer örnekler saptanmıştır.

4.2.3.1.6. Dağdeviren Höyüğü

Höyük üzerinde gerçekleştirilen toplama süreci sonunda, İlk Tunç Çağı'na ait toplam yedi adet çanak-çömlek parçası ile çeşitli pişmiş toprak objeler tespit edilmiştir **(Kat. No: 40/1-7, resim: 183, çizim: 38)**. Belirlenen bu yedi eser şu parçalardan oluşmaktadır: dört ağız parçası, bir gövde parçası, bir ayak parçası ve bir tane de tutamaklı gövde parçası. Söz konusu eserlerin hemen hemen hepsinin hamuru kum, mika ve kuvars katkısı içermektedir. Parçaların yüzeyleri ikisi dışında astarlı ve perdahlı olup astar renkleri ise değişiklik göstermektedir. El yapımı olanların sayısı ise çark yapımı olanlara göre biraz daha fazladır. Eserlerden 1 nolu düzleştirilmiş ağız kenarlı çanak parçasının yakın benzerleri Troia'nın II. tabakasında[2809], Beycesultan'ın İlk Tunç Çağı II dönemine tarihlenen buluntuları arasında[2810], Demirköy'de[2811], Kınık'ta[2812], Pazaryeri I'de[2813], Yassıtepe Höyüğü'nde[2814], Çukuriçi

[2796] Derin ve Batmaz, 2004: 92, levha 6, şekil 8/10.

[2797] Meriç, 2018: 240, plate 32, Nr. 452.

[2798] Akdeniz, 2009b: 100, levha 8/19.

[2799] Meriç, 2018: 275, plate 67, Nr. 963.

[2800] Ünlüsoy, 2014: 70, şekil 6/n-o.

[2801] Caymaz, 2009: 37, çiz. 8/12.

[2802] Bostancı, 2002: levha 9/2-3.

[2803] Bostancı, 2002: levha 72/3.

[2804] Bkz. bu bölümde Dağdeviren Höyüğü (çiz. 38/3, resim 183/3).

[2805] Dedeoğlu, 2010: levha 2d/11.

[2806] Dedeoğlu, 2010: levha 9b/9-10.

[2807] Dedeoğlu, 2010: levha 12e/24-25.

[2808] Bkz. Oy, 2018: 230, levha 23/300; 248, levha 24/303; 273, levha 49/576; 274, levha 50/586-603; 275, levha 51/604-624,

[2809] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 414/30, 37.

[2810] Lloyd ve Mellaart, 1962: 172, fig. P.37, 16, 19.

[2811] French, 1967: 71, fig. 8/29-30.

[2812] French, 1967: 77, fig. 14/6, 14-16.

[2813] French, 1967: 80, fig. 17/35, 42.

[2814] Derin, 2006: 10, çizim 1/4.

Höyüğü'nde[2815], Sarıgöl'de[2816], Yassı Höyüğü'nde[2817], Banaz Höyüğü'nde[2818] ve Domuzderesi/Güme Tepesi'nde[2819] de belirlenmiştir. Hafif dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı bir çömleğe ait 2 nolu parça ise Troia I[2820] ve V[2821], Ulucak II. tabaka[2822], Beycesultan XV. tabaka[2823], Liman Tepe[2824] ve Anadolu Lisesi[2825] örneklerini andırmaktadır. 4 nolu tutamaklı gövde parçasının yakın benzerlerine baktığımızda bunlar: Beycesultan[2826], Kayışlar[2827], Nuriye[2828], Liman Tepe[2829], Bakla Tepe[2830], Çukuriçi Höyük[2831], Domuzderesi/Güme Tepesi[2832] ve Yassı Höyüğü[2833] gibi merkezlerde ele geçmiştir. 3 nolu ayak parçası ile 5 nolu omurgalı çanak parçasının benzerleri Bağçeşme ve Çamönü-Karasonya höyüklerinde de bulunmuştur[2834]. 6 nolu yuvarlatılmış ve içe çekik ağız kenarlı çanak parçası, omurgalı çanaklarda olduğu gibi İlk Tunç Çağı'nda Batı Anadolu yerleşimlerinde yaygın bir şekilde görülmektedir. Troia I. tabakada yer alan form 16 buluntuları içinde[2835] yine Troia IV.

[2815] Horejs ve Weninger, 2016: 127, fig. 3/3.

[2816] Meriç, 2018: 277, plate 69, Nr. 979.

[2817] Dedeoğlu, 2010: levha 2b/3.

[2818] Oy, 2018: 230, levha 43/507.

[2819] Oy, 2018: 230, levha 43/506.

[2820] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 259/Ib; fig. 265/7.

[2821] Blum, 2016: plate 9/4.

[2822] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 17/9, 11.

[2823] Lloyd ve Mellaart, 1962: 164, fig. P.33, 3.

[2824] Şahoğlu, 2002: levha 18/b.

[2825] Derin ve Batmaz, 2004: 90, levha 4, şekil 6/1.

[2826] Lloyd ve Mellaart, 1962: 186, fig. P.44, 1-3.

[2827] French, 1969: 78, fig. 9/7.

[2828] French, 1969: 78, fig. 9/27.

[2829] Şahoğlu, 2002: levha 76/b.

[2830] Böyükulusoy, 2016: levha 34/c, levha 35/a, levha 39/b, levha 77/a, levha 78/a-b.

[2831] Horejs ve Weninger, 2016: 127, fig. 3/1, 4-5. Bu örnekler ilmek deliğe sahiptir.

[2832] Oy, 2018: 230, levha 21/288, 291.

[2833] Dedeoğlu, 2010: levha 2d/2, 6.

[2834] Omurgalı çanaklar için bkz. bu bölümde Bağçeşme Höyüğü (çiz. 13/3-5) ve dipnotları. Ayrıca bkz. Çamönü-Karasonya Höyüğü (çiz. 14/2-13; çiz. 15/28-33). Ayak parçaları için bkz. yine Bağçeşme Höyüğü (çiz. 13/13-16). Ayrıca bkz. Çamönü-Karasonya Höyüğü (çiz. 14/20-24; çiz. 15/44-46) ve dipnotları.

[2835] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 263.

tabakada[2836], Beycesultan'ın İlk Tunç Çağı'na tarihlenen tabakalarında[2837] yakın benzerlerine rastlanmaktadır. Troia ve Beycesultan örnekleri dışında Çakırca[2838], Çayırköy[2839], Demirköy[2840], Ilıcapınar[2841], Pazaryeri I[2842], Söylemiş[2843], Eğriköy[2844], Ulucak Höyük[2845], Liman Tepe[2846], Azizkuyusu Höyük[2847], Anadolu Lisesi[2848], Pınarbaşı (Tepebağ) Höyük[2849], Höyücek[2850], Mersinli[2851], Yenmiş Höyük[2852], Lember Tepe[2853], Uzunada-Kılıç Burnu[2854], Yassı Höyük[2855], Değirmen Höyük[2856] ve Çamsu Höyüğü'nde[2857] de ele geçen benzer örneklere rastlanmıştır.

4.2.3.1.7. Erdelli Höyüğü

Konumuz olan dönemlerden İlk Tunç Çağı'na tarihlendirebileceğimiz toplam on sekiz eserin belirlendiği yerleşimde, eserlerin yarısını omurgalı çanak[2858] parçası oluşturmaktadır **(Kat. No: 14/2-19, resim: 158, çizim: 17)**. Bu eserlerin tümü astarlı ve açkılı olup astar

[2836] Blegen, Caskey ve Rawson, 1951: fig. 176/32.103, fig. 177/24, fig. 178/2, fig. 180/4; Korfmann, 1995: Abb. 11/4; Blum, 2016: plate 6/8, 11.

[2837] Lloyd ve Mellaart, 1962: 120, fig. P.15, 6, 8-10, 36-37; 186, fig. P.44, 18-20; 202, fig. P.47, 16; 212, fig. P.52, 10; 218, fig. P.55, 25.

[2838] French, 1967: 69, fig. 6/5.

[2839] French, 1967: 70, fig. 7/42.

[2840] French, 1967: 71, fig. 8/32, 40, 42.

[2841] French, 1967: 75, fig. 12/33, 36.

[2842] French, 1967: 80, fig. 17/26.

[2843] French, 1967: 82, fig. 19/11.

[2844] French, 1969: 83, fig. 14/3, 11.

[2845] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 17/6.

[2846] Şahoğlu, 2002: levha 32/a.

[2847] Akdeniz, 2009c: 64, resim 27/2.

[2848] Derin ve Batmaz, 2004: 90, levha 4, şekil 6/5.

[2849] Derin ve Batmaz, 2004: 92, levha 6, şekil 8/4.

[2850] Meriç, 2018: 211, plate 3, Nr. 28.

[2851] Meriç, 2018: 271, plate 63, Nr. 902.

[2852] Derin ve Batmaz, 2004: 96, levha 10, şekil 14/6.

[2853] Bostancı, 2002: levha 40/2.

[2854] Caymaz, 2009: 38, çiz. 10/6.

[2855] Dedeoğlu, 2010: levha 2b/7, 9.

[2856] Dedeoğlu, 2010: levha 12b/9.

[2857] Oy, 2018: 230, levha 3/36.

[2858] Bu omurgalı çanaklar ve benzerleri için bkz. bu bölümde Bağçeşme Höyüğü ve (çiz. 13/3-5 numaralı) ve dipnotları.

renkleri ise farlılık göstermektedir. Geri kalan dokuz parça ise çeşitli çanak-çömlek parçasına ait eserlerdir. Ele geçen buluntulardan 3 nolu (resim 158/16, çiz.17/3) hafif dışa çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çömlek parçası grimsi-siyah renkte hamurludur. Gri renkte astarlı ve açkılı olup çark üretimidir. Benzer profildeki örnekleri Troia'nın I, II[2859], IV[2860] ve V.[2861] tabakalarında, Beycesultan'da[2862], Kınık'ta[2863], Liman Tepe'de[2864], Anadolu Lisesi'nde[2865], Altın Tepe'de[2866], Sarımeşe Tepe'de[2867], Bereketli'de[2868], Yassı Höyüğü'nde[2869], Öksüz Höyüğü'nde[2870], Dümenler Höyüğü'nde[2871] ve Üzeyir Yaylası Höyüğü'nde[2872] bulunmuştur. Tespit edilen diğer örneklerden 7 nolu (resim 158/15, çiz.17/7) dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı çökmek parçası; kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Hamur renginde astarlı ve açkılıdır. Bu profile sahip çömlekler Batı Anadolu'daki birçok merkezde belirlenmiştir. Troia I[2873] ve V.[2874] tabakada, Beycesultan'ın İlk Tunç Çağı tabakalarında[2875], Eğriköy'de[2876], Ulucak Höyüğü'nde[2877], Gölkayası'nda[2878], Liman Tepe'de[2879], Bakla

[2859] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 267/36.683; fig. 412/30.

[2860] Blegen, Caskey ve Rawson, 1951: fig. 182/18.

[2861] Blum, 2016: plate 10/3.

[2862] Lloyd ve Mellaart, 1962: 164, fig. P.33, 4.

[2863] French, 1967: 77, fig. 14/19.

[2864] Şahoğlu, 2002: levha 10/d.

[2865] Derin ve Batmaz, 2004: 90, levha 4, şekil 6/1.

[2866] Bostancı, 2002: levha 6/2.

[2867] Bostancı, 2002: levha 68/3.

[2868] Meriç, 2018: 275, plate 67, Nr. 961.

[2869] Dedeoğlu, 2010: levha 2b/2.

[2870] Oy, 2018: 258, levha 34/420.

[2871] Oy, 2018: 260, levha 36/450.

[2872] Oy, 2018: 267, levha 43/502.

[2873] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 265/10.

[2874] Blum, 2016: plate 10/7.

[2875] Lloyd ve Mellaart, 1962: 118, fig. P.14, 29; 164, fig. P.33, 12; 180, fig. P.41, 1b; 182, fig. P.42, 1; 230, fig. P.61, 22; 246, fig. P.69, 10-11.

[2876] French, 1969: 83, fig. 14/16.

[2877] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 17/13.

[2878] Caymaz, 2009: 38, çiz. 13/12.

[2879] Şahoğlu, 2002: levha 27/c.

Tepe'de[2880], Kara Tepe'de[2881], Kepir Höyüğü'nde[2882], Çivril Höyüğü'nde[2883], Baklan-Karaca Höyüğü'nde[2884], Efek Höyüğü'nde[2885] ve Bozkuş Höyüğü'nde[2886] de benzer sayılabilecek örneklere rastlanmıştır. Diğer eserlerden 5 ve 6 numaralı parçalar ise yakın profile sahip olup benzer formdaki örnekleri Koldere[2887], Uluyol Höyüğü[2888] ve Bağçeşme Höyüğü'nde[2889] de bulunmuştur.

4.2.3.1.8. Kefayettin Tepe Höyüğü

Yerleşimden sınırlı sayıda ele geçen İlk Tunç Çağı buluntuları arasında toplam yedi parça belirlenmiştir **(Kat. No: 41/1-7, resim: 184, çizim: 39)**. Bu eserlerin dördü kulp, ikisi gövde ve sonuncusu da bir çanağa ait ağız kenarı parçasıdır. Buluntuların tamamı astarlı olup üç parçada açkılama yoktur. Eserlerin hamur ve astar renkleri çeşitlilik göstermektedir. Hamur renkleri arasında gri, kırmızı ve kahverengi renkleri bulunmakta olup grimsi-siyah tonları daha hâkimdir. Astar renkleri arasında ise gri ve kırmızı tondakiler daha baskındır. Çoğunlukla iyi pişmiş olan parçalar genelde el yapımıdır. Söz konusu eserlerden 1nolu yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası, kiremit kırmızısı renkte hamurludur. Hamuru ise kum, kuvars, mika ve az miktarda kireç katkısı içermektedir. Benzer profildeki örnekleri Troia'nın özellikle I. tabakasında yer alan form 16 buluntuları arasında[2890], yine Troia'nın IV ve V. tabakasında[2891], Beycesultan'ın İlk Tunç Çağı buluntuları içinde[2892] ele geçmiştir. Troia

[2880] Böyükulusoy, 2016: levha 46/c, levha 47/a, e, levha 62/d.

[2881] Bostancı, 2002: levha 24/4.

[2882] Dedeoğlu, 2010: levha 49b/8, levha 49c/3-4.

[2883] Dedeoğlu, 2010: levha 18a/6.

[2884] Dedeoğlu, 2010: levha 50b/1-4.

[2885] Oy, 2018: 255, levha 31/382.

[2886] Oy, 2018: 256, levha 32/399.

[2887] Bkz. Koldere (çiz.11/12).

[2888] Bkz. Uluyol Höyüğü (çiz. 22/13).

[2889] Bkz. Bağçeşme Höyüğü (çiz. 13/6) ve dipnotları.

[2890] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 263.

[2891] Blegen, Caskey ve Rawson, 1951: fig. 178/2; fig. 180/4; fig. 256/2. Ayrıca IV. ve V. tabaka için bkz. Korfmann, 1995: Abb. 11/3; Blum, 2016: plate 2/6.

[2892] Lloyd ve Mellaart, 1962: 120, fig. P.15, 32; 218, fig. P.55, 31; 224, fig. P.58, 6; 236, fig. P.64, 16; 240, fig. P.66, 5.

ve Beycesultan dışında Demirköy[2893], Demirtaş[2894], Pazaryeri I[2895] Sındırgı[2896] ve Eğriköy[2897] gibi French'in yüzey araştırması yaptığı merkezlerde, Liman Tepe'de[2898], Sarımeşe Tepe'de[2899], Sarıgöl'de[2900], Mersinli'de[2901], Değirmen Höyüğü'nde[2902], Özdemirciler Höyüğü'nde[2903], Şenlikli Deresi I'de[2904] ve Domuzderesi/Güme Tepesi'nde[2905] de yakın örnekler bulunmuştur.

4.2.3.1.9. Kennez Höyüğü (Kennez I)

Yerleşimde İlk Tunç Çağı'na ait toplam on seramik parçası belirlenmiştir **(Kat. No: 15/2-11, resim: 159, çizim: 18)**. Bu eserlerin beşi kulp, üçü ağız kenarı parçası, biri gövde diğeri ise ayak parçasıdır. Farklı hamur, renk ve tekniklerde üretilmiş olan bu eserlerin bazıları astarlı ve açkılıdır. Hamur renginde gri tonlar hâkimdir. Birkaç parçada ise kırmızı renk görülür. Astar renklerinde homojenlik olmasa da kırmızı tondaki renkler daha yoğunluktadır. Çoğunlukla el üretimi olan eserler yüksek derecede fırınlanmıştır. Ele geçen buluntulardan 2 nolu düzleştirilmiş ağız kenarlı sığ çanak parçası, Beycesultan'ın İlk Tunç Çağı'na tarihlendirilen buluntuları arasında[2906], Ulucak Höyüğü II. tabakada[2907] ve Liman Tepe'de[2908] de belirlenmiştir. Dışa dönük ağız kenarlı bir çömleğe ait 3 nolu parça Beycesultan örneklerini andırmaktadır[2909]. Beycesultan'ın dışında Troia I ve II. tabakada[2910],

[2893] French, 1967: 71, fig. 8/37.

[2894] French, 1967: 72, fig. 9/12.

[2895] French, 1967: 80, fig. 17/26.

[2896] French, 1969: 82, fig. 13/33.

[2897] French, 1969: 83, fig. 14/6.

[2898] Şahoğlu, 2002: levha 13/a, levha 76/d.

[2899] Bostancı, 2002: levha 64/3.

[2900] Meriç, 2018: 277, plate 69, Nr. 981.

[2901] Meriç, 2018: 271, plate 63, Nr. 900.

[2902] Dedeoğlu, 2010: levha 12b/8.

[2903] Dedeoğlu, 2010: levha 22b/2.

[2904] Dedeoğlu, 2010: levha 51c/10.

[2905] Oy, 2018: 255, levha 1/13.

[2906] Lloyd ve Mellaart, 1962: 120, fig. P.15, 1-2.

[2907] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 17/1.

[2908] Şahoğlu, 2002: levha 48/f.

[2909] Lloyd ve Mellaart, 1962: 118, fig. P.14, 26-27; 164, fig. P.33, 10; 226, fig. P.59, 13, 19.

[2910] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 259/Shape A 24; fig. 413/46.

Yortan B Grubu Mallar içinde[2911], Ulucak II. tabakada[2912], Liman Tepe'de[2913], Bakla Tepe'de[2914], Yeşilova'da[2915], Nemrut Höyüğü'nde[2916], Gölkayası'nda[2917], Karatepe'de[2918], Sarıgöl'de[2919], Öksüz Höyüğü'nde[2920], Banaz Höyüğü'nde[2921] ve Hasan Höyüğü'nde[2922] de yakın benzerleri bulunmuştur. Diğer buluntulardan 4 nolu dışa uzatılmış ağız kenarlı çanak parçasının örneği Erdelli Höyüğü'nde[2923], 9 nolu sepet kulp parçası Akselendi Höyüğü'nde[2924], 11 nolu ayak parçasının yakın örnekleri ise Çamönü-Karasonya Höyüğü'nde[2925] ele geçmiştir.

4.2.3.1.10. Kızlaralanı Höyüğü (Kennez II)

Yerleşim üzerinde yapılan araştırmalarda toplanan seramik parçalarının hemen hepsinin hamuru kum, kuvars ve mika katkı eklenerek yapılmıştır. Bazılarında kireç ve taşçık katkısı da bulunmaktadır. Bazı parçalarda yer alan iri taşçıklar eser yüzeyinde kabartı ve çukurluklar oluşturmuştur (resim 185/6). Üçü dışında tamamı astarlı olan eserlerin çoğu açkısız olup hamur ve astar renkleri ise farklılık göstermektedir. Hamur renkleri gri, kırmızı ve kahverengiden oluşmaktadır. Astar renkleri arasında ise kahverengi ve kırmızı tondakiler daha baskındır. Az örnekte gri tonları da görülmektedir. Öte yandan bazı parçaların ayarsız pişme sebebiyle kısmen kararmaya uğradığı da görülmektedir. Çoğunluğu el yapımı olan eserler genelde orta-iyi derecede pişirilmiştir. Ele geçen toplam on parça seramik İlk Tunç Çağı'na ait olup bunların dördü gövde, üçü kulp, ikisi ağız kenarı ve sonuncusu da düzleştirilmiş dip parçasıdır **(Kat. No: 21/1-10, resim: 185, çizim: 40)**. Profil veren

[2911] Kamil, 1982: fig. 77/251.

[2912] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 17/10.

[2913] Şahoğlu, 2002: levha 18/b, levha 19/d, levha 39/a-b.

[2914] Böyükulusoy, 2016: levha 44/a, d.

[2915] Derin ve Caymaz, 2013: çiz. 6/14.

[2916] Derin ve Batmaz, 2004: 98, levha 12, şekil 18/16; Meriç, 2018: 261, plate 53, Nr. 747.

[2917] Caymaz, 2009: 38, çiz. 13/14.

[2918] Bostancı, 2002: levha 24/2.

[2919] Meriç, 2018: 276, plate 68, Nr. 976.

[2920] Oy, 2018: 259, levha 35/436.

[2921] Oy, 2018: 260, levha 36/441.

[2922] Dedeoğlu, 2010: levha 21d/4.

[2923] Bkz. bu bölümde Erdelli Höyüğü (çiz.17/7) ve dipnotları.

[2924] Bkz. Akselendi Höyüğü (çiz. 37/6) ve dipnotları.

[2925] Bkz. Çamönü-Karasonya Höyüğü (çiz. 14/20-24; çiz. 15/44-46) ve dipnotları. Ayrıca bkz. Bağçeşme Höyüğü (çiz. 13/13-16).

örneklerden 1 nolu yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçasının benzeri Kefayettin Tepe'de[2926]; 2 nolu profil, yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa dikey duruşlu bir çanak parçasına ait olup Koldere, Uluyol Höyüğü, Erdelli Höyüğü ve Bağçeşme Höyüğü'nde yakın örnekleri bulunmuştur[2927].

4.2.3.1.11. Masantı Höyüğü

Son Kalkolitik Çağ buluntuların yanında yerleşim üzerinden İlk Tunç Çağı'na tarihlendirebileceğimiz toplam on iki seramik parçası belirlenmiştir **(Kat. No: 16/5-16, resim: 160, çizim: 19)**. Buluntuların altısı ağız kenarı, üçü gövde, ikisi dip ve diğeri de bir kulp parçasıdır. Söz konusu seramik parçalarının hamurları çoğunlukla kaba nitelikte olup neredeyse hepsinin hamurunda kum, kuvars, mika ve taşçık katkı bulunmaktadır. Hamur renkleri ise genel olarak koyu renklerden oluşmaktadır. Bunlar arasında gri, grimsi-siyah ve kahverengi renkleri yoğunluktadır. Birkaç örnekte ise devetüyü tonları da görülmektedir. Eserlerin astarlarına baktığımızda sadece dört parçada astar bulunurken diğerlerinde bulunmamaktadır. Astar renkleri arasında gri, siyah ve kırmızı tonları baskındır. İki parçada gri ve siyah, diğer ikisinde ise kırmızı tondaki renkler kullanılmıştır. Birkaç parçada yüzeyler fırınlama ve perdah nedeniyle alacalı görünüm kazanmıştır. Bunların çoğu iki renkli (siyah-kırmızı, devetüyü-kahverengi), bazıları ise üç renkli (devetüyü-kahverengi-siyah) bir görünüm ortaya koymaktadır.

Bakla Tepe örneklerini[2928] andıran 7 nolu dışa çekik ve kalınlaştırılmış ağız kenarlı çanak parçası astarsız ve açkısızdır. Bakla Tepe dışında profil olarak yakın sayılabilecek örnekleri Troia'nın II[2929], IV, V ve VI.[2930] tabakalarında, Beycesultan'ın İlk Tunç Çağı buluntuları içinde[2931], Pınarbaşı (Tepebağ) Höyüğü'nde[2932], Yakacık Höyüğü'nde[2933] ve Ören Mevkii/Gavur Kuyusu'nda[2934] belirlenmiştir. 10 nolu profil, düzleştirilmiş ağız kenarlı bir çanak parçasına ait olup benzerlerine baktığımızda Troia'nın I. tabakasındaki form 16

[2926] Bkz. Kefayettin Tepe Höyüğü (çiz. 39/1) ve dipnotları.

[2927] Bkz. bu bölümde Bkz. Koldere (çiz.11/12), Uluyol Höyüğü (çiz. 22/13), Erdelli Höyüğü (çiz. 17/5-6), Bağçeşme Höyüğü (çiz. 13/6) ve dipnotları.

[2928] Bkz. Böyükulusoy, 2016: levha 21/b, d; levha 22.

[2929] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 413/32.

[2930] Blegen, Caskey ve Rawson, 1951: fig. 177/2; fig. 256/23; fig. 251/16.

[2931] Lloyd ve Mellaart, 1962: 202, fig. P.47, 45-46; 234, fig. P.63, 22.

[2932] Derin ve Batmaz, 2004: 92, levha 6, şekil 8/7.

[2933] Dedeoğlu, 2010: levha 16a/7.

[2934] Oy, 2018: 268, levha 44/511.

buluntuları içinde[2935], Beycesultan'ın İlk Tunç Çağı tabakalarında[2936], Yeniköy'de[2937], Sındırgı'da[2938], Bakla Tepe'de[2939], Sarıgöl'de[2940], Savran Höyüğü'nde[2941], Baklan-Karaca Höyüğü'nde[2942] ve Şenlikli Deresi I'de[2943] bu tip örneklere rastlanmıştır.

4.2.3.1.12. Mecidiye Höyüğü

Az sayıda buluntunun tespit edildiği yerleşimden İlk Tunç Çağı'na ait olduğunu düşündüğümüz sadece iki parça belirlenmiştir **(Kat. No: 17/3-4, resim: 161)**. Bu eserlerin biri kaide diğeri ise gövde parçasıdır. Hamur rengi ve katkısının farklı olduğu eserlerin ikisi de astarlı ve açkılıdır. Astar, koyu kahverengi ve kırmızıdan renklerden oluşmaktadır. Üretim tekniği açısından farlılık gösteren parçalar yüksek derecede pişirilmiştir. Söz konusu eserlerden 3 nolu kaide parçasının profil bakımından yakın örnekleri Beycesultan'ın İlk Tunç Çağı'na tarihlenen XV. tabakasında bulunmaktadır[2944].

4.2.3.1.13. Moralılar Höyüğü

Yoğun miktarda Son Neolitik Çağ buluntusu tespit edilen yerleşimde olasılıkla İlk Tunç Çağı'na ait olduğunu düşündüğümüz yalnızca iki seramik parçası bulunmuştur **(Kat. No: 2/42-43, resim: 141, çizim: 4)**. Bu parçalar, gövde parçası olup hangi kap formuna ait olduklarını belirlemek ise olası değildir. Pişirilme derecesi, cidar kalınlığı, perdahlama, astar renkleri ile hamur rengi ve yapısı bakımından İlk Tunç Çağı mal gruplarını anımsatmaktadırlar.

4.2.3.1.14. Örentepe II Höyüğü

Yerleşimde yapılan incelemelerde toplanan buluntular arasında İlk Tunç Çağı'na ait yalnızca dört seramik parçası belirlenmiştir **(Kat. No: 42/1-4, resim: 186, çizim: 41)**. Bu eserlerin ikisi gövde, birisi kulp diğeri de ayak parçasıdır. Hemen hepsinin hamurunda farklı oranlarda kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık katkısı bulunmaktadır. Hamur renginde ise gri tonlar hâkim olmakla birlikte devetüyü tonları daha az görülür. Astar ve perdah

[2935] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 263/If.

[2936] Lloyd ve Mellaart, 1962: 118, fig. P.14, 8; 212, fig. P.52, 3.

[2937] French, 1967: 83, fig. 20/7.

[2938] French, 1969: 82, fig. 13/33.

[2939] Bkz. Böyükulusoy, 2016: levha 23/e.

[2940] Meriç, 2018: 277, plate 69, Nr. 979.

[2941] Dedeoğlu, 2010: levha 33a/9.

[2942] Dedeoğlu, 2010: levha 50d/5.

[2943] Dedeoğlu, 2010: levha 51c/10.

[2944] Bkz. Lloyd ve Mellaart, 1962: 152, fig. P.27, 2, 4, 6.

uygulamasının yapılmadığı parçalar genelde az-orta derecede pişirilmiştir. Bu nedenle eserlerin yüzeyi pürtüklüdür. Yüzey renklerinde genelde gri tonlar baskın olmakla birlikte devetüyümsü-turuncu ile kahverengi renkler de görülmektedir. Bir parçada yüzey, fırınlama nedeniyle alacalı görünüm kazanmıştır.

Söz konusu eserlerden 4 nolu ayak paçası, Ege ve Batı Anadolu'da III. binyıl boyunca kullanılan örneklerdendir. Benzerleri Çamönü-Karasonya, Bağçeşme, Dağdeviren ve Kennez I gibi höyüklerde bulunmuştur[2945].

4.2.3.1.15. Rahmiye II Höyüğü

Höyükte konumuz olan dönemlerle ilişkili belirlenen az sayıdaki buluntular içinde İlk Tunç Çağı tarihli sadece üç parça ele geçmiştir **(Kat. No: 43/1-3, resim: 187, çizim: 42)**. Bunların ikisi kulp, diğeri ise gövde parçasından oluşmaktadır. Bu malların hepsinin hamuru, boyutu küçük-orta yoğunlukta olmak üzere mika ve kuvars içermektedir. Organik katkı ise görülmemektedir. Hamur renklerinde ise kırmızı tonları baskındır. Hepsinin astarlı ve perdahlı olduğu eserlerin hamur renginde olduğu gibi astar renkleri de daha çok kırmızı ve kırmızı tonlarından oluşmaktadır. Üretim tekniği olarak kulp parçalarının elde, gövde parçası ise çarkta biçimlendirilmiştir. Söz konusu parçalardan 2 nolu oluk bezemeli kulp parçasının yakın örnekleri Troia IV. tabaka[2946], Beycesultan[2947], Bakla Tepe[2948], Özdemirciler Höyüğü[2949] ve Sorkun Höyüğü'nde[2950] ele geçmiştir.

4.2.3.1.16. Refik Arslan Tepe Höyüğü

İlk Tunç Çağı'na tarihlenen toplam on sekiz parça seramiğin belirlendiği yerleşimde bu eserlerin yarısından fazlasını ayak ve omurgalı çanaklara ait ağız kenarı parçaları oluşturmaktadır. Diğer buluntular arasında ise dört gövde, bir tane kulplu gövde bir tane de kaide parçası yer almaktadır **(Kat. No: 3/4-21, resim: 142-143, çizim: 5)**. Söz konusu eserler genel olarak orta niteliklidir. Hamur; kum, mika, kuvars ve çoğunlukla beyaz renkli olmak üzere minik tasçık içermektedir. Hamur rengi çoğunlukla griden oluşmaktadır. Bunun yanında grimsi-siyah daha az oranda ise kırmızı ve kahverengi renkleri de görülmektedir. Fırınlama büyük oranda orta, birkaç parçada ise oldukça iyi derecelerdedir. Az pişmiş parçalar

[2945] Ayrıntılı bilgi için bkz. bu bölümde Çamönü-Karasonya Höyüğü (çiz. 14/20-24; çiz. 15/44-46) ve dipnotları.

[2946] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 177/19.

[2947] Lloyd ve Mellaart, 1962: 190, fig. P.46, 11; 230, fig. P.61, 8; 250, fig. P.71, 1.

[2948] Böyükulusoy, 2016: levha 75/a-d.

[2949] Dedeoğlu, 2010: levha 22c/10.

[2950] Oy, 2018: 271, levha 47/565.

çok az yer tutmaktadır. Parçaların yüzeyi çoğunlukla astarlıdır. Astarsız olanlar nispeten daha azdır. Astar renginde gri ağırlıklı olmak üzere kırmızı ve siyah renkler de görülmektedir. Açkılama genelde orta kalitede olup eserlerin büyük çoğunluğu ise elde biçimlendirilmiştir.

Refik Arslan Tepe buluntuları arasında yer alan omurgalı çanakların (çiz. 5/4-9) benzerleri Bağçeşme Höyüğü, Çamönü-Karasonya Höyüğü, Erdelli Höyüğü ve Dağdeviren Höyüğü'nde de ele geçmiştir[2951]. Ele geçen diğer buluntulardan olan ayak parçalarının yakın örnekleri (res. 143/24-29, çiz. 5/16-19, 21), Çamönü-Karasonya Höyüğü, Bağçeşme Höyüğü, Kennez Höyüğü (Kennez I), Dağdeviren Höyüğü ve Örentepe II Höyüğü'nde de ele geçmiştir[2952].

Çömlek veya çanaklarda yer alan tutamaklar İlk Kalkolitik Çağ'dan itibaren görülen bir özelliktir[2953]. İlk Tunç Çağı'na tarihlenen bu tür eserlerden bir örnek Refik Arslan Tepe Höyüğü'nde de belirlenmiştir (res. 142/11, çiz. 5/10). Troia I. tabakada[2954], Beycesultan İlk Tunç Çağı'na tarihlenen tabakalarında[2955], Demirköy'de[2956], Alibeyli'de[2957], Pamukçu'da[2958], Yortan A ve B Grubu Malları içinde[2959], Liman Tepe'de[2960], Bakla Tepe'de[2961], Bereketli'de[2962], Emirhisar-Yassı Höyüğü'nde[2963], Hadım Höyüğü I'de[2964] ve Taşköprü Höyüğü'nde[2965] bu eserin yakın benzerleri tespit edilmiştir.

[2951] Bkz. Bağçeşme Höyüğü (çiz. 13/3-5) ve dipnotları; Çamönü-Karasonya Höyüğü (çiz. 14/2-13 ve çiz. 15/28-33); Erdelli Höyüğü (çiz. 17/8-14, 17); Dağdeviren Höyüğü (çiz. 38/5).

[2952] Bkz. Çamönü-Karasonya Höyüğü (çiz. 14/20-24 ve çiz. 15/42, 44-46); Bağçeşme Höyüğü (çiz. 13/13-16); Kennez Höyüğü (Kennez I) (çiz. 18/11); Dağdeviren Höyüğü (çiz. 38/5); Örentepe II Höyüğü (çiz. 41/4).

[2953] Ünlüsoy, 2014: 60.

[2954] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 253/18-19; fig. 261/11; fig. 264/27; fig. 265/13.

[2955] Lloyd ve Mellaart, 1962: 132, fig. P.21, 5-7; 154, fig. P.28, 4; 158, fig. P.30, 14; 180, fig. P.41, 6; 186, fig. P.44, 13; 204, fig. P.48, 11-12; 222, fig. P.57, 29-30; 236, fig. P.64, 13; 240, fig. P.66, 4, 7; 246, fig. P.69, 10-11; 248, fig. P.70, 4.

[2956] French, 1967: 71, fig. 8/48.

[2957] French, 1969: 78, fig. 9/15.

[2958] French, 1969: 82, fig. 13/19.

[2959] Kamil, 1982: fig. 24/8; fig. 77/257, 259.

[2960] Şahoğlu, 2002: levha 30/d, levha 41/a, levha 47/c, levha 49/d, levha 51/c, levha 55/b, levha 71/b.

[2961] Böyükulusoy, 2016: levha 20/b, levha 24/d, levha 31/a, c, levha 80/a-d.

[2962] Meriç, 2018: 275, plate 67, Nr. 958.

[2963] Dedeoğlu, 2010: levha 14a/8.

[2964] Dedeoğlu, 2010: levha 53a/22.

[2965] Oy, 2018: 271, levha 47/558.

4.2.3.1.17. Süleymanlı Höyüğü (Değirmentepe)

Süleymanlı Höyüğü'nde yapılan incelemeler sonucunda İlk Tunç Çağı'na tarihlendirebileceğimiz toplam altı parça seramik tespit edilmiştir **(Kat. No: 18/2-7, resim: 162, çizim: 20)**. Belirlenen eserler şu parçalardan oluşmaktadır: 2 ağız kenarı parçası, 2 kulp parçası, 1 düzleştirilmiş dip parçası ve 1 ayak parçasıdır. Eserlerin hemen hepsinin hamuru kum, mika ve kuvars katkısı içermektedir. Sadece iki örnekte değişen oran ve büyüklükte taşçık görülmektedir. Hamur daha çok grimsi-siyah ve gri, bazen kırmızı ve kahverengi renklerdedir. Yüzey işlenişleri bakımından eserlerin hepsi perdahlıdır; fakat perdah işlemi bir örnek dışında genelde hafif ve özensizdir. Üretim tekniği bakımından bütün eserler elde yapılmış olup bir örnek dışında hepsi çoğunlukla iyi derecede pişirilmiştir. Profil veren iki ağız kenarı parçası ise çanak türü kap formuna aittir.

Söz konusu eserlerden 2 nolu düzleştirilmiş ağız kenarlı çanak parçasının benzer profildeki örneği Masantı Höyüğü'nde[2966]; 3 nolu profil, omurgalı çanak Bağçeşme Höyüğü, Çamönü-Karasonya Höyüğü, Refik Arslan Tepe, Erdelli Höyüğü, Dağdeviren Höyüğü ve Tepetarla Höyüğü gibi yerleşimlerde ele geçmiştir[2967]. 4 nolu düzleştirilmiş dip parçasının benzerleri ise Akhisar Höyüğü[2968], Bağçeşme Höyüğü, Kızlaralanı Höyüğü (Kennez II) ve Su Deliği Tepe gibi merkezlerde bulunmuştur[2969].

4.2.3.1.18. Tepebağlar Höyüğü

En erken tarihli buluntuların İlk Tunç Çağı'na ait olduğu yerleşimde toplam 10 parça seramik tespit edilmiştir **(Kat. No: 44/1-10, resim: 188, çizim: 43)**. Altısı omurgalı çanak, ikisi dışa çekik ağız kenarlı çanak, biri hafif içe çekik ağız kenarlı çanak ve sonuncusu da bir kulba ait parçalardır. Eserlerin hamur rengi daha çok gri ve kahverengi, birkaç örnekte ise kırmızı ve devetüyü tonları da görülmektedir. Bir parça dışında hepsi astarlı ve perdahlıdır. Astar rengi neredeyse bütün parçalarda farklı olmakla birlikte perdah işlemi genellikle iyi kalitededir.

Söz konusu parçalardan 7 ve 8 nolu eserler profil bakımından birbirine yakın örnekler olup benzerleri Troia'nın V. tabakasında[2970], Beycesultan'da[2971], İnegöl II'de[2972],

[2966] Bkz. Masantı Höyüğü (çiz. 19/10) ve dipnotları.

[2967] Bkz. ilgili höyük başlıkları, çizimleri, resimleri ve dipnotları.

[2968] Bkz. bu bölümde Akhisar Höyüğü (çiz. 2/5) ve dipnotları.

[2969] Bkz. ilgili höyük başlıkları, çizimleri ve resimleri.

[2970] Blegen, Caskey ve Rawson, 1951: fig. 256/22.

[2971] Lloyd ve Mellaart, 1962: 202, fig. P.47, 34; 218, fig. P.55, 15-16.

[2972] French, 1967: 73, fig. 10/39.

Kurşunlu'da[2973], Yenişehir II'de[2974], Pamukçu'da[2975], Bakla Tepe'de[2976], Yakacık Höyüğü'nde[2977] ve Değirmen Höyüğü'nde[2978] bulunmuştur. 9 nolu profil ise Troia'nın I. tabakasındaki form A 6[2979] ve Bakla Tepe örneklerini anımsatmaktadır[2980]. Bu iki merkez dışında Kumtepe[2981], Beycesultan[2982], Liman Tepe[2983], Höyücek[2984] ve Nemrut Höyüğü'nde[2985] de yakın örneklerine rastlanmıştır.

4.2.3.1.19. Tepetarla Höyüğü

Yerleşimde gerçekleştirilen incelemelerde İlk Tunç Çağı'na tarihlendirebileceğimiz toplam yirmi sekiz parça belirlenmiştir **(Kat. No: 19/5-32, resim: 163-164, çizim: 21)**. Tespit edilen eserler arasında dokuz omurgalı çanak, altı gövde, altı kaide, altı ayak ve bir tane çömlek parçası bulunmaktadır. Bu eserler çoğunlukla iyi kalitededir. Hamur nispeten iyi arındırılmış olup çoğunda kum, mika ve kuvars katkısı görülmektedir. Bazılarında beyaz renkli olmak üzere minik tasçık da görülmektedir. Hamur rengi çoğunlukla gri tonlardan oluşmaktadır. Bunun yanında grimsi-siyah daha az oranda ise devetüyü, kırmızı ve soluk kahverengi tonları da görülmektedir. Fırınlama büyük oranda iyi, birkaç parçada ise orta derecelerdedir. Az derecede pişmiş parça neredeyse yoktur. Eserlerin büyük çoğunluğunun yüzeyi astarlıdır. Astarsız olanlar nispeten azdır. Astar renginde gri ve kırmızı tonlar ağırlıklı olmak üzere kahverengi ve siyah tonlar da görülmektedir. Perdahlama işlemi çoğunlukla iyi kalitededir. Üretim tekniği bakımından büyük çoğunluğu ise elde biçimlendirilmiştir. Birkaç çark yapımı örnek de bulunmaktadır.

[2973] French, 1967: 78, fig. 15/21.

[2974] French, 1967: 83, fig. 20/84.

[2975] French, 1969: 82, fig. 13/25.

[2976] Böyükulusoy, 2016: levha 22/c.

[2977] Dedeoğlu, 2010: levha 16a/7.

[2978] Dedeoğlu, 2010: levha 12f/5.

[2979] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 253-255.

[2980] Bkz. Böyükulusoy, 2016: levha 14/b-d, levha 15/a-e, 16/a-e, levha 17/a-b, levha 18/a-e, levha 19/a-e.

[2981] Sperling, 1976: 347, fig. 23/705.

[2982] Lloyd ve Mellaart, 1962: 218, fig. P.55, 1.

[2983] Şahoğlu, 2002: levha 14/b, levha 45/d.

[2984] Meriç, 2018: 210, plate 2, Nr. 17.

[2985] Derin ve Batmaz, 2004: 98, levha 12, şekil 18/12.

Ele geçen eserlerden 14 nolu profil, dışa dönük ağız kenarlı bir çömlek parçasına aittir. Troia II[2986] ve VI.[2987] tabakalarda, Beycesultan[2988], Liman Tepe[2989], Bakla Tepe[2990], Gölkayası[2991], Nemrut Höyüğü[2992], Sarıgöl[2993], Asar Höyüğü[2994] ve Öksüz Höyüğü[2995] gibi yerleşimlerde benzer sayılabilecek örnekler ele geçmiştir.

4.2.3.1.20. Uluyol Höyüğü

Yerleşimde Son Kalkolitik Çağ buluntularının yanı sıra İlk Tunç Çağı'na ait toplam yirmi altı parça seramik belirlenmiştir **(Kat. No: 20/7-32, resim: 165, çizim: 22)**. Belirlenen yirmi altı parçanın dokuzu ağız kenarı, dokuzu ayak, üçü ip delikli tutamak, ikisi gövde, ikisi kaide ve biri de sepet kulp parçasıdır. Ağız kenarı parçalarının beşi çanak, dördü ise kâse türü kap formlarına aittir. Uluyol Höyüğü İlk Tunç Çağı seramiği genellikle orta-iyi niteliklidir. Hamur genelde iyi arıtılmıştır. Hamurda çoğunlukla kum, mika ve kuvars katkısı bulunmaktadır. Çoğunlukla beyaz ve krem renkte olan taşçık katkısı çoğu eserde görülmemektedir. Hamur rengi çoğunlukla gri tonlarından oluşmaktadır. Bunun yanında kırmızımsı-kahverengi tonlarda, bazen devetüyü ve grimsi-kahverengi tonlar da görülmektedir. Fırınlama büyük oranda iyi, birkaç parçada ise oldukça iyi derecelerdedir. Az pişmiş parçalar fazla değildir. Yedi parça dışında hepsi astarlıdır. Astar çoğunlukla gri, kırmızı ve kahverengi tonlarından oluşmaktadır. Perdah, genelde orta derecede olup parlak/kaliteli perdahlı parçalar az bir kısmı oluşturmaktadır.

Uluyol Höyüğü 7-10 nolu eserler, omurgalı çanaklara ait parçalardır. Bağçeşme Höyüğü, Süleymanlı Höyüğü ve Çamönü-Karasonya Höyüğü'nde çok yakın benzerleri bulunmuştur[2996]. 24-32 nolu ayak parçaları ise Çamönü-Karasonya Höyüğü ve diğer birçok merkezde belirlenmiştir[2997]. 21-22 nolu ip delikli tutamakların benzerlerinin ele geçtiği belli

[2986] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 413/46.

[2987] Jablonka, 1995: Abb. 26/29.

[2988] Lloyd ve Mellaart, 1962: 118, fig. P.14, 26-27; 186, fig. P.44, 23; 238, fig. P.65, 15, 18.

[2989] Şahoğlu, 2002: levha 39/a-b.

[2990] Böyükulusoy, 2016: levha 44/a.

[2991] Caymaz, 2009: 38, çiz. 13/14.

[2992] Meriç, 2018: 261, plate 53, Nr. 747.

[2993] Meriç, 2018: 276, plate 68, Nr. 976.

[2994] Dedeoğlu, 2010: levha 59c/19.

[2995] Oy, 2018: 259, levha 35/436.

[2996] Bkz. ilgili höyük ve başlıkları.

[2997] Bkz. Çamönü-Karasonya Höyüğü ve dipnotları.

başlı merkezler arasında Troia[2998], Kumtepe[2999], Beycesultan[3000], Kayışlar[3001], Yeşilova[3002], Liman Tepe[3003], Bakla Tepe[3004], Höyücek[3005], Sarımeşe Tepe[3006], Yassıtepe Höyüğü[3007], Ören Mevkii/Gavur Kuyusu[3008] ve Yassı Höyük[3009] gösterilebilir. Buluntular arasında yer alan 18 nolu sepet kulp parçasının benzeri ise Akselendi Höyüğü'nde belirlenmiştir[3010].

4.2.3.1.21. Devetepe

Akhisar'daki yamaç yerleşimlerinden biri olan Devetepe'de İlk Tunç Çağı'na tarihlendirebileceğimiz sadece dört parça tespit edilmiştir **(Kat. No: 67/1-4, resim: 189)**. Bu eserlerin üçü gövde parçası diğeri ise sepet kulptur. Eserler genel olarak kaba niteliklidir. Hamur iyi arıtılmamış olup kabadır. Hepsinin hamurunda kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkısı bulunmaktadır. Çoğu beyaz, krem ve kahverengi renkte olan tasçıklar, özellikle gövde parçalarında irili-ufaklı ve yoğun miktarda bulunmaktadır. Astar sadece sepet kulpta görülmektedir. Hamur rengi çoğunlukla gri tonlardadır bir örnekte ise kırmızıdır. Perdah işlemi ise hafif ve özensizdir. Tamamının elde üretildiği eserlerde pişme çoğunlukla kötü derecelerdedir. Söz konusu eserlerden 4 nolu sepet kulpun benzerleri, Akselendi ve Uluyol höyüklerinde de bulunmuştur[3011].

4.2.3.1.22. Durasıllı Yelligedik

Akhisar'daki bir diğer yamaç yerleşimlerinden olan merkezde İlk Tunç Çağı'na ait toplam dokuz seramik parçası belirlenmiştir **(Kat. No: 68/1-9, resim: 190, çizim: 44)**. Parçaların yedisi gövde, ikisi ise ağız kenarı parçasıdır. Hamurun yapısı, perdahlama işlemi ve fırınlama bakımından Durasıllı Yelligedik seramiğinin daha çok orta nitelikli olduğu söylenebilir. Tespit edilen parçalardan 1 nolu profil, düzleştirilmiş ağız kenarlı bir çanak

[2998] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 258/Ia-c; fig. 259/Ie-g; fig. 260/16, 19.

[2999] Sperling, 1976: 347, fig. 23/711.

[3000] Lloyd ve Mellaart, 1962: 144, fig. P.23, 3, 7, 9; 172, fig. P.37, 1-4, 13.

[3001] French, 1969: 78, fig. 9/9.

[3002] Derin ve Caymaz, 2013: çiz. 3/1-2, çiz. 4/5-8.

[3003] Şahoğlu, 2002: levha 23/a.

[3004] Böyükulusoy, 2016: levha 11/a, levha 13/c, levha 19/c.

[3005] Meriç, 2018: 210, plate 2, Nr. 19, 25-26.

[3006] Bostancı, 2002: levha 62/2, 5.

[3007] Derin, 2006: 10, çizim 1/7.

[3008] Oy, 2018: 246, levha 22/292.

[3009] Dedeoğlu, 2010: levha 2d/1.

[3010] Bkz. bu bölümde Akselendi Höyüğü ve dipnotları.

[3011] Bkz. bu bölümde Akselendi Höyüğü ve dipnotları, Uluyol Höyüğü (çiz. 22/18).

parçasına ait olup benzeri Masantı ve Süleymanlı höyüklerinde bulunmuştur[3012]. 2 nolu profil ise omurgalı bir çanağa aittir. Benzerlerine Bağçeşme, Çamönü-Karasonya, Tepebağlar, Ters Tepe, Tepetarla ve Uluyol höyüklerinde de rastlanılmıştır[3013].

4.2.3.1.23. Kazımçeşme

Yamaç yerleşimlerinden bir diğeri olan merkezde toplam on parça, İlk Tunç Çağı buluntusu ele geçmiştir **(Kat. No: 37/7-16, resim: 180, çizim: 35)**. Söz konusu eserlerin dördü gövde, dördü düz dip ve ikisi halka kaide parçasıdır. Bu seramikte hamur iki örnek dışında tasçıklı bir yapıya sahiptir. Hamur rengi büyük oranda grimsi-kahverengi tonlarda olup bazı örneklerde kırmızı tonları da görülmektedir. Genelde orta derecelerde pişirilen eserlerin yüzey işlenişleri dört parça dışında fazla özenli değildir. En yaygın astar renkleri kımızımsı-kahverengi, grimsi-kahverengi ve gri tonlarıdır. Eserlerin biri dışında geri kalanı perdahlıdır. Perdah işlemi ise iki örnek dışında genelde hafif ve özensizdir. Tamamının el üretimi olduğu parçaların üzerinde herhangi bir bezeme bulunmamaktadır. Ele geçen eserlerden 11 nolu düzleştirilmiş dip; Akhisar, Bağçeşme, Süleymanlı, Kızlaralanı (Kennez II) höyüklerinde ve Su Deliği Tepe yamaç yerleşiminde ele geçen örneklerle benzerdir[3014].

4.2.3.1.24. Su Deliği Tepe

Ele geçen buluntulardan kuvvetli bir İlk Tunç Çağı yerleşimi olduğu anlaşılan yamaç yerleşiminde eserlerin büyük çoğunluğunu omurgalı çanaklara ait ağız kenarı, kulp ve ayak parçaları oluşturmaktadır **(Kat. No: 4/8-31, resim: 144, çizim: 6)**. Bunların yanında gövde, kaide, düzleştirilmiş dip ve farklı profillere sahip çanak parçaları da buluntular arasında yer almaktadır. Yerleşimdeki mevcut eserlerin yaklaşık üçte biri kaba, geri kalanlar ise orta niteliklidir. Bu eserlerde çoğunlukla gri ve kahverengi tonlardaki hamur, kum, mika, kuvars ve tasçık içermektedir. Kaba parçalardaki bazı taşçıkların iri boyutlu olduğu görülmektedir. Bir-iki örneğin yüzeyinde bitki izlerine rastlanmaktadır. Fırınlama daha çok orta, birkaç parçada ise yüksek derecelerdedir. Çok az sayıda parça kötü fırınlanmıştır. Astar renkleri, daha çok gri, kahverengi ve kırmızı tonlarda, daha az oranda ise devetüyü ve soluk kırmızı tonlardan oluşmaktadır. Perdahlama işlemi beş örnek dışında hepsinde görülmektedir. İki parçanın üzerinde kazıma yöntemiyle yapılmış bezemeler bulunmaktadır.

Mevcut eserlerden 16 nolu profil, hafif içe çekik ağız kenarlı bir çanak parçasına aittir. Bu türdeki kap formları Batı Anadolu yerleşimleri için karakteristiktir. Troia I. tabakada yer

[3012] Bkz. Masantı Höyüğü (çiz. 19/10), Süleymanlı Höyüğü (çiz.20/2).

[3013] Bkz. ilgili höyük başlıkları ve çizimleri.

[3014] Bkz. ilgili yerleşim ve çizimleri.

alan "Form A 12 ve A 16" buluntuları içinde[3015], Beycesultan'ın İlk Tunç Çağı'na tarihlenen tabakalarında[3016], Demirköy'de[3017], Ilıcapınar'da[3018], Söylemiş'te[3019], Eğriköy'de[3020], Ulucak II. tabakada[3021], Liman Tepe'de[3022], Anadolu Lisesi'nde[3023], Kale Tepe'de[3024], Lember Tepe'de[3025], Höyücek'te[3026], Mersinli'de[3027], Sarıgöl'de[3028], Belce Höyüğü'nde[3029] ve Hasan Höyüğü'nde[3030] yakın örnekleri belirlenmiştir.

4.2.3.2. Alaşehir ve Çevresi

4.2.3.2.1. Değirmenyıkığı Höyüğü

Değirmenyıkığı İlk Tunç Çağı'na ait buluntular içinde çeşitli kap parçalarına ait toplam altı eser bulunmuştur **(Kat. No: 22/6-11, resim: 166, çizim: 23)**. Bu eserlerin dördü gövde, biri ağız kenarı ve diğeri de kulp parçasıdır. Tamamının elde üretildiği Değirmenyıkığı seramiği genel itibarıyla orta niteliktedir. Hamur iyi arındırılmamıştır. İki parça dışında hepsi çeşitli boyutlarda taşçık içermektedir. Hamur rengi daha çok devetüyü tonlarındadır. Bunun yanında azda olsa gri ve kahverengi tonları da görülmektedir. Yüzey özellikleri bakımından bir örnek dışında geri kalanların hepsi astarlı ve perdahlıdır. Astar renklerinde çoğunlukla kahverengi tonlar baskındır. Çoğunun perdahlı olduğu anlaşılan parçalarda, perdahlama işlemi ise iyi değildir. Bu nedenle bir kısım parçanın yüzeyi pürtüklüdür. Genelde az-orta derecede pişirilen eserlerin sadece birinde kazıma bezeme bulunmaktadır. Mevcut buluntulardan profil veren sadece bir örnek bulunmaktadır. Omurgalı bir çanak parçasına ait

[3015] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 259/Ig, fig. 263/If-k.

[3016] Lloyd ve Mellaart, 1962: 174, fig. P.38, 1; 186, fig. P.44, 19; 202, fig. P.47, 49; 208, fig. P.50, 36; 218, fig. P.55, 26.

[3017] French, 1967: 71, fig. 8/40.

[3018] French, 1967: 75, fig. 12/36.

[3019] French, 1967: 82, fig. 19/1.

[3020] French, 1969: 83, fig. 14/11.

[3021] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 17/6.

[3022] Şahoğlu, 2002: levha 83/e.

[3023] Derin ve Batmaz, 2004: 90, levha 4, şekil 6/5.

[3024] Caymaz, 2009: 38, çiz. 8/1.

[3025] Bostancı, 2002: levha 40/2.

[3026] Meriç, 2018: 211, plate 3, Nr. 28.

[3027] Meriç, 2018: 271, plate 63, Nr. 902.

[3028] Meriç, 2018: 277, plate 69, Nr. 983.

[3029] Oy, 2018: 226, levha 2/22.

[3030] Dedeoğlu, 2010: levha 21b/15.

olan bu parçanın benzerleri Alibeyli, Erdelli, Refik Arslan Tepe, Tepetarla, Bağçeçme, Çamönü-Karasonya, Uluyol ve Su Deliği Tepe gibi merkezlerde belirlenmiştir[3031].

4.2.3.2.2. Gavurtepe Höyüğü

Alaşehir ilçesindeki en önemli prehistorik merkezlerden olan Gavurtepe'de en yoğun buluntu topluluğunu İlk Tunç Çağı'na tarihlenenler oluşturmaktadır **(Kat. No: 23/1-11, resim: 191, çizim: 45)**. Yüzeyde toplanan on bir eserin dokuzunu, çanak türü kap formuna ait ağız kenarı parçaları oluşturmaktadır. Geri kalan iki eser düzleştirilmiş dip ve halka kaide parçasıdır. Gavurtepe'de ele geçen seramik parçaları genellikle orta nitelikli olup büyük bir kısmı orta-yüksek derecede pişirilmiştir. Hamur, genel itibarıyla iyi arındırılmış olup kum, mika ve kuvars katkısı içermektedir. Beş örnek, irili-ufaklı ve daha çok beyaz tonlarda taşçık katkılıdır. Hamur renklerinde gri ve kahverengi tonlar hâkimdir. Mevcut seramiğin biri dışında tamamı ise astarlı ve perdahlıdır. Perdahlama işleminin nispeten iyi olduğu seramikte astar renklerinde kırmızı tonlar daha yaygındır. Bunun yanı sıra siyah ve kahverengi astarlı parçalar da mevcuttur. Üretim tekniğine bakıldığında eserlerin yarısından fazlasının çarkta yapıldığı anlaşılmaktadır.

Mevcut eserlerden 1-4 nolu profiller omurgalı çanaklara aittir. 5 nolu profil ise yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu bir çanak parçasına ait olup yakın örnekleri Troia II. tabakada[3032], Beycesultan'da[3033], Pınarbaşı (Tepebağ) Höyüğü'nde[3034], Liman Tepe'de[3035] ve Bakla Tepe'de[3036] bulunmuştur. 6-7 ve 8 nolu profiller ise Batı Anadolu İlk Tunç Çağı yerleşimleri için karakteristik nitelikteki kap tipleri olup neredeyse bütün yerleşimlerde görülmektedir.

4.2.3.2.3. Soğanlı (Acısu) Höyüğü

Alaşehir çevresinde bulunmuş en eski yerleşimlerden biri olan höyükten toplam on sekiz parça seramik ele geçmiştir **(Kat. No: 24/2-19, resim: 167, çizim: 24)**. Bu eserlerin yarısını çömlek tipi kap formlarına ait ağız kenarı parçaları oluşturmaktadır. Çanak, kulp, kaide ve ayak parçaları da diğer buluntular arasındadır. Soğanlı (Acısu) Höyüğü seramiği, daha çok orta nitelikli olmakla birlikte, parçaların yüzeyi çoğunlukla patina ile kaplıdır.

[3031] Bkz. bu bölümde ilgili yerleşim başlıkları, çizimleri ve katalogları.

[3032] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 413/24.

[3033] Lloyd ve Mellaart, 1962: 208, fig. P.50, 9; 234, fig. P.63, 22.

[3034] Derin ve Batmaz, 2004: 92, levha 6, şekil 8/7.

[3035] Şahoğlu, 2002: levha 84/e.

[3036] Böyükulusoy, 2016: levha 21/d.

Hamur genel olarak iyi arındırılmış olup bazı örneklerde taşçık katkısı görülmektedir. Hamur renklerinde gri renk hâkimdir. Bunun yanında kahverengi ve kırmızı tonlar da görülmektedir. İki parça dışında tamamı astarlı olan eserlerin hepsi perdahlıdır. Perdah işlemi ise çoğunlukla hafif derecede yapılmıştır. Astar renklerinde kırmızı ve kahverengi tonlar ağırlıktadır. Daha az oranda gri tonlar da bulunmaktadır. Çoğunlukla orta derecede pişirilen eserlerin üzerinde herhangi bir bezeme bulunmamaktadır. Eserlerin yarısı ise çarkta üretilmiştir.

Mevcut eserlerden 5-7 nolu profiller, dışa sarkıtılmış ağız kenarlı çömlek parçası olup benzer örneği Erdelli Höyüğü'nde bulunmaktadır[3037]. 3 nolu profil, hafif dışa çekik ağız kenarlı çömlek Kennez Höyüğü'nde (Kennez I) [3038], 14 nolu sepet kulp benzerleri ise Çamönü-Karasonya, Akselendi ve Kennez höyüklerinde (Kennez I) [3039] tespit edilmiştir. 10 nolu hafif içe çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası, İlk Tunç Çağı Batı Anadolu yerleşimlerinde görülen yaygın kap formlarından biridir. Troia I. tabakadaki "Form A 16" buluntuları içinde[3040] ve IV. tabakada[3041], Kumtepe'de[3042], Beycesultan İlk Tunç Çağı tabakalarında[3043], Ilıcapınar'da[3044], Kınık'ta[3045], Üyücek'te[3046], Sındırgı'da[3047], Ulucak II. tabakada[3048], Yenmiş Höyüğü'nde[3049], Liman Tepe'de[3050], Bakla Tepe'de[3051], Altın Tepe'de[3052], Höyücek'te[3053], Çayır Üyük'te[3054] ve Yassı Höyüğü'nde[3055] benzer örnekler tespit edilmiştir.

[3037] Bkz. Erdelli Höyüğü (çiz. 17/7) ve dipnotları.

[3038] Bkz. Kennez Höyüğü (Kennez I) (çiz. 18/3) ve dipnotları.

[3039] Bkz. Akselendi Höyüğü (çiz. 37/6) ve dipnotları. Kennez Höyüğü (Kennez I) (çiz. 18/9).

[3040] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 263/Id-k.

[3041] Blegen, Caskey ve Rawson, 1951: fig. 177/7; fig. 180/7;

[3042] Sperling, 1976: 347, fig. 23/710.

[3043] Lloyd ve Mellaart, 1962: 120, fig. P.15, 32; 212, fig. P.52, 13; 224, fig. P.58, 11-12; Blum, 2016: plate 2/4.

[3044] French, 1967: 75, fig. 12/33.

[3045] French, 1967: 77, fig. 14/1.

[3046] French, 1967: 82, fig. 19/11.

[3047] French, 1969: 82, fig. 13/35.

[3048] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 17/6.

[3049] Derin ve Batmaz, 2004: 96, levha 10, şekil 14/6.

[3050] Şahoğlu, 2002: levha 41/d.

[3051] Böyükulusoy, 2016: levha 10/c.

[3052] Bostancı, 2002: levha 2/1.

[3053] Meriç, 2018: 211, plate 3, Nr. 29.

[3054] Oy, 2018: 236, levha 12/158.

[3055] Dedeoğlu, 2010: levha 2b/11.

4.2.3.2.4. Taşlı Tepe

Alaşehir'de tespit edilen iki tepe üstü yerleşiminden biri olan merkezde, ele geçen buluntular arasında olasılıkla İlk Tunç Çağı'na ait olduğunu düşündüğümüz yalnızca bir parça belirlenmiştir **(Kat. No: 60/1, resim: 192)**. Söz konusu eser yuvarlatılmış ve dışa uzatılmış ağız kenarlı çömlek parçasına aittir.

4.2.3.2.5. Gülistan

Alaşehir'deki tek yamaç yerleşimi olan Gülistan'da en erken buluntular İlk Tunç Çağı'na tarihlenmektedir. Ele geçen seramik parçalarından kuvvetli bir İlk Tunç Çağı yerleşimi olduğu anlaşılmaktadır. Yapılan incelemelerde toplam yirmi dokuz seramik parçası belirlenmiştir **(Kat. No: 69/1-29, resim: 193, çizim: 46)**. Bunlar: yedi ağız parçası, dört kulp parçası, on beş gövde parçası ile birer tane halka kaide, düzleştirilmiş dip ve ayak parçasıdır. Profil veren ağız kenarı parçaları çanak türü kap formuna aittir. Gülistan seramiği, hamurun iyi arındırılmaması nedeniyle genel olarak kaba niteliklidir. İki örneğin dışında tamamının taşçık içerdiği seramikte bazı parçalarda kireç katkısı da görülmektedir. Seramiklerde tasçık oran ve boyutları farklılık göstermektedir. Bu nedenle bazı parçaların yüzeyinde pürtüklenmeler ve çukurluklar oluşmuştur. Bitki izleri görülmemekle birlikte bazı parçaların yüzeyinde patina bulunmaktadır. Pişirme çoğunlukla orta ve iyi derecelerdedir. Hamur renginde özellikle gri ve kahverengi tonlar hâkimken, kırmızı tonlar ise daha az görülür. Yüzey özellikleri bakımından iki parça dışında tamamı perdahlıdır. Perdah işlemi çoğunlukla özensiz uygulanmıştır. Nispeten iyi perdahlanmış parçalar oldukça azdır. Tamamımın elde üretildiği eserlerin yalnızca iki tanesi astarsızdır.

Mevcut eserlerden 27 nolu halka kaide parçası kap formlarında yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Benzer örneklerine birçok yerleşimde rastlanmıştır. Bu yerleşimler arasında: Troia[3056], Beycesultan[3057], Hacırahmanlı[3058], Eğriköy[3059], Ulucak[3060], Bakla

[3056] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 262/20; fig. 414/39.

[3057] Lloyd ve Mellaart, 1962: 202, fig. P.47, 24-25; 204, fig. P.48, 2; 208, fig. P.50, 39, 47.

[3058] French, 1969: 78, fig. 9/23.

[3059] French, 1969: 83, fig. 14/15.

[3060] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 17/17.

Tepe[3061], Liman Tepe[3062], Höyücek[3063], Banaz Höyük[3064], Değirmen Höyük[3065], Özdemirciler Höyük[3066] ve Höyük Mevkii[3067] gösterilebilir.

4.2.3.3. Demirci ve Çevresi

4.2.3.3.1. Bozyer Höyüğü

Bozyer'de çeşitli kap formlarına ait on sekiz seramik parçası tespit edilmiştir **(Kat. No: 25/2-19, resim: 168, çizim: 25)**. Bu eserlerin yedisi kulp, dördü ağız kenarı, dördü ayak ve üçü de çeşitli kap formlarına ait gövde parçalarıdır. Profil veren ağız kenarı parçaları çanak ve çömlek tipi kap formlarına aittir. Bozyer seramiği büyük ölçüde orta niteliklidir. Hamur iyi arındırılmamış olup hemen hemen bütün parçalarda irili-ufaklı boyutlarda taşçık katkısı görülmektedir. Hamur rengi daha çok grimsi-kahverengi, gri ve kahverengi tonlardadır. Üç örnek dışında hepsi astarlıdır. Astar renklerinde kahverengi tonları baskındır. Bununla beraber daha az oranda gri ve kırmızı tonları da görülür. Perdah işleminin genellikle özensiz olduğu seramikte bütün parçalar elde üretilmiştir. Pişirme çoğunlukla orta derecelerde olup nispeten az derecede pişirilmiş parçalar ise az sayıdadır.

Söz konusu buluntulardan 4 ve 5 nolu profiller birbirine yakın örnekler olup benzerleri Troia'nın IV. tabakasında[3068], Beycesultan'ın VIa tabakasında[3069], Çiftlik Höyüğü'nde[3070] ve Yassı Höyüğü'nde[3071] bulunmuştur.

4.2.3.3.2. Bozyer Höyüğü Mezarlığı

Bozyer Höyüğü'nün mezarlığı olduğu düşünülen alanda olasılıkla İlk Tunç Çağı'na tarihlendirebileceğimiz yalnızca dört seramik parçasına rastlanmıştır **(Kat. No: 72/1-4, resim: 194)**. Bu eserlerden üçü küp gövde parçası, diğeri ise herhangi bir kabın gövdesine ait parçadır. Söz konusu eserlerin hamuru kaba nitelikte olup tamamı irili ufaklı ve değişik oranlarda taşçık katkısı içermektedir. Hamur renginde ise kırmızı ve kahverengi tonlar daha

[3061] Böyükulusoy, 2016: levha 68/b.

[3062] Şahoğlu, 2002: levha 111/tip 4a.

[3063] Meriç, 2018: 211, plate 3, Nr. 36.

[3064] Oy, 2018: 273, levha 49/579.

[3065] Dedeoğlu, 2010: levha 12e/18.

[3066] Dedeoğlu, 2010: levha 22c/12.

[3067] Dedeoğlu, 2010: levha 4b/15.

[3068] Blegen, Caskey ve Rawson, 1951: fig. 183/18.

[3069] Lloyd ve Mellaart, 1962: 250, fig. P.71, 11.

[3070] Oy, 2018: 257, levha 33/405.

[3071] Dedeoğlu, 2010: levha 2c/3.

hâkimdir. Astar uygulamasının görülmediği parçaların tamamında perdah işlemi özensiz ve hafif yapılmıştır.

4.2.3.4. Gördes ve Çevresi

4.2.3.4.1. Şahin Kayası Höyüğü

Ele geçen buluntu yoğunluğundan kuvvetli bir İlk Tunç Çağı yerleşimi olduğu anlaşılan höyükte toplam yirmi sekiz seramik parçası belirlenmiştir **(Kat. No: 26/3-30, resim: 169, çizim: 26)**. Bu eserlerin yedisi ağız kenarı, yedisi kulp, on gövde, iki ayak, bir kaide ve sonuncusu da düzleştirilmiş dip parçasıdır. Hamur içeriği, yüzey işlenişleri ve pişme özellikleri bakımından değerlendirildiğinde söz konusu eserlerin daha çok orta nitelikli olduğu söylenebilir. Daha çok gri ve kahverenginin tonlarında, pişmenin de etkisiyle daha az oranda devetüyü ve kırmızı tonlarda olan hamur, taşçıklı bir yapıya sahiptir. Taşçık renk, oran ve boyutları ise parçalara göre farklılık göstermektedir. İri taneli taşçığın, seramik yüzeylerinde pürtüklü ve çukurlu bir görünüm oluşturduğu görülmektedir. Çok az sayıda parçanın yüzeyinde bitki izleri görülmüş; fakat bitki veya saman katkıya işaret eden herhangi bir veriye ulaşılamamıştır. Eserler, genelde orta derecede pişirilmiştir. Nispeten iyi pişmiş sert yapılı parçaların yanında çok az sayıda kötü pişmiş parçalar da bulunmaktadır. Öte yandan ayarsız pişirilmeden kaynaklı bazı parçaların kısmen kararmaya uğradığı da görülmektedir. Dokuz örnek dışında tamamı astarlı olup astar renklerinde daha çok kırmızı ve kahverenginin tonları hâkimdir. Bazı örneklerde siyah renk de görülmektedir. Tamamında uygulanan perdah işlemi birkaç parça dışında genellikle özensizdir. Bunların yanında üç parçanın yüzeyinde boyama ve kazıma yöntemleriyle yapılmış bezemeler de bulunmaktadır.

Mevcut seramiklerden 3-8 nolu profiller, omurgalı çanaklara ait olup benzerleri Gavurtepe, Tepebağlar, Erdelli, Refik Arslan, Dağdeviren, Ters Tepe, Tepetarla, Uluyol, Bağçeşme, Çamönü-Karasonya höyüklerinde belirlenmiştir[3072]. 9 nolu örnek ise dışa eğik duruşlu bir çanak parçası olup birçok yerleşimde görülen yaygın kap formlarından biridir. Gülistan, Koldere, Nuriye, Masantı Höyüğü ve Erdelli Höyüğü'nde yakın örneklere rastlanmıştır[3073].

4.2.3.4.2. Yanık Dağ Höyüğü

En erken tarihli buluntuların İlk Tunç Çağı'na ait olduğu merkezde ele geçen toplam yirmi dört eserin on birini omurgalı çanaklara ait ağız kenarı parçaları oluşturmaktadır **(Kat.**

[3072] Bkz. ilgili yerleşim başlıkları, çizimleri ve katalogları.

[3073] İlgili yerleşim başlıkları, çizimleri ve katalogları.

No: 45/1-24, resim: 195, çizim: 47). Diğer buluntular arasında beş ayak, dört gövde, üç kulp ve bir ağız kenarı parçası yer almaktadır. Teknik özellikleri itibarıyla Yanık Dağ seramiği daha çok orta nitelikli olup, iki parça dışında tamamı perdahlıdır. Perdah işlemi genellikle hafif ve özensizken, iyi perdahlı birkaç örnek de bulunmaktadır. Hamur genel olarak iyi arındırılmamıştır. Eserlerin tamamında farklı boyut, renk ve oranlarda taşçık bulunmaktadır. Bununla birlikte hamur renginde çeşitli kahverengi tonlar daha çok görülürken, gri ve kırmızı tonlar daha az yaygındır. Astar özelliklerine bakıldığında sekiz örnekte astar uygulaması görülmemektedir. Geri kalan eserlerin astar renklerinde ise grimsi-siyah ve kahverengi tonlar daha çok kullanılmıştır. Tamamının el üretimi olduğu seramikte yalnızca iki parçanın üzerinde bezeme bulunmaktadır.

Omurgalı çanaklar dışında, profil veren tek örnek 12 nolu hafif içe çekik ağız kenarlı ve dışa dikey duruşlu bir çanak parçasıdır. Batı Anadolu İlk Tunç Çağı yerleşimlerinde yaygın olarak kullanılan kap formlarındandır. Troia[3074], Beycesultan[3075], Kumtepe[3076], Demirtaş[3077], Taban Tepe[3078], Asar-Kemaliye[3079], Ada Höyüğü[3080], Demirli Mağara[3081], Tantan Höyüğü[3082], Gavurtepe Höyüğü, Ters Tepe Höyüğü ve Uluyol Höyüğü'nde yakın sayılabilecek örnekler belirlenmiştir[3083].

4.2.3.5. Kula ve Çevresi

4.2.3.5.1. Armutarası Höyüğü

Tespit edilen en erken buluntuların İlk Tunç Çağı'na ait olduğu yerleşimde toplam yirmi beş parça seramik belirlenmiştir **(Kat. No: 46/1-25, resim: 196, çizim: 48)**. Söz konusu eserlerin yarısından fazlasını çeşitli kap formlarının gövde parçaları oluşturmaktadır. Diğer buluntular arasında ise yedi ağız kenarı, bir kulp ve dip parçası yer almaktadır. Ağız kenarı parçalarının biri çömlek geri kalanlar ise çanak türü kap formlarına aittir. Armutarası seramiğinin üçte ikisinden fazlası kaba, diğerleri ise genellikle orta niteliklidir. Bu seramikte

[3074] Bkz. Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 254/Ib-e; fig. 255/If-g.

[3075] Lloyd ve Mellaart, 1962: 202, fig. P.47, 17, 55; 224, fig. P.58, 12; 234, fig. P.63, 40.

[3076] Sperling, 1976: 347, fig. 23/811c.

[3077] French, 1967: 72, fig. 9/13.

[3078] Akdeniz, 2009c: 61, resim 11.

[3079] Meriç, 2018: 272, plate 64, Nr. 916.

[3080] Oy, 2018: 236, levha 12/165.

[3081] Bostancı, 2002: levha 57/2.

[3082] Dedeoğlu, 2010: levha 30b/12.

[3083] Son üç yerleşim için bkz. sırasıyla çiz. 45/8, çiz. 34/3, çiz. 22/15.

gri, kahverengi ve daha az kırmızı tonlardaki hamur, iyi arındırılmamış olup kum, mika ve bol miktarda tasçık içermektedir. Kaba parçaların bazılarında tasçıkların iri boyutlu ve farklı renkte olduğu anlaşılmaktadır. Nispeten daha az parçada kireç katkısı da görülmektedir. Seramiklerin yüzeylerinde ve hamurunda herhangi bir organik izlere rastlanmamaktadır. Pişme daha çok az ve orta derecelerdedir. Bir kısım kaba seramik oldukça kötü pişirilmiştir. Seramik yüzeyleri iki örnek dışında astarsızdır. Yüzey renkleri daha çok kahverengi ve kırmızımsı-kahverengi, daha az oranda siyah ve soluk gri tonlarındadır. Perdah işlemi, dört örnek dışında tamamında görülmekle birlikte oldukça hafif ve özensiz uygulanmıştır. Bu nedenle yüzeyler genelde çukurlu ve pürtüklü bir yapıya sahiptir.

Mevcut seramiklerden 2 nolu dışa çekik ağız kenarlı çömlek parçasının benzerleri Troia'nın II.[3084] ve IV.[3085] tabakalarında, Beycesultan'ın İlk Tunç Çağı'na tarihlenen tabakaları içinde[3086], Ulucak II. tabakada[3087], Liman Tepe'de[3088] ve Erenler Höyüğü'nde[3089] ele geçmiştir. 3 nolu profil, dışa dönük ağız kenarlı bir çanak parçasına ait olup yakın örnekleri Yassıtepe Höyüğü[3090], Liman Tepe[3091], Kisle Pınarı[3092], Sarımeşe Tepe[3093], Belce Höyük[3094] ve Şenlikli Deresi[3095] gibi merkezlerde bulunmuştur. 6 ve 7 nolu profiller benzer örnekler olup Bakla Tepe[3096] örneklerini anımsatmaktadır.

4.2.3.5.2. Bademyaka (Körez) Höyüğü

Bademyaka'da, İlk Tunç Çağı buluntusu toplam on üç seramik parçası ele geçmiştir **(Kat. No: 47/1-13, resim: 197, çizim: 49)**. Buluntuların dördünü ağız kenarı, beşini gövde, üçünü kulp ve diğerini de dip parçası oluşturmaktadır. Ağız kenarı parçaları çanak türü kap formuna ait olmakla birlikte gövde parçalarının hangi kap formu/formlarına ait olduğunu belirlemek olası değildir. Bademyaka'da belirlenen seramik, hamur ve yüzey özellikleri

[3084] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 413/45.

[3085] Blegen, Caskey ve Rawson, 1951: fig. 178/10; Blum, 2016: plate 5/3.

[3086] Lloyd ve Mellaart, 1962: 118, fig. P.14, 29; 122, fig. P.16, 9; 190, fig. P.46, 3.

[3087] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 17/15.

[3088] Şahoğlu, 2002: levha 19/a.

[3089] Oy, 2018: 256, levha 32/401.

[3090] Derin, 2006: 11, çizim 2/13.

[3091] Şahoğlu, 2002: levha 15/a.

[3092] Caymaz, 2009: 38, çiz. 14/7.

[3093] Bostancı, 2002: levha 69/4.

[3094] Oy, 2018: 253, levha 29/363.

[3095] Dedeoğlu, 2010: levha 51b/14.

[3096] Bkz. Böyükulusoy, 2016: levha 11-13.

bakımından büyük ölçüde kaba niteliklidir. İyi arındırılmamış olan hamurda farklı boyut ve oranlarda taşçık bulunmaktadır. Büyük oranda astarsız olan seramiğin yüzey renklerinde kahverengi ve kırmızı tonlar yaygındır. Tamamı perdahlı olan seramikte, perdah işlemi ise çoğunlukla hafif ve özensizdir. Bezemeli parçalar görülmemekle birlikte üretim tekniği bakımından bütün eserler elde yapılmıştır.

Mevcut parçalardan 2 nolu profil, yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçasıdır. Benzer sayılabilecek örnekleri Troia I. tabakada yer alan "form A 6" grubu içinde[3097], Pazaryeri I'de[3098], Üyücek'te[3099], Liman Tepe'de[3100], Uzunada-Kılıç Burnu'nda[3101] ve Toprakkale Tepe'de[3102] bulunmuştur.

4.2.3.5.3. Çamlıçukur Höyüğü

Kuvvetli bir İlk Tunç Çağı yerleşimi olduğu ele geçen buluntulardan anlaşılan merkezde, toplam otuz beş seramik parçası belirlenmiştir. Belirlenen otuz beş eser şu parçalardan oluşmaktadır: on ağız kenarı parçası, on dört gövde parçası, sekiz kulp parçası, bir pota ve iki ayak parçasıdır **(Kat. No: 48/1-35, resim: 198, çizim: 50)**. Genel anlamda Çamlıçukur seramiği büyük oranda orta nitelikli parçalardan oluşmaktadır. Nispeten iyi ve kaba nitelikli parçalar da birbirine yakın oranda görünmektedir. Çoğunlukla kahverengi, gri ve kırmızı tonlardaki hamur, büyük oranda tasçıklı bir yapıya sahiptir. İrili-ufaklı ve farklı renklerdeki tasçıklar, seramiklerde değişik oranlarda bulunmaktadır. Özellikle kaba parçalarda yoğundur. Bir kısım iyi nitelikli parçalarda hamur nispeten iyi arıtılmıştır. Mika ve kuvars katkısı genelde orta derecede olup, bol mikalı örneklere ise çok az rastlanmaktadır. Pişirme özelliğine bakıldığında, seramik büyük oranda orta derecede pişirilmiştir. Kötü pişmiş örnekler fazla olmamakla birlikte birkaç örnek de iyi derecede pişirilmiştir. Bir parça dışında tamamı astarlı olan seramikte astar rengi olarak daha çok kırmızı ve kahverengi tonlar kullanılmıştır. Az sayıda örnekte gri tonlar da görülür. Parçaların tamamı çoğunlukla orta derecede olmak üzere perdahlıdır. Bazı parçalarda oldukça iyi perdah işlemi görülmekle birlikte hafif ve özensiz uygulanan da vardır. Bir kısım parçanın yüzeyi pişirmeden kaynaklı siyah ve kahverengi renkte alacalı görünüm kazanmıştır. Bütün eserlerin elde üretildiği

[3097] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 254-255.

[3098] French, 1967: 80, fig. 17/27.

[3099] French, 1967: 82, fig. 19/17.

[3100] Şahoğlu, 2002: levha 83/d.

[3101] Caymaz, 2009: 38, çiz. 10/8.

[3102] Dedeoğlu, 2010: levha 46b/1.

Çamlıçukur seramiğinde sadece iki parçada biri beyaz, diğeri kırmızı boya ile yapılmış bezeme bulunmaktadır.

Tespit edilen parçalardan 6 nolu profil, dışa dönük ağız kenarlı bir çömlek parçası ait olup benzerleri Kennez Höyüğü (Kennez I) ve Soğanlı (Acısu) Höyüğü'nde bulunmuştur[3103]. Diğer buluntulardan 13 nolu profil, Durasıllı Yelligedik ve Masantı Höyüğü'nde[3104], 8 ve 10 nolu profiller ise yakın örnekler olup Uluyol Höyüğü ve Kızılçukur Höyüğü'nde benzerlerine rastlanmıştır[3105]. 11 ve 12 nolu profiller omurgalı çanaklara ait olup konumuz olan yerleşimlerin çoğunda benzer örnekleri bulunmaktadır.

4.2.3.5.4. Gölcük Höyüğü

Kula ilçesinde bir diğer höyük yerleşimi olan merkezde ele geçen en erken buluntular İlk Tunç Çağı'na tarihlenmektedir. Yüzeyde gerçekleştirilen incelemelerde toplam yirmi seramik parçası bulunmuştur **(Kat. No: 49/1-20, resim: 199, çizim: 51)**. Bunlar: beş ağız parçası, dört gövde parçası, altı kulp parçası ve ayak parçasından oluşmaktadır. Profil veren ağız kenarı parçalarından üçü çanak diğeri ise kâse türü kap formuna aittir. Söz konusu seramik, genel itibariyle orta niteliklidir. Tamamının taşçık içerdiği seramikte altı parçada kireç katkısı da bulunmaktadır. Parçalarda tasçık oran, renk ve boyutları farklılık göstermektedir. Bu nedenle bazı parçaların yüzeyinde pürtüklenmeler meydana gelmiştir. Organik katkı izleri görülmemekle birlikte bazı parçaların yüzeyi yer yer patina ile kaplıdır. Bunlarla birlikte seramikte, pişirme işlemi genel olarak orta derecelerde olduğu söylenebilir. Az sayıda parçada kötü ve iyi derecelerde pişmiş örnekler de bulunmaktadır. Hamur renginde özellikle gri ve kahverengi tonlar hâkimken, kırmızı tonlar ise daha az görülür. Yüzey özellikleri bakımından tamamı perdahlı olan seramikte perdah işlemi genellikle hafiftir. Yalnızca iki parçada iyi perdahlama görülmektedir. İki örnek dışında tamamı astarlıdır. Astar renklerinde ise kırmız ve kahverengi tonları baskındır.

Dışa uzatılmış ağız kenarlı bir çanak parçasına ait olan 5 nolu profilin yakın örnekleri Baykuştepe, Nuriye, Çamönü-Karasonya ve Armutarası yerleşimlerinde tespit edilmiştir[3106]. 3 ve 4 nolu profiller ise omurgalı çanaklara ait olup benzerleri birçok merkezde ele geçmiştir.

[3103] Bkz. sırasıyla çiz. 18/3, çiz. 24/3.

[3104] Bkz. sırasıyla çiz. 44/1, çiz. 19/10.

[3105] Bkz. sırasıyla çiz. 22/15, çiz. 9/15.

[3106] Bkz. sırasıyla çiz. 31/2, çiz. 15/27, çiz. 48/3.

4.2.3.5.5. Kuruçay Höyüğü

Toplam on iki seramik parçasının belirlendiği yerleşimde, iki örnek dışında buluntuların tamamı gövde parçasından oluşmaktadır **(Kat. No: 50/1-12, resim: 200, çizim: 52)**. Profil veren iki örnek çanak ve çömlek türü kap formlarına aittir. Kuruçay İlk Tunç Çağı seramiğinin büyük kısmı kaba nitelikli olup, çoğunlukla az-orta derecede pişirilmiştir. Hamur çoğunlukla iyi arındırılmamıştır. Hamur ve yüzey renklerine bakıldığında gri ve kahverengi tonların daha yaygın olduğu görülür. Bununla birlikte daha az sayıda kırmızı ve gri yüzeyli parçalar da bulunmaktadır. Yüzeyinde bitki izlerinin görüldüğü sadece bir örnek bulunmaktadır. Bir parça dışında tamamı perdahlı olmakla birlikte perdah işlemi oldukça hafif ve özensizdir.

Mevcut eserlerden 1 nolu profil dışa çekik ağız kenarlı bir çömlek parçasına aittir. İlk Tunç Çağı yerleşimlerinde bu ve yakın benzerlikteki profiller, çömlek türü kap formlarında yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Troia I.[3107] ve V.[3108] tabakalarda, Beycesultan'da[3109], Karasil I'de[3110], Ulucak'ta[3111], Pınarbaşı (Tepebağ) Höyüğü'nde[3112], Yeşilova'da[3113], Bakla Tepe'de[3114], Tavşan Adası'nda[3115], Lember Tepe'de[3116], Bereketli'de[3117], Demirli Mağara'da[3118], Çayıryanı Höyüğü'nde[3119] ve Banaz Höyüğü'nde[3120] de benzer örneklere rastlanmıştır.

4.2.3.5.6. Örentepe Eroğlu Höyüğü

Yalnızca yedi parça seramiğin ele geçtiği merkezde buluntuların dördünü ayak parçası, ikisini ağız kenarı ve diğerini de tutamaklı gövde parçası oluşturmaktadır **(Kat. No:**

[3107] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 265/5.

[3108] Blum, 2016: plate 10/4.

[3109] Lloyd ve Mellaart, 1962: 220, fig. P.56, 19, 22; 228, fig. P.60, 9; 230, fig. P.61, 16.

[3110] French, 1967: 76, fig. 13/36.

[3111] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 17/13.

[3112] Derin ve Batmaz, 2004: 92, levha 6, şekil 8/1.

[3113] Derin ve Caymaz, 2013: çiz. 6/13.

[3114] Böyükulusoy, 2016: levha 43/d.

[3115] Akdeniz, 1998: 10, çiz. 5.

[3116] Bostancı, 2002: levha 38/4.

[3117] Meriç, 2018: 275, plate 67, Nr. 960.

[3118] Bostancı, 2002: levha 59/2.

[3119] Dedeoğlu, 2010: levha 11e/2.

[3120] Oy, 2018: 255, levha 31/388.

51/1-7, çizim: 53). Bu seramik, daha çok orta nitelikli olmakla birlikte, çok az sayıda iyi nitelikli parçalar da bulunmaktadır. Hamur, büyük oranda iyi arındırılmamış olmakla birlikte eserlerin tamamında farklı oran ve boyutlarda taşçık katkısı bulunmaktadır. Hamur renklerinde daha çok gri ve kahverengi tonlar baskındır. Bir örnek dışında tamamı astarsız olan seramiğin yüzey renkleri daha çok kahverengi tonlardadır. Tamamı perdahlı olmasına rağmen perdah işlemi çoğunlukla özensizdir. Parçaların üzerinde herhangi bir bezeme bulunmamakla beraber tamamı elde üretilmiştir.

Buluntular arasında yer alan 1 nolu profil, yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu bir çanak parçasına aittir. Bu türdeki çanaklar karakteristik form olup çok geniş bir yelpazede görülmektedirler[3121]. 3 nolu tutamaklı gövde parçası İlk Tunç Çağı'nda sıklıkla kullanılmış, kullanımı Orta Tunç Çağı'nda da devam etmiştir. Bu tür tutamakların yakın örnekleri Beycesultan İlk Tunç Çağı tabakalarında bolca bulunmaktadır[3122].

4.2.3.5.7. Sarı Balıklı Göl Höyüğü

Yoğun miktarda tespit edilen buluntulardan güçlü bir İlk Tunç Çağı yerleşimi olduğu anlaşılan merkezde toplam elli üç seramik parçası belirlenmiştir **(Kat. No: 52/1-53, resim: 201, çizim: 54)**. Bunlar: yirmi bir ayak, on beş ağız kenarı, dokuz kulp, dört düzleştirilmiş dip, üç gövde ve bir boyun parçasından oluşmaktadır. Ağız kenarı parçalarından yalnızca dört tanesi çömlek türü kap formundadır. Geri kalan parçalar omurgalı, hafif içe ve dışa çekik, yuvarlatılmış ağız kenarlı gibi farklı profildeki çanaklara aittir. Sarı Balıklı Göl seramiği, iki parça dışında tamamı el yapımı olup genel itibarıyla orta niteliktedir. Fakat iyi nitelikli parçalar da azımsanmayacak kadar çoktur. Hamur, genel olarak iyi arındırılmasına rağmen bütün parçalarda taşçık katkısı bulunmaktadır. Taşçık, kap türü ve boyutlarına göre değişen oran ve büyüklüktedir. Çoğunlukla orta ve az oranlarda, bazı parçalarda ise yoğun olarak görülen mika, genellikle sarı, bazen de beyaz renkli ve irili-ufaklıdır. Herhangi bir organik katkı veya izlerine dair veriye rastlanılmamıştır. Hamur rengine bakıldığında daha çok kahverengi (grimsi-kahverengi, kırmızımsı-kahverengi) ve gri, bazen de devetüyü ve kırmızı tonların baskın olduğu görülür. Seramiğin yaklaşık yarısında astar uygulaması görülmemektedir. Yüzey renkleri arasında ise daha çok kahverengi ile gri tonları hâkimken az sayıda parçada kırmızı tonlar da görülür. Öte yandan parça yüzeylerinde boya veya kazıma

[3121] Bu formdaki çanaklar hemen hemen bütün Batı Anadolu İlk Tunç Çağı yerleşimlerinde görülmektedir.

[3122] Lloyd ve Mellaart, 1962: 122, fig. P.16, 1, 4, 10, 14; 124, fig. P.17, 7; 142, fig. P.22, 5; 144, fig. P.23, 11, 14-15; 170, fig. P.36, 2, 4; 172, fig. P.37, 10, 12, 16; 186, fig. P.44, 1-2, 4, 8-10, 12, 15; 218, fig. P.55, 30; 234, fig. P.63, 1-3, 24; 238, fig. P.65, 9, 15-16.

bezemeyi işaret eden herhangi bir ize rastlanmamıştır. Perdah işlemi, tamamında uygulanmasına rağmen çoğunlukla özensizdir. Ancak iyi perdahlanmış birkaç örnek de mevcuttur. Seramik büyük çoğunlukla orta derecede pişirilmiştir. Az sayıdaki parçada iyi derecede pişme görülürken, kötü derecede pişirilenler önemli bir yer tutmamaktadır.

Mevcut parçalardan 12 nolu profil, dışa çekik ağız kenarlı bir çömleğe aittir. Bu tür çömlekler genel olarak sıvı ve katı ürünleri depolama amaçlı kullanılmaktadır. Benzer profile sahip örnekleri Troia II. tabakada[3123], Beycesultan'da[3124], Liman Tepe'de[3125] ve Toygar Höyüğü'nde[3126] bulunmuştur. 15 nolu profil, dışa çekik ağız kenarlı çömlek parçasının bir benzeri Kuruçay Höyüğü'nde[3127], 1-3 ve 6-9 nolu omurgalı çanaklar ise konumuz olan yerleşimlerin birçoğunda tespit edilmiştir[3128].

4.2.3.5.8. Söğüt Çayı Höyüğü

Kula ilçesindeki höyük yerleşimlerinden bir diğeri olan Söğüt Çayı'nda toplam yirmi parça, İlk Tunç Çağı buluntusu belirlenmiştir **(Kat. No: 27/1-20, resim: 170, çizim: 27)**. Gövde parçalarının büyük kısmını oluşturduğu eserler arasında ağız kenarı, kulp ve ayak parçaları da bulunmaktadır. Söğüt Çayı seramiği; genel olarak orta nitelikli olup tamamı el yapımı ve perdahlıdır. Hamuru tasçıklı, genellikle orta derecede pişmiş, daha çok gri, kırmızı ve kahverengi tonlardadır. Bunların yanında bütün parçalar astarlı olup astar renklerinde kahverengi ve özellikle kırmızı tonlar baskındır. Üç parçada çeşitli tekniklerde yapılmış birbirinden farklı bezemeler bulunmaktadır.

Mevcut parçalardan 16-18 nolu sepet kulplar İlk Tunç Çağı ve sonrasında kap formlarında yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Bu eserlerin benzerleri Akselendi, Kennez (Kennez I), Uluyol ve Çamönü-Karasonya höyüklerinde belirlenmiştir[3129]. 1 nolu profil, dışa eğik duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanaklar Batı Anadolu yerleşimleri için karakteristik olup yaygın bir kullanıma sahiptirler[3130].

[3123] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 413/47.

[3124] Lloyd ve Mellaart, 1962: 226, fig. P.59, 20.

[3125] Şahoğlu, 2002: levha 19/d, levha 39/b.

[3126] Kaya, 2021: 235, levha 15/16.

[3127] Bkz. bu bölümde Kuruçay Höyüğü (çiz. 52/1) ve dipnotları.

[3128] Bkz. Bağçeşme Höyüğü ve dipnotları.

[3129] Bkz. ilgili yerleşim başlıkları, çizimleri ve katalogları. Ayrıca benzer parçalar için bkz. Akselendi Höyüğü ve dipnotları.

[3130] Bu türdeki kap formları bu dönemde neredeyse bütün Batı Anadolu yerleşimlerinde görülmektedir.

4.2.3.5.9. Şeremet Kavaklı Höyüğü

Şeremet Kavaklı'da, İlk Tunç Çağı'na tarihlenen toplam otuz sekiz seramik parçası belirlenmiştir. Bu eserler arasında: on bir kulp parçası, on ağız kenarı parçası, dokuz ayak parçası, üç gövde parçası, iki kaide parçası, bir dip parçası ve iki adet tam olarak belirlenemeyen parça mevcuttur **(Kat. No: 53/1-38, resim: 202, çizim: 55)**. Şeremet Kavaklı seramiği; yüzey işlenişleri, hamur yapısı ve pişme özellikleri açısından değerlendirildiğinde genel olarak orta nitelikli olduğu söylenebilir. Büyük oranda kahverengi ve gri tonlarında, pişmenin de etkisiyle daha az oranda kırmızı tonlarda olan hamur, taşçıklı bir yapıya sahiptir. Taşçık, oran ve boyutları parçalara göre değişiklik göstermektedir. Birkaç parçanın yüzeyinde bitki izleri görülmekle birlikte organik katkıya işaret eden herhangi bir veri tespit edilememiştir. Seramik büyük oranda orta derecede pişirilmiştir. Az sayıda iyi pişmiş sert yapılı parçaların yanında nispeten kötü pişmiş parçalar da yer almaktadır. Sekiz parça dışında tamamı astarlıdır. Astar renklerinde daha çok kırmızı tonlar hâkimdir. Bazı örneklerde Kahverengi, gri ve siyah tonlar da görülmektedir. Seramiğin tamamına uygulanan perdah işlemi genel olarak orta derecededir. Bir kısım parçada çok iyi uygulanmakla birlikte özellikle ayak parçalarında hafif ve özensizdir. Bunların yanında iki parça çark yapımı olup üç parçanın yüzeyinde ise kazıma çizgilerle oluşturulmuş bezemeler bulunmaktadır.

Ele geçen buluntulardan 8 nolu profil, hafif dışa uzatılmış ağız kenarlı çanak parçasına ait olup benzerlerine Beycesultan[3131], Bakla Tepe[3132], Tantan Höyüğü[3133], Yassı Höyüğü[3134], ve Sökmen Höyüğü'nde[3135] rastlanmıştır.

4.2.3.5.10. Üçkuyular Höyüğü

Üçkuyular, İlk Tunç Çağı'na tarihli buluntular içinde çeşitli formdaki kap parçalarına ait toplam yirmi yedi eser bulunmuştur **(Kat. No: 54/1-27, resim: 203, çizim: 56)**. Bu buluntular içerisinde eserlerin büyük çoğunluğunu 12 adet ile gövde parçaları oluşturmaktadır. Kâse ve çanak türü kaplara ait altı ağız kenarı, altı kulp ve üç ayak parçası da diğer buluntulardır. Üçkuyular'da tespit edilen seramik teknik açıdan daha çok orta niteliktedir. Bir kısım iyi nitelikli parçalar da görülmektedir. Eserlerin tamamımın hamurunda

[3131] Lloyd ve Mellaart, 1962: 234, fig. P.63, 23.

[3132] Böyükulusoy, 2016: levha 22/d.

[3133] Dedeoğlu, 2010: levha 30a/1.

[3134] Dedeoğlu, 2010: levha 2c/3.

[3135] Dedeoğlu, 2010: levha 5a/6.

farklı boyut ve oranlarda taşçık katkısı bulunmaktadır. 8 parça dışında tamamı astarlı olup astar renklerinde çoğunlukla kırmızı tonlar baskındır. Kahverengi ve grimsi-siyah tonlar daha az oranda görülmektedir. İki örnek dışında tamamı perdahlı olan seramikte perdah işlemi genel olarak iyi niteliklidir. Bir kısım parçada ise hafif ve özensizdir. Herhangi bir bezeme motifinin görülmediği seramiğin tamamı elde üretilmiştir.

Mevcut seramikte yer alan 1-3 nolu içbükey profiller Kalkolitik Çağ'a özgü olup İlk Tunç Çağı'nda daha yaygın ve karakteristik hale gelmiştir. Bu formdaki kaplar hemen hemen bütün Batı Anadolu merkezlerinde görülmektedir[3136]. 6 nolu profil yuvarlatılmış ve hafif dışa çekik ağız kenarlı çömlek parçasının bir benzeri Soğanlı (Acısu) Höyüğü'nde tespit edilmiştir[3137].

4.2.3.5.11. Yaylak Höyüğü

Yaylak Höyüğü'nde yapılan incelemelerde tamamı el yapımı olan toplam yirmi altı adet seramik parçası ele geçmiştir. Bu eserler arasında on gövde, yedi kulp, beş ağız kenarı, üç ayak ve bir adet süzgeç kap parçası yer almaktadır **(Kat. No: 55/1-26, resim: 204, çizim: 57)**. Genel olarak bakıldığında mevcut seramiğin üçte ikisi kaba, geri kalanlar ise nispeten orta niteliklidir. Söz konusu seramikte çoğunlukla grimsi-kahverengi ve kırmızı ve daha az oranda ise gri ve devetüyü tonlardaki hamur; mika, kum ve tasçık katkılıdır. Bir kısım parçada kireç katkısı bulunmakla birlikte organik katkıya dair bir veriye ulaşılamamıştır. Farklı boyut ve oranlarda yer alan bazı taşçıkların özellikle bazı gövde parçalarında iri boyutlu olduğu görülmektedir. Orta yoğunlukta görülen mika, çoğunlukla sarı ve beyaz, nadiren de siyah renklidir. Öte yandan bir kısım seramiğin yüzeylerinde bitki ve patina izleri görülmektedir. Büyük oranda orta derecelerde pişirilen seramikte kötü ve iyi derecelerde pişirilmiş birkaç örnek de bulunmaktadır. On bir parça dışında tamamı astarlı olup astar renklerinde çoğunlukla kırmızı tonlar baskındır. Daha az oranda kahverengi tonları da görülür. Bir kısım parçanın yüzeyinde ayarsız pişirme nedeniyle siyah, gri ve kahverengi renkte alacalıklar bulunmaktadır. Bir kısım parçada (özellikle kulplar) iyi derecede uygulanan perdah işlemi, diğerlerinde çoğunlukla hafif ve özensizdir.

[3136] Konumuz olan yerleşimlerde bu tür örnekler için bkz. Koldere (çiz. 11/14), Masantı Höyüğü (çiz. 19/5), Soğanlı (Acısu) Höyüğü (çiz. 24/10), Söğüt Çayı Höyüğü (çiz. 27/2), Bereketli Höyüğü (çiz. 29/6), Arpalı I (Lütfiye) Höyüğü (çiz. 30/6), Baykuştepe Höyüğü (çiz. 31/8), Hacırahmanlı Höyüğü (çiz. 32/5), Dağdeviren Höyüğü (çiz. 38/6), Gavurtepe Höyüğü (çiz. 45/2, 8), Gülistan (çiz. 46/6), Armutarası Höyüğü (çiz. 48/6), Çamlıçukur Höyüğü (çiz. 50/13), Sarı Balıklı Göl Höyüğü (çiz. 54/2, 4, 8).

[3137] Bkz. ilgili höyük başlığı (çiz. 24/8).

Seramikler içerisinde yer alan 3-5 nolu at nalı şeklinde tutamaklar İlk Tunç Çağı ve sonrasında başta çömlek olmak üzere çanak ve pithos türü kap formlarında sıklıkla kullanılmıştır. Bu tür tutamaklara en güzel örnekler Beycesultan'ın İlk Tunç Çağı tabakalarında belirlenen seramik grubunda rastlanmıştır[3138]. Beycesultan dışında Troia[3139], Pazaryeri I[3140], Kınık[3141], Demirköy[3142], Liman Tepe[3143], Yenmiş Höyük[3144], Bakla Tepe[3145], Gökçeören Samanlık Mevkii[3146], Tantan Höyük[3147], Sülümenler Höyük[3148], Taşköprü Höyük[3149], Ayvacık Höyük[3150], İkiz Höyük[3151], Höyük Mevkii[3152] ve Sarıgöl[3153] gibi geniş bir yelpazede benzer örnekler bulunmuştur.

4.2.3.5.12. Yusuf Tepe Höyüğü

Yerleşim yüzeyinde yapılan incelemelerde tamamı el yapımı toplam on parça seramik tespit edilmiştir **(Kat. No: 56/1-10, resim: 205, çizim: 58)**. Dört ağız kenarı, iki gövde, iki kulp, bir kaide ve bir tane de ayak parçası söz konusu buluntuları oluşturmaktadır. Yusuf Tepe seramiği genel olarak kaba niteliklidir. Hamur, farklı boyut ve oranlarda tasçıklı bir yapıya sahip olmakla birlikte büyük oranda kahverengi tonlardadır. Seramik, genel olarak orta derecelerde pişirilmesine rağmen, kötü ve iyi derecelerde pişirilen iki örnek de bulunmaktadır. Dört parça dışında tamamı astarlı olup astar renkleri arasında en çok

[3138] Bkz. Lloyd ve Mellaart, 1962: 142, fig. P.22, 2; 146, fig. P.24, 1-3; 150, fig. P.26, 7; 158, fig. P.30, 10; 166, fig. P.34, 7; 168, fig. P.35, 4-5; 186, fig. P.44, 25; 204, fig. P.48, 8; 206, fig. P.49, 1, 11; 218, fig. P.55, 29; 228, fig. P.60, 8, 11-12; 232, fig. P.62, 1-2, 5; 234, fig. P.63, 1, 4, 54; 238, fig. P.65, 9, 14-17.

[3139] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 413/5; Korfmann, 1995: Abb. 10/3, 5; Jablonka, 1995: Abb. 27/33; Blum, 2016: plate 3/2, plate 10/10-11.

[3140] French, 1967: 80, fig. 17/42.

[3141] French, 1967: 77, fig. 14/15.

[3142] French, 1967: 71, fig. 8/27.

[3143] Şahoğlu, 2002: levha 54/d, levha 67/f.

[3144] Derin ve Batmaz, 2004: 96, levha 10, res. 24, şekil 14/7.

[3145] Böyükulusoy, 2016: levha 33/d, levha 79/c-d.

[3146] Bkz. aşağıda ilgili yerleşim başlığı (çiz. 60/29).

[3147] Dedeoğlu, 2010: levha 30b/15.

[3148] Dedeoğlu, 2010: levha 36b/4-5.

[3149] Oy, 2018: 226, levha 22/298.

[3150] Oy, 2018: 226, levha 22/297.

[3151] Dedeoğlu, 2010: levha 28b/2.

[3152] Dedeoğlu, 2010: levha 4b/11.

[3153] Meriç, 2018: 277, plate 69, Nr. 986.

kullanılan renk kırmızı tonlarıdır. Tamamı perdahlı olan seramikte perdah uygulaması ise çoğunlukla hafiftir.

Mevcut seramik içerisinde yer alan 3 nolu profil, dışa çekik ağız kenarlı çömleğin benzeri Sarı Balıklı Göl Höyüğü'nde bulunmuştur[3154]. 2 nolu, dışa eğik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak bu dönem için karakteristik bir kap formu olup pek çok yerleşimde benzerleri bulunmaktadır[3155].

4.2.3.5.13. Manastır Tepe

Kula'daki tepe üstü yerleşimlerinden biri olan Manastır Tepe'de belirlenen on dört seramik parçasının büyük çoğunluğunu profil vermeyen gövde parçaları oluşturmaktadır. Geri kalan eserler arasında birer tane ağız kenarı, düzleştirilmiş dip, kulp ve ayak parçaları yer almaktadır **(Kat. No: 63/1-14, resim: 206, çizim: 59)**. Teknik özellikleri bakımından Manastır Tepe seramiği daha çok kaba nitelikli olup, birkaç örnek dışında perdah işlemi çoğunlukla özensizdir. Beş parça dışında astarlı olan seramikte, astar renkleri olarak çeşitli kırmızı tonlar daha yaygın kullanılırken az sayıda örnekte kahverengi tonlar da görülmektedir. Herhangi bir organik katkı ve bezemenin bulunmadığı seramiğin tamamı ise el yapımıdır.

4.2.3.5.14. Gökçeören Samanlık Mevkii

Tespit edilen seramik parçalarından güçlü bir İlk Tunç Çağı merkezi olduğu anlaşılan tepe üstü yerleşiminde eserlerin büyük bir kısmını çeşitli kap formlarına ait ağız kenarı ve ayak parçaları oluşturmaktadır. Bunların yanında daha az sayıda kulp, gövde, dip ve kaide parçaları da buluntular arasındadır **(Kat. No: 62/1-49, resim: 207, çizim: 60-61)**. Ağız kenarı parçalarından sadece dört parça çömlek türü kap formuna aittir. Geri kalan parçalar omurgalı, iç ve dış bükey, kalınlaştırılmış ve yuvarlatılmış ağız kenarlı gibi değişik profildeki çanaklara aittir. Hamurun yapısı, yüzey özellikleri ve pişme bakımından değerlendirildiğinde Gökçeören seramiğinin çoğunlukla orta nitelikli olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanında daha az oranda kaba ve iyi nitelikli parçalar da mevcuttur. Büyük oranda kahverenginin tonlarında, daha az oranda ise gri ve kırmızı renkli olan hamur, beş örnek dışında tasçıklı bir yapıya sahiptir. Tasçık renk, oran ve boyutları parçaların ait olduğu kap niteliğine göre farklılık göstermektedir. Az sayıdaki iyi nitelikli seramikte minik tasçıklar görülmektedir. Kaba olan

[3154] Bkz. bu bölümde ilgili höyük ve dipnotları (çiz. 54/12).

[3155] Konumuz olan yerleşimlerde tespit edilen yakın örnekleri için bkz. Şeremet Kavaklı Höyüğü (çiz. 55/4-7), Gülistan (çiz. 46/3, 7), Baykuştepe Höyüğü (çiz. 31/2), Bereketli Höyüğü (çiz. 29/8), Şahin Kayası Höyüğü (çiz. 26/9), Uluyol Höyüğü (çiz. 22/14), Masantı Höyüğü (çiz. 19/9), Erdelli Höyüğü (çiz. 17/4-6), Koldere (çiz. 11/11-12), Nuriye (çiz. 12/2).

parçalarda ise yoğun olarak kullanılan tasçığın seramik yüzeylerinde pürtüklü ve çukurlu bir görünüm oluşturmuştur. Bütün örneklerde görülen mika genelde beyaz ve sarı renktedir. Perdah uygulaması büyük oranda hafif ve özensizdir. Her herhangi bir organik katkının görülmediği parçalarda, çok az sayıdaki eserin yüzeyinde bitki izleri görülmüştür. Tamamı el yapımı olan seramik daha çok orta derecede pişirilmiştir. Az sayıdaki iyi nitelikli parçalarda iyi pişmiş sert yapılı örnekler de bulunmaktadır. Öte yandan bazı parçaların ayarsız pişmeden kaynaklı kısmen alacalı bir görünüme uğradığı da görülmektedir.

5 ve 11-12 nolu dışa çekik ağız kenarlı çömlekler Kalkolitik Çağ ile birlikte bu dönemde de yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Benzer profildeki örnekler Sarı Balıklı Göl Höyüğü, Kuruçay Höyüğü, Armutarası Höyüğü, Soğanlı (Acısu) Höyüğü ve Uluyol Höyüğü'nde bulunmuştur[3156]. 16 nolu dışa çekik ağız kenarlı ve dar boyunlu çömlek parçasının bir benzeri Troia I. tabakada belirlenmiştir[3157]. 9 nolu küresel gövdeli çanak parçasının yakın bir benzerlerine ise Beycesultan İlk Tunç Çağı tabakalarında[3158], Kayışlar'da[3159], Halitpaşa I'de[3160], Ulucak'ta[3161], Altın Tepe'de[3162], Liman Tepe'de[3163] ve Bakla Tepe'de[3164] rastlanmıştır.

4.2.3.5.15. Narinceli Pıtırak

Alışılmış İlk Tunç Çağı yerleşimlerinin aksine oldukça yüksek bir kesimde yer alan bu tepe üstü yerleşiminde toplam yirmi beş parça seramik tespit edilmiştir **(Kat. No: 64/1-25, resim: 208, çizim: 62)**. Bu buluntular arasında büyük çoğunluğu dokuz adet ile gövde parçaları oluşturmaktadır. Diğer eserler arasında: sekiz ayak, dört ağız kenarı, iki dip ve iki kulp parçası yer almaktadır. Profil veren ağız kenarı parçaları çanak tipi kaplara aittir. Bunlar içe çekik, omurgalı ve bazen kalınlaştırılmış ağız kenarlıdır. Söz konusu seramik hamur ve yüzey özellikleri bakımından büyük ölçüde orta niteliklidir. Bir parça dışında tamamı taşçıklı olan hamur, çoğunlukla kahverenginin tonlarındadır. Daha az oranda gri, devetüyü ve kırmızı tonları da görülür. Yarısından fazlası astarsız olup bunların yüzey renklerinde kırmızı tonlar

[3156] Bkz. sırasıyla çiz. 54/15, çiz. 52/1, çiz. 48/2, çiz. 24/6, 8, çiz. 22/2.

[3157] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 265/5.

[3158] Lloyd ve Mellaart, 1962: 120, fig. P.15, 10; 174, fig. P.38, 1; 208, fig. P.50, 36.

[3159] French, 1969: 83, fig. 14/3.

[3160] French, 1969: 83, fig. 14/18.

[3161] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 17/8.

[3162] Bostancı, 2002: levha 3/5.

[3163] Şahoğlu, 2002: levha 46/d.

[3164] Böyükulusoy, 2016: levha 41/b.

baskındır. Tamamı perdahlı olmakla birlikte perdah uygulaması çoğunlukla orta kalitededir. Daha çok orta derecelerde pişirilen seramiğin tamamı elde üretilmiş olup yalnızca bir parçada yiv şeklinde kazıma bezeme bulunmaktadır. Ele geçen seramiklerden 19-25 nolu ayak parçaları İlk Tunç Çağı için karakteristik olup konumuz olan yerleşimlerin çoğunda bulunmuştur. 2 nolu profil, dışbükey ve yuvarlatılmış ağız kenarlı bir çanak parçasına aittir. Bu tür kaplar yaygın bir kullanım ağına sahiptir. Benzer örnekler, Troia IV. tabaka[3165], Beycesultan[3166], Pazaryeri I[3167], Sındırgı[3168], Liman Tepe[3169], Çakallar[3170], Soğanlı (Acısu) Höyüğü ve Bademyaka (Körez) Höyüğü'nde tespit edilmiştir[3171].

4.2.3.5.16. Tijentepe

Kula'daki bir diğer tepe üstü yerleşimi olan merkezde belirlenen toplam on sekiz seramik parçası İlk Tunç Çağı'na aittir **(Kat. No: 65/1-18, resim: 209, çizim: 63)**. On dört adet ile eserlerin büyük çoğunluğunu gövde parçaları oluşturmaktadır. Geri kalan eserler arasında iki ağız kenarı, bir kulp ve bir dip parçası yer almaktadır. Hamurun içeriği, yüzey özellikleri, perdah işlemi ve pişirme bakımından değerlendirildiğinde Tijentepe seramiği, büyük oranda kaba niteliklidir. Yüzey renkleri arasında kahverengi ve kırmızı tonları baskındır. Herhangi bir bezemenin bulunmadığı seramiğin tamamı el yapımıdır.

Mevcut parçalardan 1 nolu profil, dikey duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçasına ait olup benzer örneklerin bulunduğu belli başlı merkezler arasında Troia[3172], Beycesultan[3173], Liman Tepe[3174], Yassıtepe Höyüğü[3175], Kisle Pınarı[3176] ve Taşköprü Höyüğü[3177] sayılabilir.

[3165] Blegen, Caskey ve Rawson, 1951: fig. 177/5.

[3166] Lloyd ve Mellaart, 1962: 118, fig. P.14, 6.

[3167] French, 1967: 80, fig. 17/28.

[3168] French, 1969: 82, fig. 13/35.

[3169] Şahoğlu, 2002: levha 83/d.

[3170] Caymaz, 2009: 37, çiz. 8/2.

[3171] Son iki yerleşim için bkz. sırasıyla çiz. 24/11, çiz. 49/2.

[3172] Blegen, Caskey ve Rawson, 1951: fig. 256/9.

[3173] Lloyd ve Mellaart, 1962: 208, fig. P.50, 32.

[3174] Şahoğlu, 2002: levha 36/a.

[3175] Derin, 2006: 10, çizim 1/5.

[3176] Caymaz, 2009: 38, çiz. 14/6.

[3177] Oy, 2018: 231, levha 7/92.

4.2.3.5.17. Erenbağı

Kula'daki yamaç tipi yerleşimlerden biri olan merkezde toplanan altı parça seramik İlk Tunç Çağı'na ait olmalıdır. Söz konusu eserler, hangi tür kap formuna ait olduğu anlaşılamayan gövde parçalarından oluşmaktadır **(Kat. No: 70/1-6, resim: 210)**. Mevcut seramik; el yapımı, hamuru farklı boyutlarda tasçıklı ve daha çok kahverengi ile gri tonlarında, çoğunlukla az pişmiş, biri dışında astarsız ve genel olarak kötü perdahlıdır. Daha çok kahverengi tonlarında yüzeyli ve bezemesizdir.

4.2.3.5.18. İncesu (Gölde) Köyiçi Mevkii

Yerleşimde yapılan incelemelerde Son Kalkolitik Çağ buluntularıyla beraber az miktarda İlk Tunç Çağı seramik parçaları tespit edilmiştir. Bu parçalar yedi gövde ve bir kulp parçasından oluşmaktadır **(Kat. No: 38/8-15, resim: 181, çizim: 36)**. Büyük oranda kaba nitelikli olan bu parçalar, iki örnek dışında astarlıdır. Üç parçada grimsi-siyah renkte astar görülürken diğer üç parçanın astar renkleri ise birbirinden farklıdır. Perdah işlemi, iki örnekte iyi derecede uygulanmışken diğerlerinde genellikle özensizdir. Herhangi bir bezemenin görülmediği parçaların tamamı el yapımıdır.

4.2.3.5.19. Kızıl Tepe

Kula'da tespit edilen bu yamaç yerleşiminde ele geçen seramik parçaları İlk Tunç Çağı'na tarihlenmektedir. Bu eserler arasında on dört gövde, bir ağız kenarı ve bir kaide parçası yer almaktadır **(Kat. No: 71/1-16, resim: 211, çizim: 64)**. Mevcut seramiğin hamurunda, kum, mika ve tasçık bulunmaktadır. Tasçık renk, oran ve boyutları ise eserlere göre değişiklik göstermektedir. Birkaç parçada görülen iri tasçıklar yüzeylerde kabartı oluşturmuştur. Çoğunlukla az mikalı olan seramikte herhangi bir organik katkıya rastlanmamıştır. Hamur renginde gri tonlar ve kahverengi baskındır. Pişirme işlemi ise çoğunlukla orta derecelerdedir. İki örnek dışında tamamı astarlı olup astar renklerinde kahverengi ve kırmızı tonlar daha baskındır. Tamamı el yapımı olan eserlerde perdah işlemi az sayıdaki örnek dışında çoğunlukla özensizdir. Bütün bu özellikler değerlendirildiğinde Kızıl Tepe seramiğinin yapım bakımından çoğunlukla orta nitelikli olduğu söylenebilir.

Mevcut parçalardan 1 nolu dışa çekik ağız kenarlı çömlek Batı Anadolu'da İlk Tunç Çağı ve sonrasında yaygın bir şekilde kullanılan kap formlarındandır. Benzer örnekleri Kennez Höyüğü (Kennez I), Çamlıçukur Höyüğü ve Soğanlı (Acısu) Höyüğü'nde belirlenmiştir[3178].

[3178] Bkz. bu bölümde Kennez Höyüğü ve dipnotları (çiz. 18/3) ve (çiz. 50/6), (çiz. 24/3-4).

4.2.3.5.20. Bölme Tepe Mezarlığı

İlk Tunç Çağı'nda mezarlık alanı olarak kullanılan merkezde belirlenen az ayıdaki buluntuların tamamı profil vermeyen gövde parçalarından oluşmaktadır **(Kat. No: 73/1-14, resim: 212)**. Söz konusu seramikte hamur tamamen taşçıklı bir yapıya sahiptir. Hamur rengi ise daha çok kahverengi tonları ve gri renktedir. Genelde az-orta derecede pişirilen eserlerde perdah işlemi üç parça dışında basit ve hafiftir. Yarıdan fazlası astarsız olan parçalarda en yaygın yüzey renkleri grimsi-kahverengi ve kırmızı tonlarıdır. Üretim tekniği bakımından yalnızca iki örneğin çarkta biçimlendirildiği anlaşılmaktadır. Herhangi bir bitki veya organik katkının görülmediği seramikte sadece bir parçanın üzerinde kabartma şeklinde uygulanmış bezeme bulunmaktadır.

4.2.3.5.21. Erenbağı Mezarlığı

Kula'daki bir diğer mezarlık alanı olan merkezde yapılan incelemelerde toplam yirmi üç seramik parçası tespit edilmiştir **(Kat. No: 74/1-24, resim: 213, çizim: 65)**. Buluntular arasındaki büyük çoğunluğu çeşitli kap türlerine ait on yedi gövde parçası oluşturmaktadır. Dört kulp ve iki ağız parçası da diğer buluntulardır. Söz konusu seramiğin üçte ikisi gibi büyük çoğunluğu kaba, geri kalanlar ise orta niteliklidir. Büyük oranda grimsi-kahverengi tondaki hamur, mika, bol iri kum ve tasçık içermektedir. Bazı kaba parçaların tasçıkları iri boyutludur. Hamur içeriğindeki mika, çoğunlukla sarı ve beyaz, nadiren de siyah renklidir. Bazı parçaların yüzeylerinde bitki izleri görülmektedir. Daha çok orta derecelerde pişirilen eserlerin bir kısmı kötü pişirilmiştir. Seramik yüzeyleri çoğunlukla astarsız olup yüzey renklerinde daha çok kırmızı tonları görülmektedir. Az sayıda parçada kahverengi ve gri renkler de bulunmaktadır. Bununla birlikte tamamı el yapımı olan mevcut seramiğin çoğunluğunda hafif ve özensiz perdah uygulaması görülmektedir.

4 nolu dikey duruşlu ve inceltilmiş ağız kenarlı çanak parçası Troia'nın I.[3179] ve VI.[3180] tabakasında, Beycesultan'da[3181], Süzek Höyüğü'nde[3182], Baklan-İkiz Höyüğü'nde[3183] ve Yassı Höyüğü'nde[3184] ele geçen örneklerle yakın benzerlik göstermektedir.

[3179] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 264/26.

[3180] Jablonka, 1995: Abb. 24/5.

[3181] Lloyd ve Mellaart, 1962: 188, fig. P.45, 8.

[3182] Oy, 2018: 233, levha 9/116.

[3183] Dedeoğlu, 2010: levha 48e/5.

[3184] Dedeoğlu, 2010: levha 2b/12.

4.2.3.5.22. Gölcük Höyük Mezarlığı

Mezarlık alanından yoğun miktarda tespit edilen seramik parçaları olasılıkla İlk Tunç Çağı'na tarihlenmektedir **(Kat. No: 75/1-30, resim: 214, çizim: 66)**. Buluntular arasında çoğunluğu on iki adet ile hangi kap formuna ait olduğu anlaşılamayan gövde parçaları oluşturmaktadır. Diğerleri arasında: yedi ağız kenarı, beş kulp, dört ayak, bir dip parçası ve bir adet "diğer" olarak adlandırılan parça mevcuttur. Söz konusu seramik, bir örnek dışında el yapımı olup teknik olarak büyük ölçüde orta nitelikli parçalardan oluşmaktadır. Hamur, taşçıklı bir yapıya sahip olup taşçıkların oran, renk ve boyutları parçalara göre farklılık göstermektedir. Hamur çoğunlukla grimsi, devetüyümsü ve kahverengi tonlarda, bazen de kırmızı tonlardadır. Bazı parçaların yüzeyinde bitki izleri görülmekle birlikte organik katkıya dair herhangi bir veriye ulaşılamamıştır. Yüzey renklerine bakılacak olursa en yaygın renkler arasında kahverengi ve kırmızı tonlarının olduğu anlaşılmaktadır. Az sayıda parçada grimsi-siyah tonları da görülmektedir. Bir örnek dışında tamamı perdahlı olmasına rağmen perdah işlemi büyük oranda özensiz ve hafiftir.

Yerleşimde ele geçen en önemli buluntu gaga ağızlı bir testiye ait olan 7 nolu parçadır. İlk Tunç Çağı'nın erken evrelerinden itibaren yoğun olarak kullanılmaya başlayıp[3185] sonraki dönemlerde de görülen bu tür kapların en güzel örnekleri Yortan'da belirlenmiştir[3186]. Yortan dışında Troia[3187], Beycesultan[3188], Hacılartepe[3189] ve Yassıtepe[3190] gibi merkezlerde benzer örneklerle karşılaşılmıştır[3191].

4.2.3.5.23. Yaylak Höyük Mezarlığı

Yaylak Höyüğü'nün mezarlığı olarak düşünülen alanda olasılıkla İlk Tunç Çağı tarihli toplam dokuz parça seramik belirlenmiştir **(Kat. No: 76/1-9, resim: 215, çizim: 67)**. Bunlar: altı gövde, iki ağız kenarı ve bir kulp parçasıdır. Söz konusu seramikte beş parça el yapımı, geri kalan dört parçanın ise çark yapımı olduğu anlaşılmaktadır. Bu seramik, teknik olarak büyük ölçüde kaba niteliklidir. Tamamı taşçıklı olan hamur genelde kırmızımsı-kahverengi

[3185] Efe, İlaslı ve Topbaş, 1995: 376.

[3186] Bkz. Kamil, 1982: fig. 45/163, 165-166; fig. 46/168, 170, 172; fig. 52/188; fig. 53/189-190; fig. 54/192; fig. 55/193-194; fig. 56/195; fig. 58/200; fig. 63/210; fig. 71/230; fig. 76/246.

[3187] Blegen, Caskey ve Rawson, 1951: fig. 44/B 21; fig. 154a/B 21.

[3188] Lloyd ve Mellaart, 1962: 142, fig. P.22, 4; 148, fig. P.25, 11; 176, fig. P.39, 5.

[3189] French, 1967: 72, fig. 9/38-39.

[3190] Derin, Caymaz ve Eroğlu, 2016: 172, resim 5.

[3191] Ayrıca bahsedilen bu örnekler dışında Batı Anadolu kökenli olduğu belirtilen bir grup gaga ağızlı testi için bkz. Gür ve Erdan, 2018: 125-138.

tonlardadır. Parçaların beşinde astar görülmezken, yüzey renklerinde en yaygın renk kırmızı tonlarıdır. Bir parça dışında seramiğin geri kalanı daha çok orta nitelikli olmak üzere perdahlıdır. Bunların yanında iki parçada şerit şeklinde yapılmış kabartma bezemeler bulunmaktadır.

4.2.3.6. Merkez İlçe ve Çevresi

4.2.3.6.1. Baklatepe Höyüğü

İlk Tunç Çağı'na tarihlenen toplam on altı parça seramiğin belirlendiği merkezde, eserlerin yarısını çanak tipi kap formlarına ait ağız kenarı parçaları oluşturmaktadır **(Kat. No: 28/2-17, resim: 171, çizim: 28)**. Beş gövde ve birer kulp, dip ve kaide parçaları da diğer buluntulardır. Baklatepe'de belirlenen seramiğin çoğunlukla orta nitelikli olduğu söylenebilir. Bu gruptaki seramikte hamur, genelde iyi arındırılmakla beraber çoğunlukla beyaz renkli olmak üzere minik tasçık katkılıdır. Bir kısım parçada tasçıklar irili-ufaklı ve yoğun miktardadır. Mika çoğunlukla orta ve az oranda, birkaç parçada ise yoğundur. Bunun yanında hamurda herhangi bir organik katkıya dair izlere rastlanmamıştır. Hamur rengi büyük oranda gri renkte daha az oranda kırmızı ve kahverengi tonlardan oluşmaktadır. Pişme büyük oranda orta derecelerdedir. Dört parçada oldukça iyi derecededir. Kötü pişmiş parçalar ise az sayıdadır. Bir örnek dışında tamamı perdahlı olan seramikte perdah işlemi genel olarak orta derecededir. Bir kısım parçada ise özensizdir. Diğer taraftan üç parçada astar uygulaması görülmemektedir. Bunlar kaba nitelikli parçalardır. Astar renklerinde ise çeşitlilik görülmektedir. Daha çok kahverengi ve gri tonlar baskınken az sayıda parçada kırmızının tonları da görülmektedir. Yalnızca bir parçanın üzerinde yiv bezeme bulunmaktadır. Üretim tekniklerine bakılacak olursa büyük çoğunluğunu el yapımı parçalar oluştururken yalnızca üç parça çark yapımıdır.

Mevcut eserlerden 5 nolu profil, dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve dikey duruşlu bir çanak parçasına aittir. Benzer örneklerine Troia II[3192], IV ve V. tabakalarda[3193], Beycesultan'da[3194], Hacılartepe'de[3195], Bornova Anadolu Lisesi'nde[3196], Pınarbaşı (Tepebağ)

[3192] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 413/32.

[3193] Blegen, Caskey ve Rawson, 1951: fig. 177/2; fig. 256/22.

[3194] Lloyd ve Mellaart, 1962: 234, fig. P.63, 23.

[3195] French, 1967: 72, fig. 9/26.

[3196] Derin ve Batmaz, 2004: 90, levha 4, res. 7, şekil 6/12.

Höyüğü'nde[3197], Bakla Tepe'de[3198], Baklan-Karaca Höyüğü'nde[3199] ve Kepir Höyüğü'nde[3200] karşılaşılmıştır. Bir diğer parça olan 8 nolu "S" profilli çanak türünün yakın örnekleri ise Troia[3201], Beycesultan[3202], İnegöl II[3203], Asar Höyüğü[3204] ve Öksüz Höyük[3205] gibi merkezlerde bulunmuştur. Bu profildeki çanakların kullanımı Orta Tunç Çağı'nda da yaygın bir şekilde devam etmiştir.

4.2.3.6.2. Veziroğlu Höyüğü

Yerleşim üzerinden olasılıkla İlk Tunç Çağı'na tarihlenen sadece dört parça seramik tespit edilmiştir **(Kat. No: 57/1-4, resim: 216, çizim: 68)**. Bu parçaların üçü ağız kenarı diğeri de dip parçasıdır. Söz konusu parçalarda hamur genelde iyi arındırılmıştır. Tamamında taşçık görülmesine rağmen bunlar oldukça ince tanelidir. Organik katkıya dair herhangi bir iz bulunmamaktadır. Hamur renginde ise kahverengi tonlar daha baskındır. Bir örnek dışında astarlı olan parçalarda astar rengi olarak kırmızının tonları hâkimdir. Tamamı el yapımı olan seramikte perdah işlemi ise nispeten iyi niteliklidir.

Mevcut parçalardan 2 ve 3 nolu eserler yakın profile sahip olup Bakla Tepe örnekleriyle yakın benzerlik göstermektedir[3206]. Diğer benzer formdaki örnekleri Kumtepe[3207], Beycesultan[3208], Çayırköy[3209], Yeniköy[3210], Liman Tepe[3211], Altın Tepe[3212], Karatepe[3213], Sarımeşe Tepe[3214] ve Yassıtepe Höyüğü'nde[3215] ele geçmiştir.

[3197] Derin ve Batmaz, 2004: 92, levha 6, şekil 8/7.

[3198] Böyükulusoy, 2016: levha 22/c-d.

[3199] Dedeoğlu, 2010: levha 50d/1.

[3200] Dedeoğlu, 2010: levha 49e/1.

[3201] Blegen, Caskey ve Rawson, 1951: fig. 255/6.

[3202] Lloyd ve Mellaart, 1962: 208, fig. P.50, 24; 218, fig. P.55, 18; 222, fig. P.57, 24.

[3203] French, 1967: 73, fig. 10/39.

[3204] Dedeoğlu, 2010: levha 59c/19.

[3205] Oy, 2018: 232, levha 8/104.

[3206] Böyükulusoy, 2016: levha 10/a-e, levha 11/b-c, levha 12/a-e, levha 13/b, d, levha 14/a, d, levha 15/a-e.

[3207] Sperling, 1976: 347, fig. 22/703.

[3208] Lloyd ve Mellaart, 1962: 118, fig. P.14, 2, 7.

[3209] French, 1967: 71, fig. 8/17.

[3210] French, 1967: 83, fig. 20/23.

[3211] Şahoğlu, 2002: levha 52/b, levha 78/c.

[3212] Bostancı, 2002: levha 1/2.

[3213] Bostancı, 2002: levha 22/4.

[3214] Bostancı, 2002: levha 65/1.

[3215] Derin, 2006: 10, çizim 1/3.

4.2.3.7. Sarıgöl ve Çevresi

4.2.3.7.1. Bereketli Höyüğü

Sınırlı sayıdaki İlk Kalkolitik Çağ buluntularının yanı sıra yerleşim üzerinden İlk Tunç Çağı'na tarihlenen el yapımı toplam yirmi altı seramik parçası tespit edilmiştir **(Kat. No: 30/3-28, resim: 173, çizim: 29)**. Bunlar: yedi ağız kenarı, sekiz kulp, dört tutamak, iki kaide, bir dip ve sonuncusu taştan yapılmış bir ayak parçasıdır. Yukarıda bahsettiğimiz yerleşimlerde ele geçen seramikte genellikle sınırlı olan kap tipolojisi Bereketli seramiğinde de farklı değildir. Formlar arasında genelde çanak ve çömlekler yer almaktadır. Bu formlar da kendi içlerinde profil özelliklerine göre ayrılmaktadır. Genel olarak değerlendirildiğinde mevcut seramiğin orta nitelikli olduğu söylenebilir. Hamur iyi arındırılmamış olup parçaların tamamı farklı boyut ve oranlarda taşçık içermektedir. Hamur rengi çoğunlukla kahverengi ve kırmızı tonlardan oluşmakta az sayıda parçada gri tonlar da görülmektedir. Altı parçada astar uygulaması görülmezken astar renkleri arasında kahverengi ve kırmızı tonları yaygındır. Az sayıda eserde ise grimsi-siyah renk ile de karşılaşılır. Perdah işlemi, tamamında uygulansa da iyi perdahlı birkaç örnek dışında çoğunlukla özensizdir. Fırınlama işleminin genellikle orta derecelerde olduğu seramikte yalnızca bir parçanın üzerinde bezeme yer almaktadır[3216].

4.2.3.7.2. Kızılçukur Höyüğü

Yerleşim üzerinden İlk Tunç Çağı'na tarihlenen on yedi adet seramik parçası bulunmuştur **(Kat. No: 7/14-30, resim: 147, çizim: 9)**. Büyük kısmını kulpların oluşturduğu eserler arasında ağız kenarı, kaide, ayak, gövde ve tutamak kısımlarına ait parçalar da yer almaktadır. Kızılçukur İlk Tunç Çağı seramiği genel itibariyle orta niteliklidir. Tamamı taşçıklı olan hamur daha çok grimsi-kahverengi, gri ve daha az oranda kırmızı tonlardadır. Yarıdan fazlası astarsız olan parçalarda yüzey renkleri arasında kahverengi ve kırmızı tonları hâkimdir. Bunun yanında ayarsız pişirmeden kaynaklanan alacalıklar yaygın olarak görülmektedir. Tamamı el yapımı olup iki örnek dışında perdahlıdır. Perdah uygulaması ise birkaç parça dışında özensizdir. Genel olarak orta derecede pişmiş olan seramikte bir kısım parçanın üzerinde bitki izleri de görülmektedir[3217].

[3216] Höyük için ayrıca bkz. Akdeniz, 2012a: 19-27.

[3217] Ayrıca bkz. Akdeniz, 2012a: 29-52.

4.2.3.8. Saruhanlı ve Çevresi

4.2.3.8.1. Alibeyli Höyüğü

İlk Tunç Çağı tarihli dokuz parça seramiğin belirlendiği yerleşimde buluntuların dördünü gövde parçası, üçünü ağız kenarı, birini ayak ve diğerini de kaide parçası oluşturmaktadır **(Kat. No: 8/4-12, resim: 148, çizim: 10)**. Profil veren ağız kenarı parçaları omurgalı çanak türü kap formuna aittir. Söz konusu seramik, genel itibariyle iyi nitelikli olup iyi pişirilmiş iki örnek dışında geri kalanlar orta derecede fırınlanmıştır. Taşçık katkısının fazla olmadığı hamur genelde iyi arındırılmıştır. Hamur ve yüzey renklerine bakılacak olursa kahverengi ve gri tonların daha yaygın olduğu görülmektedir. Çok az sayıda kırmızı yüzeyli parçalar da bulunmaktadır. Eserlerin yüzeyinde herhangi bir bezeme ve bitki izi görülmemektedir. Tamamında görülen perdah uygulaması genelde iyi niteliktedir. Diğer taraftan çarkta üretilen eserlerin fazla olması (% 45) mevcut seramikte dikkati çeken önemli bir detaydır.

4.2.3.8.2. Arpalı I (Lütfiye) Höyüğü

Höyük üzerinden tespit edilen Son Kalkolitik Çağ buluntularının yanında İlk Tunç Çağı'na tarihlenen sadece iki parça seramikle karşılaşılmıştır **(Kat. No: 31/4-6, resim: 174, çizim: 30)**. Ağız kenarı parçası olan bu eserler çanak türü kap formuna aittir. Eserlerin hamuru kahverengi renkte olup kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. El yapımı, bezemesiz, astarlı ve hafif perdahlı olan parçalarda yüzey renkleri ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renklerde alacalıdır.

Bu parçalardan 6 nolu profil, içe kalınlaştırılmış ağız kenarlı çanak parçasının benzer örnekleriyle Armutarası Höyüğü, Bademyaka (Körez) Höyüğü, Veziroğlu Höyüğü ve Kazımçeşme'de[3218] karşılaşılmıştır.

4.2.3.8.3. Baykuştepe Höyüğü

Kuvvetli bir İlk Tunç Çağı yerleşimi olduğu ele geçen buluntulardan anlaşılan yerleşimde toplam yirmi bir seramik parçası belirlenmiştir **(Kat. No: 32/2-22, resim: 175, çizim: 31)**. Bunlar arasında: yedi ağız kenarı, altı gövde, üç kaide, iki dip, iki kulp ve bir ayak parçası yer almaktadır. Hamur yapısı, yüzey işlenişleri ve pişirme özellikleriyle birlikte değerlendirildiğinde Baykuştepe seramiği genel olarak orta nitelikli denilebilir. Farklı renk, boyut ve oranlarda taşçık içeren hamur nispeten iyi arındırılmıştır. Hamur rengi, büyük oranda gri tonlardan oluşmakla beraber az sayıda parçada kahverenginin tonları da görülmektedir.

[3218] Bkz. sırasıyla çiz. 48/6-7, çiz. 49/3, çiz. 68/2-3, çiz. 35/2.

İki parça dışında astarlı olan seramikte astar renkleri daha çok kırmızı ve gri tonlardan oluşmaktadır. Tamamına uygulanan perdah işlemi, çok az parça dışında iyi niteliklidir. Pişirme ise büyük oranda orta derecededir. Bunların yanında mevcut seramiğin yüzeylerinde bitki izleri görülmezken sadece bir eserin üzerinde kazıma yöntemiyle yapılmış oluk bezemeler bulunmaktadır. Üretim teknikleri bakımından daha çok elde üretilen parçalar arasında sadece üç eser çarkta üretilmiştir.

3-7 nolu profiller omurgalı çanaklara ait ağız kenarı parçalarıdır ve konumuz olan yerleşimlerin büyük bir kısmında benzer örnekleriyle karşılaşılmıştır[3219]. 8 nolu profil, hafif içe çekik ağız kenarlı çanak türü kap formuna aittir. Bu tür çanaklar karakteristik formlar olup neredeyse bütün Batı Anadolu yerleşimlerinde görülmektedir[3220].

4.2.3.8.4. Bedeller Höyüğü

Konumuzla ilişkili en erken buluntuların İlk Tunç Çağı'na tarihlendiği yerleşimden yalnızca beş parça seramik tespit edilebilmiştir **(Kat. No: 58/1-5, resim: 217, çizim: 69)**. Bu eserlerin üçü gövde, biri ağız kenarı ve diğeri de dip parçasıdır. Mevcut eserlerin tamamının hamuru, farklı boyut ve oranlarda olmak üzere taşçık ve mika içermektedir. Organik katkı ise bulunmamaktadır. Hamur renkleri büyük oranda kırmızı tonlarından oluşmaktadır. Grimsi kahverenginin görüldüğü az sayıda parça da yer almaktadır. İki örneğin dışında tamamı astarlıdır. Hamur renginde olduğu gibi astar ve yüzey renkleri de daha çok kırmızı ve tonlarından oluşmaktadır. El üretimi olan eserlerde perdah işlemi genel olarak iyi derecede uygulanmıştır.

Mevcut parçalardan 5 nolu düzleştirilmiş dip parçası kap formlarında yaygın olarak kullanılmaktadır. Konumuz olan yerleşimlerde de birçok benzer örnek ele geçmiştir[3221].

4.2.3.8.5. Hacırahmanlı Höyüğü

Saruhanlı'daki bir diğer höyük yerleşimi olan Hacırahmanlı'da yapılan incelemelerde tamamı el yapımı olan toplam on iki seramik parçası belirlenmiştir **(Kat. No: 33/2-13, resim: 176, çizim: 32)**. Büyük kısmını ağız kenarı parçalarının oluşturduğu seramikte az sayıda kulp, dip, kaide ve ayak parçaları da bulunmaktadır. Ağız kenarı parçalarının büyük bir bölümünü

[3219] Bkz. bu bölümde Bağçeşme Höyüğü ve dipnotları.

[3220] Belli başlı merkezler arasındaki örnekler için bkz. Troia; Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 258-259, 263; Beycesultan; Lloyd ve Mellaart, 1962: 118, fig. P.14, 10, 14; Ulucak; Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 17/6; Bakla Tepe; Böyükulusoy, 2016: levha 41/c; Mersinli; Meriç, 2018: 271, plate 63, Nr. 902.

[3221] Bkz. bu bölümde Akhisar ve Süleymanlı höyükleri ile dipnotları.

omurgalı çanaklar oluştururken yalnızca bir parça çömlek türü kap formuna aittir. Büyük oranda orta nitelikli olan bu seramikte hamur; kum, tasçık ve genelde az miktarda mika içermektedir. Bununla birlikte orta ve yoğun derecede mika içeren az sayıda parça da bulunmaktadır. Hamur renginde ise gri tonlar baskındır. Birkaç parçada devetüyü ve kahverengi tonları da görülmektedir. Parçaların yüzeyinde bitki izlerine rastlanmamıştır. Pişirme çoğunlukla orta derecelerde olup bir parça iyi derecede pişirilmiştir. Perdah işlemi genelde basit uygulanmıştır. Nispeten iyi perdahlanmış parçalar ise çok az sayıdadır. Söz konusu perdahlı seramikte üç örnek dışında tamamı astarlı olup astar renklerinde çeşitlilik görülmektedir.

4.2.3.8.6. Paşaköy Höyüğü

Yerleşimde tespit edilen buluntular içinde İlk Tunç Çağı'na tarihlenen sadece iki seramik parçası belirlenmiştir **(Kat. No: 35/2-3, resim: 178, çizim: 33)**. Bu eserler ağız kenarı parçaları olup çanak türü kap formlarına aittirler. Parçaların hamuru kum, mika ve ince taneli taşçık katkılıdır. Her ikisi de astarlı ve perdahlı olup pişirme iyi derecelerdedir.

Mevcut parçalardan 3 nolu profilin benzer bir örneği Bağçeşme Höyüğü'nde bulunmuştur[3222].

4.2.3.8.7. Halitpaşa I

Saruhanlı'daki tepe üstü yerleşimlerinden biri olan merkezde, ele geçen buluntular arasında İlk Tunç Çağı'na tarihli yalnızca iki parça seramik bulunmuştur **(Kat. No: 66/1-2, resim: 218)**. Bunlar: bir çömleğe ait olduğu anlaşılan ağız kenarı parçası, diğeri ise bir dip parçasıdır. Söz konusu parçalar el yapımı, orta derecede pişirilmiş, astarlı ve perdahlıdır. 1 nolu profil, dışa uzatılmış ağız kenarlı çömlek parçasına ait olup yakın bir benzeri Sarı Balıklı Göl Höyüğü'nde belirlenmiştir[3223].

4.2.3.8.8. Koldere

İlk Tunç Çağı'na tarihlenen toplam on dört seramik parçasının belirlendiği tepe üstü yerleşiminde, buluntuların tamamını el yapımı eserler oluşturmaktadır **(Kat. No: 9/11-24, resim: 149, çizim: 11)**. Bunlar arasında: altı gövde, dört ağız kenarı, üç kaide ve bir dip parçası yer almaktadır. Ağız kenarı parçalarının sadece çanak türü kap formuna ait olması kap tipolojisinin oldukça sınırlı olduğunu göstermektedir. Genel itibariyle orta nitelikli olan mevcut seramikte hamur, nispeten iyi arındırılmıştır. İki parçada taşçık katkısı görülmezken organik katkıya işaret eden bir veri de bulunmamaktadır. Hamur rengine bakılacak olursa renk

[3222] Bkz. Bağçeşme Höyüğü (çiz. 13/2).

[3223] Bkz. Sarı Balıklı Göl Höyüğü (çiz. 54/16).

çeşitliliğin oldukça fazla olduğu görülmektedir. Bununla birlikte gri ve devetüyü tonları biraz daha baskındır. İki parça dışında tamamı astarlı olan seramikte, hamur renginde olduğu gibi astar renklerinde de çeşitlilik görülmektedir. Perdah işlemi çoğunlukla hafif ve özensizdir. Pişirme ise büyük oranda orta derecelerde olup bir kısım parçanın yüzeyinde ayarsız pişirmeden kaynaklı kararmalar bulunmaktadır.

Söz konusu parçalardan 14 nolu profil, hafif içe çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak, İlk Tunç Çağı Batı Anadolu'sunda en yaygın ve karakteristik kap formlarından olup buluntu tespit edilen neredeyse bütün merkezlerde görülmektedir.

4.2.3.8.9. Nuriye

Saruhanlı'daki bir diğer tepe üstü yerleşiminde ele geçen az sayıda buluntular arasında olasılıkla İlk Tunç Çağı'na tarihlenen yalnızca iki parça seramik belirlenmiştir **(Kat. No: 10/2-3, resim: 150, çizim: 12)**. Söz konusu eserler gövde parçaları olup hangi kap formuna ait olduklarını tespit etmek olası değildir. Orta derecede pişirilmiş, el yapımı, astarlı ve perdahlı olan eserlerde hamur ve astar renkleri farklıdır.

4.2.3.9. Selendi ve Çevresi

4.2.3.9.1. Ters Tepe Höyüğü

Yoğun miktarda tespit edilen buluntulardan kuvvetli bir İlk Tunç Çağı yerleşimi olduğu anlaşılan merkezde konumuz olan dönemle ilişkili toplam yirmi iki seramik parçası belirlenmiştir **(Kat. No: 36/6-25, resim: 179, çizim: 34)**. Gövde parçalarının çoğunluğu oluşturduğu mevcut seramikte diğer buluntular arasında beş ağız kenarı, beş kulp ve iki ayak parçası yer almaktadır. Ters Tepe seramiği; hamur, yüzey ve teknik özellikleri bakımından değerlendirildiğinde nispeten orta niteliklidir. Bu seramikte hamur, farklı boyut ve oranda tasçıklı yapıya sahip olup, çoğunlukla gri ve kahverengi tonlardadır. Mika, genellikle orta derecede olup, bol mikalı örnekler çok az sayıdadır. Organik katkıya dair herhangi bir iz görülmeyen hamurda, bir kısım parçanın yüzeyinde ise bitki izlerine rastlanmaktadır. Kötü pişirilen birkaç parça dışında genellikle orta derecede pişirilen eserlerin yüzey işlenişleri fazla özenli değildir. İki eser dışında tamamı astarlı olan seramikte en yaygın astar renkleri kırmızı ve kahverengi tonlarıdır. Öte yandan bir kısım parçanın ayarsız pişirme nedeniyle kısmen siyah ve kahverengi renkte alacalanmaya uğradığı da görülmektedir. Bir örnek dışında seramiğin tamamı perdahlı olmakla birlikte perdah işlemi genelde orta niteliklidir. İyi perdahlı birkaç parça da bulunmaktadır. Tamamı elde üretilen seramikte bezemeye yer verilmediği

görülmektedir. Sınırlı olan kap tipolojisinde ise en yaygın ve karakteristik formun omurgalı çanaklar olduğu anlaşılmaktadır[3224].

4.2.3.10. Turgutlu ve Çevresi

4.2.3.10.1. Asartepe Höyüğü

Yerleşim üzerinde yapılan araştırmalar sonucunda belirlenen çok az sayıdaki buluntular arasında olasılıkla İlk Tunç Çağı'na tarihli sadece bir örnek tespit edilebilmiştir **(Kat. No: 59/1, resim: 219)**. Söz konusu parça dikey profilli ve hafif dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı bir kâseye aittir. Eser; el yapımı, az taşçık katkılı, orta derecede pişmiş, kırmızı renkte hamurlu ve astarlı olup perdahlıdır.

4.2.3.11. Gördes ve Çevresi

4.2.3.11.1. Kozluca

Tepe üstü yerleşiminden az sayıda belirlenen İlk Tunç Çağı buluntuları arasında toplam beş seramik parçası tespit edilmiştir **(Kat. No: 61/1-5, resim: 220, çizim: 70)**. Bunların ikisi ağız kenarı, ikisi ayak ve diğeri de gövde parçasıdır. Söz konusu seramik hamur ve yüzey özellikleri bakımından daha çok kaba nitelikli olup, genelde az derecede fırınlanmıştır. Tamamının hamuru büyük oranda iri taneli taşçık içermektedir. Bununla birlikte çoğu astarsız olan parçaların yüzey renklerinde ise kırmızı ve kahverengi tonları hâkimdir. İki parçada yüzeyler pişirme nedeniyle alacalı görünüm kazanmıştır. Biri dışında perdahlı olduğu anlaşılan eserlerde iri tasçıklar yüzeylerde kabartılar oluşturmuştur. Tamamı el yapımı olan parçaların biri üzerinde ise kabartma şeklinde bir bezeme yer almaktadır.

4.3. Diğer Buluntular

4.3.1. Pişmiş Toprak Eserler

4.3.1.1. Ağırşaklar

Pismiş topraktan üretilen ağırşak, ağırlık ve silindir gibi aletler dokumacılıkla ilgili eserlerdir[3225]. Bu tür eserler Kalkolitik Çağ'da da görülmekle birlikte İlk Tunç Çağı ve sonrasında kullanımı artmıştır. Kullanımın yaygınlaşmasıyla dokumacılıkta büyük bir ilerleme olduğunu ve bu ilerlemenin sonucunda ticari ilişkilerin geliştiği söylenebilir[3226]. Konumuz olan yerleşimlerden Refik Arslan Tepe, Çamönü-Karasonya ve Uluyol

[3224] Yukarıda bahsettiğimiz yerleşimlerin büyük çoğunluğunda tespit edilen omurgalı çanaklar bu yerleşimde de karşımıza çıkmaktadır.

[3225] Erkanal ve Özkan, 1999: 344-345.

[3226] Fazlıoğlu, 2001: 3.

höyüklerinde toplam beş adet ağırşak tespit edilmiştir[3227]. Bu ağırşakların tipoloji olarak tamamı "simetrik çift konik" formundadır. Söz konusu ağırşakların ikisi üzerinde herhangi bir bezeme bulunmamaktadır. En yaygın formlar arasında yer alan bu tür ağırşakların benzerlerine Troia'nın I[3228] ve III.[3229] tabakalarında, Beycesultan'ın İlk Tunç Çağı'na tarihlenen tabakalarında[3230], Yortan'da[3231], Ulucak'ta[3232] ve Aphrodisias Müzesi'nde yer alan Karahisar[3233] buluntu grubunda rastlanmaktadır.

4.3.1.2. Ağırlıklar

Ağırşakların yanı sıra dokumacılıkta kullanılan bir diğer alet türü de ağırlıklardır. Dokunacak kumaşa ve tezgâhın boyutlarına göre üretilen bu eserler, dokuma tezgâhlarında iplerin uçlarına bağlanarak onların düzgün durmalarını sağlamıştır[3234]. Anadolu'da birçok merkezde görülen ağırlıklar; çift başlı, küresel, üçgen, dikdörtgen ve hilal olmak üzere başlıca beş ayrı form sergilemektedir[3235]. Konumuz olan ağırlıklara ise havzada dört yerleşimde rastlanmıştır. Bu merkezler: Söğüt Çayı, Ters Tepe, Yaylak ve Örentepe Eroğlu höyükleridir. Bu merkezlerde ele geçen ağırlıklarının tamamı hilal formunda olup kırık şekilde ele geçmiştir[3236]. Karşılıklı her iki ucunda da ip deliği bulunan bu ağırlıkların hamuru taşçık katkılıdır. Bu tür hilal formlu ağırlıkların benzer örnekleri Troia II. tabakada[3237], Thermi'de[3238], Aphrodisias'ta[3239] ve Aphrodisias Müzesi'ndeki Karahisar[3240] buluntu grubunda belirlenmiştir.

[3227] Bkz. bu bölümde ilgili höyük başlıkları resim, çizim ve katalogları.

[3228] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 128/15.

[3229] Blegen, Caskey ve Rawson, 1951: fig. 57/33-228, 34-533.

[3230] Lloyd ve Mellaart, 1962: 274, 278, fig. F.5; fig. F.6.

[3231] Kamil, 1982: fig. 86.

[3232] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 33/14.

[3233] Yaylalı ve Akdeniz, 2002: lev. 15, fig. 63, 66.

[3234] Fazlıoğlu, 2001: 24-25.

[3235] Yaylalı ve Akdeniz, 2002: 21.

[3236] Bkz. bu bölümde ilgili höyük başlıkları resim, çizim ve katalogları. Kırık olan bu eserler gösterdikleri profilden dolayı hilal biçimli oldukları anlaşılmaktadır.

[3237] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 369/loom weights.

[3238] Lamb, 1936: 159, Pl. XXIV, 31-61.

[3239] Joukowsky, 1986: 574, 594-595, res. 413/6, res. 431/51.

[3240] Yaylalı ve Akdeniz, 2002: lev. 16, fig. 76.

4.3.2. Taş Eserler

4.3.2.1. İdoller

Konumuz kapsamında inceleyeceğimiz tek idol Akhisar sınırları içerisinde yer alan Çamönü-Karasonya Höyüğü'nde tespit edilmiştir[3241]. İdollerin tipleri; baş, boyun ve gövde kısımları dikkate alınarak belirlenmektedir. Söz konusu idol, İlk Tunç Çağı'na ait olup "Kusura tipi idoller" grubunda yer almaktadır. İlk olarak Afyon'un Sandıklı ilçesi yakınlarında yer alan Kusura Höyüğü'nde ele geçmelerinden dolayı bu isimle adlandırılmışlardır[3242]. Özellikle Batı Anadolu'nun doğu kesiminde yaygın bir şekilde görülmektedirler[3243]. Bu tür idollerin en belirgin özelliği ise disk şeklinde bir başa, uzun bir boyna ve kürek şeklinde bir gövdeye sahip olmalarıdır. Genellikle mermerden üretilen bu eserler içerisinde beyaz-krem renkli kireç taşından yapılmış daha az sayıda örnek de bulunmaktadır[3244]. Bu tip idoller İlk Tunç Çağ'nın I, II ve III. evrelerinde görülmektedir[3245].

Çamönü-Karasonya Höyüğü'nde boyun kısmından kırık şekilde elen geçen idol, mermerden yapılmış olup yaklaşık 3.1 cm. uzunluğundadır. Bu idole ait benzer örnekler Troia II. tabaka ve "Tip 3e" grubunda[3246], Beycesultan İlk Tunç Çağı tabakalarında[3247], Kusura'da[3248], yine Kusura Köyü'nün yakınında yer alan mezarlarda[3249], Harmanören Göndürle Höyüğü'nde[3250], Karahisar'da[3251], Karaca Höyük'te[3252], Koçaan Höyüğü'nde[3253],

[3241] Bkz. bu bölümde ilgili höyük resim, çizim ve kataloğu.

[3242] Yaylalı ve Akdeniz, 2002: 28.

[3243] Schwall ve Horejs, 2017: 68.

[3244] Yaylalı ve Akdeniz, 2002: 28.

[3245] Ekiz, 2006: 51.

[3246] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 127; fig. 360, 36-34/37-469; Blegen, Caskey ve Rawson, 1951: fig. 41.

[3247] Lloyd ve Mellaart, 1962: 272, fig. F.4, 9; plate XXXII, 5.

[3248] Lamb, 1937: 50, fig. 11/5; Lamb, 1938: 266, Pl. LXXXIV, 11.

[3249] Alp, 1965: 3, lev. I/1-2, lev. II/3.

[3250] Özsait, 2000a: 373, res. 7; Özsait, 2000b: 151, fig. 10.

[3251] Yaylalı ve Akdeniz, 2002: 28, lev. 29-30, fig. 178-187.

[3252] Mellaart, 1954: 215, 239, fig. 460.

[3253] Ekiz, 2005: 165-166, 171-172, figs. 8-9, 13.

Ürküt'te[3254], Karataş Semayük'te[3255], Seyitömer'de[3256], Küllüoba'da[3257], Aphrodisias'ta[3258], Lebedos'ta[3259], Thermi'de[3260], Samos'ta[3261] karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca Kresge Art Museum[3262], Amsterdam'da bulunan Allard Pierson Museum[3263] ve Uşak Müzesi[3264] gibi yerlerde de bu tip idoller bulunmaktadır.

4.3.2.2. Baltalar

Baltalar, işini iyi yapabilmesi için genellikle sağlam ve sert dokulu metamorfik ve metabazik özellikli kayaçlardan üretilmiştir[3265]. Çanak-Çömleksiz (Akeramik) Neolitik Çağ'dan İlk Tunç Çağı'na kadar yoğun bir şekilde kullanıldıkları bilinmektedir[3266]. Delikli ve deliksiz olmak üzere iki gruba ayrılan taş baltalar, delikli olanlara bir sap eklenmiş, "yassı balta" olarak da adlandırılan deliksiz olanlar ise basit el baltası şeklinde bırakılmıştır[3267]. İlk Tunç Çağı'na kadar yoğun bir şekilde kullanılan yassı taş baltalar, genellikle ahşap işçiliğinde kullanılmış olup keskin ağızlı, arka kısma doğru daralan gövdeli, yüzeyleri çoğunlukla perdahlı olan baltalardır[3268].

Konumuz kapsamında Çamönü-Karasonya Höyüğü, Ters Tepe Höyüğü, Durasıllı Yelligedik ve Erenbağı Mezarlığı olmak üzere toplam dört merkezde İlk Tunç Çağı'na tarihlenen dört adet yassı balta tespit edilmiştir[3269]. Serpantin kayaçlarından üretilen bu eserler çoğunlukla üçgen formlu, yüzeyleri iyi perdahlı ve yassı gövdelidir. Ağız kısmı inceltilerek

[3254] Alp, 1965: 5, lev. III/5-6.

[3255] Mellink, 1964: 277, Pl. 82, fig. 24; Mellink, 1965b: 101, fig. 5; Mellink, 1967: 254, Pl. 77, fig.13-14; Kulaçoğlu, 1992: 93-94, figs. 110-111; Warner, 1994: XXV, Pl. 197/b.

[3256] Bilgen, 2015: 184, fig. 193 c.

[3257] Efe, 1999: 180, resim 9.

[3258] Joukowsky, 1986: 215, fig. 236, 244, 433.

[3259] Zervos, 1957: 46, 80, Pl. 52.

[3260] Lamb, 1936: 23, Pl. XXVI 30. 35.

[3261] Milojčić, 1961: 55, Pl. 34. 5.

[3262] Kulakoğlu, 1990: 44-48.

[3263] Jansen-Buis ve Venema, 1985: 33, S3.

[3264] Ekiz, 2006: 47-49, resim 1-9.

[3265] Özbek, 2008: 266. Ayrıca bkz. Yaylalı ve Bircan-Tütüncüler, 2014: 14.

[3266] Yaylalı ve Bircan-Tütüncüler, 2014: 38.

[3267] Gebel, 1984: 29 vd.

[3268] Özdoğan, 2019: 167, 182-187.

[3269] Bkz. ilgili yerleşim başlıkları, çizim, resim ve katalogları.

keskinleştirilen eserlerin ağız kenarı dışbükey olup genellikle ense kısımları dardır. Yüzeyleri kullanım ve doğal koşullara bağlı olarak gözenekli ve patinalıdır. Troia'nın I, II[3270] ve IV.[3271] tabakalarında, Thermi'de[3272], Ulucak'ta[3273], Yassıtepe Höyüğü'nde[3274], Kusura'da[3275], Killik Tepe'de[3276] ve Karahisar'da[3277] bu tür baltaların benzeri sayılabilecek örnekler belirlenmiştir.

Bir diğer tür olan sap delikli taş baltalar Anadolu'da Kalkolitik Çağ'dan itibaren ortaya çıkmış ve İlk Tunç Çağı ile birlikte kullanımı yaygınlaşmıştır[3278]. Ağaç kesme, odun kırma, bahçe işleri gibi çeşitli amaçlar için kullanılan bu baltaların bazılarının sembolik anlam taşıdıkları da düşünülmektedir[3279]. Çamönü-Karasonya Höyüğü'nde bu türde üç balta kırık şekilde ele geçmiştir[3280]. Siyah serpantinden üretilmiş olan baltaların ikisi oval, diğeri ise nispeten daha sivri uçlu formludur. Bu formdaki baltaların yakın benzerleri Troia I[3281] ve II.[3282] tabakada, Beycesultan[3283], Kusura[3284], Ulucak[3285], Bakla Tepe[3286], Yassıtepe[3287], Karahisar[3288], Akkuş Tepe I[3289] ve Bahçetepe[3290] gibi merkezlerde bulunmuştur.

[3270] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 217/35-64; fig. 361/33-325, 35-286, 35-443.

[3271] Blegen, Caskey ve Rawson, 1951: fig. 148/37-67, 37-101, 36-266.

[3272] Lamb, 1936: Pl. XXVI: 30-53.

[3273] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 36/2, 5-8, 12, 15.

[3274] Kolankaya-Bostancı ve Derin, 2020: 137, fig. 9.

[3275] Lamb, 1938: 262, fig. 23-3.

[3276] Yaylalı ve Bircan-Tütüncüler, 2014: 60, lev. 2/1333-1334.

[3277] Yaylalı ve Akdeniz, 2002: 23, lev. 18-20, fig. 94-95, 101, 104, 107, 111, 118.

[3278] Bilgi, 2001: 18.

[3279] Baykal-Seeher, 1996: 341.

[3280] Bkz. ilgili höyük çizim, resim ve kataloğu.

[3281] Blegen, 1963: 50, fig. 10.

[3282] Blegen, Caskey, Rawson ve Sperling, 1950: fig. 361/37-362 (b), 36-289 (b), 36-290 (b), 36-291 (b).

[3283] Lloyd ve Mellaart, 1962: 270, fig. F.3, 1, 3, 7.

[3284] Lamb, 1938: 264, fig. 24-2b.

[3285] Çilingiroğlu, Derin, Abay, Sağlamtimur ve Kayan, 2004: fig. 36/1.

[3286] Erkanal ve Özkan, 1997: 279, res. 9.

[3287] Kolankaya-Bostancı ve Derin, 2020: 136, fig. 8.

[3288] Yaylalı ve Akdeniz, 2002: 24, lev. 23, fig. 147.

[3289] Akdeniz, 2009c: 63, resim 19/14, resim 21.

[3290] Akdeniz, 1999: lev. XCVIII/katalog no: 84.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Tarihöncesi dönemlerden günümüze kadar tarihin hemen hemen her döneminde önemli bir merkez olma özelliği taşıyan ve birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Gediz Havzası kültürel bakımdan engin bir hazineye sahiptir.

Ülkemizin batısında Ege Bölgesi sınırları içerisinde yer alan havza, Gediz Nehri'nin kollarıyla birlikte yaklaşık 17.500 km^2'lik bir alana yayılmaktadır. Havzaya adını veren Gediz Nehri ise 401 km'lik uzunluğuyla Büyük Menderes Nehri'nden sonra Ege Bölgesi'nin ikinci büyük akarsuyudur. Kütahya'nın Gediz ilçesinden ismini alan nehir, Murat Dağı'ndan kaynağını aldıktan sonra yaklaşık yüz otuzun üzerinde ilçe, köy ve kasabanın içinden ya da kenarından geçerek Ege Denizi'ne dökülmektedir.

Gediz Nehri ve kollarından başta Homeros, Hesiodos, Herodotos, Pausanias ve Plinius olmak üzere birçok antik yazar tarafından övgüyle bahsedilmiştir. Özellikle Paktolos (Sart Çayı), sularında ve alüvyon yataklarında zengin altın rezervlerinin bulunması birçok antik yazarın ilgisini çekmiştir. Bununla birlikte havzada yer alan Murat Dağı, Bozdağlar, Marmara Gölü ve Katakekaumene bölgesi (Yanık Ülke) gibi coğrafi oluşumlar hakkında da pek çok antik yazar eserlerinde değerli bilgiler vermiştir.

Gediz Havzası, Arkeolojik açıdan "aşağı" ve "yukarı" olmak üzere iki ana coğrafi bölümde değerlendirilebilir. Ancak bazı araştırmacılar havzayı kendi çalışmalarına uygun şekilde coğrafi bölümlere de ayırmışlardır. Aşağı Gediz Havzası'nda Akdeniz ikliminin etkili olduğu görülürken, yukarı bölümde ise daha çok Akdeniz ve İç Anadolu iklimleri arasında bir geçiş tipi özelliği görülmektedir. Bu durumun oluşmasında, mevsimlere göre bölgeyi etkileyen hava kütleleri ile yükselti, bakı, dağların uzanış yönü ve karasallığı kapsayan fiziki coğrafya faktörleri etkilidir.

Jeolojik dönemlerin neredeyse tamamının görüldüğü havzada, jeolojik formasyonlar dört grup altında toplanabilir. Bunlar: Paleozoyik (1. Jeolojik Zaman), Mesozoyik (2. Jeolojik Zaman), Tersiyer (3. Jeolojik Zaman) ve Kuvaterner (4. Jeolojik Zaman)'dir. Bu jeolojik formasyonlara bağlı olarak havzada kireçtaşından mermerlere, volkanik kayaçlardan kalkere gibi pek çok kayaç türüne rastlanmaktadır. Yükseltinin batıdan doğuya doğru gidildikçe arttığı görülen havzada en yüksek nokta doğudaki 2.312 m ile Murat Dağı'dır. Bununla birlikte Antik Dönem'de Sipylos günümüzde ise Spil Dağı ismiyle de anılan Manisa Dağı, hem kutsal alan olmasıyla hem de jeolojik oluşumuyla önemli yerler arasındadır. Dağların yanı sıra havzadaki diğer bir jeomorfolojik oluşum da ovalardır. Bu ovalar havzanın

jeomorfolojisine uygun olarak yukarı havzada, nehir boyunca dar bir şerit halinde, orta ve aşağı havzada ise oldukça geniş olarak yer almaktadır. Bu ovalar içinde yer alan en önemli jeomorfolojik oluşum şüphesiz Gediz Deltası'dır. 400 km^2'lik alanıyla Batı Anadolu'nun en büyük, ülkemizin ise 4. büyük deltasıdır.

Havzanın doğal bitki örtüsü, iklime ve diğer jeomorfolojik olaylara bağlı olarak oldukça çeşitlilik göstermektedir. Daha çok Akdeniz ikliminin hâkim olduğu havzada doğal bitki örtüsünü sıcaklık, ışık istekleri yüksek ve kuraklığa dayanıklı türler oluşturmaktadır. Havzanın alçak kesimlerinde ova bitkileri görülürken 400-600 metreden sonra daha çok ormanlık alanlar başlar. Orman örtüsünde ise en çok Kızılçam (Pinus brutia), Karaçam (Pinus nigra) ve Meşe (quercus) ağaçları görülmektedir.

Hidrografik özellikler bakımından oldukça zengin olan havzada, bitki örtüsünde olduğu gibi su rejimini de belirleyen en önemli faktör iklimdir. Bunun sonucu olarak havzada yer alan akarsu, göl ve barajların kış aylarında daha çok su taşıdığı, yaz aylarında ise tam tersi bir durum olduğu hatta bazı küçük çay ve derelerin tamamen kuruduğu gözlenmektedir. Gediz Nehri ve kollarının yanı sıra Marmara Gölü, Selendi Gölü, Eğrigöl ve Gölcük Gölü gibi doğal göller de havzanın diğer su kaynakları arasında yer alır. Doğal göllerin yanı sıra havzanın uygun yerlerine yapılmış baraj gölleri de bulunmaktadır. Bunlar arasında: Demirköprü Barajı, Derbent (Buldan) Barajı, Afşar Barajı ile Gördes Barajı sayılabilir. Ayrıca maden suları bakımından da ülkemizin en zengin havzaları arasında yer almaktadır.

Ülkemizin en önemli ve verimli tarım alanlarından biri olan havzada tarım alanlarını meydana getiren ondan fazla büyük toprak grubu bulunmaktadır. Bu kadar çeşitli ve verimli toprakların oluşmasında jeomorfolojik faktörler (eğim, yükselti, bakı vb.) ana materyal, zaman, iklim ve bitki örtüsü gibi etmenler etkilidir. İklimin yanında toprak çeşitliliğinin ve su imkânlarının da yeterli derecede iyi olması, havzada tarihöncesi dönemlerden günümüze kadar birçok bitkinin yetişmesine imkân vermiş ve bazı bitkilerden yılda iki hatta üç ürün alınabilmesine imkân sağlamıştır. Hayvancılık faaliyetlerine bakıldığında, havzada otlak alanlarının geniş yer kaplamaması özellikle büyükbaş hayvancılığı sınırlandıran başlıca nedendir. Yükselti, eğim, morfolojik etkenler gibi fiziki coğrafya şartlarından dolayı hayvancılık genellikle havzanın yukarı kesiminde gelişmiştir. Balıkçılık ise mevcut doğal göl, akarsu ve baraj gölleri sayesinde önemli ölçüde gelişmiştir. Birçok balık çeşidi bu sulardan avlanıp ekonomik olarak önemli getiri sağlanmaktadır.

Gediz Havzası, yer altı zenginlikleri bakımından da önemli bir çeşitliliğe sahiptir. Bunlar arasında özellikle metalik madenler dikkati çekmektedir. Önemli madenler arasında Uşak ilindeki Kışladağ altın madeni, Manisa ilinde bulunan linyit yatakları, Turgutlu'nun Çal Dağı çevresindeki zengin demir yatakları, Spil Dağı (Manisa Dağı) çevresinde çimento hammaddesi ile kireçtaşı yatakları ve Foça ile Gediz ilçelerindeki önemli bir endüstriyel hammadde olan alünit yatakları gösterilebilir.

Tarihsel süreç olarak bakıldığında Gediz Havzası'nın da içinde bulunduğu Batı Anadolu'nun MÖ 2. binyıl siyasi coğrafyası, bilim insanları arasında tartışma konusu olmaya devam etmektedir. Bunun başlıca nedenleri, yeterli sayıda yazılı belgenin henüz tespit edilememesi ve var olan belgelerin büyük çoğunluğunun Hitit kaynaklarına dayanmasıdır. Hitit arşivlerinin yanı sıra havza sınırları içerisindeki farklı noktalarda tespit edilen az sayıdaki hiyeroglif mühürler, kaya anıtlarındaki hiyeroglif yazıtlar, çivi yazılı tabletler ile taş, madeni eşya gibi eşyaların üzerinde yer alan hiyeroglif yazıtlar Batı Anadolu'nun MÖ 2. bin siyasi coğrafyası hakkında önemli veriler sunmaktadır.

Antik Çağ'da Gediz Havzası coğrafyasında yer alan Lydia uygarlığı hakkında antik kaynaklar birçok konuda bilgiler vermektedir. Bunların en önemlileri arasında tarımsal ürünler (özellikle üzüm, incir, kestane, kabak ve soğan), hayvan türleri, maden taşları, dokumacılık, deri işçiliği ve renkli giyim tarzının yanı sıra Lydia kokuları yer almaktadır.

Havzadaki il ve bu illerin ilçeleri ile ilgili tarihi anlamda oldukça değerli bilgiler sunan diğer kaynaklar arasında seyyahlar ve onların kaleme almış olduğu eserler yani seyahatnameler yer almaktadır. Genellikle arkeolojiyle doğrudan ilgilenen uzmanlar ve bilim insanları olan seyyahlar arasında farklı meslek grubundan (din adamı, mimar, kraliyet üyesi, diplomatik görevliler vb.) olanları da bulunmaktadır. Başta Manisa ili ve ilçeleri (özellikle yedi kiliseden birer tanesini barındırmaları sebebiyle Akhisar/Thyateira, Alaşehir/Philadelphia, Salihli/Sardeis) gelişmişliği, tarihsel dokusu, kültürel kimlik ve geçmişiyle birçok yerli ve yabancı seyyahın dikkatini çekmiştir. Manisa ili ve ilçeleri dışında yerli ve yabancı seyyahların üzerinde önemle durdukları bir diğer yer de İzmir'e bağlı Eski Foça (Phokaia)'dır. Bunların dışında Uşak ili ve Kütahya'nın Gediz ilçesi de güzelliği, tarihi dokusu ve kültürel kimliğiyle yerli ve yabancı seyyahların hakkında değerli bilgiler verdiği yerler arasındadır.

Gediz Havzası'nda Prehistorik yerleşimlere yönelik araştırmalar Klasik Arkeoloji ile ilgili olanlara göre çok daha geç tarihlerde başlamıştır. Bu yöndeki ilk çalışmalar, Kurt

Bittel'in 1942 yılında Manisa ilinin Kırkağaç ve Soma ilçelerinde yer alan bazı höyükleri incelemesiyle başlamıştır. İngiliz bilim insanı David H. French 1959-1961 yılları arasında gerçekleştirmiş olduğu yüzey araştırmalarında havzayı da kapsayan birçok il ve ilçede Prehistorik-Protohistorik yerleşimler tespit etmiştir. French'in gerçekleştirmiş olduğu bu çalışmalar sadece havzanın prehistoryasına ışık tutmakla kalmamış sonraki bilim insanlarına yapacakları araştırmalarda da yol gösterici olmuştur. Havzanın prehistoryasına ışık tutacak bir diğer çalışma Engin Akdeniz'in 2007-2010 yılları arasında gerçekleştirmiş olduğu yüzey araştırmalarıdır. Manisa ili ve bazı ilçelerinde yapılan bu çalışmalarda yeni birçok prehistorik yerleşim belirlenmiştir.

Havzada gerçek anlamda bilimsel kazısı yapılan ilk prehistorik yerleşim, 1995-2008 yılları arasında Altan Çilingiroğlu tarafından Ulucak Höyüğü'nde gerçekleştirilmiştir. Günümüzde de devam eden bu kazı havzanın prehistoryasını aydınlatmayı sağlayan en önemli merkezdir.

Elimizdeki verilere göre, Gediz Havzası'nda toplam 148 merkezde prehistorik dönemlere ait maddi kültür kalıntılarına ulaşılmıştır. Bu merkezlerin 101'i höyük, 15'i tepe üstü yerleşim, 11'i yamaç yerleşimi, 4'ü düz yerleşim, 4'ü antik yerleşim, 12'si mezarlık alanı ve 1'i de atölye alanından oluşmaktadır. Havzanın prehistorik dönemlerdeki kültürel yapısını yansıtacak merkez sayısının bu kadar yüksek olmasına rağmen, bu merkezlerin tarihsel ve coğrafi dağılımında bir düzensizlik olduğu anlaşılmaktadır. Bu düzensizliğin başlıca nedeni havzada yer alan bazı ilçelerde bilimsel nitelikli araştırmaların ya yetersiz sayıda yapılması ya da hiç yapılmamasından kaynaklanmaktadır. Örneğin Manisa'ya bağlı Köprübaşı ile Ahmetli ve Kütahya'nın Pazarlar ile Şaphane ilçelerinde prehistorik dönemlere ait herhangi bir yerleşim şuan için tespit edilememiştir. Yine Demirci ve Gediz ilçelerinde ikişer, Selendi ilçesinde ise yalnızca bir prehistorik merkez belirlenmesi bu ilçelerde bilimsel araştırmaların yeterli düzeyde olmadığını göstermektedir.

Bilimsel araştırmalar, havzadaki en erken kültürel yapılanmanın Neolitik Çağ öncesine uzandığını göstermektedir. Üç noktada saptanan bu erken kültürlerin ikisi Salihli ilçesi diğeri ise Gördes ilçesi sınırlarındadır. Salihli ilçesindeki ilk bilgi Çakallar'da tespit edilen fosilleşmiş ayak izleridir. Diğeri ise Kanlıtaş ismiyle bilinen bir kaya sığınağının üst kayasının alt yüzeyinde, kırmızı ve vişneçürüğü renkte boya ile yapılmış olan resimlerdir. Gördes sınırları içinde yer alan İndere Mağarası Neolitik Çağ öncesine ait kültür kalıntılarının

belirlendiği diğer merkezdir. Buradaki incelemelerde Paleolitik Çağ'a tarihlendirilen ve çakmaktaşından üretilmiş ok uçları ile çeşitli alet parçaları bulunmuştur.

Şu an için en erken kültürel kalıntıların yukarıda bahsettiğimiz Salihli ve Gördes ilçelerinde tespit edilmesine karşın, havzada gerçek anlamda ilk yerleşim Neolitik Çağ'da başlamıştır. Bu dönemle birlikte tarımsal üretime dayalı ekonomiye geçilmesi, toplumları konar göçerlikten yerleşik hayata zorlamış bunun sonucunda küçük boyutlu köyler meydana gelmiştir. Havzada Neolitik Çağ kültür kalıntısı tespit edilen 27 merkez saptanmıştır. Bu yerleşimlerin ikisi dışında (Akmakça düz yerleşimi ve Altıntaş Höyüğü) tamamı havzanın aşağı kesiminde yer almaktadır. Neolitik Çağ buluntusu saptanan bu merkezlerin büyük bir bölümünün verimli ovalık alanlarda ve su kaynaklarına yakın yerlerde kurulmuş olması dikkati çekmektedir. Söz konusu Neolitik Çağ yerleşimlerinin 19 tanesini höyük tipi yerleşimler oluşturmaktadır. Elimizdeki bilgilere göre bu yerleşimlerin boyutları 0,4 ila 12,78 hektar arasında değişmektedir. Bu merkezler içerisinde Akhisar'da bulunan Hastane Höyüğü, gerçek yayılım sahasının tespit edilmesiyle birlikte en büyük yerleşimi (yaklaşık 12,78 hektar) oluşturmaktadır. Hastane Höyüğü, ele geçen kültür kalıntılarına göre Neolitik Çağ'dan Osmanlı Dönemi'ne kadar uzanan bir yerleşimi barındıran oldukça büyük bir höyüktür. Bu döneme tarihlenen en küçük höyük tipi yerleşimler ise 0,4 hektar boyutlarıyla Saruhanlı'da bulunan Kayışlar ve Arpalı II höyükleridir. Havza genelinde Neolitik Çağ buluntusu veren yamaç yerleşimleri arasında saptanan tek merkez Akhisar sınırları içerisinde bulunan Su Deliği Tepe'dir. Yaklaşık 2,7 hektarlık bir alanı kaplayan yerleşimin bulunduğu çevrede verimli tarım arazileri bulunmakta ve hemen yakınında Gördes Çayı'nın bulunması da yerleşim yeri olarak seçilmesinde etkili olduğu düşünülebilir.

Elimizdeki verilere göre Manisa yöresinde, Neolitik Çağ buluntu merkezlerinde tespit edilen seramikler Neolitik Çağ'ın son evresine tarihlenir. Bu seramikler genel olarak değerlendirildiğinde, üretimde kullanılan hamurun az sayıdaki parça dışında iyi arındırılmadığı görülmektedir. Hamur yapısında kum, mika, kuvars ve farklı boyutlarda taşçık görülmektedir. Bazı örneklerde kireç katkısı görülürken organik katkıya dair bir veri saptanmamıştır. Hamur rengi çoğunlukla gri ve kırmızı tonlarda az sayıda parçada ise kahverengi tonlardadır. Astarlı, astarsız, iyi ve hafif derecede perdahlı mallarla çok az sayıda boyalı parçalardan oluşmaktadır. Bezeme çok sık kullanılan bir unsur değildir. Astarlı parçalarda astar, dış yüzey ya da iç yüzeyde olabileceği gibi, hem iç hem de dış yüzeyi astarlı olan örnekler de vardır. Astar renklerinde çoğunlukla koyu renk hâkimdir. Kullanılan renkler arasında kırmızı tonları diğer renklere oranla daha baskındır. Fırınlama genellikle orta

derecelerde olup iyi derecede fırınlanmış daha az sayıda örnek de vardır. Ayrıca bazı parçaların yüzeyinde, ayarsız pişirmeden kaynaklı oksidasyona bağlı olarak farklı renk tonlarında alacalanma görülmektedir.

Kap tipolojisi dönemin de genel bir özelliği olarak çok çeşitli değildir. Çoğunlukla çanak, çömlek ve kâselerden oluşmaktadır. Bu kaplar da kendi içlerinde ağız ve gövde yapısına göre alt gruplara ayrılmaktadır. Çömleklerde yuvarlatılmış ağız kenarlı ve geniş gövdeli olanlar, çanaklarda ise dikey duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlılar daha çok görülmektedir. Yine kâselerde dışa çekik ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu olanlar daha yaygındır. Bu kap formlarının yanında dönemin özelliğine uygun olarak ip delikli tutamaklar ile düzleştirilmiş diplere de sık rastlanmaktadır.

Havzada Kalkolitik Çağ'da önceki döneme göre yerleşim sayısında iki kat artış söz konusudur. Kalkolitik Çağ'ın bütün evrelerine ait buluntularının belirlendiği 61 merkezin 51'i havzanın aşağı kesiminde bulunurken, geri kalan 10 yerleşim ise yukarı havzada yer almaktadır. Havzanın yukarı bölümünde aşağı kesime oranla daha az sayıda yerleşimin olması araştırma yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Yapılacak olan yeni bilimsel araştırmalarla bu sayının artacağı kesindir.

Önceki dönemde olduğu gibi genellikle verimli ovalık alanlarda ve su kaynaklarına yakın yerlerde kurulan yerleşimler çoğunlukla birbirileriyle yakın konumlanmışlardır. Dolayısıyla birbirine bu kadar yakın olan yerleşmelerin ekonomik, sosyal ve kültürel olarak karşılıklı etkileşim halinde olmaları kaçınılmazdır.

Bu dönemle birlikte hem yerleşim türü sayısı (özellikle höyükler) artmış hem de bu yerleşimlerin boyutlarında belirgin oranda artış görülmüştür. Buluntu ele geçen höyüklerin boyutu 0,45 hektar ila 18 hektar arasında değişmektedir. Selendi ilçesinde yer alan Ters Tepe Höyüğü 18 hektarlık alanıyla havzada Kalkolitik Çağ buluntusu veren en büyük höyük yerleşimidir. Salihli'de bulunan Bozyer yerleşimi ise 14 hektarlık yayılım alanıyla bu dönemde havzadaki en büyük tepe üstü yerleşimidir. Yerleşimlerin yükseklikleri göz önüne alındığında en düşük yükseklik Kızlaralanı Höyüğü (Kennez II) olup yaklaşık 1m'dir. En büyük yüksekliğe sahip olan ise ortalama 21 m ile Kula sınırları içinde bulunan Söğüt Çayı Höyüğü'dür. Dikkat çeken bir diğer detay ise Son Kalkolitik Çağ ile birlikte Akhisar'da bulunan Kulaksızlar'ın mermer idol ve taş kap atölyesi olarak kullanılmaya başlanmasıdır.

Son Neolitik Çağ malzemesi belirlenen merkezlerin beşi dışında (Nuriye, Nemrut, Araptepe, Larissa ve Akmakça) diğer bütün yerleşimlerde İlk ve Son Kalkolitik Çağ'a ait

buluntu tespit edilmiştir. Dolayısıyla merkezlerin iskân edilmesinde bir devamlılıktan söz edilebilir. Bu devamlılık kültürel anlamda, tespit edilen seramik parçalarının form ve teknik özelliklerinde de görülmektedir.

Elimizdeki İlk ve Son Kalkolitik Çağ seramiği bir önceki dönemde olduğu gibi kum, mika, kuvars ve irili-ufaklı taşçık katkılı olup az sayıda örnek dışında iyi arındırılmamıştır. Organik katkı neredeyse hiç kullanılmamış olup yalnızca üç parçada bitki kalıntısı gözlenmiştir. Hamur rengi büyük oranda gri ve tonlarında (grimsi-siyah, grimsi-kahverengi, açık gri) daha az oranda ise kahverengi ve tonlarından oluşmaktadır. Astarsız parça çok olmamakla birlikte astarda koyu renklerin daha yaygın olduğu görülür. Bu astar renkleri arasında çoğunlukla kırmızı ve kahverenginin tonları yer almaktadır. Bazen parçanın hem içinde hem de dışında astara rastlanmaktadır. Az sayıda örnek perdahsızdır. İyi derecede perdahlanmış birkaç örnek dışında perdahlama işlemi genellikle özensizdir. Fırınlama kalitesi, çoğunlukla orta derecelerde olmakla birlikte daha az oranda ise az ve iyi derecededir. Bir önceki döneme göre nispeten daha düzenli bir pişirmeden söz edilebilir. Formlar arasında çanaklar yaygındır. Hafif içe ve dışa çekik ağız kenarlı çanaklar, düzleştirilmiş ağız kenarlı ve dikey duruşlu çanaklar, yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanakların yanında yuvarlatılmış ağız kenarlı geniş gövdeli çömlekler ile daha az sayıda hafif dışa çekik ve dikey duruşlu kâseler de görülmektedir.

Gediz Havzası'nda İlk Tunç Çağı buluntusu veren merkez sayısı önceki dönemlere oranla çok büyük bir artış göstererek 137'ye ulaşmıştır. Havzadaki en yoğun iskân bu döneme aittir. Merkezlerden ele geçen buluntu yoğunluğu da bu durumu kanıtlar niteliktedir. Yerleşim sayısının artışına bağlı olarak bu dönemde havzanın nüfusunda önceki dönemlere oranla belirgin bir artışın olduğu söylenebilir. Dikkati çeken bir diğer detay da havzanın yukarı kesiminde özellikle Uşak merkez ilçesi ile Eşme ilçesinde görülen yerleşim sayısındaki artıştır.

Söz konusu 137 merkezin 82'sinde en erken tarihli buluntular İlk Tunç Çağı'na aittir. Geri kalan 55 merkezin (dördü dışında Nuriye, Nemrut, Araptepe, Larissa) neredeyse tamamında Kalkolitik Çağ'a ait malzeme ile birlikte İlk Tunç Çağı'na tarihlenen buluntular da belirlenmiştir. Dolayısıyla yerleşimlerin devamlılığında ve birbirileriyle olan ilişkilerinde kültürel bir devamlılıktan söz edilebilir. Kültürel anlamdaki bu devamlılık yerleşimlerden ele geçen farklı türdeki buluntuların yanı sıra seramik parçalarının form ve teknik özelliklerindeki benzerliklerde de göze çarpmaktadır.

Bu dönemde bahsedilmesi gereken bir diğer unsur ise Manisa ve Uşak yörelerinde ilk defa yerleşim dışı mezarlıkların tespit edilmesidir. Ancak tespit edilebilen mezarlık sayısı şu an için on üçü geçmemektedir. Bunun nedenleri, bilimsel araştırma yetersizliğinin yanı sıra ovalık alanda toprak dolgunun çeşitli coğrafi faktörlerle zamanla yükselmesi ve bunun sonucunda mezarlıkların yüzeyden daha derinde kalmış olmasıdır. Söz konusu mezarlıkların yedisi Kula, ikisi Akhisar ve birer tanesi de Gördes, Demirci, Salihli ve Uşak merkez ilçesinde yer almaktadır. 3 hektarlık bir alana yayılan Kula'daki Sarı Balıklı Göl Höyüğü Mezarlığı elimizdeki bilgilere göre şu an için en büyük mezarlık durumundadır. Bu mezarlıklar arasında en ünlüsü hiç şüphesiz Marmara Gölü kıyısında bulunan Eski Balıkhane'dir. Bu mezarlarda ele geçen kültürel kalıntılar dönemin ölü gömme gelenekleri hakkında değerli bilgiler sunmaktadır.

Bu dönemde havzanın en belirgin yerleşim modelini höyükler oluşturmaktadır. Elimizdeki bilgilere göre höyüklerin boyutları, 0,13 hektar ila 18 hektar arasında değişmektedir. En erken tarihli buluntuların İlk Tunç Çağı'na ait olduğu 82 höyükten 24 tanesinin boyu 1 hektarın üzerindedir. 1 hektarın altındaki ebatlara sahip höyüklerin boyutları ise 0,13 hektar ile 0,72 hektar arasında değişmektedir. Saruhanlı'da bulunan Bedeller Höyüğü 0,13 hektar boyutuyla en küçük yerleşimken Uşak ili Merkez ilçesinde yer alan Kediyünü Höyüğü ise 10 hektarlık alanıyla en büyük höyük tipi yerleşimdir. Kediyünü Höyüğü'nden sonra dönemin en büyük höyük yerleşimlerinin bazıları arasında, Akhisar yakınlarında bulunan Akhisar Höyüğü (7 hektar), Kula'da yer alan Şeremet Kavaklı Höyüğü (6 hektar), Turgutlu yakınlarındaki Asartepe Höyüğü (6 hektar) ve Gölmarmara çevresindeki Kılcanlar Höyüğü (5 hektar) olarak gösterilebilir.

Höyük tipi yerleşimlerde olduğu gibi bu dönemle birlikte tepe üstü yerleşimlerin sayısında da belirgin bir artış söz konusudur. Kula yakınlarında 4, Uşak Merkez ilçesinde 2, Akhisar, Saruhanlı, Alaşehir, Gördes ve Eski Foça (Phokaia) çevresinde 1 tane olmak üzere toplam 11 tepe üstü yerleşimi belirlenmiştir. Bu yerleşimlerde en erken tarihli buluntu İlk Tunç Çağı'na ait olup boyutları 0,4 ila 6 hektar arasında değişmektedir. Geniş arazilere yayılmış olduğu gözlenen 11 tepe üstü yerleşiminden 7 tanesinin boyu 1 hektarın üzerindedir. Alaşehir yakınlarında bulunan Taşlı Tepe 0,4 hektarlık alanıyla şu an için havzadaki en küçük tepe üstü yerleşimdir. Söz konusu yerleşimlerden Son Kalkolitik Çağ malzemesi barındıran 14 hektarlık yayılımıyla büyük bir yerleşim olan Bozyer, Son Neolitik Çağ buluntusu barındıran 90 m çapında Nuriye ve 6 hektarlık bir araziye yayılmış Son Neolitik ve İlk Kalkolitik Çağ buluntusu ele geçen Koldere'de yerleşim bu dönemde de devam etmiştir. Bu

yerleşimler arasında Kula'da yer alan Gökçeören Samanlık Mevkii ve Narinceli Pıtırak diğer İlk Tunç Çağı tepe üstü yerleşimlerinden bulundukları konum itibariyle farklılık göstermektedir. Bu iki merkezin ortalama 900 m yükseklikte ve birbirine yakın olmaları Manisa yöresinde yeni bir yerleşim modeli olarak düşünülebilir. Çünkü bu iki yerleşimin, aynı döneme ait ova yerleşimlerinin de varlığına rağmen deniz seviyesinden bu kadar yüksekte yer almaları güvenlik kaygılarının yanı sıra daha çok sosyoekonomik durumlarıyla ilgili olmalıdır. Bu iki yerleşimden ele geçen üç ayaklı kaplara ait parçalara rastlanması da bu duruma kanıt gösterilebilir. Ayrıca bu iki yerleşimin yüksek rakımda iskân edilmesi Manisa yöresinde yayla kültürünün bu dönemde başlamış olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Havzada yamaç yerleşimi sayısı da diğer yerleşim (höyük, tepe üstü) modellerinde olduğu gibi İlk Tunç Çağı'nda önceki dönemlere göre artış göstererek 10'a yükselmiştir. Bu yerleşimlerin 5 tanesi Akhisar, 3 tanesi Kula, 1 tanesi Alaşehir ve sonuncusu da Gördes civarında bulunmaktadır. Turgutlu yakınlarındaki Akçapınar'da (Son Kalkolitik), Kula çevresindeki İncesu (Gölde) Köyiçi Mevkii'nde (Son Kalkolitik) ve Akhisar'da yer alan Su Deliği Tepe (Son Neolitik ve İlk Kalkolitik) ile Kazımçeşme (İlk Kalkolitik) yamaç yerleşimlerinde daha önceki dönemlere ait buluntular tespit edilmiştir. Ancak Akçapınar yerleşiminde yalnızca Son Kalkolitik Çağ malzemesi bulunmuştur. Yamaç yerleşimlerinin boyutu bu dönemde 0,45 ila 10 hektar arasında değişmektedir. Söz konusu yerleşimler önceki dönemlere oranla daha geniş bir alana yayılmıştır. İlk Tunç Çağı'na ait buluntu veren yerleşimlerden 9 tanesinin kapladığı alan 1 hektarın üzerinde, 1 tanesinin ise altındadır. Özellikle Alaşehir civarında bulunan Gülistan yerleşimi kapladığı 10 hektarlık alan ile bu dönemdeki en büyük yamaç yerleşimi olarak dikkat çekmektedir.

Bir önceki dönemde kullanılmaya başlanan Kulaksızlar atölyesinin yanında bu dönemde havzada belirlenen bir diğer atölye yerleşimi yine Akhisar çevresindeki Yaya Kırıldık'tır. Yaklaşık 300 metrekarelik bir alanda gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında çok sayıda mermer ve taş buluntuya rastlanılmıştır.

İlk Tunç Çağı'nda Manisa yöresinde Akhisar ile Saruhanlı ve biraz daha doğuda yer alan Kula ile Alaşehir çevrelerinde bu dönem buluntusu bahsettiğimiz diğer dönemlere oranla çok daha yoğundur. Bununla beraber yukarı havzada yer alan Uşak Merkez ilçe ve çevresi son yıllarda gerçekleştirilen bilimsel araştırmalarla yoğun malzemenin tespit edildiği merkezlerdendir. Söz konusu buluntular arasında en çok rastlanan mal grupları gri, grimsi-siyah, kahverengi, kahverengimsi-kırmızı, siyah ve kırmızı astarlı ve perdahlı mallardır.

Bunlar arasında grimsi-siyah mallar özellikle dönemin ilk evresinde daha baskın olmak üzere havzanın aşağı kesiminde yer alan merkezlerin hemen tümünde görülür. Grimsi-siyah, gri ve kahverengi astarlı mallara oranla kırmızı astarlı mallar ise daha az bulunmaktadır. Yukarı havzada özellikle Uşak ve çevresinde kırmızı ve kahverengi astarlı mallar çoğunluktadır.

İlk Tunç Çağı'nın ikinci yarısından itibaren seramik üretiminde çark kullanılmaya başlanmıştır. Elimizdeki verilere göre çark üretimi mallar elle üretime kıyasla oldukça azdır. Diğer mal gruplarına oranla kırmızı astarlı ve perdahlı malların genellikle çarkta üretilmeleri dikkat çekmektedir. Bunun nedeni bu malların, çarkın kullanılmaya başlamasından sonra daha çok üretilmesi olabilir. Yalın yüzeyli (bezemesiz) malların yanında bu dönemde bezemeli mallar da bulunmaktadır. Bunlar bezemesiz mallara kıyasla daha az sayıdadır. Kazıma bezemeli, beyaz boya bezemeli ve çok az miktarda kazıma bezeme içine beyaz macun doldurmalı mallar da mevcuttur.

Seramik hamurunda önceki dönemlerde olduğu gibi kum, mika, kuvars ve çeşitli boyutlarda taşçık görülmektedir. Az sayıda parçada saman (bitki) katkısı da bulunmaktadır. Fırınlama kalitesi genellikle orta-iyi, bazen de çok iyi düzeydedir. En yaygın formlar arasında çanaklar yer almaktadır. Özellikle omurgalı çanaklar yoğunluktadır. Havzada yer alan merkezlerin çoğunda örneklerine rastlamak mümkündür. Çanakların yanı sıra diğer formlar arasında çömlek, kâse ve daha az sayıda testiler de görülmektedir.

Üç ayaklı kaplara ait ayak parçaları İlk Tunç Çağı havza yerleşimlerinin büyük kısmında görülmektedir. Düz ovalık yerleşimlere göre özellikle Akhisar'ın yüksek kesimleriyle Kula ve Uşak Merkez ilçe çevresindeki merkezlerde (daha çok höyüklerde) yoğunluğu artmaktadır. Yine bu tür yüksek yerleşimlerde grimsi-siyah ve kırmızı astarlı mallar da yoğunluktadır. Seramiklerde formlara göre alt gruplara bakacak olursak bunlar: çanaklarda; omurgalı çanaklar, dışa çekik ağız kenarlı çanaklar, dışa uzatılmış ağız kenarlı çanaklar, düzleştirilmiş ağız kenarlı çanaklar, yuvarlatılmış ağız kenarlı çanaklar, dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı çanaklar, içe yuvarlatılmış ağız kenarlı çanaklar sayılabilir. Çömleklerde; dışa çekik ağız kenarlı çömlekler, dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı çömlekler, dışa uzatılmış ağız kenarlı çömlekler, içe kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlekler ve dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlekler. Kâselerde ise içe çekik ağız kenarlı kâseler, dikey duruşlu ve hafif dışa çekik ağız kenarlı kâseler, dışa uzatılmış ağız kenarlı kâseler, dikey duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı kâseler. Bu formlar dışında gaga ağızlı testilere ait az sayıda parçanın yanı sıra bu döneme ait çeşitli kulp ve tutamaklara ait örnekler de

bulunmaktadır. Bazı yatay ve dikey kulplarda bezemeler görülmektedir. Düzleştirilmiş dipler, yuvarlak düz dipler, alçak ve yüksek kaideler de vardır. Mezarlık alanlarında ise daha çok küp mezarların parçaları bulunmuştur. Bunlar çoğunlukla kalın cidarlı, diğer katkıların yanı sıra yoğun miktarda iri taneli taşçık katkısının gözlendiği ve genellikle astarsız mallardır. Ele geçen diğer buluntular pişmiş topraktan ağırlıklar, ağırşaklar ile taş aletlerdir.

Son olarak Gediz Havzası, günümüzde verimli toprakları, zengin bitki örtüsü, sanayisi, çeşitli iş kollarındaki ekonomisi ile hızla büyüyen bir bölge olmasının yanı sıra hem doğal güzellikleri hem de birçok Anadolu medeniyetinin kültürel kalıntılarını barındırması nedeniyle adeta bir açık hava müzesidir. Havza, tarımsal faaliyetler, kaçak kazılar, plansız kalkınma, çevre kirliliği, çarpık kentleşme ve tarihi değerleri koruma bilincinin yetersizliği nedeniyle gün geçtikçe kültürel hazinesini kaybetmektedir. Bu kültürel hazineyi korumak, değerlendirmek, geliştirmek ve çağdaş yaşamla bütünleştirerek gelecek kuşaklara aktarmak hepimizin sorumluluğunda olmalıdır.

KAYNAKÇA

ANTİK KAYNAKLAR

(=Aelian). *De Nature Animalium*, With an English Translation by A. F. Scholfield, vols. I-III, Cambridge, Mass. -London 1979 (The Loeb Classical Library).

(=Aristoph. Peace). *The Complete Greek Drama*, vols. II. Eugene O'Neill, Jr. New York, Random House, 1938.

(=Arr. An.). *Anabasis*, With an English Translation by P. A. Brunt, vols. I-II, Cambridge, Mass. London 1976-1983, (The Loeb Classical Library).

(=Aristot. Pol.). Aristotle. Aristotle in 23 Volumes, Vol. 21, translated by H. Rackham. Cambridge, MA, Harvard University Press; London, William Heinemann Ltd. 1944.

(=Ath. Deip.). *Athenaeus. The Deipnosophists.* Or Banquet Of The Learned Of Athenaeus. London. Henry G. Bohn, York Street, Covent Garden. 1854.

(=Bacchyl.). *The Poems and Fragments*, With an English Translation by R. C. Jebb, Cambridge University Press, 1905, Cambridge.

(=Catul. Carm.). *The Carmina of Gaius Valerius Catullus*, Leonard C. Smithers. London. Smithers. 1894.

(=Diod. Sic.). *Diodori Bibliotheca Historica*, Vol 1-2. *Diodorus Siculus*, Immanel Bekker. Ludwig Dindorf, Friedrich Vogel, In aedibus B. G. Teubneri. Leipzig, 1888-1890.

(=Eur. Ba.), *Bakchai, The Tragedies of Euripides*, Translated by T. A. Buckley, Bacchae, London, Henry G. Bohn, 1850.

Eustathios, *Commentarium in Dionysii Periegetae Orbis Descriptionem*, Edited by K. Müller, Geographi Graeci Minores, vol. 2. Paris 1990.

Heliodoros, *Aethiopica*, With an English Translation by T. Underdowne, 1587. Revised and partly rewritten by F. A. Wright. George Routledge & Sons Ltd.: London, New York.

(=Hdt.). Herodotos, *Historiai*, with an English translation by A. D. Godley. Cambridge. Harvard University Press 1920, (The Loeb Classical Library).

(=Hes. Th.). The Homeric Hymns and Homerica with an English Translation by Hugh G. Evelyn-White, *Theogony*, Cambridge, MA., Harvard University Press, William Heinemann Ltd. 1914, London.

Hierocles, *Synekdemos*, (Ed. Theodoro Mommsen), Berolini, In Aedibvs Friderici Nicolai, 1866.

(=Hom. Il.). *The Iliad*, with an English Translation by A.T. Murray, Ph. D. in two volumes, Cambridge, MA., Harvard University Press, London, William Heinemann, Ltd. 1924.

(=Luc.). *Pharsalia*, With an English Translation by E. Ridley, London. Longmans, Green and Co. 1905.

(=Nonn. D.). *Dionysiaca*, with an English Translation by W. H. D. Rouse, The Loeb Classical Library, Cambridge, MA. Harvard University Press. London. William Heinemann Ltd. 1942.

(=Ov. Met.). *Metamorphoses*, Brookes More, Cornhill Publishing Co., Boston, 1922.

(=Ov. Fast.). *Fasti*, (Çev. J. G. Frazer), ed. T. E. Page, E. Capps, W. H. D. Rose, L. A. Post, E. H. Warmington. London: The Loeb Classical Library.

(=Paus.). Pausanias, *Description of Greece*, with an English Translation by W.H.S. Jones, Litt.D., and H.A. Ormerod, M.A., in 4 Volumes. Cambridge, MA, Harvard University Press; London, William Heinemann Ltd. 1918.

(=Plin. Nat.). *The Natural History*, Pliny the Elder. John Bostock, M.D., F.R.S. H.T. Riley, Esq., B.A. London. Taylor and Francis, Red Lion Court, Fleet Street. 1855.

Pollux, *Onomasticon*, Edited by E. Bethe, vols. I-III, Leipzig 1900-37.

(=Prop.). Sextus Propertius, *Elegiae*, With an English Translation by V. Katz, Los Angeles, Sun & Moon Press, 1995.

Pseudo-Aristoteles, *De Mirabilibus Auscultationibus*, With an English Translation by W. S. Hett. Cambridge, Mass.-London, 1936 (The Loeb Classical Library).

(=Ps. Plut. Fluv.). Plutarch. Plutarch's Morals. Translated from the Greek by several hands. Corrected and revised by. William W. Goodwin, PH. D. Boston. Little, Brown, and Company. Cambridge. Press Of John Wilson and son. 1874. 5.

Ptolemaios (Klaudios Ptolemaios), *Geographike Hyphegesis-Coğrafya Rehberi*, Trans. and Ed. by E. L. Stevenson, 1932. New York: New York Public Library. Reprint, New York: Dover, 1991.

Sappho, *Fragmenta*, With an English Translation by M. L. West, Cambridge, Mass.-London, 2003 (The Loeb Classical Library).

(=Sen. Phoen.). L. Annaeus Seneca. Tragoediae. Rudolf Peiper. Gustav Richter. Leipzig. Teubner. 1921.

(=Soph. Phil.). Sophocles. *The Philoctetes of Sophocles*, Edited with introduction and notes by Sir Richard Jebb. Sir Richard Jebb. Cambridge. Cambridge University Press. 1898.

Stephanos Byzantios, *Ethnica*, Edited by K.W. Dindorf and incorporating notes by L. Holsteinius-A. Berkelius- T. de Pinedo, vols I-IV, Leipzig, 1825.

(=Strab.). Strabo. ed. H. L. Jones, *The Geography of Strabo*, Cambridge, Mass.: Harvard University Press; London: William Heinemann, Ltd. 1924.

(=Suet. Tib.). *Suetonius: The Lives of the Twelve Caesars*, An English Translation, Augmented with the Biographies of Contemporary Statesmen, Orators, Poets, and Other Associates. Suetonius. Publishing Editor. J. Eugene Reed. Alexander Thomson. Philadelphia. Gebbie & Co. 1889.

(=Tac. Ann.). Tacitus. *Annales*, Complete Works of Tacitus. Tacitus. Alfred John Church. William Jackson Brodribb. Sara Bryant. edited for Perseus. New York. : Random House, Inc. Random House, Inc. reprinted 1942.

(=Theoc.). Theocritus. *Idylls*, R. J. Cholmeley, M.A. London. George Bell & Sons. 1901.

Theophrastus, *De Lapidibus*, Edited with Introduction, Translation and Commentary by D. E. Eichholz Hardcover-January 1, 1965.

Theophrastus*, De Causis Plantarum*, With an English Translation by B. Einarson-G. Link, Cambridge, Mass.-London, Books. I-II: 1989, Books. III-VI: 1990 (The Loeb Classical Library).

Varro (Marcus Terentius Varro), *De Re Rustica*, With an English Translation by W. D. Hooper and H. B. Ash. Cambridge, Mass.-London, 1967 (The Loeb Classical Library).

(=Verg. A.). Vergil. *Aeneid*, Theodore C. Williams. trans. Boston. Houghton Mifflin Co. 1910.

(=Verg. G.). Vergil. *Bucolics, Aeneid, and Georgics Of Vergil*, J. B. Greenough. Boston. Ginn & Co. 1900.

(=Vitr.). Vitruvius. *The Ten Books on Architecture*, Morris Hicky Morgan. Cambridge: Harvard University Press. London: Humphrey Milford. Oxford University Press. 1914.

(=Xen. Cyrop.). Xenophon. *Cyropaedia*, Xenophon in Seven Volumes, 5 and 6. Walter Miller. Harvard University Press, Cambridge, MA; William Heinemann, Ltd., London. 1914.

(=Xen. Hell.). Xenophon. *Hellenica*, With an English Translation by Carleton L. Brownson, Harvard University Press, 1961.

(=Xen. Ages.). Xenophon. *Agesilaus*, Harvard University Press, Cambridge, MA; William Heinemann, Ltd., London, 1925.

İNTERNET KAYNAKLARI

http://dsi.gov.tr/dsi-sozlukler.

http://www.serki.com/.

http://web.archive.org/web/20180225190636/http://www2.dsi.gov.tr/baraj/detay.cfm?BarajID=24.

http://web.archive.org/web/20180225191357/http://www2.dsi.gov.tr/baraj/detay.cfm?BarajID=58.

http://www.mku.edu.tr/files/898-e7f0e530-c158-43c5-9ef9-71efb18d7fa1.pdf.

https://www.tarimorman.gov.tr/Belgeler/SagMenuVeriler/Tarimsal_Veriler.pdf.

https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=92&locale=tr.

https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=101&locale=tr.

https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121206-1.htm.

http://www.mta.gov.tr/v3.0/bilgi-merkezi/maden-rezervleri.

https://www.mta.gov.tr/v3.0/bilgi-merkezi/maden-kullanim-alanlari.

http://www.mapeg.gov.tr/istatistik_dok/Mapeg%20WEB%20%C4%B0statistiki%20Veriler.pdf.

https://www.mta.gov.tr/v3.0/bilgi-merkezi/il-maden-potansiyelleri.

https://www.mta.gov.tr/v3.0/bilgi-merkezi/d.

https://sozluk.gov.tr/.

https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/bilgimerkezi/maden_potansiyel_2010/Izmir_Madenler.pdf.

https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/hizmetler/maden-haritalari/manisa.pdf.

https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/hizmetler/maden-haritalari/izmir.pdf.

https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/hizmetler/maden-haritalari/kutahya.pdf.

https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/bilgimerkezi/maden_potansiyel_2010/kutahya_madenler.pdf.

https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/bilgimerkezi/maden_potansiyel_2010/Usak_madenler.pdf.

https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/hizmetler/maden-haritalari/Usak.pdf.

http://altinmadencileri.org.tr/turkiyedeki-altin-yataklari/.

https://www.mta.gov.tr/v3.0/bilgi-merkezi/micir.

https://www.hittitemonuments.com/akpinar/index-t.htm.

https://www.hittitemonuments.com/karabel/index-t.htm.

http://www.gerty.ncl.ac.uk/images/F_019.jpg.

http://thyateirakazisi.com/seyyahlarin-gezginler-gozlemleriyle-akhisar-thyateira/.

http://thyateirakazisi.com/thyateira-hakkinda-yapilan-arkeolojik-ve-epigrafik-calismalar/.

http://www.oxforddnb.com/.

http://en.wikipedia.org/.

http://www.oac.cdlib.org/.

http://www.historyhome.co.uk/.

https://www.lib.uchicago.edu/e/collections/maps/kiepert/.

https://islamansiklopedisi.org.tr/tavernier-jean-baptiste.

https://islamansiklopedisi.org.tr/rycaut-paul.

http://tei.it.ox.ac.uk/tcp/Texts-HTML/free/A60/A60582.html.

https://www.sardisexpedition.org/tr/essays/latw-greenewalt-introduction.

https://sardisexpedition.org/en/essays/r7-yegul-ch1-introduction.

https://sardisexpedition.org/en/images?page=604.

https://sardisexpedition.org/tr/essays/about-sardis-expedition.

https://www.antiquity.ac.uk/projgall/cevik350.

http://www.tayproject.org/TAYages.fm$Retrieve?CagNo=1345&html=ages_detail_t.html&layout=web.

http://www.tayproject.org/TAYages.fm$Retrieve?CagNo=100&html=ages_detail_t.html&layout=web.

https://korumakurullari.ktb.gov.tr/Eklenti/44207,manisa---akhisar---dagdere-mahallesi-ilica-mevkiinde-bu-.pdf?0.

http://tayproject.org/TAYages.fm$Retrieve?CagNo=1304&html=ages_detail_t.html&layout=web.

http://tayproject.org/TAYages.fm$Retrieve?CagNo=901&html=ages_detail_t.html&layout=web.

http://tayproject.org/TAYages.fm$Retrieve?CagNo=59&html=ages_detail_t.html&layout=web.

http://www.tayproject.org/TAYages.fm$Retrieve?CagNo=3056&html=ages_detail_t.html&layout=web.

http://tayproject.org/TAYages.fm$Retrieve?CagNo=199&html=ages_detail_t.html&layout=web.

https://korumakurullari.ktb.gov.tr/Eklenti/41310,hoyratkasi-2478.pdf?0.

MODERN KAYNAKLAR

Abay, E., Sağlamtimur, H. ve Özkan, T. (2000). "Ulucak Höyük Kazıları 1998", *21. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 1. cilt, Ankara, 359-370.

Abay, E. (2003). "The Neolithic Figurines From Ulucak Höyük Reconsideration of the Figurine Issue by Contextual Evidence", *Neo-Lithics 2/03 The Newsletter of Southwest Asian Neolithic Research*, 2, 16-22.

Abay, E. (2005). "Neolithic Settlement at Ulucak Höyük and Its Cultural Relations with Neighbour Regions in Western Anatolia", (Ed. C. Lichter), *How Did Farming Reach Europe?*, *BYZAS 2*, 75-84.

Açar, Y., Yağan, S., Ekici, M., Ersoy, S., Akçakaya, A., Eskioğlu, O., (2013). "Türkiye Üzerine Gelen Hava Kütlelerinin Ankara'nın Toplam Ozon Kalınlığı Üzerine Etkisi", *III. Türkiye İklim Değişikliği Kongresi*, *TİKDEK 2013*, İstanbul.

Adamaz, K. (2012). *XVI. Yüzyılda Demirci Kazası*, Doktora Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

Akar-Tanrıver, D. S. (2006). "Kula Yakınlarında Bir Antik Kent: Maionia (Gökçeören/Menye)", *Geçmişten Geleceğe Köprü Yanık Ülke Kula Sempozyumu (Çevre-Kültür-Turizm)*, Kula Belediyesi ve İzmir Araştırma ve Uygulama Merkezi, Kula, 197-209.

Akarsu, B. M. (2013). *Batı Anadolu'da İlk Tunç Çağı Mezarlık Geleneği*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Akbaş, F. (2019). *Gördes İlçesi'nin Coğrafyası*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Akdeniz, E. (1998). "Güneybatı Anadolu Sahillerinde Prehistorik Bir Yerleşim: Tavşan Adası", *Arkeoloji Dergisi V*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İzmir, 1-13.

Akdeniz, E. (1999). *Büyük Menderes Havzası'nın Demir Çağı Öncesi Kültürleri*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Akdeniz, E. (2006). "II. Murşili'nin Arzawa Seferi ve Tarihi Coğrafya Açısından Bazı Öneriler", *Arkeoloji Dergisi VII (2006/1)*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İzmir, 17-40.

Akdeniz, E. (2009a). "2007 Yılında Manisa İli ve İlçelerinde Yürütülen Prehistorik-Protohistorik Yüzey Araştırmaları", *26. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* 2. cilt, Ankara, 255-266.

Akdeniz, E. (2009b). "Hyrkanis Ovası'nda Bir Höyük Yerleşimi: Alibeyli", *Altan Çilingiroğlu'na Armağan. Yukarı Denizin Kıyısında Urartu Krallığı'na Adanmış Bir Hayat*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 87-102.

Akdeniz, E. (2009c). "Yortan Mezarlığı Hakkında Yeni Gözlemler", *TÜBA-AR*, cilt 12, sayı 12, 49-64.

Akdeniz, E. (2010a). "2008 Yılında Manisa İli ve İlçelerinde Yürütülen Prehistorik-Protohistorik Yüzey Araştırmaları", *27. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* 1. cilt, Ankara, 153-174.

Akdeniz, E. (2010b). "Prehistorik ve Protohistorik Çağlar'da Manisa ve Çevresi", *TÜBİTAK Projesi Sosyal ve Beşeri Araştırma Grubu Başkanlığı, Basılmamış Proje, (SOBAG)*, Ankara.

Akdeniz, E. (2010c). "Manisa Yöresindeki Prehistorik-Protohistorik Buluntu Merkezlerinin Dönemsel ve Coğrafi Dağılımları", *Akdeniz Sanat Dergisi*, cilt 3, sayı 6, 1-26.

Akdeniz, E. (2010d). "Kulaksızlar Atölyesinde Kilya Tipi Figürin Üretimi", *OLBA XVIII*, Mersin, 65-83.

Akdeniz, E. (2011a). *Tarih Öncesinden İlk Demir Çağı'na Manisa*, Akhisar Belediyesi Kültür Yayınları, Akhisar.

Akdeniz, E. (2011b). "2009 Yılında Manisa İli ve İlçelerinde Yürütülen Prehistorik-Protohistorik Yüzey Araştırmaları", *28. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* 1. cilt, Ankara, 83-98.

Akdeniz, E. (2011c). "Neolitik Çağ'da Manisa Yöresi", *OLBA XIX*, Mersin, 1-46.

Akdeniz, E. (2012a). *Sarıgöl Arkeolojisi*, Sarıgöl Belediyesi Kültür Yayınları, İzmir.

Akdeniz, E. (2012b). "Şahin Kayası Kuzey Lidya'da Bir Pers Yerleşimi", *Aktüel Arkeoloji 29*, 42-44.

Akdeniz, E. (2012c). "2010 Yılında Manisa İli ve İlçelerinde Yürütülen Prehistorik-Protohistorik Yüzey Araştırmaları", *29. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* 1. cilt, Ankara, 51-68.

Akdeniz, E. (2013). "2011 Yılında Thyateira Antik Kenti ve Hastane Höyüğü'nde Gerçekleştirilen Arkeolojik Çalışmalar". *34. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 2. cilt, Çorum, 429-444.

Akdeniz, E. (2014a). "Gediz Ovası'nda Stratejik Bir Yerleşim: Asartepe (Urganlı)", *Armağan Erkanal'a Armağan Anadolu Kültürlerine Bir Bakış*, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 1-16.

Akdeniz, E. (2014b). "2012 Yılında Thyateira Antik Kenti ve Hastane Höyüğü'nde Gerçekleştirilen Arkeolojik Çalışmalar", *35. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 2. cilt, Muğla, 124-139.

Akdeniz, E. (2014c). "Kuzey Lydia'daki Thyateira'nın Erken Dönem Yerleşimi: Hastane Höyüğü Kazısı", *TÜBA-AR*, cilt 15, sayı 15, 21-45.

Akdeniz, E. (2018). "İlk Tunç Çağı'nda Manisa Yöresi'nde Yerleşim Dokusu", Adnan Menderes Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, cilt 5, sayı 1, Aydın, 336-359.

Akdeniz, E. (2019a). "Spil (Sipylos) Dağı'nın Kuzey Yamacındaki Akpınar Kaya Anıtı", *Uğur Silistreli Anı Kitabı: Anadolu Arkeolojisi Üzerine Yazılar*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Arkeoloji Bölümü, Ankara, 1-9.

Akdeniz, E. (2019b). “Akhisar, Thyateira, Hastane Höyüğü Kazısı”, *Rifat Ergeç Armağanı/Studies Presented to Rifat Ergeç*, Bilgin Kültür Sanat Yayınları, Ankara, 7-20.

Akdeniz, E. (2020). “Akhisar Hastane Höyüğü ve Bu Kazıda Bulunan En Erken Seramikler”, *DEÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi*, cilt 7, sayı 1, 204-224.

Akdeniz, E., Şahin, M. K. ve Erön, A. (2014). “2013 Yılı Akhisar-Thyateira Antik Kenti ve Hastane Höyüğü Kazısı”, *36. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 2. cilt, Ankara, 121-138.

Akdeniz, E. ve Erön, A. (2016). “2014 Yılı Akhisar-Thyateira Antik Kenti ve Hastane Höyüğü Kazısı”, *37. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 2. cilt, Ankara, 81-94.

Akdeniz, E. ve Erön, A. (2017). “2015 Yılı Akhisar-Thyateira Antik Kenti ve Hastane Höyüğü Kazısı”, *38. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 2. cilt, Ankara, 403-416.

Akdeniz, E., Erön, A. ve Kaya, Y. S. (2018). “2016 Yılı Akhisar-Thyateira Antik Kenti ve Hastane Höyüğü Kazısı”, *39. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 2. cilt, Bursa, 1-14.

Akdeniz, E., Erön, A. ve Akıllı, N. (2019). “2017 Yılı Thyateira ve Hastane Höyüğü Kazıları”, *40. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 671-682.

Akdeniz, E. ve Dinç, R. (2020). “2018 Yılı Thyateira ve Hastane Höyüğü Kazıları”, *41. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, Ankara, 51-64.

Akgül, H. (1987). *Manisa Folkloru*, Manisa Turizm Derneği Yayını, Manisa.

Akgül, S. (2009). *Gediz Havzası’nda Su Bütçesi Elemanlarındaki Değişimin Tarımsal Su Kullanımına Etkisi,* Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Akıncı, R. (1949). *Eski Philadelpheia Bugünkü Alaşehir*, Ticaret Basımevi, İzmir.

Akkemik, Ü., Sevgi, O., Yılmaz, H., Sevgi, E., Yılmaz, O. Y. (2019). “Herdem Yeşil Meşelerin Türkçe Adları Üzerine Bir Değerlendirme”, *Avrasya Terim Dergisi*, volume 7, issue 1, 26-33.

Akkök, R. (1983). “Structural and Metamorphic Evolution of the Northern Part of the Menderes Massif: New Data from the Derbent Area and Their Implication for the Tectonics of the Massif”, *The Journal of Geology*, Vol. 91, 342-350.

Akkuzu, E., Ünal, H. B. ve Karataş, B. S. (2006). "Aşağı Gediz Havzası Sulama Sisteminde Ana Kanal Düzeyinde Su Dağıtımında Yeterliliğin ve Değişkenliğin Belirlenmesi", *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, cilt 43, sayı 2, 85-96.

Akman, Y. ve Ketenoğlu, O. (1987). *Vejetasyon Ekolojisi (Bitki Sosyolojisi)*, Ankara Üniversitesi, Fen Fakültesi Yayın no. 146, Ankara.

Akman, Y. (1995). *Türkiye Orman Vejetasyonu*, Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Botanik Anabilim Dalı Kitapları, Ankara.

Aksoy, A. (1992). *Mahmut Dağı (Kemalpaşa) ve Çevresinin Flora ve Vejetasyonu*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Akşit, O. (1983). *Manisa Tarihi (Magnesia ad Sipylum), (Başlangıcından MS 395 Yılına Kadar)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları no. 3104, İstanbul.

Akurgal, E. (1945). "İzmir ve Dolaylarındaki Eski Eserler Hakkında Birkaç Not", *Arkeoloji Araştırmaları*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, no. 47, Arkeoloji Enstitüsü no. 2, Ankara, 1-40.

Akurgal, E. (1949). *Späthethitische Bildkunst,* Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, no. 60, Ankara.

Akurgal, E. (1956a). "Foça Kazıları ve Kyme Sondajları-Les Fouilles de Phocée et les sondages de Kymé", *TürkAD*, 6. 1, 13-24.

Akurgal, E. (1956b). "Foça Kazıları ve Kyme Sondajları", *Anatolia*, sayı 1, 32-42.

Akurgal, E. (1957). "Foça Kazıları", *TürkAD*, 7. 1, 39.

Akurgal, E. (1967). "Foça Kazıları (summary)",*VI. Türk Tarih Kongresi*, Ankara, 76.

Akurgal, E. ve Hirmer, M. (1961). *Die Kunst der Hethiter*, Hirmer Verlag, München.

Akurgal, E. (1962). *The Art of the Hittites*, Thames and Hudson, London.

Akurgal, E. (1969). *Ancient Civilizations and Ruins of Turkey. From Prehistoric Times until the End of the Roman Empire*, Mobil Oil Türk A.Ş., Ankara.

Akurgal, E. (1976). “Phokaia (Foça)”, *The Princeton Encyclopedia of Classical Sites*, 1, 708-709.

Akurgal, E. (1995). *Hatti ve Hitit Uygarlıkları*, Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı, İzmir.

Akurgal, E. (2001). *The Hattian and Hittite Civilizations*, Republic of Turkey Ministry of Culture/2616 Directorate of Publications Art Series/329, Ankara.

Akurgal, E. (2003). *Anadolu Uygarlıkları*, Net Turistik Yayınları, İstanbul.

Alkım, U. B. (1968). *Anatolia I: From the Beginnings to the End of 2 nd. Millennium B.C.*, Archaeologia Mundi, Nagel Publishers, Geneva.

Alp, S. (1952). “Hititler Hakkında Yeni Bir Kitap Münasebetiyle”, *DTCF Dergisi*, cilt 10, sayı 3-4, 241-256.

Alp, S. (1965). “Güney-Batı Anadolu’da Bulunan Erken Bronz Çağına Ait Mermer İdoller”, *BELLETEN*, cilt 29, sayı 113, 3-8.

Alp, S. (2005). *Hitit Çağında Anadolu Çiviyazılı ve Hiyeroglif Yazılı Kaynaklar*, TÜBİTAK, Ankara.

Alparslan, Meltem (2007). *II. Muvatalli ve Dönemi,* Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Alparslan, Meltem (2012). *Hitit Kralı II. Muwatalli: Kişiliği ve İcraatı Filolojik Belgeler Işığında*, Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Alparslan, Metin (2000). *Hitit Metinlerine Göre M.Ö. İkinci Binyılda Hitit-Ege Dünyası İlişkileri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Alparslan, Metin (2002). “Artukka: Aššuwa Ülkesi ve Lokalizasyonu”, *Anadolu Araştırmaları*, sayı 16, 23-34.

Alparslan, Metin (2006). *II. Murşili ve Dönemi*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Alparslan, Metin (2009). “Hitit ve Hititler”, *Hititolojiye Giriş*, Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 11-12.

Alparslan, Metin (2015). “The History of the Arzawan State during the Hittite Period”, *Nostoi: Indigenous Culture, Migration, and Integration in The Aegean Islands and Western Anatolia During The Late Bronze And Early Iron Age*, Koç University Press, Istanbul, 131-142.

Alparslan, Metin (2020). “Geçmişi Kaydetmek: Hitit Tarih Yazıcılığı”, *Hititler Bir Anadolu İmparatorluğu*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 30-41.

Alparslan, Metin ve Doğan-Alparslan, Meltem (2015). “The Hittites and their Geography: Problems of Hittite Historical Geography”, *European Journal of Archaeology 18 (1)*, 90-110.

Altman, A. (2004). “The Role of the ‘Historical Prologue’ in the Hittite Vassal Treaties: An Early Experiment in Securing Treaty Compliance”, *Journal of the History of International Law 6/1*, 43-63.

Andreasyan, H. D. (1953). “Ermeni Seyyah Polonyalı Simeon’un Seyahatnamesi (1608-1619)”, *Türkiyat Mecmuası*, cilt 10, 269-276.

Arbez, M. (1974). “Distribution, Ecology and Variation of Pinus brutia Ten. in Turkey”, *FAO, Forest Genetic Resources Information no. 3*, Rome, 21-23.

Archi, A. (2003). “Middle Hittite-Middle Kingdom”, *Hittite Studies in Honor of Harry A. Hoffner Jr. on the Occasion of His 65th Birthday*, Eisenbrauns, Indiana, 1-12.

Ardos, M. (1995). *Türkiye Ovalarının Jeomorfolojisi*, Cilt II, Çantay Kitabevi Yayınları, İstanbul.

Arı, Y. ve Derinöz, B. (2011). “Bir Sulak Alan Nasıl Yönetilmez? Kültürel Ekolojik Perspektif ile Marmara Gölü (Manisa) Örneği”, *Coğrafi Bilimler Dergisi*, cilt 9, sayı 1, 41-60.

Arundell, F. V. J. (1828). *A Visit to the Seven Churches of Asia Minor*, Bond- Street, London.

Arundell, F. V. J. (1834). *Discoveries in Asia Minor*, London.

Arundell, F. V. J. (2016). *Küçük Asya’da Keşifler*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

Atalay, İ. (1983). *Türkiye Vejetasyon Coğrafyasına Giriş*. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, no. 19, İzmir.

Atalay, İ. (1987). *Türkiye Jeomorfolojisine Giriş*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları no. 9, İzmir.

Atalay, İ. (1990). *Vejetasyon Coğrafyasının Esasları*, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir.

Atalay, İ. (1992). *Kayın (Fagus Orientalis Lipsky) Ormanlarının Ekolojisi ve Tohum Transferi Yönünden Bölgelere Ayrılması - The Ecology of Beech (Fagus Orientalis Lipsky) Forests and Their Regioning in Terms of Seed Transfer*, Orman Bakanlığı, Orman Ağaçları ve Tohumları Islah Araştırma Müdürlüğü Yayınları; yayın no. 5, Ankara.

Atalay, İ. (1994). *Coğrafya I*, İnkılâp Kitabevi, İstanbul.

Atalay, İ. ve Mortan, K. (1995). *Resimli ve Haritalı Türkiye Bölgesel Coğrafyası,* İnkılap Kitabevi Yayınları, İstanbul.

Atalay, İ., Sezer, L. İ., Çukur, H. (1998). *Kızılçam (Pinus Brutia Ten) Ormanlarının Ekolojik Özellikleri ve Tohum Nakli Açısından Bölgelere Ayrılması*, Orman Bakanlığı Orman Ağaçları ve Tohumları Islah Araştırma Müdürlüğü Yayını, No. 6, İzmir.

Atalay, İ. (2004). *Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği*, Meta Basım Matbaacılık Hizmetleri, İzmir.

Avcı, M. (1992). "Kafkas Ihlamuru [Tilia rubra D.C. subsp. caucasica (Rupr.)]'nun Türkiye'de Yeni Bir Yayılış Sahası", *Türk Coğrafya Dergisi*, sayı 27, 155-158.

Ay, Ş. (2010). "Hitit Siyasi Tarihi'nde Šeha Nehri Ülkesi ve Önemi", *History Studies*, cilt 2, sayı 2, 1-13.

Ayanoğlu, S. (1996). "Türk Orman Hukukunda Maki Uygulaması ve Sonuçları", *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, seri A, cilt 46, sayı 2, İstanbul, 71-90.

Ayaz, B. (2006). *Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Akhisar Kazası (1923-1933)*, Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

Aydın, İ. (2004). *Demirci İlçesinin Ekonomik Yapısı*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Aydınözü, D. (2008). "Maki Formasyonunun Türkiye'deki Yayılış Alanları Üzerine Bir İnceleme", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, cilt 16, No 1, 207-220.

Aydınözü, D., Çoban, A. ve Tunç, H. (2017). "Tüylü Meşe'nin (Quercus pubescens) Türkiye'de Yeni Bir Yayılış Alanı: Elmalı Dağı (Kayseri)", *Doğu Coğrafya Dergisi*, cilt 22, sayı 37, 83-98.

Aytaçlar, P. Ö. (2004). "Funerary Inscriptions From Northeast Lydia", *Epigraphica Anatolica XXXVII*, 187-188.

Bakaç, M. ve Kumru, M. (1999). "Gediz Havzası Topraklarındaki Doğal Radyoaktivite Seviyesi", *Ekoloji Çevre Dergisi*, sayı 8, 18-21.

Bakkal, C. (1994). *Menemen Kazası "15-18 yüzyıllar"*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Barka, Abobaker B. A. (2019). *Akçakesme (Phillyrea latifolia) Bitkisinin Gökkuşağı Alabalıklarının (Oncorhynchus mykiss) Bağışıklık Yanıtı Üzerine Etkilerinin Belirlenmesi*, Doktora Tezi, Kastamonu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kastamonu.

Başar, H. (2014). *Gediz Deltası Kuş Cennetinde Biyolojik Çeşitliliğin Ekonomik Değerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Başgelen, N. (2010). *Türkiye'nin Tarihi Coğrafyası Akarsular*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

Bauden, F. (2003). *İzmir Gezisi Antoine Galland'ın Bir Elyazması (1678)*, (Çev. E. Üyepazarcı), İzmir.

Baykal-Seeher, A. (1996). "A Die Lithischen Kleinfunde, Demircihüyük", *Die Kleinfunde*, Band IV, Mainz am Rhein, 7-209.

Baykan, C. (2012). "Karabel Kaya Anıtı Koruma Önlem Planı", *İsmail Fazlıoğlu Anı Kitabı*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınları, Edirne, 35-42.

Baykan, D. (2016). "Nif Dağı Kazısı Kuyumculuk Verileri", *Lidya Altın Ülke Uluslararası Katılımlı Altın Gemoloji ve Kuyumculuk Sempozyum 9-10-11 Ekim 2015/Salihli*, Salihli Belediyesi Kültür Yayınları, 374-382.

Baykara, T. (1990). *Anadolu'nun Selçuklular Devrindeki Sosyal ve İktisadi Tarihi Üzerinde Araştırmalar*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını, İzmir.

Baykara, T. (1996). "Menemen'in Tarihi Coğrafya Olarak Yorumu", *Türk Kültüründe Menemen Sempozyumu (8 Eylül 1995)*, İzmir, 1-5.

Baykara, T. (2001). *İzmir Şehri ve Tarihi*, Akademi Kitabevi, İzmir.

Bayram, F. (2008). *Geçmişten Geleceğe Gördes*, Bassaray Matbaası, İzmir.

Bayram, Y., Torlak, Y. ve Sağdıç, O. (2019). "Üvez Meyvesinin Antioksidan Aktivitesi", *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, sayı 16, 933-939.

Beal, R. H. (1992). *The Organisation of the Hittite Military*, Heidelberg.

Bean, George E. (1966). *Aegean Turkey. An Archaeological Guide*, London.

Bean, George E. (1995). *Eskiçağda Ege Bölgesi*, (Çev. İnci Delemen), Arion Yayınevi, İstanbul.

Beckman, G. (1996). *Hittite Diplomatic Texts*, Scholars Press, Atlanta.

Beckman, G., Bryce, T. R. ve Cline, E. (2011). *The Ahhiyawa Texts (Writings from the Ancient World)*, Society of Biblical Literature, Atlanta.

Beekes, R. S. P. (2002). "The Prehistory of the Lydians, the Origin of the Etruscans, Troy and Aeneas", *Bibliotheca Orientalis 59*, 205-241.

Belhomme, L. (1936). "Sipylos", *Türk Tarih Arkeologya ve Etnografya Dergisi*, sayı III, Devlet Basımevi, İstanbul.

Belli, O. (2001). *Anadolu Tanrıçaları*, Promete Yayıncılık, İstanbul.

Bengisu, R. L. (1994). "Torrhebia Limne", *Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Dergisi*, cilt 2, 33-43.

Bilgen, A. N. (2015). *Seyitömer Höyük I*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

Bilgi, Ö. (2001). *Protohistorik Çağ'da Orta Karadeniz Bölgesi Madencileri*, TASK Vakfı, İstanbul.

Bilgi, Ö., Özbal, H. ve Yalçın, Ü. (2004). "Bakır-Tunç Döküm Sanatı", *Anadolu Dökümün Beşiği/ Anatolia Cradle of Castings*, İstanbul, 1-45.

Bilgin, S. (2019). "Fıstıkçamı (Pinus pinea L.), Palamut Meşesi (Quercus ithaburensis Decne. subsp. macrolepis (Kotschy) Hedge & Yalt.) ve Saçlı Meşe (Quercus cerris L.) Fidanlarının Fidan Kalite Özelliklerinin Belirlenmesi", *Türkiye Ormancılık Dergisi*, cilt 20, sayı 4, 297-304.

Biricik, Ali S. (1995). "Gediz Havzası'nın Su Potansiyeli", *Türk Coğrafya Dergisi*, sayı 30, İstanbul, 13-23.

Bittel, K., Naumann, R. ve Otto H., (1941). *Yazılıkaya: Architektur Felsbilder, Inschriften und Kleinfunde*, Wissenschaftliche Veröffentlichung der Deutschen Orient-Gesellschaft 61, Leipzig.

Bittel, K., Güterbock, H. G., Naumann, G., Neve, P., Otten, H. ve Seidl, U. (1975*). Boğazköy V. Funde aus den Grabungen 1970 und 1971. Ausgrabungen der Deutschen Orient-Gesellschaft und des Deutschen Archäologischen Institutes*, (AbhDOG 18), Berlin.

Bittel, K. (1941). "Die Reliefs am Karabel bei Nif (Kemal Pasa). Nebst Einigen Bemerkungen über die Hethitischen Denkmäler Westkleinasiens", *Archiv für Orientforschung*, 1939-1941, 181-193.

Bittel, K. (1942). *Kleinasiatische Studien,* İstanbul.

Bittel, K. (1950). "Nur Hethitische oder auch Hurritische Kunst ?", *Zeitschrift für Assyriologie 49 (= NF 15)*, 256-290.

Bittel, K. (1967). "Karabel", *Mitteilungen der Deutschen Orient Gesellschaft 98*, 5-23.

Bittel, K. (1976). *Die Hethiter. Die Kunst Anatoliens vom ende des 3. bis zum Anfang des 1. Jahrtausend vor Christus*, Verlag C. H. Beck, München.

Blazquez, J. M. (1997). "Zeytin Yetiştiriciliğinin Doğuşu ve Yayılışı", *Dünya Zeytin Ansiklopedisi*, Uluslararası Zeytinyağı Konseyi, İspanya, 19-21.

Blegen, C., Caskey, J. L., Rawson, M. ve Sperling, J. (1950). *Troy I: General Introduction - The First and Second Settlements*, Princeton University Press.

Blegen, C., Caskey, J. L. ve Rawson, M. (1951). *Troy, The Third, Fourth and Fifth Settelements*, Volume II, Part 2: Plates, Princeton University Press.

Blegen, C. (1963). *Troy and the Trojans*, New York, Praeger.

Blum, S. W. E. (2016). "The Final Stages of the Early Bronze Age at Troy: Cultural Development, Chronology and Interregional Contacts", *Early Bronze Age: Chronology, Cultural Development and Interregional Contacts*, (Eds. E. Pernicka, S. Ünlüsoy and S. W. E. Blum), Verlag Dr. Rudolf Habelt Gmbh, Bonn, 89-119.

Boehlau, J. (1933). "Larisa Hafriyatı Hakkında Rapor-İlkbahar 1932", *Türk Tarih Arkeologya ve Etnografya Dergisi*, İstanbul, 107-112.

Boehlau, J. (1934). "Larissa Hafriyatı Hakkında Rapor", *Eski İzmir ve Larissa Şehirleri Harabeleri*, İzmir ve Havalisi Asar-ı Attika Muhipleri ve Cemiyeti Neşriyatı, 31-37.

Boehlau, J. ve Schefold, K. (1940). *Larisa am Hermos: Die Ergebnisse der Ausgrabungen 1902-1934, Band I: Die Kleinfunde*, Berlin.

Boehlau, J. ve Schefold, K. (1942). *Larisa am Hermos: Die Ergebnisse der Ausgrabungen 1902-1934, Band III: Die Kleinfunde*, Berlin.

Bonnefoy, Y. (2000). *Antik Dünya ve Geleneksel Toplumlarda Dinler ve Mitolojiler Sözlüğü*, II Cilt, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara.

Bossert, H. T. (1942). *Altanatolien. Kunst und Handwerk in Kleinasien von den Anfängen bis zum völligen Aufgehen in der griechischen Kultur*, Die Altesten Kulturen des Mittelmeerkreises Zweiter Band, Berlin.

Bostancı, E. (1967). "Beldibi ve Mağracık'ta Yapılan 1967 Yaz Mevsimi Kazıları ve Yeni Buluntular", *Türk Arkeoloji Dergisi*, sayı XVI/I, Ankara, 51-60.

Bostancı, O. (2002). *Cumaovası ve Çevresindeki Prehistorik Merkezler*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Boyacıoğulları, A. S. ve Alakese, H. (1972). *Her Yönü ve Her Şeyi ile Demirci*, Eko Matbaası, İstanbul.

Boysal, Y. (1967). "New Excavations in Caria", *Anatolia 11*, 31-56.

Bozkurt, Y., Göker, Y., Erdin, N. ve As, N. (1993). "Anatomical and Technological Properties of Brutian Pine (Pinus Brutia Ten.) Grown in Datça, Turkey", *International Symposium on Pinus brutia Ten. 18-23 October*, Marmaris, Turkey.

Börker-Klähn, J. (1982). *Altvorderasiatische Bildstelen und Vergleichbare Felsreliefs*, Baghdader Forschung Band 4.

Böyükulusoy, K. (2014). "Gediz Nehri ve Deltası", *Armağan Erkanal'a Armağan Anadolu Kültürlerine Bir Bakış*, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 147-156.

Böyükulusoy, K. (2016). *Bakla Tepe Erken Tunç Çağı I Seramiğinin Ege Arkeolojisindeki Yeri ve Önemi*, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Brandau, B. ve Schickert, H. (2001). *Hethiter: Die Unbekannte Weltmacht*, Piper Verlag Gmbh, München.

Brandau, B. ve Schickert, H. (2003). Hititler: Bilinmeyen Bir Dünya İmparatorluğu, Arkadaş Yayınları, Ankara.

Brandau, B. (2002). *Troia Bir Kent ve Mitleri Yeni Keşifler*, Arkadaş Yayınları, Ankara.

Brewer, J. (1851). *Patmos and the Seven Churches of Asia, Together with Places in the Vicinity, from the Earliest Records to the Year 1850*, Bridgeport.

Brice, W. C. (1978). "The Desiccation of Anatolia", *in the Environmental History of the Near and Middle East since the Last Ice Age*, (ed. W. C. Brice), London, 140-147.

Brinkmann, R. (1976). *Geology of Turkey*, Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart, Almanya.

British Museum Catalogue (1906). *Greek Coins of Phrygia*, London.

Browicz, K. (1983). *Chorology of Trees and Shrubs in South-West Asia and Adjacent Regions*, volume II, Polish Scientific Publisher, Warszawa-Poznan.

Browicz, K. (1988). *Chorology of Trees and Shrubs in South-West Asia and Adjacent Regions*, volume VI, Polish Scientific Publisher, Warszawa-Poznan.

Browicz, K. ve Zielinski, J. (1982). *Chorology of Trees and Shrubs in South-West Asia and Adjacent Regions*, volume I, Polish Scientific Publishers, Warszawa-Poznan.

Bryce, T. R. (1974). "Some Geographical and Political Aspects of Mursilis' Arzawan Campaign", *Anatolian Studies XXIV*, 103-116.

Bryce, T. R. (1980). *The Major Historical Texts of Early Hittite History, Asian Studies Monograph 1*, Queensland.

Bryce, T. R. (1985). "A Reinterpretation of the Milawata Letter in the Light of the New Join Piece", *Anatolian Studies XXXV*, 13-23.

Bryce, T. R. (1986). "Madduwatta and Hittite Policy in Western Anatolia", *Historia: Zeitschrift für Alte Geschichte*, Band 35, Heft 1, 1-12.

Bryce, T. R. (1992). "Lukka Revisited", *Journal of Near Eastern Studies 51/2*, 121-130.

Bryce, T. R. (2003a). *Hitit Dünyasında Yaşam ve Toplum*, Dost Kitabevi, Ankara.

Bryce, T. R. (2003b). *Letters of the Great Kings of the Ancient Near East, The Royal Correspondence of the Late Bronze Age*, Routledge, London & New York.

Bryce, T. R. (2005). *The Kingdom of the Hittites*, Oxford University Press, New York.

Bryce, T. R. (2011). "Tarih", *Anadolu'nun Gizemli Halkı Luviler*, Kalkedon Yayınları, İstanbul, 41-47.

Bryce, T. R. (2012). *The Routledge Handbook of the Peoples and Places of Ancient Western Asia The Near East from the Early Bronze Age to the fall of the Persian Empire*, Routledge, New York.

Bulkan, Ö. (2009). *Marmara Gölü (Manisa) Çökellerinin Jeokimyasal Özellikleri ve Yörenin Kuvaternerdeki Paleo-Ekolojik Evrimi*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Buresch, K. (1898). *Aus Lydien: Epigraphische-Georaphische Reisefrüchte*, Teubner, Leipzig.

Burnaby, F. (2000). *At Sırtında Anadolu*, (Çev. F. Taskent), İletişim Yayınları, İstanbul.

Burney, C. (2004). *Historical Dictionary of the Hittites*, Scarecrow Press, Oxford.

Burney, C. (2010). *The A to Z of the Hittites*, Scarecrow Press, Lanham-Maryland.

Bülbül, A. (2009). *Alaşehir (Manisa) Sıcak ve Soğuk Su Sistemlerinin Hidrojeolojik ve Hidrojeokimyasal Açıdan İncelenmesi*, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Büyükkolancı, M. (1998). "Apasa, Eski Efes ve Ayasuluk", *Geçmişten Günümüze Selçuk Sempozyumu*, (4-6 Eylül 1997), İzmir, 35-39.

Büyükkolancı, M. (2005). "Eski Efes-Ayasuluk Tepesi", *Ramazan Özgan'a Armağan*, İstanbul, 65-79.

Cadoux, C. J. (2003). *İlk Çağ'da İzmir: Kentin, En Eski Çağlardan İ.S. 324'e Kadar Tarihi*, (Çev. Bilge Umar), İletişim Yayınları, İstanbul.

Cahill, N. (2010). "Sardeis Şehri", *Lidyalılar ve Dünyaları*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul. 75-105.

Cahill, N. (2012). "Sardis, 2010", *33. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 4. cilt, Ankara, 209-229.

Cahill, N. (2020). "Sardis, 2018", *41. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 3. cilt, Ankara, 487-506.

Cancik, H. (2002). "Luvice Tarih Yazımı, Helen Öncesi Tarih Yazımı II", *Hititler ve Hitit İmparatorluğu 1000 Tanrılı Halk/Die Hethiter und Ihr Reich Das Volk Der 1000 Götter*, Bonn, 425-427.

Carruba, O. (1973). "Die Annalen Tuthalijas und Arnuwanda", *Festschrift Heinrich Otten*, Wiesbaden, 37-46.

Carruba, O. (2008). *Annali etei del Medio Regno,* Italian University Press, Pavia.

Caymaz, T. (2006). "Aliağa-Helvacıköy Bölgesinde Bir Neolitik Yerleşim: Arap Tepe", *Arkeoloji Dergisi VIII (2006/2)*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İzmir, 1-12.

Caymaz, T. (2009). "Urla Yarımadası Prehistorik Yerleşimleri", *Arkeoloji Dergisi XI (2008/1)*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İzmir, 1-41.

Caymaz, T. (2010). *Yeni Buluntuların Isığında Orta Batı Anadolu Kalkolitik Dönem Kültürü*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Caymaz, T. (2014). "Menemen Ovası Kuzeyinde Üç Prehistorik Yerleşim ve Geç Kalkolitik Çağ'dan Erken Tunç Çağı'na Uzanan Süreçle İlgili Veriler", *Armağan Erkanal'a Armağan Anadolu Kültürlerine Bir Bakış*, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 157-170.

Ceylan, M. A. (1996). "Gölcük Gölü (Ödemiş/İzmir)", *Marmara Coğrafya Dergisi*, sayı 1, 267-286.

Ceylan, M. A. (1998). "Urganlı Termal Kaynakları", *Türk Coğrafya Dergisi*, sayı 33, İstanbul, 537-549.

Ceylan, M. A. (2004). *Şehir Coğrafyası Açısından Bir Araştırma Alaşehir*, Çantay Kitabevi, İstanbul.

Ceylan, M. A. (2011). "Gediz Havzası'nda Tarihi Köprüler ve Fonksiyonel Özellikleri" *Doğu Coğrafya Dergisi,* cilt 16, sayı 25, 103-132.

Chandler, R. (1817). *Travels Asia Minor in Greece or An Account of A Tour*, In Two Volumes -Vol I, Printed For Joseph Booker, New Bond Street And Priestley, High Holborn, London.

Chandler, R. (1971). *Travels in Asia Minor, 1764-1765*, London: British Museum.

Chishull, E. D. (1747). *Travels in Turkey and Back to England,* W. Bowyer, London.

Chishull, E. D. (1993). *Türkiye Gezisi ve İngiltere'ye Dönüş*, (Çev. Bahattin Orhon), İstanbul.

Christmast, H. (2012). *İstanbul ve Ege Yollarında, İzmir, Efes, Bergama, Salihli, Alaşehir, Denizli, Akhisar 1851*, (Çev. M. Özbaş), Kitap Yayınevi, İstanbul.

Cockerell, S. P. (1903). *Travels in Southern Europe and the Levant, 1810-1817: The Journal of Charles Robert Cockerell*, London: Longmans, Green, & Co.

Coğrafya Kongresi (1941). *Birinci Coğrafya Kongresi: Raporlar Müzakereler, Kararlar*, Maarif Vekilliği Yayınları, Ankara.

Collins, B. J. (2008). *The Hittites and Their World*, Society of Biblical Literature Press, Atlanta.

Cohen, G. M. (1995). *The Hellenistic Settlements in Europe, the Islands, and Asia Minor, Hellenistic Culture and Society*, vol. 17, Berkeley: University of California Press.

Cook, J. M. (1956). "The Relief of 'Sesostris' in Ionia", *Türk Arkeoloji Dergisi,* sayı VI/2, Ankara, 59-65.

Cornelis de Bruyn, (2015). *Reizen van Cornelis de Bruyn door de vermaardste deelen van Klein Asia, de eylanden Scio, Rhodus, Cyprus, Metelino, Stanchio, &c., mitsgaders de voornaamste steden van Aegypten, Syrien en Palestina*, Edit: R. J. G. A. A. Gaspar.

Cornelius, F. (1958). "Geographie der Hethiterreiches (Schluss)", *OrNS 27*, 373-398.

Cornelius, F. (1973). *Geschichte der Hethiter*, Darmstadt.

Coşkun, Y. (1989). "Hitit Çivi Yazılı Belgelerin Işığı Altında İlk Çağda Tuu̯anuu̯a", *BELLETEN*, cilt 53, sayı 207-208, 477-485.

Coşkun, M. (2003). "Coğrafya Öğretiminde Nem Konusundaki Kavram Yanlışlıkları ve Giderilmesine Yönelik Öneriler", *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi,* Cilt 23, Sayı 3, 147-158.

Critchfield, W. B. ve Little, E. L. (1966). *Geographic Distribution of the Pines of the World*, Washington, D. C. : U.S. Dept. of Agriculture, Forest Service.

Cuinet, V. (1894). *La Turquie D'Asie (Geographie, Administrative, Statistique, Descriptive Et Raisonnee De Chaque Province De L'Asie Mineure) Tome Troisieme,* cilt III, Ernest Lerouks Editeur, Paris.

Curtius, E. (1876). "Die Entdeckung des zweiten Sesostrisbildes bei Smytna durch C. Humann", *Archäologische Zeitung 33*, 50-51.

Contenau, G. (1932). *La Civilisation des Hittites et des Mitanniens. Bibliotheque Historique*, Payot Paris.

Çağlar, K. Ö. (1947). *Türkiye Maden Suları ve Kaplıcaları*, Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Yayınları II-III. Fasikül, Ankara.

Çakırlar, C. (2012a). "The Evolution of Animal Husbandry in Neolithic Central-West Anatolia: the Zooarchaeological Record from Ulucak Höyük (c. 7040-5660 cal. BC, Izmir, Turkey)", *Anatolian Studies LXII*, 1-33.

Çakırlar, C. (2012b). "Neolithic Dairy Technology at the European-Anatolian Frontier: Implications of Archaeozoological Evidence from Ulucak Höyük, Izmir, Turkey, ca. 7000-5700 cal. BC", *Anthropozoologica 47/2*, 79-100.

Çakmak, B. ve Kendirli, B. (2002). "Gediz Havzası'nda Zeytinin Sulanması ve Ekonomik Yönü", *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi,* Sayı 15, 69-77.

Çalışkan, A., Güney, H. S. ve Çalışkan, S. (2014). "Farklı Toprak İşleme Yöntemlerinin Anadolu Karaçamı (Pinus nigra Arnold subsp. pallasiana (Lamb.) Holmboe) Gençleştirmesi Üzerine Etkisi", *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, cilt 64, sayı 2, 56-68.

Çamurcu, H. ve Bilgin, N. (2006). *Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği*, Lisans Yayıncılık, İstanbul.

Çapar, Ö. (1978a). "Roma Tarihinde Magna Mater (Kybele) Tapınımı", *DTCF Dergisi*, cilt 29, sayı 1-4, 167-190.

Çapar, Ö. (1978b). "Anadolu'da Kybele Tapınımı", *DTCF Dergisi*, cilt 29, sayı 1-4, 191-210.

Çelik, A. (2010). *Gediz Havzası'nda Yağış ve Sıcaklık Trendleri ile Akarsu Akımları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Kahramanmaraş.

Çetinkaya, C. P. ve Barbaros, F. (2008). "Su Yönetimi Senaryoları ile Gediz Nehri Yıllık Su Bütçesi Performansının Değerlendirilmesi", *TMMOB 2. Su Politikaları Kongresi*, cilt 2, 323-334.

Çevik, Ö. (2013). "Ulucak Höyük 2009-2011 Yılı Kazı Çalışmaları", *34. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 1. cilt, Çorum, 143-158.

Çevik, Ö. ve Vuruşkan, O. (2014). "Ulucak Höyük 2012-2013 Yılı Kazı Çalışmaları", *36. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 1. cilt, Ankara, 583-599.

Çevik, Ö ve Abay, E. (2016). "Neolithisation in Aegean Turkey: Towards a More Realistic Reading", *Anatolian Metal VII*, Bochum, 187-197.

Çevik, Ö., Vuruşkan, O. ve Güney, E. (2016). "Ulucak Höyük 2014 Yılı Kazı Çalışmaları", *37. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 2. cilt, Ankara, 269-274.

Çevik, Ö. (2016). "Neolithic Pottery Production Workshop at Ulucak Höyük, Western Turkey: Evidence for a Full Production Sequence", *Antiquity Project Gallery 90/350*.

Çevik, Ö. (2018). ""What Follows the Late Neolithic in Central Western Anatolia? A View from Ulucak Höyük", In: S. Dietz, F. Mavridis, Z. Tankosic & T. Takaoğlu (Eds.), *Communities in Transition: The Circum-Aegean Area During the 5th and 4th Millennia BC*, Oxford & Philadelphia, 506-512.

Çevik, Ö., Vuruşkan, O., Sivil, C. ve Sevindik, K. (2018). "Ulucak Höyük 2015-2016 Yılı Kazı Çalışmaları", *39. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 3. cilt, Bursa, 365-376.

Çevik, Ö. (2019a). "Changing Ideologies in Community-Making through the Neolithic Period at Ulucak", *Concluding the Neolithic: The Near East in the Second Half of the Seventh Millennium BC*, vol. 1, Atlanta-Georgia, 219-240.

Çevik, Ö. (2019b). "Personal Ornaments from Neolithic Ulucak: Monodonta (Topshell) Rings", *Kültürlerin Bağlantısı: Başlangıcından Roma Dönemi Sonuna Kadar Eski Yakın Doğuda Ticaret ve Bölgelerarası İlişkiler. ANADOLU/ANATOLIA*, 73-79.

Çevik, Ö. ve Erdoğu, B. (2019). "Multiple Faces of Changes in 5600/5500 cal. BC Anatolia and Thrace", *Anatolica XLV*, 1-16.

Çevik, Ö. ve Vuruşkan, O. (2020). "Ulucak Höyük: The Pottery Emergence in Western Anatolia", *Documenta Praehistorica XLVII*, 96-109.

Çevik, Ö., Vuruşkan, O. ve Sivil, C. (2020). "Ulucak Höyük (MÖ 6850-5460)", *İzmir Araştırmaları Dergisi*, sayı 12, İzmir, 11-39.

Çevik, Ö., Vuruşkan, O., Göz, B. ve Öztürk, C. (2020). "Ulucak Höyük 2017-2018 Yılı Kazı Çalışmaları", *41. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 4. cilt, Ankara, 1-15.

Çevik, Ö. ve Erdoğu, B. (2020). "Absolute Chronology of Cultural Continiuty, Change and Break in Western Anatolia Between 6850-5480 cal. BC: The Ulucak Höyük Case", *Mediterranean Archaeology and Archaeometry*, 20/1, 77-92.

Çevik, Ç., Dirican, M., Ulubey, A. ve Vuruşkan, O. (2020). "The Galena Objects from Neolithic Ulucak: The Earliest Metallic Finds in Western Turkey", *Adalya XXIII*, 7-23.

Çevre ve Orman Bakanlığı (2008a). *Gediz Havzası Koruma Eylem Planı Çalışması,* Çevre ve Orman Bakanlığı, Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü, Su ve Toprak Yönetimi Dairesi.

Çevre ve Orman Bakanlığı (2008b). *Manisa İl Çevre Durum Raporu*, Çevre ve Orman Bakanlığı, Manisa Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü.

Çiçek, E., Yılmaz, F., Özbayram, A. K. ve Çetin, B. (2010). "Aralamanın Dişbudak (Fraxinus angustifolia ssp. oxycarpa) Plantasyonunun Gelişimine Etkisi", *III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi*, cilt III, 886-894.

Çırpıcı, A. (1985). "Murat Dağı Florası ve Vejetasyonu Üzerinde Gözlemler", *Doğa Bilim Dergisi*, A 2, 9, 1, İstanbul, 40-47.

Çilingiroğlu, A., Derin, Z., Abay, E., Sağlamtimur, H. ve Kayan, İ. (2004). *Ulucak Höyük Excavations Conducted Between 1995 and 2002*, Ancient Near Eastern Studies, Supplement 15, Belgium.

Çilingiroğlu, A. ve Abay, E. (2005). "Ulucak Höyük Excavations: New Results", *Mediterranean Archaeology and Archaeometry*, 5/3, 5-21.

Çilingiroğlu, A. ve Dedeoğlu, F. (2007). "Ulucak Höyük Kazıları 2005 Yılı Çalışmaları", *28. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 1. cilt, Ankara, 137-146.

Çilingiroğlu, A. ve Çilingiroğlu, Ç. (2007). "Ulucak", *Anadolu'da Uygarlığın Doğuşu ve Avrupa'ya Yayılımı, Türkiye'de Neolitik Dönem, Yeni Kazılar-Yeni Bulgular*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 361-372.

Çilingiroğlu, A., Çevik, Ö. ve Çilingiroğlu, Ç. (2012a). "Ulucak Höyük Towards Understanding the Early Farming Communities of Middle West Anatolia: Contribution of Ulucak", *The Neolithic in Turkey, New Excavations and New Research*, vol. 4, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 139-175.

Çilingiroğlu, A., Çevik, Ö. ve Çilingiroğlu, Ç. (2012b). "Ulucak Höyüğü", *Ege Üniversitesi Arkeoloji Kazıları*, İzmir, 157-168.

Çilingiroğlu, Ç. (2009a). *Central-West Anatolia at the End of 7th And Beginning of 6th Millennium BCE in the Light of Pottery From Ulucak (Izmir)*, PhD thesis, Eberhard Karls Universität, Tübingen.

Çilingiroğlu, Ç. (2009b). "Of Stamps, Loom Weights and Spindle Whorls: Contextual Evidence on the Function(s) of Neolithic Stamps From Ulucak, İzmir, Turkey", *Journal of Mediterranean Archaeology*, 22/1, 3-27.

Çilingiroğlu, Ç. (2012). *The Neolithic Pottery of Ulucak in Aegean Turkey: Organization of production, interregional comparisons and relative chronology*, BAR International Series 2426, Oxford.

Çukur, H. (1992). *Orta Gediz Havzası'nın Fiziki Coğrafyası*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Çukur, H. (1998). *Ege Bölümü'nün Ekosistemleri*, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

ÇŞB, Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü (2015). *Gediz Havzası Kirlilik Önleme Eylem Planı.*

ÇŞB, Çed İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü (2013). *Manisa İli 2012 Yılı İl Çevre Durum Raporu*.

ÇŞB, Çed İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü (2014). *Gediz Havzası Su Kalitesi İzleme Raporu.*

Darga, M. (1992). *Hitit Sanatı*, Akbank Kültür ve Sanat Kitapları, İstanbul.

Darkot, B. (1940). "Alaşehir", *İslam Ansiklopedisi*, cilt 1, İstanbul, 290-293.

Darkot, B. (1948). "Gördes", *İslam Ansiklopedisi*, cilt 4, İstanbul, 815.

Darkot, B. (1955). "Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri Hakkında", *Türk Coğrafya Dergisi*, sayı13-14, İstanbul, 141-149.

Darkot, B. ve Tuncel M. (1995). *Ege Bölgesi Coğrafyası,* İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul.

Davidson, T. (1875). "The Niobe Group", *The Journal of Speculative Philosophy*, vol. 9, No. 2, Penn State University Press, 142-171.

Davis, P. H. (1965). *Flora of Turkey and the East Aegean Islands*, volume 1, Edinburgh at the University Press, Edinburgh.

Davis, E. J. (2006). *Anadolu; 19. Yüzyılda Karya, Frigya, Likya ve Psidya Antik Kentlerine Yapılan Bir Gezinin Öyküsü*, (Çev. F. Yılmaz), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

de Jesus, Prentiss S. (1976). "Eski Çağlarda Anadolu'da Yapılmış Olan Metallurjik Faaliyetler", *Maden Tetkik ve Arama Dergisi*, cilt 87, 59-69.

de Jesus, Prentiss S. (1978). "Metal Resources in Ancient Anatolia", *Anatolian Studies XXVIII*, 97-102.

de Jesus, Prentiss S. (1980). *The Development of Prehistoric Mining and Metallurgy in Anatolia*, BAR International Series 74, Oxford.

de Jesus, Prentiss S. ve Dardeniz, G. (2015). "Antik Madencilik Hakkında Arkeolojik ve Jeolojik Görüşler", *Maden Tetkik ve Arama Dergisi*, cilt 151, 235-250.

Dedeoğlu, H. (2003). *The Lydians and Sardis*, A Turizm Yayınları, İstanbul.

Dedeoğlu, F. (2010). *Neolitik Çağdan Erken Tunç Çağ Sonuna Kadar Yukarı Menderes Havzası: Kültürel, Sosyal ve Ekonomik Süreç*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Deighton, H. J. (1982). *The 'Weather-God' in Hittite Anatolia. An Examination of the Archaeological and Textual Sources*, BAR International Series 43, Great Britain.

Deitweiler, A. H., Hanfmann, G. M. A. ve Mitten, D. G. (1968). "Excavations at Sardis-1967", *Türk Arkeoloji Dergisi*, sayı XVI/2, Ankara, 77-92.

del Monte, G. F. ve Tischler, J. (1978). *Répertoire Géographique des Textes Cunéiformes: Die Orts-und Gewässernamen der Hethitischen Texte*, Wiesbaden.

Deligöz, A. ve Bayar, E. (2017). "Kuraklık Stresli Quercus cerris Fidanlarının Fizyolojik ve Biyokimyasal Özelliklerindeki Değişimler", *Türkiye Ormancılık Dergisi*, cilt 18, sayı 4, 269-274.

Demir, M. ve Doğan, A. (2013). "Antik Kaynaklar Işığında Lidya'nın Yerüstü ve Yeraltı Zenginlikleri", *Krallardan Efelere Salihli Sempozyumu Bildirileri*, Salihli Belediyesi Kültür Yayınları, 201-246.

Demir, M. (2014). *Lidyalılar Mythos'tan Logos'a*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Demir, M. (2016). "Antik Kaynaklar Işığında Lidya Tarihi Coğrafyasının, Ekonomisi, Ticareti ve Siyasetine Etkileri Üzerine Bazı Değerlendirmeler", *Lidya Altın Ülke Uluslararası Katılımlı Altın Gemoloji ve Kuyumculuk Sempozyum 9-10-11 Ekim 2015/Salihli*, Salihli Belediyesi Kültür Yayınları, 34-46.

Demir, G. K. (2015). "Kent İmgelerinin Değerlendirilmesi Bakımından Manisa", *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt 13, sayı 1, 500-512.

Demir, T., Güzel, A., Maddy, D., Bridgland, D. R., Veldkamp, A., Stemerdink, C., Schriek, T. (2006). "Erken Pleistosende İklim Değişiklikleri ve Tektonizmanın Kontrolü Altında Gediz Nehri Drenaj Sisteminin Evrimi", *Geçmişten Geleceğe Köprü Yanık Ülke Kula Sempozyumu (Çevre-Kültür-Turizm)*, Kula Belediyesi ve İzmir Araştırma ve Uygulama Merkezi, Kula.

Dereli, H., Kebapçıoğlu, T., Şen, Y., Ölçek, Z. S. ve Özdemir, M. (2018). "Demirköprü Baraj Gölü (Manisa, Türkiye) Balıkçılığı: Av Araçları ve Ticari Türler", *Journal of Limnology and Freshwater Fisheries Research*, cilt 4, sayı 3, 154-168.

Desti, M. (2005). *Anadolu Uygarlıkları*, (çev. Muna Cedden), Dost Kitabevi Yayınları, Ankara.

Derin, Z. ve Öner, E. (1997). "Ulucak Höyük Kazıları ve Paleo-Coğrafya-Araştırmaları 1995", *18. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 1. cilt, Ankara, 411-439.

Derin, Z. ve Özkan, T. (1999). "Ulucak Höyük Mezarlığı", *Kemalpaşa Kültür ve Çevre Sempozyumu, 3 - 5 Haziran 1999 Kemalpaşa*, İzmir, 113-130.

Derin, Z., Abay, E. ve Özkan, T. (2002). "Kemalpaşa-Ulucak Höyük Kazıları, 1999-2000", *23. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 1. cilt, Ankara, 341-350.

Derin, Z. ve Çilingiroğlu, A. (2003). "Ulucak Höyük Kazısı-2001", *24. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 1. cilt, Ankara, 185-250.

Derin, Z., Çilingiroğlu, A. ve Taşlıalan, M. (2004). "Ulucak Höyük Kazısı, 2002", *25. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 1. cilt, Ankara, 239-250.

Derin, Z. ve Batmaz, A. (2004). "Bornova-Kemalpaşa (İzmir) Arkeolojik Envanteri 2003", *TÜBA-KED*, sayı 2, 75-100.

Derin, Z. ve Caymaz, T. (2013). "İzmir-Yeşilova Höyüğü 2011 Yılı Çalışmaları", *34. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 1. cilt, Çorum, 119-142.

Derin, Z., Caymaz, T. ve Eroğlu, G. (2016). "İzmir-Yeşilova Höyüğü 2014 Yılı Çalışmaları", *37. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 1. cilt, Ankara, 159-174.

Derin, Z. (2005). "The Neolithic Architecture of Ulucak Höyük", (Ed. C. Lichter), *How Did Farming Reach Europe?*, *BYZAS 2*, 85-94.

Derin, Z. (2006). "İzmir'den İki Yeni Prehistorik Yerleşim: Yassıtepe Höyüğü, Çakallar Tepesi Höyüğü, *Arkeoloji Dergisi VII (2006/1)*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İzmir, 1-14.

Derin, Z. (2007). "Yeşilova Höyüğü", *Anadolu'da Uygarlığın Doğuşu ve Avrupa'ya Yayılımı, Türkiye'de Neolitik Dönem, Yeni Kazılar-Yeni Bulgular*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 377-384.

Derin, Z. (2010a). "İzmir'in Tarih Öncesi Dönemi ve Yeşilova Höyüğü", *Dr. Eren Akçiçek'e Armağan*, İzmir, 57-71.

Derin, Z. (2010b). "İzmir'in Prehistorik Yerleşimi Yeşilova Höyüğü 2008 Yılı Çalışmaları", *31. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 1. cilt, Ankara, 475-491.

De Voogt, K., Kite, G., Droogers, P. and Murray-Rust, H. (2000). *Modeling Water Allocation Between Wetlands and Irrigated Agriculture, Case Study of the Gediz Basin Turkey,* International Water Management Institute, Sri Lanka.

Dickerman, L. (1889). "The Hittites", *Journal of the American Geographical Society of New York*, vol. 21, 325-358.

Dilbaz, B. K. (2016). "Osmanlı Devleti'nde Ören Yerlerini İncelemeye Gelen Seyyahlar", *Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, sayı 30, 89-110.

Dinç, R. (1991). "Erdelli Höyük und die Bedeutung seiner Funde für die Frühbronzezeitliche Geschichte des Manisa-Akhisar Gebietes", *Istanbuler Mitteilungen 41*, 25-38.

Dinç, R. (1996). "1994 Yılı Akhisar-Kulaksızlar Mermer İdol Atölyesi Yüzey Araştırması", *13. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, Ankara, 11-41.

Dinç, R. (1997). "Kulaksızlar Mermer İdol Atölyesi ve Çevre Araştırmaları", *14. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, Ankara, 255-282.

Dinç, R. (2018). "Akhisar Kulaksızlar Mermer Kilia İdol Atölyesi ve Yurt Dışındaki Kulaksızlar Üretimi İdoller", *Geçmişten Günümüze Manisa Şehzade II. Mehmet ve Manisa Tarihi-Kültürü-Ekonomisi*, cilt III, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Yayınları, Manisa, 2283-2325.

Dinçol, A. (1982). "Hititler", *Anadolu Uygarlıkları, Görsel Anadolu Tarihi Ansiklopedisi I*, Görsel Yayınlar, 17-120.

Dinçol, A. (1997). "Hitit Sanatı ve Mimarlığı", *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*, cilt 2, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul.

Dinçol, A. (2004). "Hititler Son Tunç Çağı", *Anadolu'da İlk İmparatorluk Hititler-Arkeoatlas Dergisi*, sayı III, İstanbul.

Dinçol, A. (2009). “Hititlerin Kimliği”, *Hititolojiye Giriş*, Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 95-96.

Dinçol, A. (2011). “Anadolu’da Hiyeroglif Yazısı”, *Tarihöncesinden Demir Çağı’na Anadolu’nun Arkeoloji Atlası*, Özel Koleksiyon, İstanbul, 263.

Dinçol, A. ve Dinçol, B. (2009). “Eski Önasya ve Mısır’da Diller ve Yazılar”, *Hititolojiye Giriş*, Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 85-94.

Dirik, H. (2000). “Farklı Biyoiklim Kuşaklarını Temsil Eden Kızılçam (Pinus Brutia Ten.) Orijinlerinin Kurak Dönemdeki Su Potansiyellerinin Basınç-Hacim (P-V) Eğrisi Yöntemi ile Analizi”, *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, cilt 50, sayı 2, İstanbul, 93-103.

Dirik, H. (1999). “Dikim Mevsiminde Anadolu Karaçamı (Pinus nigra Arnold. ssp pallasiana Lamb. Holmboe) Fidanlarındaki Fizyolojik Değişimler ve Bunun Dikim Başarısı Üzerindeki Etkileri”, *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, cilt 49, sayı 2, İstanbul, 59-74.

Doğan, U. M. (2007). “Spil (Manisa) Dağı’nın Kuzey Yüzündeki Bir Grup Kaya Anıtı”, *Türk Arkeoloji ve Etnoğrafya Dergisi*, sayı 7, 69-78.

Doğanay, H. (1992). “Kurşunlu Termal Turistik Bölgesi”, *Turizm Yıllığı 1992*, Türkiye Kalkınma Bankası Yayınları, Ankara.

Doğanay, H. (2007). *Ekonomik Coğrafya 3- Ziraat Coğrafyası*, Aktif Yayınevi, İstanbul.

Doğanay, H. ve Çavuş, A. (2013). *Türkiye Ekonomik Coğrafyası*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.

Doğanay, H. ve Altaş, N. T. (2013). *Doğal Kaynaklar*, Pegem Akademi Yayınları, Erzurum.

Doğer, E. (1995). “Helvacıköy Höyücek’te Bulunmuş Kazıma Figürlü Bir Stel”, *Arkeoloji Dergisi III*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İzmir, 51-59.

Doğer, E. (1998). *İlk İskânlardan Yunan İşgaline Kadar Menemen (ya da Tarhaniyat) Tarihi*, Sergi Yayınevi, İzmir.

Doğtekin, A. (2015). *Tanzimat’tan II. Meşrutiyet’e Alaşehir: 1839-1908*, Doktora Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

Dominik, K. (1995). *Lexikon fur den Waldbau*, Landwirtschaftliche Verlag, 231.

Dora, Ö., Kun, N., Candan, O. (1992). "Menderes Masifi'nin Metamorfik Tarihçesi ve Jeotektonik Konumu", *Türkiye Jeoloji Bülteni*, cilt 35, sayı 1, 1-14.

Döndüren, Ö. (2015). *Gediz Nehri Havzası'nda Leylek (Ciconia L., 1758) Popülasyonunun Tespiti, Popülasyon Değişimlerinin ve Popülasyonu Etkileyen Etmenlerin Belirlenmesi ile Türün Göç Dinamikleri Üzerine Araştırmalar,* Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Dönmez, Y. (1976). *Bitki Coğrafyasına Giriş*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No. 2155, Coğrafya Enstitüsü Yayınları No. 84, İstanbul.

Dönmez, Y. (1990). *Umumi Klimatoloji ve İklim Çalışmaları*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 3. Baskı, İstanbul.

Dönmez, Y. (2014). "Türkiye Bitki Coğrafyası Çalışmaları", *Coğrafya Dergisi*, sayı 29, İstanbul, 1-27.

DPÜ ve Zafer Kalkınma Ajansı (2012). *TR33 Bölgesi Mevcut Maden Kaynakları ve Stratejiler*, Proje No. Zafer/11-01/Dfd-07, Kütahya.

Drew-Bear, T. (1979). "The City of Temenouthyrai in Phrygia", *Chiron 9*, 275-302.

Dukas (1956). *Bizans Tarihi*, (Çev. V. L. Mirmiroğlu), İstanbul Enstitüsü Yayınları, İstanbul.

Duman, H. (1985). *Manisa Dağı (Spil) Milli Parkı'nın Flora ve Vejetasyonu Üzerine Bir Çalışma*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Durbin, J. P. (1845). *Observations in the East, Chiefly in Egypt, Palestine, Syria, and Asia Minor: Volume 2*, New York: Harper & Brothers.

Durmuşkahya, C. (2005). *Aşağı Gediz Havzası Vejetasyon Ekolojisi,* Doktora Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Manisa.

Durnford, S. (2018). "Halklar ve Haritalar Nomenklatür ve Tanımlar", (Çev. K. Eresen), *Luvi Uygarlığı: Anadolu ve Ege Arasında Kimlik, Kültür, Dil ve Din*, cilt I, Kalkedon Yayınları, İstanbul, 47-76.

Dursun, S. Ç. (2000). *Yukarı Büyük Menderes Havzası'nın Bitki Coğrafyası*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Duru, R. (1994). *Kuruçay Höyük I, 1978-1988 Kazılarının Sonuçları Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Duru, R. ve Umurtak, G. (2005). *Höyücek, 1989-1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Duru, R. (2007). "Göller Bölgesi Neolitiği", *Anadolu'da Uygarlığın Doğuşu ve Avrupa'ya Yayılımı, Türkiye'de Neolitik Dönem, Yeni Kazılar-Yeni Bulgular*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 317-342.

Durucu, N. (2016). "Kalsedon (Chalcedony)", *Lidya Altın Ülke Uluslararası Katılımlı Altın Gemoloji ve Kuyumculuk Sempozyum 9-10-11 Ekim 2015/Salihli*, Salihli Belediyesi Kültür Yayınları, 302-311.

Duyuran, R. (1969). "Akhisar Tepe Mezarlığında Yapılan Arkeolojik Araştırmalar", *Türk Arkeoloji Dergisi*, sayı XVII/II, Ankara, 73-76.

Duyuran, R. (1974). "Akhisar Tepe Mezarlığında Yapılan Arkeolojik Araştırmalar: II", *Türk Arkeoloji Dergisi*, sayı XX/II, Ankara, 17-27.

Düring, B. S. (2016). *Küçük Asya'nın Tarih Öncesi, Karmaşık Avcı-Toplayıcılardan Erken Kentsel Toplumlara*, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Easton, D. F., Hawkins, J. D., Sherratt, A. G. ve Sherratt, E. S. (2002). "Troy in Recent Perspective", *Anatolian Studies LII*, 75-109.

Efe, T. (1990). "1988 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları", *7. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, Ankara, 405-424.

Efe, T. (1991). "1989 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları", *8. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, Ankara, 163-177.

Efe, T. (1992). "1990 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları", *9. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, Ankara, 561-583.

Efe, T. (1993). “1991 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları”, *10. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, Ankara, 345-364.

Efe, T. (1994). “1992 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları”, *11. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, Ankara, 571-592.

Efe, T. (1995a). “1993 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları”, *12. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, Ankara, 245-266.

Efe, T. (1995b). “İç Batı Anadolu’da İki Neolitik Yerleşme: Fındık Kayabaşı ve Akmakça”, *In Memoriam İ. Metin Akyurt Bahattin Devam Anı Kitabı: Eski Yakındoğu Kültürü Üzerine İncelemeler*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 105-114.

Efe, T. (1996). “1994 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları”, *13. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 131-152.

Efe, T. (1997). “1995 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları”, *14. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, Ankara, 215-232.

Efe, T. (1999). “Küllüoba 1997 Yılı Kazısı”, *20. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 165-181.

Efe, R. (1998). “Yukarı Gediz Havzası’nda İklimin Doğal Bitki Örtüsü Dağılışına Etkisi”, *Türk Coğrafya Dergisi*, sayı 33, İstanbul, 79-99.

Efe, T., İlaslı, A. ve Topbaş, A. (1995). “Salvage Excavations of the Afyon Archaeological Museum, Part I: Kaklık Mevkii, A Site Transitional to the EarlyBronze Age”, *Studia Troica*, Band 5, Verlag Philipp von Zabern, Mainz am Rhein, 357-399.

Ehringhaus, H. (2005). *Götter Herrscher Inschriften. Die Felsreliefs der Hethitischen Großreichszeit in der Türkei*, Mainz am Rhein, Von Zabern.

Eichner, H. (2005). “Eski Anadolu’da Hint-Avrupa Dillerinin İkinci Binyıldan Birinci Binyıla Devamlılığı”, *V. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri Çorum 2-8 Eylül 2002*, Nokta Ofset, Ankara, 287-292.

Ekiz, H. H. (2005). “Kusura İdolleri”, *22. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 163-172.

Ekiz, H. H. (2006). "Uşak Müzesi'nde Bulunan Eski Tunç Çağı'na Ait Bir Grup İdol", *23. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 47-56.

Ekiz, H. H. (2007). "Karabel Kaya Anıtı", *Anadolu Medeniyetleri Müzesi 2005 Yıllığı*, Ankara, 371-380.

Ekiz, H. H. (2007). "Akpınar (Sipylos) Kaya Anıtı", *Anadolu Medeniyetleri Müzesi 2006 Yıllığı*, Ankara, 439-447.

Eler, Ü. (2000). "Ardıç Ormanlarımız", *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, seri A, sayı 1, 87-96.

Eler, Ü. ve Çetin, A. (2000). "Ardıç Tohumunun Çimlendirilme Olanakları", *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, seri A, sayı 1, 33-45.

Elibüyük, M. ve Yılmaz, E. (2010). "Türkiye'nin Coğrafi Bölge ve Bölümlerine Göre Yükselti Basamakları ve Eğim Grupları", *Coğrafi Bilimler Dergisi*, cilt 8, sayı 1, 27-55.

Elliott, C. B. (1838). *Travels in the Three Great Empires of Austria, Russia, and Turkey: A Voyage Down the Danube River and Across the Black Sea in the Year 1838*, in two volumes, vol. II, London.

Emre, T. (1996). "Gediz Grabeni'nin Tektonik Evrimi", *Türk Jeoloji Bülteni*, cilt 39, sayı 2, 1-18, Ankara.

Emre, K. (2002). "Kaya Kabartmaları, Steller, Ortostatlar, Görsel Sanat: Devletin ve Dinin Anıtsal İfadesi", *Hititler ve Hitit İmparatorluğu 1000 Tanrılı Halk/Die Hethiter und Ihr Reich Das Volk Der 1000 Götter*, Bonn, 487-492.

Er, Y. (2004). *Klasik Arkeoloji Sözlüğü*, Phoenix Yayınevi, Ankara.

Erbilen, S. Ü. ve Şahin, G. (2015). "Enerji Coğrafyası Kapsamında Türkiye'de Linyit", *Doğu Coğrafya Dergisi*, cilt 20, sayı 33, 135-160.

Erdemir, H. P. (2015). "Claudio Laodiceia (Laodiceia Combusta)'dan Ele Geçen Bazı Antik Sikkeler Üzerine Bir Değerlendirme", *Tarih, Kültür, Sanat, Turizm ve Tarım Açısından Uluslararası Sarayönü Sempozyumu (24 -26 Ekim 2014 Konya)*, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları: 8, 45-58.

Erdoğan, B. (1990). “İzmir-Ankara Zonu ile Karaburun Kuşağının Tektonik İlişkisi”, *Maden Tetkik ve Arama Dergisi*, cilt 110, 1-15.

Erdoğu, B. (2005). “Visualizing Neolithic Landscape: Archaeological Theory in Aegean Islands”, *BYZAS 2*, Ege Yayınları, İstanbul, 95-105.

Erdoğu, B. ve Çevik, Ö. (2019). “A Comparative Study of the Sixth Millennium BC Marble Bracelets from Ulucak and Uğurlu”, *Anatolia Antiqua XXVII*, 29-32.

Erdoğu, B. ve Çevik, Ö. (2020). “Kıyı Batı Anadolu’nun Kronolojisi ve Terminolojisinin Yeniden Değerlendirilmesi”, *Arkeoloji Dergisi XXV (2020)*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İzmir, 45-66.

Erentöz, C. ve Ternek, Z. (1968). “Türkiye’de Termomineral Kaynaklar ve Jeotermik Enerji Etüdleri”, *Maden Tetkik ve Arama Dergisi*, cilt 70, Ankara, 1-57.

Ergül, T. (1992). *Antik Uygarlıkların Mirasçısı Bir Kentin Özgün Tarihi (Türkleşen Anadolu’da Sardes… ve Salihli)*, İzmir.

Erhat, A. (2007). *Mitoloji Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Erinç, S. (1955a). “Gediz ve Küçük Menderes Deltalarının Morfolojisi”, 9. Coğrafya Meslek Haftası, *Tebliğler ve Konferanslar Kitabı*, Türk Coğrafya Kurumu Yayınları: 2, İstanbul, 33-66.

Erinç, S. (1955b). “Glasiyal ve Periglasiyal Morfoloji Bakımından Honaz ve Bozdağ”, *Türk Coğrafya Dergisi*, sayı 13-14, 25-43.

Erinç, S. (1960). “Türkiye'de Zemine Yakın Hava Tabakalarında Hâkim Rüzgâr İstikametleri ve Frekansları”, *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, cilt: 6, sayı: 11, İstanbul, 1-11.

Erinç, S. (1970). “Kula ve Adala Arası Genç Volkan Reliefi”, *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, sayı 17, İstanbul, 7-32.

Erinç, S. (1977). *Vejetasyon Coğrafyası*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, No. 2276, Coğrafya Enstitüsü Yayınları No. 92, İstanbul.

Erinç, S. (1978). “Changes in the Physical Environment in Turkey since the End of the Last Glacial”, *The Environmental History of the Near and Middle East Since the Last Ice Age*, (Ed.: W. C. Brice), Academic Press, New York, 87-110.

Erinç, S. (1996). *Klimatolji ve Metodları*, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.

Erinç, S. (2012). *Jeomorfoloji II*, Der Yayınları, İstanbul.

Erkanal, A. (1987). “Panaztepe Kazısının 1985 Yılı Sonuçları”, *8. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 253-261.

Erkanal, A. (1990). “Panaztepe Kazısının Tarihsel Açıdan Değerlendirilmesi”, *Türk Tarih Kongresi Kongreye Sunulan Bildiriler 10/1*, Ankara, 139-146.

Erkanal, A. (1992). “1990 Panaztepe Kazısı Sonuçları”, *13. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 447-455.

Erkanal, A. ve Erkanal, H. (1997). “Akdeniz’in En Eski Limanı”, *Atlas 54*, 108-109.

Erkanal, A. (1999). “1997 Panaztepe Kazıları”, *20. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 371-381.

Erkanal, A. (2000). “1998 Panaztepe Kazı Sonuçları”, *21. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 1. cilt, Ankara, 279-286.

Erkanal, A. (2002). “2000 Yılı Panaztepe Kazı Sonuçları”, *23. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 1. cilt, Ankara, 305-312.

Erkanal-Öktü, A., Akalın, A. G., İren, K. ve Lichter, C. (2003). “2001 Kuzey İzmir-Menemen Ovası Yüzey Araştırması”, *20. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 301-314.

Erkanal-Öktü, A. (2004). “2002 Yılı Panaztepe Kazıları”, *25. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 2. cilt, Ankara, 245-252.

Erkanal-Öktü, A. ve Çınardalı-Karaaslan, N. (2005). “Panaztepe 2003 Yılı Kazıları”, *26. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 2. cilt, Ankara, 25-36.

Erkanal, A. ve Çınardalı-Karaaslan, N. (2010). “Panaztepe 2008 Yılı Çalışmaları”, *31. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 2. cilt, Ankara, 101-116.

Erkanal, A. ve Çınardalı-Karaaslan, N. (2016). "Panaztepe 2014 Yılı Kazıları", *37. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 2. cilt, Ankara, 423-440.

Erkanal, A., Tuncel, R., Gülmez, B. ve Alparslan, G. (2018). "2016 Yılı Panaztepe Kazısı Sonuçları", *39. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 2. cilt, Bursa, 347-365.

Erkanal, A., Tuncel, R. ve Alparslan, G. (2019). "2017 Yılı Panaztepe Kazısı Sonuçları", *40. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 3. cilt, Ankara, 297-312.

Erkanal-Öktü, A., Tuncel, R. ve Alay, Ş. (2020). "2018 Yılı Panaztepe Kazıları", *41. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 187-202.

Erkanal, H. ve Günel, S. (1995). "1994 Limantepe Kazıları", *17. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 305-327.

Erkanal, H. (1995). "1994 Panaztepe Kazıları Sonuçları", *17. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 329-335.

Erkanal, H. ve Özkan, T. (1997). "1995 Bakla Tepe Kazıları", *18. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 261-279.

Erkanal, H. ve Özkan, T. (1999). "1997 Bakla Tepe Kazıları", *20. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 337-355.

Erol, O. (1983). *Die naturräumliche Gliederung der Türkei*, Dr. Ludwig Reichert Verlag, Wiesbaden, Almanya.

Erol, O. (2004). *Genel Klimatoloji*, Çantay Kitabevi. İstanbul.

Erön, A. (2019a). "Akhisar, Karahöyük Dağı ve Çevresinde Tespit Edilen Höyük ve Yamaç Yerleşimleri", *Phaselis V*, 396-412.

Erön, A. (2019b). "Akhisar (Manisa), Karahöyük Dağı Çevresinde Yeni Bir Erken Yerleşim: Kocanadas", *Anadolu Araştırmaları*, sayı 22, 25-54.

Erön, A., Akdeniz, E., Çekilmez, M. ve Çakan, M. S. (2018). "2016 Yılı Karahöyük Dağı Arkeolojik Yüzey Araştırması Çalışmaları", *35. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Bursa, 147-162.

Erön, A., Akdeniz, E., Çekilmez, M., Çakan, M. S., Maden, E. ve Kızıl, S. (2019). "2017 Yılı Akhisar Karahöyük Dağı Yüzey Araştırması Çalışmaları", *36. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 237-248.

Erön, A., Akdeniz, E., Çekilmez, M., Çakan, M. S., Maden, E., Kızıl, S. ve Kutlu, Ö. (2020). "2018 Yılı Akhisar Karahöyük Dağı Arkeolojik Yüzey Araştırması Çalışmaları", *37. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 193-206.

Ertem, H. (1973). *Boğazköy Metinlerinde Geçen Coğrafya Adları Dizini (Çivi Yazılı Metin Yerleri ve Bibliyografya ile Birlikte)*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, Ankara.

Ertuğrul, G. Ö. (2013). *Gediz Havzası Örneğinde Traktör Kullanımı "Temel Değerler ve Başlıca İlişkiler"*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Esin, U. (1969). *Kuantitatif Spektral Analiz Yardımıyla Anadolu'da Başlangıcından Asur Kolonileri Çağına Kadar Bakır ve Tunç Madenciliği*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.

Esin, U. (1976). "Die Anfaenge der Metallverwendung und Bearbeitung in Anatolien (7500-2000 V. Chr.)", H. Müller-Karpe (ed*), Les Debuts de la Metallurgie. Union Internationale des Sciences Prehistoriques et Protohistoriques. IX. Congres, Colloque XXII* (13-18 Septembre 1976), Nice, 209-240.

Esin, U. (1985). "Tepecik ve Tülintepe Kazılarına ait Arkeometrik Araştırmaların Arkeolojik Açıdan Değerlendirilmesi", *TÜBİTAK Arkeometri Ünitesi Bilimsel Toplantı Bildirileri II*, Boğaziçi Üniversitesi, 2-3 Mayıs 1981, Ankara, 157-182.

Eslick, C. (1994). *Elmalı Karataş I: The Neolithic and Chalcolithic Periods: Bağbaşı and Other Sites*, Bryn Mawr.

Evliya Çelebi (1985). *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, Üçdal Neşriyat, cilt 8, İstanbul.

Evliya Çelebi (2011a). *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnamesi: Kütahya, Manisa, İzmir, Antalya, Karaman, Adana, Halep, Şam, Kudüs, Mekke, Medine*, 9. Kitap, 1. Cilt, (Hazırlayan S. A. Kahraman), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Evliya Çelebi (2011b). *Evliya Çelebi Seyahatnamesi Hac Kitabı*, (Çev. A. Y. Yıldırım), İstanbul.

Evren, A. (1999). "Efes Çukuriçi Höyüğü 1996 Yılı Kazısı", *Arkeoloji ve Sanat Dergisi*, sayı 92, Arkeoloji Sanat Yayınları, İstanbul, 22-32.

Fazlıoğlu, İ. (2001). *Eskiçağda Dokuma*, Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Yayınları, İstanbul.

Fellows, C. (1839). *A Journal Written During an Excursion in Asia Minor,* Red Lion Court, London.

Fellows, C. (1852). *Travels and Researches in Asia Minor More Particularly in the Province of Lycia,* John Murray Albemarle Street, London.

Fidan, E. (2016). "Tarih Öncesi Dönemlerde Anadolu'da Kullanılmış Olan Maden Yatakları", *Yer Altı Kaynakları Dergisi*, sayı 9, 49-59.

Fidan, E. (2017). "Madenciliğin Beşiği Anadolu: Tarih Öncesi Dönemlere Ait Bakır Yatakları", *BELLETEN*, cilt 81, sayı 292, 667-676.

Fidan, E. (2018). "Kütahya'nın Tarih Öncesi: Kazı ve Yüzey Araştırmaları", *Kütahya Müzesi 2017 Yıllığı*, Bilgin Kültür Sanat Yayıncılık, Ankara, 121-129.

Finkelberg, M. (2005). *Greeks and Pre-Greeks: Aegean Prehistory and Greek Heroic Tradition*, Cambridge University Press, New York.

Fontrier, M. A. (1887). "Exploration de la Plane de L'Hermus", *Bulletin de Correspondance Hellenique 11*, 79-107.

Forrer, E. O. (1926). *Forschungen I.Band/1*, Berlin.

Forrer, E. O. (1929). *Forschungen 1. Band/2. Heft. Die Nachbarländer des Hatti-Reiches von "Arzaova" bis Griechenland,* Berlin.

Forrer, E. O. (1938). "Quelle und Brunnen in Alt-Vorderasien", *Glotta 25*, 178-202.

Foss, C. (1982). "A Neighbor of Sardis: The City of Tmolus and Its Successors", *Classical Antiquity,* vol. 1, no. 2, 178-201.

Foss, C. (1987). “Sites and Strongholds of Northern Lydia”, *Anatolian Studies XXXVII*, 81-101.

Frankland, C. C. (1830). *Travels to and from Constantinople in 1827-1828*, cilt I-II, London.

Frazer, J. G. (1898). *Pausanias’s Description of Greece*, 6 cilt, London, Macmillan.

French, D. H. (1961). “Late Chalcolithic Pottery in North-West Turkey and the Aegean”, *Anatolian Studies XI*, 99-141.

French, D. H. (1965). “Early Pottery Sites from Western Anatolia”, *Bulletin of the Institute of Archaeology 5*, 15-24.

French, D. H. (1967). “Prehistoric Sites in Northwest Anatolia I. The İznik Area”, *Anatolian Studies XVII*, 49-100.

French, D. H. (1968). *Anatolia and the Aegean in the Third Millennium B.C.*, vol. I-II, Doktora Tezi, Cambridge University.

French, D. H. (1969). “Prehistoric Sites in Northwest Anatolia II. The Balıkesir and Akhisar/Manisa Areas”, *Anatolian Studies XIX*, 41-98.

French, D. H. (1997). “Early Bronze Age Pottery in Western Anatolia. A Summary 1970-1995”, *Poliochni e l’antica età del Bronzo Nell’Egeo Settentrionale*, Atina, 569-595.

French, D. H. (1998). “Pre- and Early-Roman Roads of Asia Minor. The Persian Royal Road”, *Iran*, vol. 36, 15-43.

Freu, J. (1992). “Les Guerres Syriennes de Suppiluliuma et la fin de I'ere Amarnienne”, *Hethitica 11*, 39-101.

Frey, W. und Lösch, R. (1998). *Lehrbuch der Geobotanik (Pflanze und Vegetation in Raum und Zeit)*, Stuttgart-Jena, 27-34, 313-320.

Friedrich, J. (1926). *Staatsverträge des Hatti-Reiches in Hethitischer Sprache 1. Teil (MVAeG 31)*, Leipzig, J.C.Hinrichs’sche Buchhandlung.

Friedrich, J. (1930). *Staatsverträge des Hatti-Reiches in Hethitischer Sprache 2. Teil (MVAeG 34/1)*, Leipzig, J. C. Hinrichs’sche Buchhandlung.

Friedrich, J. (1937). “Das Hethitische Felsrelief von Karabel bei Smyrna und seine Erwähnung bei Herotot II 106”, *Annuaire de l’ Institut de Philologie et d’ Historie Orientale et Slaves V*, 219-223, 487-492.

Friedrich, J. (1952). *Hethitisches Wörterbuch*, Heidelberg, Carl Winter Universitätsverlag.

Friedrich, J. (2000). *Kayıp Yazılar ve Diller*, (Çev. Recai Tekoğlu), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

Fuller, J. (1830). *Narrative of a Tour Through Some Parts of the Turkish Empire*, London: John Murray.

Gander, M. (2010). *Die Geographischen Beziehungen der Lukka-Länder*, THeth 27, Heidelberg, Universitätsverlag Winter Heidelberg.

Garstang, J. (1910). *The Land of the Hittites. An Account of Recent Explorations and Discoveries in Asia Minor, with Descriptions of the Hittite Monuments*, Constable and Company Ltd., London.

Garstang, J. (1929). *The Hittite Empire. Being a Survey of the History, Geography and Monuments of Hittite Asia Minor and Syria*, Constable and Company Ltd., London.

Garstang, J. (1941). “Arzawa ve Lugga Memleketlerine Ait Bir Harita / A Map of Arzawa and The Lugga Lands”, *BELLETEN*, cilt 5, sayı 17-18, 17-32/33-46.

Garstang, J. ve Gurney, O. R. (1959). *The Geography of the Hittite Empire*, British Institute of Archaeology, Ankara.

Gebel, H. G. (1984). “Notiz zur Obsidianindustrie von Altınkum Plajı bei Didyma”, *Istanbuler Mitteilungen 34*, 5 vd.

Gelb, I. J. (1939). *Hittite Hieroglyphic Monuments*, *Oriental Institute Publications XLV*, Chicago, Illinois.

Gemici, Y. (1981). *İzmir-Yamanlar Dağı ve Çevresinin Flora ve Vejetasyonu*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Fen Fakültesi, Botanik Bahçesi ve Herbaryumu, İzmir.

Gemici, Y., Seçmen, Ö. ve Yılmazer, Ç., (1990). "Batı Anadolu Maki ve Orman Vejetasyonunun Ekolojik ve Sosyolojik Özellikleri", *TÜBİTAK 10. Ulusal Biyoloji Kongresi*, Erzurum, 271-279.

Gibbon, E. (1987) *Roma İmparatorluğu'nun Gerileyiş ve Çöküş Tarihi I*, (Çev. A. Baltacıgil), Bilim-Felsefe-Sanat Yayınları, İstanbul.

Gile, D. L. ve Kuijpers, E. P. (1974). "Stratiform Copper Deposit, Northern Anatolia, Turkey: Evidence for Early Bronze I (2800 BC) Mining Activity", *Science*, volüme 186, issue 4166, 823-825.

Girgin, M. (2000). "Marmara Gölü", *Doğu Coğrafya Dergisi*, cilt 6, sayı 3, 77-102.

Goetze, A. (1928). *Madduwattas, Mitteilungen der Vorderasiatisch-Agyptischen Gesellschaft 32*, Leipzig.

Goetze, A. (1940). *Kizzuwatna and the Problem of Geography,* New Haven.

Goetze, A. (1957). *Kleinasien, Kulturgeschichte des Alten Orients*, Verlag, Münih.

Goffman, D. (2001). *İzmir ve Levanten Dünya (1550–1650)*, (Çev. A. Anadol ve N. Kalaycıoğlu), İstanbul.

Gökçeoğlu, M. (1988). "Untersuchungen Über die Stickstoff, Phosphor und Kalium Versorgung der Natürlichen Vegetation am Kula Volkan", *Ege University Journal of The Faculty of Science*, cilt 10, sayı 1, 13-19.

Gökmen, H. (1962). Türkiye'de Orman, Ağaç ve Ağaççıkların Yayılış Haritası, (Ölçek 1/2.500.000), Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.

Göksel, E. (1984). *Kızılçamın Lif Morfolojisi ve Odunundan Sülfat Selülozu Elde Etme Olanakları Üzerine Araştırmalar*, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayın No. 364, İstanbul.

Göney, S. (1980). *Sıcak Bölgelerde Ziraat Hayatı*, İstanbul Üniversitesi Yayınları No. 2732, Coğrafya Enstitüsü Yayınları No. 116, İstanbul.

Greenewalt, C. H., Sullivan, D. G., Ratte, C. J. ve Howe, T. N. (1983). "Sardes, 1981 and 1982", *Türk Arkeoloji Dergisi*, sayı XXVI/2, Ankara, 155-215.

Greenewalt, C. H., Sullivan, D. G., Ratte, C. J. ve Howe, T. N. (1985). "Sardes, 1981 and 1982", *BASOR 23*, 53-92.

Greenewalt, C. H. (1983). "Sardis Archaeological Work in 1981", *4. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Ankara, 237-245.

Greenewalt, C. H. (1984). "Sardis: Archaeological Work in 1983", *6. Kazı Sonuçları Toplantısı*, İzmir, 367-377.

Greenewalt, C. H., Rautman, M. L. ve Meriç, R. (1986). "The Sardis Campaign of 1983", *BASOR 24*, 1-30.

Greenewalt, C. H. (2007). "Sardis: Archaeological Research and Conservation Projects in 2005", *28. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, Ankara, 743-756.

Greenewalt, C. H. (2010). "Giriş", *Lidyalılar ve Dünyaları*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul. 7-36.

Greenewalt, C. H. (2010). "Sardeis'te Altın ve Gümüş Arıtımı", *Lidyalılar ve Dünyaları*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul. 135-141.

Greenhalgh, M. (2013). *From the Romans to the Railways: The Fate of Antiquities in Asia Minor*, Brill, Leiden.

Guilbeau, D., Kayacan, N., Algül, Ç. A., Erdoğu, B. ve Çevik, Ö. (2019). "A Comparative Study of the Initial Neolithic Chipped- Stone Assemblges of Ulucak and Uğurlu" *Anatolian Studies LXIX*, 1-20.

Gurney, O. R. (1992). "Hittite Geography: Thirty Years On", *Sedat Alp'a Armağan. Festschrift für Sedat Alp. Hittite and Other Anatolian and Near Eastern Studies in Honour of Sedat Alp*, Anadolu Medeniyetlerini Araştırma ve Tanıtma Vakfı, Ankara, 213-221.

Gurney, O. R. (2001). *Hititler*, (Çev. Pınar Arpaçay), Dost Kitabevi Yayınları, Ankara.

Güçer, Y. (2016). *Bazı Üzüm Çeşitlerinde Farklı Proses Uygulamalarının Üzüm Şırasının Aroma Bileşenleri Üzerindeki Etkisi*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Gülbay, O. (2004). "Karabel (Yerel Bey) Kabartması", *Kubaba*, yıl 1, sayı 3, 30-32.

Güleç, A. (2015). *Devlet Fıstık Çamı Ormanlarının Köy Tüzel Kişiliklerine ve Yöresel Ekonomiye Sağladığı Katkılar: Gediz Havzası Örneği,* Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.

Gülersoy, A. E. (2013). "Marmara Gölü Yakın Çevresindeki Arazi Kullanım Faaliyetlerinin Zamansal Değişimi (1975-2011) ve Göl Ekosistemine Etkileri", *Türk Coğrafya Dergisi*, sayı 61, İstanbul, 31-44.

Gülsoy, S., Özkan, G., Özkan, K., Genç, M. (2013). "Menengiç (Pistacia terebinthus L. subsp. palaestina (Boiss.) Engler) Meyvelerinin Bazı Fiziksel ve Fizikokimyasal Özellikleri Üzerine Ekolojik Faktörlerin Etkisi", *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, cilt 14, 15-23.

Gültekin, H. C. ve Gültekin, Ü. G. (2006). "Bazı Türkiye Ardıçlarının (Juniperus L.) Doğal Yayılışı, Biyolojisi ve Ekolojisi", AGM-OGM Eğirdir Fidanlığı Teknik Rapor No. 2006/1, *Antalya Ormancılık Araştırma Müdürlüğü Dergisi*, Antalya.

Gültekin, H. C. ve Gültekin, Ü. G. (2007). "Türkiye'deki Ardıç (Juniperus L.) Türlerinin Silvikültür Teknikleri", *Doğu Akdeniz Ormancılık Araştırma Dergisi*, sayı 13, 69-111.

Günal, N. (1986). *Gediz-Büyükmenderes Arasındaki Sahanın Bitki Coğrafyası*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, İstanbul.

Günal, N. (1995). "Gediz Havzası'nın İklimi", *Türk Coğrafya Dergisi*, sayı 30, İstanbul, 67-96.

Günal, N. (1997). *Türkiye'de Bazı Ağaç Türlerinin Coğrafi Yayılışları, Ekolojik ve Floristik Özellikleri*, Çantay Kitabevi, İstanbul.

Günal, N. (2003a). *Yukarı Gediz Havzasının Bitki Coğrafyası*, Çantay Kitabevi, İstanbul.

Günal, N. (2003b). "Geniş Yapraklı Papaz Külahı (Euonymus Latifolius)'nın Türkiye'de Coğrafi Dağılışı", *Türk Coğrafya Dergisi*, sayı 40, İstanbul, 1-16.

Günal, N. (2013). "Türkiye'de İklimin Doğal Bitki Örtüsü Üzerindeki Etkileri", *Çevrimiçi Tematik Türkoloji Dergisi*, sayı 9, 1-22.

Gündoğdu, V. (2003). *Gediz Nehir Havzası Yönetim Planı Oluşturulmasına Yönelik Bir Yaklaşım*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Güney, Y. (2018). "Frekans Oranı Yönteminin Erozyon Duyarlılık Analizinde Kullanımı: Selendi Çayı Havzası (Manisa) Örneği", *Toprak Bilimi ve Bitki Besleme Dergisi*, cilt 6, sayı 2, 73-85.

Güngördü, M. (1987). "Macar Meşesi (Quercus Frainetto)'nin Türkiye'deki Yeni Bir Yayılış Alanı", *Coğrafya Dergisi*, cilt 0, sayı 2, 81-83.

Gür, B. ve Erdan, E. (2018). "Batı Anadolu Kökenli bir Grup Erken Tunç Çağı Gaga Ağızlı Testi", *CEDRUS*, vol. VI, Antalya, 125-138.

Gürboy, B. (2007). "Kuzey Kıbrıs'ta Doğal Olarak Yetişen Kızılçam (Pinus brutia Ten.)'ın Lif Morfolojisi", *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, seri: A, sayı: 2, 119-127.

Gürsoy, C. R. (1957). "Türkiye'nin Coğrafi Taksimatında Yapılması İcabeden Bazı Tashihler", *Ankara Üniversitesi DTCF Dergisi*, cilt XV, sayı 1-3, Ankara, 219-245.

Güterbock, H. G. (1956a). "Notes on Some Hittite Monuments", *Anatolian Studies VI*, 53-56.

Güterbock, H. G. (1956b). "The Deeds of Šuppiluliuma as Told by His Son Mursilis II", *Journal of Cuneiform Studies*, Vol. 10, no 2, 41-68.

Güterbock, H. G. ve Alexander, R. T. (1983). "The Second Inscription on Mount Sipylus", *Anatolian Studies XXXIII*, 29-32.

Güterbock, H. G. (1967). "Das Dritte Monument am Karabel", *Istanbuler Mitteilungen 17*, 63-71.

Güterbock, H. G. (1983). "The Hittites and The Aegean World, Part 1: The Ahhiyawa Problem Reconsidered", *AJA 87/2*, 133-138.

Güterbock, H. G. (1984). "Hittites and Akhaeans: A New Look", *Proceedings of the American Philosophical Society*, volume 128, no 2, 114-122.

Güterbock, H. G. (1986). "Troy in Hittite Texts? Wiluša, Ahhiyawa, and Hittite History", *Troy and the Trojan War. A Symposium Held at Bryn Mawr College, October 1984*, 33-44.

Güterbock, H. G. (1992). "A New Look at One Ahhiyawa Text", *Sedat Alp'a Armağan. Festschrift für Sedat Alp. Hittite and Other Anatolian and Near Eastern Studies in Honour of Sedat Alp*, Anadolu Medeniyetlerini Araştırma ve Tanıtma Vakfı, Ankara, 235-243.

Güzel, E. (2010). *Ege Bölgesi Kent Mimarisinin Seyahatname ve Gravürlere Yansıması*, Doktora Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Güzel, E. (2017). "Seyahatname ve Gravürlerde Manisa", *Turkish Studies*, Volume 12/29, 287-308.

Greenhalgh, J. (1984). "Notes on the Deforestation of Central Anatolia in Antiquity", *Yayla*, *5*, 5-9.

Grimal, P. (1997). *Mitoloji Sözlüğü Yunan ve Roma*, Sosyal Yayınlar, İstanbul.

Gül, O. (2014). *Gediz Deltası (İzmir) ve Büyük Menderes Deltası (Aydın)'nda Üreyen Tepeli Pelikan (Pelecanus Crispus Bruch, 1832) Populasyon Büyüklüğünün, Değişiminin, Göçlerinin, Üreme ve Beslenme Biyolojilerinin Araştırılması*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Hakyemez, H. Y., Göktaş, F. ve Erkal, T. (2013). "Gediz Grabeninin Kuvaterner Jeolojisi ve Evrimi", *Türkiye Jeoloji Bülteni*, cilt 56, sayı 2, 1-26.

Hamilton, W. I. (1837). "Extracts from Notes Made on a Journey in Asia Minor in 1836", *Journal of the Royal Geographical Society of London*, vol. 7, 34-61.

Hamilton, W. J. (1842). *Researches in Asia Minor, Pontus, and Armenia*, I and II, London.

Hamilton, W. J. (2013). *Küçük Asya*, (Çev. K. Toraman), Midas Kitap, Ankara.

Hanfmann, G. M. A. (1945). "Horsemen from Sardis", *AJA 49*, 570-581.

Hanfmann, G. M. A. (1951). "Prehistoric Sardis", *Studies to David M.Robinson I*, (Ed. G. E. Mylonas), St Louis, 160-183.

Hanfmann, G. M. A. (1960). *Sardis und Lydien*, Franz Steiner Verlag GMBH, Wiesbaden, NR. 6.

Hanfmann, G. M. A. (1963). "The Fifth Campaign at Sardis (1962)", *BASOR 170*, 1-65.

Hanfmann, G. M. A. (1964). *Guide to Sardes, Sart Kılavuzu*, (Çev. Selma İnal), Ankara.

Hanfmann, G. M. A. (1967). "The Tenth Campaign at Sardis", *BASOR 191*, 2-41.

Hanfmann, G. M. A., Mitten, D. G. ve Ramage, A. (1968). "The Tenth Campaign at Sardis (1967)", *BASOR 191*, 2-41.

Hanfmann, G. M. A. (1970). "Excavations at Sardis-1969", *Türk Arkeoloji Dergisi*, sayı XVIII/1, Ankara, 61-75.

Hanfmann, G. M. A. ve Waldbaum, J. C. (1970). "The Eleventh and Twelfth Campaigns at Sardis (1968, 1969)", *BASOR 199*, 7-58.

Hanfmann, G. M. A., Waldbaum, J. C., Ramage, A., Goldstein, S. M., Majewski, L. J. ve Bates, G. E. (1970). "The Eleventh and Twelfth Campaigns at Sardis (1968, 1969)", *BASOR 199*, 7-58.

Hanfmann, G. M. A., Carter, S. L. ve Waldbaum, J. C. (1975). *A Survey of Sardis and the Major Monuments Outside the City Walls*, Cambridge Mass.

Hansen, O. (1997). "KUB XXIII. 13: A Possible Contemporary Bronze Age Source for the Sack of Troy", *The Annual of the British School at Athens*, vol. 92, 165-167.

Harmancıoğlu, N. B., Fedra, K. and Barbarosa, F. (2008). Analysis for Sustainability in Management of Water Scarce Basins: the case of the Gediz River Basin in Turkey, *Desalination*, 226: Austria, 175-182.

Harmankaya, S. ve Tanındı, O. (1996). *TAY-Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri-1: Paleolitik/Epipaleolitik*, Ege Yayınları, İstanbul.

Harmankaya, S. ve Tanındı, O. (2002). *Türkiye Arkeolojik Yerleşimleri-IVa*, *İlk Tunç*, Ege Yayınları, İstanbul.

Harmanşah, Ö. (2018). "Graffiti or Monument? Inscription of Place at Anatolian Rock Reliefs", *Scribbling through History Graffiti, Places and People from Antiquity to Modernity*, Bloomsbury Academic Publishing, London, 49-63.

Hartley, J. (1833). *Researches in Greece and the Levant*, London.

Hatipoğlu, M. ve Türe, A. (2016). "Sard'daki Lidya Krallığında (M.Ö. 6. Yüzyılda) Altın Madenciliği ve Mücevher Yapımı (Salihli-Manisa)", *Lidya Altın Ülke Uluslararası Katılımlı Altın Gemoloji ve Kuyumculuk Sempozyum 9-10-11 Ekim 2015/Salihli*, Salihli Belediyesi Kültür Yayınları, 266-269.

Hawkins, J. D. (1998). "Tarkasnawa King of Mira 'Tarkondemos', Boğazköy Sealings and Karabel", *Anatolian Studies XLVIII*, 1-31.

Hawkins, J. D. (2009). "The Arzawa Letters in Recent Perspective", *British Museum Studies in Ancient Egypt and Sudan 14*, London, 73-83.

Hawkins, J. D. (2013). "Luwians versus Hittites", *Luwian Identities: Culture, Language and Religion Between Anatolia and the Aegean*, 25-40.

Hawkins, J. D. (2015). "Hittite Monuments and Their Sanctity", *Sacred Landscapes of Hittites and Luwians*, Firenze University Press, Italy, 1-9.

Hawkins, J. D. (2018). "Luvilere Karşı Hititler", (Çev. K. Eresen), *Luvi Uygarlığı: Anadolu ve Ege Arasında Kimlik, Kültür, Dil ve Din*, cilt I, Kalkedon Yayınları, İstanbul, 30-45.

Hawkins, J. D. (2020). "Hitit Hiyeroglifleri ve Luwice", *Hititler Bir Anadolu İmparatorluğu*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 68-81.

Hawley, W. A. (1918). *Asia Minor*, Forgotten Books, London.

Heinhold-Krahmer, S. (1977). *Arzawa. Untersuchungen zu seiner Geschichte nach den Hethitischen Quellen. THeth 8*, Heidelberg: Universitaetsverlag Winter.

Heinhold-Krahmer, S. (1987-1990). "Manapa-^{D}U", *RIA 7/1987-1990*, 332.

Heinhold-Krahmer, S. (1993). "Mira", *Reallexikon der Assyriologie und Vorderasiatischen Archaeologie VIII*, 218-220.

Heinhold-Krahmer, S. (1994). "Milawanda", *Reallexikon der Assyriologie und Vorderasiatischen Archäologie*, Band 8, Lfg. 3/4, 188-189.

Herrmann, P. ve Keil, J. (1981). *Tituli Asiae Minoris, V. Tituli Lydiae, 1. Regio Septentrionalis ad Orientem Vergens*, Avusturya Bilimler Akademisi, Viyana.

Hoffmann, I. (1984). *Der Erlass Telipinus*, THeth 11, Heidelberg.

Hoffner, H. A. Jr. (1997). *The Laws of the Hittites: A Critical Edition*, Brill Academic, Leiden.

Hoffner, H. A. Jr. (2009). *Letters from the Hittite Kingdom, Writings from the Ancient World*, Society of Biblical Literature, Atlanta.

Horejs, B. ve Weninger, B. (2016). "Early Troy and Its Significance for the Early Bronze Age in Western Anatolia", *Early Bronze Age: Chronology, Cultural Development and Interregional Contacts*, (Eds. E. Pernicka, S. Ünlüsoy and S. W. E. Blum), Verlag Dr. Rudolf Habelt Gmbh, Bonn, 123-146.

Horvat, I., Glavac, V. und Ellemberg, H. (1974). *Vegetation Südosteuropas*, Geobot, selecta Bd. IV. Gustav Fischer Verlag, Stuttgart.

Hoşgören, M. Y. (1983). *Akhisar Havzası Jeomorfolojik ve Tatbiki Jeomorfolojik Etüt*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No. 3088, İstanbul.

Hoşgören, M. Y. (1984). *Hidrografyanın Ana Çizgileri*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No. 2619, İstanbul.

Houwink ten Cate, Ph. H. J. (1970). "The Records of the Early Hittite Empire (c. 1450-1380 B.C.)", *PIHANS XXVI*, İstanbul.

Houwink ten Cate, Ph. H. J. (1983-1984). "Sidelights on the Ahhiyawa Question from Hittite Vassal and Royal Correspondence", *Jaarbericht Ex Oriente Lux 28*, 33-79.

Houwink ten Cate, Ph. H. J. (1995). "Ethnic Diversity and Population Movement in Anatolia", *Civilizations of the Ancient Near East Vol. I*, New York, 259-270.

Hutter, M. (2011). "Luvi Dininin Nitelikleri", *Anadolu'nun Gizemli Halkı Luviler*, Kalkedon Yayınları, İstanbul, 193-243.

Huxley, G. L. (1960). *Achaeans and Hittites*, Oxford University Press, Oxford.

Işık, Ş., Mutluer, M. (1988). *Ege Bölgesi Coğrafyası*, Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Ders Notları, İzmir.

Işık, F. (1999). *Doğa Ana Kubaba, Tanrıçaların Ege'de Buluşması*, Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü Monografi Dizisi 1, İstanbul.

İbn Battuta, *İbn Battuta Seyahatnamesi*, (Çeviri, inceleme ve notlar: A. Sait Aykut), Editör: M. Sabri Koz, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., İstanbul.

İlhan, E. (1971). "The Structural Features of Turkey", *Geology and History of Turkey*, A. S. Campbell, der., Petroleum Exploration Society of Libya, Tripoli, İtalya, 159-170.

İlhan, A. ve Sarı, H. M. (2013). "Marmara Gölü Balık Faunası ve Balıkçılık Faaliyetleri", *Su Ürünleri Dergisi*, volume 30, issue 4, 187-191.

İmer, Z. (1999). "Türklerin Dokuma Sanatında Boyacılık", *Erdem (Halı Özel Sayısı-II)*, cilt 10, sayı 29, 331-353.

İnal, S. (1952). "Türkiye ve Yunanistan'da Palamut Meşesi ve Ekonomik Önemi", *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, seri A, cilt 2, sayı 1, İstanbul, 107-125.

İnal, S. (1955). "Meşe (Quercus) - Hakkında Etimolojik ve Tarihi Etüdler", *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, seri B, cilt 5, sayı 1, İstanbul, 100-111.

İnandık, H. (1959). "Ege Bölgesi Akarsularının Rejimleri", *Türk Coğrafya Dergisi*, sayı 18-19, İstanbul, 78-100.

İnandık, H. (1965). *Türkiye Bitki Coğrafyasına Giriş*, İstanbul Üniversitesi, Coğrafya Enstitüsü Yayınları, No. 42, İstanbul.

İnandık, H. (1969). *Bitkiler Coğrafyası*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, No. 930, İstanbul.

İnci, U. (1998). "Miocene Synvolcanic Alluvial Sedimentation in Lignite-Bearing Soma Basin, Western Turkey". *Turkish Journal of Earth Sciences*, cilt 7, sayı 2, 63-78.

İYTE ve EÜ (2015). Gediz-Bakırçay Havzası Sürdürülebilir Kalkınma Stratejisi, İzmir.

İzbırak, R. (1976). *Bitki Coğrafyası*, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, Ankara.

İzbırak, R. (1984). *Türkiye*, Milli Eğitim Basımevi, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları, İstanbul.

İzbırak, R. (1990). *Sular Coğrafyası: Yeraltı Suları, Kaynaklar, Akarsular, Göller*, Milli Eğitim Basımevi, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.

İzbırak, R. (1992). *Coğrafya Terimleri Sözlüğü*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.

İzdem, E. (1944). *Dünkü Bugünkü Akhisar*, Ülkü Basımevi, İstanbul.

Jablonka, P. (1995). "Ausgrabungen Südlich der Unterstadt von Troia im Bereich des Troia VI-Verteidigungsgrabens. Grabungsbericht 1994", *Studia Troica*, Band 5, Verlag Philipp von Zabern, Mainz am Rhein, 39-80.

Jansen-Buis, D. ve Venema, P. (1985). "A Small Collection of Anatolian Stone and Terracotta Figurines of the Early Bronze Age in Amsterdam", *Anatolica XII*, 29-43.

Jean, E. (2001). "Bir Yeniden Doğuşun Tarihçesi: Hitit Uygarlığı", *Boğazköy'den Karatepe'ye Hititbilim ve Hitit Dünyasının Keşfi*, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 148-187.

Jewell, E. R. (1974). *The Archaeology and History of Western Anatolia During the 2nd Millennium B.C.*, (A Dissertation in Ancient History), Pensylvania.

Johnsen, J. R. ve Alexander, W. A. (1974). *Seeds of Woody Plants in the United States*, Forest Service U.S. Department of Agriculture, Washington D. C., 460-469.

Jones, C. P. (1994). "A Geographical Setting for the Baucis and Philemon Legend (Ovid Metamorphoses 8.611-724)", *Harvard Studies in Classical Philology*, volume 96, Harvard University Press, 203-223.

Joukowsky, M. S. (1986). *Prehistoric Aphrodisias. An Account of the Excavations and Artifact Studies*, vol. I-II, Brown University Press, Louvain.

Kamil, T. (1982). *Yortan Cemetery in the Early Bronze Age of Western Anatolia*, BAR International Series 145, Oxford.

Kan, M. H. ve Dündar, E. (2005). "Madduwatta ve Zippasla Dağı Ülkesi", *Adalya VIII*, 1-15.

Kaptan, E. (1990). "Türkiye Madencilik Tarihine Ait Buluntular, *Maden Tetkik ve Arama Dergisi*, cilt 111, 175-186.

Kaptan, E. (1992). “Anadolu’da Kalay ve Eski Yeraltı Kalay Madenciliği”, *Jeoloji Mühendisliği*, sayı 40, 15-19.

Kaptan, E. (1995a). “Anadolu’da Eski Madencilik”, *Eski Yakın Doğu Kültürleri Üzerine İncelemeler- İ. Metin Akyurt, Bahattin Devam Anı Kitabı*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 189-196.

Kaptan, E. (1995b). “Tin and Ancient Tin Mining in Turkey”, *Anatolica XXI*, 197-203.

Karaaslan, N. Ç., Aykurt, A., Erbil, Y. H. ve Bostancı, N. K. (2012). “Panaztepe Kazıları Kapsamında İzmir Bölgesi Gediz Deltası Yüzey Araştırması 2010 Yılı Çalışmaları”, *29. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 319-342.

Karaaslan, N. Ç., Aykurt, A., Erbil, Y. H. ve Bostancı, N. K. (2013). “İzmir İli, Menemen İlçesi Prehistorik ve Protohistorik Dönem 2011 Yılı Arkeolojik Yüzey Araştırması”, *30. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 161-174.

Karaaslan, N. Ç. ve Bostancı, N. K. (2014a). “İzmir İli, Menemen İlçesi Prehistorik ve Mimarî Protohistorik Dönem 2012 Yılı Arkeolojik Yüzey Araştırması”, *31. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Muğla, 169-185.

Karaaslan, N. Ç. ve Bostancı, N. K. (2014b). “İzmir İli, Menemen İlçesi Prehistorik ve Protohistorik Dönem 2013 Yılı Arkeolojik Yüzey Araştırması”, *32. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 553-572.

Karaaslan, N. Ç. ve Bostancı, N. K. (2016). “İzmir İli, Menemen İlçesi Prehistorik ve Protohistorik Dönem 2014 Yılı Arkeolojik Yüzey Araştırması”, *33. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, Ankara, 49-70.

Karakuyu, M. ve Atalay, C. (2001). *Medeniyetler Beşiği Alaşehir*, Alaşehir Belediyesi Kültür Yayınları, İzmir.

Karakuyu, M. ve Özçağlar, A. (2005). “Alaşehir İlçesinin Tarımsal Yapısı ve Planlamasına Dair Öneriler”, *Coğrafi Bilimler Dergisi*, cilt 3, sayı 2, 1-17.

Karakuyu, M. (2005). *Manisa’nın Tarihi Coğrafyası*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Karakuyu, M. (2008). "Alaşehir İlçesinde Kır Yerleşmelerinin I. Dereceden Gelir Kaynakları Bakımından Sınıflandırılması", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt 18, sayı 1, Elazığ, 29-42.

Karamanoğlu, K. (1976). *Türkiye Bitkileri*, Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Yayınları, cilt I, sayı 33, Ankara.

Karaosmanoğlu, H. ve Üstün, N. Ş. (2017). "Organik ve Konvansiyonel Fındıkların (Corylus avellana L.) Bazı Fiziksel Özellikleri", *Akademik Gıda*, cilt 15, sayı 4, 377-385.

Karasu, C. (2020). "Hititçe ve Hitit Çiviyazısı", *Hititler Bir Anadolu İmparatorluğu*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 57-67.

Karauğuz, G. (2000). *Arkeolojik ve Filolojik Belgeler Işığında M.Ö. II. Binde Orta Anadolu'nun Güney Kesimi*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Karauğuz, G. (2002). *Boğazköy ve Ugarit Çivi Yazılı Belgelerine Göre Hitit Devletinin Siyasi Antlaşma Metinleri*, Çizgi Kitabevi, Konya.

Karauğuz, G. (2005). *Arkeolojik ve Filolojik Belgeler Işığında MÖ II. Binde Orta Anadolu'nun Güney Kesimi*, Çizgi Kitabevi Yayınları, Konya.

Karauğuz, G. (2018). *Hitit Yasaları*, Çizgi Kitabevi Yayınları, Konya.

Karol, S., Suludere, Z. ve Ayvalı, C. (1998). *Biyoloji Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1998.

Kartalkanat, A. (2008). "Anadolu'da Madenciliğin Tarihçesi; Kütahya-Gümüşköy'de 3500 Yıldır Süren Madencilik Çalışmaları", *Maden Tetkik ve Arama Dergisi*, cilt 137, 91-97.

Karul, N. ve Bertram, J. K. (2005). "From Anatolia to Europe: The Ceramic Sequence of Hoca Çeşme in Turkish Thrace", *BYZAS 2*, Ege Yayınları, İstanbul, 117-129.

Kasaplıgil, B. (1952). "Türkiye'de Akdeniz İklim Tipinin Hâkim Olduğu Bölgelerde Orman Vegetasyonu", *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, cilt 2, sayı 2, İstanbul, 47-65.

Kâtib Çelebi, *Cihannümâ*, İstanbul 1145.

Kâtip Çelebi (2013). *Kitâb-ı Cihânnümâ li-Kâtib Çelebi*, Dizin: Fikret Sarıcaoğlu, Ankara.

Kaya, A. (2013). *Turgutlu İlçesinin Coğrafyası*, Doktora Tezi, , Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

Kaya, B. ve Aladağ, C. (2009). "Maki ve Garig Topluluklarının Türkiye'deki Yayılış Alanları ve Ekolojik Özelliklerinin İncelenmesi", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sayı 22, 67-80.

Kaya, Y. S. (2018). "Seha Irmağı Gediz Mi?", *Geçmişten Günümüze Manisa Şehzade II. Mehmet ve Manisa Tarihi-Kültürü-Ekonomisi*, cilt III, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Yayınları, Manisa, 2353-2371.

Kaya, Y. S. (2021). "Nazilli'de Erken Bir Yerleşim: Toygar Höyük", *Nazilli ve Çevresinin Arkeolojik Zenginlikleri*, (Ed. S. Akkurnaz, Y. Çorbacıoğlu), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 73-90.

Kayacık, H. (1954). "Türkiye Çamları ve Bunların Coğrafi Yayılışları Üzerinde Araştırmalar", *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, cilt 4, sayı 1-2, İstanbul, 44-61.

Kayan, İ. ve Öner, E. (2016). "Larisa Antik Kenti Çevresinin Coğrafi Özellikleri Paleocoğrafik Evrimi ve Jeoarkeolojik Değerlendirmeler", *Larisa Buruncuk: Mimari Araştırmaları*, Ege Yayınları, İstanbul, 7-26.

Kayser, S. (2011). *Manisa İl Çevre Durum Raporu (2010)*, Türkiye Cumhuriyeti Manisa Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Manisa.

Keil, J. ve Premerstein, A. v. (1911). *Bericht Über Eine Zweite Reise in Lydien, Ausgeführt 1908*, Vienna.

Keppel, G. T. (1831). *Narrative of Journey Across the Balkan*, cilt 2, London.

Kiepert, H. (1890). *Spezialkarte vom Westlichen Kleinasien*, Dietrich Reimer, Berlin.

Kinglake, A. W. (2004). *Eothen Bir Oryantalistin Doğu Seyahatnamesi*, (Çev. A. Fidan), İstanbul.

Kılıç, Y. (2005). “Hitit Öncesi ve Hitit Dönemi Anadolu’da Veraset Sistemi”, *V. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri Çorum 2-8 Eylül 2002*, Nokta Ofset, Ankara, 513-518.

Kınacı, M. (2017). “Pseudo-Plutarkhos, Nehirler ve Dağ İsimleri Hakkında”, *Libri: Kitap Tanıtımı, Eleştiri ve Çeviri Dergisi*, volume 3, 580-621.

Kınacı, M. (2020). “Pseudo-Plutarkhos’un Nehirler Üzerine Adlı Eserine Göre Maiandros Nehri ve Yorumlanması”, *Tarih Araştırmaları Dergisi*, cilt 39, sayı 68, 122-143.

Kınal, F. (1953a). *Géographie et l'histoire des Pays d'Arzawa*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, Ankara.

Kınal, F. (1953b). *Arzawa Memleketleri’nin Mevkii ve Tarihi*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, Ankara.

Kınal, F. (1962). *Eski Anadolu Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları XIII, seri no 7, Ankara.

Kınal, F. (1963). ““Ugarit Krallarının Tarihi”, *Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Tarih Araştırmaları Dergisi*, cilt 8, sayı 14, Ankara, 1-15.

Kıymaz, S. (2006). *Gediz Havzası Örneğinde Sulama Birliklerinin Sorunları ve Çözüm Yolları,* Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.

Kiepert, H. (1843). “Das Sogenannte Monument des Sesostris bei Smyrna”, *Archäologische Zeitung 3*, 33-46.

Klengel, H. (1995). “Historischer Kommentar zum Šaušgamuwa-Vertrag”, *Studio historiae ardens: Ancient Near Eastern Studies Presented to Philo H. J. Howink ten Cate on the Occasion of his 65th Birthday*, Nederlands Historisch-Archaeologisch Instituut, İstanbul-Leiden, 159-172.

Klengel, H. (1999). *Geschichte des Hethitischen Reiches*, Leiden, Boston, Köln, Brill.

Knapp, R. (1965). *Die Vegetation von Kephallinia*, Griechenland, Koenigstein.

Knapp, A. B. (1980). “KBo 1 26: Alašiya and Ḫatti”, *Journal of Cuneiform Studies*, Vol. 32, 1, 43-47.

Knudtzon, J. A. (1902). *Die Zwei Arzawa-Briefe: Die Ältesten Urkunden in Indogermanischer Sprache*, Leipiz, J.C. Hinrichs.

Koçak, A. ve Gürçay, S. (2015). "Soyluluk Çiçeği "Erguvan"a Kültürel Bir İnceleme", *Folklor/Edebiyat*, cilt 21, sayı 84, 33-44.

Koçan, N. (2012). "Kütahya-Eskigediz Tarihi Kent Dokusunun Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesi", *Ordu Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, cilt 2, sayı 1, 81-96.

Koçman, A. (1989). *Uygulamalı Fiziki Coğrafya Çalışmaları ve İzmir Bozdağlar Yöresi Üzerine Araştırmalar*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, No. 49, İzmir.

Koçman, A. (1992). "Ege Ovalarında İklim Koşullarının Çevresel Etkileri", *Ege Coğrafya Dergisi*, sayı 6, İzmir, 33-45.

Koçman, A. (1993). *İnsan Faaliyetleri ve Çevre Üzerine Etkileri Açısından Ege Ovalarının İklimi*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İzmir.

Koçman, A., Işık, Ş. ve Mutluer, M. (1995). "Ege Ovalarında Yağış Değişkenliği ve Kuraklık Sorunu", *Ege Coğrafya Dergisi*, sayı 8, İzmir, 25-36.

Koçman, A. (2004). "Yanık Ülke'nin Doğal Anıtları: Kula Yöresi Volkanik Oluşumları", *Ege Coğrafya Dergisi*, sayı 13, İzmir, 5-15.

Koçyiğit, A., Yusufoğlu, H. ve Bozkurt, E. (1999). "Evidence from the Gediz Graben for Episodic Two-Stage Extension in Western Turkey", *Journal of the Geological Society of London*, volume 156, issue 3, 605-616.

Koday, Z. (2000). "Türkiye'nin Tahıl Üretimi", *Türk Coğrafya Dergisi*, sayı 35, İstanbul, 299-320.

Koday, S. (2005). *Doğu Anadolu Bölgesi'nde Hayvancılık*, (I. Baskı), Atatürk Üniversitesi Yayınları No. 949, Erzurum.

Kohlmeyer, K. (1983). "Felsbilder der Hethitischen Großreichszeit", *Acta Praehistorica et Archaeologica 15*, Verlag Volker Spiess, Berlin, 7-154.

Kolankaya-Bostancı, N. ve Derin, Z. (2020). "Bornova-Yassıtepe Höyüğü Erken Tunç Çağı Sürtme Taş ve Yontmataş Endüstrisi", *CollAn, XIX*, 129-150.

Kollmann, J. ve Peter, J. (2002). "Viburnum lantana ve V. opulus", *Journal of Ecology*, volume 90, issue 6, 1044-1070.

Korfmann, M., Baykal-Seeher, A. ve Kılıç, S. (1994). *Anatolien in der Frühen und Mittleren Bronzezeit: I. Bibliographie Zur Fruhbronzezeit*, Wiesbaden.

Korfmann, M. (1995). "Troia-Ausgrabungen 1994", *Studia Troica*, Band 5, Verlag Philipp von Zabern, Mainz am Rhein, 1-38.

Korfmann, M. (2002). "Troia-Anadolu: Geleceği Olan Geçmiş", *Troya Efsane ile Gerçek Arası Bir Kente Yolculuk*, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 14-31.

Köseoğlu, O. (2013). *Ege Bölgesi'nde Yetiştirilen Başlıca Zeytin Çeşitlerinden (Ayvalık, Memecik) Elde Edilen Yağların Antioksidan Aktivitesi Üzerine Etki Eden Bileşenlerin Zeytinyağlarının Raf Ömrüne Etkileri*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Kroll, J. H. (2010). "Sardeis Sikkeleri", *Lidyalılar ve Dünyaları*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul. 143-156.

Kulaç, Ş., Özbayram, A. K., Değermenci, Z., Küçük, E. D., Karadağ, A. (2014). "Anadolu Kestanesinde (Castanea Sativa L.) Tohum Büyüklüğünün Çimlenme Yüzdesi ve Fidan Morfolojisine Etkisi", *Düzce Üniversitesi Ormancılık Dergisi*, cilt 10, sayı 2, 36-42.

Kulaçoğlu, B. (1992). *Gods and Goddesses: Museum of Anatolian Civilizations*, Turkish Republic Ministry of Culture, Ankara.

Kulakoğlu, F. (1990). "An Anatolian Idol in the Kresge Art Museum", *Kresge Art Museum Bulletin vol. V*, Michigan, 44-48.

Kunç, Ş. (2013). "Anadolu'da Metal Teknolojisinin Gelişimi", *III. ODTÜ Arkeometri Çalıştayı, Türkiye Arkeolojisinde Metal: Arkeolojik ve Arkeometrik Çalışmalar. Prof. Dr. Halet Çambel Onuruna, Bildiriler Kitabı 3-5 Ekim 2013*, ODTÜ Yayınları, Ankara, 69-74.

Kuzucuoğlu, C. (2002). "The Environmental Frame in Central Anatolia from the 9th to the 6th millennia cal BC. An Introduction to the Study of Relations Between Environmental Conditions and the Development of Human Societies", *The Neolithic of Central Anatolia.*

Internal Developments and External Relations During the 9th - 6th Millenia cal BC, Yay. Haz. F. Gerard, L. Thissen, Ege Yayınları, İstanbul, 33-58.

Kühne, C. ve Otten, H. (1971). *Der Šaušgamuwa-Vertrag*, Wiesbaden.

Kütahya Valiliği (2019). *Brifing Raporu (2018 Yılı)*, İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Kütahya.

Laborde, Léon de (1838). *Voyage de l´Asie Mineure*, Paris.

Lahn, E. (1948). *Türkiye Göllerinin Jeolojisi ve Jeomorfolojisi Hakkında Bir Etüt*, Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Yayınları, Ankara.

Lahn, E. (1951). "Bazı Türkiye Göllerinin Jeoloji ve Jeomorfolojisi Hakkında", *Maden Tetkik ve Arama Dergisi*, cilt 41, 118-125.

Lamb, W. (1936). *Excavations at Thermi in Lesbos*, Cambridge University Press, Cambridge.

Lamb, W. (1937). "Excavations at Kusura near Afyon Karahisar I", *Archaeologia*, vol. 86, Oxford, 1-64.

Lamb, W. (1938). "Excavations at Kusura near Afyon Karahisar: II", *Archaeologia*, vol. 87, Oxford, 218-273.

Laroche, E. (1959). *Dictionnaire de la Langue Louvites*, Libraire Arien-Maisonneuve, Paris.

Latacz, J. (2001a). "Homeros'un Buluşu mu, Yoksa Korunmuş Anılar mı? ", *Troia, Düş ve Gerçek*, Homer Kitabevi, İstanbul, 26-31.

Latacz, J. (2001b). "Batı'daki Büyük Komşu-Yunanlılar Troia Hakkında Ne Biliyorlardı?", *Troia, Düş ve Gerçek*, Homer Kitabevi, İstanbul, 54-57.

Latacz, J. (2002). "Wilusa (Wilios/Troia). Zentrum eines Hethitischen Gliedstaates in Nordwest-Kleinasien", *Die Hethiter und ihr Reich das Volk der 1000 Götter*, 196-203.

Latacz, J. ve Starke, F. (2006). "MÖ 2. Binyılın İkinci Yarısında Doğu Akdeniz Bölgesi'nin Politik Coğrafyası", *Uluburun Gemisi-3000 Yıl Önce Dünya Ticareti*, Bochum, 189-194.

Leake, W. M. (1824). *Journal of a Tour in Asia Minor, With Comparative Remarks on the Ancient and Modern Geography of That Country, London*: John Murray.

Le Bas, P. (1870). *Voyage Archeologıque En Grece Et En Asie Mineure*, Inscriptions, Paris: Chez Firmin Didot Freres.

Lebrun, R. (1980). *Hymnes et prieres Hittites*, Luvain-la-Neuve.

Lepsius, C. R. (1846). "Über das Felsenrelief zu Karabel", *Archäologische Zeitung 4*, 271-280.

Levinge, G. (1839). *The Traveler in the East; Being a Guide through Greece and the Levant, Syria and Palestine, Egypt and Nubia*, London.

Lichter, C. (2002). "Central Western Anatolia-a Key Region in the Neolithisation of Europe ?", *The Neolithic of Central Anatolia. Internal Developments and External Relations during the 9th-6th millennia cal BC*, Ege Yayınları, İstanbul, 161-169.

Lichter, C. (2005). "Western Anatolia in the Late Neolithic and Early Chalcolithic: the actual state of research", *Byzas 2, How did Farming Reach Europe. Anatolian-European relations from the second half of the 7th through the first half of the 6th millenium cal BC*, Ege Yayınları, İstanbul, 59-74.

Lichter, C. ve Meriç, R. (2007). "Dedecik-Heybelitepe", *Anadolu'da Uygarlığın Doğuşu ve Avrupa'ya Yayılımı, Türkiye'de Neolitik Dönem, Yeni Kazılar-Yeni Bulgular*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 385-386.

Lloyd, S. (1956). *Early Anatolia. The Archaeology of Asia Minor Before the Greeks*, Penguin Books, London and Tonbridge.

Lloyd, S. ve Mellaart, J. (1962). *Beycesultan I*, *The Late Chalcolithic and Early Bronze Age Levels*, The British Institute of Archaeology at Ankara, London.

Lloyd, S. (1967). *Early Highland Peoples of Anatolia*, Mcgraw Hill, London.

Loon, M. N., van (1985). *Anatolia in the Second Millennium B.C. (Iconography of Religions, Section XV: Mesopotamia and the Near East) Fascicle Twelve*, Institute of Religious Iconography State University Groningen, Leiden.

Louis, H. (1939). *Das natürlich Pflanzenkleid Anatoliens, Geographisch Gesehen*, Stuttgart.

MacFarlane, C. (1829). *Constantinople in 1828, I. cilt*, London: Saunders & Otley.

MacFarlane, C. (1832). *The Seven Apocalyptic Churches*, The Etchings by T. Knox, London.

Macqueen, J. G. (1968). "Geography and History in Western Asia Minor in the Second Millennium B.C.", *Anatolian Studies XVIII*, 169-185.

Macqueen, J. G. (1986). *The Hittites and Their Contemporaries in Asia Minor*, Thames and Hudson, London.

Macqueen, J. G. (2001). *Hititler ve Hitit Çağı'nda Anadolu*, (Çev. Esra Davutoğlu), Arkadaş Yayınları, Ankara.

Magie, D. (1950). *Roman Rule in Asia Minor to the End of the Third Century After Christ*, Princeton University Press, New Jersey.

Malay, H. (1983). "Batı Anadolu'nun Antik Çağdaki Ekonomik Durumu", *Sanat Tarihi Dergisi*, cilt 2, sayı 2, 50-61.

Malay, H. ve Ricl, M. (2006). "A New Dedication from the Katakekaumene", *Epigraphica Anatolica XXXIX*, 84-86.

Malay, H. ve Petzl, G. (2017). *New Religious Texts from Lydia*, Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien.

Mallory, J. P. (2002). *Hint-Avrupalıların İzinde Dil, Arkeoloji ve Mit*, Dost Kitabevi, Ankara.

Mamıkoğlu, N. G. (2010). *Türkiye'nin Ağaçları ve Çalıları*, (Prof. Dr. Tuna Ekim'in danışmanlığında.), NTV Yayınları, İstanbul.

Manisa Tarım ve Orman İl Müdürlüğü (2018). *2018 yılı 1. Dönem Faaliyet Raporu*.

Manisa Valiliği, (2007). *Manisa*, Manisa Valiliği Yayınları, Manisa.

Marchebeus (1839). *Voyage de Paris á Constantinople par Bateau á Vapeur*, Paris.

Marchese, R. T. (1989). *The Historical Archaeology of Northern Caria. A Study of Cultural Adaptations*, BAR International Series 536, Oxford.

Mason, H. J. (2008). "Hittite Lesbos?", *Anatolian Interfaces: Hittites, Greeks and Their Neighbours*, Oxbow Books, Oxford, 57-62.

Mayer, H. (1984). *Wälder Europas*, Gustav Fischer Verlag, Stuttgart-New York, 474-475.

Meinardus, O. F. A. (1974). *The Greeks of Thyatira*, Athens.

Melchert, H. C. (1994). *Anatolian Historical Phonology*, Rodopi, Amsterdam.

Melchert, H. C. (2008a). "Palaic", *The Ancient Languages of Asia Minor*, Cambridge University Press, Cambridge, 40-45.

Melchert, H. C. (2008b). "Luvian", The Ancient Languages of Asia Minor, Cambridge University Press, Cambridge, 31-39.

Melchert, H. C. (2011a). "Giriş", *Anadolu'nun Gizemli Halkı Luviler*, Kalkedon Yayınları, İstanbul, 19-24.

Melchert, H. C. (2011b). "Prehistorya", *Anadolu'nun Gizemli Halkı Luviler*, Kalkedon Yayınları, İstanbul, 25-39.

Melchert, H. C. (2011c). "Dil", *Anadolu'nun Gizemli Halkı Luviler*, Kalkedon Yayınları, İstanbul, 157-191.

Mellaart, J. (1954). "Preliminary Report on a Survey of Pre-Classical Remains in Southern Turkey", *Anatolian Studies IV*, 175-240.

Mellaart, J. (1965). *Anatolia c.4000-2300 B.C.*, volume I, chapter XVIII, Cambridge University, London.

Mellaart, J. (1968). "Anatolian Trade with Europe and Anatolian Geography and Culture Provinces in the Late Bronze Age", *Anatolian Studies XVIII*, 187-202.

Mellaart, J. (1974). "Western Anatolia, Beycesultan and The Hittites", *Mansel'e Armağan I*, Türk Tarih Kurumu Yayınevi, Ankara, 493-526.

Mellaart, J. (1993). "The Present State of Hittite Geography", *Nimet Özgüç'e Armağan,* Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 415-422.

Mellink, M. J. (1964). "Excavations at Karataş-Semayük in Lycia 1963", *AJA 68/3*, 269-278.

Mellink, M. J. (1965a). "Archaeology in Asia Minor", *AJA 69/2*, 133-149.

Mellink, M. J. (1965b). “Report on the First Campaign of Excavations at Karataş-Semayük”, *Türk Arkeoloji Dergisi*, sayı XIII/I, Ankara, 97-102.

Mellink, M. J. (1967). “Excavations at Karataş-Semayük in Lycia 1966”, *AJA 71/3*, 251-267.

Mellink, M. J. (1986). “Postscript”, *Troy and the Trojan War. A Symposium Held at Bryn Mawr College, October 1984*, 93-101.

Mengüloğlu, K. (2014). *Biriktirme Haznelerinde Sızma Problemleri ve Gördes Barajı Durum Analizi*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Meriç, R. (1983a). “1982 Yılı İzmir-Aydın-Manisa İllerinde Tarihsel Coğrafya Konulu Yüzey Araştırmaları Raporu”, *1. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, İstanbul, 51-52.

Meriç, R. (1983b). *Report of Survey '83*, Informal report to the Sardis Expedition on the Historical Geography of the Hermus Valley Project.

Meriç, R. (1984). *Report on the Regional Survey of Sardis 1984*, Informal report to the Sardis Expedition on the Historical Geography of the Hermus Valley Project.

Meriç, R. (1985). “1984 Yılı İzmir ve Manisa İlleri Yüzey Araştırmaları”, *3. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, Ankara, 199-208.

Meriç, R. (1986). “1985 Yılı İzmir ve Manisa İlleri Yüzey Araştırması”, *4. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, Ankara, 301-310.

Meriç, R. (1987a). “1986 Yılı İzmir ve Manisa İlleri Yüzey Araştırması”, *5. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 247-256.

Meriç, R. (1987b). “1985 Yılı Alaşehir Kazı Çalışmaları”, *8. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, Ankara, 259-271.

Meriç, R. (1988a). “1987 İzmir-Manisa-Aydın İlleri Yüzey Araştırması”, *6. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, Ankara, 385-392.

Meriç, R. (1988b). “1986 Yılı Alaşehir Kazısı Raporu”, *9. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, Ankara, 243-252.

Meriç, R. (1989). "1987 Yılı Alaşehir Kazısı", *10. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 157-170.

Meriç, R. (1990a). "1988 Yılı İzmir, Manisa İlleri Arkeolojik Yüzey Araştırması", *7. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, Ankara, 361-366.

Meriç, R. (1990b). "1988 Yılı Alaşehir Kazısı", *11. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 179-190.

Meriç, R. (1992). "1990 Yılı Alaşehir Kazısı", *13. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 227-235.

Meriç, R. (1993a). "1991 Yılı Alaşehir Kazısı", *14. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, Ankara, 355-363.

Meriç, R. (1993b). "Pre-Bronze Age Settlements of West-Central Anatolia", *Anatolica XIX*, 143-150.

Meriç, R. (2002). "Metropolis Yakınındaki "Hitit" Çağdaşı bir Arzawa Kenti: Puranda", *İzmir Kent Kültürü Dergisi*, sayı 5, 230-234.

Meriç, R. (2018). *Hermus (Gediz) Valley in Western Turkey: Results of an Archaeological and Historical Survey*, Ege Yayınları, İstanbul.

Meriggi, P. (1962). "Über einige Hethitische Fragmente Historischen Inhaltes", *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes 58*, 66-110.

Meriggi, P. (1975). *Manuale di eteo geroglifico*, Parte II, Testi 2 a E 3 a Serie, Roma.

Messerschmidt, L. (1900). "Corpus Inscriptionum Hettiticarum", *Mitteilungen der Vorderasiatischen Gesellschaft 5*, Berlin, 113-162.

Meyer, E. (1914). *Reich und Kultur der Chetiter*, Kunts und Altertum Alte Kulturen Lichte neuer Forschung Band I, Berlin.

Michaud, J. F. ve Poujoulat, J. J. F. (2007). *İzmir'den İstanbul'a Batı Anadolu 1830*, (Çev. N. Demirtaş), İstanbul.

Miller, J. L. (2020). "Hititler Dönemi'nde Anadolu'da Halklar ve Diller", *Hititler Bir Anadolu İmparatorluğu*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 82-90.

Milojčić, V. (1961). *Die prähistorische Siedlung unter dem Heraion: Grabung 1953 und 1955*, Samos I, Bonn.

Minareci, O. (2007). *Gediz Nehri'nde Deterjan Kirliliğinin Araştırılması*, Doktora Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Manisa.

Miran, B. (2005). "Tarımsal Yapı ve Üretim", *Türkiye'de Tarım*, Editör: Fahri Yavuz, Tarım ve Köy işleri Bakanlığı, Erzurum.

Mis, D. Ö. (1998). *Gölcük Gölü (Ödemiş-İzmir)'nün Zooplanktonu Üzerine Araştırmalar*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Mis, D. Ö. ve Ustaoğlu, M. R. (2009). "Gölcük Gölü'nün (Ödemiş, İzmir) Zooplanktonu Üzerine Araştırmalar", *Ege Üniversitesi Su Ürünleri Dergisi*, cilt 26, sayı 1, 19-27.

Mitten, D. G. ve Yüğrüm, G. (1969). "Excavation at Ahlatlı Tepecik the Gygean Lake 1968", *Türk Arkeoloji Dergisi*, sayı XVII/1, Ankara, 125-131.

Mitten, D. G. ve Yüğrüm, G. (1971). "The Gygean Lake, 1969: Eski Balikhane, Preliminary Report", *Harvard Studies in Classical Philology*, vol. 75, 191-195.

Mitten, D. G. ve Yüğrüm, G. (1974). "Ahlatlı Tepecik, beside the Gygean Lake", *Archaeology*, vol. 27/1, Archaeological Institute of America, 22-29.

Mitten, D. G. (1987). "Prehistoric Sardis: A Summary and Forecast", *Sardis Twenty-seven years of Discovery*, Chicago, 1-8.

Mora, C. (1992). "KUB 21.33 E L'Identità Di Muršili III", *SMEA 29*, 127-148.

Moran, W. L. (1992). *The Amarna Letters*, The Johns Hopkins University Press, Baltimore.

Mouton, A., Rutherford, I. ve Yakuboviç, İ. (2018). "Giriş", (Çev. K. Eresen), *Luvi Uygarlığı: Anadolu ve Ege Arasında Kimlik, Kültür, Dil ve Din*, cilt I, Kalkedon Yayınları, İstanbul, 7-26.

MTA, (2016). *Türkiye ve Dünyada Altın*, Fizibilite Etütleri Dairesi Başkanlığı.

Munsuz, N., Ünver, İ. ve Çaycı, G. (1999). *Türkiye Suları,* Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, Ankara.

Murray, J. (1840). *A Hand-book for Travellers in the Ionian Islands, Greece, Turkey, Asia Minor, and Constantinople*, London.

Muşmal, H. (2009). *Seyyahların İzinde Osmanlı Konya ve Çevresinde Araştırma Yapan Seyyahlar (1876-1914)*, Mesa Yayınları, Konya.

Mutluer, M. (1996). "Orta Gediz Havzası'nda Yerşekilleri ve Toprak Anamateryalinin Tarım Faaliyetleri Üzerine Etkisi", *Ege Coğrafya Dergisi*, cilt 9, 267-282.

Müderrisoğlu, S. (1971). "Türkiye'de Doğal Olarak Bulunan Ardıç Türleri ve Özellikleri", *Ormancılık Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, cilt A, No. 33, sayı 1, Ankara.

Müller, K. H. (1980). *Handbuch der Vorgeschichte.* Vierter Band Bronzezeit. Zweiter Teilband, C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandkung, München.

Naneli, İ. ve Sakin, M. A. (2017). "Bazı Yulaf Çeşitlerinin (Avena sativa L.) Farklı Lokasyonlarda Verim ve Kalite Parametrelerinin Belirlenmesi", *Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü Dergisi*, sayı 26, 37-44.

Naumann, R. (1971). *Architektur Kleinasiens. Von ihren Anfängen bis zum Ende der Hethitischen Zeit*, Deutsches Archäologisches Institut, Tübingen.

Naumann, R. (1991). *Eski Anadolu Mimarlığı*, (çev. Beral Madra), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Naumann, F. (1983). *Die Ikonographie der Kybele in der Phrygischen und der Griechischen Kunst* (*Istanbuler Mitteilungen. Beiheft*), Wasmuth.

Nayır, K. (1980). "Alahıdır Tümülüsleri Kurtarma Kazısı-1979", *2. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Ankara, 73-75.

Nayır, K. (1983). "Alibeyli Tümülüsleri Kurtarma Kazısı-1981", *4. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Ankara, 199-206.

Neumann, G. (2001). "Anadolu'daki Büyük Komşu Hititler", *Troia, Düş ve Gerçek*, Homer Kitabevi, İstanbul, 46-50.

Neve, P. (1971). “Regenkult-Anlagen in Boğazköy-Hattusa”, *Istanbuler Mitteilungen*, Beiheft 5, Tübingen.

Neve, P. (1987). “Boğazköy-Hattuša 1986 Kazıları”, *9. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 249-269.

Neve, P. (1989-1990). “Boğazköy-Hattuša. A New Result of the Excavations in the Upper City”, *Anatolica XVI*, 7-20.

Niemeier, W. D. (1999). “Mycenaeans and Hittites in War in Western Asia Minor”, *Aegaeum 19*, 141-155.

Niemeier, W. D. (2002). “Hattuşa ve Ahhiyawa Arasındaki Millawanda/Milet Sorunu, Batı Anadolu’da Miken Yunanistan’ının Politik ve Kültürel Rolü”, *Hititler ve Hitit İmparatorluğu 1000 Tanrılı Halk / Die Hethiter und Ihr Reich Das Volk Der 1000 Götter*, Bonn, 521-523.

Oikonomos, K. ve Slaars, B. F. (2001). *Destanlar Çağından 19. Yüzyıla İzmir*, (Çev. B. Umar), İstanbul.

Olivere, J. E. ve Hidore, J. J. (2002). *Climatology (An Atmospheric Science)*, Upper Saddle River, New Jersey.

Okkan, U. ve Dalkılıç, H. Y. (2010). “Demirköprü Barajı Aylık Buharlaşma Yüksekliklerinin Yapay Sinir Ağları ile Tahmin Edilmesi”, *DSİ Teknik Bülteni 108*, Ankara, 30-36.

Onmuş, O. (2008). *Gediz Deltası’nda Üreyen Su Kuşu Türlerinin Yuvalama Alanlarının İzlenmesi ve Bu Kolonilerin Yönetilmesi*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Onursal, C. E. ve Gözlekçi, C. (2007). “Sandal Ağacı (Arbutus andrachne L.) Tohumlarına Yapılan Bazı Ön Uygulamaların Tohum Çimlenme Oranı ve Süresi Üzerine Etkileri”, *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, volume 20, issue 2, 211-218.

Oreshko, R. (2013). “Hieroglyphic Inscriptions of Western Anatolia: Long Arm of the Empire or Vernacular Tradition(s)?”, *Luwian Identities: Culture, Language and Religion Between Anatolia and the Aegean*, 345-420.

Orkon, C. R. (1937). *Manisa Coğrafyası*, Manisa Halkevi Yayını, sayı 3, İstanbul.

OSİB, (2015). *Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2015 Yılı Faaliyet Raporu,* Ankara.

OSİB, (2018). *Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2015 Akım Gözlem Yıllığı cilt 1*, DSİ Teknoloji Dairesi Başkanlığı, Basım ve Foto-Film Şube Müdürlüğü, Ankara.

Otten, H. (1957). "Zusätzliche Leistungen zum Alaksandu-Vertrag", *MIO 5*, 26-30.

Otten, H. (1961). "Zur Lokalisierung von Arzawa und Lukka", *JCS 15/3*, 112-113.

Otten, H. (1973). "Hariyati", *RIA 4/2-3*, 121.

Otten, H. (1983). "Die Letzte Phase des Hethitischen Grossreiches nach den Texten", *Griechenland, Die Ägäis Und Die Levante Während Der "Dark Ages"*, 13-24.

Otten, H. (1987). "Die Bronzetafel", *9. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 271-276.

Otten, H. (1988). *Die Bronzetafel aus Boğazköy: ein Staatsvertrag Tuthalijas IV*, Wiesbaden.

Otten, H. (1989). *Die 1986 in Boğazköy Gefundene Bronzetafel. Zwei Vorträge*, Innsbruck.

Oy, H. (2014). "Uşak İli ve İlçelerinde İlk Tunç Çağı Coğrafya Araştırmaları 2013 Yılı Çalışmaları", *32. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 215-230.

Oy, H. (2016). "Uşak İli Merkez İlçe İlk Tunç Çağı Araştırmaları 2014 Yılı Çalışmaları", *33. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, Ankara, 499-520.

Oy, H. (2017a). "Uşak-Banaz İlk Tunç Çağı Araştırmaları 2015 Yılı Çalışmaları", *34. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Edirne, 51-74.

Oy, H. (2017b). "Uşak İli Tunç Çağı Araştırmaları", *Yüzey Araştırmaları ve Kazılar Işığında Uşak*, (ed. Rainer M. Czıchon, Şerif Söyler, Birol Can, İlhan Çavuş), Zero Production, İstanbul, 33-38.

Oy, H. (2017c). "Uşak İli'nde Bulunan Neolitik ve Kalkolitik Bir Yerleşim: Altıntaş Höyük", *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sayı 28, 337-358.

Oy, H. (2017d). "Uşak İli Tunç Çağı Araştırmaları", *Yüzey Araştırmaları ve Kazılar Işığında Uşak*, İstanbul, 33-38.

Oy, H. (2017e). “Gediz Nehri Kıyısında Önemli Bir İlk Tunç Çağ Yerleşimi: Gerdekkayası”, *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 7/1, 36-44.

Oy, H. (2018). *İlk Tunç Çağında Uşak 1 (Merkez, Banaz ve Sivaslı İlçeleri)*, Gece Kitaplığı, Ankara.

Oy, H. (2019). “Uşak İli ve İlçeleri İlk Tunç Çağı Araştırmaları 2016 ve 2017 Yılı Çalışmaları”, *36. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, Ankara, 181-204.

Oy, H., Coşar, D. ve Bektaş, G. (2020). “Uşak-Ulubey İlk Tunç Çağı Araştırmaları”, *37. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, Ankara, 209-229.

Ozan, A. (2012). *Ege Gübre Yerleşiminden Elde Edilen Veriler Kapsamında Kıyı Ege Neolitik Kültürünün Değerlendirilmesi*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Ozar, Y. (2018). “Türkiye’de Koruma Politikaları Üzerine Bir Değerlendirme: Karabel Anıtı Örneği”, *Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Haberler*, sayı 44, İstanbul, 17-21.

Öktem, E. (1987). *Kızılçam*, Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yayınları, Muhtelif Yayınlar Serisi: 52, Ankara.

Ölmez, F. N. (2004). “Farklı Kaynatma Sürelerinde Defneden (Laurus nobilis L.) Elde Edilen Renkler ve Bazı Haslık Değerleri”, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Bilimleri Dergisi*, sayı 14, 35-40.

Öner, M. ve Oflas, S. (1977). “Plant Succession on the Kula Volcano in Turkey”, *Vegetatio*, volume 34, no 1, 55-62.

Öner, E. ve Mutluer, M. (1993). “Akselendi Ovası’nda Kumul Oluşumu ve Buna Bağlı Çevre Sorunları”, *Ege Coğrafya Dergisi*, cilt 7, sayı 1, İzmir, 133-160.

Öner, E. ve Köksal, Y. (1999). “Gediz Delta Ovası’nın Doğal Çevre Özellikleri”, *Sulak Alanların Yönetimi Projesi Gediz Deltası Sulakalan Yönetim Planı Alt Projesi*, Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi, Çevre Bakanlığı Çevre Koruma Genel Müdürlüğü, cilt 1, bölüm 2, İzmir.

Öner, E. ve Hocaoğlu, B. (2007). "Gediz Nehri Havzası'nın Hidrolojik Özellikleri", *Gediz Deltası Sulakalan Yönetim Planı*, Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 13-16.

Öner, E. ve Hocaoğlu, B. (2007). "Gediz Nehri Havzası'nın Jeolojik Özellikleri", *Gediz Deltası Sulakalan Yönetim Planı*, Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 16-18.

Öner, E. ve Buğday, H. (2007). "Gediz Deltası ve Yakın Çevresinin Doğal Bitki Örtüsü", *Gediz Deltası Sulakalan Yönetim Planı*, Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 42-46.

Öner, E. ve Vardar, S. (2019). "Panaztepe ve Limankent 2017 Yılı Paleocoğrafya Jeoarkeoloji Araştırmaları (Menemen-İzmir), *34. Arkeometri Sonuçları Toplantısı*, Ankara, 221-238.

Öner, N. ve Aslan, S. (2002). "Titrek Kavak (Populus tremula L.) Odununun Teknolojik Özellikleri ve Kullanım Yerleri", *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, seri A, sayı 1, 135-146.

Öz, E. (2011a). *Kültepe Metinleri Işığında Eski Anadolu'da Tarım ve Hayvancılık*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Öz, E. (2011b). "Kültepe Tabletlerine Göre Asur Ticaret Kolonileri Dönemi'nde Anadolu'da Üzüm Yetiştiriciliği ve Bağcılık", *Gazi Akademik Bakış*, cilt 5, sayı 9, 285-294.

Özalp, G. (2000). "Sert Yapraklı Ormanlar ve Maki", *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, seri A, cilt 50, sayı 2, İstanbul, 131-155.

Özav, L. (1999). "Gediz'in İklimi Hakkında", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, sayı 3, Afyon, 21-36.

Özav, L. (2002). *Sivaslı İlçesinin Coğrafi Etüdü*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayın No. 30, Afyon.

Özbek, O. (2008). "Aktopraklık Höyük (Bursa) Sürtmetaş Endüstrisi Üzerine Öncül Arkeometrik Çalışmalar: Tipolojik Yaklaşım", *23. Arkeometri Sonuçları Toplantısı*, Ankara, 265-278.

Özcan, A. (2014). *IV. Tuthaliya Dönemi ve Sonrası Hitit Krallığı'nda Siyasal, Ekonomik ve Sosyal Gelişmeler*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Özçağlar, A. (1993). "Türkiye'de Küçükbaş ve Büyükbaş Hayvanların Coğrafi Dağılışı", *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÜCAUM) Dergisi*, 19-61.

Özçağlar, A. (2003). "Türkiye'de Yapılan Bölge Ayrımları ve Bölge Planlama Üzerindeki Etkileri", *Coğrafi Bilimler Dergisi*, cilt 1, sayı 1, 3-18.

Özdeğer, M. (2001). *15-16. Yüzyıl Arşiv Kaynaklarına Göre Uşak Kazasının Sosyal ve Ekonomik Tarihi*, Filiz Kitapevi, İstanbul.

Özden, B. (2009). *Gediz Havzası Tarım Yapılan ve Yapılmayan Alanlarda Erozyon Hızının Radyoaktif Kurşun Dağılımından Belirlenmesi,* Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Özdoğan, M. (2017). "Anadolu Arkeolojisiyle Özdeşleşmiş Bir Bilim İnsanı: David French'in Ardından", *Arkeoloji ve Sanat Dergisi*, sayı 155, 17-24.

Özdoğan, M. (2019). *Hammaddeden Ustalara, Tarihöncesi Arkeolojisinde Malzeme*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

Özdöl, S. (1997). *Ege Bölgesi Neolitik ve Kalkolitik Çağ Kültürleri*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Özel, N., Akbin, N. A., Altun, N., Öner, H. H., Akbin, G. (2006). *Ege Bölgesi Maki Alanlarında Bitki Toplumları ile Yetişme Ortamları Arasındaki İlişkiler*, Çevre ve Orman Bakanlığı Ege Ormancılık Araştırma Müdürlüğü, İzmir.

Özen, T. (2009). *Salihli Jeotermal Alanlarının Hidrojeolojik ve Hidrojeokimyasal İncelenmesi*, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Özen, T. ve Tarcan, G. (2009). "Caferbey ve Sart-Çamur (Salihli) Jeotermal Alanlarının Hidrojeokimyasal İncelenmesi", *Türkiye Jeoloji Bülteni*, cilt 52, sayı 3, 297-324.

Özkan, S. (2016). "Batı Anadolu Tarihî Coğrafyası Hakkında Bazı Öneriler", *Studies in Honour of Ahmet Ünal Armağanı*, Arkeoloji Sanat Yayınları, İstanbul, 405-418.

Özsait, M. (1980). *İlkçağ Tarihinde Pisidya Başlangıçtan Büyük İskender Devrinin Sonuna Kadar*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.

Özsait, M. (2000a). "1998 Yılı Harmanören (Göndürle Höyük) Mezarlık Kazısı", *21. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 1. cilt, Ankara, 371-380.

Özsait, M. (2000b). "Göller Bölgesi Yüzey Araştırması ve Harmanören Kazısı", *Türkiye Arkeolojisi ve İstanbul Üniversitesi*, Ankara, 147-153.

Öztürk, D. (1997). *Manisa (Spil) Dağı Yüzey Araştırması*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Özyiğit, Ö. (1991). "1989 Yılı Phokaia Kazı Çalışmaları", *12. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 1. cilt, Ankara, 127-153.

Özyiğit, Ö. (2002). "2001 Yılı Phokaia Kazı, Restorasyon ve Çevre Düzenleme Çalışmaları", *İzmir Kent Kültür Dergisi*, sayı 5, İzmir, 181-187.

Özyiğit, Ö. (2004a). "Recent Work at Phokaia in the Light of Akurgal's Excavations", *Anadolu/Anatolia 25*, Ankara, 109-127.

Özyiğit, Ö. (2004b). "2002 Yılı Phokaia Kazı Çalışmaları", *25. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 1. cilt, Ankara, 441-452.

Özyiğit, Ö. (2005). "2003 Yılı Phokaia Kazı Çalışmaları", *26. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 2. cilt, Ankara, 43-50.

Özyiğit, Ö. (2006). "2004 Yılı Phokaia Kazı Çalışmaları", *27. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 2. cilt, Ankara, 73-88.

Özyiğit, Ö. (2007). "2005 Yılı Phokaia Kazı Çalışmaları", *28. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 2. cilt, Ankara, 341-354.

Özyiğit, Ö. (2012). "Phokaia", *Ege Üniversitesi Arkeoloji Kazıları*, İzmir, 293-312.

Özyiğit, Ö. (2020). *Phokaia Kazı ve Araştırmaları: Phokaia III, Arkaik Dönem Athena Tapınağı*, Ege Yayınları, İstanbul.

Page, D. (1955). *Sappho and Alcaeus*, Oxford.

Payne, A. (2010). *Hieroglyphic Luwian: An Introduction with Original Texts*, Harrassowitz Verlag, Wiesbaden.

Peker, H. (2009a). "Dilbilim, Filoloji ve Hititoloji", *Hititolojiye Giriş*, Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 37-48.

Peker, H. (2009b). *Suriye Üzerindeki Hitit Hâkimiyetinin Kurulması: MÖ II. Binyılda Eski Yakındoğu'da Süper Güçler ve Küçük Devletler*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Pekin, A. V. (2015). *Foça Tarihi*, Ege Yayınları, İstanbul.

Perdahcı, N. (2011). "XVI-XVIII. Yüzyıl Avrupa Resim Sanatı'nda Uşak Halıları", *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt 13, sayı 1, 275-291.

Perrot, G. ve Chipiez, C. (1887). *Histoire de l'Art dans l'antiquité: Égypte - Assyrie - Phénicie - Judée - Asie mineure - Perse - Grèce - Étrurie - Rome*. Tome IV, Paris.

Perrot, G. ve Chipiez, C. (1892). *History of Art in Phyrgia, Lydia, Caria and Lycia*, London: Chapman and Hall, Limited.

Peschlow-Bindokat, A. (2001). "Eine Hethitische Grossprinzeninschrift aus Dem Latmos", *AA 3*, 363-378.

Peschlow-Bindokat, A. (2014). *Herakleia, Şehir ve Çevresi*, Homer Yayınları, İstanbul.

Peyssonnel, C. (1765). *Observations Historiques et Géographiques sur les Peuples Barbares qui Ont Habité les Bords du Danube et du Pont-Euxin*, Paris: N. M. Tilliard.

Peşmen, H. (1971). *Batı Anadolu Ericaceae Üyeleri ve Maki Formasyonu ile İlişkileri Üzerinde Araştırma*, Ege Üniversitesi, Fen Fakültesi Kitaplar Serisi, No. 115, İzmir.

Philippson, A. (1910-14). *Reisen und Forschungen im Westlichen Kleinasien*, I-V, Götha.

Piri Reis (1935). *Kitab-ı Bahriye*, Türk Tarihini Araştırma Kurumu Yayını, İstanbul.

Pınar, İ. (1996). *Gezginlerin Gözüyle İzmir XVIII. Yüzyıl*, Akademi Kitabevi, İzmir.

Pınar, İ. (1998). *19. Yüzyıl Anadolu Şehirleri, Manisa, Edirne, Kütahya, Ankara, İstanbul, Trabzon, Antalya, Diyarbakır, Konya, İzmir*, Akademi Kitabevi, İzmir.

Pınar, İ. (2001). *Hacılar, Seyyahlar, Misyonerler ve İzmir, Yabancılar Gözüyle Osmanlı Döneminde İzmir: 1608-1918*, İzmir Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayını, İzmir.

Pınar, İ. (2002). "Seyyahlar ve Seyahatnamelerde İzmir", *21. Yüzyıl Eşiğinde İzmir, Uluslararası Sempozyum*, 2000, İzmir Yayıncılık, İzmir.

Polonyalı Simeon, (2007). *Polonyalı Bir Seyyahın Gözünden 16. Asır Türkiyesi*, (Çev. Hırant D. Andreasyan), İstanbul.

Polunin, O. ve Huxley, A. (1990). *Flowers of the Mediterranean*, Publisher: Chatto and Windus, London.

Raimond, E. (2004). "La problématique lukkienne", *CollAn, III*, 93-147.

Ramage, A. ve Craddock, P. (2000). "Golden Sardis", *King Croesus' Gold: Excavations at Sardis and the History of Gold Refining*, Harvard University Press, Cambridge.

Ramsay, W. M. (1881). "*Studies in Asia Minor*, 1", *Journal of Hellenic Studies 2*, 286-292.

Ramsay, W. M. (1882). "Studies in Asia Minor. Part II-Sipylos and Cybele", *the Journal of Hellenic Studies 3*, 33-58.

Ramsay, W. M. (1960). *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*, (Çev. Mihri Pektaş), Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

Rapp, G. ve Gifford, J. (1982). *Troy: The Archaeological Geology*, (Supplementary Monograph 4), Princeton University Press.

Regel, C. V. (1963). *Türkiye'nin Flora ve Vejetasyonuna Genel Bir Bakış*, (Çev. A. Baytop ve R. Denizci) Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Monografileri serisi No. 1, İzmir.

Riemschneider, M. (1954). *Die Welt der Hethiter*, Stuttgart.

Rikli, M. (1943). *Das Pflanzenkleid der Mittelmeerländer*, (Erster Band) Bern, 221-301.

Robert, L. (1982). "Documents d'Asie Mineure. XXI: Au Nord de Sardes", *Bulletin de Correspondance Hellénique* 106, 334-378.

Rodriguez, J. R. (1997). "Zeytinyağı Ekonomisi: Eski Çağ", *Dünya Zeytin Ansiklopedisi*, Uluslararası Zeytinyağı Konseyi, İspanya, 47-49.

Rojas, F. ve Sergueenkova, V. (2014). “Traces of Tarhuntas: Greek, Roman, and Byzantine Interaction with Hittite Monuments”, *Journal of Mediterranean Archaeology 27/2*, 135-160.

Roller, L. E. (1999). *In Search of God the Mother: The Cult of Anatolian Cybele*, University of California Press.

Rookhuijzen, J. Z. van (2018). *Where Xerxes’ Throne Once Stood: Gazing with Herodotus at the Persian Invasion in the Landscapes of Greece and Anatolia*, Radboud University, Printed by Gildeprint-Enschede.

Roosevelt, C. H. (2003). *Lydian And Persian Period Settlement in Lydia*, Doktora Tezi, Cornell University, Ithaca, New York.

Roosevelt, C. H. (2006). “Tumulus Survey and Museum Research in Lydia, Western Turkey: Determining Lydian-and Persian-Period Settelement Patterns”, *Journal of Field Archaeology*, vol. 31, 61-76.

Roosevelt, C. H. (2007). “Central Lydia Archaeological Survey: 2005 Results”, *24. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, Ankara, 135-154.

Roosevelt, C. H. (2009). *The Archaeology of Lydia, from Gyges to Alexander*, Boston University, Cambridge University Press, New York.

Roosevelt, C. H. ve Luke, C. (2008). “Central Lydia Archaeological Survey: 2006 Results”, *25. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 3. cilt, Ankara, 305-326.

Roosevelt, C. H. ve Luke, C. (2009). “Central Lydia Archaeological Survey: 2007 Results”, *26. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, Ankara, 433-450.

Roosevelt, C. H. ve Luke, C. (2010). “Central Lydia Archaeological Survey: 2008 Results”, *27. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, Ankara, 1-24.

Roosevelt, C. H. (2010). “Lydialılardan Önce Lidya”, *Lidyalılar ve Dünyaları*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul. 37-73.

Roosevelt, C. H. (2011). “Central Lydia Archaeological Survey: 2009 Results”, *28. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 3. cilt, Ankara, 55-74.

Roosevelt, C. H. ve Luke, C. (2012). "Central Lydia Archaeological Survey: 2010 Results", *29. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 383-400.

Roosevelt, C. H. ve Luke, C. (2013). "Central Lydia Archaeological Survey: 2011 Work at Kaymakçı and in the Marmara Lake Basin", *30. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Çorum, 237-254.

Roosevelt, C. H., Luke, C., Cobb, P., O'Grady, C. ve Sekedat, B. (2014a). "The Central Lydia Archaeological Survey: 2012 Work at Kaymakçı and in The Marmara Lake Basin", *31. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Muğla, 333-355.

Roosevelt, C. H., Luke, C., Sekedat, B. ve Cobb, P. (2014b). "The Central Lydia Archaeological Survey: 2013 Work at Kaymakçı and in the Marmara Lake Basin", *32. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, Ankara, 239-258.

Roosevelt, C. H., Luke, C. ve Sekedat, B. (2016). "The Central Lydia Arc Haeological Survey: 2014 Work At Kaymakçı And in The Marmara Lake Basin", *33. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, Ankara, 251-262.

Roosevelt, C. H., Luke, C. ve Ünlüsoy, S. (2016). "Kaymakçı Arkeoloji Projesi: 2014 Yılı Kazı Sonuçları", *37. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 2. cilt, Ankara, 243-268.

Roosevelt, C. H., Ünlüsoy, S. ve Luke, C. (2017). "Kaymakçı Arkeoloji Projesi: 2015 Yılı Kazı Sonuçları", *38. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 2. cilt, Ankara, 563-586.

Roosevelt, C. H., Ünlüsoy, S. ve Luke, C. (2019). "Kaymakçı Arkeoloji Projesi: 2016-2017 Yılları Kazı ve Araştırma Sonuçları", *40. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 487-504.

Roosevelt, C. H., Kaner, T. ve Luke, C. (2020). "Kaymakçı Arkeoloji Projesi: 2018 Yılı Kazı ve Araştırma Sonuçları", *41. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 437-459.

Roosevelt, C. H. (2017). *Gyges'ten Büyük İskender'e Lydia Arkeolojisi*, (Çev. Hilal Gültekin Çatak), Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Roosevelt, C. H. ve Luke, C. (2017). "The Story of a Forgotten Kingdom? Survey Archaeology and the Historical Geography of Central Western Anatolia in the Second Millennium BC", *European Journal of Archaeology 20 (1)*, 120-147.

Rossner, E. (1988). *Die Hethitischen Felsreliefs in der Türkei. Ein Archäologischer Führer*, 2 Erweiterte Auflage, München.

Rüster, C. ve Neu, E. (1989). *Hethitisches Zeichenlexikon*, Wiesbaden, Otto Harrazowitz.

Rycaut, P. (1679). *Present State of the Greek and Armenian Churches,* John Starkey, London.

Sağlam, U. (2013). *Uşak İlinde Tarımsal Üretici Örgütlenmesi ve Yapısal Sorunlar*, Doktora Tezi, Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.

Sağlamtimur, H. (2007). "Ege Gübre Neolitik Yerleşimi", *Anadolu'da Uygarlığın Doğuşu ve Avrupa'ya Yayılımı, Türkiye'de Neolitik Dönem, Yeni Kazılar-Yeni Bulgular*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 373-376.

Sağlamtimur, H. ve Ozan, A. (2012). "Ege Gübre Neolitik Yerleşimi", *Ege Üniversitesi Arkeoloji Kazıları*, İzmir, 223-241.

Saltuk, S. (1993). *Arkeoloji Sözlüğü*, İnkılap Kitabevi, İstanbul.

Salvini, B. A. ve Salvini, M. (1996). "Fixa Cacumine Montis – Nouvelles Considérations Sur Le Relief Lupestre De La Prétendue "Niobe" Du Mont Sipyle", *Collectanea Orientalia 3*, 7-20.

Saner, T. (2012). "Larisa (Buruncuk) Akropolü ve Kalesi Yeni Bir Başlangıç 2010", *29. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* 2. cilt, Ankara, 419-430.

Saner, T. (2016). "Studies On Settlement And Architecture in Larisa Phrikonis (Buruncuk) 2010-14", *33. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, Ankara, 27-48.

Saner, T. (2017). "Larisa (Buruncuk) 2015", *34. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Edirne, 647-666.

Saraçoğlu, H. (1990). *Bitki Örtüsü Akarsular ve Göller*, Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Kitapları Dizisi, no: 177, İstanbul.

Sargın, S. A. ve Selvi, S. (2016). "Türkiye'de Yayılış Gösteren Cistus L. (Cistaceae) Cinsinin Karşılaştırmalı Yaprak Anatomisi", *Iğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, cilt 6, sayı 2, 41-48.

Sarı, D. (2011). *İlk Tunç Çağı ve Orta Tunç Çağı'nda Batı Anadolu'nun Kültürel ve Siyasal Gelişimi,* Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Sarıbaş, M. ve Ekici, B. (2004). "Kızılçamın (Pinus brutia Ten.) Batı Karadeniz Bölgesi'ndeki Doğal Yayılışına Katkı", *ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, cilt: 6, sayı: 6, Zonguldak, 127-135.

Sarıözkan, S. (2016). "Türkiye'de Balıkçılık Sektörü ve Ekonomisi", *Aquatic Sciences and Engineering*, volume 31, issue 1, 15-22.

Sarre, F. (1998). *Küçükasya Seyahati 1895 Yazı, Selçuklu Sanatı ve Ülkenin Coğrafyası Üzerine Araştırmalar*, (Çev. D. Çolakoğlu), Pera Turizm ve Ticaret, İstanbul.

Sartiaux, F. (1914). "Note sur I'exploration de I'ancienne Phocée*", Communication Ine ci l'Académie des inscriptions et Belles Lettres*, Paris, 6-13.

Sartiaux, F. (1921). "Nouvelles recherches sur le site de Phocée", *Comptes Rendus Acad. Inscr. et Belles Lettres*, Paris, 119-129.

Sartiaux, F. (1952). *Eski Foça; Foça Tarihine Bir Bakış*, Ege Turizm Cemiyeti Yayınları 6, İzmir.

Satış, B. (1994). *İlkçağdan Günümüze Akhisar*, Akhisar Sağlık Eğitim Kültür Vakfı Yayınları, Akhisar.

Savaş, S. Ö. (1998). *Anadolu (Hitit-Luvi) Hiyeroglif Yazıtlarında Geçen Tanrı, Şahıs ve Coğrafya Adları*, Ege Yayınları, İstanbul.

Savaş, S. Ö. (1999). "Yeni Buluntular Işığında Anadolu (Hitit-Luvi) Monumental Yapıtları ve Yazıtlarının Problemleri, Çözüm Gelişmeleri ile Bugünkü Durumu", *1998 Yılı Anadolu Medeniyetler Müze Konferansları*, Ankara, 223-249.

Savaş, S. Ö. (2007). "Eski Bir Sorunun Peşinde: Anadolu (Hitit-Luvi) Hiyeroglifli Yazıtlar Işığında Maša Memleketi'nin Yeri", *Belkıs Dinçol ve Ali Dinçol'a Armağan VITA*, Ege Yayınları, 657-683.

Savaşcın, M. Y. (2016). “Sard’lı Doğa Bilimcilerin Kuyumculuk Tarihine Katkıları”, *Lidya Altın Ülke Uluslararası Katılımlı Altın Gemoloji ve Kuyumculuk Sempozyum 9-10-11 Ekim 2015/Salihli*, Salihli Belediyesi Kültür Yayınları, 9-12.

Sayan, Y. (1997). *Uşak Evleri*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Sayce, A. H. (1880). “Notes from Journeys in the Troad and Lydia”, *Journal of Hellenic Studies*, volume 1, 75-91.

Sayce, A. H. (1882). “The Monuments of the Hittites”, Transactions of the Society of Biblical Archaeology, volume 7, 248-293.

Sayce, A. H. (1903). *The Hittites: The Story of a Forgotten Empire*, Religious Tract Society, Third Edition.

Sayce, A. H. (1931). “The Hittite Monument of Karabel”, *JRAS 4*, 429-431.

Schoop, U.-D. (1995). *Die Geburt des Hephaistos: Technologie und Kulturgeschichte Neolithischer Metallverwendung im Vorderen Orient*, Verlag Marie Leidorf, Espelkamp, Almanya.

Schönfelder, I. und Schönfelder, P. (1990). *Die Kosmos-Mittelmeerflora*, Stuttgart, 16-24.

Schuiling, R. D. (1962). “Türkiye'nin Güneybatısındaki Menderes Migmatit Kompleksinin Petrolojisi, Yaşı ve Yapısı Hakkında”, *Maden Tetkik ve Arama Dergisi*, cilt 58, 71-84.

Schütt, P., Schuck, H. J. und Stimm, B. (1992). *Lexikon der Forstbotanik*, Ecomed, 94, 112, 188, 190, 280.

Schwall, C. ve Horejs, B. (2017). “Western Anatolian Impact on Aegean Figurines and Religion ?”, *Çukuriçi Höyük 1: Anatolia and the Aegean from the 7th to the 3rd Millennium BC*, Austrian Academy of Sciences, Vienna, 53-66.

Seçkin, G. U. (2019). *Bazı Üzüm Çeşitlerinin Kuruma Özelliklerinin Araştırılması ve Orta Nemli Kuru Üzüm Elde Edilmesi*, Doktora Tezi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.

Seçmen Ö. (1977). *Nif Dağı’nın Vejetasyonu ve Florası Üzerine Bir İnceleme*, Doçentlik Tezi, Ege Üniversitesi Fen Fakültesi, İzmir.

Seçmen Ö., Gemici Y., Bekat L., Görk G. (1986). "İzmir Yöresi Frigana Vejetasyonun Bitki Sosyolojisi Yönünden Araştırılması", *Doğa Bilim Dergisi*, sayı 2, 197-205.

Seeher, J. (1990). "Coşkuntepe-Anatolisches Neolithikum am Nordostufer der Agais", *Istanbuler Mitteilungen 40*, 9-15.

Seeher, J. (2002). "Eine in Vergessenheit Geratene Kultur Gewinnt Profil: Die Erforschung der Hethiter bis 1950", *Hititler ve Hitit İmparatorluğu (müze sergi kataloğu, Almanca-Türkçe)*, 20-25.

Selik, M. (1963). Kızılçam (Pinus brutia Ten.)'ın Botanik Özellikleri Üzerine Araştırmalar ve Bunların Halepçamı (Pinus halepansis Mill.) Vasıfları ile Mukayesesi, Orman Genel Müdürlüğü Yayınları No. 353, İstanbul.

Semerci, A., Kızıltuğ, T., Çelik, A. D., Kiracı, M. A. (2015). "Türkiye Bağcılığının Genel Durumu", *Mustafa Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, cilt 20, sayı 2, 42-51.

Serdaroğlu, Ü. (1967). "Foça Kazılarında Bulunan Arkaik Devir Mimarlık Eserleri", *VI. Türk Tarih Kongresi*, Ankara, 35-40.

Sert, S. (2004). "Antik Dönemde Bornova Tarihi", *BAL'ın 50 Yılı İpeklikuyu Höyüğünden Bornova Anadolu Lisesi'ne*, Bal Kitaplar 1, Bornova Anadolu Lisesi Eğitim Vakfı-Balev, 14-18.

Sevim, M. (1962). "Türkiye'de Orman Yetişme Muhitlerinin Tabii Esaslarına Genel Bir Bakış", *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, seri B, cilt 12, sayı 2, İstanbul, 22-33.

Sevin, V. (2001). *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası I*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Sevin, V. (2003). *Eski Anadolu ve Trakya Başlangıcından Pers Egemenliğine Kadar*, İletişim Yayınları, İstanbul.

Sevin, N. A. (2006). *Gravürlerde Yaşayan Osmanlı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Sezer, M. (2019). "1642 Tarihli Avârız Defterine Göre Gördes Kazâsı", *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sayı 8, 75-92.

Sina, A. (2007). "İlkçağ Tarih Yazımının Batı Anadolulu Öncüleri: II Lydialı Ksanthos", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, cilt 26, sayı 42, 155-180.

Singer, I. (1983). "Western Anatolia in the Thirteenth Century B.C. According to the Hittite Sources", *Anatolian Studies XXXIII*, 205-217.

Sıkı, M. (2002). "Gediz Deltası (İzmir Kuş Cenneti) Kuşları", *Ekoloji Çevre Dergisi*, cilt 11, sayı 44, 11-16.

Slaars, K. (2001). *Destanlar Çağından 19. Yüzyıla İzmir*, (Çev. Bilge Umar), İletişim Yayınları, İstanbul.

Smith, T. (1674). *Epistolae quatuor, quarum duae de moribus ac institutis Turcarum agunt; Septem Asiae Ecclesiarum et Constantinopoleos Notitiam continent*, Oxford: Henry Hills.

Smith, T. (1676). *Septem Asiae Ecclesiarum et Constantinopoleos Notitia*, London: François Halma.

Sommer, F. (1932). *Die Ahhijava-Urkunden*, München.

Sommer, F. (1975). *Die Ahhijava-Urkunden*, Hildesheim.

Sönmez, S. (1998). "Burhaniye (Balıkesir) Yakınlarındaki Boylu ve Kokar Ardıç (Juniperus-excelsa-Juniperus foetidissima) Topluluğunun Ekolojisi", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, cilt 1, sayı 1, 52-64.

Sönmez, İ. Ö. ve Onmuş, O. (2006). *Gediz Deltası Yönetim Planı Sosyo-Ekonomik Yapı Raporu*, İzmir Kuş Cenneti Koruma ve Geliştirme Birliği, İzmir.

Sönmez, T. (2014). "Sarıçam (Pinus sylvestris L.) Gelişimi Üzerine Ökseotu'nun Etkisi", *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, cilt 15, sayı 1, 64-72.

Sözen, M. ve Tanyeli, U. (2010). *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Sözer, A. N., Mutluer, M., Işık, Ş. (1989). *Ege Bölgesi Coğrafyası*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Ders Notları yayın no 5, İzmir.

Sperling, J. W. (1976). “Kum Tepe in the Troad: Trial Excavation, 1934”, *Hesperia*, vol. 45, no 4, 305-364.

Spon, J. ve Wheler, G. (1678). *Voyage d’Italie, de Dalmatie, de Grèce et du Levant I-III*, Avec Privilege Dv Roy., Lyon.

Spier, J. (1983). “Prehistoric and Protohistoric Periods”, *Sardes from Prehistoric to Roman Times, Results of the Archaeological Exploration of Sardes 1958-1975*, Cambridge, Massachusetts, 17-25.

Starke, F. (1997). “Troica im Konext des Historisch-Politischen und Sprachlichen Umfeldes Kleinasiens im 2. Jahrtausend”, *Studia Troica 7*, 447-487.

Starke, F. (2000). “Mira”, *Der Neue Pauly 8*: 250-255.

Starke, F. (2001a). “MÖ 2. Binyılın Güç Dengesi İçinde Troia, Wilusa Ülkesinin Tarihi”, *Troia, Düş ve Gerçek*, Homer Kitabevi, İstanbul, 34-45.

Starke, F. (2001b). “Seha”, *Der Neue Pauly 11*, 346-347.

Starke, F. (2002) (Sergi Haritası). *Die Hethiter und ihr Reich, das Volk der 1000 Götter* (sergi kataloğu), Bonn, Theiss: 306 vd.

Stefanini, R. (1964). “KUB XXI 33 (Bo 487): Mursili’s Sins”, *JAOS 84,* 22-30.

Steinherr, F. (1965) “Die Hieroglyphen Hethitische Inschrift des Reliefs A am Karabel”, *Istanbuler Mitteilungen 15*, 17-23.

Stewig, R. (1970). *Batı Anadolu Bölgesinde Kültür Gelişmesinin Ana Hatları*, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehircilik Enstitüsü, (Çev. Turfan, R., Yazman, M. Ş.), 4-169.

Sullivan, D. G. (1989). *Human-Induced Vegetation Change in Western Turkey: Pollen Evidence from Central Lydia*, Doktora Tezi, University of California, Berkeley.

Sungur, K. A. (1980). “Türkiye’de İnsan Yaşamı Açısından Uygun Olan ve Olmayan Isı Değerlerinin Aylık Dağılışı İle İlgili Bir Deneme”. *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, sayı 23, 27-36.

Süel, A. (2014). "Tarhunnaradu-Tarhundaradu in Ortaköy Text", *Preceedings of The Eight International Congress of Hititology-2011*, Agade, Warshaw, 932-942.

Süzal, A., Bizsel, N., Bizsel, K. C. ve Hüsrevoğlu, Y. S. (2008). "Dissolved Nutrient Behaviour along the Estuarine Salinity Gradient at the Gediz River Mouth (Aegean Sea, Turkey)", *Turkish Journal of Engineering and Environmental Sciences*, cilt 32, sayı 2, 67-84.

Svendsen, M., Hammond Murray-Rus, D., Harmancıoğlu, N. ve Alpaslan, N. (2005). "Governing Closing Basins: the Case of the Gediz River in Turkey", *Irrigation and River Basin Management: Options for Governance and Institutions, CABI,* 193-213.

Svoboda, M. A. (1869). *The Seven Churches of Asia*, R. Clay, Sons and Taylor Printers, London.

Sweeney, N. M. (2010). "Hittites and Arzawans: a view from western Anatolia", *Anatolian Studies LX*, 7-24.

Swift, G. F. (1966). "Lydian Trench and the House of Bronzes Area", *The Eighth Campaign at Sardis (1965)*, *BASOR 182*, 8-18.

Şahin, A. (2016). "Marmara Bölgesindeki Meşe Ormanlarının Yayılışı, İşletme Amaçları ve Planlanması", *Uluslararası Katılımlı Meşe Çalıştayı Bildiriler ve Sonuç Bildirgesi*, Orman Genel Müdürlüğü Marmara Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, İğneada/Kırklareli, 27-52.

Şahin, C., Doğanay, H. ve Özcan, N. A. (2007). *Türkiye Coğrafyası (Fiziki Beşeri-Ekonomik-Jeopolitik)*, 6. Baskı, Ankara.

Şahin, G. ve Taşlıgil, N. (2013). "Türkiye'de Tütün (Nicotiana tabacum L.) Yetiştiriciliğinin Tarihsel Gelişimi ve Coğrafi Dağılımı", *Doğu Coğrafya Dergisi*, cilt 18, sayı 30, 71-102.

Şahoğlu, V. (2002). *Liman Tepe Erken Tunç Çağı Seramiğinin Ege Arkeolojisindeki Yeri ve Önemi*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Şanlı, İ. (1977). "Doğu Kayını'nın (Fagus orientalis Lipsky.) Türkiye'de Çeşitli Yörelerde Oluşan Odunları Üzerine Anatomik Araştırmalar", *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, seri A, cilt 27, sayı 1, İstanbul, 207-282.

Şanlı, H. S. ve Kabalcı, O. (2019). "Gaziantep Yöresinde Yetişen Sumak (Rhus Coriaria L.) Bitkisinden Elde Edilen Renklerle Yün Halı İpliklerinin Boyanması", *Arış Halı, Dokuma ve İşleme Sanatları Dergisi*, issue 15, 62-77.

Şar, S. (2011). "Bazı Üzümsü Meyvelerin Kullanımlarının Eczacılık ve Tıp Tarihi Açısından İncelenmesi", *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi*, volume 1, issue 2, 1-6.

Şefik, Y. (1964). "Kızılçam (Pinus brutia Ten.) Kozalak ve Tohumu Üzerinde Araştırmalar", *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, seri A, 14, İstanbul, 35-70.

Şeker, M., Yücel, Z. ve Nurdan, E. (2004). "Çanakkale Yöresi Doğal Florasında Bulunan Kocayemiş (Arbutus unedo L.) Populasyonunun Morfolojik ve Pomolojik Özelliklerinin İncelenmesi", *Tarım Bilimleri Dergisi*, cilt 10, sayı 4, 422-427.

Şenyürek, M. S., Şenyürek, E., Gültekin, H., Dönmez, A. (1950). "Larisa Civarında Höyücek'te Yapılan Sondaj", *BELLETEN*, cilt 14, sayı 55, 487-494.

Şimşek, Y., Erkuloğlu, Ö. S. ve Tosun, S. (1995). *Türkiye'de Karaçam (P. nigra Arn. ssp. pallasiana (Lamb.) Holmboe) Orijin Denemelerinin İlk Sonuçları*, Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yayınları, No. 247, Ankara.

Şık, L. (1992). *Yunt Dağı (Manisa) Flora ve Vejetasyonu*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Takaoğlu, T. (2000). *A Chalcolithic Marble Workshop at Kulaksızlar in Western Anatolia. An Analysis of Production and Craft Specialization*, Doktora Tezi, Boston University, College of Arts And Sciences, Boston.

Takaoğlu, T. (2001). "1999 Yılı Kulaksızlar Mermer Atölyesi Araştırması", *18. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, Ankara, 157-168.

Takaoğlu, T. (2004). "Moralı: A Neolithic Mound in Central-Western Anatolia", *60. Yaşında Fahri Işık'a Armağan, Anadolu'da Doğdu*, İstanbul, 743-751.

Takaoğlu, T. (2005). *A Chalcolithic Marble Workshop at Kulaksızlar in Western Anatolia. An Analysis of Production and Craft Specialization*, BAR International Series 1358, Archaeopress, Oxford.

Takaoğlu, T. (2017). "Middle Chalcolithic Finds from Dagdere in The Akhisar-Manisa Region", *Anadolu*/*Anatolia*, sayı 43, 1-13.

Tancoigne, J. M. (2003). *İzmir'e, Ege Adalarına ve Girit'e Seyahat Bir Fransız Diplomatın Türkiye Gözlemleri (1811-1814)*, (Çev. E. Eyüboğlu), İstanbul.

Tanoğlu, A. (1968). *Ziraat Hayatı*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, No. 177, İstanbul.

Tanrıver, C. (1996). *Antik Devirde Lydia'da Sosyal ve Ekonomik Amaçlı Dernekler*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Tanrıver, C. (2006). "Antik Devirde Hermos (Gediz) Vadisinde Şehirleşme", *Geçmişten Geleceğe Köprü Yanık Ülke Kula Sempozyumu (Çevre-Kültür-Turizm)*, Kula Belediyesi ve İzmir Araştırma ve Uygulama Merkezi, Kula, 177-195.

Tarbuck, E. J. ve Lutgens F. K. (1997). *Earth Science* (Eighth Edition). Prentice Hall Upper Saddle River, New Jersey.

Tarcan, G. ve Filiz, Ş. (1998). "Turgutlu (Manisa) Kaplıcaları Sıcak ve Mineralli Sularındaki Sodyum Bikarbonat Zenginleşmesi", *Jeoloji Mühendisliği Dergisi*, cilt 21, sayı 1, 42-49.

Tarcan, G. ve Gemici, Ü. (2005). "Effects of the Contaminants from Turgutlu-Urganlı Thermomineral Waters on Cold Ground and Surface Waters", *Bulletin of Environmental Contamination and Toxicology*, volume 74, issue 3, 485-492.

Taş, İ. (2007). *Hitit Kralı IV. Tuthaliya. Asur Devleti'ne ve Suriye'deki Vassal Krallıklara Yönelik Politikası*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

Taşkın, S. (2013). "Amarna Mektupları ve Ege Tarihindeki Yeri", *Arkeoloji ve Sanat Dergisi*, sayı 144, İstanbul, 175-182.

Taşkın, S. (2016*). Luviya Batı Anadolu ve Ege'nin İ.Ö. 2. Binyıl Tarihine Yeni Bir Bakış*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

Taşlıgil, N. (1988). *Manisa Ovaları ve Çevresi*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, İstanbul.

Taşlıgil, N. (1995). "Manisa'nın Termal Turizm Potansiyeli", *Türk Coğrafya Dergisi*, sayı 30, İstanbul, 299-317.

Tavernier, J. B. (2006). *Tavernier Seyahatnamesi*, (Çev. Teoman Tunçdoğan), Kitap Yayınevi, İstanbul.

Tavukçu, A. Y., Tavukçu, Z. A., Ceylan, M. ve Ağaoğlu, S. (2014). "Alaşehir-Philadelphia Araştırmaları 2013", *32. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, Ankara, 301-320.

TDK, (1998). *Türkçe Sözlük*, 2 cilt, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

Tekçam, T. (2011). *Arkeoloji Sözlüğü*, Alfa Yayınları, İstanbul.

Tekin, O. (2012). *Eski Yunan ve Roma Tarihine Giriş*, İletişim Yayıncılık, İstanbul.

Tekin, H. (2015). *Eski Anadolu Madenciliği, Arkeolojik Verilerin Işığı Altında Başlangıcından Demir Çağı'na Kadar*, Bilgin Kültür Sanat Yayınları, Ankara.

Temuçin, E. (1991). *Manisa-Akhisar Ovalarında İklim ve Ortam İlişkileri (Uygulamalı Bir Coğrafya Araştırması)*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Tenekecioğlu, E. R. (2011). *Demirköprü Baraj Gölü'nde (Manisa) Mevsimsel Plankton Topluluk Yapısı Değişimleri*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Texier, C. (2002). *Küçük Asya: Coğrafyası, Tarihi ve Arkeolojisi*, II. cilt, (Çev. Ali Suat), Enformasyon ve Dokümantasyon Hizmetleri Vakfı, Ankara.

Thirgood, J. V. (1981). *Man and the Mediterranean Forest: A History of Resource Depletion*, London and New York: Academic Press.

Thompson, D. (2007). "At the Crossroads: Prehistoric Settlement in the Maeander Valley", *Anatolian Studies LVIII*, 87-99.

Ticaret Bakanlığı (2018). *Madencilik*, Hazırlayan İhracat Genel Müdürlüğü Maden, Metal ve Orman Ürünleri Daire Başkanlığı.

Tırıl, A. (1995). "Gediz Deltası (İzmir Kuş Cenneti)", *Resimli ve Haritalı Türkiye Bölgesel Coğrafyası,* İnkılap Kitabevi Yayınları, İstanbul, 225.

TOB, (2018). *Gediz Nehir Havzası Yönetim Planı*, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü.

TOB, (2019). *Gediz Havzası Sektörel Su Tahsis Planı Hazırlanması Projesi, Sektörel Su Tahsisi Eylem Planı ve Genelgesi (2020-2025)*, Ankara.

Topçuoğlu, K., Pamuk, G. ve Özgürel, M. (2005). "Gediz Havzası Yağışlarının Stokastik Modellemesi", *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, cilt 42, sayı 3, 89-97.

Topkara, E. T. ve Balık, S. (2004). "Avşar Baraj Gölü'ndeki (Sarıgöl, Manisa, Türkiye) Bıyıklı Balık (Barbus capito pectoralis Heckel, 1843) Populasyonunun Biyolojik Yönden İncelenmesi", *Ege Üniversitesi Su Ürünleri Dergisi*, cilt 21, sayı 3-4, 253-256.

Tournefort, J. Pitton de (2005), *Tournefort Seyahatnamesi*, (Çev. Teoman Tunçdoğan), Kitap Yayınevi, İstanbul.

Tuğlacı, P. (1995). *Okyanus Ansiklopedik Türkçe Sözlük*, ABC Kitabevi Yayınları, cilt 5, İstanbul.

Tuncel, M. ve Doğaner, S. (1992), "Kütahya'da Kaplıca Turizmi", *Ege Coğrafya Dergisi*, cilt 6, sayı 1, 47-60.

Tulay, A. S. (1988). "Kütahya Bölgesi Şehir Sikkeleri". *Türk Arkeoloji Dergisi*, sayı XXVII, Ankara, 125-133.

Tulunay, E. T. (2006). "Nif Dağı Kaçak Kazı ve Tahribatları", *İdol 31*, 23-28.

Turan, O. (2016). "Hititlerin Batı Anadolu ile Etkileşimi Bağlamında Hitit-Wiluša İlişkisi", *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, vol. 1, 91-106.

Tutuş, A., Kurt, R., Alma, M. H. ve Meriç, H. (2010). "Sarıçam Odununun Kimyasal Analizi ve Termal Özellikleri", *III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi*, cilt 5, 1845-1851.

Tuylu, Gökhan İ. (2010). *Gediz Havzası Sarıkız Sulama Birliği Sulama Sisteminin İşletimi Üzerine Model Yaklaşımı,* Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

TÜBİTAK MAM ÇTÜE (2013). *Havza Koruma Eylem Planlarının Hazırlanması Projesi Gediz Havzası*, Kocaeli.

Tümen, İ. ve Hafızoğlu, H. (2003). "Türkiye'de Yetişen Ardıç (Juniperus L.) Türlerinin Kozalak ve Yaprak Uçucu Yağlarının Bileşiminde Bulunan Terpen Grupları", *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, cilt 5, sayı 5, 88-95.

Türkiye Çevre Atlası (2004). Hazırlayan: Çevre Envanteri Dairesi Başkanlığı, Ankara.

Twain, M. (2007). *Türkiye Seyahati*, (Çev. D. Aslı Altan), İstanbul.

Tweedie, W. K. (1859). *Ruined Cities of the East*, London: T. Nelson & Sons.

Uhri, A. (2006). *Batı Anadolu Erken Tunç Çağı Ölü Gömme Gelenekleri*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Uşkun, A. A. (2017). *Ahmetli/Manisa Yöresindeki Farklı Zeytin Çeşitlerinde Kimyasal Seyreltme Uygulamalarının Meyve Verim ve Kalite Özellikleri Üzerine Etkileri*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Uğurlu, E. (2005). *Orta Gediz Havzası'nın (Manisa) Flora ve Vejetasyonu*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Umar, B. (1989). *Lydia*, Salihli Belediyesi Kültür Yayınları, İzmir.

Umar, B. (1990). "Arzawa Ülkelerinin Lokalizasyonu Üzerine Yeni İpuçları", *Arkeoloji ve Sanat Dergisi*, sayı 46-49, 28-29.

Umar, B. (1991). *Türkiye Halkının İlkçağ Tarihi, cilt: I/2*, İlke Yayıncılık, Ankara.

Umar, B. (1993). *Türkiye'deki Tarihsel Adlar*, İnkılap Kitabevi, İstanbul.

Umar, B. (2001). *Lydia, Bir Tarihsel Coğrafya Araştırması ve Gezi Rehberi*, İnkılap Yayınevi, İstanbul.

Umar, B. (2002). *Pausanias'ta Anadolu*, Yeditepe Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2002.

Umunç, H. (2009). "Türkiye'de Hollandalı Bir Seyyah: Cornelis de Bruyn ve Gözlemleri", *BELLETEN*, cilt 73, sayı 266, 145-163.

Uşak Valiliği (2016). *Uşak İli 2015 Yılı Çevre Durum Raporu*, Uşak Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Uşak.

UYAK (2007). *Uşak Kültürel Değerler Yapı Envanteri*, Uşak Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Kültür Yayınları, İzmir.

Ülker, İ. (1988). *Türkiye'de Sağlık Turizmi ve Kaplıca Planlaması*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları No. 1006, Ankara.

Ülker, İ. (1994). *XVII ve XVIII. Yüzyıllarda İzmir Şehri Tarihi I*, Akademi Kitabevi, İzmir.

Ünal, A. (1974). *Hattušili III. Teil I- Hattušili bis zu seine Thronbesteigung, Band 1: Historischer Abriss, (THeth 3)*, Heidelberg, Carl Winter Universitätsverlag.

Ünal, A. (2002). *Hititler Devrinde Anadolu I*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

Ünal, A. (2003). *Hititler Devrinde Anadolu II*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

Ünal, A. (2018). *Eski Anadolu Siyasi Tarihi, Eski Taş Devri'nden Hitit Devleti'nin Yıkılışına Kadar (MÖ 60.000-1180)*, Bilgin Kültür Sanat Yayınları, Ankara.

Ünal, Ş. (1948). "Gölmarmara", *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, sayı 18, cilt 2, Ankara, 25-28.

Ünaldı, Ü. E. (2004). "Nesli Tehlikedeki Ağaç: Ehrami Karaçam (Pinus Nigra Ssp. Pallasiana Var. Pyramidata)", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt 14, sayı 1, Elazığ, 67-80.

Ünan, S. ve Ünan, N. (2017). "Kütahya Arkeolojik Araştırmaları", *Kütahya Müzesi 2017 Yıllığı*, Bilgin Kültür Sanat Yayıncılık, Ankara, 131-161.

Ünlü, M. (1996-1997). "Gediz Akarsuyu Havzası'nın Biyolojik Özellikleri ve Balıkçılık", *Marmara Coğrafya Dergisi,* sayı 1, İstanbul, 309-322.

Ünlü, M. (1998b). "Demirci-Hisar Kaplıcaları (Manisa)", *Türk Coğrafya Dergisi*, sayı 33, İstanbul, 559-579.

Ünlü, M. (1998a). *Demirci Çayı Havzası ve Yakın Çevresinin Hidrojeomorfolojik Etüdü*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ünlüsoy, Ç. Ç. (2014). "Bozyer (Salihli, Manisa) Prehistorik Çanak Çömleği Üzerine Bir Değerlendirme", *32. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, Ankara, 55-70.

Üstüner, H. (2012). *Gediz Nehri Bazı Su Kalite Parametrelerinin Zamansal ve Mekânsal Değişimi,* Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Üzülmez, M. (2019). *Orta Gediz Havzasında Turgutlu ve Salihli Şehirlerinin Mekânsal Gelişiminin Tarımsal Arazi Üzerindeki Etkileri*, Doktora Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

van den Hout, T. (1995). *Der Ulmitešub-Vertrag (StBoT 38)*, Wiesbaden, Harrassowitz.

van den Hout, T. (1998). *The Purity of Kingship: An Edition of Cht 569 and Related Hittite Oracle Inquiries of Tuthaliya IV*, Brill, Leiden, Boston, Köln.

van den Hout, T. (2006). "Institutions, Vernaculars, Publics: The Case of Second-Millennium Anatolia", *Margins of Writing, Origins of Cultures*, Oriental Institute Seminars, number 2, Oriental Institute of the University of Chicago, 221-260.

van den Hout, T. (2013). “Hitit Krallığı ve İmparatorluğu’nun Kısa Tarihi”, *Hititler Bir Anadolu İmparatorluğu*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 22-47.

van den Hout, T. (2020). “Hitit Krallığı ve İmparatorluğu’nun Kısa Tarihi”, *Hititler Bir Anadolu İmparatorluğu*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 11-29.

van Egmont, J. A. ve Heyman, J. W. (1759). *Travels through Part of Europe, Asia Minor, the Islands of the Archipelago, Syria, Palestine, Egypt*. London: L. Davis and C. Reymers.

Van-Lennep, H. J. (1870). *Travels in Little-known Parts of Asia Minor: With Illustrations of Biblical Literature and Researches in Archaeology*, volume I, London.

Van Zeist, W., Woldring, H., Stapert, D. (1975) “Late Quaternary Vegetation and Climate of Southwestern Turkey.” *Palaeohistoria* 17, 53-143.

Vardar, S. ve Altıner, A. (2003). “Gölcük Gölü’nün (İzmir/Ödemiş) Jeomorfolojisi (Bir Tephra Kronolojisi Örneği)”, *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt 1, sayı 2, 93-104.

Vardar, S. (2018). “Marmara Gölü’nün Paleocoğrafyası ve Tunç Çağı’ndan Günümüze Jeoarkeolojik Değerlendirmeler, Manisa”, *Coğrafi Bilimler Dergisi*, cilt 16, sayı 2, 217-236.

Vardar, S. ve Öner, E. (2018). “Gediz Deltasının Jeomorfolojisi ve Panaztepe (Menemen-İzmir)”, *71. Türkiye Jeoloji Kurultay Bildirileri: (23-27 Nisan/April 2018)*, Ankara, Tmmob Jeoloji Mühendisleri Odası Yayınları No: 130.

Varinlioğlu, E. (2001). “Uşak Müzesi’ndeki Yazıtlar”, *21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu 1*, 167-176.

Vieyra, M. (1955). *Hittite Art 2300-750 B.C.*, Alec Tiranti Ltd., London.

von Moltke, F. H. (1999). *Moltke’nin Türkiye Mektupları*, (Çev. H. Örs), İstanbul.

von Olfers, I. F. M. (1859). *Über die Lydischen Königsgräber bei Sardes und den Grabhügel des Alyattes nach dem Bericht des K. General-Consuls Spiegenthal zu Smyrna*, Berlin: Dümller.

von Prokesch, O. A. (1831). *Erinnerungen aus Aegypten und Kleinasien*, Vienna: Carl Armbruster.

von Richter, O. F. (1822). *Wallfahrten im Morgenlande*, Reimer’s Berlage, Berlin.

Waldbaum, J. C. (1983). *Metalwork from Sardis: The Finds from 1958-1974*, Archaeological Exploration of Sardis, Monograph 8, Cambridge.

Walsh, R. (1839). *Constantinople and the Scenery of the Seven Churches of Asia Minor,* volume I-II, London.

Walter, H. (1962). *Anadolu'nun Vejetasyon Yapısı*, (Çev. S. Uslu), İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları, Yayın No. 944, İstanbul.

Warner, J. L. (1994). *Elmalı Karataş II. The Early Bronze Age Village of Karataş*, Bryn Mawr College Archaeological Monographs, Bryn Mawr, Pa.

Watson, W. G. E. and Wyatt, N. (2015). *Handbook of Ugaritic Studies*, SBL Press.

Weber, G. (1880). *Le Sipylos et ses Monuments. Ancienne Smyrne (Navlochon)*, Paris.

Weeden, M. (2018). "Mühürlerde Adlar, Metinlerde Adlar, Kimdi Bu İnsanlar", (Çev. K. Eresen), *Luvi Uygarlığı: Anadolu ve Ege Arasında Kimlik, Kültür, Dil ve Din*, cilt I, Kalkedon Yayınları, İstanbul, 79-93.

Wells, E. (1819). *Historical Geography of the Old and New Testament*, vol. II, Clarendon Press, Oxford.

Wheler, G. (1682). *A Journey into Greece,* London.

Wigley, T. M. L. ve Farmer, G. (1982). " Climate of the Eastern Mediterranean and the Near East", Palaeoclimates, Palaeoenvironments and Human Communities in the Eastern Mediterranean Region in Later Prehistory", (ed. John Bintliff ve Willem Van Zeist), *BAR International Series 133* (part 1), Oxford: British Archaeological Reports, 3-37.

Wilson, M. (2012). *Biblical Turkey A Guide to the Jewish and Christian Sites of Asia Minor,* Ege Yayınları, İstanbul.

Woudhuizen, F. (2003). "The Luwian Hieroglyphic Contribution to Anatolian Geography", *Anatolica XXIX*, 1-6.

Woudhuizen, F. (2012). "Late Bronze Age Hydronyms and Toponyms of Indo-European Nature in Western Anatolia", *Živa Antika 62,* 5-16.

Yakar, J. (1976). "Hittite Involvement in Western Anatolia", *Anatolian Studies XXVI*, 117-128.

Yakar, J. (1985). *The Later Prehistory of Anatolia. The Late Chalcolithic and Early Bronze Age*, BAR International Series 268, Oxford.

Yakar, J. (1994). *Prehistoric Anatolia: The Neolithic Transformation and the Early Chalcolithic Period*, Tel Aviv.

Yakar, J. (2007). *Anadolu'nun Etnoarkeolojisi,* Homer Kitabevi Yayınları (Çev. Selen Hırçın Riegel) İstanbul.

Yakar, J. (2014). *Eski Anadolu Toplumunun Arkeolojideki Yansımaları (Neolitik ve Kalkolitik Çağ Topluluklarının Sosyo-Ekonomik Yapıları, İnanç Sistemleri ve Teknolojileri)*, cilt I, Homer Kitabevi, İstanbul.

Yakubovich, İ. (2008). *Sociolinguistics of the Luvian Language Volume 1*, The University of Chicago, Chicago, Illinois.

Yakubovich, İ. (2013). "Anatolian Names in -wiya and the Structure of Empire Luwian Onomastics", *Luwian Identities: Culture, Language and Religion Between Anatolia and the Aegean*, 87-124.

Yakubovich, İ. (2018). "-Wiya Eki Taşıyan Anadolu İsimleri ve İmparatorluk Luvicesi Adbilimin Yapısı", (Çev. K. Eresen), *Luvi Uygarlığı: Anadolu ve Ege Arasında Kimlik, Kültür, Dil ve Din*, cilt I, Kalkedon Yayınları, İstanbul, 95-135.

Yalçın, Ü. (2000). "Anfange der Metalwerwendung in Anatolien'', *Anatolien Metal I*, Der Anschnitt 13, 17-30.

Yalçın, Ü. (2008). "Ancient Metallurgy in Anatolia", *International Conference Ancient Mining in Turkey and the Eastern Mediterranean (AMITEM 2008)*, Atılım University, Ankara, 15-42.

Yalçın, Ü. (2013). "Anadolu Madenciliği", *III. ODTÜ Arkeometri Çalıştayı, Türkiye Arkeolojisinde Metal: Arkeolojik ve Arkeometrik Çalışmalar. Prof. Dr. Halet Çambel Onuruna, Bildiriler Kitabı 3-5 Ekim 2013*, ODTÜ Yayınları, Ankara, 17-28.

Yalçınlar, İ. (1956). "Akbaba Dağı ve Bordağı Üzerinde Pleistosen Glasyasyon Şekilleri", *Türk Coğrafya Dergisi*, sayı 15-16, 151-180.

Yalçınlar, İ. (1994). "Menderes Masifi ve Çevresindeki Kaledoniyen Strüktürleri", *Türk Coğrafya Dergisi*, sayı 29, İstanbul, 5-10.

Yaltırık, F. (1971). *Yerli Akçaağaç (Acer L.) Türleri Üzerinde Morfolojik ve Anatomik Araştırmalar*, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları, No. 209, İstanbul.

Yaltırık, F. (1975). "Türkiye'de Garig Vejetasyonunun Floristik Kompozisyonu", Biyoloji Dergisi, cilt 24, 9-14.

Yaltırık, F. (1984). *Türkiye Meşeleri Teşhis Kılavuzu*, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı Yayını, Yenilik Basımevi, İstanbul.

Yaltırık, F. (1993). *Dendroloji Ders Kitabı II Angiospermae (Kapalı Tohumlular)*, Bölüm I, 2. Baskı, İstanbul.

Yaltırık, F. ve Efe, A. (1993). *Otsu Bitkiler Sistematiği*, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınları, 3940/10, İstanbul.

Yaranga, O. (2002). *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Fransız Gezginlerin Anlatımlarında İzmir*, (Çev. G. Tümer), İzmir Büyükşehir Belediyesi, İzmir.

Yaylalı, S. ve Akdeniz, E. (2002). "Aphrodisias Müzesi'ndeki Karahisar Buluntuları", *OLBA VI*, Mersin, 1-40.

Yaylalı, S. ve Akdeniz, E. (2012). "Kent Tarihi", *Aydın İl Tarihi*, Aydın Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Özyurt Matbaacılık, Ankara, 8-56.

Yaylalı, S. ve Bircan-Tütüncüler, Ö. (2014). *Milet Müzesi Kesici Sürtme Taş Aletlerinden 'Baltalar'*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

Yazıcı, H. ve Koca, M. K. (2007). *Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

Yegül, F. K. (2003). "Sketch of the Artemis Temple at Sardis", *In The City of Sardis: Approaches in Graphic Recording*, Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 34-35.

Yener, K. A., Geçkinli, E. ve Özbal, H. (1994). "A Brief Survey of Anatolian Metallurgy prior to 500 BC", *Archaeometry 94: The proceedings of the 29th International Symposium on Archaeometry*, TÜBİTAK yayınevi, Ankara, 375-390.

Yenilir, T. (2017). "İngiliz Sanatçı Thomas Allom (1804-1872) ve Osmanlı Dünyasına İlişkin Eserleri", *Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi*, cilt 4, sayı 10, 153-163.

Yıldırım, Y. E., Taş, İ. ve Özaydın, K. A. (2019). "Referans Evapotranspirasyonun Mekansal Değişiminin Belirlenmesinde Gediz Havzası Örneği", *Toprak Su Dergisi*, 153-161.

Yıldız, H. D. (1981-1982). "Kütahya'nın Tarihçesi", *Kütahya, Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılına Armağan*, İstanbul, 35-51.

Yılmaz, M. A. (2017). "Demir Çağı'nda Uşak", *Yüzey Araştırmaları ve Kazılar Işığında Uşak*, İstanbul, 45-51.

Yılmaz, M. A. (2019). "Uşak Protohistorik Dönem Yüzey Araştırmaları Projesi (UPDAP) 2017 Yılı Sonuçları (İlk Sezon)", *36. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, Ankara, 425-452.

Yılmaz, M. A., Czıchon, R. M., Deniz, M., Dülger, H., Akın, S., Nacar, A., Söyler, A., Çelik, H. ve Yiğit, F. (2020). "Uşak Protohistorik Dönem Yüzey Araştırması (UPDAP) 2018 Yılı Sonuçları", *37. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, Ankara, 435-467.

Yılmaz, S. (2002). "Barbié du Bocage'ın Çizdiği İzmir Görünümüne Fransız Gezginlerinin Katkıları", *Fransız Seyahatnameleri ve Tarihin Aynasında İzmir Kolokyumu*, İzmir, 218-234.

Yılmaz, B. (2009). *Multi Criteria Decision Analysis for Water Resources Management in the Gediz River Basin,* Doctoral Thesis, Dokuz Eylül University, Graduate School of Natural and Applied Sciences. İzmir.

Yılmaz, O. (1993). *Maki Bitkileri*, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, No. 1326, Ankara.

Yılmaz, O. (2009). *Gediz Havzası Bütününde Gediz Deltası'nın Uzaktan Algılama Teknikleri Uygulanarak Alan Kullanım Kararları ve Ekosistem Bozunumu İlişkileri Üzerine Araştırmalar,* Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Yiğit, T. (2003). "Hitit Krallığı'nda Veliahdın Belirlenmesi Üzerine," *Tarih Araştırmaları Dergisi*, sayı 34, 141-147.

Yurdoğlu, Z. (1993). *Gördes Tarihi*, Gördes Belediyesi Kültür Yayınları, İzmir.

Yusufoğlu, H. (1996). "Northern Margin of the Gediz Graben: Age and Evolution, West Turkey", *Turkish Journal of Earth Sciences*, volume 5, number 1, 11-23.

Zednik, F. (1963). *Türkiye Ormanları Bugüne Kadar Tatbik Edilen ve Gelecekte Tatbiki Tavsiye Edilen Silvikültürel Muameleler*, (Çev. H. Selçuk), Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara.

Zervos, C. (1957). *L'Art des Cyclades: Du Début a la Fin de L'Age du Bronze, 2500-1100, Avant Notre Era*, Editions Cahiers D'Art, Paris.

Zgusta, L. (1984). *Kleinasiatische Ortsnamen*, Heidelberg.

Zohary, M. (1973). *Geobotanical Foundations of the Middle East*, 2 cilt, Gustav Fischer Verlag, Stuttgart.

Zorlusoy, H. (2002). "Gezi Anılarında ve Günlüklerde, XVIII. ve XIX. Yüzyıllarda İzmir'de Yaşam", *Fransız Seyahatnameleri ve Tarihin Aynasında İzmir Kolokyumu*, İzmir, 113-134.

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI
2022-DR 75

YENİ VERİLER IŞIĞINDA NEOLİTİK ÇAĞ'DAN İLK TUNÇ ÇAĞI SONUNA KADAR GEDİZ HAVZASI'NIN KÜLTÜREL YAPILANMASI

II. CİLT

KATALOG – HARİTALAR – LEVHALAR

HAZIRLAYAN
Yavuz Selim KAYA

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Suat ATEŞLİER

AYDIN-2022

YERLEŞİM KATALOĞU

SIRA NO	MERKEZ ADI	İLİ	İLÇESİ	YERLEŞİM TÜRÜ	BOYUT	YÜKSEKLİK	DÖNEM
1	Akdeğirmen Höyüğü	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	100x80 m	6 m	Kalkolitik+İlk Tunç
2	Akhisar Höyüğü	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	150x100 m	3 m	Neolitik+Kalkolitik+İlk Tunç
3	Akselendi Höyüğü	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	200x350 m	-	İlk Tunç
4	Babakabacı Mevkii	MANİSA	AKHİSAR	Tepe Üstü Yerleşim	-	-	İlk Tunç
5	Bağçeşme Höyüğü	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	160x170 m	3 m	Kalkolitik+İlk Tunç
6	Ballıca Çamlık Mezarlığı	MANİSA	AKHİSAR	Mezarlık	-	-	İlk Tunç
7	Ballıca Kızıltaş Mezarlığı	MANİSA	AKHİSAR	Mezarlık	-	-	İlk Tunç
8	Çamaltı II Mevkii	MANİSA	AKHİSAR	Yamaç Yerleşimi	-	-	İlk Tunç
9	Çamönü-Karasonya Höyüğü	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	200x250 m	6-7 m	Kalkolitik+İlk Tunç
10	Dağdere	MANİSA	AKHİSAR	Düz Yerleşim	-	-	Kalkolitik+İlk Tunç
11	Dağdeviren Höyüğü	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	120x60 m	9 m	İlk Tunç
12	Devetepe	MANİSA	AKHİSAR	Yamaç Yerleşimi	-	-	İlk Tunç
13	Durasıllı Yelligedik	MANİSA	AKHİSAR	Yamaç Yerleşimi	90x50 m	-	İlk Tunç
14	Erdelli Höyüğü	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	140x90 m	12 m	Kalkolitik+İlk Tunç
15	Hastane Höyüğü	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	355x360 m	10 m	Neolitik+Kalkolitik+İlk Tunç
16	Kazımçeşme	MANİSA	AKHİSAR	Yamaç Yerleşimi	300 m çapında	-	Kalkolitik+İlk Tunç
17	Kefayettin Tepe Höyüğü	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	200x120 m	3 m	İlk Tunç
18	Kennez Höyüğü (Kennez I)	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	95x86 m	9 m	Kalkolitik+İlk Tunç
19	Kızlaralanı Höyüğü (Kennez II)	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	180x50 m	1 m	Kalkolitik+İlk Tunç
20	Kocanadas Höyüğü	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	196x172 m	-	Neolitik+Kalkolitik+İlk Tunç
21	Kulaksızlar	MANİSA	AKHİSAR	Düz Yerleşim	-	-	Neolitik+Kalkolitik+İlk Tunç
22	Masantı Höyüğü	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	100x70 m	3 m	Kalkolitik+İlk Tunç
23	Mecidiye Höyüğü	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	95x80 m	6 m	Kalkolitik+İlk Tunç
24	Moralılar Höyüğü	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	3 hektar	3 m	Neolitik+Kalkolitik+İlk Tunç
25	Örentepe II Höyüğü	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	80x55 m	3 m	İlk Tunç
26	Rahmiye I Höyüğü	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	-	-	Kalkolitik+İlk Tunç
27	Rahmiye II Höyüğü	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	200x150 m	-	İlk Tunç
28	Refik Arslan Tepe Höyüğü	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	-	-	Neolitik+Kalkolitik+İlk Tunç
29	Sazköy Höyüğü	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	-	-	İlk Tunç
30	Süleymanlı Höyüğü (Değirmentepe)	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	250x200 m	11 m	Kalkolitik+İlk Tunç
31	Su Deliği Tepe	MANİSA	AKHİSAR	Yamaç Yerleşimi	180x150 m	-	Neolitik+Kalkolitik+İlk Tunç
32	Tepebağlar Höyüğü	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	150x90 m	-	İlk Tunç
33	Tepetarla Höyüğü	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	90x50 m	6 m	Kalkolitik+İlk Tunç
34	Uluyol Höyüğü	MANİSA	AKHİSAR	Höyük	100x110 m	4 m	Kalkolitik+İlk Tunç

35	Yayakırıldık	MANİSA	AKHİSAR	Atölye Alanı	-	-	İlk Tunç
36	Asar Höyüğü (Kemaliye)	MANİSA	ALAŞEHİR	Höyük	-	-	Neolitik+Kalkolitik+İlk Tunç
37	Değirmenyıkığı Höyüğü	MANİSA	ALAŞEHİR	Höyük	200x80 m	12 m	Kalkolitik+İlk Tunç
38	Gavurtepe Höyüğü	MANİSA	ALAŞEHİR	Höyük	200x90 m	-	Neolitik+Kalkolitik+İlk Tunç
39	Gülistan	MANİSA	ALAŞEHİR	Yamaç Yerleşimi	300x350 m	-	İlk Tunç
40	Killik-Maltepe Höyüğü	MANİSA	ALAŞEHİR	Höyük	-	-	Neolitik+Kalkolitik
41	Soğanlı (Acısu) Höyüğü	MANİSA	ALAŞEHİR	Höyük	250x100 m	18 m	Kalkolitik+İlk Tunç
42	Taklantepe	MANİSA	ALAŞEHİR	Tepe Üstü Yerleşim	130x80 m	-	Neolitik+Kalkolitik
43	Taşlı Tepe	MANİSA	ALAŞEHİR	Tepe Üstü Yerleşim	80x50 m	-	İlk Tunç
44	Yuvacalı	MANİSA	ALAŞEHİR	Düz Yerleşim	-	-	Neolitik+Kalkolitik
45	Bozyer Höyüğü	MANİSA	DEMİRCİ	Höyük	300x250 m	8 m	Kalkolitik+İlk Tunç
46	Bozyer Höyüğü Mezarlığı	MANİSA	DEMİRCİ	Mezarlık	-	-	İlk Tunç
47	Kılcanlar Höyüğü	MANİSA	GÖLMARMARA	Höyük	250x200 m	10 m	İlk Tunç
48	Taşlıtarla Höyüğü	MANİSA	GÖLMARMARA	Höyük	300x150 m	5 m	İlk Tunç
49	Balıklı Köyiçi Mevkii	MANİSA	GÖRDES	Yamaç Yerleşimi	180x100 m	-	İlk Tunç
50	Gonca Ören Höyüğü	MANİSA	GÖRDES	Höyük	120x60 m	6 m	İlk Tunç
51	Kozluca	MANİSA	GÖRDES	Tepe Üstü Yerleşim	180x120 m	-	İlk Tunç
52	Şahin Kayası Höyüğü	MANİSA	GÖRDES	Höyük	120x80 m	19 m	Kalkolitik+İlk Tunç
53	Yanık Dağ Höyüğü	MANİSA	GÖRDES	Höyük	200x150 m	12 m	İlk Tunç
54	Yanık Dağ Höyüğü Mezarlığı	MANİSA	GÖRDES	Mezarlık	-	-	İlk Tunç
55	Akkaya Mevkii	MANİSA	KULA	Mezarlık	-	-	İlk Tunç
56	Armutarası Höyüğü	MANİSA	KULA	Höyük	80x60 m	5 m	İlk Tunç
57	Bademyaka (Körez) Höyüğü	MANİSA	KULA	Höyük	250x200 m	10 m	İlk Tunç
58	Bölme Tepe Mezarlığı	MANİSA	KULA	Mezarlık	-	-	İlk Tunç
59	Çamlıçukur Höyüğü	MANİSA	KULA	Höyük	250x100 m	10 m	İlk Tunç
60	Gölcük Höyüğü	MANİSA	KULA	Höyük	200x270 m	5 m	İlk Tunç
61	Gölcük Höyük Mezarlığı	MANİSA	KULA	Mezarlık	-	-	İlk Tunç
62	Gökçeören Samanlık Mevkii	MANİSA	KULA	Tepe Üstü Yerleşim	300x200 m	-	İlk Tunç
63	Erenbağı	MANİSA	KULA	Yamaç Yerleşimi	-	-	İlk Tunç
64	Erenbağı Mezarlığı	MANİSA	KULA	Mezarlık	-	-	İlk Tunç
65	İncesu (Gölde) Köyiçi Mevkii	MANİSA	KULA	Yamaç Yerleşimi	300x200 m	5 m	Kalkolitik+İlk Tunç
66	Kızıl Tepe	MANİSA	KULA	Yamaç Yerleşimi	200x120 m	-	İlk Tunç
67	Kula Mezarlık Alanı	MANİSA	KULA	Mezarlık	-	-	İlk Tunç
68	Kuruçay Höyüğü	MANİSA	KULA	Höyük	150x80 m	3 m	İlk Tunç
69	Manastır Tepe	MANİSA	KULA	Tepe Üstü Yerleşim	250x200 m	14 m	İlk Tunç
70	Narinceli Pıtırak	MANİSA	KULA	Tepe Üstü Yerleşim	300x200 m	-	İlk Tunç
71	Örentepe Eroğlu Höyüğü	MANİSA	KULA	Höyük	220x130 m	2 m	İlk Tunç

72	Sarı Balıklı Göl Höyüğü	MANİSA	KULA	Höyük	250x200 m	4 m	İlk Tunç
73	Sarı Balıklı Göl Höyüğü Mezarlığı	MANİSA	KULA	Mezarlık	300x100 m	-	İlk Tunç
74	Söğüt Çayı Höyüğü	MANİSA	KULA	Höyük	350x250 m	21 m	Kalkolitik+İlk Tunç
75	Şeremet Kavaklı Höyüğü	MANİSA	KULA	Höyük	300x200 m	-	İlk Tunç
76	Tijentepe	MANİSA	KULA	Tepe Üstü Yerleşim	200x170 m	19 m	İlk Tunç
77	Üçkuyular Höyüğü	MANİSA	KULA	Höyük	200 m yayılım	-	İlk Tunç
78	Yaylak Höyüğü	MANİSA	KULA	Höyük	130x90 m	6 m	İlk Tunç
79	Yaylak Höyük Mezarlığı	MANİSA	KULA	Mezarlık	-	-	İlk Tunç
80	Yusuf Tepe Höyüğü	MANİSA	KULA	Höyük	160x80 m	4 m	İlk Tunç
81	Avlutepe Höyüğü	MANİSA	MERKEZ	Höyük	100x50 m	2 m	Kalkolitik+İlk Tunç
82	Baklatepe Höyüğü	MANİSA	MERKEZ	Höyük	100x80 m	5 m	Kalkolitik+İlk Tunç
83	Eğriköy Höyüğü	MANİSA	MERKEZ	Höyük	100 m yayılım	7 m	İlk Tunç
84	Tekeliler Höyüğü	MANİSA	MERKEZ	Höyük	150x60 m	3 m	Kalkolitik+İlk Tunç
85	Veziroğlu Höyüğü	MANİSA	MERKEZ	Höyük	125x50 m	6 m	İlk Tunç
86	Ahlatlı Tepecik	MANİSA	SALİHLİ	Höyük	-	-	İlk Tunç
87	Bozyer	MANİSA	SALİHLİ	Tepe Üstü Yerleşim	14 hektar	4-15 m	Kalkolitik+İlk Tunç
88	Eski Balıkhane	MANİSA	SALİHLİ	Mezarlık	-	-	İlk Tunç
89	Mersinli Höyüğü	MANİSA	SALİHLİ	Höyük	200 m uzunluk	10 m	Neolitik+Kalkolitik+İlk Tunç
90	Sardeis	MANİSA	SALİHLİ	Antik Yerleşim	-	-	İlk Tunç
91	Bereketli Höyüğü	MANİSA	SARIGÖL	Höyük	220x180 m	11 m	Kalkolitik+İlk Tunç
92	Kızılçukur Höyüğü	MANİSA	SARIGÖL	Höyük	300x250 m	7 m	Neolitik+Kalkolitik+İlk Tunç
93	Sarıgöl (Enigöl) Höyüğü	MANİSA	SARIGÖL	Höyük	-	-	İlk Tunç
94	Alibeyli Höyüğü	MANİSA	SARUHANLI	Höyük	100x60 m	6 m	Neolitik+Kalkolitik+İlk Tunç
95	Arpalı I (Lütfiye) Höyüğü	MANİSA	SARUHANLI	Höyük	100x80 m	-	Kalkolitik+İlk Tunç
96	Arpalı II Höyüğü	MANİSA	SARUHANLI	Höyük	80x50 m	3 m	Neolitik+Kalkolitik+İlk Tunç
97	Baykuştepe Höyüğü	MANİSA	SARUHANLI	Höyük	-	4 m	Kalkolitik+İlk Tunç
98	Bedeller Höyüğü	MANİSA	SARUHANLI	Höyük	130x10 m	9 m	İlk Tunç
99	Hacırahmanlı Höyüğü	MANİSA	SARUHANLI	Höyük	150x150 m	7 m	Kalkolitik+İlk Tunç
100	Halitpaşa I	MANİSA	SARUHANLI	Tepe Üstü Yerleşim	150x80 m	21 m	İlk Tunç
101	Halitpaşa II Höyüğü	MANİSA	SARUHANLI	Höyük	90x60 m	2 m	Kalkolitik+İlk Tunç
102	Kayışlar Höyüğü	MANİSA	SARUHANLI	Höyük	80x50 m	3-4 m	Neolitik+Kalkolitik+İlk Tunç
103	Koldere	MANİSA	SARUHANLI	Tepe Üstü Yerleşim	300x200 m	-	Neolitik+Kalkolitik+İlk Tunç
104	Nuriye	MANİSA	SARUHANLI	Tepe Üstü Yerleşim	90 m yayılım	3 m	Neolitik+İlk Tunç

105	Paşaköy Höyüğü	MANİSA	SARUHANLI	Höyük	190x160 m	4 m	Kalkolitik+İlk Tunç
106	Ters Tepe Höyüğü	MANİSA	SELENDİ	Höyük	600x300 m	-	Kalkolitik+İlk Tunç
107	Akçapınar	MANİSA	TURGUTLU	Yamaç Yerleşimi	-	-	Kalkolitik
108	Asartepe (Urganlı) Höyüğü	MANİSA	TURGUTLU	Höyük	300x200 m	19 m	İlk Tunç
109	Geren	İZMİR	FOÇA	Tepe Üstü Yerleşim	-	-	İlk Tunç
110	Phokaia (Eski Foça)	İZMİR	FOÇA	Antik Yerleşim	-	-	İlk Tunç
111	Nemrut Höyüğü	İZMİR	KEMALPAŞA	Höyük	-	5 m	Neolitik+İlk Tunç
112	Ulucak Höyüğü	İZMİR	KEMALPAŞA	Höyük	100x120 m	5 m	Neolitik+Kalkolitik+İlk Tunç
113	Yenmiş Höyüğü	İZMİR	KEMALPAŞA	Höyük	200x300 m	3 m	Neolitik+Kalkolitik+İlk Tunç
114	Araptepe Höyüğü	İZMİR	MENEMEN	Höyük	-	-	Neolitik+İlk Tunç
115	Balatçık	İZMİR	MENEMEN	Höyük	-	-	Kalkolitik
116	Hacı Yusuf Değirmeni (Gürpınar)	İZMİR	MENEMEN	Höyük	300x150 m	5 m	Kalkolitik+İlk Tunç
117	Helvacı Höyücek I Höyüğü	İZMİR	MENEMEN	Höyük	100 m çapında	5 m	Kalkolitik+İlk Tunç
118	Helvacı Höyücek II Höyüğü (Melengiç Sekisi)	İZMİR	MENEMEN	Höyük	50-80 m çapında	2 m	Neolitik+Kalkolitik+İlk Tunç
119	Larissa (Buruncuk)	İZMİR	MENEMEN	Antik Yerleşim	-	-	Neolitik+İlk Tunç
120	Panaztepe	İZMİR	MENEMEN	Antik Yerleşim	-	-	İlk Tunç
121	Ardıçdede Höyüğü	UŞAK	EŞME	Höyük	200x80 m	-	Kalkolitik
122	Divlit Höyüğü	UŞAK	EŞME	Höyük	-	-	Kalkolitik
123	Suluk Höyüğü	UŞAK	EŞME	Höyük	130x400 m	-	Kalkolitik
124	Yarkaşı Höyüğü	UŞAK	EŞME	Höyük	-	-	Kalkolitik
125	Aktaş Höyüğü	UŞAK	MERKEZ	Höyük	500 m yayılım	25 m	İlk Tunç
126	Altıntaş Höyüğü	UŞAK	MERKEZ	Höyük	-	-	Neolitik+Kalkolitik+İlk Tunç
127	Asartepe	UŞAK	MERKEZ	Tepe Üstü Yerleşim	100x100 m	-	İlk Tunç
128	Bozkuş Höyüğü	UŞAK	MERKEZ	Höyük	180x130 m	4 m	İlk Tunç
129	Bölme Höyüğü	UŞAK	MERKEZ	Höyük	100 m çapında	15 m	İlk Tunç
130	Çanlı Höyüğü	UŞAK	MERKEZ	Höyük	200 m çapında	7 m	İlk Tunç
131	Elmacık (Yavu/Yavur) Höyüğü	UŞAK	MERKEZ	Höyük	300 m çapında	30 m	İlk Tunç
132	Gerdekkayası Höyüğü	UŞAK	MERKEZ	Höyük	300 m çapında	30 m	İlk Tunç
133	Hisar Höyüğü	UŞAK	MERKEZ	Höyük	100x50 m	3 m	İlk Tunç

134	Kapaklar Höyüğü	UŞAK	MERKEZ	Höyük	300 m çapında	25 m	İlk Tunç
135	Kapancık Höyüğü	UŞAK	MERKEZ	Höyük	300x200 m	-	İlk Tunç
136	Karlık Höyüğü	UŞAK	MERKEZ	Höyük	150x80 m	6 m	İlk Tunç
137	Kediyünü Höyüğü	UŞAK	MERKEZ	Höyük	500x200 m	30 m	İlk Tunç
138	Kenan Tepesi	UŞAK	MERKEZ	Tepe Üstü Yerleşim	150x60 m	7 m	İlk Tunç
139	Koyunbeyli Höyüğü	UŞAK	MERKEZ	Höyük	300x150 m	15 m	İlk Tunç
140	Sarayaltı Höyüğü	UŞAK	MERKEZ	Höyük	200 m çapında	4 m	İlk Tunç
141	Sorkun Höyüğü	UŞAK	MERKEZ	Höyük	100 m çapında	5 m	İlk Tunç
142	Susuzören Höyüğü	UŞAK	MERKEZ	Höyük	150x100 m	10 m	İlk Tunç
143	Uşak Höyüğü	UŞAK	MERKEZ	Höyük	65x40 m	1 m	İlk Tunç
144	Yele Höyüğü	UŞAK	MERKEZ	Höyük	100x70 m	10 m	İlk Tunç
145	Yoncalı Höyüğü	UŞAK	MERKEZ	Höyük	200 m yayılım	-	İlk Tunç
146	Zahman Höyüğü	UŞAK	MERKEZ	Höyük	150x75 m	20 m	İlk Tunç
147	Akmakça	KÜTAHYA	GEDİZ	Düz Yerleşim	100 m çapında	-	Neolitik
148	Hoyratkaşı Höyüğü	KÜTAHYA	GEDİZ	Höyük	-	-	İlk Tunç

BULUNTU KATALOĞU

Katalog No: 1

Akhisar Höyüğü

Çizim 1, Resim 138.

1) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve geniş gövdeli çömlek parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum ve mika katkılıdır. Siyahımsı-kahverengi renkte astarlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

2) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve içe eğik duruşlu çanak parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru mika ve kum içermektedir. Devetüyümsü-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

3) Gövde parçası: Siyah renkte hamurlu, hamuru kum ve mika katkılıdır. Koyu kırmızımsı-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

4) Gövde parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum ve mika içermektedir. İç yüzey koyu kahverengimsi-siyah renkte, dış yüzey ise devetüyü renginde astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

5) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum ve mika katkılıdır. Koyu siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

6) Düzleştirilmiş dip parçası: Kiremit kırmızısı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

7) Düzleştirilmiş dip parçası: Kiremit kırmızısı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

Çizim 2, Resim 139.

1) Dışa uzatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta derece fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

2) Dışa uzatılmış ağız kenarlı çömlek parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

3) Kulp parçası: Devetüyümsü-gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

5) Düzleştirilmiş dip parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

6) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Gövde parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Hamur renginde astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

8) Gövde parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, taşçık ve kuvars katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Gövde parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 2

Moralılar Höyüğü

1) (Foto 1) Hafif dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı ve geniş gövdeli çömlek parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika kuvars ve taşçık içermektedir. İç yüzey kırmızımsı-devetüyü, dış yüzey ise kahverengi renkte astarlıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. El yapımıdır. Son Neolitik Çağ.

2) (Foto 15) İçe yuvarlatılmış ağız kenarlı ve geniş gövdeli çömlek parçası. Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Dış yüzeyi kahverengimsi-siyah, iç yüzeyi ise kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Dik bir profile sahip olup el yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

3) (Foto 9) Dikey duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç içermektedir. İç yüzeyde kırmızı, dış yüzeyde

ise kırmızı renkte astarlı olup fırınlamadan kaynaklı yer yer siyah alacalıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

4) (Foto 7) Dikey duruşlu ve hafif dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. İç yüzeyde kırmızımsı-siyah, dış yüzeyde ise siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımı olup yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

5) (Foto 10) Dikey duruşlu ve hafif içe yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kireç içermektedir. İçte siyah dışta ise kırmızımsı-siyah astarlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

6) (Foto 12) Dikey duruşlu ve hafif dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve kireç katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

7) (Foto 16) Dikey duruşlu ve hafif dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Devetüyümsü-sarı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

8) (Foto 17) Dikey duruşlu ve hafif dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç ve taşçık içermektedir. Devetüyümsü-gri renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımı olup yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

9) (Foto 2) Hafif dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzerinde yer yer patina bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

10) (Foto 3) Dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

11) (Foto 4) Hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. İç ve dış yüzeyi koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

12) (Foto 5) Düzleştirilmiş ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. İç yüzeyi kırmızı, dış yüzeyi ise devetüyümsü-turuncu renkte astarlı olup astarı büyük oranda dökülmüştür. Üzerinde yer yer patina bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

13) (Foto 18) Kalınlaştırılmış ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. İç yüzeyi gri, dış yüzey ise Grimsi-

kahverengi renkte astarlı ve perdahsızdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

14) (Foto 14) Dışa eğik duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

15) (Foto 6) Dışa eğik duruşlu ve dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Astarı yer yer dökülmüş olup üzerinde patinalar bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

16) (Foto 8) Dışa eğik duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars ve mika katkılıdır. İç yüzeyde kiremit kırmızısı, dış yüzeyde ise gri renk renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzerinde yer yer patina bulunmaktadır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ

17 (Foto 11) Dışa eğik duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars ve mika katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlı olup ince mal grubundandır. Üzerinde yer yer patina görülmektedir. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

18) (Foto 23) İp delikli tutamak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum ve mika katkılıdır. İç ve dış yüzeyi devetüyü renkte astarlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

19) (Foto 19) Düzleştirilmiş dip parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. İç yüzeyi devetüyü, dış yüzeyi ise kahverengimsi-gri renkte yüzeylidir. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

20) (Foto 20) Düzleştirilmiş dip parçası: Kırmızımsı-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımı olup üzeri büyük oranda patina ile kaplıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

21) (Foto 21) Düzleştirilmiş dip parçası: Kırmızımsı-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlı olup astarında dökülmeler gözükmektedir. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

22) (Foto 22) Bezemeli gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum ve mika katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlı olup üzeri yer yer patina ile kaplıdır. Eserin üzerinde çift yumrulu bezeme bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

24) (Foto 24) Gövde parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzerinde patina bulunmaktadır. Yalın açkılı maldan bir örnektir. Yüksek derecede fırınlanmıştır. El yapımıdır. Son Neolitik Çağ.

25) (Foto 25) Gövde parçası: Devetüyümsü-gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzerinde pişirmeden kaynaklı siyah alacalanmalar görülmektedir. Yalın açkılı maldan bir örnektir. Yüksek derecede fırınlanmıştır. El yapımıdır. Son Neolitik Çağ.

26) (Foto 26) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum ve mika katkılıdır. Parlak kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. El yapımıdır. Son Neolitik Çağ.

27) (Foto 27) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. El yapımıdır. Son Neolitik Çağ.

28) (Foto 28) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum ve mika içermektedir. Devetüyümsü-sarı renkte astarlıdır ve perdahlıdır. Bezemeli olup üzerinde patinalar bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

29) Dışa eğik duruşlu ve hafif dışa çekik ağız kenarlı kâse parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

30) Dikey duruşlu ve hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Kahverengimsi-gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astarı yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

31) Dışa çekik ağız kenarlı ve geniş gövdeli çömlek parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astarı büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

32) Hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Kalın cidarlıdır. Gri renkte astarlıdır ve perdahsızdır. Üzerinde yer yer patina bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

33) Düzleştirilmiş ağız kenarlı çömlek parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru bol miktarda kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlı olup astarı yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

34) Hafif içe çekik ağız kenarlı kâse parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Vişneçürüğümsü/kahverengi renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

35) Dışa eğik duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı kâse parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astarı neredeyse dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

36) İp delikli tutamak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Yüzeyinde yer yer patina bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

37) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç içermektedir. Grimsi-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

38) Gövde parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Vişneçürüğümsü-kahverengi renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

39) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars ve mika içermektedir. Vişneçürüğümsü-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Yüzeyi yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

40) Düzleştirilmiş dip parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

41) Düzleştirilmiş dip parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve bol miktarda taşçık katkılıdır. Kiremit kırmızısı-kahverengi renkte yüzeyli olup az-orta derecede fırınlanmıştır. El yapımıdır. Son Neolitik Çağ.

42) Gövde parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Grimsi-siyah/kahverengi renkte alacalı yüzeylidir. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

43) Gövde Parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Yüzeyde fırınlamadan kaynaklı siyah renkte alacalanmalar oluşmuştur. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 3

Refik Arslan Tepe Höyüğü

1) (Foto 3) Yuvarlatılmış ağız kenarlı dışa ve eğik duruşlu çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve perdahsızdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik-İlk Kalkolitik Çağ.

2) (Foto 1) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

3) (Foto 2) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve geniş gövdeli çömlek parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kiremit kırmızısı renkte astarlı ve kalteli perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik-İlk Kalkolitik Çağ.

4) (Foto 5) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum ve mika katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlı olup astarında yer yer dökülmeler görülmektedir. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) (Foto 6) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlı olup astarı büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) (Foto 8) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda taşçık içermektedir. Siyah renkte astarlıdır ve perdahlı olup astarı yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) (Foto 9) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Gri renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) (Foto 7) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda taşçık içermektedir. Gri renkte astarlı ve perdahsızdır. Fırınlamadan kaynaklı siyah renkte alacalanmalar görülmektedir. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) (Foto 4) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) (Foto 11) İp delikli tutamak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Ayarsız pişirme nedeniyle siyahımsı-gri alacalı bir yüzeye sahiptir. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) (Foto 21) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzerinde birbirine parelel üç şerit halinde kazıma bezeme yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) (Foto 22) Gövde parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) (Foto 18) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) (Foto 20) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Fırınlamadan kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) (Foto 10) Kaide parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum ve mika katkılıdır. Hamur renginde astarlı ve perdahlıdır. Yüzeyinde yer yer patina bulunmaktadır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı (?) /Ota Tunç Çağı.

16) (Foto 24) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç ve bol miktarda taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli olup astarsız ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) (Foto 25) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç ve bol miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte yüzeyli olup astarsız ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-az derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) (Foto 26) Ayak parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte yüzeyli olup astarsız ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-az derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) (Foto 27) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç içermektedir. Yüzeyi astarsız olup fırınlamadan kaynaklı kırmızımsı-siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) (Foto 28) Ayak parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve bol taşçık katkılıdır. Yüzeyi astarsız olup fırınlamadan kaynaklı kırmızımsı-siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

21) (Foto 29) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Yüzeyi astarsız olup fırınlamadan kaynaklı grimsi-kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

22) (Foto 30) Ağırşak: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika kuvars ve çok az miktarda taşçık katkılıdır. Açık gri renkte yüzeyli ve perdahlıdır. Ayarsız pişirme nedeniyle üzerinde yer yer siyah renkte alacalanmalar bulunmaktadır. Yüzeyinde herhangi bir bezeme bulunmamaktadır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 4

Su Deliği Tepe

1) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Vişneçürüğümsü-kahverengi renkte astarlı ve perdahlı olup astarı büyük oranda dökülmüştür. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

2) Hafif dışa çekik ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlı olup astarı yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

3) Dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

4) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlı olup astarı büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

5) Gövde parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve bol miktarda taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

6) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Vişneçürüğümsü-koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astarı ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

7) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Astarı ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

8) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astarı ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astarı ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli olup perdahsızdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarılı ve hafif perdahlıdır. Astarı büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç ve kuvars katkılıdır. Vişneçürüğümsü-koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlı olup astarı yer yer dökülmüştür. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Açık turuncu renkte yüzeyli olup perdahsızdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Hafif içe çekik ağız kenarlı çanak parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzerinde yer yer patina bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Dışa eğik duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Açık gri renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişme nedeniyle üzerinde siyah alacalanmalar görülmektedir. Parça üzerinde dikey olarak uygulanmış baklava dilimi bezemesi ile zig zag bezemeleri yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) Kulp parçası: Kahverengimsi-turuncu renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlı olup astarı yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

21) Kulp parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars ve mika katkılıdır. Açık kahverengi renkte yüzeyli ve perdahsızdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

22) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlı olup astarı yer yer dökülmüştür. Üzerinde kazıma çizgilerle oluşturulmuş bezemeler yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

23) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişmeden kaynaklı astarında yer yer siyah alacalanmalar bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

24) Düzleştirilmiş dip parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve az miktarda taşçık içermektedir. Açık turuncu renkte yüzeyli ve perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

25) Kaide parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astarı yer yer dökülmüş olan parçanın üzerinde patinalar bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

26) Düzleştirilmiş dip parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve az miktarda taşçık içermektedir. Açık turuncu renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

27) Ayak parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlıdır ve perdahsızdır. Üzeri neredeyse patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

28) Ayak parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve taşçık içermektedir. Vişneçürüğümsü-koyu kırmızı renkte yüzeyli ve perdahsızdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

29) Ayak parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

30) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve taşçık içermektedir. Vişneçürüğümsü-koyu kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astarı neredeyse dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

31) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve perdahsızdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 5

Kulaksızlar

1) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dikey duruşlu çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-açık kahverengi renkte yüzeylidir. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik-İlk Kalkolitik Çağ.

2) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve hafif dışa eğik duruşlu çanak parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, bitki, bol mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli olup perdahsızdır. El yapımıdır. Az derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

3) Yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, bol mika ve kuvars katkılıdır. Gri renkte yüzeyli olup perdahsızdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

4) Hafif içe yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç ve kuvars katkılıdır. Gri renkte yüzeyli olup perdahsızdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

5) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç içermektedir. Grimsi-siyah renkte yüzeyli olup perdahsızdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

6) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu gri renkte yüzeyli olup perdahsızdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

7) Düzleştirilmiş dip parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru mika, kum, kireç ve kuvars içermektedir. Gri renkte yüzeyli olup perdahsızdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

Katalog No: 6

Taklantepe

1) İçe eğik duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çömlek parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika ve taşçık katkılıdır. Neolitik Çağ'ın yalın perdahlı mal grubundandır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişme nedeniyle astarı neredeyse siyah renkle kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

2) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dikey duruşlu çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte yüzeyli ve perdahlıdır. Neolitik Çağ'ın yalın perdahlı mal grubundandır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

3) Dışa eğik duruşlu ve hafif dışa uzatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars ve mika katkılıdır. Devetüyü renginde astarlı ve perdahlı olup yüzeyi yer yer patina ile kaplıdır. Astar üzerinde koyu kırmızı boya yapılmış birbirine parelel şekilde dört şerit bezeme yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

4) Dışa eğik duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika ve az miktarda taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve perdahlıdır. Neolitik Çağ'ın yalın perdahlı mal grubundandır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

5) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli olup fırınlamadan kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

6) Yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika ve az miktarda taşçık içermektedir. İç yüzeyde kırmızı, dış yüzeyde ise siyahımsı-gri renkte yüzeylidir. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

7) Hafif dışa çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. İç yüzey kırmızı, dış yüzey ise siyah renkte alacalı kırmızıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

Katalog No: 7

Kızılçukur Höyüğü

1) Tünel kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve perdahlıdır. Ayarsız pişme nedeniyle yüzeyi yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

2) Tutamak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte yüzeyli ve perdahlıdır. Ayarsız pişme nedeniyle yüzeyi yer yer siyah renkte alacalıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

3) Hafif dışa çekik ağız kenarlı kâse parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç katkılıdır. Vişneçürüğümsü-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

4) Hafif dışa çekik ağız kenarlı kâse parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

5) Hafif dışa çekik ağız kenarlı kâse parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

6) Dışa çekik ağız kenarlı kâse parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızımsı-turuncu renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

7) Dışa eğik duruşlu ve hafif dışa çekik ağız kenarlı kâse parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

8) Dışa çekik ağız kenarlı kâse parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

9) Hafif dışa çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve pedahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

10) Hafif dışa çekik ağız kenarlı kâse parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve perdahsızdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

11) İp delikli tutamak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve perdahlıdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

12) İp delikli tutamak parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astarı büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

13) İp delikli tutamak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte yüzeylidir. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yüzeyi yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

14) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yüzeyi yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yüzeyi neredeyse siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Koyu kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yüzeyi neredeyse siyah renkte alacalıdır. Ağız kısmının hemen altından başlayan bir tutamağa sahiptir. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Tutamak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Vişneçürüğümsü-koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Kulp parçası: Açık kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Pembemsi-kırmızı renkte yüzeyli ve perdahsızdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Kulp parçası: Pembemsi-kiremit kırmızısı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Kırmızı renkte yüzeyli ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) Kulp parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Devetüyümsü-kahverengi renkte yüzeyli ve perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

21) Kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve perdahlıdır. Üzeri büyük oranda patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

22) Kulp parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

23) Kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

24) Gövde parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Açık gri renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

25) Kaide parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yüzeyi yer yer siyah renkte alacalıdır. Üzerinde bitki izleri görülmektedir. El yapımıdır. Az derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

26) Kaide parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve perdahsızdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yüzeyi neredeyse siyah renkte alacalıdır. Parça üzerinde kabartma şeritlerle yapılmış bezeme bulunmaktadır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

27) Kaide parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

28) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Açık kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

29) Ayak parçası: Pembemsi-kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Hamur renginde astarlı ve perdahsızdır. Üzerinde birbirine paralel şekilde dört oluk bezeme yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

30) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yüzeyi yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 8

Alibeyli Höyüğü

1) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve geniş yuvarlak gövdeli çömlek parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Hamur renginde astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik/İlk Kalkolitik Çağ.

2) Dışa eğik duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

3) Dışa eğik duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Koyu gri renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

4) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda taşçık katkılıdır. Hamur renginde astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum ve mika katkılıdır. Koyu gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

6) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda kireç katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

7) Gövde parçası: Kahverengimsi-kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Koyu gri renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Siyahımsı-koyu gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

11) Alçak halka kaide: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri büyük oranda patina ile kaplıdır. Çark yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

12) Ayak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Açık kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 9

Koldere

1) Dışa eğik duruşlu ve hafif dışa çekik ağız kenarlı kâse parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişme nedeniyle yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

2) Hafif dışa eğik duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

3) Dışa eğik duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı kâse parçası: Koyu kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars ve mika katkılıdır. Dış yüzeyde kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlı, iç yüzeyde ise kahverengi renkte yüzeylidir. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

4) Dikine ip delikli kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri neredeyse patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

5) Dikine ip delikli kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte yüzeyli ve kötü perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik/İlk Kalkolitik Çağ.

6) Dikine ip delikli kulp parçası: Koyu kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahsızdır. Astarı büyük

oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik/İlk Kalkolitik Çağ.

7) Dikine ip delikli kulp parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve kötü perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik/İlk Kalkolitik Çağ.

8) Dikine ip delikli kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yüzeyi yer yer kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik/İlk Kalkolitik Çağ.

9) Dikine ip delikli kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu kırımızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzerinde yer yer patina bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik/İlk Kalkolitik Çağ.

10) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, kuvars, mika ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik/İlk Kalkolitik Çağ.

11) Hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Hamur renginde astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Dışa eğik duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Hafif omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Hafif içe çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Pembemsi-kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. El yapımıdır. İlk Tunç Çağı.

16) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Devetüyü renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer kahverengi ve kırmızı renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Gövde parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-turuncu renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Gövde parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızımsı-turuncu renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Gövde parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

21) Kaide parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Devetüyümsü-açık turuncu renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

22) Düzleştirilmiş dip parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-turuncu renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

23) Kaide parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

24) Kaide parçası: Kırmızımsı-turuncu renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri büyük oranda patina ile kaplıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 10

Nuriye

1) Dışa çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlıdır ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Neolitik Çağ.

2) Dışa eğik duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Açık devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda taşçık içermektedir. Açık krem renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Gövde Parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer kırmızı renkte alacalıdır. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 11

Akdeğirmen Höyüğü

1) Ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve çok az bitki katkılıdır. Siyahımsı-gri renkte alacalı yüzeylidir. Orta derecede fırınlanmıştır. El yapımıdır. Son Kalkolitik Çağ.

2) Dip-gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Kahverengimsi-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astarında yer yer dökülmeler görülmektedir. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 12

Bağçeşme Höyüğü

1) Yuvarlatılmış ağız kenarlı çömlek parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars ve mika katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

2) Dışa uzatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kiremit kırmızısı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda kireç katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Koyu gri renkte astarlı olup astarı büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum ve mika içermektedir. Gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. Çark yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

6) Dışa eğik duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum ve mika katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

7) Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlek parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

8) İp delikli tutamak parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri neredeyse patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Gövde parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Çark yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

10) Düzleştirilmiş dip parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru bol kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve perdahsızdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Kulp parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Kulp parçası: Açık kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda kireç katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzerinde yer yer patina bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Ayak parçası: Koyu kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar çoğunlukla dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve az miktarda taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 13

Çamönü-Karasonya Höyüğü

1) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dikey profilli çanak parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yüzeyinde siyah renkte alacalıklar bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

2) Keskin omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars ve mika içermektedir. Kahverengimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Keskin omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Keskin omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum ve mika katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda kireç katkılıdır. Gri renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç ve az miktarda taşçık içermektedir. Siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kireç katkılıdır. Gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yüzeyinde yer yer siyah renkte alacalıklar görülmektedir. İlk Tunç Çağı.

8) Hafif omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum ve mika katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Hafif omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum ve mika katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Hafif omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda kireç katkılıdır. Koyu kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum ve mika katkılıdır. Gri renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kireç katkılıdır. Koyu gri renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Hafif omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum ve mika katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Kulp parçası: Devetüyümsü-gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve kireç içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda kireç içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Kulp parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Kulp parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars ve mika içermektedir. Kırmızımsı-turuncu renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Kaide parçası: Devetüyümsü-gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika kuvars veaz miktarda taşçık içermektedir. Gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

19) Kaide parçası: Açık devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç katkılıdır. Grimsi-kahverengi renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

20) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Kırmızımsı-turuncu renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

21) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Gri renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

22) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Kırmızımsı-turuncu renkte yüzeyli ve perdahsızdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

23) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-turuncu renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

24) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Açık kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

25) Omurgalı çanak ağız kenarı-kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Kahverengimsi-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar bazı yerlerde dökülmüştür. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. Kulpun iki tarafında ip delikli kısım bulunmaktadır. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

26) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Parlak kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Astarında yer yer dökülmeler gözükmektedir. Üzerinde birbirine paralel uzanan üç oluk bezeme bulunmaktadır. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

27) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu yayvan çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

28) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç içermektedir. Parlak grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

29) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Açık gri renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astarı büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

30) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

31) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

32) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve oldukça iyi perdahlıdır. Ağız kenarı üzerinde beyaz boya ile alt alta birbirine paralel şekilde uzanan kazıma çizgilerle yapılmış zig zag bezemesi bulunmaktadır. Çark yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

33) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kahverengimsi-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişme nedeniyle yüzeyi yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

34) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişme nedeniyle yüzeyi yer yer siyah renkte alacalıdır. İp delikli bir tutamağa sahiptir. Tutamak kısmı üzerinde kazıma çizgilerle oluşturulmuş bir bezeme bulunmaktadır. El yapımıdır. İlk Tunç Çağı.

35) İp delikli tutamak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru mika, kuvars, taşçık ve bol miktarda kum içermektedir. Kahverengimsi-gri renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

36) Kulp parçası: Açık devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

37) Sepet kulp parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astarı büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

38) Sepet kulp parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

39) Burma kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Koyu kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astarı yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

40) Burma kulp parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

41) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

42) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

43) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astarı büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

44) Ayak parçası: Koyu kahverengimsi-kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve bol miktarda taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte yüzeyli ve perdahsızdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

45) Taş üç ayak. İlk Tunç Çağı.

46) Taş üç ayak. İlk Tunç Çağı.

47) Mermer idol başı: Uzunluk: 3.1 cm, baş çapı: 2.1 cm, boyun çapı: 0.7 cm. Eser, mermer bir idolün yuvarlak baş ve boyun kısmına ait parçadır. Eserin bir yüzünde patina bulunmaktadır. İlk Tunç Çağı.

48) Sap delikli taş balta: Uzunluk: 7 cm, genişlik: 3.3 cm. Eser, sap deliğinin bulunduğu kısımdan itibaren kırık durumdadır. Serpantin taşından yapılmıştır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. İlk Tunç Çağı.

49) Sap delikli taş balta: Uzunluk: 3 cm, genişlik: 2.8 cm. Serpantin taşından yapılmıştır. Eserin büyük bir bölümü kırıktır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. İlk Tunç Çağı.

50) Sap delikli taş baltacık: Uzunluk: 2.2 cm, genişlik: 1.6 cm. Serpantin taşından yapılmıştır. Eser, sap deliğinin bulunduğu kısımdan itibaren kırıktır. İlk Tunç Çağı.

51) Taş balta: Uzunluk: 6 cm, genişlik: 1.2 cm. Serpantin taşından yapılmıştır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. İlk Tunç Çağı.

52) Ağırşak: çap: 1.4 cm, delik çapı: 0.5 cm, h: 1.3 cm. Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Eserin bir bölümü kırık durumdadır. Yüzeyinde hamuru yaşken kazıma çizgilerle oluşturulmuş iç içe dörtlü grup halinde baklava dilimi bezemesi bulunmaktadır. Bu bezemelerin arasına da doldurma motifi olarak uygulanmış birbirine paralel iki kısa çizgi, gruplar halinde ve uç kısımları birbirine değmeyecek şekilde yerleştirilmiştir. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

53) Ağırşak: çap: 1.5 cm, delik çapı: 0.5 cm, h: 0.9 cm. Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Kahverengimsi-gri renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Eser, çapının en geniş yerindeki ufak kırık dışında sağlam durumdadır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

54) Ağırşak: çap: 3 cm, delik çapı: 0.5 cm, h: 1.6 cm. Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Eser, orta ve alt kısmında yer alan ufak kırıklar dışında sağlam durumdadır. Yüzeyine, fırınlanmadan önce kazıma çizgilerle yapılmış iç içe eğik dörtlü çizgi gruplarıyla bezeme uygulanmıştır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 14

Erdelli Höyüğü

1) (Foto 2) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve içe eğik duruşlu çömlek parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri büyük oranda patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

2) (Foto 18) Yuvarlatılmış ağız kenarlı sığ çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum ve mika içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astarı yer yer dökülmüştür. Orta derecede fırınlanmıştır. El yapımıdır. İlk Tunç Çağı.

3) (Foto 16) Hafif dışa çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çömlek parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum ve mika katkılıdır. Gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

4) (Foto 1) Düzleştirilmiş ağız kenarlı ve dışa dikey duruşlu çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda kireç içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

5) (Foto 4) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa dikey duruşlu çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Çark yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

6) (Foto 14) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa dikey duruşlu çanak parçası: Açık kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Kırmızı astarlı ve perdahlıdır. Dik gövdeli olup çark yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

7) (Foto 15) Dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı çökmek parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Yüksek boyunlu olup

üzerinde yer yer patina bulunmaktadır. Çark yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

8) (Foto 5) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve omurgalı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) (Foto 7) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve omurgalı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) (Foto 8) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve omurgalı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Devetüyü renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Çark yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

11) (Foto 6) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve omurgalı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Devetüyümsü-gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) (Foto 9) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru, kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. Omuz kısmında ip delikli tutamağa sahiptir. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) (Foto 10) Keskin omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Açık gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Omuz kısmında ip delikli tutamağa sahiptir. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

14) (Foto 11) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Açık gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Omuz kısmında bir tutamağa sahiptir. Çark yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

15) (Foto 12) Dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-turuncu renkte astarlı ve perdahlıdır. İçe doğru daralan bir profile sahiptir. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. Çark yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

16) (Foto 13) Dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverngi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) (Foto 17) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve keskin omurgalı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru bol kum, mika ve kuvars katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Çark yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

18) (Foto 19) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve az miktarda taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Üzerinde oluk bezeme yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) (Foto 20) Yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer kahverengi ve siyah renkte alacalıdır. Üzerinde oluk bezeme yer almaktadır. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

Katalog No: 15

Kennez Höyüğü (Kennez I)

1) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dikey duruşlu çanak parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda taşçık içermektedir. Gri renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ-İlk Tunç Çağı I.

2) Düzleştirilmiş ağız kenarlı sığ çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Omzun alt kısmında yatay şekilde oluk bezeme yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Dışa dönük ağız kenarlı çömlek parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patinaile kaplıdır. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

4) Dışa uzatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

5) Sepet kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Sepet kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Sepet kulp-gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve az miktarda taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. Çark yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı sonu-Orta Tunç Çağı (?).

10) Yumru bezemeli gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve bol miktarda taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 16

Masantı Höyüğü

1) Hafif dışa çekik ağız kenarı parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve iri taneli taşçık içermektedir. Grimsi-siyah/kahverengi yüzeyli olup orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

2) Hafif içe çekik ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç katkılıdır. Turuncumsu-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

3) Gövde parçası: Grimsi-devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

4) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli, orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

5) Hafif içe çekik ağız kenarlı kâse parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) İçe çekik ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, bol mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Oldukça kalın cidarlı ve kaba hamurludur. Devetüyümsü-kahverengi renkte yüzeyli ve perdahsızdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Dışa çekik ve kalınlaştırılmış ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Grimsi-koyu kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve gri renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Dikey duruşlu ve hafif dışa çekik ağız kenarlı kâse parçası: Devetüyümsü-gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Düzleştirilmiş ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Devetüyümsü-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Oldukça kaba hamurlu ve kalın cidarlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah, gri ve kahverengi renkte alacalıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Gövde parçası: Grimsi-devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Parça üzerinde kırmızımsı-kahverengi renkte boyalı bir bant bezeme bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru bol miktarda iri taşçık, kum, mika ve kuvars katkılıdır. Grimsi-devetüyü renkte yüzeyli ve perdahsızdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Kulp parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Eser aşırı pişirmeden kaynaklı tahribata uğramıştır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Dip parçası: Grimsi-devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Turuncumsu-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Düzleştirilmiş dip parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-açık kahverengi renkte yüzeyli ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 17

Mecidiye Höyüğü

1) Yuvarlatılmış ağız kenarlı çömlek parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve bitki katkılıdır. Devetüyümsü-açık kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzerinde bitki izleri görülmektedir. El yapımıdır. Az derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

2) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

3) Kaide parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Gövde parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 18

Süleymanlı Höyüğü (Değirmentepe)

1) Dışa eğik duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç içermektedir. İç yüzeyi kırmızı, dış yüzeyi ise devetüyümsü-kahverengi renkte yüzeyli ve perdahlıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. El yapımıdır. Kalkolitik Çağ (?).

2) Düzleştirilmiş ağız kenarlı sığ çanak parçası: Kiremit kırmızısı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Hamur renginde astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda kireç içermektedir. Devetüyümsü-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır.

Ayarsız pişirme nedeniyle yüzeyi yer yer siyah renkte alacalıdır. İp delikli tutamağa sahiptir. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Düzleştirilmiş dip parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Kulp parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars ve mika içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astarında dökülmeler gözükmektedir. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve bol miktarda taşçık içermektedir. Hamur renginde astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 19

Tepetarla Höyüğü

1) Hafif dışa çekik ağız kenarlı kâse parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli olup yer yer siyah alacalıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

2) Hafif dışa çekik ağız kenarlı kâse parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç ve kuvars katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli, yer yer siyah alacalıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

3) Dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç ve kuvars katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli olup üzerinde yer yer patina bulunmaktadır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

4) Hafif dışa çekik ağız kenarlı kâse parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Hamur renginde astarlı ve perdahlıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

5) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru, kum, mika ve az miktarda taşçık içermektedir. Siyah renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Keskin omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. Ağız kenarının hemen üzerinde kabartma şeklinde yatay bezeme bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Ağız kenarı üzerinde kazıma bezeme bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Hafif omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Siyah renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Dışa dönük ağız kenarlı çömlek parçası: Grimsi-devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

15) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzerinde kazıma çizgilerle

yapılmış bezemeler yer almaktadır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzerinde kazıma çizgilerle yapılmış bezemeler bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Kulplu gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülüştür. Üzerinde kazıma çizgilerle yapılmış bezemeler yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Kulplu gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte kaliteli astarlı ve iyi perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Üzerinde kazıma çizgilerle yapılmış bezemeler bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Üzerinde kazıma çizgilerle yapılmış bezemeler yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

21) Ayak parçası: Devetüyümsü-gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kahverengimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

22) Ayak parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Parça üzerinde kazıma çizgilerle yapılmış bezemeler bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı (?).

23) Ayak parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

24) Yüksek kaide parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzerinde yiv şeklinde oluk bezeme bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı (?).

25) Yüksek kaide parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

26) Yüksek kaide parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Üzerinde yiv şeklinde oluk bezemeler bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı (?).

27) Alçak kaide parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

28) Kaide parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. Üzerinde yiv şeklinde oluk bezemeler yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

29) Alçak kaide parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

30) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

31) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

32) Ayak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 20

Uluyol Höyüğü

1) Hafif dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

2) Hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Açık kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır.

Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

3) Dikey duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Açık kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

4) Hafif dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

5) Hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

6) Dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Parlak kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

7) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Gri renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Devetüyü renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri büyük oranda patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Dışa uzatılmış ağız kenarlı kâse parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Dışa uzatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Dikey duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Parçanın iç ve dış yüzeyinde kazıma bezemeler bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Dikey duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı kâse parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Grimsi-kahverengi renkte alacalı yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Omuzda yatay bir bant (boya ?), gövde üzerinde ise kazıma bezemeler yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Hafif içe dönük ağız kenarlı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde astarlı ve perdahlıdır. Parça üzerinde kazıma çizgilerle yapılmış bezemeler yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Gövde parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmış. İlk Tunç Çağı.

17) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astarında dökülmeler gözükmektedir. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. Bazı yerlerinde patina bulunmaktadır. Parça üzerinde yatay bant şeklinde kazıma bezemeler bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Sepet kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Kaide parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve kireç içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) Kaide parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Gri renkte kaliteli astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

21) İp delikli tutamak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, kuvars ve mika katkılıdır. Açık kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve gri renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

22) İp delikli tutamak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte yer yer alacalı yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

23) İp delikli tutamak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika kuvars, kireç ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı

24) Ayak parçası: Açık kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Gövde üzerinde baskı bezeme yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

25) Ayak parçası: Grimsi-devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Devetüyü renginde astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve gri renkte alacalıdır. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

26) Ayak parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Hamur renginde astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

27) Ayak parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

28) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Açık kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

29) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

30) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

31) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

32) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve bol miktarda taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden

kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. Parçanın uç kısmı kırıktır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

33) Ağırşak: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Üzerinde iç içe geçmiş yarım daire şeklinde kazıma bezemeler bulunmaktadır. Bu kazıma bezemelerin içi ise yer yer beyaz boya ile doldurulmuş ancak bu boya büyük ölçüde dökülmüştür. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 21

Kızlaralanı Höyüğü (Kennez II)

1) Yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa dikey duruşlu çanak parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda taşçık içermektedir. Devetüyümsü-kahverengi renkte astarlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Kulp parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve az miktarda taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve perdahsızdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Düzleştirilmiş dip parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve bol miktarda taşçık katkılıdır. Gri renkte yüzeyli ve perdahsızdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. Oldukça kaba bir maldır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 22

Değirmenyıkığı Höyüğü

1) Düzleştirilmiş ağız kenarlı ve dikey duruşlu çanak parçası: Kiremit kırmızısı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda taşçık katkılıdır. Hamur renginde astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Kalkolitik Çağ.

2) İçe yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-iyi derecede fırınlanmıştır. Kalkolitik Çağ.

3) Gövde parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru bol miktarda kum, mika ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Kalkolitik Çağ.

4) Gövde parçası: Kiremit kırmızısı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Kalkolitik Çağ.

5) Gövde parçası: Kiremit kırmızısı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Kalkolitik Çağ.

6) Keskin omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum ve mika katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve perdahsızdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Kazıma bezemeli gövde parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzerinde dalga şeklinde kazıma bezeme bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Gövde parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Kulp parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-turuncu renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 23

Gavurtepe Höyüğü

1) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Omurgalı çanak ağız kenarı-kulplu gövde parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Yüzeyi büyük oranda patina ile kaplıdır. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

6) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars ve mika içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Çark yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

7) Yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Yüzeyi büyük oranda patina ile kaplıdır. Çark yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

8) Yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Çark yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

9) İçe çekik ağız kenarlı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum ve mika katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Çark yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

10) Düzleştirilmiş dip parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve bol miktarda taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve perdahsızdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yüzeyi yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede pişirilmiştir. İlk Tunç Çağı.

11) Halka kaide parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı sonu/ Orta Tunç Çağı (?).

Katalog No: 24

Soğanlı (Acısu) Höyüğü

1) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dikey duruşlu çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve az miktarda kireç içermektedir. Koyu gri renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

2) Yuvarlatılmış ağız kenarlı çömlek parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Yuvarlatılmış ve hafif dışa çekik ağız kenarlı çömlek parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç ve az miktarda taşçık içermektedir. Koyu kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Dar boyunlu ve hafif dışa çekik ağız kenarlı çömlek parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte

astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yüzeyi yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Dışa sarkıtılmış ağız kenarlı çömlek parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kireç içermektedir. Gri renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

6) Kulplu ve dışa sarkıtılmış ağız kenarlı çömlek parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Dışa sarkıtılmış ağız kenarlı çömlek parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç ve az miktarda taşçık katkılıdır. Vişneçürüğümsü-koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri büyük oranda patina ile kaplıdır. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

8) Yuvarlatılmış ve hafif dışa çekik ağız kenarlı çömlek parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Yuvarlatılmış ve dışa sarkıtılmış ağız kenarlı çömlek parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. Çark yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

10) Hafif içe çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Yüzeyi büyük oranda patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kireç katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Çark yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

12) Dışa eğik duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Koyu gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Çark yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

13) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, kireç ve mika içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Sepet kulp: Gri renkte hamurlu, hamuru kum ve mika katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Yüzeyi büyük oranda patina ile kaplıdır. Çark yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

15) Kaide parçası: Koyu kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç ve kuvars içermektedir. Açık kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

16) Kaide parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Yüzeyi büyük oranda patina ile kaplıdır. Çark yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

17) Kaide parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Gri renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Yüzeyi büyük oranda patina ile kaplıdır. Çark yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III (?).

18) Ayak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Açık kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yüzeyi yer siyah ve kırmızı renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Kulp parçası: Turuncumsu-kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars ve mika katkılıdır. Hamur renginde astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 25

Bozyer Höyüğü

1) Dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

2) Hafif içe yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Hamur renginde astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Dışa çekik ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Dışa sarkıtılmış ağız kenarlı çömlek parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Parlak kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Dışa sarkıtılmış ağız kenarlı çömlek parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Parlak kırmızı renkte astarlı

ve iyi perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri büyük oranda patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Gövde parçası: Kırmızısı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru bol miktarda kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Gri renkte yüzeyli ve perdahsızdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astarı büyük oranda dökülmüştür. Ayarsız pişirme nedeniyle yüzeyi yer yer siyah, gri ve koyu kahverengi renklerde alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yüzeyi yer yer siyah renkte alacalıdır. Kulp üzerinde iki adet yumru bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve az miktarda taşçık içermektedir. Gri renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Kulp parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengimsi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Burma kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Devetüyümsü-açık kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Sepet kulp parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Gri renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Ayak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve bol miktarda taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte yüzeyli ve perdahsızdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Ayak parçası: Koyu gri renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yüzeyi yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. Ayarsız pişirme nedeniyle yüzeyi yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 26

Şahin Kayası Höyüğü

1) Dikey duruşlu ağız kenarı parçası: Grimsi-devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç ve kuvars katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeylidir. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

2) Hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, taşçık ve kuvars içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeylidir. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

3) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve iri taneli taşçık içermektedir. Siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Devetüyümsü-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Hafif omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve

perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Parlak koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ağız kenarı üzerinde üst üste bindirilmiş üçgen motifi şeklinde boya bezeme yer almaktadır. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

8) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Dışa eğik duruşlu ve hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, taşçık ve kuvars katkılıdır. Grimsi-siyah renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Parçanın üzerinde birbirine çapraz çizgilerle oluşturulmuş kazıma bezemeler yer almaktadır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Kulp parçası: Grimsi-Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Turuncumsu-açık kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Kulplu gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Kulplu gövde parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yüzeyi

yer yer siyah, kahverengi ve gri renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Gövde parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Siyah renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Parça üzerine birbirine paralel şekilde beyaz boya ile uygulanmış bezeme bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Gövde parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. Parça üzerinde kazıma çizgilerle oluşturulmuş bezeme yer almaktadır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

21) Gövde parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

22) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

23) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

24) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Hamur renginde astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yüzeyi siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

25) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, taşçık ve kuvars içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yüzeyi yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

26) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve bol miktarda taşçık katkılıdır. Gri renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

27) Kaide parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

28) Düzleştirilmiş dip parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve bol miktarda taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

29) Ayak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, bol mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Açık kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

30) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kireç, kum, bol mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Açık kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 27

Söğüt Çayı Höyüğü

1) Dışa eğik duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

2) Hafif omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer koyu kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Hafif içe çekik ağız kenarlı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve iri taneli taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Hafif dışa çekik ağız kenarlı çömlek parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, taşçık, mika, kuvars ve kireç içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, taşçık, mika, kuvars ve az miktarda kireç katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, taşçık, ve kuvars içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzerinde birbirine paralel üç sıra halinde oluk bezeme bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Parça üzerinde kazıma çizgilerle yapılmış zig zag bezemesi bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Turuncumsu-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. Yüzeyinde kabartma şeklinde yapılmış bir şerit bezeme bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Boynuz şeklinde kabartma meme (?) parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Kulp parçası: Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi/kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Kulp parçası: kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Sepet kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Sepet kulp parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kahverengi/kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Sepet kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Ayak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) Ayak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

21) Ağırlık parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve bol miktarda taşçık içermektedir. Kahverengimsi-kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Sivri olan uç kısmında ipin geçebilmesi için yuvarlak bir delik bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 28

Baklatepe Höyüğü

1) Dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı çömlek parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum ve mika katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

2) İçe çekik ağız kenarlı çanak parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç içermektedir. Kırmızımsı-turuncu renkte astarlı ve perdahlıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. Çark yapımıdır. İlk Tunç Çağı II-III.

3) İçe yuvarlatılmış ağız kenarlı ve küresel gövdeli çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Hamur renginde astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.
4) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa dikey duruşlu çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru bol kum, kuvars, mika ve az miktarda taşçık katkılıdır. Açık gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer devetüyü ve siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.
5) Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve dikey duruşlu çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve bol miktarda taşçık içermektedir. Gri renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. Üzeri büyük ölçüde patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.
6) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.
7) Düzleştirilmiş ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve az miktarda taşçık içermektedir. Açık gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.
8) S profilli çanak ağız kenarı parçası: Açık kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri büyük oranda patina ile kaplıdır. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.
9) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kahverengimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.
10) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.
11) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Hamur renginde astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.
12) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden

kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kuvars, kum, mika ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Kulp parçası: Koyu gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve bol miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte yüzeyli ve perdahsızdır. Üzerinde yiv bezeme bulunmaktadır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı sonları.

16) Düzleştirilmiş dip: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Kaide parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 29

Tekeliler Höyüğü

1) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçası: Devetüyümsü-sarı renkte hamurlu, hamuru kum, mika az miktarda kireç ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeylidir. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

Katalog No: 30

Bereketli Höyüğü

1) Dışa çekik ağız kenarlı kâse parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

2) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dikey duruşlu çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Devetüyümsü-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

3) Dikey duruşlu ve hafif içe eğik ağız kenarlı çanak parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kaba taneli kum, mika, kuvars, kireç ve bol miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Keskin omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Siyah renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve gri renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Hafif içe çekik ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Kahverengimsi-siyah renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Dışa çekik ağız kenarlı çömlek parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Siyah renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Tutamak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-devetüyü renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Kulp parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Şerit kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Kahverengimsi-kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Kulp parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kahverengimsi-kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Sepet kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Kiremit kırmızısı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Burma kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Tutamak parçası: Koyu kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve koyu kahverengi renkte alacalı yüzeylidir. Parçanın bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) Tutamak parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, iri taneli taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Devetüyümsü-açık kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

21) Tutamak parçası: Koyu kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, iri taneli taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Parçanın üzerinde birbirine parelel üç şerit halinde oluk bezeme yer almaktadır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

22) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

23) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

24) Gövde parçası: Koyu kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve bol miktarda iri taneli taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve gri renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

25) Kaide parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

26) Kaide parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

27) Düzleştirilmiş dip parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve bol miktarda iri taneli taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah, gri ve kahverengi renkte alacalıdır. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

28) Taş ayak parçası. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 31

Arpalı I (Lütfiye) Höyüğü

1) Hafif dışa çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı dikey profilli çömlek parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

2) Dışa çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı, dışarıya eğik duruşlu çanak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

3) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışarıya eğik duruşlu çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Devetüyümsü renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

4) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışarıya eğik duruşlu çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru bol miktarda kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Açık gri renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

5) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) İçe yuvarlatılmış-kalınlaştırılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 32

Baykuştepe Höyüğü

1) Dikey profilli ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Devetüyümsü-turuncu renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ ya da İlk Tunç Çağı'nın ilk evrelerine ait olmalıdır.

2) Dışa eğik duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Koyu gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Keskin omurgalı ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Gri renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

4) Keskin omurgalı ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer kahverengi renkte alacalıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. El yapımıdır. İlk Tunç Çağı.

5) Keskin omurgalı ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve gri renkte alacalı yüzeylidir. Orta derecede fırınlanmıştır. El yapımıdır. İlk Tunç Çağı.

6) Keskin omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Koyu gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve

perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Keskin omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Gri renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Hafif içe çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte yüzeyli ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Düzleştirilmiş dip parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Düzleştirilmiş dip parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Alçak halka kaide parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

12) Alçak halka kaide parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

13) Halka kaide parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Gri renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Gövde parçası: Gri renkte kırmızısı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kahverengimsi-kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

21) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Parçanın üzerinde kazıma ile yapılmış birbirine paralel şekilde oluk bezemeler yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

22) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Kiremit kırmızısı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar neredeyse dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 33

Hacırahmanlı Höyüğü

1) Dışa eğik duruşlu çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve çok az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Devetüyümsü renkte astarlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

2) Keskin omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Keskin omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız

pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Yuvarlatılmış ağız kenarlı kulp parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Yüzey renginde gri renkte alacalıklar görülmektedir. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Açık gri renkte yüzeyli ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Yüksek boyunlu ve dışa doğru yuvarlatılmış ağız kenarlı çömlek parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Kulp parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Düzleştirilmiş dip parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika kuvars, kireç ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Alçak halka kaide parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, taşçık ve kuvars içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzerinde kazıma yöntemiyle yapılmış

birbirine paralel şekilde uzanan oluk bezemeler bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 34

Halitpaşa II Höyüğü

1) Düzleştirilmiş dip parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Açık kahverengi renkte yüzeylidir. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ/İlk Tunç Çağı (?)

Katalog No: 35

Paşaköy Höyüğü

1) İçe yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kahverengimsi-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

2) Keskin omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri büyük oranda patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Dışa uzatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum mika, kireç, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 36

Ters Tepe Höyüğü

1) Hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç katkılıdır. Dış yüzeyde koyu kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı, İç yüzeyde ise grimsi-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

2) Hafif dışa çekik ağız kenarlı ve dikey duruşlu çanak parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Dış yüzeyde kırmızımsı- kahverengi, iç yüzeyde ise kırmızımsı-kahverengi/vişneçürüğü renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

3) Hafif içe çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Koyu kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Kahverengimsi-kırmızımsı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer grimsi-siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

4) Gövde parçası: Grimsi-devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

5) Gövde parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

6) İçe dönük ağız kenarlı ve omurgalı çanak parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) İçe dönük ağız kenarlı ve omurgalı çanak parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) İçe dönük ağız kenarlı ve keskin omurgalı çanak parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Gövde parçası: Koyu gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer kahverengi tonlarında alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Gövde parçası: Turuncunmsu-kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve perdahsızdır. Üzeri büyük oranda patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve iri taneli taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Vişneçürüğümsü-siyah/ koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

21) Kulplu gövde parçası: Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

22) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

23) Kulp parçası: Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve iri taneli taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden

kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

24) Kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

25) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

26) Ayak parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

27) Ayak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

28) Ağırlık parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. Uç kısmında ip takılması için orta büyüklükte yuvarlak bir delik bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

29) Ağırlık parçası: Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. Uç kısmında ip takılması için yuvarlak küçük bir delik bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

30) Ağırlık parçası: Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. Uç kısmında ip takılması için yuvarlak büyük bir delik yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

31) Ağırlık parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Turuncumsu-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. Eserin uç kısmında ip takılması için yuvarlak küçük bir delik yer almaktadır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

32) Ağırlık parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. İp

takılması için uç kısmında yer alan delik kırık durumdadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

33) Ağırlık parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer gri ve siyah renkte alacalıdır. Eserin büyük bir bölümü kırılmıştır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

34) Ortası delik dip (?) veya ağırlık (?): Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

35) Ortası delik dip (?) veya ağırlık (?): Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

36) Taş balta: İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 37

Kazımçeşme

1) Hafif dışa çekik ağız kenarlı ve dikey duruşlu çanak parçası: Grimsi-devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve çok az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Vişneçürüğümsü-koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

2) İçe çekik ve kalınlaştırılmış ağız kenarlı kâse parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Kahverengimsi-turuncu renkte astarlı ve perdahlıdır. Ağız kenarının iç ve dış yüzeyinde siyah boya ile uygulanmış bant bezeme yer almaktadır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

3) Gövde parçası: Grimsi-devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

4) Gövde parçası: Grimsi-devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

5) Gövde parçası: Koyu gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve oldukça iri taneli taşçık içermektedir. Grimsi-kahverengi yüzeylidir. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

6) Gövde parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve iri taneli taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kahverengi renkte yüzeylidir. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Kalkolitik Çağ.

7) Gövde parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve iri taneli taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Grimsi-siyah renkte yüzeyli ve perdahsızdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Gri renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Gövdeli kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve iri taneli taşçık içermektedir. Kahverengimsi-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Düzleştirilmiş dip parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Kahverengimsi-kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Düzleştirilmiş dip parçası: Grimsi-pembe renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Düzleştirilmiş dip parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Düzleştirilmiş dip parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Alçak halka kaide: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve bol miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Yüksek halka kaide: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzerinde yer yer patina görülmektedir. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 38

İncesu (Gölde) Köyiçi Mevkii

1) Dışa çekik ağız kenarlı çömlek parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

2) Yuvarlatılmış ve dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

3) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

4) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kahverengimsi-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri büyük oranda patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

5) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Parlak kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

6) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, taşçık ve kuvars katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

7) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. Son Kalkolitik Çağ.

8) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, kireç mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Grimsi-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Gövde parçası: Grimsi-devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Devetüyümsü-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve gri renkte alacalıdır. Parçanın bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 39

Akselendi Höyüğü

1) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte yüzeyli olup parçanın bazı yerleri patina ile kaplıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı olup az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve çok az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve bol miktarda taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeylidir. Üzerinde kazımayla yapılmış oluk bezemeler bulunmaktadır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Koyu kırmızı renkte yüzeylidir. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

6) Sepet kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç ve az miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

7) Kulp parçası: Koyu kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Kahverengimsi-siyah renkte yüzeylidir. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

8) Kulp parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve bol miktarda taşçık içermektedir. Kahverengimsi-siyah renkte alacalı yüzeylidir. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II.

9) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve az miktarda kireç ve taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte yüzeyli olup az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II.

10) Gövde parçası: Koyu gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve çok az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli olup oldukça gözenekli bir yüzeye sahiptir. Az derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II.

11) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeylidir. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

Katalog No: 40

Dağdeviren Höyüğü

1) Düzleştirilmiş ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

2) Hafif dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı çömlek parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum ve mika içermektedir. Devetüyümsü-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

3) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli olup yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Tutamaklı gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Kahverengimsi-turuncu renkte yüzeyli olup el yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı I-II.

5) Hafif içe çekik ağız kenarlı ve hafif omurgalı çanak parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. İç yüzeyde kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı, dış yüzeyde ise kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlı olup fırınlamadan kaynaklı yer yer siyah alacalıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Yuvarlatılmış ve içe çekik ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç ve kuvars katkılıdır. Hamur renginde astarlı ve perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

7) Gövde Parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve az miktarda taşçık içermektedir. Vişneçürüğümsü-koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 41

Kefayettin Tepe Höyüğü

1) Yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kiremit kırmızısı renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve az miktarda kireç katkılıdır. Turuncumsu-kahverengi renkte astarlı ve perdahlı olup fırınlamadan kaynaklı yer yer siyah alacalıdır. El yapımı olup az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Kulp parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Hamur renginde astarlı ve perdahlıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Kulp parçası: Devetüyümsü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı olup fırınlamadan kaynaklı yer yer siyah alacalıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç ve az miktarda taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı olup bazı yerleri patina ile kaplıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı olup parçanın yüzeyi büyük oranda patina ile kaplıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Gövde parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, kireç, taşçık ve mika katkılıdır. Hamur renginde astarlı ve perdahlıdır. El yapımı olup orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve az miktarda kireç katkılıdır. Gri renkte astarlı ve perdahlı olup yer yer kahverengi renkte

alacalıdır. Parçanın bazı yerleri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 42

Örentepe II Höyüğü

1) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli olup yer yer siyah alacalıdır. El yapımıdır. Az derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Gövde parçası: Grimsi-devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Gri renkte yüzeylidir. El yapımıdır. Az-orta derede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Kulp parçası: Devetüyümsü-turuncu renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Parçanın bazı yerleri patina ile kaplıdır. Hamur renginde yüzeylidir. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeylidir. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 43

Rahmiye II Höyüğü

1) Kulp parçası: Kiremit kırmızısı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda kireç içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

2) Oluklu bezemeli kulp parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Hamur renginde astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Gövde parçası: Kiremit kırmızısı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlı olup astarı yer yer dökülmüştür. El yapımı olup orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı III.

Katalog No: 44

Tepebağlar Höyüğü

1) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda kireç içermektedir. Koyu gri renkte astarlı ve perdahlı olup astarında yer yer dökülmeler görülmektedir. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Devetüyümsü-açık turuncu renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Parçanın bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Hafif omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Devetüyümsü-gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Hafif omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yer yer siyah renkte alacalıdır. Parçanın bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve perdahsızdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Hafif içe çekik ağız kenarlı ve eğik duruşlu çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlı olup astarı büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Kulp parçası: Kahverengimsi-kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte yüzeyli ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 45

Yanık Dağ Höyüğü

1) Keskin omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Ağız kenarının hemen altında beyaz boya ile yapılmış bezeme yer almaktadır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte son derece kaliteli astarlı ve iyi perdahlıdır. Ağız kenarının hemen altında beyaz boya ile uygulanmış, birbirine paralel ve çapraz şeritler halinde bezemeler yer almaktadır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Keskin omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Hafif omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte oldukça kaliteli astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) İçe çekik ağız kenarlı ve keskin omurgalı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Keskin omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Devetüyümsü-turuncu renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu**,** hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Hafif içe çekik ağız kenarlı ve dışa dikey duruşlu çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Devetüyümsü-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Şerit kulp parçası: Gri renkte hamurlu**,** hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzerinde birbirine paralel iki adet şerit bezeme yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve gri renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Devetüyümsü-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Gövde parçası: Grimsi-devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Devetüyümsü-açık kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve iri taneli taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve iri taneli taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

21) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Devetüyümsü-gri renkte yüzeyli ve perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

22) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve iri taneli taşçık içermektedir. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

23) Ayak: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve bol miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte yüzeyli ve perdahsızdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

24) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve bol miktarda taşçık içermektedir. Devetüyü renkte yüzeyli ve perdahsızdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 46

Armutarası Höyüğü

1) Düzleştirilmiş ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve bol miktarda iri taneli taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Dışa çekik ağız kenarlı çömlek parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Dışa dönük ağız kenarlı çanak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru, kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, iri taneli taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Koyu kahverengi renkte yüzeyli ve perdahsızdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve perdahsızdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Hafif içe çekik ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Hafif içe çekik ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru bol miktarda kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Siyah renkte yüzeyli ve perdahsızdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru, kum, mika ve kuvars katkılıdır. Siyah renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve bol miktarda iri taneli taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve iri taneli taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve bol miktarda taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve bol miktarda iri taneli taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Gövde parçası: Pembemsi-devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Devetüyümsü-turuncu renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve bol miktarda iri taneli taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve bol miktarda taşçık içermektedir. Siyah renkte yüzeyli ve perdahsızdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Siyah renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve bol miktarda taşçık içermektedir. Siyah renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

21) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

22) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

23) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık katkılıdır. Siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

24) Kulp parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

25) Dip parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 47

Bademyaka (Körez) Höyüğü

1) Hafif içe çekik ağız kenarlı ve dikey duruşlu çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Siyah renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) İçe çekik ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri büyük oranda patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve gri renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Gövde parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri büyük oranda patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Kulp parçası: Koyu kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Dip parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Kahverengimsi-kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 48

Çamlıçukur Höyüğü

1) Hafif dışa çekik ağız kenarlı ve dikey duruşlu çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. İç yüzeyde kiremit kırmızımsı-kahverengi, dış yüzeyde ise grimsi-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Hafif dışa eğik duruşlu çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Grimsi-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Ağız kenarının hemen altında iç içe geçmiş şekilde baklava dilimi bezemesine sahiptir. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Dışa dönük ağız kenarlı çömlek parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Gri renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Yüzeyi ayarsız pişirmeden kaynaklı büyük oranda siyah renk ile (yanık) kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Hafif içe çekik ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Yüzeyi büyük ölçüde patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Haif içe çekik ağız kenarlı ve keskin omurgalı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Ağız kenarının hemen altından başlayarak gövdeye doğru inen birbirine dikey üç sıra halinde beyaz boya bezemeye sahiptir. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Hafif omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Düzleştirilmiş ağız kenarlı çanak parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu hamuru, kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Ağız kısmının hemen altında yumru şeklinde bir çıkıntı vardır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Gövde parçası: Grimsi kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Gövde parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Gövde parçası: Grimsi kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer gri renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve az miktarda taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Vişneçürüğümsü-koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

21) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Vişneçürüğümsü-koyu kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

22) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

23) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Hamur renginde astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

24) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

25) Kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı

yüzeyli yer yer siyah ve gri renkte alacalıdır. Bazı kesimleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı**.**

26) Şerit kulp parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

27) Kulp parçası: Devetüyümsü-açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

28) Kulp parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

29) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

30) Sepet kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Parçanın orta kısmında meme şeklinde hafif bir çıkıntı bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

31) Kulp paçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

32) Sepet kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

33) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

34) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

35) Pişmiş toprak pota: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri büyük oranda patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 49

Gölcük Höyüğü

1) Yuvarlatılmış ağız kenarlı kâse parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve iri taneli taşçık içermektedir. Turuncumsu-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) İçe çekik ağız kenarlı kâse parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük ölçüde dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) İçe çekik ağız kenarlı ve keskin omurgalı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, bitki, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) İçe çekik ağız kenarlı ve omurgalı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Dışa uzatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Vişneçürüğümsü-koyu kırmızımsı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Grimsi-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Kulp parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Parçanın bazı kesimlerinde patina görülmektedir. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve iri taneli taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer kırmızı renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) Ayak parçası: Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve iri taneli taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 50

Kuruçay Höyüğü

1) Dışa çekik ağız kenarlı çömlek parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Gri renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve kireç katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve iri taneli taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte yüzeyli ve perdahsızdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah alacalıdır. El yapımıdır. Az derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Küp gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Yüzeyinde yer yer bitki izleri bulunmaktadır. Parçanın üzerinde kazımayla yapılmış oluk bezeme yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Gövde parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçası: Koyu kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmrden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve bol miktarda iri taneli taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 51

Örentepe Eroğlu Höyüğü

1) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru bol mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Hafif dışa çekik ağızlı kenarlı çömlek parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Tutamaklı gövde parçası: Turuncumsu-kırmızı renkte hamurlu, hamuru bol mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Eser üzerinde kabartma şeklinde bir tutamak ve yine kabartma şeklinde yapılmış bir bezeme yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Ayak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derece fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Ayak parçası: Koyu kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Ayak parçası: Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Ağırlık parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte yüzeyli ve perdahlıdır. Eserin uç kısmında ip deliği bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Ağırlık parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte yüzeyli ve perdahlıdır. Eserin uç kısmında ip deliği bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 52

Sarı Balıklı Göl Höyüğü

1) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Hafif omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Devetüyümsü-gri renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Hafif içe çekik ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, mika ve az miktarda taşçık katkılıdır. Açık gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Hafif içe çekik ağız kenarlı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Gri renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. Ağız kenarının hemen altında yumru şeklinde bir çıkıntı bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) İçe çekik ağız kenarlı ve keskin omurgalı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer kahverengi ve siyah renkte alacalıdır. Ağız kenarının hemen altından başlayan üç sıra halinde beyaz boya ile uygulanmış dikey bant bezemeye sahiptir. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Hafif omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Hafif omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Hafif dışa çekik ağız kenarlı ve keskin omurgalı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, bol mika, ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Kahverengimsi-gri renkte oldukça kaliteli astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Hafif dışa çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Hamur renginde astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Gövde parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Gri renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Dışa çekik ağız kenarlı çömlek parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) İçe çekik ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Dışa çekik ağız kenarlı çömlek parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Dışa çekik ağız kenarlı çömlek parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Gri renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

16) Dışa uzatılmış ağız kenarlı çömlek parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve

perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Boyun parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, taşçık, bol mika ve az miktarda kireç içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

21) Kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. Parçanın yüzeyi büyük oranda patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

22) Kulp parçası: Koyu kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

23) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

24) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç ve az miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri büyük oranda patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

25) Kulp parçası: Grimsi-açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Gri renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

26) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

27) Kulp parçası: Devetüyümsü-gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

28) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

29) Düzleştirilmiş dip parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

30) Düzleştirilmiş dip parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

31) Düzleştirilmiş dip parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

32) Düzleştirilmiş dip parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

33) Ayak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

34) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

35) Ayak parçası: Grimsi-açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

36) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

37) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

38) Ayak parçası: Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

39) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

40) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Grimsi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

41) Ayak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

42) Ayak parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Gri renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

43) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

44) Ayak parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Grimsi-devetüyü renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

45) Ayak parçası: Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve az miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

46 Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

47) Ayak parçası: Devetüyümsü-gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

48) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

49) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

50) Ayak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

51) Ayak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

52) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

53) Burmalı ayak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve perdahlıdır. Burma şeklinde bir form yapısına sahiptir. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 53

Şeremet Kavaklı Höyüğü

1) İçe döndürülmüş ağız kenarlı ve omurgalı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri büyük oranda patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Hafif omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Gri renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri büyük oranda patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Koyu kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, bol taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Devetüyümsü-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve az miktarda taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-turuncu renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Atar büyük oranda dökülmüştür. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah, gri ve kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Hafif dışa uzatılmış ve kalınlaştırılmış ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

9) İçe çekik ağız kenarlı tabak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte kaliteli astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer kahverengi ve siyah renkte alacalıdır. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Yüzeyinde kazıma ile yapılmış oluk bezeme yer almaktadır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri büyük oranda patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Sepet kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar neredeyse dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

21) Yivli kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

22) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kahverengimsi-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

23) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. Üzerinde kazıma yöntemiyle yapılmış bezemeler yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

24) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. Parça üzerinde kazıma çizgilerle oluşturulmuş üç sıra halinde yatay bant bezeme ve bunun altında birbirine paralel iki yatay çizgi arasında baklava motifleriyle oluşturulmuş kazıma bezeme yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

25) Dip parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve gri renkte alacalıdır. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

26) Kaide parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

27) Alçak halka kaide parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

28) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Grimsi-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

29) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Gri renkte yüzeyli ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

30) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

31) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve kireç katkılıdır. Grimsi-siyah renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

32) Ayak parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden

kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

33) Ayak parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

34) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve iri taneli taşçık içermektedir. Hamur renginde astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

35) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

36) Ortası delik dip (?), ağırlık (?) pişmiş toprak nesne: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Açık kahverengi renkte yüzeyli ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

37) Gövde parçası veya kapak (?): Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

38) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

39) Taş balta: Sap delikli taş balta. Eser ortasından kırıktır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 54

Üçkuyular Höyüğü

1) Yuvarlatılmış ağız kenarlı kâse parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Hafif içe çekik ağız kenarlı kâse parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Hafif içe çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Koyu kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Yuvarlatılmış ağız kenarlı kâse parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve perdahsızdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Yuvarlatılmış ve hafif dışa çekik ağız kenarlı çömlek parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, bol mika ve taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, taşçık ve kuvars içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Bazı yerlerinde astar dökülmüştür. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer gri ve siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve perdahsızdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yüzeyinde kararmalar oluşmuştur. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Gri renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Tutamak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve bol taşçık katkılıdır. Siyah renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) Kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

21) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

22) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Orta kısmında yuvarlak bir çukurluk bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

23) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

24) Kulp parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

25) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

26) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

27) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 55

Yaylak Höyüğü

1) Yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) İçe çekik ağız kenarlı ve keskin omurgalı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) İp delikli ve hafif omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Tutamaklı ve hafif dışa çekik ağız kenarlı çömlek parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Yarımay şeklinde kabartma tutamağı bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Tutamaklı ve hafif dışa çekik ağız kenarlı çömlek parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır.

Yarımay şeklinde kabartma tutamağı bulunmaktadır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Tutamaklı gövde parçası: Turuncumsu-kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve koyu kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Hamur renginde astarlı ve perdahlıdır. Üzeri büyük oranda patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte ve kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Gövde parçası: Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) İp delikli gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Parçanın ortasında yuvarlak bir ip deliği bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Sepet kulp parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Devetüyümsü-gri renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Açık kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar bazı yerlerde dökülmüştür. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Burma kulp parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Kulp parçası: Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Açık kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) Sepet kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Kulbun orta kısmında mahmuz şeklinde bir çıkıntı bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

21) Sepet kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

22) Burma kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

23) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

24) Ayak parçası: Turuncumsu-kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

25) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

26) Süzgeç kap parçası: Turuncumsu-açık kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

27) Ağırlık parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kireç, kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Açık kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah, gri ve kahverengi renkte alacalıdır. Uç kısmında yuvarlak bir ip deliği bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

28) Ağırlık parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Uç kısmında yuvarlak bir ip deliği yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 56

Yusuf Tepe Höyüğü

1) İçe çekik ağız kenarlı ve omurgalı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yüzeyi büyük oranda kararmaya uğramıştır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Dışa eğik duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Dışa çekik ağız kenarlı çömlek parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Yuvarlatılmış ve hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Gri renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu gri renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yüzeyi büyük oranda kararmaya uğramıştır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Sepet kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Turuncumsu-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Kulp parçası: Koyu kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Alçak halka kaide parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar bazı yerlerde dökülmüştür. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer koyu kırmızı ve kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 57

Veziroğlu Höyüğü

1) Yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Hafif içe çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık içermektedir. Turuncumsu-açık kırmızı renkte yüzeyli ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Hafif içe çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Düzleştirilmiş dip: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kiremit kırmızısı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer kahverengi renkte alacalıdır. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 58

Bedeller Höyüğü

1) Hafif içe eğik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve bol miktarda taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer koyu kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Gövdeli, kırık kulp parçası: Turuncumsu-kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık içermektedir. Hamur renginde astarlı ve iyi perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Gövde parçası: Turuncumsu-kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Düzleştirilmiş dip parçası: Turuncumsu-kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 59

Asartepe (Urganlı) Höyüğü

1) Hafif dışa yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dikey profilli kâse parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı (?).

Katalog No: 60

Taşlı Tepe

1) Yuvarlatılmış ve dışa uzatılmış ağız kenarlı çömlek parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Kiremit kırmızısı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III (?).

Katalog No: 61

Kozluca

1) Keskin omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Hafif dışa eğik duruşlu ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum mika, kuvars, kireç ve iri taneli taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve perdahsızdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Kabartma bezemeli gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Ayak parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve bol miktarda taşçık içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 62

Gökçeören Samanlık Mevkii

1) Hafif omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Keskin omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Hafif omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve kireç katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Yuvarlatılmış ağız kenarlı kâse parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Dışa çekik ağız kenarlı çömlek parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az taşçık katkılıdır. Hamur renginde astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Dikey duruşlu ve hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Devetüyümsü-turuncu renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Hafif içe çekik ağız kenarlı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Hafif içe çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Pembemsi-kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri büyük oranda patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Dışa çekik ağız kenarlı çömlek parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Dışa çekik ağız kenarlı çömlek parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Dışa hafif kalınlaştırılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) İp delikli ve dışa uzatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. Parçanın ip delikli tutamak kısmı kırıktır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Dışa çekik ağız kenarlı ve dar boyunlu çömlek parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Gövde parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı büyük bir kısmı siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

21) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

22) Sepet kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

23) Kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Yüzeyi yanık tabakasıyla kaplı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

24) Sepet kulp parçası: Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdr. Astar yer yer dökülmüştür. Üzerinde şerit şeklinde oluk bezeme yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

25) Sepet kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

26) Sepet kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

27) Sepet kulp parçası: Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

28) Sepet kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri büyük oranda yanık tabakasıyla kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

29) Tutamaklı gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

30) Tutamaklı gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

31) Kaide parçası: Pembemsi-kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

32) Dip parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzerinde kazıma çizgilerle yapılmış bezemeler bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

33) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

34) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer gri, siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

35) Ayak parçası: Pembemsi-kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

36) Ayak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, ve kuvars içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

37) Ayak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

38) Ayak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Koyu kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

39) Ayak parçası: Koyu kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

40) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

41) Ayak parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

42) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız

pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

43) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

44) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

45) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

46) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

47) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

48) Ayak parçası: Pembemsi-kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçı katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

49) Figürin veya Ayak (?) parçası: Pembemsi-kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. Parça üzerinde kazıma bezemeler bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı (?).

Katalog No: 63

Manastır Tepe

1) Dışa eğik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer gri ve siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız

pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve bol miktarda taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve bol miktarda taşçık katkılıdır. Gri renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, taşçık ve kuvars içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Gövde parçası: Devetüyümsü-gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve çok az miktarda kireç katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Düzleştirilmiş dip parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Kulp parçası: Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Koyu-kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve iri taneli taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 64

Narinceli Pıtırak

1) Hafif içe çekik ve kalınlaştırılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Parçanın ağız kenarının hemen altında kabartma şeklinde bezeme bulunmaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Hafif içe çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kuvars, bol parlak mika ve çok az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Hafif omurgalı ve düzleştirilmiş ağız kenarlı çanak parçası: Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer grimsi-kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Gövde parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Devetüyümsü-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Hafif omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, kireç, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Grimsi-siyah renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Gövde parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-devetüyü/kahverengi renkte yüzeyli ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Dip parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri büyük oranda patina kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Kulp parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Parçanın bazı yerleri ise patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Açık kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Ayak parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Parçanın bazı yerleri patina ile kaplıdır. Yine üzerinde yiv şeklinde bezeme yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Düzleştirilmiş dip parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Ayak parçası: Kiremit kırmızısı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) Ayak parçası: Kiremit kırmızısı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

21) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

22) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

23) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Devetüyü renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

24) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

25) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 65

Tijentepe

1) Hafif dışa çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Koyu kırımızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve sarı renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Dikey duruşlu ve hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Devetüyümsü-gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Devetüyümsü-turuncu renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı

3) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve bol miktarda taşçık katkılıdır. Devetüyümsü-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve koyu kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Gövde parçası: açık kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve çok az miktarda kireç katkılıdır. Kahverengi renkte yüzeyli ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer kırmızı ve koyu kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve bol miktarda iri taneli taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve bol miktarda iri taneli taşçık katkılıdır. Siyah renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve bol miktarda taşçık içermektedir. Devetüyümsü-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika kuvars ve bol miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Kahverengimsi-kırmızı renkte yüzeyli ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Devetüyümsü-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer kırmızı ve siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Düzleştirilmiş dip parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 66

Halitpaşa I

1) Dışa uzatılmış ağız kenarlı çömlek parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Düzleştirilmiş dip parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 67

Devetepe

1) Gövde parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-Orta derecede fırınlanmış, İlk Tunç Çağı.

2) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Gövde parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yer yer turuncu ve siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Sepet kulp: Kiremit kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 68

Durasıllı Yelligedik

1) Düzleştirilmiş ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte yüzeyli ve perdahsızdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı aşırı derecede siyah yanık görünümlüdür. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Omurgalı çanak ağız kenarı parçası: Pembemsi-devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, iri taneli taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlı olup astarı yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve iri taneli taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Parçanın bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Gri renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, bol miktarda iri taneli taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeylidir. El yapımıdır. Az derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif pardahlıdır. Yüzeyi yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Taş balta. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 69

Gülistan

1) Dikey duruşlu ve hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Hafif dışa çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika ve kuvars içermektedir. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yüzeyi yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Dışa çekik ve kalınlaştırılmış ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Düzleştirilmiş ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Siyah renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Hafif içe çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Dışa eğik duruşlu ve hafif dışa çekik ağız kenarlı çanak parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yüzeyi yer yer siyah ve gri renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Koyu-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kahverengimsi-gri renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Gövde parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Kahverengimsi-koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yüzeyi yer yer siyah renkte alacalıdır. Üzerinde patina görülmektedir. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kahverengimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

21) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

22) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirme nedeniyle yüzeyi yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

23) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve iri taneli taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte yüzeyli ve perdahsızdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

24) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

25) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

26) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kahverengi renkte yüzeyli ve perdahsızdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

27) Alçak halka kaide parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

28) Düzleştirilmiş dip: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır.

Ayarsız pişirme nedeniyle yüzeyi yer yer siyah, kahverengi ve gri renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

29) Ayak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 70

Erenbağı

1) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte yüzeyli ve perdahsızdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Devetüyü renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 71

Kızıl Tepe

1) Dışa çekik ağız kenarlı çömlek parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. Üzeri yer yer El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık ile kireç içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Hamur renginde astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer gri ve siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Gövde parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve gri renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. Parçanın bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kahverengimsi-gri renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Turuncumsu-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Kaide parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 72

Bozyer Höyüğü Mezarlığı

1) Küp gövde parçası: Turuncumsu-kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve iri taneli taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Küp gövde parçası: Turuncumsu-kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç, bitki ve taşçık içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Gövde parçası: Turuncumsu-kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-açık kırmızı renkte yüzeyli ve perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Küp gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Turuncumsu-açık kırmızı renkte yüzeyli ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 73

Bölme Tepe Mezarlığı

1) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve perdahsızdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve perdahsızdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer kahverengi renkte alacalıdır. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Yüzeyi büyük oranda patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer kahverengi renkte alacalıdır. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar büyük oranda dökülmüştür. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

14) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. Parçanın üzerinde paralel şekilde uzanan kabartma bezeme yer almaktadır. Çark yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

Katalog No: 74

Erenbağı Mezarlığı

1) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer gri renkte alacalıdır. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) Dikey duruşlu ve inceltilmiş ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve iri taneli taşçık katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve iri taneli taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Kırmızımsı-kahverengimsi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Grimsi-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Gövde parçası: Grimsi-devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve çok hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Gövde parçası: Koyu gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve iri taneli taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alaclıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve iri taneli taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte yüzeyli ve çok hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve bol miktarda iri taneli taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte yüzeyli ve perdahsızdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve az miktarda taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Kulp parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvar, kireç ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Taş baltacık: Eserde yer yer kırıklar bulunmaktadır. İlk Tunç Çağı.

19) Dışa çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çömlek parçası: Açık gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Kırmızısı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

21) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Kırmızı renkte yüzeyli ve perdahsızdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

22) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Açık kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

23) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

24) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 75

Gölcük Höyük Mezarlığı

1) Dikey duruşlu ve hafif içe çekik ağız kenarlı kâse parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve

hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

2) Tutamaklı ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. Ağız kenarının hemen altında ip delikli bir tutamağa sahiptir. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

3) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve küresel gövdeli çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Üzeri büyük oranda patina ile kaplıdır. Parçanın üzerinde tutamak şeklinde kabartma bir kısım yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

4) İçe dönük ve yuvarlatılmış ağız kenarlı çanak parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. Üzeri büyük oranda patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

5) Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve dışa eğik duruşlu çanak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Dışa uzatılmış ağız kenarlı çömlek parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık içermektedir. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Gaga ağızlı testi parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır (?). Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Gövde parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve perdahsızdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

10) Gövde parçası: Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve az miktarda taşçık içermektedir. Kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

11) Gövde parçası: Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

12) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

13) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda kireç ile taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

14) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

15) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. Parçanın üzerinde alt alta ve birbirine paralel üç sıra halinde sıralanmış yatay yiv şeklinde bezeme yer almaktadır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

16) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kireç, kuvars ve taşçık içermektedir. Koyu kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve kahverengi renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

17) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzeri yer yer patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

18) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Kırmızı renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Yüzey büyük oranda aşınmıştır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

19) Gövde parçası: Grimsi-siyah renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Koyu kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

20) Düzleştirilmiş dip parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Bazı yerleri patina ile kaplıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

21) Kulp parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer gri ve siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

22) Kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve çok az miktarda kireç içermektedir. Siyah renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

23) Kulp parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık katkılıdır. Grimsi-siyah renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

24) Kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık içermektedir. Kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah ve gri renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

25) Kulp parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve çok az miktarda taşçık ile kireç katkılıdır. Koyu kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

26) Ayak parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve bol miktarda taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

27) Ayak parçası: Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve çok hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

28) Ayak parçası: Devetüyü renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve az miktarda taşçık içermektedir. Kırmızımsı-kahverengi renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

29) Ayak parçası: Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve iri taneli taşçık katkılıdır. Kahverengi renkte yüzeyli ve perdahsızdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

30) Ortası delik dip veya pişmiş toprak nesne (?): Devetüyümsü-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve çok az miktarda kireç içermektedir. Turuncumsu-açık kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

Katalog No: 76

Yaylak Höyük Mezarlığı

1) Dışa uzatılmış ağız kenarlı çömlek parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

2) Ağız kenarı parçası: Kırmızı renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve iyi perdahlıdır. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

3) Gövde parçası: Kırmızımsı-turuncu renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve taşçık katkılıdır. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Üzerinde şerit şeklinde kabartma bezeme bulunmaktadır. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

4) Gövde parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, taşçık ve az miktarda kireç içermektedir. Turuncumsu-kırmızı renkte astarlı ve perdahlıdır. Astar yer yer dökülmüştür. Üzerinde şerit şeklinde kabartma bezemeler bulunmaktadır. Çark yapımıdır. Orta-yüksek derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı II-III.

5) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Kırmızı renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

6) Gövde parçası: Grimsi-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve iri taneli taşçık içermektedir. Kahverengimsi-kırmızı renkte yüzeyli ve perdahsızdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

7) Gövde parçası: Gri renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars, kireç ve taşçık katkılıdır. Kırmızımsı-kahverengi renkte yüzeyli ve hafif perdahlıdır. Ayarsız pişirmeden kaynaklı yer yer gri ve siyah renkte alacalıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

8) Kulp parçası: Kırmızımsı-kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve bol miktarda taşçık içermektedir. Hamur renginde yüzeyli ve hafif perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

9) Gövde parçası: Kahverengi renkte hamurlu, hamuru kum, mika, kuvars ve bol miktarda iri taneli taşçık katkılılıdır. Hamur renginde yüzeyli ve perdahlıdır. El yapımıdır. Az-orta derecede fırınlanmıştır. İlk Tunç Çağı.

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 1: Gediz Havzası'nda Yer Alan İllerin Alansal Dağılımı. [TÜBİTAK MAM, 2013: 61, Şekil 6 (Tarafımızdan yeniden düzenlenmiştir.)].

Grafik 2: Havzada Yer Alan Bazı İl ve İlçelerin Yıllık Ortalama Sıcaklık Değerleri [TÜBİTAK MAM, 2013: 87, Şekil 24 (Tarafımızdan yeniden düzenlenmiştir.)].

Grafik 3: Havzada Yer Alan Bazı İl ve İlçelerin Yıllık Ortalama Yağış Değerleri [TÜBİTAK MAM, 2013: 91, Şekil 29 (Tarafımızdan yeniden düzenlenmiştir.)].

Grafik 4: Havzada Yer Alan Bazı İl ve İlçelerin Yıllık Ortalama Bulutluluk Değerleri [TÜBİTAK MAM, 2013: 94, Şekil 34 (Tarafımızdan yeniden düzenlenmiştir.)].

Grafik 5: Gediz Havzası Arazi Kullanım Durumu [TOB, 2018: 72, Şekil 2.16. (Tarafımızdan yeniden düzenlenmiştir.)].

Grafik 6: Gediz Havzası Toprak Türleri [Karakuyu, 2005: 59, Şekil 12. (Tarafımızdan yeniden düzenlenmiştir.)].

Grafik 7: Gediz Havzası Neolitik Çağ Buluntu Merkezlerinin Modern Yerleşimlere Göre Sayısı (Tarafımızdan düzenlenmiştir.).

Grafik 8: Gediz Havzası Neolitik Çağ Buluntu Merkezlerinin Türlerine Göre Oransal Dağılımı (Tarafımızdan düzenlenmiştir.).

Grafik 9: Gediz Havzası Neolitik Çağ Buluntu Merkezlerinin Türlerine Göre Sayısı (Tarafımızdan düzenlenmiştir.).

Grafik 10: Manisa Yöresinde Neolitik Çağ, Höyük Tipi Merkezlerin Modern Yerleşimlere Göre Oransal Dağılımı (Tarafımızdan düzenlenmiştir.).

Grafik 11: Manisa Yöresinde Neolitik Çağ Buluntu Merkezlerinin Modern Yerleşimlere Göre Sayısı (Tarafımızdan düzenlenmiştir.).

Grafik 12: Gediz Havzası Kalkolitik Çağ Buluntu Merkezlerinin Modern Yerleşimlere Göre Dağılımı (Tarafımızdan düzenlenmiştir.).

Grafik 13: Gediz Havzası Kalkolitik Çağ Buluntu Merkezlerinin Türlerine Göre Dağılımı (Tarafımızdan düzenlenmiştir.).

Grafik 14: Manisa Yöresinde Kalkolitik Çağ Buluntu Merkezlerinin Türlerine Göre Dağılımı (Tarafımızdan düzenlenmiştir.).

Grafik 15: Manisa Yöresinde Kalkolitik Çağ, Höyük Tipi Merkezlerin Modern Yerleşimlere Göre Dağılımı (Tarafımızdan düzenlenmiştir.).

Grafik 16: Manisa Yöresinde Kalkolitik Çağ Buluntu Merkezlerinin Modern Yerleşimlere Göre Dağılımı (Tarafımızdan düzenlenmiştir.).

Grafik 17: Gediz Havzası İlk Tunç Çağı Buluntu Merkezlerinin Modern Yerleşimlere Göre Dağılımı (Tarafımızdan düzenlenmiştir.).

Grafik 18: Gediz Havzası İlk Tunç Çağı Buluntu Merkezlerinin Türlerine Göre Dağılımı (Tarafımızdan düzenlenmiştir.).

Grafik 19: Gediz Havzası İlk Tunç Çağı, Höyük Tipi Merkezlerin Modern Yerleşimlere Göre Dağılımı (Tarafımızdan düzenlenmiştir.).

Grafik 20: Manisa Yöresinde İlk Tunç Çağı Buluntu Merkezlerinin Türlerine Göre Dağılımı (Tarafımızdan düzenlenmiştir.).

Grafik 21: Manisa Yöresinde İlk Tunç Çağı, Höyük Tipi Merkezlerin Modern Yerleşimlere Göre Dağılımı (Tarafımızdan düzenlenmiştir.).

Grafik 22: Manisa Yöresinde İlk Tunç Çağı, Tepe Üstü Yerleşim Merkezlerinin Modern Yerleşimlere Göre Dağılımı (Tarafımızdan düzenlenmiştir.).

Grafik 23: Manisa Yöresinde İlk Tunç Çağı, Yamaç Yerleşimi Merkezlerinin Modern Yerleşimlere Göre Dağılımı (Tarafımızdan düzenlenmiştir.).

TABLOLARIN DİZİNİ

Tablo 1: Gediz Havzası İçerisinde Yer Alan İl ve İlçeler (Tarafımızdan çizilmiştir.).

Tablo 2: TÜBİTAK MAM, 2013: 101, Tablo 13 (Tarafımızdan yeniden düzenlenmiştir.).

Tablo 3: Manisa Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2018: 6; ve TÜBİTAK MAM, 2013: 128, Tablo 24 (Tarafımızdan yeniden düzenlenmiştir.).

Tablo 4: TÜİK'ten alınan (https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=101&locale=tr) verilerle tarafımızdan düzenlenmiştir.

Tablo 5: TÜİK'ten alınan (https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=101&locale=tr) verilerle tarafımızdan düzenlenmiştir.

Tablo 6: TÜİK'ten alınan (https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=101&locale=tr) verilerle tarafımızdan düzenlenmiştir.

Tablo 7: TÜİK'ten alınan (https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=101&locale=tr) verilerle tarafımızdan düzenlenmiştir.

Tablo 8: MTA'dan alınan (https://www.mta.gov.tr/v3.0/bilgi-merkezi/il-maden potansiyelleri) verilerle tarafımızdan düzenlenmiştir.

HARİTALAR DİZİNİ

Harita 1: TÜBİTAK MAM ÇTÜE, Havza Koruma Eylem Planlarının Hazırlanması Projesi Gediz Havzası, Kocaeli, 2013, s. 58, şek. 5. (Tarafımızdan yeniden düzenlenmiştir.).

Harita 2: TÜBİTAK MAM ÇTÜE, Havza Koruma Eylem Planlarının Hazırlanması Projesi Gediz Havzası, Kocaeli, 2013, s. 67, şek. 9 (Tarafımızdan yeniden düzenlenmiştir.).

Harita 3: TÜBİTAK MAM ÇTÜE, Havza Koruma Eylem Planlarının Hazırlanması Projesi Gediz Havzası, Kocaeli, 2013, s. 69, şek. 10.

Harita 4: TÜBİTAK MAM ÇTÜE, Havza Koruma Eylem Planlarının Hazırlanması Projesi Gediz Havzası, Kocaeli, 2013, s. 95, şek. 35.

Harita 5: TÜBİTAK MAM ÇTÜE, Havza Koruma Eylem Planlarının Hazırlanması Projesi Gediz Havzası, Kocaeli, 2013, s. 109, şek. 41.

Harita 6: TOB, Gediz Nehir Havzası Yönetim Planı, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü, 2018, s. 193, şek. 3.20.

Harita 7: Starke, 2002: 304-305; van den Hout, 2020: 20, Fig. 4; Alparslan, 2009: 157, Ek 4.

Harita 8: TÜBİTAK MAM ÇTÜE, Havza Koruma Eylem Planlarının Hazırlanması Projesi Gediz Havzası, Kocaeli, 2013, s. 67, şek. 9 (Tarafımızdan yeniden düzenlenmiştir.).

Harita 9: TÜBİTAK MAM ÇTÜE, Havza Koruma Eylem Planlarının Hazırlanması Projesi Gediz Havzası, Kocaeli, 2013, s. 67, şek. 9 (Tarafımızdan yeniden düzenlenmiştir.).

Harita 10: TÜBİTAK MAM ÇTÜE, Havza Koruma Eylem Planlarının Hazırlanması Projesi Gediz Havzası, Kocaeli, 2013, s. 67, şek. 9 (Tarafımızdan yeniden düzenlenmiştir.).

Harita 11: Akhisar Höyüğü ve Çevresi **(**Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 12: Hastane ve Dağdeviren Höyükleri ile Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 13: Moralılar Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 14: Refik Arslan Tepe Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 15: Gavurtepe Höyüğü ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 16: Kızılçukur Höyüğü ve Çevresi **(**Akdeniz, 2012a: 28, resim 10).

Harita 17: Alibeyli Höyüğü ve Çevresi **(**Akdeniz, 2009b: 96, resim 2).

Harita 18: Arpalı II Höyüğü ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 19: Kayışlar Höyüğü ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 20: Taklantepe ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 21: Koldere ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 22: Nuriye ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 23: Su Deliği Tepe ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 24: Kulaksızlar ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 25: Ulucak Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 26: Helvacı Höyücek II Höyüğü (Melengiç Sekisi) ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 27: Akdeğirmen Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 28: Bağçeşme Höyüğü ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 29: Çamönü-Karasonya Höyüğü ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 30: Erdelli Höyüğü ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 31: Kennez Höyüğü (Kennez I) ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 32: Masantı Höyüğü ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 33: Mecidiye Höyüğü ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 34: Süleymanlı Höyüğü (Değirmentepe) ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 35: Tepetarla Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 36: Uluyol Höyüğü ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 37: Değirmenyıkığı Höyüğü ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 38: Soğanlı (Acısu) Höyüğü ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 39: Bozyer Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 40: Şahin Kayası Höyüğü ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 41: Söğüt Çayı Höyüğü ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 42: Avlutepe Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 43: Baklatepe Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 44: Tekeliler ve Veziroğlu Höyükleri ile Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 45: Bereketli Höyüğü ve Çevresi (Akdeniz, 2012a: 21, resim 3).

Harita 46: Arpalı I Höyüğü ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 47: Baykuştepe Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 48: Hacırahmanlı Höyüğü ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 49: Halitpaşa I Tepe Üstü Yerleşimi ile Halitpaşa II Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 50: Paşaköy Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 51: Ters Tepe Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 52: Kazımçeşme Mevkii ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 53: İncesu (Gölde) Köyiçi Mevkii ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 54: Dağdere ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 55: Akselendi Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 56: Kefayettin Tepe Höyüğü ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 57: Kızlaralanı Höyüğü ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 58: Örentepe II, Rahmiye II ve Moralılar Höyükleri ile Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 59: Tepebağlar Höyüğü ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 60: Kılcanlar Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 61: Yanık Dağ Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 62: Armutarası Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 63: Bademyaka (Körez) Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 64: Çamlıçukur Höyüğü ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 65: Gölcük Höyüğü ve Mezarlığı ile Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 66: Kuruçay Höyüğü ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 67: Örentepe Eroğlu Höyüğü ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 68: Sarı Balıklı Göl Höyüğü ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 69: Şeremet Kavaklı Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 70: Üçkuyular Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 71: Yaylak Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 72: Yusuf Tepe Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 73: Ahlatlı Tepecik ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 74: Bedeller Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 75: Asartepe (Urganlı) Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 76: Taşlı Tepe ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 77: Kozluca ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 78: Gökçeören Samanlık Mevkii ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 79: Narinceli Pıtırak ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 80: Tijentepe ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 81: Gonca Ören Höyüğü ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 82: Devetepe ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 83: Durasıllı Yelligedik ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 84: Gülistan ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 85: Erenbağı ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 86: Kızıl Tepe ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 87: Babakabacı ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 88: Balıklı Köyiçi Mevkii ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 89: Ballıca Çamlık Mezarlığı ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 90: Ballıca Kızıltaş Mezarlığı ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 91: Bozyer Höyüğü Mezarlığı ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 92: Yanık Dağ Höyüğü Mezarlığı ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 93: Akkaya Mezarlığı ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 94: Bölme Tepe Mezarlığı ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 95: Erenbağı Mezarlığı ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 96: Gölcük Höyük Mezarlığı ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 97: Sarı Balıklı Göl Höyüğü Mezarlığı ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 98: Yaylak Höyük Mezarlığı ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 99: Eski Balıkhane ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 100: Yayakırıldık ve Çevresi **(**Engin Akdeniz Arşivi).

Harita 101: Panaztepe ve Yakınındaki İlk Tunç Çağı Yerleşmesi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 102: Aktaş Höyüğü ve Mezarlık Alanı ile Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 103: Bozkuş Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 104: Bölme Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 105: Elmacık Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 106: Kapancık Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 107: Karlık Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 108: Sarayaltı Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 109: Sorkun Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 110: Zahman Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 111: Kenan Tepesi ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 112: Divlit Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Harita 113: Hoyratkaşı Höyüğü ve Çevresi (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

LEVHALAR DİZİNİ

Levha 1: Res. 1. Gediz Nehri, Ekim 2018'deki görünüm (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Res. 2. Gediz Nehri, Nisan 2019'daki görünüm (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Levha 2: Res. 3. Sart (Paktolos) Çayı'ndan Görünüm (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Res. 4. Spil Dağı'na Güneyden Bakış (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Levha 3: Res. 5. Spil Dağı'nın Güney Eteklerinden Gediz Ovası'nın Görünümü (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Res. 6. Gediz Deltası Güney Bölümü ve İzmir Körfezi'nin Görünümü (İYTE ve EÜ, 2015: 55. Şekil: 2.1.24).

Levha 4: Res. 7. Gediz Deltası ve Gediz Yatağının Değiştirilmesi, (İYTE ve EÜ, 2015: 55. Şekil: 2.1.25).

Res. 8. Kaymakçı'dan Marmara Gölü'nün Görünümü (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Levha 5: Res. 9. Marmara Gölü Çevresinde Yapılan Kanallar ve Setler (Arı ve Derinöz, 2011: 45, Şekil 2).

Res. 10. Urganlı Kaplıcalarının Modern Tesislerinden Görünüş (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Levha 6: Res. 11. Akpınar Kaya Anıtı ve Yanındaki Luwi Hiyerogliflerinin Görünümü (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Res. 12. Karabel Kaya Anıtı ve Tahribattan Sonraki Görünümü (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Levha 7: Res. 13. Cornelis de Bruyn'un Manisa Gravürü (Cornelis de Bruyn, 2015: 36).

Res. 14. : Manisa ve Sipylos Dağını Gösterir Gravür (Walsh, 1839: Levha 57).

Levha 8: Res. 15. Bintepe Tümülüslerinden Görünüm (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Res. 16. Alyattes (Kocamutaf Tepe) Tümülüsünden Görünüm (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Levha 9: Res. 17. Akhisar Höyüğü Kuzeydoğudan Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 18. Hastane Höyüğü Havadan Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 10: Res. 19. Kocanadas Höyüğü Kuzeyden Görünüm (Erön, 2019b: 47, resim 5).

Res. 20. Moralılar Höyüğü Kuzeyden Görünüm (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Levha 11: Res. 21. Refik Aslan Tepe Höyüğü Doğudan Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 22. Asar Höyüğü (Kemaliye) Batıdan Görünüm (Meriç, 2018: 349, fig. 120).

Levha 12: Res. 23. Gavurtepe Höyüğü Kuzeyden Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 24. Mersinli Höyüğü Güneyden Görünüm (Meriç, 2018: 329, fig. 77).

Levha 13: Res. 25. Kızılçukur Höyüğü Genel Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 26. Alibeyli Höyüğü Genel Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 14: Res. 27. Arpalı II Höyüğü Görünüm. Günümüzde Düz Bir Tarla Olmuş Durumda (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Res. 28. Kayışlar Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 15: Res. 29. Taklantepe Tepe Üstü Yerleşiminin Görünümü (Akdeniz, 2011c: 40, fig. 8).

Res. 30. Koldere Tepe Üstü Yerleşiminin Görünümü (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 16: Res. 31. Nuriye Tepe Üstü Yerleşiminin Görünümü (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 32. Su Deliği Tepe Yamaç Yerleşiminin Görünümü (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 17: Res. 33. Kulaksızlar Yerleşiminin Görünümü (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Res. 34. Ulucak Höyüğü Görünümü (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Levha 18: Res. 35. Yenmiş Höyüğü ve Üzerinde Yer Alan Fabrika (Derin, 2010: 61, resim 2).

Res. 36. Araptepe Höyüğü Görünümü (Derin, 2010: 62, resim 4).

Levha 19: Res. 37. Helvacı Höyücek II Höyüğü (Melengiç Sekisi) (Derin, 2010: 62, resim 4).

Res. 38. Altıntaş Höyüğü Görünümü (Oy, 2017c: 341, resim 2).

Levha 20: Res. 39. Akdeğirmen Höyüğü Genel Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 40. Bağçeşme Höyüğü Genel Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 21: Res. 41. Çamönü Höyüğü Genel Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 42. Erdelli Höyüğü Genel Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 22: Res. 43. Kennez Höyüğü (Kennez I) Genel Görünüm (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Res. 44. Masantı Höyüğü Genel Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 23: Res. 45. Mecidiye Höyüğü Genel Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 46. Süleymanlı Höyüğü (Değirmentepe) Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 24: Res. 47. Tepetarla Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 48. Uluyol Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 25: Res. 49. Değirmenyıkığı Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 50. Soğanlı (Acısu) Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 26: Res. 51. Bozyer Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 52. Şahin Kayası Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 27: Res. 53. Söğüt Çayı Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 54. Avlutepe Höyüğü Görünüm (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Levha 28: Res. 55. Baklatepe Höyüğü Görünüm (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Res. 56. Tekeliler Höyüğü Görünüm (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Levha 29: Res. 57. Bereketli Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 58. Arpalı I Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 30: Res. 59. Baykuştepe Höyüğü Görünüm (Yavuz Selim Arşivi).

Res. 60. Hacırahmanlı Höyüğü Görünüm (Yavuz Selim Arşivi).

Levha 31: Res. 61. Halipaşa II Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 62. Paşaköy Höyüğü Görünüm (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Levha 32: Res. 63. Ters Tepe Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 64. Kazımçeşme Mevkii Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 33: Res. 65. İncesu (Gölde) Köyiçi Mevkii Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 66. Dağdere Yerleşimi Görünüm (Takaoğlu, 2017: 10, fig. 1).

Levha 34: Res. 67. Ardıçdede Höyüğü Görünüm (UYAK, 2007: 98).

Res. 68. Suluk Höyüğü Görünüm (UYAK, 2007: 124).

Levha 35: Res. 69. Yarkaşı Höyüğü Görünüm (UYAK, 2007: 92).

Res. 70. Akselendi Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 36: Res. 71. Dağdeviren Höyüğü Görünüm (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Res. 72. Kefayettin Tepe Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 37: Res. 73. Kızlaralanı Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 74. Örentepe II Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 38: Res. 75. Rahmiye II Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 76. Tepebağlar Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 39: Res. 77. Kılcanlar Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 78. Yanık Dağ Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 40: Res. 79. Armutarası Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 80. Bademyaka (Körez) Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 41: Res. 81. Çamlıçukur Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 82. Gölcük Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 42: Res. 83. Kuruçay Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 84. Örentepe Eroğlu Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 43: Res. 85. Sarı Balıklı Göl Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 86. Şeremet Kavaklı Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 44: Res. 87. Üçkuyular Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 88. Yaylak Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 45: Res. 89. Yusuf Tepe Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 90. Veziroğlu Höyüğü Görünüm (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Levha 46: Res. 91. Ahlatlı Tepecik Görünüm (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Res. 92. Bedeller Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 47: Res. 93. Asartepe (Urganlı) Höyüğü Görünüm (Yavuz Selim Kaya Arşivi).

Res. 94. Taşlı Tepe Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 48: Res. 95. Kozluca Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 96. Gökçeören Samanlık Mevkii Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 49: Res. 97. Manastır Tepe Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 98. Narinceli Pıtırak Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 50: Res. 99. Tijentepe Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 100. Halitpaşa I Tepe Üstü Yerleşimi (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 51: Res. 101. Gonca Ören Höyüğü Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 102. Çamaltı II Yamaç Yerleşimi Görünüm (Erön, 2019a: 401, fig. 7).

Levha 52: Res. 103. Devetepe Yamaç Yerleşimi Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 104. Durasıllı Yelligedik Yamaç Yerleşimi (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 53: Res. 105. Gülistan Yamaç Yerleşimi Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).
Res. 106. Erenbağı Yamaç Yerleşimi Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).
Levha 54: Res. 107. Kızıl Tepe Yamaç Yerleşimi Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).
Res. 108. Akropolden Sardeis Kentine Bakış (Yavuz Selim Kaya Arşivi).
Levha 55: Res. 109. Babakabacı Tepe Üstü Yerleşimi (Engin Akdeniz Arşivi).
Res. 110. Balıklı Köyiçi Mevkii Yamaç Yerleşimi (Engin Akdeniz Arşivi).
Levha 56: Res. 111. Ballıca Çamlık Mezarlığı Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).
Res. 112. Ballıca Kızıltaş Mezarlığı Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).
Levha 57: Res. 113. Bozyer Höyüğü Mezarlığı Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).
Res. 114. Yanık Dağ Höyüğü Mezarlığı Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).
Levha 58: Res. 115. Akkaya Mevkii Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).
Res. 116. Bölme Tepe Mezarlığı Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).
Levha 59: Res. 117. Erenbağı Mezarlığı Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).
Res. 118. Gölcük Höyük Mezarlığı Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).
Levha 60: Res. 119. Sarı Balıklı Göl Höyüğü Mezarlığı (Engin Akdeniz Arşivi).
Res. 120. Yaylak Höyük Mezarlığı Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).
Levha 61: Res. 121. Eski Balıkhane Görünüm (Yavuz Selim Kaya Arşivi).
Res. 122. Yayakırıldık Görünüm (Engin Akdeniz Arşivi).
Levha 62: Res. 123. Geren Görünüm (Meriç, 2018: 304, fig. 19).
Res. 124. Phokaia (Eski Foça) Görünüm (Yavuz Selim Kaya Arşivi).
Levha 63: Res. 125. Panaztepe Görünüm (Yavuz Selim Kaya Arşivi).
Res. 126. Bölme Höyüğü Görünüm (UYAK, 2007: 39).
Levha 64: Res. 127. Çanlı Höyüğü Görünüm (UYAK, 2007: 40).
Res. 128. Elmacık Höyüğü Görünüm (Yılmaz, 2017: 49, resim 2).
Levha 65: Res. 129. Gerdekkayası Höyüğü Görünüm (Oy, 2017e: 37, şekil 3).
Res. 130. Kapaklar Höyüğü Görünüm (UYAK, 2007: 46).
Levha 66: Res. 131. Kediyünü Höyüğü Görünüm (UYAK, 2007: 48).
Res. 132. Uşak Höyüğü Görünüm (UYAK, 2007: 48).
Levha 67: Res. 133. Yele Höyüğü Görünüm (UYAK, 2007: 55).

Res. 134. Asartepe Tepe Üstü Yerleşimin Görünümü (UYAK, 2007: 36).

Levha 68: Res. 135. Kenan Tepesi Görünüm (Oy, 2018: 279, resim 3).

Res. 136. Divlit Höyüğü Görünüm (UYAK, 2007: 105).

Levha 69: Res. 137. Hoyratkaşı Höyüğü (https://korumakurullari.ktb.gov.tr).

Res. 138. Akhisar Höyüğü Son Neolitik Çağ Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 70: Res. 139. Akhisar Höyüğü İlk Tunç Çağı Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 140. Moralılar Höyüğü Son Neolitik Çağ Buluntuları (Akdeniz, 2011c: 41, fig. 9).

Levha 71: Res. 141. Moralılar Höyüğü Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 142. Refik Arslan Tepe Höyüğü Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 72: Res. 143. Refik Arslan Tepe Höyüğü İlk Tunç Çağı Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 144. Su Deliği Tepe Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 73: Res. 145. Kulaksızlar Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 146. Taklantepe Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 74: Res. 147. Kızılçukur Höyüğü Buluntuları (Akdeniz, 2012a: 32, resim 12).

Res. 148. Alibeyli Höyüğü Seramik Buluntuları (Akdeniz, 2009b: 98, resim 6).

Levha 75: Res. 149. Koldere Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 150. Nuriye Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 76: Res. 151. Akdeğirmen Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 152. Bağçeşme Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 77: Res. 153. Çamönü-Karasonya Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 154. Çamönü-Karasonya Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 78: Res. 155. Çamönü-Karasonya Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 79: Res. 156. Çamönü-Karasonya Höyüğü Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 157. Çamönü-Karasonya Höyüğü Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 80: Res. 158. Erdelli Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 159.Kennez Höyüğü (Kennez I) Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 81: Res. 160. Masantı Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 82: Res. 161. Mecidiye Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 162. Süleymanlı Höyüğü (Değirmentepe) Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 83: Res. 163. Tepetarla Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 84: Res. 164. Tepe Tarla Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 85: Res. 165. Uluyol Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 86: Res. 166. Değirmenyıkığı Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 87: Res. 167. Soğanlı (Acısu) Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 88: Res. 168. Bozyer Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 89: Res. 169. Şahin Kayası Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 90: Res. 170. Söğüt Çayı Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 91: Res. 171. Baklatepe Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 92: Res. 172. Tekeliler Höyüğü Seramik Buluntusu (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 173. Bereketli Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 93: Res. 174. Arpalı I (Lütfiye) Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 94: Res. 175. Baykuştepe Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 95: Res. 176. Hacırahmanlı Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 177. Halitpaşa II Höyüğü Seramik Buluntusu ve Çizimi (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 96: Res. 178. Paşaköy Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 97: Res. 179. Ters Tepe Höyüğü Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 98: Res. 180. Kazımçeşme Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 181. İncesu (Gölde) Köyiçi Mevkii Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 99: Res. 182. Akselendi Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 100: Res. 183. Dağdeviren Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 101: Res. 184. Kefayettin Tepe Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 185. Kızlaralanı Höyüğü (Kennez II) Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 102: Res. 186. Örentepe II Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 187. Rahmiye II Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 103: Res. 188. Tepebağlar Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 189. Devetepe Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 104: Res. 190. Durasıllı Yelligedik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 191. Gavurtepe Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 105: Res. 192. Taşlı Tepe Seramik Buluntusu (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 193. Gülistan Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 106: Res. 194. Bozyer Höyüğü Mezarlığı Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 195. Yanıkdağ Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 107: Res. 196. Armutarası Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 197. Bademyaka (Körez) Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 108: Res. 198. Çamlıçukur Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 109: Res. 199. Gölcük Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 200. Kuruçay Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 110: Res. 201. Sarı Balıklı Göl Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 111: Res. 202. Şeremet Kavaklı Höyüğü Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 112: Res. 203. Üçkuyular Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 204. Yaylak Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 113: Res. 205. Yusuf Tepe Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 206. Manastır Tepe Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 114: Res. 207. Gökçeören Samanlık Mevkii Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 115: Res. 208. Narinceli Pıtırak Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 116: Res. 209. Tijentepe Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 210. Erenbağı Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 117: Res. 211. Kızıl Tepe Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 212. Bölme Tepe Mezarlığı Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 118: Res. 213. Erenbağı Mezarlığı Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 119: Res. 214. Gölcük Höyük Mezarlığı Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Levha 120: Res. 215. Yaylak Höyük Mezarlığı Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 216. Veziroğlu Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

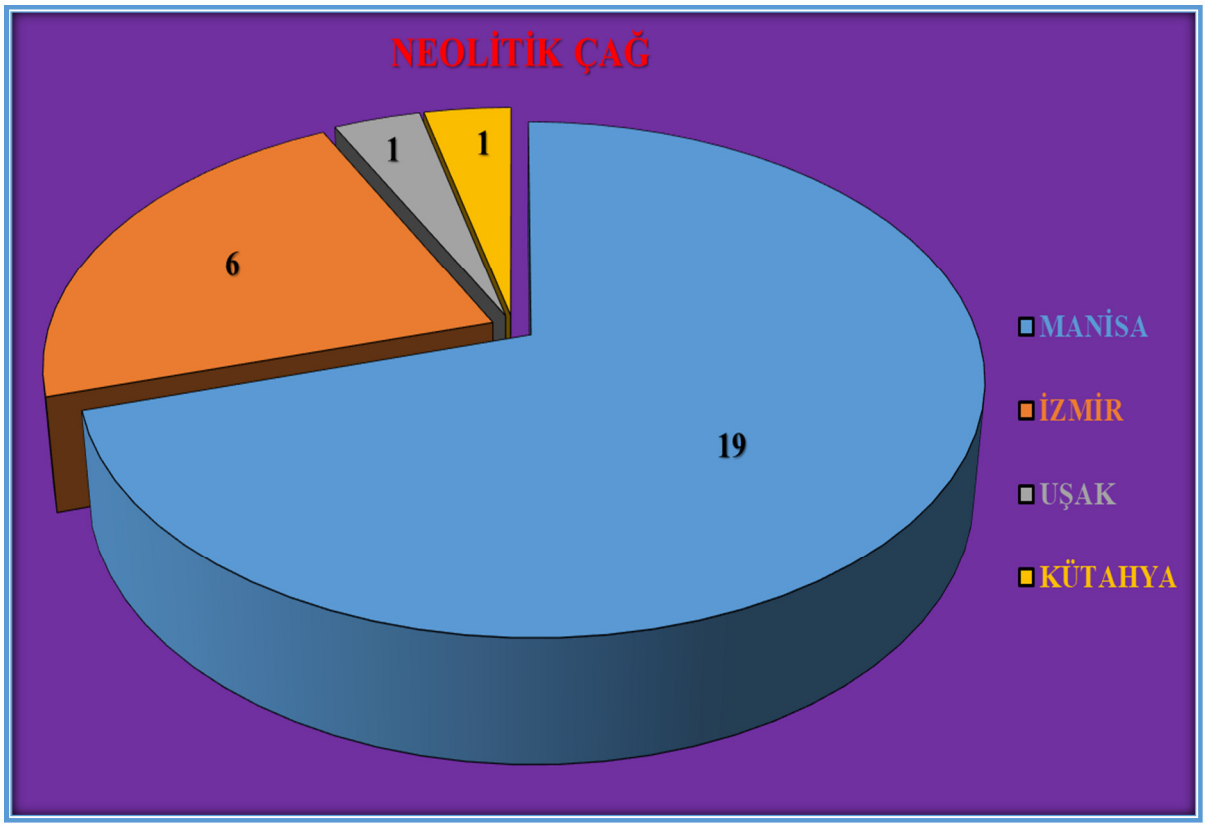
Levha 121: Res. 217. Bedeller Höyüğü Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 218. Halitpaşa I Seramik Buluntuları ve Çizimleri (Engin Akdeniz Arşivi).

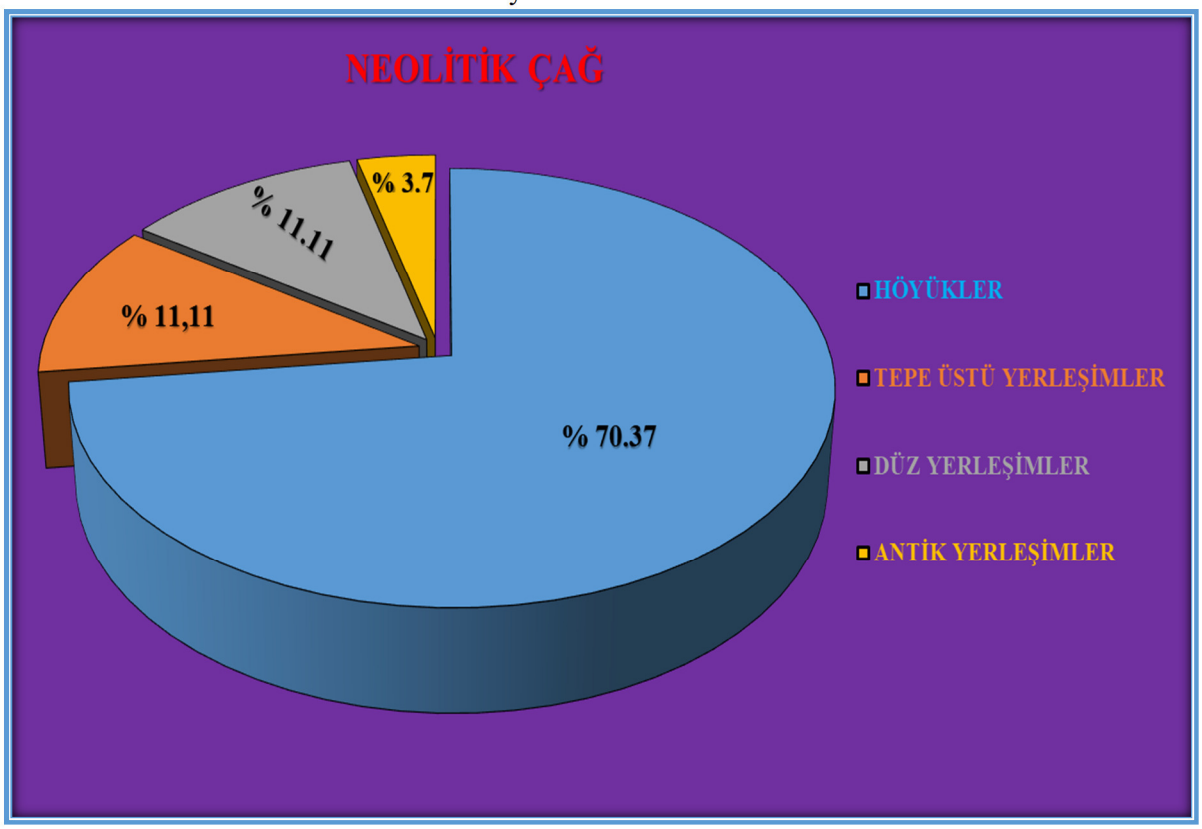
Levha 122: Res. 219. Asartepe Höyüğü Seramik Buluntusu ve Çizimi (Engin Akdeniz Arşivi).

Res. 220. Kozluca Seramik Buluntuları (Engin Akdeniz Arşivi).

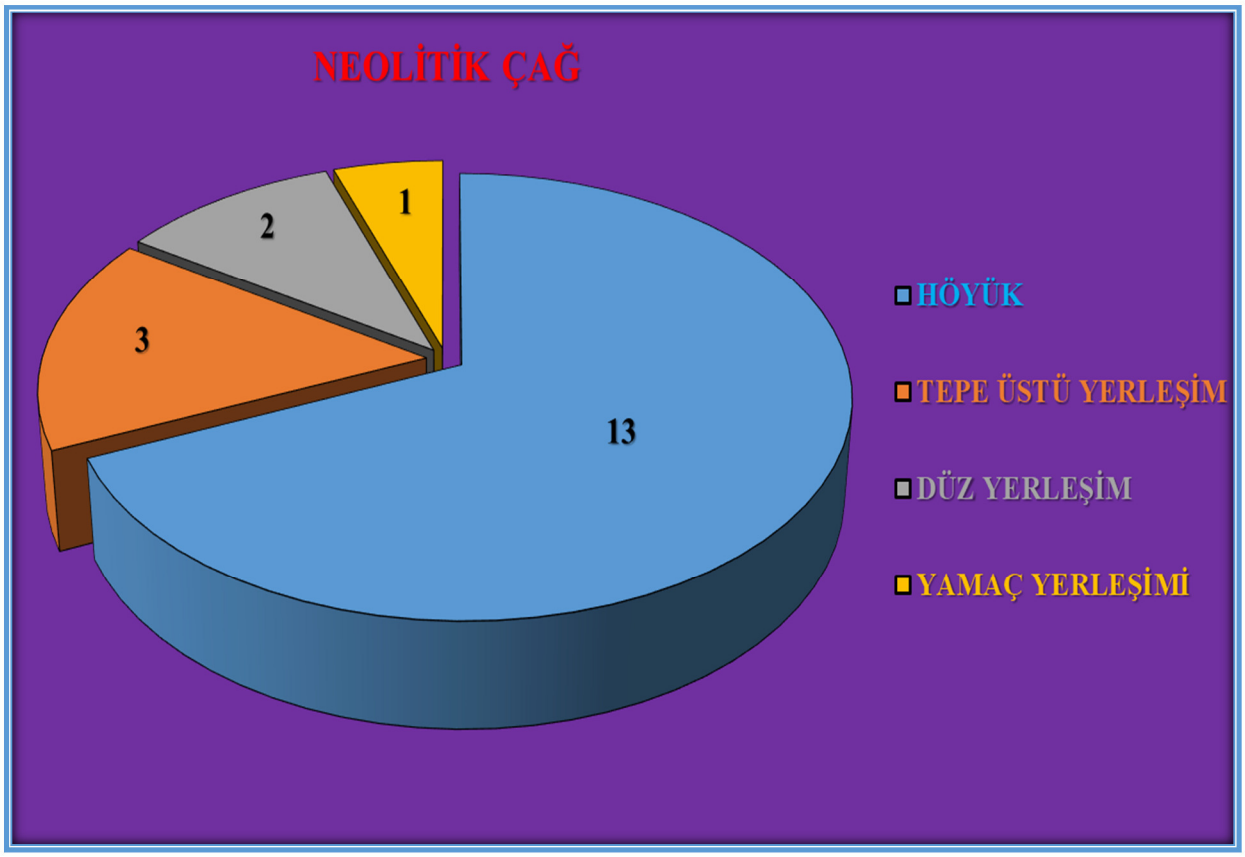
GRAFİKLER

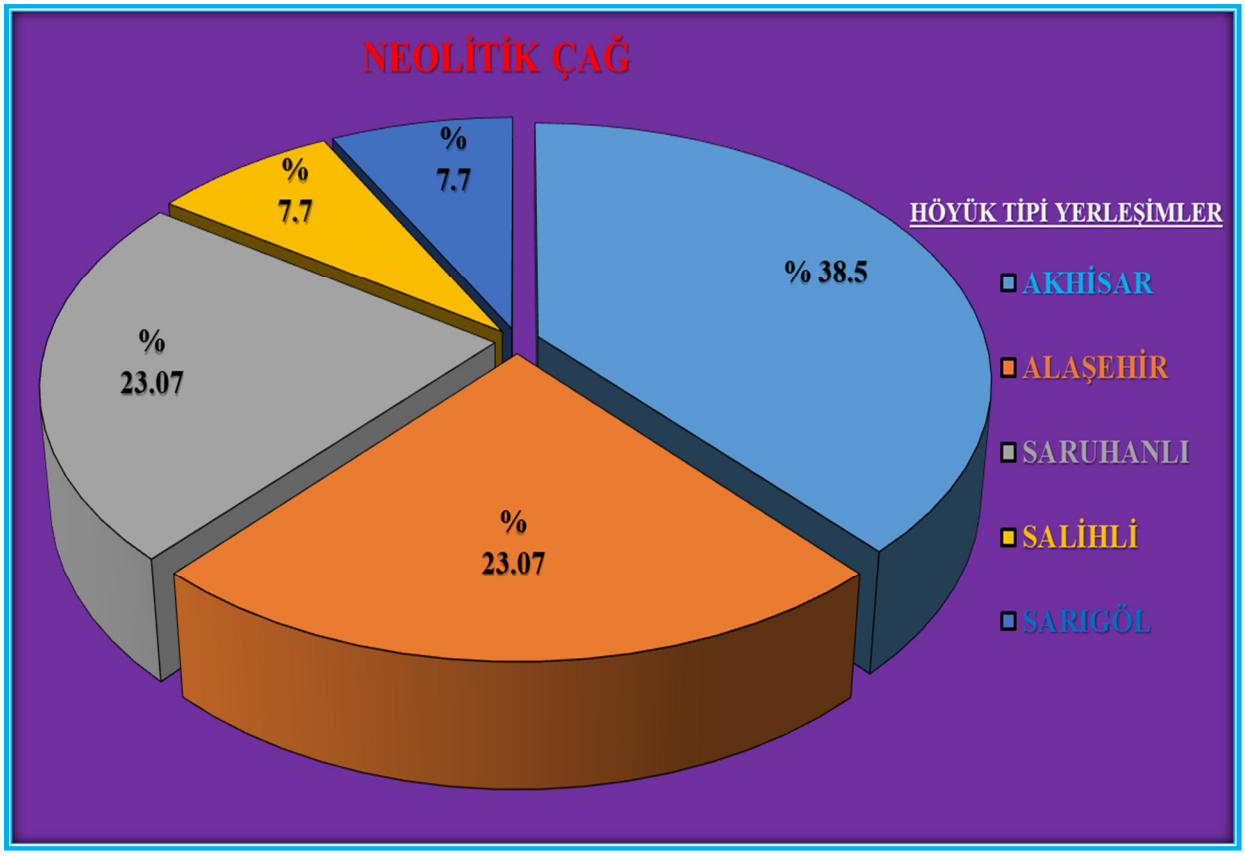
Grafik 7: Gediz Havzası'nda Neolitik Çağ Buluntu Merkezlerinin Modern Yerleşimlere Göre Sayısını Gösterir Grafik.

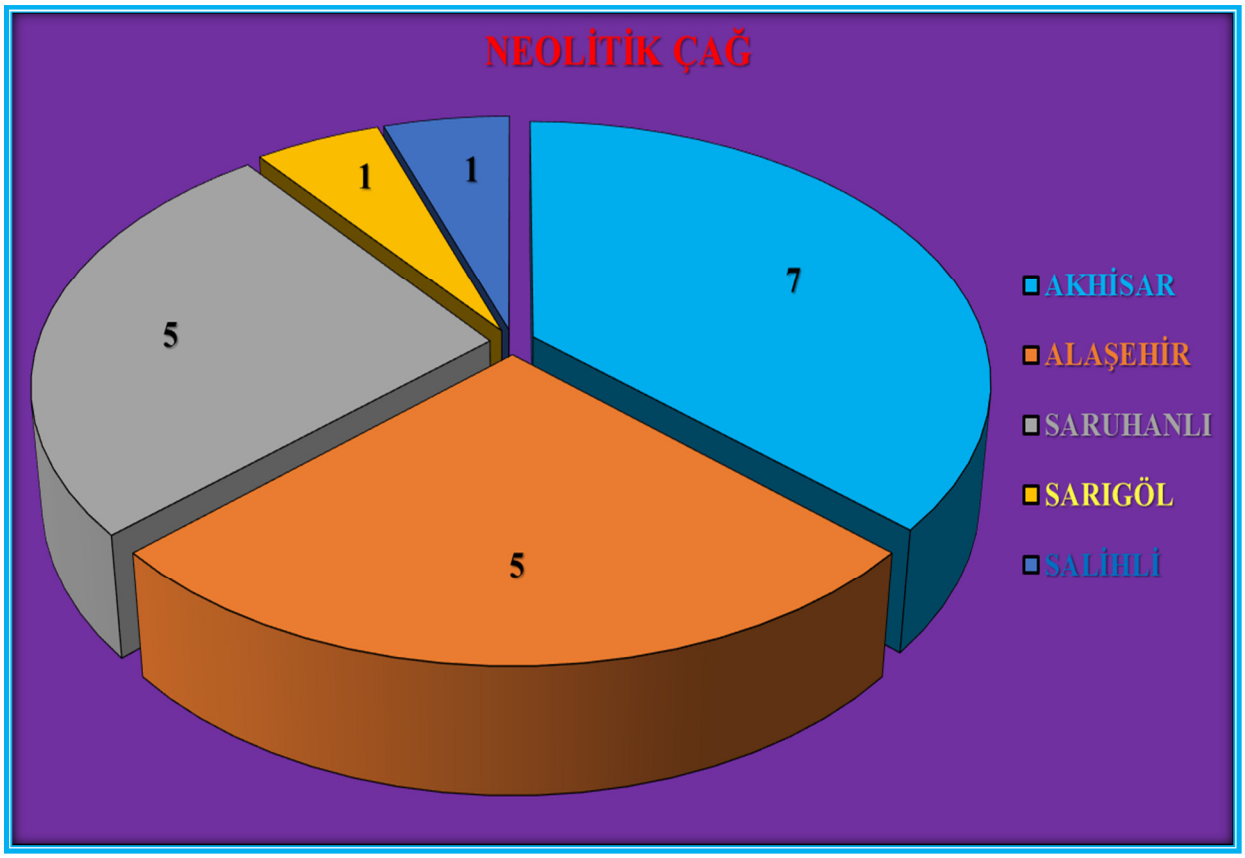
Grafik 8: Gediz Havzası'nda Neolitik Çağ Buluntu Merkezlerinin Türlerine Göre Oransal Dağılımını Gösterir Grafik.

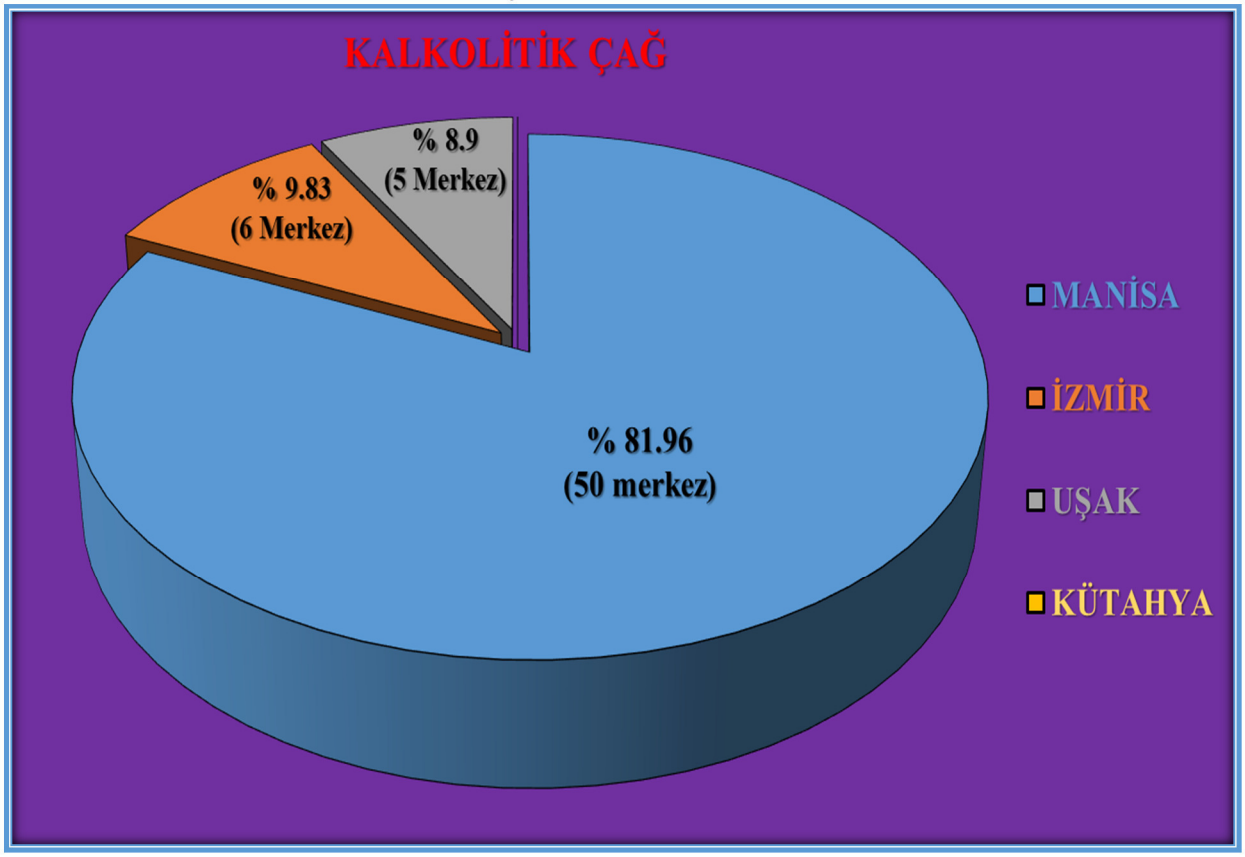
Grafik 9: Manisa Yöresinde Neolitik Çağ Buluntu Merkezlerinin Türlerine Göre Sayısını Gösterir Grafik.

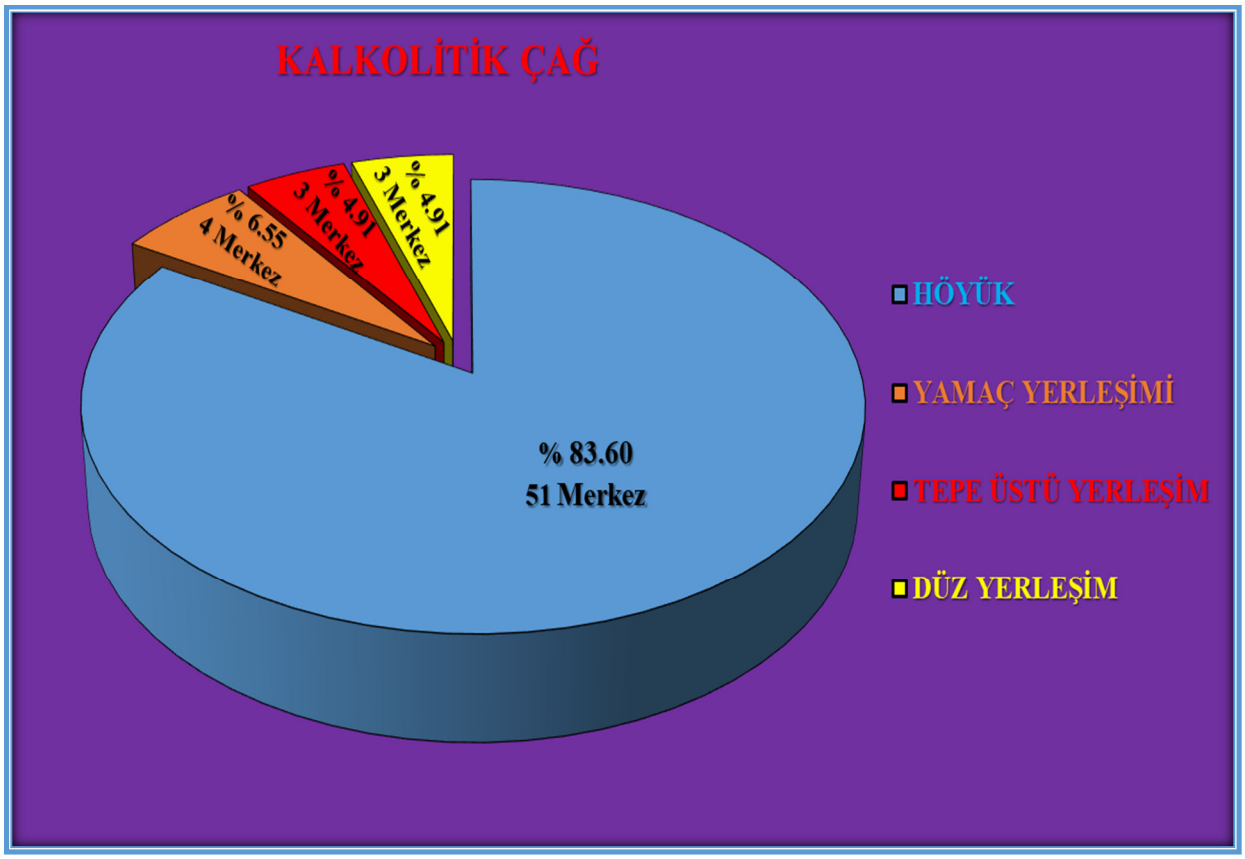
Grafik 10: Manisa Yöresinde Neolitik Çağ, Höyük Tipi Merkezlerin Modern Yerleşimlere Göre Oransal Dağılımını Gösterir Grafik.

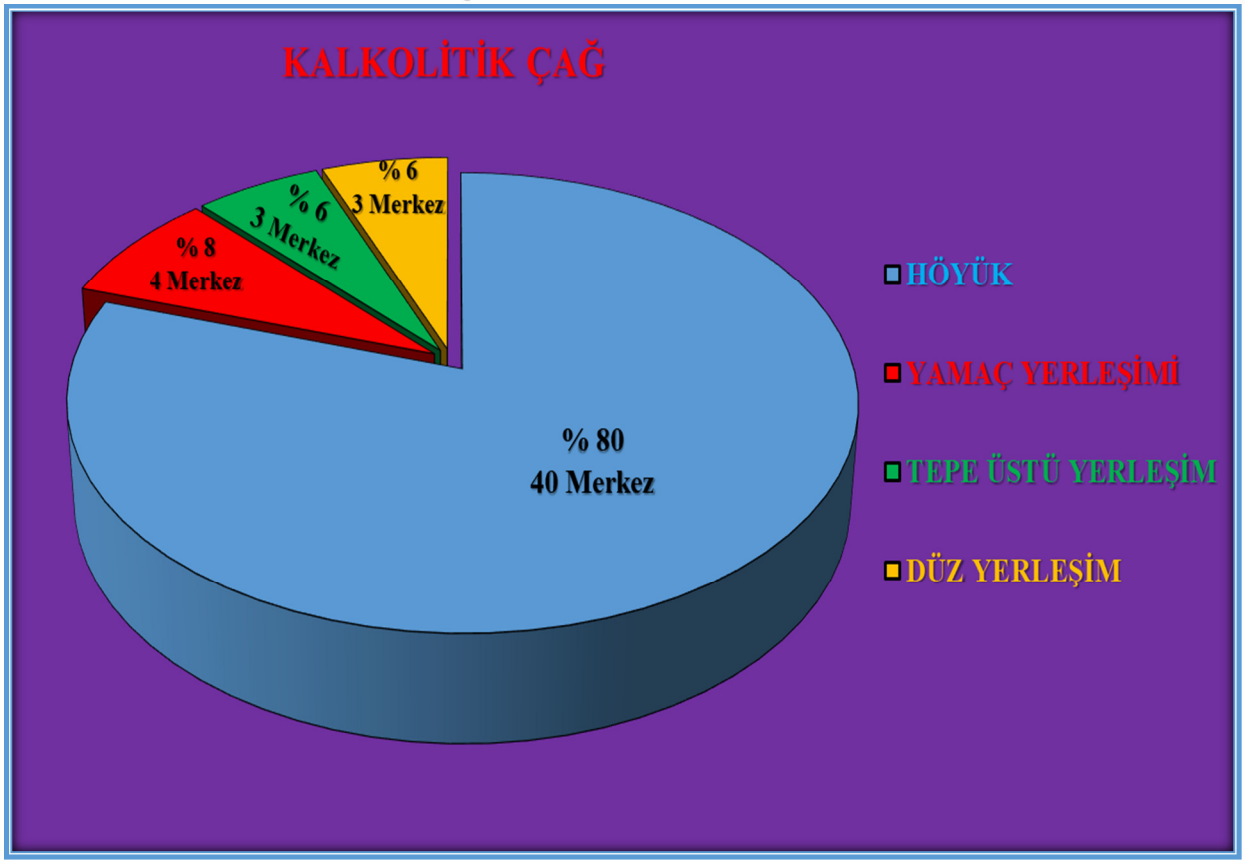
Grafik 11: Manisa Yöresinde Neolitik Çağ Buluntu Merkezlerinin Modern Yerleşimlere Göre Sayısını Gösterir Grafik.

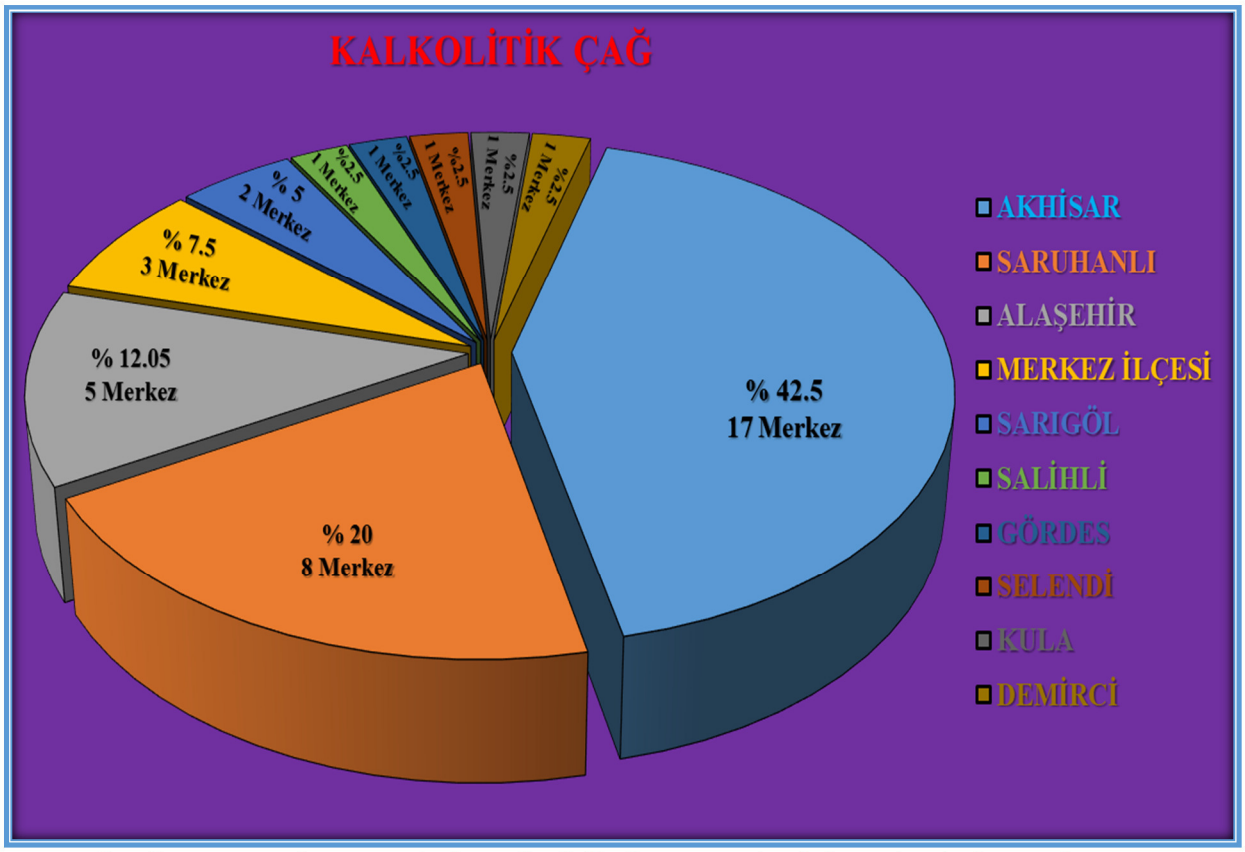
Grafik 12: Gediz Havzası'nda Kalkolitik Çağ Buluntu Merkezlerinin Modern Yerleşimlere Göre Dağılımını Gösterir Grafik.

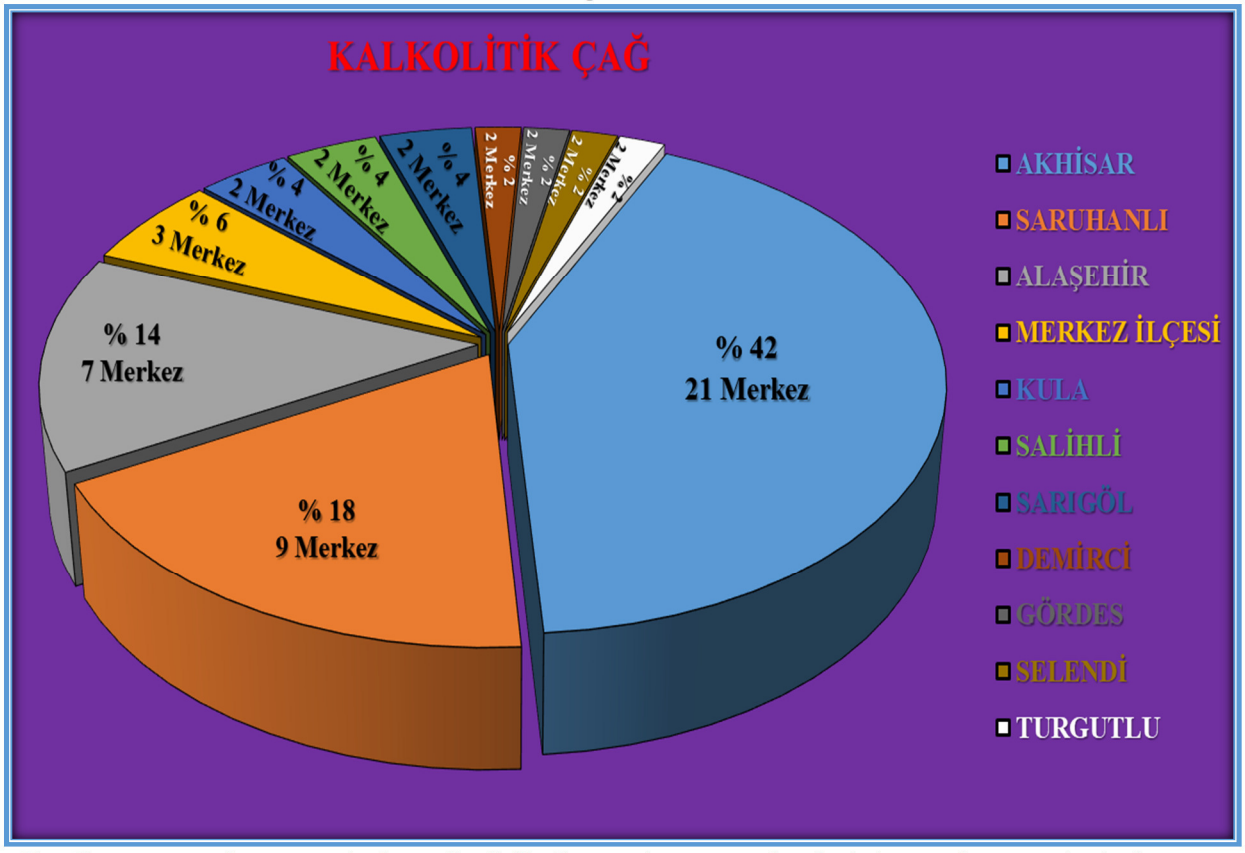
Grafik 13: Gediz Havzası'nda Kalkolitik Çağ Buluntu Merkezlerinin Türlerine Göre Dağılımını Gösterir Grafik.

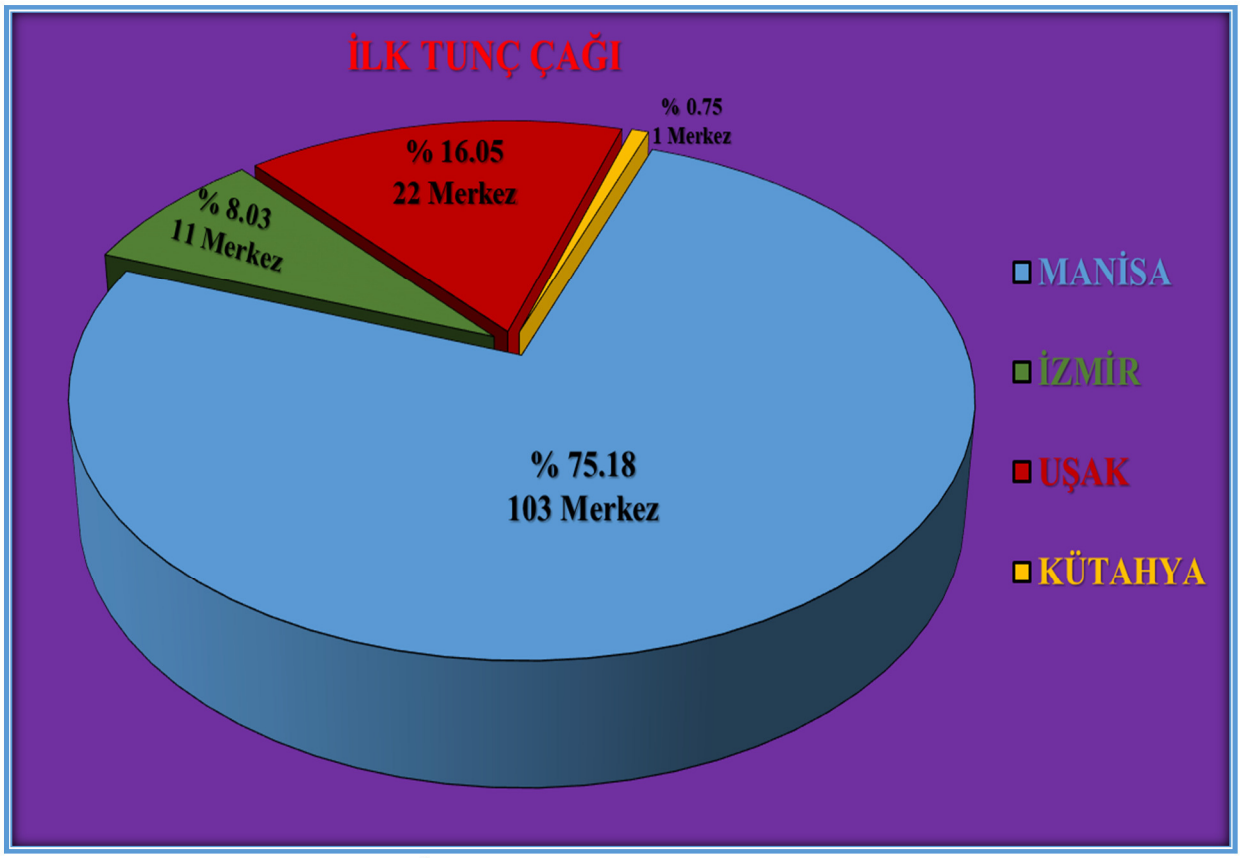
Grafik 14: Manisa Yöresinde Kalkolitik Çağ Buluntu Merkezlerinin Türlerine Göre Dağılımını Gösterir Grafik.

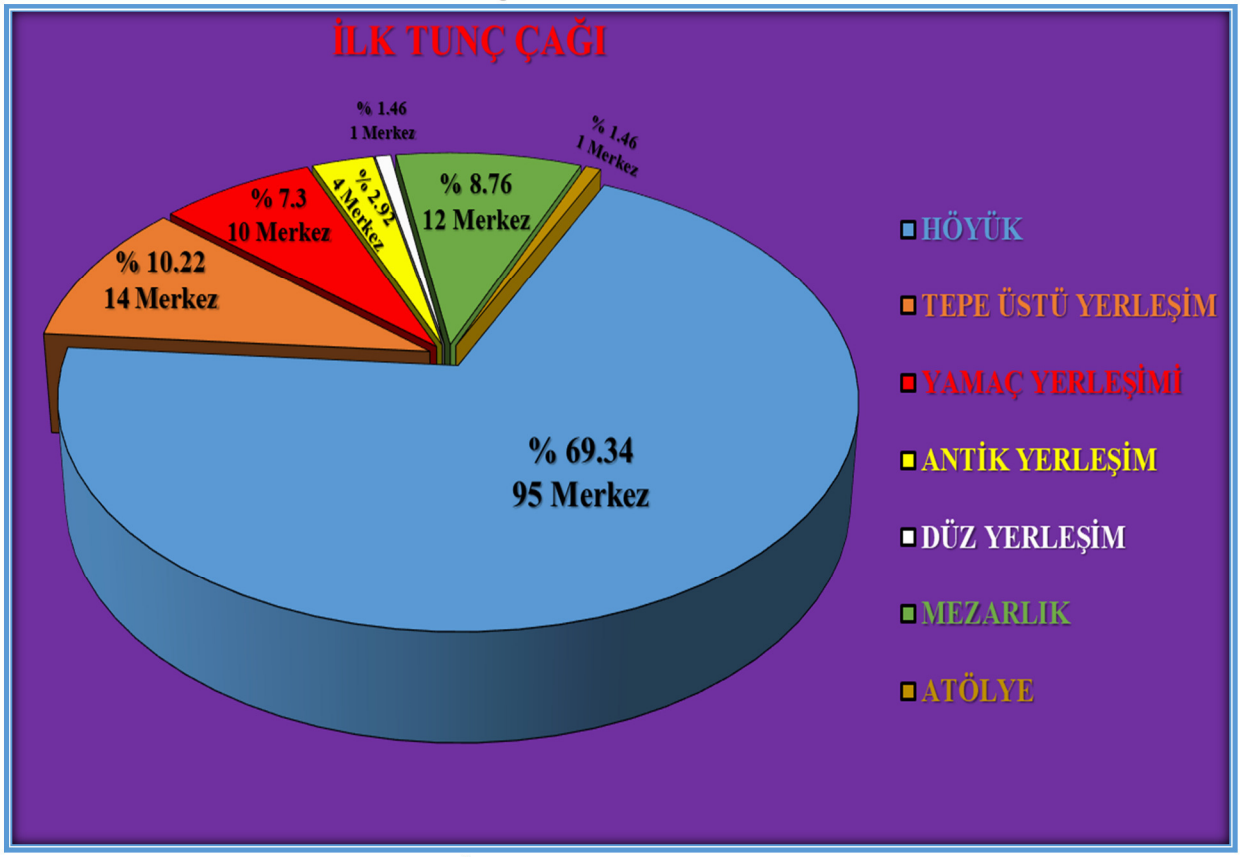
Grafik 15: Manisa Yöresinde Kalkolitik Çağ, Höyük Tipi Merkezlerin Modern Yerleşimlere Göre Dağılımını Gösterir Grafik.

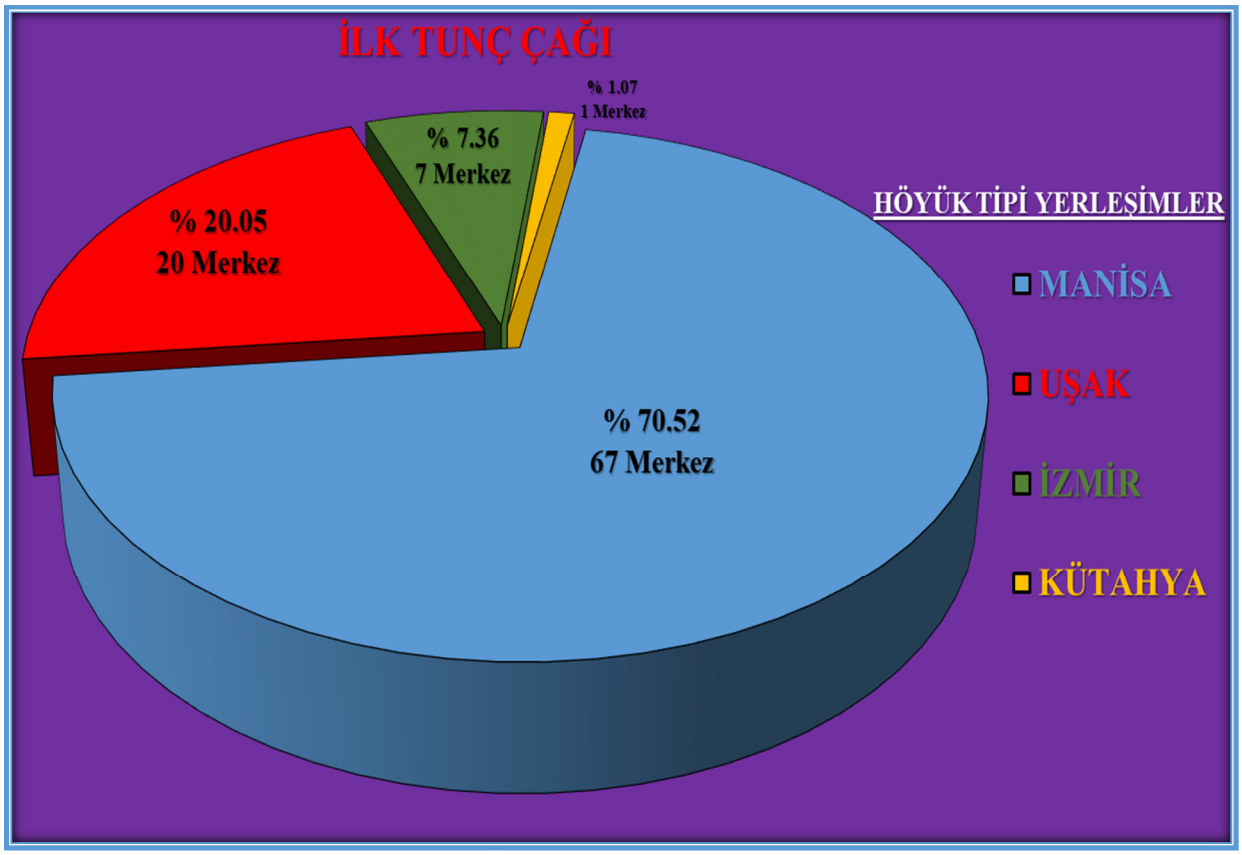
Grafik 16: Manisa Yöresinde Kalkolitik Çağ Buluntu Merkezlerinin Modern Yerleşimlere Göre Dağılımını Gösterir Grafik.

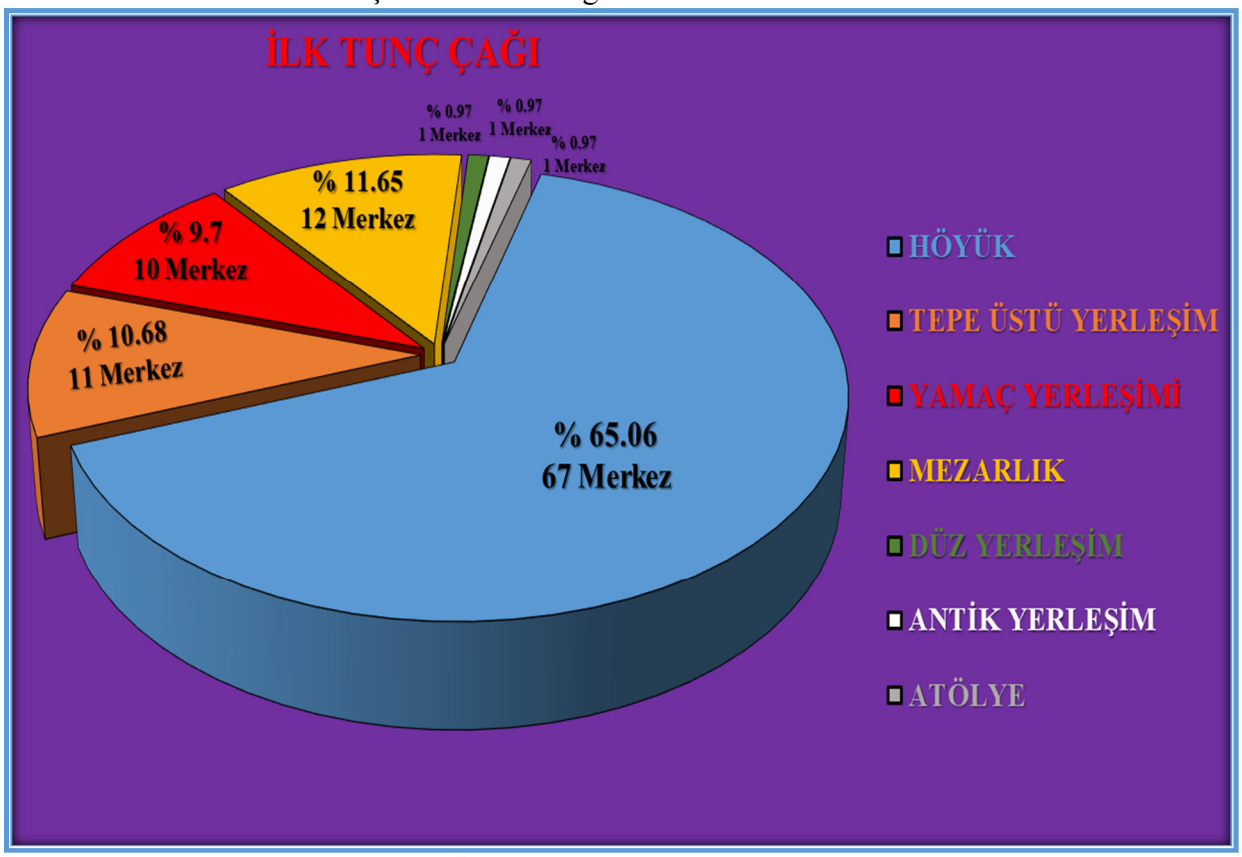
Grafik 17: Gediz Havzası'nda İlk Tunç Çağı Buluntu Merkezlerinin Modern Yerleşimlere Göre Dağılımını Gösterir Grafik.

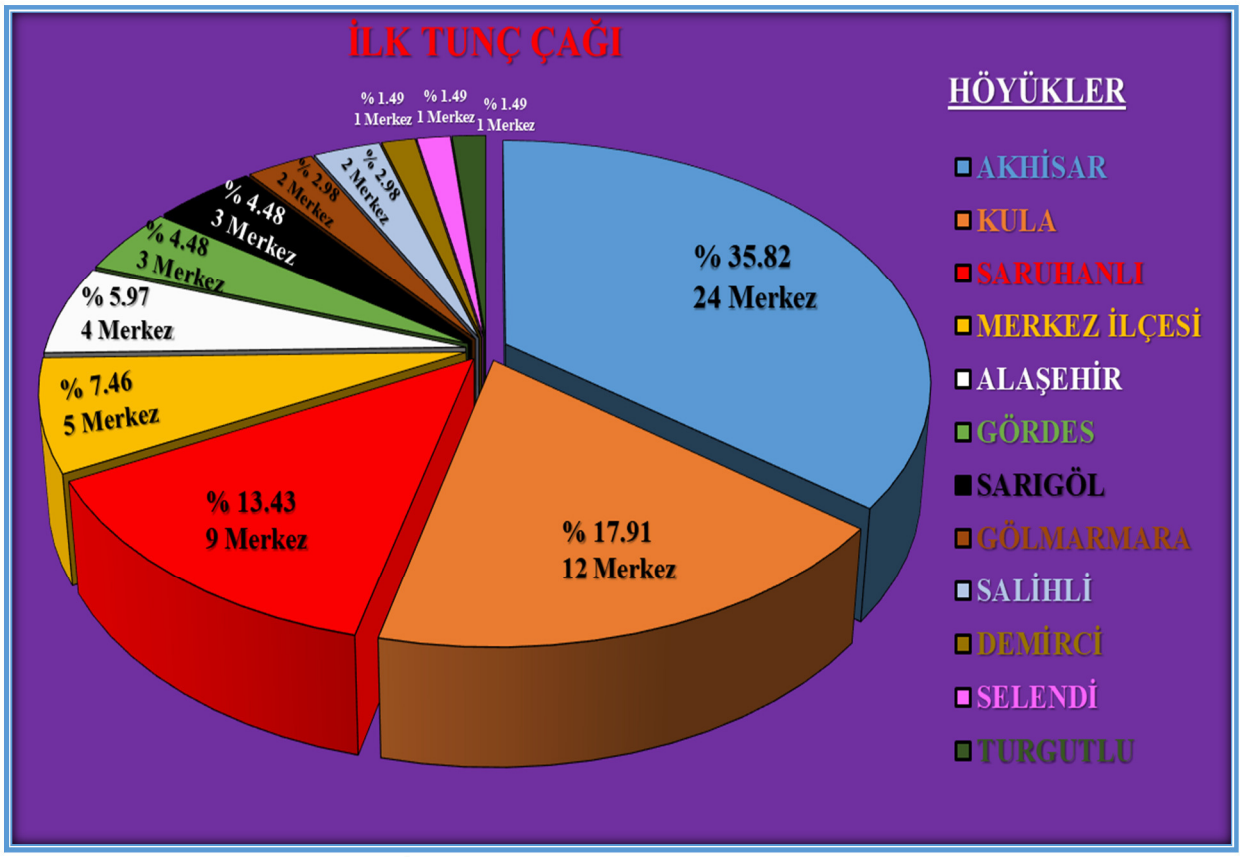
Grafik 18: Gediz Havzası'nda İlk Tunç Çağı Buluntu Merkezlerinin Türlerine Göre Dağılımını Gösterir Grafik.

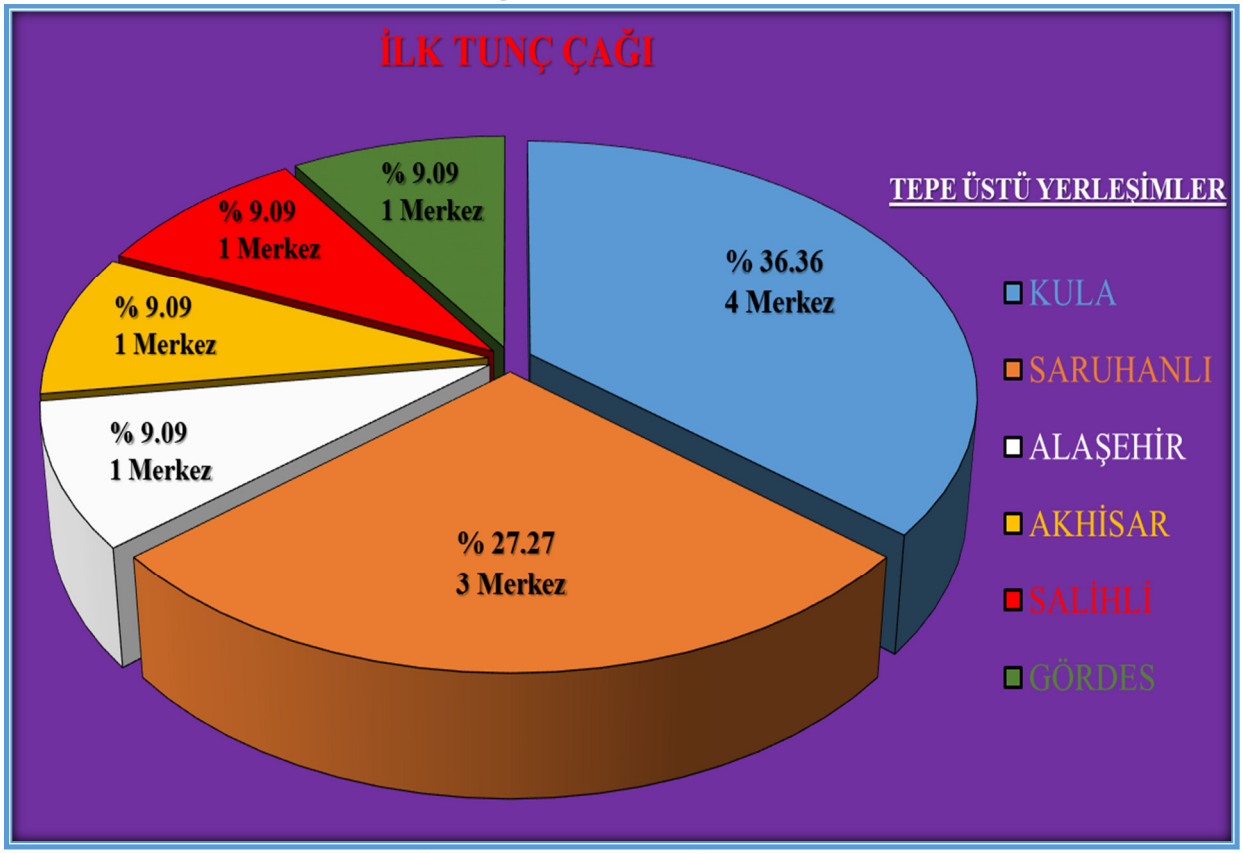
Grafik 19: Gediz Havzası'nda İlk Tunç Çağı, Höyük Tipi Merkezlerin Modern Yerleşimlere Göre Dağılımını Gösterir Grafik.

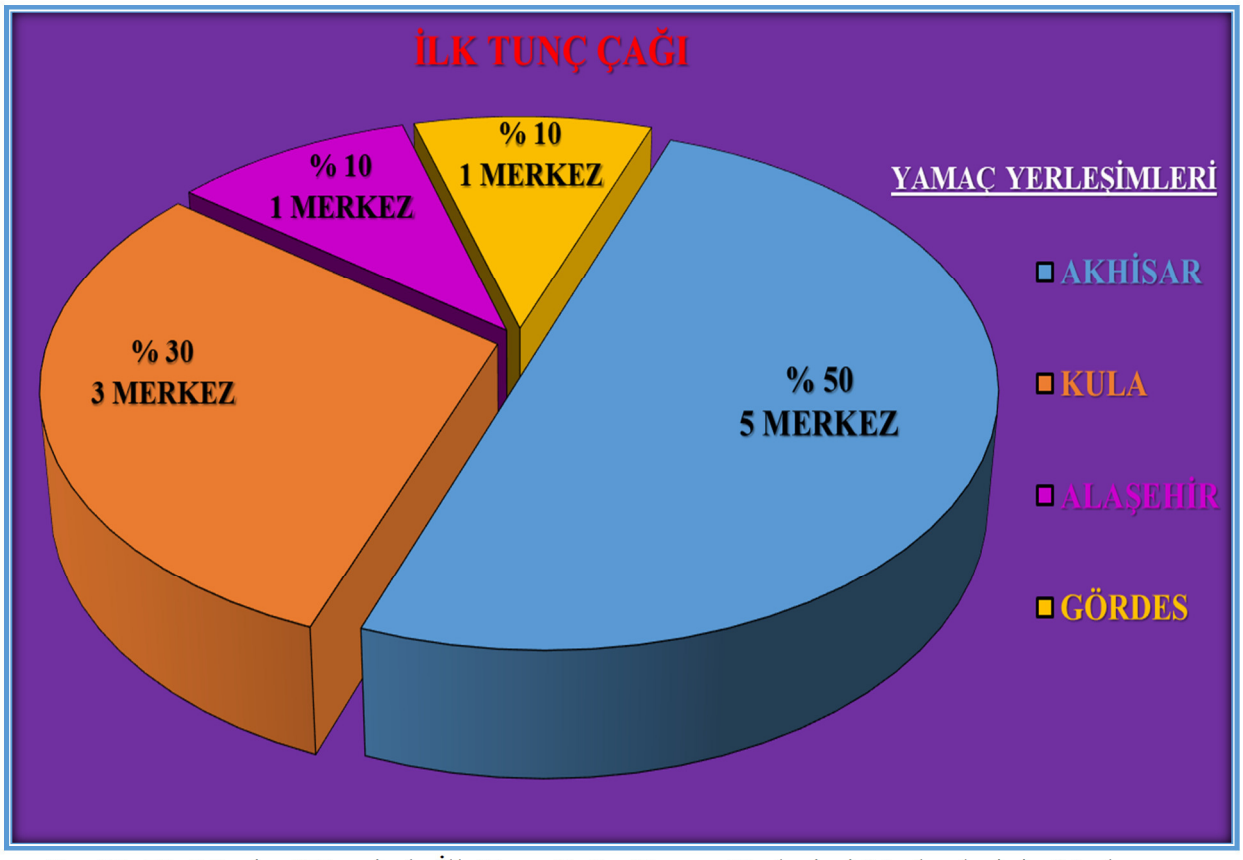
Grafik 20: Manisa Yöresinde İlk Tunç Çağı Buluntu Merkezlerinin Türlerine Göre Dağılımını Gösterir Grafik.

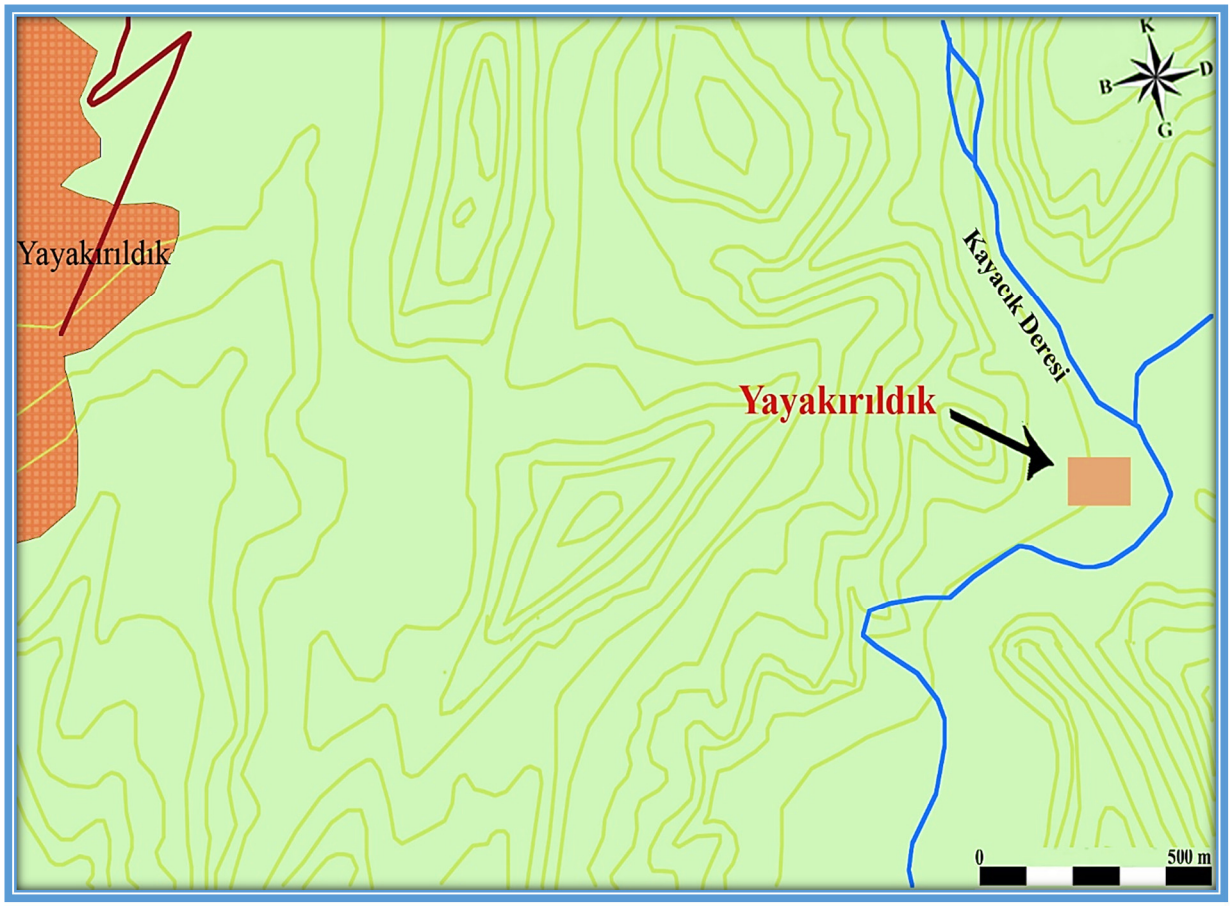
Grafik 21: Manisa Yöresinde İlk Tunç Çağı, Höyük Tipi Merkezlerin Modern Yerleşimlere Göre Dağılımını Gösterir Grafik.

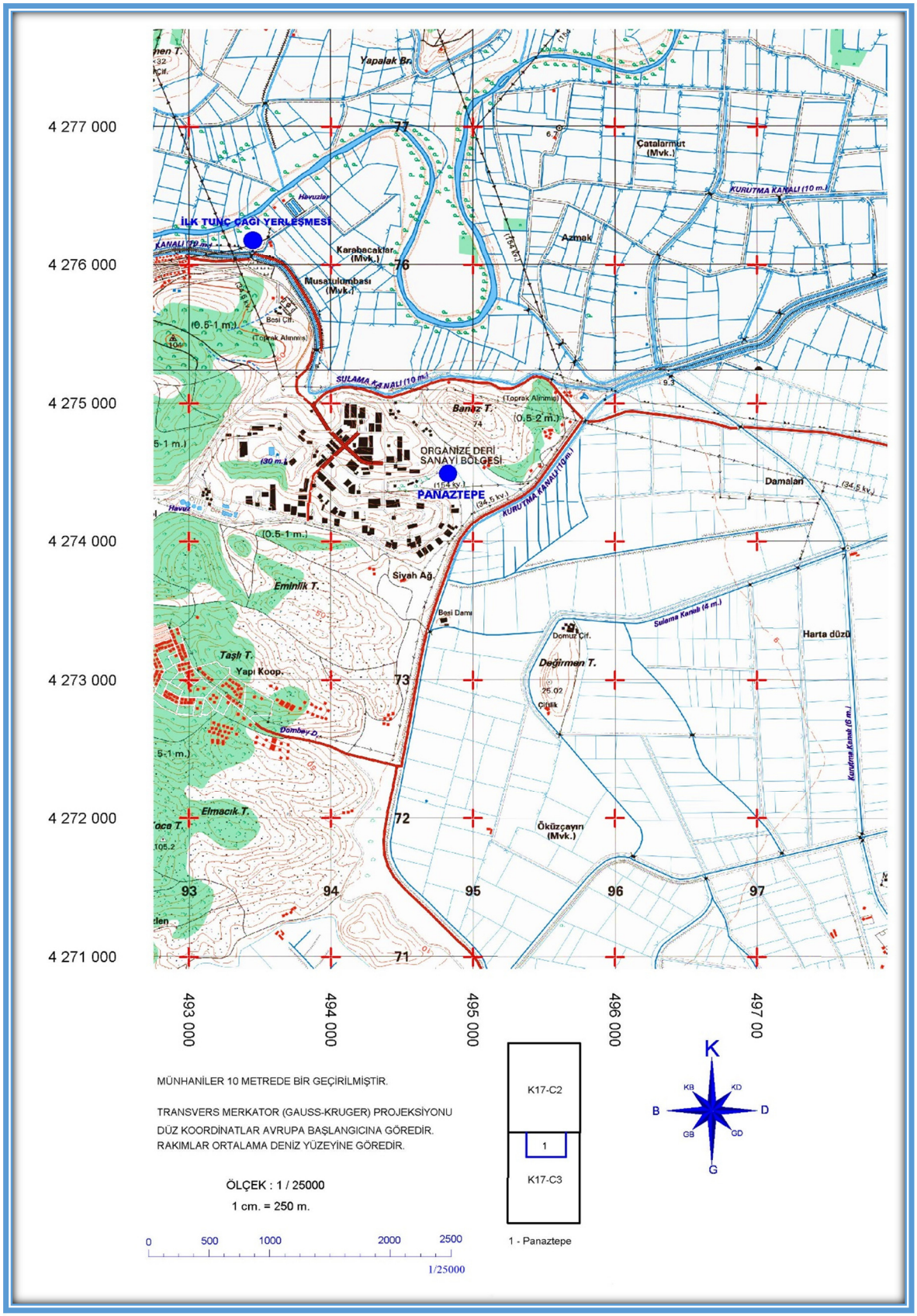
Grafik 22: Manisa Yöresinde İlk Tunç Çağı, Tepe Üstü Yerleşim Merkezlerinin Modern Yerleşimlere Göre Dağılımını Gösterir Grafik.

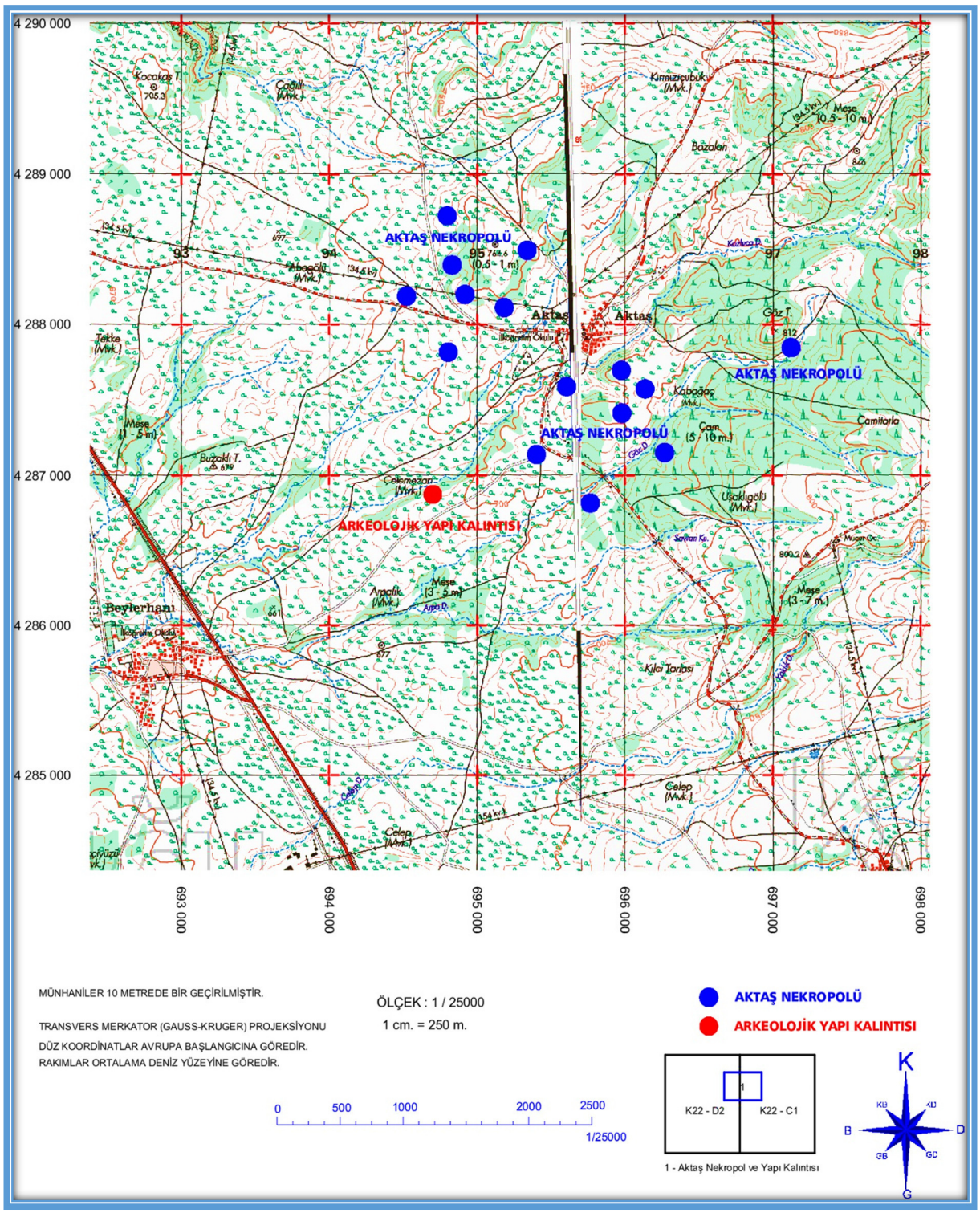
Grafik 23: Manisa Yöresinde İlk Tunç Çağı, Yamaç Yerleşimi Merkezlerinin Modern Yerleşimlere Göre Dağılımını Gösterir Grafik.

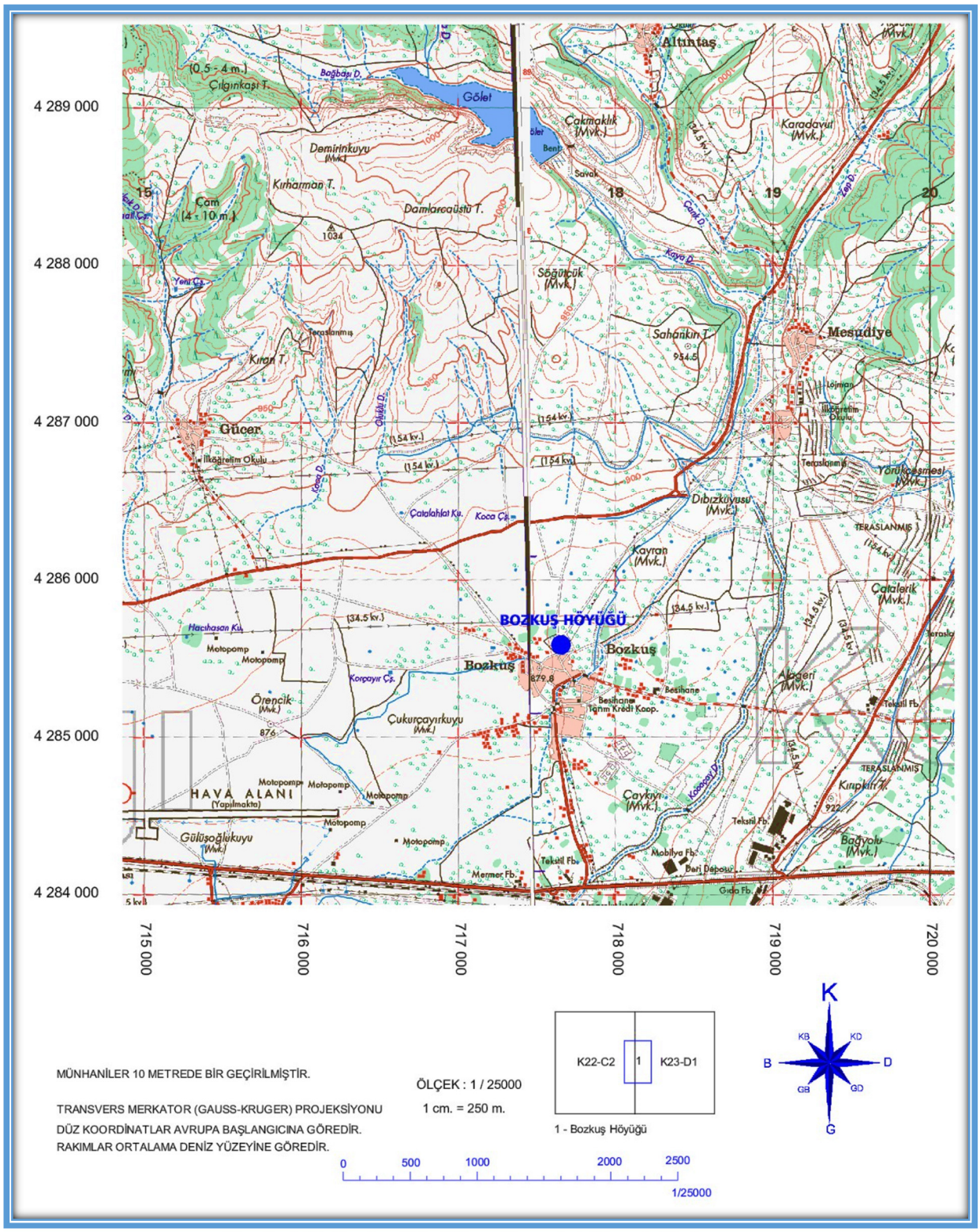
Harita 100: Yayakırıldık ve Çevresini Gösterir Harita.

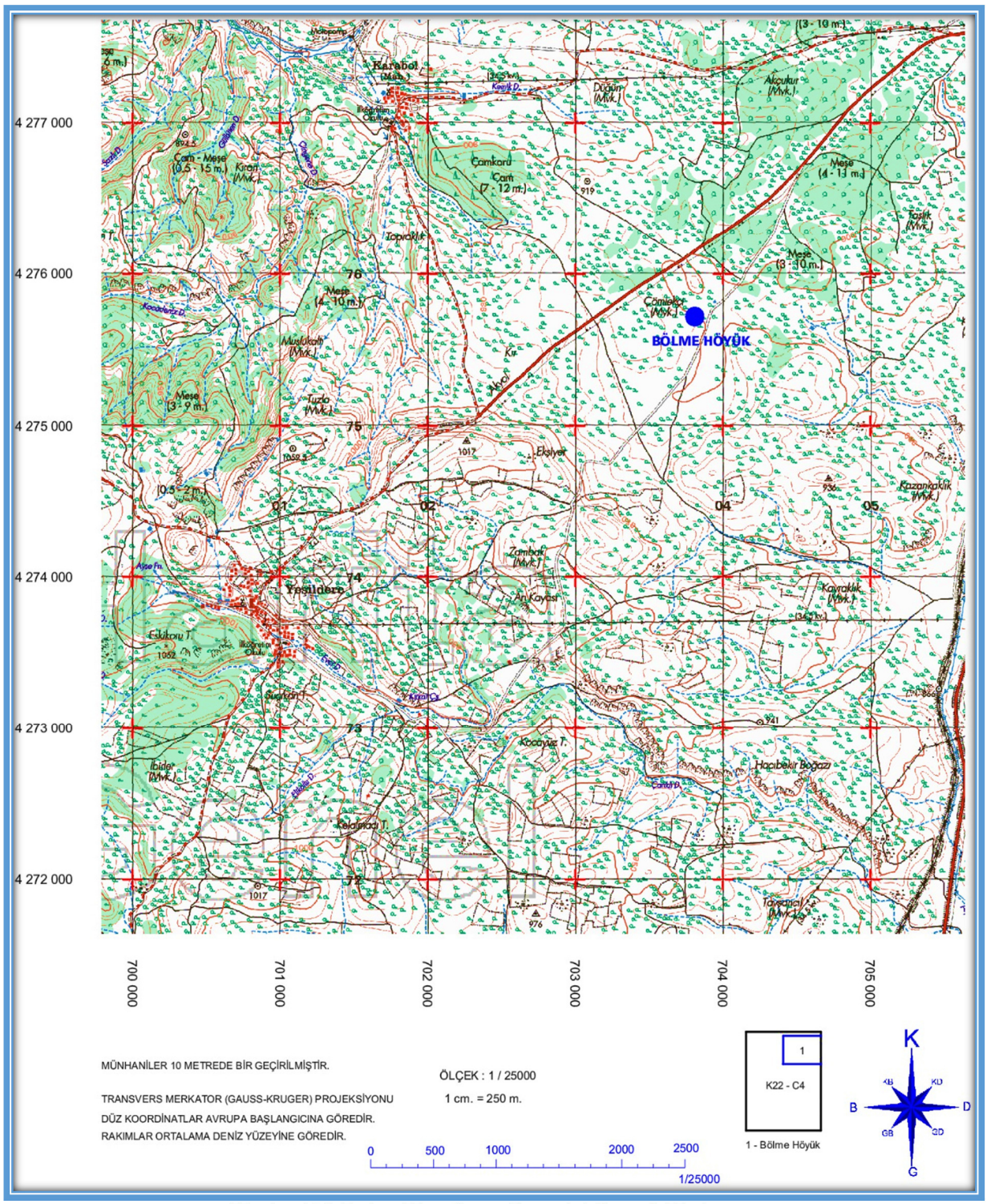
Harita 101: Panaztepe ve Yakınındaki İlk Tunç Çağı Yerleşmesini Gösterir Harita.

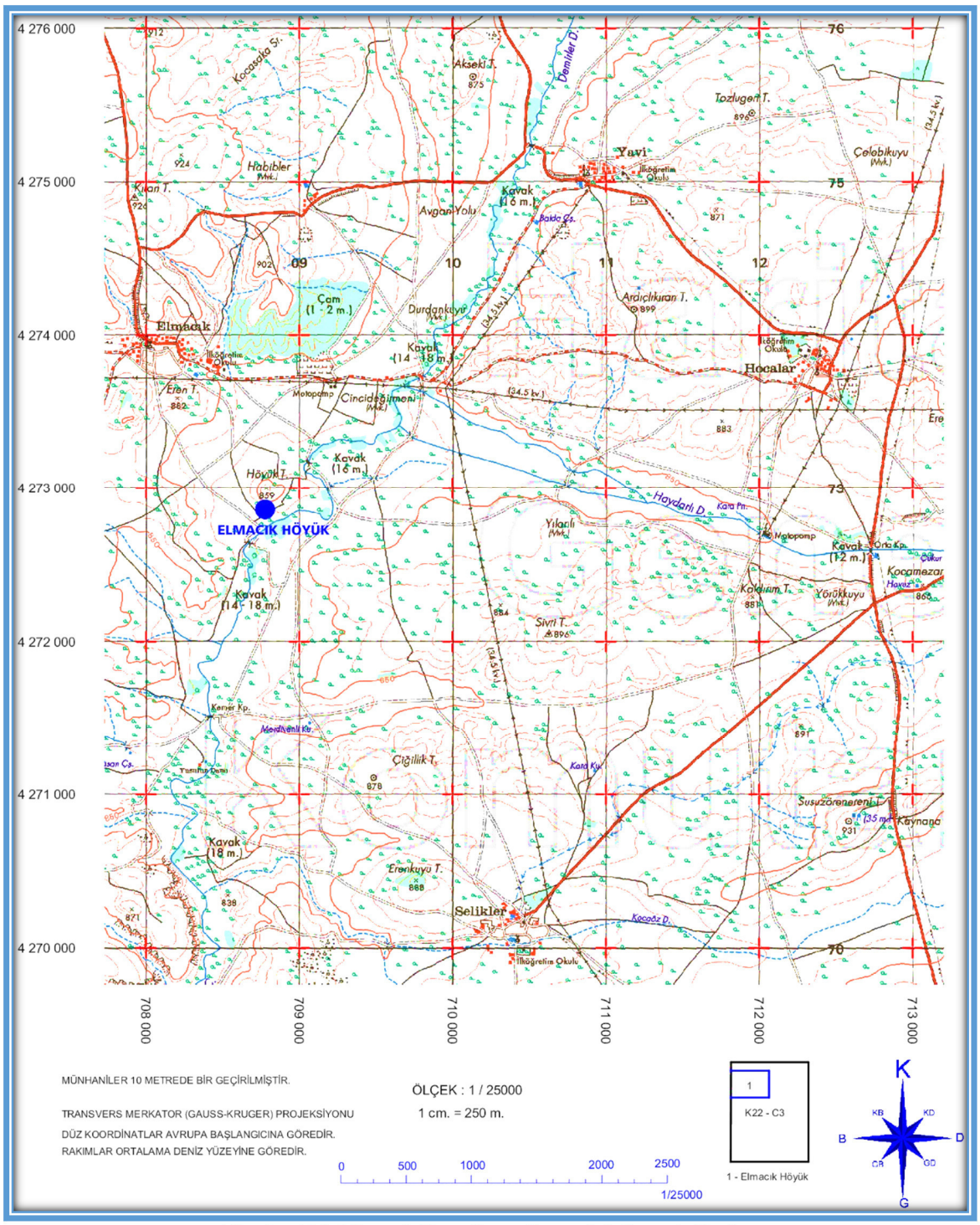
Harita 102: Aktaş Höyüğü ve Mezarlık Alanını Gösterir Harita.

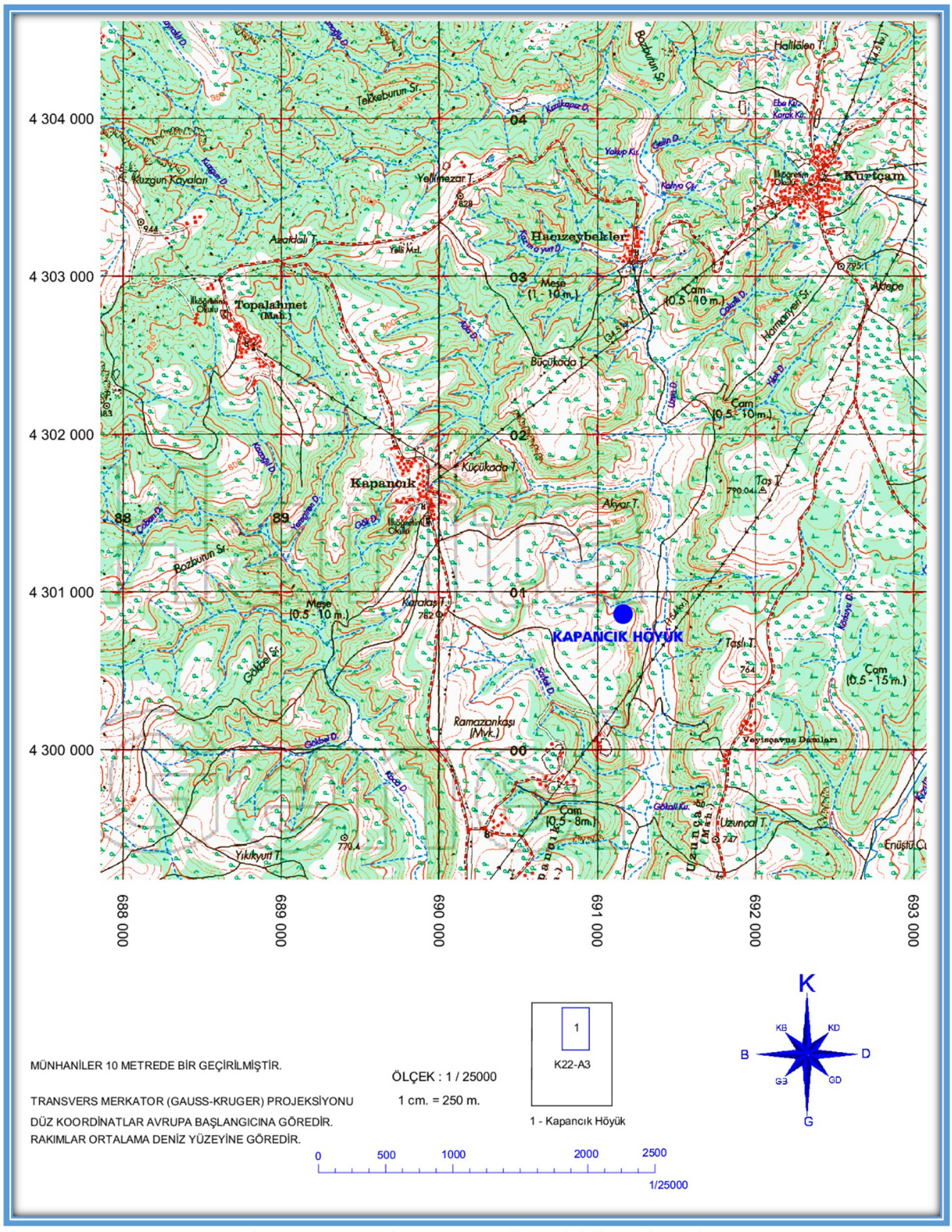
Harita 103: Bozkuş Höyüğü ve Çevresini Gösterir Harita.

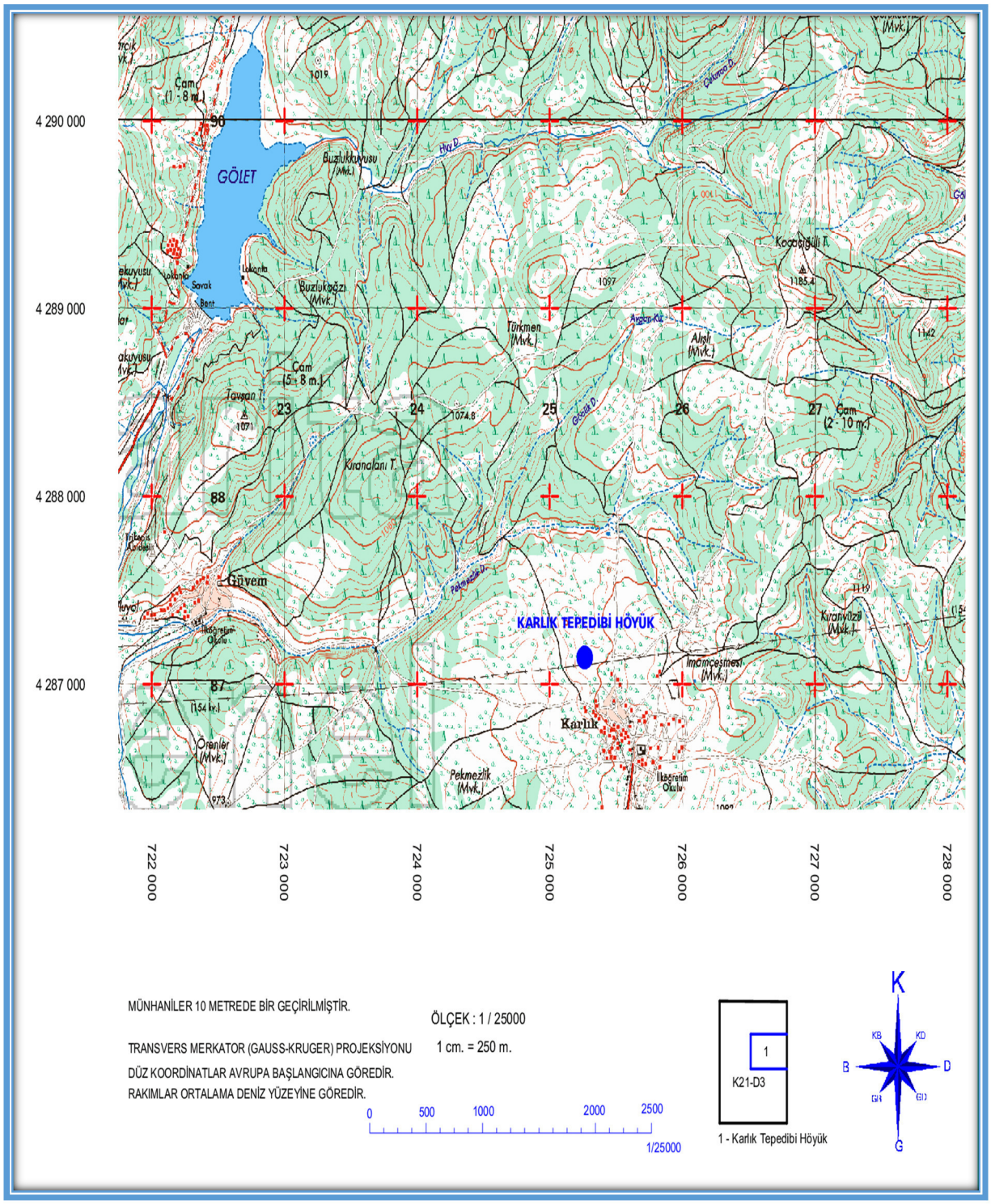
Harita 104: Bölme Höyüğü ve Çevresini Gösterir Harita.

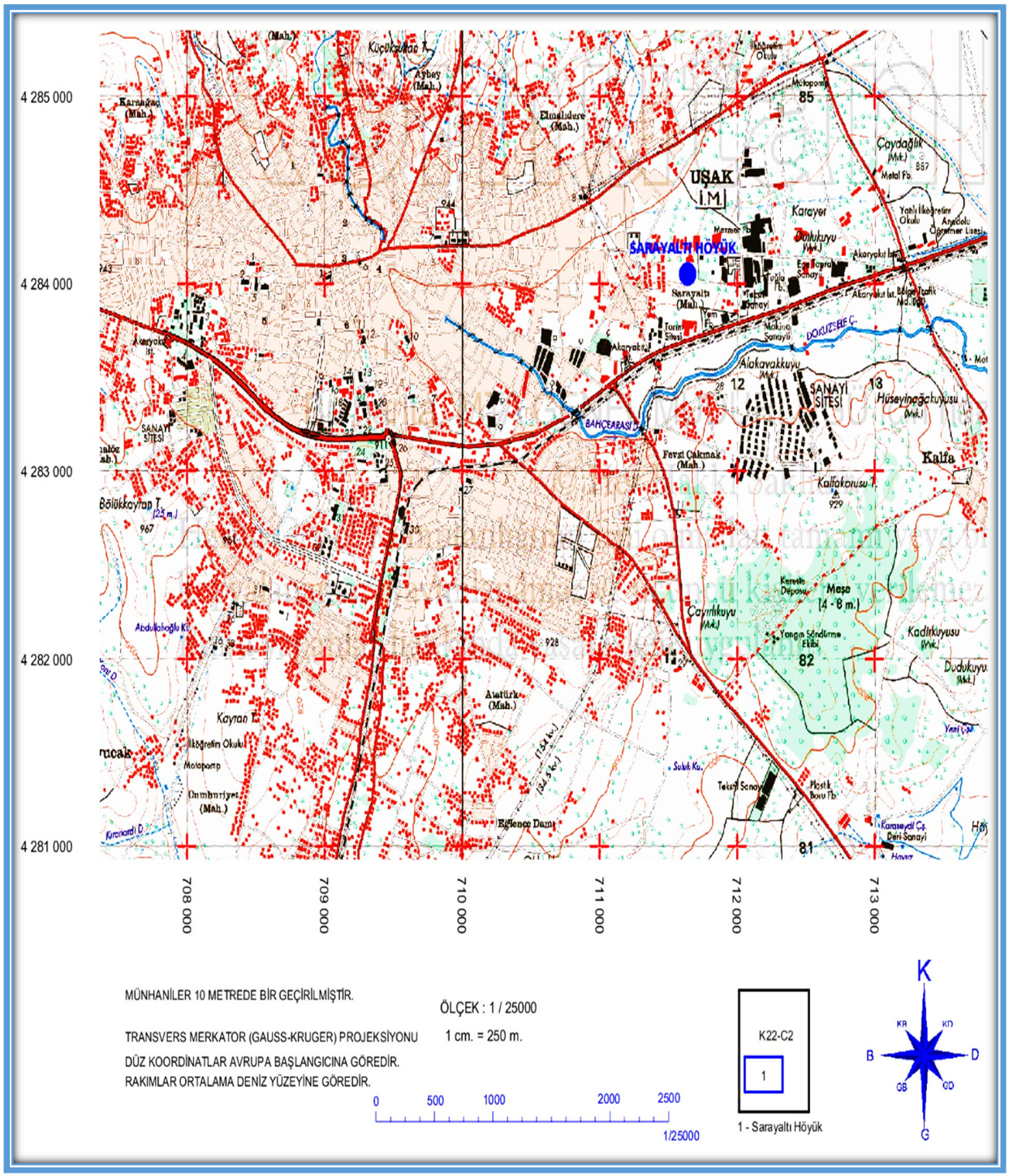
Harita 105: Elmacık Höyüğü ve Çevresini Gösterir Harita.

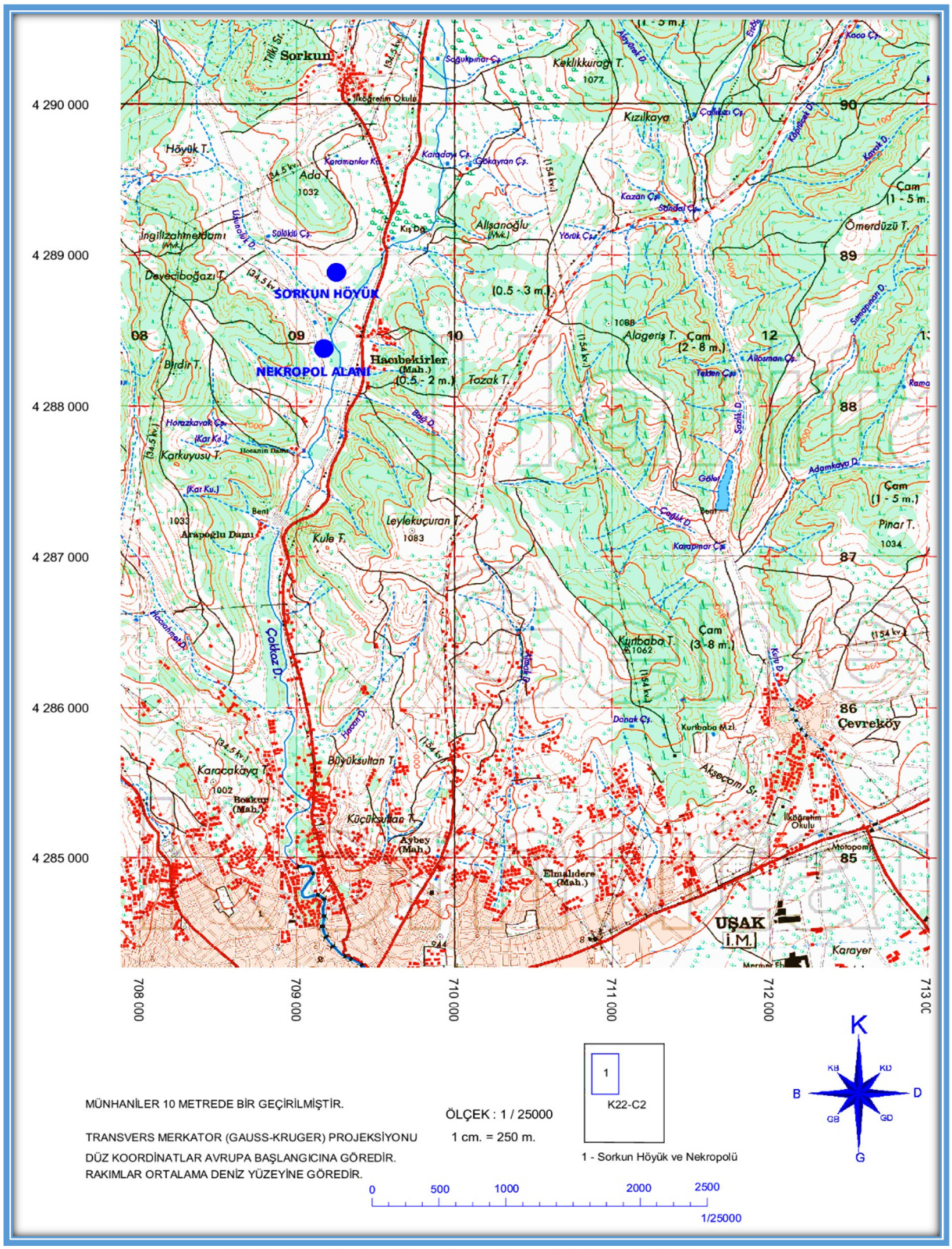
Harita 106: Kapancık Höyüğü ve Çevresini Gösterir Harita.

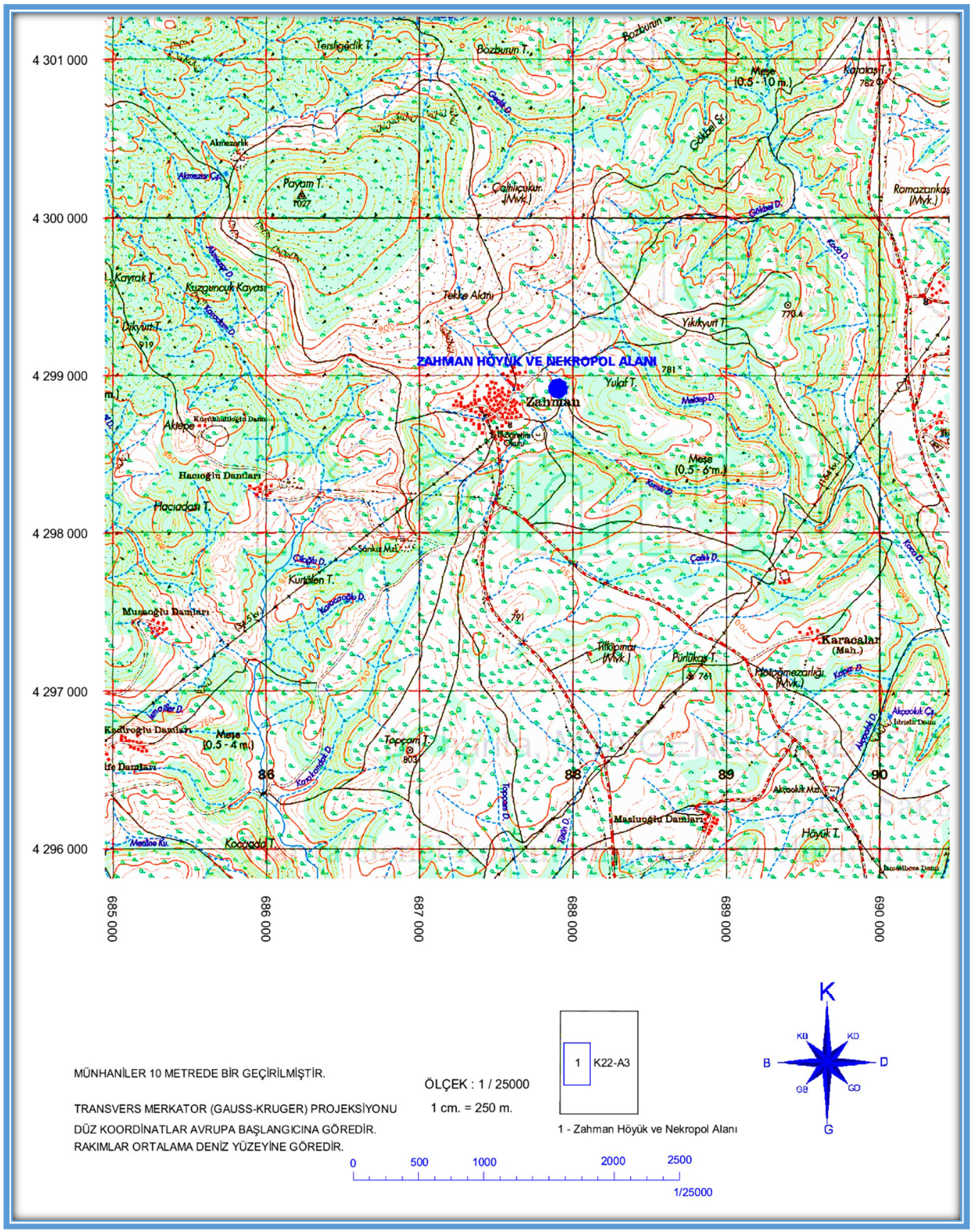
Harita 107: Karlık Höyüğü ve Çevresini Gösterir Harita.

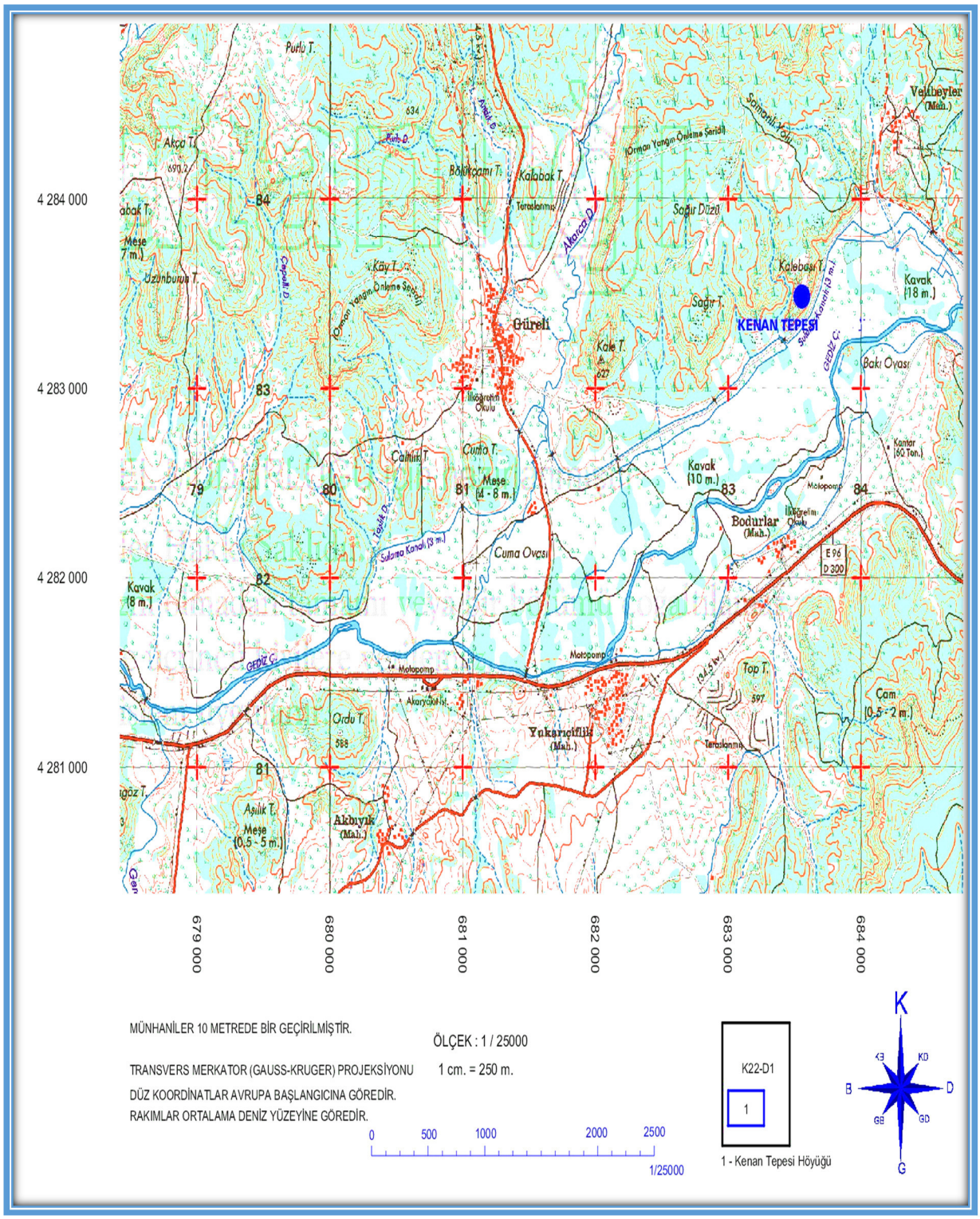
Harita 108: Sarayaltı Höyüğü ve Çevresini Gösterir Harita.

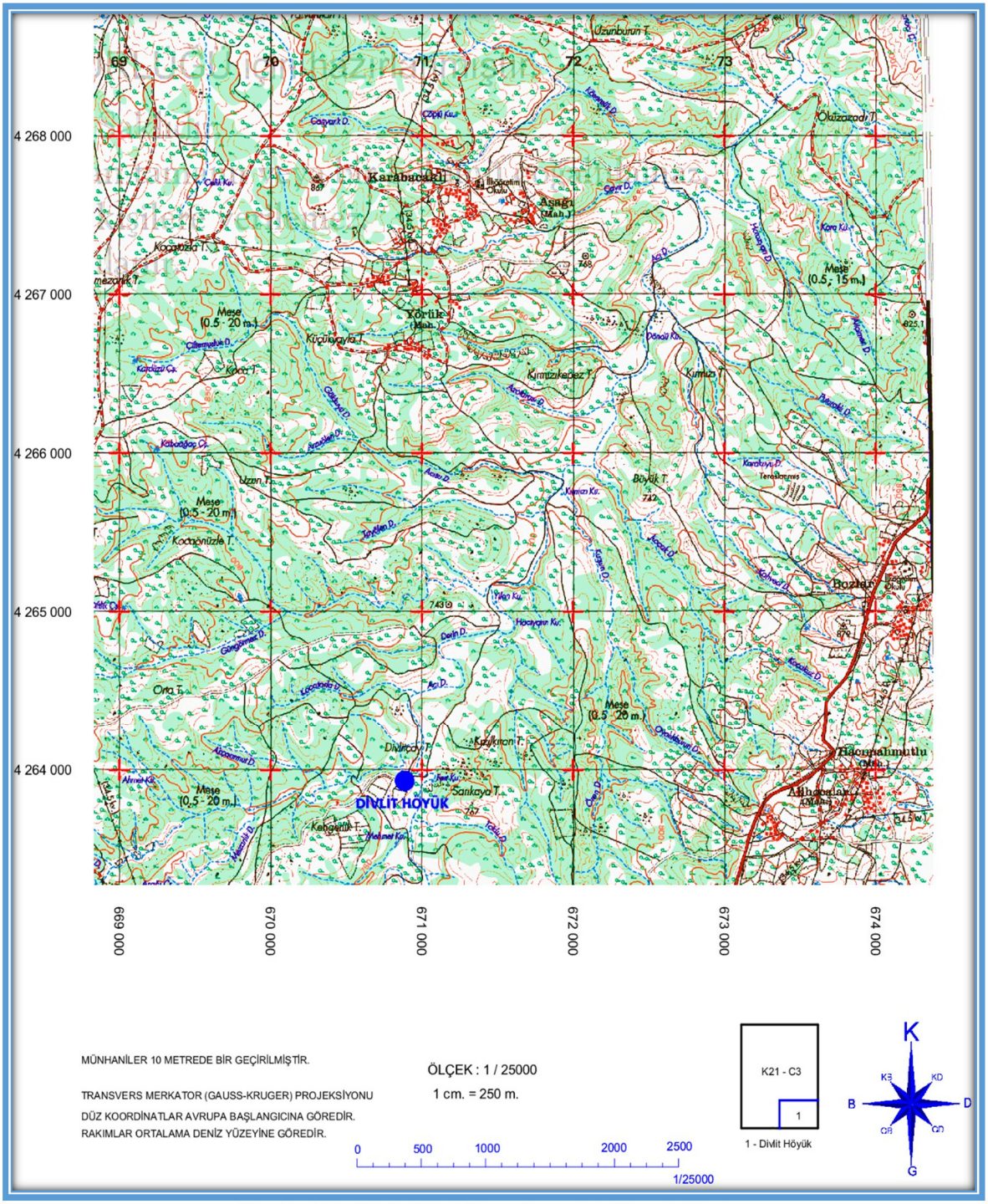
Harita 109: Sorkun Höyüğü ve Çevresini Gösterir Harita.

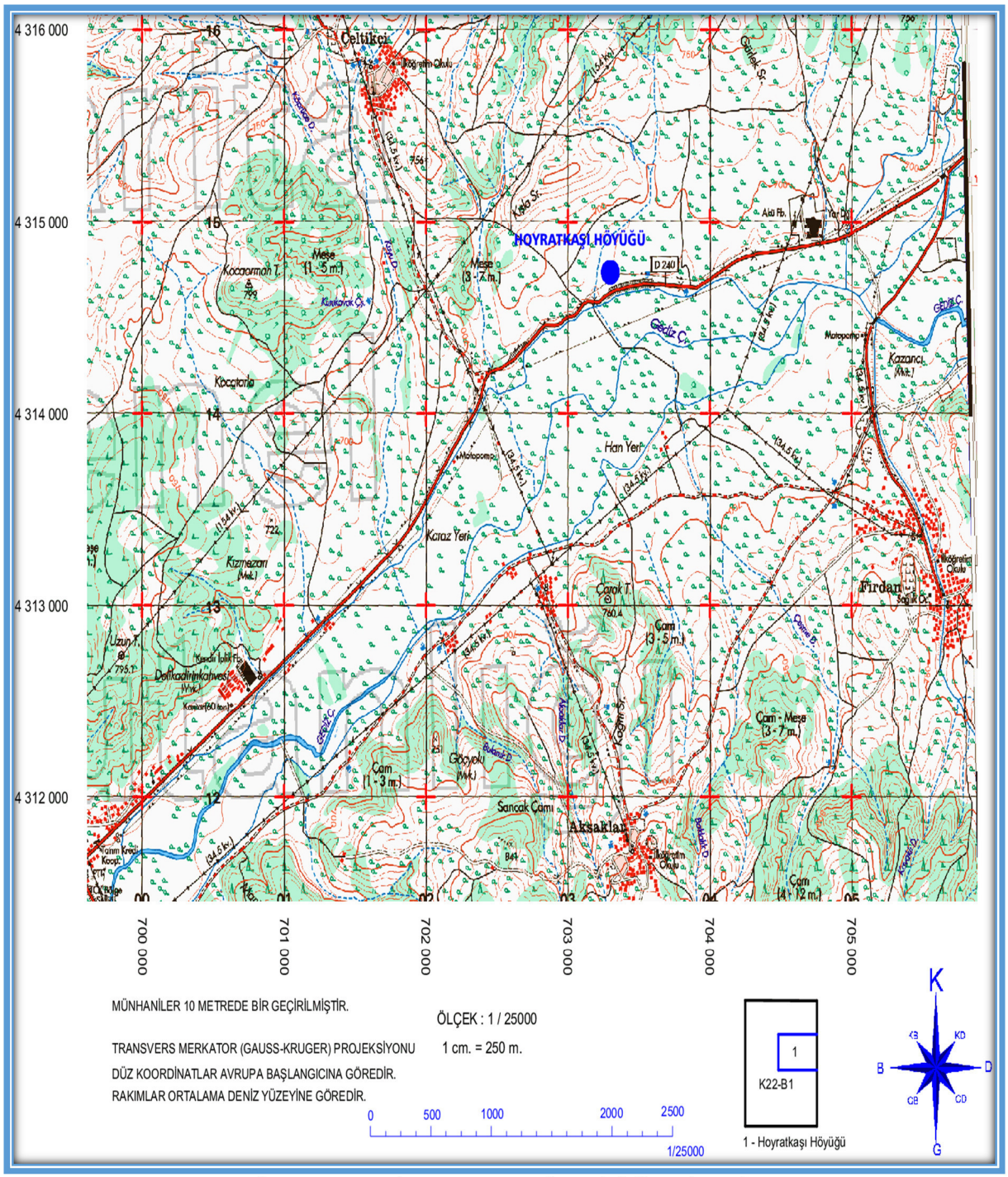
Harita 110: Zahman Höyüğü ve Çevresini Gösterir Harita.

Harita 111: Kenan Tepesi ve Çevresini Gösterir Harita.

Harita 112: Divlit Höyüğü ve Çevresini Gösterir Harita.

Harita 113: Hoyratkaşı Höyüğü ve Çevresini Gösterir Harita.